Lords of the Sunset

MAURICE COLLIS

ၸဝ်ႈသိူင်ႁွၵ်ႈၶၼ်းၵၼ်း

ၶုၼ်ယုင်းၶိဝ်

ပိၼ်ႇၽႃႇတႆး

Lords of the Sunset

Maurice Collis

ၸဝ်ႈသႅင်ၽြႃၶၼ်းၸမ်း

ၶုၼ်ယုင်းၶဵဝ်

ပိၼ်ႈၽၢႆႈတႆး

လိူၼ်ၼူဝ်ႉဝႅမ်ႉပိူဝ်ႉ   2008

မၢႆတမ်းပပ်ႉ

ၸိုဝ်ႈပပ်ႉ	ၶႆႇသႅင်ၽၶၼ်းၶမ်း
ပပ်ႉတိုၼ်း	Lords of the Sunset
ၽူႈတႅမ်ႈ	Maurice Collis
ၽူႈပိၼ်ႇၽၢႆႇတႆး	ၶုၼ်ယုင်းၼႅဝ်
ၶပ်ႉလိၵ်ႈ/ၶပ်ႉႁၢင်ႊ	ၵၢႆႈတီႇ
ၵိတ်ႇလိၵ်ႈ	မွၵ်ႇႁူႇသွႆႈလႅင်၊ တၢႈႁုင်ႈ။
	ပွၵ်ႈၵမ်းၼိုင်ႈ၊ လိူၼ်ၶူဝ်ႉဝႅမ်ႉပိူဝ်ႉ 2008။
ၼိုၼ်မူၼ်	1,000 ပပ်ႉ
ၵႃႈၶၼ်	2,500 ပျႃး

တႃႇမေးၵျဝ်း

ၶေၢင်းတၢၶင်းၵျိႇ

(1957–2003)

ၶေႃႈသင်ႇၽူႈပိၼ်ႇၽႃႇ

ၵၼ်ႇတိုၼ်း လိၵ်ႈၼႄတ်းပပ်ႉၼႆႉ ဢၼ်ပိၼ်ႇၽႃႇမႃၼႆႉဝႆႉ လိမ်မူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသိပ်းပီႊပၢႆ။ ယူႇထိင်ႇသွင်သၢမ်ပီႊ ႁူႉႁၼ်ပပ်ႉတိုၼ်းၽႃႇၵိင်းၵလိတ်ႈ။ ပၼ်လွင်ႈမူင်းတၢၼ်းၼလ ၼွႆႈႁူႈမီးၽႃႇတၢၼ်း။ ႁူလ်းၵူႈ ဢမ်ႇပႆႇလႆႈႁၼ်ၼႄ ပိၼ်ႇၽႃႇၵွၵ်ႇ တေႃႇထိုင်ၼႂ်း 2008 ၼလ လင်ႇလၵ်ႉပိၼ်ႇၽႃႇတၢၼ်းပၢတ်ႈ။

လႆႈတူလ်းပပ်ႉ ဢၼ်မေႃလူင်ၸေႃႇၵွင်ႇ၊ မေႃလူင်ၶိၼ်ႇမွင်ႇၵျီးၶဝ် ပိၼ်ႇၽႃႇမၢၼ်းဝႆႉ ၼၼ်ႉသေ ပိၼ်ႇၽႃႇတၢၼ်း။ ႁူလ်းၵူႈ ထဝ်လိၵ်ႈလိူဝ်းဢမ်ႇပႃး ၼွင်းပပ်ႉပိၼ်ႇၽႃႇမၢၼ်းၼၼ်ႉလႄႈ၊ သိင်တၢတ်ႈတူဝ်လိၵ်ႈ ၵိင်းၵလိတ်ႈလႄႈ၊ ၼပ်းႁႃင်းတင်းသိင်ႈၼၼ်ႉလႄႈၼတ လႆႈတူလ်းၼွင်းပပ်ႉတိုၼ်း ၽႃႇၵိင်းၵလိတ်ႈၼၼ်ႉႁေ သႂ်ႇဝႆႉ။

ၶေႃႈၸၢမ်း မူင်းႁူမ်ႈတုမ် ဢၼ်လႂ်ႉဝႆႉၼွင်းပပ်ႉၼႆႉ မႃႇထိုင်ဝၼ်ႈ မူင်းႁူမ်ႈတုမ်လိုင်ႈတၢၼ်း ဢၼ်မူင်း လဝ်ႈၽေႃႉတၢၼ်း သၢမ်သိပ်းသၢမ်မူင်း ႁူမ်ႈၵၼ်တင်ႈဝႆႉ မူဝ်ႈ 1922 ၼၼ်ႉႁွလ်း။

ၶေႃႈၸၢမ်း လူဝ်းပၼ် မျူဝ်ႉလႃး(ၵိၼ်မူင်း)၊ ငူလ်ႇၶုၼ်ႇမူး၊ ဢမၢတ်ႈၶျူၵ်ႈ(ထဝ်ႈမူင်း)၊ ဢမၢတ်ႈ(သိုင်ႇ/ၽွင်းမူင်း)၊ မုထၢမ်း(ႁွင်ႁၢမ်)၊ မုထၢမ်းႁူဝ်လၢင်(တၢၵ်ႇႁၢၼ်) လူဝ်းၼၼ်ႉၼတ ၼွႆႈႁူႈၶုလ်ႉႁၢၼ်ၵူၵၢႆ မူဝ်ႈၼၼ်ႉၶိုၼ်းၼလ ဢဝ်တိုဝ်းမူၼ်မူဝ်ႈပၢၼ်ၼၼ်ႉႁွလ်း။

ႁပ်ႉထိုင် ပီႈၼွင်ႉၶဝ် တႃႇလီႉၼၶပၼ် တီႈၽိတ်းတီႈႁူင်ႈ ဢၼ်ပႃးၼွင်းပပ်ႉၼႆႉၼႆႉယူႇ။

ၶုၼ်ယုင်းၶဵဝ်

hkunyunghkio@gmail.com

မေႃးရိၵ်း–ၶေႃးလိၵ်း

မေႃးရိၵ်း–ၶေႃးလိၵ်းၼႆႉ ပဵၼ်းႁူၼ်းမိူင်းပရိတ်းထိၼ်း ယူႇတီႈဝိင်းလူင်လၼ်းတၼ်းသေတႃႉ ၵမ်ႇလွႆႈလၢဝ်းၵိင်းၵလီတ်ႈ၊ ပဵၼ်လၢဝ်းၵႃႇရိတ်းသျ်။ လႆႈႁပ်ႉၼပ်းၶူးတီႈလၼ်ႉလွမ်ၼမ်းပရိၵ်းမႃး။ ၶဝ်ႈႁၢပ်ႇ,ၵၢၼ်လူင်ပွင်လိုင်ႈ ပဵၼ်ၾူႈမီးလၼ်ႉၵႃႇသီးၵ်သ်းမႃးသေ ၽိင်မိူင်းမၢၼ်းယဝ်ႉ။ လႆႈမႃးႁၢပ်ႇ,ၵၢၼ်တီႈဝိင်းပိၵ်ႈ၊ သိတ်ႈတူလ်ႇ,၊ တၢၼ်ႇ,တွႆး၊ လေႊၵ်င်း၊ တႃႈႁုင်ႈလိူဝ်းၶၼ်ႉမႃး။ မိူဝ်ႈယူႇ,တီႈတႃႈႁုင်ႈ လႆႈႁၢပ်ႇ, ပဵၼ်ၾူႈထတ်းသိၼ်။

မၼ်းပဵၼ်ၾူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈသေ တႅမ်ႈၵွၵ်ႇ,ပပ်ႉလွင်ႈမိူင်းမၢၼ်း လိူဝ်းပဵၼ်

[1] Into Hidden Burma
[2] Trials in Burma
[3] Siamese White
[4] Lords of the Sunset
[5] She was a Queen
[6] Sanda Mala

ဝၢႆးသေမၼ်းလိုဝ်ႈၵၢၼ်လဝ်ႉလဝ်ႉ မိူဝ်းယူႇ,တီႈၵိင်းၵလ်ၼ်းယဝ်ႉ ၶိုၼ်းမႃးဢလ,တီႈမိူင်းတၢႆးသေ ပဵၼ်တႅမ်ႈၵွၵ်ႇ, ပပ်ႉလဝ်ႈၽႄႉလ်တ်ႇ,ႁူင်ႈၼႆႉ။ မိူဝ်ႈမၼ်းႁၢပ်ႇ,ၵၢၼ်တီႈမိူင်းမၢၼ်းၶၼ်ႉ မၼ်းၵမ်ႇ,ယၢမ်ႈၽိင်မိူင်းတၢႆး။ ႁွပ်ႈၵူလ်းၵေႃႉမၼ်း ၵေႃႉပဵၼ်ၶုၼ်လူင်မိူင်းတၢႆး ၾိူးလိပ်း–ၾေႃးၵႃးထီးဢလႈ လင်,ပဵၼ်တွင်ႈ တိဝ်ႉ တဝ်ႈၽိင်မိူင်းတၢႆးမႃး။

ၶေႃးလိၵ်းၼႆႉ ႁွပ်ႈမၼ်းၵေႃႈပဵၼ်လၢဝ်းၵႃႇ ရိတ်းသျ်ဢလႈ ၵမ်ႇ,မိူၼ်ၾူႈမီးလၼ်ႉၵိင်းၵလီတ်ႈ တၢင်ႇ,လိူဝ်း။ ပေႃးၵိင်းၵလီတ်ႈတင်းႁူၼ်းရိုၵ်းမိူင်းၶဝ် ၽိတ်းပၢင်းၵၼ်ၵေႃႈ မၼ်းထတ်းသိၼ်လွမ်းၽိၼ်ႈ ၽိၼ်ႈ။ ၵမ်ႇ,တွၼ်ႉလွမ်းၾႃႇ,လွႆၾႃႇ,ၶၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼႆႉ ၵိင်းၵလီတ်ႈၶဝ် ၵမ်ႇ,လႆႈလွႆႉမၼ်း။ ႁွပ်ႈမၼ်းလၢၼ်ႈ ၶူိဝ်ၵၢၼ်ၼႆႉသေ လိုဝ်ႈၵဝ်ပိၼ်ႇ,သိၼ်ႇ,လဝ်ႉလဝ်ႉသေ မိူဝ်းၵိင်းၵလ်ၼ်း။ တႅမ်ႈပပ်ႉၵွၵ်ႇ,တင်းၶမ်။ ပပ်ႉ Trials in Burma ၶၼ်ႉ ပဵၼ်လွင်ႈၽိုၼ်ၵၢၼ် လိူဝ်းမၼ်းလႆႈထတ်းသိၼ်မႃးပၼ်ဢလႈ ပိုၼ်းသုၼ်ႇ,တူဝ်မၼ်း ပွတ်းၵွၼ်ႇ,တွၼ်ႈၶိုင်ႈၼႆၵေႃႈဝႃႈလႆႈ။

ၵႂၢမ်းၶမ်း

လိူဝ်ႈပပ်ႉမၢၼ်ၶၢဝ်းတၢင်းၼႆႉ ပၼ်ဝႆႉလွမ်းၶင်ႇ လၵ်ႈၽႃႇမၢၼ်ႊၶဝ် ၵိုၵ်းႁွင်ႉလၵ်ႈၽႃႇတႂ်း။ လၵ်ႈၽႃႇမၢၼ်ႊ ၶဝ် ၵိုၵ်းႁွင်ႉလၵ်ႈၽႃႇတႂ်း ပဵၼ် 'လၵ်ႈၽႃႇလႅတ်ႇႁူင်း' (ၶေႇဝိၼ်ႇပယိၼ်ႇ) ၼႆသေတႃႉ ၵိုၵ်းႁွင်ႉ တူဝ်ၵဝ်ႇၶဝ် ပဵၼ်'လၵ်ႈၽႃႇလႅတ်ႇၵွၵ်ႇ'(ၶေႇထွင်ႇတၢ်းပယိၼ်ႇ)ၼႆ။ တၢင်ၶၢမ်း ၵၼ်လၢင်ႇႁၢမ်ႈၶၢမ်းၵွၵ်ႇမႃး ၶၼ်ႉ မီးၵူမုၼ်ၵႅင်းလိူဝ်သေ တၢင်ၶၢမ်း ၵၼ်တေလမ်ႁူင်းလူမ်ၶဝ်ႈၵႂႃႇၶၼ်ႉ ၵမ်ႇလွႆးႁိူဝ်။

ယိူင်းၵၢၼ်း ၼွႆႈႁွႆးႁူႉပွင်ႇၶိူဝ်ႁူၼ်းတႂ်း ၶွင်းမိူင်းမၢၼ်ႊၶၼ်ႉၸလႈ တၵ်ႉမ်ႈၵွၵ်ႇပဵၼ်ပပ်ႉ။ ၵႃႈၵႂႃး တၵ်ႉမ်ႈဝႆႉ ၶင်ႇၵႃႈၵႂႃးႁၢၼ်ၶဝ်။ ပေႃးလႆႈၵႃႈၵႂႃးတၵ်ႉမ်ႈၼႆႉၵျူႉၵေႃႈ ၽူႈလူလိၵ်ႈၶဝ် တေႁူႉပွင်ႇၶိူဝ်ၶဝ် လီလီယူႇ။

ၵဝ်ႇလူလူၺ်ႈပေႃႇလသီႇၸတႃႉ ၵႃႈၵႂႃးၼွႆႈလၢတ်ႈၵတ်းၵတ်း။ တီႈၼႆႉ လႆႈတၵ်ႉမ်ႈၸၶဝႆႉ လႆးတၢင်း ၵမ်ႈၽွင်ႈ လိူဝ်းၵႃႈၵႂႃးဝူၼ်ႉ ထုၵ်ႇလီပဵၼ်ပေႃႇလသီႇလီၼႆၶၼ်ႉ။ လႆးတၢင်းသၢင်ႇထုၵ်ႇလီငၢမ်း လၢင်ႇတေ လၢင်းၸၵႈလိတ်ႈလႆႈ ပၼ်ႁႂၼွႆးမိူင်းၵၵ်ႉမ်ႇပႆႇယိူဝ်ႇႁဝ်း။

ပေႃးၵူလ်ႈၵေႃႉၵႃႈၵႂႃး ၽိူးလိပ်း–ၽေႃးၵႃးထီး ၵမ်ႇလွႆးထၵ်ႉမ်လိူင် ၵႃႈၵႂႃးတေၵမ်ႇ ပဵၼ် တၵ်ႉမ်ႈပပ်ႉၼႆႉမႃး။

တႃႇတေတၵ်ႉမ်ႈပပ်ႉၽိုၼ်ၼႆႉ ၵႃႈၵႂႃးၼွပ်ႈလွႆထိုင် မိၵ်တ်းသူဝ်း၊ ၐွတ်းသီးထူဝ်း၊ ပလၵ်ႉၵ်းၸၶး ယူဝ်း၊ လိၵ်ျၸလႈ ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ရေႃးပိူတ်း လိူဝ်းႁၢပ်ႇၵၢၼ် တီႈႁွင်ႈၵၢၼ်ၶႄႈၽႃႉ လႅၼ်လိၼ်မိူင်းမၢၼ်ႊ လိူဝ်းႁွင်ႉၵႃႈၵႂႃး ၸလႇၵၢဝ်ႇလွတ်ႇလွတ်ႇၶၼ်ႉ။ သမ်ႉပႃးထင်ႈ မိတ်းသထူဝ်း ၶူဝ်ႇၸဝႇလ်–ဝႆႉထိင်း ၵေႃႉၶိုင်ႈ။

မေႃးရိၵ်ႈ–ၶေႃးလိၵ်ႈ

မေးတၵ်ႉၼ်းၵ်ႉတ်း

လိူၼ်ၵျူၼ်း 1938

လမ်းၶပ်ႉ

ၵၼ် (1) ၽိတ်ႈမွၵ်ႇတႃႇၵွၵ်ႇတၢင်း ------------------------- 1

ၵၼ် (2) တႆး ------------------------------------- 5

ၵၼ် (3) မႃၸလႈဝူဝ်း ---------------------------------- 9

ၵၼ် (4) ၵႃမ်းယိုၼ်ၶႂ်ႈၵႃဝ်ပၢင်ႊၵေႃးၶႄႈၶိုင်ႈ ------------------ 15

ၵၼ် (5) ႁေႃၵူႊၶၼ်းၶႂ်ႈၵၢင်ၶမေ်ႉ ---------------------------- 18

ၵၼ် (6) ၶဝ်ႈၶမ်ႈမၢၼ်း ---------------------------------- 26

ၵၼ် (7) ၶၢဝ်းတၢင်းၵၢတ်ႇလေႃႉ ---------------------------- 29

ၵၼ် (8) ပိုတ်ႇၶႄႈႁူဝ်ႁၵ်ႈ ------------------------------- 34

ၵၼ် (9) ပႃႇမႆႉလႅင် --------------------------------- 37

ၵၼ် (10) ႁွင်းလဝ်ႈရသေး ------------------------------ 42

ၵၼ် (11) ၵူႇၸလႇတီႈမျူဝ်ႉလႃးၵဝ်ႇ ------------------------- 46

ၵၼ် (12) ၶေႃင်းၽီမိူင်းၵၢင်ႁၢဝ် ---------------------------- 50

ၵၼ် (13) ၶႂ်ႈလုမ်းထတ်းသိၼ် ---------------------------- 56

ၵၼ် (14) ထူပ်းႁၼ်ၵၼ်တင်းမျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၶွင်ပွၵ်ႈႁၵ်ႈ ------------ 62

ၵၼ် (15) ၵိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈလွမ်းမႁႃတေဝီ ----------------------- 67

ၵၼ် (16) ၵိၼ်ၶမေ်ႉၶိူင်ႈလွမ်းလဝ်ႈၶေႃင်းဝၢၼ်ႈလိင်း ------------- 73

ၵၼ် (17) လဝ်ႈၶမေ်ႉၼူဝ် -------------------------------- 79

ၵၼ် (18) ၵူႇၸလႇမိူင်းသူႈ ------------------------------ 90

ၵၼ် (19) တၢမ်းၶမ်ႈၵွၼ်ႇလီမူၼ်ႈသိူဝ်း ----------------------- 95

ၵၼ် (20) ၶဝ်ႈၶမ်ႈတီႈႁေႃ -------------------------------- 98

ၵၼ် (21) ၵႃႈပုမ်ႇၶမေ်ႉမၼ်းတုင်း --------------------------- 103

ၵၼ် (22) ၵိၼ်ၶဝ်ႈဝၼ်းတီႈသီႇပေႃႉ -------------------------- 109

ၵၼ် (23) ပၢင်လႃႉလဝ်ႈၽႃႉ ----------------------------- 113

ၵၼ် (24) သူင်ႇတဝ်းလုပ်ႇထိုင်ၵူးမၢင်ႇ ------------------------ 125

ၵၼ် (25) ၵႂၢမ်းလူင် ---------------------------------- 131

ၵၼ် (26) ၼ်ဝ်ႈသႅၼ်ၸလႈပၢင်တေႃႉလွင်း ---------------------- 133

ၵၼ် (27) ထုင်ႉၶမ်ႉသၼ်ႉ ---------------------------------- 137

ၵၼ် (28) ဝၢၵ်ႈႁၼ်မ်ၼ်ႈငဝ်းလႆၢးၵၢၼ်မိူင်းလုမ်ႈၾႃႉ --------------- 143

ၵၼ် (29) မေႃႉပၢင်ယုင်း ---------------------------------- 148

ၵၼ် (30) လဝ်ႈၶၢင်းဝ်ၼ်းတိပ်ႉတီႈႁေႃသိၼ်ဝီ --------------------- 152

ၵၼ် (31) လိၼ်လိၼ်ၸၶႉ ---------------------------------- 156

ၵၼ် (32) လဝ်ႈၾူင်းလႆ ---------------------------------- 159

ၵၼ် (33) ၶူၵ်ႉတူႈၽိူၵ်ႉ ---------------------------------- 167

ၵၼ် (34) ၶၢဝ်းတၢင်းၵိင်းတုင် ------------------------------ 181

ၵၼ် (35) ႁွင်ႈၶေႃႈတိၵ်ႉ, ႁွင်ၶေႃႈတႆ ------------------------- 184

ၵၼ် (36) လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလၢႆးမၢႆးၵိၼ်ၶမ်ႉၶိင်ႈ ----------------- 189

ၵၼ် (37) ၽိူဝ်ႉၶဝ်ႈတူဝ်တီႈလွႆမူလ် -------------------------- 192

ၵၼ် (38) ၶီႉၵၢႆးလွမ်းတၢင်းၵိၼ်မိူင်းၵၢဝ်ႁၢဝ် ------------------ 197

ၵၼ် (39) ၽိတ်ႉၵရီးယိူဝ်း ------------------------------ 205

ၵၼ် (40) ႁေႃမိူင်းၶေႃး ---------------------------------- 213

ၵၼ် (41) တူင်ႉတၵ်ႉသူင်ႉသင်ႉ ------------------------------ 220

တီႈပွင်ႉၶေႃႈၵႂၢမ်း -------------------------------------- 228

ၶၢဝ်းတၢင်းၽူႈတိမ်ႈလိၵ်ႈ ---------------------------------- 230

႑
ၽိတ်ႈမွၵ်ႇတႃႇၵွၵ်ႇတၢင်း

ဢႅမ်းပၢႆးယိူဝ်း[1] လူင်ဢိင်းၵလဵတ်ႈၼၼ်ႉ ငၢႆးမိူၼ်မူင်ႉၽေႃႇဢိၼ်းလူင် ဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈလင်ၶိုင်ႈ။ ယႂ်ႇၵေႃႈ ယႂ်ႇ၊ ၼူဝ်းဢိၼ်းၵေႃႈတဵမ်မၢၵ်ႇမူဝ်ႇသုၵ်ႉသၢၵ်ႉဝႆႉ။ ၼိူဝ်းလဝ်ႈဢိၼ်းၶဝ် ပၢၼ်သိုပ်ႇပၢၼ်ငမ်းၼုမ်းၵေႃႇ သၢင်ႈမႃး။ ၵေႃႉၶိုင်ႈၶျၢၵ်ႈၵေႃႇထိင်ႈႁွင်ႈၶိုင်ႈ။ ၵေႃႉၶိုင်ႈၵွၵ်ႇတၢင်းယဝ်ႉ သိုဝ်ႉၼ်ပ်းပၢၼ်းသီ မႃးၼ်ၶ်ဝႆႉၶူဝ်ၽေႃ။ ထိင်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈသမ်ႉ ငမ်းတႃးႁၢၼ်ၶႅၼ်းဢိၼ်း၊ ႁျႁၢင်းပၼ်ႈ မိူင်းၵရိၵ်ႈသ်[2] ၶဝ် မႃးတမ်းဝႆႉၶႅၼ်းႁႅင်ႈၼ်ၵ်ႇ။ လုၵ်ႈမၼ်းသမ်ႉ ၵူႇတၢင်းမိူင်းဝၢၼ်းၵွၵ်ႇယဝ်ႉ ၵဝ်ႁူၼ်ႇႁၢင်း ပုတ်ႉထလဝ်ႈ၊ ႁွၵ်းငဝ်ႈမိူင်းငၶႇမႃး။ ႁွပ်ႈၼႆ ၶႅၼ်းဢိၼ်းလူင်လင်ၼၼ်ႉ မီးၼူဝ်းႁူးလိူဝ်း မႃးတွမ်ၵၼ် ဝႆႉ။ ၼူဝ်းမၢင်ၵၼ် မီးၽၢင်ႁၢင်းၶိုၵ်ႉ သေတၢင်ႇၵၼ်။ မၢင်ၵၼ်သမ်ႉ ၵႃးၶၼ်ယႂ်ႇသေတၢင်ႇ ၵၼ်။ ႁူလ်းၵႃႈ ၶႅၼ်းႁႅင်ႈၼ်ၵ်ႇၼၼ်ႉ ႁွလ်းမီးၼူဝ်းၵႃးၶၼ်ၶိုၵ်ႉၼၼ်ႉငတ ၵမ်ႇလွႆႈ။ ၼူဝ်းလီၵမ်ႈၽွင်ႈ လႆႈထုၵ်ႇလူင်လိုမ်းသေ ၵူႇဝႆႉၶႅၼ်းလွၵ်ႉၶႅၼ်းလႅင်ႇ လွမ်းၼူဝ်းၵဝ်ႇၼူဝ်းမွၼ်ၵေႃႈ မီးတင်းၼမ်။

မိူင်းတဵၼ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၼူဝ်းၵၼ်ယိတ်ႈသုင်ႇဝႆႉ ၶႅၼ်းလွၵ်ႉၶႅၼ်းလႅင်ႇ ၵၼ်ၶိုင်ႈငလႈ ၵၢႆႈႁႃး ၵၢၼ်းၵဝ်ဝႆႉၶႅၼ်းႁႅင်ႈၼ်ၵ်ႇ။ ၶႅၼ်းၵႃးႁူၼ်းဢိင်းၵလဵတ်ႈၵိုင်ၶိုင်ႈၶၼ်ႉ တေၵမ်ႇမီးႁူၼ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ ႁူႉလၵ်းမိူင်းတဵၼ်းၶၼ်ႉ။ ပေႃးယၢမ်ႈငိၼ်းၵေႃႈ တေၵမ်ႇႁူႉဝႃႈ ပႃးၶႅၼ်းဢႅမ်းပၢႆးယိူဝ်းႁုပ်း ၵၼ် ဝႃႈၶၼ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈမိူင်းတၢင်ႇၵၼ် ၵၢင်ႈမႃးယိုတ်းၵဝ်မိူင်းတဵၼ်းငလႈ ႁူၼ်းဢိင်းၵလဵတ်ႈ ၵေႃႉ ၶိုင်ႈ လႆႈထုၵ်ႇႁွင်ႉၶဝ်ႈႁႃပ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်း တႃႇဢဵတ်ႇငၶ မိူင်းတဵၼ်းၼၼ်ႉလိူင် မၼ်းတေၵၢမ်းလူင်ဝႆႉ။ ပေႃးၶၼ် မၼ်းတေလႆႈငိၼ်းၶၢဝ်ႇလၢၵ်ႇလၢႆး မိူင်းတဵၼ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၵွင်ႈလီသိူဝ်းသႃႇယႃႇ၊ မိူင်းၵၼ် ၵႃးၶၼ်ထိူၵ်ႈယႂ်ႇ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။

မိူင်းတဵၼ်းၼၼ်ႉ မီးၶႅၼ်းလိၼ်လိၼ် မိူင်းမၢၼ်းဝႆႉငလႈ ႁူၼ်းဢိင်းၵလဵတ်ႈၵမ်ႈၽွင်ႈ ၵမ်ႇ လၢင်းလဵၵ်ႈငၽွႆႉလွမ်း။ မၢင်လူဝ်း ယင်းၵမ်ႇႁူႉဝႃႈ မိူင်းမၢၼ်းမီးတီႈလႂ်။ မိူင်းမၢၼ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ် လေႃးမိူင်း ၵၼ်ဢိၵ်းလွမ်းမိူင်းဢိၼ်းတီးယူဝ်း[3] မိူင်းၶိုင်ႈ။ မၢင်လူဝ်း ယင်းတိုၵ်ႉထိင်လႃး မိူင်း မၢၼ်းၼၼ်ႉ မီးတၢင်းမုၵ်ႉႁုၼ်ဢိၼ်းတီးယူဝ်းဝၼ်းတူၵ်း[4] ၼၼ်ႁွၼ်ႇ။ ပေႃးဝႃႈ မေႊလၢတ်ႈတဵတ်ႈ

တဵတ်ႈၶဵတ်ႈၶဵတ်ႈ ဢၼ်ဝႃႈ မိူင်းမၢၼ်ႈ မီးတီႈလွၵ်ႈလိုၼ် ႁူၼ်းၵေႃႉၶႅၼ်ႉ. ထုၵ်ႇလီ ႁၢၼ်ႉလႂ် တူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇယူႇ။ ယဝ်ႉၵေႃႈ ထုၵ်ႇလီလႅပ်ႈၵဵၼ်းထိင်ႈတၢင်းၶမ်။ မိူင်းတႆးၶႆႉ. မီးတၢင်းဢွၵ်ႇ, မိူင်းမၢၼ်ႈ သုတ်းသေပိူၼ်ႈ။ တိတ်းလပ်းၵၼ်တင်း မိူင်းၶႄႇ၊ မိူင်းထႆး၊ မိူင်းဢိၼ်ႇတူဝ်ႇၶျၢႆး ၶိူင်ႈၶွင်ၾရၢင်ႇ[5] ၶဝ်။ ပဵၼ်မိူင်းသၼ်လွႆ။ တေႁၢင်ႈပိင်းမိူၼ် မိူင်းဢိင်းၵလႅၼ်ႇ[6] တင်းမိူင်း သၵွတ်းလႅၼ်ႇ[7] ၼိုင်ႈၶိုင်ႈ လေႃးၵၼ်ဝႆႉၶႅၼ်ႉ။ တီႈမိူင်းၶႅၼ်ႉမီးႁူၼ်းလၢဝ်းၼိူဝ်း ဢၼ်ႁွင်ႉဝႃႈ တႆးၶႅၼ်ႉယူႇသဝ်း။ လဝ်ႈၽႃႉၶဝ် ယွမ်းႁပ်ႉသၢၼ်လႃ တီႈလူင်ပွင်လိုၼ်ႈဢိင်းၵလဵတ်ႈ။ မၼ်းတေ လႆႈႁူႉ ပွင်ႇဝႆႉလိုဝ်းၶႆႉ။ ႁူလ်းၵူႈ မၼ်းတေမၢႆတွင်း ၶေႃႈမုၼ်းၶမ်လၢႆႈႁဵတ်းသင်။

ယၢမ်းၶႆႉ ဢမ်ႇလွင်ႈၶၢဝ်းယၢမ်း တႃႇတွင်းမႆႈလိုဝ်းၶႆႉယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈ ပဵၼ်သိုၵ်းတီႈ မိူင်းဝၼ်းဢွၵ်ႇလိုၼ် မိူင်းတႆးၶႆႉ. ပဵၼ်ၶႄႈသိုၵ်းပွတ်းဢွၵ်ႇ, သုတ်းသေပိူၼ်ႈယဝ်ႉ။ ပဵၼ်ၽၵ်းတူ တၢင်းလင် တႃႇၶဝ်ႈမိူင်းၶႄႇ,ၵေႃႈလွၵ်ႈ။ သမ်ႉပဵၼ်မိူင်းဢၼ်လီသူဝ်းသႃႇယႃႇ, မိူၼ်ဢၢၼ်ႈႁႃးဝၼ်း ၶႅၼ်ႉ။ ပဵၼ်မိူင်းလႅၵ်ႈလိၵ်ႈႁဝ်း ဢၼ်ႁဵသေ ဢိၼ်းတီႈယိုဝ်းၶႆႉၵေႃႈ ဝၼ်းလႆႈ။

မိူဝ်ႈလိူၼ်ၵျူးလၢႆး ပီးပူၼ်ႉၶႅၼ်ႉ. ၾီးလိပ်ႉ-ၾေႃးၵႃးထီး[8] မႃးၼလ,တီႈႁိူၼ်းဢႃး ႁႃး တီႈမေႇတဵၼ်ႇႁႅတ်ႈ[9]။ မၼ်းၶီႇႁိူဝ်းမိူၼ် မႃးၼလ,ဢိင်းၵလႅၼ်ႇ ယေႈႁွၼ်းယေႈၵမ်း။ တေ လႆႈလၢတ်ႈလိုၼ်ႉၶႆႉႁွလ်း။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ မၼ်းလုၵ်ႉတီႈမိူင်းတႆး ၵိုင်ႉဢၢင်ႉၽဵဝ်မိူင်းငမ်ႈယဝ်ႉ. တေလႆႈ ဝၢၵ်ႈမိူဝ်းၼိုင်းၵမ်းလဵဝ်ၶႅဝ်ႇ။ လႆႈယူႇမွၵ်ႈသွင်လိုၼ်ႁွလ်း။ ဢၢႆႈႁႃးၶဝ်သွင်ၵေႃႉ ၶင်ႈၵိၼ်ၶိုဝ်ႉၵႂ်ႇ, သေ မၼ်းၶႆႉၼၶၢဝ်ႇ,လၢၵ်ႇ,လႆး။ ဢၢႆႈႁႃး ဢွၵ်ႇ,မိူင်းမၢၼ်ႈမႃး မီးသၢမ်ပီးယဝ်ႉၼလ မီးၶေႃႈ ထၢမ်ဝႆႉတင်းၶမ်။

‘ၶျေႈၵၢၼ်သူ ပဵၼ်ၵူဝ်’

‘တႃႈၶုၼ် ၶုၼ်လူင်မိူင်းတႆးၶႆႉ. ပဵၼ်ဢၢၼ်ၵျူႉလီလိူဝ်ပိူၼ်ႈ ၶွင်းႁုၼ်လူင်ဢေးသျိူဝ်း ဝႃႈ’

ဢၢႆႈႁႃးလွပ်ႇ,ထၢမ်တူလ်း

‘သူလႆႈၵိတ်းသင်တေႉတေႉဝႃႈ’

ဢၢႆႈႁႃး ယၢမ်ႈႁၢပ်ႇ,ၵၢၼ် ၾၢႆႇ,ၵုပ်ႉပိူင်,ၾွင်းငၢမ်း ၶွင်းမိူင်းမၢၼ်ႈ ႁူင်တၢၼ်ႇ,တၢၼ်ႇ, သေတႃႉၵေႃႈ ဢမ်ႇ,ယၢမ်ႈၽဵဝ် မိူင်းတႆးသေပွၵ်ႈ။ မၼ်းတွပ်ႇ,ဝႃႈလိူင်ႉၶႆႉ

‘လႆႈဢွၵ်ႇ,တၢင်းၶွင်းမိူင်းတႆးလွတ်ႇ,လွတ်ႇ၊ ၶဝ်ႈၼလ,တူလ်း ဝဵင်းလဵဝ်ႈၽႃႉၶဝ်။ လႆႈလွႆႈ ထဵမ်တီႈၶျေႈၵၢၼ် လဵဝ်ႈၽႃႉၶဝ်ပွင်သၢင်ႈတႃႇ,မိူင်းၶဝ် မုၼ်းလိင်းမႃး၊ လႆႈပၼ်တၢင်းဝူၼ်ႉလွႆႈ၊ ၶႆႉႁွလ်း’

[5] French Indochina, မိူဝ်ႈၶႅၼ်ႉမိူင်းလၢဝ်းပႃးၶွင်းဢိၼ်းတူဝ်းၶျၢႆးၶိုဝ်း။
[6] England
[7] Scottland
[8] Phillip Forgarty
[9] Maidenhead

ဝၢႆးသေၵိၼ်ယဝ်ႉယဝ်ႈ ၵၢၼ်ႈႁူၺ်းၶဝ်သွင်ၵေႃႉ ၶိုၼ်ႈၶၢင်ႈသူၼ်မွၵ်ႇ။ ဝၼ်းၼၼ်ႉၾိူင်ႈၾႃႉ ၵေႃႈလီၼႃႇ။ ပေႃးၶၢဝ်းမႂ်ႈ ထုင်ႉၼမ်ႉတိမ်းသ်[10] ၼႆႉႁၢင်ႈလီတေႉ။ ႁိမ်းႁွမ်းၵၢၼ်ႈႁူၺ်းၶဝ်ၼၼ်ႉ မီးပႃႇမႆႉလူင်တင်းၼမ်။ ပႃႇမႆႉၶလီႇဝ်တိၼ်း[11] ၼႆၵေႃႈၶိဝ်လိဝ်းငိဝ်းဝႆႉ။ ၽႅင်ႁၢင်ႈႁုဵၼ်းၼႃး ၵၢၼ်ၶျွတ်ႈ–မေႃးလီၼ်း[12] ထၢၼ်ပၢၼ်းဝႆႉၼၼ်ႉၵေႃႈ လီထပ်းပိၼ်းဝႆႉတေႉလူင်။ သၢႆလႅတ်ႈထွင်ႈ ဝႆႉၶိူဝ်ထဝ်တူၼ်ႈမၢၵ်ႇၵိမ်ႈၶွင်ႈဝႆႉၶလႈ သီႁိူဝ်ႈမၢပ်ႈလႅင်းဝႆႉ။ မိူဝ်ႈယၢမ်းၵိင်းၵလီၼ်း ႁၢင်ႈလီဝႆႉ တၢၼ်ႇၼႆႉ တၢင်းႁၢင်ႈလီမိူင်းတႆး ၵမ်ႇထၢင်းႁၼ်လႆႈ ၶိုၼ်ႈတႃႇၵၢၼ်ႈႁူၺ်းတေႉ။

ၵၢၼ်ႈႁူၺ်းထၢမ်

‘ပေႃးၶၢဝ်းၶၢဝ်းမႂ်ႈ တီႈမိူင်းႁဝ်းႁၢင်ႈလီတၢၼ်ႇၼႆႉ၊ သူတေယူႇၵိူင်ႁိူဝ် ၵမ်ႇထွႆႈႁူႉ၊ ၶၢဝ်းၼႃႈၽူၼ်ၵေႃႈ ထမ်ယဝ်ႉလူး’

ၼီးလိပ်းတွပ်ႇဝႃႈ

‘ၵိူဝ်းၵိူဝ်ႇ၊ မိူင်းတႆးၼႆႉ လၢၵ်ႇလၢၵ်ႇလၢႆးလၢႆး ထၼ်ထွႆႈႁဝ်းဝႆႉတေႉၵိူဝ်ႈ’

ၼႃႈမၼ်းၵေႃႈလိၼ်ႈသႂ်ဝႆႉ။ ၼီးလိပ်းၼႆႉ ပိၼ်ႁူၼ်းလၵ်းလိမ်ၵေႃႉၶိုင်ႈ။

‘ၶုၼ်ၶဝ်ပိၼ်လိူင်ႉႁိူဝ်’

‘ႁွင်ႉဝႃႈ ထဝ်ႈၾႃႉ၊ ၵမ်ႇႁၢင်ႈႁၢႆႉၼင်ႇၵဝ်ႇ၊ ၵိတ်းၵၢၼ်ထွမ်းၵၼ်လီမၢႆးယူႇ’

‘သူၶႂ်ႈဝႃႈ ၶဝ်ယွမ်းႁပ်ႉ ပၢႆးၵုပ်ႉပိူင်ႇပၢၼ်မႂ်ႇယဝ်ႉၼႆႁႃႉ’

‘ၶႂ်ႈဝႃႈၼၼ်ၵေႃႈ လႆႈယူႇ၊ လၢႆးႁဝ်းၶႂ်ႈဝႃႈၼၼ်ႉငတႉ တေႃႈလိဝ် ထဝ်ႈၾႃႉတႆးၶဝ် မေႃလၢတ်ႈသျမ်းပိၼ်း[13]ၵၢၼ်လႆႈႁျူႉ ၵၢၼ်လႆႈၵိၵ်းၼႆယဝ်ႉ’

‘ထွႆႈႁူႉ၊ ထဝ်ႈၼၢင်းၶဝ်လူး’

‘ၵႃ ... ၶဝ်ငတႉပိၼ်သၢႆထွႆႈၶျၢၼ်မိူင်းၼၼ်ႉယဝ်ႉဝႃႈ’

တၢင်းႁၢင်ႈလီ မေႃးလီၼ်း ထၢၼ်ပၢၼ်းဝႆႉၼၼ်ႉ ႁၢမ်ႉဝွတ်ႈဝၢႆးမႃး လွႆးလွႆးယဝ်ႉ။ မၢင်ပွၵ်ႈထဝ်ႈယိင်းတႃႇၵိပ်ႈၼၼ်ႉ ထၢင်းႁၢင်ႈလီလိူဝ်သေ ယိင်းၶႃႈၼမ်ႉၼူမ်း ၵေႃႉလုၵ်းဝႆႉတွႆႈ တူၼ်ႈမၢၵ်ႇၵိမ်ႈၶွင်ႈၼၼ်ႉ။ ၼီးလိပ်း ၶွႆႈဝႃႈပွင်ႇ လိူင်ႉၼၼ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇႁူႉ။ ႁူလႆးၵႃႈ မၼ်း လၢတ်ႈတေႉတေႉဝႃႈဝႃႈလူင်။

‘မႃးယူႇထွမ်းႁဝ်းလေႃႇ၊ ႁဝ်းတေထွမ်းသူင်ႇသူ ငၼတၢင်းႁၢင်ႈလီမိူင်းတႆးလႆ’

‘ၵလိူလႆး ၵၢၼ်ႈၵေႃႉ၊ ၵၢၼ်ႈႁူၺ်းပိၼ်ႁူၼ်ၽၢၼ်ႁွလႆး၊ တေၵိတ်းႁိူဝ် ထၢင်းၶၢမ်ႈလုမ်ႈ ၾႃႉတင်းၶိုင်ႈၼၼ်ႉလႃႇ’

‘ႁဝ်းထၢင်ႇ ၽူႈၵိတ်ႇပပ်ႉသူ ... ’

‘သူၶႂ်ႈဝႃႈ ႁဝ်းတေလႆႈၶိုၼ်ႈလူးၶဝ်သေ ... ’

[10] Thames
[11] Cleveden
[12] George Morland
[13] Champagne

‘လွင်ႈယဝ်ႉၶႄႈ၊ ထွမ်ႇငလႈ၊ ၶႆႈငၶခဝ်လိူင်ႉၶႅ၊ မိူင်းတႆးၵၢၼ်ဝၢႈၶၶၼ်ႉ ပီၼ်လွင်ႈ တၢင်းၵၢၼ်မူၺ်ႇ တၢႇခဝ်လူး၊ လွင်ႈမိူင်းၶၶၼ်ႉ ၵမ်ႇပႆႇမီးၾင်တၢၼ်ႈ၊ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးမွၵ်ႈသိပ်းပီးငတႉ မီးသူမ်း မိူဝ်းသၢတ်း–မၢဝ်းၵ်မ်း[14] ယၢမ်ႈပႆတႆႇလွမ်း သႅၼ်ႈတၢင်းဝူဝ်းတၢင်ႇခဝ်။ ႁူလုံးၵၢႈ မၼ်း ၵမ်ႇပေႃးသူၼ်လွၵ်ႉ လွင်ႈၵေႃးသျူဝ်း၊ တေလၢင်းတၢၼ်ႈ ပပ်ႉၵွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း မိူၼ်သူတၢၼ်ႈ ႁူး ပွၵ်ႈၶၼ်ႉယဝ်ႉၶႄႈ၊ ႁႂၢးတေႁူႈငလႇလဝ်ႈၾႄႉခဝ်ႁူးၵေႃႉ၊ မၢင်ၵေႃႉ တေႁပ်ႉတွၼ်ႈသူၼိူၵ်ႉ ၼိူၵ်ႉ၊ တေပၼ်သူလိူဝ်ႈသဝ်း၊ တေမီးပွႆးလၢမ်း၊ တေလႆႈႁၼ်ပၢင်လၢႉလဝ်ႈၾႄႉ၊ ထိင်ႈသမ်ႉ တေ လႆႈၾဝ်လၢၼ်လိၼ်ငၶႇ၊ မေႃႇပၢင်ယုင်း လိူဝ်ႈသိင်ယွႆႇၶၼ်ႉၵေႃႈ ႁႂၢးတေႁူႇ၊ လဝ်ႈၶၢင်းခဝ် ငတႉ … ပေႃးသူၾၢဝ် တေႁၼ်ယူႇႁူႈ’

ၾိူင်းလိပ်း မေႃလၢတ်ႈၶႄႇငလႈ လွၵ်ႈၵႃႈႁႂၢးပေႃးပိဝ်လွမ်းမႃး။ ၵႃႈႁႂၢးၵေႃႈ ပႃးလွၵ်ႈပႃး ၶေႃးမႃး။ လုၵ်ႉပႆၶိၼ်ႈပႆလူင်း ၶၼိူဝ်ပၢႇယိူဝ်ႈၶႅဝ်။ ၵႃႈႁႂၢး ၶိင်ႉၵၢင်ႉထၢမ်မၼ်းဝႃႈ

‘ႁဝ်းတေလႆႈမႃး မိူဝ်ႈလႂ်’

ၾိူင်းလိပ်းယုမ်ႉ။

‘ၵမ်ႉလွၵ်ႈသူယဝ်ႉ၊ ၶွႆႈမႃးၶၢဝ်းလွၵ်ႈၵေႃႈလႆႈယူႇ၊ ၶၢဝ်းၵတ်းၵိင်းၵလၢၼ်းၶႅ။ ၵတ်းၵိင်း ၶႄႇ၊ သူတေယူႇ ၵိတ်းသင်၊ ပေႃးဝၢႈလိူၼ်ၵျိၼ်းဝၢႈရီး ၾိင်ႈၾႄႉမိူင်းတႆးၶၼ်ႉ။ လီသေပိူၼ်ႈ ယဝ်ႉ၊ ၾႄႉပၢင်ႇသွႆဝႆႉႁူးဝၼ်း၊ ပေႃးၵၢင်ၶိၼ်း ၶႄႃးၵွၼ်ႇယွႆႉတူၵ်းယွတ်ႈယွတ်ႈ၊ မွၵ်ႇၵေႃႈၵီး ႁၢင်းလီ၊ ၵႃႈလူမ်းၵေႃႈ ႁၢမ်ႉငႃးမိူၼ် ၵႃႈသျၢမ်းပိင်းဝႆႉ’

‘ပေႉတူၵ်ႇၼူဝ်းသျမ်းပိင်းလႆႈလႃႇ၊ ၶွင်းလူမ်းၵေႃႈ လႆႈၵႃႈသျမ်းပိင်းၶႅဝၢႈ’

‘ယၢႇႁိူဝ်ႉၼူဝ်ႁဝ်းၶႄႈ ပီၼ်ၵၢၼ်တေႉၵိူဝ်ႈ’

‘လီယဝ်ႉ၊ ပေႃးလိူၼ်ၵျိၼ်းဝၢႈရီး ႁဝ်းတေမႃးလူးသူ’

---

[14] Somerset Maugham

၂
တႆး

ဢၢႆႈၵျႃး ၵျူ့ဢုပ်ႇၵၶ်တင်း ၾူးဢိတ်ႇပပ်ႉၶဝ်ယဝ်ႉ ၵျူ့သိုဝ်ႉဝွႆတိုတ်ႉၵျူဝ်း တီးၾူးတၶ်းၶမ်ႇပ ၶီႇၵျူဝ်း ၾီးဢၶ်းဢူဝ်း [15] ဝွႆၶိုင်ႈ။ ၾွင်းယၢမ်း တိုၵ်ႉတၶ်းယူ့ၶၶ်ႉ ၵျၢပပ်ႉလွင်ႈတႆးသေ လိပ်ႈၵျၶ်းထၢႈဝႆႉ။ တီးတေႉ ပပ်ႉလွင်ႈတႆး ဢမ်ႇပေႃးမီးၶမ်။ ၵျူ့တဝ်ၵျၢ တီးၵျူင်းပပ်ႉၵျေႈ ဢမ်ႇပေႃးလႆႈၵျၶ်။ လႆႈၵျၶ်ပပ်ႉၵမ်ႈၾွင်ႈ လိုဝ်းၾူးၾိုလ်ၼၾႈသၢသၶေၢၶဝ် တမ်ႈဝႆႉၶၶ်ႉၵွလ်း။ ၵမ်ႈၶမ်ဢွၶ် ၵၶ်တမ်ႈဝႆႉ လွင်ႈလိုဝ်းဢၶ်ဢမ်ႇ ပေႃးယၶ်ႇၼၼႈၶၶ်ႉလႆလႆ။ ၵျူၶ်းယူ့ၶိုဝ် လိၵ်းလွႆၶွႆးမိူင်းတႆးၵမ်ႈၾွင်ႈ ယူ့သဝ်းလွမ်းၾိုင်ႈထုင်းၵဝ်ႇၼၵ့ ၶဝ်ၶေႃၶေႃ။ ၾူးၾိုလ်ၼၾႈသၢ့ သၶေ့ၶဝ် ဢွၶ်ၵၶ်တမ်ႈလွင်ႈၶဝ်ၵမ်ႈၶမ်။ ၵွပ်ႈၶဝ်ယၶ်းပိၶ် လၢဝ်းၶရိတ်ႈငႆႈငႆႈၼလႈ ၾူး ၾိုလ်ၼၾႈသၢသၶေၢၶဝ် ထုၵ်ႇလွႆၶိုဝ်ၶဝ်။ ၵျူၶ်းတႆးသမ်ႉ ပိၶ်လၢဝ်းပုတ်ႉၼလႈ ဢမ်ႇပေႃးလႆႈ ၵျၶ် ယၶ်းပိၶ်လၢဝ်းၶရိတ်ႈ။ ၵွပ်ႈၶႆၼလႈ ၾူးၾိုလ်ၼၾႈသၢသၶေၢၶဝ် ဢမ်ႇပေႃးသူၶ်လွႆ ၶိုဝ်ၵျူၶ်းတႆး။ ဢၢႆႈၵျႃးၵျူႉပွင်ႇဝႆႉ လွင်ႈၵျူၶ်းလၢဝ်းၶိုဝ်းတီးမိူင်း ဢၶ်တေၵျူ့ၼလ့ၶၶ်ႉ သႆႇပိုၶ်း မၶ်းၵျေႈ လႆႈလိပ်ႈၵျၶ်းၵျင်းၵွလ်း။ ၾူးၾတ်းလိၵ်ႈၶဝ်ၵျေႈ ယူဝ်တေၶွႆႈၵျူႉၼလႈ တေမိင်ႇပၶ် တၢင်းၵျူႉတၢင်းၵျၶ် လိုဝ်းဢၢႆႈၵျႃးၵျူႉဝႆႉၶၶ်ႉ။

မိူင်းၼၶ့ၶၶ်ႉ ၵျၢင်ႈၶျၢင်ၶေ့။ တီးလိင်ႇၵျွင့်ဝၶ်းတူၵ်းမိူင်းၼၶ့ၶၶ်ႉ တေလႆႈၵျၶ် လၢဝ်းၵျူၶ်း ဢၶ်ဢမ်ႇလွႆႈၼၶ့ၶိုဝ်းၶိုင်ႈ။ ၶဝ်ပိၶ်လၢဝ်းၵျူၶ်းၶဝ်ႈလုမ်း တီႉပိတ်ႉ/မၢၶ်း [16] သေ လုၵ်ႉတီးလုမ်းလၢဝ်းလူင်မွင်းၵျူဝ်းလွႆးတ် [17] ယၶ်းဢွၵ်ႇမႃးသေ ၵျၢင်းၾၢင်သၢၶိုဝ်ႉ ဢမ်ႇပေႃး ပိုင်ႈၵၶ်တင်းၼၶ့။ ပိၶ်လၢဝ်းၵျူၶ်းတႆးဢၶ်ဝၢႈၶၶ်ႉယဝ်ႉ။ တႆးယၢမ်ႈၵျေ့တင်ႈ မိူင်းၵျေၢၶမ်း လုၵ်ႈၶိုင်ႈ ၶွႆးလေးမိူင်းယုၶ်ႈၶၢၶ်ႈ [18] မိူဝ်ႈၵျူဝ်ပၢၵ်ႇပီးပိတ်ႇၶၶ်ႉ။ ၵျွင်ႉမိူင်းၶၶ်ႉဝၢႈ ၶၢၶ် လဝ်ႈ [19]။ လွၵ်းပိုင်ဢုပ်ႉပိုင်ႇၵွၶ်းမိူင်းၶၢၶ်လဝ်ႈၶၶ်ႉ ငႆးမိူၶ်ၵၶ်တင်း လွၵ်းပိုင်ဢုပ်ႉပိုင်ႇၼၶ့ ၶဝ်။ ၵျေၢၶမ်းၼၶ့ၶဝ်ၼတႉ သွၶ်ႇၵျူၶ်းတႆး ပိၶ်ၵျူၶ်းလိုင်းထိုၶ်ႇပၢ့ၶႆသေတၢႉ တီးတေႉ ၶဝ်

[15] P & O
[16] Tibeto-Burman, တေႃးလိဝ်ႉၵျွင်ႉ Sino-Tibetan
[17] Mongoloid
[18] Yunnan
[19] Nanzhao

ပဵၼ်လုမ်းလၢဝ်းႁူၼ်း လိူဝ်းယိၼ်ႇငႄႈလုမ်းၶိုင်ႈ။ မိူင်းၶေႃၼ်လဝ်ႈယိူၼ်းယၢဝ်း တေႃႇထိုင် ႁူဝ်ပၢၵ်ႇပီႊသိပ်းသၢမ်သေ လၢဝ်းႁူၼ်းတႃးတႃး[20]ၶဝ် မႃးႁူမ်ႇငမ်းငလႈလူႉလိၵ်ၵူႇ။ ႁူၼ်းတႆး လႆႈ ၶၢႆႉလူင်း ပႆးထိုင်မိူင်းမၢၼ်ႈ၊ မိူင်းထႆး၊ မိူင်းဢိၼ်းတူဝ်းၶျႃးၶိူဝ်း ဢၼ်တိုၵ်ႉမီးလိၼ်ပဝ်ႇတင်း ၶမ်ၶၼ်ႉ။ ၶဝ်ယိုတ်းဢဝ် မိူင်းမၢၼ်ႈ၊ မိူင်းထႆးလႆႈ။ ႁူၼ်းမိူင်းထႆး ဢၼ်မီးယူႇတေႃႈ လိၵ်ၼႆႉ ပဵၼ်တႆးၵမ်းလိၵ်ယဝ်ႉ။ တီႈမိူင်းမၢၼ်ႈငတႉ တႆးဢမ်ႇႁွၼ်းပေႉလႆႈႁိုင်။ မိူဝ်ႈႁူဝ်ပၢၵ်ႇပီႊသိပ်းႁူၵ်း ၶၼ်ႉ ႁူၼ်းမၢၼ်းၶဝ် ၵေႃႇသၢင်ႈလႆႈလူင်ပွင် လိုင်ႈၶၼ်ႈၶႄလီငလႈ တိုၵ်းၵေႃႈလိုပ်ႈတႆး ထိုင်တီႈပေးလႆႈပႆႈၼိုၼ်ႈ ၶိူဝ်မိူင်းသၼ်လႂ်ပွတ်းၵွၵ်ႇၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈႁူဝ်ပၢၵ်ႇပီႊသိပ်းပႅတ်ႇၶၼ်ႉ ငတႉ ဢူမုၼ်ၵေႃၶမ်းမၢၼ်း ႁူမ်ႇငမ်းလႆႈၶိူဝ်မိူင်းတႆးတင်းသိူင်ႈ။ ႁူၼ်းတႆးၼႆႉ ႁူမ်ႈၵၼ် ယူႇ သဝ်း တွင်ႈႁူမ်ႈငဝ်းၸဝ်ႈၾႃႉၶဝ်။ ၸဝ်ႈၾႃႉ ဢၼ်ဝၢႈၶၼ်ႉ ပဵၼ်ၶုၼ်ပတေသရၢၸ် ဢၼ် လုၵ်ႈလၢၼ်လၢင်း သိုပ်ႇပုတ်ႈတႅၼ်းၵၼ်ၶၼ်ႉ။ ႁူလုၺ်းၵျႈ ဢမ်ႇမီးၸဝ်ႈၾႃႉၵေႃႉလိဝ် ၽွင်းငမ်း လႆႈၽႅၼ်ႇလိၼ်မိူင်းတႆးတင်းသိူင်ႈ။ ၸဝ်ႈၾႃႉတႆးၶဝ် လႆႈသၢၵ်ႈၶွပ်ႇယိုၼ်ႈၶူဝ်းၶွင် တီႈၸဝ်ႈၾႃႉ မၢၼ်း။ လႆႈပၼ်ငိုၼ်းၶွၼ်ႇ။ လွင်ႈၸဝ်ႈၾႃႉတႆး ႁွမ်းၶွမ်းလူး ၸဝ်ႈၾႃႉမၢၼ်းၶၼ်ႉငတႉ ဢိုင် ၶိူဝ်ဢူမုၼ်ၸဝ်ႈၾႃႉမၢၼ်းၶဝ်။ မၢင်ပွၵ်ႈ ၸဝ်ႈၾႃႉမၢၼ်းသူင်ႇသိုၵ်းမႃးပၵ်းတပ်ႉ ယူႇတီႈဝဵင်း လူင်မိူင်းတႆးသေႁွၼ်း။ လုၵ်ႈယိင်းၸဝ်ႈၾႃႉတႆးၶဝ် လႆႈမိူဝ်းႁိုတ်းလိုင်ႉၶႄင်း တီႈၶႂ်ႈၵေႃဢႃႇဝႃႉ၊ ၵေႃတႃႈလိူဝ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈႁူဝ်ပၢၵ်ႇပီႊသိပ်းၵဝ်ႈၶၼ်ႉ ၸဝ်ႈၾႃႉတႆးၵေႃႉၶိုင်ႈတင်းၵေႃႉ ၶိုင်ႈၵေႃႈ ဢမ်ႇထုၵ်ႇမေႃၵၼ်။ ၵႆႉၽၼ်းၵၼ်တိုၵ်းၵၼ်တႃႇသေႇ။ မၢင်ပွၵ်ႈ ၸဝ်ႈၾႃႉတႆးၵေႃႉ ၶိုင်ႈ ယဵပ်ႇၶဝ်ႈလိၼ်မိူင်းႁိမ်းႁွမ်းမၼ်းသေ တိုၵ်းႁိမ်ဢဝ်ၵေႃႈမီး။ မၢင်ပွၵ်ႈ ၶၢင်၊ ဝႃႉ ၶိူဝ်လႂ် ၵေႃႈ လူင်းမႃးႁိမ်လိင်းဢူၼ်ၵဝ်း တီႈထုင်ႉပဵင်း ဢၼ်တႆးယူႇသဝ်း။ တေႃႈလိဝ် ၶၢင်ၵမ်ႈၶမ် ငတႉ ပဵၼ်လၢဝ်းၶရိတ်ႈဝႆႉယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈဝၢၼ်ႈမိူင်း ဢမ်ႇမီးငမ်းယိၼ်ငလႈ ႁူဝ်ႁူၼ်းၵေႃႈ ယူပ်ႈ ယွမ်းမႃး။ ၵႆႈၶရေးသူၼ်ၵေႃႈ ဢမ်ႇပဵၼ်ႁူၼ်ႇထႆႉၽုၵ်ႇသွမ်ႈ။ ႁူဝ်ႉဢုတ်ႇဝဵင်းလူင်တင်းၶမ်ၵေႃႈ ႁူၼ်ႇပင်းလူႉလိဝ်။ သဵၼ်ႈတၢင်းဝူဝ်းတၢင်ႇ ၶွင်ႁူၼ်းၵႃႉၶဝ်ၵေႃႈ ၵူႇၵူႇမႃးမႃး ဢမ်ႇပေးမီး မိူၼ်ၵဝ်ႇ။

လွင်ႈၶၢၼ်လႂ်လိူဝ်းၶၼ်ႉ တုမ်ႉတိူဝ်ႉၶိူဝ်ႁူၼ်းတႆးယႂ်ႇယႂ်ႇၶမ်ၶမ်။ တၢင်းၶၢၼ်လႂ်လိူဝ်း ၶၼ်ႉ ႁွပ်ႈဢမ်ႇမီးႁိုင်းပွင်ဢၢမ်းၶေႃတ်ႈ ၶွၼ်ႈတီႈလိဝ်ၵၼ်ငလႈ လင်ႇပဵၼ်မႃးၶင်ႇၼႆ။ တီႈတႆး ၶဝ်ၵေႃႈ ဢမ်ႇမီးၵေႃၶမ်း ႁိုင်းႁွလုၺ်း။ ၵေႃၶမ်းမၢၼ်းၵေႃႈ ဢမ်ႇယိပ်းႁုမ်းလႆႈ ၶိူဝ်ၸဝ်ႈၾႃႉ တႆး။ ၼႆႉပဵၼ်သၢႆငၢႆမိူင်းတႆး မိူဝ်ႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၽွင်းၶၼ်ႉ ဢိင်းၵလဵတ်ႈ ၶဝ်ႈယိုတ်းဝဵင်းၵေႃၶမ်းမၢၼ်း တႃႈလိူဝ်ႇသေ တီႉၵမ်ၸဝ်ႈ ၾႃႉမၢၼ်းတီႇပေး သူင်ႇမိူင်းၵလႃး။ ဝႆးသေ ယိုတ်းဢဝ်ၵေႃၶမ်းတႃႈလိူဝ်ႇယဝ်ႉ လူင်ပွင်လိုင်ႈ ဢိင်းၵလဵတ်ႈ သူင်ႇၽူႈတၢင်း ၶင်ႇသိူဝ်း–ၸွတ်း–သၵွတ်း[21] ၶဝ်ၵူႇမိူင်းတႆး။ လႆႈၵူႇဢုပ်ႇႁုမ် ၵၼ်တင်း ၸဝ်ႈၾႃႉ၊ မျူဝ်ႉလႃးၶဝ်။ ပေးတေႁုပ်ႉသလ်လႃ ဢိင်းၵလဵတ်ႈၶဝ်လိုင် တေဝႆႉမိူၼ် ၵဝ်ႇ၊ တေဢမ်ႇႁူပ်ႈယိုတ်းဢဝ် တၼ်းႁိုင်းၸဝ်ႈၾႃႉ၊ မျူဝ်ႉလႃးၶဝ်၊ တေပၼ်လုၵ်ႈလၢၼ်သိုပ်ႇ ပုတ်ႈတႅၼ်းၵၼ်ၼႆငလႈ ၸဝ်ႈၾႃႉတႆးၶဝ် လင်ႇယွမ်းႁုပ်ႉဢိင်းၵလဵတ်ႈ။

---

[20] Tartar, တႆးႁွင်ႉဝႃႈသၢင်းထွႆး၊ ပိူၼ်ႈတင်းၶမ်ငတႉ ႁွင်ႉဝႃႈ မွင်းႁူဝ်း

[21] Sir George Scott, ယၢမ်းပဵၼ်ၶုၼ်လူင်မိူင်းတႆး

လွမ်းၼင်ႉ ၶေႃႈတူၵ်းလူင်းၵၼ်တင်းလဝ်ႈၾႃႉၶဝ်ၼၼ်ႉ တီႈမိူင်းတႆး ၵမ်ႉတိုဝ်းပႃး ၵုပ်ႇပိူင်ႉ ၵၼ်လွင်ႇတိုဝ်း တီႈမိူင်းမၢၼ်ႈ။ တီႈမိူင်းတႆး ၵမ်ႉတိူင်ႉတင်ႈ ၼုၼ်ၽွင်းလေးတွၼ်ႈ။ ၵၢမ်းၶေႃတ်ႈတတ်းသိၼ်၊ ၵၢၼ်ၵိပ်းၶွၼ်ႉလွင်ႈၵေႃႈ ပၼ်ဝႆႉတီႈလဝ်ႈၾႃႉၶဝ်။ ၵႃႈႁူးၶဝ် လႆႈထိမ် ပွႆႇပႃးႁၵ်ႇသ တႃႉၶဝ်ၼင်ႉၵၼ် ၵမ်ႉတိုၵ်းတေႃးၵၼ်ၶၼ်ႇႁွလ်း။

ၵိတ်ႉၼႁႇပၼ်လွင်ႈလၢဝ်းႁူၼ်းၵွၼ်ႉ လိူဝ်းၵမ်ႉပႆႉယဵၼ်ႉၼင်ႈၶဝ် လူင်းမႃးၵူၼ်ၵဝ်း။ လႆႈၵိတ်ႉၼၶ တႃႉမိူင်းၼၶ ၵေႃႉၵမ်ႉပူၼ်ႇပဵၼ်ယိပ်ႉၶဝ်ႈမႃး။ လႆႈထိမ်တူလုၵ်းပၼ် လွင်ႈၵပ်းသိုပ်ႉ တိတ်းတေႃႉတင်းမိူင်းမၢၼ်ႈ ၵွႆႈလီတိုဝ်းသေၵဝ်ႉမႃး။ ၵွၼ်ၵၼ်ၼိုၼ်းႁူၼ်ႉထႆႇၽုၵ်ႉသွမ်ႈ လိၼ်ႁၢႆး ၶႃႈသူၼ်မႃး။ သိၼ်ႈတၢင်းတေႃႇသူင်ႉၵေႃႈလီမႃး။ ၼိုၼ်းလႆႈ ႁၼ်မေႃႉငိုၼ်း တီႈပၢင်ယုင်းပၢင်ႁၢႆး ၶၼ်ၶႃႇ။

တိူင်ႉတင်ႈ ၽူႈမီးလၢၼ်ႇၵိုင်းဢလိတ်ႈတီႈမိူင်းတႆး တႃႉလွႆႈထိမ်၊ ပၼ်တၢင်းၶႂ်ႈလွႆ တီႈလဝ်ႈၾႃႉ၊ မျူဝ်ႇလႃးၶဝ်။ လဝ်ႈၾႃႉမိူဝ်ႈၶၼ်ႇၼတ ၵမ်ႉၼိုတ်းၵၢပ်ႈပၢၼ်။ လုမ်ႈၾႃႉပၢၼ်မႂ်ႉ ၵေႃႈ ၶဝ်ၵမ်ႉႁူႉ။ ၽူႈမီးလၢၼ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႇ ပိၼ်ၽူႈမီးလၢၼ်ႇၽွၼ်ႉၵုပ်ႇပိူင်ႉလိၼ်လိၼ်မိူင်း မၢၼ်ႈမႃး။ မိူဝ်ႈ 1922 ၶၼ်ႇ ၵဝ်မိူင်းလဝ်ႈၾႃႉ၊ မျူဝ်ႇလႃးတင်းသိူင်ႈ ႁူမ်ႈႁွမ်းၵၼ် ၵေႃႉ တင်ႈမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်လုၵ်ႈၶိုင်ႈ။ ၽွတ်ႈႁဵၼ်း ၶွင်ႊသီးလဝ်ႈၾႃႉ ၵၼ်ၶိုင်ႈ။ တိူင်ႉတင်ႈ ၽူႈမီး လၢၼ်ႇၵိုင်းဢလိတ်ႈၵေႃႇၶိုင်ႈ ၵိတ်းႁူဝ်ပဝ်ႈ ၶွင်ႊသီးမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ၶၼ်ႇ။ မၼ်းပိၼ် ၽူႈပွင် ၵၢၼ်မိူင်းတႆးမႃး။ မိူဝ်ႈႁွၼ်ႉၶၼ်ႇ ၵမ်ႉယၢမ်ႈမီး လွင်ႈၽွမ်ႇႁူမ်ႈမႃးသေပွၵ်ႈၼၼ်ႉ လႆႈၵိတ်းပၼ် လိူင်ႇၶႆ။ လဝ်ႈၾႃႉလိူဝ်းယၢမ်ႈၽၼ်း ၵၼ်မႃးၶၼ်ႇ တေႃႈလိူဝ် ၶင်ႈတေႃႉၶေႃႈၵၼ် တီႈ ၽိူၼ်လိူဝ်သေ ၵွၼ်ၵၼ်ၵိတ်းၵၢၼ် တႃႉၽွၼ်းလီ မိူင်းတႆးတင်းလူင်ယူႉယဝ်ႉ။

လိူဝ်းၶႆႇ ပိၼ်ၶေႃႈမုၼ်းတီႈၵိပ်ႈ ၵၼ်ၵႃႈႁူး လႆႈႁူမ်တွမ်ဝႆႉ မိူဝ်ႈၵမ်ႉပႆႉလႆႈၵွၵ်ႉ ၶၢဝ်းတၢင်းၶၼ်ႇ။ ၵိူႈပေႃးတိမ်ထူၼ်ႈၶႆၼတႉၵေႃႈ ပႆႉလွင်ႈ။ ႁူလ်းၵႂ ႁူၼ်းတႆးၶဝ် ၵိတ်းလိူင်ႇ ၵိူဝ် ၽိူဝ်တွင်ႈမိူင်းၵႃႈႁူးၶဝ်မႃး ၵၼ်ဝူၺ်ၶၼ်ႇၼတ လၢင်းႁူႉပွင်ႉလႆႈယူႉ။ ပေႃးၵႃႈႁူး ၵွၵ်ႉ တၢင်းၵေႃ ၶႆးၼၶလွင်ႈတႆးၵေႃႈ ၽူႈၽိူတ်းလိၵ်ႈၶဝ်ၵေႃႈ လႆႈမီးပိုၼ်းထၢၼ်ဝႆႉ ၵိတ်းၵိတ်းၵွတ်း ၵွတ်း။ တႆးယၢမ်ႈမီး သႂ်ပိုၼ်းၵၼ်ယိုၼ်းယၢဝ်းမႃး။ ယဵၼ်ႉၼင်ႈၶဝ်ၶႆၵေႃႈ ႁူဝ်ႈႁူင်းမႃး။ တေ လၢင်းယဵၼ်ႉၼင်ႈလဝ်ႇသေ ၵိူင်းဢလိတ်ႈႁဝ်း ၵွၼ်တၢင်းႁွၼ်ႉ။ တေႃႈလိူဝ် ၵႃႈႁူးၶဝ် ၼိုၼ်ႈ ယွႆႉသေၶဝ်သေတႃႇ ႁူၼ်းတႆးၶႆႇ ၵမ်ႉလွႆႈလၢဝ်းႁူၼ်းလၢၵ်ႉလၢႆး တီႈမိူင်းဝၼ်းၵွၵ်ႉပုၼ်ႇၶၼ်ႇ။ ၶဝ်ၵေႃႈပိၼ် လၢဝ်းႁူၼ်း ၵၼ်ယူႉသၢင်ႈ ၶွင်းၵိူမ်းပႃးယိူဝ်းလူင် ၼင်ႉၵႃႈႁူးၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၽူႈ ၽိူတ်းလိၵ်ႈၶဝ် တေႁူႉပွင်ႉမႃးယူႉ။

ၵႃႈႁူးၶႆးၼၶၼဝ်ႇ ၶွင်းၵိူင်းဢလိတ်ႈႁဝ်း ႁူၼ်းႁူႉလၵ်းမိူင်းတႆး မီးၵေႃႉၶႆ။ ဝႆးသေ ၽိူးလိပ်း–ၽေႃးဢႃးထီး မိူဝ်ႈႁူႉၵမ်ႉပေႃးၵူပ်ႉ ၶွင်းၽိုၼ်ၶၢဝ်ႉထၢႆးမ်သ်[22] လွင်ႈတႆး ပႃးၶၢဝ်ႇ ပွတ်းၵွၼ်ႉႁူပ်ၶိုင်ႈ။ ၽိုၼ်ၶၢဝ်ႉထၢႆးမ်သ် ယင်းသႂ်ႉပႃးမႃးၶႆၼလ လႆႈလွမ်ႁူႉ တၢင်းလမ်ႉလွင်ႈ ၶၢဝ်ႉႁူပ်ၶၼ်ႇ။ မိူဝ်ႈလိူၼ်ၵွၵ်ႉထူဝ်းပိူဝ်း 22 ဝၼ်းၶၼ်ႇ လဝ်ႈၾႃႉၵိၼ်းတုင် လႆႈထုၵ်ႉယိူဝ်း တၢႆ တီႈၼူဝ်လႆၼိုၼ်ႈႁေႃ။ ၵိၼ်းတုင်ၶႆႇ ပိၼ်မိူင်းလဝ်ႈၾႃႉတႆး ၵၼ်ႁၢင်ႈယွႆႉသေပိူၼ်ႈသေ မီးဝႆႇ

[22] Times

ၶွင်ႈမိူင်းတႆးပွတ်းၵွၼ်ႇ။ ၵႂ်ႈႁႃးၽဵတ်းၶၢဝ်ႇၶၶ်ႉယဝ်ႉၵေႈ တႃႇၵႂ်ႈႁႃးငတႃႉ ၵမ်ႇလၢၵ်ႇလႂ်း သၼ်မႃး။

ႁူလိုးၵႃႈ လွင်ႈၶၶ်ႉ တေၵပ်းၵႂ်ႇတုမ်ႉယွၶ်ႈ ၶိူဝ်ၶၢဝ်းတၢင်းၵႂ်ႈႁႃးမႃး ၵၶ်ဝႃႈ ၶၶ်ႉငတႃႉ ဝႂ်းလႆႈထူပ်းႁၶ်မႃးလင်ႇလႆႈႁူႉ။ လႆႈႁူပ်ႉထူပ်း ႁူၶ်းလိူဝ်းပႃးၶွင်ႈၽိုၶ်ၵၢၶ်ၶႃႈတႂ်ႇ ၶၶ်ႉ။ လႆႈႁူႇထွမ်ႇငိၶ်း ၽူႈၶွင်ႈမၢပ်ႇၶဝ် တွပ်ႇငၵႈလိူင်ႉႁိူဝ် ၵၶ်ဝႃႈၶၶ်ႉႁွၶ်ႇ။

႘

မၢႆလႆႈႁူဝ်း

ပေႃးၶႂ်ႈၵႂႃႇမိူင်းတႆး တေလႆႈၵႂႃႇမိူင်းမၢၼ်းၵွၼ်တၢင်း။ ဢၢႆႈၵျႃးၸတႉ လိူၵ်ႈသိၼ်ႇတၢင်း ဢၼ်ၶၢမ်ႈလတ်း မိူင်းဢိၼ်ႇတီးယိူဝ်ႊၵႂႃႇၼၼ်ႉ။ ႁူဝ်းဢၼ်ဢၢႆႈၵျႃးၶီႇမႃးၼၼ်ႉ လွတ်ႇတီႈမုမ်းပၢႆး[23]။ လုၵ်ႉ တီႈၼၼ်ႉ တေလႆႈသိုပ်ႇၶီႇလိူင်ႁိူဝ်းၵႂႃႇ ၵူဝ်းၵတ်းတႃး[24]။ လုၵ်ႉတီႈၵူဝ်းၵတ်းတႃး လင်ႇ ၶီႇႁိူဝ်းထႅင်ႈပွၵ်ႈၼိုင်ႈ တေႃႇထိုင်တႃႈၵုင်ႈ။ ၵွၵ်ႉၶၢဝ်းတၢင်းတီႈဢိၼ်ႇတီးယိူဝ်ႊ မိူဝ်ႈလိူၼ်ၵျၢၼ်း ဝၢႆးရီးၼၼ်ႉ လီတေႉတေႉ။ ၼိုင်ႈလိူၼ် လႅတ်ႇမႆႈသိပ်းသၢမ်ဝၼ်း။ သၢပ်ႇပၢင်ႇလၢႆႇၵေႃႈ ဢမ်ႇ မီးႁွၼ်ၼမ်ႉယႂ်ႇ။ လူမ်းၵုၼ်ႇၵုၼ်ႇၵွၼ်ႇၵေႃႈ ထူဝ်းၽႅတ်ႉပဝ်ႇဝႃႉ။ ယိုင်ႈလမ်ၵုၼ်လိၼ်မိူင်း ယိုင်ႈၼိၼ်းတိူဝ်းမႆႈမႃးတိၵ်းတိၵ်း။ မိူဝ်ႈတၢမ်းၶမ်ႈဢၼ်ၼိုင်ႈ ထိုင်တႃႈႁိူဝ်းမုမ်းပၢႆး ဢၼ်ပိၼ်ႇၽၵ်း တူလူင် မိူင်းဢိၼ်ႇတီးယိူဝ်ႊၼၼ်ႉ။ ဢၢႆႈၵျႃးၶိုတ်းလိူင်ႁိူဝ်းၵႂၢင်ၶိုၼ်း တႃႇၵႂႃႇၵူဝ်းၵတ်းတႃး။ မိူဝ်ႈလိူင်ႁိူဝ်းဢမ်ႇပႆႇၵွၵ်ႉ ဢၢႆႈၵျႃးၵႂႃႇၵိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈ တီႈႁူင်းႁႅမ်းတၢတ်ႉၸ်မႁႃး[25]။ မိူဝ်ႈဢမ်ႇပႆႇ ၵိၼ်ၶဝ်ႈၼၼ်ႉ ဢၢႆႈၵျႃးၵိုၵ်ႉလဝ်ႈဢိတ်းဢိတ်း။ ၵႃးသီႁူးလိူဝ်းသိၼ်းႁူးလိူဝ်း မႃးၶိုတ်းတီႈၼႃႈ ႁူင်းႁႅမ်းလူင်။ ၵူၼ်းၾရင်ႇၶဝ် တင်းၼမ်ႉယိင်းၶဝ် ၼင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈႁၢင်ႈၽၢင်ႈမၼ်း လီလီငၢမ်း ငၢမ်း။ ၵူၼ်းၵလႃး ထၢမ်ၽိူၼ်ၶဝ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ မိူၼ်ၵၢင်း ၶႂ်ႈလႆႈၶေႈလႆႈတႃ တီႈၵူၼ်းၾရင်ႇၶဝ် ၼလႈ ၵုၼ်ႈဝၼ်းၼၼ်ဝႃႉ။

သိူင်ႁူင်ႉၵျႃႇၵူၼ်းယွၼ်းၶဝ်၊ ၵူၼ်းထၢမ်ၽိူၼ် လိူဝ်းဢမ်ႇပႃးၼိပ်းတိၼ်ၵျေႃ လိၼ်ႈၵႂႃႇ လိၼ်ႈမႃး လႆႈၶျေႃႈလဝ်ႈပၼ်ၶဝ်။ ၵူၼ်းၶမ်ႇၽွင်ႇမၢင်လိူဝ်း လၢႆႇထႃႉမိူၵ်ႈမိူၵ်ႈလိူင်းလိူင်း တီႈ ၵူၼ်းထၢမ်ၽိူၼ်ၶဝ်။ လိူဝ်ၼႆႉ လႆႈဝူႈပိၼ်ၽွင်ၵျၢင်း မိူင်းဢိၼ်ႇတီးယိူဝ်ႊ ဢၼ်လႆႈႁၼ် မိူၼ်ၵူး ပွၵ်ႈၼၼ်ႉႁွၼ်းယဝ်ႉ။ ပေႃးတေဝႃႈၼိူဝ်းဢိၼ်ႇတီးယိူဝ်ႊ ဢမ်ႇပႃးလွင်ႈလိူဝ်းၼႆႉ ဢမ်ႇယဝ်ႉ။ လူင်ပွင်လိုင်ႈလိၵ်ႈလၢႆးလၢႆပွၵ်ႈ၊ ၶဝ်းယၢမ်းလိၵ်ႈလၢႆးႁဝ်ႇလၢႆပွၵ်ႈၵေႃႈ ၽွင်ၵျၢင်းလိူဝ်းၼႆႉ ဢမ်ႇ လိၵ်ႈလၢႆးလွမ်းႁဝ်ႇ။ ၽွင်းတိုၵ်ႉၼင်ႈၵိၼ်လဝ်ႈ တီႈႁူင်းႁႅမ်းတၢတ်ႉၸ်မႁႃးၼၼ်ႉ ဢၢႆႈၵျႃး လွမ် ၵူၼ်ႉလွမ်း သၢႆငၢႆဢိၼ်ႇတီးယိူဝ်ႊ ဢၼ်ဢမ်ႇလိၵ်ႈလၢႆးလႆႈၼၼ်ႉ။ ၽွင်းယၢမ်းၼၼ်ႉ ပိၼ်ၶဝ်း

---

[23] Mumbai, မိူဝ်ႈၵွၼ်ၼၼ်ႉႁွင်ႉ Bombay

[24] Kolkata, မိူဝ်ႈၵွၼ်ၼၼ်ႉႁွင်ႉ Calcatta

[25] Taj Mahal Hotel

ယၢမ်းၶိုၵ်ႉတွၼ်း တွၼ်ႈတႃႇႁူၼ်းၵိူင်းဢင်းၵလဵတ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ႁိူဝ်းၶၢၼ်ႉ ၵၢၼ်ႈၵျႃးၵဝ်ၸႂ် တိုတ်ႉ သဵၼ်းၽဵင်ႈမႃး။ ၵႃတ်းၵေႃႉလၢတ်ႈတေႃႇပိူၼ်ႈ ၶၼင်ႇယူႇတီႈၵိင်းၵလဵၼ်း။ ၽိူဝ်ႇလႆႈႁၢၼ် ႁူၼ်းၵိူင်းဢင်းၵလဵတ်ႈၶဝ် ၶဝ်ႈၵႂၵ်ႇၵႃတ်းၵေႃႉ မိူၵ်ႈမိူၵ်ႈလိူင်းလိူင်း တေႃႇႁူၼ်းၵိုၵ်းမိူင်းၶဝ်ၶၢၼ်ႉ ၵၢၼ်ႈၵျႃးၵမ်ႇထၢင်းယွမ်းႁပ်ႉ လႆႈလွင်ႈလဵၵ်ႈလၢႆးလိူဝ်းၶၢၼ်ႉ။ လႆႈမိူဝ်းယူႇတီႈၵိင်းၵလဵၼ်း မွၵ်ႈ သၢမ်ပီးယဝ်ႉၼလႈ ၶိုႈလူင်လိုမ်းပဵတ်ႈ လွင်ႈထၢဝ်းၵလႃးၶဝ် မေႃၵူၼ်ႈၶွမ်းတေႃႇ ႁူၼ်းၾရင်ႇ ၶဝ် ၵၢၼ်ဝႃႈၶၢၼ်ႉ။

ၵၢၼ်ႈၵျႃးၶိုၼ်ႈၶူႇ ထၼ်ႉၶိူဝ် တႃႇၵိၼ်သေၵၢၼ်ၵၢၼ်။ ၶၢၼ်ႉၶျေႇၼလႈ ၵုပ်ႇလဵၼ်ႈ ၵၼ်တင်း ႁူၼ်းထဵမ်ၽိူၼ်ၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ၵၢၼ်ႈၵျႃးလၢတ်ႈတေႃႇမၼ်း ၶၼင်ႇႁူၼ်းထဵမ်ၽိူၼ်ႁူၼ်းၵိူင်း ၵလဵတ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ။ လီၵျေႃႇတေႉ။ တူလုံးလိုဝ်ႈၽၵ်း ၵၢၼ်လႆႈတီႈၶၢၼ်ႉၵျေ သင်ႇၽၵ်းယဝ်ႉ ထၢမ်လွင်ႈၽၵ်း တီႈႁူၼ်းထဵမ်ၽိူၼ်။ ဝၢၼ်ယူႇၵျႃႉ၊ ပဵၼ်ၽၵ်းထၢႉလွႆလိူဝ်းၶၢၼ်ႉ။ ႁူၼ်းထဵမ်ၽိူၼ် ထဝ်ႈထဝ်ႈ၊ ႁူဝ်ႁွၵ်ႇႁွၵ်ႇလူင်ၶၼ်ႉ လၢတ်ႈတေႃႇၵၢၼ်ႈၵျႃးလီလီ။ ၼူဝ်းၶုင်ႈၵၢၼ်ႈၵျႃးၵေႃး ၶိုၵ်ႉၶၢႆး ၶဵမ်ႉလဵပ်ႈဝႆႉၼလႈ မၼ်းတေထၢင်ႇ ၵမ်ႇထၢင်းပဵၼ်ႁူၼ်းၽၢၼ် ၵိူင်းဢင်းၵလဵတ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ထဵင်ႈ သမ်ႉ ထွမ်ႇတီႈၵၢၼ်ႈၵျႃးလၢတ်ႈၶၢၼ်ႉၵေႃး တေၵမ်ႇလွႆႈႁူၼ်းၵိူင်းဢင်းၵလဵတ်ႈ ၵေႃႉထင်ႇၵျႃယၢမ်ႈ ၽဵဝ်ၵိၼ်းတီးယိူဝ်း။ မၼ်းတေတဵပ်းတတ်း ၵွပ်ႈၽၢၼ် ၵမ်ႇၶၼ် ၵွပ်ႈၵမ်ႇမီးတူဝ်ထူပ်းၼလႈ ထင်ႇယဵၼ်ႇၼငႈတၢၼ်ႇၶႆႉၼတ. ၵမ်ႇပဵၼ်လႆႈ၊ တိုၼ်းတူၼ်ႈလွႆလီၼလႈ ထင်ႇၵမ်ႇၵျႃႉလိူင်းမိူၼ် တၢင်ႇၵေႃႉၶႆသေ ၵႃၼ်းပႆႈၽိူၼ်ၵၢၼ်ႈၵျႃးပၼ်လီလီငၢမ်းငၢမ်း။

ၶၢဝ်းတၢင်းမုမ်းပႆႈ တေႃႇထိုင်ႁူဝ်းၵတ်းတၢႆးၶၼ်ႉ လီၶၢၼ်ႉတေႉလူင်။ ႁိူင်သွင်ၶိုၼ်း ၼလႈဝၼ်းၶိုင်ႈ။ ငွၵ်ႈတူလုံးၵိမ်းႁွမ်း သဵၼ်ႈတၢင်းလဵင်ၽိုႈၵေႃး ၵႃင်ႈၵႃင်ႈၵႃဝ်ႇၵႃဝ်ႇ။ ၵမ်ႇလၢၵ်ႇ လႆႈသင်။ သဵၼ်ႈတၢင်း လဵင်ၽိုႈၵေႃး ၵမ်ႇပိင်း။ ၶွၼ်းသၼ်ႇသၢႆႉတေႃႇၶူႇ။ လူမ်းမႆႈမီး 100 ၽိူဝ်းရိၼ်းၵျႃး[26]။ လဵင်ၽိုႈ သေႃႉလဵၼ်ႈ ၶိုႈၼၵႈၵၢင် ပႃႇၾၼ်ႇမုၵ်ႈလူင်ဝႆႉ။ ၶမ်ႇပၼီႇလဵင်ၽိုႈ ၶပ်းၶိုင်ပၼ်ၶွင်ႉလူမ်းယဵၼ်ဝႆႉ ၵမ်ႇပႆႇႁိူင်။ ႁူၼ်းၵႂၵ်ႇတၢင်း ၼီႇသဵၼ်းထၢၼ်ႈတီႈၶိုင်ႈၶၢၼ်ႉ ပေႃးၶိုႈၼီႇၶိုႈ ၶွင်ႉလူမ်းယဵၼ်လိုင် တေလႆႈတိူဝ်းပၼ် သီႇသိပ်းႁျူႈသျီးလိင်း[27] ထဵင်ႈ။ ၶိုႈၶွင်ႉ လူမ်းယဵၼ်ၶၢၼ်ႉ မီးၽၵ်းတူႁူးလဵင်း ၵၢၼ်ပႃးၶဵင်ႈၵၢၼ်ၼၵျႃႉ ၾၼ်ႇမုၵ်ႈဝႆႉ။ လူမ်းမႆႈၶိုႈ ၶွင်ႉ လူမ်းယဵၼ်ၶၢၼ်ႉ ႁွလ်းမီး 75 ၽိူဝ်းရိၼ်းၵျႃး။ ပေႃးၵႂၵ်ႇတၢင်း မိူဝ်ႈလိုၼ်ၵေႃးပၼရး၊ မေး၊ ၵျုၼ်းၼတ. ၼီႇၶွင်ႉလူမ်းယဵၼ်ၶႆႉ သၢင်ႇတေႃႇၵိူဝ်ႈ။ ႁူလ်းၵႃႈ ၽိုင်ႈၾႃႉလိုၼ်ၵျဵၼ်းဝႃးရီး လီၶျေႇၼလႈ ၵၢၼ်ႈၵျႃးၵမ်ႇၼီႇ သဵၼ်းထၢၼ်ႈၶိုၵ်ႉတွၼ်းလိူဝ်းၶၢၼ်ႉ။

ပေႃးလဵင်ၽိုႈပူၼ်ႉၵေႃး ၾၼ်ႇမုၵ်ႈလုၵ်ႉမႃး တၢင်းလင်ၵမ်းလဵဝ်။ လႆႈၼီႇၵႂၢင်ႈတီႈၵေႃႉ လဵဝ်ၼလႈ လႆႈထၢင်ႇၵျၢင်းယူႇၵျင်းႁွလ်း။ ၼၵႈၵိၼ်ၽျေႈသေ ၶွၼ်းၵေႃး ၵမ်ႇလပ်းလီလီ။ ပေႃး ၵိုတ်းတီႈတႃႈလဵင်ၽိုႈ ၵၢၼ်ၵမ်ႇတဵမ်ႈလိုဝ်ႈဝႆႉၶၢၼ်ႉ ၽဵတ်ႈတိုၼ်ႇမႃး။ လႆႈႁၢၼ်ႁူၼ်းတင်းၶမ် ၶပ်ႉယႆၵၼ် ၶွၼ်းဝႆႉၶိူဝ်ၼတးတၢင်းလဵင်ၽိုႈၶၢၼ်ႉ။ မိူၼ်ၵဝ်ႁူၼ်းတႂ် မႃးၶပ်ႉတမ်းဝႆႉ။ မိူဝ်ႈႁူဝ် ၶိုႈၾႃႉပႆႇလိင်းၶၢၼ်ႉ လဵင်ၽိုႈၵိုတ်း တီႈတႃႈလဵင်ၽိုႈၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။ ၶွင်ႉတၢင်းၵိၼ်ၶဝ် မႃးသူင်ႇ ၶမ်ႉၶဵင်ႈဝၢၼ် တင်းၶဝ်ႈမုၼ်းထၢင်တႃးထေႃးပၢတ်ႈ။ ႁူၼ်းႁၢပ်ႇၵၢၼ် ၵေႃႉၵျၢမ်ႉယွမ်ယွမ်ၵေႃႉ

[26] Feringheigh

[27] Shilling, ငိုၼ်းယွႆႈၵိင်းၵလဵတ်ႈ

ခိုင်ႈ ခဝ်ႈမႃးပတ်းၽဵဝ်ႈ ထိတ်ႉၾၼ်ႇမုၵ်ႈခိူဝ်တင်ႇပၼ်။ လိင်ၾိုးၵႃႈꩭႃးခဝ် ၶၢမ်ႈပၢင်ႇပိင်းလူင် ခွင်းꩭၢင်မိူင်းၵိၼ်းတီးယိူဝ်းသေ သိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း။ တေႃႇပေႃးသုတ်း သႃႇတႃ ꩫွၼ်ႈလႆႈꩭၢၼ် ပၢင်ႇပိင်း ပဝ်ႇꩭၢမ်းလႃႇလႃႇ။ ပိၼ်လိၼ်မႆႈၼႅမ်ႈ တွင်ႈသႃႇလိတ်ႇꩭၢဝ်ႈလူင်။ ၵမ်ႇမီးသင်လီတူၼ်း။ ꩭူၼ်းꩭႃႈ လိၼ်မိူင်းꩡႆႉ လိင်ႉလူလႆႈ ꩭူၼ်းငလႈသတ်းတင်းသိင်ႈ ꩭွႈၵိမ်ႇတွင်ႉ။ လိင်ၾိုးမႃးꩭိုတ်း တီႈတႃႈလိင်ၾိုးꩭတ်းꩡေႃး[28] ꩭိပ်ႈꩡိုင်ႈ။ ꩡူဝ်ꩭွင်ႉလိင်ၾိုး ၵၼ်လမ်ꩭွင်ႉၵႃႈꩭႃးꩡၼ်ႉ ငမႈယိင်း သွင်ꩭေႃႉ ꩭိၼ်တၢင်းꩭိၼ်ဝႆႉ။ မႃတူဝ်ꩡိုင်ႈ ꩡူဝ်ငတးတၢင်း လုꩭ်းꩭိမ်းꩭူးလိင်း ꩭွင်ႉတၢင်းပုꩡ်ႉ သေ လွမ်မွင်းꩭိၼ် ၵၼ်တေဝုတ်ႉပိတ်ႈမႃးꩡၼ်ႉ။ မႃꩭေႃႈ တွင်ႉမႆႈꩡေႃႇငလႈ ꩭႃမ်ႉငဝ်မိုင်ဝႆႉ။ မႃꩡၼ်ႉ ယွမ်ꩭေႃႈယွမ်၊ ꩭူꩡ်ꩡႆꩭေႃႈ ၵမ်ႇပေႃးလႆႈꩭၢၼ် မီးဝႆႉ။ တီႈတႃမႃꩡၼ်ႉ လႆႈꩭၢၼ်တၢင်းꩠူꩡ်ႈဝွꩡ်းဝႆႉ။ တေꩭိုပ်းꩭႃႉ၊ တေလႆႈꩭိၼ်ꩭႃႉ မꩡ်းၵမ်ႇꩭူႉ၊ မꩡ်းတိုꩭ်ႉမွင်းဝႆႉ။ ယိူꩡ်ႉꩭꩡ်ႈ ꩭိꩡ်ꩭူဝ်သေ မုင်ႈတူလုၼ်းတွႆးတၢင်းပုꩡ်ႉꩡꩡ်ႉ။ ငမႈယိင်းသွင်ꩭေႃႉꩡꩡ်ႉꩭေႃႈ တိုꩭ်ႉꩭိꩡ်ယွႆႇꩭိꩡ်လူင်။ တီႈꩭႃသွင်ꩭေႃႉ ၵမ်ႇမီးပုꩡ်ႈꩭွꩡ်းတႃႇ မႃꩭိုပ်းတူဝ်ꩡိုင်ႈ။ တႃႇလိင်ႉ မႃꩡ်ꩭေႃႈ ꩡွင်းလွႆꩭဝ်ၵမ်ႇမီး။ မႃꩭွꩡ်ႇငတႃႉ ꩭိꩡ်ꩭူဝ်သေ တိုꩭ်ႉမွင်းတၢင်းꩭိꩡ်။ တၢင်းပုꩡ်ႉ ꩡꩡ်ႉ လုꩭ်ႈꩭွꩡ်ႇꩭေႃႉꩡိုင်ႈ ဝုတ်ႉလုပ်ႇတူꩭ်းမႃးငလႈ မႃတၢင်ႇတူဝ် လိꩡ်ႈꩭူႃႇလူး။ မႃꩭွꩡ်ႇ ꩭိမ်းၵႃႈꩭႃးꩭဝ်ꩡꩡ်ႉငတႃႉꩭူင်ဝႆႉ။ တေလႆႈꩭူႃႇꩭိမ် လုပ်ႇၵꩡ်တူꩭ်းမႃး ꩡꩡ်ႉꩭႃႉ ၵမ်ႇꩡꩡ် တေလႆႈသိုပ်ႇပွႆႉတီႈꩡႆꩭႃႉ။ ၵႃႇꩭꩭ်းꩭေႃႈ ꩭိူꩡ်းꩭွမ်ဝႆႉ။ တီႈငမႈယိင်းသွင်ꩭေႃႉꩡꩡ်ႉ ပႃးတၢင်း ꩭိꩡ်မႃးꩡမ်ꩡမ်ꩡႆꩭေႃႈ မꩡ်းꩭူႉပွင်ႇဝႆႉလီလီ။ ꩭွပ်ႈꩡႆ မꩡ်းတိပ်းတတ်း တႃႇသိုပ်ႇပွႆႉ တီႈꩡႆႉ။ မꩡ်းသိုပ်ႇမွင်းတၢင်းꩭိꩡ် ၵꩡ်ငမႈယိင်းသွင်ꩭေႃႉ တေဝုတ်ႉတူꩭ်း မႃးꩡꩡ်ႉ။ လွင်ႈဝႃႈ မီးမႃ ꩭွꩡ်ႇတူဝ်ꩡိုင်ႈ ယွႆႉꩡမ်ႉလႃႇသေ မွင်းတၢင်းꩭိꩡ် ၵꩡ်ဝႃႈꩡꩡ်ႉ ꩭႃသွင်ꩭေႃႉ တေꩭူႉယူႇ ယူဝ်ႉ။ ꩭူၼ်းꩭႃႈ ꩭႃသွင်ꩭေႃႉ ၵုပ်ႇလၢတ်ႈꩭင်းꩭဝ် ပိꩡ်ꩭေႃႈလူင်ꩭေႃႈလၢင်ဝႆႉငလႈ ၵမ်ႇꩭုꩭ်း လွႆလႆႈ မႃတူဝ်ꩡꩡ်ႉ။ ၵမ်ႇꩭိူင်သင် လိင်ၾိုးပꩡ်သိင်ꩭေႃ တင်ႈငတႇꩭွꩭ်ႇယဝ်ႉ။ မႃꩭွꩡ်ႇꩭေႃႈ လွမ်မွင်း ꩭေႃꩭိုတ်းဝႆႉတၢင်းလင်။ မꩡ်းတေလႆႈꩭူႃႇꩭူတ်ႇꩡွꩡ်း တီႈလွꩭ်ႉထိင်ႇသေတီႈတီႈꩭေႃ ပွႆႉထိင်ႈလိင် ၾိုးလမ်းꩡိုင်ႈ။

ꩭဝ်းတၢင်း ꩭိင်သွင်ပꩭ်ႇလꩭ်းꩡႆႉ လီꩭၢꩡ်ႉꩡေႃႇ။ မွꩭ်ႇꩭုမ်ႈ ꩡူဝ်ꩭၢင်ꩭႃဝ်ꩡꩡ်ႉꩭေႃႈ လိꩭ်ႈလႃးပိꩡ်ꩭႃင်းꩭꩡ်ꩡိုင်ႈတေႃႇꩭꩡ်ꩡိုင်ႈ။ ၾꩡ်ႇမုꩭ်ႈꩭေႃႈꩡမ်မႃး။ လႆႈလတ်းꩭၢမ်ႈပၢင်ႇပိင်း ꩭၢင်ႈꩭၢင်ႈလူင်။ ꩭွလ်းလႆႈ ꩭႃꩡ်ဝူဝ်းꩭႃးတူဝ်သတ်းꩭမ်ႈၾွင်ႈ။ ꩭူꩡ်းဝႃꩡ်ႈꩡွꩭ်ႈꩡေႃးပၢင်ႇꩭဝ်ꩡꩡ်ႉ ငတႃႉ ၽေႃꩡ်ꩭိꩡ်းꩡေႃႇ။ ꩭႃႈꩭႃးꩭမ်ႇ ဝူꩡ်ႉပွင်ႇလႆႈ ꩭွပ်ႈသꩡ် ꩭႃင်းမႃꩭွꩡ်ႇꩡꩡ်ႉ ꩭမ်ႇပႆႇ ꩭွꩭ်ႇလႆႈꩡွင်းတႃ။ တီႇတႃႈလိင်ၾိုးꩭꩡ်ꩡိုင်ႈ ပူႇထဝ်ႈꩭေႃႉꩡိုင်ႈ မႃးတိꩭ်းꩭႃꩭေႃလၢင်ႉ ꩭꩡ် ꩭဝ်မႆႉꩭꩭ်း၊ တႃးꩭႃꩡ်ဝႆႉꩡꩡ်ႉ။ တီႈꩭႃႈꩭႃး။ ꩭေႃလၢင်ႉꩭွꩡ်ႇꩡꩡ်ႉ။ ယꩡ်းမေႃသတ်းꩭူဝ်ꩭွꩡ်ႇ။ ပူႇထဝ်ႈꩡꩡ်ႉ လၢတ်ႈဝႃႈ ‘ꩭႃႈပိꩡ်ꩭူꩡ်းꩭေႃꩡ်ꩭေႃႈ’ ꩡႆ။ ပိꩡ်တၢင်းလိꩡ်ႈလုꩭ်ႈꩭွꩡ်ႇ ပꩭ်ꩡ် သီႇꩭႃႈပီးꩭဝ် ꩭွႈလႆႈꩡꩡ်ႉꩭွလ်း။ ပꩭ်ꩭႃႈꩭႃးငတႃႉ တေꩭိတ်းꩭိူဝ်သူꩡ်လွႆတၢင်းလိꩡ်ႈ ꩡင်ႇ ꩭေႃလၢင်ႉမႆႉ တႃးꩭႃꩡ်ဝႆႉꩡꩡ်ႉ။ ပူႇထဝ်ႈꩡꩡ်ႉ ယွမ်းꩡွမ်း ‘ပꩡ်ပိတ်ႇပေႃးꩭွလ်းꩭႃႈငလႈ’။ ꩭႃႈꩭႃး ꩭမ်ႇပိꩡ်သိုဝ်ႉ။ ꩭူၼ်းꩭႃႈ ပေႃးꩭူꩡ်ႉꩭိꩡ်းလွင်ႈꩡꩡ်ႉ ꩭႃႈꩭႃးလွႆꩭမ်ႇလီသေꩭိတ်း။

[28] Katna

မိူဝ်ႈႁူဝ်ၶွင်ဝၼ်းတီႈသွင် လႅင်ၾႆးၶဝ်ႈတႃႇလႅင်ၾႆးႁူဝ်ႉၵတ်ႉတႃႉ။ ၼုဝ်းလႅင်းၵၼ်ပႃး မႃး ၶၼၼ်ႉၸတႉ ၵၢပ်ႈပၼ်တီႈႁူၼ်းၶၢႆမႂ်ႇတိုတ်ႉႁိူဝ်းၶဝ်။ ၵၢႆႈႁႃးၸတႉ လုၵ်ႉတီႈတႃႇလႅင်ၾႆးႁၢဝ်းရႃႉ [29] ၵၢင်ႈပႆႈၸူႇ တၢင်းတႃႇႁိူဝ်းၶၼၼ်ႉ။ ႁူၼ်ႉၼိၼ်ႈတင်းတူဝ်တင်းၼိင်းဝႆႉၸလႈ ၼႂ်ႈတူင်ႉၶိုင်ပႆ တၢင်းၵိတ်းၶိုင်ႈၵေႈပိူင်ၶိုင်ႈ။ ၼႂ်ႈလွၼ်ႇတူလ်းၶႂ်းဝိင်းၵေႈပိူင်ၶိုင်ႈ လင်ႇပႆမႃး။ ႁူၼ်းၶၢႆဝႂ်း တိုတ်ႉႁိူဝ်းၸတႉ ၵၢမ်းတူလ်းၵၢႆႈႁႃး။ ႁူၼ်းၵိင်းၵလိတ်ႈၶဝ်တီႈၶႆႉ ၵမ်ႇသူႈပႆတၢင်းၵႆၵႆမိူၼ် ၶင်ႇၶႆ။ ၶဝ်ႁွလ်းမေႃၵွၼ်ၵၼ်ပႆၵိၼ်ႈ ၶိူဝ်သိၼ်ႈတၢင်းၶျႃဝ်းရိၼ်းၵီး [30] ၵၼ်မီးႁၢၼ်ႉၶၢႆၼုဝ်း ၶမ်ၶမ်ၶၼၼ်ႉ တႃႇလူဝ်းၵိပ်ႈ။

လုၵ်ႉတီႈတႃႇလႅင်ၾႆးၵွၵ်ႇမႃးယဝ်ႉ ၵၢႆႈႁႃးၽဵဝ်ၵၢဝ်ႁူးၵလီး [31] ၵၼ်ပိၼ်သူပ်းပၢၵ်ႇ ၶမ်ႉၵင်းၵႃႇ [32]။ ႁူၼ်း ၵႃး သုၵ်ႉသၢၵ်ႉသူၼ်သၢၼ်ၵၼ်ဝႆႉ။ တၢင်းၶူၵၢႆႈႁႃး ၵမ်ႇပေႃးႁႆၶၼၼ်ႉ မီးႁိူဝ်းလူင်ႁၢဝ်းရႃႉ ၵၼ်ၵၢႆႇၼုဝ်ပၼ် တႃႇၶၢမ်ႈၸူႇတၢင်းၽၢၵ်ႈၶၼၼ်ႉ။ မီးၽဵၼ်ၵၢၼ်ဝႆႉ တႃႇတေ ၵိတ်းၼုဝ်လူင် တိၼ်းတၢင်ႁိူဝ်းလူင်ၵၢႆႇၼုဝ်ၶၼၼ်ႉ။ ပေႃးၵိတ်းၼုဝ်လူင်ယဝ်ႉၸတႉ ႁိူဝ်းၵေႈ လၢင်း တႆႇတွႆႈၼုဝ်ၸူႇလႆႈယဝ်ႉ။ တေႃႈလိဝ်ၸတႉ ႁိူဝ်းလူင်ၵၢႆႇၼုဝ်ၶၼၼ်ႉ လႆႈၶၢႆႉယၢင်ႇပၼ်ႁိူဝ်းၶဝ် ၶိုင်ႈ ဝၼ်းၶိုင်ႈပွၵ်ႈၸလႈ သိင်ႈၶၢဝ်းယၢမ်းလၢႆလၢႆ။ ၽွင်းၶၼၼ်ႉ ၵႃးလေႃႇတင်းသိင်ႈ လႆႈၵိတ်းယၢင်ႉ ဝႆႉၸလႈ လိူင်ႉၶၢဝ်းယၢမ်း။ တႃႇၽဵဝ်တႃႈႁိူဝ်းၶၼၼ်ႉ ၵၢႆႈႁႃး လႆႈပႆလတ်းပၢင်ႇမႃႇလိၼ်ႈၸၶႉသေ ၶၢမ်ႈႁိူဝ်းလူင်ၵၢႆႇၼုဝ်။ ၵႃးတိၵ်ႉသီႇ၊ ၵႃးပၢတ်ႈသႆ၊ လေႃႇဝူဝ်း၊ လေႃႇႁူၼ်းလၢၵ်ႈ ၵၼ်ၶဝ်ႁွင်ႉ ဝူႈ လၢၼ်ႇၶျႃးၶဝ်ၶၼၼ်ႉ ၵီးၵၼ်ပႆ။ လဝ်ႈၵႃးတိၵ်ႉသီႇ၊ ပၢတ်ႈသႆၶဝ်ၵေႈ တိၵ်းႁွၼ်းမေႃးပၼ်း ဝႆႉ။ ႁူၼ်းလၼ် လၢၼ်ႇၶျႃးၵေႈ ပၼ်သိင်ၵိင်ႇၵွၼ်ႇမၼ်းၵေႃ ၽိုတ်ႉၵီးၶဝ်ႈ ၶွႆးသႆတၢင်းၵႃး။ ၶိူဝ်ၸတႉတၢင်း ႁူၼ်းပႆၶၼၼ်ႉၸတႉ မီးႁူၼ်းၶုင်ႈၼုဝ်းသီႁူးလိူဝ်း ၽိုတ်ႉၵၼ်ၵီးၵၼ်ပႆ။ ၵၢႆႈႁႃး ပႆၽွႆးၽွႆး တႃႇပူၼ်ႉလွတ်ႈၶွႆးၽုင်ႁူၼ်းၶၼၼ်ႉ။ ၶွႆးၶၼၼ်ႉပႃး ႁူၼ်းၵမ်ႇယူႇလီၸလႈ ၵၢႆသိဝ် ၵေႈ ၵမ်ႇပေႃးလီ။ ႁူၼ်းယွၼ်း ႁၢင်ႉၽွၢင်ႁူႉမိဝ်းၵေႈ ၶပ်ႉယႆႇႁိမ်းတၢင်းဝႆႉ။ ႁူၼ်းတိၼ်ပုတ်း မိုဝ်းၶၢတ်ႇ၊ ႁူၼ်းပိၼ်လိပ်းပိတ်တုတ်ႈၵေႈပႃး။ မၢင်လိူဝ်း သမ်ႉၶွၼ်းထူ ၶိူဝ်ၸတႉတၢင်းႁူၼ်း ပႆဝႆႉ။ ၵေႃႉၶိုင်ႈၶွၼ်းထူဝႆႉၶၼၼ်ႉ ပေႃးလမ်တၢႆယဝ်ႉ။ လၢႆးထူလ်ႈလွႆၵေႈ ၵမ်ႇမိူၼ်ပိူၼ်ႈ။ ၶွႆး ၸၵႈၽုင်ႁူၼ်းၶႆႉ ၵၢႆႈႁႃးပိၼ် ၵိင်းၵလိတ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈၸလႈ ပေႃးႁၢၼ်ၵၢႆႈႁႃး ၵွၼ်ၵၼ်မႃး တွမ် ႁိမ်းၵၢႆႈႁႃးသေ ယွၼ်းၼိုၼ်း။ သိင်ယွၼ်းၶဝ်ၵေႈ ႁိင်းမႃး။ ႁူၼ်းပႆတၢင်းၵမ်ႈၽွင်ႈၵေႈ ႁၢၼ်ၵၢႆႈႁႃးၸလႈ လိဝ်ၶေႈၸူႇ။ တူလ်းႁၢင်းၶဝ် ၵမ်ႇၼႂ်ႈႁၢၼ်ႁူၼ်းၵိင်းၵလိတ်ႈယူဝ်ႉ။ ႁူၼ်း ၵေႃႉသုင်သုင် ယိပ်းလဵဝ်းဝႆႉၶၼၼ်ႉ ပၵ်းတႃတူလ်းၵၢႆႈႁႃးဝႆႉ။

ပေႃးၶၢမ်ႈႁိူဝ်းလူင်ၵၢႆႇၼုဝ်ယဝ်ႉ ၽဵဝ်သိၼ်ႈတၢင်းၸူင်ႈလူင် ၵၼ်ႁူၼ်းသိုဝ်ႉႁူၼ်းၶၢႆ ၵိၼ်းၵွၼ်ႈၵွၼ်ႈယူႇၶၼၼ်ႉ။ တီႈႁူဝ်ႉၵတ်ႉတႃႉ လႆႈႁၼ်လၢဝ်းႁူၼ်းပိင်းၵႃးလီး [33] ၵမ်ႈၶမ်။ ၽေႈတူင်ႇၶၢဝ်ၶၢဝ်ၵွၼ်ႇ ၵၼ်ႁွင်ႉဝူႈ တူဝ်းတီး [34] ၶၼၼ်ႉၵေႈၵိူၵ်ႇႁိူဝ်ႉႁင်ႈဝႆႉ။ လႆႈႁၼ်မၢၵ်ႇ

29 Howrah
30 Chowringhee
31 Hooghly
32 Ganges
33 Bengali
34 Dhoti

ၵၢဝ်ႈၶဝ်ဝႆႉလီလီ။ ၵမ်ႈၶမ်ဢၼ်ႉ ပိၼ်ႁူၼ်းလၵ်းလိမ်ၽေႃၽွင်း။ ၶွင်းၽုင်ႁူၼ်းၼၼ်ႉ ဢမ်ႇႁၼ်မီး ဢမႈယိင်းသေၵေႉ။ ၵၢႆႈႁၢႆးၽိဝ်ၸူႇသူၼ်မွၵ်ႇ ဢၼ်မီးၶွင်ၶမ်ႉလူင်လုၵ်ႈၼိုင်ႈ။ ၶွင်းၵၢင်သူၼ် မွၵ်ႇၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ႁၢင်းပၼ်ႈ ႁူၼ်းၵေႉၼုင်ႈၼူဝ်းၵိင်းၵလိတ်ႈဝႆႉၼၼ်ႉ။ ႁၢင်းၽၢင်ႁူၼ်းၵေႈ ဢမ်ႇၼိမ်ႉလိပ်ႈတူၵ်းထုၵ်ႇ။ ဢမ်ႇလွႆႈၼူဝ်းသီႇလပႃႇဢၼ်လီ။ ႁိတ်းဝႆႉၼင်ႇတီႈမႆၢတွင်းႁွလုၺ်းၵေႈ ဢမ်ႇႁူႉ။ မီးတူဝ်လိၵ်ႈၼ်ၵ်းသႂ်ႇ လိုဝ်ႈဝႆႉဝႃႈ ၼူးမေလိၵ်ႈလူင် သူးရိၼ်းတရႃး–ၼေတ်း–မူးၵႃးၵျီး[35] ၼႆ။ တၢင်းလင်ၵၢႆႈႁၢႆး ၼၼ်ႉ ႁူၼ်းပိင်းၵႃးလီးလုမ်းၼိုင်ႈ လုၵ်းတူလုၺ်းႁၢင်းပၼ်ႈ ၼၼ်ႉ။ ၵေႉၼိုင်ႈလၢတ်ႈ ‘မိူၼ်ၵိင်းၵလိတ်ႈ ၵေႉၼိုင်ႈယဝ်ႉဝႃႈ’။ သိင်လၢတ်ႈမၼ်းပိၼ်သိင် သီႉၼၵႈ။ ႁူလုၺ်းၵႃႈ ၸူမ်းဢၼ်မၼ်းလၢတ်ႈၼၼ်ႉၼတ. ပိၼ်ၸူမ်းၵိင်းၵလိတ်ႈ။

ပေႃးၶၢမ်ႈပူၼ်ႉသူၼ်မွၵ်ႇ ၽိဝ်ၸူႇၶွင်းသိၼ်ႈတၢင်း ဢၼ်မီးယေးငိုၼ်း၊ ႁူင်းၶမ်ႇပၼီႇ လူင် လိုဝ်းၼၼ်ႉၼလႈ ၵၢႆႈႁၢႆးၸွင်တၢင်း။ ၽိဝ်ႁူးလွႆႈတၢင်းလွႆႈၵေႈ ဢမ်ႇႁူႉယဝ်ႉ။ လင်ႇလႆႈၸူႇ လူး ပိင်းၵႃးလီးၵေႉၼိုင်ႈ ၼုင်ႈႁူၼ်ၽိုၵ်ႇ သိုဝ်ႈၵုတ်ႈလမ်ၵျေ ႁမ်ႉမိူၼ်ႁၢင်းၽူႈတၢင်လၢတ်ႈ ၼၼ်ႉ။ ‘ပေႃးသူဢမ်ႇယၢပ်ႇလွႆ လၢတ်ႈၼၵျဝ်း သိၼ်ႈတၢင်းၸူႇပၢင်ႇမႆးတၼ်း[36]ၵမ်းၼိုင်ႈၼလႈ’။ ၵၢႆႈႁၢႆးလၢတ်ႈ တေႃႇမၼ်း ၼင်ႇလၢတ်ႈတေႃႇ ႁူၼ်းၵိင်းၵလိတ်ႈၵေႉၼိုင်ႈ။

မၼ်းဢမ်ႇထၢင်းၶၢၼ်ၸူမ်းၵမ်းလိဝ်။ တူလုၺ်းၼႄႈၵၢႆႈႁၢႆး။ ၵၢႆႈႁၢႆးပွႆႉၶေႈတွပ်ႇမၼ်း ၵျေ ယုမ်ႉၼၼမၼ်း။ မၼ်းဝၢင်းလွႆၸူႇ ဢၼ်မၼ်းလႆႈငိၼ်းၼၼ်ႉ ပိၼ်ဢၼ်တေႉလူင်ၼႆ လင်ႇ တွပ်ႇၼိုၼ်းလီလီ။ ၵၢႆႈႁၢႆးလၢတ်ႈ ၸူမ်းၶွပ်ႈလွႆတေႃႇမၼ်း။ မိူၼ်ႁူၼ်းဝိင်းလူင်လၼ်းတၼ်းၶဝ် လၢတ်ႈ ‘ယိၼ်းလုမ်းတေႉယဝ်ႉ၊ ႁိူႈပိၼ်ဝၼ်းလီဝၼ်းငၢမ်း တႃႇသူသေၵမ်း’။ ၽိူဝ်ႇၼၼ်ႉ မၼ်း ထၢမ်ဝႃႈ ၽိဝ်မိူင်းၶဝ်မိူဝ်ႈလွႆ ၼႆ။

ၵၢႆႈႁၢႆးတွပ်ႇ ‘ႁဝ်းမိူဝ်းယူႇတီႈၵိင်းၵလိၼ်းမီးသၢမ်ပီးပႆယဝ်ႉ’ ၼႆ။

မၼ်းၵေႈ လၢမ်းႁူႉ ၶေႈပွင်ႇၸူမ်းၵၢႆႈႁၢႆးၸူႇ။ ပေႃးငွၵ်းလိင်ႇသိၼ်ႈတၢင်းဢၼ်ၼိုင်ႈ လႆႈႁၼ် သိၼ်ႈတၢင်း ဢၼ်ၵႃးၵိတ်းဝႆႉၵမ်ႈၽွင်ႈသေ တိတ်ႇယိၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉ။ တၢင်းၼေႈၵႃးလိုဝ်း ၼၼ်ႉ မီးဝူဝ်းငၢၼ်တူဝ်ၼိုင်ႈလုၵ်းဝႆႉ။ ပိၼ်ဝူဝ်းၼူၼ်လမ်လိုမ်ႈဝႆႉသေ တီႈၼူႈၼင်ၵေႈတႃးႁၢၼ် လိင်ဝႆႉ။ ႁူလုၺ်းၵႃႈ သီႁၢၼ်လိင်မၼ်းၼတ. လႆႈသဝ်ႈမွင်လူၼ်ႇဝႆႉၵိတ်းၵိတ်းယဝ်ႉ။ တေပိၼ်ဝူဝ်း ပွႆႇ လွတ်ႈၽေးဝႆႉၼၼ်ႉ။ လုၵ်းၼိုဝ် တၢင်းၵျေလပ်းတႃသွင်ၶွၼ် ငဝ်ၼွၼ်းဝႆႉ။ ၽွင်းၼၼ်ႉ မီး ၵလႃး ၵေႉမိုၼ်ႁူၼ်းမေပၼ်ႇလႃႇ ၵေႉၼိုင်ႈ ပႆမႃးလူးၵႃးမၼ်း။ မၼ်းၼွႈၵျေႈၵႃးမၼ်းၵွၵ်ႇ ၸူႇ။ ႁူလုၺ်းၵႃႈ ဝူဝ်းတူဝ်ၼိုင်ႈ မီးဝႆႉၽေႃႇၼေႈၵႃးမၼ်းၼလႈယၢပ်ႇဝႆႉ။ မၼ်းဢမ်ႇၼွႈတိၵ်း ႁွၼ်းၵျေ ႁိူႈဝူဝ်းပွႆႇၼၼ်ႉ ယၢင်ႇပၼ်ၼလႈ လင်ႇလူင်းၵႃး ဢၵ်မိုဝ်းၽိတ်ႉႁူၼ်ႈဝူဝ်း လွႆးလွႆးၵမ်း ၼိုင်ႈသေ ပုၵ်းဝူဝ်းၼၼ်ႉတိုၼ်ႇ။ ဝူဝ်းၵေႈမိုၼ်းတႃတူလုၺ်းသေ သုတ်ႈၼိုၼ်ႈၸူႇတၢင်းၼေႈ သွင် သၢမ်ယၢင်ႈ။ ႁူၼ်းၽေႃၼ်ၵေႉၼိုင်ႈ မီးႁိမ်းတၢင်းၼၼ်ႉ မႃးၵွႆႇတၢင်းၵိၼ်ပၼ်ဝူဝ်းၼၼ်ႉ။ ဝူဝ်း ၼတ. လပ်းတႃသွင်ၶွၼ်ၵျေ သိုပ်ႇႁဝ်ၼွၼ်းယူႇႁင်းမၼ်း။

ၵၢႆႈႁၢႆး သိုပ်ႇပႆမႃးတၢင်းပၢင်ႇမႆးတၼ်း။ ၵိင်ၼိူဝ် လွင်ႈဢၼ်လႆႈႁၼ်မႃး မိူဝ်ႈလိဝ် ၼၼ်ႉ ၵၢႆႈႁၢႆး ဢမ်ႇထၢင်းလၢတ်ႈသင်။ ၼူင်းၵၢင်လူင်ၼႆ လၢၵ်ႇလႆႈတေႉလူင်။ လွင်ႈလိုင်ႉၼင်ႇ

[35] Surendra Nath Mukerji
[36] Maidan

ၼႆၵေႃႈ ယၢမ်ႈထူပ်းမႃးယူႇ။ လွင်ႈၼိုင်ႈတင်းလွင်ႈၼိုင်ႈ ဢၼ်ပဵၼ်ပိူင်ႈၵၼ်ၵေႃႈမီးယူႇ။ ပေႃး သွၼ်ႇမႃးတေႉတေႉ မိူၼ်ၵၼ်ၵွၺ်း။ ဢၢႆႈႁႃး လတ်းပဵင်းလူင်ႁူဝ်ၵတ်ႉတႃႉမႃး။ ၼွင်ႈၵူႈတၢင်း ၵဵတ်ႇသၢင်ႈ ႁူၼ်းဝိင်းၼႆႉ ဢၼ်ဢၢႆႈႁႃးလႆႈလွင်ႈၵေႃႈမီး၊ ဢၼ်လိူဝ်းၵမ်ႉလႆႈလွင်ႈၵေႃႈမီးၼင်ႇၵဝ်ႇ။ မၢင်ၵမ်း ၼဝ်တင်းဢၢႆႈႁႃး ထၢမ်လွင်ႈၵၼ်သေတႃႉ မၢင်ပွၵ်ႈသမ်ႉ လႆႈထၢင်ႇမိူၼ်ၼၵ်ႈႁၢင်ႇၵၼ်တေႉ။ ၵူဝ်းလွတ်ႈၽေး ဢၼ်ႁိၼ်ႇတူႇ[37]ၼဝ် ၼပ်ႉယမ်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႉပိူင်ႈၵၼ်တင်းမၢၵ်ႈၸၢၼ်ႇ လႅင်းဝႆႉ တီႈ ႁိူၼ်း။ ၼုၵ်းလွၵ်ႈလႆႈလွင်ႈတၢင်း ဢၢႆႈႁႃးလႆႈႁၼ်မႃးတီႈလၼ်းတၼ်း။ ႁူၼ်းၶေႃႉၼိုင်ႈ ပၢႆးၼၢႆႇ ၵေႃ မၢၵ်ႈၸၢၼ်ႇ ဢၼ်ပႃးလၢၵ်ႈလိမ်ႇပၼ်ႇ တီႈႁိမ်းသႅၼ်ႈတၢင်း။ ၵေႃမၢၵ်ႈၸၢၼ်ႇလိူဝ်းၼၼ်ႉ မေႃၶွၼ်း ႁၢင်ၼဝ်ႁေႃ လႅၼ်ႈပၼ်ႇႁိမ်းႁွမ်း ႁူၼ်းၼၢႆႇၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈႁူၼ်းၼၢႆႇ လုၵ်ႉသိမ်းၵေႃမၢၵ်ႈၸၢၼ်ႇလိူဝ်းၼၼ်ႉ မီးမၢၵ်ႈၸၢၼ်ႇတူဝ်ၼိုင်ႈ လႅၼ်ႈၶွၵ်ႇၸူႉလူး ၼူဝ်သႅၼ်ႈတၢင်းငလႈ ထိုင်တီႈၵႃးတႅၵ်ႇသီႇလမ်းၼိုင်ႈ လမ်တွင်ႉသွႆႉ။ လဝ်ႈၵႃးႁိုင်ႉၵၢင်ႉႁၢၼ် မၢတ်ႇတူဝ်ၼိုင်ႈလႅၼ်ႈၼဝ်ႈမႃး ၽႂ်ႇၼႄႈၵႃးမၼ်းငလႈ ႁိုတ်း ၵႃးပၼ်ၵမ်းလဵဝ်။ လွင်ႈၼႆႉ ပိုတ်ႇၸၼသေၽႄဝႁူၼ်းဢိင်းၵလႅတ်ႈၼဝ် ဢိတ်းၼိုင်ႈ။ ၵေႃမၢၼၼ်ႉ ၵမ်ႉလွင်ႈမၢၵၼ်တေႉမီးလွၵ်ႈ ပဵၼ်လၢၵ်ႈလႆလႆၵွၺ်းသေတႃႉ လႅၼ်ႈၸူႉၼူဝ်တၢင်းငလႈ ၵႃးပေႃး လႆႈႁိုတ်းပၼ်။ တွၼ်ႈတႃႇ ႁူၼ်းမိူင်းဢိၼ်ၼတီးယိူဝ်းၼဝ်ငတ။ တီႈမၢပဵၼ်ၵူဝ်းၸူႉၵွၺ်း။ ၵၢင်လွင်ႈ ငတ။ မိူၼ်ၵၼ်။ မၢတီႈဢိင်းၵလႅၼ်း မႃးပဵၼ်ၵူဝ်းတီႈဢိၼ်ၼတီးယိူဝ်း။ တီႈဢိၼ်ၼတီးယိူဝ်း ပေႃးႁၼ်ၵူဝ်း ၵႃးတင်းသႅင်ႈႁိုတ်းပၼ်။ ပေႃးၼႆငတ။ လဝ်ႈပၢႆးၵူၼ်ႉသိူဝ်းရီးငယးရိတ်းသ်[38]ၼဝ် မၼ်ႈတေႉယဝ်ႉ။ တီႈၼူင်းၵၢင် တိုၵ်ႉမီးလွင်ႈတၢင်း ၵမ်ႉမီးတီႈပွင်ႇသၢင်တင်းၼမ် ဢၼ်ဝႃႈ ၼၼ်ႉ။

---

37 Hindu

38 Surealist

႙

ၵၢမ်းယိုၼ်ၶႄႈၵၢဝ်ပၢင်းၵေႃႉ[39] ႁူဝ်ၶိုင်ႈ

ၶိူဝ်ႁူဝ်းၵူႊ,တႃႇၶိုၼ်ႈၸတ. သွၼ်ႇ,ဝႃႈ သၼ်ၶႅင်းထၢၼ်ႈတီႈၶိုင်ႈ တေလီလိူဝ် သၼ်ၶႅင်းထၢၼ်ႈတီႈ သွင်ၶၼ်ၸလ; သိုဝ်.မွင်းတိုတ်.သၼ်ၶႅင်းထၢၼ်ႈတီႈၶိုင်ႈမႃး။ ႁူဝ်းတၢႆ,လွမ်း သၢႆၶမ်.ႁူးၵလီး[40]သေ ၵႂၢၵ်ႇ, မႃးလူးပၢင်ႇ,လၢႆႇ။ ၶႄႈၵၢႈၸမ်ႈၶမ်. ၶိူဝ်လုမ်ႈၾႃႉ ၶမ်.ႁူးၵလီးၶႅ. ပၼ်ၶႅၸမ်ႈၶမ်.ၵၢၼ် ၵျေႃႈ ႁူဝ်းယၢပ်ႇ,သေပိူၼ်ႈဝႃႈၶႅ။ သၢႆးၶုမ်တိုၼ်ႈၵေႃႈ ၵႆ.ၶၢႆ.ၵွင်ႈ။ သၢႆးလူမ်ၵေႃႈမီး။ ပေႃးႁူဝ်း တၢင်ႇ, ၶိူဝ်သၢႆးလူမ်ၵေႃႈ လုပ်ႇ,ၵၢဝ်ႁူဝ်း လူမ်ၶဝ်ႈၶႄႈၶမ်.ၵႃႇ,ၵမ်းလႅဝ်။ မီးႁူဝ်းတင်းၶမ် ၵၢၼ်လႆႈ ထုၵ်ႇ,သၢႆးလူမ်လုပ်ႇ,ၵၢဝ်။

ႁူဝ်းတၢႆ,ပႆၶႄႈၵၢဝ်ပၢင်းၵေႃႉတင်းၶိုၼ်း။ မူဝ်ႈၶၼ်ႈ. လႆႈမိုတ်ႈၵၼ်တင်း ၽူႈမီးလၼ်. ႁူဝ်းၵေႃႉ.ၶိုင်ႈ။ မၼ်းမႃးသိုပ်ႇ,မိုတ်ႈ ၵၢႆႈၵႃးၵွၼ်တၢင်းသေ လၢတ်ႈၸၶ တီႈႁွင်ႈပပ်.ၶိူဝ်ႁူဝ်း ၶႅ. မီးပပ်.'သီးယမ်းမိတ်ႈသ်ဝႆ.ထ်'[41] ပပ်.ၶိုင်ႈဝႃႈ။ မၼ်းႁူ. လွင်ႈၵၢဝ်ပၢင်းၵေႃႉ တင်းမုၵ်. ၵုၼ်ပၵ်.[42] လီလီ။ ၵွပ်ႈၶႅ မၼ်းသူၼ်လွႆ ပပ်.'သီးယမ်းမိတ်ႈသ်ဝႆ.ထ်' ၶၼ်ႈ.။ မၼ်းလႆႈလွႆ တေ.ဝႃႈ။ ထၢမ်ၵၢႆႈၵႃး ၵိတ်းႁူဝ်တၼ်မ်ႈပပ်.ၶၼ်ႈ.မႃးၶႅၸလ; ၵၢႆႈၵႃးလႆႈတွပ်ႇ,ၶႆးၸၶၵိတ်းၵိတ်း ၸလ; မၼ်းၵေႃႈပႃးလွႆပႃးၶေႃးၵျေ ၶႆးၸၶလွင်ႈမၼ်းၶိုၼ်း။

'ၵျေႃႈႁူဝ်း တီႈၶၢဝ်းတၢင်းပၵ်.ၶၼ်ႈ. လီၵျေႃႇ,တေ.ဝႃႈ၊ မူဝ်ႈႁူဝ်ၶႄႈၾႃႉ.ပၢင်ႇ,သႂ် ႁူဝ်း ၶဝ်ႈလွတ်ႇ,တႃႇပၵ်.၊ ၶႄႈႁွင်ႈၵုမ်းလၢမ်ႈၽၢႆးၶၼ်ႈ. မီးႁဝ်းတင်း ႁူၼ်းယိပ်းလၢမ်ႈၽၢႆးၵွလ်း၊ တီႈ ႁူဝ်ႁူဝ်းၸတ. မီးႁူၼ်းၵၢဝ်သၢႆလိုၵ်ႈ ၵၢၼ်ၵွႆႈမၢၵ်ႇ,လိုၼ်းၶၼ်ႈ. တၵ်ႈၶမ်.လိုၵ်.ၵႃးႁူဝ်ၶၼ်ႈ.သေ ပၢဝ်ႇ,လၢတ်ႈ၊ ႁူဝ်းႁဝ်း လတ်းႁိမ်းၵုၼ်ပထေႃႇ,[43]သေ ပၵ်းလိုဝ်ႈတီႈသိုဝ်ႈၵၼ်တင်းႁူဝ်း ၵၢၼ်သူ ယၢမ်ႈယူႇ,ၵႃႇ,ၶၼ်ႈ.။ ပေႃးၾႃႉ.လႅင်းမႃး ယိင်းၶၢႆၵၢတ်ႇ,ၶဝ် မႃးပၢႆးၵၢတ်ႇ,ယဝ်.၊ သိူင်ၶဝ်ၶူဝ် သိူင် ၶဝ်ၵုပ်ႇ,ၵၼ်ၶၼ်ႈ.ၵေႃႈ လိူဝ်းႁဝ်း လႆႈငိၼ်းၵိူဝ်ႈ၊ ယၢမ်းတၢမ်းၶမ်ႈ ၶၢဝ်းလႅတ်ႇ,ႁူင်ႈၶၼ်ႈ. ၵုၼ်

39 Bay of Bangal
40 Hooghly
41 Siamese White, လိုဝ်ႈပပ်.သၢင်းလွင်ႈႁူၼ်းၾရင်ႇ,တီႈမိူင်းထႆးၵေႃ.ၶိုင်ႈ၊ မေႃးရိတ်းၶေႃးလိၵ်းတၼ်မ်ႈ။
42 Mergui Islands, rwule;p, မၢၼ်းၵွၵ်ႇ,သိူင်ပၵ်ၼ် bw။
43 Pataw, yaxmule;

ၶိင်ႊ[44] လမ်သွမ်ႇမႃးလွႆးလွႆး။ တၢင်းလင်ႁုၼ်ၼၼ်ႉ လုၵ်ႈဝၼ်းလူမ်ၶဝ်ႈ ၶႂ်ႈပၢင်ႇလၢႆႇႁူဝ်ႇ၊ တီႈ ထိၵ်းလွႆႈႁုၼ်ၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်သၢႆလဵတ်ႇလဵင်ၶွင်ႇ ၽႄးတူၼ်း ၵွၵ်ႇဝႆႉလႄႈ ႁၢင်ႊလီတႄႉ'

မၼ်းရိတ်းႁၢမ်းပဵတ်ႈၵမ်းၼိုင်ႈ။ လႅပ်ႈဢိင်လွင်ႈၵႃႈႁႃးဝႆႉယူဝ်ႉ။

'ၶႂ်ႈႁႄႈတႃႈႁုင်ႈတင်းႁူဝ်းၵတ်းတႃးတႄႉ လီၶၢၼ်ႉတေႉၶေႈ'

'လွင်ႈယဝ်ႉ၊ ႁဝ်းတႄႉ လႆႈလွင်ႈႁေႈသၢင်းၽေး တဵဝ်းၾင်ႇတၢင်ႇၶူင်းသီသေပိူၼ်ႈယဝ်ႉ၊ တီႈပွတ်းၼၼ်ႉ ပေႃးၾဵဝ်ပၢၵ်ႇၼမ်ႉၼမ်ႈ ႁဝ်းၵဝ်ပုၼ်ႈၾၢင်း ၼၼ်တေႃင်းၶႂ်ႈၼမ်ႉသေႇသေႇ၊ လႆႈႁေႈၵိူဝ်းပွတ်းႁုၼ်ၸူးဝႃး[45] တင်းမလေးယႃး[46] ၼၼ်ႉ ႁုၼ်းၵိူဝ်းၵေႃႉၼိုင်ႈ လႆႈၵဝ်ပုၼ်ႈ ၾၢင်းၵိူဝ်းလဝ်ႈၵဝ်ႇႁေႈ ၵမ်ႇလွင်ႈႁႃႉ၊ ၾင်းၾတ်းပပ်ႉသူၼၼ်ႉ လႆႁၼ်ထိူဝ်ႈ ၸၢၼ်ႉၵ်သီး လွၼ်း၊ ၵႃးၶျိၼ်း၊ ၸၶႃးထိူဝ်း၊ မဵၵ်းၵႃးသိူဝ်း[47] ထိူဝ်းၼႆႉလႄႈ လီၶုၵ်းလွင်ႈလႆႈတေႉလူင်'

မၼ်းလိုဝ်ႈၵမ်းၼိုင်ႈ။ မၼ်းတိုၵ်ႉပူၼ်ႉ တေလႆႈသိုပ်ႇလၢတ်ႈႁႃႉ၊ ၵမ်ႇၼၼ် ၵမ်ႇ လၢတ်ႈယဝ်ႉႁႃႉၼႆႉ။ ၼေႈၵႃႈႁႃးၵေႈ မိူၼ်ႁၢင်းသူၼ်လွင်ႈႁၢမ်းမၼ်းယူႇလႄႈ မၼ်းသိုပ်ႇလၢတ်ႈ။

'ႁဝ်းၵမ်ႇပေႃးႁူႉလွင်ႈၼ်ပ်းပၢၼ်းသီ၊ ႁူလ်ႈၵႃႈ ပေႃးႁဝ်းလႆႈၶၢင်ႉႁေ မိူဝ်းၵိင်းၵ လဵၼ်းလိုင် ႁဝ်းၾဵဝ်ႁူင်းၼၶလိုဝ်ႉလၢတ်ႈတႃႇသေႇ၊ ႁဝ်းၾၢင်ႉတူလုမ်းမိၼ်ႈ သီၶႂ်းၼ်ပ်းပၢၼ်းသီ ၵၼ်ဝီးရွၼ်းၼီးသ်[48] လၼ်ဝႆႉ ၾၢင်ႁၢင်းၵိဝ်ႇၼမ်ႉမႃးလဵၵ်းၵႃး[49] ၼၼ်ႉ။ မီးပွၵ်ႈၼိုင်ႈ ႁဝ်းလႆႈ ႁၼ်ၼ်ပ်း ပၢၼ်းသီ ၵၼ်လီသူၼ်လွင်ႈသေ ၼ်ပ်းဝီးရွၼ်းၼီးသ်ၼၼ်ႉ'

ၵႃႈႁႃးထၢမ် 'ပဵၼ်ၼ်ပ်းလွင်ႈ'။ ၵႃႈႁႃးထၢင်ႇ မၼ်းတေလၢတ်ႈ လိူဝ်ႈမေႃပၢၼ်းသီ လိူဝ်ႈသိင်ယွင်ႇႁေႉၼိုင်ႈ။

'သူႁူႉ မဵတ်းတိၵ်းသ်[50] ႁႃႉ'

'ႁူႉလေႃႇ …'

ၵွၼ်တၢင်းၼၼ်ႉ လႅပ်ႈမၼ်းၵမ်ႇယၢမ်ႈထူပ်း ႁုၼ်းႁူႉလၵ်းမဵတ်းတိၵ်းသ်ၼၼ်ႉသေ ႁေႉ။ တူလုမ်းႁၢင်းမၼ်း လႅပ်ႈလူမ်းၼေႇ။ 'ၼ်ပ်းၵၼ်ႁဝ်းလႆႈလွင်ႈၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၶွင်မဵတ်းတိၵ်းသ် ယဝ်ႉ၊ ပဵၼ်ႁၢင်းသၢဝ်ၵၢလ်းၵျီးရီးယူိၼ်း[51] ႁေႉၼိုင်ႈ ၵဝ်မိုဝ်းဝႆႉတၢင်းလင်ႁူပ်မၼ်းယဝ်ႉ ၼင်ႈ ၼူိဝ်ႁူႇသေ ငဵၵ်ႈတၢင်းလင်ဝႆႉၼၼ်ႉ'

'ႁူႉယဝ်ႉ၊ လိူဝ်ႈၼ်ပ်းၼၼ်ႉပဵၼ် ဢွတ်းတိၵ်းသ်[52] ၵမ်ႇလွင်ႈႁႃႉ'

'သူႁူႉၼ်ပ်းၼၼ်ႉၶေႈ၊ ပၼ်လိူဝ်ႈသင်ဝႆႉၼၼ်ႉတႄႉ ၵမ်ႇတွင်းယဝ်ႉ၊ လၢႆးလၼ်ပီႈ မၼ်း ႁၢမ်ႉႁၢႆႉၵိတ်းၵိတ်း၊ ႁူလ်ႈၵႃႈ လႅပ်ႈမိူၼ်ၵၼ်တေႉၵူိဝ်ႈ'

---

[44] King Island, oule;

[45] Java

[46] Malaya, Malaysia

[47] Junkceylon, Acheen, Jacartra, Macassar

[48] Veronese

[49] Malacca

[50] Matisse

[51] Algerian

[52] Oddisque

ဢၢႆႈႁူးထၢင်ႇ, ၶႅင်ႇပိၼ်ႇၵႂၢမ်းယိူၼ်း ဢၼ်လႆႈငိၼ်း တီႈၽူႈမီးလၵ်ႉၵျူဝ်းၵေႃႉၵျေႃႈယူႇ, ၶွၼ်း ဢၢဝ်ပၢင်ႈၵေႃးၶၼ်ႉ ၵေႃႉၶိုင်ႈယဝ်ႉ။ ၵႂၢမ်းၶၢတ်ႈၵႂႃႇယဝ်ႉ မၼ်းသွၼ်ႇမၼ်ႈ လွင်ႈမၼ်း လၢတ်ႈၶမ်ႈၵႂႃႇငလႈ လင်ႇတူင်ႉတၢၵ်ႉသေ မူဝ်းၵမ်းလီဝ်။

႔

ၡၢၦုၣ်ခၪၤခၪ်ၤၵၢင်ခၪမ်.

ဝ့ၤသ့ လံၤၡၢၤမွၢ်ၤဝၪးပ့ၢ်ခိုင်ၤခၪၪ. ၡူဝ်းၵၢ့်ၤၡၢးခဝ် ထိုင်သူပ်းပၢၢ်,ခၪမ်.တၢၤရုင်ၤ။ ခၪမ်. ပၢင်,လၢ့်,သ့်ၡၢၤ လ်ၢ်ၤလ့ၢ်းပ်ၢ်ခၪမ်.ၵူၪခၪမ်.ၵုင်မၢး။ ခၪ့.ပ်ၪခိုင်ၤမ့ၢ်တွင်း လွင်ၤဝၢၤ ထိုင်ခၪ်း ခၪမ်.တၢၤရုင်ၤ ၵၢၪဝၢၤခၪၪ.ယဝ်.။ ၡူဝ်းၵၢ့်ၤၡၢးခဝ် ၡၢၤလွမ်းခၪမ်.ခၪွင်းလူမ်း။ ၶွင်းခၪၪ. လံၤငိၪးဝၢၤ ‘လံၤၡၢၪထၢတ်ၤသူလ့်,တရူင်,ယဝ်.’ ခၪ့ငလၤ လ်ၪၤၵွၢ်,တူလ့်း။ တၢင်းၡွင်,ပုၪ. လံၤၡၢၪသိ ခမ်းၡူဝ်ၤမၢပ်ၤဝံ.ခၪၪ.။ ထ်ၪၤခိုင်ၤလူဝ်းမူင်း ၡူဝ်းၵၢ့်ၤၡၢးခဝ် ခဝ်ၤလွတ်,တၢၤၡူဝ်း တၢၤရုင်ၤ။ လံၤၡၢၪ လၢဝ်းမၢၪးခဝ် တူင်.ခိုင်ပ့ခိုၪၤပ့လူင်းဝံ.။

ၵၢ့်ၤၡၢး လံၤတ်မ်ၤလိၢ်ၤ ၵပ်းသိုပ်, ခူဝ်းငဝးလ်–ဝ့ၤထိင်း[53] ထၢၤဝံ.။ ခိုင်ၤပီး ခိုင်ၤပွၢ်ၤ မခၪးၶ်ဝ်မိူင်းမၢၪးသေ,သေ,။ မခၪးၡူ.ဝံ. ၵၢ့်ၤၡၢးတေၡၢ,ငလ,မိူင်းတ့ၤၡ့ တေ တ်မ်ၤပပ်.ၡူဝ်ခိုင်ၤ။ မခၪးမိုတ်ၤရိုဝ်းၵၪ တင်းရူၪးတ့ၤတင်းခၪမ်။ မခၪးၡူ.လၢ်းၵၪတင်း လဝ်ၤ ခၢင်းတိပ်.ထီးလၢး ၡၢ.လိုဝ်ၤလိုဝ်းတီၤမိူင်းတ့ၤခၪၪ.။ မခၪးခ့ၤၡ့ၤၵၢ့်ၤၡၢး ထူပ်းလဝ်ၤခၢင်း ခၪၪ.။ မခၪးၶိတ်ၤၡွင်. မူဝ်ၤၵၢ့်ၤၡၢးမီးတၢၤရုင်ၤ ၡ့ၤမူဝ်းယူ,လွမ်းမခၪး။ မခၪးမီးၡူၪးလင်ခိုင်ၤ ခိူဝ်ခၪမ်.ခွင် ခ့်းဝ်င်းတၢၤ ရုင်ၤခ့ငလၤ ၵၢ့်ၤၡၢးၡၢၤ ခ့ၤၡၢၪၡူၪးမခၪးခၢ,။

မူဝ်ၤသိူဝ်,ၵၢၢ်ၤတံ, တၢ,ခိုၪၤခိူဝ်တၢၤခၪၪ. ၵၢ့်ၤၡၢးလံၤၡၢၪ မခၪးခ့်းငၵၤၶုင် ရူၪး။ ဝ့ၤထိင်းခ့. သုင်သုင်ၡ့ တိုဝ်းမၢၢ်,ၡူဝ်သတ်ၤၵလၢတ်ၤဝံ.။ မခၪးလ်ၪၤခိုၪၤမၢးခိူဝ်ၡူဝ်း ၡ့လၢတ်ၤဝၢၤ ၵၢးမခၪးပ့်.တူဝ်ၤတၪး ဝံ.တီၤတၢင်းလ်င်,ပုၪ.ခၪၪ.ခ့.။ တီၤခ့. မီးရူၪးၵမ်ၤ ၶွင်ၤမၢးၡပ်.ၵၢ့်ၤၡၢး။ ခ့်းၵၢၤရူၪးမၢးၡပ်.ခၪၪ. ပၢးငခ,ၡၢ. ၵၢ့်ၤၡၢးယၢမ်ၤလွံၤထ်မ် မူဝ်ၤပူၪ. မၢးပ်တ်,ပီးခၪၪ.။ ၵၢၪၵၢ့်ၤၡၢးလံၤလွံၤထ်မ်ခၪၪ. ၵမ်,ခရှ,သင်။ မခၪးလံၤထုၢ်,ငခၪးမၢပ်, မ့်လိူင်ၤယၢၤၶိခၪ,သေ ၶ်ဝ်လုမ်းမၢး။ ၶိုၪၵၢၪခၪၪ. လံၤထုၢ်,ပူၪၤခၢ.ခ့ၢ်ပ်ၪမၢးၡွလ့်းငလၤ မခၪးၵမ်,မီးတၢင်းၶိတ်းသင်။ ၵၢ့်ၤၡၢးလံၤထတ်းသိၪပၪ ၡ့ၤတူၢ်းထုၢ်,လွမ်းပၢ်းပိူင်ငလၤ မခၪး လွတ်ၤၡၢ,။ ရူလ့်းၵၢၤ မခၪးၵမ်,လူင်လိမ်းၡေးလူးခၪၪ.။ ခုၢ်းခူၪ.ၡေးလူးခၪၪ.သေ ပေးထိုင် ခၢဝ်းဝခၪးခရိတ်ၤသမတ်ၤ မခၪးသူင်ခူဝ်းတွၪၤတီၤၵၢ့်ၤၡၢး ရူးပီး။ ခူဝ်းတွၪၤမခၪးခၪၪ. ပ်ၪ ၵ်ပ်,ချေးၵလ်တ်ၤၵွၪ,ၡွလ့်း။ မခၪးသူင်,ၵ်ပ်,ချေးၵလ်တ်ၤၵွၪ,ပွၢ်ၤၡ်ၢ်ၤ မူဝ်ၤဝခၪးခရိတ်ၤသ

[53] Noel Whiting

မတ်ႉ 1930 ၶီႈၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၵၢၼ်ႁူၺ်းမီးတီႈလၢၼ်းတၢၼ်း။ ပီႈၼွင်ႉၵူလႃးၵေႃႉၵၢၼ်ႁူၺ်း တီႈၵိူင်းၵလ်ၢၼ်းငတ. ႁူ.လွင်ႈၵ်ပ်,ၶျူးၵလ်တ်ႈၼၼ်ႉငလ; ႁူၼ်းငၶ,ၵေႃႉၼၼ်ႉ။ ပေႃးၶႄႇၼိူဝ်း ႁူၼ်းမေႁူ.ၵေးလူးပိူၼ်ႈၼၼ်ႉ မၢၼ်းပ်ၢၼ်လၢၵ်းလိူင်ၵေႃႉၶိူင်ႈ။ ယၢမ်းၶႄႇ ငၶ,ၵေႃႉၼၼ်ႉ ယုမ်ႉ လၢႆးငၶ,ၶဝ်ႁေ ၼိုၼ်ႈမႃးၶိူဝ်ႁိူဝ်းသေ တူင်ႉတၢၵ်ႉၵၢၼ်ႁူၺ်း။ ဝၢႆးသေ တၢင်,ၼူဝ်းၵၢၼ်ႁူၺ်း ၶိူဝ်ၵး ဝၢႆးထိင်းယဝ်ႉ ၵၢၼ်ႁူၺ်းၶဝ်ႁေႃးၵး လတ်းၶွႆးဝိင်းတႃႈႁုင်ႈ ၵူ,ထိုင်ၶွင်ၵိၼ်းယႃး (မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ငတ. ႁွင်.ၶွင်ႁူၵ်.ၵၢႆး [54]) ၵၢၼ်ၵ်မွၵ်ႈသီ,လၵ်း။ ၵိူင်သၢမ်သိပ်းႁူႈမိၶိတ်ႉ ၽဵဝ်ထိုင်ၵွင်ႈ ဝၢႆး ထိင်းဝ်ႉၵး တင်းၵွင်ႈတငပးမၢၼ်းယူ,ၼၼ်ႉ။ ပ်ၢၼ်သူၼ်မွၵ်,ၵဝ်,ၵိမ်းၶွင်။ မီးၶွႆးငၵႈၵၢင်ပႃ,မံႉ ၵွၼ်,ၵၢၼ်ၶိူင်ႈ။ လ်တ်,တူၵ်းၵူ,ယဝ်ႉ။ ၵၢႆႁွမ်ၵိူၼ်းတီႈမွၵ်,ၶဝ် ပိဝ်လွမ်းလူမ်းမႃး။ ၵၢႆႁွမ်လိၼ် ၵွၵ်,မႃး။ ပ်ၢၼ်ၵၢႆလိၼ်မိူင်းမၢၼ်း ၵၢၼ်ၵမ်,လၢင်းမိူၼ်ၵၼ် တင်းလိၼ်တၢင်,မိူင်း။ တႃ,ၶၢမ်ႈ ၶမ်ႉၵူ,ထိုင်ႁုၼ်ၵွၼ်,ၼၼ်ႉ ၵၢၼ်ႁူၺ်းၶဝ် ပံၵူ,တၢင်းၽုင်,ၶမ်ႉ ၵၢၼ်မီးၵိူဝ်း ၵၢၼ်မၢၼ်းၶဝ် ႁွင်.ဝႃႈ သမ်,ပၼ်, [55] ၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ လွင်ႈၵၢၼ်ပူၼ်.မႃးတၢင်းလင်တင်းၶမ် ၽိုတ်.ၶဝ်ႈမႃး ၶွႆးလွႆၵၢၼ်ႁူၺ်း။

ၽုင်,ၶမ်ႉ တင်းႁုၼ်ၵွၼ်,ၼၼ်ႉ ၵမ်,ပေႃးၵႄ။ ၵၢၼ်ႁူၺ်းၶဝ် ၽဵဝ်ၶိူဝ်ႁုၼ်ၶၼ်ႉ လုၵ်.ၶိူဝ်ၵိူဝ်း ၼိုၼ်ႈၵူ,တၢင်းသူၼ်မွၵ်,။ မွၵ်,လိူင်လိူင်ၵွၼ်,ၶဝ် ၵီးႁၢင်းလီဝ်.လွမ်းၶိူဝ်ပႃ,ယိူဝ်ႈ ၼိဝ်ၼိဝ်။ သမ်.မီးႁၢင်းပၼ်ႈ ၵိၼ်ၵမ်ႈၽွင်ႈ။ ၵၢၼ်ႁူၺ်းလႆႈႁၢၼ်ၵိူၼ်ငၶ, ၵၢၼ်မီးလၢင်းသုင်ၼၼ်ႉ လင်ၶိူင်ႈ။ လႆႈႁၢၼ်ႁူၼ်းၵေႃႉၶိူင်ႈ တီႈၽိူၼ်ၶမ်ႉၶိူင်ႈ ၵၢၼ်တမ်းဝ်ႉၶိူဝ်ၵွင်ႈပၢင်,သိူဝ်, ၵုတ်,ဝ်ႉၼၼ်ႉ။

မၢၼ်းပ်ၢၼ်ထေႃးၶီး–ပရႆးၵ်မ်း [56]။ ၽွင်းသိုၵ်းလူင်ၼၼ်ႉ လႆႈမၢတ်,လိပ်းၵ်ိင်းၶႄ,ငလ; ၽၢႆ,သၢႆ.မၢၼ်းတၢႆၽၢၵ်,ၵူ,။ တႃ,ယူတ်ႈယႃလႆႈတၢင်းပ်ၢၼ်မၢၼ်း လႆႈၵိင်ပိုင်ႈလၢႆးယႃသၽေ,ဝႃ. ၵွမ်,လ်တ်,ႁွလ်းယဝ်ႉ။ လႆႈၵိင်ၶိူဝ်သၢႆလ်တ်,တင်းပီး။ လွမ်ႈၶႄႇႁၢသၢႆလ်တ်,ႁေ လွမ်းၽဵဝ် မႃး တီႈဝၢႆးထိင်း။ ယၢမ်းလ်ဝ် ပရႆးၵ်မ်း လိုဝ်ႈယူ,တီႈတႃႈႁုင်ႈ မီးသၢမ်ပီးယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶီ,ၵိူဝ်း သမ်, ပၼ်,မႃးၼၼ်ႉ ဝၢႆးထိင်းၶႄႇငၶ လွင်ႈမၢၼ်းၵမ်ႈၽွင်ႈငလ; ၵၢၼ်ႁူၺ်းလႆႈႁူ.ထႃႈဝ်ႉ မိူဝ်ႈၵွၼ် တၢင်း ၵမ်,ပံ,ထူပ်းမၢၼ်း။ မၢၼ်းမႃးႁပ်.ၵၢၼ်ႁူၺ်း။ ၶုင်ႈၼူဝ်းလုလ်းၶမ်.ဝ်ႉ။ သၢၶိူဝ်.မၢၼ်း ၵမ်, ပေႃးလိူင်။ ႁူဝ်ႁွၵ်,ဝ်.တင်းႁူဝ်ယဝ်ႉ။ မီးၽေႈမ်ၽိုၼ်ၶိူင်ႈ တၢင်,ဝ်.ၶိူဝ်ႁူဝ်မႃ,ပႃႈၶိူင်ႈ။ ၵၢၼ်ႁူၺ်း ၶဝ်ၵူ,ၶင်ႈ ၽိုၼ်ၶမ်.ၶိူင်ႈၵမ်းလ်ဝ်။ ၶမ်.ၶိူင်ႈၶႄႇ ပ်ၢၼ်ၶမ်.ၶိူင်ႈၼူမ်ငၶ, ၵၢၼ်လႆႈၵၢႆမွၵ်, ၶဝ်ႈတ်ၵ်,ၼၼ်ႉ။ လ်တ်,ငတ. ၽဵဝ်ၵူ,တၢင်းၽၢၵ်ႈၶွင်ၵိၼ်းယႃးယဝ်ႉ။ သီၶိူဝ်မွၵ်,ႁုမ်ႈၵေႃႈ မၢပ်ႈလိူင်းၽတ်.သႂ်, တူၼ်ႈမၢၵ်,ၵုၼ်ၶွႆးသူၼ်။

မိူဝ်ႈငတ,လပ်းသိင်,မႃးၼၼ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်ၶဝ်ႈမႃးၶွႆးၵိူၼ်း။ ၵိူၼ်းလူင်လင်ၶႄႇ ပ်ၢၼ် သထေးလူင်လၢဝ်းငၶ, ၵေႃႉလိုဝ်ႈသိူင်ယွႆ, လိၼ်ၶျိင်ႈသျူင်း [57] ၵေႃ,ဝ်.မိူဝ်ႈမၢၼ်းလင်,ႁၢမၢၵ်ႈမီးမႃး ၼၼ်ႉ။ ဝၢႆးမႃး လိၼ်ၶျိင်ႈသျူင်း မၢၵ်ႈမီးသေၶႄႇ.မႃး။ ၵိူၼ်းၶႄႇ.မီးလၢၼ်.လ်ဝ်ႁွလ်းသေတႃႉ

[54] uu(i;

[55] orme

[56] Tony Bryham

[57] Lin Ching Hsong

ယၢဝ်းတေႉတေႉ။ ႁူလ်းၵျႃႉမီးလၢင်းၵၢၼ်သုင် ၵဝ်ႇသိပ်းပေ,ၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။ ၵမ်,ပႆႇ,တၢႆႈၽႂ်းဝႆႉငလႈ ၵမ်,လႆႈ ႁၢၼ်တၢင်းၶႂ်ႈမၼ်းလီလီ။ လႆႈႁၢၼ်ငဝ်းၽႂ်မၼ်းႁွလ်း။ ၵၢႆႇႁူၼ်းၶဝ် လုၵ်းၶႂ်ႈႁွင်ႉလူင် ၵၢင်ၵိူၼ်း။ ၽၢႆ,ၶႄၢၵၢႆႇႁူၼ်း မီးၽဵၵ်းတူႁွင်ႉၶွၼ်း။ ၵိမ်းၽဵၵ်းတူၶၼ်ႉ မီးတူဝ်လိၵ်ႈသီၶမ်း။ ထိူင်ႈ သမ်ႉ ၵႂႃႈၼ်ၶ်ဝႆႉၼ်ပ်းပၢၼ်းသီ လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလၢႆးသွင်ၼ်ပ်းတီႈၽေႃ။ ၵိမ်းၶၢင်ႈၵိူၼ်းၶၼ်ႉ ၵေႃ,ဝႆႉထိူင်ႈ ႁွင်ႈၶိုင်ႈတေႃ,ႁွင်ႈၶိုင်ႈ လပ်းၵၼ်ဝႆႉ။ လႆႈႁၢၼ် မီးၼ်ပ်းပၢၼ်းသီ၊ ၼူဝ်းၵိူၼ်းမိူဝ်ႈ ႁွၼ်,၊ ႁူၼ်,ႁၢင်းပုတ်ႉထလဝ်ႈ လိူဝ်းယုမ်ႉဝႆႉၵမ်ႈၽွင်ႈ။ ၶိူဝ်ၼ်င်,မၢၼ်,လမ်ႈတၢင်းပုၼ်ႉၶၼ်ႉ မီး ၼူဝ်းၵိုၼ်းတင်းၶမ် လိူဝ်းလိူမ်ႈဝႆႉၶၼ်ႉ။ မီးထိူင်ႈၼူဝ်းငဝႈငၶ,၊ ႁွင်တွင်း၊ တၢၼ်းသိူဝ်းၵၢၼ်မိူင်း ပၢႆးသျိူဝ်း [58] ၵိတ်းၵွၵ်,။ ၽၢၵ်ႈၵၢၼ်ၵဝ်တ်ၼ်းထူဝ်ႉၶၼ်ႉၵေႃႈ ၵိူဝ်ႈသိုဝ်ႉ။ ၽွင်းၶၼ်ႉ မႃ ယုလ်းၵွၼ်,တူဝ်ၶိုင်ႈ ၶဝ်ႈမၢႆးၶႂ်ႈၵၢင်ၵိူၼ်း။

ၽွင်း မေႃးရိၵ်ႈ–ၶေႃးလိၵ်ႈ ၽိဝ်ၵျေႃၵိူၼ်းၶႂ်ႈၵၢင်ၶမ်ႉ တီႈတၢႆႈၸုင်ႈ

တၢင်းလင်ၶၼ်ႉၵေႃႈ မီးႁွင်ႈၶွၼ်း။ ပေႃးပိုတ်, ၽဵၵ်းတူလုၵ်းၶွၼ်းၵေႃႈ လႆႈႁၢၼ် ပႃ,ယိူဝ်ႈငလႈသူၼ်မွၵ်,။ လုၵ်ႈလၢင်ႈမၢၼ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ ၵဝ်ၼူဝ်းၵၢႆႇႁူၼ်းသိုဝ်,ၶႂ်ႈပီ,တူဝ်,။ သိူဝ်ႈ ၵုတ်ႈငတႉၼ်ၼ်ဝႆႉ။ တီႈတူင်,တၢင်,တၢႆႈၸုင်ႈၶႆႉ ႁွင်ႉပီ,တူဝ်, ပိၼ်ၵ်လ်းမၢႆးရျး [59] ၶႆႉ။ ပိၼ်ၶေႃႈ ၵျႃမ်းၽေႃးထူးၵီးၶေႃႈၶိုင်ႈ။ ပႃႈၶိူဝ်ၽဵၵ်းတူႁွင်ႈၶွၼ်းၵၢႆႇႁူၼ်းၶၼ်ႉ မီးတူဝ်လိၵ်ႈငၶ,။ တူဝ် လိၵ်ႈၶၼ်ႉ ပိၼ်လိူဝ်ႈလဝ်ႈၵိူၼ်းၵဝ်,ၶၼ်ႉဝႃႈ။

[58] Persia
[59] *almirahs*

ပေႃးတႅမ်ႈၽိုၼ်ႈယဝ်ႉ ၵႃႈၵူၺ်းပၢၼ်ႇမႃး ၶွင်ႈႁွင်ႈၼၼ်ႉ။ လုၵ်ႈတီႈႁွင်ႈၼၼ်ႉၶၢၼ်ႈ လႆႈ ႁၼ်ႁွင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈ တင်းႁွင်ႈလူင်ၼၢင်ၵိုၼ်း။ ၶွင်ႈႁွင်ႈၼၼ်ႉၶၢၼ်ႈၼင်ႇ လႆႈတူလႆးၼိပ်းပၢၼ်းသီ ၶမ်ႇမိူင်းပၢၼ်မူႇ ၶွင်မေႃပၢၼ်းသီမၢၼ်းပႃႇလၢၼ်ႉ[60] သေၵမ်ႉၵူး ပႃးၶမ်ႇမိူင်း မိူင်ႈပၢၼ်ႁူဝ်ပၢၵ်ႇပီး သိပ်းပဵတ်ႉၶၢၼ်ႈႁွၼ်ႉ။ မီးယူင်ႇၽိုၼ်ႈၵွၼ်ႉ မ်ပ်ႈယၢၼ်းမ်ပ်ႈယိၼ်းၵွၼ်ႉႁွလႆးၼလႈ မၢင်ၼိပ်းၶႆႇ ၵမ်ႉလႆႈႁၼ်လိၼ်ႈလိၼ်းလီ။ ႁူလႆးၵူႈ ၶမ်ႇမိူင်းပၢၼ်ႁူဝ်ပၢၵ်ႇပီးသိပ်းပဵတ်ႉၶၢၼ်ႈၼင်ႇ ၵမ်ႉၽိတ်းႁူလႆး။ ၵႃႈၵူၺ်းပႃးလွႆႇပႃးၶေႃးတူလႆး ယူဝ်ပဵၼ်ၶမ်ႇမိူင်း မေႃပၢၼ်းသီလိူဝ်ႈလိူဝ်း သေၵေႃႇၵေႃႇ။ ဝႃးထိင်းၶႂ်း

‘လိူဝ်းၶႆႇ ပဵၼ်ၼိပ်းၶွင်ၵျိမ်း–ဝၢတ်း[61] ၵိူဝ်ႈ’

ၵႃႈၵူၺ်းၵၢမ်းလူင်ၶူၼ်ႉ။

‘ၵီႈသင်ၵေႃ၊ သူၶႂ်ႈဝူႈ ၶမ်ႇမိူင်းၵျိမ်း–ဝၢတ်း မႃးမီးတီႈတႃႈၸုင်ႈၶႆႁူ.’

‘လွႆႈၵိူဝ်ႈ၊ ၶွင်ႈၵိုၼ်းၶႆႇႁွလႆး မီးၶမ်ႇမိူင်းဝၢတ်းသီႉၼိပ်းလေႃႉ’

ယၢမ်းလဵဝ် ၼိပ်းပၢၼ်းသီၶွင်ဝၢတ်းၶၢၼ်ႈ ပဵၼ်ၶူဝ်းသီႉလပႃႉ ၵၢၼ်ၵူးၶၼ်ယွႆႉ။ ၵမ်ႉ လၢင်းႁူလႆႈယဝ်ႉ။ ၵႃႈၵူၺ်းယၢမ်ႈႁၼ် ၶမ်ႇမိူင်းဝၢတ်း တီႈႁူင်းၼၶလိူဝ်ႇလၢတ်ႈ၊ ႁူင်းၼၶဝိၵ်း ထူဝ်းရီးယိူဝ်း[62] ၼလႈ ဢဵလ်းပိူတ်း[63] လိူဝ်းၶၢၼ်ႈ။ ယၢမ်းၶႆႇ လႆႈငိၼ်းဝူႈ ၶွင်ဝၢတ်း သီႉၼိပ်းမႃး မီးတီႈတႃႈၸုင်ႈၶႆၼလႈ ၵႃႈၵူၺ်းလႆႈထၢင်ႉဝူႈ လဝ်ႈၵိုၼ်းၵႃႈၵူၺ်း ၵမ်ႉၽိတ်းယူဝ်ႇၶႆ။ ဝႃးထိင်း ၵဝ်ယူင်ႇၽိုၼ်ႈမႃးၼၶ ၼိပ်းပၢၼ်းသီ ၶွင်ဝၢတ်းလီလီ။ ၼိပ်းတီႈၶိုင်ႈ ပဵၼ်ႁၢင်းၵၢၼ်လၢၼ်ဝႆႉၼိၼ်း ႁၢင်းတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႉမၼ်း။ ၵဝ်မိူင်းၽေႃႉၶူ မုင်းတၢင်ႉဝႆႉၶိူဝ်ၶူၼ်တႃ။ သႃႇလဵတ်ႉသမ်ႇ ထွင်ႉတူၵ်း တီႈ ႁူဝ်ၶႄႈၽၢၵ်ႉမၼ်းၸၢင်ႈၸၢင်ႈၶၢၼ်ႈ။ လႆႈႁၼ်ပႃးမွႆၼၢင်း။ သမ်ႇၶုင်ႈသိူဝ်ႈၶူဝ်းယွႆႉယွႆႉ ၵၢၼ် လေႇၵၼ်ၶုင်ႈ မိူဝ်ႈပၢၼ်ၶေႃင်းၽုႃႇဝိၵ်းထူဝ်းရီးယိူဝ်းလဝ်ႇလဝ်ႇၶၢၼ်ႈ။ မၢၵ်ႉတႃမၼ်းၼင်ႇ မိူၼ် ႁၢင်းမၢၵ်ႉတႃမေႃပၢၼ်းသီ ၵေႃႇၶူၼ်ႇႁူသေလိူဝ်ႇသေလွင်ႈဝႆႉ။

ၼိပ်းတီႈသွင်ၵေႃႈ ပဵၼ်ႁၢင်းမၼ်းႁွလႆးၶင်ႉၵဝ်ႉ။ ၼိပ်ႈတီႈသၢမ်ၼင်ႇ ပဵၼ်ႁၢင်းငိူၵ်ႈ ၶၵူႈလူင်တူဝ်ၶိုင်ႈ လမ်းတီႇမႃႇတူဝ်ၶိုင်ႈ။ ၼိပ်းတီႈသီႉၼင်ႇ ပဵၼ်ႁၢင်းႁူၼ်းလူင်သွင်ၵေႃႇ မီးမွႆ ၼၢင်းၶမ် ၶမ်ၶျေၶျေ။ ဝႃးထိင်းၶႂ်း လိူဝ်ႈၼိပ်းၶၢၼ်ႈ ပဵၼ် ‘ပႃႇမွၵ်ႇၶၶဝ်’ ၶႆႇ။

‘ၶွင်ဝၢတ်း ... လၢင်းပဵၼ်လႆႈယူႉ၊ သူၵျိတ်းၵိူဝ်လႆႈမႃး’

ဝႃးထိင်းယုမ်ႇ။

‘ပဵၼ်ၶွင်ဝၢတ်းၵၢၼ်တေႃႇၵိူဝ်ႈ၊ ပဵၼ်တူဝ်ဝၢတ်းပၼ်ဝႆႉ၊ မိူဝ်ႈ 1859 မၢၼ်းသိၼ်ႈၵမ်ႉ ၶၢၼ်ႈ ၶမ်ႇမိူင်းမၢၼ်း ၵိတ်းဝႆႉတီႈ မႃးၵရိတ်း–ၽိပ်းသ်–ၵျႅၵ်းသၼ်း[64] တင်းၶမ်၊ ၼမႈမၢၼ်း ပဵၼ် ၼိူဝ်းၵိုၼ်းဝၢတ်းၵေႃႇၶိုင်ႈ၊ လုၵ်ႈတီႈမၢၼ်းလင်ႉမႃးထိုင်ၶွင်ႈမိူင်း ၼုၼ်သိုၵ်းလူင်ဝၢတ်း–ၵျႅၵ်း

[60] 0;bÓP
[61] James Ward
[62] Victoria
[63] Albert
[64] Mulgrave Phipps-Jackson

သ်ၶၼ်း[65] ၶေႃႉသိင်ႈၵၢမ်ႇၵူၺ်ႈ ၵမ်ႈပႆႈပေႃးႁဵင်ၶၼ်ၶၼ်ႉ၊ မၼ်းပဵၼ်ၽူႈလဵၼ်ႈပူဝ်ႇလူဝ်ႇ[66] လိူဝ်ႈလိူဝ်း ၶေႃႉၶိုင်ႈၵူဝ်ႈ၊ ၼိုင်းၶႂ်ႉ ပဵၼ်ပေႃႈသိုပ်ႇႁဝ်းၶႃႈ၊ မၼ်းပၼ်ၵေႃႈႁႃးဝႆႉ သီႇၼပ်ႉၶႂ်ႉၵမ်ႇၵႃး မီး ထဵင်ႈသိပ်းသၢမ်ၼပ်ႉ။ လိူဝ်းၶၼ်ႉ မီးတီႈႁိူၼ်းႁဝ်း တီႈမိူင်းၽရၢင်ႉၵူဝ်ႈ’

‘ၵႃး ... လီသူၼ်ၸႂ်တေႉ၊ ဝၼ်းၶိုင်ႈ ၼပ်းပၢၼ်းသီဝၢတ်း သိပ်းလိတ်းၼပ်းၶႂ်ႉ သူ ထုၵ်ႇလီ ပၢႆးငၶတီႈလၼ်းတၼ်းၵူဝ်ႈ’

‘ဝူၼ်ႉဝႆႉယူႇ’ ဝၢႆးထိင်း ၵဝ်ၼပ်းပၢၼ်းသီယုၵ်းယၢင်ႇ ၵၼ်ၵဝ်ၵမ်လိုမ်းလၼ်ဝႆႉလိူဝ်း ၶၼ်ႉ ငၶၢဝ်းႁူး။

‘ပဵၼ်ၶမ်ႉမိူဝ်းၽႂ်’

‘ၶွင်ဝၢတ်းၶင်ႇၵဝ်ႇ’

ၽွင်းၶၼ်ႉ လုၵ်ႈလၢင်ႈၶေႃႉၶိုင်ႈမႃးမွၵ်ႇ လွင်ႈဝႃႈၶဝ်ႈၶမ်ႈ တူဝ်ႈတၼ်းယဝ်ႉၶႂ်ႉ။ ၽိူၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈ ၵၢၼ်ႈႁူးၶဝ်ၶႂ်ႉ ပဵၼ်မူႇၶဝ်ႈၶမ်ႈတႂ်ႈတၢၼ်းၽႂ်း။ ဝၢႆးထိင်း၊ ပၢႆးၵိမ်းငလႈ ၵၢၼ်ႈႁူး ပႂ်ၵူႇတၢင်းႁွင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈ။ လႂ်ႈပႂ်လတ်းႁွင်ႈၵၢင်ႁိူၼ်း ၵၼ်ဝႂ်ႉၼပ်းပၢၼ်းသီ လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး သွင်ၼပ်းၶၼ်ႉ။ ၼပ်းၶိုင်ႈၶၼ်ႉငတႉ ပဵၼ်ၶမ်ႉမိူဝ်းၵူးပႃႉလႃၼ်ႇ တူလႂ်းၼပ်းႁၢင်းၵဝ်ႇသေ လၼ်ဝႂ်ႉ။ ထဵင်ႈၼပ်းၶိုင်ႈငတႉ ပဵၼ်ၼပ်းမူဝ်ႈပၢၼ်ထဝ်ႈယၢမ်းၶႂ်ႉ။ လႂ်ႈလတ်းႁွင်ႈ ၵၼ်ဝႂ်ႉႁူၼ်ႇ ႁၢင်းပုတ်ႉထလဝ်ႈၵမ်ႈၽွင်ႈ။

ၵၢၼ်ႈႁူးၶဝ် ၵဝ်ၵွင်ႈတီႈၽွႆမၼ်း တွႆႈသႂ်လဵင်းတၢၼ်းၽႂ်း။ လူမ်းမႂ်ႈမီးဝႂ်ႉ 75 ၽိူဝ်း ရိၼ်းႁၢႆးငလႈယူႇသႅႇဝႂ်ႉ။ ၵၢၼ်ႈႁူးထၢင်ႇ မိူၼ်လႂ်ႈၶင်ႈၵိၼ် တီႈသိင်ႇၶဝ်ႈ ၽၼ်ႇပၢင်ႇလၢႆႇၵၼ်ၶၼ်း တိပ်းသ်[67] ငလႈ ဝိင်းလီးတူဝ်း[68] ၶၼ်ႉ။ ႁူၼ်းၵိင်းၵလိတ်ႈ လိူဝ်းၽဝ်မိူင်းဝၼ်းၵွၵ်ႇၶၼ်ႉ ၵမ်ႇပႂ်ႇပိုၼ်ႉပွႆႇလႂ်ႈၽိုင်ႈထုင်း ၵၼ်ၶုင်ႈၼူဝ်းတိမ်ထူၼ်ႈယဝ်ႉ လင်ႇၵိၼ်ၶဝ်ႈၶၼ်ႉ။ လီၵၢမ်း တေႉတေႉ။ သိူဝ်ႈၼူဝ်းၶႄႇတၢၼ်ႇၶႂ်ႉ တင်းၽိုင်ႈၽေႃႉၵမ်ႇလိပ်ႈၵၼ်သေၵိတ်း။ ယၢမ်းလိဝ် ႁူၼ်း မိူင်းယူးရူပ်းၵမ်ႈၶမ် ပေႃးထိုင်ၶၢဝ်းမႂ်ႈ ၵွၼ်ၵၼ်ၶုင်ႈႁူၼ်မူင်ႈမူင်ႈ၊ သိူဝ်ႈသျၢတ်ႈပွႆႇၶေႃးမႃး တင်းၶမ်။ တီႈမိူင်းဝၼ်းၵွၵ်ႇၶႂ်ႉငတႉ ၵမ်ႇပႂ်ႇပိုၼ်ႉပွႆႇ လွင်ႈၶုင်ႈၼူဝ်းၶႄႇသေ ၵိၼ်ၶဝ်ႈၶၼ်ႉ။

မူဝ်ႈတိုၵ်ႉၵိၼ်ၶဝ်ႈၶၼ်ႉ ပၢႆးၵိမ်း လၢတ်ႈလွင်ႈႁူၼ်းၵိင်းၵလိတ်ႈၶဝ် တီႈမိူင်းၵိၼ်း တီးယိူဝ်း။ ၵူႈပၢႆးၵိမ်းၶဝ် ပဵၼ်ႁူၼ်းဝိင်းၵိၼ်းသီလ်း[69] ၶွင်းလေးတွၼ်ႈၶွၵ်း[70] သေ ငမႈၶဝ် ပဵၼ်ၼိူဝ်းထၢၼ်ႈသုင် ၶွင်းမိူင်းၵေႃးသထရီးယိူဝ်း[71]။ မၼ်းယၢမ်ႈယူႇသဝ်း တီႈဝိင်းလူင်ၶွင်းႁူၼ်

---

[65] Captain Ward-Jackson
[66] Polo
[67] Antibes
[68] Lido
[69] Kinsale
[70] Cork
[71] Austria

လူင်ယူႊရူပ်း။ ယၢမ်ႈၶဝ်ႈၼူၼ်းၵိတ်းၵေႃႉ ႁူၼ်းထၢၼ်ႈသုင်ၶဝ် တီႈဝိင်းၽရၵ်ႊ [72] တင်းဝီးယႅၼ်း ၼိူဝ်ႊ [73] လိူဝ်းၼၼ်ႉ။ မၼ်းလၢတ်ႈ

‘လွင်ႈၵိင်းၵလိတ်ႈၶဝ် ၶဝ်ႈၵွၵ်,ၵိတ်းၵေႃႉတေႃ, ႁူၼ်းႁိုၵ်းမိူင်းၶဝ် တီႈမိူင်းၼူဝ်,လူဝ်, ၼီ, [74] ပွတ်းဝၼ်းၵွၵ်,ၼႆႉ လီလွႆလူႉလွမ်းတေႉတေႉ၊ ၵၼ်ႁဝ်းလႆႈထူပ်းမႃး လွင်ႈၼိုင်ႈၼၼ်ႉ ၵမ်,လိုမ်းလႆႈသေပွၵ်ႈ၊ မီးဝၼ်းၼိုင်ႈ ႁဝ်းၶႂ်ႈသိုဝ်ႉမိၵ်ႈသူင်,လိၵ်ႈၼလႈ ၶဝ်ႈၶႃ,ၶွႆးႁူင်းသူင်, လိၵ်ႈ၊ တီႈၵွင်ႈၶၢဵမိၵ်ႈသူင်,လိၵ်ႈၼၼ်ႉ မီးႁူၼ်းတင်းၼမ် ၶပ်ႉပဵၼ်ထဵဝ်ဝႂ်ႉ တၢ,သိုဝ်ႉမိၵ်ႈသူင်, လိၵ်ႈ၊ ႁဝ်းၵေႈၶႃ,ၶပ်ႉလွမ်းၶဝ်၊ ၶွႆးၵႃႈႁူၼ်းၶပ်ႉထဵဝ်ဝႂ်ႉၼၼ်ႉ မီးႁဝ်းၵေႃႉလိဝ်ႁွလုံး ပဵၼ်ၵိင်း ၵလိတ်ႈ၊ တင်းသႅင်ႈပဵၼ်ၵလႃးမူတ်း၊ ယူ,ၵမ်းၼိုင်ႈ မီးႁူၼ်းၵိင်းၵလိတ်ႈ ၼႄႈလဵင်လဵင်ၵေႃႉ ၼိုင်ႈ မႃးလုၵ်းတီႈႁိမ်း ထဵဝ်ႁူၼ်းၼၼ်ႉၵျေ ထၢမ်ၵႂၢႆႈႁႃးလိူင်ႉၼႆ

‘သူတေသိုဝ်ႉ မိၵ်ႈသူင်,လိၵ်ႈၵမ်,လွႆႈႁႃႉ’

ႁဝ်းတွပ်, ‘လွႆႈၵိူဝ်ႈ’

‘ပေႃးၼၼ် လိုင်သမ်ႉ ၵမ်,ၶႃ,သိုဝ်ႉလၢ,’

‘ႁဝ်းပွႆႉဝႂ်ႉ တၢ,တူၵ်းၵမ်းႁဝ်း’

‘သင် ... ၊ သူၵမ်,လူဝ်,ပွႆႉတေႃ,ထိုင်တူၵ်းၵမ်းသူ၊ သူၵမ်,လွႆႈၵိင်းၵလိတ်ႈႁႃႉ၊ သူ သိုဝ်ႉၵွၼ်တၢင်းၵလႃးလိူဝ်းၼႆႉလႆႈယူ,၊ ၵမ်,ႁူႉႁႃႉ၊ သူၽဵဝ်တီႈမိူင်းၼႆႉ မိူဝ်ႈလွႆ’

‘လုၵ်ႉတီႈၵိင်းၵလၵ်ႈ ၽဵဝ်မႃးၵမ်,ပႆ,ႁိူင်’

‘ၵေႃ ... လုၵ်ႉတီႈၵိင်းၵလၵ်ႈ၊ တီႈၼၼ်ႉၼတႉ ပဵၼ်လၢႆးၼိုင်ႈၶႃႈ၊ ႁူလုံးၵႃႈ တီႈၼႆႉၼတႉ သူၵမ်,လူဝ်,ပွႆႉ၊ ၶႃ, ... သိုဝ်ႉၼလႈ၊ ထရေးၵေႈပွႆႉသူဝႂ်ႉ၊ ပေႃးသူၶွႆႈလႆႈ မၼ်း တေၶၢဵပၼ်ၵမ်းလိဝ်ယဝ်ႉ’

ႁွပ်ႈသင်ၵေႈၵမ်,ႁူႉ၊ ႁဝ်းၵမ်,ၶွႆႈထွမ်,ၶၢမ်းမၼ်း၊ ၼႄႈႁူၼ်းၵေႃႉၼၼ်ႉလဵင်မႃးတိၵ်း တိၵ်း၊ ႁဝ်းၵမ်,ၼိုင်သေၵိတ်းၼလႈ မၼ်းၵေႈၵမ်,ယိူၼ်ႉလႆႈယဝ်ႉယူဝ်ႉ၊ မၼ်းလၢတ်ႈ

‘လီယဝ်ႉ၊ ပေႃးသူၵမ်,သိုဝ်ႉ၊ ႁဝ်းတေၶႃ,သိုဝ်ႉႁင်းႁဝ်း’ ၼႆသေ ၶၢမ်ႈပူၼ်ႉႁဝ်းၶႃ,၊ ႁွပ်ႈၼႆ ႁဝ်းပၢဝ်,တီႈမၼ်း၊

‘ႁိူလုံး ... သူၶၢမ်ႈပူၼ်ႉႁဝ်းၶႃ,ၵမ်,လႆႈၼေ၊ မႃးၶပ်ႉထဵဝ်၊ မႃးလုၵ်းပႃႈလင်ႁဝ်း’

မၼ်းၵိတ်းၵိင်ႈၵမ်,ငိၼ်းၵျေ လူၵ်းငိုၼ်းမၼ်း၊ ႁၢင်ႈၵၼ်းတၢ,သိုဝ်ႉမိၵ်ႈသူင်,လိၵ်ႈ၊

‘ၶိုၼ်းဝၢၵ်ႈမႃးၼလႈ၊ ႁူၼ်းလိူဝ်းၼႆႉ ၶဝ်ဝႂ်ႉသုၼ်,လႆႈသုၼ်,ပဵၼ်ၶဝ် ပဵၼ်လိူင်ႉႁိူဝ်ယဝ်ႉ၊ ၼၼ်ႉပဵၼ်ၵၢၼ်ၶဝ်၊ ႁဝ်းၼတႉ တေၵမ်,ႁူႈတုမ်ႉတိူဝ်ႉ သုၼ်,လႆႈသုၼ်,ပဵၼ်ႁဝ်းသေၵိတ်းၼေ’

မၼ်းၵေႈ ၵမ်,ဝႂ်,တူလုံးမႃးသေၵိတ်း၊ လူၵ်းငိုၼ်းမၼ်းယဝ်ႉၵျေ တေသိုဝ်ႉမိၵ်ႈ သူင်,လိၵ်ႈယဝ်ႉ၊ ထရေးၵေႈတူဝ်ႈတၼ်း တၢ,တေၶၢဵပၼ်မၼ်း၊

72 Prague
73 Vienna
74 Colony

‘ၵႂႃႇ … မွႆးၵမ်ႈပႆႈဝၢၼ်ႈမႃးႁႃႉ၊ ၶဝ်တေၶိုၼ်ႈမႃးမင်မွႆးယဝ်ႉၼေႉ’

ႁဝ်းၵေႃႉၼိုင်ႈမႃးႁေႃ ၶႄႈလႅင်မႃးမိူၼ်မၼ်း၊ မၼ်လႅဝ်ၶႄႈတူဝ်းႁဝ်း၊ မၼ်းႁူႉပွင်ႇ ၸႂ်ႈ လွင်ႈဝႃႈႁဝ်းတေၵိူတ်ႇတေႃႉၶၼ်ငလႈ

‘ၵူဝ် … လီယဝ်ႉ’ၶႆ ဝၢၼ်ႈမႃးၼိုင်း၊ ၵမ်ႈမႃးၶပ်ႉထဵဝ်လွမ်းႁဝ်းႁေႃ ၵွၼ်ႇၸႂ်ႈ၊ ပွင်ႇဝႃႈ ၵမ်ႈလႆႈသိုဝ်ႉမိၼ်ႈသူင်ႇလိၼ်ႈၶေႃႈယဝ်ႉ ၵမ်ႈယွမ်းယွၼ်ႇလႆႈတႃႇၶပ်ႉထဵဝ်ၶႆ ’

ပၢႆးၵႅမ်းသိုပ်ႇလၢတ်ႈ ‘ၶႆႉၼတ ပီၼ်တီႈဝဵင်းၵရႃးၶျီး[75]ၵိူဝ်ႈ၊ မိူဝ်ႈဝၼ်းၶၼ်ႉႁွလုမ်း ၼိုၼ်ႈၼီႇလႅင်ၾႃႉထၢတ်ႈၶွင်ႇဝဵင်း၊ ႁူၼ်းတိမ်ၵပ်ႈဝႆႉ၊ ယင်းၵမ်ႈမီးတင်ႇပဝ်ႇ၊ လႆႈလုၵ်းႁေႃလွမ်းၵိူဝ်ႈ၊ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ မီးႁူၼ်းၶေႃႉၸိုင်ႈ လုၵ်ႉပၼ်ၵွင်ႈမၼ်း၊ ႁဝ်းလၢတ်ႈ လူမ်းယဝ်ႉ၊ ၵမ်ႈၶင်ႈယဝ်ႉၶႆ၊ ၶေႃႉၶၼ်ႉ ၵၢမ်းတူဝ်းႁဝ်းႁေႃ ၶင်ႈတီႈၵွင်ႈမၼ်းၼိုင်း၊ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ မီးထိင်ႈႁူၼ်းၶေႃႉၸိုင်ႈ လိပ်ႈၵႃးၶႄႈႁဝ်းမႃးႁေႃ လုၵ်ႉပၼ်ထိင်ႈ၊ ႁဝ်းၶေႃႈၼုဝ်၊ လႆႈယူႇ၊ ၵမ်ႈပီၼ်သင်၊ ႁဝ်းလုၵ်း ႁေႃလွမ်းလႆႈယူႇ၊ ႁူၼ်းၶွင်ႈလႅင်ၾႃႉတင်းလမ်းၶေႃႈ သွပ်ႉသိပ်ႉလၢတ်ႈ ၼိုဝ်းႁဝ်းဝႆႉ၊ တီႈသုတ်း မီးႁူၼ်းၶေႃႉၸိုင်ႈ ၵမ်ႈယိုၼ်ႉလႆႈႁေႃထၢမ်မႃးတီႈႁဝ်း

‘ပေႃးလိူင်ႉၶႆၼတႉႁဝ်းထၢင်ႇ သူတေၵမ်ႈလွင်ႈၵိင်းၵလႅတ်ႈ၊ လုၵ်ႉတီႈမိူင်းလွႆမႃး’ ၶႆ ဝႃႈ’

ဝၢႆးသေၵိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈ သိုပ်ႇၵိၼ်ၵၢၼ်ဝၢၼ်ၵိတ်းၵိတ်းသေ ၵႂႃႇႁႃးၶဝ် ၸႂ်ႈတွမ်ၶွင်း ႁွင်ႈၼၵ်ႉ။ မိူဝ်ႈမႃးတီႈႁွင်ႈၼၵ်ႉ လုၵ်းတူဝ်းတီႈပႃႈၶႄႈ ၼပ်ႉပၢၼ်းသီ လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး။

‘ယၢမ်းၶႆႉ မၼ်းၶၢင်း မီးပၢၼ်လွႆယဝ်ႉ’

‘ႁူၵ်းသိပ်းၵဝ်ႈပီး၊ တေလႆႈငၶ ပွင်လၢင်ႉမၼ်းၵွၼ်ႉ၊ မိူဝ်ႈမၼ်းၵိတ်းတၢဝ်ႉၵူၵ်း တီႈ မိူင်းၵိင်းၶမ်းၶၼ်ႉ လွႆႉတိုဝ်းပွင်လၢင်ႉၶႆႉ ၵွၼ်ႇတၢင်းတႃႇသေႇ’

ၵိမ်းၼပ်ႉပၢၼ်းသီမၼ်းၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ပွင်လၢင်ႉၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။ ပေႃးတၢင်ႇမတ်ႉဝႆႉ ၶိူဝ်ႉ လင်လၢင်ႉၼတႉ ပွင်ၶႆႉၵမ်ႈလၢင်းၶွၼ်းသေၵိတ်းယဝ်ႉ။ ၼၵ်းဝႆႉၶုၼ်ၽီၶၢင်းၽီၶဝ် ၵႃႈဝႆႉၶွင်း ၼၵႈမွၵ်ႇၼၵႈၼိုဝ်းၶၼ်ႉ။ ဝၢႆးထိင်းသိုပ်ႇလၢတ်ႈ

‘တေႃႇလႅဝ်၊ မၼ်းမီးတီႈၵိင်းတုင်၊ တင်းတႃႇႁုင်ႈ ၵႂႅတ်းပၢၵ်ႇလၵ်း၊ ႁူလ်းၵႃႈ ႁဝ်း တိမ်ႈလိၵ်ႈပွင်ႇၶၢဝ်ႇဝႆႉတီႈမၼ်း တႃႇမႃးထူပ်းႁဝ်းတီႈၵၢတ်ႇလေႃ၊ ၵမ်ႈႁိူင်ႁဝ်းတေၶိုႇၵႃး ၵွၼ်ႇ ၸႂ်ႈ’

ၵၢင်ၶမ်ႈ သိပ်းမူင်းပၢႆၼိုင်ႈ ၵႂႃႇႁႃးၶွႆႈၶွၼ်းမႃးၼလႈ တူင်ႉတၵ်ႉၶဝ်သေ ၶဝ်ႈမႃးၶွင်း ႁွင်ႈၶွၼ်း။ ၽဵဝ်ၶွင်းသုတ်းၶေႃႈ ယင်းတိုၵ်ႉၽၢၼ်ႁၢၼ်လွမ်းဝႆႉယူႇ။ တိုၼ်ႇမႃးမိူဝ်ႈသီႇမူင်း။ လွမ်ထွမ်ႇသဵင်မေႃးၼမ်းၶွင်းတႃႇႁုင်ႈ။ ၶွင်းႁူၵ်ႉမႆႉလူင်ၶႆႉ မေႃးမႃးလူဝ်လူဝ်လီလီ။ ယင်းလႆႈငၼ်း သဵင်ႁွင်ႉႁွၼ်ႇ။ သဵင်မႂ်ႇႁဝ်ႇ၊ သဵင်မဵဝ်းႁွင်ႉၶေႃႈလႆႈငၼ်း။ ယိပ်းၽႄႈထၢတ်ႈႁေႃ ၵႂႃႇႁႃးမႃးတၢင်း ၶၢင်ၵိူၼ်း။ လႆႈသုတ်ႇၶူမ်ၵူၵႂၢ မိူင်းဝၼ်းၵွၼ်ႇ။ ႁွပ်ႈပီၼ်ဝၼ်းလိူၼ်လွင်ႈ ငဝ်းလိူၼ်ၽေႃႉသွႆႇ ၶိူဝ်တူၼ်ႈၼလႈ သီငိုၼ်းၶဝ် ၵိူဝ်ႈမၢပ်ႈဝႆႉ။ ၵႂႃႇႁႃးလႆႈယၢၼ်ႇၵႂႃ ဝႆႉတင်းမုင်ႉႁေႃၵိူၼ်းၵႂႃႇႁႃး တီႈမေးတိမ်ၼ်းၵႅတ်း ၶႄႉ။

---

[75] Karachi

ၵမ်ႉသိုပ်ႉၶွၼ်းလႆႈငလႈ မိူဝ်ႈႁူဝ်ၶႂ်ႈႁူၵ်းမူင်းၶၼ်ႇ ၼိုၼ်ႈမႃးၶိူဝ်လၢင်းသုင်။ လႆႈႁၼ် ႁူၼ်းသွမ်ႈမွၵ်ႉသီႉၵေႃႇ တိၵ်းၶမ်ႇၶွႆးၶွင်ႁေႃ ႁူတ်းၶမ်ႇပၼ်တူၼ်ႈမွၵ်ႉ။ တီႈပႃႉယိူဝ်ႈၼိဝ် ၵေႃႈႁူတ်းပႃးလီလီ။ လႆႈမုင်ႈတူလ်းထၢတ်ႈသူလ်ႉတရုင်ႉ တ်ႈသႆႇလ်ၵ်တ်ႉ။

ၶႆႇပ်ၼ်ႁူဝ်ၶွႆၵႃႈႁႃးပွၵ်ႈၵ်ၵ်ႈ။ ဝႆးသေၶႆႇ တေလႆႈထူပ်းႁၼ် ႁူဝ်ၶွႆတင်းၶမ်ယူႉ ၵမ်ႉႁၢင်ႇ။ ႁူၼ်းမိူင်းယူႇရူပ်ႇၶႆႇ ၶေၢၼ်းလႆႈႁၼ်ႁူဝ်ၶွႆၽႃႇပၢင်ႉသႂ်ၶၼ်ႇ။ ၽွင်းၶၢဝ်းမႆႈ ၵၢင်ဝၼ်းယၢဝ်းသေတႃႇ တီႈယူႇရူပ်ႇလ်တ်ႉၵွၵ်ႉလႃႈငလႈ ၵႃႈႁႃးၶဝ် ၵမ်ႉလၢင်းလုၵ်ႇ။ ပေႃးၶၢဝ်း ၵတ်းသမ်ႇ ၵတ်းၶႄႉငလႈ ၵမ်ႉလၢင်းလုၵ်ႇတူလ်း။ မၢင်ပွၵ်ႈမၢင်လွႆငတႇ ထုၵ်ႉလီလုၵ်ႇတူလ်း ႁူဝ်ၶွႆၽႃႇပၢင်ႉသႂ်ၶၼ်ႇ ၵမ်ႉလွႆႈႁႃႇ။

ၼ်ပ်းပၢၼ်းသီ လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႇထီးလႃး ၵၼ်ၵူးပႃႇလၢၼ်ႉပၢၼ်းဝႆႇ

၅
ၶဝ်ႈၶမ်ႈမၢၼ်း

တၢမ်းၶမ်ႈထဵင်ႈဝၼ်းၼိုင်ႈ တေလႆႈၵႂႃႇႁဵၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈ တီႈႁိူၼ်းၵေႃးတၼ်း–လုသ်း[76]ၶဝ်။ လုသ်း ပိၼ်ႇ ၵူလႆးၶေႃႉဢႃးသိူဝ်း–ဝေးလီး[77]သေ ပိၼ်ႇပၢႆႈမႂ်ႈၶႃႉ ၽႅၼ်ႈပိုၼ်းမိူင်းဝၼ်းၵွၵ်ႈပုၼ်ႉ တီႈ လၼ်ႉလွမ်တၢႆႈႁုင်ႈ။ ႁူၼ်းမၼ်း မီးတီႈႁိမ်းၽၢင်ႈၶွင်ၵၢၼ်းယႃး ၶွႆးဝၢင်းလၼ်ႉလွမ်။ မိူဝ်ႈတၢမ်း ၶမ်ႈထိုတ်းမူင်း ၵႄႈႁႃးၶဝ် ၽႄႈႁူဝ်းၶၢမ်ႈၶွင် ၵၢၼ်းယႃးမႃး။ လူမ်းၾတ်ႉမႃးၵမ်းၼိုင်ႈငလႆႈ ႁွၼ်ၶမ်ႉၵႂၼ်ႈၶဝ် လုၵ်ႉႁူဝ်ႈၼိုင်ႈၵမ်းၼိုင်ႈၵမ်း တီႈၶႄႈၶွင်။ ၵၢႆႈႁႃးၶုင်ႈဝႆႉ သူဝ်ႈလၢႆႈငလႆႈ သၢင်ႈတေႃႈ တင်းၽိုင်ႈၽႃႇဝႆႉ။ လူင်းတီႈၽၢင်ႈၶမ်ႉႁေ ပႆႁူဝ်ႈတၢင်းႁူၼ်းလုသ်းၶဝ်။ လုသ်းၶင်ႈ လွမ်းမေးၶၢင်းမၼ်း ၶွႆးသူၼ်မွၵ်ႈၶၼ်ႉ။ မေးၶၢင်းမၼ်းပိၼ်မၢၼ်းသေ ၶွႆးတၢႆႈႁုင်ႈ ႁူၼ်းႁူႉလၵ်းမၼ်းမီးတင်းၶမ်။ ၶွႆးၶၵ်ႉလိုဝ်းၶၼ်ႉ လႆႈၽႅင်ႉမၢၼ်ႈ မေပၢၼ်းသီပႃႇလၢၼ်ႉၾၢဝ် ဝႆႉ။ မၼ်းၵေႃႉလၼ်ၶဵပ်းပၢၼ်းသီ လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး သႂင်ၶဵပ်းၶၼ်ႉ။ ပၢၼ်ၾဝေႃႉမၼ်းၶႆႉ လီသူၼ်လွႆတေႃႉ။ မၼ်းႁူႉလၵ်း ယၢမ်ႈၵႅၼ်ႈၵေႃႉၵၼ်တင်း မေပၢၼ်းသီလူင် ၵိင်းၵလိတ်ႈ ၽရၢင်ႉၵ်–ပရၢင်းၵဝိၼ်း[78]။ ပႃႇလၢၼ်ႉၶႆႉ ႁိုတ်ႉယွႆႉလွမ်း ဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈၶႄႈပၢင်ႉမိူင်းမၢၼ်းမႃး ႁွလႆး။ ဝၢႆးလင်မႃး ထိုင်ႁူဝ်ႉလၼ်းတၼ်းသေ ႁၢလိင်ႉတွင်ႉ လွမ်းၵၢၼ်ပၢၼ်းသီမၼ်း။ ၶၢႆၶဵပ်း ပၢၼ်းသီမၼ်းႁေ လႆႈႁၢသိုဝ်ႉဂိၼ်ၶဝ်ႈမႃး။ ႁွပ်ႈၶႆႉ လွင်ႈမၼ်းၶႆႉပဵၵ်ႉပိူင်ႈလၢၵ်ႉလၢႆးဝႆႉတင်း ပိူၼ်ႈ။ မၼ်းမီးသီႉသိပ်းယဝ်ႉသေ ပိၼ်ႇႁူၼ်းၵူၼ်ႈၵွၼ်ႉယိၼ်ႉငၢႈၵေႃႉၼိုင်ႈ။ မၢၵ်ႉတၢႆႈ မိူၼ်ႁူၼ်းၶုမ်ႉၵေႃႉၼိုင်ႈသေ တူလုၼ်းႁူဝ်ႉ တူလုၼ်းမႃး ငၢႈၵၢင်ၶၵ်ႉ ၶွႆးသူၼ်မွၵ်ႈလုသ်းၶၼ်ႉ။

တၢမ်းၶမ်ႈၶႆႉ ပိၼ်ႇပၢင်ဂိၼ်မူႉၶဝ်ႈၶမ်ႈ။ တီႈၵိင်းၵလိၵ်းငတႃႉ ပေႃးတေလိင်ႉလူ လိူင်ႉၶႆႉ ၵမ်ႉဝႃႉပိူင်ယွႆႉတီႈတၢင်းဂိၼ်။ ယၢမ်းၶႆႉငတႃႉ လုသ်းလိင်ႉၶဝ်ႈၶမ်ႈမၢၼ်းငလႆႈ ဝႃႉတၢင်း ဂိၼ်ပိၼ်ႇပိူင်ယွႆႉ။

လွမ်းၶင်ႉ ၽိုင်ႈမၢၼ်း လႆႈတမ်းဝၢင်းၾၵ်းမီႉတင်းသိင်ႈ ဂမ်းလိဝ်။ ၵမ်ႉမီးပိူင်တၢႆႈဝႃႉ တေလႆႈဂိၼ် ၾၵ်းမီႉလွႆယဝ်ႉမီႉၶၼ်ႉ။ တီႈၽိူၼ်ၵႃႈႁႃးၶဝ်ၶင်ႈဝႃႉၶၼ်ႉ မီးၾၵ်းသိပ်းႁႃႈမီႉ။

[76] Gordon Luce
[77] Authur Waley
[78] Frank Brangwyn

တေလႆႈႁၼ် ၼၵ်းသိပ်းႁႃႈမိူဝ်ႈၵမ်းလိူဝ်။ ပေႃးၼိုင်ႈထုင်းၶၢႆႈႁႃးၶဝ်ၼၼ်ႉ. သူႇၼၵ်းၵႂၢၼ်ႇသႂၵ် သၢမ်မိူဝ်ႈ, ၶိုင်းပေႃးႁေႃႁၼ်။ မိူၼ်ၶႅင်ႇ, ၶိူဝ်ၵႆႇၼူဝ်ႈ၊ ၶႃမူၵ်ႈ၊ ၵႃႉလူးလႃႈသႂၵ်သၢမ်လုၵ်ႈ၊ ၼၵ်း ၼိူဝ်ၵပ်းၵႂၢၼ်ႇၵိတ်းၵိတ်း။ တီႈမိူင်းမၢၼ်ႈၼၼ်ႉ. တေလႆႈႁၼ် ၼၵ်းသိပ်းႁႃႈမိူဝ်ႈၵမ်းလိူဝ်။ တီႈ ၵိင်ႈၵလ်ၶၼ်ႈ တႃႇႁၢင်ႈႁၼ်း ႁိတ်းၼၵ်းသိပ်းႁႃႈမိူဝ်ႈ, ႁူႈပေႃးလိပ်ႈ၊ ႁူႈပေႃးဝၢၼ်ၶၼ်ႇယၢပ်ႇ, ၵိူဝ်ႈ။ တီႈမိူင်းမၢၼ်ႈၼၼ်ႉၵႆႉယူႇ။

ၶိူင်းႁႃႇလဝၢင်ႇမၢၼ်ႇ,ဢႃၼ်း[79] ၼၼ်ႉ. တိမ်ႈဝႆႉလွင်ႈၼိူၼ်ၶဝ်ႈ လဝ်ႈၾႃႉမိူဝ်ႈပၢၼ် ပၢၼ်ႇၼၼ်ႉလိူင်ႉဢႆ။ ၶိူဝ်ၼိူၼ်ၶဝ်ႈ မီးၼၵ်းသၢမ်ပၢၵ်ႇမိူဝ်ႈ။ ႁၢင်ႈႁၼ်းၼၵ်း ႁူႈပေႃးလိပ်ႈႁၼ်။ ၼၵ်းၵိူၼ်းႁွမ်ပေ. ၼၵ်းၵၼ်လိမ်း။ ပႃးၵၼ်ဝၢၼ်ၵၼ်သူမ်ႈ။ ၵၼ်မႆႈပေ.ၵၼ်ၶူမ်။ ၶမ်.ၼၵ်း ပေ. ၵၼ်ၼိတ်း။ ပေႃးႁၼ်ယဝ်ႉတင်းသိင်ႈၵေႃႈ လိဝ်လႆႈလီလီငၢမ်းငၢမ်းၶိူင်းတႂၵ်ႉ။ ပၢၼ်ပၢၼ်ႇ, ၵၼ်ၵိူဝ်ႈၵိူင်းမႃးၼၼ်ႉ. သုတ်းသိင်ႈဝႆးၶူႇယဝ်ႉ။ တႃႇ,ၵၢႆႈႁႃးၶဝ်ၼၼ်ႉ. လုၵ်းႁွင်ႈႁၼ်းပၼ် ၼၵ်း သိပ်းႁႃႈမိူဝ်ႈဝႆႉ။ ၼၵ်းၵၼ်လီၵၼ်ငၢမ်းမူတ်းမူတ်း။ ႁၼ်းဝႆႉ. သိပ်းႁႃႈမိူဝ်ႈသေတႃႉ. ပႃး ၵၼ်ဝၢၼ်ၵၼ်သူမ်ႈ၊ ၵၼ်မႆႈၵၼ်ၶူမ်၊ ၵၼ်လိမ်းၵၼ်ၼိတ်း ႁူႈပေႃးလိပ်ႈႁၼ်။ တီႈၼိူၼ် လႆႈႁၼ်ထိင်ႈ သိၼ်ႈလိူဝ်ႈၼၵ်းႁွၼ်ႇ။ လုၵ်းၼႆႉ. မၼ်းၼိၼ်ႇ,လိၵ်ႈလိတ်းထိၼ်း[80] ၼလႈ လိူဝ်ႈ ၼၵ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ. ပၼ်လိူဝ်ႈလိတ်းထိၼ်းဝႆႉမူတ်းမူတ်း။

ၵၼ်မႃးတမ်းပၼ် ၵႂၢၼ်တၢင်းၼၼ်ႉ. ပိၼ်ၶဝ်ႈ။ ၵဝ်ၼၵ်းတၢင်ႇမိူဝ်ႈႁွင်သူႇ, ၶိူင်းပေ ၶဝ်ႈႁေႃႁၼ်။ ၵၢႆႈႁႃးၼၼ်ႉ. တူလုၵ်းလိူဝ်ႈၼၵ်းႁေႃ လွၵ်ႇၶူဝ်ႈႁၼ်ယိမ်. ပေႃးၵမ်ႇယိုၼ်ႉၵၼ်ႈလႆႈ။

ပေႃးႁၼ်ၶဝ်ႈယဝ်ႉ. ၶဝ်ၶူဝ်ႈႁူႉႁၢႆးၵၢၼ် ၵၢႆႈႁႃးတႃႇ,ၶူႇ,ၼလ,မိူင်းတႆးၼၼ်ႉ။ တေလႆႈ ယူႇ,သဝ်းလွမ်း လဝ်ႈၾႃႉၶဝ်ႁႃႉ၊ ထိင်ႈသမ်ႉလဝ်ႈဢၢင်းၶဝ်။

တီ,တီ,လုသ်း ၵေႃႉပိၼ်မေးဢၢင်းလုသ်းၼၼ်ႉ. ထၢမ်ၵၢႆႈႁႃး 'တႂၼ်ႈတႃႇ, ၶူႈႁၼ် လဝ်ႈဢၢင်းလဝ်ႈယိင်းႁွင်ႈၼၼ်ႉ. သူမ်ၵမ်ႇ,လူဝ်ႇ,ၵႂၵ်ႇ,မိူင်းမၢၼ်ႈၶူႇ,ယဝ်ႉ၊ တီႈၼႆႉ. တေလႆႈႁၼ် လဝ်ႈယိင်းၶိူင်းႁေႃၶဝ်ယူႇ၊ သူယၢမ်ႈထူပ်း လၢၼ်ယိင်း လဝ်ႈၾႃႉမၢၼ်ႈမိၼ်းတူင်းႁႃႉ.'

ၵၢႆႈႁႃး လႆႈယိုၼ်လွင်ႈယူပ်ႈယွမ်းၵၢႆႈႁႃး။ ၶဝ်ပိၼ်ၼူဝ်ႈၼႆ။ တီ,တီ,လုသ်းသိုပ်ႇ,လၢတ်ႈ တိၵ်ႇ,တိၵ်ႇ,လိင်းလိင်း။

'ၵမ်.ႁွၼ်ႇ,၊ သူၵမ်ႇ,ယၢမ်ႈငိၼ်းႁႃႉ. လွင်ႈၶႂင်ႇ,ႁီးၼယေးၶဝ် ၶႂင်ႇ,ၼယေးၶဝ်[81] ၼၼ်ႉ. ႁဝ်းၼၼ်ႉ.သႂၼ်ႇ, သူပိၼ်ႁူၼ်းႁူႉ.လွင်ႈမိူင်းမၢၼ်ႈဝႆႉ. တင်းၶမ်ၼႆ။ တီႈၼၼ်ႉ. သူၼႆ.မိူၼ်ႁူၼ်းတႂၵ်ႈ တိဝ်း ႁိတ်းၵိင်ႈႁူႉ.လွင်ႈမိူင်းမၢၼ်ႈလီလီၼၼ်ႉ.ႁွင်းလူင်'

ၵၢႆႈႁႃးလႆႈတွပ်ႇ,ၼၶႈ ၶူၢမ်းတီ,တီ,လုသ်း။ ၵၢႆႈႁႃးတေႁိတ်းႁူဝ်ႁူႉ. လွင်ႈႁူၼ်းၵေႃ. လိူဝ်ႈဝႃႈ ၶႂင်ႇ,ႁီးၼယေးၼၼ်ႉ.လႃႇ။

'မၼ်းဢမ်.ၶုၼ်ႈမိူၼ်ႁူၼ်းလႆးႁေႃ ႁုပ်.ပႆလွမ်းဢၢင်းယိင်းၵေႃ.ၶိုၼ်ႈတႃႇ,သေ,'

'ၵိမ်း ...' ၵၢႆႈႁႃးႁိတ်းၵိင်ႈ ၵမ်ႇ,လၢၵ်ႇ,လႆးသၼ်။ တီ,တီ,လုသ်းသိုပ်ႇ, လၢတ်ႈ။

---

79 reee;r [m&mZOi

80 Latin

81 acgi!u;b&m;? acgi b&m;

‘သူၵမ်ႇႁူႉသင်ၵွၺ်း၊ ၶမ်ႈၼႆႉပဵၼ်ၵိူဝ်ဝႃႈ၊ ၵမ်ႇလႆႈႁၼ်လိၵ်ႈသေၵိတ်း၊ ထွမ်ႇ၊ မီး လဝ်ႈယိင်းမိူင်းဝၼ်းဢွၵ်ႇၵေႃႉၼိုင်ႈ၊ ပဵၼ်လုၵ်ႈလၢၼ်လဝ်ႈၽျႃႉမိူင်းမၢၼ်ႈ၊ သွၼ်ႇဝႃႈၵိင်းၵလိတ်ႈ ၶဝ် ယိုတ်းၵဝ်ႁေႃၶမ်းၶဝ်ၼႄႈ မိူင်းၶဝ်ယဝ်ႉ၊ မၼ်းၶုင်ႈမိူၼ်ႁူၼ်းလၢႆးၵေႃႉၼိုင်ႈ၊ ၵမ်ႇထၢင်ႇ ၵိင်းၵလိတ်ႈၶဝ်ပဵၼ်ႁူၼ်း၊ ၶဝ်ႈၵွၵ်ႇၵိတ်းၵေႃႉလွမ်းၶဝ်၊ သီႉၼၼ်ႈၵိင်းၵလိတ်ႈၶဝ်ႁေ ယူႇသဝ်း မိူၼ်ၵိင်းၵလိတ်ႈၶဝ်၊ ႁူႉပွင်ႇႁႃႉ ၵၼ်ႁဝ်းၶႆးၶၼ်ႉ၊ မီးလဝ်ႈယိင်းၶင်ႇၵေႃႉၼႆႉယူႇႁိမ်းၼႆႉယူႇ၊ သမ်ႉတေၶိုၼ်ႈၵႂႃႇႁႃလဝ်ႈယိင်း တီႈမိူင်းတႆးၼႆႉၼၼ်ႉ ၵမ်ႇပႆႇသၢင်ႇထုၵ်ႇယူဝ်ႉ၊ ယူႇတီႈၼႆႉၼႄႈ၊ ႁဝ်းတေသိုပ်ႇမိုတ်ႈပၼ်၊ မၼ်းၵေႃႈတေမိုတ်ႈသူယူႇ’

ၵႂႃႈႁႃးပႃးလွႆမႃးၵိတ်းၵိတ်း။ ဝူၼ်ႉၼၼ်ၽႅင်ႁၢင်ႈလဝ်ႈယိင်း ၵေႃႉလိုဝ်ႈဝႃႈ ၼွင်ႇႁိူး ၼယႃႈ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။ တႃႇလႆႈထူပ်းႁၼ် လဝ်ႈယိင်းမၢၼ်ႈ ၵေႃႉမီးလွႆလၢၵ်ႇလႆႈၼႆႉ ပဵၼ် သုၼ်ႇမၢၼ်ၵၼ်ၶိုင်ႈလူး။ ႁူလ်းၵႃႈ ၽိူးလိပ်ႈ–ၽေႃႈၵႃႈထီး ပႂ်ႉၵႂႃႈႁႃးတီႈမိူင်းတႆးဝႆႉ။ သႂ် လူမ်းလုၵ်ႉတီႈမၼ်း ၽဵဝ်မႃးတီႈၵႂႃႈႁႃး။ ၼွင်ႇႁိူးၼယႃႈ ၵေႃႉတီႇတီႇလုသ်ႈလၢတ်ႈၶၼ်ႉၼတ. ၵႂႃႈႁႃး ၵမ်ႇလၢင်းထူပ်းယဝ်ႉ။ တေလႆႈႁၢင်ႈႁၵ်းတႃႇၶိုၼ်ႈမိူင်းတႆး ၵမ်းလိဝ်ယဝ်ႉ။ တီႇတီႇ လုသ်ႈ တူလ်းၵႂႃႈႁႃးသေ ၼူဝ်ဝႆႉႁၢင်းမၼ်း။ ယွၵ်ႇၵႂႃႈႁႃးၵွၺ်းယူဝ်ႉ။ ၼွင်ႇႁိူးၼယႃႈ ၵၼ်ဝႃႈ ၶၼ်ႉၵေႃႈ တေလၢင်းပဵၼ်လဝ်ႈယိင်း ၵၼ်မၼ်းဝူၼ်ႉၼၼ်ႁေ လၢတ်ႈယွၵ်ႇၵွၺ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇ ႁူႉလူင်။

ၵႂႃႈႁႃးၶဝ်ၶင်ႈၵုပ်ႇတေႃႇထိုင်သိပ်းၵဵတ်းမူင်း။

မိူဝ်ႈၵႂႃႈႁႃးၶဝ်မိူဝ်းၶၼ်ႉလိုၵ်ႉတေႉယဝ်ႉ။ လပ်းသိင်ႇဝႆႉတေႉယဝ်ႉ။ လႆႈလမ်းလိမ်း ၶဝ်ႈ ၶႂ်ႈၼၼ်ႈတူၼ်ႈမႆႉ။ ၵွပ်ႈမီးသႂ်လဵင်းလၢဝ်ၵွၺ်းၼလႈ ၵမ်ႇပေႃးလႆႈႁၼ် ပႃႇတူၼ်ႈမႆႉလဵင်ႈ လဵင်းလီ။ တီႈၶႄႈၶွင်ႁေႈ လႆႈႁၼ်ငဝ်းလၢဝ်ၼလႈ လၢဝ်ၶိုင်ႈလုၵ်ႈၼႆႉ ၼၽႄႈပဵၼ်လၢဝ်သွင် လုၵ်ႈဝႆႉ။ ၶိုၼ်ႈၶူဝ်ၵိူဝ်းသမ်ႇပၼ်ႇႁေ ၽႂႃးၶၢမ်ႈ မႃးတၢင်းၵိူၼ်းၵၢင်ၶမ်ႉၶိုၼ်း။ သိဝ်ႇၵႂႃႈၵိူၼ်းႁွမ် မွၵ်ႇႁၢင်းလီၶဝ် ဝိတ်ႉလွမ်ႉၵႂႃႈႁႃးၶဝ်ဝႆႉ။

Z

ၶၢဝ်းတၢင်းၵၢတ်ႇလေႃႉ

ၵၢတ်ႇလေႃႉၼႆႉ ပႅၼ်ဝဵင်းၼိူဝ်လွႆ ၵၼ်မီးႁိမ်းလႅၼ်လိၼ်မိူင်းမၢၼ်ႈမိူင်းတႆး။ လုၵ်ႉတီႈၼေႃႈၼမ်ႉ ပၢင်ႇလႆႇသုင် သီႇႁႅင်ထတ်း။ ပႅၼ်ဝဵင်း ၵၼ်ၽူႈမီးလၼ်ႉၵိင်းဂလဵတ်ႈ တီႈတႃႈႁုင်ႈၶဝ် မႃး လိုဝ်ႈ ၽွင်းၶၢဝ်းမႂ်ႈၼၼ်ႉ။ ၽူႈမီးလၼ်ႉၵိင်းဂလဵတ်ႈၵမ်ႈၼမ် ပေႃးလိုဝ်ႈၵၢၼ်ၵၢဝ်ပိၼ်ႇသိၼ်ႇ ယဝ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇမိူဝ်းမိူင်းၽိင်ႁူၵ်ႈၽိင်ၸႃႇသေ ၶူၺ်ႇပၵ်းယူႇတီႈၵၢတ်ႇလေႃႉ။ တီႈၵၢတ်ႇလေႃႉ မီး ႁူၼ်းဝၢႆးထိင်းလင်ၶိုင်ႈ။ တင်းတႃႈႁုင်ႈ ၵႆသီႇပၢၵ်ႇလၵ်းၸလႈ ဝၼ်းလဵဝ်ၵွလုံးၸတႉ ၵမ်ႇႁွတ်ႈ လႆႈ။ တေမႂ်ႈလွမ်းတၢင်း။ ႁွပ်ႈၼႆ လႆႈလွင်ႉၵၼ် တႃႇၶဝ်ႈၶွၼ်းတီႈပျိၼ်းမၢႆး[82] ၵၼ်ၵႆသွင်ပၢၵ်ႇ ႁူႈသိပ်းလၵ်းၼၼ်ႉ။ ၵႃးဝၢႆးထိင်း ထိင်ႈလမ်းၶိုင်ႈၼၼ်ႉၸတႉ ပိၼ်သိၼ်းၵၼ်ၵမေးရီးၵၼ်း ၶဝ် ႁွင်ႉသတေးသျိၼ်းဝၵ်းႁွၼ်း[83] ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။ တၢင်ႇၼူဝ်း၊ ႁူႈလုၵ်ႈလၢင်ႈႁူၼ်းလွႆႉသီႇ တၢင်းလင်သေ ၵွၵ်ႇတႃႈႁုင်ႈမႃး မိူဝ်ႈၶၢဝ်းၵၢင်ဝၼ်း လႅတ်ႇတိုၵ်ႉမႆႈႁိူင်းယူႇၼၼ်ႉ။

သိၼ်ႈတၢင်းၵၼ်ၵွၵ်ႇတႃႈႁုင်ႈမႃးၼၼ်ႉလီတေႉ။ သိၼ်ႈတၢင်းယၢဝ်ၼႆႉ လမ်လိူမ်ႈဝႆႉ။ ၶၢင်ႈၵေႃႈၶၢင်ႈယဝ်ႉ တီႈငွၵ်းမၼ်းၵေႃႈၶၢင်ႈ တႃႇၵႃးသွင်လမ်းယၢင်ႇပၼ်ၵၼ်ႁွၺ်း။ ၵမ်ႇလိူင်ႉၶၢဝ်းတၢင်း။ ပေႃးမီးသိပ်းႁႃႈမီႉၶၢတ်ႈၵေႃႈ လတ်းႁိမ်း ပၢင်ႇလႅင်မိၼ်မိၼ်ႇၵလႃႇတူင်ႇ[84] ၵၼ်ပိၼ်ၵွင်ႈ တီႈလႅင်မိၼ် လိူဝ်းၶူႇမိူင်းၸၶႇ၊ မိူင်းထႆး၊ မိူင်းဢေႃးသထရေးလီးယိူဝ်း[85] ၶဝ် ၶဝ်ႈလိုဝ်ႈၼၼ်ႉ။ ပေႃးၵျႃႈမွၵ်ႈ ၶိုင်ႈမူင်းပႆသိပ်းႁႃႈထိုင်ပႃႇႁိူဝ်[86]။ သိၼ်ႈတၢင်း ၵေႃႈသိုဝ်ႈ ၼႄႇ လႆႈလတ်းၶၢမ်ႈတူင်ႈၼႄး မႃး။ လႆႈႁၼ်ထၢတ်ႈသူလႅၵ်ႇမေႃႇထေး[87] ႁူၼ်ႇပၼ်းဝႆႉ။ လိမ်မိူဝ်ႈ 1930 ၽၼ်ႇလိၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉ ပႆႇမီးၽိူဝ် မႃးၸမ်းႁွမ်းၵေႃႇထိင်ႈ။ ပေႃးတေၵေႃႇထၢတ်ႈလေႇတီႇ မွႆႇၵေႃႈ ထုၵ်ႇလီသူႆႇပႃးသဝ်လႅၵ်း တႃႇလင်ႈႁႅင်းၽၼ်ႇလိၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉ။

---

82 ysO;rem;

83 Station Wagon

84 r*vm'

85 Austrailia

86 yc;

87 a&arma"mb&m;

ပေႃးပူၼ်ႉပႃႇရိူဝ် ဢမ်ႇလွႆႈသိၼ်ႈတၢင်းယၢဝ်ယဝ်ႉ။ သိၼ်ႈတၢင်းဢေႃႉလီယူႇ။ ႁူဝ်းၵူႈ ၽုၼ်ႇမုၵ်ႈၶမ်။ ၵူႈၸူႉၸူႉမႃးမႃး ဢမ်ႇပေႃးမီးၶမ်ဢလႈ ၶိူင်ႈလူဝ်ႇမူၼ်းၸႂ်ႈမႃး လိူတ်းသိပ်းလၵ်း။ မူဝ်ႈဢမ်ႇပႆႇၽိဝ်တွင်ႇငူႇ[88] မွၵ်ႈႁႃႈသိပ်းလၵ်း ဢၢႆႈႁႃးၶဝ် ၶိုတ်းႁၼ်ၵူႈလမ်းၶိူင်ႈ။ ဢၢႆႈႁႃး ၶဝ်တိၵ်းႁွၼ်းယွၼ်းတၢင်း။ ႁူၼ်းၵေႃႉၶီႇမႃးၶူဝ်ၵူႈၶၼ်ႉ လိပ်ႈတေပိၼ်ဢိူင်းၵလိူတ်ႈ ႁွလိုဝ်း။ လုၵ်ႉတၢင်းလင်ၵူႈ မၼ်းဝႆႉတူလိုဝ်းႁေလႃတ်ႈ ႁူၼ်းၸႂ်ႈၵူႈမၼ်း ယႃႇယၢင်ႇတၢင်းပၼ် ၶႆႈ။ မၼ်းထၢင်ႇ ၵူႈဢၢႆႈႁႃးၶဝ် ပိၼ်ၵူႈတၢင်ႇရုၼ် မၢၼ်ႈၸႂ်ႈမႃးၶႆႈဢလႈ ဢမ်ႇၶွႆႈယၢင်ႇတၢင်း ပၼ်ယူဝ်ႉ။ ၵူႈမၼ်း ပိၼ်ၵူႈဝူးသလေႃး ဢမ်ႇၶၼ် ဝွၵ်ႈသၢႆႈႁေႃးလ်[89] ၵဝ်ႇလမ်းၶိူင်ႈ။ ၵူႈ ဢၢႆႈႁႃးၶဝ် ယွၼ်ႇၸႂ်ႈလွႆးလွႆး ပၼ်သိူင်ႁွၼ်းလွမ်းတၢင်းလင်ၸူႉ။ ၽုၼ်ႇမုၵ်ႈပေႃးၽိူၵ်ႇသလၢၵ်ႇ ဝႆႉ ၶူဝ်ႁူဝ်ဢၢႆႈႁႃး။ ၵူႈတၢင်းၶႄႈၶၼ်ႉ ဢမ်ႇပႆႇယၢင်ႇတၢင်းပၼ်။ ၽုၼ်ႇမုၵ်ႈလုၵ်ႉတင်းၶမ် ဢလႈ ဢမ်ႇလၢင်ႉႁၼ်တၢင်းလီလီ။ မူၼ်လႆႈၸႂ်ႈၵူႈ ၶွင်ႈဝိင်းလၼ်ႉတၼ်ႉ ၶၢဝ်းၶၢဝ်းတူၵ်းတၼ် ၶၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈၶႆ လႆႈရိုတ်းပွႆႉၵမ်းၶိူင်ႈ လင်ႇၽုၼ်ႇမုၵ်ႈၶေႃႈၵႆၸူႉ။ ၽွင်းႁူၼ်းၶိုၵ်ႉလူင် ၶေႃႉ ၶိူတ်ႈလိၼ်ႈၸူႉတၢင်းၶႄႈၶၼ်ႉ ၸူႉလူးၽုင်ဝူဝ်းဢလႈ လႆႈယွၼ်ႇၸႂ်ႈလွႆးလွႆးၶၼ်ႉ ဢၢႆႈႁႃးၶဝ် ၸႂ်ႈပူၼ်ႉၵူႈမၼ်းမႃး။ ဝၢႆးလင်မႃး လင်ႇလႆႈႁူႉ မၼ်းဢွၵ်ႇတၢင်းမႃး တႃႇႁိူတ်းၽူႈတၢင်လႃတ်ႈ တွၼ်ႈတႃႇၽူႈၶွင်ႈမၢပ်ႇ ၶူဝ်းလဝ်ႈၽွႆႉတႅမ်း ၶေႃႉၵိဝ်ႇၶွင်ႈ တီႈၽိူၼ်ၵၢၼ်ၶၢႆႈတဝ်ႉလဝ်ႈၽွႆႉၵိင်း တုင်ၶၼ်ႉ။ ၽိူၼ်ၵၢၼ်ၵိင်းတုင်ၶၼ်ႉ ဢၢႆႈႁႃးလႆႈၽိုတ်းမႃး ၶွင်ႈၽိူၼ်ၶၢဝ်ႇထႆးမ်ယဝ်ႉ။

ၽိဝ်တွင်ႇငူႇ မူဝ်ႈ 3 မူင်းပၢႆ 50 မီႉၼိတ်ႈ။ လုၵ်ႉတီႈတႃႈရုင်ႈ ၸႂ်ႈမႃးၶၢဝ်းတၢင်း ပၢၵ်ႇပိုတ်ႇသိပ်းလၵ်း ၶွင်ႈသီႇလူဝ်ႇမူၼ်းဢလႈ လႆႈသွၼ်ႇဝူႈ ၽိူတ်ႉၽိူင်ႇၵၼ် ၶိူင်ႈလူဝ်ႇမူၼ်း ၸႂ်ႈမႃး သီႇသိပ်းႁႃႈလၵ်း။ ၽူႈၽိူတ်းလိၵ်ႈၵမ်ႈၽွင်ႈ ပေဢၢမ်းလွင်ႈဢၢႆႈႁႃးၶဝ် ၸႂ်ႈၵူႈတီႈ ဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈၶႄႈပၢင်ႇမူင်းမၢၼ်း ၽွင်းတၢၼ်ႇၶႆႉၶၼ်ႉ။ ႁူလိုဝ်းၵူႈ ဢၢႆႈႁႃးဢေႃႉ ၶွႆႈၽိဝ်မူင်းတိုဝ်း ဝိုဝ်းယဝ်ႉ။

တွင်ႇငူႇပိၼ်ပၢင်သဝ်းၵဝ်ႇဢၵ ၶွင်ၵိင်းၵလိူတ်ႈၶဝ်တီႈၶိူင်ႈ ၶွင်ႈမူင်းမၢၼ်း ၵိင်းၵ လိူတ်ႈ လႆႈပၵ်းယူႇတီႈတွင်ႇငူႇ မီးပိုတ်ႇသိပ်းပီးယဝ်ႉ။ ယၢမ်ႈပိၼ် ဝိင်းၸဝ်ႈၸုၼ်းတပ်ႉသိုၵ်း ဝိင်း ၶိူင်ႈ။ မီးၽူႈထတ်းသိၼ်ၶေႃႉၶိူင်ႈ ႁပ်ႉတွၼ်ႈဢၢႆႈႁႃးၶဝ်။ တေၸူႉၵိၼ် ၶမ်ႉၶိင်ႈတီႈႁိူၼ်း မၼ်း။ မၼ်းယူႇတီႈႁိူၼ်း ဢၼ်မူဝ်ႈဢွၼ်တၢင်း ယၢမ်ႈၵိတ်းႁူင်းၵိၼ်ၶဝ်ႈတပ်ႉသိုၵ်းၶၼ်ႉ။ ပိၼ် ႁိူၼ်းမႆႉသၵ်းလူင် ဢၼ်ပႃးႁွင်ႈတင်းၶမ်။ ပၢၼ်သိုပ်ႇပၢၼ် လိၵ်ႈလၢႆးမႃးဢလႈ တေႃႈလိူဝ် ၽူႈ ထတ်းသိၼ်ဝိင်းတွင်ႇငူႇ ပိၼ်မၢၼ်းၶေႃႉၶိူင်ႈမႃး။ မၢၼ်းယၢမ်ႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်လူင်ပွင်လိူင်ႈ တွႆႈဢၢႆႈႁႃး တီႈတႃႈရုင်ႈ ၽွင်းမွၵ်ႈ 1930 ၶၼ်ႉ။

ႁူလိုဝ်းၵူႈ ဢၢႆႈႁႃးၶဝ် ဢမ်ႇလၢင်ႉလိူဝ်ႈတီႈမၼ်းႁိူင်။ ဢၢၼ်းႁူဝ်ႈၽိဝ်ပိူၼ်းမၶေႃး တၢမ်း ၶမ်ႈႁူၵ်းမူင်း။ လုၵ်ႉတီႈတွင်ႇငူႇ တေႃႇထိုင်ပိူၼ်းမၶေႃး မီးထိင်ႈလိူတ်းသိပ်းလၵ်း။ ၽိဝ်ပိူၼ်းမ ၶေႃး မူဝ်ႈ 8:30။ တီႈပိူၼ်းမၶေႃး ဢမ်ႇမီးႁူင်းၵိမ်းႁူင်းလိူဝ်ႈၶွၼ်းသင်။ ႁူလိုဝ်းၵူႈ မီးႁွင်ႈၶွၼ်း ဢွၼ်ႇၵိပ်ႉၵိပ်ႉ ဢၼ်လပ်းဝႆႉၵၼ် တင်းသိင်ႇတၢင်းၵိၼ် တီႈတႃႈလိင်ၽိူဝ်းၶၼ်ႉ။ ႁူဝ်ႉမွႆႈမႃး

[88] awmii
[89] Wolsley or Vauxhall

တင်းတၢင်း။ ၶႅင်တႃႇၼႄႈၶၢၼ်းမႃးတေႉလူင်။ ၵိၼ်ၶႂ်ႇၼူဝ်ႈ တင်းၶႃမူႁိူင်ႈႁႄ ၶဝ်ႈၶွၼ်းထူပ်ႉတၢႆႈ ၶွင်ႈၼႄႈၵမ်းလိူဝ်။

ပေႉၼႃႉလိူင်း ၵႂၵ်ႇပျဵၼ်းမၶႄႈမႃး။ မွၵ်ႈၵဝ်ႈမူင်းၼီဝ်မိၵ်ႉထီႇလႃႇ[90]။ မိၵ်ႉထီႇလႃႇ ၶႆႉ ပိၼ်ဝိင်းႁၢင်ႊလီဝိင်းၶိုင်ႈ။ ႁိမ်းၼႂ်ႇၶွင်မိၵ်ႉထီႇလႃႇ မီးတူၼ်ႈမၢၵ်ႇၵိင်းတင်းၶမ် ၵႂၵ်ႇ ဝႆႉ။ မွႆးတူၼ်ႈမၢၵ်ႇၵိင်း ၵၼ်ယွႆႉယိမ်းၵႂၼ်ႇၼေႈ လုၵ်ႉတီႈလမ်းတူၼ်ႈ မိၼ်းၵႂၵ်ႇမႃးတင်း ၶမ်။ ဝႂ်းထိင်း မီးၶႄႈၵၢၼ်ၵၢၼ်ၶိုင်ႈတီႈၶႆႉၸလႈ ၶဝ်ႈၸဝႉၶွႆးၵိဝ်ႇသိၼ်ႈၶိုင်ႈ။ ၵိုတ်းၵႃး တီႈၶႄႈႁူၼ်းမႆႉလူင်လင်ၶိုင်ႈ။ ၶွႆးသူၼ်ႁူၼ်းလင်ၶၼ်ႉ လႆႈႁူမ်ႈလီလီၸလႈ လိပ်ႈၵတ်းယိၼ်လီ တေႉ။ တီႈၵုမ်မွၵ်ႇၼေႈ မီးမွၵ်ႇသိပ်းသွင်ၵီးဝႆႉတင်းၶမ်။ လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၶဝ်လိၼ်ႈဝႆႉ ၶွႆးဝၢင်း ႁူၼ်း။ ငိၼ်းသိင်ၵႃးၵိုတ်းၸလႈ လႆႈႁၢၼ်ၶၢင်းယိင်းၵမ်ႈၽွင်ႈ လုၵ်ႉတီႈႁူးလိင်း ငွၵ်းတူလုံးမႃး။ ၶူဝ်သိၼ်ႈတၢင်းတိတ်ႇယိၼ်လူင်ယူႇၶၼ်ႉ လႆႈႁၢၼ်ၶႄႈယုမ်ႉတင်းၶမ်။ ဝႂ်းထိင်း ၼိၼ်ႈသူႇၶူဝ် ႁူၼ်းသေ လၢတ်ႈတေႇၸမႈထဝ်ႈၼေႉၶိုင်ႈ။ လုၵ်ႉတီႈၶွႆးႁူၼ်း သိင်လၢတ်ႈသၢမ်းမၢၼ်း ထင်ႇ ၵႂၵ်ႇမႃး။ ၵၢႆႈႁႃး သူႇလုၵ်းတီႈၽွင်ႇၶွင် ၵၼ်လႆႈသၢႆလိတ်ႇတီႈၶိုင်ႈ။ လူမ်းၽေႃႉၶဝ်ႈမႃးၶွႆး ၸၵႈဢိင်ႇတူၼ်ႈမၢၵ်ႇၵိင်း လိူဝ်းၵိင်းတူၵ်းထိုင်ၽႃႇၶမ်ႉၶၼ်ႉ။ မီးၸမႈယိင်းၼႄႉၶိုင်ႈ တႃးႁူဝ်ႇ တိင်ႇႁၢင်ႊၶမ်ႉၶမ်ႉ၊ ၵၼ်ႈလွင်ႈၵၼ်ပႃးႁၢင်ႊမွၵ်ႇတင်းၶမ်ၶၼ်ႉ ၽႃလိုဝ်ႇၽၵ်းတူဝၢင်းမၼ်းႁႄ ပႆ ၵႂၵ်ႇသူႇႁိင်းမၼ်း။ ႁိမ်းႁွမ်းၶၼ်ႉ တိတ်ႇယိၼ်ဝႆႉ။ ၽၢင်ႁၢင်ႊၼႄႈ လိင်ႈလိင်းလီ။ ၵႂႃႈႁႃး ၵမ်ႇလိမ်းလႆႈ ၽၢင်ယိမ်ႈၶႆႉသေပွၵ်ႈ။ မူၼ်ဝွၵ်းၸၶႇႁူဝ်ၶိုင်ႈ ၵၼ် ၵႃးသူဝ်း–ၸဝးလီး ပိၼ်ႇ ၽႂ်ႇပၼ်ၵႂႃႈႁႃးၶဝ်။

ဝႂ်းထိင်းလူင်းမႃး။ ၸမႈထဝ်ႈၶၼ်ႉ ၵမ်ႇပႆႇၶၢတ်ႇသၢမ်း။ ဝႂ်းထိင်း တူင်ႉတၵ်ႉ ႁႄ ပၼ်ၵႃးတၢင်းၵိၼ် တီႈလၢၼ်ၶေႃးထဝ်ႈၶၼ်ႉ။ ၸမႈထဝ်ႈၶၼ်ႉ သင်ႇလၢၼ်မၼ်း ဝႃႈ ‘သူႇမိင်ႇပၼ်ၶွင်ႉမွႆးၽွင်ႈ’ ၶႆႉ။

မူဝ်ႈသိပ်းမူင်း ၵႂႃႈႁႃးၶဝ် ထိုင်တႃႇလီႇ[91] ၵၼ်ပိၼ်တီႈသိၼ်ႈတၢင်းလိၼ်ၽိုၼ်းၸၼိၼ်ႈ မူင်းတႆး။ တီႈၶႆႉ မီးတၢင်းလၢၵ်ႇလႆးၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ႁူၼ်းႁၢပ်ႇၼူဝ်း တီႈတႃႈလိၼ်ၽိုၼ်းတႃႇလီႇၶႆႉ ပိၼ် ၶေႃးယိင်းလွၼ်ႉလွၼ်ႉ။ တီႈမူင်းမၢၼ်း တၢင်ႇဝိင်းလွႆၼႄႈ ၵမ်ႇမီးၶေႃးယိင်းႁၢပ်ႇၼူဝ်း။ တီႈတႃႈလိၼ်ၽိုၼ်းမူင်းလွႆၼႄႈ ၵမ်ႇတွၼ်ႉငိၼ်းဝႃႈ မီးၶေႃးယိင်းႁၢပ်ႇၼူဝ်း။ ႁွပ်ႈလွင်ႈၶႆႉၸတႉ ၵမ်ႇလၢင်းၸၶႄး တႃႇလီႇပိၼ်ဝိင်းႁူၵ်ႉႁႃႉ။ ၶေႃးယိင်းတႃႇလီႇၶဝ် ႁိတ်းၵၢၼ် ၵၼ်ၶေႃးယိင်း တၢင်ႇမူင်း ၵမ်ႇႁိတ်းၶၼ်ႉႁွလုံး။ ယၢမ်းၶႆႉၸတႉ ၵမ်ႇၶွႆႈႁိတ်းၵၢၼ်ယၢပ်ႇလူင်ၶႆႉယဝ်ႉ။ ၶေႃး ယိင်းတႃႇလီႇ လူဝ်းႁိတ်းၵၢၼ် တီႈတႃႈလိၼ်ၽိုၼ်းၶၼ်ႉၼႄႈ ၵမ်ႇလွႆႈဝႃႈ သၢဝ်ၵႂၼ်ႇသိၵ်ႉႁိၵ်ႉ။ ပေႉလိၼ်ၽိုၼ်းၶဝ်ႈမႃး ၶဝ်လိၼ်ႈၼိၼ်ႈလိၼ်ႈလူင်း ၶူဝ်ၸတးတၢင်းတႃႈလိၼ်ၽိုၼ်း။ ပေႉလုၵ်ႉတီႈႁူး လိင်း ငွၵ်းတူလုံးတၢင်းၶွၵ်ႈ သူတေလႆႈႁၢၼ် ၶေႈပၢင်ႇသွႆႈၵႂၼ်ႇ ၵၼ်ယုမ်ႉၸၶသေ ပွႆႉႁပ်ႉသူ။ ယဝ်ႉၼႄႈ တေထိမ်တေႃႉၼူဝ်းသူ ၵဝ်လူင်းမႃးၶွႆးၸတးတၢင်း။ သမ်ႉတေထိမ်တေႃႉသူႇထိုင် တၢင်းၶွၵ်ႈ တႃႈလိၼ်ၽိုၼ်း။ ၶဝ်တေယဝ်ႈယွၵ်ႇယုမ်ႉယၢႆႈႁႄ ႁိတ်းၵၢၼ်လွႆးၶၼ်ႉသူႇ။ ပေႉသူ ပၼ်ၵႃးမၼ်းသူ တေလႆႈငိၼ်း သၢမ်းယဝ်ႈယွၵ်ႇၶဝ်ထိင်ႈ။ ပေႉပၼ်ၶင်ႇၶဝ်ယွၼ်း ၶၼ်ထုၵ်ႇ

90 rwvm
91 ompn

ထုၵ်ႇၶေၸတႃႉ ၶဝ်တေလၢတ်ႈ ‘ဢၼ်သိူဝ်ႇၽေး ဢၼ်ထူးသၽေးႁွင်းၸတႃႉ’[92] ထဝ်ႈႁဝ်းၵေႃႈလီႁူႉၶႆ။

ပေႃးသူ ပၼ်ၵိူဝ်ထိင်ႈသေ ဢၼ်ၶဝ်ယွၼ်းၶၼ်ႉၸတႃႉ လူမ်းၶိူဝ်ႈၵိူတ်းၼၢၼ်ႁၢဝ်ႈၵွၵ်ႇ မႃး တေႉတေႉဝႃႈဝႃႈ။ လုၵ်ႉတီႈၶႄႈသိုဝ်တၢင်းၶၼ်ႉ တေၵွၵ်ႇၶေႃႈၶၢမ်းယုမ်ႉယုမ်ႉယႆႈယႆႈမႃး။

ၵႆႈႁၢႆးၶဝ်သမ်ႉ ၶီႇၼၢႆးၵွၵ်ႇတၢင်းမႃးၸလႈ ဢမ်ႇလၢင်းႁၼ်ၶၢင်းယိင်းႁၢပ်ႇၼုဝ်း လိူဝ်း မေႃၵျူႉမေႃမူၼ်ႈၶၼ်ႉ။ ၵႆႈႁၢႆးၶဝ် လတ်းၵိမ်းတႃႈလႅင်ၽိုၼ်းႁေ ၶိုၼ်ႈလွႆမူင်းတႆး ဢၼ်မီးၶၢဝ်း တၢင်းႁူၵ်းသိပ်းလၵ်းၶၼ်ႉ။ ၽၢင်ယိမ်ႈၼေႈ ဢမ်ႇလဵၵ်ႈလႆးသင်။ မူၼ်ၼဝ်ႇလၢႆလၢႆၸလႈ လီ ၶၢၼ်ႉ။ တီႈၶႆႉ ၶူဝ်ႇၼုၵ်းၵွႆလႆႈ တၢင်းႁၢင်ႊလီ လိၼ်မူင်းၵိုင်ႊၼလဵၼ်း ၵႆႈႁၢႆးၶဝ်။ ပေႃးၶူဝ်ႇ ၶၢဝ်းတၢင်း ႁူၵ်းသိပ်းလၵ်း တီႈၵိုင်ႊၼလဵၼ်ႊၸတႃႉ တေလႆႈႁၼ် ၽၢင်ယိမ်ႈမိဝ်းၶိုင်ႈယဝ်ႉမိဝ်း ၶိုင်ႈ။ ဢၼ်ၶိုင်ႈတင်းဢၼ်ၶိုင်ႈ ဢမ်ႇသူးမူၼ်ၼၼ်။ ပေႃးၶၢမ်းပူၼ်ႉပႃႇမႆႉၼေႈ တေလႆႈႁၼ် လိၼ်ႁဵႊၶႄး။ ထိင်ႈသမ်ႉပႃႇယိူဝ်ႈၼိဝ်။ ၶၼ်ႉပိၼ် ၶမ်ႉလိၼ်ႁိၼ်ၽႄ မူင်းၵိုင်ႊၼလဵၼ်း။ ႁူလ်းၼႃႈ ႁၼ်လူင်ၵေႃးသျူဝ်းၼႆႉ ၶူင်ႈၶႄႇဢႃးလႃး။ ၽၢင်ယိမ်ႈ ဢၼ်ၶိုင်ႈၼႆႉ ဢမ်ႇလၢင်ႊသုတ်း လႆႈငႃႈငႃႈ။ လႆႈႁၼ်တင်းႁူင်။ ၶွင်ႈၶဝ်းတၢင်းလၵ်းၶိုင်ႈ ပႃႇမႆႉၶႆႉ ဢမ်ႇသုတ်းလႆႈ။ ဢမ်ႇပႆႇ လႆႈႁၼ် လိၼ်ႁဵႊၶႄး။ ပေႃးလႆႈၶဝ်ႈၶွင်ႈပႃႇမႆႉဢၼ်ၶိုင်ႈ ၶူႇထိင်ႈၼေႈ ပိၼ်ပႃႇမႆႉၸွလ်း။ ထိုင် တီႈလီၶၢၼ်ႉယဝ်ႉ ၸင်ႇၵိုင်ႉၼၢင်ႉ လႆႈၵွၵ်ႇပႃႇမႆႉၶူႇ။

သိၼ်ႈတၢင်းၶိုၼ်ႈသုင်မႃးၼမ်းၵိတ်းၵိတ်း။ တၢင်းငွၵ်းဢၼ်မူၼ်ငွၵ်းသွၵ်ႇၶၼ်ႉၼေႈ ၶမ်မႃး။ ပႃႇမႆႉဢၼ်ၶိုင်ႈယဝ်ႉဢၼ်ၶိုင်ႈ။ တီႈသိၼ်ႈတၢင်းငွၵ်းတီႈၶိုင်ႈယဝ်ႉတီႈၶိုင်ႈ။ ဢမ်ႇ ၵွႆႈသိၼ်ႈတၢင်း ဢၼ်လၢင်းႁၼ်တၢင်းတွႆႈတိၼ်လွႆသေတႃႉ ၸိၵ်းလွႆၼေႈ သမ်ႉပႆႇၵွႆႈၶင်ႇၼဝ်ႇ။ ၶွင်းၸၼႈပႃႇမႆႉၵိူဝ်းၶၼ်ႉ လိၼ်ပဝ်ႇလၢပ်ႈၼေႈလႆႈႁၼ် မီးတၢင်းၶမ်။ ပႃႇမႆႉယဝ်ႉလွၵ်းပဝ်ႇ၊ လွၵ်းပဝ်ႇယဝ်ႉပႃႇမႆႉ။ သိုပ်ႇၼၼ်သိုပ်ႇၼၼ်ဝႆႉထိင်ႈ။ ဢၼ်ပဵၵ်ႇဢၼ်ပိူင်ႈၶေႁေႈ ဢမ်ႇလႆႈႁၼ် သင်။ ၶွင်းၶၢဝ်းတၢင်းပွတ်းၵွၼ်ႇၶၼ်ႉ ႁွလ်းလႆႈႁၼ် တူၼ်ႈမႆႉမိဝ်းလွၼ်ႈ။ တူၼ်ႈမႆႉတၢင်ႇမိဝ်းၼူၼ်း လေႃးၼၼ်ဝႆႉသေတႃႉ ၵႆႉပေႃးလႆႈႁူႉႁၼ်လဵင်ႈ။ ပေႃးထိုင်တီႈငွၵ်းဢၼ်ၶိုင်ႈ လွမ်မွင်း တေ လႆႈႁၼ်သင်ထိင်ႈၶႆ။ ႁူလ်းၼႃႈ မီးဢၼ်ငွၵ်းၵိုင်ၶိုင်ႈၼေႈ ဢမ်ႇလၢၵ်ႇလၢႆးသင်မႃး။ ႁူလ်းၼႃႈ တီႈလိူၼ်းသုတ်း လႆႈႁၼ်တူၼ်ႈပဵၵ်ႇၸလႈ ၵႆႈႁၢႆးလူမ်းၶူဝ်ႇတေႉတေႉၵိူဝ်ႈ။ ၼၢႆးၵႆႈႁၢႆးၶဝ်ၼေႈ ၶဝ်ႈမႃးၶွင်းသၢပ်ႇ လိၼ်ပိင်းၵွၼ်ႇဢၼ်ၶိုင်ႈ။ ပၢင်ႇပိင်းၶႆႉ ဢမ်ႇပေႃးၶူၢင်ႈ။ ႁူလ်းၼႃႈ ၶူၢင်ႈ သေပႃႇမႆႉ ၵိူဝ်းလႆႈႁၼ်တီႈတၢင်းၸလႈ ၶွင်ႈလွႆၵႆႈႁၢႆး ငႃႈမူၼ်လုၵ်ႉတီႈသေၵွင်ႈၵွင်ႈ လွတ်ႈ မႃးၶၼ်ႉ။ ၶွင်းၼၢင်ထုင်ႉပိင်းၵွၼ်ႇၶႆႉ မီးဝိင်းၼၢတ်ႇလေႃႉ ၵိၵ်းပႃးၼၢတ်ႇဝႃႈ၊ တႃႈလႅင်ၽိုၼ်းဝႃႈ။ ၶၢဝ်ပၢၼ်းတၢပ်ႈလွႆ ၵိမ်းဝိင်းၶၼ်ႉ မီးသူၼ်မွၵ်ႇၶီးသီႁူးမိဝ်း။ ၶွင်းၼၢင်သူၼ်မွၵ်ႇၵိူဝ်းၶၼ်ႉ မီးႁူၼ်းပၢင်ႇၼလူဝ်ႇ ၶမ်ႉမိူဝ်းၵိုင်းၼလိတ်ႈၶဝ်တင်းၶမ်။ ၵိမ်းတၢင်းၶႆၼေႈ မီးတူၼ်ႈပဵၵ်ႇႁူး တီႈ။ လဵပ်ႈလဝ်းႁၢင်ႊလီတေႉလူင်။ ဢမ်ႇၵွႆႈတူၼ်ႈပဵၵ်ႇ ၶွင်းထူၼ်ႇၶွင်းၼူဝ်း၊ မူၼ်တူၼ်ႈပဵၵ်ႇ ႁူၼ်းလုမ်းလႃးတူလ်းလူဝ်ႉလီလီၶၼ်ႉ။ လႆႈသုတ်ႇလူမ်းၼေႈသုတ်ႇသိူဝ်ႉ။ လူမ်းယိၼ်ၵွၼ်ႇၼေႈ လဵၼ်ႈတွႆႈသၢႆလဵတ်ႇ။ လႆႈသုတ်ႇ ၵႆႈႁွမ်ႁူၼ်း ဢၼ်ဢမ်ႇမူၼ်ၼၼ် တၢင်းၵႆႈသဵဝ်ႇလုၵ်ႉတီႈ

လိၼ်ၼမ်ႉလႅတ်ႈ လုၵ်ႉတၢင်းတူၵ်းၵွၵ်ႈမႃး။ ဝႅင်းၵၢတ်ႈလေႃႉၶႅ. မူၼ်ဝၢင်းသူၼ်ၵွၼ်ႈ ၵၼ်လဝ်း ၵူၼ်းၶေႃႉၶိူင်း လုမ်းလႃးပူၵ်းပွင်ဝႆႉၶၢၼ်ႉ။ လွင်ၵၢႆးႁၢႆး ပိဝ်ၶူႈတၢင်းၵႂႃပုၼ်ႉထႅင်း။

ၵူၼ်းဝၢႆးထိင်း မီးဝႆႉတၢင်းၶူဝ်တႃးလႅင်ၾၢႆး ၶူဝ်လွႆၵိၼ် ၵၼ်သုင်မွၵ်းပၢၵ်ႈထတ်း ၶၢၼ်ႉ။ တေလႆႈဝႃး ပိၼ်ၵျေႃၵူၼ်းၵွၼ်ႈ တႃႈႁူၼ်းငလႈလမ်းတူဝ်ထူၼ်ႈၶဝ် လိုဝ်းသဝ်းၶႅၵျေႃး လႆး။ ၵူၼ်းၶႅႉမီးလၼ်ႉၶိုင်းႁွလ်းသေတႃႉ ပႃးႁူင်းၼၵ်ႈႁူင်းၶိုင်းငလး ႁူင်းၶွၼ်းသၢမ်ႁူင်း။ ၶွင်း ၵၢင်ႁူင်းၼၵ်ႈၶၢၼ်ႉ မီးၽီးၾၢႆးၵၼ်ၶိုင်း ၵူင်းဝႆႉ။ ထႅင်းသမ်ႉ မီးမႃၵွၼ်ႈလီၵ်ႉပူၼ်း ၵၼ် မေႃၵျဝ်ႈ ဝုၵ်း ... ဝုၵ်း ... ၶၢၼ်ႉႁွၼ်ႈ။

႔
ပိုတ်ႇၶႄႈႁူဝ်ႁႅၵ်ႈ

ဝၢႆးသေ ၵိၼ်ယဝ်ႉလိုဝ်ႈယဝ်ႉၼၼ်ႉ ဢၢႆႈႁုးၶဝ် ၽႅၼ်ၵၢၼ်ၶပ်ႉမႂ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း။ လဝ်ႈၶႅင်းတိပ်ႉထီးလႃး ၵမ်ႇပႆႇၽဵဝ်မႃးဝႃႈ။ ၶဝ်ႇမၼ်းၶေႈ ၵမ်ႇလႆႈငိၼ်းသင်။ ဢၼ်လီသေပိူၼ်ႈၼၼ်ႉၼင်မိူဝ်ႈၼုၵ်ႈ ဢၢႆႈႁုးၶဝ် တေၵႂႃႇဝိၼ်းဝဵၼ်ႈမိူင်းတၢင်း တူၼ်ႈတီႈသေ တေထၢမ်လွင်ႈလဝ်ႈၶႅင်းတိပ်ႉထီးလႃး။ လွင်ႇမၼ်းမီးၽႅၼ်ၵၢၼ်သင်ၸိူဝ်ႉ တႃႇၶၢဝ်းတၢင်းဢၢႆႈႁုး။ ထုၵ်ႇလီငူပ်ႉငီႉၵၼ်တေႉတေႉဢိူဝ်ႈ။ ထိုင်ႈသမ်ႉ တေလႆႈၶိုင်ဝႆႉတၢင်ႇဢၼ် လိူဝ်းထုၵ်ႇလီႁႅၼ်းၼၼ်ႉၶွၼ်ႇ။ ဝႆႉထိုင်းလၢတ်ႈ

‘ထုၵ်ႇလီၵူႇထူပ်းလႂ်းၽွမ်သေး[93]ဢိူဝ်ႈ’

‘လႂ်းၽွမ်သေးပဵၼ်ၽွင်’

‘တီႈပွတ်းၼႆႉၼင် ဢွၼ်ႁၼ်ႁူႉလၵ်းမၼ်းၼမ်၊ ထုၵ်ႇလီၵူႇထူပ်းမၼ်းဢိူဝ်ႈ၊ မၼ်းၵိတ်းႁိူၼ်းၼွႆးၼွင်ႁၢႆးယႃႈ တီႈဝိင်းယွင်ႈႁူလ်ႇ၊ တေႃႈလိဝ် ၵႂႃႇႁိူၼ်းလင်ၼိုင်ႈတၢင်းၼွၵ်ႈတူၼ်ႈတီးႁေယူႇသဝ်း၊ ယၢမ်ႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်း တေႃႇထိုင်လၼ်ႉ ၼုၼ်သိုၵ်းလူင်၊ ထိုင်ႈသမ်ႉ မၼ်းပဵၼ်ႁူၼ်းလူင်းႁၢၼ်း တီႈႁူင်းႁၢၼ်းလိုဝ်ႈလိုဝ်းဢီးထၼ်း[94]ၼၼ်ႉဢိူဝ်ႈ’

ဢၢႆႈႁုးလၢတ်ႈ

‘ပေႃးပဵၼ်လုၵ်ႈႁၢၼ်းၵဝ်ႇဢီးထၼ်းၼႆၼင် လီသူၼ်လွႆယူႇ၊ ႁူၼ်းဢိင်းၵလိတ်ႈႁဝ်းၼႆ ပေႃးပဵၼ်လုၵ်ႈႁၢၼ်းၵဝ်ႇဢီးထၼ်းၼႆ သူၼ်လွႆၼိူဝ်ၶဝ်တႃႇသေႇ၊ ပေႃးဝႃႈႁူၼ်းႁၢတ်းႁိူၼ်းယူႇၼွႆးၵၢင်ၼမ်ႉတီႈႁုၼ်လူင်ဢေႃးသျူဝ်းၼႆ တေတိူဝ်းသူၼ်လွႆႁွၼ်ႇ၊ ႁဝ်းတေလႆႈထူပ်းမၼ်းလိူင်ႉႁိူဝ်’

‘ၼၼ်ႉယဝ်ႉၶႃႇ ဢၼ်ယၢပ်ႇဝႆႉ၊ မၼ်းၸူႇတိတ်ႇယူႇႁင်းမၼ်းၶေႃႉလိဝ်၊ ၵမ်ႇပေႃးၶဝ်ႈဢွၵ်ႇပိူၼ်ႈ’

‘လၢတ်ႈထိုင်ႈၼလႈ လွင်ႈမၼ်း’

[93] Livesey
[94] Eton

‘မၼ်းၵမ်,ထူပ်း ရူၼ်းၵိင်းဂလိတ်; မိူၼ်တမ်းဝၢင်းမၢ်မီး;ဝံ.ၶၼ်.၊ ပေႈပိၼ်ၾူးမီး လၼ်.ၵိင်းဂလိတ်; ၼ်ၼ်းၵမ်,ၼ္ငဳ;ထူပ်းၸွၼ်,ဝ႑;၊ လၢၵ်,လၢႆးတေ.ယူ,၊ မၼ်းယၢမ်;ၐၢပ်,ၵၢၼ် ၼ်ႈ တပ်.ပလိၵ်;ယိပ်းၸွင်;၊ လုၵ်.တီး;ၶၼ်.ၵွၵ်,မႃးၵေ လိုဝ်;ၵဝ်ပိၼ်,သိၼ်,ပ်တ်;၊ တီး;ၾင်ၡူၵ်;ၾင် ဧၐ, မၼ်းရေ႑;ၵမ်,မိူဝ်း၊ တီး;ဝၢၼ်;ၼွၵ်;ၼေ႑ႈပၢင်,ၵိင်းဂလ်ၼ်းၶၼ်. မီးတူင်;ၼေ႑ႈၶွင်ၶဝ်ပီး; ၼွင်.တင်းၼမ်ဝ႑;၊ ၡူၼ်းလူင်ၡူၼ်းလၢင်ရေ႑; မီးတင်းၼမ်၊ ရူလိုး႑; မၼ်းၵမ်,မိူဝ်း၊ မၼ်းၵဝ် သၢဝ်တၢ်းၵွၼ်,ရေ႑.ၶိုင်;၊ မၼ်းယူ,သဝ်းလွမ်းမေႈမၼ်း၊ သူတေလၢႆ;ၐၼ်ယူ,၊ ၐဝ်းရေ႑; ၵမ်,ပႆ, ယၢမ်;ထူပ်းမၼ်း၊ ရူလိုး႑; ယၢမ်;ငိၼ်းမၼ်းလၢတ်;ဝ႑; ၶိူဝ်လုမ်;ၾှ.ၶႆ. ၵမ်,မီးလၢဝ်းၼိုဝ်း ရူၼ်းလွႆ လီၐၵ်.မိူၼ်တၢ်းၶႆဝ႑;’

‘ၐဝ်းသူၼ်လွႆမႃးတေ.ယဝ်.၊ တေ႑,ထိုင်ယၢမ်းၶႆ. ၵၢႆ;ၐႃးၵမ်,ပႆ,လႆ;ထူပ်း ရူၼ်းတၢ်း သေရေ႑.၊ ရူလိုး႑; ၼိုၼ်းသိုပ်,လွင်;လၢႆးၾႅသေးဧလ;၊ ၐဝ်းတေလၢႆ;ထူပ်းမၼ်းလိူင်.ၡူဝ်၊ ၐႃး သွင်ရေ႑. ၵမ်,လွႆ;ၾူးၐၢပ်,ၵၢၼ်လူင်ပွင်လိုင်;ယဝ်.ရေ႑; ၵၢႆ;ၐႃးသမ်. တေလၢႆ;ၶူ႑,ယူ,သဝ်းလွမ်း ၾူးမီးလၼ်.လူင်ရေ႑.ၶိုင်;၊ တေၵ်တ်းၡူဝ်’

ၵၢႆ;ၐႃးၶဝ် လႆ;ၶေ႑;တွပ်,ဧဂ;ငၢႆ;ငၢႆ;။ ဝၢႆးထိင်းလၢတ်;မႃး

‘ၐဝ်းလူဝ်,မီးရူၼ်းသိုပ်,မိုတ်;ပၼ်၊ မီးရေ႑.ၶိုင်;ၵူဝ်;၊ မၼ်းပိၼ်ၼွမ်း[95]’

ၵမ်,လႆ;ထူပ်းဂၼ်တင်းၼွမ်း မီးသိပ်းသၢမ်ပီးယဝ်.။ မိူဝ်;လင်,ၐ႑ ၡူ.လၵ်းမၼ်းၶၼ်. မၼ်းပိၼ် ၶုၼ်ၾွင်းလေးတွၼ်;သၼ်လွႆပလ်တ်;ဝ႑.[96]။ လေးတွၼ်;သၼ်လွႆပလ်တ်;ဝ႑.ၶႆ. မီးၼ်ႈ ဧဂ;ၵၢင် လေးတွၼ်;သိတ်.တူလ်,[97]ဧလ; မိူင်းၵိၼ်းတီးယိူဝ်းၶၼ်.။ ၵၢႆ;ၐႃးယၢမ်;ဂိၼ်ၶဝ်;ၶမ်; လွမ်းမၼ်းလၢႆလၢႆပွၵ်;။ တီး;ၾၠွင်;ၼ်ၵ်,မၼ်း ၼ်ၼ်ဝံ.ၡူဝ်တူဝ်သတ်းၵၢၼ်ပႃးၶဝ်ၶၼ်.တင်းၼမ်။ မၼ်းပႃးလွႆဧလ,လမ်းတူဝ်ထိူၼ်,။ ထ်င်;သမ်. မၼ်းမေႃၾုၵ်,သွမ်;လုမ်းလႃးသူၼ်။ သမ်.ပိၼ်ရူၼ်း လိၼ်;ၵ်ႁင်းရေ႑.ၶိုင်;။ ပေႈလိုဝ်;ၵၢၼ်လူင်ပွင်လိုင်;ယဝ်.ရေ႑; ၶူ႑,ယူ,တီး;ၵိင်းဂလ်ၼ်းလႆ; လီလီ ငၢမ်းငၢမ်းသေတ႑. မၼ်းၵမ်,မိူဝ်း ၵဝ်သၢဝ်တၢ်းရေ႑.ၶိုင်;သေယူ, တီး;ၵၢတ်,လေ႑.ဝံ.။

‘ၼွမ်းယူ,တီး;ၡူၼ်းလၢႆ.တ႑ၐဝ်းၶၼ်.ၸွလိုး၊ မိူဝ်;ၐဝ်းၵမ်,ပႆ,ၵွၵ်, မိူဝ်;ၾုၵ်;ၐဝ်းၶူ႑, ထူပ်းမၼ်းၵေ ၶူ႑,ယွၼ်းလိၵ်;သိုပ်,မိုတ်;ၶူ႑;၊ သူယၢမ်;ၐၼ်မေႈမၼ်းဧၶ,’

‘ၵူဝ်းၡူဝ်, …’

‘လီၐၵ်.ပိူၼ်;တေ.’

ထ်င်;ၼ်ႈၾုၵ်; ပ်တ်,မူင်း ၵၢႆ;ၐႃးၶဝ် ၶၢမ်;ၶူ႑,တၢင်းၡူၼ်းၼွမ်းၶဝ်။ ၡူၼ်းမၼ်းမီးၶိူဝ် လိၵ်းပၢၼ်းတၢပ်;လွႆသေ တၢင်းလင်သမ်.မီးပ႑,တူၼ်;ပ်ၵ်,။ ၼ်ႈဝၢင်းသူၼ်ၡူၼ်းရေ႑; မီးတူၼ်;မွၵ်, ရူးမ်ဝ်း။ တီး;တ႑ၡူဝ်.ၶၼ်. လႆ;ၐၼ်မွၵ်,သွမ်,မွၵ်,ၶွင်,ၵီးဝံ.။ ၶူ႑,ၶုၵ်းလွႆလႆ; မွၵ်,ထူဝ်,ၶၢမ်းတီး; မိူင်းၵိင်းဂလ်ၼ်းၶၼ်.။ ထ်င်;သမ်. သၢဝ်ဝၢၼ်;ၼွၵ်;ၵိင်းဂလ်ၼ်းၶဝ် ၶုင်;ဂ႑,ဝုၼ်,ပႃးလၢႆး မွၵ်,သီရူးမ်ဝ်းၶၼ်.။ ပိၼ်ၡူၼ်းၵဝ်ၵုတ်,လ်င်ရေ႑,ဝံ. မီးလၼ်.ၶိုင်;ၸွလိုး။ တီး;သၢင်,ဝၢင်,

[95] Thom

[96] Deputy Commissioner of Paletwa Hill Tract

[97] ppaw

ၶၼ်ႉ မီးၼိူဝ်းၵၢၼ်ႁွပ်ႈ ၼိၼ်ႈၶိူဝ်သဝ်သေ ၵီးမွၵ်ႇသီလိူင်ဝႆႉ။ ႁူၺ်ႇမိူၼ်မွၵ်ႇ လုပ်ႇၶမ်ႉၽိူင်ႈ တီႈမိူင်းၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ်။ ၸွမ်းၶုင်ႈသိူဝ်ႈမူင်ႈမူင်ႈလူင် တိုဝ်းၼပ်းတိၼ်ၵၢၼ်လၢႆႉ. လႆႈသုပ်းၵၢဝ်ၶၼ်ႉ ႁေ ပႆၵႅၼ်ႈၶွင်ႈသူၼ်ဝႆႉ။ ပေႊႁၼ်ၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ် လူမ်းလူမ်းသိူဝ်းသိူဝ်း ႁွင်ႉၶဝ်ႈၶွင်ႈႁိူၼ်း။ တီႈၽေ ႁွင်ႈၼၵ်ႉလႆႈႁၼ် ႁူဝ်တူဝ်သတ်း ၵၢၼ်ပႄးၶဝ် လိူဝ်းတိုၵ်ႉၵိုတ်းဝႆႉၶၼ်ႉ။ လႆႈႁၼ်ပႄး ၼပ်းပၢၼ်း သီတင်း ပပ်ႉၵမ်ႈၽွင်ႈ။ ႁွင်ႈၶႅ. တေပိၼ်ႁွင်ႈမၼ်းတၢမ်ႈလိၵ်ႈ။ မၢင်ပွၵ်ႈ မၼ်းတၢမ်ႈလိၵ်ႈပိုတ်ႇ ၶွင်ႈမိၵ်ႉၵလိၼ်း ၵိုင်းၵလၼ်းၽိုၼ်ၶိုင်ႈ။ မၼ်းၵွၼ်ၸၶ ၶွင်ႈႁိူၼ်းၶွၵ်ႈႁိူၼ်း လွတ်ႇလွတ်ႇ။ ၶင်ႈႁေၶူၼ်ႉၶႆး လွင်ႈဝၼ်းပႈလင်ၼိုၼ်း။ ပေႊယဝ်ႉ ၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ် ယွၼ်းလိၵ်ႈသိုပ်ႇမိုတ်ႈ တၢႇ ပၼ်လၢႆးၽႅဝ်သေး။ မၼ်းလုၵ်ႉႁူၺ်ႇႁေ တၢမ်ႈပၼ်ၵမ်းလိဝ်။

ၵၢႆႈႁၢႆး ၵမ်ႇပႆႇလႆႈႁၼ်မေးတၢႆးမၼ်းၶၼ်ႉ။ ၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ် ၵွၵ်ႇႁိူၼ်းမႄး။ လိၵ်ႈသိုပ်ႇ မိုတ်ႈၸတ. ၽဝ်ၶွင်းထွင်းၵၢႆႈႁၢႆးယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈတူင်ႉတၵ်ႉၵၼ်ၶၼ်ႉ ၵၢႆႈႁၢႆးလၢတ်ႈ

‘သိုပ်ႇမိုတ်ႈပၼ် တင်းမေးသူၽွင်ႈလေႃႇ’

‘ၵႃး … လွႆႈၵူဝ်ႈ၊ လူဝ်ႇလႆႈသိုပ်ႇမိုတ်ႈပၼ်ၵူဝ်ႈ’

မၼ်းလူမ်းၶႄႇၵႃးလႃးသေ ႁွင်ႉပၢဝ်ႇလိုဝ်ႈၶႄႈၶိုင်ႈ။ ပိၼ်သင်ႁေ ၵၢႆႈႁၢႆးၵမ်ႇ တွင်း။ ၶၢင်းယိင်းၵွၼ်ႇၵေႃႉၶိုင်ႈ ၽဝ်မႄးတီႈၽၵ်းတူၵမ်းလိဝ်။ ယွမ်သေးသေးၵွၼ်ႇႁွလုံး။ ၶုင်ႈဝႆႉသိၼ်ႈလၢႆႈသီသွမ်ႇလမ် တင်းသိူဝ်ႈသွၼ်ႉ။ တူလုံးၽၢင်ၵၢင်းၶႄႈတၢၵေႈ လိပ်ႈလၵ်းလိမ် ယူႇ။ လႆႈႁၼ် ၶွင်းမိုဝ်းမၼ်းယိပ်းပႄး ၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇသူႇရိယ[98]ၽိုၼ်ၶိုင်ႈ။ မၼ်းယိပ်းမိုဝ်းတူင်ႉတၵ်ႉ တင်းႁၢမ်း မၢၼ်းတေႃႇၵၢႆႈႁၢႆး။ မၼ်းလၢတ်ႈ

‘လီၵၢမ်းတေႉၶႂႈၵေႃႈ၊ တေႃႇတတ်ႉတေႉ၊ ယၢမ်းၶႅ. ၶႂႈႁဝ်းတိုၵ်ႉၽတ်းလိၵ်ႈ ၵၢၼ်သူလဝ်ႈတၢမ်ႈၶၼ်ႉ.’ ၶႅသေ ပိုတ်ႇၸၶတီႈၶႄႈလိၵ်ႈ ၵၢၼ်ပႄး**မၼ်းပိၼ်ၶၢင်းၼၢင်း.**[99] ၵၢၼ် ပိၼ်ႇဝႆႉၽၢႆႇမၢၼ်းသေ သွႆႇၶွင်းၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇ သူႇရိယႁူးဝၼ်းၶၼ်ႉ။ ‘လီၽတ်းတေႉၵေႃႈ’ ထိင်ႈ သမ်ႉယုမ်ႉႁေ သိုပ်ႇလၢတ်ႈထိင်ႈ ‘ၶိင်းလူင်တီႈႁိူၼ်းႁဝ်းၸတ. ၵမ်ႇၽတ်း၊ ၶႂႈႁႆႉႁႆႉလၢတ်ႈၽတ်း တူလုံးၸလႈ ၶႅၵေႈ မၼ်းၵမ်ႇထွမ်ႇႁၢမ်းလူင်’

ၵၢႆႈႁၢႆး ၵမ်ႇပႆႇတွၼ်ႉငိၼ်း ႁၢမ်းယွင်ႈ ၵၢၼ်ဝၢၼ်ႁူမိူၼ်ပွၵ်ႈၶႅ။ ႁၢၼ်ႉလွႆတေႉ။ ၶၢင်းယိင်းတၢႆးၵေႃႉၶိုင်ႈ လၢတ်ႈတၢင်ႇတၢင်းၽိတ်း ၶိူဝ်ၽူဝ်ၵိုင်းၵလႅတ်ႈမၼ်း ႁွပ်ႈၵမ်ႇၽတ်း လိၵ်ႈၵၢၼ်ၽူႈတၢမ်ႈလိၵ်ႈ ၵိုင်းၵလႅတ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈၶၼ်ႉ ၵမ်ႇလွႆႈႁိူဝ်။ တၢႇၵၢႆႈႁၢႆး တေႃႇၵိတ်း ၽူႈတၢမ်ႈလိၵ်ႈၵေႈ သၢႆငၢႆလီမႄးယဝ်ႉယူဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈၶႅၸလႈ လင်ႇၼၼ်းတိူဝ်းလူမ်းသိူဝ်း။ ပွၵ်ႈၶႅ. လႆႈ ႁူပ်ႉထူပ်းႁူၼ်းတၢႆးပွၵ်ႈႁဵၵ်ႈ။ ၵၢႆႈႁၢႆးထၢင်ႇ ပိၼ်ငဝ်းၶမ်းလီ တွၼ်ႈတၢႇၶႂဝ်းတၢင်းမိူင်း တၢႆးၶႅ.။

မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၸွမ်းၵၢဝ်မွၵ်ႇႁေႃႇၶိုင်ႈ မႃးပၼ်ၵၢႆႈႁၢႆးႁေလၢတ်ႈ

‘ၵၢဝ်မွၵ်ႇၶႅ. ပၼ်လၢႆးၽႅဝ်သေး လွမ်းလိၵ်ႈႁူၺ်ႇၸလႈ’

---

98 o&, owi;pm
99 She was a Queen

႘
ပႃႇမႆႉလႅင်

တီႈၵၢႆႇႁူးၶဝ် ပႃးလိၵ်ႈၵမ်ႉယၼ်တီမ်ထူၼ်ႈယဝ်ႉငလႈ ၸင်ႇၶိုၼ်ႈတူၼ်ႈတီးမႃး။ ပိၼ်ၶၢဝ်းတၢင်း ၵၼ်ၵႆသီႇသိပ်းလၵ်း တၢင်းဝၼ်းၵွၵ်ႇၵၢတ်ႇလႄႈပုၼ်ႉ။ မွၵ်ႈသွင်လၵ်းငတႉ လႆႈႁႅုႈၶိူဝ်လွႆ ၵၼ်မီးတူၼ်ႈမႆႉၶမ်ႉၶမ်။ ပေႃးပူၼ်ႉ လိူဝ်းၶၼ်ႉ ၽႃင်ယိမ်ႈၵေႃႈ လၵ်ႈလၢႆႈၵူႇ။ လုၵ်ႉတီး ၶိူဝ်လွႆလူင်းမႃးတၢင်းတွႆႈ။ ၵမ်ႇလႆႈႁၼ် တူၼ်ႈသင်ယဝ်ႉ။ တၢင်းၶႄႈၶၼ်ႉ မီးထုင်ႉပိင်းလူင် ၵၼ်ၶိုင်ႈ ပွႆႉႁပ်ႉႁွင်းၵၢႆႈႁူးၶဝ်။ တၢင်းၵႆပုၼ်ႉၶၼ်ႉငတႉ လႆႈႁၼ်သၼ်လွႆသွမ်ႇသွမ်ႇ။ ၽႃင် ယိမ်ႈၵေႃႈတိူဝ်းႁွင်ႈမႃး။ ပွတ်းတွၼ်ႈၶႆႉ မၢၼ်ႉၶဝ်ႁွင်ႉမျေႇလၢတ်ႈ [100] ၶႆႉ။ ႁွပ်ႈမီးၶွင်းငၵႈ မိူင်းမၢၼ်ႉမိူင်းတႆးငလႈ ၸင်ႇႁွင်ႉလိူင်ႉၶႆႉ။ လႆႈဝႃႈထိုင်မႃးၶွင်းမိူင်းတႆးတေႉတေႉယဝ်ႉ။ တီႈမျေႇ လၢတ်ႈ မီးမိူင်းၵွၼ်ႇလဝ်ႈၽႄႉ၊ မျူဝ်ႉလႃးၶဝ်တင်းၶမ်။ ၵၢႆႈႁူး တင်ႈငတႇသူၼ်လွႆ လွင်ႈဝႃႈ ပိူၼ်ႈ ၵွၼ်ၵၼ်လၢတ်ႈ မိူင်းတႆးပိၼ်မိူင်းၵၼ်လီႁၵ်ႉပိင်းၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈလူင်းမႃးတၢင်း လိၼ်ပိင်းၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ် ၵၼ်လၢၵ်ႇလၢႆးၵၼ်ၶိုင်ႈယဝ်ႉၵၼ်ၶိုင်ႈ။ လိၼ်မိူင်းလႅင်မူၼ်မၢၵ်ႇ ၵုတ်ႇ။ လိၼ်ၵႂၢႆးၵၼ် ႁူၼ်ႇထဝ်ႉၶၼ်ႉၵေႃႈ မုင်ႈတူလုမ်း လႆႈႁၼ်တေႃႇပေႃးသုတ်းသၢႆတႃ။

မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၸင်ႇလႆႈႁၼ်သီႁူးမိဝ်း။ ၵဝ်သၼ်လွႆသွမ်ႇသွမ်ႇ လွမ်ႉႁွပ်ႈပၼ် လိၼ် လႅင်တၢင်းယူဝ်ႈၼဝ်။

ပေႃးႁႅုႈမွၵ်ႈသိပ်းလၵ်း သိၼ်ႈတၢင်းၶႆႉ ၽဝ်တီႈပိင်းမႃး။ တႃႇထိုင်တီႈပိင်းၶႆႉ လႆႈလူင်းမႃးမွၵ်ႈႁူးပၢၵ်ႇထတ်း။ ထီႈထုင်ႉပိင်းၶႆႉ ပေႃးၶၢဝ်းၽူၼ်ၵွၼ်ၵၼ် ၽုၵ်ႇသွမ်ႈၶဝ်ႈ။ ယၢမ်းၶႆႉငတႉ ၶွင်းၶႄးၵမ်ႇမီးသင်၊ ပၢတ်ႇၶဝ်ႈမူတ်းယဝ်ႉ။ ၶွင်းၵၢင်တူင်ႈၶႄးၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ် ထၢတ်ႈသူႇၵၼ်တႃးထုၼ်ၶၢဝ်ၶၢဝ်ဝႆႉသူႇၶိုင်ႈ။ ပၢင်ႇပိင်းၵၼ်လႆႈႁၼ်ယူႇယၢမ်းၶႆႉ ပိၼ်ပၢင်ႇပိင်း ႁၢႆးဝူဝ်း။ တီႈသုတ်းပၢင်ႇပိင်းၶႆႉ မီးဝိင်းၵၢတ်ႇႁၢႆးဝူဝ်း။ သိၼ်ႈတၢင်းၵႃး ၶွင်းပၢင်ႇပိင်းၶႆႉ သိုဝ်ႈ မူၼ်ပိုၼ်ၵၢင်ႇလမ်ႈၶိုင်ႈ။ လႆႈႁၼ်ႁူၼ်းဝၼ်ႈၶွၵ်ႈၶႄးပၢင်ႇတႆးလိူဝ်း ၵူႇၶဝ်ႈၵၢတ်ႇႁၢႆးဝူဝ်းၶၼ်ႉ။ မၢင်လိူဝ်းတိူဝ်းႁုပ်းလူင်။ ၶုင်ႈသိုဝ်ႈမႆႁုလ်လူင်မူင်ႈမူင်ႈ ၵၼ်မူၼ်သိုဝ်ႈငၶႇၶၼ်ႉ တင်းႁူၼ်ႁူင်ႇ ယူင်ႉ။ ၶေႃင်းယိင်းၶဝ်ငတႉ မၢင်လိူဝ်းတိူဝ်းႁုပ်း၊ မၢင်လိူဝ်းသမ်ႉႁႅုႇၼွၼ်းႁူဝ်။ သိုဝ်ႈၼူဝ်းၶေႃင်း ယိင်းၶဝ်ၶုင်ႈငတႉ ၵမ်ႇပေႃးပၵ်ႇပိုင်ႈၵၼ် တင်းၶေႃင်းယိင်းမၢၼ်ႉၶဝ်။ လႆႈႁၼ်ႁူၼ်းမၢင်လိူဝ်း

[100] ajrvwe ,

ၶုင်ႈၶူဝ်း ၵၢၼ်ၵၢမ်ႇမိူၼ်တၢႆးၶၼ်.ၵမ်ႈၽွင်ႈ။ ၶဝ်ပဵၼ်လၢဝ်းႁူၼ်းယူႇၶိူဝ်လွႆ။ မီးၵျၢမ်းလၢတ်ႈႁၢင်း ၶဝ်၊ မီးတၢင်းႁိူဝ်းလီယုမ်ႇယမ်ႁၢင်းၶဝ်။ ၶဝ်ႈၵၢမ်ႇလွင်ႈလၢဝ်းပုတ်.။ ၽိုင်ႈထုင်းယူႇသဝ်း တီႈဝၢၼ်ႈ ၶဝ်ၵေႃႈ ၵၢမ်ႇမိူၼ်တၢႆး။ လွင်ႈၶုင်ႈတၢင်းမႄး ၵၢမ်ႇမိူၼ်ၵၼ်သေတႃႇ ပေႃးၶဝ်ႈၵၢတ်ႇၼတႃႇ လႆႈ ၶဝ်ႈၵွၵ်ႇၵႅတ်းၵေႃႇ လၢတ်ႈတေႃႇတၢႆးယူႇ။ လႆႈႁၵ်ၶဝ်ၶိူဝ်တၢင်း ၵူႇလူးၵျႃးဝူဝ်းၶၼ်.။ တီႈၵ်မ်ႈ ၶၢင်းသၢဝ်ၵွၼ်ႇၶဝ် လိၼ်ၶွင်ႇဝႆႉ။ မၢၵ်ႇတၢင်ၵေႃႈ ပဵၼ်မၢၵ်ႇတၢင်မွင်ႉႁူဝ်း။ ၵျေႃႈၵႃးလတ်းၵူႇ ႁွလိုးၼလႈ ၵၢမ်ႇလႆႈႁၵ်ၶူဝ်းၶုင်ႈၶဝ်လီလီၵေႃႈ ၽၢင်ႈမ်ၼ်ႈၽႄႈမႄးၶဝ် ၵၢၼ်ပႃးလႂ်းလမ်လႂ်း လိၼ်ၶၼ်.။

လႆႈၶိုၼ်ႈလွႆတီႈၵျႃးဝူဝ်းၵိတ်းၵိတ်း။ ပေႃးထိုင်တီႈႁူဝ်လွႆၵေႃႈ လႆႈႁၵ်ပၢင်ႇပိင်းလူင် ၵၢၼ်ၶိုင်ႈၶၼ်ႈဝႆႉ။ ပႃႇမႆ.ၵၢၼ်ၶိုင်ႈ တင်းၶွင်လုၵ်ႈၶိုင်ႈ။ တၢင်းပုၼ်.ၶွင်ၶၼ်. လွႆလုၵ်ႈၶိုင်ႈ တေႃႇလုၵ်ႈၶိုင်ႈ သွၼ်.ၵၼ်ဝႆႉ။ ပဵၼ်သၼ်လွႆသွမ်ႇ လိူဝ်းလုၵ်.တီႈၵႆလႆႈႁၵ်ယူႇၶၼ်.။ ၶိူဝ် ငူင်းလွႆၵၢၼ်ၶိုင်ႈ တီးဝိင်းလူင်တူၼ်ႈတီး။ ၶွင်ၵၢၼ်လႆႈႁၵ်ယူႇၶၼ်. ပဵၼ်ၶွင်ၵၢၽိူၵ်ႇ။ မိူၼ် ႁၢင်ႉ ၵၢၵီးပိၵ်ႇမိၼ်ဝႆ.ၶၼ်.ၼလႈ လင်ႇႁွင်.ၶွင်ၵၢၽိူၵ်ႇၼတ.ၵၢမ်ႇလွင်ႈ။ လုၵ်.တၢင်းၵႆတူလုိး ၼတ. လိပ်ႈမိူၼ်ယူႇသေတႃႇ ႁွပ်ႈလႆႈႁၵ်ၵၢၽိူၵ်ႇတူဝ်ၶိုင်ႈ တီႈႁိမ်းၶွင်ၶၼ်.ၼလႈ လင်ႇႁွင်. ၶွင်ၵၢၽိူၵ်ႇ။ ပေႃးၽၢၼ်ႈတူလုိးၶွႆးလိၵ်ႈလႂ်းလၢဝ်းပုတ်. တေလႆႈႁၵ် လွင်ႈတူဝ်သတ်းသီၽိူၵ်ႇ တင်းၶမ်။ လၢင်.ၽိူၵ်ႇ၊ ၶူၵ်.ယုင်းၽိူၵ်ႇ၊ ၵၢၽိူၵ်ႇ။ လိူဝ်းၶဝ်ပဵၼ်သတ်းသုင်တွၼ်းသေ သတ်း တၢင်ႇလိူဝ်း။ ၶွႆးၵႃႈပၢၼ်ၿႄးပုတ်.ထလဝ်ႈ လႆႈပၼ်ႇၶွႆးသံသရူၶၼ်. လႆႈပဵၼ်သတ်း မႃးတင်း ၶမ်။ တီႈပၢၼ်လိုၼ်းသုတ်း လႆႈသပ်ပလ်ုလူတလၢၼ်ၼလႈ လင်ႇပဵၼ်ၿႄးယဝ်. တဵပ်းၶၢတ်ႇသံသ ရူလႆႈ။ ၶွႆးပၢၼ်လႆႈပဵၼ်သတ်းလိူဝ်းၶၼ်. လႆႈပဵၼ်မႃးမိူၼ်ၶင်ႇ လၢင်.ၽိူၵ်ႇ၊ ၶူၵ်.ယုင်းၽိူၵ်ႇ၊ ၵၢၽိူၵ်ႇ။ ႁွပ်ႈၶႅ ၵွၼ်ၵၼ်ယုမ်ႇယမ် တေၵၢမ်ႇလႆႈၵဝ် လၢင်.ၽိူၵ်ႇ၊ ၶူၵ်.ယုင်းၽိူၵ်ႇ၊ ၵၢ ၽိူၵ်ႇတႂ်။ ပေႃးၶႃႈတႂ် လင်ႇၽဵဝ်မိူင်းငလႂ်း။ ၵေႃ.ႁၵ် ၵၢၽိူၵ်ႇတီႈႁိမ်းၶွင်ၶၼ်. ၵၢမ်ႇလၢႈ လီႁတ်းဝႆ. တီႈႁူၼ်းမၼ်းၼလႈ မိူဝ်းၶွပ်ႇပၼ် တီႈလဝ်ႈၽႃ.လူင်ယွင်ႁူလ်ႈ။ ပဵၼ်မိူဝ်ႈပၢၼ်လဝ်ႈ ၽႃ.လူင် ၵေႃ.ပဵၼ်လုင်း လဝ်ႈၽႃ.ၵေႃ.ယၢမ်းၶႆ. မိူဝ်ႈပူၼ်.မႃးမွၵ်ႈ သၢဝ်းပီးပႂ်ၶၼ်.။ လဝ်ႈ ၽႃ.လႆႈႁပ်.ဝႆ. ၵၢၽိူၵ်ႇၼလႈလူမ်းၶႄႇ။ ၵဝ်ၶွၵ်ႈၶမ်း လိၼ်.ၵၢၽိူၵ်ႇဝႆ. လီလီငၢမ်းငၢမ်း။ တဵၼ်ႇ တင်ႈႁူၼ်းၵေႃ.ၶိုင်ႈ တၢႇပွႆ.ၵၢၽိူၵ်ႇ။ ၵွၼ်ၵၼ်လၢတ်ႈဝႃႈ ၵၢလမ်လိူဝ်းမီးတီႈတူင်ႇတၢင်ႇၶႆ. ၵၢမ်ႇႁတ်းၵူႇ လိုဝ်ႈၶိူဝ်ၶွၵ်ႈႁၢင်း ၵၢၽိူၵ်ႇၶၼ်. လႃးလႃးဝႃႈၶႆ။

မိူဝ်ႈလူင်းမႃးတၢင်းထုင်.ၶွင်ၵၢၽိူၵ်ႇၶၼ်. လႆႈႁၵ်ၽၢင်ယိမ်ႈၵၢၼ်ၶိုၵ်.ၶမ်ႇၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။ ၶွႆးၵၢင်ထုင်.ပိင်းၶၼ်. တူၼ်ႈမႆ.လူင်ပဵၼ်တူၼ်ႈပဵၼ်တူၼ်ႈ လီးၶိုၼ်ႈၵၢင်ႁၢဝ်ၵူႇ။ သမ်.မီးမွၵ်ႇ လိၼ် လိၼ်ၵွၼ်ႇၶဝ်ၵီး လွမ်းၶိူဝ်တူၼ်ႈမႆ.လူင်လိူဝ်းၶၼ်.။ တီႈၽၢင်ယိမ်ႈၵိင်းၵလိၼ်းၼတ. ၵၢမ်ႇမီးတူၼ်ႈမႆ. လိူဝ်းၵီးမွၵ်ႇသီလိၼ်လိူင်.ၶႆ။ တူၼ်ႈမႆ.လိူဝ်းမီးမွၵ်ႇသီလိၼ်ႁတ်းႁၢၼ်ၶႆ. ႁၢင်း ၶိုၵ်.ဝႆ.တေ.လူင်။ တီႈၶဝ်ၵၢမ်ႇပေႃးလႆႈႁၵ်မီးမွႆးမႆ.။ တီႈတူၼ်ႈမႆ.သွင်မဵဝ်းၵၢၼ်ၵႃႈႁူးလႆႈႁၵ် မိူဝ်ႈဝၼ်းၶၼ်. တင်းသွင်မဵဝ်းမီးမွၵ်ႇလိၼ်။ ပဵၼ်မႆ.ၶၵဝ်.ၼလႈမႆ.ၵၢဝ်။ မွႆးမႆ.ၶၵဝ်.ၶႆ. မီးပၢၼ် ၽေမိူဝ်းၼမႈယိင်းၵေႃ.ၶိုင်ႈ။ တူၼ်ႈလမ်းမၼ်းၵေႃႈသုင်။ ၶွႆးၵၢင်တူၼ်ႈတၢင်ႇမိဝ်း မႆ.ၶၵဝ်.လိူဝ်း ၶႆ. မ်ၼ်းလီးၶိုၼ်ႈၽႃႇဝႆ.။ လမ်းမၼ်းၵေႃႈယွႆႇၶႄႇ။ သီမၼ်းသမ်.ပဵၼ်သီၽိူၵ်ႇ။ ၵိင်ႇတင်း ၶမ်ၼၽၵွၵ်ႇဝႆ.ၼလႈ တေဝႃႈႁၢင်းဝူင်းမူၼ်းၶႆၵေႃႈ ၵၢမ်ႇလၢင်းဝႃႈ။ ပေႃးထိုင်ၶၢဝ်းမွၵ်ႇ လႆႈ ထၢင်ႇဝႃႈ ၵၢမ်ႇမီးမွႆးသေမွႆး။ မီးမွႆးမႆ.ၵွၼ်ႇၵိတ်းၵိတ်းႁွလိုး။ မႆ.ၶၵဝ်.ၶႆ. လုၵ်.ၶွႆးလိၼ်မ်ၼ်း ၵွၵ်ႇလီးၶိုၼ်ႈၽႃႇ ပႃးမွၵ်ႇလိၼ်လိၼ်ၼလႈ မိူၼ်မုၵ်.ၽႂ်ႈလူင်လုၵ်.ဝႆ. ၶိူဝ်ၶႄႈလိၼ်မိူင်း။ တွႆႈ

လိၵ်ႈၵိမ်းလမ်းတူၼ်ႈၵေႃႈ မီးမွၵ်ႇႁူင်ႈတူၵ်းဝႆႉတင်းၼမ်။ ထိင်ႈတူၼ်ႈမိဝ်းၶိုင်ႈသမ်ႉ ပိၼ်မႆႉၵၢဝ်။ မွၵ်ႇမႆႉၵၢဝ်ၶၼ်ႉၼတႃႉ တီႈသီလႅင်ၶူၼ်းလေႃးသီလိူင် ငႃႈသီမၢၵ်ႇလွၵ်းဝႆႉ။ ႁၢင်ႈမၼ်းသမ်ႉ မိူၼ်ႁၢင်ႈႁူဝ်ၵိူၵ်ႈၶၵေႃးတူဝ်ၶိုင်ႈ။ မွၵ်ႇမႆႉၵၢဝ်ၼႆႉ ယွႆႇသေမွၵ်ႇမႆႉၶဝ်ႉ။ တီႈၵိင်ႇမႆႉၵၢဝ် မွၵ်ႇၵီႈတဵမ်တင်းၵိင်ႇဝႆႉၼလႄႈ မိူၼ်ၾိင်ႈမႃတွမ်ၵၼ်ဝႆႉတီႈတူၼ်ႈယဝ်ႉ။ တီႈမိူင်းမၢၼ်ႊ မီးထိင်ႈတူၼ်ႈ မႆႉၵၢၼ်ၵီႈမွၵ်ႇလႅင်ၶၼ်ႉ ပိၼ်မႆႉယွႆးယုင်း။ ဝႃႈလင်မႃး လင်ႇၵႂႃႈႁႃးယၢမ်ႈႁၼ် တီႈႁိမ်းၽင်ႇၼူးဝိင်းႁေႃၶမ်းတႃႈလိူဝ်ႇၶၼ်ႉ။ လဝ်ႈလိၵ်ႈလူင် သိမ်းမႃးသိတ်ႉ–မေႃးၵမ်း ယၢမ်ႈတဵမ်ႈတူဝ်ထူပ်းမၼ်း လွင်ႈလႆႈလုၵ်းတူလႆး မွၵ်ႇမႆႉယွႆးယုင်း တီႈႁိမ်း ၽင်ႇၼူးဝိင်းႁေႃၶမ်းတႃႈလိူဝ်ႇၶၼ်ႉ လိူင်ႉၼႆ 'ၵၢမ်းတူလႆးတၢင်းႁၢင်ႈလီ မွၵ်ႇယွႆးယုင်းလႅင်လႅင်ၶၼ်ႉ မိူၼ်ႁၢင်ႈလိမ်းထူလႆႈလွႆႈႁူၺ်ႉ' ၼႆ။ မိူဝ်ႈလႆႈယိမ်ႈတူလႆး တၢင်းႁၼ်လီၽိုင်ႈတိၼ်းပိၼ်လိုင် လွႆႈႁပ်ႉမႃးတွမ်တီႈၶိုင်ႈသေ ၵမ်ႇလႆႈငိၼ်းသိင်သင်၊ ၵမ်ႇလႆႈသုတ်ႇၵႂႃႇသင်၊ ၵမ်ႇလႆႈႁၼ်သင်ထိင်ႈ တၢင်ႇၵၢၼ်ယဝ်ႉဝႃႈ။

ႁိူၼ်းၶုၼ်လူင် တီႈတူၼ်ႈတီး

တူၼ်ႈတီးၼႆႉ သုင်သေၶေႃႈၼမ်ႉပၢင်ႇလႂ်ႇ သီႇၵိၼ်ထတ်း။ တႃႇႁေႃႈၶိုၼ်ႈၶူႁႃႇတၢင်းၶူဝ်ဝိင်းၶၼ်ႉ ၵမ်ႇပေႃးႁူဝ်။ ၶဝ်ႈတီး ၽိူးလိပ်း–ၽေႃးၵႃးထီး ၵွၼ်တၢင်း။ ၼိၼ်းၵၼ်တႃႇၵိၼ်ၼမ်ႉၶၢင်ႈလွမ်းမၼ်း ၵၢင်ၶွႆသိပ်းမူင်း။ ႁေႃႈလွမ်းသိၼ်ႈတၢင်းလူင်သေ ငွၵ်းၶဝ်ႈၶွႆးဝၢင်းသူၼ်လူင်တီႈၶိုင်ႈ။ ယူႇၵမ်းၶိုင်ႈ ၵႂႃႈႁႃးၶဝ် ပႆၶိူၼ်ႈၶိူဝ်ၶူဝ်လႆၶိူၼ်ႈႁိူၼ်းၶုၼ်လူင်မိူင်းတႆးယဝ်ႉ။ တီႈၶၼ်ႉ မီးၶိင်းၵလႃးၵေႃႉၶိုင်ႈ တင်းလုၵ်ႈလၢင်ႈမၢၼ်ႊၶဝ်လုၵ်းပွႆႇဝႆႉ။ ၵေႃႉၶိုင်ႈလိၼ်ႈၶဝ်ႈႁူႇပွင်ႇၶၢဝ်ႇတၢင်းၶွႆးၼလႄႈ ၽေႃးၵႃးထီး ၵွၵ်ႇမႃးႁပ်ႉၵမ်းလိဝ်။ တီႈၽိူၼ်ၶဝ်ႈ လႆႈႁၼ်

ၵ်မ်ၶုၼ်လူင်လွ်လ်မ် မိတ်ႇသထိူဝ်ႈ ရွတ်ႈသီးထိူဝ်ႈ[101] တင်းၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ရေႊပိူတ်2[102]ၶဝ်။ ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ရေႊပိူတ်ႈ လင်ႇၵျလံႉထုၵ်ႇတ်ႈင်တင်ႉ ပ်ၼ်ၽူႉၵွၼ်းမိူင်းၵ်ႈင်းတုင် ဝ႑ႉလဝ်ႉၽျႃႉထုၵ်ႇ ယိုဝ်းတ႑ၶၼ်ႉၶလႉ ၵမ်ႇပ်ႇၵိူင်။ ၽျေႃးၵျႉထီးသိုပ်ႇမိုတ်ႉပၼ် တင်းၶျသွင်ၵျေ။ လိူဝ်းတေပ်ၼ် လဝ်ႉၵျိုၼ်းၵ႑ႉၵျႃး မႃးယေႉၵွၼ်ႉယေႉၵမ်းၶၼ်ႉ။ ၽျေႃးၵျႉထီးလၢတ်ႉ ၶွ်ႈၶပ်ႉမႃ်ၶႃဝ်းတၢင်း ၵ႑ႉၵျႃးၶ်ႉ ၽ်ၼ်ၵၢၼ်ဝ်ႉ တျႉၵွျႉၶလႉမိူင်း လိူဝ်းၶၼ်ႉဝျႉ။ ၽျေႃးၵျႉထီးထၢမ်ၵ႑ႉၵျႃး

‘ၵူလ်းၵျႉ ဝ႑ႉမႃးလင်ႇတေၶ်းၶၶပ်ႉမႃ်ၵျဝ်း၊ မိူဝ်ႉလ်ွ သူတေမႃးတီႉၵျဝ်း’

ၵုမ်လွင်ႉၶပ်ႉမႃ်ၶႃဝ်းတၢင်းၵမ်းၶိုင်ႉ။ တူၵ်းလူင်းလံႉလွ်ၵၼ်ဝျႉ ၵ႑ႉၵျႃးတေယူႇ တီႉ ၵၢတ်ႇလေ။ ထ်ႈင်ႉဝၼ်းၶိုင်ႉ၊ သွင်ဝၼ်းသေ ၶလႇတူလ်းၵိမ်းၵွမ်းယဝ်ႉ လင်ႇတေမႃးလူးတီႉ မၼ်း။

လွင်ႉလိူဝ်းၵုပ်ႇၵူဝ်းၵၼ် မိူဝ်ႉၵိၼ်ၶမ်ႉၶၢင်ႉတျႇၶ်ွၶၼ်ႉၵျေႉ တိူဝ်းလီထွမ်ႇမႃး။ ၶ်ွးဝူင်ႉၶ်ႉ မီးလွင်ႉလၢၵ်ႇလ႑းတင်းၶမ်။ ၶုၼ်ပွင်မိူင်းမိူင်းမၢၼ်ႈမႃးတီႉတူၼ်ႉတီးသေ ၵ်တ်းပွႆး ပျႇတီႇတင်းၶမ်။ လဝ်ႉၽျႃႉတင်းၶမ်ၽ်ဝ်တူၼ်ႉတီး မႃးထူပ်းၶုၼ်ပွင်မိူင်း။ ပႃးလဝ်ႉၶၢင်းမၵျ တေဝီၶဝ်မႃး။ ၵူၼ်းယူႇၵူပ်ႈ လိူဝ်းယူႇတီႉတူၼ်ႉတီးၵျေႉ မႃးၶဝ်ႉၵူမ်ႉ။ မိူဝ်ႉၶၼ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ် သူၼ်လ်ွ လၢတ်ႉၼိူဝ်း လွင်ႉလဝ်ႉၽျႃႉၵ်ႈင်းတုင်။ ယဝ်ႉသမ်ႉ သိုပ်ႇၵ်တ်း ပၢင်ၵုမ်ၶွင်ႇသီႇမိူင်းၵူမ်ႉ တုမ်လိုင်ႉတ႑း။ ၽျေႃးၵျႉထီး ပ်ၼ်ၵူဝ်ပဝ်ႉၶွင်ႇသီႇမိူင်းၵူမ်ႉတုမ်လိုင်ႉတ႑း။ မိူဝ်ႉတၢမ်းၶမ်ႉဝၼ်း ၶိုင်ႉ လဝ်ႉၽျႃႉၶဝ် တွမ်ၵုပ်ႇၵၼ်လွတ်ႉလွတ်ႉလ်ဝ်းလ်ဝ်း။ လံႉၵျၼ်ၵၢင်လွ်လဝ်ႉၽျႃႉၶဝ် ၵၼ်ဝ်ႉ ၶိူဝ် ၵူဝ်ပဝ်ႉၶွင်ႇသီႇၶၼ်ႉတ်ၵ်ႇတ်ၵ်ႇလ်င်းလ်င်း။ မီးပွၵ်ႉၶိုင်ႉ တီႉပၢင်ၵုမ်ၵ်ဝ်ႇလူလ်ႉ သ်ၼ်ႉငိုၼ်း လွ်ႉလ႑ႇၶၼ်ႉ လဝ်ႉ ၽျႃႉၵျေႉၶိုင်ႉလုၵ်ႉလၢတ်ႉ

‘ၵျဝ်းၶျႉ လံႉၵျၼ်လွင်ႉၵူဝ်ပဝ်ႉလူင် မီးပရိယ႑းၶမ်၊ မီးလွ်မေတူလ်းထိုင်ၶိူဝ်ၵျဝ်းၶျႉ ၵၼ်ဝျႉၶၼ်ႉ၊ ၵူလ်းၵျႉ ပေႃးလၢတ်ႉ လွင်ႉတၢင်းၵၼ်ပ်ၼ်တေၶၼ်ႉၵျေႉ ပၢင်ၵုမ်ပေႃးယ႑ႉ ၵမ်းလ်ဝ်’

ၽျေႃးၵျႉထီးၶူဝ်သေလၢတ်ႉ ‘ပ်ၼ်ၵူျႇလိူင်ႉၶၼ်ႉၵျေႉလီတေယဝ်ႉ၊ လွင်ႉၵၼ်လိုဝ်ႉ လွ်ႉၶၼ်ႉၵျႃႉ၊ တီႉတေလွင်ႉၵၼ်တေၵၼ်ဝျႉၶၼ်ႉ ၵိူဝ်ၵွၼ်ႇတွၼ်ပ်ၼ်လွင်ႉယ်ၼ်ႇငႉၵူၼ်ႉ ၵွၼ်ႇ၊ ၵျဝ်းထၢင်ႇၵူၼ်းယိင်ႉယ်ွႇၵျေၶိုင်ႉ ၵမ်ႇထုၵ်ႇလီလၢတ်ႉၵွၵ်ႇ လွင်ႉၵၼ်တေမၼ်း၊ ပၢင်ၵုမ်ၶွင်ႇသီႇငတေတေလံႉသိုပ်ႇၵ်တ်းၵူျႇယူႇ၊ ၵမ်ႇလၢတ်ႉလွင်ႉၵၼ်တေၵျေ တေလံႉသိုပ်ႇ ၵုပ်ႇၵုမ်ၵၼ်၊ သူလဝ်ႉၶဝ်လၢတ်ႉၵူျမ်းလ႑လ႑ၵျေ သ်ီင်ႉၶႃဝ်းယၢမ်းတင်းဝူင်ႉ၊ ယ်ၼ်ႇငႉၵူၼ်ႉ ၵွၼ်ႇယူႇၵူႈၵျေ။ ပၢင်ၵုမ်ၵျေႉပ်ၼ် ပွႆးပျႇတီႇၵျေႉပ်ၼ်၊ ၵၼ်ၵျေ။ၵျဝ်း လၢတ်ႉၵူျႇၶၼ်ႉ လွ်ႉ ၵိူဝ်ႉ၊ တေလၢတ်ႉၵ်တ်းသင်ၶျေ လွင်ႉၵၼ်တေၶၼ်ႉ၊ ၵ်တ်းသင်ၶလႉ တေၵွ်ႉပွႆးပျႇတီႇလူ။ လ်ဝ် ၵွပ်ႉလွင်ႉၶၼ်ႉလျ’

ၵ႑ႉၵျႃးထၢမ် ‘ပ်ၼ်လုမ်းၽွင်းငၢမ်း ၵ်တ်းပၢင်ၵုမ်ၶႃဝ်းယၢဝ်းၵူျ ၶိုၵ်းလွမ်းပျႇတီႇၵျ။’

ၽေႃးၵႃးထီးတွပ်ႇ၊ ‘ပေႃးပဵၼ်ၶႅၼ်ၼၼ်ႉ ၼေပဵၼ်လူင်ပွင်လိူင်ႈ ၵၼ်ၵျူႉလိူဝ်သေ ပိူၼ်ႈ ၶႂ်ႈလုမ်ႈၾၢႆႉၶႂ်ႈၵိူဝ်ႈ’

‘မိူၼ်မိူင်းဢႃးၶေႇတီးယိူဝ်း[103] ၵတ်းယဵၼ်ၶၼ်ႉၵႃႉ’

‘ပၢၼ်မိူင်းႁိူဝ်ႈႁိူင်းပိူင်းသႂ်ႇၵူႈ’

‘မိူဝ်ႈလႆႈလတ်းၶၢမ်ႈ ပႃႇမႆႉၶိဝ်ႉလူင်ၵေႃ ၶိုၼ်ႈမႃးတူၼ်ႈတီးၶၼ်ႉ ဢႃႈၵႃးထၢင်ႇ တူၼ်ႈတီးမိူၼ် ၾၢင်းတူမိူင်းၵၢင်ၵၢဝ်ၶႆႈ၊ ၵၼ်ဢႃႈၵႃးထၢင်ႇ ၵမ်ႇၾိတ်းၼသႈ’

‘ၵေႃႉၵဝ် မေႃးရိတ်း၊ သူမႃးတီႈၼႆႉ ပဵၼ်တႃႇတၵ်ႉမ်ႈပပ်ႉ လွင်ႈမိူင်းတၢႆးၼႆႉ ၵမ်ႇလွႆႈ ၵႃႉ၊ ၽြႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈႁွလ်းတေႁူႉလႆႈ ၶႂ်ႈပပ်ႉသူ ၼေပႃးသင်ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ၊ ႁူလ်းၵႃႈ သူၶုၵ်း လွၵ်ႇလႆႈဝႃႈ ဢႃႈၵႃးပဵၼ် ႁုၼ်းၵၢပ်ႇၵၢၼ်လူင်ပွင်လိူင်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ၊ တူၼ်ႈတီးၼၼ်ႉပဵၼ်မိူင်းၵၢင်ၵၢဝ် ၶိူဝ်ၶၢင်လိၼ်မိူင်းၼေႉၵိူဝ်ႈ၊ ႁူလ်းၵႃႈ ၵဝ်းထၢင်ႇႁုၼ်းၵၢပ်ႇၵၢၼ် လူင်ပွင်လိူင်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈၼႆႉ ၵမ်ႇထုၵ်ႇလီလၢတ်ႈ လွင်ႈၶႄႈလိၼ်ၵၼ် မၼ်းလႆႈၵဝ်ပုၼ်ႈၾွၼ်းဝႆႉၶၼ်ႉ’

[103] Arcadia

၁၀

႐ွင်းလဝ်ႈရသေး

ဝႃးထိင်း တင်းၵႃႈၡႃးၶိုၼ်ႈၶူိဝ်ၵႃးယဝ်ႉ ၽွင်ႉတူလုံးမွၵ်ႇ လိူဝ်းသွမ်းပၼ်မႃးၶၼ်ႉ။ ၡႂ်ဝ်ႇဝံႉ ၵိတ်းၵိတ်းယဝ်ႉ။ ႐ူလုံးၵႃႈ တႃႇပၼ်ၼူဝ်းတွၼ်ႈငတႉ တိုၵ်ႉလီယူႇ႐ွလုံး။ လုၵ်ႉတီႈၽႄးၵႃး ထီးၵွၵ်ႇမႃး ၶႃႇလူး႐ူၶၼ်းလႃးၽွႆသေး ၽၢၵ်ႇပုၼ်ႉဝႅင်းၶၼ်ႉ။ ၵမ်ႇပေႃးလႆႈၡေႃႈ႐ိူင် လႆႈၡၼ် ႐ူၶၼ်းမၼ်း။ ၵႃႇဝံႉၶူိဝ်းပႃၼ်းတႃပ်ႈငလႈ ပိၼ်ၶေႃၶေႃဝံႉ။ ၵႃးၵမ်ႇၶႃႇလႆႈထိုင်႐ူၶၼ်းငလႈ လႆႈ ၡိတ်းၵႃး တီႈၶႄႈ ႐ူၶၼ်းတႃးၵွၼ်ႇလင်ၶိုင်ႈ ၡိမ်းၶမ်ႉၵွၼ်ႇၶၼ်ႉ။ ယိပ်းၡေႃႇမွၵ်ႇၡေႃ ၵႃႈၡႃး ၶဝ်ပံၶိုၼ်ႈၶူိဝ်႐ွင်းမႃး။ လႆႈၶႃမ်ႈပံပႃႇၡိၼ်။ လႆႈလတ်း ပႃႇယူိဝ်ႈဝူဝ်းၶဝ်ၵိၼ်ယူႇၶၼ်ႉ။ လႆႈငိၼ်း သိင်ၶမ်ႉလံတူၵ်း။ ၽွင်းၵႃႈၡႃးၶဝ်ၽဵဝ်ၡူႇၶၼ်ႉ ပိၼ်ၶႃဝ်းၵင်ဝၼ်းတိင်ႈ။ လဵတ်ႇတီႈတွၼ်ႈမႆႈ ၶႆႉမႆႈၶႄႇ။ ႐ွပ်ႈလႆႈပံၶိုၼ်ႈ ႐ွင်းမႃးၵေႈပႃးၽွင်ႈ။

ထၢင်ႇဝႄႈ တေၽဵဝ်ငႆႈငႆႈ တေလႆႈပံထဵင်ႈၶိုင်ႈလၵ်း႐ွၼ်ႇ။ လိူဝ်းလႆႈငိၼ်း လွင်ႈမၼ်း ငတႉ ၵမ်ႇမီးလွင်ႈလီယုမ်ႇသင်။ လႃးၽွႆသေးၶႆႉ ႐ူၶၼ်းယူးရူပ်းၵေႉလႂ်ၵေႈ မၼ်းၵမ်ႇၶႂ်ႈထူပ်း ဝႄႈ။ လႆႈသပ်းသႆႇတူလုံး မၼ်းပိၼ်႐ူၶၼ်းၵမ်ႇပေႃးယူႇလီ။ မၼ်းတေႁပ်ႉထူပ်း ၵႃႈၡႃးၶဝ်ယူႇ ၡႃႉ။ ယူဝ်မၼ်းတေသွၼ်ႇ ၵႃႈၡႃးၶဝ်ၡူႇယႃႉၵဝ်း တၢင်းၶိမ်မၼ်ႈမၼ်း႐ူဝ်။ ၵႃႈၡႃးယိပ်းၡေႃႇ မွၵ်ႇၡိမ်းၡိမ်းၡေႃ ငူမ်းတူလုံးလိၵ်ႈသိုပ်ႇမိတ်ႈၶႂ်ႈထွင်း။ ၵႃႈၡႃးလတ်ႈ တီႈဝႃးထိင်း ‘ၵတ်ႉၵႃႈ ၡဝ်းမႃးသွင်ၵေႉၡေလႃႈ၊ ပေႃးပိၼ်ၵေႉလဵဝ်႐ွလုံးငတႉ လဵပ်ႈတေၵမ်ႇၡတ်းမႃး’။

ဝႃးထိင်းၵေႈလၢတ်ႈဝႄႈ ‘ၵိုမ်း ... ၶႂ်ႈဝႄႈၶၼ်ယဝ်ႉ.’

ပေႃးလႆႈပံထဵင်ႈ မွၵ်ႈၡႃႈမီႉၶိတ်ႈ လႆႈၡၼ်သူၼ်မွၵ်ႇ ၵၼ်မီးၶူိဝ်ပၢင်ႇပိင်းၵွၼ်ႇ။ လႆႈၡၼ်႐ူၶၼ်းၵွၼ်ႇလင်ၶိုင်ႈ။ တီႈလၢၼ်းၵၼ်မီးၽၢႆႇလၢၼ်းၶၼ်ႉ မီး႐ူးလဵင်းမၢၼ်ႇ႐ၢင်ႈ႐ၢင်ႈ လူင်။ ၵႃႈၡႃးၶဝ်ၡူႇလုၵ်း တီႈၽၵ်းတူဝၢင်း။ လႆႈလွမ်ရူဝ်မႃတူဝ်ၡၢင်းလဵပ်ႈၡႃႉၶၼ်ႉ။ လုၵ်ႈ လၢင်ႈၵေႉၶိုင်ႈ သၵ်ႉၼူဝ်းယူႇတီႈၶႂ်ႈသူၼ်။

လုၵ်ႈလၢင်ႈၶၼ်ႉလၢတ်ႈ လႃးၽွႆသေးမီးယူႇၶႆငလႈ ၵဝ်လိၵ်ႈတင်းၡေႃႇမွၵ်ႇၵၼ် သွမ်းပၼ်မႃးၶၼ်ႉ ႐ူႈတီႈမၼ်းၡေႃသင်ႇ ‘႐ူႇပၼ်တီႈလဝ်ႈ႐ူၶၼ်းသူငလႈ၊ ၡဝ်းတေပွႆႉဝံႉတီႈၶႆႉ’။

ၵမ်ႇ႐ူိင်သင်လႆႈငိၼ်းသိင်႐ူမ်းၵိင်းၵလိတ်ႈ။ တေပိၼ်လႃးၽွႆသေးယဝ်ႉ။ မၼ်း႐ွင်ႉ

‘မႃးငလႈ၊ ၶဝ်ႈမႃးငလႈ’

ဢၢႆႈႁူးၶဝ် ၶဝ်ႈၼႄႉတူဝ်ဝၢင်းႁူဝ်ႉ။ ႁူၼ်းယွမ်ၵိင်းၵိင်း၊ ၼုၼ်ႈႁူဝ်မၢင်မၢင်ၵေႃႇၸိုင်ႈ ၶၢမ်ႈပႆသုၼ်မွၵ်ႉ ၵေႃ မႃးလူးတီႈဢၢႆႈႁူးၶဝ်။ မၢၵ်ႇတၢ်းတူဝ် လွမ်းမႃးတၢင်းလႅင်မၼ်းၶလႈ ဢၢႆႈႁူး ၶဝ် ၵမ်ႉႁတ်းသိုပ်ႉပႆ၊ လုၵ်းပွႆႇထိင်ႈ။ ႁူလ်းၵႂ်ႈ မၼ်းၶတႃႇယုမ်ႇယုမ်ႇယၢႆႈယၢႆႈၵေႃလၢတ်ႈ 'ၵိတ်း သင် လုၵ်းပွႆႇတီႈၶၼ်ႇ၊ ၶဝ်ႈမႃးလေႃႉ၊ မႃးၶလႈ' ၶႆၶလႈ ဢၢႆႈႁူးၶဝ်သိုပ်ႉပႆႁူဝ်ႉ။ မၼ်းယိပ်း မိုဝ်းတူင်ႇတၵ်ႇဢၢႆႈႁူးၶဝ်။ မၼ်းႁွင်ႇ

'မႃးႁဝ်းႁူဝ်ႉၶႅင်းႁူၼ်း၊ လွမ်းႁဝ်းမႃးၶလႈ'

ဢၢႆႈႁူးၶဝ် လွမ်းလႅင်မၼ်းႁူဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႇ ၸၢင်ႉႁၼ်မၼ်းၼၢတ်ႉထူင်လိၵ်ႈသွမ်း။ ၶွပ်ႈၶႆၸၢင်ႉထမ်ႇ 'သုၵမ်ႉပႆႉလႆႈလူလိၵ်ႈၶႄႈ'။ လႆႈၵၢမ်းလွင်ႈၵမ်ႉပႆႉၼႄႇလိၵ်ႈသိုပ်ႉမိတ်ႈၵေႃ ၼိတ်ႈႁွင်ႇ။ ဢၢႆႈႁူး ၶဝ်ၶဝ်ႈႁူၼ်းမၼ်း။ မၼ်းလၢတ်ႈ 'ၵူဝ်းႁူဝ်ႉ … ၵမ်ႉပႆႉလႆႈၼႄႇ' ၶႆၵေႃ သိုပ်ႉ ၼႄႇလိၵ်ႈယဝ်ႉၵေႃလၢတ်ႈ

'သွမ်းပွႆႉမႃးႁႃႉ၊ လႆႈႁၼ်ၵၼ်လူမ်းတေႃႉယဝ်ႉ'

ၵူႈၶႆႉႁွလ်းၵေႃႈ ႁၢၼ်ႉလွႆယဝ်ႉ။ ပေႃးဢၢႆႈႁူးၶဝ်လၵ်းလိမ်ၶတ။ တေလၢင်းၵုပ်ႉ တၢင်းမၼ်းလီလီယူႉၵမ်ႉႁၢင်ႉ။ ဢၢႆႈႁူးၶဝ် ၶင်ႈၶႅင်းႁွင်ႈၼၵ်ႉ။ ၶူဝ်ၼေၶႅင်းႁွင်ႈၼၵ်ႉ ၼၼ်ဝႆႉ ၼပ်းပၢၼ်းသီယႃႈၶမ်ႉ၊ ၼပ်းႁၢင်ႈၶၢင်းယိင်းၶူဝ်သၼ်လွႆ၊ ၶဝ်တိုင်ႈ။ ဢၢႆႈႁူးၶဝ် တိုၵ်ႉလႆႈၽၢင်ႉ ၵေႃ ၶင်ႈလွမ်းမၼ်း။ လၢႆႈၾၢင်သေႇၶႆႉ လိတ်းသိဝ်းမူၼ်ႁူၼ်းၶုမ်ႉၵေႃႇၸိုင်ႈ။ မေႃယူႉသဝ်း ၵူၼ်ႈၵူၼ်ႈၵွၼ်ႉၵွၼ်ႉ။

မူၼ်ၽူႈမီးလၼ်ႉတပ်ႉသိုၵ်းၵေႃႇၸိုင်ႈ။ ႁူၼ်းမူၼ်မၼ်းၶႆႉ ထုၵ်ႉလီပိၼ်ၽူႈမႃႈသုၼ်ႉ တူဝ်ၼုၼ်ပွင်မိူင်း။ ၶမ်ႉၵတ်ႉတၢင်းၼၼ်ႉ ၵၼ်မီးတီႈမၼ်းၶလႈ လၢႆးမၼ်းယူႉသဝ်းၶၼ်ႇ ပိၵ်ႉ ပိူင်ႈၵၼ်တေႃႉ။ ႁူမ်းလိူဝ်းတင်ႈ ၶတႉလၢတ်ႈၶၼ်ႇၶတ ၵမ်ႉလၢၵ်ႉလၢႆးသင်။

'တီႈၵွင်ႈသုၶင်ႈဝံႉၶၼ်ႇ လႆႈႁၼ်ၽၢင်ယိမ်ႈလီလီၵူဝ်ႈ၊ ႁဝ်းသမ်ႉပိၼ်ႁူၼ်ၶဝ်ၶေႃႉ ၵေႃႇၸိုင်ႈၶလႈ လႆႈတူလ်းတႃႉၶဝ်းယၢဝ်း၊ တွၼ်ႈတႃႉတၢင်းယူႉလီတူဝ်ၶိင်းၶႆၶတ။ ၵွင်ႈတီႈၶႆႉ ႁူႉတေႃႉဝႃႈ'

ဝႆးၶၼ်ႇ ဢၢႆႈႁူးၶဝ်ၵုပ်ႉတွင်ႈၵုပ်ႉၶူဝ် ၵမ်ႉမီးႁူဝ်ၵမ်ႉႁၢင်သင်။ ဢၢႆႈႁူးလွမ်လိမ် ၶႆႉၶၶလွင်ႈ ဢၢႆႈႁူးတိမ်ႈလိၵ်ႈယူႉၶၼ်ႇ။ ပေႃးၶႆႉၶၶ ဢၢႆႈႁူးၵွၵ်ႉၶဝ်းတၢင်းမႃးပွၵ်ႈၶႆႉ ပိၼ်တႃႉတိမ်ႈပပ်ႉၶႆလိုင် မၼ်းၵဝ်ၼပ်းႁၢင်ႈမူင်းတၢ်း မႃးတၢင်းၶမ်ၵေၶ ဢၢႆႈႁူးၶဝ်။

မိူဝ်ႈၶၼ်ႇ မေးမၼ်းၵွၵ်ႉမႃး။ ပိၼ်းႁူၼ်းပွတ်းႁွင်ႉ။ လႆႈလၢတ်ႈတေႃႉ ႁၢမ်းမႃၼ်း တၢင်းမၼ်းၶၢင်း။ ပိၼ်ႁူၼ်းသႃႉၶူဝ်ႉၶဝ်ၶွင်ႉ လေႃးၶလႈၵၼ်ၵေႃ ပိၼ်ၶၢင်းယိင်းႁၢင်ႈလီၵေႃႇၸိုင်ႈ။ တၢင်းလႅင်မၼ်းၶၢင်း ပႃးမႃးလုၵ်ႈၵွၼ်ႉသွင်ၵေႃႇ။ တၢင်းသွင်ၵေႃႇ ပိၼ်ၼုၼ်ႈႁူဝ်လမ်။ ယၢမ်းလိဝ်ၶတ။ ၵမ်ႉလႆႈယူႉယၢပ်ႉ မူၼ်မုင်ႈမွင်းဝံႉၶၼ်ႇ။ လၢႆႈၾၢင်သေႇၶႆႉ ၵမ်ႉလွႆႈႁူၼ်းၶင်ႉ ၸဝ်ႈရသေး မူၼ်ဢၢႆႈႁူးၶဝ်ထၢင်ႉဝံႉၶၼ်ႇ။ ၶင်ႈၵုပ်ႉတၢင်းဢၢႆႈႁူးၶဝ် မွၵ်ႉၼိုင်ႈမူင်း။ ၵုပ်ႉ ၵၼ်လွင်ႈၼိုၵ်ႉတွၼ်းၶႆၶတ ၵမ်ႉလွႆႈ။ မူၼ်ၵုပ်ႉၵၼ်ၶႅင်းႁွင်ႈၼၵ်ႉ၊ တီႈၵလပ်ႉမေးၾႃလၢဝ်းဝူင်း [104]

104 May Flower Club

ၼၼ်ႉႁွလ်း။ ဝၢႆးၼၼ်ႉ ၸင်ႇမၼ်းလၢတ်ႈဢွၵ်ႇ မွၵ်ႇတၢင်းႁၼ်ထိုင်မၼ်း ဢၼ်ဝႆႉၼိူဝ်မိူင်းႁူၼ်း ၼူင်းၵၢင်။

မၼ်းၼင်ႈႁိမ်းႁူးလႅင်းသေ လၢတ်ႈဢွၵ်ႇမႃးလိူင်ႉၼႆ။ ‘ႁဝ်းယၢမ်ႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်လူင်ပွင်လိူင်ႈတီႈမိူင်းတႆး၊ ႁူလ်းၵႃႈသၢႆငၢႆမိပ်ႇၸႅၼ်းႁဝ်း တႃႇဢွၵ်ႇၵၢၼ်၊ ႁဝ်းဢမ်ႇထုၵ်ႇလႆႈ ၵၢင်လႆႈလူင်ပွင်လိူင်ႈ ဝႆႉၼိူဝ်ႁူၼ်းတႆး၊ လဝ်ႈၽႃႉတႆးၶဝ် ႁၢပ်ႇထၢမ်းၵၢၼ် တင်ႈလူင်ပွင်လိူင်ႈႁဝ်းလီလီ၊ လိူဝ်းႁဝ်း သမ်ႉ ဝႆႉၶဝ်ၼင်ႇပူႇငႁႇပူႇၵၢင်ႉၵေႃႉၼိုင်ႈသေ ၶဝ်ႈဢွၵ်ႇၵပ်းသိုပ်ႇၶဝ်၊ လႆႈႁၼ်လွင်ႈတၢင်း လိူဝ်းဢၼ်ႁဝ်း ဢမ်ႇလႆႈလႅၼ်ႈၼၼ်ႉတင်းၼမ်၊ မၢင်ပွၵ်ႈၵေႃႈ တင်းၽူႈမီးလၼ်ႉ လိူဝ်းႁၢပ်ႇၵၢၼ်ႁူမ်ႈၵၼ် ၼၼ်ႉ လႅၵ်ႈပိူင်ႈမႃး၊ ၶတ်းၸႂ်ၵၼ်ဝႆႉ၊ ၶဝ်ထၢင်ႇႁဝ်းယွၼ်ႇ၊ မီးပွၵ်ႈၼိုင်ႈ ႁဝ်းလႆႈဢၼ်ၼုလႃတ်ႈ သေ မိူဝ်းၵိူင်းၵလၢၼ်းငလႈ လႆႈထူပ်းၽူႈယႃႉႁူၼ်းလူင်တင်းၼမ်၊ ဝၢႆးထူပ်းၶဝ်မႃးယဝ်ႉ လႆႈႁူႉ ႁဝ်းဢမ်ႇယွၼ်ႇ၊ ႁဝ်းထၢင်ႇ ၽူႈမီးလၼ်ႉလိူဝ်းၼၼ်ႉႁွလ်းယွၼ်ႇ’

ဢၢႆႈႁၢး ထၢမ် ‘ႁွပ်ႈသင်တၵ်ႉပ်းတတ်း တႃႇတေယူႇတီႈၼႆႉ’။

‘ႁဝ်းလႆႈလွၵ်ႈႁူၼ်းတႆး၊ ပေႃးႁဝ်းတေယူႇ တီႈၵိင်းၵလၢၼ်းၵေႃႈလႆႈယူႇ၊ တီႈသျွပ်ႉသျႃးယိူဝ်း [105] မီးႁိူၼ်းၵဝ်ႇလင်ၼိုင်ႈ၊ ႁူလ်းၵႃႈ လႆႈယူႇထၢၼ်ႈႁူၼ်းတီႈၼၼ်ႉ ၵိမ်ႇမိူဝ်ႇမႃးယဝ်ႉ၊ သူႁူႉယူႇဢမ်ႇလႆႈႁႃႉ၊ လွင်ႈႁဝ်းယၢမ်ႈယူႇတီႈ ဝိင်းမႆးသူဝ်း [106] တီႈၵိၼ်းတီးယိူဝ်းၵေႃႈ သွၼ် လိၵ်ႈပၼ် လုၵ်ႈလၢၼ်လဝ်ႈၽႃႉၵလႃးၶဝ်ၼၼ်ႉ၊ တီႈၼၼ်ႉႁဝ်းႁူႉပွင်ႇ လွင်ႈဝႃႈ လိဝ်ႈသႅင်လီ ဝႃႈ၊ ၽၢင်ႁၢင်းလဝ်ႈၼုၼ်ဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ဢမ်ႇမီးလွၼ်ႉၵဵၼ်ႇသင်၊ လုၵ်ႉတီႈပႃႇၽူႈမီး လၼ်ႉၼႆႉ ႁဝ်းၼွႆႈလႅၼ်ႈပၢႆးၸႂ်ႇတေႉ၊ ယၢမ်းၼႆႉ ပေႃးယူႇတီႈမိူင်းတႆး ႁဝ်းလၢင်းလွႆႈထဵမ်တႆး၊ လႆႈထၢင်ႇတေ လၢင်းၵေႉၵၼ်ႈပၼ် လွင်ႈလူင်ပွင်လိူင်ႈ ပွင်သၢင်ႈၵမ်ႇၽဵင်ႇပိင်းၼိူဝ်တႆးၼၼ်ႉ’

ဢၢႆႈႁၢး ယင်းယူႇယၢပ်ႇၸူႇတေႉ။ ႁွပ်ႈဢၢႆႈႁၢးၶဝ် လုၵ်ႉတီႈၽွႆႇၵႃႇထိႇမႃး ၵမ်ႇ လွႆႈႁႃႉ။ ႁူလ်းၵႃႈ လၢႆးၽႅဝ်သေး ပိတ်ႇၵူၵ်းမွၵ်ႇလၢတ်ႈတၢင်းႁၼ်ထိုင် ၵိင်ၼိူဝ်တူဝ်ထုပ်းမၼ်း ၼၼ်ႉႁွလ်းငလႈ ၵမ်ႇမီးလွင်ႈယူႇယၢပ်ႇသင်ၼင်ႇၵဝ်ႇ။ ဢၼ်မၼ်းလၢတ်ႈယူႇ ယၢမ်းၼႆႉၵေႃႈ ပိၼ်တူဝ်ထုပ်းသုၼ်ႇတူဝ်မၼ်းႁွလ်း။ လီသူၼ်လွႆသေ တၢင်းႁၼ်ထိုင်လၢႆလၢႆၼၼ်ႉႁွၼ်ႇ။ ၵိင်း ၵလၢၼ်း လၢင်းပၼ်တိုဝ်ႉတၢင်းလီတွၼ်ႈ တႃႇႁူၼ်းၼင်ႇမၼ်းယူႇ။ ႁူလ်းၵႃႈ မၼ်းပိုၼ်ႉပွႆႇတိုဝ်ႉ တၢင်းလိူဝ်းၼၼ်ႉႁၢင် မႃးယူႇတီႈၼိူဝ်သၼ်လွႆ ၼႅင်းႁုၼ်လူင်ၵေႃးသျူဝ်း မၼ်းၵေႃႉလိဝ်။ ႁွပ်ႈ မၼ်းသွၼ်ႇ တႆးတေလူပ်ႇတၢင်းလွႆႈထဵမ်မၼ်း၊ တၢင်းပူၼ်ႉလွႆႈမၼ်း။ ဢၢႆႈႁၢးၶဝ်လႆႈႁူႉ လွင်ႈ မၼ်းပိုၼ်ႉပွႆႇတိုဝ်ႉတၢင်းတင်းသဵင်ႈသေ တေလွႆႈထဵမ်ႁူၼ်းတႆးၼၼ်ႉငလႈ ၸိၼ်းၶွႆယွင်ႈယေးတေႉ ယူႇ။ ၽွႆးၵႃးထီးၼႆႉ တၢင်တူဝ်လၵ်ႈၽွႆႉၵိင်းၵလၢတ်ႈသေ ၽွင်းငမ်းမိူင်းတႆး။ ယၢမ်းလိဝ် ပႆးၵုပ်ႉပိူင်ႇမၢၼ်း ႁျူႉတိူဝ်းမႃးငလႈ ႁူၼ်းတင်းၼမ် ၵွၼ်ၵၼ်ႁၢၼ်ႉလွႆလွမ်းမႃး။ တေၼိၼ်းၼုၵ်း ၼူၼ်ႉ လွင်ႈလီငၢမ်းလိူဝ်းၼႆႉ တေႃႇထိုင်ပီးယၢဝ်းၶၢဝ်းႁိုင်ယူႇ။

ၼၢင်းယိင်းတႆး ႁၢင်းလီၵွၼ်ႇၼၼ်ႉ ၵဝ်ၶဝ်ႈမုၼ်း တင်းၼမ်ႉၼိင်ႈ မႃးပႆးလႅင်ႉလူ ဢၢႆႈႁၢးၶဝ်။ ၶဝ်ႈမုၼ်းၼႆႉ ၵုၼ်ႇတုတ်ႈတုတ်ႈႁေ လႆႈႁူႉပိၼ်တၢမ်တူဝ်မၼ်းၵိတ်းဝႃႈၼႆႉ။ ဝၢႆး ၼၼ်ႉ ပႆၵွၵ်ႇမႃးတၢင်းလၢၼ်း။ လုၵ်ႉတီႈႁူးလႅင်းၸၢင်ႈလူင် ငွၵ်ႈတူလ်းသၼ်လွႆသွမ်ႇ။ လုၵ်ႈ

ဢွၼ်ႇသွင်ၶေႃႈ လွမ်းလင်ၵၢႆႇၵူၺ်းၶဝ်မႃး။ ယၢမ်းၼႆႉလင်ႈၵုပ်ႈလၢတ်ႈ ၼိူဝ်းသုၼ်ႇတူဝ်ၽႂ်မၼ်း။ မိူဝ်ႈၵၢႆႇၵူၺ်းၶဝ် ဢၢင်ႈမိူဝ်းသေလုၵ်ႉမႃးၼၼ်ႉ လၢႆးၽႂ်သေးၽိတ်ႈမွၵ်ႇ, တႃႇမႃးၸလ, ထိုင်ႈပွၵ်ႈ ၶိုင်ႈ။ ၶၢမ်ႈလတ်းသူၼ်မွၵ်ႇ, လွမ်းၵၢႆႇၵူၺ်းၶဝ်သေ ၽဵဝ်မႃးၶိူဝ်တၢင်းပၢၼ်းတၢပ်ႈ။ မၼ်းလၢတ်ႈ လွင်ႈတူၼ်ႈ လိူဝ်းၵၼ်မၼ်းၽုၵ်ႉဝႆႉ၊ လွင်ႈၽၢင်ယိမ်ႈ လိူဝ်းၵမ်ႉလၢင်းၸုၵ်ႉႁၼ်လႆႈ တၢင်ႉတီႈ သီႉလၵ်ႉၼၼ်ႉ။ ပေႃးၽဵဝ်တၢၼ်ႉတၢၼ်ႉ, မၼ်းၵမ်ႉသိုပ်ႉလွမ်းသူင်ႉထိုင်ႈယဝ်ႉ။ မၼ်းတေလႆႈ ၼိၼ်ႈမိူဝ်းၶိူဝ်လွႆ။ ၵွပ်ႈၼႆတူင်ႉတၵ်ႉ။ လုၵ်းတူလုၵ်းၵၢႆႇၵူၺ်းၶဝ်တင်းႁိူင်။ ၵိမ်းမၼ်း မီးလုၵ်ႈဢွၼ်ႇ, သွင်ၶေႃႈ။ တီႈၼႄႈမၼ်း တေလႆႈၵၼ် ၼိမ်မၼ်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းဝႆႉ။ မိူၼ်ၵၢင်ႉယူႉလီပီးသၼ်း။ ၵမ်ႉၼၼ်ၶေႃႈ တေထၢင်ႉဝႃႈ ၽဵဝ်ဝႆႉၶိူဝ် ၵိဝ်ႉသိၼ်ႈတၢင်းဢွၼ်, တီႈသျႃႇႁူပ်းသၢႆးယိူဝ်း ၵၼ် မီးတၢင်းၵမ်ႉၽႃႉၽၢၵ်ႉပုၼ်ႉၼၼ်ႉၶေ မူၼ်ႈသိူဝ်းဝႆႉၶေႃႈ ၵမ်ႉႁူႉမၼ်း။

႑႑

ၵူႈၼလႉမျူဝ်ႉလႃးၵဝ်ႉ

ပေႃးႁေႃႈၽဵဝ်ႇတူၼ်ႈတီႈၶိုၼ်း ၵၢႆႈႁူးၶဝ်ႇတဵၵ်းတတ်း တႃႇၵူႈတီႈႁေႃ လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလၢႆး သေ လွပ်ႉထၢမ်ၶၢဝ်ႇမၼ်းတူလုၺ်း။ ႁေႃၵၢၼ်ဝၢႆႈၶၼ်ႉ ပၼ်ၶေႃႈၵူၢမ်းတႆး ပၼ်ၵွင်ႈၵူၼ်းလဝ်ႈ ၾႃႇၼလႈ ၶေႃႉသၢင်တိုၼ်းၶမ်းၶဝ်ယူႉသဝ်း။ လဝ်ႈၾႃႇ၊ မျူဝ်ႉလႃးၵမ်ႈၶမ် မႃးႁဵတ်းႁေႃဝႆႉတီႈ တူၼ်ႈတီး တႃႇမႃးလိုဝ်ႈၶွၼ်း ၽွင်းမႃးၶဝ်ႈႁူမ်ႈ ပၢင်ႁုမ်ၶွင်ႉသီႉမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်လိူင်ႈတႆး။ ပေႃး တၼ်းႁေ မႃးၼလႉၵေႃႈ လိုဝ်ႈၶွၼ်းတီႈၶၼ်ႉ။ လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလၢႆးၵေႃႈ မႃးႁဵတ်းႁေႃ လင်ၶိုင်ႈ တီႈတူၼ်ႈတီး။ သိၼ်ႈတၢင်းၵၢၼ်လိၼ်ႈၶိင်ႉၵၼ် တင်းသိၼ်ႈတၢင်းလူင်ၶၼ်ႉ မီးႁေႃ လဝ်ႈၾႃႇၶဝ်တင်းၶမ်။ လႆႈဝၢႆႈပၼ်ႁေႃသေတႃႉ မၢင်လင်ပၼ်ၵူၼ်းမႆႉၵွၼ်ႉ လိူဝ်းမီးၶွင်းဝၢင်း သူၼ်ၵၢင်ႈၵၢင်ႈၶၼ်ႉ။ ႁေႃၶႆႉ သုင်သေလိၼ် မွၵ်ႈႁူၵ်းထတ်း။ ၶူဝ်လႆၶိုၼ်ႈႁေႃၼတႃႉ ၵၢဝ် ၵုတ်ႉၵေႃႉဝႆႉ။ မိူဝ်ႈၽဵဝ်ႇႁေႃလဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလၢႆးၶၼ်ႉ လဝ်ႈၶၢင်းလူင်ၵမ်ႉယူႉ။ ႁူၼ်းပွႆး ၵေႃးၶိုင်ႈ ၵွၵ်ႉမႃးထူပ်းၵၢႆႈႁူးၶဝ်။ လဝ်ႈၶၢင်းလူင် လုၵ်းတီႈၵိင်းတုင် ၵမ်ႉပႆႉမႃး၊ တေမႃး မိူဝ်ႈလွႆၵေႃႈ ၵမ်ႉလၢင်းလၢတ်ႈ ဝၢႆႈၶႆႉ။ ထၢင်ႉၼတႃႉ မီးလွင်ႈတၢင်း ၵၢၼ်ၵၢႆႈႁူးၶဝ် ၵမ်ႉ လၢင်းႁူႉလႆႈၶၼ်ႉၼလႈ လဝ်ႈၶၢင်းလူင် ၵမ်ႉပႆႉမႃးလႆႈယူဝ်ႉ။ တူၼ်ႈတီးတင်းၵိင်းတုင် ၵႆသၢမ် ပၢၵ်ႉလၵ်း။ ပၼ်သိၼ်ႈတၢင်း ၵၢၼ်ၵမ်ႉလီသေပိူၼ်ႈ ၶွင်းႁုၼ်လူင်ၵေႃးသျူဝ်းၶၼ်ႉ သိၼ်ႈ ၶိုင်ႈ။ ၵူၼ်ႉဝႆႉ တေႁူၺ်ႈၽေႃးၵႃးထီး ၶပ်ႉၶိုင်ပၼ် တႃႇထူပ်းမၼ်းႁွၼ်ႉ။ ႁူလုၺ်းၵႃႈ လုၵ်ႈလၢႆး မၼ်း မီးတီႈတူၼ်ႈတီးၼလႈ ၵူၼ်ႉမၼ်ႈ ပေႃးၵူႈၼလႉတီႈမၼ်း တေလီၶႆႉသေ ၵွၵ်ႉမႃးတီႈ မၼ်း။

ယၢမ်းၶႆႉ လုၵ်ႈလၢႆး လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလၢႆး လင်ႉႁူးၽဵဝ်ၶွင်း မိူင်းႁူၼ်းၶူင်းၵၢင် လူင်။ လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလၢႆးၶႆႉ ပၼ်ပီႈၶၢင်းလဝ်ႈၾႃႇၵိင်းတုင် လဝ်ႈႁွၼ်ႈၵိဝ်ႈၵိၼ်း ထႃႇလိၼ် ၵေႃႇပၼ်လဝ်ႈၵူႈၾႃႇ လဝ်ႈၾႃႇၵိင်းတုင် ၵေႃႇလႆႈထုၵ်ႉယိုဝ်းတေႃႇယၢမ်းၶႆႉ။

လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလၢႆး လႆႈသွၼ်ႈမိင်ႈၵၼ် တင်းမျူဝ်ႉလႃးၵိင်းၶမ်း မိူင်းၵၢၼ် တိတ်းလပ်းၵၼ် တင်းမိူင်းၵိင်းတုင်သေ ႁိုတ်ႉႁၼ်လုၵ်ႈလၢႆးၵေႃႇၶိုင်ႈ။ မိူဝ်ႈၵေႃႇပၼ်လုၵ်ႈလၢႆး တိုၵ်ႉလိၵ်ႉယူႉၶၼ်ႉ မျူဝ်ႉလႃးၵိင်းၶမ်း ၶွၼ်းၼၽႃးၼလႈ မိူင်းၵိင်းၶမ်း ၵမ်ႉမီးၽွၼ်ၽွင်းငမ်း။ ၵွပ်ႈၶႆႉ လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလၢႆး လႆႈႁဵတ်းတၢဝ်ႉၵူၵ်း ပွႆႉမိူင်းၵိင်းၶမ်း ႁိုင်သိပ်းသွင်ပီး။ ပေႃး ၵေႃႇပၼ်လုၵ်ႈလၢႆး ထိုင်ပၢၼ်ပေႉတူဝ်မႃးၶၼ်ႉ လွႆႉပုတ်ႈႁဵတ်းမျူဝ်ႉလႃးၵိင်းၶမ်း။ မီးပွၵ်ႈၶိုင်ႈ ၵွပ်ႈမျူဝ်ႉလႃးၵိင်းၶမ်းၵွၼ်ႉ လိုမ်းတူဝ်သေ ယိုဝ်းတေႃႇႁူၼ်းၶွင်းႁေႃၵေႃႇၶိုင်ႈ ၵေႃႇၵမ်ႉမီးတၢင်း

ၽိတ်းသင်ၼၼ်ႉလႄႈ လႆႈထုၵ်ႇလူင်ပွင်လိုင်ႈ ပူတ်းထွၼ်ပဵတ်ႈ။ မိူင်းၵိင်းၶမ်းၵေႃႈ လႆႈထုၵ်ႇယဵတ်ႈသႂ်ႇလေႃး ၶႂၼ်းမိူင်းၶဝ်း။ လူင်ပွင်လိုင်ႈ ပၼ်ငိုၼ်းပိၼ်ႇသိၼ်ႇသေ ႁႂ်ႈယူႇတီႈတူၼ်ႈတီႈ။ တီႈမၼ်းမီး လုၵ်ႈလၢင်းၶမ်။ ၵေႃႉယႂ်ႇသေပိူၼ်ႈ ပဵၼ်လဝ်ႈသီႇႁႃႉ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈသီႇႁႃႉ လႆႈသၢဝ်း ပီးၼၼ်ႉ ဢၢဝ်ႁွင်ႈယိုဝ်း လဝ်ႈၽျႃႉၵိင်းတုင် ၵေႃႉပဵၼ်လုၵ်ႈလၢႆး လဝ်ႈၽျႃႉဢိၼ်းထႃႉလိင် ၼၼ်ႉလႄႈ ပဵၼ်လဝ်ႈသီႇႁႃႉၸူႉပိုတ်းယိုဝ်း တီႈပီႈဢၢႆႈၶၼ်ႈတွင်ႉ လဝ်ႈၵူႈၽျႃႉမၼ်း။ ႁွပ်ႈၼႆႇ လႆႈထုၵ်ႇပဵၼ်ၽူႈၼွင်ႈမႃပ်ႇတီႈၼိုင်ႈ ၶင်းလွင်ႈၶႃႈ တႃႈႁူၼ်းဝႆႉ ဢမ်ႇလွႆႈႁိုဝ်။ လဝ်ႈၼေင်းတိပ်ႉထီး လႃး သမ်ႉပဵၼ် ၶႃးၵေႃႉဢၢဝ်ႁွင်ႈယိုဝ်းသေဢမ်ႇၵႃး ပဵၼ်ပႃႈၵေႃႉလႆႈထုၵ်ႇယိုဝ်းၼၼ်ႉလႄႈ တေသုၵ်ႉသၢၵ်ႉ လွမ်းလွင်ႈလိူဝ်းၼၼ်ႉယူႇ။

ဢၢႆႈႁႃးၶဝ် ၶီႇၵႃး ဢွၵ်ႇမႃးလူးႁိူၼ်းမျႃဝ်ႉလႃးၵဝ်ႇ မိူင်းၵိင်းၶမ်း။ ႁိူၼ်းမၼ်းၼႆႉ ပဵၼ်ႁိူၼ်းဢွၼ်ႇ မီးသွင်ႁွင်ႈႁွၼ်း။ ဝၢႆးထိုင်း မိုတ်ႈၵၼ်တင်း မျႃဝ်ႉလႃးၵဝ်ႇၼၼ်ႉလႄႈ မၼ်းဢွၼ်ၶဝ်ႈၸူႉလုၵ်ႈတီႈၽိူၵ်ႈတူသေ မွၵ်ႇလွင်ႈမၼ်းၽဵဝ်မႃး။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ မီးႁူၼ်းၵေႃႉပၢၼ်သီႇ သိပ်းႁူၵ်ႈပီး လဵပ်ႈလဝ်းလီၼၼ်ႉ ဢွၵ်ႇမႃးႁပ်ႉ။ မၼ်းလၢတ်ႈၸၢမ်းမၢၼ်ႈၵေႃႈ ၽိတ်ႈမွၵ်ႇ။

‘မႃးၶႃႈလႄႈ’

ဝၢႆးထိူင်းသိုပ်ႇမိုတ်ႈပၼ်တင်းဢၢႆႈႁႃး။ မၼ်းလၢတ်ႈ

‘လီၵိင်လွင်ႈတေႉၵေႃႈ၊ တီႈၼႆႉ ဢမ်ႇမီးတင်ႇသေလုၵ်ႈ၊ ႁဝ်းၶႃႈၼတႉယူႇသဝ်းၽိင်ႈ ၽိင်ႈႁွင်း၊ ငိုၼ်းပိၼ်ႇသိၼ်ႇႁဝ်းၵေႃႈၵေႃႇ၊ ႁူၼ်းႁိူၼ်းသမ်ႉၼမ်ဝႆႉ’

တီႈၼိုဝ်ပဵၼ်ႈ မီးၽေႈႁွပ်းၶေႃၶေႃတႃႇၼင်ႈ။ မၼ်းၶႃႉပပ်ႉမိူဝ်ႈႁွၼ်ႇ ဢၼ်မၼ်းတိုၵ်ႉ လူၼၼ်ႉ ႁေႃပၼ်ဢွင်ႈတီႈ။

ဢၢႆႈႁႃး လၢမ်းတူလိုၼ်ႈ သၢင်ႇၶွင်းႁွင်ႈၼႆႉ။ ယဝ်ႉသမ်ႉလႆႈၶၢႉဢွင်ႈတိၼ်။ ပေႃးမီး တင်ႇၵေႈ တေတိူမ်ႁွင်ႈၼႆႉၸူႉ။ ႁွင်ႈၵေႈၵဵပ်ႈ။ ဢၢႆႈႁႃးၵမ်ႇမေႃၼင်ႈၼူတ်ႇတိၼ် ၼိုဝ်ပဵၼ်ႈ ၼႄႈယူႇယၢပ်ႇဝႆႉတေႉ။ မျႃဝ်ႉလႃးဢွၼ်ႇၶၼ်ႉၼတႉ လဵပ်ႈတေၵမ်ႇႁူႉ တၢင်းယၢပ်ႇၽိတ်ႇဢၢႆႈ ႁႃး။ မၼ်းပဵၼ်ႁူၼ်းၵူၼ်ႈဢွၼ်ႇယိၼ်ႇၼၼ်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈ။ ယၢမ်းၼႆႉ လၢင်ႇတေၸူႉႁႃၵဝ်ႇတင်ႇၼင်ႈ ပၼ်ၵေႈ ဢမ်ႇလီ။ ၼႆႉပဵၼ် လွင်ႈတၢင်းႁူၼ်းလွင်ႈၸူင်ႈၶဝ် မေႃဝၢင်းပၼ်ၶၼ်ႉႁွင်း။

ၶေႈမၼ်းၼတႉယုမ်ႉဝႆႉ။ သိင်လၢတ်ႈၸၢမ်းမၼ်း လီထွမ်ႇဝၢၼ်ၵူၼ်ႈဢွၼ်ႇ။ သူဝ်ႈၼုဝ်း တႆး ဢၢၼ်မၼ်းၶုင်ႈဝႆႉၶၼ်ႉၵေႈ လဵပ်ႈတင်းတူဝ်မၼ်း။ ႁူၼ်ၼတႉမူင်ဝႆႉႁေႃ သူဝ်ႈၼတႉၽုလ်ႇ ၵၼ်တင်းတူဝ်။ ပဵၼ်ႁူၼ်းလဵတ်းသိဝ်းၵေႈၼိုင်ႈၼင်ႇၵဝ်ႇ။ မၼ်းလၢတ်ႈ

‘ဢမ်ႇထၢင်ႇလၢတ်ႈ လဝ်ႈၼမ်ႈတေၽိဝ်မူဝ်ႈလွႆႈ၊ လိၵ်ႈၵေႈဢမ်ႇတိမ်ႈမႃး၊ လိၵ်ႈၼတႉ ဢမ်ႇၶွႆႈမွင်းယဝ်ႉ၊ လဝ်ႈၼမ်ႈၵေႈ တေၽိဝ်မႃးယဝ်ႉၼင်ႇၵဝ်ႇ၊ တေႃႈလိဝ် သုၵ်ႉသၢၵ်ႉသူၼ် သၢၼ်ၵၼ်ဝႆႉၼႄႈ လင်ႇလႆႈယူႇတီႈၶၼ်ႉယူဝ်ႉ၊ ဢမ်ႇမိုၼ်မိူဝ်ႈၵွၼ်တၢင်းယဝ်ႉၶႃႈ’

သၢင်ႇလိၵ်ႈလႆးဝႆႉတင်းၶမ် ဢၼ်ဝူႈၶၼ်ႉလွင်ႈတေႉ။ မိူဝ်ႈၵွၼ်တၢင်းၶၼ်ႉမၼ်းပဵၼ် လဝ်ႈၼုၼ်ပိူင်ႇၽျႃႉငမ်းလိၼ် တီႈမိူင်းၵိင်းၶမ်း။ ယၢမ်းလိဝ် မၼ်းလႆႈပိုၼ်ႉပွႆႇပဵတ်ႈတင်းသိင်ႈ။ လုၵ်ႈလၢႆး လႆႈထုၵ်ႇမတ်ႉၶင်ဝႆႉ တီႈၵၼ်ၵႂ်မွၵ်ႇၼိူင်ႈလၵ်းၼိုင်ႈ။ ပဵၼ်ၽူႈၼွင်ႈမႃပ်ႇၵေႃႉၼိုင်ႈဝႆႉ ၶင်းၽိုၼ်ၵၢၼ်ၵၢဝ်ႁူၼ်းတႆး ၵိဝ်ႇၵပ်းၵၢၼ်မိူင်း။ လွင်ႈၶၢၼ်လွင်ႈမၼ်းလႆႈထူပ်းႁၼ်ၶၼ်ႉ ဢမ်ႇ လၢတ်ႈဢွၵ်ႇမႃးသေၶေႃႈ။ လၢတ်ႈၸၢမ်းမိုၼ်ၼင်ႇ မၼ်းဢမ်ႇလႆႈထူပ်းသင်၊ ပဵၼ်သင်။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ

ဢၢႆႈႁူးလႆႈႁၼ် ၶေႃႈဢွၼ်ႇသွင်သၢမ်ဢၢၼ် လုၵ်ႉတၢင်းၶွင်ႈႁိူင်ႈ ငွၵ်ႈႁူပ်ႉတူၺ်းမႃးၶၶၼ်ႉ။ ဢၢႆႈႁူး ယုမ်ႉၼၶၶဝ်ၼလႈ ဢွၵ်ႇမႃးထိင်ႈၶေႃႈဢွၼ်ႇ သွင်သၢမ်ၵေႃႉ။ ပေႃႈၶဝ်ၵေႃႈၽၢင်ႉမ်ၶၼ်ႈ လႆႈဢၢႆႈ ႁူးၽဵဝ်ႁူႇတီႈလႆႈ။

‘ၶႆႉ ပဵၼ်လုၵ်ႈဢွၼ်ႇႁဝ်းယဝ်ႉ၊ လုၵ်ႈလၢင်းၵေႃႈၶမ်၊ ငိုၼ်းပိၼ်ႇသိၼ်ႇၵေႃႈ ၵႂ်း လႆႈ ၶိုင်ႈပူင်ႈၶိုင်ႈပွင်[107]ႇ၊ ဢဝ်ငိုၼ်းဢွၼ်ႇၶၶၼ်ႉ လႆႈၵီးယွမ်ႈတိုဝ်းလႆႇ၊ လွမ်းတႃႇၵိၼ်တႃႇ ယႅမ်ႉ၊ တႃႇလုၵ်ႈဢွၼ်ႇၶဝ် ၶိုၼ်ႈၵိၼ်းၶၶၼ်ႉ ယၢပ်ႇတေႉၵေႃႈ’

ႁွပ်ႈလုၵ်ႈဢွၼ်ႇၶဝ် လႆႈငိၼ်းလၢတ်ႈၼူဝ်းၶဝ်ၼလႈ လင်ႇဢွၼ်ႇၵၼ်ဢွၵ်ႇမႃး ၶင်ႈၶွင်း ၵၢင်ၵိုၼ်း။ ၶဝ်တင်းသိင်ႈ ယုမ်ႉဝႆႉႁူးၵေႃႉ။ ဢမ်ႇမေဢႆပိူၼ်ႈသေၵေႃႉ။ လဝ်ႈၽေႃႉလွင်ႉလုၵ်ႈ မၼ်းတူင်ႉတၵ်ႉ ‘ထၢမ်၊ ယူႇလီယူႇၶႃႈၵိုဝ် ၶႆၼလႈ’။ ၶဝ်ႁုမ်ႈႁူပ်ႉႁေ ပၼ်တၢင်းၶပ်ႉယမ်။ ၶုပ်ႉ ၶဝ်ႇသေ ဢဝ်မိုဝ်းသွင်ၶွၼ် ႁွမ်းၵၼ်ဝႆႉတီႈၵူၵ်း။ လႆႈႁၼ်မီးယိင်းဢွၼ်ႇ သၢမ်ၵေႃႉၼလႈ လၢႆး ဢွၼ်ႇသၢမ်ၵေႃႉ။ လုၵ်ႈယိင်း ၵေႃႉယႂ်ႇသေပိူၼ်ႈ ပေႃးမီးသိပ်းသွင်ပီးယဝ်ႉ။ ၶေႃႈမၼ်းလီႁၵ်ႉ ပိူၼ်ႈမီးမႂ်ႇတေႉ။ လုၵ်ႈယိင်းၵေႃႉတီႈသွင်ၶၶၼ်ႉၵေႃႈ လဵပ်ႈလၵ်းလဵမ်ဝႆႉ။ ႁၢင်ႊသၢႆသိုပ်ႇၼူဝ်း လဝ်ႈၽေႃႉၵိူင်းတုင်ၵေႃႈ ဢမ်ႇႁၢႆ။ လၢႆးဢွၼ်ႇၵေႃႉလိၵ်ႉသေပိူၼ်ႈၶၶၼ်ႉ လူမ်းဝႆႉတေႉတေႉဝႃႈ ဝႃႈ။ ၼူဝ်းၶုင်ႈၶဝ် ဢမ်ႇလႂ်ႈဢၼ်မႂ်ႇ။ ၼူဝ်းဢၼ်ၶုင်ႈဝႆႉ မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉလိၼ်ႈၶၶၼ်ႉႁွလုၺ်း။

ဢၢႆႈႁူး ယွၼ်းဢၼ်ၶုလၢတ်ႈ တီႈမျူဝ်ႉလႃး ‘ႁဝ်းၶႂ်ႈထႅမ်ႇႁၢင်ႊလုၵ်ႈဢွၼ်ႇၶဝ်’။ ဢၢႆႈ ႁူး ႁၵ်ႉၶေႃႈပၢင်ႇသႂ်ႈဢွၼ်ႇၶဝ် လိူဝ်းဢမ်ႇမီးတၢင်းၽိတ်းသင်ၶၶၼ်ႉ။

ပေႃးဝၼ်း ဢၢႆႈႁူးယွၼ်းဢၼ်ၶုလၢတ်ႈၶၶၼ်ႉ လုၵ်ႈဢွၼ်ႇၶဝ် လဵၼ်ႈၶဝ်ႈၶွင်ႈႁိူင်ႈႁူႉ သေ ဢဝ်တိူၵ်ႈဢွၼ်ႇၽႂ်ႈမၼ်းမႃး။ ၶဝ်ဢမ်ႇၶႂ်ႈၶုင်ႈၼူဝ်းၵဝ်ႇသေထႆႇႁၢင်ႊ။ ထူၵ်းဢဝ် သိူဝ်ႈပ လေႇလႃႇ[108] သီႇသွမ်ႇ ဢၼ်ၶုင်ႈၼိုၼ်ႈႁူင်းၵိၼ်း၊ ၽႄႈလိတ်ႉ၊ ၵဵပ်းသေ ၶုင်ႈဝႆႉတိုဝ်း။ ၵမ်း ၶိုင်ႈႁွလုၺ်း ၶုင်ႈယဝ်ႉႁူႇသေ ဢွၼ်ၵၼ်သုပ်းသႂ်ၵဵပ်း။ ၵေႃႉယႂ်ႇၶဝ်ယဝ်ႉဢွၼ်တၢင်းသေ လႂ်ႈ ထမ်ၶွင်ႉၶဝ်ၶုင်ႈၼူဝ်း။ ဝီႁူဝ်ဝႆႉလူမ်ႈလူမ်ႈ။ ဢဝ်ၽႄႈလိတ်ႉ ယိတ်ႈသႂ်ႈၶွင်ႈထွင်းတီႈၵူၵ်း သိူဝ်ႈ ႁုတ်ႈပလေႇလႃႇ။ လုၵ်ႈယိင်းလူင် ပၼ်သတိတီႈ လၢႆးဢွၼ်ႇၵေႃႉၶိုင်ႈ ‘ႁူးမၢၵ်ႇတုမ်ႇသိူဝ်ႈမွႆး ပႆႇ လႆႈယိပ်ႉၼိုၼ်းၶေ’။ လၢႆးဢွၼ်ႇၵေႃႉၶိုင်ႈ လူင်းႁူႇၶွင်းသူၼ်ႁေ ပွၼ်ႈမွၵ်ႇယႃႈမႃး။ လွင်ႈတၢင်း သင်ၵေႃႈ တေဢမ်ႇမႃးႁၢမ်ႈသီးလႆႈ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၶဝ်ယဝ်ႉ။

ဝၢႆးၶၶၼ်ႉ ၶဝ်ၶုၵ်းလွႆႈလႆႈ ၵေႃႉလိၵ်ႉသေပိူၼ်ႈ။ လဵပ်ႈမီးဝႆႉၶွင်းႁိူင်ႈတင်းဝၼ်း။ ၶႂ်ႈႁႂ်ႈ လုၵ်ႈဢွၼ်ႇၶၶၼ်ႉၵေႃႈ ပႃးလွမ်းၶွင်းၶိပ်းႁၢင်ႊ။ လုၵ်ႈယိင်းလူင် လဵၼ်ႈၶဝ်ႈၶွင်းႁိူင်ႈသေ ဢုမ်ႈ ႁုပ်ႉဢွၼ်ႇမႃး။ ပေႃးႁၼ်လုၵ်ႈဢွၼ်ႇၶၶၼ်ႉ ဢၢႆႈႁူးဢၢမ်းႁူႇတေႉတေႉ။ ၶၢဝ်သလွတ်ႈဢွၼ်ႇ မူၼ်လုၵ်ႈဢွၼ်ႇဢိင်းၵလိတ်ႈၵေႃႈၶိုင်ႈ။ ပဵၼ်သၢၶိုဝ်ႉ ဢၢၼ်ဢမ်ႇပႆႇယၢမ်ႈဢွၵ်ႇ တွႆႈလိတ်ႉသေ ပွၵ်ႈၶၶၼ်ႉ။

လႆႈထႆႇႁၢင်ႊ လုၵ်ႈဢွၼ်ႇလိုဝ်းၶႆႉ ငၢႆႈငမ်ႈယူႇ။ ဢမ်ႇလႆႈလၢတ်ႈ လုၵ်းတီႈၶႆႉ၊ ယူႇ ၶင်ႇၶႆႉ။ ပဵၼ်မူႇလုမ်းပီႈၶွင်ႉလိၵ်ႉၵၼ်ၼလႈ တွမ်ၵၼ်ဢၢၵ်ႇၵွင်ႈၵမ်းလိၵ်ႉ။ သိူဝ်ႈလၢႆးဢွၼ်ႇ ဢမ်ႇ လႆႈပႆႇၼမ်းႁုမ်းယိပ်ႉႁူးမၢၵ်ႇတုမ်သေတႃႇ တၢင်ႇၵေႃႈလပ်ႉႁူႇၼလႈ ဢမ်ႇပႃးႁူႇၶွင်းၶိပ်းႁၢင်ႊ။

107 Stalin Pound, £

108 Blazer

ႁွပ်ႈလႆႈၵႂၼ်လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇ, ၵေႃႉလိၵ်ႉသေပိူၼ်ႈၶၢၼ်ႉ မၢးၶိူဝ်းလိတ်ႇငလႈ ၶဝ်ၵႂၼ်ၵၼ်မႆႈလႅင်ဝႆႉ။ ပေႃးထႆႇႁၢင်ႊယဝ်ႉ ၵုမ်ႈလႅၼ်ႈၶဝ်ႈၸူႉ, ၶိူင်းႁူၼ်းၵမ်းလိဝ်ႈ။

မျူဝ်ႉလၢႆးၵေႃႈ လူမ်းတူလုၼ်း ၵႂၢႆႇႁၢႆးၶဝ် ႁဵတ်းသၢင်ႈႁၢင်ႈႁၢၼ်း တႃႇထႆႇႁၢင်ႊယူႇ ၶၢၼ်ႉ။ ၵမ်ႇၶဝ်ႈလိမ်လၢတ်ႈလွမ်းသင်။ ပေႃးထွတ်ႇႁၢင်ႊယဝ်ႉ ၵႂၢႆႇႁၢႆးၶဝ်ၵေႃႈ တေမိူဝ်းယဝ်ႉ။ တူင်ႉတၵ်ႉၶဝ်။ လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၶဝ် လွမ်းသူင်ႇၵႂၢႆႇႁၢႆးၶဝ် တေႃႇထိုင်ႁိမ်းၵၢႆး။ ၶိူဝ်သိၼ်ႈတၢင်းမိူဝ်း ၵၢတ်ႇလေႃႉၶၢၼ်ႉ ၵႂၢႆႇႁၢႆးလွမ်ပူၼ်ႉ လႅင်ႈလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇလိူဝ်းၶၢၼ်ႉ။ မိူဝ်းၶႄႈၶဝ်ၶၢၼ်ႉ ၵမ်ႇ ပေႃးလပ်ႉလႅင်းသင်။ ပီႈၵႂၢႆႇလူင်ၶဝ် ၵေႃႉပဵၼ်ပီႈၵႂၢႆႇႁူမ်ႈပေႈၵမ်ႇႁူမ်ႈငမႈၶၢၼ်ႉ လိပ်ႈတေလႆႈ ထုၵ်ႇပၼ်တၢမ်ႇတၢႆႇ။ ပေႈၶဝ်ၵေႃႈ လႆႈၵိင်ပိုင်ႈၶိူဝ် ၵိၼ်းၵမ်ႉထိမ် တီႈၵျေႃၵိင်းတုင်။ ႁူလုၼ်းၵႈ လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၶဝ် ၵမ်ႇမေႃမႆႈလႅင်သင် မူၼ်ႈသိူဝ်းဝႆႉႁၢင်းၶဝ်။ ၶႅႉပဵၼ်ၽႅၵ်ႁၢင်ႊၵၼ်လီၶၢင်ႇၵဝ်ႇ။ မိူၼ်မီးငိုၼ်းႁိုတ်းဝႆႉ ၶိူင်းယေးငိုၼ်းၶၢၼ်ႉယဝ်ႉ။

႑႗
ၶၢင်းၽီမိူင်းဢၢင်ၵျၢဝ်

တၢမ်းၶမ်ႈၶၼ်ႉ ၵျၢႇငလႇတီႈႁူၼ်းဢင်းၵလဵတ်ႈၶဝ် လိူဝ်းယူႇသဝ်း တီႈဢၢတ်ႇလေႃႉ။ ဢၢႆႈႁူး ၼွႆႈႁူႉလွင်ႈၽူႈလိုဝ်ႈဢၢၼ်ဢင်းၵလဵတ်ႈၶဝ် ၵဵတ်းၵိူဝ်ယူႇသဝ်းတီႈမိူင်းမၢၼ်ႊၶႅ။ မၢင်ၼေႃႉ မီးတိုဝ်ႉ တၢင်း တႃႇမိူဝ်းယူႇတီႈဢင်းၵလဵၼ်ႊယူႇ။

ၽွၼ်းလီ ဢၢၼ်လႆႈယူႇတီႈဢၢတ်ႇလေႃႉၶၼ်ႉ မီးဝႆႉလၢင်ႈလၢင်းယူႇ။ ပိူင်လူင်ၶၼ်ႉ ႁူၼ်းတင်းၶမ်တေႁူႉလၵ်း သူပၼ်ၽႂ် ဢၢၼ်ဝႆႈၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈႁၢပ်ႇဢၢၼ်လူင်ပွင်လိုင်ႈမႄးၶၼ်ႉ ပေႃးယၢမ်ႈပၼ် ၶုၼ်ၽွင်း ဢမ်ႇၶၼ် ၽူႈထတ်းသိၼ်ၼေႃႉၶိုင်ႈငတ ယူႇတီႈဢၢတ်ႇလေႃႉ သၢင်ႇတေႃႇဢိူဝ်ႈ။ မုၵ်ႉၼေႁူၼ်းဢၢတ်ႇလေႃႉ တေႁပ်ႉတွၼ်ႈသူ ႁူမ်ႁူမ်လူမ်းလူမ်းႁေ ပၼ်ဢွင်ႈ တီႈ။ ဢၢတ်ႇလေႃႉတင်းၶဵၼ်ႊ[109](ဢင်းၵလဵၼ်ႊ)ငတ တေဢမ်ႇမိူၼ်ၵၼ်။ ထင်ႈသမ်ႉလုၵ်ႈလၢင်ႈ၊ ပၼ်ႁၢလုၵ်ႈလၢင်ႈၶႄ တီႈဢၢတ်ႇလေႃႉ ဢမ်ႇလူဝ်ႇမႆႈလွႆသင်။ ၸိုၼ်းၶွၼ်ႇၼေႈ ဢမ်ႇၶမ်မိူၼ် ဢင်းၵလဵၼ်ႊ။ ၸိုၼ်းဢွၼ်ႇ မီးဢိတ်းဢိတ်းၼေႈ လွႆႉလႅဝ်ႇလႆႈတင်းၶမ်။ ဢၢၼ်လမ်ႇလွင်ႈၶၼ်ႉ မီးထဵင်ႈၵွၼ်ႇ။ မီးၼေႃႉတႃႇတေလႆႈဢုပ်ႇတၢၼ်ႈၵၢမ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပေႃးတေမိူဝ်းယူႇတီႈဢင်းၵလဵၼ်ႊ ႁူၼ်းႁူႉလၵ်းသူ ဢမ်ႇပေႃးမီး။ ႁူလိုဝ်းၼႈ တီႈမိူင်းမၢၼ်ႊငတ ႁူၼ်းႁူႊၼေႃႉ တေႁူႉလၵ်းသူ။ ႁူၼ်းႁူႊၼေႃႉၼေႈ ထုၵ်ႇလီႁူႉလၵ်းသူ။ ၶႄႉပၼ်ၽွၼ်းလီဢၢတ်ႇလေႃႉ။ ၶႂ်ႈၶၢဝ်းလိူၼ် ၶူဝ်းၸိမ်းပိူဝ်း တေႃႇထိုင်လိူၼ်မၢတ်ႊၸျ်ၶၼ်ႉငတ လီၶၢၼ်ႉဢိတ်းဢိတ်း။ ပေႃးပူၼ်ႉ လိူၼ် မၢတ်ႊၸျ်ငတ ၽိုင်ႈၽႄႉၼေႈလီမႄးသေ ၽဵဝ်သၢႆၢ်ဢၢတ်ႇလေႃႉ မိူၼ်ၵဝ်ႇၶိုၼ်း။ ပေႃးၶၢဝ်းၶၼ်ႉ တီႈႁူင်းၵိမ်းဢၢတ်ႇလေႃႉ ဢမ်ႇမီးႁွင်ႈပဝ်ႇ။ တေလႆႈႁၢၼ် ႁူၼ်းလိူဝ်းႁဝ်းႁူႉလၵ်းတင်းၶမ်။ ၼွႆႈတေႃႇၽေႃႉႁူ၊ ၼွႆႈၽတ်ႉတဵၼ်းၶိတ်ႉႁူ၊ ၼွႆႈသွပ်ႉသဵပ်ႉ ၼိူဝ်းပိူၼ်ႈႁူ၊ ၼွႆႈၵဵတ်းသင်ၼေႈလႆႈ။ သၢင်ႇတေႃႇႁူႊပိူင်။ ၵွပ်ႈၶႄငလႈ ႁူၼ်းၼွႆႈယူႇတီႈဢၢတ်ႇလေႃႉၼေႈ ၶမ်တိူဝ်းမႄးတိၵ်းတိၵ်း။ ပေႃးမေးၶၢင်းသူ ပၼ်ႁူၼ်းမိူင်းမၢၼ်ႊလိုင် ၼၼ်းသၢင်ႇတေႃႇၵွၼ်ႇ။

ဢၢႆႈႁူး ၽဵဝ်ဢၢတ်ႇလေႃႉ ၶႂ်ႈလိူၼ်ၽႅၼ်ႊဝႊရီး။ ဢမ်ႇလွႆႈၶၢဝ်းႁူၼ်းၵိုၼ်းငလႈ လီ ၶၢၼ်ႉ။ ပေႃးထိုင်ၶၢဝ်းဢတ်းမႄး တီႈပၢင်သဝ်းလိုဝ်ႈႁူဝ်ႉၶၢဝ်းမႆႈ ဢင်းၵလဵတ်ႈၶဝ် တေပၼ်ၵူဝ် ဢၢၼ်ဝႆႈၶၼ်ႉ ၽႂ်တေဢမ်ႇတွၼ်ႉဝူၼ်ႉမၼ်ႈ။ ၵဵတ်းၵူဝ်ဝူၼ်ႉၼေႈလွႆယႃလွႆၼေႈ ဢၢတ်ႇလေႃႉၶႄႉ

[109] Kent = England

ၵိတ်းႁၢႆးၵၢၼ်ႇၵူၺ်း ႁၢင်းလွင်ႈတူၵ်းမႃးလၢႆလၢႆၸွမ်း။ မိူဝ်ႈယၢမ်းၵၢၼ်ႇၵူၺ်းၽဵဝ်ၶိုၼ်ႈမႃး ၵမ်ႈမီးသင်တူင်ႉ တူင်ႉၼိုင်ၼိုင်။ ႁူဝ်းၵျႃႇ ၼႆႉပဵၼ်သၽႃႇဝႃႉ ၵွင်ႉတီႈ ႁူၼ်းလိုဝ်ႈၵၢၼ်ၶဝ် ယူႇသဝ်းယဝ်ႉ။ ပေႃးယူႇတီႈၵိင်းၵလၢၼ်း လုၵ်ႈလၢင်းၶေႃႈ မီးႁိမ်းႁွမ်း။ ၼွႆႈၵူႈငဝ်ႈ ၸွႆးပီႈၼွင်ႉၶေႃႈလမ်။ မၢင်ပွၵ်ႈ တေၵူႈငဝ်ႈ လၼ်းတၼ်းၼႆႉၶေႃႈငၢႆႈ။ ပေႃးလၵ်ႉၵဝ်ၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇၽိုၼ်ၼိုင်ႈ ၶေႃႈလႆႈ ႁူႉ ၶၢဝ်ႇလိုၼ်းသုတ်းၵမ်းလိဝ်။ တီႈၵၢတ်ႇလေႃႉငတႉ ၽဵဝ်ဝႆႉတီႈသုင်သေတႃႉ ႁၢင်ႈၶလိူတ်ႇဝႆႉ၊ တၢင်းမၢၼ်ႈသိူဝ်း ၵၼ်ၸၢင်းလႆႈတီႈၵိင်းၵလၢၼ်းၶၼ်ႉ တေၵမ်ႇၸၢင်းလႆႈ တီႈၵၢတ်ႇလေႃႉ။

ထဝ်ႈမႃးငလႈ ၵၢၼ်တိပ်းတိပ်းတွပ်းတွပ်းၶေႃႈ ယၢပ်ႇယၢၼ်းမႃး။ ၵၢၼ်ႇၵူၺ်းၵုပ်ႇတူလုမ်း ႁူၼ်းၵိင်းၵလၢတ်ႈ လိူဝ်းယူႇတီႈၵၢတ်ႇလေႃႉ၊ လွပ်ႇထၢမ်တူလုမ်း။ ၵၢၼ်ႇၵူၺ်းလၵ်ႉလွမ်ႁူဝ် ၶေႃႈတွပ်ႇ ၶဝ်မႃး။ ၵၢၼ်ႇၵူၺ်းၵူႈထူပ်းငလႈ ၶဝ်လူမ်း၊ ၶဝ်ၶေႃႈၼွႆႈထူပ်း၊ ႁပ်ႉတွၼ်ႈလီင်ႉလူလီလီငၢမ်းငၢမ်း။ ထၢင်ႇဝႃႈ ၵၢၼ်ႇၵူၺ်းတင်း မုၵ်ႉႁုၼ်ပရိတ်းတိၵ်းသျ[110] မိူၼ်ၵဝ်ၽႄၵုတ်ႇၶၼ်ႈဝႆႉ။ ၼွႆးလွင်ႈထၢင်ႇ ၽႄၵုတ်ႇလူင် လွမ်ႉႁွပ်ႈၵၢၼ်ႇၵူၺ်းဝႆႉတင်းတူဝ်။ လႆႈသုတ်ႇလူမ်းၵၢတ်ႇလေႃႉၼႆႉ မိူၼ်လႆႈသုတ်ႇလူမ်း ၼွႆးၶွၵ်ႈ။ ၵမ်ႇလႆႈလူမ်းလီ၊ ထူလၢႆႈလွႆႈၶေႃႈယၢပ်ႇ။ ၼွႆႈလၢၼ်ႈမိူဝ်းလူးလၼ်းတၼ်းၵမ်းလိဝ်။

လုၵ်ႉတီႈၼွႆးလွႆႈ ၵၼ်လႆႈထုၵ်ႇ မတ်ႉၶွတ်ႇဝႆႉၶၼ်ႉ ၵၢၼ်ႇၵူၺ်းလွတ်ႈမႃးၵမ်းၼိုင်ႈသေ ၶဝ်ႈမႃးၼွႆးႁွင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈ တႃႇၵိၼ်ၶဝ်ႈႁုမ်းၵၼ် တင်းဝၢႆးထိင်း။ လွႆၶေႃႈမၢၼ်ႈသိူဝ်းမႃးၶိုၼ်းၵိတ်း ၵိတ်း။

ႁွပ်ႈၼွႆႈၵူႈတူလုမ်း ထမ်ႈပၢင်းတယႃႇငလႈ ၵၢၼ်ႇၵူၺ်းလႆႈၶႅၢ်ႉဝၼ်း တႃႇၵူႈယူႇတီႈၽွႆး ၵႃးထီး။ ၵၢတ်ႇလေႃႉၼႆႉ လမ်ပၢင်းတယႃႉသေတူၼ်ႈတီး။ တီႈထမ်ႈပၢင်းတယႃႉ မီးထၢတ်ႈ လေတီ ႁူၼ်ႇႁၢင်းပုတ်ႉထလဝ်ႈတင်းၶမ်။ ႁူၼ်းမိူင်းမၢၼ်းႁူးတီႈ ၵွၼ်ၵၼ်မႃးဝႆႈပြႃး တီႈ ပၢင်းတယႃႉ။ ထႅင်ႈၼွႆးၽုၵ်ႈ ၵိၼ်တႃႇၼွႆလွင်တွင်ႉယဝ်ႉ ၵၢၼ်ႇၵူၺ်းၶဝ် ၶျေႃႈၵႃးၵွၵ်ႇမႃးလူး တၢင်း ႁွင်ႇသိုဝ်ႈသိုဝ်ႈ။ ၵၢၼ်ႇၵူၺ်းၶဝ် လႆႈၽဵဝ်ထုင်ႉမျေႇလၢတ်ႈထႅင်ႈ။ လိၼ်ႁႆႈၶေႃႈလိင်လၢင်းႁၢင်း။ တီႈ ပွတ်းၼႆႉ လႆႈႁၼ်လိၼ်လိင်ႁူးတီႈ။ ပိၼ်ထုင်ႉပိင်းၶၢင်ႈၼိူဝ်လွႆသေ ၵမ်ႇပေႃးလႆႈႁၼ်တူၼ်ႈမံႉ။ လႆႈႁၼ်သၼ်လွႆ တၢင်းႁံပုၼ်ႉၶၼ်ႉလီလီ။ လႆႈသၢႆလၢတ်ႇတၢမ်ထူၼ်ႈ။ လႆႈသုတ်ႇလူမ်းသူတ်ႇသွႆ ၵိမ်ႇၵိမ်ႇ။ ပေႃးၷျေႃႈယဝ်ႉ ၼိုင်ႈလူဝ်းမူင်း လႆႈႁၼ်ဝိင်းပူလ်ႇလႃႉ။ ပူလ်ႇလႃႉၼႆႉ ပိၼ်မိူင်း ၵွၼ်ႇလၼ်ႉမျူဝ်ႉလၢးၽွင်းငၢမ်း။ တၢင်းဝၼ်းတူၵ်းဝိင်းၶၼ်ႉ မီးႁွင်းလွႆၵွၼ်ႇ လိူဝ်းမီးထၢတ်ႈ လေတီၶၢဝ်ၶၢဝ်တင်းၶမ်ၶၼ်ႉ။ ၵၢၼ်ႇၵူၺ်းၶဝ် ၵမ်ႇလိုဝ်ႈတီႈပူလ်ႇလႃႉ သိုပ်ႇၷျေႃႈၵူႈပၢင်းတယႃႉ ၵမ်းသိုဝ်ႈ။

တေႃႇထိုင်ယၢမ်းၼႆႉ ၵၢၼ်ႇၵူၺ်း ပႆႇလႆႇထူပ်းၵၼ်တင်း လဝ်ႈၽျႃႉၶေႃႉပၵ်းၷျေႃၶင်ႈ လုမ်းယူႇၶၼ်ႉ။ ၵမ်ႇႁိူင် လႆႈႁၼ်ၶွင်လူင်လုၵ်ႈၼိုင်ႈ ၼွႆးထုင်ႉၵၼ်ၼိုင်ႈ။ ႁၢၵ်ႈမႆႉႁူင်းလူင်ႁၢႆႈ တူၼ်ႈၶၼ်ႉ ၶွတ်ႇၶူတ်ႇၽိုတ်ႉၶဝ်ႈၼွႆးလိၼ် ႁိမ်းၽွင်ႇၶမ်ႉ။ လႆႈႁၼ် ၵၢႆႇသုမ်ႉပွႆးလင်ၼိုင်ႈ ႁိမ်းၶၼ်ႉ။ လိပ်ႈတေႁိတ်းပွႆးသေ ၵၼ်ၵၼ်။ တၢင်းၽၢၵ်ႈၶွင်ၶၼ်ႉ မီးဝိင်းပၢင်းတယႃႉ။ ၼွႆး ၵၢင်ဝိင်းမီးၷျေႃၵၼ်ပႃးပျူႉသၢတ်ႈ။ ဝၢႆးထိင်း မိုတ်ႈၵၼ်တင်းလဝ်ႈၽျႃႉငလႈ ၷျေႃႈၵူႈလူးၷျေႃ

110 British Isles

ၵမ်းလဵဝ်။ [111] ၵၢင်ႈႁွင်ႉႁူၼ်းၼေႃႉၶိုင်ႈ တီႈလဝ်ႈၽျႃႉ တႃႇလွမ်းသူင်ႇပၼ်။ ၽၵ်းတူဝ်ဝၢင်းၵျေ ၽုလ်ႇဝံႉၼလႈ ၵျေႈၶဝ်ႈၵူႇၵမ်းလဵဝ်သေ ၵိုတ်းတီႈသၢင်ႇဝၢင်ႇ။ ၵျေၶႆႉပိၼ် ႁဵၼ်းမႆႉလူင်သွင် ထၼ်ႉလင်ၶိုင်ႈသေ တီႈထၼ်ႉတွႆႈၶၼ်ႉ မီးႁွင်ႈလူင်ၵၢင်ၵျေပၢင်ၵုမ် ၵၢၼ်ၵၢဝ်သဝ်လူင် လွမ်ႉဝံႉ ၶၼ်ႉ။ ပႃႈၶူဝ်ႁွင်ႈၶႆႉ ထင်ႇမီးပျူႉသၢတ်ႈလူင် ထီးၶိုၼ်ႈၽျႃႉယူႇၶၼ်ႉ။ ပျူႇသၢတ်ႈၶၼ်ႉ မီး ႁႃႈထၼ်ႉသေ တၢင်ႇလွမ်ထီးၶမ်းဝံႉ။ မူၼ်မိပ်ႇယၢင်ႇၵျေၶမ်းတႃႈလိူဝ်ႇ။ လႆႈႁၼ်ၵျေထဝ်ႈၽျႃႉ တႆးပွၵ်ႈႁၵ်ႈၼလႈ ၶွႈၶဝ်ႈလိပ်ႈႁၶ်းတူလ်းသေ ၶွႈသိုပ်ႇမိုတ်ႈတင်းထဝ်ႈၽျႃႉ။ ႁူလ်းၵႃႈ သၢႆၢ ၵမ်ႇပံႇပၼ်။ မုထၢမ်းၶွင်းၵျေၼေႃႉၶိုင်ႈ ထုၵ်းဝံႉတီႈသၢင်ႇဝၢင်ႇၶၼ်ႉ မွၵ်ႇလဝ်ႈၽျႃႉၵမ်ႇမီးဝႃႈ။ ဝႆႉထိင်ႉထၢမ်မၼ်း

‘ပေႃးၶၼ်ႉ လွင်ႇသူလွမ်းသူင်ႇႁဝ်း ၶူႁႇတီႈထမ်ႈၶၼ်ႉလႆႈႁိူဝ်’

မုထၢမ်းၶၼ်ႉ ထူမ်းၶူႁႇ။ မၼ်းၼေႃႈ လိပ်ႈၶွႈၵွၵ်ႇတၢင်းၶွၵ်ႈဝံႉ။ မုထၢမ်းၼေႃႉၶၼ်ႉ ႁၢင်ႉလႃႉ၊ ၼိဝ်ႈမိင်ႈ၊ ပိၼ်ႁူၼ်းၼေႃႉတူၵ်းထုၵ်ႇ တင်းႁၢင်ႉၽႃင်မုထၢမ်းၶွင်းၵျေယူႇၶင်ႇၵဝ်ႇ။

ၶူႁႇသိုဝ်ႉ တိၼ်းၼလႈၽႆးထၢတ်ႈ တီႈႁၢၼ်ႉၵၢၼ်မီးၶွင်းဝိင်း။ ၵျေႈၵႃးၶူႁႇၵိုတ်း တီႈ ၼူင်ႉတိၼ်လွႆႇ ၵၢၼ်မီးႁၢင်ႉပၼ်ႈၽီသွင်တူၼ်။ ၶႆႉပိၼ်တိၼ်ၼူဝ်လႆၶိုၼ်ႈလူးထမ်ႈ။ ၶိုၼ်ႈလွမ်း ၼူဝ်လႆၶူႁႇၵမ်းသိၵ်ႈ။ လႆႈယိပ်းၵမ်ႁၢဝ်းသွတ်ႇသေၶိုၼ်ႈ။ ပိၼ်တၢင်းၵၢၼ်ၼိၵ်းႁူၼ်ႇဝံႉ ပၢၼ်းတၢပ်ႈ လွႆၼလႈ လႆႈပံမွၵ်ႈလၵ်းၶိုင်ႈၶိုင်ႈၼေႃႈ ၽဝ်ပၢၵ်ႇထမ်ႈ။ လွမ်းၶင်ႇၽိုင်ႈထုင်းလၢဝ်းပုတ်ႉ ပေႃး ၽဝ်တီႈၶွင်း ဝၢင်းဝတ်ႉ၊ ထၢတ်ႈလေတီလိုင် လႆႈထွတ်ႇၼပ်းတိၼ်။ တီႈမူင်းတႆးၼတ. လွႆႁၵ်ႉလိူဝ်ႉ လၢတ်ႈ ၵမ်ႇႁၢဝ်ႈၵိုင်းတၢၼ်ႇမူင်းမၢၼ်းၼလႈ ၵမ်ႇမီးမႆမီႈလိူင်ႉၶၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃႈ ၵမ်ႇၶွႈလိူဝ် ၽိုင်ႈထုင်းၶဝ်ၼလႈ ထၢမ်တူလ်းတီႈမုထၢမ်းၶွင်းၵျေၶၼ်ႉ လွင်ႇတိုဝ်းၵိပ်းလႆႈၶွင်းထမ်ႈႁိူဝ်ၶႆႉ။ မၼ်းတွပ်ႇမႃး တိုဝ်းလႆႈယူႇၶႆၼလႈ ၵျႃႈႁႃးလူမ်းၶူႁႇတေႉတေႉ။ ႁွပ်ႈသင်ဝႃႈ ၼူဝ်လႆၶႆႉ ၵၢႆးဝံႉသေၵမ်ႇၵႃး မၢင်တီႈ မီးမၢၵ်ႇၵိၼ်လိမ်ၵွၼ်ႇၶဝ် မိၼ်းၵွၵ်ႇဝံႉ။ ပိၼ်ၶၢဝ်းတိင်ႈဝၼ်းၼလႈ မၢၵ်ႇၵုတ်ႇၼေႃႈ မႆႈၼိမ်ႈဝံႉတေ. လူင်။

ၵျႃႈႁႃးၶဝ် ၼိုၼ်ႈလွမ်းပၢၼ်းတၢပ်ႈလွႆ။ ၽႅ်ႇၶူႁၶၼ်ႉ မီးထၢတ်ႈလေတီ ႁူၼ်းၵွၼ် ၵၼ်ၼေႃႇဝံႉ ၶပ်ႉယႆၵၼ်။ ပိၼ်တၢင်းလီႁူႉသူလ်ႇ ႁူၼ်းမူင်းပိုၼ်ႉတီႈၶဝ်။ ထၢတ်ႈလိူဝ်းၶႆႉ တေ ၵမ်ႇသုင်ပူၼ်ႉသိပ်းထတ်း။ မၢင်တီႈသမ်ႉ ၼိၵ်းၽျႁိၼ်လွႆပိၼ်ႁူးသေ ၶွင်းႁူးၶၼ်ႉ တမ်းဝၢင်းဝံႉ ႁူၼ်ႇႁၢင်ၽြူး တႃႇႁိူဝ်းလီ။ ၵမ်ႈၶမ်ၼတ. ပိၼ်ႁၢင်ႉၼုၼ်ၽီၶဝ် မူင်းၽီႁူၵ်းၼူင်း ၵၢၼ်ၵၢဝ်လိၼ် ယၢင်ပၢၼ်းဝံႉၶၼ်ႉ။ ၽႅ်ႇသႆႉၼတ. ပေႃးတူလ်းၶၢမ်ႈၶွင်ႁူႇ လႆႈႁၼ်ၽၢင်ယိမ်ႈႁၢင်ႉလီမူင်းတႆး။ ပိၼ်ၽၢင် ယိမ်ႈႁူၢင်ႈၶူၢင်။ တီႈပၢၵ်ႇထမ်ႈ ၵႆႇဝံႉတိၼ်ႈမုင်းလင်ၶိုင်ႈ။ ၵျႃႈႁႃး ၶဝ်ၶင်ႈလိူဝ်ႈ ၶွင်းတိၼ်ႈမုင်းၶၼ်ႉၵမ်းၶိုင်ႈ။ မူဝ်ႈၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ႁူၼ်ႇႁၢင်း ၵၢၼ်လုၵ်ႉတီႈလိၼ်ၵွၵ်ႇမႃး ၶၼ်ႉ။ တၢင်းတွႆႈႁူၼ်ႇႁၢင်ႉၼတ. ၼုၼ်လႆၵၢၼ်ၼေႃႇဝံႉမွႆႇၶၼ်ႉ ၵုမ်ၵိုၼ်ၶူႁႇယဝ်ႉၼလႈ ၵိုတ်း ႁူဝ်မၼ်းႁွလ်း။ ၽၢင်ႁၢင်ႉၶႄႈမူၼ်ငဝ်မိုင်ဝႆႉ။ ပၢၼ်းႁုမ်းၼေႃႈ ပိၼ်ၶမ်ႉမိုဝ်းယုၵ်းယၢင်ႇ။ ထၢင်ႇ ဝႃႈ ပိၼ်ပၢၼ်းႁုမ်းၼလႈ လႆႈလၢတ်ႈပိၼ်ပၢၼ်းႁုမ်း။ လွႆႈၼေႃႈတေလၢင်ႉလွႆႈယူႇ။ ပိၼ်မူလ်းၵဝ်ႈ

111 တီႈပပ်ႉတိုၼ်းမၼ်းတိၵ်ႈ ၼုၼ်မူင်းပၢင်းတယႃႉပိၼ်လဝ်ႈၽျႃႉ။ မူဝ်ႈၶၼ်ႉၼုၼ်မူင်းပၢင်းတယႃႉၶႆႉ ႁွလ်း ပိၼ်ထၼ်ႉတၼ်းႁိင်းငူလ်ႇၼုၼ်ႇမူး။ ဝႆႉသိုၵ်းၵမ်ႇၽျႃႇပွၵ်ႈသွင်ယဝ်ႉၶူႁႇ ထင်ႇလႆႈထုၵ်ႇႁွင်ႉပိၼ်လဝ်ႈ ၽျႃႉလူင်။

ၼူၼ်ႁူဝ်သိၼ်းၼိုင်ႈၵေႃႈ လၢင်းပဵၼ်လႆႈ။ ၵဝ်ၼူၼ်ႁူဝ်တွမ်မတ်ႉတင်းၼိူဝ်လိၵ်ႈႁူဝ်။ ၽႃင်ႁၢင်းၼႄႈၵေႃႈ မိူၼ်ၼႄႈၽူႈၵမ်သိၼ် ၵမ်ႇၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵလွင်း။ ၵႂၢႆးႁၢႆး ဝူၼ်ႉၶၼ်ဝႃႈ မူလ်းၵဝ်ႈၼႆႉ မိူၼ်လွင်ႉပလ်ႉလၢႆလၢၼ် လုၵ်ႉမိူၼ်ၽႂ်း။ လၢင်းပဵၼ်ပၢၼ်းႁုမ်း၊ လၢင်းပဵၼ်မူလ်းၵဝ်ႈ ၼွႆႈပဵၼ်သင်ပဵၼ် ၼမ်ႉမိုဝ်းႁူၼ်ႉႁၢင်းၼႆႉ ၼိုၵ်ႉၼမ်ႉတေႉ။ ပဵၼ်ၼမ်ႉမိုဝ်းတႆး ၵၼ်တေႉၵၼ်ၼိုင်ႈ။ လွင်ႈသိၼ်ႈသႂ်ႇ သိုဝ်ႈယူဝ်းၶွင်ႁူၼ်းတႆး လႆႈမႃးႁၼ် တီႈၼႄႈႁူၼ်ႉႁၢင်းဝႆႉၵမ်းလဵဝ်။ လီယွင်ႈယေႃး ၼမ်ႉမိုဝ်းမေႃ ပၢၼ်းပူးၵေႃႉၼၼ်ႉ။ ၵမ်ႇလႆႈႁူႉ ၼၵ်းဝႆႉမိူဝ်ႈလွင်ႈၼႆသေတၢႆႇ ပဵၼ်ၼမ်ႉမိုဝ်း ပၢၼ်ၵဝ်ႇ ၵၼ်ၼိုင်ႈၼႆၸၼ်ႉ ၸၼ်ႉၶွၼ်းယူႇႁွလ်း။ ႁူၼ်ႉႁၢင်းၼႆႉ မီးဝႆႉၼိူဝ်မၢၵ်ႇၵိၼ်ၵိမ်း ပၢၵ်ႇ ထမ်ႈ။ တေလၢင်းပဵၼ်ၼမ်ႉမိုဝ်း ႁူၼ်းဝႆႈၽြႃးပွၵ်ႈၵႂၼ် တၢင်းသုတ်းၶဝ်။ ပေႃးၼၼ်ႉၸၼ်ႉ တေ ပဵၼ်မွၵ်ႈ ႁူဝ်ပၢၵ်ႇပီးသိပ်းႁႃႈ ၵမ်ႇၼၼ်ႉ သိပ်းႁူၵ်း ၵမ်ႇၼၼ်ႉ တေလၢင်းလဝ်ႉသေၼႆႉ။ ၵႂၢႆးႁၢႆးၶဝ် ၶဝ်ႈၶႄႇထမ်ႈ။ တၢင်းၶႄႇထမ်ႈ မီးႁူၼ်ႉႁၢင်းၽြႃး မွၵ်ႈႁႃႈပၢၵ်ႇသူႇ။ မၢင်သူႇပဵၼ် ၽြႃးမိူဝ်ႈႁွၼ်ႉ။ မၢင်သူႇၸၼ်ႉ လင်ႇႁႃမႃးလူႇမွႆႇဝႆႉႁွလ်း။ မၢင်သူႇသမ်ႉ ပဵၼ်ႁၢင်းၵၢၼ်ယဵမ်မုတြႃ ၵဝ်ၼိူဝ်မိုဝ်းတင်းဝႆႉႁေႃ ၵဝ်ၽေႃႇမိုဝ်းၵီးၸၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉ။ မၢင်သူႇသမ်ႉ ပဵၼ်ႁၢင်းၽူမိၽသ်သ မုတြႃ ၵဝ်မိုဝ်းၽႆၢႇၶူတိူဝ်ႉလိၼ်မိူင်းဝႆႉၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈလႆႈႁၼ် ႁူၼ်ႉႁၢင်းတင်းၼမ် မႃးတွမ်ၵၼ် လိူင်ႉၼႆၼၼ်ႉ ၶႂၢင်းလွင်ႈယိၼ်းပဵၼ်မိဝ်းၼိုင်ႈ။ လိပ်ႈမိူၼ်ႁၢင်းၼႄႈ ႁူၼ်ႉႁၢင်းၽြႃးၶဝ်လဝ်ႈ လုၵ်ႉ တၢင်းၵႂၢၼ်ၵၼ်တူလ်းမႃးတၢင်းႁဝ်းၼၼ်ႉ။ ပေႃးၶဝ်ႈၸူႇၶႄႇထမ်ႈ ႁၢမ်ႉလိုၵ်ႉၵိတ်းၵိတ်း မၢၵ်ႇ တၢင်ၵေႃႈ လင်ႇလၢင်းတူလ်းလႆႈၶႄႇလပ်းသိင်ႇ။ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃး ႁူဝ်ပၢၵ်ႇပီးတင်းၼမ်ၼၼ်ႉ တေမီး မုၵ်ႉၵေႃႈႁူၼ်းလၢင်းၵိၼ်၊ လၢင်းမႆႉၶဝ်ယူႇတီႈပၢင်းတၢယ်ႉသေ ၶၢဝ်ၼမ်ႉမိုဝ်းၶဝ်တေႃႇ ႁူၼ်းမႃးဝႆႈ ၽြႃးၶဝ်။ ပေႃးၸူႇတူလ်းလမ်လိူင် ပဵၼ်ႁူၼ်ႉႁၢင်းလိပ်ႈၵမ်ႇပႃးလွင်ႈၼၼ်ႉႁွလ်း။ လႆႈၽၢင်ႉမိၼ်ႈ မီးၽၢင်ႁၢင်းမိူၼ်ၼႄႈႁူၼ်ႉႁၢင်း တီႈပၢၵ်ႇထမ်ႈၼၼ်ႉယူႇ။ ႁူလ်းၵႂႃႈ ၵမ်ႇပႃးမူလ်းၵဝ်ႈ ၵမ်ႇ ၼၼ်ႉ ပၢၼ်းႁုမ်း။

မုၼ်ထမ်းၶွင်ႈႁေႃၼၼ်ႉ တႆႈတိၼ်းပူႇလေႃႇဝႆႈၽြႃး။ ဝၢႆးၼၼ်ႉ ၵႂၼ်ၵႂၢႆးႁၢႆးၶဝ် ၸူႇ တၢင်းၶႄႇထမ်ႈ။ ပိၼ်းၵၢႈပုမ်ႇႁူဝ်ၼိုင်ႈ ၼႂ်းဝႆႉဝႃႈ ပေႃးတေပႆႇလွမ်းထမ်ႈၼႆႉၸူႇ ၽဵဝ်ဝိင်း ၵပၢၼ်ႇ,[112] ၵၼ်ၵႆႇသၢမ်ပၢၵ်ႇလၵ်း တၢင်းတူၵ်းပုၼ်ႉၼၼ်ႉ။ ၵႂၢႆးႁၢႆးၶဝ်ၸၼ်ႉ ၵမ်ႇၸူႇပၵၢၼ်ႇ ယဝ်ႉ။ တီႈတေႉ ၵႂၢႆးႁၢႆးၵေႃႈ မွႆႈမႃးၵိတ်းၵိတ်းယဝ်ႉ။ ပေႃးတေသိုပ်ႇၸူႇၵေႃႈ တေလႆႈႁၼ် ႁူၼ်ႉႁၢင်းလၢႆလၢႆႁွလ်း။

ႁွပ်ႈၼႆ လင်ႇဝၢၵ်ႈၵွၵ်ႇမႃးတၢင်းၶွၵ်ႈ။ ၽိဝ်တၢင်းၶွၵ်ႈထမ်ႈ လင်ႇလႆႈသုတ်ႇလူမ်း သုတ်ႇသႂ်ႇ။ လုၵ်ႈၶွင်ႈတိၼ်ႈမုင်း တူလ်းတၢင်းၼမ်ႉၶႂင်ႁေႃ ထၢမ်ပိၼ်းၵၢႈပုမ်ႇ ထမ်ႈပၢင်းတၢယ်ႉ တီႈမုၼ်ထမ်းၶွင်ႈႁေႃ။ ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈၼႄႈပၢင်ႇၶဝ် ႁွလ်းမေႃတွင်းၵၢႈပုမ်ႇ လိူဝ်သေပိၼ်းၼၼ်ႉ။ ၵၢႈပုမ်ႇၼႆႉတွင်းငႆႈလိမ်းယၢပ်ႇ။ ပိၼ်းၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ လၢင်းလူင်လိမ်းပဵတ်ႈ။ ပေႃးငိၼ်း ၸၢမ်း ၵႂၢႆးႁၢႆး ၼႄႈႁၢင်းလၢႉလူင် မုၼ်ထမ်းၶွင်ႈႁေႃၼၼ်ႉ ပၢင်ႇသႂ်ႇၸူႇၵမ်းလဵဝ်။ မၼ်းၵမ်ႇလၢတ်ႈၸၢမ်း ၼမ်း မိူၼ်လိူင်ႉ 'မိူဝ်ႈႁွၼ်ႇႁွၼ်ႇၼၼ်ႉ မီးၼၢင်းၽီတီႈမိူင်းၵၢင်ႁၢဝ်ၶဝ်'ၼၼ်ႉသေ တင်ႈၸၼ်ႇၼႆး ၵမ်းသိုဝ်ႈ။

112 y*

ႁူၼ်ႇၵၢင်ႈၵၼ်မီးတီႈပၢၵ်ႇထမ်ႈပၢင်းတယႃႉ

‘ၶေႃင်းၽီၶဝ်လူင်းမႃးၵၢပ်ႇၶမ်ႉ ၶွႆးၶွင်ၵၼ်လႆႈႁၼ်မႃး တီႈတိၼ်လွႆၶႆႉ၊ ၶဝ်လုၵ်ႉ တီႈမိူင်းၽီတႃႇဝတီႇသႃ ၵမ်ႇၶၼ် မိူင်းၽီတၢင်ႇၼူင်းၶၼ်ႉမႃးၵေႃႈ၊ ၶွင်ၶမ်ႉၶႆႉ လီးသိူဝ်လွႆ ၶႃႇငလႈ ၵွၵ်ႇလွႆၶႂ်ႈၵၢပ်ႇၶမ်ႉမႃး၊ ၵွပ်ႈၶႆ ၵွၼ်ၵၼ်လူင်းၵၢပ်ႇၶမ်ႉ ပျႃႇမူၼ်ႈၵိမ်ႇလွႆၵိမ်ႇ ၶေႃးယဝ်ႉ ၶုင်ႈၼူဝ်းလီင်းယဝ်ႉသေ ၵွၼ်ၵၼ်မိုၼ်ႈမႃးတီႈထမ်ႈၶႆႉ မူၼ်ၵဝ်းၶႃႈမိုၼ်ႈမႃးၶၼ်ႉ၊ ပေႃးၽဵဝ်ၶွႆးထမ်ႈ လႆႈႁၼ်ႁူၼ်ႇၵၢင်ႈၼြေးပိၼ်လဝ်ႈတင်းၶမ်ငလႈ ၼုၵ်းၼူၼ်ႉၵဵဝ်ႈမျႃတ်ႈသၢမ်ပိူင် သေ ၼုပ်ႉဝႆႈၼြေးတြႃးသင်ၶႃ၊ မိူဝ်ႈၶဝ်တိုၵ်ႉဝႆႈၼြေးယူႇၶၼ်ႉ ၼုၼ်ငိုၵ်ႈၶရေးလူင် ၶွၼ်းဝႆႉတၢင်း ၶွႆးထမ်ႈၶၼ်ႉ တိုၼ်ႇမႃးႁေ လွမ်တူလုၺ်းၶေႃင်းၽီၶဝ်၊ လႆႈႁၼ် ၶေႃင်းၽီၶဝ်ၵၢင်ႈလီၶႃႇငလႈ မၼ်းၶွႆႈၵၢဝ် ၵိတ်းမေးၶေႃင်း၊ ၵွပ်ႈၶႆ ၵဝ်တၼ်းၼူဝ်းၵိတ်ထိပၢတ် ၶွင်ၶရေးၶဝ်ႁေ သၢၼ်ၵိတ်း ယွႆးႁူင်ၵၢဝ်လူင် ၵိုတ်းဝႆႉတီႈပၢၵ်ႇထမ်ႈ’

တႃႇၵၢႆႈႁႃးၶဝ်ႁူႉပွင်ႇ ႁူၼ်းပွႆႉႁေႃ ၵဝ်ႁွၢမ်းမၢၼ်ၼႆႉငၼ။ ၵၢႆႈႁႃးၶဝ် တင်းသွင် ၵေႃႉ ၵမ်ႇမေႃႁွၢမ်းတႆး။ မၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇပေႃးမေႃလၢတ်ႈႁွၢမ်းမၢၼ်း။ ၵွပ်ႈၶႆ ၵမ်ႇပေႃးႁူႉ ပွင်ႇလီ ၵၼ်မၼ်းၼႆႉငၼ။ ၶွႆႈႁူႈမၼ်းလိုဝ်ႈၵမ်းၶိုင်ႈငလႈ ၵၢႆႈႁႃးထၢမ်

‘တီႈၼုၼ်ၶရေးၶၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးလိုဝ်ႈႁႃႉ’

‘မီးၵေႃႈ၊ ႁူလ်ႈၵႃႈ ႁူႉလိုဝ်ႈမၼ်းၵေႃႈ တေၵိတ်းသင်လႆႈလႃႇ’

ၽဵဝ်တီႈလွႆၵေႃႈ လႆႈငိၼ်းၶႃႈတွပ်ႇလိူင်ႉၶႆတႃႇသေႇ။ မိူဝ်ႈၵၢႆႈႁႃးတိုၵ်ႉဝူၼ်ႉယူႇ ၶၼ်ႉ မၼ်းသိူပ်ႇၶႆႉၵႃႈပုမ်ႇမၼ်း။

‘ဝၢႆးသေ ၶေႃင်းၽီၶဝ် ဝႆႈၼြေးယဝ်ႉသေ ၵွၵ်ႇထမ်ႈမႃးၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ယွႆးႁူင်ၵၢဝ်၊ ၶဝ်ႁူႉ ၶႆႉပိၼ်ၼုၼ်ၶရေးလူင်ၵိတ်းဝႆႉ၊ ၶဝ်လႆႈၶူမ်ၵူၵၢႆႈၶရေး ၵၼ်ၵွၵ်ႇမႃးမိူဝ်ႈၼုၼ်ၶရေး ထူလ်ႈလွႆၶၼ်ႉ ၵမ်ႇလွႆႈႁိူဝ်၊ ပေႃးပိၼ်ၶေႃင်းၽီလိုင် ၶရေးၶဝ်တီႈၵမ်ဝႆႉႁေ ၶင်ဝႆႉၶွႆးထမ်ႈ

ၵၢၼ်,ႁူဝ်ၵိူင်ပီးမိူင်း၊ ၶင်ဝႆႉတေႃ,ထိုင် မွၵ်,ၽီတီႈမိူင်း တႃ,ဝတိ ႇသႁႅဝ်,ၵိူင်ႈၶူႊ,၊ ၶေႃးၽီ လိူဝ်းႁူႉလွင်ႈၶၼ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်တိုၼ်ၽၢၼ်ႈႁွင်ႉသဵၼ်,'

'လုၵ်ႉတီႈမိူင်းၽီ ၵမ်,လႆႈငိၼ်း သႅင်ႁွင်ႉသဵၼ်,ၶဝ်ႁႃ,' ၵႂၢႆႇႁူးထၢမ်တူလုၺ်း။

'လုၵ်ႉတီႈ ဝၢၼ်ႈတၢၼ်,ႁျူးၼတ, လႆႈငိၼ်းၵေႃႈ' လၢတ်ႈၶင်,ၶႅသေ ၵၢဝ်မိုဝ်းလီ. ၼၶၸူႊ,တၢင်းၵၢင်ပၢင်,။ 'ၽႅႆ,ပုၼ်ႉၶွင်ၶႅႆ. ပၢၼ်ဝၢၼ်ႈတၢၼ်,ႁျူး[113]၊ ပၢၼ်ဝၢၼ်ႈၵၢၼ်လႆႈငိၼ်း သႅင် ၶေႃးၽီၶၼ်ႉ၊ လႆႈငိၼ်းတေႉၵေႃႈ၊ ၼၶလေၵ်းထၢၼ်လႆႈယူႇ,'။

'ၽႅင်ငိၼ်း?'

'ပၢၼ်လဝ်ႈလႆးၵျေႃႉၶိုင်ႈလေႃ,၊ လဝ်ႈလႆးၶၼ်ႉ ၶိ,မူႉၽိုၵ်,ၵျေၽဝ်မူး၊ သႅင်ၶေႃး ၽီၶဝ် ႁွင်ႉသဵၼ်,ၶၼ်ႉ လႆႈငိၼ်းၶွႆႈႁူလဝ်ႈလႆးၶၼ်ႉ မိူၼ်တွႆႇ,ႁွင်မွင်းတီႈမိူင်ၽီယဝ်ႉဝႃ,၊ ႁွပ်ႈ ၶႅ မၼ်းၵေႃႈလပ်းပၢၼ်း တၢင်းၵျၢင်းလီၶေႃးၽီၶဝ်သေ ၶိ,မူႉၽဝ်မူး၊ မၼ်ၵေႃႈၶွႆႈၶူႊ,မိူင်းၽီ ၵမ်,လွႆႈႁႃႉ၊ ပေႃးၽဝ်ပၢၵ်,ထမ်ႈ မၼ်းၵၢဝ်လၢပ်,ၽၼ်း ယွႆးႁူင်ၵၢဝ်လိူဝ်းၶၼ်ႉ၊ မၼ်းၶူႊ,ႁၼ် ၶေႃးၽီၶဝ် လိူဝ်းၶႄႈၵိူင်ႈၶႄႈၵိူဝ်,ယူႇ,ၶၼ်ႉ၊ မိူဝ်ႈႁုၼ်းၶႆႈၵႃႈပုမ်,ၶွႆးၵျေႁူဝ်းၶျႈ ၶႆႈၶၼ်ႉ ၼတ, လဝ်ႈလႆးလႆႈၽၼ်း ယွႆးႁူင်ၵၢဝ်လိူဝ်းၶၼ်ႉ ၵိူင်သၢမ်လုဝ်းမူင်းဝႃႈ၊ ၶျႈၼတ, ၵမ်,မေႊ လၢတ်ႈၶင်,ၶဝ် ၵႅႈပေႊးလီထွမ်,၊ ဝႆႉၶၼ်ႉ လဝ်ႈလႆးပေႉ၊ ၶေႃးၽီၶဝ် ၵွၼ်လဝ်ႈလႆးၶူႊ,သေ လိၼ်ႉမၢၵ်,သပ်ႉပေ, တီႈမိူင်းၽီ'[114]

ဝႆႉထိင်း ထူၵ်းငိၼ်းပၼ် တီႈမုထၢမ်းၶွႆးၵျေႃ။ မၼ်းၵေႃႈ လိၵ်ႈၵမ်,မုင်ႈမွင်းဝႆႉ။ သူင်လွႆႈတႃ,ၶႆႈၵႃပုမ်,ၼလ ၶႆႈၼၶၵွႆလုၺ်း။ ၵႂၢႆႇႁူးၶဝ်ပႆလူင်းမူး လွမ်းၶူဝ်လႆသေ ၶူႊ,လူးတီႈၵူး။ ဝႆႉၶၼ်ႉ ၵျေႃႈၵူးၶူႊ,တီႈၾုင်,ၶမ်ႉ ၵွင်ႈတီႈလီတႃ,ၵိၼ်ၵျေႃ,ၶၼ်ႉ။ မီးၼမႈယိင်းလုမ်းၶိုင်ႈ ၵၢပ်,ၶမ်ႉယူႇ, ၵိမ်းမႆႉၵႆႉလူင် တီႈၾုင်,ၶွင်။ မၢင်ၵျေႃႉမိတ်းပႃ။ မၢင်ၵျေႃႉသမ်ႉ သၵ်ႉၶူဝ်း။ မၢင်လိူဝ်းသမ်ႉၵျႃၽိုၼ်း။ လိူဝ်းၵၢပ်,ၶမ်ႉယဝ်ႉၶၼ်ႉ ၶိုၼ်ႈမူးၶိူဝ်ၾုင်,။ ၵဝ်သိၼ်ႈၵိူင်ႈ သုပ်း ၶိူဝ်ႁူဝ်လူင်းမူး ႁူမ်,တင်းတူဝ်ယဝ်ႉ ပွႆ,သိၼ်ႈယမ်းတူၵ်းၶွင်တၢင်းတွႆႈၶူႊ,။ ၶဝ်လႆႈၶူဝ်းၶူႊ,လိူင်ႉ ၶႅ ပၢၵ်,ၶႄႈၵႂၢႆႇႁူးၶဝ်ၵွႆလုၺ်း။ ႁွပ်ႈလူမ်းပဝ်,ဝႆႉၼလ သိၼ်ႈၵၢၼ်ထႅ,မွႆ,ၶၼ်ႉၵေႃႈ ၵိူင်ႈၶူႊ,ၵမ်း လိဝ်။ ၵဝ်လမ်ႈ ၵွၵ်,မူး တူလုၺ်းၵျေဝီႁူဝ်။ ယဝ်ႉၵေႃႈလႆးသိူဝ်ႈမွႆ,။ ဝႆႉၶၼ်ႉ သိမ်းၶူဝ်းၽႅင် မၼ်းသေ ၵွၼ်ၵၼ်မိူဝ်း။ မိူဝ်ႈၵႂၢႆႇႁူးၶဝ် တိုၵ်ႉၵိၼ်ၶမ်ႉၶိူင်ႈၶၼ်ႉ လႆႈယမ်ႈတူလုၺ်း လွင်ႈ တူင်ႉၶိုင်ၶေႃးယိင်းတႆးၶဝ် ႁူးဝၼ်းၶၼ်ႉ ပွတ်းၵွၼ်,တွၼ်ႈၶိုင်ႈ။ ၾၢင်ယမ်ႈမိဝ်းၶႅ. ယၢမ်ႈ ႁၼ်တႃ,သေ,ၼလ တႃ,ၵႂၢႆႇႁူးၶဝ် ၵမ်,ပေႊးလၢၵ်,လႆးသင်။ ႁူလုၺ်းၵူႈၾၢင်ယမ်ႈၵၢၼ်ၶႅ. ပေႉၵႃႈပုမ်, ၵၢၼ်မုထၢမ်းၶွႆးၵျေႃၶႆႈၼၶၵူႊ,ၶၼ်ႉ။ ပေႊးလိတ်,တူၵ်းၶူႊ, တၢင်းသၼ်လွႆဝၼ်း တူၵ်းၶၼ်ႉ ၵႂၢႆႇႁူးၶဝ် မိူဝ်းၵိူၼ်းမူး မိူဝ်ႈတၢမ်းၶမ်ႈတိတ်,ယိၼ်။ ၵူးၵေႃႈလိၼ်ႈၶူႊ,လူး ၵၢတ်,လေႃ,လွႆးလွႆး။

---

[113] olum;&m

[114] ၵႃႈပုမ်,မေႃးရိတ်းၶေႃးလိၵ်းတိမ်ႈမႅႆမူးၶၼ်ႉ. ပိူင်ႈၵၼ်ဝႆႉတင်း ၵၼ်ၵႃႈပုမ်,ၵၼ်မီးတေႉၶၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈႁုၼ်းၶႆႈၵေႃႈ ၵမ်,ပေႊးမေႁွၢမ်းမၢၼ်း၊ ႁုၼ်းထွမ်,ၵေႃႈ ၵမ်,ပေႊးမေႁွၢမ်းမၢၼ်းၼလ လၢင်း မႅႆတွင်းၽိတ်းမူးယူႇ,။ (ၽူႈပိၼ်ႇ,ၽႅႆ,)

႑႘

ၶိုၼ်းလုမ်းထတ်းသိၼ်

ထႅင်ႈဝၼ်းၼိုင်ႈ တူင်ႉတၵ်ႉဝႆႉထိင်ႈသေ ႁူၺ်ႈလူးတီႈမိူၺ်ႈၵၢႆႈထီ, ၶုၼ်လူင်မိူင်းတႆး။ ၶိုၼ်းမိူင်း တႆးၼႆႉ တၼ်းၵိူင်းၶုၼ်လူင်ၼႆႉ လၼ်ႉသုင်သေပိူၼ်ႈ၊ မီးဢၢမ်းၼၢတ်ႈသေပိူၼ်ႈ။ ၵူၼ်းၶုၼ်လူင် ၵေႃႈၵျႃႉၼေႃႈ။ ႁွင်ႈၵေႃႈႁၢင်ႈ၊ ၼိုၵ်ႉၵေႃႈၼိုၵ်ႉ။ လုၵ်ႉတီႈႁူင်းလိၵ်ႈ တူလုၺ်းႁူၺ်ႈၵေႃႈ လႆႈႁၼ် သူၼ်မွၵ်ႇဢၼ်လီသူဝ်းလႄႈ။ တူၼ်ႈမွၵ်ႇဢိင်းၵလီတ်ႈ၊ တူၼ်ႈမွၵ်ႇမူင်းဝၼ်းဢွၵ်ႇ, ၵီးလွၼ်ႉဝႆႉ။ တၢင်းလၢင်ၶူၼ်း မီးတူၼ်ႈမႆႉတဵမ်ဝႆႉ။ မၢင်ပွၵ်ႈလႆႈငိၼ်း သဵင်ၵွင်ႉၵွၼ်ႇ။ တီႈၼိူၵ်းလွႆ မီးၽြႃးသူႇ ၶိုင်ႈ။

ၽြႃးႁႃးထီးၼႆႉ ပဵၼ်ၵူၼ်းၵၢၼ်သုၵ်ႉ။ ႁူလ်းႁႃႈ ၶဵဝ်းၸၢၼ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းၵႆႉႁႃး ၶပ်ႉၼိုင် ဝႆႉလိူင်ႉၵိုဝ်။ ၽိုၼ်ႁၢၼ်လဝ်ႈမႄႉၵိင်းတုင် တိုၵ်ႉတၢင်ႊလုမ်းဝႆႉ တီႈတူၼ်ႈတီး။ တေတွင်ႈထၢမ် ၽူႈၶွင်ႈမၢပ်ႊၶဝ် ပွၵ်ႈလိူၼ်းသုတ်းသေ တႃႊတေဝၢင်းၶေႃႈထတ်းသိၼ်ပၼ်ၸတ. တေဢမ်ႊပေႃး ၵိုင်ယဝ်ႉ။ မၼ်းလၢတ်ႈ ဢႆႈႁႃးထုၵ်ႊလီႁူၺ်ႊထွမ်ႊ ၽူႈတၢင်လၢတ်ႈၶဝ် လၢတ်ႈလဝ်ႈၼၼ်ႉ။ ၽိုၼ်ႁၢၼ်ၼၼ်ႉ ပိုတ်ႊၸၼ လွင်ႈၼၢႈၵျေႃတေႃၵူၼ်းလဝ်ႈမႄႉၶဝ်ႁမ်ႈၽွင်ႈ။ ၵေႃႉဢၵ်ႉႁွင်ႈယိုဝ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ်လုၵ်ႈၵိၼ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ယိပ်းဝႆႉႁွင်ႈယူမ်းႁူမ်းသေယိုဝ်းဝႃႈ။ တေလႆႈဝႃႈ ပဵၼ်ၽိုၼ်ႁၢၼ်ဢၼ် ၼိူင်ႈယိပ်းပၢၼ်မႆႊ, တၼ်းလွင်ႈၵႂႆႈတဵၼ်းၽဵင်ဢၢင်းပၢၼ်ႁဝ်, ၸၼ့်ၶဵင်ႊႁၼ်။

ၽြႃးႁႃးထီးလၢတ်ႈမိူဝ်ႈၸတႊဢွၵ်ႊၶၢဝ်းတၢင်း ဢႆႈႁႃးတေလႆႈထွမ်း ႁူတ်းသီးထိုဝ်း။ မိူဝ်ႈပွၵ်ႈႁိၼ်ၶမ်ႉၶိင်ႈ တီႈၶုၼ်ႈၼုၼ်လူင်ၼႆႉ ယၢမ်းလႆႈႁၼ်ႁၼ်ပွၵ်ႈၶိုင်ႈ။ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈ ႁူတ်းသီး ထိုဝ်း တေၽဵဝ်တူၼ်ႈတီး။ ဢႆႈႁႃး တေလႆႈထွမ်းမၼ်း ႁူၺ်ႊလွႆလိမ် ဢၼ်မီးတၢင်းဝၼ်းဢွၵ်ႊ, တူၼ်ႈတီးသေ ႁႆႈၵူၵ်းသိပ်းလၵ်း။ လုၵ်ႉတီႈၼၼ်ႉ လင်ႊတေလႆႈႁူၺ်ႊမူင်းၶွင်။ ဝႆႉၼၼ်ႉ တေ ၽဵဝ်တၢတ်ႊၶမ်ႉပၢင်။ တၢတ်ႊၶမ်ႉပၢင်ၼႆႉ မီးၶိုၼ်းလွၵ်ႉၶိုၼ်းလိူင်ႊ၊ ႁူၼ်းဢမ်ႊပေႃးၵူႉၶမ်။ ပဵၼ် ဢွင်ႈတီး ဢမ်ႊပႆႊၼူၼ်းလေႃး ၽၢင်ႁၢင်းပၢၼ်မႆႊ။ ပေႃးလၢတ်ႈတီႈသိုဝ်ႈ ဢွင်ႈဢၼ်ထုၼ်ႊၶေႊ ၶၼ်ႉ။

ၽြႃးႁႃးထီး သိုပ်ႊသပ်းလိူင်းၸၼ ဢႆႈႁႃး 'ပေႃးႁူၺ်ႊထွမ်း ႁူတ်းသီးထိုဝ်း သူ တေလႆႈ တၢင်းၵူႉမုင်ႊမႃးတင်းၶမ်၊ တေလႆႈၵူႉ လဝ်ႈမႄႉၶဝ် တင်းၽၢႆႊဢုပ်ႉပိူင်ႊလိၼ်လိၼ် ၵိတ်းၵိူဝ်တိတ်းတေႃႊ ၵိတ်းႁၢၼ်ထွမ်းႁၼ်ဢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ၊ ပရိယႆႊမိဝ်းၶိုင်ႈႁူၺ်ႈ၊ တေလႆႈႁၼ် ႁူၼ်းတႆးသိုဝ်ႈသႂ်လႂ်ပိုတ်ႊတီႈမူင်းၶွင်၊ ၶဝ်ၼႆႉ သိုဝ်ႈသႂ်သေႁူၼ်းလိူဝ်းတေလႆႈႁူၺ်ႊထူပ်း ထွမ်းႁဝ်း

ၶၼ်ၶၼ်ႇၵူဝ်ႈ၊ ၶၢဝ်သၢႆႈတၢင်းၵႂႃႇ၊ တၢင်းႁွင်ႉၶၼ်ၶၼ်ႇ မီးဝၢၼ်ႈၵွၼ်ႉ ၵၼ်ႁွင်ႇဝႃႈ ပၢင်ႉၶေႉတူႇ၊ ႁႅတ်းသီးထိုဝ်း တေသူင်ႉသူထိုင်တီႈၶၼ်ၶၼ်ႇ၊ လုၵ်ႉတီႈၶၼ်ၶၼ်ႇလင်ႉတေသိုပ်ႉၶၢဝ်းတၢင်းလွမ်းႁဝ်း၊ တေၽဵဝ် သီႉပေႃႇ၊ မိူင်းမိတ်ႈ၊ လွႆလူင်၊ သၢင်ဝီ လိူဝ်းမီးတီႈပွတ်းႁွင်ႉ။ ပေႃးယဝ်ႉ တေၶူႈႁဵင်း တုင်၊ ပၢၼ်ၵိူဝ်ၶေႃႈ တေသူင်ႉသူၵ်ႈပေႃးထိုင်ႁဵင်းတုင်၊ လုၵ်ႉတၢင်းပွတ်းႁွင်ႉၶူႈငတႃႉ ၶၢဝ်းတၢင်း ႁံၵူဝ်ႈ၊ ႁူလ်းၶႃႈ ထုၵ်ႉလီၶူႈတေႃႉ၊ ၶွပ်ႈၽိုၼ်ၶၢၼ်ၶႃႈတႆၢႁူၼ်းၶၼ်ၶၼ်ႇငလႈ ႁူၼ်းတင်းၶမ် ၵွၼ်ၵၼ်ႁူႉလၵ်း ႁဵင်းတုင်ဝႆႉ ၵမ်ႉလွႆႈႁိုဝ်၊ ပေႃးၽဵဝ်ႁဵင်းတုင် တေၶူႈလိုဝ်ႈတီႈၶုၼ်သိုၵ်းလူင် ၶေႃးပိူတ်း၊ တွင်းယူႉၵမ်ႉလွႆႈႁႃႇ၊ ၶေႃႇလႆႈႁၼ်တီႈၽိုၼ်ၶမ်ႇၶၢင်ႈ ၵၢင်ၶွႆမိူဝ်ႈဝၼ်းပုၼ်ႇ ၶၼ်ၶၼ်ႇ၊ မၼ်းပၢၼ်ၽူႈၶွၼ်းမိူင်းႁဵင်းတုင်ဝႆႉ၊ လုၵ်ႈလႆၢး လဝ်ႈၽႃႇလူင် တိုၵ်ႉၶေႃႇလၢၵ်ႉယူႉငလႈ မၼ်းလႆႈၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းတႃႉၽွင်းငၢမ်းႁဵင်းတုင်၊ လႆႈၽွင်းငၢမ်းတၢၼ်းတၢင် လဝ်ႈၽႃႇၶႆႉ ၵမ်ႉလွႆႈၵၢၼ်ငၢႆႈ၊ ပေႃးၽဵဝ် သူတေႁူႉမႃးယူႉ’

ပေႃးၽွႃးၵႃးထီး ၶူႈလုမ်းယဝ်ႉၶၼ်ၶၼ်ႇ ၵၢႆႈႁႃလႆႈႁႃၽၢၼ်ႇၽိုၼ်လၢႆး လွင်ႈမိူင်း လဝ်ႈၽႃႇၶဝ် ၶွႆးမိူင်းတႆး။ လႆႈတူလ်းႁၢင်းၽၼ်ႉလိၼ်။ တၢင်းပွတ်းႁွင်ႉ မီးမိူင်းလဝ်ႈၽႃႇသီႉ မိူင်း။ ပၢၼ်မိူင်းယွႆႉမိူင်းလူင်။ မေႃႉပၢင်ယုင်း ၵၼ်ၵွၵ်ႉငိၼ်းၶၼ်ၶၼ်ႇၶေႃႈ လီသူၼ်လွႆႈ။ မိူင်း သၢင်ဝီ ၵၼ်ပႃး ၶွႆးၶၢဝ်းတၢင်းၵၢႆႈႁႃးၶၼ်ၶၼ်ႇ တိတ်းလပ်းဝႆႉတင်းမိူင်းငၶႉ။ မီးၶူၢမ်းဝွင်းဝႅင်း ပိူၼ်ႈလေႇၵၼ်လၢတ်ႈဝႃႈ ငၶႉၶဝ်သူၼ်လွႆၶၢဝ်ၶႄႈတီႈလၢၼ်လိၼ်မႃးၶႆႉ။ မိူဝ်ႈၵွၼ်တၢင်းၶၼ်ၶၼ်ႇ ငတႃႉ ပၢၼ်ၶႄႈလိၼ်လိူဝ်း လႆႈၵိင်ပိုင်ႈၵူဝ်းတၢင်ႉမႃႇတၢင်ႉသေ ၵႃႇၶႃတေႃႉၵၼ်။ တေႃႈလဵဝ် ၽၢႆႉမိူင်းငၶႉ ၵမ်ႉပႆႉမီးသၢင်ႈ တၢင်းၵႃး၊ သၢင်ႈတၢင်းလႅင်ၽိူဝ်း။ ၶွပ်ႈငၶႉလႆႈပၢၼ်သိုၵ်း တိုၵ်း ၵၼ်တင်းၵျူႉပၢၼ်ႉဝႆႉငလႈ လင်ႉတေသိူဝ်ႉသၢင်ႈတၢင်း တီႈလၢၼ်လိၼ်။ မိူင်းတႆးၶေႃႈ တေၶိုၼ်ႈ ယွႆႉမွႆႉသုင်မၢၵ်ႈမီး လွမ်းသၢင်ႈတၢင်းလူင်ၶႆႉ။ ႁူလ်းၶႃႈ ယိူင်းၵၢၼ်းသိူဝ်ႉသၢင်ႈတၢင်းၶႆႉ တႃႉ တေႃႇသူင်ႉၶိူင်ႈယိပ်းၶူဝ်းသိုၵ်းသိူဝ် တႃႉမိူင်းငၶႉႁွလ်း။ မိူင်းငၶႉၶတ်းလွႆ လုၵ်ႉတီႈၽၵ်းတူ တၢင်းလင် ၵၢၼ်းၵပ်းသိုပ်ႉတိတ်းတေႃႉမိူင်းမၢၼ်း။ လွင်ႈၶႆႉပၢၼ်ပွၵ်ႈၵႅၵ်ႈၶွႆးပိုၼ်း။ ၵၢႆႈႁႃးႁူႉ မႃးဝႃႈ ၶၢဝ်းတၢင်းၶႆႉ လမ်ႉလွင်ႈၵႃးႁိုဝ်။ ၵၢႆႈႁႃး ၶပေႃႉသွၼ်ႉတူလ်း လွင်ႈလမ်ႉလွင်ႈလၢၼ် လိၼ်မိူင်း တင်းၽွင်ယိမ်ႈၶမ်ႇလိၼ်ႁိၼ်ၽေလိူဝ်းၶၼ်ၶၼ်ႇ။

မိူဝ်ႈၵၢင်ဝၼ်း ၵၢႆႈႁႃးပႆႉၶူႈတၢင်းလုမ်းထတ်းသိၼ် တီႈၶင်ႈငိၼ်းထွမ်ႉလဝ်ႈၽႃႇႁဵင်း တုင်။ ႁူတ်ႉထတ်းၽိုၼ်ၵၢၼ် ၶွႆးႁွင်ႈၵွၼ်ႉႁၢၼ်ႇတွႆႈလုမ်းၶၼ်ၶၼ်ႇ။ ပေႃးဝႃႈ ၽူႈတိင်မၢပ်ႉ၊ ၽူႈ ၶွင်ႈမၢပ်ႉတင်းသွင်ၽႂ်ႉ ပၢၼ်ႁူၼ်းတႆးၶႆငတႃႉ လဝ်ႈၽႃႇၶဝ်ၶင်ႈထတ်းသိၼ်။ ၽိုၼ်ၵၢၼ်ၶႆႇငတႃႉ ၶေႃႇလႆႈထုၵ်ႉယိူဝ်းတႆၢ သမ်ႇပၢၼ်လဝ်ႈၽႃႇဝႆႉငလႈ လႆႈတၢင်ႉလုမ်းထတ်းသိၼ်ၶိုၵ်ႉတွၼ်း ႁူႈၽူႈ မီးလၼ်ႇၽႃႇၵုပ်ႇပိူင်ႉလၢၼ်လိၼ် ၶင်ႈလုမ်း။

ပေႃးၽဵဝ်ၽၵ်းတူလုမ်းထတ်းသိၼ် လႆႈႁၼ်ႁူၼ်းတႆးတင်းၶမ် တွမ်ၵၼ်ထွမ်ႉလွင်ႈ ထတ်းသိၼ် ပေႃးၵိုတ်းၽၵ်းတူဝႆႉ။ ႁူလ်းၶႃႈ ၶဝ်ႁၼ်ၵၢႆႈႁႃးငလႈ ယၢင်ႉတၢင်းပၼ်။ ၵၢႆႈႁႃး ၶဝ်ႈၶူႈ ၶွႆးႁွင်ႈလုမ်းၶေႃ ၶူႈၶင်ႈတီႈတင်ႉပဝ်ႉတီႈၶိုင်ႈ။

တီႈပူႇၶႄႇဢၢၼ်ႇႁူး မီးၽူႈထတ်းသိၼ်ၵေႃႉၸိုင်ႈၶၢင်ႈဝႆႉ။ လႆႈႁၼ် ဢဝ်ၼိူပ်းႁၢင်ႊ ယွၵ်း ၶွင်လဝ်ႈၽႃႇၸွတ်းၸႂ် ၵေႃႉထူၼ်ႈတီႈႁူႉ [115] ၼိၼ်ၵႂႃႇဝႆႉၶိုဝ်ႈၽႄႈ။ ၽူႈထတ်းသိၼ် လႆႈ တိၼ်ႈမၢႆ လိူဝ်းလႆႈငိၼ်းလွမ်းၶၢၼ်ႉ။ ၽၢႆႇၶူၼ်ဢၢၼ်ႇႁူး မီးၵွင်ႈလၵ်းထၢၼ်ၶဝ်လၢတ်ႈၶႂၢမ်း။ လၵ်း ထၢၼ်ၵေႃႉၸိုင်ႈ လႆႈထုၵ်ႉႁူတ်ႉထၢမ်ဝႆႉ။ တၢင်းၽၢၵ်ႇၶၢၼ်ႉၼၼ်ႉ မီးႁူၼ်းပိၼ်ႇၶႂၢမ်းမၢၼ်ႊၵေႃႉ ၸိုင်ႈ တႃႇၽူႈတၢင်လၢတ်ႈ တီႈတူႈႁုင်ႈၶဝ်။ ႁူၼ်းမႃးထွမ်ႇငိၼ်းၵေႃႈ ပေႃးၼႆႉတိၼ်ၵွင်ႈဝႆႉ။ ဢမ်ႇလႆႈႁၼ် ၽူႈၶွင်ႈမၢပ်ႇ သွင်ၵေႃႉၶၢၼ်ႉ။ ၽူႈထတ်းသိၼ်ၵေႃႈ လိပ်ႈလႆႈပွႆႇဝၢင်းဝႆႉ လွင်ႈၶူ သွင်ၵေႃႉ ဢမ်ႇပိၼ်မႄးလႆႈၶၢၼ်ႉ။ ပေႃးတေၵွင်ႉဝႆႉၵေႃႈ ဢမ်ႇမီးလွင်ႈႁူမ်ႇလူမ်ႈ လႆႈတူႉၶူသွင် ၵေႃႉလီလီ။ ႁူၼ်းၵေႃႈတိၼ်ၼိပ်ႉမႄးၼလႈ ဢၢၼ်ႇႁူးတင်းႁူၼ်းၵေႃႉၶၢင်ႈၵိမ်းၶၢၼ်ႉ ပေႃးတိုဝ်ႉလပ်း ၵပ်းၵၼ်ဝႆႉ။ မၢၼ်းၶုင်ႈသိုဝ်ႈၼုဝ်းတႆးသီသွမ်ႉ။ ပိၼ်ပၢၼ်သီႉသိပ်းပႆ။ ႁူၼ်းယွမ်သေးၵေႃႉၸိုင်ႈ။ တူလုံးမၢၵ်ႉတၢၼတ. လိပ်ႈမိူၼ်ႁူၼ်း ထၢၼ်ႈသုင်ၵေႃႉၸိုင်ႈ။ မၢၼ်းၽႅင်ႉထွမ်ႉ ၶေႃႈယိၼ်လၢတ်ႈ လၵ်းထၢၼ်။ ၵိမ်းမၢၼ်းမီးႁူၼ်းၶုမ်ႉၵႂၢၼ်ႉၵေႃႉၸိုင်ႈ ႁမ်ႉပီးပီးၶၢင်ႈဝႆႉ။ မၢၼ်းဢမ်ႉသုၼ်လွႆ လွင်ႈထတ်းသိၼ်သေဢိတ်းႁႄ ၶၢင်ႈၽတ်းပပ်ႉသၢင်းဢိုင်းၵလိတ်ႈ ပပ်ႉၸိုင်ႈဝႆႉ။ ပေႃးၼႆႉ ၵိတ်း သင် တေမႃးၶၢင်ႈယူႉတီႈလုမ်း။ ပေႃးသၢင်းၼႆႉ လီသုၼ်လွႆသေ လွင်ႈထတ်းသိၼ်ၼႆႉၵေႃႈ ယူႉ တီႈၵိူၼ်းမၢၼ်းႁႄ ၽတ်းလိုင်ဢမ်ႉလီႁူႉ။ လၵ်းထၢၼ်ယိၼ်လၢတ်ႈ ၶႂၢမ်းတႆး။ သမ်ႉလႆႈပိၼ်ႉ ၽႂ်ႉဢိုင်းၵလိတ်ႈၼႆ ၽူႈထတ်းသိၼ်။ ၶႂၢမ်းတႆးၼႆႉ မိူၼ်သိူင်ၵႂၢင်ႉၽိူင်း ၶၢင်ႉၶႂၢမ်းၼၼ်ႉ။ မီး တူၼ်းသိူင်ႁူႈတူၼ်း။ တီႈသိူင်ၶႂၢမ်းတႆးယေႈၶေႃႈ မီးၶေႃႈ ပွင်ႉယေႈမိဝ်းဝႆႉ။ ယၢမ်းၶၢၼ်ႉ ႁူၼ်း ၵေႃႉ ၶုင်ႈသိုဝ်ႈၼုဝ်းသွမ်ႉၶၢၼ်ႉ လၢတ်ႈၵႂၢၵ်ႉ

‘လၵ်းထၢၼ်ၽိတ်ႈလိၼ်ၶႃႈ’

မၢၼ်းလၢတ်ႈလူး ၽူႈထတ်းသိၼ်ၼလႈ ၽူႈထတ်းသိၼ်ၵေႃႈတူင်ႉၸိုင်ၶႃႉ။ ႁၢမ်ႈသီး မၢၼ်း တႃႉဢမ်ႉသိုပ်ႉလိမ်လၢတ်ႈလွမ်းပိူၼ်ႈ။ ၽူႈတၢင်လၢတ်ႈၵေႃႉၸိုင်ႈ လုၵ်ႉႁေၵ်ႈတ်ႉၼၼ ႁူၼ်း ၵေႃႉလၢင်ႈမၢၼ်းဝႆႉၶၢၼ်ႉ။ ယၢမ်းၼႆႉ ဢၢၼ်ႇႁူးလင်ႉလႆႈႁူႉဝူႈ လႆႈမႃးၶၢင်ႈလပ်းၵၼ်ဝႆႉ ၽူႈၶွင်ႈ မၢပ်ႉၵေႃႉၸိုင်ႈ။ လႆႈႁူၼ်ႉ ဢၢၼ်ႇႁူးၽဵဝ်ၶႂ်း လုမ်းထတ်းသိၼ်တေႉတေႉၼႆၼလႈ လုၵ်ႉယၢင်ႉပႆး မႃး။ မိူဝ်ႈၶၢၼ်ႉ မီးႁူၼ်းယူးႁူပ်းၵေႃႉၸိုင်ႈ ယၢင်ႉၵႂၢင်ႈမၢၼ်းပၼ်ၼလႈ လႆႈၶႂႃႉၶႃႉၶၢင်ႈတီႈ ၶၢၼ်ႉ။

ဢၢၼ်ႇႁူးသွပ်ႉသိပ်ႉ ထၢမ်တီႈႁူၼ်းၶၢင်ႈလပ်းၵၼ်ၶၢၼ်ႉ ‘ၵေႃႉၶုင်ႈၼုဝ်းသွမ်ႉၶၢၼ်ႉ ပိၼ်ၽႂ်’

‘ပိၼ်လဝ်ႈၽူင်းလူႉ ၵေႃႉတိုၵ်းသုၼ်းပိၼ်လွင်ႈၼႆႉ’

‘လုၵ်ႈၵႂၢၼ်ႉၵေႃႉ မီးၵိမ်းမၢၼ်းလမ်း … ’

‘လဝ်ႈသီႉႁူႉ၊ ပိၼ်ၵေႃႉယိုဝ်းလဝ်ႈၽႃႉၶၢၼ်ႉ’

ၼႆႉပိၼ် ပွၵ်ႈႁိၵ်ႈ တႃႉဢၢၼ်ႇႁူး လႆႈႁၼ် ၶေႃႉသိင်တိုၼ်းၶမ်း ၵိၼ်းတုင်ၶဝ်သွင် ၵေႃႉ။ ၶဝ်ၽိဝ်မႃးၶွႆးလုမ်း တႃႉတွပ်ႉၼၵ တီႈၽိုၼ်ၵၢၼ်ၶႃႈတၢပ်ႈပီႈၶွင်ႉၶဝ်။ ဢၢၼ်ႇႁူးၽႅင်ႉ တူလုံးသွင်ၶႃႉလီလီ။ မိုဝ်းလဝ်ႈၽူင်းလူႉသေးၵႂၢၼ်ႉႁေ ၶႄႇႁၢင်းၵေႃႈ မီးမႃႉမီးႁိၼ်းဝႆႉ။ လဝ်ႈ

---

[115] George VI

သီႇႁႃႉ ၵေႃႉလႆႈထုၵ်ႇမၼ်းတိုၵ်းသူၼ်းပၼ်ၶၢၼ်ႉ ပိူၼ်ႈႁူၼ်းၶုမ်ႇၵွၼ်ႇၵေႃႉၶိုင်ႈသေ ပိူၼ်ႈလုၵ်ႈ လၢႆးမျူဝ်ႉထူၼ်ႈၵဝ်ႇ ၵေႃႉၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ် ၶူဝ်ႇငလႇမိူဝ်ႈသိုၼ်းၶၢၼ်ႉ။ ပိူၼ်ပီႈၵၢႆႈလူင် လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ လိူဝ်း ၵၢႆႈႁၢႆးလႆႈထႅဝ်ႇႁၢင်ႊမႃးၶၢၼ်ႉ။ တေႃႇထိုင်ယၢမ်းၼႆႉ မၼ်းတိုၵ်ႉသူၼ်ၸွႆႈၶင်ႈပပ်ႉသၢင်း မၼ်း။ ၸွႆႈၵမ်ႇပႆႇပိဝ်ၶူဝ်ႇတၢင်းလွႆႈ။

ၽိုၼ်ၵၢၼ်ၶႃႈတႃႇငတႃႉ ၵၢႆႈႁၢႆးလႆႈႁူႉဝႆႉၵိတ်းၵိတ်း။ မိူဝ်ႈပီႊပူၼ်ႉ လိူၼ်ၵွၵ်ႊထုဝ်ႊ ပိူဝ်ႊ 22 ဝၼ်း၊ မိူဝ်ႈလဝ်ႈၽျႃႉလူင် လဝ်ႈႁွင်တႆး ပႆၶွင်ႊဝၢင်းၵျေႃၶၢၼ်ႉ။ မီးႁူၼ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶၢင်ႈၶူဝ်းလမ်ဝႆႉတင်းတူဝ် ၽိုတ်ႉၵီးၶဝ်ႈငၵႈ မုထၢမ်းႁူဝ်လႅင်ၶဝ်သေ ၵၢဝ်ႇႁွင်ႈပွတ်း ယိုဝ်းသွႆႈ သွင်ၵမ်း။ ပေႃးယဝ်ႉၵေႃႈ လုၵ်ႉတီႈၽၵ်းတူတၢင်းၶၢင်ႈၵွၵ်ႇပၢႆႊၶူဝ်ႇ။ ၵေႃႉၶၢၼ်ႉ ပိူၼ်ႈလဝ်ႈသီႇ ႁႃႉ။ မိူဝ်ႈၶၢၼ်ႉငတႃႉ ၽွႆႈၵမ်ႇႁူႉဝူႈပိူၼ်လဝ်ႈသီႇႁႃႉ။ ဝၢႆးၶၢၼ်ႉ တၢမ်တူဝ်မၼ်း မႃး မွပ်ႈ တူဝ်ပၼ်သေ ယိုၼ်လွင်ႈမၼ်းလႆႈယိုဝ်းလဝ်ႈၽျႃႉလူင်။ ၵေႃႉပိူၼ်ႈလုၵ်ႈပီႈလုၵ်ႈၶွင်ႉၵၼ် တင်း လဝ်ႈပေႃႈမၼ်း တိုၵ်းသူၼ်းပၼ်။ လဝ်ႈၽူင်းလူႇ ပိူၼ်ႈၶွင်ႉထၢႆး လဝ်ႈႁွင်တႆး ႁူမ်ႈၵူႈၵမ်ႇႁူမ်ႈ ငမႈ။ လဝ်ႈၽူင်းလူႇ ပိူၼ်ႈလုၵ်ႈထၢႆး လဝ်ႈၽျႃႉလူင်ၵိၼ်းထူႉလႅင် ႁိုတ်ႇတီႈမႃႁတေဝီ။ လဝ်ႈ ၽျႃႉၵိၼ်းထလႅင် ပိူၼ်ႈၶွင်ႉထၢႆး လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး။ ပေႃးၵၢဝ်ၽိုင်ႈၶွင်ႈၵျေႃဝူႈငတႃႉ လဝ်ႈၽူင်းလူႇ တေလႆႈပုတ်ႈပိူၼ်လဝ်ႈၽျႃႉ။ ႁူလိုဝ်းၵႃႈ လဝ်ႈၽျႃႉၵိၼ်းထူႉလႅင် ႁၵ်ႉလဝ်ႈႁွင် တႆး ၵေႃႉႁိုတ်ႇတီႈၶၢင်းၵွၼ်ႇၵေႃႉၶိုင်ႈၶၢၼ်ႉ လိူဝ်သေပိူၼ်ႈ။ လဝ်ႈႁွင်တႆး လႆႈယွႆႇဝႆႉသေ လဝ်ႈၽူင်းလူႇ လၢဝၼ်းၵွၼ်ႇႁွလိုဝ်း။ လဝ်ႈၽျႃႉၵိၼ်းထူႉလႅင် ၵၢဝ်လွင်ႈၼႆႉငၶလွင်ႈတၢင်းၵျေ ပၼ်လဝ်ႈႁွင်တႆးၵိတ်း ၵမ်မိူင်းၵုပရႃလႃ။ လဝ်ႈၽူင်းလူႇၵေႃႈ ၶတ်းၶၢင်ဝူႈ လုၵ်ႈမႃႁတေဝီ လင်ႇတေလႆႈပုတ်ႈပိူၼ်လဝ်ႈၽျႃႉၼႆႉ။

လဝ်ႈႁွင်တႆး ပိူၼ်လဝ်ႈၽျႃႉမႃးလိုင်ႉၼႆႉ။ ၶိူဝ်းလဝ်ႈၽျႃႉၵိင်းတုင်ၶဝ် ၶၢႆယႃႈၽိၼ်ႇ တေႃႇမိူင်းထႆးၵျေ မၢၵ်ႈမီးလီပိူၼ်မႃး လၢႆပီးမိူင်း။ ထိုင်ပၢၼ်လဝ်ႈၽူင်းလူႇၵေႃႈ ၵႃႉယႃႈၽိၼ်ႇ လူင်လၢင်။ မိူဝ်ႈထၢတ်ႈလိုင်ႈလုမ်ႈၽျႃႉ[116] ႁၢမ်ႈတၢပ်ႈလွင်ႈၵႃႉၶၢႆယႃႈၽိၼ်ႇၶၢၼ်ႉ လူင်ပွင်လိုင်ႈ ၵိင်းၵလိတ်ႈၵေႃႈ ႁၢမ်ႈတၢပ်ႈ တႃႇယႃႈၽိၼ်ႇမိူင်းတႆး တေၵမ်ႇၵွၵ်ႇၶူဝ်ႇမိူင်းထႆး။ လဝ်ႈၽျႃႉမွႆႇ လဝ်ႈႁွင်တႆးၵေႃႈ လႆႈႁိတ်းသၢင်ႈ လွမ်းၶၢင်ႇၶၢမ်းသင်ႇ လူင်ပွင်လိုင်ႈၵိင်းၵလိတ်ႈ။ လဝ်ႈၽူင်း လူႇ ပိူၼ်ႁူၼ်းၵႃႉလူင်ယႃႈၽိၼ်ႇဝႆႉငလႈ မၼ်းလႆႈထုၵ်ႇလိုပ်ႈၵွၵ်ႇမိူင်းၵိင်းတုင်။

ၸွပ်ႈၼႆႉ ၽႃႇပီႈၶွင်ႉလဝ်ႈၽျႃႉမၢပ်ႇမွႆႇ လဝ်ႈၽူင်းလူႇ ၵမ်ႇလႆႈပိူၼ်လဝ်ႈၽျႃႉ၊ သမ်ႉ ၽျႃႇၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီးၵေႃႈ လႆႈလူႉသုမ်းလွမ်းထိင်ႈငလႈ မၼ်းလင်းၶူဝ်လဝ်ႈၽျႃႉမႃး။ ၵၢဝ်လွင်ႈတႆႈ တိၼ်းတႆႈၵၢင်းသေ ႁိတ်းႁၢႆႉတေႃႇလဝ်ႈၽျႃႉၶၢၼ်ႉၵေႃႈ တၢင်ႇငၶပိူၼ်လၵ်းထၢၼ်။ ဝၢႆးၶၢၼ်ႉ လၢႆႉလၢၼ်မၼ်း လဝ်ႈသီႇႁႃႉ ၶူဝ်ႇႁႃႁူၼ်းမိူၵ်ႈၶႃႈတႃႇႁူၼ်း တီႈတႃႈႁုင်ႈ။ ႁူၼ်းမိူၵ်ႈတီႈတႃႈႁုင်ႈ ၶဝ်ၵေႃႈ ၵွၼ်ၵၢၼ်လႆႈၵၢၼ်လွမ်းၵႃးတႅၵ်ႇသီႇ ပိူၼ်တႅၵ်ႇသီႇသပႆႇယႃႇ[117] ဝႆႉငလႈ ၵမ်ႇထၢင်ႊႁႃ ႁူၼ်းမိူၵ်ႈလႆႈသေၵေႃႉ။ ၵၢၼ်တႅၵ်ႇသီႇသပႆႇယႃႇ ၵၢၼ်ဝူႈၶၢၼ်ႉ မိူဝ်ႈၵွၼ်ႇတၢင်း ၽွႆႈၵမ်ႇယၢမ်း ႁူႉငိၼ်း။ ႁူၼ်းမိူၵ်ႈမၢင်လိူဝ်း ႁႃႁိၼ်တွင်ႉယၢပ်ႇၶေႃႇငလႈ ၶူဝ်ႇပိူၼ်ႁူဝ်ငမႈမွၵ်ႇယႃး၊ မၢင်လိူဝ်း ပိူၼ်သမ်ႉ ပေႃးလႆႈငိုၼ်း ထၢင်ႊၵၢဝ်ႁူၼ်းတႃႇပၼ်ၵေႃႈမီးမႃး။ တေႃႈလိူဝ် လဝ်ႈသီႇႁႃႉၵေႃႈ ၵႃႈ

---

[116] League of Nations

[117] Taxi Spare

လႆႈၵွတ်းၵၢၼ်ႁူၼ်းႁၢၼ်ႉ။ လဝ်ႈသီႇႁႃႉ ၼၶလၵ်းထၢၼ် လွင်ႈမႄးလႆႈႁႃႁူၼ်းမိူၵ်ႈ တီႈတႃႇႁုင်ႈ။ ႁူလိုးၵႂႃႇ ႁူၼ်းၵေႃႉ မၼ်းႁႃလႆႈမႄးၶၼ်ႉ လဵပ်ႈၵမ်ႇလႆႈယုမ်ႇလွႆ။ ၵဝ်ၸိုၼ်းယဝ်ႉၵျေ ၵမ်ႇ ပဵၼ်ၵွတ်းသင်။ ႁူၼ်းၵေႃႉၶၼ်ႉ မႄးယိုၼ်ပဵၼ်လၵ်းထၢၼ် ၽႂ်ႇလဝ်ႈသီႇႁႃႉ။ ပဵၼ်ၵိူဝ်ၵေႃႈလီ ႁွပ်ႈလဝ်ႈသီႇႁႃႉ ၵမ်ႇလၢင်း ၵွတ်းလွမ်းၶင်ႇပုၼ်ႈ ၽွၼ်းလႆႈၵဝ်ဝႆႉၶၼ်ႉ ၽိၼ်ႈၽိၼ်ႈၼလႈ လဝ်ႈၽူင်းလူႇ တိၵ်းလွႆႉလဝ်ႈသီႇႁႃႉ ယိုဝ်းလဝ်ႈၽျႃႉ။ ၶေႃႈမၢပ်ႇမွႆလၢတ်ႈဝႆႉ ၽူႈၶွင်ႈမၢပ်ႇၶႆႉ ၵမ်ႇမီးလွႆ ၶွႆႈၵဝ်တႃႇသေတႃႉ ႁွပ်ႈလဝ်ႈၽူင်းလူႇ တိၵ်းလွႆႉၼလႈ ၵႂႃႇလႆႈယိုဝ်းလဝ်ႈၽျႃႉၶႆႈ။

ၵဝ်လိၵ်ႈလပ်ႉၵၼ် လဝ်ႈၽူင်းလူႇ ပၼ်လဝ်ႈသီႇႁႃႉၶၼ်ႉ ႁၢႆးၼၶပဵၼ်လၵ်းထၢၼ်။ ၶွႆးလိၵ်ႈၶၼ်ႉ လၢတ်ႈၼိူဝ်းမၵဝ်ႉၵမ်ႈၶမ်။ မၵၼ်ဝႃႇၶၼ်ႉ မႆၢထိုင်လဝ်ႈၽျႃႉၵေႃႉတႃႇႁူႇ ၶၼ်ႉ။ ၽူႈတၢင်လၢတ်ႈၽႂ်ႇၽူႈၶွင်ႈမၢပ်ႇ တွပ်ႇၼၵႈၶေႃႈလၵ်းထၢၼ်လိူဝ်းၶႆႉ ပဵၼ်ၶေႃႈယိုၼ် လိူဝ်း လႆႈထုၵ်ႇႁူပ်ႈသိမ်းဝႆႉၶၼ်ႉႁွလုိး၊ ထိင်ႈသမ်ႉပဵၼ် ၶေႃႈယိုၼ်ႁူၼ်းလၵ်းထၢၼ် ၽဝ်ႇလူင်ပွင် လိူင်ႈႁွလုိးၶင်ႇၶႆႈ။ မူဝ်ႈဝၼ်းၵႂႃႇႁႃးၽဵဝ်ၶႆႉ ယင်းတိုၵ်ႉထိုင်ၵႂႃႇၶႆႉႁွလုိး။ မူဝ်ႈၽူႈတၢင်လၢတ်ႈ သွင်ပႃႇသွင်ၽဝ်ႇ ၵမ်ႇပႆႇလဝ်ႈလၢတ်ႈ ၶေႃႈလိုၼ်းသုတ်းၶႆႉ တေလႆႈႁူတ်ႇထၢမ်ထိင်ႈလၵ်းထၢၼ် ၶဝ် မူတ်းမူတ်းႁွၼ်ႇ။ ၶင်ႈထွမ်ႇတီႈလုမ်းထတ်းသိၼ် ၶိုင်ႈလူဝ်ႇမူင်း။ လီၶၢၼ်ႉတေႉ။ ၶၢဝ်း ယၢမ်းလိူင်ႉ။ ႁၢမ်းၵိင်းၵလဵတ်ႈ ၵၼ်ၽူႈတၢင်လၢတ်ႈထၢမ်ၶၼ်ႉ ပိၼ်ႇၽႂ်ႇတႆး။ လၵ်းထၢၼ် သမ်ႉ ၼိုၼ်းတွပ်ႇၽႂ်ႇတႆး။ ႁၢမ်းလိူဝ်းၶၼ်ႉ လႆႈပိၼ်ႇၽႂ်ႇၵိင်းၵလဵတ်ႈထိင်ႈ။ သမ်ႉလႆႈပွႆႉ တေႃႇထိုင်ၽူႈထတ်းသိၼ် တမ်ႈမႆၢလွမ်းယဝ်ႉ။ လႆႈတမ်ႈမႆၢလွမ်းႁူးၶေႃႈ။ မၢင်ပွၵ်ႈ ၽူႈတၢင် လၢတ်ႈ လဝ်ႈတီႈၽူႈထတ်းသိၼ် တႃႇတမ်ႈမႆၢဝႆႉ လွမ်းၶင်ႇၶေႃႈႁၢမ်းလၵ်းထၢၼ်ၶဝ် မွၵ်ႇလၢတ်ႈ ႁူႇၶၼ်ႉ။ ၽူႈထတ်းသိၼ်ၵေႃႈ လႆႈၵွတ်းလွမ်းၶင်ႇ ၽူႈတၢင်လၢတ်ႈတုၵ်းယွၼ်း။ ၽူႈထတ်း သိၼ်သမ်ႉ မေႃႁၢမ်းတႆးၼလႈ မၢင်ပွၵ်ႈ ၵမ်ႇႁၢၼ်ႉလွႆ ၶိူဝ်ၶေႃႈႁၢမ်းပိၼ်ႇၽႂ်ႇပၼ်ၶၼ်ႉၼလႈ တၢမ်တူဝ် မၼ်းထၢမ်တီႈလၵ်းထၢၼ် ၽႂ်ႇတႆး။ ပေႃးတေႁွတ်းလွမ်း လႆးၶႆႉၼတႉ ၶင်ႈလုမ်းလႆ ဝူင်ႈၵေႃႈ လဵပ်ႈတေၵမ်ႇ ပႆႇယဝ်ႉလႆႈငၢႆႈငၢႆႈ။ တေၵမ်ႇလၢင်းဝၢင်းၶေႃႈထတ်းသိၼ်လႆႈ။ ၽူႈ ၵိဝ်ႇၶွင်ႈတင်းသိင်ႈ တေလႆႈၵိူဝ်ႈတူဝ်ၵိူဝ်ႈလွႆ လွမ်းၽိုၼ်ၵၢၼ်ၶႆႉ။

တီႈမူင်းၵိင်းၵလဵၼ်းၼတႉ ပေႃးလႆႈသၢမ်သီႇဝၼ်းၵေႃႈ ၶေႃႈႁူတ်ႇထတ်းတင်းသိင်ႈ ႁၢႆးငၢၼ်းထိုင် ႁူၼ်းလူင်ၡူႉရီးၶဝ်ယဝ်ႉယဝ်ႈ။ တီႈမူင်းမၢၼ်းၼတႉ ၵမ်ႇလွႆႈလိူင်ႉၶႆႈ။ တီႈၽူႈ ထတ်းသိၼ် မီးပုၼ်ႈၽွၼ်းတင်းသိင်ႈၼလႈ လႆႈၽွင်ႉတေႉတေႉ။ ၶေႃႈယိုၼ်လၢတ်ႈလွႆ၊ ၶေႃႈ ၵၼ်ၵမ်ႉယၼ်လႆႈလွႆ ၵမ်ႇပၼ်လွတ်ႈသေၵၼ် လႆႈတမ်ႈမႆၢလွမ်း။ တီႈလုမ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇမီး ၽူႈမႆၢတမ်ႈလွမ်း။ တီႈတေႉ ၵၢၼ်တမ်ႈမႆၢၶႆႉ ပဵၼ်ၵၢၼ်ၽူႈမႆၢလရေးၶဝ်လွၼ်ႉလွၼ်ႉ။ ၵၼ်လိူင်ႉ ၶၢဝ်းယၢမ်း မီးထိင်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ၶႆႉၼတႉ ႁွပ်ႈၽိုင်ႈၶွႆးလုမ်းထတ်းသိၼ်။ ပေႃးလၵ်းထၢၼ် ၵေႃႉၶိုင်ႈ ယိုၼ်လၢတ်ႈႁူႇယဝ်ႉ၊ ၽူႈထတ်းသိၼ် လႆႈလူၼၶ ၵၼ်မၼ်းတမ်ႈမႆၢလွမ်းၶၼ်ႉ ၽႂ်ႇၵိင်းၵလဵတ်ႈ၊ ၽႂ်ႇတႆး။ ပေႃးယဝ်ႉ လွႆႉလၵ်းထၢၼ် လူင်းလႆးမိုဝ်းဝႆႉ လွင်ႈဝႃႇလိၵ်ႈ လိူဝ်းၶႆႉ ပဵၼ်ၶေႃႈယိုၼ်မၼ်း ၵၼ်ဝႃႇၶၼ်ႉ။

ၵႆႉႁႃး ၵမ်ႇယိုၼ်ႉထွမ်ႇလႆႈယဝ်ႉၼလႈ ပႆးၵွၵ်ႇမႄး။ ထိင်ႈလိူၼ်ၶိုင်ႈ ၽူႈထတ်း သိၼ် လင်ႇတေလၢင်းဝၢင်းၶေႃႈထတ်းသိၼ်လႆႈ။ ၽွင်းၶၼ်ႉ ၵႆႉႁႃးပေႃးၽဵဝ်တီႈၵိၼ်းတုင်ၵျေ ၼလႇႁွၼ် တူလိုးၶွႆးၵျေႃဝႆႉယဝ်ႉ။

ၵဵဝ်ႇလူၺ်ႈလွင်ႈၼႆႉ မီးတႃႇၼႂ်းငၼ်ထႅင်ႈႁွၼ်ႇ။ လၵ်ႈၽူင်းလူႇ ၵမ်ႇၵျၢၼ်ႉလူၺ်သေ ပိုၼ်ႈၶၼ်ႉ ပဵၼ်လွင်ႈမၼ်းလႆႈပဵၼ်လုၵ်ႈလၢႆးလူင် ၶိုတ်ႇတီႈမၢႆတေပီသေတႃႉ ၵမ်ႇလႆႈပဵၼ် လၵ်ႈၽူၼ်ႉ။ လုၵ်ႈလၢႆး ၼႄႉၶိုတ်ႇတီႈဢွၼ်းၵွၼ်ႇၼႄႉၶိုင်ႈ လႆႈပဵၼ်လၵ်ႈၽူၼ်ႉႁူႇၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ လီလိပ်ႈၵိၼ်းတူလ်း ႁွပ်ႈသင်လၵ်ႈၽူၼ်ႉတႆးၶဝ် ၵဝ်မေးၶမ်ၶၼ်ႉ။ မေးၶမ်ၼလႈ တႃႇပုတ်ႈ တိၼ်းၵျၢင်ႈၵျေၶၼ်ႉ လႆႈပဵၼ်လွင်ႈၶွင်ႈၶမ်မႃးတင်းၶမ်။

ၶႄႈတွပ်ႇၼတႃႉ မီးဝႆႉယူႇ။ ၽိုင်ႈထုင်းၼႆႉ ၵမ်ႇလိူဝ်ႈဝႃႈ လိူဝ်ႉတီႈမိူင်းတႆးလၢႆလၢႆ။ ပဵၼ်ၽိုင်ႈထုင်းၵဝ်ႇၼၵ ႇ တီႈမိူင်းၵမ်ႇလိူဝ်ႈလၢဝ်းၶရိတ်ႈၶဝ်။ လၵ်ႈၽူၼ်ႉၶဝ် ၵဝ်မေးၵမ်ႇၵၢးၼေႉ ၶိုင်ႈ။ ႁွပ်ႈၶဝ်ပဵၼ်လၵ်ႈၽူၼ်ႉၼလႈ လင်ႇၵဝ်မေးၶမ်။ ပေႊၶိူဝ်ႈမူၼ်လၵ်ႈၽူၼ်ႉ တေလႆႈတိမ် ထူၼ်ႈၽွင်ၵျၢင်း လၵ်ႈၽူၼ်ႉ၊ တေလႆႈမီးလိူဝ်လၵ်ႈၽူၼ်ႉ၊ ၵူႈပေႊႁူၼ်းမိူင်းၵျၼ်ထိုင် လၵ်ႈၽူၼ်ႉမႃး တေႉတေႉၶၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼႆႉတေလႆႈယူႇတီႈၵျေ၊ တေလႆႈမီးၵဵဝ်ႈသႅင်ပိုၼ်းၶမ်း၊ တေလႆႈမီးပလၢင်ႇ ႁူင်းသႅင်၊ တေလႆႈမီးသိုၵ်း၊ တေလႆႈမီးၶၢင်းၶၢင်းႁူဝ်၊ တေလႆႈပဵၼ်ႁူၼ်းယူႇၶိူဝ်ႁူဝ်ႁူၼ်း။ လိူဝ်း ၼႆႉ ပဵၼ်ၽွင်ၵျၢင်းၼူဝ်းၶွင်လၵ်ႈၽူၼ်ႉၶဝ် ၵမ်ႇမီးၵမ်ႇပဵၼ်ၶၼ်ႉ။

တီႈမုၵ်ႉၵျေႁူၼ်း မိူင်းဝၼ်းၵွၵ်ႇ လၢဝ်းမူႇသလိမ်ႇ၊ လၢဝ်းၵိၼ်ႇတူႇ၊ လၢဝ်းပုတ်ႉၶဝ် ၵျၼ်ထိုင် ၽွင်ၵျၢင်းလိူဝ်းၼႆႉ။ ပဵၼ်လေးလိမ်ႇၼူင်းၵၢင်လူင်။ သမ်ႉၵိတ်းသၢင်ႈလွမ်းၶင်ႇတၢင်းၵျၼ် ထိုင်ၼလႈ ဝၼ်းၶိုင်ႈ လႆႈၽဵဝ်တွႆႈမိူင်းဝၼ်းတူၵ်းၶဝ်။ ပၼ်ၵျႃပုတ်ႈတိၼ်းၵျၢင်ႈၵျေၼႆႉ။ ပဵၼ်လွင်ႈ တၢင်းၵၼ်ၶိုင်ႈ တႃႇမိူင်းလူႉလိဝ်။ လၵ်ႈလၢႆးလိူဝ်းၵမ်ႇၵျၢၼ်ႉလူၺ်ၶၼ်ႉ။ ၽိုၼ်ႉၼိုၼ်းၵူၼ်ၵဝ်း ၼလႈ လႆႈပဵၼ်သိုၵ်းၶွႆးမိူင်း။ လၵ်ႈၽူၼ်ႉမိူဝ်းဝၼ်းၵွၵ်ႇ ၶဝ်ယွမ်းၵျပ်ႉ လွၵ်းပိူင်ဝႆႉဢွၼ်းတင်းၶမ်။ မၢင်ပွၵ်ႈ ထိုင်တီႈၵိၼ်းမႄး ယင်းလႆႈၵၢဝ်လုၵ်ႈၵွၵ်ႇၵွၵ်ႇလၵ်ႈၵဝ်ႇ တၢႆပိတ်ႈ။ မိူဝ်ႈလၵ်ႉၶၼ်ႉ လၵ်ႈၽူၼ်ႉမၢၼ်းၶဝ် ဝႆႉဢွၼ်းသီႇၵျႈၵျေႉ။ လိူင်ႉဢွၼ်းၵျေႈ မီးတင်းၶမ်။ သိုပ်ႇယိပ်းတိုဝ်း လွၵ်းပိူင်ၼႆႉ တေႃႇထိုင်ၵိူင်ပိတ်ႇပၢၵ်ႇပႆ။

လၵ်ႈၽူၼ်ႉတႆးၵျေႈ ယွမ်းၵျပ်ႉမူၼ်လၵ်ႈၽူၼ်ႉမၢၼ်း။ ၶဝ်ပဵၼ်ၶုၼ်မိူင်းတွႆႈ လၵ်ႈၽူၼ်ႉ မၢၼ်းၼလႈ ယိူင်ႈၵၢဝ်လွၵ်းပိူင်ၶွႆးၵျေမၢၼ်း။ ၶုၼ်တႆးၶဝ်ႁွင်ႉတူဝ်ၵဝ်ႇၶဝ် ပဵၼ်လၵ်ႈၽူၼ်ႉ။ ၵၼ် မၢၼ်းၶဝ်တိၵ်းတိင်သေႁွင်ႉလေႃႇပူး[118] ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉၽိတ်းဝႆႉ။ လွမ်းၶင်ႇ ၶဝ်ဝႆႉဢွၼ်းတင်း ၶမ်။ ၶွႆးၵျႈဢွၼ်းလိူဝ်းၶၼ်ႉ ဝႆႉၵျေႉၶိုင်ႈပဵၼ်မၢႆတေပီ။ ပဵၼ်ၶႄႈၵျၢမ်းပလိသေပွင်ႇ ဢွၼ်း တိုဝ်းလုမ်ႈ။ မိူဝ်ႈ 1886 ၶဝ်ႁွမ်းၶဝ်ႈမိူင်းဢင်းၵိူၵ်းၶဝ်ၶၼ်ႉၵျေႈ ၶဝ်တိုၵ်ႉယိပ်းတိုဝ်းလွၵ်းပိူင် ၶၼ်ႉ။ ဝႃႈသေ ၽိူင်ၵျႈသိပ်းပီး လၵ်ႈၽူၼ်ႉၶဝ် မေလွမ်တူလ်းၵျေလူင်သႅင်းၵျမ်း[119] မႃးယဝ်ႉ။ တၢင်းၵျၼ်ထိုင် ၵၼ်ၶဝ်ယွမ်းၵျပ်ႉၶၼ်ႉ မူၼ်ၵျေၶမ်းလူင် ၵၼ်မုင်းႁူမ်ႇဝႆႉၶိူဝ်ၶဝ်ၶၼ်ႉ။ လၵ်ႈ ၽူၼ်ႉၶဝ်ယၢမ်းၼႆႉ ၽွင်ႉမိၼ်ႈလွင်ႈၵျေၶဝ် ၵမ်ႇၶိုတ်းၵၢပ်ႈပၢၼ်ယဝ်ႉၼႆသေတႃႉ တႃႇဝႆႉဢွၼ်း မေပလ်ႉလႃႇၵျေႉလိဝ် ႁွလ်းၼတႃႉ ၵမ်ႇပႆႇပဵၼ်မႃးလႆႈ။ ၼႆႉပဵၼ်ၶႄႈမုၼ်း သၢင်ႇပၢၼ်ၶၼ်ႉ။ ႁူၼ်းတႆးၵမ်ႈၶမ် မွၵ်ႇလၢတ်ႈ ‘သၢင်ႇသိုပ်ႇၵိၼ်းတုင်ၶၢတ်ႇႁူႇၶိုင်ႈလူဝ်းယဝ်ႉ’ၼႆႉ။ ႁွပ်ႈပူင်ၵမ်ႇၶိုတ်း ၵၢပ်ႈၶၼ်ႉၼလႈ လင်ႇလႆႈပဵၼ်ၶင်ႇၼႆႁူႇ။ လိမ်လၵ်ႈၽူၼ်ႉ၊ လၵ်ႈဢွၼ်းၶဝ်ၵျေႈ လၢတ်ႈလိူင်ႉၼႆႉ။ ဝႃႈလင်မႃးတေသိုပ်ႇၶိုၼ်းၶိုၼ်ထိုင်ႈႁွၼ်ႇ။

[118] apmbm;

[119] St. James

႑႘

ထူပ်းႁၼ်မျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၶွင်ပွၵ်ႈႁဵၵ်ႈ

မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉပွႆးႁွတ်ႉသီႉထိုဝ်း ၵေႃႉလုၵ်ႉတီႈလွႆလၢမ်တေမႃးၶၼ်ႉ ၵၢၼ်ႈႁႃးလႆႈၶၢဝ်း ယၢမ်း တၢႆႇငလ,လၢဝ်းၶွင်ႈတူၼ်ႈတီး။ လိမ်မိူဝ်ႈၵၢင်ၶွင် ၽဵဝ်တူၼ်ႈတီးၶၼ်ႉ ပၼ်ႇၼိုၼ်ႈ လွႆ တၢင်းလင်ၵူၼ်း ၼုၼ်လူင်ၵၼ်မီးတၢင်းၼိုၼ်ႈလွႆ ၶွင်းငၵႈတူၼ်ႈမႆႉတင်းၶမ်ၶၼ်ႉသေ ၽဵဝ်ၶိူဝ် လိၵ်းလွႆ။ တၢင်းၼိုၼ်ႈလွႆၶႆႉ ၵမ်ႇပေႃးလၼ်း။ လုၵ်ႉတီႈႁူဝ်လွႆ မုင်ႈတူလုၺ်းဝိင်းတူၼ်ႈတီး လႆႈ ႁၼ်တင်းဝိင်း။ တူၼ်ႈတီးၶႆႉ မီးဝႆႉၶိူဝ်လိၼ်ပိင်းသုင် ၶိူဝ်လွႆလုၵ်ႈၶိုင်ႈ။ တီႈတိၼ် လွႆလုၵ်ႈ ၶိုင်ႈ မီးၵူၼ်းၽူႈမီးလၼ်ႉ ၵိင်းၵလၢတ်ႈၶဝ်၊ မီးၵလၢပ်ႈၵွင်ႈတီႈၶဝ်တွမ်ၵၼ်၊ တိူဝ်းႁူၼ်းသိုၵ်း ၶဝ်ယူႇသဝ်းၵေႃႈ ၶပ်ႉယႆၵၼ်ဝႆႉ။ တၢင်းပုၼ်ႉၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ထုင်ႉၶွင်ၵႂၢၽိုၵ်ႇ။ ပေႃးပူၼ်ႉၶိူဝ်ႇ ထိုင်ႈ တေမီးထုင်ႉႁၢၼ်းပူဝ်း၊ တွၼ်ႈမျႃႇလၢတ်ႈလိူဝ်းၶၼ်ႉ။ ၼဵဝ်းလိဝ်းငိဝ်း တွင်ႈသၢႆလၢတ်ႇဝႆႉ။

သိုပ်ႇဝၢႆႇတူလုၺ်း တၢင်းဝၼ်းၵွၵ်ႇ ၶၢဝ်းတၢင်းၵၢၼ်ႈႁႃးတေလႆႈႁူႇၶၼ်ႉ ၵမ်ႇလႆႈႁၼ် လိူင်ႈလိူင်းသင်။ ႁွလုၺ်းလႆႈႁၼ် လွႆလုၵ်ႈၶိုင်ႈသွၼ်ႉထိုင်ႈလွႆလုၵ်ႈၶိုင်ႈ။ ၵၢၼ်ႈႁႃးတေႁူႇတၢင်းလွႆ လိူဝ်းၶၼ်ႉ။ တေႁူၢင်ႈမိူၼ်တၢင်းဝၼ်းတူၵ်း ၵၢၼ်ႈႁႃးလႆႈၶၢမ်ႈမႃးၶၼ်ႉၵိူဝ်ၶႆငတ ၵမ်ႇႁူႉ။ မုင်ႈမွင်းဝႆႉ တၢႆႇတေႁၼ်ပၢင်ႇပိင်း မီးဝိင်းလူင်မိူင်းတႆးၶဝ်ၶၼ်ႉ။ ထၢင်ႇငတ တေပဵၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ် တင်းၽႅၢင်ယိမ်ႈ၊ ႁူၼ်းၶဝ်တီႈၶႆႉ။ ႁူၼ်းသၼ်လွႆတႃး မီးပိူင်ၽႅၢင်ၽိုင်းငငႈႁင်းၶဝ်။

တၢမ်းၶမ်ႈၶၼ်ႉ ၽဵဝ်ႁူႇတီႈၵလၢပ်ႈ တီႈႁူၼ်းၵိင်းၵလၢတ်ႈၶဝ်တွမ်ၵၼ်။ ၵမ်ႈ ၶမ်ပၢၼ် ၽူႈႁၢပ်ႇ,ၵၢၼ်ၽႅၢ,ၵုပ်ႉပိူင်ၶေႈၽႅၢ.လၢၼ်လိၼ်၊ ၽႅၢ,သွၼ်ၵႅၼ်း၊ ၽႅၢ,ၵေႃ,သၢင်ႈၶဝ်။ တီႈၵလၢပ်ႈၶႆႉ လႆႈႁၼ်ၶၢင်းယိင်းၵိင်းၵလၢတ်ႈတင်းၶမ်။ ၵလၢပ်ႈတူၼ်ႈတီးၶႆႉ ၵမ်ႇမိူၼ် ၵလၢပ်ႈမိူင်းဝၼ်းၵွၵ်ႇ,ၵမ်ႉၶမ်။ ၽူႈၶဝ်ႈႁူမ်ႈၵလၢပ်ႈ ပႃးလိမ်ႁူၼ်းယိင်းၶဝ် ၵွၼ်ၵၼ်သူၼ်လွႆ ၶိူဝ်လဝ်ႈၽႅၢ.ၶဝ်။ ႁူႉလွင်ႈသၢႆသိုပ်ႇ,ၼိူဝ်းၵူၼ်း လဝ်ႈၽႅၢ.ၶဝ်လီလီ။ လဝ်ႈၽႅၢ.ၶႆႉတင်းလဝ်ႈၽႅၢ. ၶၼ်ႉ ပၼ်ပီႈၶွင်ႉၵၼ်လိူင်ႉႁူဝ်၊ မႁႃတေပီၵေႃႉလွႆ ပၼ်ၼိူဝ်းမိူင်းလွႆလိူဝ်းၶၼ်ႉ။ မႁႃတေပီလွႆ မေႃမိုတ်ႈလွႆလီၶႆၵေႃႈ ၶဝ်ႁူႉ။ ၵွၼ်ၵၼ်ႁၢၼ်ႉလွႆၶိူဝ် တိုဝ်ႉတၢင်းလႆႈၶဝ်ႈၵွၵ်ႇ,ၶွင်းႁႄ ၵႅတ်း ၵေႃႉၵၼ် တင်းလဝ်ႈၽႅၢ.ၶဝ်ၶၼ်ႉ။ တီႈမိူင်းဝၼ်းၵွၵ်ႇ, ၵၢၼ်ႈႁႃးၵမ်ႇ,ပႆႇ,ယၢမ်ႈႁၼ် ႁူၼ်းယိင်း ၵိင်းၵလၢတ်ႈၶဝ် ၵႅတ်းၵေႃ.ႁူၼ်း ႁိုၵ်းမိူင်းပိုၼ်ႉတီႈၶဝ် မိုတ်ႈႁိုဝ်းမိူၼ်တၢၼ်,ၶႆႉ။ ၵဝ်,လူလႆႈ ၼိူဝ်းလဝ်ႈၽႅၢ. လိူဝ်းလီလပ်းလွႆႁၢၼ်ႉလွႆၵေႃႈ မီးဝႆႉၽွင်ႈ။

ထိင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ ႁွတ်ႈသီႈထိုဝ်ႈၽဵဝ်မႃး။ ၵဝ်တိူၵ်ႈၵၢႆႇႁၢႆး တၢင်,ၶိူဝ်ၵႃးမၼ်းသေ လုၵ်ႉတီႈတူၼ်ႈတီး ၵွၵ်,မႃးလွႆလိမ် မိူဝ်ႈၵၢင်ဝၼ်းၶၼ်ႉၵမ်းလိဝ်။ သိၼ်ႇတၢင်းၵႃးၶိုၼ်ႈလွမ်း ပၢင်,ပိင်းလူင်လွႆးလွႆး။ လံႇႁၼ်တူၼ်ႈမံႉၵမ်ႈ ၽွင်ႇသေ လူင်းမႃးလူးထုင်ႉပူင်း။ ႁူဝ်ပူင်းၶႆႉ ပိၼ် မိူင်းမျူဝ်ႉလႃးၽွင်းငမ်း။ ပိၼ်မိူင်းသေတႃႉ ၶွလုံးပိၼ်ဝၢၼ်ႇလူင်ဝၢၼ်ႇၶိုင်ႇသေ ၵျေႃမၼ်းၵေႃႈ ၵဝ်မံႉၵိတ်းၵၢႆ,ဝံႉ။ ၵမ်,ၼဝႉၶဝ်ႇႁူဝ်ပူင်း။ သိုပ်,လွမ်းတၢင်းမႃး ၶွင်ႈပႃ,မံႉၶိူဝ်လွႆ။ ၵမ်,ပေႃးလံႇ ႁၼ်ႁူၼ်းယဝ်ႉၵျေ လံႇၽဵဝ်ၶွင်ႈထိုၼ်,ၶွင်ႈၶိူဝ်းမႃးတေႉတေႉ။ ပေႃးၵျေႃႇယဝ်ႉ မွၵ်ႇသီ,သိပ်းလၵ်း ၶဝ်ႇမိူင်းပွၼ်း။ လုၵ်ႉၶိူဝ်တၢင်း လံႇႁၼ်ၵျေႃမိူင်းပွၼ်း။ ပိၼ်ၵျိုၼ်းလူင်မီးလၢႆသွင်,လၢႆႁွင်ႇ တၢင်, ပျူႉသၢတ်ႇဝံႉ။ သူၼ်မွၵ်,ၵေႃႇ မီးမွၵ်,တိမ်ထူၼ်ႇၵျၢင်ႈလီဝံႉ။ ၵၢႆႇႁၢႆးၶဝ်ၵမ်,လိုဝ်ႇ။ သိုပ်,ၶၢဝ်း တၢင်း။ ဝၢႆးမႃး လံႇမိုတ်ႇရိုဝ်းၵၼ် တင်းလဝ်ႇၾႂႉမိူင်းပွၼ်ငလႈ မႁၢတေဝီႁၢင်ႈလီၵွၼ်,ၶၼ်ႉ။ လိုဝ်ႇမႁၢတေဝီ ပိၼ်သီရိလၼ်တၢၶေ။

ၽွင်းၵျေႃႇၵႃးၶူၺ်,ယူ,ၶၼ်ႉ ၵၢႆႇႁၢႆးၶွႆႇႁူႉသင်ၵေႃႇ ထၢမ်တီႈႁွတ်ႈသီႈထိုဝ်ႈ။ တုၵ်း ယွၼ်းတႃ,သပ်းလိင်းငၶ ၶေႇၵၢၼ်ပုၼ်ႇၽွၼ်း ၵိမ်ၽွင်းၶေႇၾႂႉလိၼ်လိၼ် ၵၼ်ပိၼ်တႃႈၼုၼ် မၼ်း။ မၼ်းၶႆႈငၶ တီႈယမ်မၼ်း။ လံႇလွႆႇထိမ် တႃ,ၵၢမ်းၶေႃတ်ႇလဝ်ႇၾႂႉၶဝ် မၼ်ႇရိမ်း၊ တႃ,လွင်ႇယူ,သဝ်းႁူၼ်းမိူင်း တေတိူဝ်းလီမႃးဝႃႇ။ ၵၢၼ်ငၢႆႇငတႉ ၵမ်,လိူဝ်ႇ။ ၶုင်,မုၼ်လဝ်ႇၾႂႉ ၶဝ် တေတိူဝ်းသုင်မႃးၶၼ်ႉ ၵမ်,ငၢႆႇ။ ႁူၼ်းမိူင်းၵေႃႇ တေလံႇထွမ်, ၶၢမ်းသင်,လဝ်ႇၾႂႉၶဝ်။ လဝ်ႇၾႂႉၵေႃႇ တေလံႇၽွင်းငမ်း ၶိူဝ်ႁူၼ်းမိူင်း ၵွႆႇထုၵ်,ပၵ်းပိူင်။ ပေႃးလဝ်ႇၾႂႉ ၵမ်,မေႃ ၽွင်းငမ်း၊ ၶူၺ်,လိင်ႇတီႈၼုၼ်လူင်လံႇ။ ၵိမ်ၽွင်းသမ်ႉတေလံႇထိတ်ႇ ၾႂၢႆ,လဝ်ႇၾႂႉယူပ်ႇယွမ်း သင်ဝံႉ။ တီႈလုမ်းၵိမ်ၽွင်းငတႉ ႁူၼ်းထိမ်ဝႃႇ ၶွလုံးမီးၾူးမၢႆလရေးၶဝ်။ ၵၢၼ်ၵၼ်လံႇၵိတ်း ယူ,တေႉၶၼ်ႉ လံႇလွၼ်,ၶွင်ႈၶေႇလိၼ် ၵၼ်လံႇၵဝ်ပုၼ်ႇၽွၼ်းဝံႉၶၼ်ႉသေ ၵံႉလံႇထူပ်းလဝ်ႇ ၾႂႉမျူဝ်ႉလႃးၶဝ်။ တေလံႇၶဝ်ႇၵွၵ်,ႁူၼ်းမိူင်း ၵွႆႇပေႃးမိုတ်ႇရိုဝ်းလမ်လွႆၵၼ်။ တေလံႇၶတ်းလွႆ ၵွႆႇပေႃးႁူႉပွင်, တၢင်းယၢပ်,ၽိုတ်,ႁူၼ်းမိူင်းငလႈ ၵၼ်ႁူၼ်းမိူင်းၶွႆႇလံႇၶွႆႇပိၼ်ၶၼ်ႉ။ တေလံႇ ၶတ်းလွႆၵွႆႇမိုတ်ႇၵၼ်တင်းလဝ်ႇၾႂႉ။ ပေႃးပိၼ်ၵေႃႉမိုတ်ႇရိုဝ်းလမ်လွႆမႃး ၵၢၼ်သင်ၵေႃႇငၵႇလိတ်ႇ လံႇငၢႆႇ။ ပေႃးမီးႁူၼ်း ၵေႃႉမႃးလိင်ႇဝႃႇ မၼ်းလံႇထုၵ်,လဝ်ႇၾႂႉ ၶိ,ၶၢၵ်းတိၵ်းတိင် ပူၼ်ႉပၵ်း ပိူင်ၶႆလိုင် ၵိမ်ၽွင်းတေလံႇလၢတ်ႇငၶ လဝ်ႇၾႂႉၵွႆႇငၵႇလိတ်ႇပၼ် ၵွႆႇႁူၼ်းၵေႃႉၶၼ်ႉထိုင် တီႈၵျၢၼ်ႉလွႆၵျၢၼ်ႉၶေႃး။ ပေႃးလဝ်ႇၾႂႉ ၵမ်,ယွမ်းၵျပ်ႉတၢင်းၶႆႈလွႆမၼ်းငတႉ တေလံႇၵျၢႆးငၢၼ်း ထိုင်ၼုၼ်လူင်မိူင်းႁူမ်ႇတုမ်လိုင်ႇတႆး။

ၶင်ႇထွမ်,မၼ်းၶႆႈငၶလေႃႇႁူႉဝႃႇ ၵၢၼ်မၼ်းၶႆႉ တေလံႇမီးပရိယၢႆးၶမ်။ တေလံႇ မီး လွႆၶိမ်မၼ်ႇ။ တေၵမ်,ၵွႆႇလွႆတေႃးသႃႉၵွၵ်,ငၢႆႇ။ တေလံႇၾႂၢင်ႉ တႃ,ၵဝ်တၢင်းႁၼ်ထိုင် လဝ်ႇ ၵဝ်,ၵမ်,ဝံႉပိၼ်ပိူင်ယွႆ,။ တႃ,ၵိမ်ၽွင်းၵေႃႉၶိုင်ႇ တေၵပ်းသိုပ်,တိတ်းတေႃ, လဝ်ႇၾႂႉၶုင်,မုၼ် ယွႆ,မိူင်းၶိုင်ႇၶၼ်ႉ ၶၼ်းယၢပ်,ယၢၼ်း။။ ႁူလုံးၵႃႇ လဝ်ႇၾႂႉၶဝ်ၵေႃႇ ပိၼ်ႁူၼ်းၵူၼ်ႇၵွၼ်, ယၢၼ်,ငငႇ၊ ၵမ်,လွႆႇႁူၼ်းၵိတ်းၵေႃႉယၢပ်,ငလႈ လင်,သၢင်,ထုၵ်,ၵၼ် ၶွင်ႈငၵႇၵၢင်ၵိမ်ၽွင်းတင်း လဝ်ႇၾႂႉၶဝ်။

မိူဝ်ႈလမ်ၽဵဝ်လွႆလိမ်ၶၼ်ႉ ၵမ်,ပေႃးလံႇႁၼ်ပႃ,ယိူဝ်ႈၶုင်းလွႆ။ လံႇလတ်းၶွင်ႈငၵႇပႃ, မံႉ။ သိၼ်ႇတၢင်း ၵၼ်ငွၵ်းငွၵ်းႁူတ်ႉႁူတ်ႉၵေႃႇ ၶမ်မႃး။ ၵႃးၵေႃႇၶိုၼ်ႇၶိူဝ်လိၵ်းလွႆမႃးလွႆးလွႆး။ ဝၢႆးၶၼ်ႉ လံႇႁၼ်ပၢင်,ပိင်းလွႆလိမ် ၶၢင်ႇၶၢင်ႇၶၢင်ၶၢင်လူင်။ သၢႆလိတ်,ၵေႃႇၵူၼ်ႇမႃးလွႆးလွႆး။

တူၺ်းတၢင်းၵႂႃႇၼေႈ ၵမ်ႇပေႃးလႆႈႁၼ်သင်လႅင်ႈလႅင်းယဝ်ႉ။ လူဝ်ႇၶိုင်ႈ လႆႈႁၼ်ငဝ်းၽႅဝ်ႈႁေ ၶၢမ်ႈလင်ႁိူၼ်းမႃးတင်းၶမ်ယဝ်ႉ ၶဝ်ႈမႃးၶွင်ႈဝၢင်းႁိူၼ်းရွတ်းသီးထိူဝ်း။ ယၢမ်းၶၼ်ႉ လပ်းသိင်ႇ ဝႆႉတၢၼ်ႇတၢၼ်ႇယဝ်ႉ။ လႆႈသုတ်ႇၶူမ်ၵၢႆႇႁွမ်မွၵ်ႇ။ ႁိူၼ်းရွတ်းသီးထိူဝ်း ပိၼ်ႁိူၼ်းၵုတ်ႇ။ ပႃး ႁူင်ႈၶွၼ်းသွင်ႁူင်ႈ၊ ႁူင်ႈလိူဝ်ႈသွင်ႁူင်ႈ။ ပေႃးၶူဝ်ႇလုၵ်းတီႈလၢၼ်းၼေႈ လႆႈႁၼ်သူၼ်မွၵ်ႇ။ လႆႈ ႁၼ်ၶဵပ်းပၢၼ်းသီ ႁွႆႈၶဵၼ်ဝႆႉတီႈၶႅၼ်ႈႁူင်ႈလိူဝ်ႈ ၵၼ်ၼၼ်ဝႆႉၽၢင်ႁၢင်းထုင်းတၢင်းယူႇသဝ်း။ ၽိုင်ႈ ၽႄႉၼေႈ ၵတ်းမႃးလၢင်ႈမႃးၼႆ သႂ်ႇၽိုၼ်းတီႈၽီးၽႂ်း လင်ႇၵုၼ်ႇ။ ၵႃႈႁႃးလႆႈၽဵဝ်ႇဝႆႉ ၶွင်ႈ ႁိူၼ်းလင်ၶိုင်ႈ ၵၼ်မီးတီႈၶွင်ႈၶႄႈလိၵ် ႁူၼ်းၵမ်ႇပေႃးႁူႉလၵ်းၶၼ်ႉ။

ထႅင်ႈၶွင်ၽုၵ်ႈ လဵမ်မူဝ်ႈလဵတ်ႇပႆႇၵႂၵ်ႇ ၵႃႈႁႃးတိုၼ်ႇမႃးၼႆ လူင်းမႃးၶွင်ႈသူၼ်မွၵ်ႇ။ ႁိမ်းၽၵ်းတူတၢင်းၶႄႈႁိူၼ်း မီးၵႃႈႁွမ်ႁိူၼ်းဝႆႉတင်းၶမ်။ ၽၢႆႇသၢႆႉ မီးတူၼ်ႈပၵ်ႇတင်းၽုင်။ တၢင်းပုၼ်ႉၶၼ်ႉသမ်ႉ လႆႈႁၼ်ၶွင်ၶမ်ႉ။ လႆႈႁၼ် လေႃႉလမ်းၶိုင်ႈ ႁေႃႈလွႆးလွႆးၶူဝ်ႈၽႂ်ႇ ၶမ်ႉ။ တၢင်းၶႄႈၵႃႈႁႃးၼႆ ၵၢင်ပၢင်ႇၸၢင်ႈၶၢင်လူင်ၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ၵႃႈႁႃး လႆႈၽဵဝ်ႇဝႆႉ တီႈၵွင်ႈ လိူဝ်ႈႁိူဝ်ႉလႆႈ လီလီငၢမ်းငၢမ်းတီႈၶိုင်ႈ။ ႁိူၼ်းမိတ်းသထိူဝ်းလိၵ်ႈ[120] မီးႁိမ်းႁွမ်းၶႆႉႁွၺ်း။ မၼ်း ပိၼ်ၵိမ်ၽွင်း ၶႄႈလိၵ်ပွတ်းလၢၼ်းၼေႉၶိုင်ႈ။ ၶႄႈလိၵ်ၵၼ်မၼ်း လႆႈၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်း မီး ၽၢႆႇလၢၼ်းသႅၼ်ႈတၢင်းၵႃးလူင်။ ၶႄႈလိၵ်ရွတ်းသီးထိူဝ်းသမ်ႉ မီးၽၢႆႇႁူင်ႇသႅၼ်ႈတၢင်းၵႃးလူင်။ တၢမ်းၶမ်ႈၼႆႉ ၵႃႈႁႃးၶဝ်ႈတေၶူဝ်ႇတၢင်းႁူင်ႇ။ တေလိူဝ်ႈတီႈလၢႆးၶၢႈသေ တေၶူဝ်ႇထူပ်းလဝ်ႈၽႄႉ ၼေႉၶိုင်ႈပွၵ်ႈႁၵ်ႈ။ တေၵိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈ တီႈႁေႃလၢႆးၶၢႈ။

ရွတ်းသီးထိူဝ်း လူင်းမႃးၶွင်ႈသူၼ်ႁေ မွၵ်ႇလွင်ႈဝၢႈလူဝ်ႇၶိုင်ႈ မျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၶွင် တေမႃး ၵိၼ်ၶမ်ႉၶၢင်ႈလွမ်းဝၢႈ။ တႃႇၶုၼ်မျူဝ်ႉလႃးၼႆႉ ၵမ်ႇသုင်တၢၼ်ႇလဝ်ႈၽႄႉ။ မိူင်း မၼ်းၵႂၼ်ႇၼလႈ လႆႈၵဝ်တႃႇၶုၼ်မျူဝ်ႉလႃးသေ ၵုပ်ႉပိုင်ႇၽွင်းငၢမ်းမိူင်းသေတႃႉ။ ၵၢမ်းၶႂတ်ႈ ၼတႃႉမိူၼ်ႁၼ်တင်း လဝ်ႈၽႄႉၶဝ်။ ယၢမ်းၼႆႉ မၼ်းၽဵဝ်ႇလွႆႈလႅမ်ဝႆႉ။ ၶွင်ႈၶပ်ႉမႆၶဝ်းတၢင်းၵႃႈႁႃး ၼေႈ တေလိူဝ်ႈတီႈလၢႆးၶၢႈသေ တေၶူဝ်ႇမိူင်းၶွင်ၶၼ်ႇၵဝ်ႇၼလႈ လႆႈႁူႉလၵ်းမၼ်းထၢႈဝႆႉၼႆႉ တိူဝ်းလီယူႇ။ မေးမၼ်းၼေႉၶိုင်ႈၼေႈ တေလွမ်းမျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၶွင်ၼႆႉၼလႈ ၵႃႈႁႃးထၢမ်တူၺ်း တီႈမၼ်းမီးမေးလႆႇၼေႉ။

လီသူၼ်ၸႂ်ၶိူဝ်ၶေႈတွပ်ႇၶၼ်ႉ။ တီႈႁေႃမိူင်းၶွင် မီးမေးၼေႉၶိုင်ႈႁွၺ်း။ လဝ်ႈ ၶၢင်း ၶၼ်ႉ ႁၢမ်ႉလူဝ်ႇၶူပ်ႇယႂ်ႇသေမျူဝ်ႉလႃး။ မၼ်းၵမ်ႇလႆႈၸႂ် ထုင်းၵၼ်လဝ်ႈၽႄႉၶဝ် ၵႂၼ်မေးၶွႆႉတင်းၶမ်မႃးဝႆႉၶွင်ႈႁေ။ မၼ်းၶတ်းၸၢင်မျူဝ်ႉလႃး။ မျူဝ်ႉလႃးၼေႈႁၵ်ႉပိင်းၶိူဝ် လဝ်ႈၶၢင်းတေႉ။ မူဝ်ႈၵႂၼ်တၢင်း ယၢမ်ႈမီးၼေးလူး ႁူႈငိၼ်းပၼ်။ ႁွပ်ႈၼႆႉ မျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၶွင် ၵမ်ႇႁူင်ႉမေးၶွႆႉမၼ်း ၸူႇထိုင်ႁေမိူင်းၶွင်။ ႁူဝ်ႈယူႇသဝ်းတီႈဝၢၼ်ႈ လိူဝ်းမီးၶွင်ႈမိူင်းမၼ်း။ ပေႃး မၼ်းမီးၵၢၼ်ၵႂၵ်ႇတၢင်း ၸူႇလိူဝ်ႈၶွၼ်းတီႈဝၢၼ်ႈ လိူဝ်းမီးမေးၶွႆႉမၼ်း။ တီႈလွႆလႅမ်ၼေႈ မီး မေးၶွႆႉမျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၶွင် ၼေႉၶိုင်ႈၼလႈ မၼ်းတေလွမ်းမျူဝ်ႉလႃးမႃး ၵိၼ်ၶမ်ႉၶၢင်ႈ။

တေၵိၼ်ၶမ်ႉၶၢင်ႈ မူဝ်ႈသိပ်းၵဵတ်းမူင်းၼႆႉၼလႈ လူဝ်ႇလႆႈၶၢဝ်းယၢမ်း ၵႃႈႁႃးၶၢမ်ႈ ၸူႇ တၢင်းဝၢင်းႁိူၼ်းလိၵ်ႈၶဝ်ၽူဝ်မေးယူႇၶၼ်ႉ။ လိၵ်ႈၶဝ်ၽူဝ်မေး ၽဵဝ်ႇတီႈလွႆႈလႅမ်ႁိူင်ယဝ်ႉ။ ပိၼ် ၶႄႈလိၵ်ၶၢတ်ႇႁၼ် တင်းမူင်းတၢင်ႇတီႈသေတႃႉ။ ၶႃၽူဝ်မေးၼတႃႉ မေယူႇမေသဝ်းဝႆႉယဝ်ႉ။

---

[120] Mr. Leitch

‘ပေႃးသူ လုၵ်ႉတီႈၵိင်းတုင်ပွၵ်ႈမႃး ႁဝ်းတေဢွၼ်သူၵႂႃႇမိူင်းၶဵဝ်း။ ပိၼ်မိူင်းဢၼ်လီ ၵျေႃႇမိူင်းၶိုင်ႈၵိူဝ်ႈ။ လဝ်ႈၾၵ်ႉမိူင်းၶဵဝ်းၶႃႈ ပိၼ်ၵျၢၼ်းထမ်ႇၶၢမ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ဢွၼ်ႇႁူၼ်းထုၵ်ႇလူဝ်ႇမၼ်း တေႃႉ။ ထိင်ႈသမ်ႉ သူတေလႆႈႁၼ်လဝ်ႈငမ်ႈမၼ်း။ မိူဝ်ႈမၼ်းၵေႃႉလီၵ်ႉ ယၢမ်ႈၵႂႃႇယူႇၶွႆးႁိူၼ်း တၢႆႈလိူဝ်ႇ မိူဝ်ႈပၢၼ်လဝ်ႈၾၵ်ႉမိၼ်းတူင်း။ ဢၢႆးပုမ်ႇၶွႆးႁိူၼ်းတၢႆႈလိူဝ်ႇ လိုဝ်းမၼ်းၶႂ်ႉငၶၶၼ်ႉ လီထွမ်ႇတေႃႉတေႃႉ။ မိူၼ်တူဝ်ႁဝ်း လႆႈႁၼ်မႃးၵမ်းလီဝ်။ တေလႆႈႁၼ်ၾၢင်ယိမ်ႈႁိူၼ်ၶမ်းမၢၼ်း ပွၵ်ႈလိၼ်းသုတ်းၶၼ်ႉ’

ဢၢႆႈႁူၼ်းၽဵဝ်တီႈလူဝ်ၵေႃႈ ၵႃႈပိၼ်ၵိမ်ၽွင်းလိၼ်လိၼ်ၶဝ် ယွင်ႈလဝ်ႈၾၵ်ႉ လိူဝ်းၶဝ်ႁူႉ လၵ်းၶၼ်ႉသေႇသေႇ။ မိူဝ်ႈဢၢႆႈႁူၼ်းလႆႈထူပ်း လဝ်ႈၾၵ်ႉၶဝ်ယဝ်ႉလၢင်ႇႁူႉပွင်ႇ ၵွပ်ႈသင်ၶဝ်ထုၵ်ႇလူဝ် ၶိူဝ် လဝ်ႈၾၵ်ႉၶဝ်ၶၼ်ႉ။

လၢတ်ႈၵႂၢမ်းၶွပ်ႈလူဝ် တီႈလိၵ်ႈၶဝ်ႁိူဝ် မိူဝ်းမႃးတၢင်းၵျၢၼ်းသွတ်းသီးထိုဝ်း။ မိူဝ်းသိပ်း ဢၵ်ႇတ်းမူင်း တၢမ်တူဝ်မျူဝ်ႉလၢႆးမိူင်းၶွင်ႁိူၼ်ႈၵႃး ပႃးမေးမၼ်းႁိူၽဵဝ်မႃး။ မျူဝ်ႉလၢႆးငတႃႉ လိပ်ႈမီးပၢၼ် သီႇသိပ်းႁႃႈၶၶၼ်ႉသေ ၶၼ်ႈသိူဝ်ႈၶူဝ်းတၢႆးဝႆႉ။

မၼ်းမေႃလၢတ်ႈ ၵႂၢမ်းၵိင်းၵလိတ်ႈ လီလီသေတႃႇ လၢတ်ႈဢွၵ်ႇၵႂၢမ်းမၢၼ်းမႃးၵွလ်း။ မၼ်းတေမေႃ ၵႂၢမ်းၵိင်းၵလိတ်ႈ လိူဝ်သေ ဢၢႆႈႁူၼ်းမေႃၵႂၢမ်းမၢၼ်းၶၶၼ်ႉ။ လႆႈလၢမ်းတူလ်း တေ ပိၼ်ႁူၼ်းလၵ်းလိမ်ၽွႆးၽဵဝ်ၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ပိၼ်ႁူၼ်းၶိမ်မၼ်ႈ သူပ်းယိၼ်။ ဢမ်ႇမီးလူဝ်ၽိၼ်သုင်လၢႆး လၢႆး။ သိုဝ်ႈသွႆ။ ပိၼ်ႁူၼ်းထုၵ်ႇလီဝၢင်းလူဝ်။ လႆႈၵိၼ်ၶမ်ႉၶိင်ႈ ႁုမ်းႁူၼ်းလိူင်ႉၶင်ႇၶဝ်ၶၶၼ်ႉ လီၶၢၼ်ႉတေႃႉ။ ႁူမ်ႈၵိၼ်တၢင်းၵိၼ်ၶဝ်ၵွလ်း၊ ပေႃးလၢတ်ႈၵႂၢမ်းၵေႃႈ ဢမ်ႇလီသူၼ်လူဝ်သင်။ ႁူၼ်း ၶင်ႇၶဝ်ၶႃႈ ပေႃးၵိတ်းၵၢၼ်ငတႃႉ ၵိတ်းတိတ်ႈတိတ်ႈၶိတ်ႈၶိတ်ႈ။

လဝ်ႈၶၢင်းငတႃႉ ဢမ်ႇမိူၼ်မျူဝ်ႉလၢႆး။ မၼ်းဢမ်ႇလႆႈလူဝ်ႈ ႁူၼ်းယွႆႇၶွႆးႁၢင်ႈႁိူမႃး မိူၼ်မျူဝ်ႉလၢႆး။ ပိၼ်သၢဝ်ဢွၼ်ႇၶွႆးဝၢၼ်ႈ ၶွပ်ႈၵိၼ်မိူင်းထုၵ်ႇလူဝ်ငလႈ လၢင်ႇဝႆႉပၼ်ၵျူၼ်းလၢင်ၶိုင်ႈ တင်း လုၵ်ႈလၢင်ႈလူဝ်ႉသွႆသေ ၵိတ်းမေးဝႆႉၶွလ်း။ သမ်ႉပၼ် ၶူဝ်းၼိုၼ်းၶူဝ်းၶမ်းဝႆႉၵမ်ႈၽွင်ႈ။ ပေႃး မိူင်းဝၼ်း တူၵ်းငတႃႉမိဝ်းၶႃႈဢမ်ႇသွၼ်ႇပိၼ်မေးၶၢင်း။ တီႈမိူင်းတၢႆးငတႃႉ ပိၼ်လဝ်ႈၶၢင်းဢွၼ်ႇ ဝႆႉငလႈ ဢမ်ႇမီးၶေႃႈၵႂၢမ်း တႃႇငသႉငၶၼ်းမၼ်း။ ပိၼ်ၶၢင်းလီၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ႁူၼ်းမိူင်းၽေးၵႃႇၶဝ် လႆႈၶပ်ႉယမ်တီႈမၼ်း။ ၶွပ်ႈၶႃႈ ဢၢႆႈႁူၼ်းၶဝ်ၵေႃႈလႆႈၵူင်ႉ သၼိၼ်ႇမႃႉ–လဝ်ႈၶၢင်း။ ပေႃးမျူဝ်ႉ လၢႆးဢမ်ႇမီး ၽွႆၶွႆႈၵိတ်းၵေႃႉယူႇလွမ်းၽွႆၵေႃႈလႆႈသေတႃႇ တႃႇပိူၼ်ႈဢမ်ႇငသႉငၶၼ်းၶၶၼ်ႉငတႃႉ လႆႈၾၢင်ႉဝႆႉ။ လႆႈယူႇလွမ်းထၢၼ်ႈမၼ်း။ လႆႈၶင်ႈၵိၼ်တၢင်းၵိၼ်လွမ်း ၵိမ်ၽွင်းငလႈၶိၵ်ႇလၶၼ်း တၶၼ်းၵေႃႉၶိုင်ႈၶႃႈ။ တႃႇမၼ်းပိၼ်လွင်ႈထုၵ်ႇလီ ဢဝ်ႁုင်ႇမုၼ်လွမ်း။ မၼ်းလႆႈၾၢင်ႉယိပ်းလေႃႉ၊ လေႃႉငိမ်ႈသေတႃႇ လၢင်းၶဝ်ႈဢုပ်ႇလွမ်း တီႈၽိူၼ်လီလီ။ တၢင်းၵိၼ်လႆႈၵိၼ်ယူႇၶႃႉၵေႃႈ ဢမ်ႇ လူဝ်ႈတၢင်းၵိၼ်ဢၼ်ၶဝ်မၵ်ႉ။ ပိၼ်တၢင်းၵိၼ်မိူင်းဝၼ်းတူၵ်းႁိူဝ်လၢင်။ မၼ်းလၢတ်ႈ လႆႈၵိၼ်ၶႆႇၵႆႇ တင်းၶိူဝ်ႉမူၵ်ႈငၶႃႈ ဝၢၼ်တေႃႉတေႃႉဝၢႆႈ။ တီႈတေႃႉ မၼ်းဢဝ်ႁုင်ႇမုၼ်လွမ်း လွင်ႈလႆႈၵပ်းသိုပ်ႇ ၵၼ်တင်းၵိမ်ၽွင်းၵွလ်း။ ႁၢင်ႈမၼ်းၶႃႈ မူၼ်ႈၶူဝ်ႁတ်းႁၢၼ်ၶဵဝ်ႇ။ လိပ်ႈမိူၼ် ၶွႆၽိုင်ႈငင်ႈဢၼ် ယွႆႇသေၶဝ်ၶၶၼ်ႉ။

‘ႁဝ်းၶႃႈ ယူႇတီႈၶႃႈ မိူၼ်လႆႈယူႇၶွႆးၶွၵ်ႈၵွလ်း။ လွႆလိမ်ၶႃႈ မီးၶိူဝ်သိၼ်ႈတၢင်း ၵႂႃႇ မိူင်းငၶႃႇသေတႃႇ ဢမ်ႇလၢင်းမိူၼ်ၵၼ် တင်းလၶၼ်ႇတၶၼ်ႇၶႃႈၶေႃႈ။ ၶႃႈယၢမ်ႈႁၼ်ပပ်ႉသူတိမ်ႈ ၵေႃႈ။ ၶွႆးၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇၵေႃႈ လႆႈၽတ်းလွင်ႈပပ်ႉသူ။ ၶႃႈဢမ်ႇလူဝ်ႈႁူၼ်းသူင်ၽတ်းလိၵ်ႈသေတႃႇ

ၶုိၼ်ႈႁူ.သူတ်ႅမ်ႈသင်ဝႆ.ၶၶၼ်.။ သူမေႃ လၢတ်ႈႁၢမ်းမၢၼ်းလီလီယူ,လူး။ တီႈသူ မီးမေးမၢၼ်းလႆၢ ၵေႃ.'

မျူဝ်.လႃး ႁူ.ၶေႃႈထၢမ်လိုၶ်းသုတ်းၶ်ႆ. ၵမ်,ထုၵ်,လီထၢမ်။ ႁွပ်ႈၶ်ႆ မၶ်းၶတ်းလ်ုၺ် တႃ, ၵုပ်,တၢင်,လွင်ႈ။ ငမႈယိင်းၵၶ်ဝႃႈၶၶ်. မေႃလၢတ်ႈလွမ်းလ်ုၺ်ၶဝ်ထိုင်ၶၶ်.ႁွလ်ုး ၵမ်, လ်ုၺ်ႈႁႃ.။ ငမႈယိင်းလ်ုၺ်ၵေႃႈ ၵမ်,လၢင်းလၢတ်ႈ ၼူဝ်းလိၵ်ႈၼူဝ်းလႆၢးလႆႈႁူင်ႁူင်။ လိုၶ်းသုတ်းမႃး ထိုင်ႁူႃ,တီႈ လွင်ႈၶဝ်သူၶ်လ်ုၺ်ၶၶ်.။ မျူဝ်.လႃးၵမ်,လၢတ်ႈသင်တီႈၵၢႆႈႁႃး။ တူလ်ုးႁူႃ,တၢင်း မေးမၶ်း။ ၵေႃ.ပိၶ်မေးၵေႃႈ ၶိုၶ်းယုမ်.ငၶၽူဝ်မၶ်း။ ၵၢႆႈႁႃးၽ်ုင်.ႁၶ် သႆၢၶေႃးသိၼ်လိၼ် ၵၶ်ႁွႈဝႆ.တီႈၶေႃး လဝ်ႈၶၢင်း။

မူဝ်ႈတေမူဝ်းၶၶ်. မျူဝ်.လႃးမူင်းၶွင် ၽိတ်ႈႁွင်.ၵၢႆႈႁႃး။

'ထိၼ်ႈဝၶ်းၶိုင်ႈ သူတေၽိၼ်ဝ်တီႈမူင်းႁဝ်း ၵမ်,လ်ုၺ်ႈငၶ,? ႁဝ်းတေပွႆ.ႁပ်.တွၶ်ႈယူ,'

ဝႆၢးမႃး လႆႈႁၶ် မၶ်းႁပ်.တွၶ်ႈၵၢႆႈႁႃးၶဝ် မူၶ်ၶင်,မၶ်းလၢတ်ႈႁူႃ,ၶၶ်.။

၁႔

ဢိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈလွမ်းမၢႆႈတေဝီ

မူဝ်ႈတၢမ်းၶမ်ႈ သၢမ်မူင်းပၢႆၶိုင်ႈ ၵႂ်ၼ်းၶူဝ်းတႃႇသိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းလၢႆးၶၢႈ။ တီႈရွတ်းသီးထူဝ်း တေ ပႃး ၵႃးသုၼ်ႇတူဝ်မၼ်းဢမ်ႇၵႃး မၼ်းတေပႃးထိင်ႈ ၵႃးလေႃႇရီႇလမ်းၶိုင်ႈ။ ၶူဝ်ၵႃးလေႃႇရီႇ ၶၼ်ႉ တေပႃးတၢင်းဢိၼ်ၼလႈ လုၵ်ႈၶွင်ႉရွတ်းသီးထူဝ်း ထူဝ်းတေတူမ်ႈႁူင်ပၼ်ၶၼ်ႉ။ ႁူလ်ႈ ၵႃႈ ၵႃးလူင်ၶၼ်ႉ တိတ်းလၢၵ်ႈမၼ်းဢမ်ႇလုၵ်ႉ။ တႃႇတၢမ်းၶမ်ႈၶႅ်ႉ ဢၢႆႈႁႃးၶဝ်ဢမ်ႇလူဝ်ႇႁူၼ်း ႁူင်တူမ်ႈ။ ထဝ်ႈၾႃႉလၢႆးၶၢႈ တေလိူင်ႉၶဝ်ႈၶမ်ႈ။ ရွတ်းသီးထူဝ်း တမ်ႈလိၵ်ႈဝႆႉတီႈထဝ်ႈၾႃႉ လၢႆးၶၢႈ လွင်ႈဢၢႆႈႁႃးၶဝ်တေမႃးၶၼ်ႉ။ ထဝ်ႈၾႃႉယၢမ်ႈမွၵ်ႇဝႆႉ ၽဵဝ်ၶႂ်ႈမူင်းမၼ်း မူဝ်ႈလႂ်ၶၢဝ်း လႂ်ဢမ်ႇဝႃႈ ၼဝႉၶႅ်ၼလႈ ဢမ်ႇလူဝ်ႇမႆႈလႂ်လွမ်းၶဝ်ႈၶမ်ႈ။

ၶၢဝ်းတၢင်းၵေႃႈ ႁွလ်းမီးသၢဝ်းသၢမ်လၵ်း။ တၢင်းၵေႃႈ ဢမ်ႇမူၼ်သိၼ်ႈတၢင်းလူင် ဢၼ်ၶူႃႇတၢင်းဝၼ်းဢွၵ်ႇ။ လႆႈလတ်းၶဝ်ႈပၢင်ႇပိင်းလူင်။ လႆႈလတ်းၵိမ်းပၢၼ်းတၢပ်ႈလွႆယဝ်ႉ လူင်း ၶူႃႇၶွင်းၵၢင်ႇပၢင်ႇတီႈၶိုင်ႈ။ ၶူဝ်လွႆလႆႈႁၼ် မီးတူၼ်ႈမႆႉတင်းၶမ်ႇ။ တၢင်းၶႅ်ႉ ၶိုၼ်ႈၶိုၼ်ႈလူင်း လူင်း ၶမ်ႇၶေႇၼလႈ ဢမ်ႇပေႃးလၢင်းၵျေႃႈလႆႈၽွင်းၽွင်း။ မူဝ်ႈႁႃႈမူင်း ၽဵဝ်လၢႆးၶၢႈ။ တၢင်းၶွၵ်ႈ ဝိင်း မီးႁူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်း လူင်ပွင်လိုင်ႈလင်ၶိုင်ႈ။ ၵႃးဢၢႆႈႁႃးၶဝ် ၵျေႃႈၶဝ်ႈၶွင်းႁူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်း။ ႁူၼ်းပွႆႉႁူၼ်း ဢွၵ်ႇမႃးႁပ်ႉဢၢႆႈႁႃးၶဝ်။ ထဝ်ႈၾႃႉလၢႆးၶၢႈဢမ်ႇယူႇ။ ၶူႃႇၼလႇထူၼ်ႇ။ တေႁူင် ထိင်ႈလၢႆဝၼ်းၵေႃႈ ဢမ်ႇႁူႉဝႃႈ။ ပေႃးမၼ်းလႆႈလိၵ်ႈရွတ်းသီးထူဝ်း ၵွတ်းသင်ၼလႈ မၼ်းပႃႆး ၶဝ်ႈၼလႇယိုဝ်းတူဝ်ထူၼ်ႇ။ ႁူၼ်းပွႆႉႁူၼ်းၼတႉ ဢမ်ႇႁူႉလွမ်း၊ ဢမ်ႇလၢတ်ႈလႆ လွင်ႈထဝ်ႈၾႃႉလႆႈ ႁပ်ႉလိၵ်ႈႁူဝ်၊ ဢမ်ႇလႆႈႁပ်ႉႁူဝ် ဢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။ ပေႃးၶၼ်ၼတႉ တေလႆႈဝႃႈ ၶဝ်ဢမ်ႇႁူႉထႃႈ ဝႆႉ လွင်ႈဢၢႆႈႁႃးၶဝ် တေၽဵဝ်မႃးၶၼ်ႉ။ ပေႃးၶင်ႇႁူးပွၵ်ႈၼတႉ ထဝ်ႈၾႃႉပွႆႇႁူၼ်းပွင်ႇၶၢဝ်ႇတႃႇ သေႇ။ ၵႃးလူင်တင်းႁူၼ်းတူမ်ႈႁူင် တေၽဵဝ်မႃးမူဝ်ႈလႂ်ၵေႃႈ ဢမ်ႇလၢင်းလၢမ်း၊ ဢမ်ႇလပ်ႉလွင်း။ ၶိုၵ်ႉယဝ်ႉ။ ၶဝ်ႈၶမ်ႈတႃႇၶႅ်ႉ ဢၢႆႈႁႃးၶဝ် တေလႆႈဢိၼ်တီႈလႂ်။

ၶမ်ႉဢွၼ်ႇသိၼ်ႈၶိုင်ႈ လႆလူင်းဝႆႉ ၵိမ်းႁူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်း။ ဢွၼ်တၢင်းသုတ်းၼတႉ လူင်းဢၢပ်ႇၶမ်ႉ။ ယဝ်ႉလင်ႇႁွႆႈၶပ်ႉၶိုင်တႃႇဢိၼ်ယိမ်ႉ။ ဝၢႆးသေဢၢပ်ႇၶမ်ႉလၢႆႈၶူဝ်းယဝ်ႉ ႁၢမ်ႉ လပ်းသိုင်ႇမႃး။ ငဝ်းႁၢင်ႊၵႃးလူင်ၵေႃႈပႆႇႁၼ်။ ရွတ်းသီးထူဝ်းလၢတ်ႈ ႁႃးၶူႃႇလွၼ်ႇတူလ်းၶွင်းဝိင်း ၶႅ်ၼလႈ လုၵ်ႉတီႈႁူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်း ပႆၵွၵ်ႇလွမ်းတၢင်းသိၼ်ႈၶိုင်ႈ။ ၵိမ်းၶၢင်ႈတၢင်း လႆႈႁၼ် ႁူၼ်းမႆႉ ထူဝ်းမီးၶွင်းဝၢင်းသူၼ်ၽွင်မၼ်း။ ႁူဝ်ႉဝၢင်းၵေႃႈ ဢဝ်မႆႉလွမ်ႉဝႆႉႁွလ်း။ ပေႃးလႆႈပႆတၢၼ်ႇ

တၢၼ်ႇယဝ်ႉ လႆႈႁၼ်ၵမၢတ်ႈၽႃႇ,ၵဵပ်းၶွၼ်ႇ ၸေႃႉၵုပ်ႇလၢတ်ႈလွမ်း လုၵ်ႈၶွင်ႉမၼ်း ႁိမ်းၶၢင်ႈ ၼူဝ်လႆ ၵၼ်ၼိုၼ်ႈၶူၺ်ႇ ႁိုၼ်းသုင်သုင်လင်ၶိုင်ႈ။ ၵမၢတ်ႈၽႃႇ,ၵဵပ်းၶွၼ်ႇ ပဵၼ်ႁူၼ်းၶုမ်ႇ,ၵွၼ်ႇ ၶၼ်ႈ ၼိူဝ်းလဝ်ႈၽေႃႉၶဝ်ႁွလ်း။ ပေႃးႁၼ်ၵႃႈႁႃးၶဝ် ၵၢမ်းၶေႃႇငလႈ လိၼ်ႈမႃးလူးၵမ်းလိဝ်။ ပေႃး ထၢမ်တီႈမၼ်း လွင်ႈလိၵ်ႈၶွတ်ႊသီႊထူဝ်ႊၸေႃႈ မၼ်းၶုင်ၶူၺ်ႇ။ ဝၢႆးမႃးလင်ႇလႆႈႁူႉ ႁူၼ်းၵိတ်းၵၢၼ် တီႈႁူင်းသုင်ႇလိၵ်ႈၶဝ် ၵမ်ႇလႆႈငိၼ်းလိူၼ်ငလႈ ၶွမ်ႈၶတ်းၵမ်ႇၵိတ်းၵၢၼ် လင်ႇလႆႈၵိုတ်းႁူင်း သုင်ႇလိၵ်ႈဝႆႉဝႃႈ။ လႆႈႁပ်ႉလိၵ်ႈၸေႃႈယဝ်ႉ ၵမ်ႇလႆႈႁပ်ႉလိၵ်ႈၸေႃႈယဝ်ႉ တိုၼ်းတေလႆႈႁပ်ႉ တွၼ်ႈၶႅႉငတႉ ႁူႉပွင်ႇဝႆႉငလႈ လင်ႇလွမ်းၵၢႆႈႁႃး ၶဝ်မႃးထိုင်ၵျေႃ။ ပေႃးပႆၶူၺ်ႇထဵင်ႈ လႆႈႁၼ် ၵမၢတ်ႈၽႃႇ,ထတ်းသိၼ်။ မၼ်ၸေႃႈပဵၼ်ၼိူဝ်းလဝ်ႈၽေႃႉၸေႃႉၶိုင်ႈ။ မၼ်းၶုင်ႈသိူဝ်ႈပလေ,လၢႇ,သီ ၽိူၵ်ႇ၊ ႁူၼ်ပွတ်းသွမ်ႇ၊ ဝႃႈတိၼ်လဵင်ဝႆႉသေ ၶၼ်ႈမိုဝ်းမၼ်းယိပ်းဝႆႉ ၶွၼ်ႉၽတ်ႉတၢၼ်းၶဵတ်ႈ ၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ႁူင်းသုင်ႇလိၵ်ႈ ၵမ်ႇလွႆႈထၢၼ်ႈတွႆႈမၼ်းငလႈ ပေႃးလၢတ်ႈငၶ လွင်ႈလိၵ်ႈၸေႃႈ မၼ်းၵမ်ႇႁူႉပွင်ႇ ႁူင်သူပ်းၵၢမ်းဝႆႉလၢႆလၢႆႁွလ်း။ ၶေႃႈႁၢင်ႊၵမၢတ်ႈၽႃႇ,ၵဵပ်းၶွၼ်ႇငတႉ ၵမ်ႇပေႃး လီ။ မိူင်းလၢႆးၶၢႈၶႅႉ ပဵၼ်မိူင်းၵွၼ်ႇလုၵ်ႈၶိုင်ႈ။ မိူဝ်ႈႁူးပွၵ်ႈ ႁူၼ်းၵိတ်းၵၢၼ်ႁူင်းသုင်ႇလိၵ်ႈၶဝ် လုၵ်ႉႁိုၼ်ႇ,ၶွမ်ႈၶတ်းၶၼ်ႉငတႉ ၵမ်ႇပဵၼ်သင်။ လႆႈပဵၼ် ၽွင်းယၢမ်း လိၵ်ႈလမ်ႇလွင်ႈၽိုၼ်ၶိုင်ႈ တေမႃးၶၼ်ႉငလႈ လီလွႆလူႉတေႉ။ လႆႈပဵၼ်တႃႇႁူၼ်း တင်းသဵင်ႈၶေႃႈတႃလူႉလွမ်း။ ပေႃးလဝ်ႈ ၽေႃႉ လုၵ်ႉတီႈငလ,ထုၼ်ႇပွၵ်ႈမႃးသေ ႁူႉလွင်ႈၶႅႉလိုင် လဝ်ႈၽေႃႉၸေႃႈ လွႆတေၵမ်ႇလီ။ လဝ်ႈ ၽေႃႉၸေႃႈ ၶွႆႈလဵင်ႉၶဝ်ႈ ၵိမ်ၽွင်းၶင်ႇ,ၵဝ်ႇ။

ၵျေႃလၢႆးၶၢႈ

ၵျေႃၶႅႉငတႉ ၵမ်ႇ,ၼိုတ်းၵၢပ်ႈယဝ်ႉ။ ၵဝ်မႆႉ၊ ၵဝ်ၽေၵႆႇ,ဝႆႉႁွလ်း။ တီႈၵျၢၼ်ႉၶူဝ် ၶၶၼ်ႉ မီးႁွင်ႈလူင်ၵၢင်ၵျေႃ ၵၼ်ၵႆႉၵိတ်းပၢင်ၵုမ်ၵိတ်းပွႆး။ ပဵၼ်ၵျေႃၵဝ်ႇ,သဝ်ႈမွင်လင်ၶိုင်ႈ။ ၼၢၼ်း

မိူၼ်ႁဵၼ်းၶူင်းၵၢၼ်ႇပုမ်ႈ။ လႆႈႁိုၼ်ႇၼိူဝ်လႆ ၵၢၼ်ႁိူင်းဝႆႉၶၼ်ႉယဝ်ႉ လင်ႈၽဵဝ်ၼႆၼိူဝ်ႁဵၼ်း။ ရွတ်းသီး ထိုဝ်းထၢမ်

‘မႁုၵတေဝီ မီးႁိုဝ်’

ပေႃးလႆႈႁူႉမီးၼႆ လွႆႉၵမၢတ်ႇၽၢႆႇၵိပ်းၶွၼ်ႇ ႁူႈမွၵ်ႇလွင်ႈၵႂၢမ်းႁႃးၶဝ် ၽဵဝ်မၢႆၶၼ်ႉ။ ၵမၢတ်ႇၽၢႆႇၵိပ်းၶွၼ်ႇၼႆႉ ပဵၼ်ယွမ်းၵိၼ်းၵွၼ်ႇႁွလ်းၶေႃႈ ၼိူဝ်လႆပေႃးၶွၼ်းၼိုင်ႁူႈ။ ရွတ်းသီး ထိုဝ်း ဝၢႆႇၶႃႈလၢတ်ႈတီႈ ၵႂၢမ်ႈႁႃး

‘မႁုၵတေဝီ တေလိၵ်ႉၶဝ်ႈႁႃးယူႇႁူး’

ယူႇၵမ်းၼိုင်ႈ ၵမၢတ်ႇၽၢႆႇၵိပ်းၶွၼ်ႇ ပွၵ်ႈမႃးႁဵၼ်လၢတ်ႈဝႃႈ မႁုၵတေဝီ တေႁပ်ႉထူပ်း ၵႂၢမ်ႈႁႃးၶဝ်ယူႇ ၵၢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။ ၶၢဝ်းယၢမ်းၶေႃႈ တူၵ်းလိုၼ်းလပ်းသိင်ႇမႃးယဝ်ႉၸလႈ မႆႈလွႆဝႃႈ ၵႂၢမ်ႈႁႃးၶဝ် တေမိူၼ်ႁူၼ်းၵမ်ႇႁူႉၶေႃႈသင်။ ႁွပ်ႈၵမ်ႇမွၵ်ႇထူႈသင်ဝႆႉ ယွၼ်းႁွႆႈလိၵ်ႉၶဝ်ႈၶမ်ႈ ၶၼ်ႉ။ ရွတ်းသီးထိုဝ်းၸတႉ ၵမ်ႇမႆႈလွႆသေၶၵ်း။ မၼ်းႁူႉလၵ်းတင်းမႁုၵတေဝီ။ ထိင်ႈသမ်ႉ မၼ်းႁူႉၶမ်ႉလွႆလေတၶႃႈႁူၼ်းတႆး။ မၼ်းလၢတ်ႈ ၵမ်ႇမီးပၼ်ႁၢသင်ဝႃႈ။

တီႈႁဵၼ်လဝ်ႈၽႃႉတႆးၶဝ်ၼႆႉ ၵမ်ႇလႆႈၶဝ်ႈၽၵ်းတူတၢင်းၶႃႈ။ ၽၵ်းတူတၢင်းၶႃႈဝႆႉ တႃႇတိုဝ်းမိူဝ်ႈမီးပွႆးလၢမ်းၶၼ်ႉႁွလ်း။ ၼိူဝ်လႆႈၵၢၼ်မိူဝ်ႈၵႆႈ ၵႂၢမ်ႈႁႃးၶဝ်ႁၢၼ်ၶၼ်ႉ ပဵၼ်ၼိူဝ်လႆႁူႈ လူး ၽၵ်းတူတၢင်းၶၢင်ႈ။ ပေႃးထိုင်ႁူဝ်ၼိူဝ်လႆၶေႃႈ လႆႈႁၢၼ်ႁူးၽၵ်းတူၵွၼ်ႇၵိပ်ႉၵိပ်ႉ။ ၶဝ်ႈလွမ်း ၽၵ်းတူၶၼ်ႉႁူႈ လႆႈႁၢၼ်ၶၢင်းယိင်းၶေႃႉ တေမီးပၢၼ်သၢဝ်းႁႃႈၶၼ်ႉ ႁပ်ႉတွၼ်ႈၵႂၢမ်ႈႁႃးၶဝ်။ မၼ်းလုၵ်း ဝႆႉႁၢင်းမၼ်း။ ၵမ်ႇလႆႈငိၼ်းသိင်လၢတ်ႈႁၢမ်းသင်။ ပဵၼ်ႁူၼ်းၶိမ်မၼ်ႈၶေႃႉၶိုင်ႈ။

‘ယူႇလီယူႇႁိုဝ်’ ၶၢင်းယိင်းၶၼ်ႉ လၢတ်ႈႁၢမ်းတႆး၊ ယုမ်ႉၶႃႈႁဵ ယိုၼ်ႈမိုဝ်းပၼ်တႃႇ တူင်ႉတၵ်ႉ။

‘ယူႇလီယူႇ’ ရွတ်းသီးထိုဝ်းၶေႃႈၶိုၼ်းတွပ်ႇၽၢႆႇတႆး။ ၵႂၢမ်ႈႁႃးၶေႃႈၶိုၼ်းတွပ်ႇ ယူႇလီ ယူႇ၊ လူမ်းယူႇ ၵၢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။

တီႈၵႂၢမ်ႈႁႃးၶဝ်ၽဵဝ်ယူႇၶၼ်ႉ ပဵၼ်ၵွင်ႈၶဝ်ႈႁွင်ႈလူင်ၵၢင်ႁဵၼ်။ ႁွင်ႈၶၼ်ႉႁၢင်ႈတေႉ။ ၼူဝ်းႁိူၼ်းၶေႃႈတိမ်ႁဵၼ်ဝႆႉ။ ၵမ်ႇမီးၵွင်ႈတီႈမၼ်း။ တွမ်ဝႆႉပဵၼ်ႁွင်လူင်။ တီႈႁိမ်းၵႂၢမ်ႈႁႃးၶဝ် မီး ၽီးၽိုး ၵၢၼ်ႁူၼ်းတႆးၶဝ်ၶင်ႈဝႆႉၶၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈၶဝ်ႁူမ်ႈယူႇဝႆႉၸလႈ ၵမ်ႇလႆႈႁၢၼ်ၶႃႈၶဝ်။ မႁု တေဝီၵွၼ်ၵႂၢမ်ႈႁႃးၶဝ် ၶွင်းႁွင်ႈၵၢင်ႁဵၼ်လူင်။ လွမ်းၶိူဝ်ၽေ မီးႁွၵ်ႇသီၶမ်း၊ ႁွင်ႈၵဝ်ႇမိူဝ်ႈႁွၼ်ႇ၊ လွင်ႈၶမ်း၊ လွင်ႈၽိုၵ်ႇ တၢင်ႇဝႆႉၶိူဝ်ႁၢၼ်ႉ။ ႁွႆႈၵႂၢမ်ႈႁႃးၶဝ် ၶင်ႈတီႈဝႆႉတင်ႇသူဝ်ႇၽႃႇ ၶွင်းႁွင်ႈ လူင်ၵၢင်ႁဵၼ်တီႈၶိုင်ႈ။ ႁိမ်းတင်ႇလိူဝ်းၶႆႉ လႆႈႁၢၼ်ပလၢင်ႇ သၢၼ်းၵၢၼ်လႆႈယၢမ်ႈႁၢၼ်တီႈႁဵၼ် တၢႈလိူဝ်ႇၶၼ်ႉ။ တီႈၶိူဝ်ပလၢင်ႇလႆႈႁၢၼ် မွၼ်ၵတီႇပႃႇသီလိၵ်၊ ၽေႈႁွပ်းၶင်ႈလိူဝ်းၶၼ်ႉ။ တၢင်းပုၼ်ႉႁွင်ႈၵၢင်ႁဵၼ်ၶၼ်ႉ လႆႈႁၢၼ်ၶိင်ႇၽြေး။ မီးႁူၼ်ႇႁၢင်းပုတ်ႉထလဝ်ႈသူႇၶိုင်ႈ။ ၵႆႈတိၼ်း၊ ၵပ်ႈမွၵ်ႇၶမ်ႉဝႆႉတီႈ ႁူၼ်ႇႁၢင်းၽြေးလဝ်ႈ။

ၵႂၢမ်ႈႁႃးၶဝ် ၶင်ႈၵုပ်ႇၵၼ်တင်းမႁုၵတေဝီ။ မႁုၵတေဝီ လွမ်ႁူႉၵႂၢမ်ႈႁႃးၵမ်ႇလၢင်းႁူမ်း တႆးၸလႈ မၼ်းလၢတ်ႈလွမ်းႁူမ်းမၢၼ်း။ မၼ်းလၢတ်ႈ လႆႈႁၢၼ်ၵႂၢမ်ႈႁႃးၶဝ်ၸလႈ လူမ်းတေႉယူႇ ၼႆ။ တႃႇထိုင်လၶ်ႉၵုပ်ႇ လွင်ႈၶဝ်ႈၶမ်ႈၸတႉ ရွတ်းသီးထိုဝ်း တေတူလုံးတူလုံးသေ ၸၵႈလိတ်ႈ ႁူႈယူႇ။ ရွတ်းသီးထိုဝ်း ၵမ်ႇထုၵ်ႇလီလၢတ်ႈ လွင်ႈတိမ်ႈလိၵ်ႈဝႆႉတီႈလဝ်ႈၽႃႉ၊ တႃႇလိၵ်ႉၶဝ်ႈ

ဢၢႆႈၵျႃးၶဝ်ၶၼ်ႉၵမ်းသိုဝ်ႈ။ မၼ်းၼေႈထၢင်ႇလိူင်ႉၶႆႈၸွလ်း။ ၸွပ်ႈၶႆႈတႆႇၸၢမ်းၸူႇလိူင်ႉၶႆႈ။ မီးတၢင်း ယၢပ်ႇၽိတ်ႇတႃႇၶဝ်ႈၶမ်ႈ၊ ၵႂႃးလူင်တၢင်းလင် ဢၼ်တၢင်ႇဝႆႉတၢင်းၵိၼ်ငလႈ ႁူၼ်ႈတူမ်ႈႁူင် ၼေႈပႆႇၽဵဝ်၊ ပေႃးမၢႆတေဝီလႅင်ႉၶဝ်ႈငတ ဢၢႆႈၵျႃးၶဝ်တေၶွပ်ႈၸႂ် မၢႆတေဝီတေႉတေႉ။ ပေႃး တေၶိုင်ၶဝ်ႈၶမ်ႈပၼ် တႃႇႁူၼ်းတွင်ႉမႆႈလူင်သွင်ၼေႉၶႆႉငတ တေၼမ်ႉလႅပ်ႈၶႆႈ။ ႁူလ်းၵႂႃႈ ႁွတ်း သီးထိုဝ်း ဢမ်ႇလၢတ်ႈပႃး တႃႇၵိၼ်ၶဝ်ႈတီႈႁိူၼ်။ ပေႃးငိၼ်းၸၢမ်းလိုဝ်းၶႆႉ မၢႆတေဝီတိုၼ်ႇ သၼ်ႇၸူႇၵမ်းၶိုင်ႈ။ မၼ်းဢမ်ႇႁူႉပွင်ႇ တေလႆႈလႅင်ႉႁပ်ႉၼႅၵ်ႇ ဢိင်းၵလိတ်ႈသွင်ၼေႉ ၽွင်းၽုဝ် မၼ်းဢမ်ႇမီးၶၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႂႃႈ မၼ်းလၢတ်ႈ တေလႅင်ႉၶဝ်ႈၶမ်ႈ၊ ပေႃးပဵတ်ႇမူင်းပႃႇၶိုင်ႈ တေႁိူႈ တူဝ်တၼ်းဝႆႉၶႆႈ။ တေႃႈလိဝ်တိုၵ်ႉမီးလိတ်း မူင်းပႃႇၸွလ်းငလႈ ဢၢႆႈၵျႃးၶဝ်မိူဝ်းမႂ်း တီႈႁိူၼ်းလိုဝ်ႈ ၶွၼ်း။ ပေႃးၽဵဝ်ႁိူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်း လႆႈႁၼ်ၵႂႃးလူင်ၽဵဝ်ဝႆႉ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ႁွတ်းသီးထိုဝ်း ထင်ႇ ပွႆႇႁူၼ်းၸူႇမွၵ်ႇတီႈႁိူၼ် လွင်ႈဝႃႈၵႂႃးလူင်ၽဵဝ် မႂ်းယဝ်ႉငလႈ ဢမ်ႇလူဝ်ႇလႅင်ႉၶဝ်ႈယဝ်ႉၶႆႈ။ ႁူလ်း ၵႂႃႈ မၢႆတေဝီၶိုၼ်းတွပ်ႇမႂ်း လႆႈႁၢင်ႈႁၵ်းယဝ်ႉမူတ်းငလႈ ပေႃးထိုင်ပဵတ်ႇမူင်းပႃႇၶိုင်ႈ ၶူဝ်ႈႁူဝ်ႈ ဢၢႆႈၵျႃးၶဝ် တဝ်ႈႁွတ်ႈၽဵဝ်မႂ်းၶႆႈ။

မိူဝ်ႈၶိုင်ႇၼိၼ်းၵၼ်ဝႆႉၶၼ်ႉ ဢၢႆႈၵျႃးၶဝ်ႁိူဝ်ႈၵႂႃးၸူႇတီႈႁိူၼ်။ ၽိူဝ်ႈႁိူဝ်ႈမၢပ်ႈလႅင်းဝႆႉတင်း ႁိူၼ်။ လႆႈငိၼ်း သိင်လၢၵ်ႈၽိူဝ်ႈႁိူဝ်ႈဝႆႉ။ လုၵ်ႉတီႈၼူဝ်လႆ ၼိုၼ်ႈဢူဝ်ႈႁိူၼ်သေ ၶဝ်ႈမႂ်းၽၵ်းတူတၢင်း ၶၢင်ႈႁိူၼ်။ ပေႃးၽဵဝ်ၶိုင်းႁွင်ႈၵၢင်ႁိူၼ် လႆႈႁၼ်မၢႆတေဝီ ပွႆႉႁပ်ႉတွၼ်ႈဢၢႆႈၵျႃးၶဝ်။ လႅပ်ႈမၼ်း လွမ်ထွမ်ႇသိင်တိၼ်ဢၢႆႈၵျႃးၶဝ်ဝႆႉ။

ၽၢင်ႁၢင်ႊၶေႈႁၢင်ႊလီၵွၼ်ႇမၼ်းယုမ်ႉဝႆႉ။ မၼ်းၵွၼ်ဢၢႆႈၵျႃးၶဝ် ၸူႇၶိုင်းႁွင်ႈၼႅၵ်ႇ။ ၼူဝ်းၶုင်ႈတီႈမၼ်း ဢမ်ႇလွႆႈၼူဝ်းၶုင်ႈမိူဝ်ႈၵႆႈၶၼ်ႉ။ တႃႇႁပ်ႉၼႅၵ်ႇၶႆႉ မၼ်းလၢႆးၶုင်ႈသိၼ်ႈ လၢႆႈသီလႅင် တင်းသိုဝ်ႈလၢႆႈသီၶၢဝ်။ တီႈၶေႃးငတ ႁွႆႈပႃးသၢႆၶေႃးၶႆႇမုၵ်း တင်းသိင်လႅင်။ ၼူၼ် ႁူဝ်ငတ ဝီၼိၼ်ႈၸူႇတၢင်းလင်ဝႆႉ၊ တီႈၶိုဝ်ႁူဝ်ၶေႈၽၵ်ႇငတ ယွၼ်ႇဝႆႉၼူၼ်ႁူဝ်ပွတ်းၵွၼ်ႇၵမ်ႈ ၽွင်ႈငလႈ ငၢႆးမိူၼ်ၼူၼ်တၢင်ႇၵူင်းလူင် ၶွင်ၶၢင်းဢိၵ်ႇမိူင်းဝၼ်းတူၵ်းၶဝ်။ လွၵ်းၼူၼ်ႁူဝ်မၼ်း တၢင်း လင်ၶၼ်ႉငတ ဢဝ်ဝီသိင်လိင်ႇ ပၵ်းထိင်းဝႆႉ။ တီႈၶေႈတႃးဝႆႉ ၽွင်ႇတႃႇၵိတ်းၵိတ်း။ တိၼ် ငတႉဢမ်ႇတိုဝ်းဝႆႉသင်။

ပေႃးဢၢႆႈၵျႃးၶဝ်ၶင်ႈ မၼ်းလၢတ်ႈ 'သူၶဝ်ၽၢင်ႉမိၼ်ႈၼေႈဢမ်ႇႁူႉ။ ၵိတ်းႁိူၼ်မႂ်ႇတၢင်း ဝၢင်းပုၼ်ႉၶၼ်ႉ။ ၸမ်ယဝ်ႉယဝ်ႈ။ ပေႃးယဝ်ႉတေၶႃႉၸူႇတီႈႁိူၼ်မႂ်ႇၶၼ်ႉ။ တီႈၶႆႉငတသုၵ်ႉ သၢၵ်ႉဝႆႉတေႉ။ ၼူဝ်းႁူၼ်းဢၼ်မွႆႇၼေႈ သိုဝ်ႉဝႆႉတင်းၶမ်ႇ။ ဢမ်ႇမီးၵွင်ႈငလႈ လႆႈၸွင်ဝႆႉၶိုင်းႁွင်ႈ ၶႆႉမူတ်းမူတ်း'

ၽႆႇပုၼ်ႉ ၶိုင်းႁွင်ႈၵၢင်ႁိူၼ်ၸၢင်ႈၸၢင်ႈၶၼ်ႉ ၵိၼ်းဝႆႉၽိူၼ်ၶဝ်ႈဢိင်းၵလိတ်ႈ။ မိူဝ်ႈ ၶၼ်ႉ မၢႆတေဝီ ဢဝ်ၼိပ်းႁၢင်ႊၽၢင်ယိမ်ႈလၢႆးၶႃႈ မႃးငၶဢၢႆႈၵျႃးၶဝ်။ လႅပ်ႈတေပိၼ်ၶမ်ႉမိူဝ်း ၽူဝ်မၼ်း။ ဝၢႆးၶၼ်ႉ ဢဝ်ၶေႈတႃလွႆႉၼေႉဢၢႆႈၵျႃးၶဝ် ဢမ်ႇလႆႈႁၼ်ၶၼ်ႉႁေ ဢွၼ်ဢၢႆႈၵျႃးၶဝ် ၶၢမ်ႈၶိုင်းႁွင်ႈပလၢင်ႇႁူင်းသိင်ၸူႇ တႃႇၵိၼ်ၶဝ်ႈ။ ပေႃးဢၢႆႈၵျႃးၶဝ်ၶင်ႈယဝ်ႉ ဢဝ်ၽေႈၵၢင်ႈယွၼ်ႇ လူင်းတူၵ်း။ ဢၢႆႈၵျႃးၶဝ်တင်းႁူၼ်းတၢင်းၶွၵ်ႈ လိူဝ်းမီးၵိမ်းၽီးၽိူဝ်းၶၼ်ႉ ၶၼ်ႈၵၼ်ၸူႇ။ ၽႆႇသႆႉ ဢၢႆႈၵျႃးၶဝ် မီးၼိၼ်ႇၸေးသေ ႁူၼ်ႇႁၢင်းပုတ်ႉထလဝ်ႈ လၢမ်ႇပူလ်ႈဝႆႉတၢင်းလင်မွၵ်ႇမၢၵ်ႇဝႆႉ။ ၸွပ်ႈ ဢဝ်ၽေႈၵၢင်ႈၶၼ်ႈဝႆႉငလႈ ဢၢႆႈၵျႃးၶဝ်တင်းၼူင်းၵၢင်လူင်တၢင်းၶွၵ်ႈ ဢမ်ႇမီးတၢင်းၵပ်းသိုပ်ႇသင် ၸူႇယဝ်ႉ။ တီႈၽိူၼ်ၶဝ်ႈ လႆႈမိုတ်ႈၵိုဝ်းၵၼ် တင်းမၢႆတေဝီ လဝ်ႈႁူၼ်းဢၢႆႈၵျႃးၶဝ်မႃးတေႉတေႉ။

ၽၵ်းမီႇလိူဝ်းၼႆႉ သွႆႇဝႆႉၶင်းဝၢၼ်ႇသေ ပၢႆးဝႆႉၶိူဝ်ၽိူၼ်။ ပႃ၊ ၶိူဝ်ႉမူ၊ ၶိူဝ်ႉၵႆႇ၊ ၶိူဝ်ႉဝူဝ်း၊ ၶႆႇၵႆႇ တင်းၽၵ်းၼိဝ် လေးရူးမိဝ်း။ ႁူၼ်းထိမ်ၽိူၼ်ၵေႃႉၶိုင်ႈ ၵဝ်ၵုပ်းၶဝ်ႈ ၵွၵ်ႇ မႃးတၢင်း လင်ၽေႈၵင်ႈ။ မၼ်းၵဝ်ၶဝ်ႈသွႆႇပၼ် ၶင်ႉေႁွတ်းသီးထိူဝ်းတင်းၵႃႈႁူး။ ၽၵ်းမီႇ လိူဝ်းၼႆႉ ၵဝ်လၢႆးတႆးတူမ်ႈႁူင်ဝႆႉ။ ၵမ်ႇပုႆးၵၼ်ၽိတ်းသေၵိတ်း။ ဝၢႆးသေၵိၼ်ၶမ်ႉၶိင်ႈမႃး တီႈလွႆႇလိမ် ၵမ်ႇမီးတၢင်းၵိၼ်သင် ၶင်းတွင်ႉငလႈ လင်ႇၵိၼ်ႁူႈၵိမ်ႇၵိမ်ႇ။

ၽွင်းၵႃႈႁူးၶဝ် တိုၵ်ႉၵိၼ်ၶဝ်ႈယူႇၼၼ်ႉ ႁိမ်းႁွမ်းတင်းလူင်ၼႆႉ တႅတ်ႇယႅၼ်ဝႆႉ။ မုထၢမ်းၶင်းႁေႃၶဝ် လိူဝ်းၼင်ႈဝႆႉႁိမ်းၽီးၽိုးၼၼ်ႉၵေႃႈ သွပ်ႉသိပ်ႉၵၼ် တႃႇၶဝ်လႆႈငိၼ်းၼၼ်ႉ ႁွလ်း။ ၶင်းၶဝ်ၼၼ်ႉ ပုႆးၵမႃတ်ႈၽွႆႇၵိပ်းၶွၼ်ႇ။ ၵမ်ႇၽိတ်ႈႁွင်ႉမၼ်း တႃႇမႃးၵိၼ်ၶဝ်ႈႁုမ်းသေ တႃႉၶင်းလွႆမၼ်းၵမ်ႇဝႆႉသင်။ ႁူႇၼင်ႈလွမ်းႁူၼ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉႁေ ၼင်ႈပွႆႉၵႃႈႁူးၶဝ်။ ႁွပ်ႈၽေႈ ၵင်ႈၶၼ်ႈဝႆႉငလႈ ၶဝ်ၵမ်ႇလႆႈႁၼ် ၵႃႈႁူးၶဝ် ၼင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈ။ ႁူလ်းၵႃႈ တီႈပၢင်ၵုပ်ႇၵူဝ်း ႁိမ်းၽီးၽိုးၼၼ်ႉ မၼ်းလႆႈငိၼ်းႁူမ်း လိူဝ်းလၢတ်ႈၼိူဝ်းမၼ်း။ သႅင်လၢတ်ႈႁူမ်းတႆးၶဝ် ၵွၼ်ႇ ၵွၼ်ႇႁွလ်းသေတႃႉ လႆႈငိၼ်းၽွင်းမိူဝ်ႈၵႃႈႁူးၶဝ် ၵမ်ႇလၢတ်ႈသင်ၼၼ်ႉ။ မႁူတေဝီၵေႃႈ လၢတ်ႈတေႃႇၵႃႈႁူးၶဝ်။ သႅင်မၼ်းငတႉ ၵူၼ်ႈၵူၼ်ႈၵွၼ်ႇၵွၼ်ႇႁွလ်း။ တႅတ်ႇယႅၼ်ဝႆႉငလႈ လႆႈထၢင်ႇ ၼၢဝ်းယၢမ်းယင်းၵမ်ႇပၼ်ႁွၼ်ႇ။ မႁူတေဝီ ႁိင်ႉၵၢင်ႉဝႆႇတူလ်းမႃး တၢင်းၵႃႈႁူးၶဝ်။ တီႈတႃမၼ်းလႆႈႁၼ် တၢင်းယုမ်ႉၵွၼ်ႇႁွႆးၶိုင်ႈ။ ၶိမ်မၼ်ႈ။ မၢၵ်ႇတႃမၼ်းႁိူဝ်ႈ သွႆမႃးသေယုမ်ႉ။ မီးဝႆႉႁၢင်းလွပ်ႇ၊ ၼၼ်။ မၢင်ပွၵ်ႈ မိုဝ်းမၼ်းဝႆႉလပ်း တီႈႁူဝ်ၵူၵ်း။ လိူဝ်းၼႆႉ ပၼ်ၽွင်ႁၢင်း လၢၵ်ႇလၢႆးဝႆႉ တႃႇၵႃႈႁူးသေ တေၵမ်ႇလိုမ်းလႆႈသေပွၵ်ႈ။

မိူဝ်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈ ၵမ်ႇလိင်ႉလဝ်ႈဝၢႆး[121]။ လႆႈဝူၼ်ႉတူလ်းႁွပ်ႈသင်ၵမ်ႇလိင်ႉလဝ်ႈ။ လႆႈ ၶေႃႈတွပ်ႇဝႃႈ ၼႆႉပၼ်လွင်ႈယႅၼ်ႇငေႈပိူင်ၶိုင်ႈ။ ဝၢႆးမႃး လႆႈႁိတ်းၼၵ်ႇၵေႃႉၶိုင်ႈငလႇလၢဝ်း တီႈ ႁိူၼ်းတႆးငလႈ လင်ႇႁူႉၽိုင်ႈထုင်းယႅၼ်ႇငေႈတႆးမႃး။ မိူင်းတႆးၼႆႉ မီးၽိုင်ႈငေႈႁၢင်းၶေႃ။ မႁူတေ ဝီ ပၼ်ၶၢင်းယိင်းၵေႃႉၶိုင်ႈ။ မၼ်းတၵ်းတေၶုၵ်းဝူၼ်ႉမၼ်ႈ ယူႇတီႈၶၢင်းယိင်းၵေႃႉၶိုင်ႈ တေ ပၢႆးလဝ်ႈႁပ်ႉၼၵ်ႇႁူၼ်းလၢႆးသွင်ၵေႃႉၼၼ်ႉ ၵမ်ႇထုၵ်ႇၼႆ။

ဝၢႆးသေၵိၼ်ၶဝ်ႈ ၵပ်းၽိုးပၼ် ၵႃႈႁူးၶဝ် လုတ်ႇလိၼ်းယႃႈ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ လၢၵ်ႈၽိုး ၵိုတ်းႁူႇသေ မၢၵ်ႇၽိုးၵေႃႈ လိင်ႁေမွတ်ႇႁူႇ။ ႁွလ်းၵိုတ်းဝႆႉယူင်ႉၽိုးသတ်းလူမ်းႁွၵ်းၶိုင်ႈ။ ႁွပ်ႈ ၵႃႈႁူးၶဝ် ၼင်ႈဝႆႉၶင်းၽေႈၵင်ႈငလႈ ၵမ်ႇလႆႈတၢင်းလိင်းလီတီႈၽိုးၼၼ်ႉ။ မူၼ်ၽိဝ်ႁူႇ ၵမ်ႇ ၽိူႇတၢင်ႇလုၵ်ႈ။ ၵႃႈႁူးၶဝ်သိုပ်ႇၵုပ်ႇၵၼ် ႁူမ်းမၢၼ်းလေႃးႁူမ်းတႆး။ လွင်ႈၽႄးပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၵေႃႈပႃး။ ၵၼ်ၵႃႈႁူး ၵမ်ႇႁူႉသင်ၼၼ်ႉၵေႃႈပႃး။ ပေႃးပူၼ်ႉႁူးလိင်းႁူႇ မီးၶုၼ်လူင် ၵေႃးသျိူဝ်းဝႆႉ။ လွင်ႈၵေႃးသျိူဝ်းၼႆႉ ႁူႉပွင်ႇယၢပ်ႇ။ မီးတၢင်းသိူင်ႇလပ်ႉၵၼ်ၼမ်။ မိုဝ်းမႁူ တေဝီၵၼ်ႁွင်ႉဝႆႉၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵႃႈႁူးၵမ်ႇလိုမ်း။ ႁူမ်းသွပ်ႉသိပ်ႉ ႁိမ်းၽီးၽိုးၼၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈ ငိၼ်းဝႆႉ။ ႁူၼ်ႇႁၢင်းပုတ်ႉထလဝ်ႈၵေႃႈ လၢမ်ႇပူလ်ႈယူႇဝႆႉႁၢင်းၶေႃ။ ၵီႈသင်ၵေႃႈတႅတ်ႇယႅၼ်ဝႆႉ။ ၵီႈသင်ၵေႃႈၵမ်ႇယိပ်းဝႆႉလႆႈပိူင်တႃ။ ထၢင်ႇဝႃႈ လုၵ်ႉတီႈၵႃႈႁူး ၵွၵ်ႇပၢႆးႁူႇတင်းမူတ်း။

မိူဝ်ႈၵႂၢႆႈၵျႃးၶဝ်လုၵ်ႈတီႈၽိူၼ် တႃႇမိူဝ်းႁိူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်းၶၼ်ႈ ၵႂၢႆႈၵျႃးယွၼ်းတီႈမၵျႃ တေဝီ ‘တႃႇတေပၢၼ်တီႈမၢႆတွင်း ပၼ်ၵျဝ်းသေၵၢၼ်ၵၢၼ်လေႃႇ’

မၼ်းလုၵ်ႈၶူႃႇၵမ်းလဵဝ်သေ ၶူႃႇၵၢဝ်ၼ်ပ်းၵျၢင်းမၼ်းၼ်ပ်းၶိုင်ႈ။ ၼ်ပ်းၵျၢင်းၶႆႉ ငၶဝႆႉၶွႆး ပပ်ႉၶႆႉယူႇ။ တေလႆႈၵျၼ် မၼ်းပၢၼ်ႁူၼ်းလိူင်ႉလွႆ ၵၢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။ မၼ်းၶင်ႈဝႆႉၶိူဝ်ႁိူဝ်းလမ်း ၶိုင်ႈ။ ၵႂၢႆႈၵျႃးထၢင်ႇမၼ်း ပၢၼ်ၵေႃႉၵၢမ်ႇလၢင်းၽိုတ်ႉၵွၵ်ႇ ယွႆးၶွင်ႉၵၢဝ်ၵျေႃလူင်ၶၼ်ႉ။

မၵျႃတေဝီလၢႆးၶျႃႈ

လုၵ်ႈၶိူဝ်ၵျေႃ ၵႂၢႆႈၵျႃးၶဝ်လူင်းမႃး။ လႆႈၵျၼ်မုထၢမ်းႁူဝ်လိၼ်ၶဝ် ပႆၶူႃႇတၢင်းၶျေႈ မၵျႃ တေဝီ တူင်ႉတၵ်ႉၵႂၢႆႈၵျႃးၶဝ်။ ၵျၢင်းၽၢင်မၼ်း မိူၼ်ၵွၼ်ႇယိင်းၶွႆးၵျေႃၶမ်း ၵေႃႉမွင်လွႆလွမ်း တၢင်းဝူၼ်ႉၽၼ်ၶၼ်ႉ။

႑႗

ၵိၼ်ၶမ်ႉၶႅင်ႈတီႈလဝ်ႈၶၢင်းဝၢၼ်ႈလိၼ်း

ထိင်ႈၶႂ်ႈၽုၵ်ႈ ၵိၼ်ၶမ်ႉၶႅင်ႈယဝ်ႉ ႁွတ်းသီးထူဝ်း တေၸူႉတၢင်းၶႂ်ႈမိူင်းလွၵ်ႇလိင်ႉၶႃႈဝႃႈ။

‘ႁဝ်းတေလႆႈၸူႉ တီႈဝၢၼ်ႈၵွၼ်ႉၵၼ်ႁွင်ႉဝႃႈ ၶတ်းပွႆးၶႃႈ။ တီႈၶႃႈမီးၶေႈ ၵၢၼ်ႁဝ်းၵိတ်းၶိုင်ႈ။ ပေႉယဝ်ႉၵၢၼ် တေၸူႉတီႈမျူဝ်ႉလႄးမိူင်းၶွင်။ တေလူဝ်းမၼ်း ၸူႉတီႈ ၵွင်ႈၶႂ်ႈမိူင်းမၼ်း တီႈသုတ်းတီႈပႃႈၶႃႈ။ လႆႈဝႃႈ ၵွင်ႈတီႈႁၢင်ႊလီသုတ်းသေပိူၼ်ႈ ၶႂ်ႈမိူင်း တႃႇ။ တေၸူႉ လိုဝ်ႈတီႈဝၢၼ်ႈတႃႇၵွၼ်ႉ ၶႂ်ႈထုင်ႉၶမ်ႉပၢင်။ တီႈၶႃႈ တေလႆႈႁၼ် ၽၢင်ႁၢင်ႊ ႁူၼ်းတႃႇယူႉသဝ်းၶႃႈ.’

တၢမ်းၶမ်ႈၶႃႈ ၽဵဝ်တီႈၶတ်းပွႆးတူၵ်းလိူၼ်းတေႉယဝ်ႉ။ ပဵၼ်ဝၢၼ်ႈၵွၼ်ႉ ၵၼ်ၼႂ် တင်းသဵၼ်ႈတၢင်းလူင်သေ မီးႁိမ်းၽွင်ႉၶမ်ႉၵွၼ်ႉသဵၼ်ႈၶိုင်ႈ။ တူင်ႈၶေးလွမ်ႉႁွပ်ႈဝၢၼ်ႈဝႆႉ။ မိူဝ်ႈၶၢဝ်း ၵႃႈႁၢႆးၶဝ်ၸူႉၶႃႈ ၵမ်ႉပႆႉလႆႈၽုၵ်ႉသွမ်ႈသင်။ တၢင်းၼႆပုၼ်ႉၶႃႈၼင. လႆႈႁၼ်လွႆ ၵၼ်လဵမ် မဵၼ်းၵွၵ်ႉဝႆႉၶႃႈ။ ၵိင်တီႈၶႃႈ ႁၢင်ႈၵိၼ်းတႃႉၵႃႈႁၢႆးၶဝ်လိုဝ်ႈသဝ်း။ မၼ်းၵွၼ် ႁူၼ်းသၢမ်သိပ်းၵေႃ ၵႄႉသုမ်ႉပၼ်တႃႉႁူၼ်းၵႃႈႁၢႆးၶဝ်လိုဝ်ႈသဝ်း။ တႃႉၵႃႈႁၢႆးၶဝ်ၼင ႁွလ်းၵိၼ်း ၽဵၼ်ႉသုမ်ႉယၢင် ၵၼ်ပႆးမႆးၶႃႈ။ ၵိင်ၵၼ်ဝႃႈၶႃႈ လၼ်ႉသုင်ယွႆႉသေ ပူႉၼရႉပဵၼ်ႁူၼ်း လူင်တီႈဝိင်းၵွၼ်ႉ၊ ဝၢၼ်ႈလူင်။ မိူၼ်လၼ်ႉၽူႈႁွၼ်းဝိင်း။ ႁွတ်းသီးထူဝ်းၼင. သိပ်ႉၵိတ်းၶေး ၵၢၼ်မၼ်း ထိတ်ႈၵႂ်ႈပေႉယဝ်ႉတူဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈၶႃႈ ၵႃႈႁၢႆးၶဝ်ႈၸူႉၶႂ်ႈဝၢၼ်ႈ။ ၵွၼ်တၢင်းသုတ်း ၸူႉတူလႂ်းၵျိၼ်းပူႉၵိင် ႁိမ်းၶမ်ႉၵွၼ်ႉ။ မီးၸူး၊ မီးမူပႆယႆၵၢၼ်။ ၶၢဝ်းၶႃႈ ပဵၼ်ၶၢဝ်း သၢဝ်ၶႂ်ႈ ဝၢၼ်ႈၶဝ် လူင်းတိၵ်းၶမ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶႃႈ ၵႃႈႁၢႆးလႆႈၶႅင်လွႆ ႁွပ်ႈၵမ်ႉမေႃၸူမ်းတႃႇဝႆႉၶႃႈ။ ၸူမ်း မၢၼ်း ၵၼ်ၵႃႈႁၢႆးမေႃဝႆႉၶႃႈၵေႃႈ ပဵၼ်ၸူမ်းၵၼ်လွႆႉတိူဝ်း ၶႂ်ႈလုမ်းၶႂ်ႈလႆးႁွလ်းၼလ ၵမ်ႉလၢင်းတိူဝ်းလႆႈ တီႈဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈၶေးပၢင်ႉလိုင်ႉၶႃႈ။ ႁွပ်ႈၸူမ်းၵမ်ႉပွင်ႉၵၢၼ်ၼလ ၵႃႈႁၢႆးလႆႈ ႁၢင်ႉႁိုဝ်ႉ တင်းႁူၼ်းတင်းသိင်ႈ။ မိူၼ်လႆႈယူႉႁၢင်းၶေႃ။

ၶမ်ႈၶႃႈ မိူဝ်ႈၽွင်းႁွတ်းသီးထူဝ်း ၶွၼ်းလပ်းယူႉ ၶႂ်ႈသုမ်ႉၶႃႈ လွႆႉၵႃႈႁၢႆးၵိင်ဝ် မႄးတေႉတေႉ။ တီႈတူင်ႉတၢင်ႉၶႃႈ ၵႃႈႁၢႆးၵမ်ႉလၢင်းၸူႉၵိတ်းၵေႉလႆႈတင်းၽွႆ။ ပေႉၵႃႈႁၢႆး မေႃၸူမ်းတႃႇၼင တေလၢင်းၸူႉၵပ်ႉၵၢၼ်တင်းပူႉၵိင် ၵေႉၶင်ႈႁိမ်းမုၵ်ႉၽွႆးၵေႃ ၵွမ်ႉၽွႆးဝႆႉ ၶႃႈၵိုဝ် ၵမ်ႉႁူႉ။ ပေႉလၢင်း မၼ်းတေၶႂ်ႈသင်တီႈၵႃႈႁၢႆး။ ပၢၼ်မၼ်း တင်းၵႃႈႁၢႆးၵမ်ႉ

မိူၼ်ၵၼ်သင်။ ပဵၼ်ႁင်းၽႂ်ႁင်းမၼ်းဝႆႉ။ ဢၢႆႈႁႃး လႆႈႁၢင်ႇၵႆႇဝႆႉ တင်းၾင်ႁူၵ်ႈၾင်ငႃႇ။ ဢၢႆႈႁႃး ဢမ်ႇလၢင်းမိူဝ်းၼိုၼ်း တီႈဢၢႆႈႁႃးၵွၵ်ႇမႃးၶၼ်ႉ။

ဢၢႆႈႁႃးၶႂ်ၼ်းလပ်းၵူႈ။ မိူဝ်ႈၶႂ်ၼ်းလပ်းယူႇၶၼ်ႉ ဢၢႆႈႁႃးႁၼ်ၼၼ်တင်းႁူၼ်းဝၢၼ်ႈ ၶဝ်။ ထၢင်ႇၼတႉ မိူၼ်ၶဝ်ႁူႉပွင်ႇဢၢႆႈႁႃး။ လႆႈႁၼ်ၶၢင်းယိင်းၵူႈတၢၵ်ႈၶမ်ႉ ၶႂ်ႈၽၼ်။ လႆႈႁၼ် မိူဝ်ႈၽွင်း လၢတ်ႇတူၵ်းလူမ်ၵူႈၶၼ်ႉ။ ၶဝ်ဝႃႇၶေႈဢၢႆႈႁႃးၵူႈ။ ၶဝ်ဢမ်ႇႁူႉ ဢၢႆႈႁႃးမီးၾၢင်ႁၢင်ႊ သင်၊ မီးတီႈပွင်ႇသင်။ မိူၼ်ၶဝ်ၵူႈပွႆးလၢမ်း ဢၼ်မီးၶိူဝ်သၼ်လွႆၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉၼတႉ လႆႈ ဢုပ်ႇလၢတ်ႈၼၼ်တင်းၶဝ်မိုတ်ႈမိုတ်ႈၵိုဝ်းၵိုဝ်း။ ႁူလ်းၵႃႈ မိူဝ်ႈတိုၼ်ႇမႃးၶၼ်ႉ ၸင်ဝႆႉ ၵဝ်လုၵ်ႉတီႈ လွႆမႃး၊ ၽဵဝ်ဝႆႉတီႈလွႆၶႆႈ။ လုၵ်ႉတီႈႁူးသုမ်ႉ တူလ်းၵူႈတၢင်းၶွၵ်ႈ လႆႈႁၼ် ႁူၼ်ၵွၼ်ႇတူၵ်းယွႆး ယွႆးယူႇ တၢင်းၶွၵ်ႈ။ လူမ်းပတ်ႉၶဝ်ႈမႃး ၶႂ်ႈသုမ်ႉထိင်။ မိတ်ႉၽွင်ႁူၼ်ၵွၼ်ႇၶဝ်ၵေႃႈ ၼူၼ်း လေႃးၶဝ်ႈလွမ်းလူမ်းမႃး။ မိူဝ်ႈႁူဝ်ၶႂ်ႈၽေႃႉပၢင်ႇသႂ်ႇမႃးၶၼ်ႉ မီးၶူၵ်ႉၶဝ် ပဵၼ်လုမ်းပဵၼ်ၾုင် မိၼ် ၶိူဝ်ၼၢင်ႁၢဝ် မေႃးငမ်းၼၼ်ဝႆႉ။ ပိတ်းထူၼ်ႇတူဝ်ၶိုင်ႈ လူင်းမႃးတီႈၾင်ႇၶမ်ႉ။ လႆႈႁၼ်သၢႆလႅင်း ၵွၵ်ႇမႃး။ ၵူၺ်းတင်းၶမ် ၵူႇတၢင်းတူင်ႈၶေႈပုၼ်ႉ။ ဝၼ်းမိူၼ်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈၵေႃႇႁၵ်ႈတင်ႈၼတႉ ပဵၼ် မႃးလိူင်ႉၶႆ။ ဢၢႆႈႁႃးၵေႃႈ ၶႂ်ၼ်းၵိမ်ႇဝႆႉၼလႈ လွင်ႈၵေႃႈမူတ်းသႂ်မိူၼ်ႇသၢင်းဝႆႉ။

လုၵ်ႉတီႈၶတ်ႉပွႆးၵွၵ်ႇမႃး မိူဝ်ႈလိၵ်းမူင်းပႆႇၶိုင်ႈ။ ၼမ်ႉၶိုင်ႈႁူလ်း ၶဝ်ႈမႃးၶႂ်ႈလၵ်ႉ လိၼ်မိူင်းၶွင်။ ဝၼ်းၶၼ်ႉ မွၵ်ႇၵုမ်ႈမီးတင်းၶမ်ၼလႈ ၵမ်ႇပေႃးလႆႈႁၼ်လွႆ ၵၼ်လိၵ်ႉလိၵ်ႉ ၶၼ်ႉလီလီ။ မိူဝ်ႈၽိုင်ႈၽေႃႉလီ ၽၢင်ယိမ်ႈႁၢင်ႊလီလိူင်ႉၶႆသေတႃႉ မီးမွၵ်ႇၵုမ်ႈၵုမ်ဝႆႉ။ ၶိူဝ်ၼၢင် ႁၢဝ်ၼလႈ ၵမ်ႇပေႃးပၢင်ႇသႂ်ႇလီ။ ႁိမ်းၶၢင်ႈတၢင်းၵေႃႈ ႁွလ်းလႆႈႁၼ် တူၼ်ႈယိူဝ်ႈႁိူင်ႈၼလႈယုမ်း သုၵ်ႉသၢၵ်ႉဝႆႉ။ သဵၼ်ႈတၢင်းၵေႃႈ ၼိုၼ်ႈၼိုၼ်ႈလူင်းလူင်းၶမ်။ မၢင်ၵမ်း လႆႈလတ်းၵိဝ်ႇလွႆ ဢၼ် မီးတူၼ်ႈမႆႉတင်းၶမ်။ မၢင်ပွၵ်ႈ လႆႈၼိုၼ်ႈလွႆလူင် ဢၼ်သုင်သူင်ႁိုင်ထတ်း။ ႁွပ်ႈၵၢးၵျေႈၽႂ်း ၽႂ်းၼလႈ ၵႂႃႇထိုၼ်ႇ ၶဝ်မိၼ်ၼိုၼ်ႈၵူႈ။ ၽၢႆႇသၢႆႉတၢင်း ၶိူဝ်ႁူဝ်လွႆ မီးထၢတ်ႈသူႇၶိုင်ႈ။ ၶႂ်ႈ ၵၢင်ပႃႇမႆႉပုၼ်ႉၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ႁူင်းမုၼ်လဝ်ႈလင်ၶိုင်ႈ။ သဝ်မႆႉပူၵ်ႇမဵၼ်းသုင်ဝႆႉႁေ ၶွၼ်ႇသီႁူး မဵဝ်းမဵဝ်း ပိဝ်ဝႆႉၶႂ်ႈလူမ်း။ မိူဝ်ႈၵဝ်ႈမူင်းၶၼ်ႉ ၽဵဝ်ဝၢၼ်ႈထိင်း။ လႆႈႁၼ်မႆႉႁူင်းလူင် တီႈပႃႇ ယိူဝ်ႈၼဵဝ်ၼဵဝ် ႁိမ်းထၢတ်ႈသိမ်းၶၼ်ႉ။ သၢႆလႅတ်ႇၵေႃႈ ၵွၵ်ႇမႃးငၵ်ႈၵၢင်မွၵ်ႇၵုမ်ႈ။

ႁွတ်းသီးထိူဝ်း ၵိတ်းၵႃးတီႈပႃႇယိူဝ်ႈၼဵဝ်ၶၼ်ႉႁေ တိၵ်းႁွၼ်း။ ဢၢႆႈႁႃးထၢမ် ၵႃး ပေႃးၵိတ်းဝႆႉယဝ်ႉ ႁဵတ်းသင် တိၵ်းႁွၼ်းယူႇ။ မၼ်းတွပ်ႇ တီႈၼႆႉမီးလဝ်ႈၶၢင်းၵေႃႉၶိုင်ႈ။ လဝ်ႈၶၢင်းၵေႃႉၼႆႉ ပဵၼ်မေးမျူဝ်ႉလၢးမိူင်းၶွင်ၵေႃႉၶိုင်ႈသေ လွင်ႉယူႇတီႈဝၢၼ်ႈၼႆႉ။ ၶႂ်ႈၵၢႈမေး မျူဝ်ႉလၢးမိူင်းၶွင် လိူဝ်းယူႇလွမ်းမၼ်း မိူဝ်ႈၵွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းၶၼ်ႉ ပႃးလဝ်ႈၶၢင်းၼႆႉၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ႁွတ်းသီးထိူဝ်း သိုပ်ႇလၢတ်ႈ

'ႁဝ်းတေၵူႈတီႈလဝ်ႈၶၢင်းၶၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼႆႉ လင်ႇတိၵ်းႁွၼ်းသေပွင်ႇၶၢဝ်ႇ။ ပေႃးငိၼ်း သိင်ႁွၼ်း မၼ်းတေႁူႉဝႃႈ ႁဝ်းၽဵဝ်မႃး။ တီႈမိူင်းၶွင် ၵေႃႉၶိုဝ်ႇၵၢးမႃးၼႆႉ မီးမျူဝ်ႉလၢးတင်းႁဝ်း ႁွလ်း။ မၼ်းႁူႉဝႆႉ ၶၢဝ်းၼႆႉ မျူဝ်ႉလၢး တေမီးတီႈၵျေႈႁွလ်းၼႆႉၼလႈ ပေႃးလႆႈငိၼ်းသိင်ႁွၼ်း တိုၼ်းတေႁူႉပဵၼ်ႁဝ်းၵမ်းလိဝ်ႉ။ တီႈမိူင်းၼႆႉ ယွမ်းႁပ်ႉဝႃႈ တိၵ်းႁွၼ်းၵျေပွင်ႇၶၢဝ်ႇ လွင်ႈၼၵ်ႉၽဵဝ် ၶၼ်ႉ ပဵၼ်လွင်ႈယဵၼ်ႇၼင်ႈၶိူဝ်ၶိုင်ႈၼႆၵူဝ်ႈ'

ၵမ်းၶိုင်ႈ ဢၢႆႈႁႃးၶဝ်ၵျေႈၵႃး ၵူႈထိုင်ႁူၼ်းလဝ်ႈၶၢင်း။ ႁိမ်းႁူၼ်းလႆႈငိၼ်းသိင်ၶမ်ႉ လႆႈလူင်း။ သိင်ၶမ်ႉလႆႈလူင်းၶႆႉမေးမၢးၵိူင်းၵိူင်း။ တီႈၶိူဝ်မုင်းႁူၼ်း မီးဝႆႉၼိုဝ်းမွၵ်ႇၽိူၵ်ႇတူၼ်ႈ

ၶိုင်ႈ။ ၵီးၽိုၵ်ႇပေႉတိမ်မုင်းႁိုၼ်းဝႆႉ။ ၵဝ်မႂ်ႇပူၵ်ႇလွမ်ႇတၢႆးၶႃႇ။ တီႈၶဝ်ႈဝၢင်းၶၼ်ႇ ၵဝ်မႂ်ႇသွင်လူၼ်ႈ ၵွႆႇၵိုတ်းဝႆႉ။ ပေႉငိၼ်းသိူင်ႁွၼ်း လုၵ်ႈလၢင်ႈယိင်းၵေႃႇၶိုင်ႈလ်ၼ်ႈမႃး ၵဝ်မႂ်ႇသွင်လူၼ်ႈၶၼ်ႇ ပၢၵ်ႈၽုလ်ႇတၢင်းပၼ်။ မီးႁိုၼ်းမႂ်ႇသုင်လူင်လင်ၶိုင်ႈ ၵၼ်မုင်းၶႃးဝႆႉ။ တၢႇၶိုၼ်ႈ ၶိူဝ်လၢၼ်း မီးၼူဝ်လႆၵၼ်ၶိုင်ႈ။

လႆႈႁၼ် ၶၢင်းယိင်းၵေႃႇၶိုင်ႈ လုၵ်ႇၶိူဝ်လၢၼ်းယုမ်ႇတူလ်းၵၢႆႈႁႃးၶဝ်။ ႐ွတ်းသီးထိူဝ်း လၢတ်ႈ

'ၶၼ်ႇ ပိၼ်လဝ်ႈၶၢင်းယဝ်ႉ'

လၢၼ်းၶဝ်ၶႆႇၵူၢင်ႈၶူၢင်။ ၵဝ်မႂ်ႇသပ်းပိၼ်ၽၢၵ်ႈသေသိူဝ်ႇဝႆႉ။ ပႆၶၢမ်ႈလၢၼ်းၶၼ်ႇၵွႆ ၶဝ်ႈၶွင်းႁိုၼ်း။ တီႈႁိုၼ်းတႆးလွႆၵေႃႈ မီးႁွင်ႈလူင်ၵၢင်ႁိုၼ်း။ လုၵ်ႇတီႈၵၢင်ႁိုၼ်း လင်ႇလႆႈသိုပ်ႇၶဝ်ႈ ၶွင်းႁွင်ႈၶွၼ်း။ ႁွင်ႈၵၢင်ႁိုၼ်း မၢင်တီႈၵူၢင်ႈသေၶႆႇၵမ်ႇၵႃး ယင်းလၢင်းမီးသဝ်လူင်သုင်ထိုင်လွမ် ႁိုၼ်း။ မီးၽီးၽွႆးၵၼ်ၶိုင်ႈ။ လဝ်ႈၶၢင်း ၵဝ်တင်ႇမႃးတမ်းပၼ်။ ၶိူဝ်ၶၼ်ႇသိူဝ်ႇၽေႃႈႁွပ်းဝႆႉ ပၼ်ႁွၼ်ႇ။ တၢင်းၶွင်းၽေႃႈႁွပ်းၶၼ်ႇ သွႆႇၶူၼ်းၺုလ်ဝႆႉသေ တၢင်းၶွၵ်ႈၶၼ်ႇ ၵဝ်ၽၼ်ႇလၢႆႈမိူင်း ငၶႇလၢႆးမွၵ်ႇသုပ်းဝႆႉ။

လဝ်ႈႁိုၼ်းၶၢင်းယိင်း လၢတ်ႈၽႅၢႇတႆး 'ၶင်ႈၵိၼ်ယၢႈယိုဝ်ႈၼူမ်ၶႃႈငလႈ'။

လဝ်ႈၶၢင်း လွႆႇလုၵ်ႈလၢင်ႈၶဝ်တၢႇတင်ႈၶမ်ႇမႂ်ႈ။ မိူဝ်ႈတိုၵ်ႇတင်ႈၶမ်ႇမႂ်ႈယူႇၶၼ်ႇ မၼ်းႁူမ်ႈႁူဝ်ပၼ် တၢင်းၶပ်ႇယမ် ၵၢႆႈႁႃးၶဝ်။ ဝႆးၶၼ်ႇ သိုပ်ႇလၢတ်ႈၵႃမ်းႁပ်ႇၼ်ၵ်ႇ။ ၵၢႆႈႁႃး တိုၵ်းသူၼ်း ၷွႆႈမၼ်းလၢတ်ႈၽႅၢႇမၢၼ်းၵေႃႈ မၼ်းၵမ်ႇလၢတ်ႈ။ မၼ်းမေႃၵႃမ်းမၢၼ်းသေတၢႇ ႁူဝ်ၽိတ်းၶေႃႈၵႃမ်းငလႈ ၵမ်ႇႁတ်းလၢတ်ႈ။ ပေႉတူၼ်းသိူင်ၵမ်ႇမ်ၼ်ႈ ၶေႃႈပွင်ႇၵေႃႈလၢင်း ပိူင်ႈၵေႃႈပိူင်ၶိုင်ႈ ထ်င်ႈသမ်ႇ ၵမ်ႇမေႃၶေႃႈၵႃမ်းမၢၼ်း လိူဝ်းလၢတ်ႈတေႃႇ ၽူႈယွႆႇႁူၼ်းလူင်ၶဝ် ၵေႃႈပိူင်ၶိုင်ႈငလႈ မိူဝ်ႈတိုၵ်ႇၵုပ်ႇ လၢတ်ႈၵၼ်ၶၼ်ႇ ငမႈမၼ်းသုတ်ႇလမ် ၵၢႆႈႁႃးၶဝ်မႃး။ ႁူဝ် ႁွၵ်ႇဝႆတင်းႁူဝ်။ ၵမ်ႇၶုင်ႈဝႆႇၼူဝ်းလၢႆႈ မိူၼ်လဝ်ႈၶၢင်း။ ၶဝ်တင်းသိူင်ႈ ၵမ်ႇမေလၢတ်ႈၵူၢမ်း မၢၼ်းငလႈ ႐ွတ်းသီးထိူဝ်း လင်ႇလႆႈၶႆးငၶၵၢႆႈႁႃး ၵၼ်ၶဝ်လၢတ်ႈၶၼ်ႇ တီႈၵ်ပ်ႈမၼ်း။

ငမႈထဝ်ႈၶႆႇ ၶင်ႈတၢင်းလင်လုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသေတၢႇ ႁွပ်ႈလုၵ်ႈယိင်းမၼ်း မေး မျူဝ်ႇလၢးၶၼ်ႇငလႈ ၵၢႆၶႄႈယူႇယၢပ်ႇၶႆႇ ၵမ်ႇမီးသင်။ မၼ်းလၢတ်ႈ လွတ်ႈလွတ်ႈလ်ဝ်းလ်ဝ်း ပႃးလွႆပႃးၶေႃး။ မၼ်းတင်း႐ွတ်းသီးထိူဝ်း တွပ်ႇၵူၢမ်းၵၼ်ဝႆႉ။ ယိင်းၵွၼ်ႇၶွင်းဝၢၼ်ႈၵမ်ႈၽွင်ႈ လွမ်လ်မ်ၶဝ်ႈမႃး ၶွင်းႁိုၼ်းသေ ၶင်ႈယူႇၵိမ်းၽၵ်းတူႁိုၼ်းဝႆႉ။ တၢင်းလင်ၶဝ်ပႃး ႁူၼ်းၵေႃႇမီး ၶူတ်ႇၶၢဝ်ၶၢဝ်ၵေႃႇၶိုင်ႈ။ တေပိၼ်ႁူၼ်းလူင်ၶွင်းဝၢၼ်ႈ။ မၼ်းၼိုၼ်ႈၽႂ်ႇၶႄႈ ယိင်းၵွၼ်ႇလိူဝ်း ၶၼ်ႇၵွႆ မႃးၶင်ႈတီႈၵမ်ႇပေႉလမ်ၶၼ်ႇ။ ငမႈထဝ်ႈၶၼ်ႇ တူလ်းတၢင်းၵၢႆႈႁႃးၵွႆ လွပ်ႇ ထၢမ်လွင်ႈၵၢႆႈႁႃးဝႆႉ။ လႆႈလၢတ်ႈဝႆႉလွင်ႈၵၢႆႈႁႃးမႃးငလႇ လူဝ်းၵ်ပ်ႇ႐ွလ်းၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႇ။ ထၢမ် တီႈၵၢႆႈႁႃး ၵမ်ႇမီးမေးတႆးႁႃႇဝႃႈ။ ၶေႃႈထၢမ်ၵၼ်ၶႆႇ တေလႆႈၽႃင်ႇၵွႆတွပ်ႇ။ ႁူလ်းၵႃႈ ၵၢႆႈ ႁႃးတွပ်ႇၵမ်ႇမီးၶႆႇ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႇ ငမႈထဝ်ႈၶၼ်ႇ သုတ်ႇမႃးႁူဝ်ၶႄႈထ်င်ႈသေ လၢတ်ႈလိူင်ႇၶႆႇ

'ပေႉလိူၼ်တေမႃး တေမီးပွႆးတီႈၶႆႇ။ ၶၢဝ်းၶၼ်ႇ လင်ႇမႃးၶိုၼ်းယူႇတီႈၶႆႇငလႈ။ ယူႇတီႈႁိုၼ်းၶႆႇၵေႃႈလႆႈယူႇ။ လဝ်ႈႁၢႆးလဝ်ႈၶႄးၵိမ်းႁွမ်းဝၢၼ်ႈၶႆႇ ၶဝ်တေမႃးၶဝ်ႈပွႆး ပႃးတင်း လုၵ်ႈယိင်းၶၢင်းသၢဝ်ၶဝ်။ ဝႆႉပုၼ်ႈၽွၼ်းၶႃႈငလႈ။ ၵမ်ႇလူဝ်ႇမႂ်ႈလွႆသင်'

လုၵ်ႉတီႈရွတ်းသီးထိူဝ်း ၵႂႃႇႁူၺ်းလႆႈတွပ်ႇၶိုၼ်း ၶွပ်ႈလွႆထိုင် ႁွပ်ႈၶၢမ်ႇယၢပ်ႇသေလွႆး ထႅမ် ၵႂႃႇႁူၺ်းၶႆႈ။

'တႃႇငမႈထဝ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ တေၵိတ်းၼႅဝ်ပၼ်ၶႆႈ ၵမ်ႇလွႆႈလွင်ႈယၢပ်ႇလွႆသင်ႁွလုၼ်း။ ႁူလုၼ်းၵူႈ လဝ်ႈပေႉၽႅဝ်မႄးတီႈၶႆႉယဝ်ႉ။ လၢတ်ႈၶၢႈငလႈ။ လဝ်ႈၶျူၵ်ႈတၢင်းႁၢင်ႈလီမ်ိဝ်းလွႆႈ'

ပေႉငိၼ်းၶေႃးထၢမ်ၶၼ်ႇ ၶိုင်းၶႄူတ်ႇၶၢဝ်ၶၢဝ်ၶၼ်ႇၶူဝ်။ ႁူလုၼ်းၵူႈႁူမ်ႈႁူဝ်ႁေ ပၼ် တၢင်းၶပ်ႉယမ်တီႈ ၵႂႃႇႁူၺ်းၵမ်းလႅဝ်။

ရွတ်းသီးထိူဝ်းၶႆႈ ပႅၼ်ႁူၼ်းမီးတူဝ်ထူပ်း၊ ႁူၼ်းႁူႉလွင်ႈမိူင်းတၢႆးဝႆႉၵေႃႉၶိုင်ႈငလႈ လင်ႇလွႆႉမၼ်းတွပ်ႇတၢင်ၵႂႃႇႁူၺ်း ႁူဝ်ႈပေႉသၢင်ႇတေႃႇ။ ရွတ်းသီးထိူဝ်းသမ်ႉ ၶဝ်ႈလွႆၵူႇလိူင်ႉ ႁူဝ်ႁေလၢတ်ႈၵူႇလိူင်ႉႁူဝ်ၵမ်ႇႁူႉ။ ငမႈထဝ်ႈၶၼ်ႇ သုတ်ႉၶိုၼ်ႈမႄးထိင်ႈႁေ ၵၢဝ်မိူင်းၽေတ်ႉ မၼ်း။ ၵွၼ်ႇယိင်း လိူဝ်းမီးတီႈၽၵ်းတူၶၼ်ႉၵေႃႈ ၵွၼ်ၵၼ်ၶူဝ်။

ပေႉသိင်ၶူဝ်ထၢတ်ႇ ငမႈထဝ်ႈၶၼ်ႉလင်ႇသိုပ်ႇလၢတ်ႈ

'လွႆႈယဝ်ႉလႆႉ။ ပေႉၶင်ႇၽၢင်ႁၢင်းလဝ်ႈလၢတ်ႈၶၼ်ႇ ၶၢႈႁၼ်ဝႆႉယိင်းၵွၼ်ႇၵေႃႉ ၶိုင်ႈ။ ႁူလုၼ်းၵူႈ ၵမ်ႇပႆႇႁတ်းပၼ်ၵူၢမ်းမၼ်ႈၵ်ၼ်ႇဝႆႉ။ ႁွပ်ႈသင်ဝူႈ လဝ်ႈႁဝ်းၶျူၵ်ႈလႆႈမၼ်း သေတႃႉ ယိင်းၵွၼ်ႇၶၼ်ႉ တေၵမ်ႇၶျူၵ်ႈလဝ်ႈႁဝ်း'

ပေႉၵူၢမ်းၶႆႉသုတ်း လဝ်ႈၶၢင်းၵၢဝ်ပၢၼ်ႉၶမ်ႉၶၢင်ႈၶူမ်ႁေ ၽႅဝ်မႄး။ ၵၼ်မၼ်းမႄး ဝၢင်းတမ်းပၼ်ၶၼ်ႇ ပႅၼ်ၶမ်ႉၶၢင်ႈတၢႆးသေ သီၵမ်ႇပေႉငၵႇလမ် မူၼ်ၶမ်ႉၶၢင်ႈငၶႇ။ လႆႈ ပိုၼ်ႁူဝ်သွႆႇၵိတ်းၵိတ်း။ လဝ်ႈႁူၼ်း ပိုၼ်ႁူဝ်သွႆႇယဝ်ႉ လင်ႇယိုၼ်ႈပၼ် ဝၢၼ်ႇၶမ်ႉၶၢင်ႈ။ ၵၢဝ် မိူဝ်းသွင်ၶွၼ်ယိုၼ်ႈပၼ်လီလီႁေ ၶိုၼ်းသုတ်ႉၵူႇတၢင်းလင်။ မူဝ်ႈၽွင်းငမႈၶဝ် လၢတ်ႈယဝ်ႉယွၵ်ႇ ၵႂႃႇႁူၺ်းၶၼ်ႇ မၼ်းၶဝ်ႈၵူႇတၢင်းၶွၼ်းႁေ ၵူႇလႂ်းသူဝ်ႈတၢင်းၶူဝ်ၽိုၼ်ၶိုင်ႈလီလီ။ တိုဝ်းပေႇႁူ သိင်လိင်မႄးႁူးၶိုင်ႈ။

ၵိၼ်ၶမ်ႉၶၢင်ႈႁေ လိပ်ႈၵိၼ်းတူလုၼ်းၶွႆးႁွင်ႈႁူးတီႈ။ တၢင်းသႂႃႉပုၼ်ႉၵိမ်းၽေၶၼ်ႇ လႆႈႁၼ်ၼိင်ႇလမ်ႈ ၵၼ်လဝ်ႈၶၢင်းတိင်ႇႁၢင်းႁၢင်ႈၼိူင်ႈၶၼ်ႉ။ ၵၢဝ်ၽၼ်ႇလႂႃႈၽိုၼ်ၶိုင်ႈသူဝ်ႇဝႆႉ သေ တီႈၶူဝ်ၶၼ်ႉမီးလမ်ႈ။ ၵပ်ႇယူၼ်းသၶပ်ႉၶၢႈသီလိင်။ တၢင်းပုၼ်ႉၼိင်ႇလမ်ႈ ၶူဝ်ၽေ ၶၼ်ႇ ၼၼ်ဝႆႉသူဝ်ႈသွၼ်ႉသွင်ၽိုၼ်။ ၶွၵ်ႈသေၶၼ်ႇ မီးလဝ်းမၢၵ်ႈၶိုင်ႈ၊ လွင်ႈလူင်ႇၶိုင်ႈ တင်း သိၼ်ႈမႂႃၵၼ်ၶိုင်ႈ။ တၢင်းၶူဝ်ၶၼ်ႇ မီးၼပ်းႁၢင်းၵမ်ႈၽွင်ႈ။ ၵၢင်ႁူၼ်းၶႆႈ ပေႉထိုင်ၵၢင်ၶမ်ႈ တမ်းၽေႈၵင်ႈႁေ ၵိတ်းႁွင်ႈၶွၼ်းလူဝ်းၵပ်ႉၵေႃႈလႆႈ။ လဝ်ႈၶၢင်းၵေႃႈ ၵၢဝ်လႂႃႈၶႆႈ တိင်ႇႁၢင်း မၼ်းလႆႈ။ တီႈလၢတ်ႈႁၢမ်းတေႃႇၵၼ်ၶႆႈ ထိုင်ၵူႇလွင်ႈသိုၵ်းလွင်ႈသူဝ်။ ၶဝ်ၵမ်ႇယၢမ်ႈ ထူပ်းၽေး သိုၵ်းသူဝ်သင်။ သိုၵ်းတင်းၶဝ်ၶႆႈ ၵႆၵၼ်တေႉလူင်။ ဝႃးသေမူဝ်ႈပူၼ်ႉမႄးႁူၵ်းသိပ်းပီ။ ၵမ်ႇပႆႇ မီးသိုၵ်းလုမ်းလွႆ ယၢမ်ႈယိပ်ႇၶဝ်ႈတီႈမိူင်းၶဝ်။ တေႃႇထိုင်သိၼ်းပၢၼ်သွင်သိုပ်ႇ ၵမ်ႇလႆႈလႃႈၽေး သိုၵ်း။ ၵမ်ႇလႆႈႁၼ် လုၵ်ႈသိုၵ်းသင်။ ၵတ်းယိၼ်ဝႆႉ။ တီႈၶဝ်ၶႆႈ ႁွလုၼ်းမီးလွင်ႈလုၵ်ႈလၢင်းၶဝ်၊ ၵေႃႉႁၵ်ႉၶဝ်၊ ၶဝ်ႈငႄးၽၵ်းၼႅဝ်လႂႃႈလႂႃႈသေ ယူႇမူၼ်ႈမူၼ်ႈသူဝ်ႈသူဝ်ႈမႄး။ ႁူလုၼ်းၵူႈ လဝ်ႈၶၢင်း ၼွႆႈႁူႉ တီႈလုမ်ႈၽှေႃ ပႅၼ်သင်ဝႆႉ။ မၼ်းထၢမ် 'လဝ်ႈ၊ လွင်ႇယၢမ်ႈၶီႇလိင်မိၼ်ႁူဝ်?' ၶႆႈ။

တီႈႁူၼ်းလဝ်ႈၶၢင်း ၵိမ်းၶမ်ႉၵွၼ်ႇၶႆႈ ၵမ်ႇလႆႈငိၼ်းသိင်သိုၵ်းသူဝ်သင်။ ငိၼ်းသိင် တမ်ၶူၵ်ႉ ၵၼ်လွႆႉၵိင်းၶမ်ႉၶၼ်ႉႁွလုၼ်း။ တီႈၶွႆးႁူၼ်းၶႆႈ ၵႂႃႇႁူၺ်းၶဝ် လၢတ်ႈၼူဝ်းလိင်မိၼ်ၽွႆး တၢၼ်ႇႁူဝ် ၵၼ်ဝူႈၶၼ်ႉ။ ၶႆးငၶလိင်မိၼ်ၶႆႈ လၢင်းတၢင်ႇလဝ်ႈၶၢင်းၶဝ် လုၵ်ႉတီႈဝၢၼ်ႈ

တီႇတ်ႇယိၼ်ၵႂၢၼ်ႇၼႄႉသေ မိၼ်ႈၶူၺ်ႈတေႃႇထိုင်လၼ်းတၼ်းတီႈမေႃးငမ်းလူင်ယူႇၼၼ်ႉ ၼွၼ်းၶၢဝ်း ယၢမ်းသၢမ်သီႇဝၼ်းၼႆ။ ၵႃႈၵျႃးထၢင်ႇငတႃႉ တေၵမ်ႇလၢင်းပိၼ်လႆႈၼင်ႇဢဝ်ႇ။ မၢၵ်ႇတႃႇလဝ်ႈ ၼၢင်းသွၼ်မႃး။ ၵူၺ်းၵႃႈ မၼ်းၵမ်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ ၼွႆႈၶူၺ်ႈလၼ်ႇတၼ်ႇၼႆ။ ႁႂတ်းသီးထိုဝ်းႁႂၢင်ႉမၼ်း

'ၵႂၢမ်းတေၶူၺ်ႈတၢတ်ႇၼမ်ႉပၢင်။ မျူဝ်ႉလူးၼေႃႈတေပႃး။ လွမ်းၵႂၢမ်းမႃးလေႃႇ။ သူၼေႃႈ လႆႈ လိၵ်ႈလၢႆးငလႇတၢင်ႇတီႈ'

လဝ်ႈၼၢင်းဝၼ်ႈလိင်း

လဝ်ႈၼၢင်းလွမ်ထူလ်ႈလွႆလူင်ႁေ

'ၶႃႈတေၵမ်ႇလွမ်းလႆႈ'

လွႆႈယူႇ။ ပေႃးၵိၼ်မိူင်း ၵမ်ႇႁႂၢင်ႉ မၼ်းတေၵ်ႈတ်းၵိူဝ်ၵႂၢတ်းလွမ်း။ မၼ်းလၢတ်ႈ

'ၶႃႈၵမ်ႇလၢင်းၿၢတ်ႇၵႂၵ်ႇဝၼ်ႈ။ တေလႆႈသိမ်းၵုလ်။ တေလႆႈၵိတ်ႇၼမ်ႉမၼ်း ႁွၼ်ႇ' ၼႆသေ လီႉမိူဝ်းငၼတီႈၵုလ်လိူဝ်းၵၼ်လင်ႇၵျႃပွၼ်ႈမႃးၼၼ်ႉ။ ယၢင်းၶူၺ်ႈၵဝ်မႃးပၼ် တီႈ ၵႃႈၵျႃးယိပ်းဢမ်တူလ်း။

ၼမ်ႉၼိူင်ႈၼေႃႈ ၵိၼ်ယဝ်ႉယဝ်ႈ။ ထိုင်ၶၢဝ်းတႃႇတေမိူဝ်းယဝ်ႉ။

'ဢမ်ႉႁွၼ်ႇငလႈ' မၼ်းၼၵ်းႁၢမ်ႈသီး။ ႁွပ်ႈမႃးၼင်ႈယူႇၵ်ပ်ႉၼိုင်ႈႁွလ်းငလႈ မၼ်း ၵမ်ႇပေႃးႁၢၼ်ႉလွႆ။ မီးၼ်ၵ်ႇသွင်ၼေႃႉ ၶီႇၵျႃးမႃးငလႇတီႈဝၼ်ႈဢတ်းယိၼ်ၵႂၢၼ်ႇၼႄႉ ပိၼ်လွင်ႈ လၢၵ်ႇလၢႆးတႃႇၶဝ်။ လႆႈလၢတ်ႈၵုပ်ႇဢၼ်ၼေႃႈလီၵျေႃႇ။ ၵူၺ်းၵႃႈ ၵႃႈၵျႃးၶဝ်တေလႆႈသိုပ်ႇၶၢဝ်း တၢင်း။ မျူဝ်ႉလူးမိူင်းၼွင် တေပွႆႉၵႃႈၵျႃးၶဝ်ဝႆႉ။ မၼ်းလွမ်းသူင်ႇၵႃႈၵျႃးၶဝ်ထိုင်လၢၼ်း။ မိဝ်း ၵႂၢၼ်ႇတူဝ်ၼိုင်ႈ လပ်းပႃးမႃးတၢင်းလင်မၼ်း။ တူင်ႉတၵ်ႉမၼ်းတီႈၼၼ်ႉႁေ ယွၼ်းထႆႇႁၢင်း

မၼ်းမႃး။ တီႈၶႄႈမၼ်း မိူၼ်ၵၢင်ၸေႃးၶူမ်ဝႆ.။ ဝၢႆးၶၢၼ်.ယုမ်.ၵေႃ ယင်းၵမ်ႉပွႆႉမိုဝ်းၵၢႆႈႁႃးၶဝ်။ တၢင်းတွႆႈၶၢၼ်. ၵေလုၵ်ႈလၢင်ႈၵွၼ်ႉၶဝ် လ်ၼ်ႈၵူႉတီႈၶဝ်ႈဝၢင်းၶၢၼ်.သေ ပၢၵ်ႈမႆ.ၽုလ်ႉတၢင်း ပၼ်ဝႆ.ယဝ်.။ ၵၢႆႈႁႃးၶဝ်ၵေႃႈ လုၵ်.တီႈတွႆႈၼိူဝ်းမွၵ်ႉၶၢဝ် ၵျႃႈၵႃးၵွၵ်ႉမႃး။

႑႗
ၸဝ်ႈၶမ်းၶူဝ်

ၶၢဝ်းတၢင်းဢၼ်ၵႂႃႇႁႃးၶဝ်ႈမႃးၼႆႉ ထၢင်ႇဝႃႈလမ်။ ပေႃးလုၵ်ႉၼွင်ႉပႃႇမႆႉၵွၵ်ႈမႃး လႆႈႁၼ်ထုင်ႉပိူင်းမိူင်းၶွင်။ ၼွင်းၵၢင်တူင်ႈၼႄးၶဵဝ်ၶၢင်ႇ လႆႈႁၼ်ၽူင်ႉၵူၼ်းမႆႇတင်းၼမ်။ ၶၢင်ႇပဵၼ်မိူင်းၶွင်ယဝ်ႉ။ ႁူးၵူၼ်းမီးဝၢင်းသူၼ်။ ၼမ်ႉလိူပ်ႈဝႆႉႁူးၵူၼ်း။ ႁၢင်ႊလီ။ တႅတ်ႈယႅၼ်ဝႆႉ။ တၢင်းၼိူဝ်ဝိင်းႁွင်းလွႆသုင်ၶၢင်ႇ မီးႁေႃမိူင်းၶွင်။ မိူၼ်ႁေႃၵူၼ်းလူင်ၵျႃႇပၢၼ်ႇ ၵိၼ်မိူင်းတႆးမဵဝ်း[122] ၶဝ်။ တီႈၵိင်ႇသွင်ၽၢၵ်ႇၶၢင်ႇ မီးလၢင်းသွင်လင်။ မီးၽၢင်ႁၢင်ႊ ပတေသရၢၸ်တႅမ်ထူၼ်ႈႁူးပိူင်။ လုၵ်ႉၼိူဝ်ႁွင်းလႆႈႁၼ်တင်း ဝဵင်းၵမ်ႈၵႃး ၶမ်းလိၼ်ၵိၼ်ၽေတၢင်းႁႆႈၵေႃႈ လႆႈႁၼ်။

ၵႃးၵႂႃႇႁႃးၶဝ် ၵေႃႈၸူႉတီႈၵူၼ်းလိုဝ်ႈၼွၼ်းလူင်ပွင်လိုင်ႈ ၵၢၼ်မီးၼိူဝ်ႁုင်းလွႆတၢင်ႇ လုၵ်ႈ။ လုၵ်ႉတီႈၵူၼ်းလိုဝ်ႈၼွၼ်း လႆႈႁၼ်ႁေႃမိူင်းၶွင်လီလီ။ မျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၶွင် ႁေႃႈၵႃးၽဵဝ်မႃးၵမ်းလဵဝ်။ ၵႃးမၼ်းပဵၼ် ၵႃးပလၢႆးမၢဝ်ႉ[123] ၵၢၼ်မႂ်ႇ။ မၼ်းမေႁေႃႈၵႃးလီလီ။ မူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသွင်ဝၼ်း ၵႃႈႁႃးလႆႈႁိၼ်ၶမ်ႉၶိင်ႈလွမ်းမၼ်း တီႈလွႆလဵမ်။ ႁူလုမ်းၵႃႈ ၼွင်ႈသွင်ဝၼ်းၼႆႉႁွလုမ်း ၵႃႈႁႃးႁူႉပွင်ႇ လွင်ႈမၼ်းမႃးတင်းၼမ်။ ၵဝ်ၵႃးလတ်းၶၢမ်ႈ လဵၼ်လိၼ်မိူင်းမၼ်းမႃး။ တီႈဝၢၼ်ႈလိင်း လႆႈႁၼ်မေးၼွႆႉမၼ်းႁေႉၼိုင်ႈ။ တေႃႈလိူဝ် လႆႈၽဵဝ်တီႈမၼ်းပၵ်းႁေႃၶင်ႈလုမ်းၶၢင်ႇယဝ်ႉ။ လႆႈႁၼ်ဝိင်းၸလႈႁူၼ်းမိူင်းၶဝ် တွင်ႈၶႄႈတွင်ႈတၢၵႃႈႁႃးယဝ်ႉ။ ၼွင်းဝိင်းၵွၼ်ႇ ၵၢၼ်မီးတွင်ႈတၢမၼ်းဝႆႉၼႆႉ ပိၼ်ၽူင်ၵူၼ်းၵွၼ်ႇၶဝ်ၶပ်ႉယႆႈၵၼ်ဝႆႉ။ သူၼ်ဝၢင်းၼႆႈႁေႃႈ သိၼ်ႈသႂ်ႉလီ။ မၼ်းတူင်ႉတၵ်ႉၵႃႈႁႃးၶဝ်။ တေႁူဝ်ႉတူလုမ်းတီႈႁေႃမၼ်းသေ တေၵိၼ်သေၵၢၼ်ၵၢၼ်။ တေလႆႈႁၼ်မေးလူင်မၼ်း။ မေးႁေႃႉၼႆႉ ပိၼ်ၸမႈယိင်း တၼ်းၵိုင်းသုင်သေပူၼ်ႈ ၼွင်ႈႁေႃမိူင်းၶွင်။ ႁူလုမ်းၵႃႈ ၵမ်ႉလႆႈႁပ်ႉလိူဝ်ႈ ပိၼ်မႁႃတေဝီ။ ႁွပ်ႈမိူင်းၶွင်ၵမ်ႉလူင်ႈမိူင်းၸဝ်ႈၽႃႉ။ ပေႃးၵႃႈႁႃးၶဝ်လၢတ်ႈတေႃႉ လႆႈတၵ်ႉၶႆႉမၼ်း ပိၼ်သၶိၼ်ႉမႃႉ–ၸဝ်ႈၶေႃးၼႆႉႁွလုမ်း။ ယဝ်ႉၵေႃႈ တေႁူဝ်ႉၶမ်းပၢင်လွမ်းၵၼ်။ မျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၶွင်ၼႆႉ ၵႃႈႁႃးၶဝ် ၶၢဝ်းတၢင်းၶမ်းပၢင်ၼႆႉ ၵမ်ႉပေႃးႁဵၼ်ႈ။

မူဝ်ႈၵၢင်ဝၼ်း ၼိုင်ႈမူင်း ၵႃႈႁႃးၶဝ် ၵွၵ်ႉၵူၼ်းလိုဝ်ႈၼွၼ်းယဝ်ႉ ၶၢမ်ႈၶမ်းၵွၼ်ႈ ႁူႉ တီႈႁေႃၼိူဝ်ႁွင်း။ ႁေႃၼႆႉပိၼ်ၵၢၼ်မႂ်ႇ၊ ယႂ်ႉသေႁေႃလၢႆးၶႃႈ။ ႁူလုမ်းၵႃႈၵမ်ႉလီၵၢၵ်ႉမိူၼ်

122 Daimyo
123 Plymouth

ၵျေႃလႆၢးၶျႃႈ တီႈလႆႈႁုမ်းၶဝ်ႈၵၼ်မႃး တင်းမႃႇတေဝီႁွၼ်ႇၶၼ်ႇ။ တီႈပၢင်ႇတၢၼ်းဢိတ်ႈ ပႃႈ ၶျေႈၵျေႃၶၼ်ႇ မီးႁူၼ်းတူၵ်းၶွၵ်ႈ မတ်ႉထူးလိၵ်းတီႈတိၼ်သေ လွင်ႉၵိတ်းၵၢၼ်ဝႆႉ။ တီႈမိူင်းတၢႆး ႁွၼ်ၵၼ်လွင်ႉႁူၼ်းၶမ်ၶွၵ်ႈၶဝ် ၵိတ်းၵၢၼ်လႆႈတၢင်းၶွၵ်ႈ။ ႁမ်ႇၶၼ်ႇ လႆႈၵိတ်းၵၢၼ် လဝ်ႈၾျႃႉ မျူဝ်ႉလႃးၶဝ်လွင်ႉသွႆ။ မိပ်ႇယၢင်ႇၵျေႃၶႆႉငတ. ပိၼ်မိပ်ႇယၢင်ႇတၢႆးသေ ငမႈႁွၵ်ႈမူၼ်မိပ်ႇယၢင်ႇၼိုတ်း ၵပ်ႈပၢၼ်။ ပိၼ်မိပ်ႇယၢင်ႇပၢၼ်ၵဝ်ႇပၢၼ်မွင်ႇၼူၼ်းလေႃးၵၼ်ဝႆႉ။ ဝႆၢးလႆႈၾဝ်ၵူႇတၢင်းပွတ်းႁွင်ႇ ၶၼ်ႇ လႆႈႁၼ်လဝ်ႈၾျႃႉၶဝ် ၵႅႃႇၵိတ်းၵျေႃ မူၼ်ႁူၼ်းၵိင်းၵလိတ်ႈ။ ၵျေႃမိူင်းၶွင်ငတ. ႁမ်ႇယွႆႇ တၢၼ်ႇ ၵျေႃလိူဝ်းၶၼ်ႉသေတႃႉ ႁမ်ႇလိၵ်ႉၶင်ႇၵဝ်ႇ။ ၵျေႃမၼ်းၶႆႉ မူၼ်ၵျေႃၶမ်းပတေသရၢလ် မိူင်းဝၼ်းႁွၵ်ႇၶဝ် ယူႇသဝ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃႈမီးဝႆႉႁွင်ႈ တင်းၶမ်ငလႈ သၢင်ႇထုၵ်ႇ။ ၵႆၢႈႁႃးၶဝ် ၶဝ်ႈၾၵ်းတူ တၢင်းၶၢင်ႈၵျေႃမႃး။ ၵျေႃၶႆႉပိၼ်သွင်ႁၢၼ်ႉ။ တႃႇၶဝ်ႈၶွႆး ႁွင်ႈၵၢင်ၵျေႃ ၶၼ်ႇ လုၵ်ႉတၢင်းၶွၵ်ႈ လႆႈၼိုၼ်ႈၼူဝ်လႆမႃး။ မူၼ်လႅၢးၼိုၼ်ႈၼူဝ်လႆ တီႈၵျေႃလႅၢးၶျႃႈ ႁမ်ႇၶၼ်ႇ လႅၢးလႆႈၼိုၼ်ႈၼူဝ်လႆ တီႈၵျူၼ်းလဝ်ႈၶၢင်းဝၢၼ်ႈလိင်း။

မျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၶွင် လုၵ်းတီႈႁူဝ်ၼူဝ်လႆသေ ႁပ်ႉတွၼ်ႈ။ တီႈမိူင်းတၢႆးၶႆႉ လဝ်ႈၾျႃႉ မျူဝ်ႉလႃးၶဝ်ႁမ်ႇၵႃး ပႃးလိမ်ၾေႃးၵႃႇၶဝ်ၵေႃႈ ယူႇတီႈႁူဝ်ၼူဝ်လႆ ႁမ်ႇၶၼ်ႇ ၾၵ်းတူၶၼ်ႇ ၵျေႃႁပ်ႉတွၼ်ႈၼ်ၵ်ႇ။ တီႈမိူင်းၵႆၢႈႁႃးၶဝ်ငတ. ပေႃးတိၵ်းႁိုင်ႇတီႈၾၵ်းတူၵူႇ ႁမ်ႇပႆႇမီးၾွႆမႃး ၾုလ်ႇၾၵ်းတူပၼ်ၵမ်းလိဝ်။ လႆႈပွႆႉလူဝ်ႉၶိုင်ႈ လင်ႇလႆႈႁၼ် လုၵ်းလၢင်ႈၶျေႈသဝ်ႈမွင်ၵေႃႉၶိုင်ႈ မႃးၾုလ်ႇၾၵ်းတူပၼ်။ လီလၢၼ်ႈလႅၢးႁပ်ႉၼ်ၵ်ႇလိူင်ႉၶႆႉၶၼ်ႉ။ တီႈမိူင်းတၢႆးငတ. ႁဝ်ၾိုင်ႈငႄႈလီ ႁၵ်ႉပိူၼ်ႈၶၼ်ႉသေ ႁပ်ႉတွၼ်ႈၼ်ၵ်ႇ။ လဝ်ႈၾျႃႉ ႁမ်ႇၶၼ်ႇ လဝ်ႈၶျေး၊ ပေႃႈလဝ်ႈၵျူၼ်း ႁမ်ႇ ၶၼ်ႇ ငမႈလဝ်ႈၵျူၼ်း လုၵ်းပွႆႉတီႈႁူဝ်ၼူဝ်လႆသေ ႁွၼ်ၼ်ၵ်ႇၶဝ်ႈၵူႇၶွင်ႈၵျူၼ်း။ ၵွပ်ႈလႆႈႁပ်ႉၼ်ၵ်ႇ ငလႈ ၶျေႈၶဝ်ၵေႃႈ မူၼ်ၵျၢင်းလိပ်ႈႁဝ်ႁုင်ႇမုၼ်လွမ်းဝႆႉ။ ၾိုင်ႈထုင်းၶႆႉ လီႁၵ်ႉပူၼ်ႈတေႃ။ ပိၼ်ၾိုင်ႈထုင်းယိၼ်ႇငၼႈႁၢၼ် လုၵ်ႉတီႈႁူၼ်းဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈၶျေးပၢင်ႇ သိူဝ်ႈသွႆၶဝ်ၶၼ်ႉသေ ယိၼ်း ပိၼ်မႃး။

ပေႃးၶဝ်ႈၶွႆးၵျေႃၵူႇ ၾဵဝ်ႇၶျူမီးႁွင်ႈလူင်ပလၢင်ႇႁူင်းသိင်။ ႁူလ်းၵႃႈ မၼ်းႁွၼ်ၵႆၢႈႁႃး ၶဝ်ၵူႇၶွႆးႁွင်ႈၼ်ၵ်ႇၵမ်းလိဝ်။ ၶွႆးႁွင်ႈၼ်ၵ်ႇတၢင်ႇႁၢင်ႈၼူင်ႈဝႆႉ။ မူၼ်မိပ်ႇယၢပ်ႇမိူင်းယူးႁူပ်းၶဝ်သေ ၶၢင်းယိင်း ပၢၼ်သီႇသိပ်းႁႃႈပီးၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶင်ႈယူႇဝႆႉ။ မၼ်းပိၼ်လဝ်ႈၶၢင်းမိူင်းၶွင်ယဝ်ႉ။ သိပ်ႇမိုတ်ႈပၼ် တင်းၵႆၢႈႁႃးယဝ်ႉ ႁွၼ်ၵၼ်ၶင်ႈတီႈသူဝ်ႇၾျႃႇၵျေ ႁုပ်ႇလၢတ်ႈၵၼ်။ လဝ်ႈ ၶၢင်းၶႆႉ ပိၼ်ႁူၼ်းမေႃဝႆႉလွင်ႉပုတ်းၶၢတ်ႇၵေႃႉၶိုင်ႈ။ မူဝ်ႈတိုၵ်ႉလၢတ်ႈ ၵူမ်းတေႃႇၵႆၢႈႁႃးၶၼ်ႇ တႃႇႁွႆႈပေႃးလိပ်ႈလွႆးလီၶၼ်ႇ။ မၼ်းၾၢင်ႉတိုဝ်းၶျေႃႈၵူမ်းမၢၼ်းၵမ်ႈၵေႃႇႁွလ်း။ ပေႃးလႆႈလၢတ်ႈ တေႃႇၵၼ် လူဝ်းၶိုင်ႈႁွလ်းၵေႃႈ သၢင်ႇတေႃႇၵူႇယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၶၢင်းမိူင်းၶွင်ထၢမ်

‘သူတေယူႇတီႈမိူင်းၶွင်မွၵ်ႈဝူင်ႈၶိုင်ႈယူႇ ႁမ်ႇလွႆႈႁိုဝ်? ႁဝ်းၶျႃႈတိုၵ်ႉပွႆႉဝႆႉ တႃႇ သူင်ႇသူ ၵူႇငလႇၶွႆးမိူင်းႁဝ်းၶျႃႈႁွႆႈပေႃးလွတ်ႇ။ တီႈတၢင်းၶႆႉ သူၶဝ်ငဝႉတီႈလွႆမႃးႁွၶ်ႇ’

ၵႆၢႈႁႃးၼုၵ်းလွင်ႉလႆႈ တႃႇတေႁမ်ႇလၢတ်ႈငၶ လွင်ႈလႆႈၶဝ်ႈငဝႉမႃးတီႈဝၢၼ်ႈလိင်း ၶၼ်ႉ။ မူဝ်ႈၶၼ်ႇ လႆႈႁၼ်မျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၶွင် လၵ်ႉလွမ်ႁွၵ်ႇတၢင်းၶွၵ်ႈၵူႇ။ လုၵ်ႉတီႈၼူဝ်လႆ တၢင်းလင် ႁဝ်ၼူဝ်းလိင်းမၼ်းတေႃႉလူင်းၵူႇ တီႈၵႃးပလႅၢးမၢဝ်ႉမၼ်း ႁၢၼ်ႇႁိုတ်းဝႆႉလွမ်း ၵႃး ႁွတ်းသီးထူဝ်းၶၼ်ႉ။ မၼ်းတေႁမ်ႇလႆႈလွင်ႉ လႅၢးတႃႇလၵ်ႉႁွၵ်ႇပႅၢးလိူင်ႉၶႆႉ။ ပေႃးႁမ်ႇၵိတ်းၶႆႉ ၵျေႃႈ တေလႆႈထိင်ၵၼ်တင်းလဝ်ႈၶၢင်း။ မၼ်းႁမ်ႇႁၢၼ်းမွၵ်ႈလဝ်ႈၶၢင်းသေ လၵ်ႉလွမ်လွမ်း

ၵၢၼ်ႈႁႃးၶဝ်ၼႆႈ လၢင်ႉၵဝ်ၶူဝ်းလိူင်း တၢင်ႉၼိူဝ်ႁႃးလိူင်ႇၼႆႉ။ ႁွပ်ႈလဝ်ႈၼၢင်း ၵမ်ႉလႆႈလူႉ တၢႉ လွမ်းၵိတ်းၵေႃႇ ၵၢၼ်ႈႁႃးၶဝ်ၼတႇၵမ်ႉလူႈ။ ႁွပ်ႈထၢင်ႉဝႃႈ ၵၢၼ်ႈႁႃးၶဝ် ပိၼ်ၵူလုမ်းၵေႃႇၵမ်ႉလီ ၼႆၵေႃႈၵမ်ႉလူႈ။ ႁွပ်ႈၵမ်ႉၼွႈႁူႈၽူဝ်မၼ်း ၽၢတ်ႉတူႈၼေႈတူႈတၢမၼ်းလၢႆလၢႆႁွၼ်း။

မိူဝ်ႈၵၢၼ်ႈႁႃးၶဝ် တိုၵ်ႇၵုပ်ႉၼၼ်တင်းလဝ်ႈၼၢင်းယူႉၼၼ်ႇ မၼ်းၶဝ်ႈမႃးၼၢင်ႈလွမ်း ၵုပ်ႉလၢတ်ႈ။ ႁႂ်ႉသီးထိုဝ်းႁူႇပွင်ႉ မျႃဝ်ႇလၢႆးမႃးၼၼမိၵ်ႈ တၢႉၵႂၵ်ႉ။ လင်ႉတူင်ႇတၵ်ႇတီႈ လဝ်ႈၼၢင်း ၼင်ႉႁူၼ်းသူပ်းဝွၼ်ႈ။ တေႃႈလိဝ် ပႃးၼေႈၵၢၼ်မႃးၼလႈ ၵမ်ႉတၼ်း။ ပေႃးတၢင်ႉ ပွၵ်ႈသုၼ်ႉတၢင်း လင်ႉၶွႆႈမႃးၼလႉထိင်ႈ။ ပေႃးပွၵ်ႈၼၼ်ႇလင်ႉ တေမႃးၼလႉလွတ်ႉလွတ်ႉၼႆ။ ဝႆး သေတူင်ႇတၵ်ႇယဝ်ႇ ၵွၼ်ၵၼ်ၵွၵ်ႉၼွင်ႈႁွင်ႈမႃး။ မျႃဝ်ႇလၢႆးၵေႃႈ လိပ်ႈတေလွမ်းသူင်ႉထိုင် ၼေႈ ၽၵ်းတူသေလွမ်းမႃး။ မိူဝ်ႈထိုင်တီႈတိၼ်ၶူဝ်လႆယဝ်ႇ လႆႈႁၼ်မျႃဝ်ႇလၢႆး တၢင်ႉၶူဝ်းလိူင်းဝႆႇ ၼွင်း ၵႃးမၼ်းယဝ်ႇ။ ၼွၵ်ႈသေၼၼ်ႇ မုထၢမ်းႁူဝ်လိူင် ၽူးၵိမ်တူဝ်မၼ်းသွင်ၵေႃႇၵေႃႈ လုၵ်းဝႆႇႁိမ်း ၵႃး။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႇ မျႃဝ်ႇလၢႆးလိၼ်ႈၶဝ်ႈၼွင်းၵႃးသေ ၵေႃႈၵွၵ်ႉၵမ်းလိဝ်။ တၢင်းလင်ၵႃးမၼ်းပႃး ၶူဝ်းမၼ်းတင်းၽူးၵိမ်တူဝ်မၼ်း သွင်ၵေႃႇ။ ၵႃးၵၢၼ်ႈႁႃး ၶဝ်ၵေႃႈ ၵေႃႈလွမ်းတၢင်းလင်ၵႃးမၼ်း လွမ်းသိၼ်ႈတၢင်းႁူၼ်ႉပွတ်းလိင်ႉႁွင်ႉ ဝၼ်းၵွၵ်ႉသေ ၵွၵ်ႉမႃးလူးၼမ်ႇပၢင်။

ၽူးၵိမ်တူဝ်မျႃဝ်ႇလၢႆးမိူင်းၼွင်သွင်ၵေႃႇ ႁိမ်းတၢတ်ႉႁၢႆးပႃ

မိူဝ်ႈသၢမ်မူင်းပႂ်ၶိုင်ႈ ၽဵဝ်တီႈထုင်ႇပိင်းတီႈၼိုင်ႈ။ လႆႈႁၼ်ဝၢၼ်ႈၵႂၼ်ႉဝၢၼ်ႈၼိုင်ႈ ၼွင်း ၵၢင်ပႃႉမႆႇ။ ၼၼ်ႇပိၼ် ဝၢၼ်ႈသေႃႇ။ ပေႃးလမ်ဝၢၼ်ႈမႃး လႆႈႁၼ်သူၼ်တူၼ်ႈမၼ်းတုင်း။ လႆႈ ႁၼ်တူၼ်ႈမၼ်းတုင်းပွၵ်ႈႁိၵ်ႈ။ ၼႆႇပိၼ်သူၼ်ၶွင်လဝ်ႈၼေႈတၢႆး ႁူၼ်းမၢၵ်ႈမီးၵေႃႇၼိုင်ႈ။ ႁႂ်ႉသီး ထိုဝ်းလၢတ်ႈ တေလိုဝ်ႈၵိၼ်ၼမ်ႇၼိင်ႈ တီႈႁိူၼ်းမၼ်းၵပ်ႈၼိုင်ႈဝႃႈ။ ၵမ်ႉႁိုင် ၵၢၼ်ႈႁႃးၶဝ် ၽဵဝ် ႁိူၼ်း လဝ်ႈၼေႈႁူၼ်းမီးၼၼ်ႇ။ ပိၼ်ႁိူၼ်းမႆႇသေ လိပ်ႈတေႁိမ်းသေ ႁိူၼ်းလဝ်ႈၼၢင်း ဝၢၼ်ႈ

လိင်း။ တူၼ်ႈမွၵ်ႇသိပ်းသွင် လွမ်ႉႁွပ်ႈႁိူၼ်းဝံႉ။ ၵၢၼ်ႇႁွမ် တီႈမွၵ်ႇသိပ်းသွင်သီလ်ၼ်သီၶၢဝ် ၵွၼ် ၵၼ်ၾ်ိဝ်မႃးထိုင် ၼူလင်ၵၢၼ်ႈႁၢႆး။ မိူဝ်ႈႁိတ်းၵႃးတီႈၶႄႈဝၢင်းၶၼ်ႉ လႆႈႁူႉပေႈလဝ်ႈႁိူၼ်း ၵမ်ႇ မီး၊ ၵွၵ်ႇတၢင်းၶူၺ်ႇဝၢႈ။ ႁူလ်းၵႃႈ မေးၶၢင်းမၼ်း ယူႇၶိူဝ်လၢၼ်း ႁူဝ်ၼူဝ်လ်ႆသေ ၽိတ်ႈႁွင်ႉ လူမ်းလူမ်းသိူဝ်းသိူဝ်း တၢႇၶဝ်ႈၶင်ႈၶိူဝ်ႁိူၼ်း။ မၼ်းႁူႉ လဝ်ႈမျူဝ်ႉလၢႆးၶဝ်၊ မၼ်းယၢမ်ႈႁၼ် ႁွတ်းသီးထိုဝ်း။ ၵၢၼ်ႈႁၢႆးၶဝ် ၼိုၼ်ႈၶိူဝ်ႁိူၼ်းၵေႃ ၶဝ်ႈၶူၺ်ႇၶင်ႈၶွႆးၵၢင်ႁိူၼ်း။ လႆႈႁၼ်သူၼ် တၢင်း လင်သိုင်ႇၽိုႆးၶၼ်ႉ။ ၶမ်ႉတူၵ်းလွႆသ်ၼ်ႈၶိုင်ႈ လႆၶွႆးၵၢင်သူၼ်ဝံႉ။ လႆႈႁၼ်တူၼ်ႈထူဝ်ႇ၊ ၽၵ်း မီႇလ်ၼ်လိူဝ်းၶၼ်ႉ။

ငမႈလဝ်ႈႁိူၼ်းငတႉ သုၵ်ႉသၢၵ်ႉၵၢၼ် တၢႇပၢႆးၽိူၼ်ၶမ်ႉၶ်ၼ်ႈ ႁပ်ႉၼ်ၵ်ႇၶၼ်ႉ။ ၶဝ်ႈ ၵေႃၵွၵ်ႇၵေႃ လီႉသင်ႇလုၵ်ႈလၢင်ႈမၼ်း။ မျူဝ်ႉလၢႆးတင်းၵ်မ်ၽွင်းလ်ၼ်လိၼ် မႃးငလႇတီႈႁိူၼ်းၶႆႉ ပ်ၼ်လွင်ႈထုၵ်ႇလီၵဝ်ႁုင်ႇမုၼ်လွမ်း။ ၽၢင်ႁၢင်ႊမၼ်း ယ်ၼ်ႇငငႈၵူၼ်ႈၵွၼ်ႇ။ ႁိပ်ႈၶ်တ်ႈၶႄႇ ၶေႈၵမ်ႇလွႆႈ။ ႁူမ်ႈၶွမ်းမိူၼ်ၶႃႈၶေႃႉၶိုင်ႈၶေႈ ၵမ်ႇလွႆႈ။

ယိင်းၵွၼ်ႇဝၢၼ်ႈသေႃႉ

လုၵ်ႈလၢင်ႈယိင်းၵွၼ်ႇၶေႃႉၶိုင်ႈ ၵဝ်ၶမ်ႉၶ်ၼ်ႈမႃး ပၢႆးပၼ်တီႈၽိူၼ် ၵၢၼ်ႈႁၢႆးၶဝ် ၶင်ႈယူႇၶၼ်ႉ။ ၶၢင်းယိင်းၵွၼ်ႇၶႆႉ လ်ပ်ႈတေပ်ၼ် ႁူၼ်းတၢင်ႇဝၢၼ်ႈ။ ၵၢၼ်ႈႁၢႆးထၢမ်တူလ်းတီႈ မၼ်းႁိတ်းလိုင်ႉႁိူဝ် ၽ်ိဝ်တီႈႁိူၼ်းၶႆႉမႃးၶႆ။ မၼ်းတွပ်ႇ ‘ၶႃႈပ်ၼ်ႁူၼ်းၽၢၼ်ပီႈၽၢၼ်ၶွင်ႉၵေႃႈ’ ၶႆႁွလ်း။ ဝၢႆးသေလုၵ်ႈလၢင်ႈယိင်း ၵွၼ်ႇၵွၵ်ႇၶူၺ်ႇၶၼ်ႉ ငမႈလဝ်ႈႁိူၼ်းၶႆးငၶ ယိင်းၵွၼ်ႇၶႆႉ ၽ်ိဝ်မႃးတီႈႁိူၼ်းၶႆႉ ၶွပ်ႈလွင်ႈၶွင်ႈၶမ်တၢင်းႁၵ်ႉဝၢႈ။ ထၢင်ႇငတႉ ယၢမ်းၶႆႉ လုၵ်ႉတီႈတၢင်းပ်ၼ် တၢင်းႁၵ်ႉ ၼ်ၼ်းမႃးယဝ်ႉယူဝ်း။ ၵၢၼ်ႈႁၢႆး ၵမ်ႇပႆႇယၢမ်ႈႁၼ် တၢင်းယုမ်ႉ ၵၼ်ၵမ်ႇမီးတီႈငၶး ၶင်ႇမၼ်း။ မိူဝ်ႈၵၢၼ်ႈႁၢႆးယွၼ်းထႆႇႁၢင်းၶၼ်ႉ မၼ်းလ်ိဝ်ၶႄႈၵေႃ ၵၢင်ႈပၢႆးၶူၺ်ႇ။ ႁူလ်းၵႃႈမၼ်း

ၽဵဝ်မႃး တႃႇႁပ်ႉထႅႇႁၢင်ႈ ၵမ်းလဵဝ်ၶိုၼ်း။ ၵဝ်ၽေႈမႆၽိုၼ်ၶိုင်ႈ ၼဵၼ်းႁဵၼ်ႇတီႈႁူဝ်သေ ၶင်ႈ တီႈၽိုၼ်ၶမ်ႉၶဵင်ႈ။ ၵႃႈႁႃးၶဝ်ၵေႃႈ ႁၢင်ႈႁၼ်းၼမ်ႇမၢႆႇ။ မျူဝ်ႉလႃးၼတ. ၵမ်ႇထုၵ်ႇလီ ထႅႇႁၢင်ႈ ၶႄင်းယိင်းၵေႃႉလင်ႇႁႃမႃးႁၼ်ၶၼ်ႉ။ ၵမ်ႇၼၼ်ႈပၼ် တၢင်းမုင်ႈမွင်းဝႆႉတီႈၶဝ်။ လွင်ႈ မၼ်းၼႆႉ တူဝ်ၵဝ်ႇမၼ်းႁွႆး တေႁူႉသေပိူၼ်ႈ။

'ထႅႇၽွင်းလေႃႇ၊ ၵႅတ်ႇသင်ၼလႈ ထိုင်းဝႆႉ' ယိင်းၵွၼ်ႇၶၼ်ႉ ထၢမ်မႃးႁတ်းႁတ်းႁၢၼ် ႁၢၼ်။ သမ်ႉယုမ်ႉၵိတ်းၵိတ်း။

ၵၼ်ၵႃႈႁႃးၶဝ် ထွတ်ႇႁၢင်ႈမႃးၼႆႉ မီးၽွၼ်းလီတေႉယူႇ။ လႆႈၼၶဝႆႉတီႈၼၼ်းပပ်ႉ ၼႆႉ။ ၽူႈၽတ်းလိၵ်ႈၶဝ်ၵေႃႈ တေၽွမ်ႉလွမ်းယူႇ။

လုၵ်ႉတီႈဝၢၼ်ႈသေႃႉ ၵႃႈႁႃးၶဝ်သိုပ်ႇၶူၼ်ႇထုင်ႉၶမ်ႉပၢင်။ ၶမ်ႉပၢင်ၼႆႉ ပဵၼ်ၵိင်ႇ ၶမ်ႉၼူင်းသဵၼ်ႈၶိုင်ႈ။ ႁွတ်ႈသီႈထိုဝ်ႈသပ်းလႅင်းၼၶေႃဝ်းတၢင်း။

'ဝၢၼ်ႈၵၼ်ႁဝ်း တေၶူၼ်ႇၶၼ်ႉ လမ်ၵၼ်တင်းတၢတ်ႇလိုဝ်းၶၼ်ႉ။ ပဵၼ်တၢတ်ႇႁၢႆးပႃ။ ၵိင်းၵလဵတ်ႈၵမ်ႈၽွင်ႈႁွႆး ယၢမ်ႈၽဵဝ်ႁၢႆးပႃ။ ၼင်းၵႃႈႁူၵ်းၵေႃႉၶၼ်ႉ ပႃးႁဝ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ။ မိူဝ်ႈ ၵွၼ်ၶၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးသၢၼ်ႈတၢင်း။ မိူဝ်ႈၵမ်ႇပႆႇပေႃးၵိူင်ၶၼ်ႉၼတ. ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈၶဝ် ၽၼ်းတူၼ်ႈ မႆႉႁေ ၵႅတ်းတၢင်းၼင်းၼၵႈႁၢႆးပႃ တင်းသၢၼ်ႈတၢင်းၵႃး။ ပီးၼႆႉ ယၢမ်းၼႆႉၼတ. ႁဝ်းလၢင်ႈႁေႃႈ ၵႃးၵူၼ်ႇလႆႈယဝ်ႉ'

ၵႃႈႁႃးထၢမ် 'တေလိုဝ်ႈတီႈလႂ်'။

မၼ်းတွပ်ႇ 'ၵိင်ႁၢႆးပႃ တေၶိုင်ဝႆႉယူႇ။ လဵပ်ႈတေပဵၼ်တီႈၵိူၼ်းမၼ်း' ႁေ သိုပ်ႇႁေႃႈ ၵႃး။ ၶူဝ်တၢင်းၶၼ်ႉ ပေႃးႁေႃႈတၢင်းၽွင်း ၶိုင်ႈလူဝ်ႇမူင်းသိပ်းႁႃႈလၵ်း လင်ႇတေလႆႈဝၢင်းလွႆႈ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ်လွႆသုင်သုင်။ ၵၼ်မီးတူၼ်ႈမႆႉၶမ်ၶမ်ၶၼ်ႉ။ ႁွတ်ႈသီႈထိုဝ်ႈလၢတ်ႈ ပဵၼ် လွႆတၢင်းၽၢၵ်ႈၶမ်ႉပၢင်။ ယၢမ်းၼႆႉ လူင်းမႃးတၢင်းၵၢင်ပၢင်ႇယဝ်ႉ။ ပေႃးႁေႃႈထိင်ႈလၵ်းၶိုင်ႈ ၽဵဝ်ၵွင်ႈတီႈ ၽၢင်ယိမ်ႈလီလီတီႈၶိုင်ႈ။ တီႈပၢၼ်းတၢပ်ႈလွႆၶၼ်ႉ မီးၵိူၼ်းၶႃးၵိူၼ်းၽေ ၶပ်ႉထဵဝ် ၵၼ်ဝႆႉ။ တၢင်းပုၼ်ႉၶၼ်ႉ ပဵၼ်ၶမ်ႉပၢင်။ တၢင်းၽၢၵ်ႈၶမ်ႉၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ်လွႆလူင် လုၵ်ႉတီႈပႃႇ မႆႉလႆႈႁၼ်ၶၼ်ႉ။ ပေႃးလုၵ်ႉတီႈ ၵႃႈႁႃးၶဝ်လုၵ်းယူႇၶၼ်ႉႁေတူလႆးၶူၼ်ႇ လႆႈႁၼ်တၢတ်ႇတင်း ၶမ်သေ ငိၼ်းသႅင်ၶမ်ႉတူၵ်းဝႆႉ။

ပေႃးၶူၼ်ႇလမ်ဝၢၼ်ႈ ႁူၼ်းၵေႃႉပၢၼ်ႁႃႈသိပ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ တင်းႁူၼ်းသွင်ၵေႃႉမႃးလူး တီႈၵႃႈႁႃးၶဝ်သေ တူင်ႉတၵ်ႉ။ ႁူၼ်းသွင်ၵေႃႉၶၼ်ႉ ၶုင်ႈသိူဝ်ႈလမ် ပႃးသီၼဵဝ်တီႈၶွပ်ႇမၼ်း။ ၵေႃႉ ပၢၼ်လူဝ်ႇၼူပ်ႇႁႃႈသိပ်းၶၼ်ႉ ပဵၼ်ၵိင်ႁၢႆးပႃ။ ပဵၼ်ၼုၼ်မိူင်းၵွၼ်ႇ ၼင်းမိူင်းၶွင်ၵေႃႉၶိုင်ႈ သေ မီးၵၢမ်းၶႅတ်ႈထတ်းသိၼ်။ ႁူၼ်းလွမ်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉၶၼ်ႉ မုထၢမ်းႁူဝ်လႅင်–ပလိၵ်ႈ ၵေႃႈလွင်ႈ၊ ၽူႈၼမ်တူဝ်မၼ်းၵေႃႈလွင်ႈ။ မၼ်းႁပ်ႉတွၼ်ႈ ၵႃႈႁႃးၶဝ်။ ဝၢႆးၶၼ်ႉ မျူဝ်ႉလႃးမိူင်း ၶွင် ထၢမ်လွင်ႈႁၢင်ႈႁၼ်း ၵွင်ႈယူႇတီႈသဝ်း။ ပူႇၵိင်တွပ်ႇ ႁၢင်ႈႁၼ်းဝႆႉတီႈႁိူၼ်းမၼ်းၼလႈ ႁိူၼ်းႁိမ်းမၼ်းၼႆႉဝႃႈ။ ႁူၼ်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉ ၵဝ်ၼူဝ်းလႅင်းၵႃႈႁႃးၶဝ် လူင်းၵႃးလေႃႇရီႇလူင်။ ၵႃႈႁႃးၶဝ် ၶူၼ်ႇတီႈႁိူၼ်းမၼ်း။ ၼင်းထဵဝ်ႁိူၼ်းလိုဝ်းၶၼ်ႉ ႁိူၼ်းမၼ်းပဵၼ်ႁိူၼ်းတီႈသွင်။ ပေႃး ၶဝ်ႈၼင်းဝၢင်းၶူၼ်ႇ လႆႈႁၼ်ႁိူၼ်းလင်ၶိုင်ႈ ၵၼ်ၵႃႇဝႆႉမိုၼ်ငႃးၵၼ် တင်းႁိူၼ်းလဝ်ႈၶႄင်းဝၢၼ်ႈ လိင်း။ ႁူလ်းၵႃႈ ၵမ်ႇယွႆႇတၢၼ်၊ ႁိူၼ်းလဝ်ႈၶႄင်း။ သဝ်မၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇပေႃးယွႆႇ။ ပဵၼ်ႁိူၼ်း ၽေသၢၼ်မုင်းၶႃး ၵဝ်ၽၢၵ်ႈမႆႉပူၵ်ႇသိုဝ်ႇဝႆႉ။ ၵမ်ႇမိုၼ်ႁိူၼ်း၊ လီသေသုမ်ႉ ၵိတ်းၵိတ်းႁွႆး။

လႆႈႁၢၼ် ၶေႃးယိင်းဢွၼ်ႇၶေႃ.ၶိုင်ႈ လုၵ်းဝႆ.ၶႃဝ်လၢၼ်း ၵၢၼ်သုင်မွၵ်ႈသီ,ထတ်း။ သျ,ၶႃဝ်.မၼ်း ၶၢဝ်မူၼ်ၶေႃးယိင်းၵျ,ပၢၼ်,။ ၶုင်ႈဝႆ.သိၼ်ႈလႂ်ႈသီၶိဝ်တင်းသူိဝ်ႈ။ တီႈႁူဝ်ငတ. ၵဝ်ၽႄႈမ်ၶိၼ်းႁျေ,ဝႆ.ၶင်, ၶေႃးယိင်းတႆးႁူးၶေႃ.။ လွၼ်လိင်တီႈပူ,ၵိူင် လွင်ႈဝႄႈမၼ်းပိၼ်ၽွႆ။ လဝ်ႈၵျိၼ်းငတ.ၵမ်,လွႆႈလႆႈ။ လိပ်ႈပိၼ် ႁူၼ်းထၢၼ်ႈသုင်ၶေႃ.ၶိုင်ႈ။

'မၼ်းပိၼ် လဝ်ႈၶမ်.ၶူဝ် လေးၽၢင်။ မႄးငလ,တူလိုၼ်းသူၼ်မၼ်း။ ၼ်ၵ်,ၶျႈႁဝ်း ၶၼ်ၶေႃႈ ဝႄႈလႆႈယူ,' ပူ,ၵိူင်တွပ်,။

လဝ်ႈၶမ်.ၶူဝ်

ပေႃးႁၢၼ်ၵၢႆႈႁူးၶဝ် ၶေႃးယိင်းဢွၼ်ႇၶေႃ.ၶၼ်. လုၵ်.တီႈၶႃဝ်လၢၼ်းလူင်း ပႆမႄးလူး တီႈၵၢႆႈႁူးၶဝ် ၵမ်းယၢင်ႈ။ ၽၢင်ႁၢင်းမၼ်း မီးသရေ,တေ.တေ.။ မၼ်းတူင်.တၵ်.ၽွႆ,တႆး 'ယူ, လီယူ,ၵျိဝ်'ၶႆ မူၼ်ႁူးပွၵ်ႈ။

ၵၢႆႈႁူးၶဝ်ၶိုၼ်းတူင်.တၵ်.။ မၼ်းလၢတ်ႈ 'ၶိင်းၵိူင်လၢတ်ႈ သူတေမႄးၶႆ။ လႆႈႁၢၼ် ၵၼ်ၶႆ. လူမ်းတေ.ယဝ်.'ၶႆ။

ယဝ်.ၶေႃႈ မၼ်းလၵ်.ၵဝ်သႆၢင်ၢႆႁျေ လွႆ.ႁူၼ်းပူ,ၵိူင်တေႃ.ၶူဝ်းလိင်းၵၢႆႈႁူးၶဝ်ၶဝ်ႈ ၵျိၼ်း။ လီ.သင်,တျ,ပႆးၶမ်.ၶိင်ႈ။

ႁွတ်းသီးထိုဝ်း ပိၼ်,ၽွႆ,ငၶ လွင်ႈလႆႈၵုပ်,လၢတ်ႈလိုဝ်းၶႆ.။ ႁူလုံးၵျႈ ၵၢႆႈႁူး ၵမ်,ပႆ,ႁူ.သင်လီလီ။ လင်,ယွမ်းၶွမ်းမၼ်း တျ,ၶႆးငၶလွင်ႈၶေႃးယိင်းဢွၼ်ႇ,ၶၼ်. ၵွႆႈတိမ် ထူၼ်ႈ။ ၶွႆႈႁူ.လွင်ႈၶေႃးယိင်းႁၢင်းလီ မီးသရေ,လိုင်.ၶႆၶၼ်.။

‘ၵမ်ႇႁိူင်သင် တေလႆႈႁူႉယူႇၶႃႈ။ ၸေးၾၢင် ၵၼ်ဝႃႈၶႅၼ်ႉ ပဵၼ်မိူင်းလဝ်ႈၾႃႉတႆး ၶွင်ႈမိူင်းၼႂ်ႇပုၼ်ႉၶႅၼ်ႉ။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်ၶႆႉ ပွင်ႇဝႃႈ *Lady Laughing Water* ပဵၼ်ၶေႃးယိင်း ထၢၼ်ႈသုင် လင်ႇမီးလိုဝ်ႈလိူင်ႉၶႆႈ။ မၼ်းတေပဵၼ်ၶေႃးယိင်းၶွင်ႈၵျေၸေးၾၢင်ၵေႉၶိုင်ႈ’

ၵွၼ်ၵၼ် ၶဝ်ႈမႃးၶွင်ႈႁိူၼ်း။ ၵၢင်ႁိူၼ်းၶႆႉ ၵမ်ႇၶၢင်ႈၵမ်ႇၵ်ပ်ႉ သၢင်ႇတေႃႇယူႇ။ ၵမ်ႇမီးႁူးလ်ႂ်း။ ႁူလ်းၵျႈ မီးသၢႆလ်ႂ်း ၶဝ်ႈမႃးၶွင်ႈငၵႈၽေငလႈ လႆႈႁၼ်လိင်ႈလိင်းလီယူႇ။ ၶိူဝ်ပိုၼ်ႉၵၢင်ႁိူၼ်းၶႆႉ မီးၽီးၾိုးၵၼ်ၶိုင်ႈ။ တၢင်းပုၼ်ႉၵၢင်ႁိူၼ်းၶႅၼ်ႉ မီးႁွင်ႈၵွၼ်ႇသွင်သၢမ် ႁွင်ႈ။ မီးၽေႈႁွပ်းတႃႇၶင်ႈ ၶိူဝ်ပိုၼ်ႉသိူဝ်ႇၽၢၵ်ႈမႆႉပူၵ်ႇ ၵူၼ်ႈၵူၼ်ႈၶႅၼ်ႉ။ သိူဝ်ႇၽေႈႁွပ်း ၵွၼ်ႇဝႆႉ ႁိမ်းၽိူၼ် ၵၼ်သုင်မွၵ်ႈထတ်းၶိုင်ႈၶႅၼ်ႉ။ ၵမ်ႇမိူၼ်ႁိူၼ်းလိူဝ်း လႆႈလိူဝ်ႈၶွၼ်းမႃး။ ၵမ်ႇလွၼ်ႇပႆၵၼ်ႈ လႆႈၶွင်းၵၢင်ႁိူၼ်း။ ႁူလ်းလႆႈ တႃႇၶင်ႈ၊ တႃႇၵိၼ်ၶဝ်ႈ ၵမ်ႇၶႅၼ် တႃႇ တွမ်ၵၼ် လၢတ်ႈၵုပ်ႇႁိမ်းၽီးၾိုးႁွလ်း။ မၢင်ပွၵ်ႈ ၵွတ်းၵွင်ႈၶွၼ်းလႆႈ။ ၵၢင်ႁိူၼ်းၶႆႉ မိူၼ်ႁွင်ႈ လိူဝ်ႈႁွင်ႈၶွၼ်းႁွလ်း။ ႁွတ်းသီးထိူဝ်း တင်းမျူဝ်ႉလၢႆးမိူင်းၶွင်ၶဝ် ထွတ်ႇၵ်ပ်းမႃးဝႆႉ။ တၢင်းၶွၵ်ႈ ၶိူဝ်လၢၼ်း။ ၵၢႆႈႁၢႆးၵျႈ ထွတ်ႇၵ်ပ်းဝႆႉမိူၼ်ၶဝ်သေ ၶဝ်ႈမႃးၶင်ႈၶိူဝ်ၽေႈႁွပ်းၵွၼ်ႇႁိမ်းၽိူၼ်။ ၵဝ်ၶမ်ႉၶိင်ႈတႆး သႂ်ႇၶွင်းဝၢၼ်ႇငၶႇ မႃးပႆးပၼ်ၵမ်းလိူဝ်။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်ၵျႈႁၢႆလၢႆၶႃႈ။

ႁွတ်းသီးထိူဝ်း လွမ်လိမ်ထၢမ်လွင်ႈလဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ် တီႈမျူဝ်ႉလၢႆး။ မျူဝ်ႉလၢႆးၵျႈ ၵမ်ႇႁူႉသင်။ ၵမ်ႇလၢတ်ႈသင်လႆႈ။ မိူဝ်ႈၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ် တိုၵ်ႉၵိၼ်ၶမ်ႉၶိင်ႈၶႅၼ်ႉ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ် လုၵ်ႉၶွင်းႁွင်ႈလုၵ်ႈၶိုင်ႈ ၵွၵ်ႇမႃးသေ ၶင်ႈႁိမ်းၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ်။

‘ႁိူၼ်းၶႆႉလိၵ်ႉတေႉ။ ႁူလ်းၵျႈ တႃႇလိူဝ်ႈၶွၼ်း ၵ်ပ်ႈၶိုင်ႈၵွၼ်ႇႁွလ်းငတႉ ပဵၼ် ယူႇ။ သုမ်ႉၵင်ႈသူ ပႃးမႃးၶႅၼ်ႉၵျႈ ၵမ်ႇပေႃးယဝ်ႉ ၵမ်ႇလွင်ႈႁိူဝ်?’

လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်လၢတ်ႈၽၢႆႇမၢၼ်း။ ၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ်ၵျႈ ၶိုၼ်းလၢတ်ႈတေႃႇၽၢႆႇမၢၼ်း။ သမ်ႉဝႃႈပဵၼ် ႁူၼ်းၸေးၾၢင်ၶႆႉသေ ၵွတ်းႁိူဝ်ငလႈ မေႃလၢတ်ႈၶၢမ်းမၢၼ်း။ ႁူၼ်းတႆးလိူဝ်းယူႇ ၶွင်ႈမိူင်းငၶႇၶဝ် ၵမ်ႇပေႃးၶၢမ်းမၢၼ်း။ မေႃၵျႈ မီးၵမ်ႈၵေႇႁွလ်း။

ႁွတ်းသီးထိူဝ်းလၢတ်ႈ ပေႃးၵိၼ်ၶမ်ႉၶိင်ႈယဝ်ႉ တေပႆၶႃႇတၢင်းၶမ်ႉပၢင်ၶႆႉ။ လိတ်ႇ တိုၵ်ႉမီးဝႆႉ။ ပေႃးတေၵၢပ်ႇၶွင်းၶမ်ႉပၢင်တေလီ။ လွင်တေပၢင်ႇမႃးၵမ်းလိူဝ်။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ် တေ လွမ်းသုင်ႇၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ်ဝႃႈ။ မျူဝ်ႉလၢႆးငတႉ မီးၶႄႈၵၢၼ်ၶႆႉၵျေ ၵွၵ်ႇၶႃႇႁၢင်းမၼ်း။ ႁွတ်းသီး ထိူဝ်းငလႈ ၵၢႆႈႁၢႆးသွင်ၵျေႉ ပႆလွမ်းၶေႃးယိင်းၵွၼ်ႇၶႅၼ်ႉ လူင်းမႃးတီႈၶမ်ႉ လွမ်းသိၼ်ႈ တၢင်းႁၢမ်ႉလၼ်းဝႆႉ။ တႃဝၼ်းလပ်ႉလွႆတၢင်းတူၵ်းၶႃႇငလႈ တီႈဝၢၼ်ႈၵွၼ်ႇ ၵမ်ႇလႆႈသၢႆလိတ်ႇ ယဝ်ႉ။ တီႈလွႆသုင်လူင် တၢင်းၽၢၵ်ႈၶမ်ႉငတႉ သၢႆလိတ်ႇတိုၵ်ႉၽတ်ႉထွင်ႇဝႆႉ။ ႁွပ်ႈၶႆႉ လႆႈႁၼ် တူၼ်ႈ၊ မၢၵ်ႇႁိၼ်လိင်ႈလိင်းလီဝႆႉ။

‘သူၼ်မၢၵ်ႇလွၵ်းတၢင်းၽၢၵ်ႈၶမ်ႉၶႅၼ်ႉ ႁၼ်ယူႇငၶေႇ?’ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်လၢတ်ႈ။ ‘လိူဝ်း ၶႅၼ်ႉ ပဵၼ်ၶွင်ၶၢႈႁွဝ်းယဝ်ႉ။ ပဵၼ်သူၼ်မၢၵ်ႇလွၵ်းငမႈၶၢႈႁွဝ်းၶေႇ။ ၶၢႈႁွဝ်း မေႃလၢတ်ႈၶၢမ်း မၢၼ်းငလႈ သူၶဝ်ၵၢမ်းဝႆႉ ၵမ်ႇလွင်ႈႁိူဝ်?။ ငမႈၶၢႈႁွဝ်းၶႆႉ ပဵၼ်ႁူၼ်းမျေႇလၢတ်ႈၵေႃႈ’

မၼ်းလၢတ်ႈ လိတ်းလိတ်းသိဝ်းသိဝ်း။ မၼ်းၵမ်ႇမီးၵျၢင်းမေႃၵႃႇ။ ယိပ်းၵဝ်မွၵ်ႇလူင်ႇ ၶိုင်ႈ လိၼ်ႈလူင်းၶႃႇလွမ်းတၢင်း။

ၶႂ်ႈၵျႃႉမၼ်းလၢတ်ႈမႃးၶၼ်ႇ လႆႈငိၼ်းလွင်ႈမၼ်းၵိတ်းၵိတ်း။ ထုင်ႇမျေႃႉလၢတ်ႈၶႆႇ လမ်မိူင်းမၢၼ်ႈ။ ၵဝ်ၵွၢမ်းမၢၼ်ႈတိုဝ်းပိၼ် ၽေႃသႃႇတီႈသွင်။ ၵၢႆႇၵျႃးလၢမ်းတူလုံး ၽမႈလဝ်ႈၶမ်ႇ ၼူဝ်တေသွၼ်ႇမိင်ႈၵၼ်တင်း ၼိူဝ်းလဝ်ႈၽျႃႉလေးၽၢင်ၶဝ်သေၵေႃႉၵေႃႉ။ တေပိၼ်လႆႈယူႇႁူဝ်။ တီႈၵျႃးပႃႇသမ်ႇမီး သူၼ်မၢၵ်ႇလွၵ်းၶွင်ၽမႈမၼ်းဝၢႈ။ သမ်ႇၵိတ်းႁိုဝ်ၵပ်းၵႂၢႇၵၼ်။ ဝူၼ်ႇယၢပ်ႇဝႆႉ တေႉလူင်။ တေလၢင်းပိၼ်ၶွင်ၶၢႆးၶဝ် ၽၢႆႇၽမႈမၼ်း။ ၶၢင်းယိင်း ၶေႃႇသိင်တိုၼ်းၶမ်း မိူၼ် ၶင်ႇၶဝ်ၶၼ်ႇ ၵမ်ႇတွၼ်ႇမီးထုင်း တႃႇသွၼ်ႇမိင်ႈၵဝ်ၵၼ် တင်းႁူၼ်းၽေႃးၵျႃႇၶဝ်။ လုၵ်ႈယိင်း လဝ်ႈၽျႃႉ မိူင်းပွတ်းႁွင်ႇၶဝ် လႆႈသွၼ်ႈမိင်ႈၵၼ် တင်းလုၵ်ႈလၢႆးလဝ်ႈၽျႃႉ မိူင်းပွတ်းလၢၼ်းၶဝ်။ ပၼ်ႇတူင်ႇၵၼ်ဝႆႉ။ ၶႆႇပိၼ်ထုင်းၶဝ်ယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈၶႆ လင်ႇႁူႉပွင်ႇလွင်ႈငိူၼ်ႈၶၢင်းယိင်းၵွၼ်ႇ ၵေႃႉလွမ်းသူင်ႇ ၵၢႆႇၵျႃးၶဝ်ၶၼ်ႇ။ ပေႃႈမၼ်းၽတႉ တေပိၼ်ၶွင်ႇလၢႆးၵွၵ်ႇ ၵမ်ႇၶၼ် ၶွင်ႇ လၢႆးႁူမ်ႈၵူႈၵမ်ႇႁူမ်ႈၽမႈ ၵမ်ႇၶၼ် လုၵ်ႈပီႈလုၵ်ႈၶွင်ႇၵၼ်တင်း လဝ်ႈၽျႃႉမိူင်းလေးၽၢင်ၶဝ် သေၵေႃႉၵေႃႉ။ တၢမ်တူဝ်မၼ်း မီးၶျေႈႁူၼ်းႁိုဝ် ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႇၽတႉ ၵမ်ႇပႆႇလႆႈႁူႉ။

လူင်းလွမ်းသီၼ်ႈတၢင်းၵွၼ်ႇသေ ထိုင်တီႈၵၢင်ပၢင်ႇၼ်ဝ်ၼ်ဝ်တီႈၶိုင်ႈ။ တီႈသုတ်းၵၢင် ပၢင်ႇၶၼ်ႇ မီးၶမ်ႇပၢင်လႆလူင်းဝႆႉ။ ပေႃးပႆၶၢမ်ႈပႃႇယိူဝ်ႈၶၼ်ႇ လႆႈႁၢၼ်ႁူၼ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶုင်ႈ ယူႇၶီႇၽၼ်မ်းဝႆႉသေ လွမ်းမႃးတၢင်းလင်။

'ၶၼ်ႇပိၼ်ၽႂ်လႃႇ လဝ်ႈၶၢင်း?'

ၵၢႆႇၵျႃး တၵ်ႉၶေႃ လဝ်ႈၶမ်ႇၼူဝ် လွမ်းၶင်ႇၽိုင်ႈၶႂ်ႈၵျေႃတၢႆး။ လဝ်ႈၶမ်ႇၼူဝ် လၢတ်ႈ

'ၶၼ်ႇပိၼ်သူလႆႇလၢၼ်ႇပူဝ်ႇ[124]။ ပိၼ်ၽူႈမီးလၼ်ႇပလိၵ်ႈ။ လုၵ်ႉတီႈလေးၽၢင် လွမ်း ၶႃႈႁဝ်းမႃးထိုင်တီႈၶႆႇ ၶင်ႇၽူႈဢမ်တူဝ်ၵေႃႉၶိုင်ႈ'

သူလႆႇလၢၼ်ႇပူဝ်ႇ တင်းၵၢႆႇၵျႃးၶဝ် ယၢၼ်ၵၼ်မွၵ်ႈယၢင်ႈတိၼ်ၵျႃႈသိပ်း။

လဝ်ႈၶမ်ႇၼူဝ်ၵွၼ်ၵွႃႇထိုင်ၽၢင်ႇၶမ်ႉ။ တီႈၽၢင်ႇၶမ်ႇ မီးမႆႉထဝ်ႈလူင်တင်းၶမ်။ တီႈ ၶႆႇ ၶမ်ႇပၢင်ၵွၢင်ႈ မွၵ်ႈၶိုင်ႈပၢၵ်ႇထတ်း။ ၵႅင်းလႆၵမ်ႇပေႃးၵႅင်း။ လဝ်ႈၶမ်ႇၼူဝ် လိူၵ်ႈပၼ်ၵွင်ႈ ၵၼ်မီးတၢင်းၶိူဝ် တၢတ်ႇၵၼ်ၶိုင်ႈ။ တီႈၶၼ်ႇ ၵမ်ႇလၢင်ႈမီးၵၼ်းတရႃးသင်။ တီႈၵၼ် ၶမ်ႇၵမ်ႇပေႃးလႆၵႅင်း။ မၼ်းလၢတ်ႈၵၢႆႇၵျႃးၶဝ် တႃႇၵၢပ်ႇၶမ်ႇ ၽွင်းပႆႇလပ်းသိင်ႇ ပႆႇၵတ်း။

'ၵဝ်ၽေႃႈမႂ်း ပၼ်ဝႆႉတီႈၶႃႈႁဝ်းၽလႈ။ ၶႃႈတေၵဝ်ဝႆႉပၼ်'

ၵၢပ်ႇၶမ်ႇတီႈၶႂ်ႈလွၵ်ႉလီင်ႇမိူင်းတၢႆးၶႆႇ ငၢႆႈတေႉတေႉ။ လွၼ်ႈၼူဝ်းၶုင်ႈၵျေ လူဝ်ႇ လူင်းႁွၵ်ႇၶႂ်ႈၶမ်ႇႁွလုံး။ ႁူၼ်းလၢႆးႁူၼ်းယိင်း ၵၢပ်ႇႁူမ်ႈၵၼ်။ မိူၼ်ၵျူပၢၼ်ႇၶဝ်ၵၢပ်ႇၶမ်ႇ။ လၢႆး ၵၢပ်ႇၶမ်ႇလိူင်ႇၶႆၽတႉ ပိၼ်ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈၶေႃးပၢင်ႇၶဝ်ႁွလုံးၵၢပ်ႇ။ ၶၢင်းယိင်းၶႂ်ႈၵျေႃၶဝ် ၽတႉ တေၵမ်ႇၵၢပ်ႇလိူင်ႇၶႆ။ လဝ်ႈၶမ်ႇၼူဝ်ၽတႉ ႁွၵ်ႇၶင်ႈပႂ်ႉၵၢႆႇၵျႃးၶဝ်ၵၢပ်ႇၶမ်ႇ။ ၶမ်ႇ ပၢင်ၶႆႇ ၵမ်ႇလၢင်ႈမိူၼ်ၶမ်ႇၼူင်း။ ႁူလုံးၵျႃႈ ပိၼ်ၶၢဝ်းတၢမ်းၶမ်ႈႁူၵ်းမူင်း ယၢမ်းၵမ်ႇမီးလ်ႅတ်ႇ ၽလႈ ၵတ်းမႃးတေႉၶင်ႇၵဝ်ႇ။ ၵမ်ႇလၢင်းၽလႈယူႇၶႂ်ႈၶမ်ႇႁိူင်ႁိူင်။ လဝ်ႈၶမ်ႇၼူဝ် ၵဝ်ၽေႃး မႆယိုၼ်ႈပၼ်။ ၵၢႆႇၵျႃး ၶဝ်ၶုင်ႈႁူၼ်းပွတ်းလူင်၊ သိူဝ်ႈတၢင်းၶိူဝ်ၵျေ ပွၵ်ႈမႃးၶႂ်ႈဝၢၼ်ႈ။ မိူဝ်ႈၵၢႆႈ

[124] a&vAv

ၡႃႈၶဝ် တိုၵ်ႉၵႂပ်ႇၶမ်ႉၶၼ်ႉ သူလ်ႇလၢၼ်ႇပူဝ်ႇၵေႈ ၶင်ႈပွ်ႉၶိူဝ်တုမ်မ်ႉတီႈၶိုင်ႈ။ ၼွင်းလႆႈ ငလႇလၢဝ်း ၶွ်ႈလွၵ်ႉၶွ်ႈလီင်ႇ မူင်းတ်ႈၶႆႉ လႆႈယွင်ႈယေႈၼူႈၵ်မ်တူဝ်ၶဝ် ၶပေ်ႉယမ်ပုၼ်ႈၼွၼ်း ၶဝ်ၶၼ်ႉတေႉယူႇ။

ပေႈနိၼ်းၽိဝ်ၵူၼ်းလိုဝ်ႈၶၼ်ႉ ၵမ်ႇလႆႈၵၼ်ငဝ်းပူႇၵိင်သေၵိတ်း။ လိပ်ႈၵဝ် ၵၢၼ် ၡပ်ႉၼ်ၵ်ႇပူင်ပၼ်ဝႆႉ တီႈလဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်ၵေႈ ၵမ်ႇၡူႉလူင်။ မၼ်းၶပ်ႉနိုင်ပၼ် တၢင်းလင်ၵ ေလွ်ႉ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ် ၡပ်ႉၼ်ၵ်ႇတၢင်းၶေႈဝႆႉ။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်ၵေႈ ၵဝ်ပုၼ်ႈၼွၼ်းၶႆႉလႆႈယူႇ။ တီႈတၢင်း ပွၵ်ႈတီႈၵႂပ်ႇၶမ်ႉမႈၶၼ်ႉၵေႈ မၼ်းယဝ်ႉယွၵ်ႇ လၢတ်ႈလွမ်းတၢင်း။ လ်ၼ်ႈငၶ ၵၼ်တင်း ရွတ်းသီးထိုဝ်း။ ၵဝ်ၼေႈမ်းဝိုတ်ႉလူးရွတ်းသီးထိုဝ်း။ လႆႈမိုတ်ႈရိုဝ်းၵၼ် တင်းယိင်း ၶွ်ႈၵ ေတႆး ၵေႉၶိုင်ႈ ၽွ်းတၢၼ်ႇၶႆႉငလႈ လႆႈၵၢမ်းတေႉယူႇ။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်ၶႆႉ မေမိုတ်ႈပိူၼ်ႈငႆႈ။ လီၵၢမ်းလွင်ႈ ၶေင်းယိင်းတႆး ၶွ်ႈၵ ေၵေႉၶိုင်ႈ မိုတ်ႈရိုဝ်းၵၼ်တင်း ၵိင်းၵလိတ်ႈ သွင်ၵေႉ ဝႆႉတၢၼ်ႇၶႆႉ။ ၶႆႉငတ ၶွပ်ႈၼႅ်ႇၶဝ် မေလိၼ်ႈၵေႉတေႇပိူၼ်ႈၶွလ်ႈ။ မၢင်ၵေႉမေ လၢတ်ႈ ၶွၢမ်းၵိင်းၵလိတ်ႈလီလီ။ မေၵုပ်ႇမေလၢတ်ႈ။ မေတွပ်ႇငၵႈၶွၢမ်းၵမ်းလိဝ်။ ၶွ်ႈၵေႈ ၡူၼ်းယိင်း ၵိင်းၵလိတ်ႈၶဝ် ၵမ်ႇပေႈမီးၵေႉမေ ၵုပ်ႇလၢတ်ႈတေႇပိူၼ်ႈလီလီ။ တီႈမူင်းတ်ႈ ယိင်းၶွ်ႈ ၵ ေလိုဝ်းၵမ်ႇမေလၢတ်ႈၶွၢမ်း ၵိင်းၵလိတ်ႈ ၵေႈမီးယူႇ။ ၡူလ်းၵေႈၶဝ်မေၶွၢမ်းမၢၼ်းလီလီ။ ၶွၢမ်းမၢၼ်းၶၼ်ႉ လၶ်ႉသုင်။ မီးဝေႈၡၢၼ်တင်းၶမ်။ မီးပရိယၢႆးၶွၢမ်းတင်းၶမ်။ ၵႈပုမ်ႇ ၵၼ်ၼႅိၼ်ႉၶဝ် ၵမ်ႇလၢတ်ႈလႆႈယႅၼ်ႇယႅၼ်ႇငငႈငငႈ လီလီၶၼ်ႉ မၢၼ်းၶဝ်လၢတ်ႈလႆႈလီလီ။

မီးထႅင်ႈလွင်ႈၵိၼ်ယႅမ်ႉ။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်ၶပ်ႉနိုင်ဝႆႉဝႈ။ တင်းလဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်ပႈမႈ ၶေႉ မၼ်း ၵမ်ႇၶၼ် ပီႈၼ်ၼ်ႈတွင်ႉမၼ်း ၡမ်ႉယွ်ႇယွ်ႇၵေႉၶိုင်ႈ။ ငမႈယိင်းၵေႉၶၼ်ႉ ငလႈတင်း ထႅင်ႈ ၶေင်းယိင်းၵွၼ်ႇၵေႉၶိုင်ႈ လွ်ႈၵၼ်တူမ်ႈၡူင်ၶွ်ႈသိုင်ႇ။ ၵႂႆႈၡႃႈထၢင်ႇငတ ၶေင်းယိင်း ၵွၼ်ႇၶၼ်ႉ တေပိၼ်မေသူလ်ႇလၢၼ်ႇပူဝ်ႇ။ ၵမ်ႇလႆႈပွ်ႉၵိူင်ၵိူင်။ လုၵ်ႈလၢင်ႈရွတ်းသီးထိုဝ်း ၵဝ်ၼၵ်းမႈ ပႆႈၶိူဝ်ၽိူၼ်။ မျူဝ်ႉလႈမူင်းၶွင်ၽိဝ်မႈၡေ ၶင်ႈတီႈၽိူၼ်ၶဝ်ႈ။ ၼၵ်းတ်ႈၵၼ် ၵႂႆႈၡႃႈၶဝ် လႆႈၵိၼ်ယၢမ်းၶႆႉ မူၼ်ၵၼ်တင်းၼၵ်း လိုဝ်းမၡႃတေဝီလၢႆးၶႈ ပႆႈလိင်ႉၵႂႆႈၡႃႈၶဝ်။ မီႇၼၵ်းၵေႇ။ ပိၼ်တၢင်းၵိၼ် ၵၼ်လႆႈၵိၼ် မူဝ်ႈၵွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းၶေႇ။ တီႈၵမ်ႇပေႈၵ်တင်း ၽိူၼ်ၶဝ်ႈ မီးၽီးၽွ်း။ ၵမ်ႇမီးလွတ်ႇ တႇၡွၼ်းၽွ်းတေၵွၵ်ႇၡွႇ။ ၡွၼ်းၶႆႉ လုၵ်ႉတီႈၶွ်ႈ ငၵႈၵင် မုင်းၶႈငလႈၼေ ၵွၵ်ႇၡွႇသေ ၵမ်ႇရိုတ်းဝႆႉ ၶီႈၶႇသင်ၶွ်ႈၵူၼ်း။ ၡူၼ်းၵမ်ႈၼွင်ႈ ၶင်ႈဝႆႉတီႈၵိမ်းၽီးၽွ်း။ ပႈပူႇၵိင်ၶဝ် ပူႇၵွၵ်ႇ၊ လုၵ်ႈလၢင်းမၼ်း၊ သူလ်ႇလၢၼ်ႇပူဝ်ႇ တင်းၼ်ၵ်ႇ တၢင်ႇၵေႉ။ ၵိင်ပိၼ်လဝ်ႈၵူၼ်းၵႂႆႈၡႃႈၶဝ်။ ၡူလ်းၵေႈ ၵေႉလိင်ႉၶဝ်ႈၵႂႆႈၡႃႈၶဝ် ပိၼ်လဝ်ႈ ၶမ်ႉၼူဝ်။ ၵမ်ႇလူဝ်ႇပၼ်ၵွင်ႈတီႈပူႇၵိင် ၵၼ်ဝႈၶၼ်ႉ လိင်ႈလိင်းဝႆႉယူႇ။ မၢင်ပွၵ်ႈပေႈၵိဝ်ႇ ၵပ်းမႈ လင်ႇသွ်ႇလၢတ်ႈလိုဝ်ႈမၼ်း။ မၼ်းတေထၢင်ႇ ၶွပ်ႈလဝ်ႈၶေင်းၵေႉၶိုင်ႈ ၽိဝ်ဝႆႉတီႈမၼ်း ငလႈၵၢမ်လီလိုင်ႉၶႆႉ။ တီႈၵိူင်ႇမၼ်းငတ မၼ်းပိၼ်ၼူႈထတ်းသိၼ်။ ၼူႈမီးတၼ်းၵိင်းတႃးၶုၼ် ယွ်ႇၵေႉၶိုင်ႈ။ ၶွၵ်ႈသေၶၼ်ႉ မၼ်းၵေႈ ၵမ်ႇပေႈပ်ၵ်ႇပိူင်ႈသင်ၵၼ် တင်းလဝ်ႈၵႆးလဝ်ႈၶေႈ ၵေႉၶိုင်ႈ။ ၵမ်ႇမီးၡၢင်းၼွင်ၡၢင်ႈၵ ေသင်။ လေႉင်မ်ႈ ၵေႈယင်းတေၵမ်ႇမေယိပ်းတိုဝ်း လီလီ။

မူဝ်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈၶၼ်ႉ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ် လၢတ်ႈငၶလွင်ႈမၼ်း ပွတ်းၵွၼ်ႇတွၼ်ႈၶိုင်ႈ။ မၼ်းမီးၶေႈၵူၼ်းယဝ်ႉ။ မျူဝ်ႉလႈမူင်းၶွင်ငတ ၵမ်ႇၼ်ႈၡွ်ႈလၢတ်ႈငၶလွင်ႈၶၼ်ႉ။ မူဝ်ႈၵႂႆႈၡႃႈ

ၶဝ်ႁႃႇဢၢပ်ႇၶမ်ႉၶၼ်ႉ မၼ်းႁုမ်ႉၵၼ်ယဝ်ႉတင်း ပူႇၵိူင် ဢမ်ႇၶၼ် ၶႄႉလဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်ယဝ်ႉ ယဝ်ႈ။ မျူဝ်ႉလႃးလႅတ်ႈသင်ၶႆႈၼႆ ဢမ်ႇတွင်းလႆႈၶေႃႈႁၢမ်းမၼ်းလီလီယဝ်ႉ။ လုၵ်ႉတီႈႁၢမ်း မၼ်း တႆႇႁႃႇထိုင် လွင်ႈလဝ်ႈၽႃႉၶဝ် ဢဝ်မေးၶမ်။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်လႅတ်ႈ

'ဝႆႉသေသွၼ်ႈမိင်ႈၵၼ်ယဝ်ႉလင်ႇလႆႈႁူႉ ၶႃႈႁဝ်းပဵၼ်မေးတီႈသၢမ်။ ႁူလ်းၵႃႈတေ လၢင်းၵိတ်းၵိုဝ်။ တီႈၶွင်းၵျေႃၵျေႃ ဢမ်ႇမီးလုၵ်ႈလႂ်းၶမ်ၶမ်။ ဢမ်ႇမီးတၢင်းတႃႇလိူၵ်ႈ။ မၢင် ၵျေႃႉႁႃႇယူႇမိူင်းမၢၼ်း ဢမ်ႇၶၼ် ႁႃႇယူႇမိူင်းဢိင်းၵလၼ်း။ ႁႃႇဢဝ်မၢၼ်း ဢမ်ႇၶၼ် ႁူၼ်း တၢင်ႇလႅတ်ႈမႃး။ မၢင်လိူဝ်းသမ်ႉ ဢွၵ်ႇႁႃႇယူႇသဝ်း တီႈမိူင်းပိူၼ်ႈၵျေႃႈမီး။ ႁွပ်ႈၶႆ ႁႃႇပဵၼ် မေးတီႈသၢမ်လဝ်ႈၽႃႉၶႆႉ ၼၼ်းဢိတ်းၶိုင်ႈ ဢမ်ႇလွႆႈႁိူဝ်။ လဝ်ႈၽႃႉ ဢမ်ႇၶၼ် ၶွင်ႉလႂ်း မၼ်းလိူဝ်းပဵၼ် ဢမၢတ်ႈသေၵျေႃႉၵျေႃႉဝႃႈ။ ၼွႆႈပဵၼ်မေးတီႈသၢမ်ၵျေႃႈပဵၼ်လႃႈ။ လီလိူဝ်သေ ဢမ်ႇမီးၽူဝ်ယူႇၶၼ်ႉ။ ၼမႈယိင်းလိူဝ်းလႆႈထုၵ်ႇပဵၼ် မေးၶွႆႉမေးပႆယူႇၶွင်းၵျေႃသေ ဢဝ်ႁုင်ႇမုၼ် လွမ်းၵျေႈ မီးတင်းၶမ်။ တေလႆႈၵိတ်းသင်ၵျေႈဢမ်ႇႁူႉ။ ဝူၼ်ႉဢမ်ႇလႆႈယဝ်ႉ။ မၢင်ပွၵ်ႈထၢင်ႇမႃး ပဵၼ်မေးၶွႆႉၶင်ႇၶႆႉ ၼ်ၼ်ႈၵိုဝ်ႈ။ မၢင်ပွၵ်ႈသမ်ႉ ထၢင်ႇၽိတ်းၶႆႁွၼ်ႇ။ တႃႇပဵၼ်မေးတီႈၶိုင်ႈ မၵျေႃတေဝီၼႄ မီးတိုဝ်ႉတၢင်းတင်းၶမ်ယူႇ။ ႁူလ်းၵႃႈ ၶၢင်းယိင်းၵပ်ႈပၢၼ်ၶႆႉ ဢမ်ႇမုင်ႈမွင်း တႃႇပဵၼ်မေးလဝ်ႈၽႃႉမၵျေႃတေဝီယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈၶၢင်းယိင်းၼိုဝ်း လဝ်ႈၽႃႉပဵၼ်သွၼ်ႈမိင်ႈၵၼ်လႆႈ တင်းၽေးၵႃႇႁူၼ်းမိူင်းၶႆႈၼႄ ပၼ်ၵျႃၶႆႉတေယဝ်ႉတူဝ်ႈႁႃႇယူႇ။ ႁူလ်းၵႃႈ တီႈမိူင်းတႆးၼႄ ပႆႇ ပဵၼ်လႆႈႁွၼ်ႇ'

ဢႃႈၵျႃးဝႃႇတူလ်းမျူဝ်ႉလႃး။ မၼ်းတေၼၵႈလိတ်ႈလႆႈ ပၼ်ၵျႃလိူဝ်းၶႆႉယူႇ။ ႁူလ်းၵႃႈ ဢမ်ႇမီးၶျေႃႈႁၢမ်းသင်ဢွၵ်ႇမႃး။ မၼ်းတေဢဝ်လႂ်းလဝ်ႈၵဝ်ႇမၼ်း မေႃၼၵႈလိတ်ႈပၼ်ၵျႃၶျေႃႈ ႁူၶၼ်း။ လႂ်းမၼ်းၼတ။ ပဵၼ်လႂ်းငူပ်ႉငီႉသေ ပၼ်ၵွၼ်ႈၵျႃၼ်ႉလွႆႈႁွလ်း။

လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်သိုပ်ႇလႅတ်ႈ

'တေႃႈလိဝ် ၶႃႈၶႆႈလႃႉၶိုဝ်ၽူဝ်ၶႃႈႁဝ်းၼလ ၽိဝ်မႃးတီႈၶႆႉ။ ၵိတ်းသင် တေမႃး တူလ်းသူၼ်မၢၵ်ႇလွၵ်းလိူဝ်းၶႆႉ။ ႁူလ်းၵႃႈ တႃႇဢွၵ်ႇမႃးၶႆႉ လူဝ်ႇလႆႈၼၶလွင်ႈတၢင်းဢမ်ႇလွႆႈ ၵိုဝ်။ ပေႃးဝႃႈမီးပီႈၶွင်ႉၽေႃႇၼမႈ တီႈထုင်ႉမျေႇလႅတ်ႈၶႆၵျေႃႈ တေႁႃႇတီႈၶၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃႈ ၽူဝ်ၶႃႈႁဝ်း တေပွႆႇႁူၼ်းမႃးႁပ်ႉယူႇ'

တေလၢင်းပဵၼ်လႆႈ ၶင်ႇမၼ်းလႅတ်ႈယူႇ။ မၼ်းတိုၵ်ႉၶုမ်ႇဝႆႉ။ မီးၵျၢင်းၽၢင်။ ၶမ်ႉ ၵတ်ႉမၼ်းၶၼ်ႉၼတ။ မီးသရေႇသေ မေႃသွၼ်ႇမေႃပူၼ်ႉ။

ဝႆႉသေၵိၼ်ၶဝ်ႈယဝ်ႉ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ် ဝႆႇႁႃႇတၢင်းႁွတ်းသီးထိုဝ်းသေ ဢဝ်ႁၢမ်းတႆး ထၢမ်

'ၵိၼ်ဝၢၼ်ယူႇၵိုဝ်'

မၼ်းဢမ်ႇပွႆႉၶႃႈတွပ်ႇ။ ဢဝ်ၵၢပ်ႇၽိူင်းလပ်းပၼ် လၢၼ်းယႃႈတီႈဢႃႈၵျႃးၶဝ်။ ဝႆႉ ၶၼ်ႉ မီးႁူၼ်းၵျေႃႉၶိုင်ႈ သေႃႇသူၼ်းတႃႇတေႃႇၽဝ်ႉၼလ ၶင်ႈတေႃႇၽဝ်ႉၵၼ်။ မူဝ်ႈတေႃႇ ၽဝ်ႉၵၼ်ၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ် လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်မေ မၢင်ႇၽဝ်ႉလီလီ။ ဢဝ်မိုဝ်းၽဝ်ႇသဝ်ႉယိပ်းလိပ်ႇၽဝ်ႉသေ ဢဝ်ႁူဝ်ၼမႈမိုဝ်းၽဝ်ႇၶူ မၢင်ႇပၼ်ၽဝ်ႉၼပ်းၶိုင်ႈယဝ်ႉၼပ်းၶိုင်ႈ။ မူဝ်ႈတေႃႇၽဝ်ႉၶၼ်ႉၵျေႃႈ မၼ်း ဢဝ်ဝၢၼ်ႇၶမ်ႉၶိင်ႈ ယိုၼ်ႈပၼ်ႁူးၵျေႃႉ။ မူဝ်ႈၶၼ်ႉ ဢဝ်ၽိူင်းလမ်ႈႁိုဝ်သေ သႂ်ႇပၼ်ၶွင်းဝၢၼ် ၶမ်ႉၶိင်ႈႁွၼ်ႇ။

မီးသိပ်းမူင်းယဝ်ႉ။ ၵၢႆႇႁႃးႁၵ်ၶွၼ်းမႃး။ ႁူၼ်းလိူဝ်းမီးႁဵမ်းၽဵဝ်းၽိုၼ်းၵေႃႈ ႁူမ်ႈႁူဝ် တူင်ႉတၵ်ႉသေမိူဝ်းႁူဝ်ႈၵမ်းၵေႃႉ။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်ၵေႃႈ ၵွၼ်ၶႄႉမၼ်း ၶဝ်ႈႁူဝ်ႈၶႂ်းႁွင်ႈ။ မျူဝ်ႉ လႃးမိူင်းၶွင်ၵေႃႈ မိူဝ်းႁူဝ်ႈတၢင်းႁူၼ်းပၼ်ႉၶၼ်ႉ။ မၼ်းတေႁူဝ်ႈၶွၼ်းတီႈႁူၼ်းၶၼ်ႉ။ လုၵ်ႈ ၶွင်ႉႁႅတ်းသီးထိူဝ်းၶဝ် ၵဝ်ၽေႈၵင်ႈမႃးၶၼ်ႈၶႂ်း ၵၢင်ႁူၼ်းသေ ပဵၼ်ႁူဝ်ႈႁွင်ႈၶွၼ်းသွင်ႁွင်ႈ။ ပေႃးႁဵၼ်းႁွင်ႈၶွၼ်းယဝ်ႉ ၵဝ်ၵိၼ်ၽေႈမႃးသိူဝ်ႉပၼ်။ ပေႃးၶဝ်ႈၶႂ်းၽေႈယဝ်ႉၵေႃႈ လပ်းႁူဝ်ႈၵမ်း လိဝ်ႈ။

႑႔

ၵူႉငလႉမိူင်းသူႈ

ထၢင်ႈၶွႆႈၽၵ်ႈ ဢၢႆႈၵျႃးတိၶ်ႉမႃးလဝ်ႉလဝ်ႉ။ ဢမ်ႉပႆႉလႆႈၵျၶ် သၢႆလႅင်းၽိတ်ႉၶဝ်ႈမႃး ၶွႆးငၵႈၽေ ၵိူၶ်း။ မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉယူႉၶွႆးၽေႈၶၶ်ႉ လႆႈငိၶ်းသိင်ၶမ်ႉတူၵ်း။ ပၶ်သိင်လိူဝ်းလုၵ်ႉတီႈတၢတ်ႉ လူင် ဢၶ်ၵ်သၢမ်လၵ်းၶၶ်ႉသေမႃး။ ၶမ်ႈဝႃႈငတႉ ၶွၶ်းလပ်းၵူႉငလႈ ဢမ်ႉတၶ်းလႆႈငိၶ်း သၵ်။ မိူဝ်ႈၵူဝ်ၶွႆၶ်ႉ လၵ်ႉလႆႈငိၶ်းလီလီ။ မိူဝ်ႈဢၢပ်ႉၶမ်ႉၶၶ်ႉၵျေႈ ဢမ်ႉၽၢင်ႉမ်ၶ်ႈသိင် ၶမ်ႉတူၵ်း။ လ်ပ်ႈသိင်မေႃးငမးၶွႆးဝၢၶ်ႈတၵ်းသိင်ၶမ်ႉတူၵ်း ၶူၶ်းလေႃးၵၶ်ၵူႉၵျေႈ ဢမ်ႉၵူႉ။ ပေႃးၽျႉ ပၢၵ်ႉလႅင်းမႃးထၢင်ႈ သိင်ၶမ်ႉၵျေႈဢွၶ်ႉၵူႉလွႆးလွႆး။ လႆႈငိၶ်းသိင်ၵ်ႉၶၶ်၊ သိင်မျ ၵျဝ်ႉ။ လႆႈငိၶ်းသိင်ၵျၢင်း လိူဝ်းမိၶ်ယူႉ တီႈၵၢင်ၵျၢဝ်ပ်ၶ်ၽူင်ပ်ၶ်လုမ်းၶၶ်ႉ။ ဝႆးမႃး လဝ်ႈ ၶမ်ႉၶူဝ် ယၢမ်ႈယိူင်ႈၵ်တ်းငၶ သိင်ၵျၢင်း ‘သီး ဢပ်း – သီး ဢပ်း’ ၶႆၵွၶ်ႉ။

မိူဝ်ႈၶၶ်ႉ ငိၶ်းသိင်တိၶ် ဢၶ်ယ်ပ်ႉၶဝ်ႈမႃးၶွႆးၵၢင်ၵိူၶ်း။ ပိၵ်ႉၽေႈၵင်ႈလွမ်တူလ်း လႆႈၵျၶ်ၶႂၢႆးထဝ်ႈၵျေႉၶိုင်ႈ ၵူႉလူးတီႈၶ်င်ႉပြေး။ တီႈၵိူၶ်းတၢႆးလွႆၵျေႈ ဝ်ႉၶ်င်ႉပြေးၶွႆးၵၢင်ၵိူၶ်း သေဝ်ႈသျ။ ၶႂၢႆးထဝ်ႈၶၶ်ႉ ဢဝ်ၶဝ်ႈတၵ်း ၵူလ်ႈၵမ်ႈၽွင်ႈ မႃးၵၢပ်ႈပြေး။ ၶင်ႈဝ်ႈပြေးလူႉ ၵၢပ်ႈယွၶ်းသူးယဝ်ႉၵျေဢွၵ်ႉၵူႉ။

ဢၢႆႈၵျႃး သွၶ်ႉသိူဝ်ႈၵုတ်ႈ ၶိူဝ်သိူဝ်ႈၶုင်ႈၶွၶ်းၶၶ်ႉယဝ်ႉ လွမ်းတၢင်းလၵ်ၶႂၢႆးထဝ်ႈ ဢွၵ်ႉမႃးတၢင်းလၢၶ်း။ လႆႈၵျၶ်မုၵ်ႉၽွႆးဢၶ်ၶိုင်ႈၶွႆးဝၢင်း။ မိူဝ်ႈၵူဝ်ၶွႆၶ်ႉ ၵတ်းၶေႉငလႈ လုၵ်ႈ လၢင်ႈၶဝ်၊ ၽူႈၵ်မ်တူဝ်မျူဝ်ႉလႃး၊ မုထၢမ်းၵူဝ်လ်င်ၵျၢႆးပျၶဝ် ဢွမ်ႉၽွႆးယူႉၵိမ်းမုၵ်ႉၽွႆး။ ၵတ်းၶေႉ ငလႈ လႆႈမ်းၽေႈဝ်ႉၵွၶ်ႉ။ ၶဝ်တိုၵ်ႉၵိၶ်ၶမ်ႉၶ်င်ႈၶူမ်။ ဢၢႆႈၵျႃးယွၶ်းၶမ်ႉၵွၵ်းၶိုင်ႈ တျႉသုၵ်ႈ ၶေႈ။ ၶဝ်ဢဝ်ၵွၵ်းၵ်ၵ်ႉလူင် တ်မ်ၶမ်ႉဝ်ႉၶၶ်ႉၵျေ မႃးပၶ်။ ၶွႆးၶၶ်ႉပႃး ၵွၵ်းငိုၶ်းဢွၶ်ႉလုၵ်ႈ ၶိုင်ႈ။ ပ်ၶ်ၶမ်ႉမိုဝ်းပၢၶ်းတ်င်ႉလီတၢႆးဢၶ်ၶိုင်ႈ။ တၢင်းၶွၵ်ႈၵွၵ်းၶၶ်ႉ ပႃးၵျၢင်းမွၵ်ႉၵျၢင်းၼူဝ်း ၵျၢင်းၵူၶ်းဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉလုၵ်းၶိူဝ်လၢၶ်းၵျေ ထျၶူတ်ႉယူႉၶၶ်ႉ သၢႆလႅင်းမ်ၶ်းဢွၵ်ႉမႃး။ တၢင်း ၵ်ပုၶ်ႉၶၶ်ႉ ၶႂၢႆးတူၵ်းတၶ်ဝ်ႉ။ ယူႉထၢင်ႈၵမ်းၶိုင်ႈ ၶႂၢႆးၵျၢႆလၢႆၵူႉသေ မီးမွၵ်ႉၵုမ်ႈသုမ်ႉၵူမ်ႉဝ်ႉ ၶိူဝ်ၵၢင်ပၢင်ႉ။ ၽွင်ၶမ်ႉတီႈတၢတ်ႉၵျေႈ ၼိၶ်ႈၵူႉတိူဝ်ႉမွၵ်ႉၵုမ်ႈ။ သၢႆလ်တ်ႉ တီႈတျဝၶ်း သၢတ်ႉၶိူဝ်မွၵ်ႉၵုမ်ႈ။ ထၢင်ႈလူဝ်းၶိုင်ႈ မွၵ်ႉၵုမ်ႈၵျေႈ လ်ၶ်ႈပႆႈၵူႉ။ ၵွပ်ႈသၢႆလ်တ်ႉငလႈ ၵူဝ်ႈ မၢပ်ႈသွႆလႅင်း မႃးတၵ်းဝၢၶ်ႈ။

မူဝ်ႈၶမ်ႈဝႃး မျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၶွင်တင်းႁွတ်ႊသီႊထိူဝ်ႊ မီးဝႆႉၶပ်ႉမၢႆၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။ တေႁူႇလႄႇတၢင်းႁွင်ႇ တီႈၵၢၼ်မီးမိူင်းသူႈ ၵၢၼ်ၵႂ်သၢဝ်းလၵ်း။ တေလႆႈႁူႇထူပ်းမျူဝ်ႉလႃးမိူင်းသူႈ။ လႆႈပွင်ႇၶႃဝ်ႇဝႆႉ လွင်ႈဢႃႈႁူးၶဝ် တေၽဵဝ်ၶႃဝ်းလွၵ်ႈဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။ မျူဝ်ႉလႃးမိူင်းသူႈၵေႃႈ ပွင်ႇၶႃဝ်ႇၼိုၼ်း တေလႆႈႁၼ်ၵၼ်လႄႈလူမ်းတေႉယူႇဝႃႈ။ တေႁပ်ႉႁွင်းယူႇၼႆ။ လိူမ်မူဝ်ႈၶမ်ႈဝႃး မွၵ်ႇလဝ်ႈၶေႃင်းလေးၽၢင် တႃႇလွမ်းလႄႇ။ မၼ်းၵေႃႈဝႃႈ တေလွမ်း။ တၢမ်တူဝ်မျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၶွင် တေႁႃႈ ၵႃးသူင်ႇပၼ်။

ၵၢင်ၶိုၼ်လဝ်ႉ ၵိၼ်ၶမ်ႉၶဵင်ႈတင်းၶႂ်ႇၵႂ်ႇယဝ်ႉ မူဝ်ႈပႅတ်ႇမူင်းပၢႆၼၼ်ႉ ဢွၵ်ႇမိူင်းၶွင်မႃး တႃႇႁူႇမိူင်းသူႈ။ မျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၶွင်ႁေႃႈၵႃးၼႅၼ်ႇ။ ႁွပ်ႈလႆႈႁေႃႈၵႃးလႄႈ ဢမ်ႇမေႃၶႃၼ်ႉ။ မေႃႁေႃႈတၢင်းထူၼ်ႇလီလီ။ ဢႃႈႁူးယွင်ႈယေး မၼ်းထုၵ်ႇလီပဵၼ် ႁူၼ်းႁေႃႈၵႃးၶႄႉၵၼ်ၼၼ်ႉ။ မေႃႁေႃႈၽိုၼ်ႈၽိုၼ်ႈႁွပ်ႈလုမ်းဢမ်ႇႁႃး မေႃဝဝ်ႈဢုၵ်းလုၵ်းသေႁေႃႈလီလီ။ မူၼ်ဝျူႇႁိႇ [125] ၶီႇမႃႉၶေႃႉ ၶိုင်ႈ မေႃၶီႇမႃႉလီလီၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်တႄႉ ႁူၼ်ႈၼူဝ်မႃးလွမ်းတၢင်း။ ယိုင်ႈႁႃးဢွင် ယိုင်ႈ မၼ်းႁွင်ႉၽိုင်းၵိုင်းၵိုင်း။

မိူင်းသူႈၼႆႉ မီးၶူဝ်ၽွင်ႇၶမ်ႉပၢင် ဢၼ်ၵႂ်ယူႇတင်းၵႃးပႃ။ ႁူလုမ်းႁႃႈ လႆႈႁေႃႈလွမ်း သိၼ်ႈတၢင်းႁႃးလႄႈ ၶၢဝ်းတၢင်းယၢဝ်း။ ပေႃးၽဵဝ်တီႈၽွင်ႇၶမ်ႉ မီးၼူဝ်မႆႉ ဢၼ်ပိၼ်လႅၼ်လိၼ် ၼၼ်ႈ မိူင်းသူႈ–မိူင်းၶွင်။ တၢမ်တူဝ်ဢမၢတ်ႈၶျူၵ်ႈ [126] မိူင်းသူႈ မႃးႁပ်ႉတီႈလႅၼ်လိၼ်။ ဢမၢတ်ႈၶျူၵ်ႈၼႆႉ ပဵၼ်ႁူၼ်းၶုမ်ႇ ၶႅင်းၼိုဝ်းပီႈၶွင်ႉမျူဝ်ႉလႃးၶဝ်ၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ပေႃးႁၼ်ႁွတ်ႊသီႊထိူဝ်ႊ မၼ်းၶႆးၶႄ လွင်ႈမၼ်းလႆႈယိုဝ်းႁၼ် တင်းႁူၼ်းၶႄႇၵႃႉယၢႈၽိၼ်ႇၶဝ်။ ဢူဢႆပၢင်တိုၵ်းၼၼ်ႉ ဢမ်ႇပႆႇႁႃႈ။ မီးႁူၼ်းၶႄႇပဵတ်ႇၵေႃႉ ပႃးလဵဝ်းပႃးႁွင်ႈသေ ၶၢမ်ႈလႅၼ်လိၼ်မိူင်းသူႈ။ ၶဝ်ပႃးမႃး ယႃႈၽိၼ်ႇတင်းၶမ်ႉ။ ႁူႇႁုၵ်ႉသွႆႉၵၼ်တင်း မုထၢမ်းႁူဝ်လႅင်မိူင်းသူႈၶဝ်သေ လႆႈပိုတ်းယိုဝ်းၵၼ်။ တၢမ်တူဝ်ဢမၢတ်ႈၶျူၵ်ႈ ဢွၼ်ႁူဝ်ယိုဝ်းၶႄႇ။ မၼ်းလၢတ်ႈ ‘မၢၵ်ႇႁွင်ႈသၢမ်လုၵ်ႈ မိၼ်ႁူႇႁိမ်းၶၢင်ႈ ဢႃႈႁူးႁူႇ၊ ဢမ်ႇတူဝ်ႉသေလုၵ်ႈ’။ လႆႈထွမ်ႇလူမ်းမၼ်း ဝႃးပၢင်တိုၵ်းဢမ်ႇတူဝ်ႉမၢတ်ႇသေ ၵမ်းလႄႈ လဵပ်ႈမၼ်းလူမ်းလူင်လၢင်ဝႆႉ။ ဢမၢတ်ႈၶျူၵ်ႈ မေႃလၢတ်ႈႁူမ်းဢိုင်းၵလႅတ်ႈလီလီ။ သိူဝ်ႈၼူဝ်းတႆး ဢၼ်မၼ်းၼုင်ႈဝႆႉၼၼ်ႉ ဢဝ်မၼ်ႈသၢၵ်ႈၵလၢၵ်ႈယဵပ်ႉဝႆႉ။ တိူဝ်းဝႆႉမၢၵ်ႇႁူဝ်ၽိူၵ်ႇ လုၵ်ႈၶိုင်ႈ။ ပဵၼ်ႁူၼ်းမေႃ ၼုင်ႈၼူဝ်း ၼဵမ်ႉၼဵမ်ႉလဵပ်ႈလဵပ်ႈ။ ၶႄႇႁူၼ်းႁႃႉၵေႃႉၶိုင်ႈတႃႉၵေ ယိုတ်း လႆႈယႃႈၽိၼ်ႇတင်းၶမ်ႉဝႃး။

ႁွတ်ႊသီႊထိူဝ်ႊယွင်ႈယေးမၼ်း။ ဝႃးၶၼ်ႉ ၶၢမ်ႈၼုၵ်ႉႁေ ႁေႈလူးဝိင်းမိူင်းသူႈ။ ၵႂ် ထိင်ႈၶိုင်ႈလၵ်းႁွလုံး။ တီႈၶဝ်ႈဝိင်းၼၼ်ႉ မီးႁူၼ်းလုမ်းၶိုင်ႈ ႁပ်ႉတွၼ်ႈဢႃႈႁူးၶဝ်။ ႁူၼ်းႁႃပ်ႇ မွင်းသွင်ၵေႃႉ။ ႁူၼ်းႁႃပ်ႇႁွင်ႁူၼ်းယၢဝ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ ပႃးၼုင်ႈလုမ်းႁူၼ်းမႃးႁပ်ႉတွၼ်ႈ။ ႁႃးဢႃႈႁူး ၶဝ်ႁိုတ်းႁူႇ။ မူဝ်ႈၼၼ်ႉ မီးႁူၼ်းထဝ်ႈသၢမ်ၵေႃႉႁမ် လွင်ႈၶမ်းလႅၼ်ႈမႃးသေ ႁင်ႈပၼ်ၶိူဝ်ႈႁႃး မျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၶွင်။ မၼ်းမီးသုၼ်ႇလႆႈသုၼ်ႇပဵၼ် တႃႇႁင်ႈလွင်ႈၶမ်း။ ၵႂ်ႇႁွင်မွင်းႁေ ၶဝ်ႈမႃး ၶိူင်းဝိင်း။ ဢႃႈႁူးၶဝ်ႁူႇတီႈႁေ။ ႁူမ်ႈလွင်ႈၵေႃႈ လပ်းလွမ်းႁႃးဢႃႈႁူးၶဝ်မႃး။ ပူၼ်ႉၵၢတ်ႇမႃး။ လႆႈႁၼ်ႁူၼ်းလႃး ႁူၼ်းယိုင်း တိမ်ဝႆႉၶိူင်ႈၵၢတ်ႇ။ ၵၢတ်ႇလိူဝ်းၼႆႉ ပဵၼ်ၽၢင်ႁၢင်းမိူင်းတႆးဢၼ်

[125] Jockey
[126] t rwcsKy

ၶိုင်ႈ။ မီးႁူၵ်းလေး။ ႁူၵ်းႁိုၵ်းမိူင်း လိူဝ်းယူ,ၶၢဝ်သၼ်လွႆၶဝ်ၵေႃႉမူးၶဝ်ႈၵၢတ်, တႃႇသိုဝ်ႇတႃႇ ၶၢႆ။ လႆႈထၢင်, မၢင်လိူဝ်းႁမ်ႇလိူင်းၵိတ်းၵိတ်း။ မၢင်လိူဝ်းၶႄႈလမ်၊ ၶႄႈၶွင်ႇဝႆႉ။ သိူဝ်ႈၶူဝ်း ၶႄႈသီႁၢင်ႊလီ။ ၵၼ်ပႃးမွၵ်, ႁၢင်ႊၵၼ်ၵမ်ႇပေႃးလွတ်ႈၶမ်ႇမိူဝ်းၸၶ,ၶၼ်ႇ။

တီႈႁိမ်းတၢင်း လႆႈႁၵ်ၶမ်ႇတိုၼ်ႈသိၼ်ႈၶိုင်ႈ ၵၼ်မီးၶူဝ်ၵဝ်,ၵၼ်ၶိုင်ႈ။ တီႈႁိမ်း ၶူဝ် သမ်ႇမီးထၢတ်ႈလေတီ ယၢဝ်းယၢဝ်းသုင်သုင်။ လႆႈႁၵ်သဝ်ၶမ်းၶပ်ႇလမ်ႈ။ မီးႁူၵ်,ႁၢင်ႊ ပုတ်ထလဝ်ႈလၢမ်,ပူလ်ႈဝႆႉ ၶႂ်းၵူးမၢင်,ထၢတ်ႈ။ ပေႃးပူၼ်ႇၶူဝ် တေလႆႈႁၵ်ၵျေႃမိူင်းသူႈ။ ပၼ်ႈ ႁူၵ်းမႆႇၵဝ်,လူင်လင်ၶိုင်ႈ။ ၵမ်,မီးလွင်ႈၸမႈႁုမ်းသင်။ မိူဝ်ႈၵၢႆႈႁူးၶဝ် ၶူႇ,တီႈၵျေႃ လႆႈႁၵ် ႁူၵ်းထဝ်ႈၵေႃႇၶိုင်ႈ လုၵ်းယူ,တီႈႁူဝ်ၶူဝ်လႆႁၢၼ်ႇၶိူဝ်။ မီးၶႄႈၶိမ်မၼ်ႈ။ ၵမ်,ပိင်းလွႆတႃႇ,လုၵ်း ႁပ်ႇတွၼ်ႈ တီႈႁူဝ်ၶူဝ်လႆၸလႈ လူင်းမူးတိၼ်ၶူဝ်လႆသေႁပ်ႇ။ လၢတ်ႈၶၢမ်းမၢၼ်ႊတူင်ႇတၵ်ႇၵၼ်။ မၼ်းပၼ်ႈမျူဝ်ႇလူး မိူင်းသူႈယဝ်ႇ။

မျူဝ်ႇလူးမိူင်းၶွင်၊ ႐ွတ်းသီးထိူဝ်း တင်းၵၢႆႈႁူး လွမ်းၶူႇ,တၢင်းလင်မၼ်းသေ ၶင်ႈတီႈႁွင်ႈပပ်ႇ။ ၸမႈယိင်းလဝ်ႈႁူၵ်းၶဝ်ၸတ ၵမ်,ၵွၵ်,မူးတၢင်းၶွၵ်ႈ။ ၶဝ်မီးတၢင်းလင်ႁွင်ႈ ပလၢင်,။ လဝ်ႈၶမ်ႇၶူဝ်ၶူႇ,တီႈၶဝ်။ မိူဝ်ႈၵမ်,ပႆ,ၶူႇ,ၶၼ်ႇ လမ်,ႁူဝ်မျူဝ်ႇလူးၶူႇ,။

မျူဝ်ႇလူးမိူင်းသူႈၵေႃႈ လွႆတူင်ႇၶိုင်ဝႆႉ မိူၼ်ၵမၢတ်ႈၸူၵ်ႈ ႐ွပ်ႈလႆႈယိုဝ်းၵၼ်တင်း ၸၶ,ႁူၵ်းႁၢႆႉ။ ၶဝ်ပေႇၸလႈ ၶဝ်လူမ်းဝႆႉ။ ၵဝ်လၢပ်,ၵဝ်႐ွင်ႈ ၼၶၼ်းၵၼ်ယိုဝ်းၵၼ် တီႈလွၵ်ႇ တီႈလိၼ်, မိူၼ်မိူင်းမၼ်းၶၼ်ႇ ပၼ်လွင်ႈယိင်ႈယွႆ,ၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ၼေႃ,ၼူႈၶိၼ်တၢႆၵေႃႇၶိုင်ႈ။ ယိုတ်း လႆႈယႃႈၼိၼ်,။ ၶွၵ်ႈသေၶၼ်ႇ ပိုၼ်ႇပွႆ,ၶိူင်ႈယိပ်းသေလိၵ်ၼ်ႈပႆးၶူႇ,။ ပၼ်ပၢင်တိုၵ်းၵွၼ်,ၵၼ် ၶိုင်ႈ။ ႁူလ်းၵူႈ ယိင်ႈယွႆ,သေသိုၵ်းၵမ်,ၼႃႇ,ၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ႐ွပ်ႈၶႆ မျူဝ်ႇလူး လင်,ပႃးလွႆပႃးၶေႃး ၶႆးလွင်ႈပၢင်တိုၵ်းၶၼ်ႇ။ ၶၢဝ်ၼိူၼ်ႁိမ်းၵၢႆႈႁူးၶဝ် တၢင်,ဝႆႇယႃႈၼိၼ်,သွင်လွၵ်း။

'ၶူမ်တူလ်းၵၼ်ၶႆႇၸလႈ' မိပ်,ၵဝ်လွၵ်းၶိုင်ႈသေပၼ်။

ၵၢႆႈႁူးၶူမ်တူလ်း။ လႆႈၵၢႆႁၢဝ်ႇႁၵ်ႇမိၼ်သုမ်ႈ။

မျူဝ်ႇလူးမိူင်းသူႈသိုပ်,ၶႂ်း။ 'ၶဝ်တိတ်,မ်ပ်း ယူ,တီႈႁူၵ်းၵွၼ်,ၶႂ်းထိူၼ်,။ လႆႈၶၢဝ်, ၸလႈ ႁဝ်းလွႆႇႁၢင်ႈႁၵ်းၵူးလေႃ,ရီ,။ မုထၢမ်းႁူဝ်လိင်မိူင်းသူႈၶဝ်ၶိ,ၵူးလွမ်းၶူႇ,။ ၶၢဝ်းတၢင်း ၶၼ်ႇ ပေႃးပႆတေႁိူင်သွင်ဝၼ်း။ မိူဝ်ႈၵဝ်ၵူးၶူႇ,ၶၼ်ႇ ႁိူင်သီ,လုဝ်ႊမူင်း႐ွလ်း။ ဝိတ်ႇလွမ်ႇႁူၵ်း ၶၼ်ႇ။ ႁူလ်းၵူႈ ပၼ်သိင်ႁွႆႈၶဝ်ၼႃင်ႇ။ ယဝ်ႇၵေႃႈ ၵူႈလႆႈပိုတ်းယိုဝ်းၵၼ်။ ပၢင်တိုၵ်းႁၢဝ်ႈႁိင်း'

မၼ်းၵဝ်လူမ်းၶႆႇ လၢင်ႊလၢတ်ႈလွင်ႈပၢင်တိုၵ်းၶၼ်ႇႁိူင်ႁိူင်။ တီႈၶႄႈမၼ်း လႆႈႁၵ် ႁွႆးတင်းၶမ်ဝႆႉယဝ်ႇ။ ႁူလ်းၵူႈတိုၵ်ႇယုမ်ႇသွႆဝႆႉ။ မၼ်းပၼ်ႁူၵ်းၶပ်ႇထိုဝ်ၿႅးၵေႃႇၶိုင်ႈ။ မၼ်း ၶပ်ႇၶိုင်ဝႆႉ တႃႇ,ၵွၼ်ၶၵ်,ၶူႇ,ၸၶ ထၢတ်ႈလိူဝ်းမၼ်းၵေႃႇ,ဝႆႉၶၼ်ႇ။ မိူဝ်ႈၼိဝ်ၶူႇ,တီႈထၢတ်ႈၶၼ်ႇ ၵၢႆႈႁူးၶဝ် ယိပ်းတူလ်းၵၼ်မၼ်းၸၶ၊ လႆႈလၢတ်ႈၶၢမ်းယွင်ႈယေႃး ၵၼ်ၶိုင်ႈယဝ်ႇၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ဝၢႆး ၶၼ်ႇၵွၼ်ၵၢႆႈႁူးၶဝ် ၶူႇ,တီႈၵျေႃမွႆ,။ လၢတ်ႈဝူႈမၼ်းၵေႃႈ ပၼ်ႁူၵ်းၶိုတ်းၵပ်ႈပၢၼ်ၵေႃႇ ၶိုင်ႈ။

'ၵျေႃၵၼ်လႆႈႁၵ်မူးၶၼ်ႇ ၶင်,သူလႆႈႁၵ်ယဝ်ႇ။ ၵမ်,ၶိုတ်းၵပ်ႈယဝ်ႇ။ ယၢမ်းၶႆႇ တေၶူႇ,ၸၶၵျေႃမွႆ, ၵၼ်ႁိတ်းဝႆႉႁွႆႈၶိုတ်းၵပ်ႈ'

ၵဝ်ၼႂ်းမျူဝ်ႉလႂ်းမိူင်းၶွင် ၶူၺ်ႇတီႈႁဵၼ်းမွၵ်ႈ။ ၶၢင်းၼၢင်တီႈၶဝ်ႈဝၢင်းႁဵၼ်းၶၼ်ႉ မီးတေႃမႆႉ ၵၼ်ၶိုင်ႈ ႁၢမ်ႉသုင်ၵိတ်းၵိတ်းငလႈ တုမ်ႉမ်ၶၼ်ႈတင်းၵီႇယၢႇၼႂ်း။ မျူဝ်ႉလႂ်းမိူင်းသူႈ ၵမ်ႇ လၢတ်ႈသင်။ ၶေႃႉလႆႈႁၶ်ၶႄႈမၼ်း ၽွႆလွႆၶေႈတေႃႉယူႇ လွင်ႈမၼ်းတွင်းမၢဝ်ႉၵၼ်ၶၼ်ႉ။

ၵိုတ်းၼႂ်းတီႈႁူမ်ႈ။ ပေႃးလူင်းၼႂ်းယဝ်ႉ ပႆတွႆႈႁဵၼ်းလွမ်းလဝ်ႈၵိူၼ်းၵွၼ်ၶူၺ်ႇ။ ၶွပ်ႈသင် လႆႈဝႃႈတွႆႈႁဵၼ်းၶၼ်ႉ ႁဵၼ်ႈမီးၶိူဝ်သဝ် လိူဝ်းသုင်မွၵ်ႈသၢဝ်းထတ်းၶၼ်ႉငလႈ လင်ႇလႆႈဝႃႈ တွႆႈႁဵၼ်။ ၶႆႉပ်ၶ်မ်ပ်ႇယၢင်ႇမိူဝ်ႈၶွၼ်ႇၶႆ ၽွႆၽွႆၶေႈႁူႉယူႇ။ မႆႉလိူဝ်းတိုဝ်းဝႆႉၶႆႉ ပ်ၶ်မႆႉလီမႆႉ ၼ်မ်ႉ။ ၶမ်ႉမိုဝ်းၶေႈၵျႃႉ။ ၵၼ်လီလွၼ်ႉလွၼ်ႉယဝ်ႉ။ ႁူလ်းၼႂ်ႈ မ်ပ်ႇယၢင်ႇငတႉ ပ်ၶ်မ်ပ်ႇယၢင်ႇ မိူဝ်ႈၶွၼ်ႇ။ ၶၼ်ႉငတႉ ၼပ်းၼ်ႇၼၶ်တင်း သ်ၶ်းႁူၶ်ႈၼဝ်ႇ ၵမ်ႇဝူၶ်ႉသွၼ်ႇ တႃႇသ်ၶ်းႁူၶ်ႈ မွႆႇၶဝ် လိူဝ်းၶိုတ်းၼၢပ်ႈၶၼ်ႉ။ တေႃႈလဝ်ႈၽေႃႉလႆးၶႃႈ ယင်းပိုၼ်ႉပွႆႇပ်တ်ႈမ်ပ်ႇယၢင်ႇၼဝ်ႇသေ ၵ်တ်းႁဵၼ်းမွၵ်ႈ။

မျူဝ်ႉလႂ်းမိူင်းသူႈ သပ်းလ်င်းငၶလွင်ႈႁဵၼ်းမၼ်း။ ‘ႁဵၼ်ႈ ၵ်တ်းႁႅႈၶိုတ်းၼၢပ်ႈဝႆႉ။ တၢမ်တူဝ်ႁဝ်း တ်င်ႇမ်ပ်ႇယၢင်ႇႁဵၼ်။ ယဝ်ႉၶေႈ လၢင်ႈမေႃမိုဝ်းၶၢင်းမိူင်းသေၼၢႆႇ။ သူတေဝႃႈၵမ်ႇ မီးၵွင်ႈၵၢပ်ႇၶမ်ႉ။ ပွင်ႇဝႃႈ ႁႂွင်ႈၵၢပ်ႇၶမ်ႉ ၵိင်းၼလ်တ်ႈၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉၶူၺ်ႈ။ ႁဝ်းၵမ်ႇမေႃ မိင်းမဝ်းလွမ်းလေးလိမ်ႇမ်ဝ်းၶၼ်ႉ။ ႁဝ်းၶတ်းလွႆတႃႇၶိုတ်းပ်င်း တင်းၼၢပ်ႈပၢၼ်။ ၵၼ်မီးတၢင်း ပုၼ်ႉၶၼ်ႉ ႁၶ်ငၶႇ? ထၢင်ႇဝႃႈပ်ၶ်သင်။ ၶၼ်ႉပ်ၶ်ၵိူၼ်းလေႃႉ။ မိူဝ်ႈၵွၼ်ၶၼ်ႉ ပေႃး ၵွၵ်ႇတၢင်း ႁဝ်းၶီႇၵၼ်ၶၼ်ႉတႃႇသေႇ။ မိူၼ်ၵဝ်ဝေႃးၵဝ်ပွင်တၢင်ႇဝႆႉၶိူဝ်လေႃႉ ၵမ်ႇလွႆႈၵိူဝ်။ ထိုင်ယၢမ်းၶႆႉငတႉ ၵမ်ႇပ်ၶ်ၶီႇလေႃႉၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ယၢမ်ႈၶီႇမႃႉ၊ ၶီႇလၢင်ႉ၊ ၶီႇလေႃႉ။ ပေႃးၶူၺ်ႇ ၶူၺ်ႇမႃးမႃးၶီႇလိူဝ်းၶၼ်ႉၶွလ်း။ ယၢမ်းၶႆႉထဝ်ႈမႃးယဝ်ႉငလႈ ၶီႇၼႂ်းၶွလ်းၵိူဝ်ႈ လင်ႇသၢင်ႇ တေႃႇ။ တီႈႁဝ်းၶေႈ မီးၼႂ်း။ မီးထ်င်ႈၼႂ်းလူင်လေႃႇၵီႇလမ်းၶိုင်ႈ။ ပေႃးႁဵၼ်းမွၵ်ႈယဝ်ႉၶူၺ်ႇ လုၵ်ႈ လၢႆးၶေႃႉတေပုတ်ႈတ်ၶ်းႁဝ်းၶၼ်ႉ တေလႆႈပုတ်ႈ ပႂ်းၶူဝ်းၶွင်ၶိုတ်းၼၢပ်ႈ’

မိူဝ်ႈၵွၵ်ႇႁဵၼ်းမွၵ်ႈမႃးၶိုၼ်းၶၼ်ႉ မျူဝ်ႉလႂ်းမိူင်းၶွင် ၶုၵ်းလွႆလႆႈတေႃမႆႉ တီႈၽၵ်းတူ သေ ၵိုတ်းၼႂ်းမၼ်းပ်တ်ႈ။ မျူဝ်ႉလႂ်းမိူင်းသူႈလၢတ်ႈ

‘ႁဵၼ်ႈငလႈ၊ မေႃမိုဝ်းႁဝ်းလိူဝ်ႈပ်တ်ႈ တေႃမႆႉၶၼ်ႉယဝ်ႉ’

ၽွင်းၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ်ငလႇတူလ်းၶၢင်းႁဵၼ်ယူႇၶၼ်ႉ မေႃမိုဝ်းမျူဝ်ႉလႂ်းမိူင်းသူႈၶဝ် တ်ပ်း လိူဝ်ႈပ်တ်ႈတေႃမႆႉၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ မၼ်းၵ်တ်းၵိူဝ် လွႆႉၶူၺ်ႇၶေႈၵမ်ႇလႆႈႁူႉ။ ၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ်ၶေႈ ၵမ်ႇ တၶ်းႁၶ် မၼ်းလွႆႉၶူၺ်ႇလိူင်ႉၵိူဝ်။ မျူဝ်ႉလႂ်းမိူင်းသူႈငလႈ လုၵ်ႈၶွင်ႉမၼ်းႁူးၶေႃႉ ပ်ၶ်ႁူၶ်း မီးမၢဝ်မီး။ ႁူၶ်းမိူင်းၶေႈၶပ်ႉယမ် ၶိူဝ်မျူဝ်ႉလႂ်းတေႃႉတေႃႉ။ ပေႃးႁဵၼ်ႈၼႂ်းၵွၵ်ႇမႃး ႁူၶ်းတႆး ၶေႃႉလွႆ ႁၶ်ၼႂ်းမၼ်းၶေႈ ၶုပ်ႉၶင်ႈၵိမ်းတၢင်းသေဝႆႈ။ ပေႃးၼႂ်းပူၼ်ႉ လင်ႇလုၵ်ႉၶိုၼ်း။ ၽိုင်ႈ ထုင်းၶႆႉ မီးတီႈႁူးမိူင်း။ ယွမ်းႁပ်ႉ ၵ်တ်းလွမ်းႁူးၶေႃႉ။ ႁူလ်းၼႂ်ႈ ၵွၼ်ၶုပ်ႉၶဝ်ႇဝႆႈ တီႈၼၢင် ဝ်င်းလူင်ဝႆႉငလႈ ၶၢင်းလွႆ ၵၢႆႈႁၢႆးလၢၵ်ႇလၢႆးဝႆႉ။

ၵွင်ႈလီလူဝ်ႇတူလ်းထ်င်ႈၶၼ်ႉ ပ်ၶ်ဝတ်ႉမုၼ်လဝ်ႈ တၢင်းလီၶွင်မျူဝ်ႉလႂ်း။ ၶၢင်းၶျွင်း လူင်ၶၼ်ႉ မီးႁူၶ်ႇၵၢင်းၽြေးလဝ်ႈသူႇၶိုင်ႈ။ မုၼ်လဝ်ႈၶဝ်ငတႉ ယူႇတီႈၶျွင်းလင်ၵွၼ်ႇၶၢင်းဝၢင်း။ ဝတ်ႉမုၼ်လဝ်ႈလိူင်ႉၶႆ ၵမ်ႇပႆႇယၢမ်ႈႁၶ်သေပွၵ်ႈ။ တီႈမိူင်းမၢၼ်းငတႉ ဝတ်ႉမုၼ်လဝ်ႈၵၼ်ဝႃႈ ၶၼ်ႉ ပ်ၶ်ၵွင်ႈတီႈလဝ်ႈၶင်ႈၶျွင်း တင်းတငပႂ်းမၼ်းယူႇသဝ်း။ တီႈမိူင်းတႆးငတႉ ၶျွင်းၼၢင်လူင် ၶႆႉ ဝႆႉတႃႇၶင်ႈၼၢၼ်ပႆမၢဝ်ၿြႂ်းၶွလ်း။ မၼ်းၶ်ႈႁႅႈ ငလႇတူလ်းၶျွင်းမၼ်းလူႇၶၼ်ႉၵိူင်ၵိူင်။ ႁူလ်း

ၵႃႈ တွင်ႉမႆႈၶႄႇယဝ်ႉၼႄႈ ႁႃင်ႈႁၢၼ်းတႃႇၵိၼ်ၶဝ်ႈၶွင်ႈ။ ၸူဝ်ႉလႃးမိူင်းသူႈ ၽိတ်ႈႁွင်ႉတႃႇမိူဝ်း ၵိၼ်ၶဝ်ႈၶွင်ႈ တီႈႁေႃမၼ်း။

ႁွတ်ႈသီးထိုဝ်းၼတ်ႉ ႁူႉၽိုင်ႈယၢမ်ႈၸူဝ်ႉလႃးမိူင်းသူႈဝႆႉၼႄႈ ဢဝ်တၢင်းၵိၼ် ပႃး လပ်းတူဝ်မၼ်းမႃးလႅမ်လဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ ၸူဝ်ႉလႃးဢမ်ႇမေလႅင်ႉလူၼတ်ႉ ဢမ်ႇလွင်ႈၶင်ႇၵဝ်ႇ။ ပေႃးလူဝ်ႇၼတ်ႉ တေလႅင်ႉယူႇဢမ်ႇႁႃင်ႉ။ ႁူလ်းၵႃႈ လွင်ႈလႅင်ႉလူၼတ်ႉ မၼ်းဢမ်ႇႁိတ်း၊ ဢမ်ႇ ပႃးလွႆ။ တီႈၶၢင်းယိင်းၶွႆးႁေႃမၼ်းၵေႃႈ ႁႃမ်ႈသီးဝႆႉ တႃႇလႅင်ႉလူႁပ်ႉတွၼ်ႈ ႁူၼ်းတၢင်ႇလၢတ်ႈ ၶဝ်။ မၼ်းပွႆႇဝႆႉ ႁွတ်ႈသီးထိုဝ်းတင်းဢႃႈႁႃး ယူႇၶွႆးႁွင်ႈပလၢင်ႇဝႆႉ။ မႃးသူင်ႇပၼ် ၵၢပ်ႇ ၶျေႃးၵလႅတ်ႈ ၵၢပ်ႇၶိုင်ႈ။ ဝႆးၶၼ်ႉ မႃးႁွင်ႉၸူဝ်ႉလႃးမိူင်းၶွင် ၸူႃႇၶွႆးႁွင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈမၼ်း။ တႃႇလဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်ၵေႃႈ ၶၢင်းယိင်းၶွႆးႁေႃၶဝ် ၵွၼ်ၸူႃႇလႅင်ႉတၢင်းလင်။ လႆႈဝႃႈ ဢႃႈႁႃးၶဝ် လႅၵ်ႇၼၽၵိၼ်ၶဝ်ႈ သၢမ်ၵွင်ႈသၢမ်တီႈ။ ဝႆးလင်မႃး တေလႆႈလၢတ်ႈၶိုဝ်းႁွင်ႈပလၢင်ႇတင်းၶမ် ထႅင်ႈၼလႈ လွင်ႈႁွင်ႈပလၢင်ႇမိူင်းသူႈ ၼတ်ႉ ဢမ်ႇလၢတ်ႈသင်ယဝ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃႈ ပပ်ႉဢႃႈႁႃးတႅမ်ႈ *Shan was a Queen* ဢၼ်ပိၼ်ႇၽႃႇ မၢၼ်းဝႆႉၶၼ်ႉၼတ်ႉ လႆႈႁၼ်တီႈႁွင်ပပ်ႉလိၵ်ႈ တီႈ တိၼ်ပလၢင်ႇၶၼ်ႉ ပပ်ႉၶိုင်ႈ။ ၽူႈၵႅတ်ႇလိၵ်ႈ ဢႃႈႁႃးၶဝ်ၼတ်ႉ တေသူၼ်လွင်ႈယူႇ။

ပေႃးၵိၼ်ၶဝ်ႈၶွင်ႈယဝ်ႉ ၵွၵ်ႇမႃးတႃႇၸူႃႇတူလႆးထၢတ်ႈလေးတီး ဢၼ်ၸူဝ်ႉလႃးမိူင်းသူႈ ၵေႃႇဝႆႉၶၼ်ႉ။ ပဵၼ်ထၢတ်ႈဢၼ်လႆႈႁၼ် မိူဝ်ႈဢႃႈႁႃးၶဝ်ၶဝ်ႈၶွင်ႈဝဵင်းမႃးၶၼ်ႉ။ ၸူဝ်ႉလႃး ဢဝ်ၵိုၼ်းၶဝ်ႈမၼ်းတင်းသဵင်ႈ သွႆႇၶွင်ႈၵေႃႇထၢတ်ႈ။ လဝ်ႈတႃႇၶၵေႃႈပဵၼ်မၼ်း၊ ပိသုၵၢၵေႃႈ ပဵၼ်မၼ်း။ ထိုင်တီႈတၢမ်တူဝ်မၼ်း ဢမ်ႇၸူႃႇၶပ်ႉဢုတ်ႇႁွလ်းယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်ၵေႃႈ လွမ်း ဢႃႈႁႃးၶဝ်မႃး။ လမ်ၵၼ်တင်းႁေႃယူႇၼလႈ ပႆတၢင်းၸူႃႇ။ ဢမ်ႇႁိူင် ပေႃးၶၢမ်ႈပူၼ်ႉ သၢင်ႇသီႈ သွင်တူဝ် ၽဵဝ်ၸူႃႇၶွင်ႈဝၢင်းထၢတ်ႈလဝ်ႈ။ တီႈၶၼ်ႉ ၼ်ၼ်ဝႆႉလေးလီ ဢၼ်ယွႆႇသေပိူၼ်ႈ ၵႃႈ ၶွင်ႈလေးလီဢႃႈႁႃးယၢမ်ႈႁၼ်မႃးၶၼ်ႉ။ လွင်ႈလီမူၼ်ႈၶူဝ်သိုဝ်းလွႆ တီႈမိူင်းမၢၼ်ႉၶႅ ပႃးသဵင် လေးလီဢၼ်ၶိုင်ႈ။ လႆႈဢဝ်ပွတ်းမႆႉတွႆႇၵိမ်းၶွပ်ႇမၼ်း။ လေးလီၵေႃႈပၼ်ႇလႆႇလႆႇႁွပ်ႈ သဵင် ၵေႃႈၼိၼ်ႈထိုင်ၽျႃႉၵၢင်ႁၢဝ်။ ႁူႉဝႆႉလဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်တေဝႆႈၶြႃးယွၼ်းသူး တၢင်တူဝ်ဢႃႈႁႃးၶဝ်။ လၢတ်ႈတီႈမၼ်း တႃႇတွႆႇလေးလီ။ လႆႈယွၼ်းဢၼ်ၵုလႃတ်ႈတီႈၸူဝ်ႉလႃး။ ပေႃးလၢတ်ႈတီႈၸူဝ်ႉ လႃးယဝ်ႉၵေႃႈ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ် ဢဝ်ပွတ်းမႆႉတွႆႇလေးလီႁိၵ်းႁိၵ်း။ ပေႃးလႆႈငိၼ်းသဵင်လေးလီ မၼ်းၶင်ႈတီႈပၢၵ်ႇၶႄႈၶြႃးသေ ယွၼ်းသူး။ ဝႆးၶၼ်ႉၼပ်ႉဝႆႈသၢမ်ၵမ်း။ ပေႃးယဝ်ႉ ဝၢၵ်ႈၼိၼ်း မႃးတၢင်းဢႃႈႁႃးၶဝ်သေ ယုမ်ႉၼၶ။

ဢႃႈႁႃးၶဝ်လွမ်းလင် ၸူဝ်ႉလႃးမိူင်းသူႈတင်းလဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်။ ၶဝ်ႈၶွင်ႈထၢတ်ႈ။ တီႈၵင်ႈ ပဵၼ်ႈတွင်ႈမုင်း ပႃးသီလႅင်သီၶမ်းဝႆႉ။ မီးဝႆႉသဝ်တၢင်းၶမ်းၶပ်ႉလမ်ႈ။ ႁႃင်းပၢၼ်းသီတင်း လိၵ်ႈသဝ် ၵိၼ်လဝ်ႈတႃႇၶ ဢဝ်လိၵ်ႈတႅမ်းၼ်ၵ်းဝႆႉၶၼ်ႉ။ ၼလႇပၼ်ႇတူလႆး ၶွင်ႈဝၢင်းထၢတ်ႈၶြႃးၵဝ်ႇ ၶမ်ႉ မိုဝ်းပၢၼ်ၵဝ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႉ။ ဝႆးၶၼ်ႉ ယွၼ်းဢၼ်ၵုလႃတ်ႈ တႃႇထႆႇႁႃင်းၸူဝ်ႉလႃး။ ဢႃႈႁႃးထႆႇ ဢဝ် ႁႃင်းႁူၼ်းထဝ်ႈမိူဝ်ႈႁွၼ်ႇ မေႃမိုတ်ႈၼိုၵ်ႉၶမ်ႇ ၶိမ်မၼ်ႈ လုၵ်ႉဝႆႉတွင်ႈလႅတ်ႇၶၼ်ႉ။

ပေႃးၼိုၼ်းၽဵဝ်ႁေႃ လႆႈထၢမ်ႁွတ်ႈသီးထိုဝ်း ထၢင်မီးလွႆ။ မၼ်းလီႉၼၶႁူႃႇတၢင်း ႁူင်ၼ်း ၵွၼ်ႇ ဢၼ်မူၼ်ထႅင်ပွႆႉယၢမ်းၶၼ်ႉ။ လႆႈဝႃႈမူၼ်ထႅင်ပွႆႉယၢမ်းသေတႃႉ ပဵၼ်ႁွင်ႈၶမ်ႉ ဢၼ် လုၵ်ႉတီႈႁူၼ်းလူင်ၵွၵ်ႇဝႆႉ တၢင်းၶွၵ်ႈသေ ၵႃႇၼူဝ်ဝႆႉၶၼ်ႉႁွလ်း။ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃး သၢမ်သိပ်းပီး ၶၼ်ႉၼတ်ႉ တီႈၵိုင်းၵလ်ၶၼ်းၵေႃႈ လွႆႉတိုဝ်းထၢင်မိဝ်းၶႆႉ။ ဝႆးသေ ၵိၼ်ႇႁိၼ်ႇၶယေႃႇပႃး

ယူႇလီၶဝ်မီးမႃး လင်ႇၵႂၢမ်းလၢႆႁူႉ။ တႃႇၽဵဝ်ထၢင်ၼႆႉ ၵႂၢမ်းၵႃးပႆ ၵႂၼ်ႇမႃး တၢင်းလၢၼ်းၵၢၼ် ၶိုင်ႈၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵႂၢမ်းၵႃးလတ်းၶူၺ်ႇ ႁိမ်းႁွင်ႈလုၵ်ႈၶိုင်ႈၶၼ်ႉ မီးၶၢင်းယိင်းႁူၼ်းၵျူၼ်းၶဝ် ၶင်ႈ ၵုပ်ႇၵၼ်ဝႆႉၶွင်းၶၼ်ႉ။ လဵပ်ႈၶဝ်ၵုၼ်ၵႂၢမ်းၵႃးၶူၺ်ႇ။ ၶေႃႉၶိုင်ႈလဵၼ်ႈလွမ်းမႃး တၢင်းလင်ၵႂၢမ်းၵႃး သေပၼ်ၵေႃၼ်လေႈ တႃႇတိုဝ်းၶွင်းထၢင်။

မျူဝ်ႉလၢႆးမိူင်းသူႈ

႑႘
တၢမ်းၶမ်ႈၵွၼ်ႇလီမူၼ်ႈသိူဝ်း

ၵၢႆႈႁူးၶဝ် ၽဵဝ်ႁၢႆးပႃးၶိုၼ်း မိူဝ်ႈသၢမ်မူင်း။ မျူဝ်ႉလႄးမိူင်းၶွင် ၵမ်ႇလွႆႈႁုၼ်းမေလၢတ်ႈႁၢမ်း။ ၵမ်ႇပႃးလွႆႈ တႃႇလၢတ်ႈႁၢမ်းၶမ်။ ႁူလႆးၵႂႃႇ ၵၼ်ၵၼ်လူဝ်ႇႁဵတ်းၶၼ်ႉၼၼ်ႉ ၵမ်ႇပၼ်လုတ်ႈ ႁၢမ်းသေပွၵ်ႈ။ မၼ်းၶတ်းလွႆႈႁဵတ်း။ တၢမ်းၶမ်ႈၼႆႉ မၼ်းၶပ်ႉၶိုင်ဝႆႉ တႃႇႁူႇၵိၼ်ၶျႃႇၵၼ်တီႈ တၢတ်ႇ။ ၽိတ်ႈႁွင်ႉဝႆႉတင်းဝၢၼ်ႈ။

ၵၢႆႈႁူးၶဝ်ႁေႃႈၵႂႃးႁူႇ တေႃႇထိုင်လႆႈငိၼ်းသဵင်ၶမ်ႉတူၵ်း။ ယဝ်ႉသမ်ႉ ၵၢႆႈႁူးၶဝ်ပႆ တၢင်း။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ် လဵပ်ႈၵျူႇဝႆႉ။ ႁုၼ်ႉၼူဝ်ႁေပႆယူႇတၢင်းၶႄႈ။ တႃႇၽဵဝ်တၢင်းၽၢၵ်ႈၶၼ်ႉ လႆႈလုင်မိူဝ်းမၼ်းႁေႃသူင်ႇပၼ်။ မၼ်းၼႆႉလဵတ်းသဵဝ်း မဝ်မၢင်ၵႂႃႉသေ ၵၢႆႈႁူးၶဝ်တင်းသဵင်ႈ။ ၵၢႆႈႁူးၶဝ်လူင်းမႃး ၶွင်းၵၢင်ႇပၢင်။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ် လဵၼ်ႈႁူႇတၢင်းၶႄႈ။ ဝူဝ်ႈထဝ်ႈလူင်တူဝ်ၶိုင်ႈ မူပ်ႇယူႇဝႆႉၵိမ်းတၢင်း။ ၵမ်ႇလႆႈႁၼ်တိၼ်သေၶွၼ်။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်ၵေႃႈ ႁူႇႁူမ်ႈတူလႆး။ ဝူဝ်း ထဝ်ႈလူင်ၶၼ်ႉ ၵမ်ႇလၢင်းပႆတၢင်းယဝ်ႉ။ လိုဝ်ႈယၢၼ်ဝႆႉ။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်မႆႈလွႆႈ တႃႇဝူဝ်းလူင်။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်လၢတ်ႈ ‘မၼ်းတေလႃႉယဝ်ႉ။ တေႁူႇႁူၵဝ်ယိူဝ်ႈတႃႇမၼ်းၵိၼ်’။

ဝူဝ်းလူင်ၶၼ်ႉ တေတၢႆယဝ်ႉ။ လဵပ်ႈၵမ်ႇမီးဝေတၶေႃသင်။ ႁူလႆးၵႂႃႇ မၼ်းတေတၢႆ ယဝ်ႉ။ ထိုင်ဝၼ်းမၼ်းယဝ်ႉၶႄႇ။ မၢၵ်ႇတႃႇမၼ်းသွင်ၶွၼ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇသႂ်ယဝ်ႉ။ တီႈၵိင်းၵလဵၼ်း ၼၼ်ႉ တူဝ်သတ်းၵေႃႈလီ၊ ႁုၼ်းၵေႃႈလီ ၵမ်ႇပၼ်တၢႆလိူင်ႉၼႆ။ ယိုဝ်းတၢႆပဵတ်ႈ။ ၵမ်ႇၶၼ်ႉ ၵွႆႇ ယႃႈတၢႆပဵတ်ႈ။ ၼၶလွင်ႈပွင်သၢင်ႈပၼ်ႁူႈ ၶဝ်ၵမ်ႇလႆႈၶၢမ်ႇယၢပ်ႇၼႆသေ တီႈပၵ်းပိူင်ၵေႃႈ ပူတ်း ပွႆႇဝႆႉပၼ်။ ၵၢႆႈႁူးၶဝ် ၵမ်ႇၶပ်ႉသွၼ်ႇ လွင်ႈတၢႆၼႆ ပဵၼ်ၵၼ်ၶၢမ်ႇလေးလိမ်ႇ။ ႁုၼ်းတၢႆးၶဝ် ၼၼ်ႉ ပေႃးထိုင်ဝၼ်းမၼ်းၼႆၼၼ်ႉ ပွႆႇႁူႈတူဝ်မီးလွႆၶဝ် တၢႆလႃးၽွႆလႃးမၼ်း။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ် ႁူႇ ႁူမွႆးၽၵ်းၵၢတ်ႇပီ ၶွႆးသူၼ်ၵိမ်းတၢင်းၶၼ်ႉသေ ႁူႇတမ်းပၼ်ၵိမ်းပၢၵ်ႇဝူဝ်းလူင်။ ဝူဝ်းလူင်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႇၶိုင်သေၵိတ်းယဝ်ႉ။

တူင်ႈၶေႃးၼႆႉ ႁၢင်ႈၶၢင်ၶႄႇ။ ၵၢႆႈႁူးၶဝ်ၽဵဝ်မႃး ၶွႆးတူင်ႈၶေႃး ၵၼ်မိူၼ်သိၵ်ႈၼူဝ် လႆၶၼ်ႉ။ ၶမ်ႉတင်းတူင်ႈၶေႃး တိတ်းလပ်းၵၼ်ဝႆႉ။ တၢင်းပုၼ်ႉၶၼ်ႉ မီးၶမ်ႉ။ သိၵ်ႈၼူဝ်လႆ တူင်ႈၶေႃး ၵၼ်တဵမ်ႇသေပိူၼ်ႈၶၼ်ႉ ႁၢင်ႈဝႆႉတၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ။ ႁုၼ်းဝၢၼ်ႈၶဝ်ၵွၼ်ၵၼ် မႃးၶွႆး ၵၢင်ပၢင်ႇတူင်ႈၶေႃးႁေ ၶင်ႈတွႆႈႁူမ်ႈယေးၶဝ်ႈယွင်ၶဝ်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ယွင်ၶဝ်ႈတၢႆးၼႆႉ ႁဵတ်းဝႆႉ တီႈ

သုင်မွၵ်ႇသိပ်းထတ်းၶၼ်ႈ။ လုၵ်ႈတီႈၵၢၼ်ႇၵျႃးၶဝ်ၽဵဝ်ဝႆႉၶၼ်ႈ ၵမ်ႉလႆႇၵျၢၼ်တၢတ်ႉ။ ၵူလ်းၵျႃး လႆႇငိၼ်းသိၼ်ၶမ်ႈ ၵ်ႂင်းၵ်ႂင်း။ ၶွႆးၶမ်ႈၵွၼ်ႉ ၵိမ်းၵၢၼ်ႇၵျႃးၶဝ်ၶၼ်ႈ မီးပူၵ်ႉၶမ်ႈတိမ်ဝႆႉ။

ၵဝ်ၽႄးၽၼ်ႉၽိုၼ်ၶိုင်ႇ သိူဝ်ႉၶိူဝ်လိၼ်ၵျေ ၵၢၼ်ႇၵျႃးၶဝ်သီႉၵျေႈ လွမ်ႈၵျၼ်ၶင်ႇ ၵျိတ်း ပၢင်ဢိၼ်ၶမ်ႈၶၢင်ႇ။ မူိၼ်လႆႇၵွၵ်ႉ ပၢင်မူၼ်ႇသိူဝ်းဢိၼ်ၵျေ့ တီႈၽွင်ႉၶမ်ႈတိမ်းသ်ၶၼ်ႈ။ ၵမ်းၶိုင်ႇ ငွႆးၶမ်ႈၶၢင်ႇၽဵဝ်မႄး။ လႆႇၵျၼ်ၶဝ်ႇမုၼ်းၶႆႉၵႆႉ၊ မၢၵ်ႉမႆႈမွင်၊ ၶဝ်ႇမုၼ်လၢင်၊ ထေႃး ပၢတ်ႇ။ တႃႉၵူၼ်းဝၢၼ်ႇၶဝ်ၸတႈ လိၵ်ႈလူၶမ်ႈၶၢင်ႇ။ ၶဝ်တေႈ ၶင်ႇလွမ်းၵိမ်းၵွမ်းယွင်ၶဝ်ႇလူင် ၶၼ်ႈ။ ၵမ်ႉပေႃးဢၼ်ၵျၼ် တင်းၵၢၼ်ႇၵျႃးၶဝ်ၵျႃးၵူဝ်။ ၵူလ်းၵျႃး ၵွင်ႇပဝ်ႉၵၼ်ၶိုင်ႇ ၶၼ်ႇၵျၼ်ဝႆႉ ၶွႆးၸၵျႇၵၢင်။ မၢင်လိူဝ်းၸတႈ မီးသုၼ်ႉလႆႇသုၼ်ႉပိၼ် တႃႉလႆႇၶင်ႇလမ် မျူဝ်ႈလၢႆး။ ၶွႆးၶဝ်ပႃး ပူႉၵိင်ၸလႇၵူၼ်းၵျိၼ်းမၼ်း၊ ၶၢင်းသၢဝ်ၵျၢင်းလီ ၶွႆးဝၢၼ်ႇၶဝ်ၵမ်ႇၽွင်ႇ။ ၵၢၼ်ႇၵျႃးလၢမ်းတူလ်း မူိၼ်ၶွႆႇၵူႇလဝ်ႇမျူဝ်ႈလၢႆးၵျူႈ လွင်ႇဝႃႇၶဝ်မီးယူႉၵၼ်ဝႃႇၶၼ်ႈ။ ၶဝ်ၵမ်ႉလွႆႇၵူၼ်းလမ်လွႆမျူဝ်ႈ လၢႆး။ ပိၼ်ၵျေႈလႆႇထုၵ်ႉၵျပ်ႈ ၵၼ်လဝ်ႇမျူဝ်ႈလၢႆး ယိုၼ်ႇပၼ်ၶၼ်ႈ။ မျူဝ်ႈလၢႆး တေၵဝ်ၶဝ်ႇ မုၼ်းပီႉသၵိတ်ႇ ၵမ်ႉၶၼ် ၶဝ်ႇမုၼ်းလၢင်ၵၼ်တႃးထေႃးပၢတ်ႇၶၼ်ႈ တေယိုၼ်ႇပၼ်ၶွႆးၶဝ် သေၵျေႈၵျေႈ။ မူႉလုမ်းဢိၼ်ၵျေ့ ဢိၼ်ၵျၢင်းၽွႆၵျၢင်းမၼ်း။ လဝ်ႇၶမ်ႈၼူဝ်ၵျေႇ လၢတ်ႇလွင်ႇၵူၼ်ႈ ၶူဝ်။ မၼ်းၶွၼ်းၵူဝ် တႃႉၵျပ်ႈၵဝ် ၶဝ်ႇမုၼ်းၶႆႉၵႆႉၼိပ်းၶိုင်ႇ ၵၼ်မျူဝ်ႈလၢႆးယိုၼ်ႇပၼ်ၶၼ်ႈ ယဝ်ႈ လင်ႉၵျပ်ႈၵဝ်။ မၼ်းၵျိတ်းၵျၢင်း ဝႆႉၶၵ်းၶၵ်းၶျေၶျေၸတႈ ၵမ်ႉလွႆႇ။ မူၼ်ႇၶူဝ်ဝႆႉ။ လၢႆး မၼ်းထိၼ်ၶဝ်ႇမုၼ်းၶၼ်ႈ ၼွႆႇငၢႆးၼိုၼ်းတေတွၼ်ႇပၼ် တီႈမျူဝ်ႈလၢႆးယဝ်ႈ။

ဝၢႆးသေဢိၼ်ၶမ်ႈၶၢင်ႇယဝ်ႈ ၵူႉတီႈတၢတ်ႉ ၵၼ်မီးတီႈပႃႉမႆႈသုတ်းၶၼ်ႈ။ တီႈၽွင်ႉ ၶမ်ႈ မီးမႆႈၵျႆးလူင်တူၼ်ႇၶိုင်ႇ။ လဝ်ႇၶမ်ႈၼူဝ် ၵူႉၶင်ႇတွႆႇမႆႈၵျႆး ၵဝ်မိုဝ်းလုမ်ႉၶွႆးၶမ်ႈၵျေ ၵိၼ်ႇ။ မူိဝ်ႇၶၼ်ႈ ၵၢၼ်ႇၵျႃးၵွင်ႈလိုဝ်ႇမၼ်း။ မူိဝ်ႇမၼ်းၵျိၼ်တူလ်းမႄးၶၼ်ႈ တွၼ်းထႆႉၵျၢင်းၵဝ် ၵမ်းလိဝ်။ မၢင်ပွၵ်ႇၼ်ပ်းၵျၢင်းၼ်ပ်းၶိုင်ႇၶႆႈ မီးၵ်ႂင်းတႃႉလွင်ႇတၢင်းသေပိူင်ပိူင် ၵွၵ်ႉပိၼ်မွႆႉၼိုၼ်း။ ပေႃးၵျၼ်ၼ်ပ်း ၵျၢင်းၶႆႈၼိုၼ်းမူိဝ်ႇလွႆၵျေႇ ၶုၵ်းလွႆလႆႇ တၢမ်းၶမ်ႇၵျၢင်းလီၵွၼ်ႉၵၼ်ၶိုင်ႇ။

ပေႃးၽဵဝ်တီႈတၢတ်ႉၶမ်ႈ ၵျၢမ်ႈလပ်းသိင်ႉမႃးၵိတ်းၵိတ်း။ ၶမ်ႈပွပ်းပ်ပ်းၵွၼ်ႉတၢင်း ပုၼ်ႈၶၼ်ႈၵျေႇၽိပ်ႈလိၵ်းဝႆႉ။ တီႈငဝ်ႇၵွၼ်ၶမ်ႈၵွၼ်ႉၶၼ်ႈ မီးသၢႆသီၵူးလိူဝ်းလီးၶိုၼ်ႇၵူႉၶိူဝ် ၽျႃႉ။ ၵွင်ႇတီႈၵၢၼ်ႇၵျႃး လုၵ်းဝႆႉၶၼ်ႈၵျေႇ ၶမ်ႇမႃးလွႆးလွႆး။ တၢတ်ႉၶႆႈၵျၢင်ႇ။ ၶမ်ႈတူၵ်းဝႆႉ တင်းလူင်။ ပေႃးၵျေႇၵူင်းပၼ်ၽွႆးၽျႃႈလွႆႈ ၵ်ႂင်းၶမ်ႈလင်ၶိုင်ႇလိုင် ၶွႆးမူိင်းၶွင်မူိင်းသူႇ သွင် မူိင်းၶႆႈ ၽွႆးၽျႃႈတေၵူိဝ်ႇလိၼ်းၵူႉ။ မူိဝ်ႇၵၢၼ်ႇၵျႃးတိုၵ်ႈ တူလ်းယူႉၶၼ်ႈၵွလ်း လပ်းသိင်ႉၶမ်ႇမႃး။ သိၼ်ၶမ်ႈၵျေႇၵ်ႂင်းမႃး။ လူမ်းၵွၼ်ႉၽတ်ႈမႃးၵမ်းၶိုင်ႇၸလႇ ၶမ်ႈပွပ်းပ်ပ်းၵွၼ်ႉၶဝ်ၵျေႇ လုၵ်ႈ မႃးၵမ်းလိဝ်။ ၵတ်းလၢင်ႇမႃးၵမ်းလိဝ်။ လုၵ်ႈတီႈတၢတ်ႉ ၵၢၼ်ႇၵျႃးၶဝ်ဝၢၵ်ႇမူိဝ်းမႃး။

ၵၢၼ်ႇၵျႃးၶဝ်ပႆႉလွမ်းတူင်ႇၶႄး ထိုင်တီႈၵွင်ႇဝႆႉၵျႃး။ ၶူၵ်ႉၶဝ်ၵျေႇ ၵွၼ်ၵျၼ်မိၼ်မႄး ၵူႉတီႈၵွၼ်းၶဝ် တေၶွၼ်းၶၼ်ႈ။ သိၼ်ပိၵ်ႉၶူၵ်ႉၵူၵ်ႉၵၢင်ႉသူပ်းလိူင်ၵျေႇ လႆႇငိၼ်း။ ထိၼ်ႇသမ်ႈ ၵျလမ် လိူဝ်းမီးယူႉတီႈၶိူဝ်ၵမ်ႉၽျႃႈ ၵူးတီႈၶၼ်ႈၵျေႇမိၼ်မႄး။ ဝူဝ်းလူင်တူဝ်မူပ်ႉယူႉဝႆႉ မူိဝ်ႇ ၵႆႇၶၼ်ႈၵျေႇ ၶွၼ်းထင်တၢႆႇၵူႉယဝ်ႈ။

ၵျေႇၵျႃးၵျေပွၵ်ႇမႃး။ ၵမ်ႉလႆႇငိၼ်းသိၼ်လဝ်ႇၶမ်ႈၼူဝ်။ တိတ်ႉမႃးလွမ်းတၢင်း။ ၵွပ်ႇ ဝူဝ်းလူင်တၢႆၸလႇ ၶေႃးၼူမ်လွမ်းဝႆႉၵျူဝ်။ လိူင်ႈၶႆၵျေႇ ၵမ်ႉလၢင်းလွႆႇလႆႇ။ သတ်တဝႃလွႆၵျေႇ ၵမ်ႉလွတ်ႇတၢင်းတၢႆၶႆၵျေႇ မၼ်းၵျူႈယူႉ။ မၼ်းတေလွမ်ဝူၼ်ႈသၢၼ်လွမ်း ၶွႆးမူိင်းၵူၼ်းၼူင်းၵၢင်

လူင်ၶႆႈ ၵီႈသင်ၵေႃႈၵမ်ႉမၼ်းႁိမ်းၶႆယူဝ်ႉ။ တႃႇဝၼ်းၶိုင်းၼတ. ၼႄသုတ်းယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႈ ၵၢႆႇႁႃးၶဝ်ၼေမိူဝ်း။ ၶွပ်ႈၶၢၼ်ႇၼလႈ မၼ်းလွၵ်ႈၵမ်ႉလီသေ တီႈတၢႆႇဝံႉႁႃႉ။ မၼ်းမႂ်ႇယူႇၶွပ်ႈသင် ၵၼ်ဝႃႈၶၢၼ်ႇ တူဝ်မၼ်းၵေႃႈၼေႁူႉလွမ်းယူႇႁိုဝ်။ တၢင်းမႂ်ႈမၼ်းၶၢၼ်ႇ ၵၢႆႇႁႃးၶဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႉ ၸၢင်ႊလၢမ်းလႆႈ။

မိူဝ်ႈလဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်ၵီၼ်ႈၶမ်ႉတီႈတၢတ်ႇႁၢႆးပႃ

ပေႃးၾႅဝ်တီႈႁၢႆးပႃ လပ်းသိင်ႇမိုတ်းမိုတ်းယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ် လၢတ်ႈတီႈၵၢႆႇႁႃး။

'ႁဝ်းယွၼ်းတူင်ႉတၵ်ႉတီႈၶႆႈ ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။ လၢတ်ႈၼၶပၼ်တၢင်ႇၵေႃႈ ၵွႈပွႆႇဝၢင်း ပၼ် ၶွပ်ႈႁဝ်းၼေၵမ်ႉၸၢင်ႊမႃး ၵိၼ်ၶဝ်ႈႁုမ်းသူၶဝ်ၶၢၼ်ႇ။ ၶႄႉႁဝ်းၵမ်ႉယူႇလီ။ ႁဝ်းၼေ လႆႈလုမ်းလႃးမၼ်း။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႈၵၢင်ၶၼ်ႇလဝ်ႉလဝ်ႉ သူၶဝ်ၼေၵႂၵ်ႇၶႃဝ်းတၢင်း ၵမ်ႉလွႆႈႁိုဝ်။ ၶႃဝ်း ၶၢၼ်ႇ ႁဝ်းၵေႃႈ ၼေၵမ်ႉတိုၼ်ႇလႆႈ။ မွၼ်း မွၼ်း' လၢတ်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ ဝႆႇၵႂၵ်ႇၶႂႃႇၵမ်းလီဝ်။

႒႐

ၵိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈတီႈႁေႃ

ထိုင်ႈဝၼ်းၼိုင်ႈ ၵၢႆႈႁူးၶဝ်ၶိုၼ်းၾိဝ်မိူင်းၼွင်။ မျူဝ်ႉလၢႆးမိူင်းၼွင် ၽိတ်ႈမွၵ်ႇၵၢႆႈႁူးၶဝ် တႃႇႁူႉၵိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈ တီႈႁေႃမၼ်း။ လဝ်ႈဢၢင်းၼေႈ ၶႂ်ႈႁပ်ႉၶႅၵ်ႇလိူင်ႉလူၵၢႆႈႁူးၶဝ်။ မိူဝ်ႈမႃးၶၢၼ်ႉ လႆႈၶဝ်ႈထူပ်းၵၼ်ၵဵပ်းၼိုင်ႈၵွၺ်းသေ ၵမ်ႈလႆႈႁပ်ႉတွၼ်ႈလီလီ။ ပွၵ်ႈၼႆႉငတႉၵူႈလႆႈႁပ်ႉၶႅၵ်ႇ တႃႇတၢမ်းၶမ်ႈၼႆႉတင်းၶမ်ႈဝႃႈၼႆႈ။ လႆႈထုၵ်ႇၽိတ်ႈမွၵ်ႇ တႃႇၵိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈငလႈ ၵၢႆႈႁူးလူမ်း။ ၵိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈတီႈလၢႆးၶႃႈ။ လႆႈၵိၼ်ၶဝ်ႈၶွႆႈတီႈမိူင်းသူႈ။ သွင်တီႈၶၢၼ်ႉ လႆႈသုၼ်ႉတၢင်းႁေႃၵိၼ်မႃး ၶွၺ်း။ ပွၵ်ႈၼႆႉငတႉ မျူဝ်ႉလၢႆး တေၵႂႃတ်းမူႉၶဝ်ႈၶမ်ႈသေ လိူင်ႉလူၶိုၵ်ႉၶိုၵ်ႉ တီႈႁေႃမၼ်း။

ၵၢႆႈႁူးထၢမ်ႁွတ်းသီးထိုဝ်း 'မၼ်းတေၽိတ်ႈဝႆႉၽႂ်ထိုင်ႈ'

'ၵိုမ်း ... ၶင်ႉသူႁူႉၶူႈ။ တီႈမိူင်းၼွင် ၵမ်ႉမီးႁူၼ်းၶမ် တႃႇတေၽိတ်ႈမွၵ်ႉ။ ၼုး မေႊယႃၶဝ်ပူႉၵွၵ်ႉငတႉ မၼ်းတေၽိတ်ႈယူႉ။ တီႈမိူင်းၼွင် မီးႁူင်းယႃၼိုတ်းၵၢပ်ႈလင်ၼိုင်ႈ ၵမ်ႉပႆႉၶိူင်။ ၼုးမေႊယႃၶၼ်ႉ ပႅၼ်လၢဝ်းၵလႃး။ မေးမၼ်းပႅၼ်လၢဝ်းယၢင်း'

'ၵမ်ႉမီးၼုးမေႊယႃလၢဝ်းတႆးၶိူဝ်၊ ၶွပ်ႈသင်'

'တီႈမိူင်းပွတ်းၼႆႉ ၵမ်ႉပေႃးၼိုတ်းၵၢပ်ႈ။ ႁူၼ်းၶမ်ႉတႆးတီႈၼႆႉ လိုဝ်းမီးၶမ်ႉၵတ်ႉ ၼေႈၵေႃႉ။ ၵမ်ႉပႆႉမီးၼုးမေႊယႃႁူၼ်းတႆး။ ၼုးမေႊယႃၼေႃႉၼႆႉ မၼ်းၶိူတ်ႉယွႆႉပႅၼ်ႁူၼ်းမႃးတီႈမိူင်းမၢၼ်း။ မေးမၼ်း ဢၢင်းယိင်းယၢင်းၵွၼ်ႉၼေႈ လီၵၵ်ႉပူၼ်ႈတေႉ'

ၵၢႆႈႁူးၶဝ်ႁေႃႈၵႃးၶူႉႁေႃ မိူဝ်ႈလႅတ်းမူင်းပၢႆၼိုင်ႈ။ လုၵ်ႉတီႈၽၵ်းတူတၢင်းၶၢင်ႈၶဝ်မႃး ၶွႆးႁေႃ။ မျူဝ်ႉလၢႆးတင်းမေးမၼ်း လုၵ်းႁပ်ႉတွၼ်ႈ ၵၢႆႈႁူးၶဝ်တီႈၼိူဝ်လၢၼ်း။ ၵၢႆႈႁူးၶဝ် ၼိုၼ်ႈၼူဝ်လႆႈႁူႉ။ ၶဝ်ႁပ်ႉၵၢႆႈႁူးၶဝ် ၶူႉၶွႆးႁေႃ။

မူၼ်ႉငမးႁၢင်ႈၼိူင်ႈႁူင်ႈၶႅၵ်ႉဝႆႉလီလီ။ ၵမ်ႉမီးၼူဝ်းသင်လီသူၼ်ၸွႆ။ ႁူလိုးၵႃႈ လႆႈႁၼ် ၵွမ်လူမ်းလုၵ်ႈၼိုင်ႈငလႈ ၵၢႆႈႁူးလူမ်းၶူႉတေႉတေႉ။ ၵၢႆႈႁူးၵမ်ႉလႆႈငိၼ်း ၶၢဝ်ႉငၢဝ်းႁွပ်ႈ လူၵ်ႈ မီးသိပ်းဝၼ်းယဝ်ႉ။ ၵၢႆႈႁူးၽၢင်ႉမ်ၼ်ႈ လွင်ႈမိူင်းတုမ်ၵၼ်ႉၵိင်းၵလိတ်ႈ လမ်ဝွတ်ႈဝၢႆး ယဝ်ႉၶၼ်ႉ။ ပေႊမျူဝ်ႉလၢႆး တွင်းလႆႈသိူင်ႁူၼ်းၶမ်ႉၶေႃႉၼိုင်ႈ တီႈႁူင်းပွႆႉသိူင်ပီးပီးသီး[127] ၼႆႉ

[127] B.B.C. = British Braodcasting Corporation

ၼတႉ ၵၢႆႇၵႃးလႆႈ တူၵ်းလိုၼ်းဝႆႉသိပ်းဝၼ်းသေတႃႉ တေလႆႈၶိုတ်းၶၼ် တင်းလုမ်းၽႃႉ ၶိုၼ်း မိူၼ်လႆႈၶင်ႈဝႆႉ တီႈၵူိၼ်းမေးတ်ၼ်းၵ်တ်းၶၼ်ႉ။

ၵၢႆႇၵႃးၵဝ်တိုဝ်ႉတၢင်းၵေႃထၢမ် 'လွင်ႈၵွမ်လူမ်းသူလီႁိုဝ်?'။

မျူဝ်ႉလႃးလၢတ်ႈ 'ၵမ်ႈပေႃးလီ။ ပေႃးယိုၼ်ႈလွႆယိုၼ်ႈၶေႃးသေ ၶတ်းလွႆၼတႉ တေ လၢင်းထွမ်ႈၶၢဝ်ႈငၢဝ်းလႆႈယူႇ'

လဝ်ႈၶၢင်း မေးမျူဝ်ႉလႃးၼတႉ ၶင်ႈလွမ်းၵၢႆႇၵႃး ၶိူဝ်သူဝ်ႈၽႃႇလုၵ်ႈၶိုင်ႈ။ မၼ်း လၢတ်ႈ 'ယူႇတီႈၵဝ်းလၢတ်ႈၼတႉ ၵဝ်းၼတႉၵမ်ႈလႆႈငိၼ်းသင်။ ငိၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႈပွင်ႈသင်။ ၵိင်းၵလ်ၼ်း တင်းမိူင်းတႆးဢၶျေႇလူး။ လ်ပ်ႈသၢႆလူမ်းပဝ်ႇ ၵမ်ႈမ်ၼ်ႈတၢင်းယူဝ်ႉ'

တၢမ်တူဝ်ၵၢႆႇၵႃးၵေႃႈ ၵမ်ႈႁူႉၵွမ်လူမ်းၵ်တ်းၵၢၼ်လိူင်ႉႁိုဝ်ၼလႈ ၵမ်ႉယၼ်လွမ်းလဝ်ႈ ၶၢင်းလၢတ်ႈၶၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႂႈ ပေႃးၵိၼ်ၶဝ်ႈယဝ်ႉ မျူဝ်ႉလႃးတေၶတ်းလွႆ တီႉပၼ်လႆႈသိင်ပီး ပီးသီး လိူဝ်းပိဝ်ယူႇၶႂ်းလူမ်းၶၼ်ႉ။

ၼူးမေႃယၢၶဝ်ၽူဝ်မေးၽ်ဝ်မႃး။ ၶၢသွင်ၵေႃႉ ထွတ်ႈၼ်ပ်းတိၼ်တၢင်းဢွၵ်ႈၵေႃၶဝ်ႈမႃး။ ၼူးမေႃယၢ ပ်ၼ်ၵလႃးၶျေႈလမ် လင်ႈၵႃမီးမွၵ်ႈသၢဝ်းၵႃႈပီး။ ယၢမ်းလ်ဝ်ၼတႉ တီႈၵၢႆႇၵႃးၶဝ် ၵမ်ႈမီးလွင်ႈလ်ၵ်ႈၼၽသေၶိူဝ်ႉၵၼ်ယဝ်ႉ။ လွႆသ်ၼ်းၶၼ်ႉ ပ်ၼ်လွႆလၼ်ႉတ်မ်ႈ။ ႁူလ်းၵႂႈ လႆႈ မႃးၵၢၼ်ႁူၼ်း ၵလႃးၶျေႈလမ်တၢၼ်ႈၶႆႉ တီႈၶႂ်းလွၵ်ႉလိင်ႈမိူင်းတႆးၼလႈ ၶွႆႈတိုၼ်ႈၽၢၼ်ႈၸႃႇ ၵိတ်းၵိတ်း။ တူလ်းတီႈမေးမၼ်း လႆႈၵၼ်ပ်ၼ်ၶၢင်းယိင်း လၢဝ်းယၢင်းၵေႃႉၶိုင်ႈ။ လၢဝ်းယၢင်း ၼတႉ ပိုၼ်ႈႁူႉလၵ်းၶမ်။ လွင်ႈဝႃႈ ပ်ၼ်ႁူၼ်းလၢဝ်းယ်ၼ်ႈၼငႈၵူၼ်ႈၵွၼ်ႈ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ ၵမ်ႈမီးလွင်ႈတၢင်း တႃႇတေထ်ိင်ၵၼ်။ ယၢင်းၵေႃႈမီးလၢႆလိူဝ်ႉလၢႆၶိူဝ်း။ ယၢင်းလမ်၊ ယၢင်းလ်င် ဝႃႈ။ ၵၼ်လ်င်ၵၼ်လမ်ၶၼ်ႉ လွမ်းၼူဝ်းၶုင်ႈၶဝ်သေၵိၵ်ႈႁွင်ႉ။ ယၢင်းလမ်ၶဝ် ယူႇၶိူဝ်လိၵ်းလွႆ မိူင်းတႆးႁူးတီႈ။ လွင်ႈႁူၼ်းလၢဝ်းယၢင်းလိူဝ်းၶၼ်ႉ ၵၢႆႇၵႃးၵမ်ႈႁူႉသင်။ ၽႅၢႆႈယ်ၼ်ႈၼငႈၶဝ်ၶႆႉ ၵိုတ်းၶၢင်ႉဝႆႉတၢင်းလင်ပိုၼ်ႈသေ ယၢမ်ႈၶဝ်ႈတိုၵ်းလိင်းဝၢၼ်ႈတႆးၶႆႉ။ လႆႈႁူႉတေႃႇထိုင်ယၢမ်းၶႆႉ ၵမ်ႉၽွင်ႈၶႆႉ ၵမ်ႈပႆႇပေႃးယ်ၼ်ႈၼငႈလီၶႆႉ။

လၢဝ်းယၢင်းလိူဝ်းၵၢႆႇၵႃးလၢတ်ႈၶၼ်ႉၼတႉ ယူႇတီႈမိူင်းမၢၼ်းသေ ပ်ၼ်လၢဝ်းႁူၼ်း ၶိုတ်းၵၢပ်ႈပၢၼ် ၽ်ႃင်ႈပ်ႃင်းလွမ်းပိုၼ်ႈလႆႈ။ ႁူဝ်ႁူၼ်းၶဝ် တေမီးမွၵ်ႈလၢၼ်ႉၶိုင်ႈ။ ပ်ၼ်လၢဝ်းႁူၼ်း လီမိုတ်ႈၵိုဝ်းၵႃၵ်ႉပ်ႃင်း။ ႁွပ်ႈၶႆႉ လၢဝ်းယၢင်းလိူဝ်းသိုဝ်ႈသွႆၶၼ်ႉ မီးႁူၼ်းမိုတ်ႈၵိုဝ်းတင်းၶမ်။ ၶၢင်းယိင်းယၢင်းၵွၼ်ႈ မေးၼူးမေႃယၢၵလႃးၶၼ်ႉ ပ်ၼ်လၢဝ်းယၢင်း တီႈမိူင်းမၢၼ်းသေ လႆႈၼ်ပ်းၼူး တီႈလၼ်ႉလွမ်မႃးယဝ်ႉၼလႈ မေႃလၢတ်ႈႁၢမ်းၵိင်းၵလ်တ်ႈလီလီ။ ၶုင်ႈသိၼ်ႈလၢႆးမွၵ်ႈ တင်းသိူဝ်ႈ ၵုတ်ႈၵုၼ်ႈတၢင်းၶိူဝ်။ ၼူၼ်ႁူဝ်ပၢၵ်ႈဝႆႉ မိူၼ်ၶၢင်းယိင်းတႆးသေ ၵဝ်ဝီႁူဝ်ပၵ်းထိင်း ဝႆႉ။ ၶၢင်းယိင်းၵွၼ်ႈ မေးၼူးမေႃယၢၶႆႉၽၢၼ်။ ၶၢသွင်ၵေႃႉ လင်ႈၵႃၼတႈၶျေႈႁူိၼ်းသေ မိူင်း ၶွင်ၶႆႉ ပ်ၼ်ၵွင်ႈတီႈၶဝ် လႆႈၶဝ်ႈၵၢပ်ႈၵၢၼ် ပွၵ်ႈၵွၼ်တၢင်းသုတ်း။ ၶွၵ်ႈသေၵၢၼ်ၶျေႈႁူိၼ်း တီႈမၼ်း ၵမ်ႈမီးလွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းသင်။ ႁူလ်းၵႂႈ ၶျေႈမၼ်းပၢင်ႈသွႆဝႆႉသေ မီးသရေႈတေႉတေႉ။ ၵၢႆႇၵႃးၶိုၼ်း တူလ်းတီႈၵေႃႉပ်ၼ်ၽူဝ်မၼ်း။ မေးမၼ်းလႆႈတၢင်းမူၼ်ႈသိူဝ်းဝႆႉယူႇၼလႈ လႆႈသွၼ်ႈ မၼ်းၵေႃႈ တေပ်ၼ်ႁူၼ်းလီၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ႁူလ်းၵႂႈ ၶျေႈၵၢင်းမၼ်းၼတႉ ၵမ်ႈပၼ်ၼမႈယိင်းမူၼ်ႈ သိူဝ်းလႆႈတေႉ။ ဝႆးလင်မႃး ႁွတ်းသီးထိူဝ်းၶ်းၼၶ ၼူးမေႃယၢၵွၼ်ႈၶႆႉ လီယွင်ႈယေႃးတေႉ ဝႃႈ။

မိူဝ်ႈၽိူၼ်ၶဝ်ႈတၢၼ်းၼၼ်ႉ ဢွၼ်ၵၼ်ၶဝ်ႈမႃး ၼွင်းႁွင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈ။ ၼွင်းၼၼ်ႉ မီးဝႆႉ ၽိူၼ်ယၢဝ်းလုၵ်ႈၸိုင်ႈ၊ ၼိုင်ႇဢွၼ်ႇတၢင်ႇဝၢၼ်ႇၽေတေႉဢၢၼ်ၸိုင်ႈ။ မိူၼ်ႁွင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈၵိင်းၵလႅတ်ႈႁွလ်း။ ၼွင်းၼိုင်ႇဢၢၼ်မီးတီႈၽေႃၼၼ်ႉ လႆႈႁၢၼ်မီးဝႆႉတဝ်ႈသျမ်းပိင်း။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၸူႉၼုၵ်း လွႆလႆႈ ၸၢမ်းၽျေးၵႃးထီး။ လွမ်ငိၼ်းမၼ်ႈ မျူဝ်ႉလႃးလၢတ်ႈ တေတိုၵ်းသျမ်းပိင်းဝႃႈ။

‘ႁူၼ်းမိူဝ်ႉႁဝ်းဢမ်ႇပေးၼၼ်ႇ။ ၸွပ်ႈၼႆငလႈ တေလႆႈပၢႆးလိင်ႉ ၶဝ်ႈၽၵ်းတႆးႁွလ်း ယဝ်ႉ.’ လဝ်ႈၶၢင်းမူင်းၶွင် တင်ႈငတႇလၢတ်ႈၸၢမ်းၵွၼ်တၢင်းသုတ်း။

လႆႈငိၼ်းၸၢမ်းၼၼ်ႉၸျေ ဢၢႆႈႁၢႆးလူမ်းတေႉလူင်။ ႁူၼ်းမူင်းၶွင်ၶဝ် တေမေႃတူမ်ႈၶဝ်ႈ ၽၵ်းတႆးလီသေ တၢင်းၵိၼ်ၵိင်းၵလႅတ်ႈယူႇ။ လုၵ်ႈလၢင်ႈႁွတ်းသီးထိုဝ်း ပၼ်လၢဝ်းၶၢင်။ မၼ်း ၵေႈပၼ်ႁူၼ်း ယူႇတီႈၸိုဝ်လွႆ။ ၶုင်ႈႁူၼ်လမ်၊ သိုဝ်ႈၽိုၵ်ႇတင်းၼၼ်းႁူဝ်ၽိုၵ်ႇ။ ၶေႈတႃမၼ်း လိပ်ႈမိူၼ် ဢမ်ႇႁျၢၼ်ႉလွႆသေလွင်ႈလွင်ႈ။ ၶၢင်တင်းယၢင်းပိၵ်ႇပိုင်ႈၵၼ်တင်းၶမ်။ ႁူလ်းၵႃႈ ပေး ဢဝ်သႂ်ပိုၼ်းလၢတ်ႈငတႉ လုၵ်ႉတီႈလုမ်းလၢဝ်းမွင်ႇႁူဝ်းယိၼ်း ပၼ်မေးၶင်ႇၵၼ်။

ၼမ်ႉၽၵ်းသုပ်း[128] ၽဵဝ်မေးၵွၼ်တၢင်း။ ၶဝ်ႈၼမ်ႈတႆး ဢမ်ႇဢဝ်ၼမ်ႉၽၵ်းသုပ်းငတႇ ပိုတ်ႇၽုလ်ႇ။ ႁူလ်းၵႃႈ ၽိုင်ႈတႆးၽိုင်ႈၵိင်းၵလႅတ်ႈ တေလေးငလးၵၼ်ဝႆႉ။ ဝႆႈၼၼ်ႉ မီႇ ၽၵ်းတႆးၽဵဝ် မေးတင်းၶမ်။ ဢဝ်ဢုပ်းၶဝ်ႈ ပၼ်ၵေႉၸိုင်ႈယဝ်ႉၵေႉၸိုင်ႈ။ ၼွႆႈသွႆႇၵႃးႁူဝ်ၵေႈ သွႆႇဢဝ်ႁွင်းႁွလ်း။ ၽၵ်းတင်းမူတ်းၼႆႉ ဝၢၼ်ႁူးမီႇ။ ၽိူၼ်ၶဝ်ႈၼႆႉယိၼ်ဝႆႉ။ ၵွၼ်ၵၼ်ၵိၼ်ႁွင်း ၽိုၵ်ႇႁွင်းမၼ်း။ မျူဝ်ႉလႃးထၢမ်ဢၢႆႈႁၢႆး ‘တေၵိၼ်သျမ်းပိင်းႁူဝ်’ ဝႃႈ။ တီႈၵိင်းၵလႅၼ်းငတႉ ဢမ်ႇမီးထုင်းတႃႇထၢမ်ၵၼ်လိူင်ႉၼႆႈ။ ပေးထၢမ် တေၵိၼ်သျမ်းပိင်းၼႆႈငတႉ တွပ်ႇ ‘ၵိၼ်လေႇ’ မေးၼႆႈသေႇသေႇ။ ၸျေႈသျမ်းပိင်း သွႆႇၶင်ႈႁွၵ်းဢၢႆႈႁၢႆးပၼ်။ ဢၢႆႈႁၢႆးၶဝ်တၢင်းသိင်ႈ ၵိၼ်ၵေႉ ၵိတ်းၵိတ်း။ လၢႆးမိူဝ်ႉၽၵ်းတႆးၼႆႉ ဝၢၼ်ၶေႇ။ မိူၼ်ၽျေးၵႃးထီးလၢတ်ႈထႃႈဝႆႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပႅၼ်ၼမ်ႉမိုဝ်းလၼ်ႉတီႈၸိုင်ႈသုင်သေပူၼ်ႈ။

ပေးၵိၼ်ၶဝ်ႈယဝ်ႉ ၶၢမ်ႈၸူႇတၢင်းႁွင်ႈၼၵ်ႇ တႃႇၵိၼ်ၵေႇၽႂ်ႇ။ မျူဝ်ႉလႃးၵေႈ ႁၢင်ႈ ၵႅၼ်းတႃႇတီႉသိင် တီႈၵိင်းၵလႅၼ်းပၼ် ၶင်ႇမၼ်းလႆႈပၼ်ၸၢမ်းမၼ်ႈဝႆႉ။ ႁဝ်းၼႅၼ်တီႈၵွမ်လူမ်း ဢၢၼ်ၸိုင်ႈယဝ်ႉဢၢၼ်ၸိုင်ႈ။ မေးမေးလီလီလေလေ။

ႁၢင်ႈၵႅၼ်းတႃႇတေႃႇၽဝ်ႉ ၽွင်းတိုၵ်ႉပွႆႉထွမ်ႇၵွမ်လူမ်း။

ၵွမ်လူမ်း။ ။ ‘*ၵွၼ်း ... ႁူးႁုဝ်ထေး ... ၵႅတ်းသ် ... တိူဝ်းၶီးယိူဝ်းသ် တိူဝ်ဝ်းသ် ...*’

သိင်ၶႆႇဝွတ်ႈၸူႇသေ ၵွၵ်ႇသိင်ႁွင်ႉသႅၼ်ႇ ၶင်ႇမူဝ်ႈဢဝ်ႁူၼ်းတႃၼၼ်ႉ။ ဢၢႆႈႁၢႆး ၵေႈ တိၼ်ႇၽၢၼ်ႈၸူႇ။

လဝ်ႈၶၢင်း။ ။ ‘ယႃႇၵွင်လိူင်ႉၼႆလေႇ။ ၽဝ်ႉတေတူၵ်းၸူႇမူတ်းၵူဝ်ႈ။’

မျူဝ်ႉလႃး။ ။ ‘ပႅၼ်သင်ၵေႈဢမ်ႇႁူႉ။ ၶိူဝ်ၵွၼ်လူမ်းလွႆၵေႈ ဢမ်ႇလၢင်းတီႉလႆႈ။’

ႁွတ်းသီးထိုဝ်း။ ။ ‘ပႅၼ်ႁမ်းသူယဝ်ႉ တွၵ်ႇတိုဝ်ႇ။’

[128] Soup

ၶၢင်းယၢင်း။ ။ ‘ႁဝ်းသုမ်းထႅင်ႈယဝ်ႉ။’

လဝ်ႈၶၢင်း။ ။ ‘ႁဝ်းၸတႃႉၵၢမ်ႇလီၵေႃႉ။ ပေႉတႃႇသေႇ။’

မျူဝ်ႉလႃး။ ။ ‘ၵိၼ်သျႅမ်ႇပိင်ႇထႅင်ႈၵိတ်းၶိုင်ႈၶေႃႈ။’

ၵႂမ်လူမ်း။ ။ *‘တႃႇတေတိုၵ်းပေႉၵၼ်းတရႃး ၵၼ်ႁၢမ်ႈသီးဝႆႉ ႁူႈၼိုတ်းမိုဝ်ႉ ၼိုတ်း ယၢမ်းၶၼ်ႉၸတႃႉ ထုၵ်ႇလီ ...’* ယဝ်ႉ လႆႈငိၼ်းသိင်ၽိဝ်လူမ်းလူင် ၵမ်းၶိုင်ႈ။ ၵၢႆႈႁၢႆးၵႂင်ထႅင်ႈ။

လဝ်ႈၶၢင်း(ၽတ်ႉသႂ်ႇၵၢႆႈႁၢႆးသေ)။ ။ ‘ယႃႇပေၵျိတ်းၶၼ်ႉလေႇ’

ၶၢင်းယၢင်း။ ။ ‘ယႃႇၵျိတ်းၶႄ။ ႁဝ်းၼွႆႈၼူဝ်မႃးယဝ်ႉ။’

မျူဝ်ႉလႃး။ ။ ‘ထၢင်ႇၸတႃႉ လႆႈယဝ်ႉဝႃႈ’

ၵႂမ်လူမ်း။ ။ *‘ၵျီး ... ထႅမ်း ... ပရူးသီး ... မႃးဝီး ...’*

ၼူးမေယႃ။ ။ ‘ၵမ်းႁဝ်းႁႃႉ၊ ၵမ်းလဝ်ႈၶၢင်းႁႃႉ’

လဝ်ႈၶၢင်း။ ။ ‘ၵမ်းသူၵူဝ်ႈ ... ၵေႃ ... ၵမ်ႇလွႆႈ ပီၼ်ၵမ်းႁဝ်း’

လုၵ်ႈလၢင်ႈၶၢင်။ ။ ‘ႁွင်ႉၶႃႈႁူဝ် လဝ်ႈႁဝ်း’

မျူဝ်ႉလႃး။ ။ ‘ၵဝ်သျႅမ်းပိင်းမႃးထႅင်ႈ’

ၵႂမ်လူမ်း။ ။ *‘ၽူႈႁၵ်ႉလင် ... ႁူဝ်ႇ ... ၶႆႉပီၼ်တႃႇမွႆးယဝ်ႉ’*

လဝ်ႈၶၢင်း။ ။ ‘ၶၼ်ႉ လၢတ်ႈသင်ဝႃႈ?’

႐ွတ်းသီးထူဝ်း။ ။ ‘ပီၼ်ၵမ်းသူယဝ်ႉၵူဝ်ႈ လဝ်ႈၶၢင်း’

လဝ်ႈၶၢင်း(ဝႆႉတၢင်းၵၢႆႈႁၢႆးသေ)။ ။ ‘ပေးသူတေယူႇတီႈၶႆႉ တေသွၼ်ႁၢမ်းတႆး ပၼ် သူ။ သူပီၼ်ႁူၼ်းလၵ်းလႅမ် ၵေႃႉၶိုင်ႈလူး’

ၵႂမ်လူမ်း။ ။ *‘တိတ်းသ်ျူဝ်းရီး ... ႁုလ်းတူးမႂ်းမ်ႅတ်းသ် ... ၶဝ်လႆႈသီႇ ႁူဝ်း[129] ယဝ်ႉဝႃႈ’*

မျူဝ်ႉလႃး။ ။ ‘ၵိမ်ႇလၢၼ်ႈယဝ်ႉ။ ၵမ်ႇတီႉသိင်သင်လႆႈ’

ၵႂမ်လူမ်း။ ။ *‘မူဝ်ႈၶႆႉၵၢင်ၶွင်ႇ လွမ်သိုၵ်းလူင်ၾရၼ်ႇၶူဝ်း[130] ထူဝ်းသိုၵ်းတႃႇပွၵ်ႈလိၼ်း သုတ်း ...’*

သိင်ၵၼ်ယၢမ်ႈငိၼ်းမႃးႁူးပွၵ်ႈၶၼ်ႉ ႁူမ်ႇႁူႇတင်းႁွင်ႈ။ သိင်လၢတ်ႈမၼ်းလိၼ်ႈလီ။ လႆႈထွမ်ႇၶေႃႈပိုၼ်ၽဝ်ႇၶဝ်ႇငဝ်းၸလႈ လွႆၵၢႆႈႁၢႆးၵတ်းယၼ်ႁူႇ။ မုင်ႈမွင်းဝႆႉ မူဝ်ႈၵမ်ႇပႆႇထိုင်ပွႆး ၵီးသထူဝ်း[131] ၶၼ်ႉ ၾရၼ်ႇၶူဝ်း တေတိုၵ်းႁူႈပေႉယူႇ။ ၵျူႇပၢၼ်ႇၶဝ်ၸတႃႉ ၵမ်ႇဝႆႉတၢင်းမုင်ႈ မွင်း တႃႇတိုၵ်းပေႉမူဝ်ႈၵမ်ႇပႆႇၽိဝ် ဝိတ်းသၼ်းတေး[132] ၶၼ်ႉ။ မႆႈလွႆပွႆႉတူလ်း ၵျိတ်းထ

[129] Goal
[130] Gen. Franco
[131] Easter
[132] Whitsun

လိူဝ်း[133] တေထူဝ်းသိုၵ်းၶိုၼ်ႈမႃးထိုင်ႈၶၼ်ႉ။ မူးသူဝ်းလီးၼီး[134] တေၵိတ်းသင်ထိုင်ႈၼၼ်ႉၵေႈ ၽွင်ႈၵမ်ႉလၢင်းလၢမ်းလႆႈ။ သၢင်ႇၵူၼ်ႈၵွၼ်ႉဝႆႉ။ ႁူလုၺ်းၵူႈလၼ်းတၼ်းၸတ်ႉ ႁၢၼ်ႉလွင်ဝႆႉ ၶွပ်ႈ လႆႈတူင်ႉၶိုင်တႃႇလုမ်ႈၽႃႉတေငမ်းယဵၼ်မႃးၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈဝၼ်းၶၼ်ႉ တီႈလၼ်းတၼ်း ၽူၼ် တူၵ်းတင်းဝၼ်းဝႃႈ။

ၵၢၼ်ႈႁႃးၶဝ်တူင်ႉတၵ်ႉ ၵုတ်းပႂ်း ႁူးၵေႃႉ။ ၶမ်ႈၼႆႉ ၵၢၼ်ႈႁႃးလူမ်းသိူဝ်းတေႉတေႉ။ ႁူၼ်းလိူဝ်းလႆႈႁူပ်ႉၵၼ်မိူဝ်ႈၼႆႉ ၵမ်ႉလွင်ႈႁူၼ်းႁူႉလၵ်း လိမ်မိူဝ်ႈၵွၼ်တၢင်းသေတႃႇ ၵမ်ႉလႆႈယူႉ ယၢပ်ႉ ၶွင်ႈၼၵႈပိူၼ်ႈၼလ လႆႈလူမ်းတေႉတေႉယဝ်ႉ။

[133] Hitler
[134] Mussolini

႗႑

ဢႃႈပုမ်ႇၼမ်ႉမၢၼ်းတုင်း

ၶၢဝ်းယၢမ်းဢၼ်ၼဵၼ်းၵၼ်ဝႆႉ တင်းၾႄးၵူးထီး တႃႇႁၼ်ၵၼ် တီႈပၢင်ႇၵေႇတူႉၼၼ်ႉ ပဵၼ် တၢမ်းၶမ်ႈသၢမ်မူင်း။ ၼႃႈလိၼ်တၢင်းသုင်ပွတ်းၼႆႉ ဢမ်ႇသုင်ပူၼ်ႉသၢမ်ႁဵင်ထတ်း။ သဵၼ်ႈတၢင်း ၼိုၼ်ႈ ၼိုၼ်ႈလူင်းလူင်းၵေႃႈ ဢမ်ႇမီး။ မၢင်ပွၵ်ႈလႆႈလတ်းၶၢမ်ႈ ဝၢၼ်ႈလိူဝ်းတဵတ်ႇယဵၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉ။ မၢင်ပွၵ်ႈ လႆႈၶၢမ်ႈတူင်ႈၼႃး။ မၢင်ပွၵ်ႈမီးပႃႇမႆႉလွမ်းတၢင်း။ ဝၢႆးၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်တီႈၼိုၼ်ႈတီႈ လူင်း။ ဢၼ်လႅၵ်ႈလၢႆးၵေႃႈ မီးမႃးတင်းၼမ်။ ႁိမ်းႁွမ်းၵေႃႈၵတ်းယဵၼ်။ ပဵၼ်ဝၢၼ်ႈၼွၵ်ႈၼႃး ပၢင်ႇသေတႃႉ သဵၼ်ႈတၢင်းလီ။ ၽႅဝ်ၵေးသီးမၢၼ်ႈလၢမ် မိူဝ်ႈၼိုင်ႈမူင်း။

မုထၢမ်းႁူဝ်လႅင် တီႈမိူင်းၵေးသီးမၢၼ်ႈလၢမ် ၵေႃႉၼိုင်ႈ

ရွတ်းသီးထိုဝ်း ဢၢၼ်းၶဝ်ႈထူပ်းမျူဝ်ႉလၢႆး။ ၵျေမၼ်းမီးၶိူဝ်ၵွင်းသုင်။ တီႈၶေႈဝၢင်း ၶၼ်ႉ မီးပျႇယိူဝ်ႈဝံႉသေ ၶၢင်းယိင်းၵေႃႉၵၢမ်ႉယွႆႇၵေႃႉၶိုင်ႈ ပႆလတ်းပျႇယိူဝ်ႈမျး။ မီးရူၼ်း ၵေႃႉၶိုင်ႈ လွမ်းလင်မၼ်းမျး။ လၢႆးပႆၶၢင်းယိင်းၵေႃႉၶၼ်ႉ မီးသရေႇတေႉတေႉ။ ၵေႃႉလွမ်းမျး တၢင်းလင် ပျးၼူဝ်ၵိုဝ်ႈၵူႈမျးငလႈ လိ်ပ်ႈပွၵ်ႈတီႈၵၢတ်ႇမျး။ မၼ်းယၢမ်ႈပိ်ၼ်မေးၶၢင်း လဝ်ႈငချႇ လဝ်ႈၽျႉသီႇပေႉ။ မိူင်းသီႇပေႉ ပိ်ၼ်မိူင်းယွႆႇတီႈပွတ်းႁွင်ႇ သေၵွၢင်ႈၶွၢင်။ ပိ်ၼ်မိူင်းဢၢၼ်ၽေႃး ၵးထီး တေဢွၼ်ဢၢႆႈၵျးၵွႇၶၼ်ႉ။ ဝၢႆးသေလဝ်ႈၽျႉလဝ်ႈငချႇ ၶွၼ်းငၽႈၵွႇၶၼ်ႉ လုၵ်ႈ ၵိူတ်ႇတီႈၶၢင်းတၢင်ႇၵေႃႉ သိုပ်ႇပုတ်ႈၵိတ်းလဝ်ႈၽျႉငလႈ မၼ်းၵေႈဢွၵ်ႇမိူင်းသီႇပေႉ မိူဝ်းယူႇ မိူင်းၵေးသီးမၢၼ်ႈလၢမ်ၼိုၼ်း။ လိမ်မိူဝ်ႈပိ်ၼ်သၢဝ် ၽိ်ဝ်ၵွႇၶွင်ႈၵျေသီႇပေႉ တျႇသွၼ်ႈမိင်ႈၵၼ် တင်းလဝ်ႈငချႇ။ တေႈလိ်ဝ်ငတႉ လႆႈၵပ်ႉလိုဝ်ႈသိ်င် လဝ်ႈငမႈသေ ယူႇတီႈၵျေၵေးသီး။ လႆႈ ၵၼ်ၽွင်ၵျင်းတူဝ်ၼိူင်ႇသုင်သုင်မၼ်း ၽွင်းပွၵ်ႈၵၢတ်ႇ တင်းၽျႉသွမ်ႇလူင်ၶၼ်ႉ လိ်ပ်ႈၵၼ်တေႉ။

ၽၵ်းတူဝၢင်းၵျေ ပိုတ်ႇဝံႉတျႇ ဢၢႆႈၵျးၶဝ်။ ၵျေႈလတ်းၵိမ်းဢွင်ႈတမ်းမွၼ်သဝ် တျႇ ၵိတ်းၵျေမွႆႇၶၼ်ႉသေ ၽိ်ဝ်မျးတီႈတိၼ်ၼူဝ်လႆၵျေၵဝ်ႇ။ ၵျေၵေးသီးၵေႈ ပိ်ၼ်မိ်ပ်ႇယၢင်ႇၵျေ ၵဝ်ႇ မိူၼ်ၵျေလၢႆးၶျႈ။ ရူလ်းၵျႈ ဢဝ်မံႉၵိတ်းဝံႉလွၼ်ႉလွၼ်ႉသေ လိ်ပ်ႈတေရိမ်းသေ ၵျေလၢႆး ၶျႈ။ ပေးၵးရိုတ်း မီးရူၼ်းၵေႃႉၶိုင်ႈလူင်းမျး ၵပ်ႉဢၢႆႈၵျးၶဝ်။ ၶၢင်းယိင်းဢွၼ်ႇၵေႃႉၶိုင်ႈ လူင်းမျးတူင်ႉတၵ်ႉ။ ဢၢႆႈၵျးၶဝ်ဝျႈ 'ၵျဝ်းတူးယူးတူး'(*ယူႇ,လီယူႇ,ၵူဝ်*)ၶႆ။ မၼ်းၶႆႉ လီၵျၵ်ႉ ပူၼ်ႈ။ ဢမ်ႇမေၵၢႆပူၼ်ႈ။ ၶျေႈမၼ်းယုမ်ႉသွႆသေ ၵျပ်ႉတွၼ်ႈ။

ရွတ်းသီးထိုဝ်းထၢမ် 'လဝ်ႈဢူႈၽျႉ လွင်ႇမီးတီႈၵျေ'။

'ဢမ်ႇမီးၶျႈ။ ရူလ်းၵျႈ ၼိုၼ်ႈၶိူဝ်ၵျေၵျေ လိုဝ်ႈၵိ်ပ်ႈၶိုင်ႈၶျႈလေႇ' မၼ်းၽိတ်ႈ ႁွင်ႉ။ ရွတ်းသီးထိုဝ်းငတႉ ႁူႉလၵ်းဝံႉတင်းမၼ်းယဝ်ႉ။

ဢၢႆႈၵျးၶဝ် ၼိုၼ်ႈၵွႇၶိူဝ်ၵျေ။ ပိ်ၼ်ႈသိူဝ်ႇၵျေ ဢမ်ႇပေးပိ်င်းလီ။ ဢၢႆႈၵျးၶဝ် ၽိ်ဝ် မျးၶွင်းႁွင်ႈၵၢင်ၵျေ။ လႆႈၵျၼ်ရူၼ်းၶၢင်ႈယိ်ပ်ႉၽုင်ၼူဝ်း၊ ရူၼ်းၽိ်ဝ်ႈပတ်းယူႇၶၼ်ႉႁွလ်း။ လုၵ်ႈ လၢင်ႈၶွင်းၵျေ မီးၶမ်ဝျႈ။ ဢမ်ႇၵျၼ်မီး ရူၼ်းၵူၼ်းၶဝ်သေၵေႃႉ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ လဝ်ႈငမႈၶဝ်ႈမျး ၶွင်းၵျေ။ လုၵ်ႈယိင်းဢွၼ်ႇ ဢမ်ႇၽျၢင်ႉမိ်ၼ်ႈ လဝ်ႈငမႈၶဝ်ႈမျး။ ဢၢႆႈၵျးၶဝ်ၵေႈ ဢမ်ႇလၢင်း ယူႇၵူင်။ လႆႈၶိ်ၼ်းၵၼ်ဝံႉ တင်းၼုၼ်လူင်ၽေႃးၵးထီးၶႆငလႈ ဢွၵ်ႇမျး။ ၶွင်းလွႆဢၢႆႈၵျးငတႉ ထၢင်ႇမိူၼ်လႆႈ တူင်ႉတၵ်ႉလုၵ်ႈယိင်းလဝ်ႈၵူၼ်း တီႈဢၢႆးယိူဝ်းလိ်ၼ်း[135]ၶၼ်ႉ။ လုၵ်ႈယိင်းဢွၼ်ႇ ၶႆႉ ပိုတ်ႇပၢင်ႇ။ လီၵျၵ်ႉ။ မေလၢတ်ႈသိုဝ်ႈသိုဝ်ႈ။ ဢမ်ႇမေၵိတ်းၵိ်င်ႉ။ ပေထိုင်ၶိူဝ်ၵး ထၢမ် လိုဝ်ႈမၼ်း တီႈရွတ်းသီးထိုဝ်း။

'လဝ်ႈၶူၼ်းၶမ်း'

'ပွင်ႇဝျႈသင်?'

'*Lady Golden Softness*'

ၵျင်းၽွင်ရူၼ်းၶွင်ႈၵျေလဝ်ႈၽျႉတႆးၶဝ်ၶႆ။ ဢူၼ်ႈဢွၼ်ႇမီးသရေႇ။ ၵူင်မျးၶၼ်ႉ ယိ်ၼ်းပိ်ၼ်ယိ်ၼ်ႇငငႈဢၢၼ်ၶိုင်ႈမျး။ လၢဝ်းတႆးၶႆ။ မီးၽိုင်ႈထုင်းယိ်ၼ်ႇငငႈၵုင်းၶျေ ဢၢၼ်ဝျႈ

[135] Ireland

ၼၼ်ႉ ၵမ်ႉမီးလွင်ႈသင်တေထိူင်ၶိုၼ်း။ တႃႇတေလႆႈၶိူဝ်းလၢဝ်းတႆးၶဝ် ၵူၼ်ႈၵွၼ်ႇယိၼ်ႇ ၼႈၶေႃႇၼၼ်ႉ မီးထိင်ႈတၢင်းၼမ်။ ၵူၼ်ႈၵွၼ်ႇၶေႃႇၼလႈ ႁၢင်းၾၢင်လိူဝ်းၼၼ်ႉ မိူၼ်ၼမ်ႉမိုဝ်း သီႇလပႃႇၵၢၼ်ၼိုင်ႈ။ ၵမ်ႉမီးလွၺ်ၽၼ်သုင်။ ၵမ်ႉမီးလွၺ်ၵိတ်းၵိင်ႉ။ ႁပ်ႉႁွင်းလိူဝ်းၼႆႉၼလႈ ယႃႇ ပေႁပ်ႉႁွင်း လိူဝ်းၼႆႉၼလႈၶႅၼ်ႈၶေႃႈ ၵမ်ႉမေႃႇတိၵ်းလၢတ်ႈတီႈပိူၼ်ႈ။ ၵမ်ႉမေႃႇလွၼ်လိင်ႇ။ တေ ၵမ်ႉလွပ်ႇထၢမ်လွင်ႈသူ။ ၶဝ်ႁူႉဝႆႉ လိူဝ်းၼႆႉၵမ်ႉလွႆးၽိုင်ႈယၢမ်ႈလီၼႆ။ ၶဝ်ၵမ်ႉပႃးလွၺ်တႃႇယွင်ႈ ပၼ်ပိူၼ်ႈလႆလႆ။ ၵမ်ႉမေႃႇလၢတ်ႈယွင်ႈယေႃး ႁူဝ်ႈပိူၼ်ႈႁၢၼ်ႉလွၺ်လႆလႆ။ မေႃႇယွင်ႈၶေႃႈ ၶွင်း လွၺ်ၶဝ် ၼပ်ႉယမ်ႁၼ်လီတေႉၼလႈ လင်ႇယွင်ႈ။ လိူဝ်းၼႆႉ ပၼ်လွင်ႈသိုင်ႇလပ်ႉ ႁၢင်းၾၢင်ၶဝ်လီ ႁၵ်ႉၼၼ်ႉ။ ပေႃးႁၼ်သူၶေႃႈ တေလၢတ်ႈတေႃႇမိူၼ်ႁူၼ်းၶေႃႉ ယၢမ်ႈႁူႉလၵ်းႁၵ်ႉပိူင်းၵၼ်မႃး ၵိူင်ၼၼ်ႉ။

ၵႆႈႁၢႆးၶဝ် ၽိူဝ်ပၢင်ႇၵေႇတူႉ မိူဝ်ႈသၢမ်မူင်း။ ၽေႃးၵၢႆးထီး ပႆႇၽိူဝ်။ လူဝ်းၼိုင်ႈ ႁွလ်း ၼမ်ႉၼိင်ႈတူဝ်ႈတၼ်းယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉၵျေႈၼမ်ႉၼိင်ႈသွႆႇၶွႆးငွႆး လႆႈႁၼ်ၵၢႆးၽေႃးၵၢႆးထီး တီႈၶေႈဝၢင်း။ တီႈႁူဝ်ၶေႈၵၢႆးမီးတုင်း ၵၼ်ၼိုင်ႈပိဝ်ဝႆႉ ၼိူဝ်ၼၼ်ႉတိၼ်ႈဝႆႉတူဝ်လိၵ်ႈ ၵိင်းၵ လိတ်ႈ *C.F.S.S.*[136]။ ပွင်ႇဝႃႈ ၸုၼ်လူင်မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်လိုင်ႈတႆးၼႆ။ မၼ်းလႆႈၵျေႈမႃး ႁူၵ်းလူဝ်း မူင်း တႃႇထိုင်ပၢင်ႇၵေႇတူႉ။ ႁူလ်းၵႃႈ တေလႆႈသိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းထိူင်ႈႁွၼ်ႇ။ ၼိၼ်းဝႆႉတင်း မိတ်ႉ သထိုဝ်းၾူဝ်းပိူဝ်း[137] တီႈၼမ်ႉလၼ်ႈ။ ႁိတ်းထိူင်ႈၶၢဝ်းတၢင်းသီႇသိပ်းလၵ်း။ မိတ်ႉသထိုဝ်း ၾူဝ်း ပိူဝ်း ပိၼ်ႁူၼ်းၽုၵ်ႇသွမ်ႈတူၼ်ႈတုင်း။ ႁွပ်ႈၼႆႉၼလႈ ပေႃးႁိၼ်ၼမ်ႉၼိင်ႈယဝ်ႉ ၽေႃးၵၢႆးထီး ၵွၼ်ၵႆႈႁၢႆးၶူႇၵမ်းလိဝ်။

ၼိူဝ်တၢင်းၼၼ်ႉ ၵႆႈႁၢႆးလၢတ်ႈၼၼ် လွင်ႈလႆႈတွင်ႈတိဝ်းမႃး တီႈလၢႆးၶျႈ၊ မိူင်းသူႈ၊ မိူင်းၼွင်လွၺ်ၼၼ်ႉ။ ပိၼ်ၶၢဝ်းတၢင်း ၵၢၼ်လီထုၵ်ႇလွၺ်လွၺ်လိူဝ်းၼၼ်ႉ။ မိူင်းပွတ်းႁွင်ႇၼတႉ တေပိၼ် ႁိူဝ်ပႆႇႁူႉ။

'လဝ်ႈၾႄႉလိူဝ်း သူတေလႆႈၶူႇထုပ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႉလွႆးလဝ်ႈၾႄႉသွမ်ႈၼေႃး မိူၼ်လိူဝ်းသူ လႆႈႁၼ်မႃးၼၼ်ႉ။ ပေႃႈၶဝ် မီးငိုၼ်းတိမ်ထူၼ်ႈ။ တၢတ်ႈၼိုင်ႇလႆႈႁူးပိူင်ႇ။ ပွႆႇႁူၺ်ႈလုၵ်ႈလၢင်းၶဝ် ၶူႇၶိုၼ်ႈၵိၼ်းလီလီ။ မိူင်းတႆးၼႆႉ ပိၼ်မိူင်းၵၢၼ် မုၵ်ႉၵေႃႇႁူၼ်းၵၢၼ်ၵိင်ပိုင်ႈ ၼိူဝ်ၾႆႇၽုၵ်ႇသွမ်ႈ ၶဝ်ႈ။ လဝ်ႈၾႄႉၵွၼ်ႇလိူဝ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ မၢၵ်ႈမီးလီပိၼ်ယူႇ။ ႁူလ်းၵႃႈ လဝ်ႈၾႄႉမိူင်းပွတ်းႁွင်ႇ သီႇမိူင်းၼၼ်ႉၼတႉ ပိၼ်လဝ်ႈၼုၼ်လိူဝ်းလႆႈၾွင်းငၢမ်းမိူင်းယွၺ်ႇသေ ငိုၼ်းၶဝ်ႈမီးတီႈမေႃႇငိုၼ်း၊ ပႃႇမႆႉတၢင်းၼမ်'

မၼ်းသိုပ်ႇလၢတ်ႈၼၼ်။ မိူင်းလိူဝ်းၵႆႈႁၢႆးလႆႈၽိူဝ်မႃးၼၼ်ႉ ပိၼ်မိူင်းလႆႈၵိင်ပိုင်ႈၼိူဝ် ၶဝ်ႈမွၵ်ႇမၢၵ်ႇ ၵၢၼ်ၵွၵ်ႇတီႈႁႆႈၼေႃး။ မျူဝ်ႉလၢႆးမိူင်းသူႈၼႆႉ ၼိုင်ႈပိူဝ်းလွၺ် မီးငိုၼ်းၶဝ်ႈ ႁၢႈပၢၵ်ႇ ပွင်းႁွလ်း။ မီးၵၢႆးၼၼ်ႉႁွလ်းၵေႃႈ မၼ်းယူႇသဝ်းလႆႈ။ မၼ်းၵမ်ႉလူဝ်ႇပၼ် ၵၢႆးၶၢတ်ႈၵူၼ်းတီႈ ၾႆႇ။ ယူႇတီႈၵျေႃႇႁူၼ်းမၼ်းႁွလ်း။ ၵမ်ႉလူဝ်ႇပၼ်ၶွၼ်ႇတီႈၾႆႇ။ တၢင်းႁိၼ်တၢင်းယိမ်ႉၵေႃႈ ၵၢႆး ပေႃး။ တီႈမၼ်းၵေႃႈ မီးႁႆႈၼေႃးတၢင်းၼမ်ထိူင်ႈ။ ႁူလ်းၵႃႈ တႃႇမၼ်းတေၵွၵ်ႇတွင်ႈတိဝ်း ၼွၵ်ႈ မိူင်းၼတႉ ၵမ်ႉႁိတ်းငိုၼ်းၼမ်ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၾႄႉမိူင်းပွတ်းႁွင်ႇၶဝ်သီႇမိူင်းၼၼ်ႉၼတႉ တွင်ႈတိဝ်း

---
[136] C.F.S.S = Commissioner of the Federated Shan States
[137] Mr. Forbes

လွတ်ႈလုမ်ႈၾႃႉ။ ယၢမ်းၼၼ်ႉဢိင်းၵလဵတ်ႈႁူးၵေႃႉ။ လဝ်ႈၾႃႉသီႇပေႃႉ ယၢမ်းႁဵၼ်းလိၵ်ႈတီႈ ရၵ်ႉပီႊ[138] တင်း ဢွၵ်ႇသၽူတ်ႉ[139]။ လဝ်ႈၾႃႉမိူင်းမိတ်ႈ ႁဵၼ်းလိၵ်ႈတီႈၶိမ်းပရိၵ်ႉ[140]။ လဝ်ႈၾႃႉလွႆလူင်၊ လဝ်ႈၾႃႉမိူင်းသၢၼ်ဝီႁွင်ႈၶဝ် ယၢမ်းၵူႈငဝ်ႈလၢၼ်းတၢၼ်း။ ႁူလ်းၵျႃႈ ပေႃးၸဝ်းလၢႆး ပၼ်ငဝ်ႈ မိူင်းလႅၵ်ႈမိူင်းယႂ်ႇဢမ်ႇဝႃႈ မီးတိုဝ်ႉတၢင်းတႃႇမုၼ်းလိင်းမႃးယူႇ။ မိူင်းတႆးၵေႃႈ တေလႅၵ်ႈလၢႆးၵႂႃႇ။ ႁူဝ်ႁူၼ်ႇၵေႃႈတေၶမ်တိုဝ်းမႃး။ ၽႆႇသၼ်ႇတၢင်းတိတ်းတေႃႇ၊ ၽႆႇႁူႉၸၼ်၊ ၽႆႇယူႇလီႁူၼ်ႇမိူင်းၵေႃႈ တေၶိုတ်းပိင်းလွမ်းလႆႈ မိူင်းမၢၼ်းမႃး။ တိုဝ်ႉတၢင်းၶၼ်ႉငဝ်ႈ ပိၼ်ၶမ်ႉမၼ်းတုင်းယဝ်ႉ။

လွင်ႈၶမ်ႉမၼ်းတုင်းၼႆႉ ၵၢႆႈႁႃးႁူႉၵိတ်းၵိတ်းၶွႆးလူလ်း။ မူဝ်ႈလုၵ်ႉတီႈႁူဝ်ႈဂတ်ႉတိုဝ်း လႆႈၶီႈၵိုဝ်းမႃးတႃႇႁုင်ႈၶၼ်ႉ လႆႈႁူပ်ႉဂၼ်တင်း ႁူၼ်းၵေႃႉလိုဝ်ႈဝႃႈ မိတ်ႉသထိုဝ်း တေႃးပိုၼ်း[141]။ ပေႃးဂပ်းၵၢႆႈလူလ်ႈ လွင်ႈၶမ်ႉမၼ်းတုင်းၼႆႉ တီႈလၢၼ်းတၢၼ်း မၼ်းပိၼ်ထြႃႇလူင်ၵေႃႉၶိုင်ႈယဝ်ႉ။ ၶမ်ႉမၼ်းတုင်းၼႆႉ လုၵ်ႉတီႈမၢၵ်ႈမႆႉတင်းၵိတ်ႈဢွၵ်ႇ။ လိူဝ်ႉငၽမၼ်းမီးသွင်မဵဝ်း[142]။ ဢွၵ်ႇဝႆႉတီႈမိူင်းငၶ၊ ႁိုင်ၵၢၼ်ႈႁူဝ်ပၢၵ်ႈပီႊမၼ်းယဝ်ႉ။ လၢဝ်းငၶႈၶဝ် ၵဝ်မၢၵ်ႈတီႈတူၼ်ႈၶၼ်ႉ ၵိတ်ႈပိၼ်ၶမ်ႉမၼ်းၵျေ လွႉတိုဝ်းတီႈႁဵတ်းၼူဝ်းယူၼ်း။ ႁဵတ်းႁိုဝ်း၊ ႁဵတ်းၼူဝ်းၶုင်ႈ။ ပေႃးၵဝ်ၶမ်ႉမၼ်းတုင်းတႃးတီႈၼၼ်ႈလွင်ႈ ၶမ်ႉၽူၼ်ဢမ်ႇလၢင်းႁူဝ်ႈ။ ထႅင်ႈသမ်ႉ ၵဝ်ၶမ်ႉမၼ်းတုင်း သႂ်ႈလေးၶွႆးၶမ်ႉမိုၵ်ႉ၊ ႁၢၼ်သေတိုဝ်းၶွၼ်ႈ။ ထိုင်ႁူဝ်ပၢၵ်ႈပီႊသၢဝ်း ႁူၼ်းမိူင်းယူးႁူပ်း၊ ဢမေးရိၵ်ႇၵႅၼ်ၶဝ် လင်ႈႁူႉၶမ်ႉဂတ်ႉ ၶမ်ႉမၼ်းတုင်းၶၼ်ႉသေ လွႉတိုဝ်းလွမ်းမႃး။ ပေႃးၵဝ်လေးၶွႆးႁၢၼ်ၵေႃႈ ၶႄႈၵၼ်တႃးႁၢၼ်ဝႆႉၶၼ်ႉ လိဝ်းၼိင်မႃးသေ ဢမ်ႇဝွတ်ႈသဝ်ႈငႆႈ။ ႁၢၼ်ၵၼ်လေးၶမ်ႉမၼ်းတုင်းသမ်ႉႁိုင်ႈငႆႈ။ ၶွပ်ႈၼႆငလႈ ၶႄႈဂၢၼ်ႁူင်းလၢၵ်ႈၶဝ် ၶိုဝ်ႈလႆႈၶမ်ႉမၼ်းတုင်းမႃးတင်းၶမ်ႉ။ မိူဝ်ႈပီ 1936 ၼၼ်ႉ ဢမေးရိၵ်ႇတိုဝ်း ၶမ်ႉမၼ်းတုင်း ၶိုင်ႈပီႊလႂ် 52,000 တၼ်ႈ။ တီႈမိူင်းငၶႈၵေႃႈ ဢမ်ႇလၢင်း ႁဵတ်းဢွၵ်ႇပၼ် ႁူဝ်ႈႁုမ်ႈပိုၼ်ႈတိုဝ်း။ ၶွပ်ႈၼႆ ဢွၼ်ဂၼ်ဝူၼ်ႉတႃႇသွမ်ႉတူၼ်ႈတုင်း တီႈတၢင်ႈမိူင်း။ တႃႇတေလႆႈ ၶမ်ႉမၼ်းသၼ်ႈသႂ်ႈၼၼ်ႉ တေလႆႈၽုၵ်ႈသွမ်ႈလွမ်းလၢႆးပၢႆးသၢႆး။ တီႈႁုၼ်လူင်ဢမေးရိၵ်ႇလၢၼ်းၼၼ်ႉ လွင်းလူၽုၵ်ႈတူၼ်ႈတုင်းၵေႃႈ ဢမ်ႇဢွၵ်ႇၶမ် မိူၼ်တီႈမိူင်းငၶႈ။

ဝၢႆးၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်လွင်ႈလီသူၼ်လွႆၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ၾင်ႁူၵ်ႈၾင်ငႁ၊ လိူဝ်ႉငၽတူၼ်ႈတုင်းၵၼ်ၶိုင်ႈလမ်း ပိၼ်မိူင်းတႆး။ ဢွၼ်ဂၼ်ထူတ်ႈလွင်းတူလ်းတီႈမိူင်းတႆး။ ပေႃးၽုၵ်ႈသွမ်ႈတီႈလိၼ်ၼိင် လိဝ်းပိၼ်သေမၢၵ်ႈတင်းၶမ်ႉ။

မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃး သိပ်းလိူတ်းပီႊၼၼ်ႉ ၶၼ်ၶမ်ႉမၼ်းတုင်း ၶိုင်ႈတၼ်ႈလႂ် မီး 61 ပွင်ႇသေတႃႇ ဢွၼ်ဂၼ်ႁၢၼ်တၢင်းတိုဝ်းမၼ်းထႅင်ႈငလႈ ႁူၼ်းၶိုင်ႈလႆႈၵေႃႈ မီးမႃးၶမ်ႉ။ ပေႃးဢၵ်ႇၶၼ်ၼၼ်ႉၶၢၵေႃႈ ငိုၼ်းတွၼ်းတေလႆႈတင်းၶမ်ႉ။ သွၼ်ႈဝႃႈ မီးသူၼ်ၽုၵ်ႈသွမ်ႈတူၼ်ႈတုင်း 2000 တိုင်ႈ။ ထိုင်ဂဝ်ႈပီႊမႃး တူၼ်ႈတုင်းၵေႃႈထိုင် ပၢၼ်ၶၢဝ်းမၢၵ်ႈၶမ်ႉသုတ်းသုင်ယဝ်ႉငလႈ

[138] Rugby
[139] Oxford
[140] Cambridge
[141] Mr. Thorburn
[142] *Aleuriates Fordii* and *Aleutrites Montana*

ပေႃးၵဝ်ၶၼ် ၶိုင်ႈတၼ်ႇၶႃႈ 30 ပွင်ႇရူလ်ႈၵေႃႈ လၢင်းလႆႈငိုၼ်းတွၼ်းလူဝ် 13000 ပွင်ႇ ၵမ်ႇၶၼ် 43 ႁူဝ်ပၢၵ်ႇပုၼ်ႈ တီႈငိုၼ်းတိုၼ်း။

မိတ်ႉသထူဝ်ႉ တေႃးပိူၼ်ႉ သပ်းလႅင်းငၶလွင်ႈၼႆႉ တီႈလၼ်းတၼ်း။ လွင်ႈၾုၵ်ႇ သွမ်ႈတူၼ်ႈတုင်း တေလႆႈၶမ်ႉတွၼ်းတင်းၶမ်။ ပေႃးတေလႆႈလိၼ်ၾုၵ်ႇသွမ်ႈတင်းၶမ်လိုင် မီး ႁူၼ်းတႃႇ တေၵမ်ႉၵွၵ်ႇငိုၼ်းပၼ်။ ၸဝ်ႈၾႃႉၶဝ် တေယိမ်လိၼ်ပၼ်တီႈမၼ်း။ တေၾုၵ်ႇသွမ်ႈ တူၼ်ႈတုင်း တီႈလိၼ်ပဝ်ႇလိၼ်လၢပ်ႈ လူဝ်ႉၵမ်ႇပႆႇလႆႈၾုၵ်ႇသွမ်ႈသင်ၶၼ်ႉ။ ၸဝ်ႈၾႃႉၶဝ်ငတ. တေလႆႈငိုၼ်းၶၢတ်ႈလိၼ်သေၵမ်ႇၵႃး တေလႆႈငိုၼ်းၶွၼ်ႇၶူဝ် တၢင်းၵႃႉၶႃႈမၢၵ်ႇတုင်းၶၼ်ႉ။ မိတ်ႉသထူဝ်ႉ တေႃးပိူၼ်ႉ သိုပ်ႇသပ်းလႅင်းဝႃႈ ႁူၼ်းပိုၼ်ႉတီႈၶဝ်ၵေႃႈ လၢင်းလႆႈၵၢၼ်ၼႆႉ။

လုၵ်ႉတီႈၾၢႆႇႁူၼ်းတႆးၶဝ် မီးလွင်ႈတၢင်းၵၼ်ၶိုင်ႈ ထုၵ်ႇလီဝူၼ်ႉ။ ၶမ်ႉတွၼ်း 43 ႁူဝ်ပၢၵ်ႇပုၼ်ႈ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ တေၾၢဝ်ၶွင်ႈထွင်း ႁူၼ်းၵွၵ်ႇငိုၼ်းတိုၼ်းၶဝ်ႁွလ်ႈ။ ၵႃးၶွင်ႈၶမ်ႉ တွၼ်းၶၼ်ႉ တႆးတေၵမ်ႇလႆႈသေပၵ်ႉ။ မိူင်းတႆးမီးလိၼ်လီ တႃႇၾုၵ်ႇသွမ်ႈ တူၼ်ႈတုင်းသေ တႃႉ ႁူၼ်းတႆး ၾႆၢလွၵ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်းမၢၵ်ႈမီး လွမ်းၵၢၼ်ၵၼ်ၼႆႉ။ မူဝ်ႈၵႂႃႈႁႃး လၢတ်ႈငၶ တီႈတေႃးပိူၼ်ႉၶၼ်ႉ မၼ်းၶိုၼ်းတွပ်ႇ။ တႃႇၾုၵ်ႇသွမ်ႈတူၼ်ႈတုင်း ႁူႈပေႃးပၼ်လီၼႆႉ ၵမ်ႇလွႆႈ ၵၢၼ်ငၢႆႈ။ လၢင်းၾုၵ်ႇသွမ်ႈလႆႈ တီႈႁၢႆးၶွင်ႁူၼ်းယူးႁူပ်ႇၶဝ်။ ႁူၼ်းတႆးၵေႃႈ တေၵမ်ႇၶတ်းလွႆႈ လုမ်းလႃးတူလ်ႈလူတူၼ်ႈၼႆႉလႆႈ။ မၼ်းမုင်ႈမွင်းဝႆႉ လူင်ပွင်လိုင်ႈၵေႃႈ တေၵမ်ႇပၼ်ၵႅင်း တႃႇ ၾုၵ်ႇသွမ်ႈတူၼ်ႈတုင်း။ ပေႃးႁူၼ်းတႆးၶဝ် ငၶ.ၶိင်ႇၾုၵ်ႇသွမ်ႈတင်းမၼ်း ၵမ်ႇၶၼ် ႁၢႆးလူဝ်ႉၾူႈ ၸတ်းၵၢၼ် ႁူၼ်းယူးႁူပ်ႇၶဝ်ၶမ်းၶႄႈၶၼ်ႉလိုင် ၶၼ်ၶမ်ႉမၼ်းတုင်းၵေႃႈ တေတူၵ်းၸူႇသေ တေၵမ်ႇလၢင်းလႆႈ ၶမ်ႉမၼ်းတုင်းသၢၼ်ႈသႂ်ၼႆႉ။

ၶေႃႈမုၼ်းလူဝ်ႉၶၼ်ႉ ၵၢႆႇႁႃးၶႆႇငၶ တီႈၾွၵ်းၵႃးထီး။ မၼ်းငတ.လၢတ်ႈ မိတ်ႉ သထူဝ်ႉၾူဝ်ႉပီး ၵေႃႉၵၢႆႇႁႃးၶဝ် တေၸူႇထုပ်းၶၼ်ႉ သမ်ႉပိၼ်ႈၾူၼ်ၵၼ် တင်းတေႃးပိူၼ်ႉ ဝႃႈ။

‘ၵၢင်လွႆႈၾူဝ်ႉပီးငတ. လႅင်ႈလႅင်းလီၶႃႈ။ မၼ်းယုမ်ႇယမ် ပေႃးသွၼ်ပၼ်ႁူၼ်းတႆး လၢႆးၾုၵ်ႇသွမ်ႈတူၼ်ႈတုင်း တိုၼ်းႁူၼ်းတႆး တေမေႃၾုၵ်ႇသွမ်ႈယူႇဝႃႈ။ ၶေႃႈမုၼ်း ၵၼ်လူဝ်ႇ ၶႆႇငၶၵေႃႈ တေၶႆႇငၶၶဝ်မူတ်းမူတ်း။ တေပၼ်လူဝ်ႉၾၼ်းလီ လူဝ်ႉလိူၵ်ႈဝႆႉတႃႇၾုၵ်ႇသွမ်ႈ။ တေႁူႈပၼ် ၵႃးလွႆႉလၢႆႇတႃႇၾုၵ်ႇသွမ်ႈ တႃႇၶၢဝ်းတၢင်းသၢမ်ပီး။ ႁူလ်ႈၵႃႈ ပေႃးမၢၵ်ႇမႃးငတ. တေလႆႈၶႃႈပၼ် တီႈမၼ်း ၶင်ႇၶၼ်မၼ်းပၼ်ၶၼ်ႉ။ ၶၼ်မၼ်းငတ.တေယွမ်းႁူဝ်ပၢၵ်ႇပုၼ်ႈ 5၊ တွႆႈၶၼ်ၵၼ် ပိၼ်ဝႆႉတေႉၶၼ်ႉ’

‘ႁူၼ်းတႆးႁပ်ႉၵဝ်တၢင်းၵမ်ႉလွႆႈမၼ်းႁိုဝ်’

‘လိမ်ၸဝ်ႈၾႃႉ တေႃႇထိုင်ၸဝ်ႈၶႄးၶဝ် ၵဝ်တၢင်းၵမ်ႉလွႆႈတီႈမၼ်းၵေႃ ၾုၵ်ႇသွမ်ႈ တူၼ်ႈတုင်းယဝ်ႉ’

မူဝ်ႈႁႃႈမူင်းၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ၾူဝ်ႉပီးပွႆႉဝႆႉ ၵၢႆႇႁႃးၶဝ် တီႈၶဝ်ႈၶမ်ႉလၼ်ႈ။ လွမ်း မၼ်းၸူႇတူလ်ႈသူၼ်တူၼ်ႈတုင်း။ ပိၼ်တူၼ်ႈလူဝ်ႉလႆႈသွင်ပီးတေႃႇသၢမ်ပီးသေ သုင်ပိင်းႁူဝ်မႄႈဝႆႉ ယဝ်ႉ။ လႆႈတီႇထူၼ်ႇလူဝ်ႉႁူၼ်း ၵမ်ႇပႆႇလႆႈလွႆႉၶၼ်ႉသေ ၾုၵ်ႇသွမ်ႈဝႆႉ ပိၼ်ထႅဝ်ပိၼ်ထႅဝ်ငလႈ ပိၼ်ၾၢင်ယိမ်ႈၵၼ်လီတူလ်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈ။ လႆႈၵုပ်ႇတူလ်ႈ ၸဝ်ႈသူၼ်ႁူၼ်းတႆး ၵေႃႉၾုၵ်ႇဝႆႉ တူၼ်ႈတုင်း သိပ်းတိုင်ႇၶၼ်ႉ။ ႁူးပွၵ်ႈ မၼ်းသွမ်ႈၶဝ်ႈသိပ်းတိုင်ႇယဝ်ႉ ပေႃးၶႃႈလႆႈၵမ်းလႅဝ်လိုင်

လႆႈငိုၼ်း 10 ပွင်ႇ။ ငိုၼ်းၶၼ်ႈ လီႈလူၶႄႈၵျၼ်းမၼ်းလႆႈတင်းပဵၼ်းလႄႈ ၸဝ်ႈသူၼ်ၶၼ်ႈ ထၢင်ႇဝႃႈမၼ်းၵၢမ်ႇလီၶႄႇယဝ်ႉ။

ယၢမ်းလဵဝ်မၼ်းလုၵ်းဝႆႉ ၶွင်ႈသူၼ်တူၼ်ႈတုင်းသိပ်းတိုင်ႇ။ တူၼ်ႈတုင်းၵေႃႈ ပဵၼ်လီဝႆႉ။ ၶမ်ႇပၼ်ၶီႇၽူဝ်ႇပဵၼ်ၶဝ် ပၼ်ၵႃႇတီႇသူၼ် ၵႃႇလိူဝ်ႉၾၼ်းထႃႈဝႆႉ။ ပေႃးမီးပဵၼ်ၶိုင်ႈ မၼ်းတေလႆႈ တဵၼ်းၶိုၼ်း။ ယဝ်ႉသမ်ႉ မၼ်းမုင်ႈမွင်းပေႃးလွႆးၶိူဝ် ငိုၼ်းၶဝ်ႈ ဢၼ်တေၶမ်မႃးသေမိူဝ်ႈလဵဝ် သိပ်းပုၼ်ႈၶၼ်ႈ။ တေသူင်ႇလုၵ်ႈလၢင်းမၼ်း ၵူႇၶိုၼ်ႈႁဵၼ်းတီႈလီလီ။ ၶႅ်ႉပဵၼ်လၢႆးလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉ ဢၼ်ၶိုင်ႈ။ ဢမ်ႇၶၼ် ပိူင်ပဵၼ်ဢၼ်သုင်သေ လၢႆးလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉၶၼ်ႈ။ ႁူၼ်းတႆးၶႅ်ႉ ပဵၼ် ႁူၼ်းထႆႈႁၢႆးၶႄးသေ လီင်ႉတွင်ႉမႃး။ ႁွပ်ႈႁၢႆးၶႄးသူၼ်ငလႈ ၶဝ်ၸၢင်းမၢၵ်ႈမီးမႃးယူႇ။

တူၼ်ႈတုင်းၶႅ်ႉ ပဵၼ်တိုဝ်ႉတၢင်းလီတႃႇၶဝ်။ ၶဝ်လႆႈယူႇတူဝ်ႈၵိင်းၵလိတ်ႈမႃး ႁႃႈသိပ်း ပီး။ လႆႈႁဵတ်းၵေႃႉၵၼ်တင်းၵိင်းၵလိတ်ႈၶႅ်ႉ ၶဝ်မီးၶမ်ႉတွၼ်းၶမ်။ ႁူလ်းၵႃႈ ၶွင်ႈႁူၼ်းမီးၶမ်ႉ တွၼ်းၶၼ်ႈ ဢမ်ႇပႃး ၸဝ်ႈႁၢႆးၸဝ်ႈၶႄးၶဝ်။ ၶွင်ႈႁူၼ်းလိူဝ်းမၢၵ်ႈမီးမႃးၶၼ်ႈ ဢမ်ႇပႃးၶဝ်။ လဵမ်မူဝ်ႈၵိင်းၵလိတ်ႈၶဝ်ႈမူင်းတႆးၶၼ်ႈ ႁူၼ်းတႆးတိုၵ်ႉသွမ်ႈၶဝ်ႈ။ ယၢမ်းၶႅ်ႉၵေႃႈတိုၵ်ႉသွမ်ႈၶဝ်ႈ ယူႇ။ ႁူလ်းၵႃႈ တူၼ်ႈတုင်းဢၼ်ၶဝ်ၾုၵ်ႇသွမ်ႈယူႇ တေႃႈလဵဝ်ၶႅ်ႉ ၸၢင်းလႅၵ်ႈလႆႈၶဝ်ပဵတ်ႈ။

ၽႅႃးၵႃႇထီး တင်းဢၢႆႈၵျႃးငတႉ လုၵ်ႉတီႈသူၼ်ဢၼ်ၽူဝ်ႇပဵၼ်း လွမ်းငၶၼ်ၶၼ်ႉသေ မူဝ်းၵျၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်းၶမ်ႉလၼ်ႈ။ ၵၢင်ၵျၢဝ်တၢင်းဝၼ်းတူၵ်းၶၼ်ႈ ၵျူဝ်ႈလႅင်လႅင်းဝႆႉ။ တီႈႁိမ်း သိၼ်ႈတၢင်း သူၼ်လိူဝ်းမီးၶိူဝ်ႁွင်းသုင်ၶၼ်ႈ လႆႈႁၼ်တူၼ်ႈတုင်း တၢင်းၶႄႈမွၵ်ႇႁုမ်ႈလႅင်လႅင် ၶၼ်ႈ ၶၢင်ႇငဝ်းလမ်လမ်။

ၽိူဝ်းလိပ်း ယုမ်ႉၵျေလၢတ်ႈ ‘ၶႅ်ႉပဵၼ် ဢၼ်ႈပုမ်ႇၶမ်ႉမၼ်းတုင်းၵူႈ’။

႑႑
ၵိူၼ်ၶဝ်ႈဝၼ်းတီႈသီႇပေႃႉ

လႆႈၶွၼ်းတီႈၶမ်ႉလၢၼ်ႈ။ ၵတ်းၵိူင်းၶႄႇ။ ႐ူၼ်းပွႆႉၵျိူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်း ၵဝ်ၽိုၼ်းတင်းၶမ်မႃးထိမ် ပၼ်ၶႂ်ႈၽီးၽိုဝ်းပၼ်။ ပေႃးၵိူၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈယဝ်ႉ ၵွမ်ႇၽိုဝ်းႁေႃၵုပ်ႇၵၼ်။ ၽွၼ်းၵႃးထီးလၢတ်ႈ မိူဝ်ႈ ၽုၵ်ႈၵၢင်ဝၼ်း တေၵိူၼ်ၶဝ်ႈတီႈသီႇပေႃႉဝႃႈ။ ၶႂ်ႈၵႃႈလဝ်ႈၽႃႉတၢႆးၶဝ်ၶၼ်ႉ လဝ်ႈၽႃႉသီႇပေႃႉ ၼိုတ်းၵၢပ်ႈသေပိူၼ်ႈ၊ မၢၵ်ႈမီးသေပိူၼ်ႈဝႃႈ။

လိုဝ်ႈမၼ်းပီၼ်လဝ်ႈၵုင်ႇၵျႃႇ။ ယၢမ်ႈၵျိတ်းၼၵ်ႇလူင်ပွင်လိုင်ႈၵိင်းၵလိတ်ႈသေ ၶဝ်ႈႁူမ်ႈ ပွႆးၼိုၼ်ႈႁေႃ လဝ်ႈၽႃႉႁွတ်းၶျိ။ တီႈၵိင်းၵလိၼ်း မီး႐ူၼ်းႁူႉလၵ်းမၼ်းတင်းၶမ်။ ၵၢႆႈႁႃး ၵေႃႈ ယၢမ်ႈထူပ်းမၼ်းႁိူင်ယဝ်ႉ။ ႐ူလုံးၵႃႈ ၵမ်ႇလွႆႈတီႈမိူင်းသီႇပေႃႉမၼ်း။ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈၵၢင်ဝၼ်း တေလႆႈၵိူၼ်ၶဝ်ႈႁုမ်းမၼ်းၶႅင်လႄႈ ၵၢႆႈႁႃးလႆႈ လူမ်းထႃႈဝႆႉ။ တေလႆႈႁၼ် မၼ်းမီးယူႇတီႈႁေႃ။ ၵၢႆႈႁႃးယၢမ်ႈထူပ်း တင်းမႁႃတေဝီမၼ်းႁွၼ်ႇ။ ႁွပ်ႈပၼ်ႁႃၶႂ်ႈၶႄႈၵျိူၼ်းလႄႈ မႁႃတေဝီပၢႆးမၼ်း ႁူႇ ၵမ်ႇပႆႇၵျိူင်။ လဝ်ႈၽႃႉ ၵဝ်ၶၢင်းသၢမ်ၵေႃႉ မႃးတၼ်းတၢင်ၵွင်ႈမႁႃတေဝီ။ ႐ူလုံးၵႃႈ ၽွႆႇ ၵမ်ႇလႆႈႁုပ်ႉ လိုဝ်ႈမႁႃတေဝီၶွင်မၼ်း။ ၽွၼ်းၵႃးထီးလၢတ်ႈ

'မိူဝ်ႈၵိူၼ်ၶဝ်ႈၶၼ်ႉ ၶၢင်းသၢမ်ၵေႃႉၶၼ်ႉၵေႃႈ တေၶဝ်ႈႁူမ်ႈလွမ်း။ ၶဝ်လွႆႈလီ၊ မေႃ မိုတ်ႈပိူၼ်ႈ။ ၶဝ်သၢမ်ၵေႃႉ ၵွၼ်ၵၼ်ၵျိူၼ်းလိၵ်ႈၵိင်းၵလိတ်ႈယူႇ။ ႁဝ်းထၢင်ႇၶဝ်ပီၼ်လၢင်းၽိင်း၊ လၢင်းၵႃႈ ၶႂ်ႈလုမ်းမူၼ်ႈလွႆလဝ်ႈၽႃႉႁွလုံး'

ၽိဝ်သီႇပေႃႉ ၵၢင်ဝၼ်းၶိုင်ႈမူင်း။ သီႇပေႃႉတင်းတႃႈလိူဝ်ႇ မီးသိၼ်ႈတၢင်းလိၼ်ၽိုဝ်း။ ႁၢမ်ႉငၢႆးမူၼ်မူင်းမၢၼ်းဝႆႉ။ ဝႆးသေ ၵွၵ်ႇထုင်ႉၶမ်ႉပၢင်မႃး ပေႃးလႆႈထၢင်ႇ ၵွၵ်ႇမူင်းတၢႆးမႃး ယဝ်ႉၶႂ်။ တၢင်းသုင်ၶႄႈလိၼ်ၵေႃႈ ႁွလုံးမီး မွၵ်ႈ 1370 ထတ်းယဝ်ႉလႄႈ လႆႈထၢင်ႇႁၢဝ်ႈမႃး ၵိတ်းၵိတ်း။ ႐ူလုံးၵႃႈ လႆႈႁၼ်ႁေႃ ၵၼ်ၵမ်ႇလၢင်းႁၼ် တီႈမူင်းမၢၼ်းၶၼ်ႉ။ ႁေႃၶၼ်ႉ ပိၼ်ႁေႃၵဝ်ႇ။ လွႆႉတိုဝ်းမိူဝ်ႈၵျိတ်းပၢင်ပွႆးႁွလုံးယဝ်ႉ။ တီႈႁေႃၶၼ်ႉ မီးၶေႃႇသိင်တိုၼ်းၶမ်းၶဝ် ယူႇသဝ်း။ လဝ်ႈၽႃႉၼတႉ မႃးယူႇတီႈႁေႃႁူင်းၶေႃ ၵၢၼ်လမ်ၵၼ်တင်းႁေႃလူင်ၶၼ်ႉ။ ၵႃး ၵၢႆႈႁႃးၶဝ် ၽိဝ်ႁူႇတီႈၶႄႈႁေႃၶၼ်ႉသေ မီးမုထၢမ်းပွႆႉၽၵ်းတူၶဝ် တၵ်ႉယမ်ၽွၼ်းၵႃးထီး။

ၵႃးၵၢႆႈႁႃးၶဝ် ႁေႃႈၶဝ်ႈႁူႇၶႂ်ႈဝၢင်းႁေႃ။ လုမ်းလႃးဝႆႉတူၼ်ႈမွၵ်ႇလီလီလႄႈ မီးမွၵ်ႇ ႐ူးမိဝ်းၵီးဝႆႉ။ ႁေႃတင်းလင် မီးပိူင်တၢတ်ႈၶၢတ်ႈၶပ်ႉဝႆႉ ၵွင်ႈၽွႆႇၵွင်ႈမၼ်း။ မူၼ်ၵျိူၼ်းလိုဝ်ႈ ႐ူၼ်းမၢၵ်ႈမီးၶဝ် ၵၼ်ဝႆႉတီႈဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈၶႄႇပၢင်ႇၵိင်းၵလိၼ်း။ မီးၽူးမႃႇလဝ်ႈၽႃႉ ႁပ်ႉတွၼ်ႈ

ဢၢႆႈၵုၼ်းၶဝ် တီႈၼူဝ်လႆႈ။ ၶႄႈမၢၼ်းၵၢမ်ႇငၢႆးမိူၼ်ၼၼ်ႉ။ ၶၼ်ႈဝႆႉရူၺ်တၢႆးတင်းသိုဝ်ႈမၢၼ်ႉၶျူး (ပွင်ႉ ဝႃႈသိုဝ်ႈတၢႆးမၢဝ်းတၢႆးၶိူဝ်)။ ပေႃးဢၢႆႈၵုၼ်းၶဝ်လူင်းၵႂႃး မၢၼ်းမႃးယိပ်းမိုဝ်းတူင်ႇတၵ်ႇၵၼ်ၵေႃ ဢွၼ် ၶဝ်ႈၶွင်းၵေႃ။ လဝ်ႈၽႃႇ လုၵ်းပွႆႇၶွင်းႁွင်ႈလူင်သေ ပွႆႇဢၢႆႈၵုၼ်းၶဝ်။ မၢၼ်းလႅပ်ႈမီးမွၵ်ႈသီႉ သိပ်း ၵႃႈပီးယဝ်ႉ။ ၶၼ်ႈဝႆႉသိုဝ်ႈၼူဝ်းတၢႆး။ မၢၼ်းၵုပ်ႇတွၼ်ႈဢၢႆႈၵုၼ်းၶဝ် ႁူမ်ႁူမ်လူမ်းလူမ်း ငၢႆးမိူၼ်လၢႆး ဢိင်းၵလႅတ်ႈ။ မၢၼ်းဢွၼ်ဢၢႆႈၵုၼ်းၶဝ် ၶူၺ်ႉၶွင်းႁွင်ႈၼၵ်ႉ။ မီးၶၢင်းယိင်းဢွၼ်ႉသၢမ်ၵေႃ ပွႆႇဢၢႆႈၵုၼ်း ၶဝ်။

လဝ်ႈၽႃႇဝႃႈ 'တေလႆႈသိုပ်ႉမိုတ်ႈပၼ်တင်းၶၢင်းၵဝ်း'။

ၶဝ်ၶႅၼ် လီတူလႆးႁူၼ်းၵေႃႉ။ ၶၼ်ႈမႆဝႆႉၼူဝ်းၼ်မ်ႉၼ်မ်ႉ။ ၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶၼ်ႈသိုဝ်ႈမၢၼ်ႈ သျၼ်ႉဝႆႉ တင်းသိၼ်ႈလၢႆးမွၵ်ႉသီၶွင်ႉ။ ပၵ်းမွၵ်ႉၶမ်းသီလိူင်ဝႆႉႁွၼ်ႉ။ ၶၢင်းဢွၼ်ႉၵေႃႉၶႅၼ် သုင် ၵေႃ ယွမ်သေး။ ၶိဝ်ႉမိုဝ်းၶၢဝ်ယၢဝ်းၵူၼ်ႈဢွၼ်ႉ။ ၵေႃႉတီႈသွင်သမ် ၶၼ်ႈသိုဝ်ႈၶတ်ႈတီႉပႃႉသီ လမ်တင်းသိၼ်ႈသီလိူင်။ မၢၼ်းဢမ်ႉသုင်မိူၼ် ၵေႃႉတီႈၶိုင်ႈၶၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႂႃႈ လီၵုၵ်ႉပိူၼ်ႈ ၵုင်း မၢၼ်း။ မွၵ်ႉၶမ်းသီလိူင်ၶိူဝ်ႁူဝ် ငၢႆးမိူၼ်သုပ်းပၢၼ်းၵုမ်းဝႆႉ။ ၵေႃႉတီႈသၢမ်ၼတ်ႉ ၶၼ်ႈသိုဝ်ႈၽိူၵ်ႉ တင်းသိၼ်ႈသီၶွၼ်ႉ။ ဢမ်ႉပၵ်းမွၵ်ႉသင်ဝႆႉၼလႈ ပဵၼ်တၢင်းၵၢင်းလီဢွၼ်ႉ ဢမ်ႉပႃးသင်။ ၶဝ်တင်း သႅင်ႈယုမ်ႉသေ ယိပ်းမိုဝ်းတူင်ႇတၵ်ႇၵၼ်။ ပဵၼ်တၢင်းယုမ်ႉဢွၼ်ႉသိုဝ်ႈသုံ။

ဢၢႆႈၵုၼ်းၶဝ် ၶင်ႈၶွင်းႁွင်ႈၼၵ်ႉ။ ၽူႈမၢႆလဝ်ႈၽႃႇၼတ်ႉ ၵၢၼ်သုၵ်ႉဝႆႉၵၢင်းမၢၼ်း။ လႆႈ ၵၼ် တဝ်ႈလဝ်ႈတီႈၶိူဝ်ၽိူၼ်ၵိမ်းမၢၼ်း။ ဢမ်ႉႁိူင် မၢၼ်းဢၢဝ်ႁွၵ်းၵျိၼ်းၶွၵ်းတေး [143] ယိုၼ်ႈပၼ် ဢၢႆႈၵုၼ်းၶဝ်။ လဝ်ႈၽႃႇသီႉပေႃႉ မီးတၢင်းပဵၼ်လွႆၵပ်ႇၼလႈ ဢမ်ႉပေႃးလႅတ်းသႅဝ်း။ ႁူလ်းၵႂႃႈ မၢၼ်းပဵၼ်ႁူၼ်းယႅၼ်ႉၼၼ်ႈဢူၼ်ႈဢွၼ်ႉၵေႃႉၶိုင်ႈ။ မၢၼ်းလၢတ်ႈ 'မိူဝ်ႈၵဝ်းၶူၺ်ႉၶဝ်ႈႁူမ်ႈ ပွႆးၼိုၼ်ႈ ၵေႃလဝ်ႈၽႃႇၽႅၼ်ႉလိၼ် ဢမ်ႉလႆႈမႃးထူပ်းသူ တီႈလၼ်ႉတၼ်ႉၶၼ်ႉၼလႈ ပွႆႉဝၢင်းပၼ်ၵဝ်း ဢိတ်းၶိုင်ႈ' ၶႅၼ်။ ၶွင်းၵႂႃႉၶူၺ်မ်းတူင်ႇတၵ်ႇ ဢၼ်လႆႈငိၼ်းမႃး ၶွင်းမိူင်းတၢႆးၶႅၼ် ၶေႃႈၶူၺ်မ်းလဝ်ႈ ၽႃႇသီႉပေႃႉ ပဵၼ်ဢၼ်ယႅၼ်ႉၼၼ်ႈသေပိူၼ်ႈယဝ်ႉ။

ၶူၺ်မ်းမ်ဝ်းၶႅၼ် ဢမ်ႉလႆႈဢဝ် ၶေႃႈပွင်ႉသိုဝ်ႈသိုဝ်ႈ။ ၶွင်းၶူၺ်မ်းမၢၼ်း ပႃးလွင်ႈယႅၼ်ႉၼၼ်ႈ ၵူၼ်ႈဢွၼ်ႉတီမ်ထူၼ်ႈ။ ဢမ်ႉဢဝ်ၶူၺ်မ်းသင်မႃးၵၢင်ႈၼိူင်ႈ။ ယၢမ်းလႅဝ် ဢၢႆႈၵုၼ်းၶင်ႈၵိၼ်ၵျိၼ်ႉ ၶွၵ်းတေး ဢၢၼ်မၢၼ်းတိုၵ်း တီႈၶွင်းႁွင်ႈၼၵ်ႉမၢၼ်း လွမ်းၶၢင်းမၢၼ်းသၢမ်ၵေႃႉ။ မၢၼ်းသမ်ႉယွမ်း ၶႄမ်း တႃႉပွႆႉဝၢင်းပၼ် ၶွပ်ႈမၢၼ်းဢမ်ႉလႆႈမႃးထူပ်းဢၢႆႈၵုၼ်း မိူဝ်ႈမၢၼ်းမီးတီႈလၼ်ႉတၼ်ႉၶၼ်ႉ။ ဢၢၼ်လီသိုဝ်းလွႆသေၶႅၼ် တေမီးသင်ထႅင်ႈ။

ထႅင်ႈလူဝ်းၶိုင်ႈ ဢၢႆႈၵုၼ်းၶဝ် ၶၢမ်ႈႁွင်ႈၵၢင်ၵေႃၵေႃ ပႆၶူၺ်ႉတၢင်းႁွင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈ။ လဝ်ႈ ၽႃႇၶႅၼ်းၼၶ 'ၵၢင်ႈၵိၼ်းဝႆႉၶဝ်ႈၽၵ်းၼၼ်ႉ' ဝႃႈ။ ဢၢႆႈၵုၼ်းၶဝ်ႁူၵ်းၵေႃႉ ဢၢဝ်ဢွင်ႈၽႄမၢၼ်း။ ၽၵ်းမီး သိပ်းၵႃႈမီႉ။ ၶိူဝ်ႉမူ၊ ၶိူဝ်ႉပိတ်း၊ ၵၢင်းၶူၵ်ႉ၊ ၵိမ်းပႃမၢၼ်း၊ ပိင်ပၢင်ႉလၢႆႉ၊ ၽၵ်းယိူဝ်ႈၶၢင်းၼိဝ်၊ ၶိူဝ်ႉၵႆႉ၊ ဢႃႉလူး။ ပဵၼ်မီႉၽၵ်းၼၶ လိုဝ်ႈလိုဝ်းႁွလ်းႁွလ်း။ ၽၵ်းမၢင်မီႉၵႂႃးယွႆႉတေႃႉ။ တူဝ် ယၢင်ႉ – ၵၢင်းၶူၵ်ႉၶႅၼ် လၢင်းၵိတ်းၽၵ်းလႆႈလၢႆမီႉ။ ဝၢၼ်တေႃႉ။ ႁူလ်းၵႂႃႈ လွင်ႈၶဝ်ႈၽၵ်းၼၶ ၼတ်ႉ ႁူၼ်းႁူႉၶမ်ယဝ်ႉၼလႈ ဢမ်ႉလၢတ်ႈယဝ်ႉ။

143 Gin Cocktail

ၵၢႆႈႁူးၶဝ် ၵိၼ်ႁၢင်းၽႅၼ်ႁၢင်းမၼ်း။ ၼၢင်းဢွၼ်ႇသၢမ်ၵေႃႉ တင်ႈၼတ ၵုပ်ႇလၢတ်ႈ ႁၢမ်းမၢၼ်ႊၽေႃၽေႃႁေ ႁွၼ်ႉၽၵ်းသွႆႇ ၵၢၼ်ၶဝ်ထုၵ်ႇလွႆၼၼ်ႉ။ တၢင်းလင်ၵၢႆႈႁူးၶဝ် မီးလုၵ်ႈလၢင်ႈ တႆးသၢမ်ၵေႃႉ လုၵ်းဝႆႉတူဝ်ႈတၼ်း။ ၼုင်ႈၶူဝ်းတုလ်ႇၶႅင်းႁေႃ သီလႅင်တင်းသီၽိူၵ်ႇဝႆႉၼဵမ်ႉၼဵမ်ႉ လႅပ်ႈလႅပ်ႈ။ တူလ်းႁၢင်းၶိုၵ်ႉၶမ်ႇဝႆႉ။ လဝ်ႈၽေႃႉသီႇပေႃႉထၢမ်

‘တေၵိၼ်ဝီးသၵီးႁူႉ၊ ဝႆႈႁွလ်းႁူႉ’

ၽွၼ်းၵူးထီးၼတ မီးတူဝ်ထူပ်းဝႆႉၼလႈ လၢတ်ႈတေၵိၼ်ဝႆႈၼႆ။ လုၵ်ႈလၢင်ႈၶဝ်ၵၢဝ် သျိမ်းပိင်းႁေႈ ပၼ်ၶွႆးႁွၵ်းၵၢႆႈႁူးၶဝ်။

ႁေႃဝၼ်းၵွၵ်ႇသီႇပေႃႉတင်းၼၢင်းသွင်ၵေႃႉ

ပေႃးၵိၼ်ၶဝ်ႈယဝ်ႉ ၵၢႆႈႁူးလၢတ်ႈ တီႈလဝ်ႈၽေႃႉ ၶွႆႈႁူႇတူလ်းၶွႆးသူၼ်ၼႆ။ ၵၢႆႈႁူး ႁူႉဝႆႉ မၼ်းတင်းၽွၼ်းၵူးထီး မီးၵၢၼ်လုမ်းလႆး ၵၢၼ်ဝူႈၼၼ်ႉ။ ပေႃးၶုၼ်လူင်တင်းလဝ်ႈၽေႃႉ ၶဝ်ႈႁူႇၶွႆးႁွင်ႈတူလ်းလိၵ်ႈ၊ ၼၢင်းၵွၼ်ႇသွင်ၵေႃႉ ၵင်ႈလွင်ႈၽႄမၼ်း ၵွၼ်ၵၢႆႈႁူးႁူႇၶွႆးသူၼ်။ ဝၼ်းၼႆႉ ပၼ်ဝၼ်းလူမ်းပဝ်ႇလီသေ ၼုင်ႈၶူဝ်းၵိင်းၵလၢတ်ႈ သၢင်ႇတေႃႇဝႆႉယဝ်ႉ။ ၵၢႆႈႁူးၶဝ် ၶၢမ်ႈပႃႇယိူဝ်ႈသေ ပႆလူင်းမႄးတၢင်းသူၼ်ၵၢၼ်သွမ်ႈၽၵ်း ၼွဝ်ဝႆႉၼၼ်ႉ။ မီးမုထၢမ်းႁူဝ်လႅင်ၵေႃႉ ၼိုင်ႈ လွမ်းတၢင်းလင်မႃး။ ၽုၵ်ႇသွမ်ႈဝႆႉ ထူဝ်ႇ၊ ၽၵ်းမီႇလႅင်၊ ၽၵ်းၵၢတ်ႇပီ။ ၼၢင်းၵွၼ်ႇသွင် ၵေႃႉ ပႃးလွႆတူႇၵုပ်ႇၵၼ်တင်း ၵၢႆႈႁူးယူႇ။ ၶဝ်ထၢမ် လဝ်ႈၽေႃႉယၢမ်ႈလၢတ်ႈ လဝ်ႈၽေႃႉတင်း ၵၢႆႈႁူးၶိုၼ်ႈၵိၼ်း တီႈရၢၵ်းပီးႁူမ်ႈလႅဝ်ၵၼ် ၵၢၼ်ဝူႈၼၼ်ႉ လွင်ႇလွႆႈႁိုဝ်ဝူႈ။ ၶဝ်ၶွႆႈႁူႇၼလႇ ၵိင်းၵလႅၼ်း။ ၶဝ်ၵမ်ႇပႆႇယၢမ်ႈၽဵဝ်တီႈလွႆ။ ၶဝ်လၢတ်ႈ ၶဝ်ထၢင်ႇၽင်ႇပၢင်ႇလႆႇၼႆႉ သူႇယူႇ

လီသိုဝ်းလွႆႈ။ တီႈတႃႈလႅင်ၾႆး မီးပႃႇပူဝ်ႉသတႃႉ[144]လူင် ၾင်ႉပၢင်ႉလႆႇသၶႂ်ႈပူဝ်းရူဝ်း[145]။ ၶဝ်ၶႂ်ႈ ၶႃႉသၶႂ်ႈပူဝ်းရူဝ်း။ ၶဝ်တိုၵ်ႇၵိၼ်းၵဝ်လိၵ်ႈၵိင်းၵလႅတ်ႈဝႆႉ။ ၶဝ်မေလူ သၢင်းၵိင်းၵလႅတ်ႈ ႁူဝ် ၶိုင်ႈယဝ်ႉ။ ပိၼ်သၢင်းၵၼ်ငၢႆး။ ႁူလ်းၵႃႈ ၶဝ်ၵမ်ႉပႆႉၵတ်းလၢတ်ႈ ၵၢမ်းၵိင်းၵလႅတ်ႈၶွၼ်ႉ။ ၵၢႆႈၵျႃးထႆႉၵျၢင်းၶဝ်မႃး ၵိုၵ်းပႃးၵျၢင်းၵျႃ။

မူဝ်ႈၽဝ်ၶွႆးႁူင်ႈၶိၵ်ႉၶိုၼ်း လဝ်ႈၾႃႇတင်းၽေႃႉၵႃႉထီႉ ပေႃးၵုမ်ၵၼ် ၵၢၼ်လုမ်း ၵၢၼ်လႅမ်းၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ် တေလႆႈသိုပ်ႉၶၢဝ်းတၢင်း ထိုင်မူင်းလူင်။ ပိၼ်ၶၢဝ်းတၢင်းၶူဝ်လႆႈ။ လုၵ်ႉတီႈသီႉပေႃႇၵပ်ႉတႅတ်ႉသိပ်းလၵ်း။ လဝ်ႈၾႃႇတင်းၶၢင်းၵွၼ်ႉသၢမ်ၵေႃႇ တူင်ႇတၵ်ႇၵၢႆႈၵျႃးၶဝ်။ လဝ်ႈၾႃႇၽိတ်ႈ ပေႃးလုၵ်ႉတီႈပၢင်ၸႃႇမူင်းမိတ်ႈပွၵ်ႈမႃး ႁဵုႈၼဝႇၵိၼ်ၶဝ်ႈတီႈမၼ်းဝႃႈ။ ပေႃး ထိင်ႈဝူင်ႈၶိုင်ႈ ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ် တေပွၵ်ႈမႃးၶိုၼ်း။ မူဝ်ႈလူင်းၶူဝ်လႆၶၼ်ႇ ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ်တူင်ႇတၵ်ႇ ၶိုၼ်း။ တေႃႉထိုင်ၵႃးၵွၵ်ႉပူၼ်ႇ လႆႈၵျၼ်ၶဝ်ယုမ်ႇတူလ်းဝႆႉ။

144 Poster
145 Scarborough

႑႙

ပၢင်လၢႆႇလဝ်ႈၾႃႇ

သီ,ပေႃႇတေႃ,ထိုင်ႁျၵ်ႉၼမ ၵ်သၢဝ်းႁႃးလၵ်းသေ ပ်ၼ်ၶၢဝ်းတၢင်းလိၼ်ပ်ၵ်းၼလႈ ၵျေးမႃးၽွင်း ၽွင်း။ ၶမ်ႈၼႆႉ ၵၢႆႈႁႃးၶဝ်တေၵွႃ,ၶွၼ်းတီႈမိူင်းလူင်။ မိူင်းလူင်ၼႆႉ ပ်ၼ်ပၢင်သဝ်းၶိုင်ႈၵၢင် သီ, ပေႃႇတင်းမိူင်းမိတ်ႈ။ မီးၵျွၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်း လူင်ပွင်လိုင်ႈလင်ၼိုင်ႈ။ မိူင်းမိတ်ႈပ်ၼ်ဝ်ၵ်းလဝ်ႈၾႃႇ။ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈၵၢင်ၼွင်ၼတႉ တေၵိၼ်ၶဝ်ႈတီႈမိူင်းမိတ်ႈ။ မေးၼေၢင်းလဝ်ႈၾႃႇ ပ်ၼ်ၼေၢင်းယိင်းဢွၼ်, ၵိင်းၵလ်တ်ႈၵျေႇၼိုင်ႈ။ သွၼ်ႉမိင်းၵၼ်ပႆ,ၵူင်။ ၵၢႆႈႁႃးၶဝ် သွင်ၵျေႇ လွမ်ၵၢမ်းၼေၢင်းယိင်း ၵိင်းၵလ်တ်ႈၵျေႇၼိုင်ႈ ၵ်တ်းၵူဝ်လင်ႈယူ, ၼင်,ၼေၢင်းၾႃႇၵျေႇၼိုင်ႈ တီႈမိူင်းလဝ်ႈၾႃႇတႆးမိူင်း ၼိုင်ႈ။ ပၢင်လၢႆႇၼႆႉ ပ်ၼ်ပၢင်လၢႆႇပေႃႈလဝ်ႈၾႃႇ ၵျေႇၶွၼ်းၼၽးၵွႃ, မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးပီးၼိုင်ႈ။ ၵဝ်တူဝ်လဝ်ႈၾႃႇလူင် ႁၢင်ႈၵ်ၼ်းၼလႈၼွင်းၼမ်ႉၽိုင်ႈ ယႃ,ၵူႈလႆႈၼဝ်ႈ။ တေၵဝ်ၶၢပ်ႈတူဝ်လဝ်ႈ ၾႃႇလူင် ၽဝ်ၽိုးၵ်ပ်းၵဝ်တဝ်းလုပ်,သေ ၵျေ,ၵူးမၢင်,ဝႆႉ။ ၽိတ်ႈမွၵ်,ဝႆႉၶ်ၵ်,တင်းၼမ် တႃ, ၶဝ်ႈႁူမ်ႈပၢင်လၢႆႇ။ ပႃးၽူႈမီးလၼ်ႉၵိင်းၵလ်တ်ႈၶဝ်ၼလႈ လဝ်ႈၾႃႇတၢင်,မိူင်း။

ၽႃႉၵျႉထီးလၢတ်ႈ 'လီသူၼ်လွႆၵိူဝ်ႈ။ တေလႆႈႁၼ်လဝ်ႈၾႃႇ မိူင်းလိူဝ်းသူတေလႆႈ ၵွႃ,ၼလ,ၼၼ်ႉ'။

'လဝ်ႈၾႃႇတေႁွႆႈၶ်ၵ်,တင်းသိင်ႈ ၶွၼ်းၶွႆးၵျေမၼ်းႁႃႇ'

'ၵမ်,လွႆႈ။ မီးတေႃ,မေႃႈ။ သူတေလႆႈႁၼ်ယူ,။ လဝ်ႈၾႃႇမိူင်းမိတ်ႈ တေႁပ်ႉတွၼ်ႈ ႁဝ်းလီလီယူ,'

ၵၢႆႈႁႃးလႆႈႁူႉ တေႃ,မေႃႈ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ပ်ၼ်ၵျွၼ်းမႆႉဢွၼ်, ၵၼ်မုင်းၶႃးလွမ်ႉၽေ သၢၼ်ဝႆႉ တႃ,ယူ,သဝ်းလူဝ်ႉၵ်ပ်ႈ။

ပေႃးၽ်ဝ်ႁျၵ်ႉၼမ ငွၵ်းၶိုၼ်ႈၵွႃ,တၢင်းလိင်,ႁွင်,ဝၼ်းတူၵ်း။ တေလႆႈၶၢမ်ႈႁူၺ်ႈၶၢမ်ႈလွႆ ၵွႃ, ထ်င်ႈႁႃႈသိပ်းႁႃႈလၵ်းႁွၼ်,။ လၢင်းၵျေႈလႆႈၼိုင်ႈလူဝ်းမူင်းလွႆ သိပ်းႁႃႈလၵ်းႁွၺ်း။ ပေႃး လႆႈၵျေႈ မွၵ်ႈသၢမ်မူင်းပႆၶိုင်ႈၼၼ်ႉ လႆႈၵိတ်းၵျႉၵျေ လိုဝ်ႈၵ်ပ်ႈၼိုင်ႈ။ ၵိၼ်ၼမ်ႉၼင်ႈ လွမ်းၵ်မ်

ၽွင်းၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ၵိမ်ၽွင်းၶၢင်ႉ ပိၼ်မိတ်ႉသထူဝ်ႉ ပၢၵ်ႉတိၼ်ႉ[146]။ ၶႄႈၵၢၼ်မၢၼ်း ၶွၼ်းလႆႈ ပၼ်တၢင်းပူၼ်ႉလွႆႈ တီႈလဝ်ႈၽွၵ်ႉသီႇပေႃႇ။

မူဝ်ႈ 4:20 ၶၢင်ႉ လုၵ်ႉတီႈႁိူၼ်းမၢၼ်းၵွၵ်ႇ ၶိုၼ်ႈမႃးၶူဝ်လွႆႇလွမ်းသိၼ်ႈတၢင်းၵိပ်ႉ ၵွၼ်ႇသိၼ်ႈၶိုင်ႈ။ လႆႈၽၢင်ႉၵျေၵျေႈ။ လႆႈၶိုၼ်ႈထိုင်သၢမ်ၵိုင်ထတ်း။ သိၼ်ႈတၢင်းၶိုၼ်ႈလွႆၶႆႉ ၵမ်ႇသိုဝ်ႈ။ ငွၵ်းပၼ်ႇလွမ်းတူၼ်းလွႆဝႆႉ။ ၵၢၼ်ငွၵ်းမိူၼ်ငွၵ်ႈသွၵ်ႇၵေႃႈ လႆႈႁၼ်တင်းၶမ်။ လုၵ်ႉ တီႈႁၢဝ်းလွႆၵၢၼ်ၶိုင်ႈ ၶၢမ်ႈၵူႇႁၢဝ်းလွႆထိင်ႈၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။ တၢင်းတႁ်ႈၶၢင်ႉ လႆႈငိၼ်းသိင်ၶမ်ႉလႆ လူင်း။ ပေႃးႁၼ်ၵၢင်ပၢင်ႇၵၢၼ်ၶိုင်ႈယဝ်ႉ လႆႈၶိုၼ်ႈလွႆထိင်ႈ။ ၵိမ်းၶၢင်ႈတၢင်း မီးတူၼ်ႈမႆႉတင်း ၶမ်။ ပေႃးပူၼ်ႉပႃႇမႆႉ လႆႈႁၼ်တၢင်းၵႆပူၼ်ႉၵၢင်ပၢင်ႇၶၢင်ႉ ဝဝ်းဝဝ်းၵွၼ်ႇ။ သမ်ႉလႆႈႁၼ် ပႃႇ မႆႉထိင်ႈ။ သမ်ႉလႆႈၶိုၼ်ႈလွႆၵၢၼ်သုင်သေလွႆၶႆႉ လွႆၶၢင်ႉၵမ်ႇယဝ်ႉလႆႈယဝ်ႉ။

ပေႃးၵမ်ႇလၢတ်ႈထႃႈဝႆႉ ၵၢႆႈႁႃးယင်း တေၵမ်ႇယုမ်ႇလွင်ႈဝႃႈ ၶၢင်းယိင်းၵွၼ်ႇ ၵိင်းၵလိတ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ မႃးၵိတ်းမေးလဝ်ႈၽွၵ်ႉတႆး ၶွႆးႁူလ်ႈၶွႆးထိုၼ်ႇ ၵၢၼ်ဝႃႈၶၢင်ႉ။ ၶႆႉ ပိၼ်ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းလၢၵ်ႇလၢႆးၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။

မူဝ်ႈလႆႈၶိုၼ်ႈလွႆသုင်လူင်ယဝ်ႉ ၶၢမ်ႈၵူႇတၢင်းႁၢဝ်းလွႆၽၢၵ်ႇပုၼ်ႉၶၢင်ႉ ၵၢႆႈႁႃးလႆႈ ႁၼ် ၵမ်ႇၽွၵ်ႇၼူင်းၵၢင်ၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။ ၶူဝ်ငူင်းလွႆတၢင်းၽၢၵ်ႇပုၼ်ႉၶၢင်ႉ မီးဝၢၼ်ႈလူင်ႁူၼ်းလွႆဝၢၼ်ႈ ၶိုင်ႈ။ မုၵ်ႉၵေႃႁူၼ်းၵၢၼ်ၶိုင်ႈ မႃးပၵ်းသဝ်း ယူႇဝႆႉတီႈထုင်ႉလွႆသုင်တိတ်ႇယိၼ်ႇဝႆႉၶၢင်ႉ။

ႁူၼ်းလွႆၶဝ် ပိၼ်လၢဝ်းႁူၼ်းမွင်ႇႁူဝ်းလီးယိုဝ်း ယူႇၶူဝ်လွႆသေ ၵမ်ႇလိူင်းမိူၼ်ၶၢင်ၶလႈ ႁူၼ်းယူႇၶူဝ်လွႆတၢင်ႇလိူဝ်း။ ၶဝ်ၶႆႉၶတ်းလွႆၵိတ်းၵၢၼ်၊ မေးၵီးယွမ်ႈႁွမ်ငိုၼ်း။ ၶွႆးၵႃႈႁူၼ်းယူႇ ၶူဝ်လိၵ်းလွႆၶၢင်ႉ ၶဝ်မီးယိၼ်ႇၸၼႈႁင်းၶေႃ၊ မီးသီႇလပႃႇႁၢင်းၶေႃႁေယူႇသဝ်း။ ပိၼ်ႁူၼ်းၼိူင်း ၶပေႃႉထိုဝ်ပုတ်ထၽႄသႃသေ ၵမ်ႈၶမ်ၵိတ်းၵၢၼ်ၶိင်ႈ။ ဝၢၼ်ႈၵၢႆႈႁႃးလႆႈႁၼ်ၶၢင်ႉ ပိၼ်ဝၢၼ်ႈ လူင်ႁိူၼ်းႁိုၼ်းၶွၼ်ႈ။ မီးဝတ်ႉမုၼ်လဝ်ႈ ၵၢၼ်ၵဝ်မႆႉၵႃႇဝႆႉၶၢင်ႉ။ ႁၢင်ႊၽၢင်ၵေႃႈၶိုၵ်ႉၶမ်ႇ။

ပေႃးပူၼ်ႉၵိဝ်ႇၶူဝ်လိၵ်းလွႆၵေႃႈ ၶမ်ႈမႃးယဝ်ႉ။ တႃႇတေၵူႇထိင်ႈ ၵိတ်းဝႆႉသၢဝ်းလၵ်း ပႆႇ။ ၶၢဝ်းတၢင်းလူင်းတႁ်ႈလွႆ တိုၵ်ႉၵိတ်းဝႆႉတႃႇၶိုင်ႈလူဝ်ႇမူင်း။ ပေႃးငွၵ်းၶဝ်ႈၶွႆးထိုၼ်ႇၵူႇ လႆႈ ႁၼ် ၵွင်ႈတီႈၵမ်ႇမီးႁူၼ်းလႆႈသေၵေႃႉၶၢင်ႉ။ မူဝ်ႈငွၵ်းတၢင်းၶၢင်ႉ ၽၢႆႇတၢင်းၶႄႈၵႃး ထွင်ႇ ၵူႇလူးတီႈတူၼ်ႈမႆႉ လႆႈႁၼ်မၢၵ်ႇတၢလိူင်ႁိူဝ်ႈသႂ်ဝႆႉၶၢင်ႉ။ ပိၼ်သတ်းပႃႇၶဝ် ၵွင်တူလ်းတီႈမၢၵ်ႇ ၽုၼ်ႈၵႃး။ မၢၵ်ႇတၢၶဝ်တူဝ်းႁိူဝ်ႈသႂ်မႃး တႁ်ႈၽုၼ်ႈၵႃးၶၢင်ႉ။ ႁူလ်းၵႃႈ လႆႈႁၼ်ၵမ်းၶိုင်ႈၶွလ်း ႁၢႆၵူႇ ၵမ်းလိဝ်။ ၶွပ်ႈပူဝ်ႈ ၶဝ်တိုၼ်ႇသိင်ၵႃးႁေပႆးၵူႇ။

မူဝ်ႈထိုင်မိူင်းလူင်ၶၢင်ႉ မီးပိတ်ႇမူင်းယဝ်ႉ။ လႆႈႁၼ်ႁိူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်း ၽုၼ်ႈႁိူဝ်ႈလိင်း ဝႆႉ။ လုၵ်ႈလၢင်ႈၶဝ်ၽဵဝ်ထႃႈဝႆႉယဝ်ႉ။ သႂ်ႇၽိုၼ်းပိၼ်မုၵ်ႉၽုၼ်ႈလူင်ဝႆႉ။ ၶဝ်ႈၶမ်ႈၵေႃႈတူဝ်ႈတၢၼ်း ယဝ်ႉ။ မိူင်းလူင်ပိၼ်ဝိင်းမျူဝ်ႉလၢႆးၶင်ႈလုမ်း။ ပိၼ်တႁ်ႈမိူင်းမိတ်ႈ[147] ၵမ်ႇလႁ်ႈမျူဝ်ႉလၢႆးၶွၼ်း ၶေႃမိူၼ်မိူင်းၶွင်ၶဝ်။ မျူဝ်ႉလၢႆးပွႆႇဝႆႉမုထၢမ်းႁူဝ်လိင်ယိပ်းၶွင်ႈ တႃႇပွႆႉတၢင်း။ တီႈၶႆႉမီးထုင်း ၽွင်းယၢၼ်း လဝ်ႈၽွၵ်ႉ ၵမ်ႇၶၢင်ႉ ၽူႈမီးလၢၼ်ႉသုင်ၶဝ် ၵွၵ်ႇတၢင်း လႆႈပွႆႇမုထၢမ်းႁူဝ်လိင်

[146] Mr. Bazett
[147] တီႈတေႉမိူင်းလူင်ၶႆႉ ပိၼ်တႁ်ႈမိူင်းသီႇပေႃႇ

ယိပ်းႁွင်ႈပႂ်ႇလွမ်းတၢင်း။ မိူဝ်ႈၵႃႈႁူးၶဝ်ၵျေႃႈၶဝ်ႈ ၶွင်းဝၢင်းၵွႆႉၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်မုထၢမ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၼင်ႈၵွမ်ႉၾိုႆးၶွင်းဝၢင်း။ ပဵၼ်ၶမ်ႈလိူၼ်မႂ်ႇၸလႈ လုၵ်ႈလိူၼ်မီးၼႂ်းလိၵ်ႈႁူဝ်မႆႉ။ ႁိူၼ်းလိုဝ်ႈၼွၼ်း ၼႆႉ မီးၼိူဝ်ႁွင်းသုင်ၸလႈ တွႆႈသၢႆလိူၼ်ၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်တူင်ႈၼႄးလိူဝ်းမီးတၢင်းဢိပုၼ်ႉ။ လႆႈႁၼ် ၼမ်ႉသဵၼ်ႈၼိုင်ႈ လႅင်းဝႆႉမိူၼ်ၼမ်ႉငိၼ်းလေႃႉ တူၵ်းလူင်းမႃးၼၼ်ႉ။ ၶမ်ႈၼၼ်ႉ ၵႃႈႁူးၶဝ် ၼွၼ်းလပ်းလီလီယူႇ။

ၵၢင်ၶင်ႇႁူၵ်းမူင်းၵိၼ်ၼမ်ႉၼၢင်ႈ။ ၼုင်ႈၼူဝ်းလႅင်းယဝ်ႉၵျေ လူင်းမႃးၶွင်းဝၢင်း။ ၵမ်ႉပႆႉ လႆႈႁၼ်လၵ်းတ်ႉ။ ၵတ်းဝႆႉ။ ၼေႃးတူၵ်းတၼ်ဝႆႉၸလႈ ၵမ်ႉလႆႈႁၼ်ၵၢင်ပၢင်ႉ ၵၼ်မီးတၢင်းပုၼ်ႉမွၵ်ႈ ၼိုင်ႈလၵ်းၼၼ်ႉ။ ဝၢႆးလၵ်းတ်ႉၵွၵ်ႉ ၼေႃးၵွႆႈၵွႆႉၼၼ်ႉ ပႃႇမႆႉၵၼ် ၵမ်ႉလႆႈႁၼ်မိူဝ်ႈၵႂ်ႈၼၼ်ႉ ၵိုင်ႉၵၢင်ႉၵွၵ်ႉမႃးမိူၼ်ၾိတ်တူဝ်ၼိုင်ႈ။

ပေႃးဝႃႈ လဵတ်းမူင်းၾဵဝ်ၼိူဝ်တၢင်းၵႃးယဝ်ႉ။ တေလႆႈၶၢမ်ႈၼမ်ႉသဵၼ်ႈၼိုင်ႈႁွၼ်ႉ။ တီႈတႃႈၼမ်ႉ လႆႈၵဝ်ၵႃးတၢင်ႉၼိူဝ်ၸပႃး၊ ၵဝ်လိူၵ်ႈလၼ်ၵျေၶၢမ်ႈၼမ်ႉမႃး။ ဝၢႆးၼၼ်ႉ လႆႈၶၢမ်ႈ ႁူလ်ႈၶမ်ႈလွႆထိင်ႈ။ မိူဝ်ႈၵမ်ႉပႆႉၾဵဝ်မူင်းမိတ်ႈ တေၾဵဝ်မူင်းႁုတ်ႈ တီႈဝိင်းၵၼ်ၵွၵ်ႉသႅင်လႅင် ၼၼ်ႉ ၵွၼ်တၢင်း။

ယၢမ်းလဵဝ် ၸမႈယိင်းမူင်းယူးႁူပ်ႉၶဝ် ၵမ်ႉသုင်ၵၼ် တိုဝ်းသႅင်လႅင်ယဝ်ႉၸလႈ မူင်း ႁုတ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႉပေႃးပဵၼ်ၵၢၼ်။ မူင်းႁုတ်ႈၼႆႉမီးပိုၼ်း။ လဝ်ႈၾႄႇမၢၼ်ႉၶဝ် တိုဝ်းႁႂ်ႈသႅင်လႅင်မူင်း ႁုတ်ႈမႃး ၵၢၼ်ႁူဝ်ပၢၵ်ႉပီႉတင်းၼမ်ယဝ်ႉ။ မၢၼ်ႉၶဝ် သုင်တိုဝ်းသႅင်လႅင်တေႉတေႉ။ တေႃႇထိုင် ယၢမ်းၼႆႉၵေႃႈ သုင်ၵၼ်တိုဝ်းယူႇ။

တီႈပၢၼ်းႁုမ်းလဝ်ႈၾႄႇမၢၼ်ႉ သႅင်လႅင်ပဵၼ်ၼိူင်ႈၼိုၵ်ႉတွၼ်းၵၼ်ၼိုင်ႈ။ ယၢမ်းလဵဝ် ႁူၼ်းတၢင်းယူးႁူပ်ႉၶဝ် ၵမ်ႉပေႃးသိုဝ်ႉၼမ် မိူၼ်မိူဝ်ႈၵွၼ်ယဝ်ႉၸလႈ ၵမ်ႉပေႃးၼူတ်ႈၵၢင်ႈၵၢင်ႈ ၶၢင်ၶၢင်။ ၼူဝ်းၼုင်ႈလဝ်ႈၾႄႇမၢၼ်ႉ ၵၼ်ၵိင်းၵလဵတ်ႈၶဝ်ယိုတ်းမႃးၼၼ်ႉ ပႆႈၸၼဝႆႉတီႈႁူင်းၸၼ ဝိတ်ႉထူဝ်ႉရီႉယိူဝ်ႉၸလႈၸဢႃးပိူတ်ႉ။ လႆႈႁၼ်သႅင်လႅင်မီးဝႆႉတေႃႇထိုင် တီႈၼိူင်ႈမၢင်းမျႃၵ်ႈတၼ်း သႃႇလိူဝ်းၼၼ်ႉ။ တီႈပၢၼ်းႁုမ်း၊ ၵၼ်းလၢပ်ႇ၊ သွၵ်းတိၼ်ၵျၢင်းသႃႇ၊ ၵဵပ်ႇပူႉၶမ်း၊ ႁွၵ်းထုမ်ႇ ၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵဝ်သႅင်လႅင် ၵျၢင်ႈၼိူင်ႈလွမ်းဝႆႉ။ မိူဝ်ႈၵႃႈႁူးလႆႈတူလ်ႈ ၼိူင်ႈၼူဝ်းၼုင်ႈ လဝ်ႈၾႄႇတႆး ၵေႃႉၼိုင်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈႁၼ်ၵဝ်သႅင်လႅင်ၵျၢင်ႈၼိူင်ႈပႃး။

ႁူလ်းၵႃႈ တေႃႇလဵဝ် ပၢၼ်ၵၼ်လဝ်ႈၾႄႇမၢၼ်ႉလဝ်ႈၾႄႇတႆးၶဝ် ပွႆႇႁူၼ်းသိုဝ်ႉသႅင် ၼၼ်ႉ သုတ်းဝႆးၵွႆႉယဝ်ႉ။ ဝႆးသေၵျေၶမ်းတႃႈလိူဝ်ႇတူၵ်းသုမ်း ၵၢၼ်ၵႃႉၶၢႆသႅင်ၼၼ်ႉ တူၵ်းထိုင် ၶွင်းမိုဝ်းၶမ်ႇပၼီႇၵိင်းၵလဵတ်ႈၶဝ်။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ႁူၼ်းၵိၼ်းၶွၼ်ႈ ႁွပ်ႈႁူၼ်းၵိင်းၵလဵတ်ႈၶဝ်ႈမႃး သိုဝ်ႉသႅင်ၼၼ်ႉသေတႃႇ ယၢမ်းလဵဝ် ၶဝ်ၵေႃႈမိူဝ်းၵွႆႉယဝ်ႉ။ ႁူၼ်းၵေႃႈၵမ်ႉၵိၼ်း မိူၼ်ၵွၼ် တၢင်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပေႃးပူၼ်ႉတၢင်းငွၵ်းၵၼ်ၼိုင်ႈ လႆႈႁၼ်မူင်းႁုတ်ႈ ၵၼ်မီးၶွင်းၸၵႈၵၢင်လွႆ။ ဝိင်းၼႆႉ တဵမ်ႉသေလွႆ မွၵ်ႈ 800 ထတ်းသေ မီးႁိမ်းၼွင်လုၵ်ႈၼိုင်ႈ။ ၼွင်ၼၼ်ႉၵေႃႈ မိူဝ်ႈႁွၼ်ႉၼၼ်ႉ ၼုတ်းသႅင်ၸလႈ ၼမ်ႉၾုၼ်ႉၵူၼ် လႆၶဝ်ႈသေ ပဵၼ်မႃးႁွလ်းဝႃႈ။ တီႈပၢၼ်းတၢပ်ႈလွႆတၢင်းပုၼ်ႉ

ၸတႉ မီးၽူႈလိုဝ်ႈၵၢၼ်ႁူၼ်းယူးႁူပ်းၶဝ်ၵမ်ႈၽွင်ႈယူႇသဝ်း။ ၽူႈတႅမ်ႈဝွၵ်း လဝ်ႈႁၢၼ်ၵႅၼ်း ရိၵ်း[148] ၵေႃႈ ယူႇသဝ်းတီႈပွၵ်ႇၼၼ်ႉ။

ၵမ်ႇလႆႈၶၢဝ်းယၢမ်းၸလႈ ၵမ်ႇတၼ်းၸဝႉၸလႇတီႈမၼ်း။ လႆႈၶၢမ်ႈပူၼ်ႉႁူၼ်းလၢင်ႉ လိၼ်ၵႃသႅင်ၶဝ်။ မၢၼ်းၶဝ်ၸတႉ မႃးၵႅတ်းၵၢၼ်ၶုတ်းသႅင် လႃႉၵမ်ႇပေးယႂ်ႇ။ မၢင်ပွၵ်ႈႁူၼ်း ၽၢၼ်ၵေႃႈ ထၢင်းလႆႈသႅင်လီလုၵ်ႈလူင်။ ပေးလိုင်ႉၼၼ်ႉၸတႉ သႅင်လီၼႆႉ ၵမ်ႇပႅၼ်ၽိုတ်ႇ သျိၼ်ႇတီႈယူးႁူပ်းၵေႃႈ လႆႈၼၼ်လီ။ တေပႅၼ်ႁွပ်ႈ လဝ်ႈၽႃႉမႃႁႃႁူလႃၵလႃးၶဝ်သိုဝ်ႉၵၢဝ်။

ပေးၵွၵ်ႇမိူင်းႁုတ်ႈ သႅၼ်ႈတၢင်းၶိုၼ်ႈၸူႇလူးၸိူဝ်ၵၢင်ပၢင်ႇလူင်။ ၵမ်ႇမီးတူၼ်ႈသေ တူၼ်ႈ။ လွမ်းတၢင်း လႆႈႁႃၼ်တူၼ်ႈမႆႉမႃးတိၵ်းတိၵ်း။ လႆႈႁႃၼ်ၵၢင်ပၢင်ႇလူင်ၸလႈ လႆႈသိုဝ်းလွႆ မႃး။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ တၢင်းတေႃႇၼေႃႈၼၼ်ႉ မီးၵႃးၵွၼ်ႇလမ်းၸိုင်ႈၵေႃႈမႃးတၢင်းၵၢႆႈႁႃးၶဝ်။ ၶႅင်း ၵႃးၼၼ်ႉ ပႃးမႃးႁူၼ်းလၢႆးတီး ၵေႃႉၶုင်ႈၶိူဝ်းၽိူၵ်ႇဝႆႉၼၼ်ႉ။ ၵႃးၼၼ်ႉလမ်မႃးတိၵ်းတိၵ်းၵေႃႈ ၵိုတ်းတီႈတၢင်းၶေႈပုၼ်ႉၵၢႆႈႁႃးၶဝ်။ ႁူၼ်းလၢႆးတီး ၵေႃႉၶုင်ႈၶိူဝ်းၽိူၵ်ႇဝႆႉၼၼ်ႉ ၵွၵ်ႇလူင်းၵႃး မႃး။ ၵၢႆႈႁႃးၶဝ်ၵေႃႈၵႃႈ ၸူႇလူးမၼ်း။ မၼ်းပႅၼ်လဝ်ႈၽႃႉမိူင်းမိတ်ႈ။ ၶိူဝ်းသီၽိူၵ်ႇၼၼ်ႉ ဝႆႉ ပႅၼ်တီႈမႂ်ႈတွင်းလွင်ႈၶေႃးၶူမ် ၶိုင်းပၢင်လႃႉသေၶုင်ႈဝႆႉ။

ယိပ်းမိုဝ်းတူင်ႉတၵ်ႉၵၢႆႈႁႃးၶဝ်ႁူမ်ႁူမ်လူမ်းလူမ်း။ ၽႅဝ်မႃးတႃႇႁပ်ႉတွၼ်ႈၽေႃးၵႃး ထီး။ မၼ်းၵွၼ်ၵၢႆႈႁႃးၶဝ် ၸူႇထိုင်မိူင်းမိတ်ႈ ၵၢၼ်မီးတီႈတိၼ်လွႆ ၶိုင်းၵၢင်တူင်ႈၶေႈ။ ၶေႈ လိၼ် ႁွလ်းတေသုင်သေၸိုင်ႈၵႅင်ထတ်း။ ၵႅမ်ၽွင်းၵေႃႉၸိုင်ႈ ပႃးလွမ်းလဝ်ႈၽႃႉမႃး။ လွင်ႈ လဝ်ႈၽႃႉၸလႈၶၢင်းၵိင်းၵလႅတ်ႈၼၼ်ႉ။ လႆႈႁူႉတီႈၵႅမ်ၽွင်းၼၼ်ႉထႅင်ႈတၢင်းၶမ်။ ပႅၼ်လိူင်ႉႁူင် လႆႈသွၼ်ႈမိၼ်ႈၵၢၼ်မႃးလိုဝ်းၼၼ်ႉ။ မၼ်းပႅၼ်ၵႅမ်မိူင်းမိူင်းမိတ်ႈသေ ၸူႇၵိၼ်းလိၵ်ႈတီႈၶႅမ်းပရိၵ်း။ တီႈၼၼ်ႉ ႁႃၼ်ၵၼ်တၢင်းၶၢင်းၵိင်းၵလႅတ်ႈၼၼ်ႉ။ ပေႈၸမ်ႈမၼ်း ႁွလ်းပႅၼ်ႁူၼ်းဝိင်း။ မိူဝ်ႈ ၵႅမ်မိူင်းယွၼ်း ၵၢၼ်ၶုလၢတ်ႈတီႈပေႈၸမ်ႈမၼ်း တႃႇသွၼ်ႈမိၼ်ႈၼၼ်ႉ။ ၶဝ်ၵေႃႈလႆႈလွႆၸိူဝ်ၵႅမ်မိူင်း ၵေႃပၼ် ပွႆႇဝၢင်းပၼ်။ ႁူလ်းၵႃႈ ၵမ်ႇလႆႈႁူႉထႃႈဝႆႉ လုၵ်ႈယိင်းၶဝ် တေလႆႈယူႇသဝ်းလိူင်ႉၵိုဝ်ႉ။ ၶႅင်းလွႆၶဝ် ၵမ်ႇၵူၼ်ႉလွမ်း။ ပွႆးသွၼ်ႉမိၼ်ႈၸတႉ ၵႅတ်းၶေင်ႇၽိူင်ႈထုင်းၵိင်းၵလႅတ်ႈ။ ဝႆးၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵႅမ်မိူင်းပွင်ႇၶၢဝ်ႇတီႈ လဝ်ႈၵူႈၽႃႉမၼ်း။ ႁူလ်းၵႃႈ လဝ်ႈၽႃႉလူင် ၵမ်ႇၽွမ်ႉ။ တႅမ်ႈလိၵ်ႈ ပွင်ႇၶၢဝ်ႇ တီႈလုၵ်ႈလၢႆးမၼ်း ၵူႈလုၵ်ႈလၢႆးမၼ်းပွၵ်ႈမႃး မိူင်းမိတ်ႈၶိုၼ်းၵမ်းလႅၵ်ႉ။ ၵမ်ႇၼၼ်ႉတေ တေၵမ်ႇသိုပ်ႇၵမ်ႉထႅမ်ပၼ်ၼႆ။

လဝ်ႈၵႅမ်မိူင်းၵေႃႈ ႁူဝ်ၶႆႈႁူဝ်ပၼ်ႇၸူႇ။ မၼ်းသမ်ႉပေးလႆႈႁူပ်ႉႁူးၵၢၼ်တၢင်း ၶၢင်း ယိင်းတၢင်ႇလၢတ်ႈ ၵေႃႉလဝ်ႈၵူႈၽႃႉမၼ်း ၵမ်ႇၽွမ်ႉလႆႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ တေၵွၼ်မေးၶၢင်းမိူဝ်း မိူင်းမိတ်ႈၸတႉ ၵမ်ႇပႅၼ်လႆႈ။ ပေးၵမ်ႇမီးၸိၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်းသိုပ်ႇယူႇလႆႈတီႈၵိင်းၵ လႅၼ်း။ တႃႇမီးၸိၼ်းၶဝ်ႈ မၼ်းတေလႆႈၵႅတ်းၵၢၼ်။ ပေးလိုၵ်ႈသႅၼ်ႈတၢင်းၶႆႉ သမ်ႉတေၵမ်ႇ လႆႈပႅၼ်လဝ်ႈၽႃႉယဝ်ႉ။

ႁိုတ်းလၢႆးတႃႇမွၵ်ႇတီႈလဝ်ႈၵူႈၽႃႉ ၵိူႈလိုၵ်ႈၵႅမ်မိူင်းမႂ်ႇ။ မၼ်းတေႁိုတ်းၵၢၼ်ယူႇတီႈ ၵိူင်းၵလႅၼ်းႁွလ်းယဝ်ႉၼႆ။ ႁွပ်ႈၼႆ မၼ်းတႅပ်းတတ်းတႃႇမိူဝ်းမိူင်းမိတ်ႈ။ ပေးယဝ်ႉတေၼႆးၸၼ

[148] Major Enriquez

လဝ်ႈၵူႈၽၢႆႇ တႃႇႁပ်ႉႁွင်းပၼ်ၶႅၵ်ႇၶႃႈ မၼ်းလႆႈၵေႃႇမႃးၶၼ်ႉၵႂၼ်တၢင်း။ ႁူဝ်းၵၢႆႈ ၵမ်ႉ လၢၵ်ႈလၢႆးသင်မႃး။ လဝ်ႈၼမ်မိူင်း လႆႈတေႃႇသူႈပၼ်ႁႃ တေလိူၵ်ႈႁၢင်ႈႁေႃႁႃႇ တေလိူၵ်ႈမေး ၶေႃးႁႃႇၶႆမႃး။ သၢႆငၢႆၶေႈသုၵ်ႉသၢၵ်ႉသူၼ်သၢၼ်မႃးထိင်ႈ။ တၢမ်တူဝ်မၼ်း လႆႈပဵၼ်ပေႈလုၵ်ႈ ၵႂၼ်ႇယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈမၼ်းၵမ်ႇပႆႇမႃးမိူင်းမိတ်ႈ မေးမၼ်း ႁိုတ်ႇႁၼ်ၶႄႈ လုၵ်ႈလၢႆးၶေႃႉၶိုင်ႈ။

မၼ်းၵၢမ်ႇလီ ၵမ်ႇလႆႈငၵႈလိတ်ႈပၼ်ႁႃ ၵၼ်ၶၼ်ႉၸူႇ။ ဝၢႆးသေမၼ်းပွၵ်ႈၽဵဝ်မိူင်း မိတ်ႈ လဝ်ႈၵူႈၽၢႆႇမၼ်းၶႂၼ်းငၽး။ မၼ်းပဵၼ်လဝ်ႈၽၢႆႇမႃး။ ဝၢႆးမၼ်းၵိတ်းပွႆးၶိုၼ်ႈႁေႃ ပဵၼ် လဝ်ႈၽၢႆႇ မၼ်းၶီႇလိၵ်ႈမိၼ် မိူဝ်းမိူင်းၵိင်ႉၵလၵ်ႉ မိူဝ်ႈလိူၼ်ၵွၵ်ႉထိုဝ်ႉပိုဝ်ႉပုၼ်ႉမႃးၶၼ်ႉသေ မၼ်းၵႂၼ်လုၵ်ႈမေးမၼ်းထိုင်မိူင်းမိတ်ႈ။

ၵၢႆႈႁႃးၶဝ်ႁေႃႈၸူႇလူး ၵွင်ႈတီႈလိူင်းၵၼ်ၶၼ်ႉပဵၼ်။

ႁေႃလွင်ႈၽိူၵ်ႇ (ထီးၽိဝ်ႇယူင်ႇ)

ပေႃးပုၼ်ႉသိပ်းမူင်း ၵၢႆႈႁႃးၶဝ်ၽဵဝ်ႁူႇ ႁိမ်းပၢင်သဝ်းၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ၶၼ်ႉပဵၼ်ပၢင်သဝ်း ၵၼ်လဝ်ႈၽၢႆႇၵၢႆႇဝႆႉ တႃႇၼၵ်ႉၶဝ်လိုဝ်ႈသဝ်းၶၼ်ႉ။ ႁူၼ်းတင်းၶမ်မႃးတွမ်ၵၼ် ႁိမ်းၵႃးသွင် လမ်း။ လႆႈငိၼ်းသိင်ႁွင်သိင်မွင်း။ ၵႃးၵၢႆႈႁႃးၶဝ်ၶဝ်ႈမႃးငလႈ ၽုၼ်ႉမုၵ်ႈၶေႈလုၵ်ႉမႃးတင်း ၶမ်။ ၵၢႆႈႁႃးၽၢင်ႉမၼ်ႈႁူင်းၵၼ်ၵဝ်လေႈ၊ မႆႉပူၵ်ႉႁေၵၢႆႇဝႆႉၶၼ်ႉ။ ထိင်ႈသမ်ႉႁူင်းလူင်ၵၼ် ၵဝ်လေႈ၊ မႆႉပူၵ်ႉၵၢႆႇဝႆႉ မီးႁၢင်ႈမူၼ်းမူၼ်းၶၼ်ႉ။ ၶွင်းလွႆ ၵၢႆႈႁႃးထၢင်ႇမိူၼ်ထိင်သုမ်ႉလူင် ၶွင်း ပႃႇယိူဝ်ႈ ၵၼ်ၽူႈၶမ်းမွင်ႇႁုဝ်းၶဝ်ယူႇသဝ်းၶၼ်ႉ။ ၽွႆးၵႃးထီးလၢတ်ႈ ၵၼ်ၶၼ်ႉပဵၼ် ႁေႃ လွင်ႈၽိူၵ်ႇ (ထီးၽိဝ်ႇယူင်ႇ)ဝႃႈ။ ၶၢပ်ႈတူဝ်လဝ်ႈၽၢႆႇလူင်ၶၼ်ႉ မီးၶွင်းႁေႃလွင်ႈၽိူၵ်ႇ။ ပၢင်သဝ်း ၶႆႉ ၶွႆႈမီးၶိုင်ႈလၵ်းပၼ်ႇႁွပ်ႈ။ တေႃႇမေႈငတႃႉ မီးၽႅဝ်ႇႁွင်ႇႁေႃလွင်ႈၽိူၵ်ႇသေ လွမ်ႉႁွပ်ႈမိူၼ် လိူၼ်မၢင်ႈ။

တေႃႇမေႃႈၵၢၼ်လႆႈႁၢၼ်ၵွၼ်တၢင်းသုတ်းၶၼ်ႉ တဵမ်ႈဝႆႉဝႃႈ 'ၶုၼ်လူင်' ၼႆ။ ၵၢႆႇႁူး ၶဝ် တေလႆႈလိုဝ်ႈတီႈတေႃႇမေႃႈၼၼ်ႉ။ တီႈပၢၵ်ႇၶႄႈတေႃႇမေႃႈၼၼ်ႉ မီးထိင်သုမ်ႉပွႆးလင်ၼိုင်ႈ။ ၶၢင်းယိင်းၵိင်းၵလီတ်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈ လုၵ်းဝႆႉတီႈၶႄႈသုမ်ႉပွႆး။ မၼ်းပဵၼ်ႁူၼ်းသုင်ၵႄ ၶႄင်ႈသိူဝ်ႈ တင်းသိၼ်ႈလၢႆႈသီၼိူၵ်ႇ။ ၼူဝ်းၼႆႉ ပဵၼ်ၼူဝ်းမၢတ်ႇဝွင်းၶေႃးၼူမ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးၵၢႆႇႁူးၶဝ်လူင်းၵႃး မၼ်း ၽဵဝ်မႃးတီႈၵၢႆႇႁူးၶဝ်။ တၢင်းလင်မၼ်းၶၼ်ႉ မီးၶၢင်းယိင်းၵွၼ်ႇၵိင်းၵလီတ်ႈထိင်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈ။ မႁူဝ်တေဝီလၢတ်ႈ ၶၼ်ႉပဵၼ်ၵူၺ်းၵေႃႉမၼ်း မိတ်ႉသ် ဢၵ်တ်ႉတရူဝ်ႉ–ၶၢဝ်ႉလိင်ႉ[149]ဝႃႈ။

မိူဝ်ႈၵၢႆႇႁူး ၶင်ႈယူႇၶွင်းသုမ်ႉပွႆး လဝ်ႈၽႃႉထၢမ် တေၵိၼ်ၶဝ်ႈၵမ်းလိဝ်ႉၵိုဝ် ၼႆၸလႈ ၽႄႃးၵႃးထိး တင်းၵၢႆႇႁူးလူမ်းၵူႇတေႉ။ လိမ်မိူဝ်ႈၵွၵ်ႇမႃးၶၼ်ႉ ၵၢႆႇႁူးတွင်ႉမႆႈဝႆႉ။

'ပေႃးၼႆ ၵူႇတၢင်းပုၼ်ႉ။ တေႃႇမေႃႈၵိၼ်ၶဝ်ႈမီးတၢင်းၶၼ်ႉ' ၼႆသေ လီႉၸၶႅူၼ်း တႆးလင်ၼိုင်ႈ ၵၢၼ်ၵၢဝ်ၶႃး၊ ၽၢသၢၼ်ၵႂၢႇဝႆႉၶၼ်ႉ။ ၶၼ်ႉၵေႃႈ ၵႂၢႇဝႆႉမိူၼ်တေႃႇမေႃႈတႃႇ လူဝ်ႉၵိပ်ႈ။ လဝ်ႈၽႃႉသပ်းလိင်းၸၶ 'ၶွင်းဝၼ်းပွႆးၼႆႉ ႁဝ်းၶႃႈတင်းသိူင်ႈ တေၵွၼ်ၵၼ်မႃးၵိၼ် တီႈၼႆႉ'။

တေႃႇမေႃႈၵိၼ်ၶဝ်ႈ တီႈပၢင်လႃႉ

သိူင်မၼ်းလၢတ်ႈႁူမ်းၵိင်းၵလီတ်ႈၶၼ်ႉ လီထွမ်ႇတေႉ။ မၼ်းပဵၼ်ႁူၼ်းၶုမ်ႇသၢၼ်မူဝ်ႉ ၶၢဝ်ၵေႃႉၼိုင်ႈ။ ၵူၵၢႆလုၵ်ႈၵိၼ်ၵေႃႉၼိုင်ႈ ယင်းပႆႇႁႆႇလီ။ ၽႅၢင်ႁၢင်းတူင်ႉၼိုင်ၸတႉ ၼိူၵ်ႉၶမ်ႇ ဝႆႉယူႇ။ လၢႆးလၢတ်ႈတေႃႇ ၵူၼ်းၵွၼ်ႇယၼ်ႇၸၸႈဝႆႉ။ ၵၢႆႇႁူးၶဝ်ၵူႇတီႈတေႃႇမေႃႈၵိၼ်ၶဝ်ႈ။

---

[149] Ms. Edra Cowling

ႁွင်ႇၵိၼ်ၶဝ်ႈၵၢင်ႈလူင် မီးဝႆႉၽိူၼ်ယၢဝ်းလူင်သၢမ်လုၵ်ႈ။ မီးၶၢ်ၵ်ႇဝႆႉ မွၵ်ႇသၢဝ်းၵေႃႉ လိူဝ်းပိၼ်ႁူၼ်း ဢိင်းၵလီတ်ႈ၊ ႁူၼ်းလၢႆးႁူၼ်းယိင်းတႆး။ ဢၢႆႈၵျႃးၶဝ် လႆႈၶဝ်ႈၶင်ႈ တီႈၽိူၼ်ႁူၼ်းလၢႆးတႆးသီႇ ၵေႃႉၶင်ႈဝႆႉၶၼ်ႉ။ ပေႃးဢၢႆႈၵျႃးၶဝ်ၶဝ်ႈမႃး ဢွၼ်ၵၼ်ယုမ်ႉၼၶတူင်ႉတၵ်ႉၾွၼ်းၵႃးထီး။ ၶွင်း ၶဝ်ၶၼ်ႉ မီးသွင်ၵေႃႉ ယၢမ်းႁၼ်ၵၼ်တင်းဢၢႆႈၵျႃး။ ယၢမ်းႁူပ်ႉႁၼ်ၵၼ်တီႈၶိူဝ်ႁိူဝ်း။

ၶွင်းႁွင်ႇလူင်ႁူၼ်းၶမ်တၢၼ်ႇၼႆႉ ဢၢႆႈၵျႃးဢမ်ႇတွင်းလႆႈဝႃႈ ၶဝ်ပိၼ်ၽႅ။ ႁူလ်းၵႃႈ ၵေႃႉၶိုင်ႈ လုၵ်ႉလၢတ်ႈ ‘ႁဝ်းပိၼ်ယွင်ႁူလ်ႈ။ လိပ်ႈသူဢမ်ႇတွင်းႁဝ်းယူဝ်ႉ’ ၼႆၵေႃ လၼ်ယိပ်း မိုဝ်းဢၢႆႈၵျႃး။ မၼ်းပိၼ်လဝ်ႈၽႃႉ မူင်းယွင်ႁူလ်ႈ။ တၢင်ႇၵေႃႉသမ်ႉပိၼ် လဝ်ႈၽႃႉသၢၼ်ဝီ၊ လဝ်ႈ ၽႃႉလွႆလူင်၊ လဝ်ႈၽႃႉမူင်းပွၼ်ၶဝ်။ ဝႆးမႃး လႆႈမိုတ်ႈၵၼ်တင်းၶဝ်မႃး။ သၢၼ်ဝီ၊ လွႆလူင်ၶဝ်ၵေႃႈ ပိၼ်လဝ်ႈၽႃႉလူင်တီႈပွတ်းႁွင်ႇ မိူၼ်သီႇပေႃႉတင်းမူင်းမိတ်ႈ။

ၶင်ႈတီႈၽိူၼ်ၵေႃ ဢွၼ်ၵိၼ်ႁူဝ်းရိင်း[150] ႁိူဝ်လိမ်း၊ ၶႆႇၵႆႇတင်းၶိူဝ်ႉမူၵ်ႇၵိင်ႈ။ လဝ်ႈၽႃႉ မူင်းမိတ်ႈ လၢင်ႈသၢင်ႇၶဝ်ႈဢီးထၢးလျၢၼ်း[151] မႃးတူမ်ႈႁူင်ပႆးလိင်ႉ တီႈတေႃႇမေႃႈ။

ၽွင်းတိုၵ်ႉၵိၼ်ယူႇၼႆႉ ဢၢႆႈၵျႃးထၢမ် မၵျႃတေဝီ မိူဝ်ႈလုၵ်ႉတီႈဢိင်းၵလၢၼ်း မႃးၽိူဝ် မူင်းတႆးၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ်မူင်းတႆး ပိၼ်လိူင်ႉႁိူဝ်ၼႆ။

မၼ်းၶၢင်းယုမ်ႉသေတွပ်ႇ ‘မိူဝ်ႈယူႇတီႈဢိင်းၵလၢၼ်းၼတႉ ထၢင်ႇဝႃႈမူင်းမိတ်ႈ ပိၼ် ဝိင်းလူင် ဢၼ်မီးၼတႃးတၢင်းၼႆၼလႈ ယင်းသိူဝ်ႉတေႃႉဢဝ် လေႃႉထွင်းတၢင်ႇလုၵ်ႈဢွၼ်ႇမႃး ႁွၼ်ႇ’။

မၼ်းႁွင်ႉလဝ်ႈၽႃႉဝႃႈ ‘ၼီဝ်’။ လဝ်ႈၽႃႉသမ်ႉႁွင်ႉမၼ်း ‘ႁၼ်းၼီး’[152] ၼႆ။ ၼႆႉ ၵေႃႈ လိပ်ႈဢမ်ႇထုၵ်ႇတင်းထုင်း။ ဢၢႆႈၵျႃးဢဝ်တၢလွၼ်ႇတူလ်း ၶွင်းတေႃႇမေႃႈၵိၼ်ၶဝ်ႈ။ ႁူၼ်း ဢိင်းၵလီတ်ႈၶဝ်ၼတႉ တွမ်ၵၼ်ၶင်ႈလွမ်းၵၼ်။ တီႈၽိူၼ်တၢင်းပုၼ်ႉၶၼ်ႉ မီးၶၢင်းယိင်းတႆး ၵေႃႉၶိုင်ႈၶင်ႈဝႆႉ။ တူလ်းၶႄႈမၼ်းၵေႃႈ လိပ်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းဝႆႉ။ ၾွၼ်းၵႃးထီးလၢတ်ႈ ‘ၵေႃႉ ၶၼ်ႉ ပိၼ်မၵျႃတေဝီမူင်းပွၼ်’။ ၽူဝ်မၼ်းပိၼ် ပႃးၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶွင်းလဝ်ႈၽႃႉလူင်သီႇၵေႃႉ ၶင်ႈ လွမ်းဢၢႆႈၵျႃးၶဝ်ဝႆႉၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈဢၢႆႈၵျႃးလွမ်း ႁွတ်းသီးထိုဝ်းၵူႈလွႆလိမ်ၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ၵေႃ မူင်း ပွၼ်ၶိူဝ်တၢင်း။ ဢၢႆႈၵျႃးၽၢင်ႉ တူလ်းလဝ်ႈၽႃႉမူင်းပွၼ်လီလီ။ ၶႄႈၵျၢင်းမၼ်းလိပ်ႈထဝ်ႈသေ လူဝ်းၼူပ်ႇမၼ်း။ လဝ်ႈၽႃႉတၢင်ႇ ၵေႃႉၼတႉလိတ်းသိဝ်း။ ယွင်ႁူလ်ႈပိၼ်ႁူၼ်းၼွႆးတိူၵ်းတေႃး။ လွႆ လူင်ၼတႉ ပိၼ်ႁူၼ်းၵျေႃႇ။ သၢၼ်ဝီၼတႉၵျၢမ်ႉထူၼ်ႇၶႄႇ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ လဝ်ႈၽႃႉမူင်းမိတ်ႈ လၢတ်ႈၵၢမ်းၶႄႈၶိုင်ႈ တီႈဢၢႆႈၵျႃး။ ပိၼ်ၶႄႈၵၢမ်းယၢၼ်ႇၼငႈ ဢၼ်လီထွမ်ႇၶႄႈၶိုင်ႈ။ ဝႆး သေလႆႈငိၼ်းၵၢမ်းတီႈလဝ်ႈၽႃႉသီႇပေႃႉယဝ်ႉ ၵၢမ်းၶႄႈၼႆႉ ပိၼ်ၶႄႈၵၢမ်းလီထွမ်ႇသေပိူၼ်ႈၶႄႈ ၶိုင်ႈ။ မၼ်းလၢတ်ႈ

‘ၽူႈမႆၢႁဝ်း မၢင်ႉၵၢၼ်ၶႄႇၼလႈ လိမ်းသင်ႇပပ်ႉသူတ်ႇမ်ႈၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈႁဝ်းလႆႈႁူႉလွင်ႈ မၼ်းလူင်လိမ်း ႁဝ်းတွႆႇသၢႆလူမ်းသင်ႇၵူႇယဝ်ႉ’

---

[150] Herrings
[151] Italian
[152] Honey

ဝႃးသေၵိၼ်ယဝ်ႉ လဝ်ႈၽျႉတၢင်းမေးမၼ်း ၵွၼ်ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ် ၵူႇတၢင်းတေႃႇမေႈ ၽၢၵ်ႇပုၼ်ႉသိၼ်ႈတၢင်း။ ၵမ်ႇပေႃးလံႈၶိုၼ်ႈၼူဝ်လံလၢႆသိၵ်ႈ ၽဵဝ်ၵူႇၶိူဝ်လၢၼ်းတေႃႇမေႈၵၼ် ၶိုင်ႈ။ တၢင်းၶွင်းၶၼ်ႉ မီးႁႂင်ႈၼၵ်ႇငလႈႁႂင်ႈၶွၼ်းသွင်လုၵ်ႈ။ ၵျၢင်ႈၵျၢၼ်းဝံႉတိမ်ထူၼ်ႈ။ လံႈၽုံး ၽျႉ။ ၵၼ်သိူဝ်ဝံႉၶၼ်ႉ ပိၼ်ၽၢၵ်ႈမံႉမူဝ်ႇႁွလိုးငလႈ ပေႃးယိပ်ႇၵူၼ်ႈလူင်းၵူႇ။ တၢင်းၶိူဝ် ၶၼ်ႉ ၵဝ်ၽဵၼ်ႇၽိူၵ်ႇမုင်းဝံႉ။ တၢင်းပုၼ်ႉၶၼ်ႉ မီးႁႂင်ႈၵၢပ်ႇၶမ်ႉသွင်လုၵ်ႈ။ တႃႇဝံႉပၼ် ႁွၼ်ႈသီၵေႃႈ ယင်းၵမ်ႇလိမ်း။ ၵၢႆႇဝံႉပံႇၵိူင်ငလႈ ၵၢႆမံႉမူဝ်ႇၵေႃႈတိုၵ်ႉၵိူၼ်းဝံႉ။ ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ် တေ လံႈၶွၼ်းတီႈၶဵ်ႉသၢမ်ၶိုၼ်း။ ပေႃးၵၢႆႈၵျႃးၶဝ်မူဝ်း ၶဝ်တေယႃႉပၵ်ႉသေၶၢႆႈ။ ႁွင်ႈၵေႃႈၶူင်ႈ။ လူမ်းၶဝ်ႈလူမ်းၵွၵ်ႇၵေႃႈလီ။ လွၵ်းပူင်လွမ်ႉႁွင်ႈ ပႃးလိမ်ၵၼ်မုင်းမၼ်း တၵ်ႉၶၵ်ႉၵျူႉလီၶႄႇ။ ပိၼ်ၶမ်ႉမိုဝ်းပိသုၵလီ။ ၵူၼ်းတၢႆးၶဝ်ၶႅ် မီးမံႉလိူင်ႇ ၽိုင်ႈၽျႉၵေႃႈၽိင်ႇပိင်းငလႈ လၢင်းၵၢႆႇ ၵိူၼ်းၵွၼ်ႇ ၵၼ်သိင်ႈသိပ်းပွင်းၶၼ်ႉႁွလိုးငလႈ ပိၼ်လၢဝ်းၵူၼ်းၵမ်ႇလီ။

ပေႃးလဝ်ႈၽျႉၶဝ်ၵွၵ်ႇၶူႇ ၽျေႃးၵႃးထီးသုၵ်ႉသၢၵ်ႉ လွမ်းလေႈလုမ်းလႆးမၼ်း။ ၵၢႆႈ ၵျႃးၵွၵ်ႇမႃး တႃႇလိပ်ႈတူလိုးၶွင်းပၢင်သဝ်း။ တေႃႇမေႈလိူဝ်းၶႅ် ၵဝ်ၵွင်ႈဝံႉ တိမ်ပၢင်သဝ်းၶိုင်ႈ ၶိုင်ႈ။ မီးလိုဝ်ႈတိမ်ႈဝံႉ ၵေႃႉလွႆႇလိုဝ်ႈတီႈတေႃႇမေႈလွႆႇ။ တီႈတေႃႇမေႈလိူဝ်းမီး တေႃႇၶေႈ ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ်ၶၼ်ႉ ပိၼ်တေႃႇမေႈလဝ်ႈၽျႉၶဝ်။ မီးၵူၼ်းပွႆႉယၢမ်းၶဝ် ပံၶိုၼ်ႈပံလူင်းဝံ။ ၽၢၵ်ႇ ပုၼ်ႉတေႃႇမေႈ ၶွင်းပၢင်သဝ်းထိင်ႈၶိုင်ႈၶိုင်ႈငတ။ မီးထိင်ပွႆးၶၢႆၶူဝ်းၶၢႆတၢင်းၵိၼ်။ လံႈႁၼ် တေႃႇမေႈလဝ်ႈငမႈ။ ႁူင်းၵႈလၢတ်ႈ။

တီႈၵွင်ႈႁွင်ၽုံးၶၼ်ႉ ၵၢႆႇဝံႉၵၼ်မုင်းလိမ်ၶိုၼ်ႈဝံႉၶၼ်ႉၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ၶဝ်ႈတူလိုးတၢင်း ၶွင်းၵျေလွင်ႈၽိူၵ်ႇ။ ပိၼ်ၵွင်ႈပိၵ်ႇပူင်ႈတီႈၶိုင်ႈ။ ႁၢင်းတၢင်းၶွၵ်ႈငတ။ တေလံႈႁၼ်ၶွင်းၼိပ်းႁၢင်း ၵၢႆႈၵျႃးထံႇဝံႉ။ တီႈၵၢင်တၢင်းၶွင်းငတ။ မီးႁၢၼ်ႉႁၢင်းဝူင်းၵၼ်ၶိုင်ႈ။ တီႈၶိူဝ်ၶၼ်ႉ ႁၢၼ်းဝံႉ ၵွင်ႈဝံႉၶၢပ်ႈတူဝ်သွင်တီႈ။ ၵၼ်ၶိုင်ႈငတ။ မူၼ်ႁူႇၶွၼ်းၵျေ တိၵ်းၶမ်းဝံႉ။ ထိင်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈ ငတႉပိၼ်ၵူႇ။ ႁွမ်ႇလဝ်ႈၽျႉလူင်ငတ။ မီးၶိူဝ်ၵူႇဝံႉ။ ႁူၼ်းလၢႆးႁူၼ်းယိင်းၶဝ် ၵွၼ်ၵၼ်လိပ်ႈ တူလိုးႁၢၼ်ႉၶၼ်ႉ။ ၼိၼ်ဝံႉၼိပ်းပၢၼ်းသီ လိုဝ်းငၶပိုၼ်းတူဝ်လဝ်ႈၽျႉလူင် ၵေႃႉၶွၼ်းငၽႄးၶူႇ ၶၼ်ႉ။

မူဝ်ႈ 1:30 ၶၼ်ႉလိင်ႉၶဝ်ႈဝၼ်း။ ၽျေႃးၵႃးထီးတင်းၵၢႆႈၵျႃးငတ။ ၵိၼ်တႃႇၶင်ႇတူၵ်း လိုၼ်းဝံႉငလႈ ၵမ်ႇတွင်ႉမံႈ။ ႁွပ်ႈၶႅ် ၵမ်ႇၶူႇၵိၼ်လွမ်းပူၼ်ႈ။ ၵၢႆႈၵျႃးၶိုၼ်း လံႈထတ်း ထိၼ်တိမ်ႈ ပပ်ႉမၢႆၵၢႆႈၵျႃး။ ပပ်ႉၵွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းပပ်ႉၶိုင်ႈၶႅ်။ ၵမ်ႇမီးၶေႈမုၼ်းသင်မၢႆလွမ်းမႃး လိုင် ၵမ်ႇမီးၵႃးၶၼ်သင်။ တႃတေတိမ်ႈမၢႆႁူးဝၼ်း ၵေႈၵမ်ႇငၢႆႈ။ လံႈသိပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း မူင်း ၶိုင်ႈတေႃႇမူင်းၶိုင်ႈငလႈ ၵမ်ႇတၼ်းလိုဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈၶႅ် မူဝ်ႈလၵ်ႉလံႈ ၶၢဝ်းယၢမ်းတၼ်းလိုင်ႉၶႅ် လံႈၶျၢၵ်ႈတိမ်ႈ ၵၼ်မၢႆၶၢၼ်ႇမႃး ၵၼ်ပွတ်းၵၼ်ပိတ်းလိုဝ်းၶၼ်ႉ။ ၽွင်းတိုၵ်ႉၵွၵ်ႇ ၶၢဝ်းတၢင်း ယူႇၶၼ်ႉငတ။ တိမ်ႈလွမ်းတီႈၵိပ်ႈ လၢႆးယုၵ်းယၢင်ႇႁွလိုး။

မူဝ်ႈတၢမ်းၶမ်ႈ 4 မူင်းၶၼ်ႉ ၵွၵ်ႇတေႃႇမေႈၵျေ ၶူႇၶင်ႈၶွင်းသုမ်ႉပွႆး။ လဝ်ႈၽျႉ မူင်းမိတ်ႈလၢတ်ႈဝံႉ ၽွင်းၶၼ်ႉ မၼ်းတေမႃးလူးၵၢႆႈၵျႃးၶဝ်။ ၵမ်ႇၵိူင် လဝ်ႈၽျႉတင်းမၵျႃတေ ဝီၽဵဝ်မႃး။ ၶွင်းဝၼ်းပၢင်လၢႉ ၶဝ်ၶုင်ႈသိူဝ်ႈၶူဝ်သီၽိူၵ်ႇႁွလိုး။ မိသ်းၶၢဝ်းလိင်းၵေႈ ပႃးလွမ်း ၶဝ်။ တၢင်းလင်ၶဝ်ၶၼ်ႉ မီးၽူးၼိမ်တူဝ်တႆး ၶုင်ႈၶူဝ်ၶႃႇၶီႇဝံႉသွင်ၵေႉၶၼ်ႉ။ ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ် လွမ်း လိုဝ်းၶဝ် ၶူႇတီႈႁူင်းၵၼ်မီးမုင်းလိမ်လိမ်ၶၼ်ႉ။ ပိၼ်ၵူၼ်း ၵႃႉမံႉၶွင်းမူင်းၶဝ်ၵၢႆႇဝံႉပၼ်။ မံႉၶႅ်ႉ

ပဵၼ်တီႈၵၼ်ၶဝ်ႈငိုၼ်းၼွၼ်, လမ်ႇလွင်ႈၵၼ်ၼိုင်ႈ။ ၼမ်ႉၼႅင်ႈႁေႃႈ တူဝ်ႈတၢၼ်း ဝႆႉတႃႇတေ လႅင်ႉယဝ်ႉလႄႈ။ ၵၢႆႈၸႃးၶဝ် ႁူႇၼင်ႈၵဝ်ၵွင်ႈဝႆႉ။ လဝ်ႈၽြႃႉလူင်သၢမ်ႁေႃႉ။ လိူဝ်းလႆႈၸၼ်မိူဝ်ႈ ၷၢင်ၼႆၼၼ်ႉႁေႃႈ မႃးၼင်ႈလွမ်းၵၢႆႈၸႃးၶဝ်။ မၸႃတေဝီမိူင်းပွၼ်ႁေႃႈ ၽဵဝ်မႃးလွမ်းၽူဝ်မၼ်း။ မၸႃတေဝီလွႆလူင်ႁေႃႈမီးယူႇ။ မၼ်းပဵၼ်ႁူၼ်းၸၢင်းလီႁေႃႉၼိုင်ႈသေ လႆႈၸူႉမၼ်းပဵၼ် လုၵ်ႈၼိုင်ႈ မၢၼ်ႊ–ၵိင်းၷလိၵ်ႈ။

ႁူၼ်းၷႃႉမႆႉၶဝ် ၶပ်ႉၼိုင်ဝႆႉတႃႇၼႄပွႆးမၢၼ်ႊ။ ပွႆးမၢၼ်ႊမီးသဵၼ်းမၼ်းၼမ်ၼႄႇ။ ၵၼ် ၷႃႈယူႇယၢမ်းၼႆႉ ပဵၼ်ၵႃႈလိူင်ႉ[153]။ ႁူၼ်းပိူၵ်ႈသွင်ႁေႃႉ တင်းၼၢင်းလၢင်ႊၷႃႈႁေႃႉၼိုင်ႈ မူၼ်ႈလွႆ ၼႄ။ ႁူၼ်းပိူၵ်ႈသွင်ႁေႃႉၼၼ်ႉ ပဵၼ်ႁူၼ်းၸၢင်ႊလႃႉသေ ၼၢင်းလၢင်ႊၷႃႈသမ်ႉၸၢင်ႊလီၸၢင်ႊငၢမ်း ၵွၼ်ႇ။ ႁူၼ်းပိူၵ်ႈၶဝ် တေပိူၵ်ႈႁၢမ်းၶႃသွင်ႁေႃႉၵမ်ႇၷႃး ယဝ်ႉယွၵ်ႇပႃးၼၢင်းလၢင်ႊၷႃႈသေ ထိမ် ၼွႆးၼၷႈတၢင်းၷႃႈ ၼၢင်းလၢင်ႊၷႃႈၼၼ်ႉ။ လႂ်းမၼ်းၼတႄ မၼ်းၼၢင်းတေတိုၼ်ႇၽွၼ်ႈ ႁၢမ်း ပိူၵ်ႈသွင်ႁူၼ်းၼၼ်ႉသေ ၵဝ်ဝီးမၼ်းၽေႃႉႁူၼ်းပိူၵ်ႈၶဝ်ယဝ်ႉ လင်ႇတင်ႈၼတႇတၢင်းၷႃႈမၼ်း။ ၼၢင်းလၢင်ႊၷႃႈၼုင်ႈ မူၼ်လဝ်ႈယိင်းၼွႆးၸေႃတႃႈလိူဝ်ႇၶဝ်။ တူၵ်ႈတီႈ သူၵမ်ႇမေႁၢမ်းမၢၼ်ႊ ႁေႃႈလီ ပေႃးထိုင်တီႈလီၼူဝ်မႃး သူႁေႃႈတေလႆႈၼူဝ်လွမ်း။ တီႈပွႆးၼႆႉၼတႄ ၼၢင်းလၢင်ႊၷႃႈ ပဵၼ် ၼၢင်းၸၢင်ႊလီ၊ တူဝ်ၼိင်းတိမ်။ မၼ်းမီးၾူင်းလမ် ၼွႆးၼၷႈတႃႇသွင်ၶွၼ်သေ မီးမိူဝ်းၵူၼ်ႈၵွၼ်ႇၸၢင်ႊ လီ။ မၼ်းမေႃၷႃႈ လွမ်းသိင်တွႆႇတိုင်ႈၽိၼ်ႈၽိၼ်ႈ။ မၼ်းလၢင်ႊၷႃႈသေၵမ်ႇၷႃး လၢင်ႊၾွင်ႉၽိင်း ႁၢမ်းလီလီ။ လႂ်းမူၼ်ႈလွႆ တီႈၵႃႈလိူင်ႉၼႆႉ မီးထိင်ႈလႂ်းၼိုင်ႈ။ ပဵၼ်ႁူၼ်းပိူၵ်ႈၶဝ် လၢတ်ႈ ႁၢမ်းၸေမူၼ်ႈလွႆပၼ်။ ႁၢမ်းမၢၼ်ႊလီထွမ်ႇ, လိူဝ်းၵွၵ်ႇမႃးတီႈႁူၼ်းပိူၵ်ႈၸၢင်ႊလႃႉသွင်ၵေႃႉၼၼ်ႉ မီးၼမ်ႉဝၢၼ်ၵရသႃတေႃႉ။ မူဝ်ႈၵႂၢမ်းၸႃးၽဵဝ်တႃႈႁုင်ႈ လႂ်ဝၼ်းၵွၼ်ႇႁွလ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇတၢၼ်းလႆႈ ႁူၼ်ႇတူလ်းပွႆးၼႄႈ ၵမ်ႇလႆႈငိၼ်းႁၢမ်းပိူၵ်ႈမၢၼ်ႊၵိုင်ယဝ်ႉ။ ၵၼ်ၶဝ်လၢတ်ႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႇႁူႉပွင်ႇလႆႈ တင်းသိင်ႈသေတႃႇ ၵႂၢမ်းၸႃးပေႃးလွႆ။ လဝ်ႈၽြႃႉၶဝ်ၵေႃႈ သူၼ်လွႆတူလ်းပွႆး။ မၢင်ပွၵ်ႈ ၵဝ်ႉလေႈ ၶၼ် လွႆႉသူင်ႇပၼ်တီႈႁူၼ်းၷႃႈၶဝ်။ မူဝ်ႈလေႈၶၼ် ၽိူဝ်ႁူႇၼွႆးမိုဝ်ႁူၼ်းပိူၵ်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈၼၼ်ႉ ၼၵ်ႉပႃဝ်ႇၷမ်းသိုဝ်ႈ ‘လဝ်ႈတေႃႇလူင် ၵေႃႉလုၵ်ႉတၢင်းၷၽိဝ်မႃး မူဝ်ႈၷၢင်ဝၼ်းၼၼ်ႉ ယၢမ်းလိဝ် မၼ်းလဝ်ႈ ပူင်ပၼ်တီႈၶႃႈၶွႆႉၶဝ် လေႈငိူၼ်းၶၼ်ၼိုင်ႈ။ ပေႃးၸဝ်းၶႃႈတေလိၵ်ႈတူလ်း လေႈငိူၼ်း ၵွၼ်ႇမၢင်ၼိုင်ႈလိူင် လွႆၵမ်ႇလႃႉၶေႃး ၵမ်ႇလမ်ၶႃႈယူပ်ႉၶေႃႈ။ တေႃႈလိဝ် မီးလေႈငိူၼ်း ပွမ်ဝႆႉၼမ်ၼႄႇၵႃးလႃးၵေႃႈပူင်ၼိုင်ႈ။ ၶႃႈၶွႆႉၶဝ်ၵေႃႈ လႆႈယၢမ်ႈလႃးမႃးၵေႃႈပူင်ၼိုင်ႈ။ ထုၵ်ႇလီ ႁူတ်ႇတူလ်းၶႃႈၶေႃႈ’ ၼႆသေ ၵဝ်ႉလေႈၶၼ် ထွင်ႇတူလ်းတီႈၽွႆး။ ယဝ်ႉၵေႃႈ ၼိုၼ်းယွမ်းၼွမ်း တီႈလဝ်ႈၽြႃႉလူင် ၵေႃႉၵျူးသူးပၼ်ၶဝ်ၼၼ်ႉ

‘ၶႃႈၶွႆႉ ယွၼ်းတွင်းပၢၼ်ႇတီႈလဝ်ႈတေႃႇလူင်တေႃႉတေႃႉၶႃႈၶေႃႈ၊ ၶႃႈၶွႆႉလႆႈမူၵ်ႈ လိူင်းႁူႇတေႃႉတေႃႉၶေႃႈ၊ ၶႃႈၶွႆႉထုၵ်ႇလီႁူႉဝႃႈ လဝ်ႈတေႃႇလူင် တေၵမ်ႇၵိတ်းလွင်ႈၵမ်ႇလိူဝ်ႈ ၵမ်ႇလႆႈ တီႈပၢၵ်ႇၼေႃႈႁူၼ်းတင်းၼမ် ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉၶေႃႈ’

လိူင်ႉၼႆၼႄႈ ႁူၼ်းတူလ်းပွႆးတင်းသိင်ႈ ၵွၼ်ၷၼ်ၼူဝ်လွမ်းတေႃႉတေႃႉဝႃႈဝႃႈ။

ပေႃးၵႃႈလိူင်ႉယဝ်ႉ လိၼ်ႈမၢၵ်ႇသွင်းဝႃႈၼႄ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇပၢၼ် သိပ်းသွင်သိပ်းသၢမ် ၶဝ်လိၼ်ႈၼႄ။ ပဵၼ်တၢင်းမေ ၵမ်ႇၵူႈလႆႈမၢၵ်ႇသွင်းဝႃႈတူၵ်းလိၼ်။ ယၢပ်ႇတေႃႉ။ ႁူၼ်းမိူင်း

153 tlir

ယူႇႁူပ်ႉၶဝ် ၵမ်ႈလၢင်ႉမေႃလီၼ်း။ ပီၼ်လၢႆးလီၼ်းၵိူင်း ၶွင်ဝၢၼ်းၶွၵ်ႇၶႄႇပၢင်ႈၶဝ်။ လီၼ်း လွမ်းသိူင်သိူင်း။ မၢၼ်ႇၶဝ်ၼႆႉ တီႈလီၼ်းၵိူင်းၵေႃႈ ထိမ်သႂ်ႈသိူင်ၵႂ်ႈတိုင်ႈပႃးလွမ်း။ တီႈပွႆးတီးမူလ်း ၵေႃႈ ၶဝ်ၵႂ်ႈသိူင်းပၼ်ၾၵ်းၾၵ်း။

မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈၽျႃႉမိူင်းမိတ်ႈ မႃႇႁွင်ႉ ‘လွမ်းႁဝ်းၶႃႈတီႈၵျေႃလွင်ႈၽိူၵ်ႈဢလႈ။ ပၢင် ၽဝ်ၶၢပ်ႈတူဝ် တေဢတႈတင်ႈယဝ်ႉ.’ ၼႆႉ။

လိၵ်ႈလၢႆႉၶႃႈၾၵ်းတေႉတေႉ။ လုၵ်ႉတီႈပၢင်မူၼ်ႈသိူဝ်း လိၵ်ႈလၢႆႉပီၼ်ပၢင်လၢႉၶႃႈၵမ်း လိဝ်။ ပၢင်လၢႉလၢဝ်းပုတ်ႉၶဝ်ၼၼ်ႉ မႃးယိမ်ႈတူလ်းတၢင်းတၢႆသေ မွင်လွႆၵၼ်ႁွင်လ်း။ ႁူလ်းၵျႃႈ လွင်ႈမွင်လွႆၼၼ်ႉၵေႃႈ ပီၼ်တၢႈလူဝ်းၵ်ပ်ႈႁွင်လ်း။ ႁူၼ်းၼႆႉ ပေႃးထူပ်းတၢင်းတၢႆမႃး လႆႈမွင်လွႆ ၵၼ်ဝႄႈၼၼ်ႉ ပီၼ်ထမ်မတႃႁွင်လ်း။ ၵမ်ႈလွႆႈဝႄႈ ပီၼ်တၢင်းၽိတ်း။ မႃးၵႂ်ႈၵျေ တူၵ်ႈလၢတ်ႈ ၼိူဝ်းၵေႃႉတၢႆ ၵမ်ႈယဝ်ႉၵမ်ႈဝၢႆးၼၼ်ႉဢတႉ ၵမ်ႈထုၵ်ႈလီပီၼ်။

တီႈၼႆႉဢတႉ တၢင်းႁၼ်ထိုင်ၵိုင်းၵလိတ်ႈၶဝ်ၼႆႉ ၵူၼ်းၵွၼ်ႈသေၽၢၵ်ၼ်ႉၶဝ်။ လွင်ႈ ပိၵ်ႈပိူင်ႈ ပၢၼ်ႁူဝ်ႉမ်ၼ်ႉတိၵ်ႉ[154]ဢလႈ ၶလိၵ်ႉသိၵ်ႉ[155]၊ လွင်ႈပိၵ်ႈပိူင်ႈ လိူင်းၶေႃႇၼူမ် သျိၵ်ႉသ ၽီးယိူဝ်ႉ[156]ဢလႈ လိူင်းၵၼ် ရေႉသၢႆႉ[157]တိမ်ႈၼၼ်ႉ တူၵ်းထုၵ်ႈတင်းသၽေႃႈဝႃႉယူႈ။ ႁူၼ်းပိၵ်ႈ ၶွင်းလၢတ်ႈၵေႃႈ မေႃသပ်ႉသႂ်ႈတူလ်းပၢင်လၢႉ ၶင်ႈလွႆလၢဝ်းပုတ်ႉ။ လွင်ႈၵႂ်ႈလွင်ႈၼူဝ်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႈ လွႆႈၵၼ်ပီၼ်တေႉ ၵ်ၼ်ႈတိုၼ်းမၼ်း လႆႈလၢမ်းႁၼ်ႁွင်လ်း။

မိူဝ်ႈၵၢႆႈၵျႃးၶဝ်ၶၢမ်ႈၵၢင်ပၢင်ႈလူင်ၼၼ်ႉ တၢဝၼ်းလၢႆႉလူင်းၶႃႈတၢင်းဝၼ်းတူၵ်းယဝ်ႉ။ ပေႃးထိင်ႈသိပ်းၵျႃႈမိၼ်တ်ႈ လိတ်ႈတေၵျၢႆယဝ်ႉ။ ၶမ်ႈၼႆႉပီၼ်ၶမ်ႈလိူၼ်မူၼ်းဢလႈ ဝူင်းလိူၼ်ၵေႃႈ လမ်တေၵွၵ်ႈမႃးယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၽျႃႉလူင်ၵေႃႈ တေသိုပ်ႈၶၢဝ်းတၢင်းလွမ်းလိူၼ်။ ပေႃးလိူၼ်ၼိုၼ်းမႃး တေၵၢဝ်ၶၢပ်ႈတူဝ် ၶႃႈထိုင်ႁွင်ၾႆး။

ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ်ၶဝ်ႈၶွင်းၵျေႃလွင်ႈၽိူၵ်ႈ။ ၵဝ်လေႈၶမ်းတိၵ်းဝႆႉ ၶိူဝ်ႁွမ်ႈလဝ်ႈၽျႃႉလူင်သေ တမ်းဝႆႉၶိူဝ်ႁူႈ။ လိတ်ႈၵေႃႈၵႃႇၶႃႈယဝ်ႉဢလႈ ၵျမ်ႉၶွႆႈလပ်းသိင်ႈမႃး။ ၵၼ်မုင်းၵျေႃလွင်ႈၽိူၵ်ႈၼႆႉ သုင်ၶျေႈဢလႈ တၢင်းၶွႆးမၼ်း တိူဝ်းလပ်းသိင်ႈႁွၼ်ႈ။ တီႈလိင်ႈၼိင်ႈၵျၢၼ်ႉတမ်းႁွမ်ႈၼၼ်ႉ မီး ၵျၢင်ႉသိူဝ်သီႈတူဝ် လိူဝ်းၵၼ်ၵဝ်ၵျၢၼ်တႃးဝႆႉ။ လႆႈႁၼ်ၼိူဝ်း လဝ်ႈၽျႃႉၶဝ်၊ ၶၢင်းလိူဝ်းပီၼ် ၶွင်လဝ်ႈၽျႃႉလူင်ၵေႃႉၶွၼ်းဢၽႃးၶႃႈ၊ လဝ်ႈၽျႃႉလိူဝ်းမႃးၶဝ်ႈႁူမ်ႈ၊ လုၵ်ႈလၢင်းလဝ်ႈၽျႃႉလူင်ၶဝ် ဢလႈ လဝ်ႈၽျႃႉတၢင်ႈမိူင်း လိူဝ်းမႃးၶဝ်ႈႁူမ်ႈၶဝ်။

‘ပွႆႈဝၢင်းပၼ်ၵိတ်းၶိုင်ႈ။ ႁဝ်းတေလႆႈၶႃႈဝႆႈလဝ်ႈၵူႈၽျႃႉ ပွၵ်ႈလိူၼ်းသုတ်း လွမ်း လဝ်ႈၽျႃႉၶဝ်တၢင်ႈၵေႃႉ.’ လဝ်ႈၽျႃႉမိူင်းမိတ်ႈ မႃးယွၼ်းၵၼ်ၶုလၢတ်ႈတီႈၵၢႆႈၵျႃးၶဝ်။ မၼ်းတေ လႆႈၵွၼ်ႁူဝ်ပၢင်ၼႆႉ။

လဝ်ႈၽျႃႉလိူဝ်းၶုင်ႈၼူဝ်ၽိူၵ်ႈဝႆႉတင်းသီႈၵေႃႉၼၼ်ႉ ၼိုၼ်းၶႃႈၶိူဝ်ၵျၢၼ်ႉသေ ၶုပ်ႉၶဝ်ႈ ပၢၵ်ႈၶႄႇႁွမ်ႈလဝ်ႈၽျႃႉလူင်။ လၢႆးၶဝ်ဝႆႈလွႆးလွႆးၼၼ်ႉ လီတူလ်းတေႉတေႉ။ ပေႃးႁူၼ်းလၢႆးၶဝ်

လူင်းႁၢၼ်ႉမႃး လဝ်ႈငမႈတင်း မႁႃတေဝီၵွၼ်ႁူဝ်သေ ၶေႃင်းယိင်းၶဝ်ၶိုၼ်ႈၶိူဝ်ႁၢၼ်ႉသေ ၶုပ်ႉဝႆႈ။ ၶေႃင်းယိင်းၵိင်းၵလီတ်ႈ ၵေႃႉပီၼ်မႁႃတေဝီဝႆႉၶၼ်ႉ ၵိတ်းၵိုဝ်ၶုပ်ႉဝႆႈ။ ၶႂ်ႈလွၵ်ႇမၼ်းတေ ပိၼ်ဝႆႉလိူင်ႉၵိုဝ်။ လဝ်ႈၽႃႉလူင်ၵေႃႉမၼ်း ၵမ်ႉလႆႈယၢမ်ႈႁၼ်ၶၼ်ႉ ပိၼ်ၵေႃႉၵမ်ႉၽွမ်ႉမၼ်း ပိၼ်လုၵ်ႈပႂ်ႉ။ မၼ်းဝႆႉလွၵ်ႇလိူင်ႉၵိုဝ် တႃႇဝႆႈႁူၼ်းလူင်ၵေႃႉၶၼ်ႉ။ ၶုပ်ႉဝႆႈၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ ယႃပ်ႇ သေႁူၼ်းဝၼ်းတူၵ်းၶဝ် တၵ်ႉယမ်တေႃႇႁူၼ်း တင်းလႄးဝႆႈၿႄး။ မၼ်းၵိတ်းလိူင်ႉၵိုဝ် ဝႆႈၶႂ်ႈငၵႈ ၶေႃင်းယိင်းၶိုဝ်း လဝ်ႈၽႃႉၶဝ်။ ၶႄႈမၼ်းၽိူၵ်ႇသလွတ်ႇဝႆႉ။ မၼ်းၶတ်းလွၵ်ႇ ၶင်ႇၵၢႆးမၼ်းပိၼ် လႆႈ။ မၼ်းၶိုၼ်ႈၶူႁႇၶိူဝ်ႁၢၼ်ႉ။ ႁူဝ်ၶဝ်ႇငွၵ်ႈသွၵ်ႇ တိူဝ်ႉလပ်းၶိူဝ်ပ်ၼ်ႈသေ ၶုပ်ႉဝႆႈ။ မႃင်ၵေႃႉႁႆႈ ၶမ်ႉတႃပေႃးလႆ။ ပၢင်လႃႉၶႆႉၵိုင်ယႃဝ်း။ လဝ်ႈၽႃႉလူင်ၶွၼ်းငၽးၶူႇ လိမ်မိူဝ်ႈပီၵႅ။ ၶႃပ်ႈတူဝ် မၼ်းလဝ်ႈ လႆႈငလႈဝႆႉၶႂ်းၶမ်ႉၽိုင်ႈဝႆႉ။ မၼ်းလဝ်ႈတေလႆႈၽႃတ်ႇယႃၼ် မူင်းႁူၼ်းၶူင်းၵၢင်ၶူႇ ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈငမႈၵေႃႈ ႁႆႈယူႇႁင်းမၼ်း။ ဝႃးသေၶုပ်ႉဝႆႈယဝ်ႉ မႁႃတေဝီလုင်လဝ်ႈငမႈသေ လူင်း ႁၢၼ်ႉမႃး။

မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ လဝ်ႈၽႃႉယွင်ႁူလ်ႈ၊ လဝ်ႈၽႃႉလွႆလူင်၊ လဝ်ႈၽႃႉသ်ၼ်ဝီ၊ လဝ်ႈၽႃႉမူင်း မိတ်ႈၶဝ် တင်းလဝ်ႈလႄးၵွၼ်ႇၶဝ် ႁၢမ်ႁွမ်ႇသေ လူင်းႁၢၼ်ႉမႃး။ ၵဝ်ႁွမ်ႇတၢင်ႇၶိူဝ်လေႃႉပျႃႉ သႃတ်ႈႁၢင်ႈၶိုင်ႈ ၵၼ်ၵိုတ်းဝႆႉတီႈၶဝ်ႈၵျေႃလွင်ႈၽိူၵ်ႇၶၼ်ႉ။ ဝႃးၶၼ်ႉ ၵဝ်လိူၵ်ႈလၼ်လေႃႉ ၶူႇတီႈႁွင်ၽႆး။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉလဝ်ႈၽႃႉမူင်းမိတ်ႈမႃးလူးၵႅႈႁႃးၶဝ်သေ မႃးမွၵ်ႇၶႃဝ်းလွႆ၊ တွၼ်ႈလွႆ ၵႅႈႁႃးၶဝ် တေလႆႈယူႇတီႈလွႆၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။

လုၵ်ႉတီႈၵျေႃလွင်ႈၽိူၵ်ႇၵွၵ်ႇယဝ်ႉ ၵႅႈႁႃးၶဝ်လွမ်းတၢင်းလင်လေႃႉမႃး။ မီးၶပ်ႉမႂ်ဝႆႉ။ တၢင်းၶႄႈမီး လၢင်ႉသၢမ်တူဝ် တင်းႁူၼ်းၶူၼ်းမၼ်း။ ႁူၼ်းလိူဝ်းၶၼ်ႉၵေႃႈ ၶုင်ႈၶူဝ်းမိူဝ်ႈႁွၼ်ႇ သိူဝ်ႈလိၼ်၊ မူၵ်ႇႁူဝ်ယႃဝ်းယႃဝ်းလိူဝ်းၶၼ်ႉ။ သမ်ႉယိပ်းပၢႆးသွႆႈ၊ ႁွၵ်ႇၶမ်း။ ပေႃးယဝ်ႉ လဝ်ႈၽႃႉ လိူဝ်းၶုင်ႈၶူဝ်းၽိူၵ်ႇၶဝ်လွမ်း။ ငမႈယိင်းၶဝ်ၵေႃႈ ၶုင်ႈၶူဝ်းၽိူၵ်ႇႁူးၵေႃႉႁေ ယိပ်းသႂ်ၽၼ်ႇၽိူၵ်ႇ သေ လွမ်းပႃႈလင်လေႃႉတၢင်ႇႁွမ်ႇ။ ၵိမ်းၶၢင်ႈလေႃႉ မီးႁူၼ်းယိပ်းလွင်ႈၽိူၵ်ႇ ၶိုင်ႈပႃႈသီႇၵေႃႉ။

ၽွင်းၶၼ်ႉ လိူၼ်ၵေႃႈထိုင်ပႂ်မ်ႉယဝ်ႉ။ ၵႅႈႁႃးယၢမ်ႈႁၼ် ၼ်ပ်းပၢၼ်းသီ ႁူၼ်းမူင်း ဝၼ်းၵွၵ်ႇၶဝ်လၼ် ၵၼ်ပႃးၽႃင်ယိမ်ႈလိူၼ်မူၼ်းၶႃဝ်ၶႃဝ် တီႈၽူလ်းမႆႉၶၼ်ႉ။ ၽႃင်ယိမ်ႈၶၼ်ႉ လပ်းပ်ၼ်းဝႆႉၶႂ်းတႃၵႅႈႁႃး။ မိူဝ်ႈၵွၼ်ၶၼ်ႉ ၵႆႉတူလ်းၽႃင်ယိမ်ႈ ၵၼ်မေပၢၼ်းသီႁၼ်မႃးႁေ ၶိုၼ်းပၢၼ်းငၶဝႆႉၶၼ်ႉ မွၵ်ႈပၢၵ်ႇၶိုင်ႈ။ ယၢမ်းလိဝ်ငတ လႆႈႁၼ်တွႆႈၶႄႈတွႆႈတႃဝ်ႉငလႈ တိုၼ်း မၼ်းတိူဝ်းႁၢင်ႊလီဝႆႉ။ ဝူင်းလိူၼ်သိုပ်ႇယၢင်ႈ ၶိုၼ်ႈသုင်မႃး ၽွင်းၵႅႈႁႃးၶဝ်ၶူႇတီႈႁွင်ၽႆးၶၼ်ႉ။

လုမ်းႁႆႇတိုင်ႈလုမ်းၶိုင်ႈ ပႃးလွမ်းၵႅႈႁႃးၶဝ်မႃး။ တိုင်ႈပီႇႁႆႇႁွင်သေ မေႃၶူၢမ်းလွမ်း မႃး။

ပေႃးပူၼ်ႉၵၢင်ပၢင်ႇယဝ်ႉ ထိုင်တီႈၵွင်ႈ ၵၼ်လွမ်ႉရျႇလမႃတ်ႈဝႆႉၶၼ်ႉ လင်ႇၵိတ်း။ ၵွင်ႈၶၼ်ႉ မီးၵိမ်းႁွမ်းပၢင်သဝ်းႁွလ်း။ ငမႈယိင်းသွင်ၵေႃႉ ၶဝ်ႈၶူႇၶုပ်ႉၶင်ႈတၢင်းၶႂ်း။ ၵႅႈႁႃး ၶဝ်ၵေႃႈ ၶဝ်ႈလွမ်းၶူႇႁေ လုၵ်းယူႇတီႈလိင်ႇၶိုင်ႈဝႆႉ။ လဝ်ႈငမႈၵေႃႈ ႁႆႈယူႇသိုတ်ႈသိုတ်ႈ။ မႁႃ တေဝီၵေႃႈ လႆႈလူလွမ်တူလ်းထိုင်လဝ်ႈငမႈ။

ဝႃးၶၼ်ႉ ၵဝ်ႁွမ်ႇလိပ်ႈပၼ်ႇႁွင်ၽႆး။ လဝ်ႈၽႃႉတင်းလဝ်ႈလႄးၵွၼ်ႇၶဝ်ပ်တ်ႇၵေႃႉ ႁၢမ်ၵဝ်ႁွမ်ႇလဝ်ႈၽႃႉလူင် တီႈလေႃႉသေ သူင်ႇၶူႇဝႆႉတီႈႁွင်ၽႆး။ ႁူၼ်းယိပ်းလွင်ႈၽိူၵ်ႇၶဝ်ၵေႃႈ လွမ်းၶူႇၵင်ႈပၼ်သုင်သုင်။ တီႈၵၼ်းလွင်ႈပႃးသီၶမ်း၊ သီႁၢင်းသႃႇပတႃးလိူမ်ႈဝႆႉ။ လွင်ႈၵၼ်မီး

ၶိူဝ်ပႆၵၢၼ်းၶၼ်ႇ ငၢႆးမိူၼ်မွၵ်ႇမူဝ်ၵီႈၵွၵ်ႇမႃး။ သႂၢႆလိူၼ်ႁူမ်ႇငမ်းဝႆႉ ၶိူဝ်ႁွင်ၽႂ်းၼလႈလွင်ႈၽိူၵ်ႇ။ ႁွမ်ႇၶေႃႈမ်ႅပ်ႈယၢၼ်းမ်ႅပ်ႈယိၼ်းဝႆႉ တၵ်ႈသႂၢႆလိူၼ်။ ၶႄႈလဝ်ႈသင်ၶၶဝ်ၼတႉ လမ်လပ်းသိင်ႇဝႆႉ တၵ်ႈ သႂၢႆလိူၼ်။ ႁၢမ်ႁွမ်ႇသေ ပၼ်ႇထႅင်ႈပွၵ်ႈၵမ်းသွင်။ ပေႃးတႅဝ်းႁူၼ်းႁၢမ်ႁွမ်ႇၶဝ် ၽႅဝ်ၶၢင်းၼၵႈၵၢင်ဝူင်း လိူၼ် တင်းတီႈၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ်လုၵ်းယူႇၶၼ်ႇ လွင်ႈၽိူၵ်ႇယိၼ်း လႆႈႁၼ်ပိၼ်သီသွမ်ႇမႃး။ ပိၼ်သီ သွမ်ႇ ၵၢၼ်ၽၢႆႈၶၢင်းၶဝ် လၢတ်ႈတႃႇသေႇၶၼ်ႉ။

တၢင်းလင်ပုၼ်ႉၶၼ်ႇ မီးလဝ်ႈသင်ၶ ၶုင်ႈသၢင်ႇၵၢၼ်းသီလိူင်သေ ပွႆႉတႃႇပၢင်ၶမ်း။ ပႃႇမႆႉၶေႃႈလမ်မႃး။ ၵၢၼ်မုင်းႁွင်ၽႂ်းၶေႃႈလမ်မႃး။ ပေႃးပၼ်ႇယဝ်ႉ ပွၵ်ႈၵမ်းသၢမ် လိူၼ်ၶေႃႈ တိူဝ်းမူၼ်းတိမ်မႃး။ တူၼ်ႈမႆႉၶဝ်ၶေႃႈ တိူဝ်းလမ်မႃး။ မိူၼ်လႆႈတိူဝ်ႉ မၼ်ႈၶတ်ႈတီႇပႃႇၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈလူမ်းၽတ်ႉမႃးၵမ်းၶိုင်ႈၶၼ်ႇ လွင်ႈၽိူၵ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႉၶေႃႈ မိတ်းႁူၸႇၶွၼ်းႁူၸႇ။

ႁွမ်ႇလဝ်ႈၽႄႉလူင်ၶေႃႈ ၽႅဝ်ႁူၸႇၶိူဝ်ႁွင်ၽႂ်းယဝ်ႉ။ ၶၢဝ်းတၢင်းပွၵ်ႈလိၼ်းသုတ်းၶေႃႈ ႁၢင်ႊလီငၢႆးမိူၼ်လိူၼ်မူၼ်း။

မိူဝ်ႈၶၼ်ႇ ၵမ်ႇပႆႇၽဝ်ၽႂ်းၶၢပ်ႈတူဝ်။ ပေႃးပူၼ်ႉတႅင်ႈၶိၼ်း လင်ႇတေၽဝ်ၽႂ်း။ ၶၢဝ်း ယၢမ်းၶၼ်ႇ ၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ် ၶွၼ်းလပ်းဝႆႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၽႄႉမိူင်းမိတ်ႈ တူလ်းထိုင်လဝ်ႈၼမႈမၼ်း။ လဝ်ႈၼမႈတေၵမ်ႇတူလ်းလႆႈ ၽူဝ်မၼ်းမႆႈၽႂ်းယူႇၶၼ်ႉ။

႗႘

သူင်ႇတဝ်ႉလုပ်ႇထိုင်ၵူးမႄင်ႇ

ၶမ်ႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈၽႂႃႉလႅင်ႉၶဝ်ႈၶမ်ႈ တီႈတေႃႇမေႃႈၵိၼ်ၶဝ်ႈ။ မူဝ်ႈၵမ်ႇပႆႇၵိၼ်ၶဝ်ႈ ၵႂႃႈႁႃးၶဝ် ၽဵဝ်ႁွႆႇတီႈ လၢဝ်းၶၢင်ၶဝ် ႁူမ်ႈၵၼ်ၵႃႈငၼၼ်ၼၼ်ႉ။ ၶႂ်ႈမူင်းမိတ်ႈ မီးလၢဝ်းၶၢင်ၶဝ်ၵမ်ႈၽွင်ႈ ယူႇ သဝ်းငလႈ လဝ်ႈၽႂႃႉၵေႃႈ ၽိတ်ႈမွၵ်ႇၶဝ်ဝႆႉ တႃႇမႃးၶဝ်ႈႁူမ်ႈပၢင်လႄႉ။ လိူဝ်းမႃးၵႃႈယူႇၼၼ်ႉ ပဵၼ်ငမႈယိင်းဝၢၼ်ႈၼွၵ်ႈ မၢၵ်ႇၵဝ်ႈယွႆႇယွႆႇ။ ၼုင်ႈဝႆႉၼူဝ်း ၵၼ်တုမ်ငိုၼ်းၼီပ်းသွႆႇဝႆႉ ၼိူဝ်သိူဝ်ႈ လႅင်။ လႂ်းၶဝ်ၵႃႈၼၼ်ႉ ပဵၼ်လႂ်းၵႃႈပၼ်ႇၵၼ်။ ယၢင်ႈတိၼ်ၽူႈၽဵင်ႇ။ ယုၵ်ႉမိုဝ်း။ ၵမ်ႇမူၼ်လႂ်း ၵႃႈ လဝ်ႈၼႄးမူင်းဝၼ်းတူၵ်းၶဝ်။

မူဝ်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈၽႂႃႉၵွၼ်လဝ်ႈႁၢၼ်ၵၢၼ်းရိၵ်း ၵေႃႉလုၵ်ႉတီႈမူင်းႁုတ်ႈ မႃးၼၼ်ႉ ၽူႈၼင်ႈၵိမ်းၵႂႃႈႁႃး။ လဝ်ႈႁၢၼ်ၵၢၼ်းရိၵ်ႈယၢမ်ႈတႅမ်ႈ လွင်ႈႁူၼ်းမူင်းသၼ်လွႆမူင်း မၢၼ်း။ မၼ်းယၢမ်ႈတႅမ်ႈၵွၵ်ႇပပ်ႉတင်းၼမ်။ ၵႂႃႈႁႃး ၵမ်ႇပႆႇလႆႈယၢမ်ႈႁၼ်မၼ်းသေပွၵ်ႈ။ မၼ်း ၵေႃႈ သူၼ်လွႆတူလုၺ်းပၢင်လႄႉ မူၼ်ၵႂႃႈႁႃး။ လုၵ်ႈယိင်းမၼ်း ၵေႃႉတေပဵၼ်လုၵ်ႈၶိုင်ႈတႂ်းၼၼ်ႉ ၼင်ႈၵိမ်းၽႂ်ႇသႂ်ႉၵႂႃႈႁႃး။

ၶဝ်ႁူႉလွင်ႈလၢဝ်းတႂ်းသေၵႂႃႈႁႃး။ တၢင်းႁၼ်ထိုင်ၵႂႃႈႁႃးငတ။ တေၵမ်ႇၶိုၵ်ႉၶမ်ႇမူၼ် ၶဝ်လႆႈ။ ၶႂ်ႈပပ်ႉၼႆႉၵေႃႈ တေပႃးလွင်ႈၶဝ်ၵမ်ႇထုၵ်ႇလွႆၼၼ်ႉ။ ၶႂ်ႈၶဝ်ႈထူပ်းၶဝ် တွင်ႈထၢမ်တင်း ၼမ်ႁွၼ်ႇ။ ၶဝ်ၵေႃႈၽိတ်ႈမွၵ်ႇ ပေႃးမူဝ်း ၽူႈငဝ တီႈမူင်းႁုတ်ႈ။

မူဝ်ႈၵိၼ်တႃႇၶႂ် ထိင်ႈၶႂ်ၽုၵ်ႈၼၼ်ႉ လႆႈႁူႉဝႃႈပၢင်လႄႉ တေယဝ်ႉတၢမ်းၶမ်ႈၼႆႉ။ တေႁွႆႇၽွင်လုပ်ႇတဝ်ႉၶႂ်းၵူးမႄင်ႇ။ ၵၢင်ၶႂ်လဝ်ႉ ႁွႆႇငလ‌ႇၵတ်ႇလွမ်းမႁႃတေဝီ။ မိသ်းၶၢဝ်း လိင်း၊ ၽွႆးၵႃးထီး၊ လဝ်ႈၽွႆႉမူင်းမိတ်ႈငလႈ မႁႃလူင်မၼ်းႁႃႈတူဝ်၊ မႁႃတေဝီမူင်းပွၼ်ၶဝ် ၵေႃႈ ပႃးလွမ်း။ မႁႃတေဝီမူင်းပွၼ်ၼႆႉ ပဵၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ်တင်းပိူၼ်ႈ။ မူဝ်ႈၼႆႉ လႆႈလီပ်ႈႁၼ်းမၼ်း လမ်လမ်။ မၼ်းပဵၼ်ၼွင်ႉယိင်း လဝ်ႈၽႂႃႉမူင်းမိတ်ႈ။ သွၼ်ႈမိင်ႈၵၼ်တင်း လဝ်ႈၽႂႃႉ မူင်းပွၼ် မူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးႁႃႈပီး။ မၼ်းၵမ်ႇလႆႈမီးတိုဝ်ႉတၢင်း တႃႇတေလႆႈႁၼ်းလိၵ်ႈတီႈ ၵိင်းၵလ်ၼ်း

မူၼ်လဝ်ႈပီႈၼွင်ႉမၼ်း။ ႁူဝ်းၵႃႈ မၼ်းမေႃလၢတ်ႈၵႂၢမ်းဢင်းၵလဵတ်ႈလီလီ။ ၸိုဝ်ႈမၼ်းပဵၼ် သီရိ ၸၼ်တၢၼ်ႇ။ ၵူၼ်းၵေႃႉ ၼိုၼ်ႈၵိၼ်းႁူမ်ႈၵၼ်တင်းမၼ်း ၾႃင်ႉထရီးသႃႇ[158]ၼႆႉ။

ၶႂ်ႈၵႃႈ ၶဝ်ႈယိင်းတႆး မေႃလိၵ်ႈလၢႆးပၢၼ်မႂ်ႇ ၸိူဝ်းၵေႃႈႁၢႆးယၢမ်ႈထူပ်းမႃးၶဝ်ႉ မၼ်းပဵၼ်ၵေႃႉၵိူၵ်ႈ။ လဵတ်းသဵဝ်း၊ လၵ်းလဵမ်။ သမ်ႉမေႃမူၼ်ႈ။ လႆႈထွမ်ႇၵႂၢမ်းမၼ်း လီသိူဝ်း တေႃႉ။ လၢတ်ႈၵႂၢမ်းၵေႃႈ ပဵၼ်သၢင်လူင်သၢင်လၢင်။ ပေႃးလၢတ်ႈသမ်ႉ မေႃမီႇသူပ်းၵႂႃလၢတ်ႈ။ ၽႂ် လႆႈငိၼ်းသၢင်မၼ်းၵေႃႈ မီးလွင်ႇမူၼ်ႈလွင်ႇသိူဝ်း။ မိသ်ႉၶဝ်ႇလိင်းတင်းမၼ်း ပေႃးပဵၼ်တႃးၵေႃႉႁၵ်ႉ ၵၼ်ဝႆႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵၢင်ၶႂ်ၼႆႉ မၼ်းတင်းမိသ်ႉၶဝ်ႇလိင်း သွင်ႉမိူဝ်းပႆလွမ်းၵူၺ်ႇၵၢတ်ႇၶဝ်ႉ ၵႂႃႇႁႃး လႆႈထႅဝ်ႇႁၢင်းႁေ သွႆႇဝႆႉၶႂ်းပပ်ႉၼႆႉ။ တၢင်းလင်ၶႃသွင်ၵေႃႉ မီးမုထၢမ်ႇႁူပ်ႉလႅင်သွင်ၵေႃႉ။ ၼႅပ်း ႁၢင်းၼႆႉၸၼ်ဝႆႉ ၽၢင်ႁၢင်းသီရိၸၼ်တၢၼ်ႇလီလီ။ ပေႃးမီးတိုဝ်ႉတၢင်း မၼ်းလၢင်းပဵၼ် ႁူၼ်း ၸိုဝ်ႈလိုဝ်းယိင်ႈယွႆႇ ၶႂ်းမူင်းတႆးၵေႃႉၶိုင်ႈယူႇ။

လဝ်ႈၶဝ်းသီရိၸၼ်တၢၼ်ႇ မႁႃတေဝီမိူင်းပွၼ် ၸလႈ မိသ်ႉၶဝ်ႇလိင်း

ပွၵ်ႈၵၢတ်ႇမႃးယဝ်ႉ ၶင်ႈၵုပ်ႇၵၼ် ၶႂ်းထိင်ႁပ်ႉၼၵ်ႇလဝ်ႈၼွင်ႉ။ ၵုပ်ႇလွင်ႈသုၼ်ႇတူဝ် မႁႃတေဝီ။ မၼ်းလႆႈယူႇတီႈမိူင်းမိတ်ႈ မီးသၢမ်လုၵ်ႈယဝ်ႉ။ ၶႂ်းလွႆမၼ်းမီးလိုင်ႉႁိုဝ်။ ဝၢႆးသေၽဵဝ် မိူင်းမိတ်ႈ ၶွၵ်ႈသေၵ်ႇမ်ၽွင်းလဵၼ်လိၼ်ၶၼ်ႉ ၵၢႆႈႁႃးၶဝ်ပဵၼ်ႁူၼ်းၵိင်းၵလဵတ်ႈ ၵၼ်မၼ်းလႆႈ ႁၼ်ပွၵ်ႈၵိၵ်ႈ။ ၵတ်ႉၵႃႈ မၼ်းမီးတႆးၵေႃႉဝႆႉ။ ႁူလ်းၵႃႈ မိသ်ႉၶဝ်ႇလိင်းၵေႃႈ တေမိူဝ်းၵိင်းၵ လဵၼ်းယဝ်ႉ။ ဝႆႉၶဝ်ႉ တေမီးမၼ်းၵေႃႉလီဝ်ႈႁူလ်း။ ႁူၼ်းၶႂ်းၵျေႃၶဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇမီးၼွင်ႁၢင်း

[158] Tresa

ၵမ်ႉထုၵ်ႉလႆႈမၼ်းၶင်ႉႁဝ်ႉ။ မၼ်းၵေႃႈ မေႃယူႇၵွႆႈထုၵ်ႉႁၼ်တင်းလဝ်ႈၸမႈ။ ၶႂ်ႈဝၼ်းပၢင်လႃႉ မၼ်း ၵႃတ်းၵိင်ႇတူၺ်းလူဝ် ၶူဝ်လဝ်ႈၸမႈၵမ်ႉလႆႈ။ လဝ်ႈၸမႈၵေႃႈႁၵ်ႉမၼ်း။ ယၢမ်ႈတွၼ်ႈၼူဝ်း ၶမ်းႁမ်ႈၽွင်ႈ ပၼ်တီႈမၼ်းႁွၼ်ႉ။ မႁႃတေဝီလၢတ်ႈ ပေႃးမိသ်ႇၶၢဝ်ႇလိင်ႇ မူဝ်းၶူဝ်ႉယဝ်ႉ မၼ်း တေၵိၼ်းၶၢမ်းတၢႆးၼႆ။ လွင်ႈယူႉသဝ်းၼတ. ယူႉယၢပ်ႉဝႃႉ၊ ၵမ်ႉသၢင်ႉတေႃႉ။ ၵၢႆႈႁူးၶဝ် ၵမ်ႉ ပႆႉလႆႈႁၼ် ၶေႃမူင်းမိတ်ႈ။ ပၢင်သဝ်းၵၢႆႈႁူးၶဝ်ၽဝ်ယူႉဝႃႉၼႆ. ႁႂ်ႁၼ်တင်းဝိင်းမူင်းမိတ်ႈ မွၵ်ႈ လၵ်းၶိုင်ႈ။ ထၢင်ႉၼတ. တေပိၼ်ႁၢင်ႈၶေႃၵၢၼ်ႁဝ်ႉႁွင်း။ တႃႉလုၵ်ႈလၢင်းၶၢင်းမေး လဝ်ႈၽႃႇ လူင်ၵေႃႇၶွၼ်းၼၽးၶူႉၶၼ်ႇၵေႃႈ လႆႈပၼ်ဝႃႇႁွင်ႈတင်းၶမ်။ ႁွပ်ႈၼႆ တႃႉၶၢင်းယိင်းၵိင်း ႁလိတ်ႈၵေႃႇၶိုင်ႈၼတ. တေယူႉယၢပ်ႉဝႃႇတေ။ တႃႉမၼ်းတင်းလဝ်ႈၽႃႇတေယူႉလႆႈၶေႃၶေႃ ၶွႆႈ ၵိတ်ႈၶေႃမွႆႉ တီႈၶူဝ်လွႆၵွၼ်ႉႁိမ်းဝိင်း။ ပေႃထိုင်လူၺ်ၶၢႆးပၼရးတင်းမေး မႆႈတေႇတေ။ ၶႄႈ လိၼ်တေသုင်မွၵ်ႈႁိၼ်ႁူႈပၢၵ်ႉထတ်း။ ပေႃးလႆႈယူႉလိူင်ႇၶၼ်ၼတ. တေသၢင်ႉတေႃႉ။ တေလႆႈမီး သူၼ်မွၵ်ႉႁၢင်းလီ။ တေလႆႈလူမ်းသူတ်ႉသႂ်ႈ။ တေလႆႈမီးလွင်ႈထၢင်ႉႁၢင်းယူႉသဝ်း။ ပၢၼ်ၶႄႈၵျၼ်း ၶဝ်ၵေႃႈ တေမူၼ်ႈသိုဝ်း။ မႁႃတေဝီၼတ. ၶင်ႉၶၢင်းယိင်းၵိင်းႁလိတ်ႈၵေႃႇၶိုင်ႈ မၼ်းတေ ၶတ်းလႄႈ ႁပ်းသိုပ်ႉၵိတ်ႈၵေႃႇ တေႃႉၶေႃႉသိၼ်တိုၼ်းၶမ်းၶဝ်။ ပေႃးလႆႈၵိတ်ႈၵျၼ်း ၶင်ႉမၼ်း မုင်ႈမွင်းဝႃႇၶၼ်ႇၼတ. တေသၢင်ႉတေႃႉႁူးလွင်ႈ။ ႁိင်းလႄႈမၼ်းၵေႃႈ တေၶိုၼ်ႈမႃး။ တေၵျေႃႉ သေယၢမ်းၼႆႇ။ ၶူမ်းလူဝ်းလၢတ်ႈ မႃးၶၼ်ႇ လီသူၼ်လႄႈတေႇယူႉ။ ပေႃးၼုၵ်းပူၼ်ႇတူလုံး လွင်ႈ လူဝ်းၶၼ်ႇ ၵွင်ႈတီႈမႁႃတေဝီၼႆႇ ၵမ်ႉငၢႆႈႁွင်း။ တေပိၼ်ပၢၼ်ႁူၼ်းလႆႈယူၼ်ႇႁၼ်ႈႁပ်းသိုပ်ႉ တေႃႉပုၼ်ႈၶၼ်ႇ။ တေလႆႈမေႃလိၼ်ႈ ၵေႃႇတေႃႉပုၼ်ႈလႆႈယဝ်ႉ။

ၵၢႆႈႁူးပၼ်တၢင်းၶႆႈလႄႈ 'ႁႂ်ႇႁႂ်ႇၶူဝ်ႉၵိင်းႁလၼ်းလေႃႉ။ လဝ်ႈၽႃႇၶဝ် ၵမ်ႉပေႃးၶူဝ်ႉ လၼ်းတၼ်းလႆႈ။ မၢင်လူဝ်း လိပ်ႈၵမ်ႉတၢတ်ႈၶိုင်ႉလႆႈ ႁးလႄႇလႂ်ႉတွင်ႈတိဝ်း။ ပေႃးၽဝ် လၼ်းတၼ်း ၶူဝ်ႉထူပ်းႁူၼ်းတင်းၶမ်။ ပေႃးၶၼ်ၼတ. ၶဝ်ၵေႃႈတေမီးၶႄႈမီးတႃမႃး။ ပေႃး ၶဝ်မီးတူဝ်ထူပ်းၶမ် မူင်းၶဝ်ၵေႃႈတေၶိုၼ်ႈယႂ်ႉမႂ်ႉသုင်မႃး'

မႁႃတေဝီၼတ. ၶႂ်ႈမူဝ်းၵိင်းႁလၼ်း သၢမ်ပီးလႄႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈ။ တေၶတ်းလႄႈ ႁူႈၽဝ် ၶႆဝႃႈ။

ပေႃးၽဝ်တေႃႉမေႃႈၶိုၼ်း လဝ်ႈၽႃႇၶဝ်ႁွင်. တႃႉၶူဝ်ႉတူလုံးမူလုံးတၢႆး။ ၽဝ်ၶူဝ်ႉတီႈ ထိင်ၵၢၼ်ၶိုင်ႈႁေၶၢင်ႈ။ ၶၢၵ်ႉမူလုံး တီႈတႃႈလူဝ်ႉၶဝ်လုမ်းၶိုင်ႈ မႃးလိၼ်ႈတီမူလုံးငၶ။ ၶၢၵ်ႉ မူလုံးတၢႆးၶဝ် တႃႇၼိင်ႉၶဝ်ငလႈ တေလႆႈႁမ်းႁၼ်ထိင်ႈ။ မူလုံးတၢႆးၼႆ. ၵမ်ႉမူၼ်မူလုံးၵၢႆႈႁူးၶဝ်။ ၶိုင်ႈ–ၶဝ်ႁႂ်ႉသိင်းသေႁမ်းႁၼ်။ သွင်–ၶဝ်ၵမ်ႉတိုဝ်းထူင်မိုဝ်း။ သၢမ်–ပွႆႉပၼ်ဝႃႇ တႃႉၵၢဝ်တိၼ်ပိတ်ႉ။ သီႉ–ၽွင်ႈႁမ်းပူၼ်ႈ ႁူႈၵွၵ်ႉလူတ်ႈၵွၼ်တၢင်းၵေႃႈ ၵေႃႇၶၼ်ႇပေ။ တႃမိုဝ်းၵေႃႈ ၵမ်ႉ လႄႈၶိုၵ်ႉၶၵ်ႉထုလ်ႉ။ ၵၢဝ်မိုဝ်းႁၢဝ်ႉႁေထုလ်ႉႁၼ်။ လႃႈၵၢၼ်လႄႉတႃမိုဝ်းထုပ်ႉသႂ်ႈ၊ ယွမ်ႉႁူသွင် ၽၢၵ်ႉႁွလုံး။ ႁမ်းႁၼ်ႁူႈၵွၵ်ႉလူတ်ႈသေတႃ. ၵမ်ႉလႆႈၵၢဝ်သူပ်းၵၢပ်ႈ။ ၵမ်ႉလႆႈၶၢၼ်ႈ လႆႈယႃႈ ႁၼ်။ ၵမ်ႉပႃးထူင်မိုဝ်း။ ပၼ်တိၼ်ပိတ်ႉငလႈႁူၵ်ႉႁႃႇသေ မူလုံးၵၢႆႈႁူးၶဝ်။ လူဝ်ႉၶိုင်ႈႁွလုံး လႆႈႁၼ်လူတ်ႈ ၵွၵ်ႉမႃးယဝ်ႉ။

ၶၢၵ်ႉမူလုံးတၢႆးၶဝ် ႁွလုံးယၢမ်ႈႁမ်းႁၼ် ၶႂ်ႈဝၢၼ်ႈၶႂ်ႈသူၼ်ၽွင်ႈမၼ်းငလႈ ၵမ်ႉပေ. ၶၢၵ်ႉမူလုံးမၢၼ်ႉၶဝ်။ မၢၼ်ႉလူဝ်းၶၼ်ႇ တူဝ်ၼိူင်ႉၶမ်ႉ။ ၶုင်ႈဝႃႇႁူၼ်းပွတ်းသီသွမ်ႉ။ ၶၢၵ်ႉမူလုံး မၢၼ်ႉတင်းတၢႆးႁမ်းႁၼ်။ မၢၼ်ႉၶဝ်လိတ်းၽေႃ။ ၵၢဝ်တႃမိုဝ်းထုပ်ႉ၊ ၵၢဝ်တိၼ်ပိတ်ႉ။ မူဝ်းၵၢဝ်

တိၼ်ပိတ်ႉၶၼ်ႉ လွႆႉတိုဝ်းၽေႊတိၼ်။ ႁူၼ်းၽၢႆႊၶၼ်ႉ ထၢင်ႇၵဝ်မိုဝ်းႁပ်ႉတီႉၵမ် လႆႇတိၼ်သေ ၵဝ်ၶွၼ်းလူမ်ႉၵူႊလႆႇ။ ႁူလ်းၵႃႇ ၶင်ၢ်ႉမူလ်းတႆး ၵမ်ႊထၢင်ႇပေႉလႆႇ။ ၽူႇၵုမ်းပၢင်ၶဝ်လၢတ်ႇ မူဝ်ႇၶဝ်ၵမ်ႊပႆႊမူဝ်း ထဝ်ႇၽ်ႇေတတွၼ်ႇသူးပၼ်ဝႃႇ။ ၶွႆးၶင်ၢ်ႉမူလ်းမၢၼ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႇ မွၵ်ႇပၢၼ် ႁႃႇသိပ်းၶၼ်ႉ ၶေႃႇႁၢင်ႈႁၢႆႉၶႄႊ။

ထဝ်ႇၽ်ႇၶဝ် ႁူမ်ႇတူလ်းမူင်းယၢမ်းၽွႆမၼ်း။ ထမ်ၶၢဝ်းယၢမ်း တႃႊတေၵူႊပၢင်သူင်ႊ လုပ်ႊထိုင်ၵူးမၢင်ႊယဝ်ႉ။ မူဝ်ႇၵၢင်ၶွႆငတႉ လႆႇၵူႊၵိပ်းၵဝ်လုပ်ႊဝႆႉယဝ်ႉ။ ၵဝ်လုပ်ႊၵွၼ်ႊလိူဝ်း ၶၼ်ႉ သွႆႊၶွႆးမေႇၵွၼ်ႊသေ သိုပ်ႊသွႆႊၶွႆးၵုပ်းၶမ်းၵွၼ်ႊ။ သမ်ႉၵဝ်ၽၼ်ႊသီလိူင်ၵျေႊပူၵ်ႉ။ လိူဝ်းၵျေႊဝႆႉၶၼ်ႉ ပၼ်လုပ်ႊလၢႆလၢႆႁွလ်း။ ၵမ်ႊပႃးတဝ်း။ တေလွႆႉႁူၼ်းဝၢင်းလွႆ ၵဝ်လုပ်ႊၵမ်ႇ ၽွင်ႇငလႇ တဝ်းတင်းသႅင်ႇ ၵူႊလွင်ႇၶွႆးၶမ်ႉၵိဝ် လုၵ်ႉတီႇၶမ်ႉၵိဝ် တေၽဝ်ၵူႊထိုင်ပၢင်ႊ လၢႆႊ။

ၵူးမၢင်ႊတင်းႁွင်ၽွႆး ၵၢၵၼ်ထႅင်ႇမွၵ်ႇလၵ်းၶိုင်ႇ။ ၵၢႆႇႁႃးတေထႆႊႁၢင်ႈၶၼ်ငလႇ ထဝ်ႇ ၽ်ႇမူင်းမိတ်ႇ ပၼ်ႁူၼ်းၵေႃႉၶိုင်ႇ တီႇၵၢႆႇႁႃးသေ ၶပ်းၶိုင်ပၼ် တႃႊထႆႊႁၢင်ႈလႆႇ ၶင်ႊၵၢင်လွႆ ၵၢႆႇႁႃး။ ၵၢႆႇႁႃးတွၼ်းပွႆႉတီႇၶူဝ် လုမ်းလိပ်ႇပႆလိူဝ်းၶၼ်ႉ။

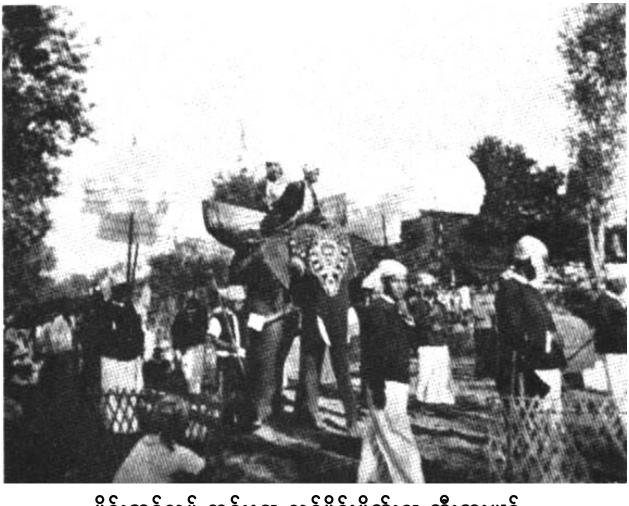

မူဝ်ႇၵဝ်လုပ်ႊထဝ်ႇၽ်ႇလူင်မူင်းမိတ်ႇၵူႊတီႇၵူးမၢင်ႊ

ၼပ်းႁၢင်ႈလိူဝ်းငၶဝႆ ၶွႆးပပ်ႉၶႆ ပိတ်ႊငၶႄႃင်ႈလိူဝ်း ၵၢႆႇႁႃးလႆႇႁၼ်မႃးၶၼ်ႉ။ လိတ်ႊၽဝ်ၶူဝ် မွၵ်ႊႁုမ်ႇလိူဝ်းမီးတီႇၶွပ်ႊၶေႃႇၽ်ႇၵၢင်ႁၢဝ်။ ပေႃးပွႆးတေႃႉလုပ်ႊငတႊတင်ႇ လိတ်ႊ ၵေႃႇႁိူင်းမႃး။ တၢင်းၶေႃႇၶၼ်ႉ မီးၶၢင်းယိင်းလိူဝ်းယိပ်းၵိပ်ႊပူႉ၊ လူင်ႇလူင်လိူဝ်းပႃးၶမ်ႉၶိင်ႇ၊ မွႆႈယႃႇတႃႊၵိၼ်လိၼ်းယႃႇၶၼ်ႉ။ ဝႆးၶၼ်ႉ မီးႁူၼ်းယိပ်းသွႆႇယိပ်းယွႆး။ တၢင်းလင်ၶဝ်ပႃးထၢင်ႉ

သၢမ်တူဝ်။ ၶိူဝ်လၢင်ႉၶွင်းၵၢင် မီးၾူႈမီးလၼ်ႉၵေႃႉၶိုင်ႈ ယိပ်းၵမ်ဝႆႉၵျေႃ,ၶတ်ႈတီ,ပႃ, ၵၼ်ၵျေႃ, ဝႆႉ မေႃႈလုပ်,ၶၼ်ႉ။ ႁူၼ်းပႆလွမ်းတၢင်းလင်လၢင်ႉၵေႃႉၶိုင်ႈ လႆႈၵၢဝ်လွင်ႈၽိူၵ်,ၵင်ႈပၼ်မၼ်း။ ၵိမ်းၶၢင်ႈသမ်ႉပႃး ႁူၼ်းႁူၵ်းၵေႃႉ ယိပ်းလွင်ႈၽိူၵ်,ပႆလွမ်း။ မီးႁွၼ်းလၢင်ႉ ၶီ,ၶိူဝ်ႁူဝ်လၢင်ႉ ၶုင်ႈ သိူဝ်ႈလမ်ၶတ်ႈတီ,ပႃ, ၵၢဝ်ၶွၼ်ႉတွႆႇ,ၵျေ လွႆႇလၢင်ႉပႆ။ လႆႈၵျၼ်မၼ်း လိူင်ႈလိူင်းလီၶွင်းၼပ်းၵျၢင်း။ ၶႄႈၼိူင်ႈၼိူင်ပုတ်းၶၢတ်,။ လွင်ႈၽိူၵ်,ၵေႃႈ လမ်ထိုင်တီႈႁူဝ်မၼ်း။ တၢင်းတွႆႈမၼ်း တေလႆႈၵျၼ် ႁူၼ်းၵမ်လွင်ႈၽိူၵ်,သွင်ၵေႃႉ။ တၢင်းလင်လၢင်ႉလိူဝ်းၶႆႉ ပႃးလဝ်ႈၽျႃႉၶဝ် ၶုင်ႈၼူဝ်းတိမ်ထူၼ်ႈ ဝႆႉ။ ထိူင်ႈသမ်ႉပႃး ၶုၼ်လူင်ၽွႃးၵႃးထီး တိုဝ်းမၢၵ်,ႁူဝ်ထွပ်းၽီး[159] ယၢဝ်းလူင်မၼ်းၵျေပႆလွမ်း။ ၵႂၢႆႈၵျႃးၵေႃႈ လၢင်းပႆလွမ်းၶဝ်မႃး။ ပၢင်ၵိဝ်ႈၶႆႉ ယိူင်ႈၵၢဝ်လႂ်းၵျၢင်ႈၵျေႃတီႈမၢၼ်းၶဝ်မႃး။ ပၢင်ၵိဝ်ႈၵျၢင်ႈၵျေႃတႂ်း မူဝ်ႈလိူဝ်တင်းသိူင်ႈ ယိူင်ႈၵၢဝ်ဝႆႉတီႈၵျေႃတႃႈလိူဝ်,သိူင်ႈသိူင်ႈ။

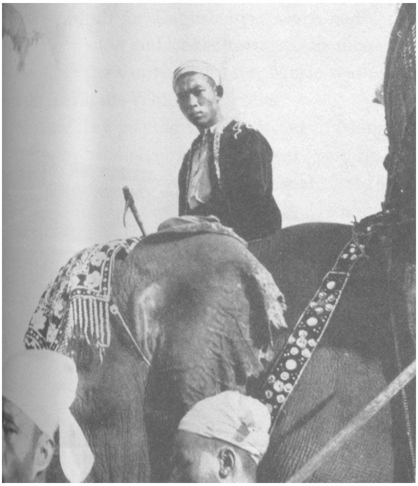

လၢင်ႉၵၼ်တၢင်,မေႃႈလုပ်,လဝ်ႈၽျႃႉ

ပေႃးၽိူဝ်တီႈၵူးမၢင်, လၢင်ႉတၢင်,မေႃႈလုပ်,ၶၼ်ႉပၼ်,ၵူးမၢင်,သၢမ်ပွၵ်ႈယဝ်ႉ လင်, ၵိုတ်း။ ဝၢႆးၶၼ်ႉ ၵၢဝ်မေႃႈလုပ်, သႂ်ႇ,ၶွင်းၵူးမၢင်,သေ ၵၢဝ်ၵုတ်,ၶပ်ႉပိတ်ႉပိူတ်ႈ။ လူငၶႁွၢမ်း သင်,ၵျေ သိမ်းပၢင်ပွႆး။ ၶွင်းႁွၢမ်းသင်,ၶၼ်ႉ တိမ်ႈဝႆႉလွင်ႈ လုၵ်ႉတီႈၾူႈယွမ်းႁပ်ႉသလႆလႃ လဝ်ႈ ၽျႃႉၵိင်းၵလိူတ်ႈ ပူတ်းထွၼ် လဝ်ႈၽျႃႉလူင် ၵေႃႉၶွၼ်းငၽႊႁွႃ,ၶၼ်ႉၶႆႉ။ သၢႆသလႆလႃ လဝ်ႈ ၽျႃႉၵိင်းၵလိူတ်ႈ ႁတ်ႉဝႆႉတေႃ,ထိုင်တႆႇ။ ၵမ်,ၶၼ် ၶျၢၼ်မၼ်းလဝ်ႈ တေၵမ်,လၢင်းပၢႆးႁွႃ,

တၢင်းလွႆႈ။ ပွင်ႇဝႃႈ တူဝ်တၢၼ်း လဝ်ႈၾႄႉၵိင်းၵလီတ်ႈ လႆႈမႄးလူၼၶွင်ၶမ်းသင်ႇၶၢၵ်း လင်ႇ တေလွတ်ႈလႆႈၶႆႉယဝ်ႉ။

ဢဝ်လၢႆးၶႆႉ သၢင်းၵျူဝ်ႇၶၢပ်ႈတူဝ် လဝ်ႈၾႄႉလူင်ယဝ်ႉတူဝ်ႈၵူၼ်ႈ။ ၶပ်ႉမၢႆပၢင်လၢႉၶႆႉ ပဵၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ်တင်းၽိူင်ႈထုင်းမိူဝ်းဝၼ်းတူၵ်းတင်းၶမ်ႇ။ ႁူလ်းၵႃႈ ဢၼ်ၶတ်းၶႂၢင်ၵၼ်ၼတႉ ဢမ်ႇ မီးသင်။ လွင်ႈမိင်ႉမဝ်း လွမ်းလေးလိမ်ႇ၊ မုၵ်ႉၵျေတူင်ႇဝူင်းႁူၼ်း၊ တၢင်းၶုလ်ႉႁၢၼ်လိူဝ်းၶၼ်ႉ မီး ႁင်းၽႂ်ႈႁင်းမၼ်း။ ပၢင်ပွႆးၵၢၼ်ပႆႇၼၼ်ႉ, လူးတီႈႁွင်ၽိုၼ်းၵျေႈႁၢင်းလီ။ ပၢင်ပွႆးၵၢၼ်ၼၼ်ႉ,လူး ၵူးမၢင်ႇ ၵျေႈၶိုၵ်ႉ။ လီသူၼ်ၸႂ်တင်းၶမ်ႇ။ ယုၵ်ႉယွင်ႈယေးမုၼ် သၢင်းၵျူဝ်ႇ,လဝ်ႈပေႈၾႄႉ လဝ်ႈၾႄႉမိူင်း မိတ်ႈယဝ်ႉၼလႈ လုၵ်ႈလၢႆးမၼ်းၵျေႈ သိုပ်ႇပုတ်ႈၵဝ်ၵွင်ႈမၼ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

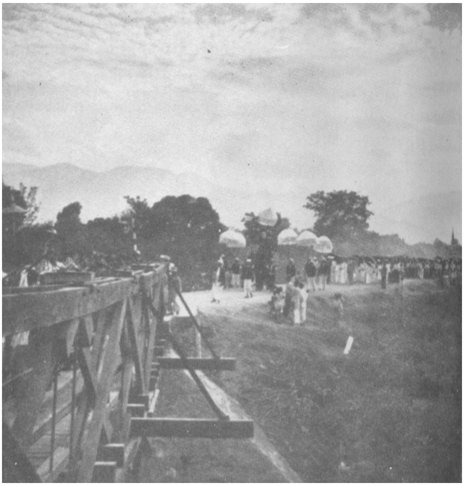

ႁွင်းၵၢဝ်မေႈလုပ်ႇလဝ်ႈၾႄႉ ၼၼ်ႉတီႈၵူးမၢင်ႇ

႑႘
ႁၢမ်းလူင်

မူ,ၶဝ်ႈၶမ်ႈ ၵၼ်လဝ်ႈၾႃႉမိူင်းမိတ်ႈ လီင်ႉလူမိူဝ်ႈၶမ်ႈတီႈသွင်ၶၼ်ႇ ၵမ်,မိူၼ်မူ,ၶဝ်ႈၶမ်ႈ လီင်ႉ လူ ႁူးပွၵ်ႈၶၼ်ႇ။ ၼ်ၵ်,ၵမ်ႈၽွင်ႈၵေႃႈ မိူဝ်းႁူ,ယဝ်ႉၼလႈ ပိၼ်မူ,ၶဝ်ႈၶမ်ႈ ၵၼ်ထၢင်းၵုပ်, ႁုမ်ၵၼ် မိုတ်ႈမိုတ်ႈႁိုဝ်းႁိုဝ်း။ ပေႃးၶဝ်ႈတေႃ,မေႃႈၵိၼ်ၶဝ်ႈႁူ,ၵေႃႈ လႆႈႁၼ်ႁူၼ်းထိမ်ၽိူၼ်ၶဝ် လွမ်းၼၵႈ လဝ်ႈပၼ်ယူ,ၶၼ်ႇ။ တႃ,တေၼူၼ်းလေႃးလဝ်ႈၼွၵ်းတေးၶၼ်ႇ ၵမ်,ပၼ်ပုၼ်ႈၽွၼ်း ဝႆႉ တီႈလဝ်ႈႁၢၼ်ႉၵီးထႃးလျၢၼ်းၶၼ်ႇယဝ်ႉ။ လႆႈႁၼ် လဝ်ႈၾႃႉၵေႃႉၶိုင်ႈ ၵဝ်လဝ်ႈဝၢႆး မိဝ်းၶိုင်ႈမႃး။ တေပၢႆးၼွၵ်းတေး ၵၼ်မၼ်းႁၵ်ၼ်းဝႆႉၶၼ်ႇ။ လႆႈထၢင်,မႁႃတေဝီမိူင်းမိတ်ႈၵေႃႈ ၵမ်,မီးၶၢဝ်းယၢမ်း တႃ,ၼုၵ်းလွႆလႆႈၼ်မ်းပရိၵ်းယဝ်ႉ။ မၼ်းလၢတ်ႈယဝ်ႉယွၵ်,ၵၼ် တင်းၵူလိုၼ်းၵေႃႉ မၼ်းဝႆႉ။ မႁႃတေဝီလွႆလူင်ၼလႈ မႁႃတေဝီမိူင်းပွၼ်ၶဝ်ၶဝ်ႈမႃး။ ၽၢင်ႉတူလုၼ်း ၶဝ်တေၵိၼ်ၶမ်ႉ သင်။ မႁႃတေဝီမိူင်းပွၼ်ၼတႉ ထိင်ၶိုၼ်းလဝ်ႈၵၼ်ယိုၼ်ႈပၼ်မႃးၶၼ်ႇ။ တၢမ်တူဝ်ၽူဝ်မၼ်း လဝ်ႈၾႃႉမိူင်းပွၼ်ၵေႃႈ ပိၼ်ႁူၼ်းၵမ်,ၵိၼ်လဝ်ႈလႃးလႃး။ ႁူလိုၼ်းၵႃႈ မၼ်းၼူၼ်းၶၢဝ်းႁူၼ်ႉၼူဝ် ၵုပ်,လၢတ်ႈလွမ်းပိူၼ်ႈလႆႈ။

မိူဝ်ႈၵမ်,ပႆ,ၵိၼ်ၶဝ်ႈၶၼ်ႇ လဝ်ႈၾႃႉသၼ်ၶဝီ ၽဝ်မႃးတီႈၵႂႃႈႁႃး။ လၢတ်ႈ

‘ၼွႆႈၼၶသူမိဝ်းၶိုင်ႈ’ၶႆႉသေ ႁွင်ႉႁူ,ႁိမ်းၶၢင်ႈတေႃ,မေႃႈၵိၼ်ၶဝ်ႈ။ လႆႈႁၼ်ႁူၼ်းႁႂ်, တိုင်ႈသီ,ၵေႃႉ တင်းၶၢင်းယိင်းၵွၼ်,ၵေႃႉၶိုင်ႈၼုပ်ႉၶဝ်,ၶင်ႈဝႆႉ။ ၶၢင်းယိင်းၵွၼ်,သမ်ႉႁွင်ႉၽၢင်း ယူ,ဝႆႉၼလႈ လႆႈႁူႉၵႂႃႈႁႃး ၽဝ်ပၢၵ်,ၶႄႈလဝ်ႈပၢႆးမွၼ်းၶဝ်မႃးၶႆႇ။

ထၢမ်တူလုၼ်းတီႈလဝ်ႈၾႃႉသၼ်ၶဝီ ‘မၼ်းႁွင်ႉၽၢင်းသင်ယူ,ၶၼ်ႇ’။

‘ပိၼ်ၽၢင်းႁၢမ်းလူင်မိူဝ်ႈႁွၼ်,ၵူဝ်ႈ။ ႁွင်ႉႁုပ်,ဝႆႉလွင်ႈၸြေးပုတ်ႉထလဝ်ႈ’

မိူဝ်ႈလႆႈႁၼ် ႁူၼ်းႁွင်ႉၽၢင်းလမ်လမ် ႁူႉဝႃႈပိၼ်ၶၢင်းယိင်းၶုမ်,ၵွၼ်,ၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ၶုင်ႈသိၼ်ႈမွင်သဝ်ႈၵွၼ်,ၽိုၼ်ၶိုင်ႈ တင်းသိူဝ်ႈလမ်။ သိူဝ်ႈႁွင်းၶၢႆႈၼတႉ ပိၼ်သီၽိူၵ်,။ သိူဝ်ႈ တၢင်းၶိူဝ်ၼတႉ လၢႆႈလီႁူမ်,ဝႆႉႁွလုၼ်း။ မိုဝ်းၽဝ်,သႂ်ႉၼတႉ ၵမ်,ယိပ်းသင်ဝႆႉ။ မိုဝ်းၽဝ်,ၶႂႃၼတႉ ယိပ်းဝႆႉႁိုင်,ငိုၼ်းၵွၼ်,သွင်လုၵ်ႈ။ ၶဵဝ်ႉလီႉတင်းႁူဝ်ၼမႈမိုဝ်း ယိပ်းထိင်းၵဝ်ႁိုင်,ၵွၼ်,သွင်လုၵ်ႈ တွႆ,ၵၼ်သေႁွင်ႉၽၢင်း။ မိုဝ်းၽဝ်,သႂ်ႉသမ်ႉ ၵဝ်ၶွၼ်ႉပွတ်းၵွၼ်,လူၼ်ႉၶိုင်ႈ တွႆ,မႆႉတမ်းၶိူဝ်ပိုၼ်ႉ ဝႆႉၶၼ်ႇ။ ၶႄႈမၼ်းၶၢင်း မိူၼ်ႁၢင်ႈငဝ်မိုင်ဝႆႉ။

လဝ်ႈၾႃႉသၼ်ၶဝီလၢတ်ႈ ‘ၽၢင်းႁူဝ်ၶႆႇ လီတေႉတေႉ’ ၶႆႇ။

တၢင်းလင်ယိင်းၵွၼ်ႇႁွင်ႉၽိင်း မီးႁူၼ်းႁိူဝ်ႇတိုင်ႈသီႇၸေႃႉ။ ၸေႃႉတီႈၶိုင်ႈ လိတ်းတိင်ႇ ႁူတ်ႉ။ မီးထိင်ႈႁူၼ်းလၢင်းပတ်ႉတလႃး၊ ၻြေႃး၊ ပီႇၶၢင်းႁိူဝ်ႈလိူဝ်းၶၼ်ႉ။ ၶဝ်လႆႈႁိူဝ်ႇတိုင်ႈ လွမ်း သိင်ၽိင်းႁူၼ်းႁွင်ႉ။ မိူဝ်ႈၼ်ၵ်ႇလိူဝ်းတီႈၽိူၼ်ၶဝ်ႈ ၵိၼ်လဝ်ႈယူႇၶၼ်ႉ ၵၢႆႈႁၢႆး လႆႈမႃးထွမ်ႇၽိင်း ႁူဝ်ၶိုင်ႈ။ တိင်ႇၽိင်းမၢၵ်ႇလွမ်းပၢၼ်ၽဝ်ႉပုတ်ထလဝ်ႈဝႆႉ။ လႆႈႁၼ် ပၢၼ်ၽဝ်ႉပုတ်ႉထလဝ်ႈ မိူၼ်ၶၢင်းၼ်ပ်းပၢၼ်းသီ ၸၶႇၶဝ်ပၢၼ်းဝႆႉၶၼ်ႉ။

လဝ်ႈၽႄႉသိၼ်ဝီ တင်းၵၢႆႈႁၢႆး ၵမ်ႇလၢင်းထွမ်ႇၽိင်းၶဝ်လႆႈ တေႃႇပေႃးသုတ်း။ ႁွပ်ႈမူႇၶဝ်ႈၶမ်ႈတူဝ်ႈတၼ်းယဝ်ႉၶႆၸလႈ လႆႈမိူဝ်းၵဝ်တီႈၶင်ႈ။ ၶမ်ႈၶႆႉ ပ်ၼ်တၢင်းၵိၼ်ၵိင်းၵ လိတ်ႈ။ သျမ်းပ်ိင်းၸေႃႈ လႆမိူၼ်ၶမ်ႉ။ သိင်ၵုပ်ႇၵူဝ်းၵၼ်ၸေႃႈႁိင်း။ မၢင်ပွၵ်ႈၶႆႈငိၼ်းသိင် ၽိင်းယိင်းၵွၼ်ႇၶၼ်ႉႁွင်ႉ။ လဝ်ႈၽႄႉၶဝ်သီႇၸေႃႉၸေႃႈမူၼ်ႈမႃး။ လဝ်ႈၽႄႉလွႆလူင် ၶႆးၸၶၵၢႆႈ ႁၢႆး လၢႆးၵိၼ်လုပ်ႇၶွပ်ႈၼ်ပ်ႈမူ။ ဝၢႆးၶၼ်ႉ ၶူဝ်မၼ်းၸေႃႉလိဝ်ႁေႃ တိူၼ်ႇယၢႆးႁူမၼ်း။ လဝ်ႈၽႄႉ ယွင်ႁူလ်ႈၶႆးၸၶ တူဝ်ထူပ်း ၶင်ႈၶၢဝ်းသိုၵ်းလူင်ၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈသိုၵ်းၵမ်ႇၽႄႇပွၵ်ႈၵမ်းၶိုင်ႈၶၼ်ႉ မၼ်းပ်ၼ်လုၵ်ႈသိုၵ်း ၸေႃႉလႆႈငိၼ်းလိူၼ် သိပ်းသီႇသျိူးလိင်း။ လဝ်ႈၽႄႉသိၼ်ဝီ၊ လဝ်ႈၽႄႉ မိူင်းမိတ်ႈၶဝ် ၵွၼ်ႁူဝ်မူၼ်ႈၶူဝ်ယဝ်ႉယွၵ်ႇ။ လုၵ်ႉတီႈၽိူၼ်ၶိုင်ႈ လၢတ်ႈတေႃႇၵၼ် လိူဝ်းၶင်ႈ ဝႆႉတီႈတၢင်ႇၽိူၼ်။

မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ယိင်းႁွင်ႉၽိင်းၵွၼ်ႇ သိုပ်ႇႁွင်ႉၽိင်းယၢဝ်းလူင်မၼ်း။ မၢင်ပွၵ်ႈလႆႈငိၼ်း သိင်ၽိင်းမၼ်းလီလီ။ လႆႈငိၼ်းမ်ၼ်ႈ လိုဝ်ႈသၢဝၵ ၽြေးပ်ၼ်လဝ်ႈပႃးၶိုင်ႈ။ သိုပ်ႇမၢၵ်ႇႁွင်ႉလွမ်း လွင်ႈၽြေးပ်ၼ်လဝ်ႈပုတ်ႉထ ၵျေးတြႃးသလ်လၢသီႇပိူင်။ ၶေႃႇလဝ်ႈပုတ်ထ ပိၼ်ႉပွႆႇႁၢင်ႈႁေႃ၊ မေးၶၢင်း တင်းမႃႉၵၼ်တၵသေ ၶဝ်ႈၶင်ႈထိူၼ်ႇၶင်ႈၼိူဝ်း။ ၵမ်ႇႁပ်ႉတၢင်းၵိၼ်သင်သေ တိုဝ်းၵမ် တႃႇပ်ၼ်ၽြေး။ ၵမ်ႇလိုဝ်ႈၵမ်ႇၶွၼ်း။ ပေႃးၵၢင်ဝၼ်းၵိုပ်းၶမ်ႉ။ ဝၢႆးလိုၼ်းမႃး ၵွင်ႇပေႉတီႈ တူၼ်ႈၽေႃထိၸလႈပလၢင်ႇႁူင်းသိင်။ လႆႈသပ်ပလ်ႇလူတလၢၼ်။ ဝၢႆးၶၼ်ႉ လင်ႇၵျေးသလ်လၢသီႇ ပိူင်။

သိင်ၵိုင်ႇ သိင်တွႆႇမႆႉႁူင် သိင်ႁွင်ႉၽိင်း ၵွၵ်ႇလေႃးၸလးလွမ်းၵၼ်မႃး။ ႁူလ်းၵႃႈ ၵမ်ႇမီးၽႅ်ထွမ်ႇလွမ်း။ ၵမ်ႇမီးၽႅ်ငိၼ်းလႆႈ။ ယိင်းၵွၼ်ႇၶၼ်ႉၸတႉ သိုပ်ႇသူၼ်လႅ်ႁွင်ႉၽိင်း မၼ်း။ မၼ်းၸေႃႈ ၵမ်ႇသူၼ်လႅ် ၽိူၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈလိူဝ်းၶၼ်ႉ။ မၼ်းတေထၢင်ႇ လဝ်ႈၽႄႉမႁႃ တေဝီၶဝ် ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ မိူၼ်ငဝ်းမိူၼ်ႁွၼ်းႁွလ်းၶႆ။ မိူဝ်ႈႁူဝ်တေး ၵၢႆႈႁၢႆး လႆႈမူၼ်ႈသိူဝ်းလွမ်း ပၢင်မူႇၶဝ်ႈၶမ်ႈၸလႈ လႅ်ၵမ်ႇလီသေၵိတ်း။ မိူၼ်ႁၢင်ႈလ်ပ်ႈၵမ်ႇမေႃၶုလ်ႉႁၼ် တၢင်းႁၢင်ႈလီ သီႇလပႃႇ။ ႁူလ်းၵႃႈ လၢႆးႁၢင်ႈၼိူင်ႈမူႇၶဝ်ႈၶမ်ႈၸတႉ ၶွၵ်ႈသေလၢႆးၶႆႉ ၵမ်ႇလၢင်းလ်ၵ်ႈလၢႆးပ်ၼ် လႆႈလၢႆးမွႆႇ။ တီႈပွင်ႇၶေႃႈၵျမ်း ၽိင်းၶႆႉ ပိုတ်ႇၸၶလွင်ႈတၢင်းၶင်ႈလႅ်ၵူၼ်ႉၽၼ်၊ လွင်ႈလႅ်ၽ်ၼ် သုင်၊ လွင်ႈယိင်ႈယႅ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႉ။ တေႁွင်ႉၸၶ ႁူၼ်းသူၼ်လႅ်မႃးႁေထွမ်ႇၸေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်းထိုင် တီႈ။ ပေႃးတေၵွႃႇႁွင်ႉၸၶ ႁူၼ်းသူင်သိူဝ်းၶိူဝ်ပၵႃသၶလႅ်၊ ၽဝ်ႉလႅ်ၸတႉ လၢင်းတေထိုင်တီႈ။ တီႈပွင်ႇၽိင်းၶႆႉ ပိုတ်ႇၸၶသေႃးလိင်း တႃႇႁူၼ်း လိူဝ်းထၢင်ႇငဝ်းႁၢင်း ပ်ၼ်ၵၼ်တေႉယူႇၶၼ်ႉ။

႗႔

ၵႅဝ်ႈသႅင်ၼလႈပၢင်တေႃႇလွင်း

ထႅင်ႈဝၼ်းၼိုင်ႈ သမ်ႉပဵၼ်ဝၼ်း တေႃႇယူႇတီႈမိူင်းမိတ်ႈ ဝၼ်းလိုၼ်းသုတ်း။ ၵၢႆႈႁႃးၶႂ်း ၶွႆႈတူၺ်း ၸေႃးၸႅၼ်ၼလႈ လဝ်ႈၽွၵ်ႇမိူင်းမိတ်ႈ ၵဝ်ၶႃးလွမ်းသူင်ႇၵၢႆႈႁႃးၶဝ်။ လုၵ်ႉတီႈၶၢင်ႈ ၵၢႆႈႁႃးထႆႇႁၢင်ႊ ၸေႃးမွၼ်ႇ ၵိုၵ်းပႃးမႁႃတေဝီလုၵ်းဝႆႉ။ ပလၢင်ႇၶႆႉ မီးတွင်ႈၵႃႈသွင်ႇ ၵၼ်မီးပျူႉသၢတ်ႈၶၼ်ႉ။ ႁွင်ႈ လူင်ပလၢင်ႇႁူင်းသဵင် လႆႈႁၵ်ၶွင်းမိူင်းတႆးၶႆႉ ယိူင်ႈၵဝ်ၸေႃးတႃႈလိူဝ်ႇသဵင်ႈသဵင်ႈ။ တီႈသုတ်းႁွင်ႈ လူင် ၵမ်ႇၶၼ် ႁွင်ႈၵွၼ်ႇ ၵၼ်မီးပလၢင်ႇႁူင်းသဵင်။ တေလႆႈႁၵ်လူၼ်ႉသဝ် တႅၵ်းၶမ်းဝႆႉတင်း ၶမ်။ ပလၢင်ႇၶႆႉ ၵဝ်သၢမ်လဵမ် လိူဝ်းတၢင်တူဝ် ၽႂ်းတင်းၶမ်ႉၶၼ်ႉၸေႁၵ်တ်းဝႆႉ။ သၢမ်လဵမ် တၢင်းၶိူဝ်ၶၼ်ႉ တၢင်ႇႁၵ်တ်းဝႆႉပိၼ်ႈၽူၼ်သေ တၢင်းပႆႇလဵမ်ၶွင်တွင်ႈၶၼ်ႉ တေႃႇလပ်းၵၼ်ဝႆႉ။ ပိၼ်ႉသၢမ်လဵမ် ၵၼ်ၼိုင်ႈမီးတၢင်းတွင်ႈသေ ပိၼ်ႉထႅင်ႈၵၼ်ၼိုင်ႈသမ်ႉ ပဵၼ်တီႈၶင်ႈလဝ်ႈၽွၵ်ႇ။ လဝ်ႈၽွၵ်ႇပဵၼ်လဝ်ႈ ပိူင်ႇၽႂ်းၼလႈၶမ်ႉ။ ပဵၼ်ၶုၼ်ၵေႃႇတင်ႈ တင်းၶုၼ်ၵေႃႇႁႆႈ။ လုၵ်ႉတီႈၽၵ်း တူတၢင်းလင် လႆႈၶိုၼ်ႈ ၶိူဝ်ပလၢင်ႇ။ ႁိမ်းၶၢင်ႈပလၢင်ႇ မီးလွင်ႈၽိူၵ်ႇလွမ်ႉဝႆႉ။

မိူဝ်ႈၵၢႆႈႁႃး ပၼ်ႇၼလႇၶွင်းမိူင်းတႆး ၵမ်ႇလႆႈႁၵ် လဝ်ႈၽွၵ်ႇၶေႃႉလွႆ ၶိုၼ်ႈၶင်ႈၶိူဝ်ပလၢင်ႇ။ လဝ်ႈၽွၵ်ႇမိူင်းတႆးၶဝ် ၵမ်ႇၵႂ်ႉၶင်ႈၶိူဝ်ပလၢင်ႇ မူၼ်လဝ်ႈၽွၵ်ႇမိူင်းဝၼ်းတူၵ်းၶဝ်။ ပေႃး မီးပၢင်ပွႆး မူၼ်ၶၼ်ႇ ပွႆးၵၼ်ႇတေႃးလမ်ႇႁူဝ် လင်ႇသုပ်းပၢၼ်းႁုမ်း၊ ၶုင်ႈၶူဝ်းလဝ်ႈၽွၵ်ႇ၊ လုင်မိူဝ်း မႁႃတေဝီသေ ၶိုၼ်ႈၶင်ႈၶိူဝ်ပလၢင်ႇ။ ၵမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်း၊ မျူဝ်ႉလႃး၊ ၵွင်၊ ၵၢင်ႉၼၵ၊ တင်း သႅင်ႈ ၵွၼ်ၵၼ်မႃးၶွႆႈႁွင်ႈပလၢင်ႇသေ ၶုပ်ႉဝႆႈလမ်ႇႁူဝ်လဝ်ႈၽွၵ်ႇၶဝ်။ ပဵၼ်ပၢင်ၵဵဝ်ႈႁပ်ႉသလႅတ်ႇ တီႈလဝ်ႈၽွၵ်ႇ။

တီႈႁွင်ႈလူင်ပလၢင်ႇႁူင်းသဵင်မိူင်းမိတ်ႈ လႆႈႁၵ်ၽွၵ်ႇႁၢင်ႊလိူဝ်းၶၼ်ႉတဵမ်ထူၼ်ႈ။ မီး သဝ်တႅၵ်းၶမ်းႁူၵ်းလူၼ်ႉသေ ပလၢင်ႇၸေႃႈတႅၵ်းၶမ်းၶပ်ႉလမ်ႈဝႆႉၼလႈ ႁူဝ်ႈမၢပ်ႈဝႆႉ။ သီလမ်ႈမၼ်း ပဵၼ် သီႁူးလိူဝ်း။ ႁိမ်းၶၢင်ႈႁွင်ႈလူင်ၶၼ်ႉ ပႆးၼၶဝႆႉ ငႃးလၢင်ႉ၊ မွင်း၊ ႁွၵ်ႇၶမ်းတင်းႁွၵ်ႇ တၢမ်ႇတ်းတင်းၶမ်။ ပဵၼ်ၶိူင်ႈယိပ်းတိုဝ်း မိူဝ်ႈပၢင်လႃႉ ၵၢႆႈႁႃးလႆႈႁၵ်မႃးၶၼ်ႉ။ တေႃႈလဵဝ် ၽူႈၵဵမ်တူဝ်လဝ်ႈၽွၵ်ႇၶဝ် ယိပ်းတိုဝ်းၶိူင်ႈယိပ်းပၢၼ်မွႆႇ မူၼ်ၶၼ်ႇ ၵွင်ႈၵိူၼ်းၽိူဝ်း[160]၊ ၵွင်ႈယုမ်းႁုမ်း လိူဝ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၽွၵ်ႇမိူင်းမိတ်ႈၸေႃး ၵၢႆႈႁႃးထုၵ်ႇလီႁူႉၶႆႉသေၶၼ်ႇၵႂႃလၢႆး။ ၵမ်ႇမီးလွႆႉၶွႆႈ

---

[160] Rifle

မ်ၼ်။ ဝႆၢးၶၢၼ်ႈ လူင်းတူလုၵ်းၶွႆးသူၼ်မွၵ်ႇ။ ထဝ်ႈၼၢႉပိတ်း မွၵ်ႇသိပ်းသွင်လူင်ႇၶိုင်ႈသေ ပၼ် ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ်။

မၵျႃတေဝီမိူင်းမိတ်ႈငလႈၵျေႃမိူင်းမိတ်ႈ

မိူဝ်ႈၶိုၼ်းၽဵဝ်ပၢင်သဝ်းၶၢၼ်ႈ ၶဝ်ႈတီႈတေႃႇမေႃႈ ထဝ်ႈၼၢႉမိူင်းမိတ်ႈ။ ႁူၼ်းၵျႃႉသိင် ထၢဝ်းဂလႃး တီႈမေႃႇမိူင်းႁုတ်ႈၶဝ် ၶွႆႈမႃးငၶသိင်တီႈမၵျႃတေဝီ။ ၵမ်ႇႁိူင်သင် တိူၵ်ႈၵၢၼ်သွႆႇ ၵဝ်ႈသိင်ဝံႉလိူဝ်းၶၢၼ်ႈ ပႆၢးၶိူဝ်ပိုၼ်ႉသိူဝ်ႇယဝ်ႉယဝ်ႈ။ ပီၼ်ၶၢဝ်းယၢမ်း တႃႇမၵျႃတေဝီမူၼ်ႈသိူဝ်း။ မၼ်းသူၼ်ထွႆတူလုၵ်းၵျၢင်းထွပ်ႇတင်း သႆၢၶေႃး။ ႁူၼ်းၵျႃႉလိူဝ်းၶွႆႈလီၼ်ထွၵ်းၵိၼ်ၶၢၼ်ႈ ယင်း ၵမ်ႇၵိတ်းၵျၢင်းသင်လႆႈယဝ်ႉ။ ၶမ်ႉမိုဝ်းၶူဝ်းသိင်လိူဝ်းၶႆႉ ပေႃးၵဝ်တၢၵိင်းဂလီတ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ တူလုၵ်းငတႉ ၵျၢမ်ႉလိူင်းဝံႉၵိတ်းၵိတ်း။ ၶွပ်ႈၶႆ ၶူႃႇလုၵ်းယူႇၵိမ်းႁူးလိင်းသေ မုင်ႈတူလုၵ်းတၢင်း သၼ်လွႆသွမ်ႇ။ လိတ်ႇၵေႃႈထမ်ႁူင်ႈယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶၢၼ်ႈ ငိၼ်းသိင်တွႆႇတိုင်ႈငလႈ ထၢမ်တူလုၵ်းတီႈ ထဝ်ႈၼၢႉ။

‘ၶဝ်ႁႆႇတိုင်ႈၽိင်းသင်ယူႇ’

‘ၶၢၼ်ႉပီၼ်လုမ်းသိင်းႁဝ်းၵိူဝ်ႈ။ ၶဝ်ႁႆႇတိုင်ႈသိင်ၶရႆး။ မိူဝ်ႈသူၶူႃႇတီႈၵျေႃၶၢၼ်ႉ တေၼၢင်ႉမ်ၼ်ႈ လၢင်းၵၢၼ်မီးၵိမ်းၶၢင်ႈ ၽၵ်းတူလူင်ၶၢၼ်ႉ။ သိင်းမီးတီႈၶၢၼ်ႉ။ လႆႈႁႆႇတိုင်ႈ မိူဝ်ႈႁူဝ်ၶွႆႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈ၊ ႁူဝ်ၶမ်ႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈ။ ႁူလုၵ်းၵျႃႈ ႁဝ်းမႃးမီးယူႇတီႈၶႆႉငလႈ ထင်ႇႁွင်ႉၶဝ်မႃးႁႆႇ တိုင်ႈ တီႈၵျေႃထွင်ႈၽိူၵ်ႇ’

ပေႃးလႆႈႁူႉယဝ်ႉ ၵၢႆႈၵျႃးၵွၵ်ႇတေႃႇမေႃႈၵျေ ၶူႃႇလူးတီႈလုမ်းႁႆႇတိုင်ႈ။ တၢင်းပုၼ်ႉ သၼ်လွႆလူင်ၶၢၼ်ႉ လႆႈႁၢၼ်ငဝ်းလိင်း လိင်လိင်ၵွၼ်ႇၶၢၼ်ႉ လိၵ်ႈလႆၢးပီၼ်သီဂမ်ႇၶူႃႇ။ ၶွႆးပၢင် သဝ်းတိတ်ႇယိၼ်ဝံႉ။ ၵမ်ႇမီးႁူၼ်းပႆၶူႃႇပႆမႃးၶမ်။ လႆႈႁၢၼ်လုမ်းႁႆႇတိုင်ႈ တီႈၶဝ်ႈၵျေႃထွင်ႈၽိူၵ်ႇ။

မီးႁွင်ပွတ်းတင်ႈလုၵ်ႈၶိုင်ႈ၊ မွင်းၵွၼ်ႇပၢၼ်ႁူးသၢင်ႇၶပ်ႉၼၼ်ႉဝႆႉ၊ မွင်းလူင်လုၵ်ႈၶိုင်ႈငလႈ သၢင်ႇ သွင်ၼ်ပ်းၶၼ်ႉ။ ဢဝ်ၼိူင်ႈလိူဝ်းၶၼ်ႉ ႁႂ်ႈတိုင်ႈၵွၵ်ႇသၢင်ၶရဵၵ်း။ ႁူမ်းလူင်မိူဝ်ႈႁွၼ်ႇ။ တီႈၶဝ်ဢမ်ႇ မီးၽူႈၶမ်း လုမ်းႁႂ်ႈတိုင်ႈ။ ဢမ်ႇမီးလေႈၶူတ်ႉသင်။ မိူင်းတၢႆးပတ်းပိုၼ်ႉၵေႃႈဢမ်ႇမီးၶူတ်ႉသေ ၵွၼ်ႁၼ်ႁႂ်ႈတိုင်ႈႁၼ်မႃး တင်းႁူင်။

ထွမ်ႇသၢင်ၶရဵၵ်းသေ ပႂ်ႉတူလုၺ်းငဝ်းလၢင်းႁၢႆးၶူၼ်ႇ တီႈသၼ်လွႆ။ သၢင်ၶရဵၵ်းၵေႃႈ လၢပ်ႈႁၼ် တင်းသႂၢင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈသုတ်းသၢင်ႈၶူၼ်ႇ။ သၢင်ၶရဵၵ်းပုင်ႈၶဝ်ႈမႃး ၶႂ်ႈတၢင်းတၢတ်ႇယၢၼ်။ လွင်ၵႂၢမ်ႈႁူးၶွႆႈ ႁဵဝ်မႃးၵိတ်းၵိတ်း။ ငိၼ်းၶေႃႈႁူမ်းၶႂ်ႈဝွၵ်း ဢၼ်မၢၵ်ႇဝႆႉလွင်ႈတုၵ်ၶ ဢၼ်လူၵ်ႉၶဝ်ႈထိုင်ၵူၵ်း ဢၼ်ဝူႈၶၼ်ႉ။ ၼူၼ်ၶိူဝ်ႉယင်းၵီးမႃး။ ဝူႈၵွၵ်ႇထဝ်လိုၼ်းသုတ်း လၢႆပွၵ်ႈယင်းဢမ်ႇတွင်းလႆႈ။

တေႃႇထိုင် ၵႂၢမ်ႈႁူးပွၵ်ႈၽဵဝ်တေႃႇမေႃႈၼိုၼ်းၵေႃႈ ၶဝ်တိုၵ်ႉသိုဝ်ႉၶႂၢႆသၢင်ႁၼ်ယူႇ။

ၶမ်ႈၶၼ်ႉ လဝ်ႈၽွႆႉလၢင်ႉ မူႇၶဝ်ႈၶမ်ႈပွၵ်ႈလိုၼ်းသုတ်း။ ၼ်ၵ်ႇၵေႃႈဢမ်ႇမီးၶမ်ယဝ်ႉ။ ႁူလ်းႁူႈ တိုၵ်ႉႁိုတ်းလဝ်ႈၽွႆႉသီႇၵေႃႉ တင်းမႁႃတေဝီသၢမ်ၵေႃႉ။ ၶႂ်ႈၶေႃႇသၢင်တိုၼ်းၶမ်း မိူင်းမိတ်ႈၶၼ်ႉ ၵႂၢမ်ႈႁူးၽွင်ႉမၼ်ႈ လဝ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇၵေႃႉၶိုင်ႈ။ မိူဝ်ႈဝၼ်းပူၼ်ႉၶၼ်ႉ ဢမ်ႇ ယၢမ်ႈႁၼ်မၼ်း။ မၼ်းပဵၼ်လဝ်ႈၸိုတ်ႉႁူႉ လင်ႇႁၢပွၵ်ႈႁူင်းၵိၼ်းမႃး။ မူႇၶဝ်ႈၶမ်ႈၶႆႉၵေႃႈ ပဵၼ် ပွႆးပႃႇတီႇလူင် တႃႇမၼ်းပွၵ်ႈႁၵ်ႈ။ ၶွင်ႉလၢႆးၶွင်ႉယိင်းမၼ်းၵေႃႈ လႆႈထုၵ်ႇပၼ်သုၼ်ႇလႆႈသုၼ်ႇ ပဵၼ် တႃႇၶဝ်ႈႁူမ်ႈမူႇၶဝ်ႈၶမ်ႈၶႆႉ။ လွႆႉၶဝ်ၶင်ႈတီႈသုတ်းၽိူၼ်ယၢဝ်းၶၼ်ႉ။ ၵေႃႉၶိုင်ႈပဵၼ် ၼ်တ်းသရိၼ်း[161]။ ႁမ်ႈၶမ် တီႈၶဝ်မီးလိုဝ်ႈဢိင်းႁလ်တ်ႈႁူးၵေႃႉ။ မိူဝ်ႈဝူး လင်ႇလႆႈႁၼ်မၼ်း။ မၼ်းလုၵ်ႉၶႂ်ႈႁွင်ႈလဝ်ႈငမႈၵွၵ်ႇ မႃးၶင်ႈၶိူဝ်တၵ်းၵႂၢမ်ႈႁူး။ မၼ်းပိၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ လင်ႇႁၢမီး ပ်တ်ႇပီးႁွလ်းသေတႃႉ မေႃႁူမ်းဢိင်းႁလ်တ်ႈဢိတ်းဢိတ်း။ ပေႃးႁၼ်ႁၼ် မၼ်းမေႃယုမ်ႉငၶ ႁမ်းလ်ဝ် မူၼ်လ်တ်ႇႁိုင်ႉၵၢင်ႉၵွၵ်ႇ ၶႂ်ႈမွၵ်ႇႁုမ်ႈမႃးၶၼ်ႉ။ တၢင်းယုမ်ႉၵွၼ်ႇမၼ်းၶႆႉ လီႁၵ်ႉ ပိုၼ်ႈ။ တေႃႇလ်ဝ်ၶင်ႈတီႈၽိူၼ် ယိပ်းလေႃႇ ငမ်ႈတင်းမိတ်ႈၵျေ ထိုဝ်တၢင်းႁိၼ်ယူႇၶၼ်ႉ ဢမ်ႇ ၽိတ်းဢမ်ႇၽူၼ်သင်။

ပေႃးႁိၼ်ၶဝ်ႈယဝ်ႉ လဝ်ႈၽွႆႉၽိတ်ႈႁွင်ႉ တႃႇႁူႇတူလ်းပၢင်တေႃႇလွင်း။ ပေႃးမီးပၢင် လႃႉလဝ်ႈၽွႆႉၵေႃႉၶိုင်ႈ ပၼ်လႆႇသိၼ်ႇတႃႇၵ်တ်းပၢင်ႇတေႃႇလွင်း။ ၽူႈလတ်းၵၢၼ်ငလႈလဝ်ႈ တ်င်ႇၵုၵ်ႉၶဝ် ပ်ၼ်လၢဝ်းငၶ။ ႁမ်ႈၶမ်မီးပၢင်ပႃႇထၼ်ႇ တင်းလေးႁွင်ႇ။ ပၢင်တေႃႇလွင်း မီး ႁိမ်းပၢင်သဝ်းၶႂ်ႈတ်ဝ်းထိင်ပွႆး။ လဝ်ႈၽွႆႉၵွၼ် ၵႂၢမ်ႈႁူးၶဝ်ႁူႇတီႈၶၼ်ႉ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်ငတႉ ၵၢမ်ႇႁွင်ႉပႃးမႃး။ ႁူလ်းႁူႈလဝ်ႈၸိုတ်ႉႁူႉၵွၼ်ႇငတႉ လွမ်းၼ်ၵ်ႇတၢင်ႇၵေႃႉမႃး။ လဝ်ႈၸိုတ်ႉႁူႉ ၶႆႉ လႆႈၶဝ်ႈႁူမ်ႈပွႆးပႃႇတီႇပွၵ်ႈႁၵ်ႈသေ ၶွႆႈၶဝ်ႈလွင်းလူႁမ်ႇမၼ်းယူဝ်ႉ။ ၶၢဝ်းမိူဝ်ႈၵႂၢမ်ႈႁူးၶဝ် ၵွၵ်ႇမႃးၶၼ်ႉ မီးသိပ်းမူင်းယဝ်ႉ။ ပိၼ်လိူၼ်လွင်ႈသွင်ၶမ်ႈငလႈ ၵႂၢမ်ႈႁူးၶဝ် လၢင်းပ်တ်ႈသႂ် လိူၼ်။ ၽူႈၵ်မ်တူဝ်ၶဝ်ၵေႃႈ ပႂ်လွမ်းမႃး။

တီႈထိင်တေႃႇလွင်းဢၢၼ်ၶိုင်ႈငတႉ ၽုလ်ႇပႃႇထၼ်ႇဝႆႉ။ လဝ်ႈတ်င်ႇၶဝ်ပိၼ်ငၶ တိုဝ်း မၢၵ်ႇႁူဝ်လ်ၼ်သေ ဝ်ၼ်းႁူဝ်ႇမႃႇၽလႃႇဝႆႉ။ ၵၢမ်ႇလၢပ်ႈလဝ်းမိူၼ် ႁူၼ်းႁၢႆႉတီႈၶေႃႈ သိူဝ်ႈပပ်ႉ

---

[161] Cathreen

သၢင်းသႃလပ်ႉၶၶဵ်ႉသေၵိတ်း။ လႂ်းတေႃႇပႃႇထၼ်ႇၶၶၼ်ႉ တၢင်းသိူင်ႇလိၵ်ႉ–ရူပ်ႉ[162] လႂ်းၶိုင်ႈ ႁွလ်းၼလႈ ပဵၼ်လႂ်းတေႃႇလွင်း လၢင်ႊသုမ်းၽွင်းၽွင်းလႂ်းၶိုင်ႈ။ ႁူၼ်းၶွင်းလုမ်းၵႂ်ႈႁႃးၶဝ်ၼေႃႉ ၶိုင်ႈ ႁွင်သွႆႇသွင်ပွၵ်ႈ သုမ်းတင်းသွင်ပွၵ်ႈၼလႈ ၵႂ်ႈႁႃးၶဝ်ယၢင်ႇပႂ်ႊၵွၵ်ႇပၢင်ပႃႇထၼ်ႇမႃး။ သမ်ႉၶဝ်ႈတီႈပၢင်လေးႁွင်ႇထႅင်ႈ။ ပဵၼ်ထႅင်တဵဝ်းၵၼ်ၵဝ်ၽေ သၢၼ်လွမ်ႉဝႆႉသေ တၢင်းၶွင်းမၼ်းမီး ၽိူၼ်ယၢဝ်းလုၵ်ႈၶိုင်ႈ တင်းတင်ႇယၢဝ်း။ တၢင်းၶိူဝ်ၶၶၼ်ႉ မီးႁၢဝ်းသွတ်ႇ သေမီးႁူၼ်းၵမ်ႈၽွင်ႈ ၵဝ်မိုဝ်း တၢင်ႇၶိူဝ်ႁၢဝ်းသေတူလ်း။ ၵႂ်ႈႁႃးၶဝ် ၶဝ်ႈၶင်ႈတီႈတင်ႇယၢဝ်း။ ၶိူဝ်ၽိူၼ်မီး လွၵ်း တေႃႇလွင်းသိူဝ်ႇဝႆႉ။ လႆႈၵဝ်ငိုၼ်းတမ်း ၶွင်းလွၵ်းၵၼ်ပႃးႁၢင်ႊ ၼဵတ်ႇ၊ မူ၊ ၵႆႇ၊ ပႃယိၼ်ႇၶၶၼ်ႉ ၵမ်ႈႁဝ်းထုၵ်ႇလွႆ။ ပေႃးယဝ်ႉပၼ်ႇလေးႁွင်ႇ။ ၼေႃႉသုမ်းမႃးတီႈပႃႇထၼ်ႇၶၶၼ်ႉ ၶတ်းလွႆတႃႇလႆႈ ၼိူၼ်းငိူၼ်းမၼ်း။ ၵႆႉၵႆႉၵွၵ်ႇမူ။ မၼ်းၼေႃႈလွမ်းသွႆႇမူ။ ငိူၼ်းၵၼ်မၼ်းသုမ်းမႃးၶၶၼ်ႉ လႆႈၼိူၼ်း ၵမ်ႈၽွင်ႈ။ လဝ်ႈၶျိတ်ႉၶျူႇ ႁွလ်းပႃးမႃး ငိူၼ်းၵွၼ်ႇသၢမ်ပျူး။ မၼ်းၼေႃႈလွမ်းသွႆႇ ၼေႃႉသွႆႇမူ ၶၶၼ်ႉ ၶိုင်ႈပွၵ်ႈလွႆသွင်ထေႈ။ ႁွင်ငိူၼ်းတီႈပၢၵ်ႇၶႄႈမၼ်း ၶမ်မႃးတိၵ်းတိၵ်း။ ၵႂ်ႈႁႃး ၵမ်ႇပႆႇ ယၢမ်ႈႁၼ် ႁူၼ်း တေႃႇလွင်း မီးပိူင်တဵတ်ႈၶဵတ်ႈၶင်ႇမၼ်း။

တၢမ်တူဝ် လဝ်ႈၽျႃႉပႃးမႃးၼလႈ ႁူၼ်းၼေႃႈတိူဝ်းႁိုၼ်း။ လိူဝ်းၵိုင်ႁၢဝ်းသွတ်ႇႁေ တူလ်းယူႇၶၶၼ်ႉ တေပဵၼ်ႁူၼ်းလဝ်ႈတဵင်ႇၵုၵ်ႉၶဝ်သေ တိုဝ်းမၢၵ်ႇႁူဝ်လိၼ်ဝႆႉႁူးၼေႃႉ။ တူၼ်ႈလွႆ ၶဝ် လႆႈႁၼ်တီႈၶႄႈၶဝ်လဵင်ႈလဵင်းဝႆႉ။ တီႈႁူဝ်ၽိူၼ်တၢင်းပၼ်ႉၶၶၼ်ႉ မီးလဝ်ႈႁႆးလဝ်ႈၶႄးၶဝ်။ လႆႈႁၼ်တီႈၶႄႈၶဝ် မီးလေးၽ၊ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်း၊ လွင်ႈလွႆလူႉ။ ၶႄႈႁူၼ်းၵိုင်ႁၢဝ်းသွတ်ႇၶဝ် ၼတႉ ပဵၼ်ၶႄႈသဝ်ႈမွင်။ ငွႆးၽႂ်းၵၼ်ၼၶ်ဝႆႉၶိူဝ်ႁူဝ်ၶဝ်ၶၶၼ်ႉ ၵမ်ႇထၢင်ႇတေလဵင်းလႆႈ ႁူႈပေႃး ငဝ်းႁူမ်ႈလမ်လမ်ၶၶၼ်ႉၵျႃၵျူႇ။ မိူဝ်ႈၵၢင်ၼိုၼ်းၶိုင်ႈမူင်းၶၶၼ်ႉ လဝ်ႈၽျႃႉမိူင်းမိတ်ႈ လၢတ်ႈတႃႇ လဵင်ႉလူတၢင်းၵိၼ်။ ၽူႈၵ်မ်တူဝ်ၶဝ် ၵဝ်ဝီးသၵီး တင်းၶဝ်ႈမုၼ်းပီႇသၵိတ်ႈ မႃးလဵင်ႉလူ။ ယၢမ်ႈ တဵမ်ႈမႃးလွင်ႈၽူႈၵ်မ်တူဝ်ၶဝ် ပွၵ်ႈၶိုင်ႈယဝ်ႉ။ ၶဝ်ၶႆႉ ပဵၼ်ႁူၼ်းႁၢပ်ႇၵၢၼ်လဝ်ႈၶုၼ်ၶဝ် မီး သလ်လႃ။ ၽုလ်ႇၵႃတဝ်ႈ ဝီးသၵီးသေ ၼႁႈသွႆႇၶွင်းႁွၵ်း။ မိူၼ်လုၵ်ႈသိူၵ်းၶဝ် ၼၶၽွၢင်ႁၢင်း သိူၵ်း။ တဵတ်ႈၶဵတ်ႈ၊ ၵမ်ႇမီးတၢင်းၽိတ်းပိူင်ႈသင်။ တေႃႈလဵဝ် တီႈလဝ်ႈၶျိတ်ႉၶျူႇ လႆႈမႃးငိူၼ်း သိပ်းႁႃႈပျူး။ ၶမ်ႈၼိူၼ်းလိူင်ႉၶႆၶႆႉ တႃႇမၼ်းၶၢၼ်းႁူပ်ႉၶၢၼ်းႁၢၼ်တေႉ။ ပွႆးပႃႇတီႇၶွင်ၶၢင်း ယိင်းၶဝ် ၵမ်ႇမီးၵရသႃသင်။ ပွႆးၶႆႉၼတႉ ပဵၼ်ပွႆးမၼ်းပွၵ်ႈႁိၵ်ႈၼလႈ တေတိူဝ်းမီးၵရသႃ။ မၼ်းၵမ်ႇလႃႈလီသွႆႇလွမ်း။ တႃႇႁွင်ငိူၼ်းမၼ်း တေယွႆႇမႃးၶၶၼ်ႉ မၼ်းၶပ်ႉသွၼ်ႇသွႆႇလီလီ။

ၵၢင်ၶွႆသၢမ်မူင်း လၼ်ႇမိူဝ်ႈတီႈၶွၼ်းၽွႆမၼ်း။ မိူဝ်ႈပွၵ်ႈမႃးၶၶၼ်ႉ တီႈလဝ်ႈၶျိတ်ႉၶျူႇ ပႃးမႃးငိူၼ်းၵွၼ်ႇသၢဝ်းၶိုင်ႈ။ ၼေႃႉသုမ်းတီႈပႃႇထၼ်ႇမႃးၶၶၼ်ႉၼေႃႈ လႆႈၼိူၼ်းငိူၼ်းမၼ်း။ ပဵၼ် ၼေးလူးတူဝ်ၼဵတ်ႇ။ ပဵၼ်ၶမ်ႈၵၼ်လဝ်ႈတဵင်ႇၵုၵ်ႉၼၶႇၶဝ် ၵမ်ႇမၢၼ်။ ပေႉႁူဝ်သုမ်းႁူဝ်ၶႆႉၼေႃႈ ၶႄႈတႃၶဝ် ၵမ်ႇသူႈပၵ်ႉပိူင်ႈ။

___

162 p-r

႗႒

ထုင်ႉၶမ်ႉသၼ်ႇ

တေလႆႈလုၵ်ႉၵၢင်ၶွင်လဝ်ႉႁူၵ်းမူင်း။ ၵမ်ႇငၢႆႈ။ ပေႃးလိတ်းမူင်း တေၵွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း။ လုၵ်ႉတီႈမူင်းမိတ်ႈတေမူဝ်းယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၽႃႉမူင်းမိတ်ႈ လွမ်းသူင်ႇထိုင်လႅၼ်လိၼ်မၼ်းသုတ်း။ မၼ်းလီႉၼၼ ၵွင်ႈတီႈတႃႇႁဵတ်းၵျေမွႆႇၶၼ်ႉႁွၼ်ႇ။ လဝ်ႈၽႃႉလွႆႇလူင် တင်းမႁႃတေဝီဝေႈ ၵွၵ်ႇႁူမ်ႈၵၼ်တင်းၵၢႆႈႁႃးၶဝ်။ ၶဝ်ၽိတ်ႈမွၵ်ႇၵၢႆႈႁႃး တႃႇၸူႇယူႇတီႈၶဝ်ၶိုၼ်းၶိုင်ႈ။ တႃႇၸူႇၶမ်ႉသၼ်ႇၶႆႉ တေလႆႈၸူႇႁၢၵ်ႉၼမ်း ၵၼ်မီးၶွင်ႈမူင်းသီႇပေႃႉ ၵွၼ်တၢင်းသုတ်း။ ပီၼ်ဝိင်းၵၼ်ၵၢႆႈႁႃးၶဝ်လတ်းၶၢမ်ႈ မူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသၢမ်ဝၼ်းၶၼ်ႉ။ လုၵ်ႉတီႈႁၢၵ်ႉၼမ်း လင်ႇတေလႆႈၵွၵ်ႇမႃးတၢင်းႁူင်ႇသိုဝ်ႈသိုဝ်ႈ။ ပီၼ်ၶၢဝ်းတၢင်းၶူဝ်ႈလွႆႇ ၵၼ်လႆႈႁေႃႈႁိုင်ႁိုင်။ ၽႃးၵႃးထီး တေႁိုတ်းဝႆႉတီႈႁၢၵ်ႉၼမ်း။ ၵၢၼ်လုမ်းလႆးမၼ်း မီးတိူၵ်ႈလူင်သၢမ်လုၵ်ႈ ပွႆႇဝႆႉတီႈႁၢၵ်ႉၼမ်း။

ပေႃးၽဵဝ်မူင်းၵုတ်ႈ ၶုၵ်းလွႆလႆႈ လွင်ႈလႆႈပၼ်ၵျမ်းမၼ်ႈဝႆႉ. တီႈလဝ်ႈႁၢၼ်ၵၢၼ်းရိၵ်း။ ၼဝ်ႉၶဝ်ႈတီႈမၼ်းသေတႃႉ ၵမ်ႇလႆႈၶၢဝ်းယၢမ်း တႃႇၵုပ်ႇၵၼ်။ ၵဝ်ၶၢဝ်းယၢမ်းၵိတ်းၵိတ်း ၵွၼ်ႇၵွၼ်ႇသေ လႆႈၼဝ်ႉတူင်ႉတၵ်ႉၵၼ်ႁွလႅ်း။ ႁူၼ်းမၼ်းမီးၶူဝ်ႈႁွင်း။ ပီၼ်ႁူၼ်းၵၼ်လီသူဝ်း လွႆလင်ၶိုင်ႈသေ တၢင်းလင်မီးသုၼ်မွၵ်ႇတင်းပႃႇမံႉပဵၵ်ႇ။ လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇမၼ်း လႅၼ်ႈၵွၵ်ႇမႃး ႁပ်ႉတွၼ်ႈၵၢႆႈႁႃးၶဝ်။ လႆႈယွမ်းၶွမ်းမၼ်း လွင်ႈၵမ်ႇပီၼ်လိုဝ်ႈတီႈၶဝ်။ လႆႈၶဝ်ႈတူလုံးၶွင်း ႁူင်ႈပပ်ႉမၼ်းၵိပ်ႈၶိုင်ႈ။ မီးသုၼ်ႇလႆႈတူလုံး ၼူဝ်းၶွင်ၵၼ်မၼ်းတွမ်ႁူမ်ဝႆႉၶၼ်ႉ။ လႆႈႁၢၼ်ၵုမ်မွၵ်ႇ တိုဝ်းၶွင်ႈႁၢင်ႈႁေႃၼၼ်ႇ ပၢၼ်လဝ်ႈပူင်ႉၶျူၼ်လုင်း[163] ၶၼ်ႉ။ လဝ်ႈဝွၵ်းၵၢၼ်းရိၵ်း တွၼ်ႈပၼ် ပပ်ႉဝွၵ်းမၼ်းပပ်ႉၶိုင်ႈ တီႈၵၢႆႈႁႃး။

ၽဵဝ်ၸူႇမူင်းလူင် တီႈလႆႈလိူဝ်ႈၶႂၼ်းမူဝ်ႈမႃးၶၼ်ႉ။ ၶဝ်ႈၵၢင်ဝၼ်း လႆႈႁိၼ်လႃႇ။ ယၢမ်ႈႁၢၼ်မူင်းလူင် မူဝ်ႈၵၢင်ၶမ်ႈလိူၼ်လိၼ်းတင်း မူင်းၵၢင်ၶွင်ၶေႃးတၼ်ယူႇၶၼ်ႉ။ ပွၵ်ႈၶႆႉ ပီၼ်ၵၢင်ဝၼ်းၼလႈ လုၵ်ႉတီႈၶူဝ်ႈႁူၼ်းလိူဝ်ႈၶႂၼ်း လႆႈတူလုံးၽွင်ယမ်ႈမူင်းလူင်လီလီ။ တီႈၶမ်ႉၵွၼ်ႇတၢင်းတူဝ်ႈၶၼ်ႉလႆႈႁၢၼ် မီးႁူၼ်းဝၢၼ်ႈၶဝ်ၵႃပ်ႇၶမ်ႉ။

ၶၢဝ်းတၢင်းမူင်းလူင် တေႃႇထိုင်ႁၢၵ်ႉၼမ်း ပီၼ်ၶၢဝ်းတၢင်းလီၶၢၼ်ႉ ၵၼ်လႆႈလတ်းၶၢမ်ႈ လွႆလွၼ်ႉလွၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈသဵၼ်ႈတၢင်းၵမ်ႇလီၼလႈ ၵမ်ႇလၢင်းၶႂၼ်းၶူဝ်ႈၵႃး။ ၶၢဝ်းတၢင်းၶိုင်ႈလၵ်း

[163] Chien Lung

ဢၼ်လႆႈၵႂႃႇလႆႈယၢမ်ႈ ၸူႉၸူႉမႃးမႃးၶႃႈ. ဢမ်ႇႁူင်းသင် ၸဝ်ႈၶွၼ်းၵမ်းၶိုင်ႈသေထိုင်ၸူႉ။ တီႈ ၼႆႉၼေႃႈ. ဢမ်ႇလၢင်းၸူႉၽွင်းၽွင်း။ ၶၢဝ်းတၢင်းလိူင်.။ ၶိုင်ႈလူဝ်ႇမူင်း ၵျေႃႇလႆႈသိပ်းႁႃႈလၵ်း ၵွၼ်ႈ။ ပေႃးတႅၵ်ႈတူၺ်းတင်း တၢင်းၽွင်းမိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသွင်ပီႊၼႆႉၼေႃႈ. ဢၼ်ၼႆႉတိူဝ်းၽွင်းမႃးတေႃႉ တေႃႉဝႃႈဝႃႈ။ မိူဝ်ႈၶၢၼ်. တၢင်ၵႃးဢမ်ႇပွင်ႇၼလႈ ၶိုင်ႈလူဝ်ႇမူင်းထိုင် သိပ်းႁႃႈလၵ်းၵွၼ်ႈ။ တၢမ်းၶမ်ႈႁႃႈမူင်း လင်ႇၽဵဝ်ႁွၵ်ႉၼမး။ ႁူၼ်ႉၶိုၼ်ႈတင်းတူဝ်။ ၽတ်းလိၵ်ႈလိူဝ်းၽဵဝ်မႃး။ တႅမ်ႈ မႂ်ႇလိူဝ်းလႆႈႁၢၼ်မႃးသေၶဝ်ႈၽေႈ။ ၽႄႈၵႃးထီးၼေႃႈ. သိပ်ႇၵျၢတ်းၵၢၼ်လုမ်းမၼ်းတေႃႇလိူၵ်ႉ။

ထၢင်ႈၶႂ်ၽုၵ်ႈ သိပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းၶမ်ႉသၼ်ႇ။ ၵႂႃႈႁႃးၶဝ် ၶီႇသၢမ်ၵေႃႉတၢင်းလၢင်။ မႁႃ တေပီ ၶင်ႈၶႂ်ႈၵၢင်မၼ်း။ လိုဝ်ႈတိုၼ်းမူင်းတွင်ႇပၢင်ႇၼႆႉ. ပီၼ်လွႆလူင်။ မၢၼ်းႁွင်ႉ ***awmiyi***။ ႁူလ်းၵႃႈ လၶေးတီႈႁွင်ႈၵၢၼ်တႅၵ်ႈလိၼ်သမ်ႉ ဢမ်ႇတႅမ်ႈမႂ်လွမ်းသႅၼ်မၢၼ်း *Taung Paing* တႅမ်ႈမႂ်လွမ်းသႅၼ်တႆးသေ ပီၼ် *Tawng Peng* တွင်ႇပၢင်ႇမႃး။ ပီၼ်ဢၼ်ၽိတ်းသေတႃႉ ယိုၼ် ယၼ်ဝႆႉ လွမ်းသႅၼ်တႆး။ ပီၼ်လွႆဝႆႉတင်းမူင်း။ ၶႂ်းၵၢင်လွႆလိူဝ်းၼႆႉ လင်ႇမီးဝိင်းၶမ်ႉသၼ်ႇ။ တၢင်း သုင်ၶိုဝ်ၶေႈၶမ်ႉပၢင်ႇလႆႇ မီးႁူၵ်းႁိုင်ထတ်း။ ၶၢဝ်းတၢင်းၵႂ်လိတ်းသိပ်းႁူၵ်းလၵ်း ဢမ်ႇၶၢၼ် လႆႈ ၵျေႃႈႁႃႈလူဝ်ႇမူင်း။ ပေႃးလႆႈ သပ်းလႅင်းဝႆႉမွၵ်ႈၼႆႉၵေႃႈ ႁုမ်ႇထူၼ်ႈယဝ်ႉ။

ပီၼ်တၢင်းၶိုၼ်ႈလွႆသေ ၸူႉလူးတၢင်းထုင်ႉပၢင်းဢၼ်ၶိုင်ႈ။ တီႈထုင်ႉၶၢၼ်. မီးၶမ်ႉ သိၼ်ႈၶိုင်ႈလႆလူင်းဝႆႉႁၢင်းႁၢင်း။ ပေႃးမီးသၢဝ်းလၵ်း သိၼ်ႈတၢင်းလူင်းၸူႉလူးတၢင်းတွႆႈ။ တီႈငွၵ်း လိူဝ်းၶၢၼ်ႉၵေႃႈ လီတိုၼ်ႇၽၢၼ်ႈ။ ဝႃးၶၢၼ်. သိၼ်ႈတၢင်းၵေႃႈၸၢင်ႈ ဢမ်ႇမီးတူၼ်ႈမႆႉသင်ၼလႈ လၢင်းလႆႈႁၼ်ၽႃင်ယိမ်ႈႁိမ်းၶၢင်ႈလီလီ။ တီႈၶိုင်ႈတၢင်းၶၢၼ်. ၽဵဝ်မူင်းငေႃႉ ဢၼ်မီးၶႂ်းၵၢင်တူင်ႈ ၶႃး။ တီႈၶၢၼ်. မီးၵျေႃလဝ်ႈၽေႃႉလင်ၶိုင်ႈ။ ပီၼ်ၵူၼ်းမီးႁွင်ႈၶမ်ၶမ်သေ မီးဝႆႉၶႂ်းၵၢင်သူၼ် မွၵ်ႇၵၢင်းလီ။ လိုဝ်ႈတီႈၵူၼ်းၶၢၼ်.ၵမ်းၶိုင်ႈ။ ပီၼ်ၵူၼ်းၶိုတ်းၵၢပ်ႈ ပႃးၶမ်ႉပႃးၽွႆးၽေႃႉ။

မိူဝ်ႈသိပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းထၢင်ႈၶၢၼ်. လႆႈၶိုၼ်ႈလွႆသုင်သုင်။ လဝ်ႈၽေႃႉလွႆလူင်ၼႆႉ. ဢမ်ႇ မေႃလၢတ်ႈၸၢမ်းလႅပ်ႈလွႆႈ။ ႁူလ်းၵႃႈ ပီၼ်ႁူၼ်းသိုဝ်ႈသွႆၵေႃႉၶိုင်ႈ။ တၢင်းႁူႉယွႆႉတၢင်းႁၼ်ၸၢင်ႈ။ လၢတ်ႈၼၶလွင်ႈမူင်းမၼ်း။ ၶေႈၵၢၼ်မူင်းၶဝ်ၼႆႉ. ပိူင်လူင်မၼ်း ပီၼ်ၵၢၼ်ၶၢင်ႈ။ ၶိုင်ႈပီးလွႆႇ လႆႈ သူင်ႉၶၢင်ႈသိပ်းႁႃႈလၢၼ်.ပွင်းထိုင်ၶွၵ်ႈမူင်း။ မိူဝ်ႈၵႂႃႈႁႃးၶဝ်ၵျေႃႈလတ်းၸူႉၶၢၼ်. လႆႈႁၼ်ဝူဝ်း တၢင်ႉၶၢင်ႈလွမ်းတၢင်း။ ၶၢင်ႈသွႆႉဝႆႉၶႂ်းသွင်းတၢင်ႉသေ တၢင်ႉဝႆႉႁိမ်းၶၢင်ႈဝူဝ်းသွင်ပႃႈသေတေႃႉ ၵၢဝ်။ လႆႈႁၼ် မွႆးၶၢင်ႈၼဝ် တီႈပၢၵ်ႉသွင်းၶၢၼ်.။ လဝ်ႈၽေႃႉလွႆလူင်လၢတ်ႈ

‘ၶွၵ်ႈသေၶၢင်ႈ မီးမေႃႉပၢင်ယုင်းထၢင်ႈ။ ၵူင်ႉၶမ်ႉတူႈၶိုင်ႈၶိုင်ႈ ပႃးၶႂ်းလႅၼ်လိၼ် မူင်းႁဝ်း။ ၼိၼ်းၶွၼ်ႉတီႈၶမ်ႉပၶီႉၵေႃႈ ႁဝ်းလႆႈႁပ်ႉၵၢဝ်။ ၶွၼ်ႉၶမ်ႉတွၼ်းၼေႃႈ. ၽဵဝ်ၸူႉၶႂ်း သိၼ်ႈၼိၼ်းလွႆႉလႆႈ,မူင်းႁူမ်ႈတုမ်။ ၵၢဝ်ၼိၼ်းလိူဝ်းၶၢၼ်. လႆႈၶတ်းလွႆႉလွႆႉလႆႈ, တႃႉပူၵ်းပွင်မူင်း ၶိုၼ်ႈယွႆႉ၊ သိၼ်ႈတၢင်းလီငၢမ်း။ ႁဝ်းဝူၼ်ႉမိၼ်ႈ ၼိၼ်းၶွၼ်ႉလိူဝ်းၼႆႉ. ပေႃးလႆႈလႅမ်လဝ်ႉ. တေလီ ၵႃးႁူဝ် ၵၢၼ်ဝႃႈၶၢၼ်.’

‘မိူဝ်ႈၵွၼ်တၢင်းၶၢၼ်. ၼိၼ်းၶွၼ်ႉလိူဝ်းၼႆႉ. ၽဵဝ်ၸူႉၶႂ်းလွႆႉ’

‘လူင်ပွင်လိုင်ႈၵိၼ်းတီးယူဝ်း ၵၢဝ်ၵူဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈၼႆႉယၢမ်းၼႆႉလင်ႉလၢင်းၼမးသိၼ်ႈတၢင်း ၶေႃႉ’

ၵႂႃႈႁႃးထမ် ပေႃးမိူဝ်းၶေႈမႃး ၵၢင်ႈၵၢၼ်းပွင်သၢင်ႈသင်ထၢင်ႈၼႆႉၼလႈ မၼ်းတွပ်ႉ

‘တေလႆႈႁဵတ်း တႃႇသိၼ်ႈတၢင်းႁပ်းသိုပ်ႇတိတ်းတေႃႇလီၵွၼ်ႇတၢင်း။ ထႅင်ႈသမ်ႉ တေလႆႈၼူင်းၵွၵ်ႇ လွၵ်းပိူင်ႁႂ်ႈၶႄႈလီလီၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ႁူၼ်းမိူင်းတၢႆးၼႆႉ ပဵၼ်လဝ်ႈႁႂ်ႈလဝ်ႈၶႄႈလႅမ်လဝ်ႉ။ ၶဝ်လူဝ်ႇမီးပၢႆးႁူႉမေႃၵွႆး။ ပေႃးလိူင်ႉၶၼ်ၼႆႉ ၶဝ်လၢင်ႊလႅပ်ႈၵဵၼ်း လၢႆးၾုၵ်ႇသွမ်ႈ ၼိုတ်းႁၢပ်ႈပၢၼ်။ တေလၢင်ႊတိုဝ်းလႆႈပၢႆးလၢင်ႊပၢၼ်မႂ်ႇ’

ၵၢႆႈႁႃးထမ်ထႅင်ႈ ‘မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႇၼၼ်ႇ။ ပဵၼ်ၵိုဝ်။ ဝၼ်းၶိုင်ႈ လဝ်ႈၽႃႉသေၵေႃႉ ၵေႃႉ ၵမ်ႇလၢင်းပဵၼ်ႁူဝ်ပဝ်ႈၶွင်းသီးမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်မႃးႁႃႉ’။

‘ႁဝ်းၼတႉပႆႇႁတ်းမုင်ႈမွင်းႁွၼ်ႇ။ ၵိင်းႁလိတ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ ၵဵတ်းႁူဝ်ပဝ်ႈ ၾွင်းငၢမ်းယူႇ ဝႆႉၶၼ်ႉႁွလ်း တေလီ။ ႁၢမ်ႉၵိူင်ၵိူင်ႁူႈ။ ၶၼ်ႉၼတႉလူဝ်ႇၵိုဝ်ႈ။ လဝ်ႈၽႃႉႁဝ်းၶဝ် ၵေႃႉၶိုင်ႈ တင်းၵေႃႉၶိုင်ႈ မေႃသူလုၺ်ႈပိဝ်ႁၼ်။ ပေႃးပဵၼ်ႁူဝ်ပဝ်ႈတၢႆး တေၵမ်ႇမီးႁူၼ်းႁမ်ႉယၼ်ၶမ်။ တေၵမ်ႇမီးၵၢမ်းၶၢတ်ႈ ႁူမ်ႇငမ်းလႆႈၶိုဝ်ပိုၼ်ႈ’

ပေႃးၵၼ်ၼႆႉ ပဵၼ်တၢင်းႁၼ်ထိုင် လဝ်ႈၽႃႉၶဝ်ၼႆၼတႉ ပၢႆးၵုပ်ႉပိုင်ႇမိူင်းႁူမ်ႈတုမ် လိုင်ႈတၢႆးၼႆႉ လီပေႃးလွႆယူႇယဝ်ႉ။ တႃႇမူၼ်ႉၼမ်းႁူႈၼိုတ်းႁၢပ်ႈပၢၼ်ၶၼ်ႉ ၵမ်ႇပေႃးမီးၶမ်။ ဝၢႆး မႃး လင်ႇတေႁုမ်ၼၼ် ထုၵ်ႇလီၵဵတ်းလိူင်ႉၵိူဝ်ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။

တင်းၵုပ်ႇတင်းႁေႃး ဝႆႉသၢႆႉဝႆႉၶူႇလွမ်းတၢင်း။ မႁႃတေဝီသမ်ႉၶင်ႈဝႆႉၶွင်းႁၢင်ၼလႈ တႃႇၵမ်ႇဝႆႉၶွၼ်းႁူႇတၢင်းမၼ်း ၵၢႆႈႁႃးလႆႈယိပ်းႁမ်ဝႆႉၽၵ်းတူႁႃး။ လဝ်ႈၽႃႉလႆႈလူင်လၢတ်ႈ

‘ၵမ်ႇပၢၼ်သင်ႁွလ်း။ ဝႆႉၶွၼ်းလွမ်းႁႃးၼလႈ။ ၵမ်ႇမီးပၼ်ႁႃသင်။ ႁဝ်းတင်းသိင်ႈၵေႃႉ ဝႆႉၶွၼ်းႁူႇၶွၼ်းမႃးႁွလ်း’ ၼႆႉ။

ႁႃးၵေႃႈဝႆႉသၢႆႉဝႆႉၶူႇႁေႃ ၼိုၼ်ႈလႆႇမႃး။ သုင်ၶႄႇ ၵႃးလႃး။ ပေႃးဝၵ်ႈတူလုၺ်းႁၢင်ပၢင်ႇလိုဝ်း ၶၼ်ႉ။ ႁိုတ်းဝႆႉတၢင်းလင်ပုၼ်ႉ။ တီႈႁိမ်းၶၢင်ႈသၢႆႉၶူႇတၢင်းၶၼ်ႉ။ တူၼ်ႈမႆႉၶမ်ၶႄႇ ပေႃးပဵၼ် ထိုၼ်ႇဝႆႉ။ လႆႈႁၼ်လိၵ်ႈလႆႇတင်းၶမ်ၼလႈ ၶွပ်ႇလိၼ်ႁၢင်ႁၢဝ်ၶၼ်ႉ။ ပဵၼ်လႆႇလိုဝ်းသုင် လိတ်းႁိူင် ထတ်းၶၼ်ႉ။ မႁႃတေဝီလၢတ်ႈ

‘တၢင်းၶႄႈၶၼ်ႉ တေၽဵဝ်ႁိဝ်ႇလႆႇယဝ်ႉ။ ပေႃးလုၵ်ႉတီႈႁိဝ်ႇလႆႇတူလုၺ်း တေလႆႈ ႁၼ်ၵေႃႁူဝ်း။ တေလႆႈၽဵဝ်ၵိူၼ်းၼိူၼ်းၼႆႉ လူမ်းတေႉတေႉ။ လႆႈၽၢတ်ႇမႃးတင်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် ၵိူင်ယဝ်ႉၶႄႇ’

ထိုင်မႃးတီႈသိၼ်ႈတၢင်းႁိဝ်ႇလႆႇ။ လူမ်းၽတ်ႉမႃးတီႈႁိဝ်ႇလႆႇႁမ်းၶိုင်ႈၼလႈ လူမ်းႁတ်း လၢင်ႈၵေႃႈ လၵ်ႉၶဝ်ႈမႃးၶွင်းႁႃး။ ပၼ်လူမ်းႁတ်းလၢင်ႈၶိူဝ်လိၵ်းလႆႇယဝ်ႉ။ ၶမ်ႉသၼ်ႇၼႆႉ မူပ်ႇ ဝႆႉ တီႈတၢင်းၶႄႈၵၢႆႈႁႃးၶဝ်။ ႁႃးၽၢင်ယိမ်ႈၶွင်းမိူင်း ၵၼ်ၼႆႉႁၢင်းလီသေပိူၼ်ႈ။ မီးထုင်ႉၵွၼ်ႇ တီႈၶိုင်ႈ။ တၢင်းႁဵမ်ႈမွၵ်ႈသိပ်းလၵ်းၶၼ်ႉ မီးႁၢဝ်းလႆႇၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ၽၢၵ်ႇသုတ်းႁၢဝ်းလႆႇၶၼ်ႉ မီးဝိင်း ၶမ်ႉသၼ်ႇ။ တီႈႁူဝ်ႁွင်းၵၼ်ၶိုင်ႈ မီးႁေႃၶမ်ႉသၼ်ႇ။ လွမ်းသၼ်လႆႇလိူဝ်းၶၼ်ႉ။ မီးဝၢၼ်ႈတင်း ၶမ်။ ၶွင်းႁၢင်လႆႇပိၼ်ဝိင်းဝႆႉၼလႈ မိူၼ်လႆႇလူင်လိူဝ်းၶၼ်ႉ။ ပိၼ်ၵိူဝ်ႁူႇ မူတ်းမူတ်း။ ၶမ်ႉသၼ်ႇၼႆႉ ငၢႆးႁၼ်တင်းသွင်းလူင်လႃးမႃးလၢဝ်းၽၢင်(တိပိတ်ႉ)ၶဝ်။ တၢင်းတိတ်ႇယိၼ် ႁူမ်ႇငမ်းဝႆႉၶိုဝ်ထုင်ႉ ၼႆႉ။

တီႈၶဝ်ႈဝိင်းၶၼ်ႉ မီးၶၢင်းယိင်းၵွၼ်ႇတင်းၽုင် ပွႆးႁပ်ႉတွၼ်ႈၵၢႆႈႁႃးၶဝ်။ ၶဝ်ႁူမ်ႈ ႁူဝ်ၶွပ်ႇယိၼ်ႈႁေႃႇမွၵ်ႇတီႈလဝ်ႈၽႃႉ။ လၢႆးၶဝ်ၶုင်ႈဝႆႉၼႆႉ ၵၢႆႈႁႃးၵမ်ႇပႆႇယၢမ်ႈႁၼ်တီႈလူၺ်ႉ။ တီႈ

တေႉ ႁူၼ်းလိူဝ်းယူႇသဝ်းတီႈထုင်ႉၶမ်ႉသၼ်ႇၼႆႉ ၵမ်ႇလွင်ႈလၢဝ်းတၢႆး။ တၢမ်တူဝ်လဝ်ႈၽႃႉလွႆလူင် ၵေႃႈ ၵမ်ႇလွင်ႈလၢဝ်းတၢႆး။ ၶဝ်ပိၼ်ႁူၼ်းလႂ်။ မိူဝ်ႈၵႃႇမိူင်းလူင်ၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ် ဝၢၼ်ႈႁူၼ်းလႂ် ဝၢၼ်ႈၶိုင်ႈ။ မုၼ်လဝ်ႈၽိူလ်ငၢႆႈပုတ်ႉထသႃသၶေႃၶဝ် ႁူလ်းလၼ်ပိၼ်လၢဝ်းပုတ်ထမႃး။ တေႃႈ လိဝ် မုၼ်လဝ်ႈၶဝ်လူင်လိုမ်းၶဝ်ဝႆႉ။ ႁူၼ်းလွႆၶဝ်ၼႆႉသိုဝ်ႈသႂ်ႈ။ ၵမ်ႇမီးလွၵ်းလိင်ႉၵုပၢႆးသင်။ တူဝ် ၼိူင်ႇၶမ်ႉႁတ်းႁၢၼ်။ ၵႂၢႆႈႁႃးၵမ်ႇၼွႆႈလၢတ်ႈ ၶဝ်ပိၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ်တင်းလၢဝ်းတၢႆးၵၼ်ႉႁိူဝ်။ ၶဝ်ၵေႃႈ ၶုင်ႈငၢႆးမိူၼ်တၢႆး။ ႁူလ်းၵႃႈ မိူၼ်ႁၢင်ႊၶဝ် လိပ်ႈလုၵ်ႉတီႈၵမ်ႇၽႃႇတၢင်ႇၵၢၼ်မႃး။

ၶဝ်ႁူမ်ႈၵၼ် မႃးႁပ်ႉလဝ်ႈၽႃႉသေတႃႉၵေႃႈ လၢႆးၶုင်ႈၶဝ်ပိၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ်ၵိတ်းၵိတ်း။ မၢင်လိူဝ်းပႃးၼိမ်းႁူဝ်။ မၢင်လိူဝ်းသမ်ႉ မိူၼ်မၢၵ်ႇႁူဝ်ၶၼ်ႉ။ တီႈပပ်ႉၼႆႉ တေလႆႈ လၢတ်ႈငၢၼ် လွင်ႈတီႈမိူင်းတၢႆး မီးလၢဝ်းၼိူဝ်းတင်းၶမ်ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။ လၢဝ်းၼိူဝ်းၸိုၼ်းမိူင်းတၢင်ႇၵၼ် ႁူၼ်းပႆႇ ႁူႉၵေႃႈ တိုၵ်ႉမီးထိုင်ႈႁွၼ်ႇ။ ပေႃးတေလၢတ်ႈၼိူဝ်းၶဝ် တေလႆႈတိမ်ႈထိုင်ႈပပ်ႉၶိုင်ႈ ၶေႃၶေႃ။ ထၢင်ႇငတ်ႉ ၶဝ်ၵေႃႈတေပိၼ်တၢႆးမႃး ၶင်ႇလၢဝ်းသၵွတ်း[164] ၶဝ် ပိၼ်လၢဝ်းၵိင်းၵလိတ်ႈမႃး ၶၼ်ႉ။ လွင်ႈၶုင်ႈတၢင်းမႆၶဝ်၊ ၽေႇသႃႇၸၢမ်းလၢတ်ႈၶဝ် လၢင်းလိၵ်ႈလၢႆး လၢင်းယိၼ်းႁၢႆႇၸူႇ။ ႁူလ်းၵႃႈ ၶဝ်ၽိဝ်မႃး တီႈပၢၵ်ႇၶႄႈၵႂၢႆႈႁႃး ႁတ်းႁတ်းႁၢၼ်ႁၢၼ်။ ၼူဝ်းၶုင်ႈၶဝ်ႁိူဝ်ႈမၢပ်ႈ ဝႆႉ တွၵ်ႈလိတ်ႇ။ မိူၼ်မွၵ်ႇလိူင်းၵွၼ်ႇ ၵီးဝႆႉၶွင်ႈၵၢင်ပႃႇယူဝ်ႈၵဵဝ်ႉပၢႆး[165]ၶၼ်ႉ။

ၵႂၢႆႈႁႃးၶဝ် ၽိဝ်ၵူႇတီႈႁေႃ။ ပိၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ်ဝႆႉတင်းႁေႃ လိူဝ်းယၢမ်ႈလႆႈႁၼ်မႃးၶၼ်ႉ။ ၵႄႇၵိတ်းဝႆႉ ၵမ်ႇပႆႇၸိူင်။ မိူၼ်ၵၢဝ်မိပ်ႇယၢင်ႇႁၢင်ႈႁေႃတၢႆး မႃးၼူၼ်းလေႃးဝႆႉတီႈၸိူၼ်းၼိူတ်းၵပ်ႈ လၢင်ၶိုင်ႈ။ ႁေႃၶႆႉယၢဝ်းသေ မီးလၼ်ႉၶိုင်ႈႁွလ်း။ ပလၢင်ႇငတ်ႉ မီးတီႈၶွင်ႈႁွင်ႈပျူႉသၢတ်ႈ။ ပိၵ်ႇမၼ်းသွင်ပႃႈငတ်ႉ မီးႁွင်ႈၶွၼ်း၊ ႁွင်ႈပပ်ႉ၊ ႁွင်ႈၼွၵ်ႇ၊ ႁွင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈၶဝ်။ တိတ်းတင်ႈၽိူဝ်ႈ ၽႃႉဝႆႉ။ မီးႁွင်ႈၵၢပ်ႇၶမ်ႉ ၵၢၼ်ၵိင်းၵလိတ်ႈၶဝ်လွႆႉတိုဝ်းၶၼ်ႉသေ ၼိူင်ႈယိပ်းတၢင်းတိုဝ်း တၢင်ႇၵၢၼ်ၵေႃႈမီးဝႆႉ။ ၵႂၢင်ႈတီႈၵႂလွၵ်ႉတၢၼ်ႇၼႆႉၵေႃႈ လႆႈၵပ်းလွတ်ႇၶမ်ႉ၊ လွတ်ႇၽိူဝ်ႈၽိဝ်မႃး လႆႈ။ ၶမ်ႉသၼ်ႇၼႆႉ ၵႂတင်းသိၼ်ႈတၢင်းလိင်ၽိူဝ်ႈ ၵၢၼ်လမ်သေပူၼ်ႈ လိတ်းသိပ်းလၵ်း။ ၵႂ တင်းလၼ်းတၼ်းလိတ်းၵိင်လၵ်း။ၶူဝ်းႁၢင်ႈႁေႃမီးဝႆႉလွတ်ႇၶမ်ႉၼိတ်းၵပ်ႈသေတႃႉ ႁၢင်းၽၢင်ႁၢင်ႈ ႁေႃမူိင်းဝၼ်းၵႂၵ်ႇငတ်ႉ ပႆႇႁၢႆလၢႆ။ ႁူလ်းၵႃႈ ႁေႃလဝ်ႈၽႃႉလွႆလူင်ၼႆႉ မီးတီႈလိင်ႇႁွင်ႇဝၼ်း ၵႂၵ်ႇသေတႃႉ ႁၢင်းၽၢင်ႁၢင်ႈႁေႃမူိင်းဝၼ်းၵႂၵ်ႇၼႆႉ ၵမ်ႇပေႃးလႆႈႁၼ်။ တီႈလဝ်ႈၽႃႉမီးမေး ၵေႃႉလိဝ်။ လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၶဝ်လိၼ်ႈမႃးလူးတီႈငမ်ႈၶဝ်။ မီးႁူၼ်းတူလ်းလူလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇ၊ တၢင်းလိၼ်ႈ လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇ။ မီးမႃၵႂၼ်ႇတင်းၶမ်။ လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၵေႃႉၶိုင်ႈႁိူဝ်ႈ။ တၢင်းၶွၵ်ႈငတ်ႉ မီးၽိူၼ် ၶမ်ၶိင်ႈ ၵိၼ်းတူဝ်ႈတၼ်းပွႆႉၵႂၢႆႈႁႃးၶဝ်ဝႆႉ။ ၶႃႉယိၼ်းလူး ၽိူင်ႈငေႈၵိင်းၵလိတ်ႈဝႆႉငလႈ လၢၵ်ႇလၢႆး။ ႁူလ်းၵႃႈ မႁႃတေဝီသမ်ႉပိၼ် လုၵ်ႈၼိူင်ႈ ၵိင်းၵလိတ်ႈဝႆႉ။

ၵဝ်မူႇၶဝ်ႈၵၢင်ဝၼ်းႁပ်ႉတွၼ်ႈၵႂၢႆႈႁႃးသေ ၶပ်ႉၼိူင်ဝႆႉတႃႇၵိၼ်ၶမ်ႉၶိုင်ႈ မိူဝ်ႈတၢမ်း ၶမ်ႈႁူၵ်းမူင်း။ ၶိုင်ႈၶၢဝ်းၶၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးၵၢၼ်သင်ငလႈ လဝ်ႈၽႃႉၵႂၼ်ၵႂၢႆႈႁႃးၸူႇတၢင်းၽြႃး ၵၢၼ်မီးတီႈၽေႃၵ်ႇပုၼ်ႉသၼ်လွႆ ၵႂသိပ်းသွင်လၵ်းၶၼ်ႉ။ ၵႂၢင်ႈတီႈၽြႃးၶၼ်ႉ ပိၼ်ၵွင်ႈတီႈယိင်ႈ ယွႆႇၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။ ၶိုင်ႈဝၢင်းၽြႃး မီးတူၼ်ႈၶိင်ႈၵဝ်ႉငဝ်ႈတူၼ်ႈၶိုင်ႈ။ တူၼ်ႈၶိင်ႈတင်းသိင်ႈ လုၵ်ႉ

[164] Scottish
[165] Alppine

တီႈၼၼ်းတူၼ်ႈၶႄႇသေ ငၼေႈတိူၼ်းလွတ်ႇၶိူဝ်လွႆလူင်မႃး။ မိူဝ်ႈလႆႈၵွၵ်ႇငလ,ၶႄႇ လႆႈႁူ.တူၼ်ႈ လွႆလီလဝ်ႈၼႃ.။ ပေႃးႁူၼ်းပွႆ.ၼၵ်းတူတၵ်ႇ.ယမ်မၼ်းလိူင် မၼ်းၵေႃႈ ပုတ်းမၢၵ်ႇ,ႁူဝ်ငၶၼိုၼ်း။ ၵမ်,ၶၶၼ် ႁူၼ်းၵေႃ.ၶွႆးၼုင်ႁူၼ်း ႁူမ်ႈႁူဝ်ပၼ်တၢင်းၶပ်ႉ.ယမ်မၼ်းၵေႃႈ မၼ်းပုတ်းမၢၵ်ႇ,ႁူဝ်ငၶ ၼိုၼ်း။ ပေႃးၼဵဝ်ၶွၵ်ႈဝိင်း ၼွႆႁၼ်ၵႃးမၼ်းၵေႃႈ ၶင်ႈၶုပ်ႉ.ၶဝ်,ႁွမ်းမိုဝ်းဝႆႈမၼ်း။ လိူဝ်းၵမ်,ဝႆႈ ၵေႃႈ မၼ်းၵမ်,လၢတ်ႈသင်။ ႁူၼ်းၵႃ.ပူဝ်းတၢင်, ၶဝ်ၵိုတ်းတၢင်းပႃႈၶႄႈၵႃးမၼ်းၵေႃႈ ၵမ်, လၢတ်ႈသင် ၵမ်,ၵဝ်လိူင်ႈသင်။ ႁူၼ်းလိူဝ်းလႆႈႁၼ် မိူဝ်ႈၵႃးၵိုတ်းၶၶၼ်.ၵေႃႈ မၼ်းလၢတ်ႈ ၶၢမ်းႁူၼ်းလွႆသေတူင်.တၵ်ႇ.။ ၼွႆႁၼ်မၼ်းၵေႃႈ ႁူမ်ႈႁူဝ်ၶပ်ႉ.ယမ်ယဝ်. လင်,လၢတ်ႈတေႃ,မၼ်း။ မၼ်းလၢတ်ႈတေႃ, ပိူၼ်ႈၶၶၼ်. မိူၼ်ႁူၼ်းလူင်ၵႂၢႆးရိတ်းၵေႃ.ၶိူင်ႈ လၢတ်ႈတေႃ,ႁဵင်းငၢၼ်းမၼ်း ၶၶၼ်.။

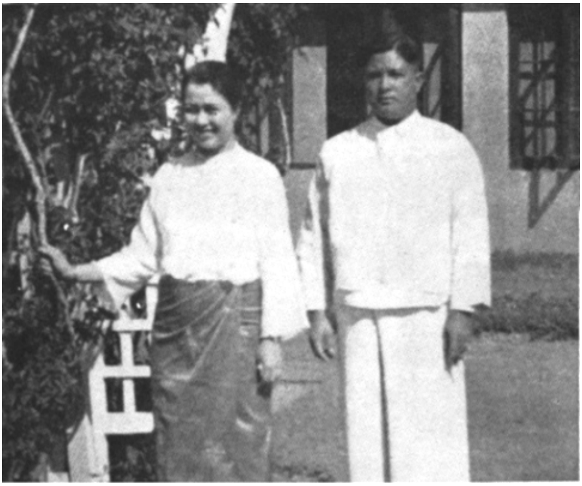

လဝ်ႈၼႃ.ငလႈမႁႃတေဝီ မိူင်းလွႆလူင်

တီႈပၢၼ်းတၢပ်ႈလွႆ မီးထၢတ်ႈတင်းၶမ်။ ပေႃးလုၵ်ႇ.တီႈၶၶၼ်.တူလုၺ်း လႆႈႁၼ်ၼၢင် ယိမ်ႈလီလီတင်းၶမ်။ တၢင်းတွႆႈၶၶၼ်. မီးထုင်.ၶမ်.သၼ်,။ လုၵ်ႇ.ၵၢင်ပၢင်,ၵွၼ်, ၵၢၼ်လွႆလူင် ၶေႃ.ယူ,ၶၶၼ်. တူလုၺ်းၶူ,တၢင်းၵွၵ်ႇ,လိူင် တေလႆႈႁၼ်ထုင်.ပိင်းသိၼ်ဝီ။ ၵမ်,ႁိူင် ၵႂႃႈႁႃး တေလႆႈၶူ,တၢင်းၶၶၼ်.။ တႃ,တေၼဵဝ်သိၼ်ဝီတေလႆႈပႆၶၢဝ်းတၢင်းငွၵ်းငွၵ်းႁူတ်.ႁူတ်. မွၵ်ႈပၢၵ်, ႁႃႈသိပ်းလၵ်းၶၶၼ်.။ ၶွႆးဝၢင်းၶၶၼ်. မီးသႃလႃး၊ ထၢတ်ႈတင်းၶမ်။ ႁူၼ်,ႁၢင်းပုတ်ထလဝ်ႈ သူ,ၶိူင်ႈ လၢမ်,ပူလုၺ်ႈဝႆ.တွႆႈလိတ်, ၵမ်,မီးၵၢၼ်မုင်းသင်။ မီးႁိူင်,လူင်ၶၵ်းပႃးဝႆ. ႁၢင်း ၶုၼ်ၵိၼ်း၊ ၶုၼ်ၼီ၊ ၶၢင်းၼီၶဝ်။ ၶူ,တူလုၺ်းတူၼ်ႈၶိင်ႈလူင်။ သုင်မွၵ်ႈသၢဝ်းထတ်း။ ၶွႆးတၼ်ႈ မုင်းၵၢၼ်ၶိူင်ႈ လႆႈႁၼ်ႁူၼ်,ႁၢင်း လဝ်ႈၼႃ.လူင်ၵေႃ.ၶိူင်ႈ မိင်,ပၼ်လိူဝ်.ၼၼ်းၶိင်ႈ တီႈႁူၼ်း ဝၢၼ်ႈႁူၼ်းမိူင်းၶဝ်။

ၸဝ်ႈၾႃႉႁွင်ႉ ‘မႃးတူၺ်း ၶူၵ်ႉယုင်းၽိူၵ်ႈႁဝ်းၵွၼ်ႇငလႈ’။

ၶူၵ်ႉယုင်းၽိူၵ်ႈၶၼ်ႉၶေႃၶဵင်းလႆႈႁၼ်တေႉ။ ႁူၺ်းၵၢႆႈ ၶွင်းၶွၵ်ႈၶင်ၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ၶူၵ်ႉယုင်းၽိူၵ်ႈသွင်တူဝ်။ လီပ်ႈႁူၼ်းမၢင်လိူဝ်း ၶပေႃႉထိုဝ်မိူၼ်ၵၢၽိူၵ်ႈ ၶွင်ၸဝ်ႈၾႃႉယွင်ႁူၺ်း။ လွမ်မႆႈလွႆ ႁူဝ်ႁူၼ်းၶဝ်ၵွႆႈတၢင်းၵိၼ် ၶူၵ်ႉယုင်းလိူဝ်းၶၼ်ႉ လူၼ်ႉလိူဝ်ပူၼ်ႉတီႈ။

ပၢႆးလိူင်ႉၶမ်ႉၶိူင်ႈ ၶွင်းဝၢင်းၿႄး။ လီပ်ႈၸဝ်ႈၾႃႉၶႆႈလွႆလႆႈသေ လွႆႉၶပ်ႉၼိုင်ၵမ်းလိူဝ်။ ဝၢႆးၶၼ်ႉ ပွၵ်ႈမႃးၶမ်ႉသၼ်ႇၼိုၼ်း။ မိူဝ်ႈၶဝ်ႈမိူင်း ပေႃးလပ်းသိင်ႇယဝ်ႉ။ သိၼ်ႈတၢင်းၵေႃႈ ၵၢၼ်ငွၵ်းၵၢၼ်ႁူတ်ႉၶမ်။ လႆႈႁၼ်ၵျၢၼ်ႉငၶႇတင်းၶမ်။ တၢင်းၶိူဝ်ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ်မီးၵျေႃ။ လႆႈႁၼ်ဝဝ်း ဝဝ်းၵွၼ်ႇႁွၺ်း။ လူမ်းယိၼ်ၽတ်ႉမႃးလၢႆးၶိုင်ႈ။ ပေႃးၽဵဝ်ၶွင်းၵျေႃ လႆႈလိၼ်ႈၵျူႇလူး ၵိမ်းၽီး ၽိုၼ်းၵမ်းလိူဝ် လင်ႇယူႇသၢႇၵျူႇ။

႗႘

ဝၢၵ်ႈႁၢၼ်မၼ်ႈငဝ်းလၢႆးၵၢၼ်မိူင်းလုမ်ႈၽႃႉ

လဝ်ႈၽႃႉပၼ်ဢၢႆႈႁႃး ယူႇတီႈႁွင်ႈလူင် ဢၼ်လပ်းၵၼ် တင်းႁွင်ႈပပ်ႉၼၼ်ႉ။ ပႃးႁွင်ႈလိဝ်ႈ၊ ႁွင်ႈၼွၼ်း၊ ႁွင်ႈဢၢပ်ႇၼမ်ႉ။ ၶဝ်ႈၶမ်ႈပဵၼ်တၢင်းၵိၼ်ဢိင်းၵလိတ်ႈ။ ၵိၼ်လွမ်းၵၼ် တင်းလဝ်ႈ ၽႃႉငလႈမၢၵ်ႈတေလီ။ ဝၢႆးၼၼ်ႉ ၸူႇၼင်ႈႁိမ်းၽိူးၽႂ်း ၼႂ်းႁွင်ႈၼၵ်ႉသေဢၢပ်ႇၵၼ်။ လဝ်ႈၽႃႉၼႆး ငၼ လွင်ႈလၢဝ်းႁူၼ်း လိူဝ်းယူႇၼင်းလိၼ်လိၼ်မိူင်းမၼ်းလဝ်ႈ။ တီႈပွတ်းၼၼ်ႉ ၼွၵ်ႈသေႁူၼ်းလွႆ မီးထိင်ႈၶၢင်၊ လီႈသေႃးၶဝ်ယူႇသဝ်းလွမ်း။ ဢၢႆႈႁႃးပၼ် တၢင်းဝူၼ်ႉလွႆႈ ႁူႈႁွမ်တွမ် ၼူဝ်းၶုင်ႈ တၢင်းမႂ်း၊ ၼိူင်ႈၼူဝ်းလုႉတိုဝ်း၊ ၼူဝ်းသီႇလပႃႇ ၼွင်လၢဝ်းႁူၼ်း လိူဝ်းယူႇၼိူင်းမိူင်းၼႆႉ။ သႂ်ႇဝႆႉၼိူင်းပီႇ တူဝ်ႇလူင်သေ တမ်းဝႆႉ ၼင်ႈႁွင်ႈပလၢင်ႇႁူင်းသိင်မၼ်းၼၼ်ႉ။ ဢဝ်လၢႆးၼႆႉသေ လၢင်းၶေႇတင်ႈ ႁူင်းငၼလၢဝ်းႁူၼ်းလႆႈလင်ၼိုင်ႈ။ ပေႃးသိၼ်ႈတၢင်းၵပ်းသိုပ်ႇလီမႃး ၼူဝ်းသီႇလပႃႇ ၼွင်လၢဝ်းႁူၼ်း ၼင်ႈမိူင်းလွႆလူင်ၶဝ် ဢမ်ႇလၢင်းမၼ်ႈႁိမ်းယိုၼ်းယၢဝ်းလႆႈ။ လၢင်းၵႂၢမ်းၵွၵ်ႇမိူင်းၸူႇ။ မၼ်းၶေႈ သူၼ်လိူဝ် တၢင်းဝူၼ်ႉလွႆႈ ဢၢႆႈႁႃးပၼ်ၼၼ်ႉ။ မၼ်းတွၼ်ႈပၼ် မေႈယႃႈငိုၼ်းႁူၼ်းလွႆဢၼ် ၼိုင်ႈ။ ၼၵ်းဝႆႉႁၢင်ႊသၢင်ႇႁူၼ်းလွႆ ဢၼ်လၢင်းႁူႉပွင်ႇယၢပ်ႇၼၼ်ႉ။ ပိၼ်ၼမ်ႉမိူဝ်း ႁၢင်းၽႄၢင် ပုတ်ထသၢသၼေ တင်းၽိုင်ႈငေႈငၶ၊ လေႃးငလးၵၼ်ဝႆႉ။

ထိင်ႈၼင်ႈၽုၵ်ႈ ႁူဝ်ၼင်ႈလဝ်ႉႁႃႈမူင်းၼၼ်ႉ မၢယုလ်းၵွၼ်ႇပိူလ်ႈၵျၼ်း[166]သႂ်တူဝ် ဝိၼ် ၼိၼ်ႈမႃးၼိူဝ်ႁူႇဢၢႆႈႁႃး။ ပဵၼ်ႁူၼ်းႁၵ်ႉမၢသေတႃႇ ၵူပ်ႈဢွၵ်ႇပိုတ်ႈႁေ သိုပ်ႇၼွၼ်းထိုင်ႁူၵ်းမူင်း။ မိူဝ်ႈႁူၵ်းမူင်းၼၼ်ႉ လုၵ်ႉလၢင်ႈၶေႇၼိုင်ႈ ၶဝ်ႈမႃးႁေ တမ်းပၼ်ၶႄႇၼုဝ်ႈသႂ်လုၵ်ႈ၊ ၼမ်ႉၼၢင်ႈ တင်း ၶဝ်ႈမုၼ်းႁၢင်းၽိူဝ်း တီႈႁိမ်းႁူႇဢၢႆႈႁႃး။ မိူဝ်ႈလိတ်းမူင်းၼၼ်ႉ ထၢၼူတ်ႇႁိၼ်းၼူဝ်းယဝ်ႉ ဢွၵ်ႇမႃးၼိူဝ်လၢၼ်းသေ ပႂ်ႉလဝ်ႈၽႃႉလွႆလူင်။ လဝ်ႈၽႃႉၼင်ႈၼင်ႈႁွင်ႈပပ်ႉသေ တိမ်ႈလိၵ်ႈၽိုၼ် ၼိုင်ႈ။ မိူဝ်ႈလမ်တိမ်ႈယဝ်ႉၼၼ်ႉ ဢၢႆႈႁႃးလုၵ်ႉၼိူဝ်လၢၼ်းႁေ မုင်ႈတူလ်းထုင်ႉၼမ်ႉသၼ်ႇ။ တႃ ဝၼ်းပဵၼ်ၼိၼ်ႈမႃး ၼိူဝ်သၼ်လွႆ။ ဢမ်ႇမီးၼေႃးသင်။ ႁွပ်ႈဢၢႆႈႁႃးၽဵဝ်ဝႆႉ။ တၢင်းၼိူဝ်ၼေႃးဝႆႉၼေႃႇ။ လုမ်းၶေႃႈသူတ်ႇသႂ်ၵတ်းယိၼ်။ လႆႈထၢင်ႇ ယူဝ်ၽဵဝ်ဝႆႉ ၼိူဝ်သၼ်လွႆဢႅပ်း[167]။ လႆႈငိၼ်းသိင်ႁူၼ်း၊ လုၵ်ႉတၢင်းႁႆၼၼ်ႉ မီးသိင်ႁိင်ႇဝူဝ်းမေႃးမႃး။

---

[166] Peking, Beijing
[167] Alps

လဝ်ႈၽႄႉလွႆလူင် ယိပ်းလိၵ်ႈၽိုၼ်ၶိုင်ႈသေၵွၵ်ႇမႃး။ လိၵ်ႈၶၼ်ႉ ပဵၼ်တႃႇၽႄႃး ၵႃးထီး။ ပွင်ႇၶၢဝ်ႇဝႆႉ လွင်ႈဝႃႈ မၼ်းလဝ်ႈတေသူင်ႇပၼ် ၼုၵ်းသီႇလပႃႇႁူၼ်းလွႆၵမ်ႈၽွင်ႈ တႃႇ ပႆးၸၼ တီႈဝဵင်းၵလဵတ်ႉသၵူဝ်း[168]ၶၼ်ႉ။ လၢတ်ႈၵႂၢမ်းၶွပ်ႈၸႂ်ထိုင်မၼ်းသေ ၵႂႃႈႁႃးဝၼ်ၶဝ်ႈၶွင်း ၵႃး။ မိူဝ်ႈပဵတ်ႇမူင်း ၵႃးၵႂႃႈႁႃးၶီႇၶၼ်ႉထိုင်ၵိဝ်ႇလွႆ။ လူမ်းပဝ်ႇမႃးၵိူင်းၵိူင်း။ လူင်းမႃးတၢင်း တွႆႈလွႆ။ လႆႈႁၼ်ထုင်ႉၵၢင်ပၢင်ႇ ၵၼ်မိူဝ်ႈဝႃးၵႂႃႈႁႃးၶဝ် ၶိုၼ်ႈမႃးၶၼ်ႉ။ ၵျႃႈလွမ်းတၢင်းၽွႆး ၶိုင်ႈလူဝ်ႊမူင်း သိပ်းလဵတ်းလၵ်း ၶူဝ်တၢင်းငွၵ်းငွၵ်းႁူတ်ႉႁူတ်ႉၸလႈ မိူဝ်ႈသိပ်းမူင်းထိုင်မိူင်းငေႃႉ။ ပေႃးသိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း တၢင်းၶႄႈၵေႈထုင်ႉၵၢင်ပၢင်ႇ တိူဝ်းၵိပ်ႉမႃးတိၵ်းတိၵ်း။ ႁိမ်းၶၢင်ႈတၢင်း ၵေႈ မီးပၢၼ်းတၢပ်ႈလွႆသုင်သုင်။ သိၼ်ႈတၢင်းၵေႈၵိပ်ႉသေ ၵႃးသွင်လမ်း လႃႈလီၸဝ်ႈၵၼ် လႆႈႁွလ်း။ လႆႈႁၼ် တၢင်းငွၵ်းႁိမ်းၶၢင်ႈလွႆတင်းၶမ်။ တေလႆႈဝႃႈ ၵၢမ်ႇလီႁွလ်းယဝ်ႉ။ တၢင်းတွႆႈ မွၵ်ႈသီႇၵိူင်ထတ်းၶၼ်ႉ မီးၶမ်ႉသိၼ်ႈၶိုင်ႈလႆဝႆႉ ပူၵ်ႇၶမ်ႉပေႃးသိမ်းၽိူၵ်ႇၵၼ်ဝႆႉ။ တီႈငွၵ်း ၶၼ်ႉ တေႃႇၶႄႈၵၼ်တင်းၵႃး တၢင်ႇႁူၼ်းလမ်းၶိုင်ႈ။ ၵၢမ်ႇလီသေၸဝ်ႈလႆႈ။ ၵႃးသွင်လမ်း ႁွလ်း ယၢၼ်ၵၢင်ႇၵၼ်ၵိတ်းၶိုင်ႈ။ ၵႃးၶူႇၶူႇမႃးမႃး ၵမ်ႇမီးၶမ်။ ၵေႃႉၵျႃႈၵႃးၵေႈ သွၼ်ႇၵမ်ႇမီး ၵႃးၶႆသေ ၵမ်ႇၽၢင်ႉတီႈငွၵ်း။ ထိင်ႈတီႈငွၵ်းၵၼ်ၶိုင်ႈ ၽေႇလၢႆးလူဝ်ႈ တင်းၵႃးလမ်းၶိုင်ႈ။ တူဝ်ၵႂႃႈႁႃးလူမ်ႉတူၵ်းၶူဝ် လဝ်ႈၵႃးၶူႇ။

ၸၶႇမႃႉလီႈၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶွင်းဝၢၼ်ႈႁူၼ်းလွႆ ႁိမ်းၶမ်ႉသၼ်ႇ

ၽိူဝ်ႇႁူႉတူဝ်ၶိုၼ်း လွၼ်ႇလဵၼ်ႇတူလ်း ၵႃးၵႂႃႈႁႃးၶဝ် ၽေႇလူဝ်ႈၵႃး ၵၼ်ပႃးၶေႃင်း ယိင်း ႁူၼ်းလွႆမွၵ်ႈသိပ်းၵေႃႉပႃႇၶၼ်ႉ။ လႆႈငိၼ်းသိင်ၶဝ်ပၢဝ်ႇလူတ်းလူတ်း။ လူင်းၵႃးၵျႄ လိပ်ႈ

[168] Glasgow

ၵိၼ်းတူလုၺ်းသၢႆငၢႆမၼ်း။ ၽႄႈလူဝ်ႈၽၢႆႈၶူဝ် တၢင်းလင်ၵႃးၵၢႆႇႁႃးၶဝ်။ မၢၵ်ႈလေႃႉၽၢႆႈသၢႆႉလမ် တူၵ်းႁူလုၺ်ႈ ၶွလုၺ်းၵိတ်းထႅင်ႈမွၵ်ႇႁူၵ်းမႆႈ။ ၵႃးတၢင်ႈႁူၼ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႈပိၼ်သင်။ မၢၵ်ႈလေႃႉတၢင်း လင်ၵႃးၵၢႆႇႁႃးၶဝ် ၵမ်ႈပၼ်ႈယဝ်ႉ။ ႁူလုၺ်းၵႃႈ လႆႈၼမ်းမွၵ်ႇၶိုင်ႈလူဝ်းမူင်း လင်ႈလၢင်းသိုပ်ႈၶၢဝ်း တၢင်း။ မူဝ်ႈထိုင်ၶွၵ်ႉၼမ်း ၵၢႆႇႁႃးလူမ်းတေႃႉတေႃႉ။ ၽွၼ်းၵႃးထီးၼၼ်ႉ ၵွၵ်ႈၶူဝ်ႈယဝ်ႉ။ ၵိတ်း ဝႆႉၵမ်မၼ်းၵေႃ သင်ႈဝႆႉတၢႈႁွင်ႉၵၢႆႇႁႃးၶူဝ်ႈသီႈပေႃႉ။ ၵၢႆႇႁႃးၶဝ် တေၵိၼ်ၶဝ်ႈၵၢင်ဝၼ်း တီႈၵေႃႇ သီႈပေႃႉထႅင်ႈ။

မူဝ်ႈၵၢႆႇႁႃးၶဝ်ႈၶူဝ်ႈ ၶွင်းႁွင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈၵေႃႇသီႈပေႃႉ ပေႃးမီးၵၢင်ဝၼ်းၼိုင်ႈမူင်းယဝ်ႉ။ ႁူဝ်ႉလွမ်းတၢင်းမႃးသေတႃႉ ပေႃးလႆႈငိၼ်း မူႇၶဝ်ႈၵၢင်ဝၼ်းတူဝ်ႈတၼ်းယဝ်ႉၼႆၼလႈ တွင်ႉမႆႈမႃး ၵမ်းလီဝ်။ တီႈၽိုၼ်ၶဝ်ႈ လႆႈႁၼ် ၽွၼ်းၵႃးထီႈ၊ လဝ်ႈၽႅ၊ ၶၢင်းၵွၼ်ႈသၢမ်ၵေႃႉၼလႈ ၼၵ်ႈ သွင်ၵေႃႉ။ ပိၼ်တၢင်းၵိၼ်ၵိုင်းၵလိတ်ႈသေ ပႃးၶမ်ႉၽၵ်းသူပ်ႉ၊ ပႃ၊ ၶိူဝ်ႉဝူဝ်း တင်းၽၵ်းၼိဝ်။ ၶၢင်းၵွၼ်ႈၶဝ် ႁူႉလၵ်းၵၢႆႇႁႃးယဝ်ႉၼလႈ တူလုၺ်းလိူဝ်လိူင်ႉလူၵၢႆႇႁႃး။ ၶိုၼ်းၼူၼ်ႉၶႆႈတူဝ်ထူပ်း လဝ်ႈၽႅႉသီႈပေႃႉ။ မူဝ်ႈလႆႈၶူဝ်ႈၶိုၼ်ႈၵိၼ်း တီႈရိၵ်းပီးၶၼ်ႉသေ ၵုပ်ႈလွမ်းၵၼ်။ ဝၢႆးၶၼ်ႉ ၽိတ်ႈႁွင်ႉၵၢႆႇႁႃး ယူႇထႅင်ႈလူဝ်းၶိုင်ႈလေႃႇ၊ ပွႆးမေႃႇႁိူဝ်လမ်ၽိူဝ်ယဝ်ႉၼႆဝႃႈ။ ႁူလုၺ်းၵႃႈ လႆႈ ၵမ်ႈလီ။ မီးၶူဝ်မ်းဝႃႈ ပေႃးၵမ်ႈယၢမ်ႈၶဝ်ႈပွႆးမေႃႇႁိူဝ် မိူၼ်ၵမ်ႈယၢမ်ႈၽိူဝ်မိူင်းတၢႆးယဝ်ႉၼႆ။ မူဝ်ႈ တိုၵ်ႉၵိၼ်ၽၵ်းၶိဝ်ယူႇၶၼ်ႉ မီးႁူၼ်းသၢမ်ၵေႃႉ ၶဝ်ႈမႃးၶိုင်ႈႁွင်ႈၵၢင်ၵေႃႇ။ ၵေႃႉၼိုင်ႈ ပိၼ်ၵိုင်း ၵလိတ်ႈ။ သွင်ၵေႃႉၶၼ်ႉသမ်ႉပိၼ်ၸဝ်ႈ။ ၵၢႆႇႁႃးၶဝ် လုၵ်ႉတီႈၽိုၼ်ၶဝ်ႈၵေႃႇ ၶူဝ်ႈၶိုင်ႈႁွင်ႈၼၵ်ႈ။ လႆႈႁၼ်ၼၵ်ႈသၢမ် ၵေႃႉၶၼ်ႉၶင်ႈဝႆႉ။ သိုပ်ႈမိတ်ႈပၼ်တၢင်းၵၢႆႇႁႃး။ ႁူၼ်းၵိုင်းၵလိတ်ႈၶၼ်ႉ ပိၼ်မိတ်ႉသထူဝ်ႉၵိၵ်း ၽူႈမႆတီႈၶိုင်ႈ တီႈလုမ်းၶိဝ်လူင်ပွင်လိုင်ႈၵိုင်းၵလိတ်ႈ တၢႈမိူင်းၸၢႆး[169]။ ႁူၼ်းၸၢႆးလူဝ်းပႃးလွမ်း မၼ်းမႃးလမ်း ၽွင်းမိူင်းၽၢႆႈၶိူင်းမိူင်းၸၢႆး၊ ၽူႈမီးလၼ်ႉလူင်ၽၢႆႈၵေႃႇ သၢင်ႈ တီႈလေႃးမိူင်းယုၼ်ႈၼၢၼ်ႈ။ ယုၼ်ႈၼၢၼ်ႈပိၼ် လေႃးမိူင်းၸၢႆးၵၼ်တိတ်းလပ်းၵၼ်ဝႆႉ တၢင်းမိူင်းတႆး။ ၼုၵ်းလွႆႉလႆႈ ၶူၢမ်းဝွင်းဝိင်းၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ၵျူႇပၢၼ်ႈၶဝ် ၵိတ်ႈလွမ်ႉလူင်ၸၢႆး လိူဝ်းမီး တၢႈႁူဝ်းပွတ်းၽွင်ႈပၢင်ႈလၢႆႈ ဝၼ်းၵွၵ်ႈမိူင်းၸၢႆး။ ၶွပ်ႈၶႆႇ ၵွၼ်ၵၼ်ၶႆႈလွႆႉဝႆႉ တေလွႆႉသိၼ်ႈတၢင်း ၵၼ်လုၵ်ႉတီႈတၢႈၸုင်ႈ ၶဝ်ႈတၢင်းလင်မိူင်းၸၢႆးၶၼ်ႉ တၢႈတေႃႉၶိူင်ႈယိင်းၼူဝ်းသိုၵ်း။ ၵိၼ်း ၵၢၼ်းတၢႈသူဝ်ႈ သိၼ်ႈတၢင်းၵႃးသိၼ်ႈၶိုင်ႈ။ ၶွပ်ႈသင် ၶဝ်ၽိဝ်မႃးတီႈႁွင်ႈၼၵ်ႈ လဝ်ႈၽႅႉ သီႈပေႃႉ။ ၽွင်းမိူင်းမိူင်းၸၢႆးၵေႃႇၶိုင်ႈ ၵမ်ႈၽိဝ်တီႈမိူင်းတႆး မီးၵၢၼ်ႈႁူဝ်ပၢၵ်ႈပီးယဝ်ႉ။ ႁူလုၺ်း ၵႃႈ ၶူၢမ်းဝွင်းဝိင်း ၵၼ်ၵၢႆႇႁႃးလႆႈငိၼ်းၶၼ်ႉ တေလၢင်းလွႆႈတေႃႉယူႇ။ ၶွပ်ႈၶႆႇ ၽွင်းမိူင်း မိူင်းၸၢႆး၊ လင်ႈၽိဝ်သီႈပေႃႉမႃး။ ၸၢႆးၶဝ်ၶတ်းလွႆႉ တၢႈသူဝ်ႈသိၼ်ႈတၢင်းၽွၢႆႈၶိူင်းမိူင်းၶဝ်။ ၽွၢႆႈမိူင်း မၢၼ်း တေမီးသၢႆငၢႆလိူင်ႉႁူဝ်။

ၶဝ်ၶိူင်ႈသူဝ်ႈသိၼ်ႈတၢင်းမႂ်ႈ။ မိူင်းၸၢႆးမိူင်းမၢၼ်း လွႆႉသိၼ်ႈတၢင်းဝူဝ်းတၢင်ႈသေ ၵႃႉၶႃႈ ၵၼ်မႃးႁူင်ၶႄႈယဝ်ႉ။ ယုၼ်ႈၼၢၼ်ႈၽူႈ[170] ပိၼ်ဝိင်းလူင်လုၵ်ႈၶိုင်ႈသေ ပိၼ်ဝိင်းၵၼ်သုတ်း သိၼ်ႈတၢင်းလိူင်ၽိုၼ်း။ လုၵ်ႉတီႈၶၼ်ႉတၢင်ႈၼူဝ်းတီႈဝူဝ်းတၢင်ႈသေ မႃးလႃႈသိဝ်ႈ တေႁူင်သွင် လိူၼ်။ ပေႃးၵဝ်ၵႃးလူင်ၶူဝ်ႈ တေၵမ်ႈႁူင်ပူၼ်ႉဝူင်ႈၶိုင်ႈ။ မိူင်းၵၼ်ယွႆႈသေပိူၼ်ႈမိူင်းၶိုင်ႈ ၶတ်း

[169] Mr. Gage, First Secretary of the British Legation in China
[170] Yunnanfu

လွႆႇပိုတ်ႉၼုၺ်ႉ သီၶၼ်ႈတၢင်းၼၵ်းတူတၢင်းလင်ယူႉ။ ပေႃးတူလုၺ်းႁူၶၼ်း ၶွင်ႈႁွင်ႈၶၵ်ႉသၢမ်ၵေႃႉ လိူင်
တေလၢင်းဝၢၵ်ႈ ႁၼ်လႆႈ ငဝ်းလၢႆးၵၢၼ်မိူင်းလုမ်ႈၼၼ်ႈယူႉယဝ်ႉ။

ဢၢႆႈႁူးပူၼ်ႉမႅၼ်ႈ ၽွင်းၶၵ်ႉၶဝ်ႁုမ်ၵၼ်လပ်ႉလပ်ႉ ၶွင်ႈႁွင်ႈလပ်းၵၼ်တင်းဢၢႆႈႁူးၶဝ် ၶၼ်ႉ။ ၶေႃးဢွၼ်ႉၵေႃႉၼိုင်ႈ ယူဝ်ဢၢႆႈႁူးၶၢၼ်ႉၼႆသေ ႁွင်ႉတႃႉၶူႉတူလုၺ်းၵျေႃၵဝ်ႉ။ ပိၼ်ၶေႃးဢွၼ်ႉၵေႃႉၼိုင်ႈသိုဝ်ႈလမ်ဝႆႉ ၶွင်ႈၶပ်းၵျၢင်းၶၼ်ႉ။ မိုဝ်ႈၼႆႉၼတ ၼုင်ႈဝႆႉဢမ်ႉမိူၼ်မိုဝ်ႈဝၼ်း ၶၼ်ႉ။ ၶွင်ႈၵျုႈၵျေႃမိူင်းတႆး ဢၼ်ဢၢႆႈႁူးယၢမ်ႈၽဵဝ်ၶၼ်. ၵျေႃသီႉပေႃႉၼႆႉ ပိၼ်ဢၼ်ၵျၢင်းလီ သေပိူၼ်ႈ။ လႆႈပႆႇမွၵ်ႈႁူႈမီးၶိတ်ႉ။ ၵျေႃပၢၼ်ႉမွႆႉၼတ လႆႈယူႉၶမ်းလိပ်ႈသၢင်ႉတေႃႉ။ ၵျေႃလိူဝ်း ၵိုတ်းမိူဝ်ႈပၢၼ်လဝ်ႈၼႂ်ႈမၢၼ်းၵေႃႉလိၼ်းၶၼ်ႉ မီးၶမ်ႉၵတ်ႉ တႃႉၼုၵ်းလွႆလႆႈပၢၼ်မိူဝ်ႈသွၼ်ႉ။ ပေႃးၶဝ်ႈၶွင်ႈဝၢင်းၵျေႃသူႉ လႆႈႁၼ်လၢင်းမုင်ႈဢၢၼ်ၶိုင်ႈ။ ပိၼ်ၵႂင်ႈလႆႈႁဵုႉတိုင်ႈသိူင်ၶရိုးႁူဝ်ၶွႆ ႁူဝ်ၶမ်ႈ။ ပေႃးလႆႈၼိၼ်ႈသိၵ်ႈၼုဝ်လႆၵျေႃသူႉ ၽဵဝ်ၶွင်ႈႁွင်ႈပၢင်တုမ်လူင်ၶၼ်ႉ. မိူၼ်ၵျၢင်းဢၢႆႈႁူး ၽဵဝ်သူႉၶွင်ႈပၢၼ်မိူဝ်ႈသွၼ်ႉ မိူဝ်ႈၵိင်းၵလိတ်ႈၶဝ်ပႆႉပႃႈၶဝ်ႈၶၼ်ႉ။ လီယွင်ႈလဝ်ႈၼႂ်ႈၵေႃႉၶေႃႉ ႁၵ်ႉသႃႇမးႁုမ်းဝႆႉၵျေႃလင်ၶိုင်ႈ။ ပလၢင်ႉ၊ ၼၵ်းတူၶဝ်ႈတီႈပလၢင်ႉလိူဝ်းၶေႃႉ ပိၼ်ၶမ်ႉမိူဝ်းပၢၼ် ႁဝ်ႉသိူင်ႈသိူင်ႈ။ လႆႈႁၼ် တၢင်းယိုင်ႈယွႆႉလၢဝ်းႁူၶၼ်းၵၢၼ်ၶိုင်ႈၼလႈ လီသူၼ်လွႆလွမ်း။

မိူဝ်ႈလုၵ်းတူလုၺ်းၵျေႃၶၼ်ႉ လႆႈငိၼ်းသိူင်ႁွႆႉတိုင်ႈ။ ထၢမ်တူလုၺ်းတီႈၶေႃးဢွၼ်ႉ။

'ပိၼ်လုမ်းလၢတ်ႈသိူင်းလဝ်ႈတေႃႉလူင် ၽိုၵ်းလိၼ်ႈလိူင်းယူႉဝႆႉၵေႃႈ။ ႁဝ်းၶႃႈ ၸူႉ တူလုၺ်းၶေႃႈ'

လုမ်းလၢတ်ႈသိူင်းၶွင်လဝ်ႈၼႂ်ႈ ၵႃႈ၊ ႁွင်ႉၽိူင်း၊ လိၼ်ႈလိူင်း။ လၢင်းလိၼ်ႈၶင်ႉလိူင်း ပၢၼ်မွႆႉ၊ လိူင်းပၢၼ်ၵဝ်ႉၵေႃႈလၢင်း။ ၶေႃးယိုင်းလုၵ်ႈလုမ်းၶဝ် လႆႈထုၵ်ႉလိူၵ်ႈၵၢဝ်ႇဝႆႉ. လွမ်းၶင်ႉ ႁၢင်းၼၢင်လီငၢမ်း၊ လွႆၼဝ်ၽိူင်း ၵတ်ႉၶၵ်ၶႅင်ႉၶၼ်ႉႁွလုၺ်း။ လုၵ်ႉတီႈႁွင်ႈပၢင်တုမ်လူင်ၶၼ်ႉ. ၶဝ်ႈၸူႉ တၢင်းႁွင်ႈတၢင်းၶၢင်ႈပုၼ်ႉ။ ၶွင်ႈႁွင်ႈၵၢၼ်လႆႈ ႁၼ်ၵႂၢၼ်တၢင်းသုတ်း ၵၢမ်ႉႁၼ်သင်။ ပေႃးတူလုၺ်း ထိူင်ႈႁွင်ႈၶိုင်ႈ လႆႈႁၼ်လုမ်းလၢတ်ႈသိူင်းၶဝ် ၽိုၵ်းလိၼ်ႈလိူင်းယူႉၶၼ်ႉ။ ၶေႃးယိုင်းၵႂၢၼ်ႉၶဝ် ၶင်ႈၶိူဝ်ပိၼ်ႈ။ လိူၵ်ႉၼၽဝ်ႉလွမ်းလိူင်းမၼ်း။ ၼူႈၶမ်းလုမ်းလၢတ်ႈသိူင်းပိၼ် ၶေႃးယိုင်းၵေႃႉ ႁၢမ်ႉယွႆႉယွႆႉ ၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶင်ႈႁိမ်းႁူးလိူင်းၵျေႃ လီႉသင်ႉလွမ်းႁူးပိူင်။ မၼ်းပၵ်းဝႆႉ. မွၵ်ႉၶမ်းသီလိူင် ၼူဝ်ႈၶိုင်ႈ။ မၼ်းၼတ်းၼၶ ၸၢမ်းလိူဝ်းတေလႆႈလၢတ်ႈၶၼ်ႉ. ထိူဝ်ၶိုင်ႈတေႃႉထိူဝ်ၶိုင်ႈ။ လၢႆး ဢိၵ်ႉၵေႃႈ သွၼ်ၼၶပၼ်။ တွၼ်ႈၶဝ်ၽိုၵ်းယူႉၶၼ်ႉ. ပိၼ်တွၼ်ႈလဝ်ႈၼႂ်ႈတင်းၼူႈလၵ်ႉ. လၢတ်ႈ တေႃႉႁၼ်။ ၶေႃးယိုင်းၵႂၢၼ်ႉတၢင်ႉလိူဝ်းၼတ. ၶင်ႈဝႆႉၼူဝ်းၽိူင်းၽိူင်ႈႁွလုၺ်း။ ယိုင်းၵႂၢၼ်ႉၵေႃႉ ႁိတ်းလဝ်ႈၼႂ်ႈၶၼ်ႉၼတ. ယိပ်းလၢပ်ႉသၢမ်လိမ်သေ ၶင်ႈဝႆႉ။ ၸၢမ်းလိူဝ်းမၼ်းလၢတ်ႈၶၼ်ႉ. ၵေႃႈၶိုၵ်ႉ။ ပႃးၶေႃႈၸၢမ်းပႃလီ။ ပေႃးလၢတ်ႈယဝ်ႉၶေႃႈၶိုင်ႈ ၵဝ်ႁၼ်းလၢပ်ႉတိၼ်ႉၶိုင်ပိၼ်ႈ။ လုမ်းႁဵုႉတိုင်ႈၵေႃႈ လႆႈလွမ်းသိူင်သိူင်းပၼ်။ သၢႆလိူင်း လုၵ်ႉတီႈႁူးလိူင်းတၢင်းလၢၼ်း တီႈၶေႃး ယိုင်းလူင် ၵေႃႉပၵ်းမွၵ်ႉၶမ်းသီလိူင်ၶၼ်ႉ. ၶဝ်ႈမႃးၵိူင်းၵိူင်း။ ၶေႃးယိုင်းလူင်ၶၼ်ႉ. ပၵ်းတႃႉတူလုၺ်း ၵေႃႉၵၢမ်ႉတူလုၺ်းလိၵ်ႈၵျေႃလၢတ်ႈၸၢမ်းၶၼ်ႉ။ တၢင်ႉၵေႃႉၵေႃႈ ၵၢၼ်ႉတႃႉၵူမ်သူပ်းလႆႈ ၸၢမ်းလိူဝ်း ၶဝ်တေလႆႈ လၢတ်ႈၶၼ်ႉ. ၵွႆႈပေႃးတူဝ်ႈတၶၼ်း တႃႉႁမ်းၶဝ်။ ၶေႃးၵႂၢၼ်ႉၶၼ်ႉလၢတ်ႈ

'လုမ်းၶႆႉ တေႁႃႈၼၶတီႈပွႆးမေႃႉႁူဝ်'

ၶွႆႈႁူႉတၢၼ်းလိူင်းၶၼ်ႉ။ ၶွႆႈထၢမ်တူလုၺ်းမၼ်း။ ႁူလုၺ်းႁႃႈ ၽိူၼ်းႁႃးထီး လၢတ်ႈဝႆႉ. တေလႆႈၽိူဝ် မေႃႉပၢင်ယုင်း ၵွႆႈၶိုတ်းယၢမ်းၵိၼ်ၶမ်ႉၶိူင်ႈၶႆႉ။ ႁွပ်ႈၶႆႉ ဢၢႆႈႁူးၶဝ်ပွၵ်ႈမႃး

တၢင်းၵျေႃမွႆႉၶၼ်ႈ။ တီႈၶဝ်ႈၵျေႃၶၼ်ႈ လႆႈႁၼ်ၼၶ,သွင်ၵေႃႉတင်းၵိင်းၵလႅတ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶိ,ၵႃး ၵဝ်,ယွၵ်ႈသေၵွၵ်ႇ,ၵူၺ်ႉ။ ပႆၵူၺ်ႉ,လူးၵျေႃၽွင်ႈၽွင်ႈသေတႃႉ လႆႈႁၼ် ၸဝ်ႈၽႅႃႉတင်းၽႅႃးၵႃးထီး ယင်းပႆ,ႁုမ်ၵၼ်ယဝ်ႉ။

ၶေႃင်းၵွၼ်,ၶၼ်ႈႁိူဝ်ႉမွႆႈၵူၺ်ႉ။ မၼ်းလၢတ်ႈ

‘ပေႉၶၼ်တ်ႈလႃႉ။ ႁဝ်းပေႃးႁိူဝ်ႉလွမ်းယဝ်ႉ။ ၵမ်,လူဝ်,ၶၼ်တ်ႈတၢၼ်,ၶႅႉလူင်’

႗႘

မေႃႇပၢင်ယုင်း

ၽူႈလတ်းၵၢၼ်မေႃႇပၢင်ယုင်း ပဵၼ်မိတ်ႉသတိူဝ်ႉ ဢူဝ်ႉပိူဝ်ႉလႅၼ်ႉတိူဝ်ႉ [171]။ မၼ်းၽိတ်ႈႁွင်ႉ ၵေႃႈႁႃးၶဝ် တႃႇလိုဝ်ႈတီႈႁူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်းမၼ်း။ ႁူၼ်းမၼ်းယူႇၶၢင်ႉ ပဵၼ်လၢင်ႉၶိုင်ႈႁွၼ်းသေ တႃႉ မီးလၢၼ်းၶၢင်ႈၶၢင်ႈလူင် ပဵၼ်သဵၼ်းၵေႃႈႁႃး ၵမ်ႇပႆႇယၢမ်ႈႁၼ်ၶၢင်ႉ။ မေးမၼ်းတင်းလၢၼ် ယိင်းမၼ်း ပႆးလိင်ႉၶမ်ႉၶဵင်ႈ။ ၵုပ်ႇတွႆႈၵုပ်ႇၶူဝ်ႈၵေႃ ၽဵဝ်ၶူႇလွင်ႈၽွင်းလူင်ၼၼ်ႇ မႃးထိုင်မိူင်း တႆးၶၢင်ႉ။ ၶႃႈၵၢၼ်ၵၼ်ၼၼ်ႇၶဝ်သူၼ်လွႆၶၢင်ႉ မိတ်ႉသတိူဝ်ႉ ဢူဝ်ႉပိူဝ်ႉလႅၼ်ႉတိူဝ်ႉ ပေႃး သူၼ်လွႆမႃး လိမ်မိူဝ်ႈလွႆယဝ်ႉ။

'သဵၼ်ႈတၢင်းၵႃး ၵၼ်လုၵ်ႉတီႈယုၼ်ႈၶၢၼ်ႈၽူႈ သိုဝ်ႇဝႆႉတေႃႇလိၼ်လိၼ်မိူင်းတႆးၼႆႉ လမ်ႇလွင်ႈတေႉ။ ၶွၵ်ႈသေ တေလွႆႉသဵၼ်ႈတၢင်းၼႆႉ တႃႇသူင်ႇၼိူင်ႈယိပ်းၶူဝ်းသိုၵ်းတႃႇမိူင်းၼၼ်ႇ ၶၢင်ႉ တၢင်းလွႆႉလႆႈ မီးထိင်ႈတင်းၶမ်။ ပေႃးၵျူႇပၢၼ်ႇယိုတ်းၵဝ်ပၢၵ်ႇၶမ်ႉၼမႈယၢင်လိုဝ်ႇၵေႃႈ သဵၼ်ႈတၢင်းလိူဝ်းမီးၽဝ်ႇၼႆႉ တေလမ်ႇလွင်ႈမႃး။ တေလႆႈၼမးႁဵုႈသဵၼ်ႈတၢင်းလီ။ တေလႆႈသိုဝ်ႇ ႁဵတ်းမွႆႇမွႆႇ။ သဵၼ်ႈတၢင်းၵႃႉၶႂ်မိူင်းၼၼ်ႇပွတ်းဝၼ်းတူၵ်းၶၢင်ႉ လွႆႉလွမ်းၶမ်ႉယၢင်လိုဝ်ႇသေ သူင်ႇ တၢင်းပွတ်းဝၼ်းဢွၵ်ႇ။ တေႃႈလိဝ် တေလႆႈၶၢမ်ႈမိူင်းတႆးသေ လူင်းတႃႈႁုင်ႈ။ လုၵ်ႉတီႈၶၢင်ႉ တေသူင်ႇထိုင်မိူင်းဝၼ်း တူၵ်းယူးႁူပ်ႉၶဝ်။ တီႈလေႉမိူင်းယုၼ်ႈၶၢၼ်ႈၼလႈသိုဝ်ႈၵျၢၼ်း မီးႁူဝ်ႁူၼ်း ၵဝ်ႈသိပ်းလၢၼ်ႉ။ တီႈမိူင်းမၢၼ်ႉ ႁွလ်းမီးသိပ်းသီႇလၢၼ်ႉ။ တိုဝ်ႉတၢင်းလီတၢၼ်ႇၼႆႉ တေၶူႇႁူ တီႈလွႆ' မၼ်းသပ်းလိင်းၼၶ ပႃးလွႆပႃးၶႃး။ 'မိူင်းၼႆႉ တေလိၵ်ႈလႆႈၶူႇၵမ်းလိဝ်။ ဝႆးသေ တင်ႈၼတႇယိပ်ႇၶဝ်ႈမိူင်းမၢၼ်း မိူဝ်ႈ 1825 ယဝ်ႉ သဵၼ်ႈတၢင်းၵပ်းသိုပ်ႇၼႆႉလမ်ႇလွင်ႈမႃး။ ဝႆး ယိုတ်းလႆႈထိင်ႈတၢႈႁုင်ႈ မိူင်းမၢၼ်းၵပ်းသိုပ်ႇလႆႈ တင်းပၢင်ၵၢတ်ႇလူင်လုမ်ႈၽူႉၼလႈ သဵၼ်ႈတၢင်း ၵႃႉၶႂ်ၵေႃႈ ပွင်ႇထိုင်လႆႈႁူးတီႈ။

မိတ်ႉသတိူဝ်ႉဢူဝ်ႉပိူဝ်ႉလႅၼ်ႉတိူဝ်ႉ ပဵၼ်ႁူၼ်းယွမ်ယွမ်သုင်သုင်။ ႁဵတ်းၵၢၼ်သေ ယူႇ တီႈၶမ်ႉတူႈ မီးသၢမ်သိပ်းပီးယဝ်ႉ။ ပဵၼ်ႁူၼ်းလၵ်းထၢၼ်ၵေႃႉၶိုင်ႈ လႆႈႁၼ်မေႃႇပၢင်ယုင်းပွၵ်ႈ ႁဵၵ်ႈ။ ပိုၼ်းမေႃႇပၢင်ယုင်းၼႆႉ လီသူၼ်လွႆၵၢမ်းလွမ်း။ ပဵၼ်မေႃႇၵဝ်ႇၵၼ်ၼၶ,ၶဝ်ၶူတ်ႉမေး လိမ်

171 Mr. Oberlander

မိူဝ်ႈႁူဝ်ပၢၵ်ႇပီႊသိပ်းသၢမ်။ ဢင်ႊလိၵ်ႈမႄႈတွင်ႈတဵဝ်း ၶွင်မႃးၼူဝ်းပူဝ်းလူဝ်း[172] ၵေႃႈ လႆႈႁၢင်ပႃး လွင်ႈမေႃႇၶႆႉႁွၼ်ႇ။ ၼၼႉၶဝ်ပိုၼ်ႉပွႆႇမေႃႇၶႆႉ ၸိမ်မိူဝ်ႈ 1860။ ၵဵင်းငၢၼ်းလိူဝ်း မႃးၼုတ်ႉမေႃႇ ၶႆႉ ပဵၼ်ၼၼႉပၼ်းသေႊ ႁိုဝ် ႁုၼ်းၼၼႉၶပေႉထိုဝ်သၢသၼႃမူႉသလိမ်ႇၶဝ်။ ၶဝ်လုၵ်ႉၽိုၼ်ႉ ၶုၼ် မိူင်း။ ၵမ်ထႅၵ်းတႅင် ၵၢၼ်လုၵ်ႉၽိုၼ်ႉပၢၼ်းသေးၶဝ်သေ လႆႈပွႆႇဝႆႉတင်းႁိူင်။ မိူဝ်ႈ 1885 ဢိင်း ၵလီတ်ႈယိုတ်းၵဝ် မိူင်းမၢၼ်ႊပတ်းပိုၼ်ႉၶၼ်ႉ မေႃႇပၢင်ယုင်းၵေႃႈ ပႃးၶွင်ႈမိူင်းၵဵမ်းပႂ်ႊယိူဝ်း ဢိင်းၵလီတ်ႈ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၵႂႃႈႁႃးၶဝ် ၵမ်ႇပႆႇလႆႈႁူႉ လွင်ႈမေႃႇပၢင်ယုင်းမီးဝႆႉ။ မိူဝ်ႈ 1906 မီးႁုၼ်းတႆးတီႈၶမ်ႉတူႈၵေႃႉၶိုင်ႈ ၵဝ်မၢၵ်ႇၵိၼ်ၼႃႈလုၵ်ႈၶိုင်ႈ မႃးတီႈတႃႈႁုင်ႈသေ ၶႆႊၼၶ ၵႃႈပုမ်ႇႁူဝ်ၶိုင်ႈ ၵၢၼ်ၵမ်ႇလၢင်ႊယုမ်ႇလႆႈၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈလႆႈပွႆႇလုမ်းၵၢၼ်ၶိုင်ႈ ၸူႉလိပ်ႈ ၵိၼ်း တူလ်းၶၼ်ႉ လႆႈႁၢင်မီးဝႆႉမေႃႇလူင် ၵၢၼ်မီးၵိၼ်ၼႃႈတင်းၶမ် ၶွင်ႈၵႃးပိုၼ်းမေႃႇတင်း သိင်ႈ ၵမ်ႇလၢင်ႊယုမ်ႇလႆႈၶၼ်ႉ။ ပဵၼ်မေႃႇၼူဝ်းၼႃႈ ၵၢၼ်လိုၼ်းတင်းသွတ်ႈလေႃးၵၼ်ဝႆႉသေ တေမီး မွၵ်ႈ 200,000 တၢၼ်ႇ။ ဝႆးသိုပ်ႇလိပ်ႈၵိၼ်းတူလ်း လႆႈႁၢင်ပဵၼ်မေႃႇၼုတ်ႉထမ်ႈ ပဵၼ်ႁူးလႆႈ လႆႈ ႁၢၼ်ႉထိုင်တၢင်းၶွင်ႈ။ ၶွၵ်ႈသေလိုၼ်းၼလႈသွတ်ႈ လႆႈႁၢၼ်ပႃးငိုၼ်း။ ပဵၼ်ၵၢၼ်ၵၢၼ်ၼၶ, ၶဝ် ယၢမ်ႈၵိတ်းၸူႉ။ ၼၶ,လိူၵ်ႈၵဝ်ငိုၼ်းလႆႈလႆႈၸူႉသေ ၵိၼ်ၼႃႈ လိူဝ်းလိုၼ်းတင်းသွတ်ႈလေႃး ဝႆႉ ၶၼ်ႉၼတ. ပဵတ်ႈဝႆႉပဵၼ်ႁွင်လူင်။ ၼၶ,ၶဝ် ၵမ်ႇတၢတ်ႈၶိူင်ႇလႆႈ တႃႇၵႃးလွႆႉလႆႈ, တႃႇၵဝ် လိုၼ်းတင်းသွတ်ႈ လိူဝ်းၵမ်ႇမီးၵႃးၶၼ်မိူၼ်ငိုၼ်းၶၼ်ႉ ထိုင်မိူင်းၼၶ,ၶဝ်။ ႁွပ်ႈၶႆႉ လင်ႇၵေႃႇ တင်ႈပႃးမႃးၶွပ်ႇပရေးသျိၼ်းလီ,မီးတိတ်ႉ[173] တႃႇၵိတ်းၵွၵ်ႇငိုၼ်း၊ လိုၼ်း၊ သွတ်ႈ တီႈၵိၼ်ၼႃႈ မွႆႇၵိၼ်ၼႃႈၵဝ်, လိူဝ်းၼၶ,ၶဝ်ပိုၼ်ႉပွႆႇဝႆႉၶၼ်ႉ။ ၶမ်ႇပၶီႇၶႆႉ ပဵၼ်ၶမ်ႇပၶီႇ, ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီးသေ ပိူၼ်ႈ ၶွင်ႈလုမ်ႈၽႃႉ ၵၢၼ်ၶိုင်ႈမႃး။

ထဵင်ႈၶွင်ၽုၵ်ႈ မိူဝ်ႈလူင်းတူလ်းၶွင်ႈမေႃႇၶၼ်ႉ မိတ်းသထိူဝ်း ၵူဝ်းပိူဝ်းလႅၼ်းတိူဝ်း ၶႆႊၼၶၵႂႃႈႁႃး။ တီႈမၼ်း မီးလွင်ႈတႃႇၶႆႊ ၵၢၼ်လီၵၢမ်းၶၼ်ႉ။ ၼၶ,ၶဝ်ၶႆႉ ပဵၼ်ႁုၼ်းမေႃႇၽႂ်, ၼူဝ်းၼႃႈ။ လုၵ်ႉတီႈၶွင်ႈၼူဝ်းၼႃႈလေႃးၼလး တႃႇၵဝ်ငိုၼ်းလဵၵ်ႇၵွၵ်ႇၶၼ်ႉ ၵမ်ႇလွႆႈၵၢၼ်ငႆႈ။ တေလႆႈလူင်ႉလႅၼ်ႇပႆးလၢင်း။ ၼၶ,ၶဝ်မေႃပႆးလၢင်းၶၼ်ႉ။ မိူၼ်ၵႂႃႈႁႃးၶဝ် ၵဝ်ၶိူင်ႈလၢၵ်ႈပၢၼ် မွႆႇ၊ ပႆးလၢင်းပၢၼ်မွႆႇသေ ၼၵႈလိတ်ႈပွင်သၢင်ႈလႆႈၶၼ်ႉ။ ၼၶ,ၶဝ်ၵေႃႈ ၵဝ်လႆႈတၢင်းၶဝ် ၼၵႈ လိတ်ႈပွင်သၢင်ႈလႆႈယူႇႁွလ်း။ လႆးတၢင်းၶဝ်ၶႆႉ ပဵၼ်လႆႈၵဝ်,သေတႃႇ ငိုၼ်းၵၢၼ်ၶဝ်ၵိတ်းမႃး ၶၼ်ႉ သဵၼ်ႈသွႆမိူၼ်ငိုၼ်းၵႂႃႈႁႃးၶဝ်ၵိတ်းၵွၵ်ႇ။

ၵၢၼ်မၼ်းလၢတ်ႈ မီးထဵင်ႈႁွၼ်ႇ။ ၸိမ်ၼၶ, ၸိမ်ႁုၼ်းမိူင်းဝၼ်းတူၵ်းမိူဝ်ႈႁွၼ်ႇ, ဝႆႉၵႃး ၶၼ်ၶိူဝ်ငိုၼ်းလိူဝ်သေၶမ်း။ ငိုၼ်းၶႆႉ ၵႃးၶၼ်ယွႆႉသေၶမ်း သွင်ပုၼ်ႈပႆႇၶိုင်ႈ။ ၶမ်းၶႆႉသေးၵဝ် တီႈၶမ်ႉႁွင်ႈၵေႃႈလႆႈ။ ႁၢလွမ်းႁွႆးမၼ်းၵေႃႈလႆႈ။ ငိုၼ်းသမ်ႉ လုၵ်ႉတီႈၼူဝ်းၼႃႈယုၵ်းယၢင်, လႆႈ တူမ်ႈႁူင်လဵၵ်ႇၵဝ်။ ပဵၼ်ၵၢၼ်ယၢပ်ႇယဵၼ်းၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။

ပေႃးၽဵဝ်ၶွင်ႈမေႃႇ မၼ်းသူင်ႇပၼ်တီႈၽူႈလူင်ႉလႅၼ်ႇၶဝ်။ မေႃႇထၢင်ၶႆႉမီးတီႈပၢင် ယုင်း။ တီႈၵၢၼ် ႁၢမ်ႉဢွၵ်ႉတင်းၶမ်ႉတူႈ။ မၢၵ်ႈၵိၼ်ၼႃႈ လိူဝ်းၼုတ်ႉလႆႈတီႈမေႃႇၶၼ်ႉ လုၵ်ႉတီႈ ပၢင်ယုင်း တၢင်ႇလဵင်ၽွႆးတေႃႉထိုင်ၶမ်ႉတူႈ။ လႆႈသူင်ႇၸူႉတီႈႁူင်းလၢၵ်ႈလူင် ၵၢၼ်လဵၵ်ႇၼၽပၼ်

[172] Marcopolo
[173] Burma Corporation Limited

လိၼ်တင်း မၢၵ်ႈၵိၼ်ၶႄႈ။ ဝၢႆးၶၼ်ႇတူမ်ႉႁူင် မၢၵ်ႈၵိၼ်ၶႄႈယဝ်ႉ လင်ႈလိၵ်ႈၶၽွၵ်ႈမႃးသွတ်ႈ၊ ၶီးၶၼႃး–ဢၼ်ႇထီးမူဝ်းၶီး[174] ၊ လိုၼ်း။ လိုၼ်းလင်မႃးၶတႃႉငိုၼ်း။ ႁူၼ်းလိူဝ်းလွမ်းၶၶ ဢၢႆႈႁႂ်းၶၼ်ႇၶတႃႉ သပ်းလိၼ်းၶၶႄးႈဢၢၼ်ၶဝ်သေ ဢမ်ႇၵႃးလွမ်းၶၶႁူင်းလၢၵ်ႈၶၼ်ႇႁွၼ်ႈ။ ဢၢႆႈႁႂ်းသမ်ႉ ဢမ်ႇသူင်ၽႂ်ႈပၢႆးသၢႆး။ ႁူလ်းၵႃႈမၢႆတွင်းမႃး တႃႈၼိုၼ်းၶႆးလႆႈပိူၼ်ႈ။ လၢႆးၶဝ်သပ်း လိၼ်းၶၼ်ႇ မိူၼ်လႆႈထွမ်ႇ ဢႃႈပုမ်ႇၶဢႃး တီႈထမ်ႈပၢင်းတယႃႉၶၼ်ႇယဝ်ႉ။ ၶၶၢႆႈႁႂ်းတုမ် ငိုၼ်းလူင် ၶိုင်ႈတုမ်လွႆ ၶၵ်းႁႂ်ႈတၼ်ႇၶၼ်ႇ။ ပိၼ်တုမ်ငိုၼ်းလိူဝ်း ၵျတ်းဢွၵ်ႇၶွင်းၶဝ်းယၢမ်းသိပ်း ဝၼ်း။

ဝၼ်းၶၼ်ႇ တင်းထိင်ႈဝၼ်းၶိုင်ႈ ဢၢႆႈႁႂ်းၽဝ်လွတ်ႈတူဝ်ႈပွတ်းၶမ်ႉတူႈ။ ပိၼ်ၶႄႈ လိၼ်ပိၵ်ႈပိူင်ႈတီႈၶိုင်ႈ။ ႁွပ်ႈႁူၼ်းလိူဝ်းလုၵ်ႉတီႈ လွတ်ႈႁူၼ်းႁူင်းလၢၵ်ႈဢွၵ်ႈမႃးၶၼ်ႇ ႁူမ်ႈငမ်း ဝႆႉၶလႈ ဢမ်ႇလၢင်းၽုၵ်ႈသွမ်ႈပိၼ် တူၼ်ႈမွၵ်ႈမၢၵ်ႈသင်။ မိူၼ်ဝိင်းလပ်းသိင်ႈ တီႈမိူင်းၵၢင်ႁၢဝ် လုၵ်ႈၶိုင်ႈ။ ၵိမ်းႁွမ်းၶမ်ႉတူႈ မီးပႃႈမႆႉၶိဝ်။ ၶမ်ႉဢွၼ်ႈသိၼ်ႈၶိုင်ႈလႆလူင်း။ လဝ်ႈၶႄးၶဝ်ၵေႈ ယူႈမဝ်မဝ်မၢင်မၢင်ႁွလ်း။ လဝ်ႈၽေႃႉၶဝ်ၵေႈလွႆလီ၊ မေႃႈတူလ်းထိုင်ဢီးလူ။ ၵိုင်းငၢၼ်းတီႈမေႃႈ မီး သွင်မိုၼ်ႈသီၵိုင်။ လၢတ်ႈႁူမ်းသၢဝ်းမိဝ်း။ ၵၢင်ၶမ်ႈၵၢင်ၼိုၼ်းၵေႈ ဢမ်ႇလိုဝ်ႈ။ လုပ်ႈဝၼ်း၊ လုပ်ႈ ၼိုၼ်း လိၵ်ႈၵၼ်ၵျတ်းဢၢၼ်။ ၼူဝ်းၶႄႈလိူဝ်းဢွၵ်ႈမႃးၶၼ်ႇ သူင်ႈထိုင်တၢင်းၽၢၵ်ႈ လုမ်ႈၽေႃႉပုၼ်ႉ ၶၼ်ႇ။ ၶႆႉပိၼ်ၽၢင်ယိမ်ႈၶႄႈလိၼ်ၶၼ်ႇ။ ဢမ်ႇမိူၼ်မိူင်းၶွင်းၽၼ်။ ယူဝ်ပိၼ်မိူင်းဢၼ်ၽီႁႂ်ႉၶဝ် ၵေႃႈသၢင်ႈဝႆႉၶၼ်ႇ။

မိူဝ်ႈလႆႈဢုပ်ႇၵၼ် တင်းဢူဝ်းပိူဝ်းလိၼ်းတိူဝ်းၶၼ်ႇ လႆႈႁူႉထုင်ႉလပ်းသိင်ႈၶႆႉ လၢင်းၽဝ်ႁူႈၼိုၼ်း ပၢၼ်ဢိင်းၵလီတ်ႈၶဝ် ဢမ်ႇပႆႇဢဝ်လၢၵ်ႈ ၶဝ်ႈမႃးၵျတ်းၶၼ်ႇ။ မေႃႈၵေႈ ၵိုင်ႈမႃးယဝ်ႉ။ ပေႃးထိင်ႈသိပ်းပီး တေဢမ်ႇဢွၵ်ႈငိုၼ်းသင်လႆႈယဝ်ႉ။ မၼ်းလၢတ်ႈ

‘ဢၼ်ၶၶႈၶဝ်ၼူတ်ႉဢဝ် ႁူင်ၵိုင်ပီးၶၼ်ႇ ႁဝ်းလႆႈၼူတ်ႈႁူင်သၢဝ်းပီးႁွလ်း ပေႃးမိူၼ်ပိင်း ၶဝ်ယဝ်ႉ’

‘ဝၢႆးၶႆႉ လၢင်းပိၼ်သင်မႃးထိင်ႈ။ ပေႃးသူဢမ်ႇသွႆႈလႆႈငိုၼ်းၶွၼ်ႈ ဢၼ်သွႆႈမႃးႁူး ပွၵ်ႈ ငိုၼ်းလွႆႉလၢႆႈမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ၵေႈ တေဢမ်ႇၽိင်ႈလႆႈယဝ်ႉ။ လႆႈႁူႉသူလႆႈပၼ် ငိုၼ်းဢၼ်မိူင်း ႁူမ်ႈတုမ်လူဝ်ႈၶၼ်ႇ ႁႂ်ႈပုၼ်ႈသွင်ပုၼ်ႈ ဢမ်ႇလွႆႈႁိုဝ်’

‘တေဢမ်ႇပိၼ်ထိုင်တီႈ ပေႃးလႆႈႁူပ်ႈသိမ်းဢၢၼ်ပိတ်ႈၶင်ႈၵဝ်ႈ’

‘ပေႃးဢမ်ႇလႆႈမၢၵ်ႈၵိၼ်ၶႄႈ လၢၵ်ႈသူတေဢဝ်သင်ပၼ်ႈ’

‘တေဢဝ်မၢၵ်ႈၵိၼ်တၢင်းမိူင်းၶၶႈပုၼ်ႉၶၼ်ႇႁူင်’

မိူဝ်ႈၶၼ်ႇ ထိုင်ႁူႈလွင်ႈသိၼ်ႈတၢင်းလူင်ထိင်ႈ။ တၢင်းလိၼ်လိၼ်ၶွင်းမိူင်းၶၶႈၶၼ်ႇ မီးမေႃႈငိုၼ်းတင်းၶမ်။ ၶၶႈၶဝ်တိုၵ်ႉလတ်းဢၢၼ်ၵျတ်းဢွၵ်ႈယူႈ။ ပေႃးသိၼ်ႈတၢင်းပွင်ႈထိုင်မိူင်း ၶၶႈ တေတေႃႉဢဝ်မၢၵ်ႈၵိၼ် ၶႄႈတီႈမိူင်းၶၶႈလိူဝ်းၶၼ်ႇ မႃးတီႈၶမ်ႉတူႈ။ ႁွပ်ႈၵႃးလႆႈတေႃႉ ဢဝ်မၢၵ်ႈၵိၼ်ၶႄႈၶလႈ ၶမ်ႉတွၼ်းၵေႈ တေလၢင်းယွမ်းႁူႈဢိတ်းဢိတ်း။ တေလႆႈသိူဝ်ႈသိၼ်ႈ တၢင်းလူင် ထိုင်တၢင်းႁွင်ႈပုၼ်ႉ။ သိူဝ်ႈသိၼ်ႈတၢင်းဢွၼ်ႈ လိူဝ်းတေၶဝ်ႈလူးသိၼ်ႈတၢင်းလူင်ၵေႈ

[174] Nikel-antimony

ၽေလႆႈသိူဝ်ႈ တင်းၼမ်။ ၵူဝ်ႇပိူဝ်ႇလီၼ်းတိူဝ်း ၵဝ်ၸိုၼ်းၼွႆးထွင်းမၼ်း လၢၵ်ႈသိူဝ်ႇဝႆႉ သၢၼ်ႈ ၽၢင်းသၢၼ်ႈၼိုင်ႈ။

ၽဵၼ်ႈၵလၢပ်ႈၸၽ. ၵႂၼ်ၵၼ်လၢတ်ႈ ၵူဝ်းပိူဝ်းလီၼ်းတိူဝ်း ပၢၼ်ႁူၼ်းမေႃၼပေ.သွၼ်ႇ မိူဝ်းၼေႃႈ။ ႁူၼ်းလၢင်းၵျၼ်ထိုင်မိူဝ်းၼေႃႈႁူးၵေႃ.ၶဝ် မၢၼ်ႈၸၽ.ၵမ်ႇလွႆႈႁွလုၺ်း။ ၵၢႆႇၽဵႇယိူဝ်ႇမၼ်း ပၢၼ်ၶွင်ၽူဝ်မၼ်း။ မၼ်းလၢတ်ႈ

'ၽၢင်းၵ႟.ၶၢႆ ၽၢင်းပွတ်းသျၢင်ႈၵျၢႆ–သျႅင်းၵၢင်း[175] ၵမ်ႇပၢၼ်ယဝ်.။ ၽၢင်းၵ႟.ၶၢႆၵၼ် လႆႈလုတ်ႈၵျၢမ်းၽဵႈၼၼ်. ၽေလႆႈၵဝ်ၽၢင်းၵ႟.ၶၢႆ တင်းမိူင်းၸၶ,ပွတ်းဝၼ်းတူၵ်းသေ တၢၼ်းၽၢင် ၼိုၼ်း'

ၽဵႈၵၢၼ်မိူင်းထၢၼ်ႈသုင် တင်းၵူ.ပၢႆးလွၵ်းလိင်.ႁူးမိူင်းမိူင်းၸၽ. လဝ်ႈၽျ.ၶဝ် ၽူၵ်း လိုၼ်းဝႆႉ။ ၵူဝ်းပိူဝ်းလီၼ်းတိူဝ်း ၵမ်ႇသူၼ်လွႆလဝ်ႈၽျ.ၶဝ်။ ၶဝ်ၼႆႉ. ၵမ်ႇလွႆႈႁူၼ်းလမ်ႇ လွင်ႈ။ ၼွႆးလွႆမၼ်း ၵၢင်ႈၽေႃႇၵိမ်းၵၼ်ယွႆႇၵၼ်ၼိုင်ႈ။ မၼ်းၵျၼ်ထိုင် ၽၢႈႁုင်ႈ ၽေပၢၼ် သျၢင်ႈၵျၢႆမွႆႇ၊ သျၢင်ႈၵျၢႆယွႆႇ။ ႁူၼ်းမၢၼ်းၵေႃႈ မၼ်းၵမ်ႇၼပေ.သွၼ်ႇပၢႆး။ လွင်ႈမိူင်းမၢၼ်းမွႆႇ ၵၼ်ၵေႃႇၽင်ႈလွမ်း ပိူင်ငဝ်ႈပိုင်းမိူင်း 1937 ၼၼ်.ၵေႃႈ မၼ်းၵမ်ႇႁူ.။ မိူၼ်ၽင်းလဝ်ႈၽျ. ၶဝ်ယဝ်. မၢၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇလမ်ႇလွင်ႈၽႃႇမၼ်း။ ၵိင်းၵလီၼ်း လႆႈႁူႈငိုၼ်းၽႃႇသိုၵ်းသိူဝ် ၽဵႈလူင်ပွင်လိုင်ႈမိူင်းမၢၼ်း။ ၽႃႇသၢႆႈၽၢၼ်းၼိုၼ်း ငိုၼ်းလိူဝ်းၼၼ်. ၽေလႆႈၵျၢၼိုၼ်းၽဵႈၽၢင်း ၵ႟.ၶၢႆ။ ၵၢႆႈၵျၢးၶဝ် ၽၢႆးၼိုၽ်းလႆႈၽႃႇၽေၵ႟.ၶၢႆၵၼ်ၽင်းၸၶ,။ ၼႆႉ.ပၢၼ်ပုၼ်ႈၽွၼ်း လိူဝ်.လၢတ်ႈ ၵိင်းၵလီၽ်ႈ။ ၽျၢႆ,ၵၢႆႈၵျၢးၶဝ် ၽေလႆႈၶျၢၵ်ႈသၢၼ်ႈၽၢင်းတင်းၼမ်။ ၽေလႆႈမေးႁုမ်း။ ၽေလႆႈ ၵပ်းသိုပ်ႇဝႆႉ. တင်းသၢၼ်ႈၽၢင်းလၢင်ၽွႆး။ မၼ်းသပ်းလၢင်းၸၼၵေႃမ်ႇယဝ်.ၵမ်ႇဝၢႆး။ လႆႈထွမ်ႇၵျၢမ်း မၼ်း မီးၵၢင်းလွႆမႃးၽေ.ၽေ.။

---

[175] Shanghai-Hong Kong (Xianggang)

႖႐

လဝ်ႈၶေႃင်းဝႅၼ်းတိပ်ႉတီႈႁေႃလူင်သႅၼ်ဝီ

တႃႇတေႁႃ,လူးလႅၼ်လိၼ်ၸဝ်ႈ, တေလႆႈႁႃ,လႃႈသိဝ်ႈၵႂၼ်တၢင်း။ လႃႈသိဝ်ႈ ပဵၼ်ဝႅင်းတီႈသုတ်း သႅၼ်ႈတၢင်းလႅင်ၾၢႆး။ သႅၼ်ႈတၢင်းတႃႇႁႃ,လႅၼ်လိၼ်ၸဝ်ႈ,ၶၢၼ်ႉ လင်,ၸတ,တင်ႈတီႈၶႆႉ။ လႃႈ သိဝ်ႈ ၵမ်,ထၢင်းပၼ်ၾၢၼ်းလီသင်လႆႈ တီႈသႅၼ်ႈတၢင်းလူင်ၶၢၼ်ႉ။ လႃႈသိဝ်ႈ ႁွႆးပႅၼ်ဝႅင်း ၵႂၼ်, မီးၵူၼ်းမုင်းလိၵ်း၊ မီးၵၢတ်,ၵိမ်းတပ်ႉသိုၵ်းၶၢၼ်ႉႁွႆး။ ၶမ်ႈၶၢၼ်ႉ ၵၢႆႈႁႃးၶဝ် ၶႂၼ်း တီႈလႃႈသိဝ်ႈ။ ထိင်ႈၶွင်ၾုၵ်ႈမႄး မူဝ်ႈၵၢင်ၶွင် 8း30 ၶၢၼ်ႉ ၵႂၵ်,လႃႈသိဝ်ႈမႄး။ ၵႂင်ႈတေလိုဝ်ႈ ၵႂၼ်တၢင်းသုတ်းၶၢၼ်ႉ ပႅၼ်တီႈသႅၼ်ဝီ။ လဝ်ႈၾႄႉသႅၼ်ဝီ ပႅၼ်ၵေႃႉမႄးၶဝ်ႈႁူမ်ႈ ပၢင်လေႃႉ လဝ်ႈၾႄႉလူင်မိူင်းမိတ်ႈၸလႆႈ လႆႈၾိတ်ႈမွၵ်,ၵၢႆႈႁႃးဝႆႉ တႃႇၶဝ်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈၵၢင်ဝၼ်း တီႈႁေႃမၢၼ်း။ ၵၢႆႈႁႃးမုင်ႈမွင်းဝႆႉ တႃႇႁၢၼ်မၢၼ်းတီႈႁေႃ။ လဝ်ႈၾႄႉသီ,ပေႃ၊ မိူင်းမိတ်ႈ၊ လွႆလူင်ၶဝ်ၸတ မေမိုတ်ႈပိူၼ်ႈႁူးၵေႃႉ။ လဝ်ႈၾႄႉသႅၼ်ဝီၸတ တိူဝ်းလိူဝ်သေၶဝ်ၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။ လၢႆးယုမ်ႉမၢၼ်း ႁၢမ်ႉႁၢႆႉ မိူၼ်ႁူၼ်းပႃ,။ ၶႄႈတႃၶုမ်,ယူ,။ ႁူဝ်ႁွၵ်,ဝႆႉတၢၼ်,တၢၼ်,။ ၵၢႆႈႁႃးၶွႆႈႁၢၼ် မႁႃ တေဝီမၢၼ်း။ လဝ်ႈဝႅၼ်းတိပ်ႉ ပႅၼ်ၶွင်ႉယိင်း ႁူမ်ႈၵူႈၵမ်,ႁူမ်ႈၸမႈၵၼ် တင်းလဝ်ႈၾႄႉၵိင်း တုင်ၵေႃႉလႆႈထုၵ်,ယိုဝ်းတၢင်ၶၢၼ်ႉသေ ပႅၼ်လၢၼ်ယိင်း လဝ်ႈၶေႃင်းတိပ်ႉထီးလႃး။

ပေႃးၸွၵ်းတီႈၶိုင်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ လႆႈႁၼ်ဝႅင်းသႅၼ်ဝီၵမ်းလိူဝ်။ ပႅၼ်ၾၢင်ယိမ်ႈႁၢင်းလီ ၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။ ပႅၼ်ၵၢင်ပၢင်,ၶၢင်ႈၶၢင် ၵၢၼ်တူင်ႈၶႄႈၼိဝ်ၼိဝ်တိမ်ဝႆႉ။ တၢင်းလင်ၶဝ် မီးသၢၼ်လွႆလူင်။ မူၼ်ၼပ်းပၢၼ်းသီၼပ်းၶိုင်ႈ။ ထၢတ်ႈသူ,ၶိုင်ႈ ၵၢၼ်မူၼ်ၶမ်ႉမူဝ်းၸၶ,ၶၢၼ်ႉ မီးၶူဝ်ႁွင်းတွႆႈ တိၼ်သၢၼ်လွႆႁႃ,။ တၢင်းတွႆႈၶၢၼ်ႉထိင်ႈ လင်,မီးႁေႃသႅၼ်ဝီ။ ၵႃ,ဝႆႉၵမ်,ပႆ,ပေႃးႁိူင် မူၼ်ၵူၼ်း လူင်ဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈၵိင်းၵလၢၼ်း။ လႆႈႁၼ်လဝ်ႈၾႄႉလုၵ်းပွႆႉ တီႈႁူဝ်ၶူဝ်လႆႈ။ မုထၢမ်းႁူဝ်လႅင်ၶဝ် ယုၵ်ႉ ႁွင်ႈတၵ်ႉယမ်ၶုၼ်လူင်။ လဝ်ႈၾႄႉယိပ်းမိုဝ်း တူင်ႉတၵ်ႉၵၢႆႈႁႃးၶဝ်။ ၶႄႈၵေႃႈ မူၼ်ႁၢင်း ပိင်းပေႃးလွႆဝႆႉ။ ၶုင်ႈဝႆႉၶူဝ်းတၢဝ်း သွမ်,မူၼ်,ၶၢၼ်ႉ။ မၢၼ်းပႅၼ်ႁူၼ်းလႅပ်ႈလဝ်းလီၵေႃႉၶိုင်ႈ။ တိုဝ်းမၢၵ်,ႁူဝ်ၵၢၼ်ပႄးတုမ်ပုမ် တီႈလိၵ်းၶၢၼ်ႉသေ တိုဝ်းၵႅပ်းၸၶ,ဝႆႉ။ ၶွင်ႉလၢႆးမၢၼ်းသွင်ၵေႃႉ ၵေႃႈ လႆႈႁၼ်တီႈႁူဝ်ၶူဝ်လႆႈ။

ၶဝ်ႈႁႃ,ၶွင်ႈႁေႃသႅၼ်ဝီ။ ႁူင်ႈၵၢင်လူင်ႁေႃ တင်းႁူင်ႈၼၵ်,လပ်းၵၼ်ဝႆႉ။ ၶွင်ႈႁူင်ႈၶၢၼ်ႉ မီးၶေႃင်းယိင်းသုင်သုင် တူဝ်ၶိင်းလဝ်းလဝ်းၵႂၼ်,ၵေႃႉၶိုင်ႈ လုၵ်းဝႆႉ။ ၶႄႈႁၢင်းၵေႃႈလၢၵ်,လၢႆး ပႅၵ်,ပိူင်ႈႁၢင်းလီ။ ၵမ်,လူဝ်,ၵူၼ်ႉမၢၼ်းပႅၼ်ၾွႆ။ မၢၼ်းပႅၼ်လဝ်ႈဝႅၼ်းတိပ်ႉ။

လဝ်ႈဝ်ၼ်းတိပ်ႉ ၶင်ႈလွမ်းၵၼ်တင်းၾျႅးၵႃးထီး ၶႃႇဝ်ႇသူဝ်ႇၾႃႇ။ ႁၢင်ႊမၼ်းတူင်ႉ ၶိုင်ၵေႃႈလ်တ်းသ်ဝ်းဝ်ႉ။ မူၼ်ႁၢင်းပေႃးလ်ႇ ႁွပ်ႈၵၢႆႈႁႃးၶဝ်မႃးၼလႇၶၼ်ႉ။ ၶုင်ႈဝ်ႉသိုဝ်ႈၵိင်းၵ လ်တ်ႈသီၵမ်ႇဝ်ႉသေ ၵဝ်ၽၼ်ႇမတ်ႉဝ်ႉတီႈၶႃး။ လၢႆးတ်င်ႇၶုင်ႈၼူဝ်းၶၼ်ႉ လ်ပ်ႈၵၼ်တင်း မၼ်း။ သ်င်လၢတ်ႈႁၢမ်းၵိင်းၵလ်တ်ႈၶၼ်ႉၵေႃႈပီႇလီ။ မေႃလၢတ်ႈၽႂ်းၽႂ်း ၶင်ႇၶၢင်းယိင်း မူင်း လူင်မူင်းယွႆႇ။ ပ်ၼ်ႁၢင်းၾၢင် မ်ဝ်းတေလႆႈၵွၼ် ၵၼ်ၵၢမ်းတူလုဝ်း တီႈပွႆးႁပ်ႉၼ်ၵ်ႇ တီႈလုမ်း ၽွင်းၼ်ဝ်ဝ်င်းလၼ်းတၼ်းၶၼ်ႉ။ ပေႃးလႆႈမႃးႁၼ်မၼ်း ၶႂ်းၼၵႈၵၢင်ပႃႇထူၼ်ႇႁူလ်ႈလွႆလူင်ၶႆႉ တေၵွၼ်ၵၼ်ၵၢမ်းႁူႃႇၵမ်းလ်ဝ်။ သၢၶူဝ်ႉၵေႃႈၶၢဝ်။

သိုပ်ႇမိုတ်ႈပၼ်ၵၢႆႈႁႃး တင်းထ်င်ႈၶၢင်းယိင်းသွင်ၵေႃႉ။ ၶဝ်ၵမ်ႇလ်ႈမေးၶၢင်းၶွင်ႉ လၢႆးလဝ်ႈၾႃႉ။ ပ်ၼ်မေးၶွႆႉလဝ်ႈၾႃႉသွင်ၵေႃႉ။ ၶွင်ႉလၢႆးမၼ်းသွင်ၵေႃႉၶၼ်ႉ ပ်ၼ်ၵမၢတ်ႈၶႂ်း မူင်းသ်ၼ်ဝီ။ ၶၢင်းယိင်းသွင်ၵေႃႉၶၼ်ႉ ၵမ်ႇမေႃႁၢမ်းၵိင်းၵလ်တ်ႈ။ လ်ပ်ႈၵၢႆဝ်ႉ။ ၵေႃႉၶိုင်ႈ ၼတႉ ႁၢင်ႊလီသေၵမ်ႇၵႃး ၶႄႈၵေႃႈယုမ်ႉဝၢၼ်။ ထ်င်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈၵေႃႈ ႁၢင်ႊလီၶင်ႇၵဝ်ႇ။ ႁူလ်း ၵႃႈ လ်ပ်ႈမၼ်းယူႇယၢပ်ႇဝ်ႉၼၵႈၵၢင်ၼ်ၵ်ႇ။ ၶဝ်ၶင်ႈဝ်ႉၶိမ်ၶိမ်ႁင်းၶဝ်။ မူၼ်ႁၢင်းၶဝ် ယင်းၵမ်ႇ မီးဝ်ႉၶႂ်းႁွင်ႈၼ်ၵ်ႇ။ လဝ်ႈဝ်ၼ်းတိပ်ႉၼတႉ ပ်ၼ်ၶၢင်းယိင်းၶိုတ်းၵၢပ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ။

မူဝ်ႈၶၼ်ႉ လုၵ်ႈလၢင်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ မႃးမွၵ်ႇလွင်ႈၶဝ်ႈၽၵ်း တူဝ်ႈတၼ်းယဝ်ႉ ၵၼ်ဝႃႈ ၶၼ်ႉ။ မႁႃတေဝီၵွၼ်ၵၢႆႈႁႃးၶဝ် ႁူႃႇၶႂ်းႁွင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈ။ လႆႈႁၼ်ၶဝ်ႈၽၵ်းတၢႆး ပၢႆးဝ်ႉၶႃႇဝ်ၽႃၼ်။ ႁူႈၾျႅးၵႃးထီးတင်းၵၢႆႈႁႃး ၶင်ႈႁိမ်းၶၢင်ႈမၼ်း။ လဝ်ႈၾႃႉ တင်းၶွင်ႉလၢႆးမၼ်း သွင်ၵေႃႉ ၶင်ႈတေႃႇၶႄႈၵၢႆႈႁႃးၶဝ်။ ၶၢင်းသွင်ၵေႃႉၶၼ်ႉၼတႉ ၶင်ႈတီႈႁူဝ်ၽၢၼ်သွင်ပႃႈ။

လဝ်ႈဝ်ၼ်းတိပ်ႉလီႉၼၶ ၶဝ်ႈၽၵ်းတၢႆးသေလၢတ်ႈ ‘သူၵိၼ်ယူႇၶႄႈ’။

ၵၢႆႈႁႃးၶဝ်လၢတ်ႈ လႆႈလ်ႇၶဝ်ႈၽၵ်းတၢႆးယူႇ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။ ၵ်ၼ်ႇတိုၼ်း မၼ်းပ်ၼ် မီႇၽၵ်းဝၢၼ်။ တမ်းဝ်ႉပၼ် ဝၢၼ်ႇၶမ်ႉၽၵ်းၵေႃႉဝၢၼ်ႇဝၢၼ်ႇ ၵိမ်းၽႂ်ႈၵိမ်းမၼ်း။ မီးမီႇၽၵ်းသၢဝ်း သီႇမ်ဝ်း။ သႂ်ႇၶဝ်ႈပၼ်ၵွၼ်တၢင်း။ တီႈပၢၵ်ႇၶႄႈလဝ်ႈဝ်ၼ်းတိပ်ႉ မီးဝၢၼ်ႇၽၵ်းလူင်ၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ၶိုင်ႈပ်တ်းဝ်ႉတင်းတူဝ်။ ၶႃႇဝ်ႉပေႃး လၢၼ်ႈလီယဝ်ႉၼလႈ ၵဝ်မိုဝ်းမိပ်ႇၵဝ်ၵေႃႈလႆႈငၢႆႈငၢႆႈ။ ၽႄႇ ၵဝ်ၵွၵ်ႇၼူင်းၶႂ်းသေ သႂ်ႇမီႇၵီးဝ်ႉတၢင်းၶႂ်းမၼ်း။ သႂ်ႇပၼ်ပ်တ်းၶိုင်ႈ ၶႂ်းၶေၵၢႆႈႁႃး။ ၽၵ်း တၢင်ႇလိူဝ်းၵေႃႈ ထ်မ်သႂ်ႇပၼ်။ ႁၢမ်းၵိင်းၵလ်တ်ႈ ၵၼ်မႁႃတေဝီလၢတ်ႈၶၼ်ႉ သ်င်မၼ်းပီႇလီ။ ထွမ်ႇလီသေၵမ်ႇၵႃး ဝေႃးႁၢၼ်ၵၼ်လ်ႇတိုဝ်းၶၼ်ႉၵေႃႈၶိုၵ်ႉ။ မၼ်းတူလုဝ်းတၢင်း ၵၢႆႈႁႃးၶဝ်ၵမ်း ၶိုင်ႈယဝ်ႉ သိုပ်ႇႁူမ်ႈၶႄႈယူႇႁင်းမၼ်း။

ၽွင်းၵိၼ်ၶဝ်ႈယူႇၶၼ်ႉ ၵုပ်ႇလွင်ႈသ်ၼ်ႈတၢင်းလူင်မူင်းၼၶႇ။ ၶႂ်းၶၢဝ်းယၢမ်း ၵမ်ႇ ပေႃးႁူင် ၵႃးလေႃႇရီႇ ၵၢၼ်ႁူဝ်ပၢၵ်ႇလမ်း တေႁေႃႈလွမ်းသ်ၼ်ႈတၢင်းၶူဝ်လွႆလိူဝ်းၶႆႉႁူႃႇယဝ်ႉ။ မူင်းသ်ၼ်ဝီၵေႃႈ တေၵမ်ႇလ်ႈမူင်းၶႂ်းလွၵ်ႉၶႂ်းလ်င်ႇ မူင်းၶိုင်ႈယဝ်ႉ။ ႁူၼ်းၵွၵ်ႇတၢင်း တီႈလုမ်ႈ ၾႃႉႁူးတီႈ တေၶဝ်ႈမႃးၶႂ်းမူင်းသ်ၼ်ဝီ။

ၾျႅႇၵႃႇထီႇလၢတ်ႈ ‘ၽီးထိူဝ်း–ၾလ်မ်းမိင်း[176]ၶဝ်ၽူဝ်မေး ၶိုၼ်ႈႁူႃႇမူဝ်ႈဝႃး’။

‘ၵ်တ်းသင်ၼလႈ ၶဝ်ၵမ်ႇၼဝႉတီႈႁဝ်းႁူႃႇ’ လ်ပ်ႈလဝ်ႈဝ်ၼ်းတိပ်ႉ ၵမ်ႇပေႃးလ်ႇ။

---

[176] Peter FLeming

မႁႃတေဝီၼႆႉ ၵမ်ႈလွႆႈတၢႆး(လူင်)၊ ပီၼ်(တၢႆး)ၶိုၼ်း။ ပီၼ်လၢဝ်းႁူၼ်းယူႇသဝ်း တီႈမိူင်း ၵိင်းတုင်။ မီးလိၵ်ႈလၢႆးသီႇလပႃႇၶိုၼ်ၶဝ်ၶေႃၶေႃ။ လဝ်ႈၶုၼ်မိူင်းၵိင်းတုင်ၶဝ်ၵေႃႈပီၼ်ၶိုၼ်။ ႁူလ်းဢႃႈ ပေႃးၶႅမ်းလွင်ႈလိူဝ်းၼႆႉ တေႃႈလိဝ်တေသုၵ်ႉသၢၵ်ႉၵူႈတေႉ။ မၼ်းပီၼ်မႁႃတေဝီတၢႆးၵေႃႉ ၶိုင်ႈ။ ယၢမ်းၼႆႉ မၼ်းတိုၵ်ႉၶီတ်း *She was a Queen* ၼၼ်ႉ။ ၵမ်ႈပႆႇယဝ်ႉ။ လင်ႈႁႃတူၵ်း ၼိုင်ႈၶိုင်ႈ။ တီႈသိၼ်ဝီၵမ်ႈမီးၵေႃႉ တႃႇတေလၢတ်ႈႁၢမ်းၵိင်းၵလိတ်ႈၼႄ ယင်းၶႂ်ႈလိမ်းႁၢမ်း ၵိင်းၵလိတ်ႈယဝ်ႉၼႆႉ။

'ၵမ်ႈလၢတ်ႈႁၢမ်းၶိုၼ်ႁႃႉ၊ လိမ်းႁူႇယဝ်ႉႁိုဝ်'

'သူၼၶႄ? လွင်ႈလိမ်းႁၢမ်းၵိင်းၵလိတ်ႈသူလႆႈ၊ ႁဝ်းၵမ်ႈပႆႇယၢမ်ႈၵွၵ်ႈတၢင်းၼွၵ်ႈမိူင်း မၢၼ်း' လၢတ်ႈယဝ်ႉၼႁ ၶိုၼ်းၼမႃးလၢတ်ႈ 'ယၢမ်ႈၵွၵ်ႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈ၊ ႁူႇၶႂ်ႈမိူင်းထႆး'

'လိုဝ်ႈသူပွင်ႇဝႃႈသင်'

' *Magic Mirror*'

'ပေႃးၼၼ် ပီၼ် *Lady Magic Mirror in the Palace of the Million Umbrella* ၼႆႁႃႉ'

'လွႆႈလေႃႉ။ လီဝူၼ်ႉၼၼ်လွမ်းတေႉ။ ႁူလ်းဢႃႈ တီႈၼႆႉလီၶၢၼ်ႉတေႉလူင်'

'ၵိတ်းသင်ၼလ ၵမ်ႈလွမ်းမႃး ပၢင်လၢႉလဝ်ႈၾႃႉလူင်မိူင်းမိတ်ႈ'

'ႁဝ်းႁူႇၼလ တီႈၶွင်ႉယိင်း လိူဝ်းယူႇတီႈၵိင်းတုင်'

'ႁဝ်းၵေႃႈ တေႁူႇတီႈၼၼ်ႉၵိုဝ်ႈ၊ ႁဝ်းၶႂ်ႈႁၼ်ၶဝ်တေႉတေႉ'

'လွႆႈၵေႃႈ၊ တီႈၵိင်းတုင် မီးလဝ်ႈဝူဝ်းသွၼ်းတင်း ၶွင်ႉယိင်းသွင်ၵေႃႉႁွၼ်ႇ။ သူတေ ၽိဝ်လိၼ်လိၼ်ၼၶ ၵမ်ႈလွႆႈႁိုဝ်။ တီႈၼမ်ႉၶမ်း မီးၶွင်ႉယိင်း လုၵ်ႈပီႈလုၵ်ႈၶွင်ႉႁဝ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ'

'လိုဝ်ႈမၼ်းဝႃႈသင်'

'လဝ်ႈၾူင်းလႆႈ'

ႁွပ်ႈထူလ်ႈလွႆယၢပ်ႇမႃးၼလ ၵၢႆႈႁႃးလႆႈၶတ်းလွႆလၢတ်ႈ

'ပေႃးမိူဝ်ႈၾုၵ်ႈ တေႁူႇထူပ်းလဝ်ႈၶၢင်းၾူင်းလႆႈ'

ဝၢႆးၵိၼ်ၶဝ်ႈယဝ်ႉ ထႆႇႁၢင်းလဝ်ႈၾႃႉတင်းလဝ်ႈဝိၼ်းတိပ်ႉ တီႈႁူဝ်ၼူဝ်လႆႈႁဵၼ်။ တီႈ လဝ်ႈၾႃႉၵမ်ႈပႃးမၢၵ်ႈႁူဝ်မႃး။ ႁၢင်းမၼ်းၼတႉ ထႆႇမိူၼ်လႆႈၵိုဝ်ႈ။ ႁၢင်းလဝ်ႈဝိၼ်းတိပ်ႉၵေႃႈ မိူၼ်ႁၢင်းမႁႃတေဝီဝႆႉတေႉ။ ဝၢႆးပွၵ်ႈတီႈလိၼ်လိၼ်ၼၶမႃးၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵၢႆႈႁႃးထႆႇႁၢင်းမႁႃတေဝီ ထိုင်ႈ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉၼတႉ မၼ်းၼုင်ႈဝႆႉသိုဝ်ႈၼုဝ်းတၢႆးၼလ လႆႈမႃးၼပ်းႁၢင်း မီးသဝ်ႉၼပ်းၶိုင်ႈ။ ႁူလ်းဢႃႈ ၼပ်းႁၢင်းသွင်ၼပ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႈလၢင်းပိုတ်ႉၼၶ ႁူႈၼိုတ်းတၢင်းႁၢင်းလီမႁႃတေဝီ ၵၼ် မီးတၢင်းၶွၵ်ႈတေႉၼၼ်ႉ။

ၸဝ်ႈၾႃႉသဵၼ်ဝီလႄႈမႁႃတေဝီ ၸဝ်ႈဝဵၼ်းတိပ်ႉ

ၸဝ်ႈဝဵၼ်းတိပ်ႉ

𑜸𑜱

လၢၼ်လိၼ်ငၢႆ

ၵႂၢမ်းၵျၢႆးၶဝ်ၵွၵ်ႉသၢၼ်ဝီမၢႆး မိုဝ်းသိပ်းၵၢတ်းမူင်း။ လံၵ်ႇၶိုၼ်ႈလွႆသုင်လူင် မွၵ်ႈသွင်ၵိုင်ထတ်းပၢႆယဝ်ႉ။ ၽဵဝ်ၵၢင်ပၢင်ႇၶိူဝ်လွႆတီႈၶိုင်း။ ပီၼ်လွႆလွမ်းလွၼ်ႉလွၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးတူၼ်ႈမီးသင်။ မၢင်ပွၵ်ႈယင်း လံၵ်ႈ ႁၢၼ်မၢၵ်ႇၵိၼ်လူင်။ ပႃႇယိုဝ်ႈၶဝ်လူင်ၵျေႈဝျႈ ၵျင်ႈၶျၢင်ပေႈၵမ်ႇသုတ်းသၢႆတၢလံၵ်ႈ။ ၵမ်ႇ ပေႈလံၵ်ႈၵျေႈၵိုင် ၽဵဝ်ႁူတ်ႉၶၢႆ ၵၢၼ်ပီၼ်ဝိင်းတပ်ႉသိုၵ်းပၵ်းသဝ်း ၶင်ႈၵၢင်ပၢင်ႇလူင်ၶၼ်ႉ။

ပေႈပူၼ်ႉႁူတ်ႉၶၢႆငတႉ လီၶၢၼ်ႉမၢႈထိင်ႈယဝ်ႉ။ ၵမ်ႇမီးၵၢင်ပၢင်ႇသင်။ လံၵ်ႈၶၢမ်ႈလွႆ လိုဝ်း တၢမ်မံႉဝံႉၶၼ်ႉ။ လံၵ်ႈႁၢၼ်ႁူၼ်းၵွၵ်ႇတၢင်းႁူးသၢၼ်းၶိူဝ်တၢင်း။ ၶၢင်လိုဝ်းၶုင်ႈၶူဝ်းလၢင် လၢင်းၵျၢင်း။ ငၢႆလိုဝ်းပႃးမႃႉလီႈတၢင်ႇၵျေ ၵျႃႇၵျႃႇမၢႈမၢႈၶိူဝ်တၢင်း။ မႃႉတၢင်ႇ၊ ဝူဝ်းတၢင်ႇလိုဝ်း ပႃးႁုၼ်ႇငလႈ ၽျေႈၽၢၼ်ႇလၢႆႈတၢမ်တၢမ်ၶၼ်ႉၵျေႈပႃး။ ၶိူဝ်လွႆၶၼ်ႉ ၵမ်ႇပေႈလံၵ်ႈႁၢၼ်ႁူၼ်းတၢႆး။ မီးပွၵ်ႈၶိုင်ႈ လံၵ်ႈႁၢၼ်မုၼ်လဝ်ႈၶုင်ႈသၢင်ႇၵၢၼ်းလိူင် တိုဝ်းမၢၵ်ႇႁူဝ်သုင်သုင် မိူၼ်မုၼ်လဝ်ႈလႃးမၢႈ တီႉပၢတ်ႉၶၼ်ႉ။ လံၵ်ႈႁၢၼ်ႁူၼ်းၵွၵ်ႇတၢင်းတင်းၶမ်ၵျေႈ ၵမ်ႇပေႈလံၵ်ႈႁၢၼ်ဝၢၼ်ႈႁူၼ်းယူႇသဝ်း။ ႁူၼ်းၵွၵ်ႇတၢင်း လိုဝ်းၶၼ်ႉ ပေႈၶမ်ႈမၢႈ ၵျတ်းထိင်မွႆးမံႉၵွၼ်ႇသေ လိုဝ်ႈၶွၼ်း။ ပႃးသင် ၵျေႈတူမ်ႈၵိၼ်။ ၶဝ်ပီၼ် ႁူၼ်းပံတၢင်း။

ပေႈၽဵဝ်ၵွင်ႈ လုၵ်ႉတီႈလႃႈသိဝ်ႈၵႆဂဝ်ႈသိပ်းၵျႈလၵ်းၶၼ်ႉ တင်ႈငတႇၶဝ်ႈလိၼ် ထုင်ႉမၢဝ်း။ ၶမ်ႉလိၼ်ၵိၼ်ၽျေၵျေႈ လၢၵ်ႈလၢႆးၵျႃႇ။ မၢင်တီႈၶၼ်ႉ ၶမ်ႉမၢဝ်းပီၼ် ၵွႆးလၢၼ် လိၼ်ၶၼ်ႈၵၼ်ဝံႉ။ တၢင်းၶွပ်ႇၶျေႈၽျႃႉသုတ်းၶၼ်ႉ လံၵ်ႈႁၢၼ်သၼ်လွႆလူင် ၶင်ႈလၢၼ်လိၼ်မိူင်း ငၢႆ။ ၶိူဝ်လွႆ တီႈၵႂၢမ်းၵျၢႆးၶဝ်ၽဵဝ်ဝံႉၶၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးတူၼ်ႈယႂ်ႇတူၼ်ႈလူင်သင်။ ၸွင်းလွႆၵၢၼ်လၢၵ်ႉ ၵၢၼ်ယႂ်ႇ မီးႁူးသၢၼ်း။ မၢင်ပွၵ်ႈမိူၼ်လိၼ်ပႃႇၵိုဝ်ႈ။ ၶပ်ႉဝံႉၽၢင်ႇၽၢင်ႇ မိူၼ်ၶင်ႈၵျႈပုမ်ႇ။ တီႈ 105 လၵ်း တင်ႈငတႇလူင်းလွႆ။ တၢင်းၶျေႈၶၼ်ႉ လံၵ်ႈႁၢၼ်ၵၢင်ပၢင်ႇၵျင်ႈလူင်။ လံၵ်ႈႁၢၼ်သၢၼ်ႈ တၢင်းငၽၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။ သၢၼ်ႈတၢင်းၽဝ်ႇသၢႆႉ ပီၼ်သၢၼ်ႈတၢင်းၵျႃႇတၢင်းမူႇလေး။ ၶမ်ႈၶႆႉၵႂၢမ်းၵျၢႆး ၶဝ်တေၶွၼ်းတီႈမူႇလေး။ သၢၼ်ႈတၢင်းၽဝ်ႇၶျႃ ပီၼ်သၢၼ်ႈတၢင်းၵျႃႇလူးပၢင်ႇသၢႆး ၵၢၼ်ပီၼ်ဝၢၼ်ႈ ၵွၼ်ႇ ၵၢၼ်မီးတီႈလၢၼ်လိၼ်ငၢႆၶၼ်ႉ။ သၢၼ်ႈတၢင်းၵျႃႇမိူင်းငၢႆ တေသုတ်းတီႈပၢင်ႇသၢႆး။ ၵႃးၵႂၢမ်းၵျၢႆးၶဝ်ၵျေႈ လွမ်းသၢၼ်ႈတၢင်းၽဝ်ႇၶျႃၵျႃႇတၢင်းပၢင်ႇသၢႆး။ ၵမ်ႇလွင်ႈသၢၼ်ႈတၢင်းယၢင်လမ်။ ၶၢဝ်းတၢင်းသိပ်းၵၢတ်းလၵ်းငတႉလီယူႇ။ တီႈတူင်ႈၶျေးလိုဝ်းၶၼ်ႉ ၽုၵ်ႇသွမ်ႈၶဝ်ႈ။ ယၢမ်းၵႂၢမ်းၵျၢႆး ၵျႃႇၶၼ်ႉငတႉ ၽုၵ်ႇသွမ်ႈဝံႉထူဝ်ႇ ၵမ်ႇၶၼ် မွၵ်ႇမၢၵ်ႇသေမိဝ်းမိဝ်း။ ႁူၼ်းယူႇသဝ်းၵျေႈၶမ်။

ပဵၼ်ၸႄႈ, ၵမ်ႈၼၼ်ႉ တၢႆးမၢဝ်း/တၢႆးၶႆူဝ်။ ယၢမ်ႈႁၼ် ၶၢင်းယိင်း လိူဝ်းတိုဝ်းမၢၵ်ႇႁူဝ်ယၢဝ်းယၢဝ်း သုင်သုင် ပွၵ်ႈၵွၼ်တၢင်းသုတ်း။ လႆႈဝႃႈ ယေးၽေႃႇလူင်ႇ မီးယေးဝၢၼ်ႈ။ မူလမ်ၶဝ်ၵေႃႈ လဵၼ်ႈယူႇဝႆႉ။ လႆႈႁၼ် ၵဝ်ၵႆႇင်းၼမ်ႉတမ်ၶဝ်ႈၼၼ်ႉ။ လႆႈႁၼ် ၵႆႇ၊ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ၊ ဝူဝ်း မီးဝႆႉႁူး တီႈ။ ႁူၼ်းလၢႆးၶဝ် လွႆႉၶႂၢႆးသေ ထႆၵႆႇၶႄး။ ပုၼ်ႈတႃႇၵေႃႉလႆႈၶၢမ်ႈႁူလ်ႈၶၢမ်ႈလွႆမႄးလၢႆလၢႆၼၼ်ႉ လႆႈမႄးတူလ်းမႄး ႁၼ်ၾႃင်ယဵမ်ႈလိူဝ်းၼႆႉငလႈ ၵႆႇတႃးၵွႆႈလွႆၶီးမႄးၶိုၼ်း။

ပေႃးၶၢဝ်းတၢင်းသုတ်း ၵႃးၵိုတ်းတီႈႁူဝ်ၶူဝ်ၵွၼ်ႇ, ၵၼ်ၵၢႆႇဝႆႉၶႆူဝ်ၼမ်ႉၵွၼ်ႇ, ၵၼ်လႆ ၶဝ်ႈၶွင်ႈၼမ်ႉမၢဝ်းၼၼ်ႉ။ တီႈၼႆႉ ပဵၼ်တီႈသုတ်းၶွပ်ႇလဵၼ် မိူင်းတုမ်ဢၼ်ႇၵဵမ်းပၢႆးယိူဝ်း ၵိင်းၵ လဵတ်ႈၵၢႆႈၵႃးၶဝ်။ တၢင်းၽၢၵ်ႈၼမ်ႉၼၼ်ႉ ပဵၼ်လိၼ်မိူင်းၸႄႇ။ ၵၢႆႈၵႃးၶၢမ်ႈၶူဝ်သေ ၶႂႃႇလုၵ်း ၶႆူဝ်လိၼ်မိူင်းၸႄႇ။ ၼမ်ႉၼႆႉလိုၵ်ႉ မွၵ်ႈထတ်းၶိုင်ႈၶွလ်း။ ၵမ်ႈမီးမိၵ်ႈမၢႆသင် တႃႇမၵ်းမၼ်ႈ ပဵၼ်လဵၼ်လိၼ်။ ၵမ်ႈမီးလုမ်းႁူတ်ႇထတ်းႁူၼ်း၊ ၵႅပ်းၶွၼ်ႇ။ ၵမ်ႈမီးသဝ်ၵိၼ်လဵၼ်လိၼ်။ ၵမ်ႈ မီးႁူၼ်းၶုင်ႈယူႇၶီႇၽွမ်းသေၵေႃႉ။ မိူၼ်ၵဵမ်းပၢႆးယိူဝ်းၵိင်းၵလဵတ်ႈ တင်းမိူင်းလွမ်လိုင်ႈၸႄႇ ပဵၼ်ၵၼ်လဵဝ်ၵၼ်ဝႆႉ။

မိူဝ်ႈႁူၼ်ႇၶူတ်ႉသဵၼ်ႈတၢင်းၽႃႇမိူင်းၸႄႇ ပွတ်းဝၼ်းတဵၵ်ႈ

ၵၢႆႈၵႃး ၽဵဝ်ၶႂႃႇၶႆူဝ်သဵၼ်ႈတၢင်း ၶွင်ႈဝၢၼ်ႈၼၼ်ႉ။ ပေႃးတူလ်းၶႂႃႇတၢင်းပုၼ်ႉ သဵၼ်ႈတၢင်းၼႆႉ တေလႆႈႁၼ် သဵၼ်ႈတၢင်းလူင်မိူင်းၸႄႇ။ ပေႃးသိုပ်ႇပႆၶႂႃႇတၢင်းၶႄႈ လႆႈႁၼ်ႁူၼ်း ၵၢၼ်ႇႁူဝ်ပၢၵ်ႇ။ လွႆလပ်ႉဝႆႉငလႈ မိူဝ်ႈၵႆႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႈလႆႈႁၼ်။ မီးႁူၼ်းမွၵ်ႇၵိင်ၶိုင်ႈ ၶပ်ႉ ယႆၵၼ် ႁူၼ်ႇၶူတ်ႉတႃႇသိူဝ်ႇၵႆႇတႃးသဵၼ်ႈတၢင်း။ လႆႈႁၼ် ၽူႈမီးလၼ်ႉၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶုင်ႈၶူဝ်းလမ် ယိပ်းၶွၼ်ႉၵျေ လီႉသင်ႇတီႈၵိင်းငၢၼ်းၶဝ်။ မၼ်းတူလ်းတီႈ ၵၢႆႈၵႃး မိူၼ်ၵျၢင်းလဵပ်ႈၵမ်ႇလႆႈလွႆ ၵမ်ႇၶွႆႈႁပ်ႉႁွင်း။ ၵိင်းငၢၼ်းလိူဝ်းၼႆႉ ပဵၼ်ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈၵိမ်းႁွမ်းၼႆႉႁွလ်းသေ လႆႈႁူႉ ၵမ်ႈလႆႈၵႃး ၵႆႇတႃးၵၢၼ်သေပဵၵ်ႉဝႃႈ။ လုၵ်ႈလၢင်းၶၢင်းမေးၶဝ် လႆႈမႄးသူင်ႇၶဝ်ႈပၼ်။ ၵမ်ႈၼၼ်ၵေႃႈ ပေႃး

ၶမ်ႈမႃး လင်ႇလႆႈမိူဝ်းၵိၼ်ၶဝ်ႈတီႈႁိူၼ်း။ လႆႈႁူႉမီးၵႅင်းငၢၼ်း 170,000။ ဝၼ်းဢၢႆႈႁႃးၽဵဝ်ႁၢႆႇ ၼၼ်ႉ ပီၼ် 1938 လိူၼ်ၾႅပ်ႊဝႃႊရီႊ 22 ဝၼ်း။ မိူဝ်ႈဝႃး ၽီးထိူဝ်ႊ–ၾလႅမ်ႊမိင်ႊ မီးတီႈ မူႇလေႊ။ ပေႃးလိူၼ်ၶျူၼ်ႊသႅင်ႈ တေသိူဝ်ႇယၢင်တီႈသၢၼ်ႈတၢင်းၼၼ်ႉ။ ဝႆႉၼၼ်ႉ တေတၢင်ႇၼိူင်ႈ ယိပ်းၶူဝ်းသိူၵ်းၶိူဝ်ၵႃးလူင်သေ သူင်ႇမိူင်းငၶႇ။ ဢၢႆႈႁႃးလုၵ်းတူလုၼ်း ၶဝ်ၵွတ်းၵၢၼ်ၼၼ်ႉတင်းၵိူင်။ တီႈႁၼ်လူင်ၵေႃးသျူဝ်ႊ ၵွတ်းသၢၼ်ႈတၢင်းတီႈလွႆႇၸေႃႈ မိူၼ်ၵၼ်ႁူးတီႈ။

ၽၢင်ယိမ်ႈထုင်ႉမႃဝ်း လုၵ်ႉတီႈႁိူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်းမူႇလေႊလႆႈႁၼ်ၼၼ်ႉ

ဢၢႆႈႁႃးၶဝ်ၸေႃႈ ၼိုၼ်ႈၶိူဝ်ၵႃးၵေႃ လုၵ်ႉတီႈသၢၼ်ႈတၢင်းငၽ ႁၢႆႇတၢင်းမူႇလေႊ။ မိူဝ်ႈ ၽဵဝ်ႁိူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်းၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်လၢတ်ႇႁူင်ႈတီႈထုင်ႉမႃဝ်း။ ၽၢင်ယိမ်ႈႁၢင်ႊလီထုင်ႉမႃဝ်းဢၼ် ၶိုင်ႈ။ တီႈၼႅပ်းႁၢင်ႊ တေလႆႈႁၼ်တၢင်းႁၢင်ႊလီၼၼ်ႉ လိၼ်ဢၼ်မီးတၢင်းၼေႃႈၼႅပ်းႁၢင်ႊၼၼ်ႉ ပိၼ်လိၼ်ပႅၼ်ႇၵွင်း ဢၼ်မီးႁိူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်း။ တၢင်းတူဝ်ႈၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်တူင်ႈၼေႃးတင်းမႆႉ။ လွႆႉၵႂၢႆး သေထႆၼေႃး။ မူႇမႆႉတၢင်းၵႆပုၼ်ႉၼၼ်ႉ ပိၼ်ဝၢၼ်ႈႁူၼ်းယူႇသဝ်း။ ပေႃးပူၼ်ႉႁၢႆႇထႅင်ႈ တေလႆႈ ႁၼ်ၶမ်ႉမႃဝ်းတင်းမိူင်းငၶႇ။

႔႗

လဝ်ႈၽူင်းလႆ

ထႅင်ႈဝၼ်းၼိုင်ႈ လုၵ်ႉတီႈမူႇၸေႊ လွမ်းၽႃႇၵႃႊထီး ၶူဝ်ႇၼမ်ႉၶမ်း။ ၶၢဝ်းတၢင်းၵႆသၢဝ်းလၵ်း။ ပၢၼ်သိၼ်ႈတၢင်းၵၢၼ်သိူဝ်ႇဝႆႉ လွမ်းလိၼ်လိၼ်မိူင်းၶႄႇ။ ၽၢင်ယိမ်ႈၵိမ်းႁွမ်းၵေႃး ႁၢင်ႈလီဝႆႉ။ ၽၢင်ယိမ်ႈ ၵၢၼ်ၶူဝ်ႇတၢင်းပၢင်ႇသႂ်းၵေႃႉမိူၼ်ၼႆႉ။ လႆႈၶၢမ်ႈၵၢင်ပၢင်ႇၵႂၼ်တၢင်း။ တီႈၼၼ်ႉ ယၢမ်ႈပၢၼ်ပၢင်တိုၵ်းၵၢၼ်ၼိုင်ႈ။ လွင်ႈၼၼ်ႉ ဝၢႆးမႃးလင်ႇတေၶႂ်ႈၶၼ်။ ၵိမ်းႁွမ်းၼႆႉ လႆႈသုတ်ႇၵႂၢႆ ၶႄႇလိူဝ်သေၵႂၢႆတႆး။ တီႈဢမ်ႇမေႃႇၼၼ်ႉ ၼၵ်းဝႆႉႁၢင်ႊသၢင်ႇသီႈ။ ႁူၼ်းၵႂၼ်ႇမုင်းဝႆႉဢမ်ႇမေႃႇ ၼၼ်ႉ ၵဝ်မၢၵ်ႇႁၼ်ၵေႃႇဝႆႉသေ ပၢၼ်ၼမ်ႉမိုဝ်းၶႄႇ။

ၼမ်ႉၶမ်း ပၢၼ်ဝဵင်းၵၢၼ်လီသိူဝ်း ၶူင်းထုင်ႉမၢဝ်းတီႈၼိုင်ႈ။ ႁူင်းယႃလူင် ၵၢၼ်ၸႂ်ႉသေ ပူၼ်ႈ ၶူင်းမိူင်းမၢၼ်းလင်ၼိုင်ႈ မႃးမီးဝႆႉတီႈၼမ်ႉၶမ်းၼႆႉ ပၢၼ်ၵၢၼ်ပိူၵ်ႇပိုင်ႈဝႆႉ။ ၵေႃႉၵေႃႉ တင်ႈႁူင်းယႃ ပၢၼ်တွၵ်းထိုဝ်းၵႃးၽိူဝ်း [177] ၽူႈၽိုလ်ၶၽႄႈသၢသၼႃၶရိတ်ႈ ႁိူင်းပိပ်းတိတ်း ၵမေႊရီးၵၼ်း [178] ၵေႃႉၼိုင်ႈ။ ၽူႈၵွၼ်းႁူင်းယႃယၢမ်းၼႆႉ ပၢၼ်တွၵ်းထိုဝ်း သီးၵရိတ်း [179]။ ၽႃႇၵႃႊထီးလၢတ်ႈ

'ပေႃးဢိၼ်တၢႆႇၶႂ်ႈယဝ်ႉ လၢင်ႇၶူဝ်ႇတီႈႁူင်းယႃယဝ်ႉ။ တီႈၼၼ်ႉ မီးလဝ်ႈၽူင်းလႆ မႃးၶိုၼ်ႈ ၵိၼ်းပႂ်ႉမေႃယႃဝႆႉ။'

မၼ်းပၢၼ် ၼွင်ႉယိင်းၼ်ၶၼ်ႈတွင်ႉ လဝ်ႈဝၼ်းတိပ်ႉ မႁႃတေဝီမိူင်းသိၼ်ဝီသေ ပၢၼ် ၼေႃႇသိင်တိၼ်းၶမ်း မိူင်းၵိင်းတုင်ၵေႃႉၼိုင်ႈ။ လဝ်ႈၼၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး ပၢၼ်ၼၢင်းၶဝ်။ ပေႃးၵဝ် ထုင်းၶႂ်ႈႁေႃႇဝုႈၶတ်ႉ မၼ်းတေလႆႈယူႇ တီႈႁေႃႇၵိင်းတုင်ႁွလ်း။ ႁူလ်းၵူႈ ၵွၵ်ႇလွင်ႉၶႂ်ႈၵိတ်းမေႃႇ ယႃၶလႆႈ လၢင်ႇၽိဝ်မႃးဢမ်ႇၶမ်း။ တွၵ်းထိုဝ်းသီးၵရိတ်း ပၢၼ်ၶူးမေႃယႃ လိုဝ်ႈလိုဝ်းၵေႃႉၼိုင်ႈ သေ ပိုတ်ႇၽုလ်ႇႁူင်းၵိၼ်းမေႃယႃဝႆႉၵၢၼ်ၼိုင်ႈ။ ၶႂ်ႈၵႃးလဝ်ႈၼၢင်းလဝ်ႈယိင်း ၶႂ်ႈႁေႃႇမိူင်းတဵၵ်း ၵေႃႉလွၵ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇယၢမ်ႈၼိုၼ်ႈၵိၼ်းမေႃယႃ ၼၢင်ႇလဝ်ႈၽူင်းလႆ။ တေပၢၼ်ႁူၼ်းလွၵ်ႈၽဝ်ၽွင်းၵေႃႉ

---

[177] Dr. Harper
[178] Amerian Baptist Missionary
[179] Dr. Seagrave

ၶိူင်ႈ။ ၼၢႆႉၵျႃးလၢတ်ႈဝႃႈ ၽေႃးၵႃႈထီး ၼၼ်ၼၢႆႉၵျႃးထၢင်ႇၶၼ်ႈ။ မၼ်းယုမ်ႉသေ လၢတ်ႈ ၼၢႆႉၵျႃးဝႃႈ

'လွင်ႈလႆႈမၼ်းၽၢႆၽိူၼ်ၶၼ်ႈဢေႃႉ ၼမ်ႇၼႆႉလၢတ်ႈယဝ်ႉ.'

တွၵ်ႈထိူဝ်ႈ သီႇၵရီတ်ႈဢလႄႈ မေႃၶၢင်ႊမၼ်း ၵျပ်ႉထူပ်းၼၢႆႉၵျႃးၶဝ် ၶႂၢင်းႁွင်ႉလုမ်းၶဝ်။ လၢတ်ႈတေႃႇၵၼ်ၵိတ်းၵိတ်းယဝ်ႉ. သီႇၵရီတ်ႈထၢမ် လွင်ႇၼႆႉထူပ်းၶၢင်းယိင်းၼွၼ်ႇ၊ လိူဝ်းမႃး ၼိူၼ်ႈၵျၼ်းမေႃယႃၶၼ်ႈၵူဝ်ၶႅ။ ၶဝ်တင်းသိင်ႈ တေမီးႁူၼ်းသၢမ်သိပ်း။ သီႇၵရီတ်ႈ ၶႃႈဝႃႈ ၶႂ်ႈ ၶဝ်ၶၼ်ႈ ပႃးလၢဝ်းၶၢင်၊ လၢဝ်းတၢႆး၊ လၢဝ်းယၢင်းဝႃႈ။ ၶႂၢႇတၢင်းတၢင်ႇႁွင်ႉ။ ယိင်းမေႃယႃၼွၼ်ႇ၊ ၶဝ် ၶဝ်ႈမႃးႁေ ၶင်ႈၶပ်ႉၵၼ် ၶိူဝ်တင်ႇယၢဝ်း။ ၶုင်ႈဝႆႉၼူဝ်းတုလႆႇမေႃယႃႁူႉၶေႃႈ။ ပႃးၶၢင်း ယိင်းၶၢင်ပိူတ်ႇၶေႃႈ။ ၶဝ်ပိၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ် တင်းၶၢင်လိူဝ်းယူႇၶိူဝ်လွႆ။ သုပ်းဝႆႉမူၵ်ႇႁူဝ်ၽိူၵ်ႇမေႃယႃ။ ၶၢင်းယိင်း ၶၢင်တင်းယၢင်းၶဝ် လူင်းႁူင်းၵျၼ်းၽိူလ်ဢၽႇသႃသၶႃၶဝ်မႃး။

လႆႈႁူႉဝႆႉ ၶႂ်ႈၵႃႈသၢမ်သိပ်းၶေႃႉၶၼ်ႈ ပႃးလဝ်ႈၽူင်းလႆၶေႃႉၶိူင်ႈ။ ၼၢႆႉၵျႃးဝူၼ်ႉ လူဝ်ႈ လွင်ႇတေလိူၵ်ႈလႆႈ ၽိူပ်ၼ်လဝ်ႈၽူင်းလႆ ၼၼ်ဝႃႈၶၼ်ႈ။ ယိင်းမေႃယႃတၢင်ႇၶေႃႉဢေႃႉ ပ်ၼ်ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈၶႄးပၢင်ႇၵွလိုး။ ႁူလိုးၵႃႈ ႁူႉၶေႃႉၶုင်ႈၼူဝ်းတုလႆႇဝႆႉဢလႄႈ တေလၢင်းလိူၵ်ႈ လႆႈၵူဝ် ၼမ်ႇလိူၵ်ႈလႆႈၵူဝ် ၼၼ်ဝႃႈၶၼ်ႈလၢတ်ႈယၢပ်ႇ။

ၼၢႆႉၵျႃးၵျၼ်မ်ၶၼ်ႈ ၶၢင်းယိင်းၼွၼ်ႇၶေႃႉၶိူင်ႈ ၶႄႈၵျၢမ်ႉၵမ်ႇၵမ်ႇ ယွမ်ယွမ်သေးသေး ၼွၼ်ႇၶေႃႉၶိူင်ႈ။ တႃၼွၼ်ႇသိူ်သိူ်ႁေ သီႈၶေႉႁေႈတႃတူလိုးဝႆႉ။ ငွၵ်းသွၵ်ႇတၢင်ႇၶိူဝ်ၵျဝ်းတင်ႇ ႁေ ငၵ်ႈတၢင်းလင်ဝႆႉ။ မူဝ်ႈသၢႆတႃလႆႈလႃးၵၼ်ၶၼ်ႈ မၼ်းလႃႈလီယုမ်ႉဢၶၼၢႆႉၵျႃး။ တွၵ်ႈ ထိူဝ်ႈသီႇၵရီတ်ႈ လၢတ်ႈၵူ်ႈလုၵ်းဢၶ လွမ်းၶင်ႇလုမ်းလၢဝ်းၼိူဝ်းၽိူမၼ်း တႃႇၶုၼ်လူင် လၢင်း လၵ်ႉဢၽႁူႉလႆႈ။ ၶၢင်၊ ယၢင်းၶဝ်လုၵ်းဢၶ ၼွၼ်တၢင်းယဝ်ႉႁေ ၶင်ႈၼိူၼ်း။ ထိုင်ၵမ်းယိင်းတၢႆး ၶဝ်လုၵ်းဢၶၶၼ်ႈ ၶၢင်းယိင်းၼွၼ်ႇ၊ ၶေႃႉၼၢႆႉၵျႃးၽၢင်ႉမ်ၼ်ႈၶၼ်ႈ လုၵ်းႁေၶင်ႈလူင်းၼိူၼ်းၵမ်း လိဝ်။ ၼေယိင်းတၢႆးတၢင်ႇၶေႃႉ တိုၵ်ႉလုၵ်းဝႆႉယူႇ။ ၶႂ်ႈလႆႈၼၢႆႉၵျႃးသွၼ်ႇ၊ 'ၶၼ်ႈပ်ၼ် လဝ်ႈၽူင်း လႆ ၵမ်းလိဝ်ယဝ်ႉ.'။

ၼၼ်ၼၢႆႉၵျႃးသွၼ်ႇၶၼ်ႈ လူဝ်ႈတေႉယူႇ။ မူဝ်ႈၼၢႆႉၵျႃးၶဝ်ၼွၵ်ႇမႃးၶၼ်ႈ ၽေႃးၵႃႈ ထီး မွၵ်ႇတီႈတွၵ်ႈထိူဝ်ႈသီႇၵရီတ်ႈ တႃႇလဝ်ႈၶၢင်းၼွၼ်ႇတင်းဢမႈမေႃယႃလူင်ၶေႃႉၶိူင်ႈ ႁႂ်ႈမႃး ၶဝ်ႈႁူမ်ႈ တီႈၽိူၼ်ၶမ်ႉၶိင်ႈၶၼ်ႈ။ ထင်ႈသမ်ႉဢၶၼၢႆႉၵျႃး လဝ်ႈၽူင်းလႆပ်ၼ်ၶေႃႉလႆႈ။ လႆႈ ထုၵ်ႇၵျပ်ႉထိုင် တႃႇၵိၼ်ၶမ်ႉၶိင်ႈလွမ်းဢလႄႈ လိပ်ႈမၼ်းလူမ်းသိူဝ်းဝႆႉ။ ယိင်းမေႃယႃတၢင်ႇၶေႃႉ ဢေႃႉ သူလ်ႈပဝ်ႈၼိူင်ႈၶိူင်ႈ၊ ၶပ်ႉယမ်ၼၢမ်းၼွႆၼိူင်ႈၶိူင်ႈသေ တူလိုးတီႈလဝ်ႈၽူင်းလႆ။

ဝၢႆးၶၼ်ႈ တွၵ်ႈထိူဝ်ႈသီႇၵရီတ်ႈ လွမ်းဢၶၼၢႆႉၵျႃးၶဝ် ၶႂ်ႈႁူင်းယႃလူင်မၼ်း။ ႁူင်း ယႃၼိူၵ်ႉတွၼ်း ၼိတ်းၵပ်ႈလင်ၶိူင်ႈ မႃးမီးၶႂ်ႈလွၵ်ႉလိင်ႇ ၵႆပူၼ်ႉတီႈၶၼ်ႈဢလႄႈ လူင်ပွင်လိူင်ႈၶဝ် ထုၵ်ႇလီၼၵ်ရုင်ႇမုၼ်လွမ်းတေႉတေႉ။ လႆႈၵျၼ် ၶႂ်ႈႁွင်ႈၼိူၵ်ႉတွၼ်းႁွင်ႈၶိူင်ႈၶၼ်ႈ. မီးၶၢင်းယိင်း တၢႆးၶိူဝ်ၶေႃႈၶိူင်ႈ တင်းလိူင်ႉၶၢင်းမၼ်းဢလႄႈ လႆႈထၢမ်တူလိုးပ်ၼ်ၽိူ်။

'မၵျႃတေဝီလေႊၽွင်'

မူဝ်ႈလေႊၽွင် ပ်ၼ်မူဝ်ႈလဝ်ႈၽေႃႉတၢႆး မီးၶႂ်ႈလ်ၼ်လိၼ်မူဝ်းဢၶ။ ၶႂၢႇၶုၵ်းလႆႈလႆႈ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ် တီႈတၢတ်ႇၶမ်ႉပၢင်ၶၼ်ႈ။ ၶၢင်းယိင်းၶေႃႉၶႅ. တေလၢင်းႁူႉ လဝ်ႈၶမ်ႉၼူဝ်။

ၵၢႆႈႁူး ႁူႉၼမ်ၶူးမေႃယႃ ယွၼ်းၵၢၼ်ၶုၼ်လၢတ်ႈ လွင်ႉထႅဝ်ႉႁၢင်ႊၶဝ်လႆႈႁူဝ်ၶႆႈ။ တၢင်းယူႉလီမၼ်း လီဝႆႉ။ ၶွပ်ႈၶႆႈ မၼ်းတင်းလုမ်းလိူင်ႇၶေႃင်းမၼ်း လူင်းၶိူင်းသူၼ်မွၵ်ႇသေ ထႅဝ်ႉႁၢင်း။ ၼပ်းႁၢင်ႊၶႆႇ ၸၢဝ်ႇၶိူင်းပပ်ႉၶႆႇ။ လိူဝ်းၵျေႃႉၼၼ်းႁူဝ်ဝႆႇသုင်သုင်ၶၢၼ်ႇ ပိၼ်လိူင်ႇၶေႃင်းမၼ်း။ ၶေႃင်းယိင်း ၵွၼ်ႉ ၵေႃႇမီးတၢင်း လင်မၼ်းၶၢၼ်ႇ ပိၼ်ၶွင်ႇယိင်းၵွၼ်ႉ မႁႃတေဝီ။ ယဝ်ႉၵေႃႈ ထၢမ်တူလုၺ်း လွင်ႈလဝ်ႈၶမ်ႇၼူဝ်။ ႁူလ်းၵႃႈ မၼ်းတွပ်ႉမႃး ၵမ်ႉယၢမ်ႈၸိၼ်းဝႃႈ။ ၶွပ်ႈသေလိူဝ်ႇသေလွင်ႈ ၵမ်ႉၼွႆႈလၢတ်ႈၵေႃႈ ဢၢင်းပိၼ်လႆႈ။ ၶွပ်ႈလဝ်ႈၶမ်ႇၼူဝ် ၵမ်ႉလွႆႈလုၵ်ႈတီႈလေးၾၢင်မႃးၵေႃႈ ဢၢင်းပိၼ်လႆႈ။ ၵမ်ႉၶၢၼ် တေမီးလွင်ႈသိူင်ႉလပ်ႇ ၵၼ်မႁႃတေဝီ ၵမ်ႉဢၢင်းလၢတ်ႈၸၢလႆႈ ၶၢၼ်ႇ။

မႁႃတေဝီလေးၾၢင်ၸလႆႈလိူင်ႇၶေႃင်းမၼ်း တီႈႁူင်းယႃလူင်ၶမ်ႇၶမ်း

မိူဝ်ႈတူင်ႇတၵ်ႉ တွၵ်ႊထိုဝ်ႊသီးၵရိတ်ႊၶၢၼ်ႇ ထၢမ်တူလုၺ်းလွင်ႈပၢင်တိုၵ်းမူႉလေး။ ႁူၼ်းႁူႇလွင်ႈပၢင်တိုၵ်းၶၢၼ်ႇ ၵမ်ႉမီး။ မၼ်းလၢတ်ႈ

‘ပၢင်တိုၵ်းၶႆႇ ပိၼ်မိူဝ်ႈပၢၼ် တွၵ်ႊထိုဝ်ႊႁူးၽိုဝ်း ၵေႃႇၵေႃႉတင်ႈႁူင်းယၢၶႆႇၵိူဝ်ႈ။ ႁဝ်း ၵမ်ႉပေႃးႁူႇၶမ်’

ၵၢႆႈႁူးတေႁၢႆးငၢၼ်းၸၶ လွင်ႈပၢင်တိုၵ်းမူႉလေး။ တေလႆႈတၵ်ႉမႆႈ ၶိူင်းၵၢၼ်ၶႆႇ။ ယူဝ်ႇတေသူၼ်လွႆႈၵၢၼ်ယူႉ။

မိူဝ်ႈ 1922 လိူၼ်မၢတ်ႊ လႆႈ 19 ဝၼ်းၵၢးတိတ်ႉ ၵၢင်ၶိူင်လဝ်ႇႁူၵ်းမူင်းၶၢၼ်ႇ ႁူၼ်း ၵေႃႇၶိုင်ႈ မႃးပူၵ်းတွၵ်ႊထိုဝ်ႊႁူးၽိုဝ်းသေ မွၵ်ႇၸၶလွင်ႈသိုၵ်းတႆးၸလႆႈၸၶႉ။ လဝ်ႈလၢႆးမႃၼ်း ၵေႃႇၸိုၵ်ႈႁွင်ႇတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႉ ပိၼ်မႃင်းလွင်းၶၢၼ်ႇ ယိုဝ်းလေးလႃၼ်ႇ ၵၢၼ်မီးၶိူဝ်သိၼ်ႈတၢင်း မူႉလေး–ၶမ်ႇၶမ်း။ တွၵ်ႊထိုဝ်ႊႁူးၽိုဝ်းၶႆႇ ပိၼ်ၵမေးရီးၵၼ်း ၵေႃႇလွႆၵိုၼ်ႉၵေႃႇၶိုင်ႈ။

မၼ်းၵဝ်လၢႆးထွင်,လမ်ႉသေ ၵႂၢႆးငၢၼ်းထိုင် တပ်ႉပလိၵ်ႈၵၢၵ်ႉသၤလ်ၼ်လိၼ် တီႈမၢၼ်ႈမေႃႇၼလႈ လၢႈသိဝ်ႈ။ ၵႂၼ်ႁူဝ် မုၼ်ထၢမ်းႁူဝ်လိၵ်မျူဝ်ႉလၢႈၶမ်ႉၶမ်းၶဝ် ယၢင်ႈၼိုၼ်ႈထိုင်လေးလၢၼ်ႉသေ တေႃႇသူႈၽူႈၶိၼ်။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ လံႈၵပ်ႉလိၵ်ႈ တီႈမၢင်းလွင်းၽိုၼ်ၶိုင်ႈ။ ပႃးဝၢႈ –

‘လဝ်ႈၽႃႉသူ ၵိမ်လိင်းၵဝ်မိူင်းတူးယဝ်ႉ ၵႂၼ်လဝ်ႈၽႃႉတူးႁူႇမိူင်းၵလႃး။ လိူဝ်း တူး တေယၢင်ႈၼိုၼ်ႈယိုတ်းၵဝ်ဝိင်းၵျေၶမ်းတႃႈလိူဝ်ႇသေ တေၵေႃႇတင်ႈၵျေၶမ်းမၢၼ်းၼိုၼ်း။ လံႈၵူႉသူ ပိၼ်ႁူၼ်းယူတ်ႈယၢပၼ်ႁူၼ်းပိၼ်ႁွၺ်းၶႅၼလႈ လင်ႇလံႈပွင်ႇၶၢဝ်ႇဝၢႈ တႃႉသူမိူဝ်းၼိုၼ်း မိူင်းသူၶၼ်ႉ တေလီ’ ၶႅ။

ပေႃးလံႈၵပ်ႉလိၵ်ႈၶႅႉယဝ်ႉ တွၵ်းထိူဝ်းၵျႃးၽိူဝ်း လွႆႉၼူတ်ႉလုၵ်း၊ ၵဝ်မံႉၼၵျႉၵင်ႈဝံႉ ၵျေ ပွႆႉမွင်းတပ်ႉပလိၵ်ႈၵၢၵ်ႉသၤလ်ၼ်လိၼ် တေၽဝ်မႃးၶၼ်ႉ။ ၵိၼ်ၵိင်းၽူႈၶိၼ်တေမီးမွၵ်ႈပၢၵ်ႇ ၵျႃႈသိပ်းပႆၢသေ ပၵ်းသဝ်းယူႇဝံႉၶွင်း ဝတ်ႉမုၼ်လဝ်ႈ ၵၼ်ၵဝ်ၵုတ်ႇၵၢႆႇဝံႉၶၼ်ႉ။ တႃႇႁူၼ်းမၼ်း တေလံႈၶၢဝ်းယၢမ်း တႃႇၼူတ်းလုၵ်းၶၼ်ႉ လံႈပၼ်သႅင်ႁွင်ႈၵျေ လွၵ်ႇၽူႈၶိၼ်ဝံႉ။ မုၼ်ထၢမ်းလိူဝ်း တေတွပ်ႇတေႃႇၶၼ်ႉ ၵမ်ႇၼွၼ်ႈၵၼ်လံႈလီလီ။ ပေႃးၽူႈၶိၼ် ၶၢမ်ႈၼူဝ်ၶမ်ႉပေႃႈ ၼိုၼ်ႈမႃးၼတႉ ၵမ်ႇမီးတၢင်းတႃႇလိၼ်ႈပႆႈယဝ်ႉ။ မုၼ်ထၢမ်းယိပ်းလိဝ်းတေတႆၢမူတ်း။ လံႈမွၵ်ႇ ႁူၼ်းမၼ်းထႃႈဝံႉ လွင်ႈဝၢႈ လၢၵ်ႈၽွႆး၊ ယၢႈၵတ်ႉႁွင်ႈၵတ်ႉလိဝ်း ၽႆၢႇမၢင်းလွင်းၶဝ်တိုဝ်းၶၼ်ႉ ၵမ်ႇၵတ်ႉသင်တေႉ တေႉ ၵၼ်ဝၢႈၶၼ်ႉ။

မၼ်းလၢင်းၼၵျႉတွပ်ႇတေႃႇလံႈ ၽူႈၶိၼ်တေႃႇထိုင်တပ်ႉသိုၵ်းထၼ်မ် ၽဝ်မႃးၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵၢင်ၶွႆဝၼ်းတီႈသီႇ ႁူဝ်ၶွႆလဝ်ႉၽႃႉပႆႇလိၼ်းၶၼ်ႉ သိုၵ်းလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉ တင်ႈၼတႇပိုတ်းယိူဝ်း ၼိုၼ်ႈမႃးတိုၵ်းၼူဝ်ၶမ်ႉပေႃႈ။ ပၢင်တိုၵ်းၵျၢဝ်ႈၵိုင်း။ ႁူလ်ႈၵၢႈ ပေႃးလိတ်ႇၵႂၵ်ႇမႃး ၽၢႆႇၽူႈၶိၼ် မၢတ်ႇလိပ်းၶမ်မႃး။ ၶဝ်လံႈထွႆႈၼိုၼ်း။ တွၵ်းထိူဝ်းၵျႃးၽိူဝ်းၶဝ် ၶိႇမႃႉလိုပ်ႈလွမ်းၽူႈၶိၼ် ထိုင် တီႈတႃးႁူဝ်ႉၵုတ်ႇဝၢင်းဝတ်ႉမုၼ်လဝ်ႈ ၵၼ်ႁူၼ်းလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉၶဝ်ပၵ်းသဝ်း။ ယိုတ်းလံႈပၢင်သဝ်း ၽူႈၶိၼ်။ ၶွႆးၵၢင်ပၢင်ႇ ၵိုတ်းဝံႉတူဝ်တႆၢၽူႈၶိၼ်ႁူၵ်းသိပ်း။

ၶွၵ်ႈသေပၢင်တိုၵ်းမူႇလေး တီႈလိၼ်လိၼ်ၼၶႇၶႅႉ ၵမ်ႇပိၼ်ပၢင်တိုၵ်းသင်ထၼ်ႈ။ ၶွႆး သိပ်းႁူၵ်းပီး တီႈထုင်ႉမၢဝ်းၵျၢင်းလီၶႅႉ သႅင်ႁွင်ႈၵမ်လၼ်ႇသေၵမ်း။ ၶႅႉလံႈလိမ်လၢတ်ႈၼိူဝ်း မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသိပ်းႁူၵ်းပီးၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈယၢမ်းၶႅႉ တေလံႈသိုပ်ႇလွင်ႈလဝ်ႈၽူင်းလံႈ။

ၵိၼ်ၶမ်ႉၶိင်ႈ မိူဝ်ႈတၢမ်းၶမ်ႈ 3:30။ မိူဝ်ႈႁူႇႁိူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်း လံႈၵျၼ်လဝ်ႈၽူင်း လံမႃး။ ၶုင်ႈဝံႉသိူဝ်ႈသွႆႇတႃႇၼ်ၼ်ယၢဝ်း တင်းသိၼ်ႈလၢႆႈသီၶွင်ႇ။ ၵင်ႈလွင်ႈလူင်ႇၶိုင်ႈမႃး။ တၢင်း လင်မၼ်းသွင်ယၢင်ႈ ပႃးၶၢင်းမေႃယၢလူင် ပၢၼ်သၢမ်သိပ်းၵျႃႈပီးၶၼ်ႉၵေႃႉၶိုင်ႈ။ လဝ်ႈၽူင်းလံ ၵိၼ်လွင်ႈမၼ်းယဝ်ႉ ယိုၼ်းမိုဝ်းပၼ်ၵၢႆႈၵျႃး တႃႇတူင်ႉတၵ်ႉၵၼ်။

‘ၼုၼ်လူင်ၼၶ,?’

‘တိုၵ်ႉဝီႁူဝ်ယူႇ၊ ၵမ်းၶိုင်ႈ တေၵႂၵ်ႇမႃးယဝ်ႉ’

ၽျႃးၵႃးထီးၵႂၵ်ႇမႃးၵမ်းလိဝ်သေ ယိပ်းမိုဝ်းတူင်ႉတၵ်ႉလဝ်ႈၽူင်းလံ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၶမ်ႉၶိင်ႈၵေႃႈထိုင်မႃး။ ၽျႃးၵႃးထီးလၢတ်ႈ ‘ၼၵျႈၵိၼ်ၼလႈ’။

‘ၵေႃႈ’ၶႅသေ မၼ်းၶဝ်ႈၶင်ႈ ပၢၵ်ႇၶႄႈငွႆးလူင်တင်းဝၢၼ်ႇ ၶွင်ႁွင်ႈၵၢၼ်ၵေႃႇသၢင်ႈ ၶဝ်ၶၼ်ႉ။ ဝၢႆးၶၼ်ႉ ၼၵျႈၶမ်ႉၶိင်ႈ မိူၼ်ၶၢင်းၽႃႉလူင် ၵျေႈၵႃးလေႃႇရီႇ။

‘ႁူဝ်ဝၢၼ်?’

‘ၵူိဝ်းႁူဝ်ႉ၊ ၶမ်ႉၼွႆႈၵဝ်၊ လူမ်းၶႃႈယဝ်ႉ’

မၼ်းၵဝ်ဝၢၼ်ႇၼမ်ႉၼဵင်ႈ ယိုၼ်ႈမႃးတၢင်းၵၢႆႇႁႃးၶဝ်။ မၼ်းတူၺ်းၵၢႆႇႁႃးသေ

‘ႁဝ်းလႆႈငိၼ်းလိုဝ်ႈသူယူႇ ႁူၺ်းၵၢႆႈ … ’

‘မေႃးရိူၵ်း–ၶေႃးလိူၵ်း’

‘ပိၼ်လၢဝ်းၵၢႆးရိတ်းသျၶေႃႈ’

‘ႁဵတ်းလိူင်ႉႁူဝ်ငလႈႁူႉ’

‘ၵူဝ်း … လၢမ်းတူၺ်းၾၢင်ႁၢင်းသူႁွၺ်းၶေႃႉ’

သိူင်ၵိူင်းၵလီတ်ႈမၼ်းၶမ်ႉပေႃးပီႉ။ ႁူၺ်းၵၢႆႈ မေႃတိုဝ်းဝေႃးႁၢၼ်ၼိုၵ်ႉၼိုၵ်ႉ။ သိူင်လၢတ်ႈၵႂၢမ်းသမ်ႉ မိူၼ်ယဝ်ႉယွၵ်ႉသီႈငၵႉပိူၼ်ႈ။ ပၵ်းတၢတူၺ်း ၵၢႆႈႁႃးၵေႃ ထၢမ်ၶေႃႈၶိုင်ႈတေႃႉ ၶႃႈၶိုင်ႈ။ ၶၢင်းမေႃယၢယၢင်းၶၼ်ႉငတႉ ၶမ်ႉသူပ်းၶမ်ႉသိူင်သင်။ ပိၼ်ၶၢင်းယိူင်းလွၵ်ႇလီလွၵ်ႇယိၼ်ၵေႃႉၶိုင်ႈ။

‘လႆႈႁူႉ သူပိၼ်ၾူးတဵမ်ႈလိူၵ်ႈၼႆႉ။ လွင်ႉလွၵ်ႈႁူဝ် မိတ်းသထူဝ်း မေႃးရိူၵ်း’ ႁူမ်ႈႁူဝ် ၵေႃဝႆႉတူၺ်းၵၢႆႈႁႃး။ ၼႆႉပိၼ်လွၵ်းႁၢင်ႈ တႃႉပွႆႉတူၺ်းတၢင်းၽိတ်းၵၢႆႈႁႃးယဝ်ႉ။ တႃႉတေၶမ်ႉ လၢတ်ႈ ၽိတ်းလၢတ်ႈၾူၼ်သင်ၶၼ်ႉ တေလႆႈၾၢင်ႉယဝ်ႉ။ ပေႃးၽိတ်း မၼ်းတေတွႆႉၵၢႆႈႁႃးယဝ်ႉ။ ႁဵတ်းႁူဝ်တွပ်ႉငၵႈလွတ်ႈမႃးၼႆႉငတႉ ၵၢႆႈႁႃးၶမ်ႉတွင်းယဝ်ႉ။

‘ၼုၼ်လူင်ၶႃႈ’

‘ၵေႃႈ လၢတ်ႈၶႃႈငလႈ’

‘ႁွပ်ႈသင် သူႁဵတ်းလႆႈတေႃႉ ယိင်းၽၢၼ်ၵႂၼ်ႉၵေႃႉၶိုင်ႈ’

‘ၼွႆႈဝႃႈပွင်ႉသင်’

‘မူဝ်ႈႁဝ်း မႃးတီႈႁူၼ်းသူတူၼ်ႈတီးၶၼ်ႉ သူၶမ်ႉၵွၵ်ႉမႃးထူပ်းႁဝ်းၶၼ်ႉၶေႃႉ’

‘ၶၼ်ႉပိၼ်မူဝ်ႈၵၢင်ၼၵ်ႉလိတ်းမူင်းလူး။ ႁဝ်းတိူၵ်ႉၵိၼ်ၼမ်ႉၼဵင်ႈယူႉ။ ယဝ်ႉၵေႃႈ ႁဝ်းလူင်းမႃးထူပ်းသူယူႇ ၶမ်ႉလွၵ်ႈႁူဝ်’

‘လွၵ်ႈယူႉ၊ ႁွၺ်းလႆႈႁၼ် သၢမ်မီႉၶိတ်ႉ။ မူဝ်ႈလဝ်ႈၾေႃႉၶဝ်၊ ႁူၼ်းတၢင်ႉလိူဝ်းၶဝ်မႃး ၶၼ်ႉ လၢတ်ႈတီႈႁဝ်း သူၶမ်ႉမီးၶၢဝ်းယၢဝ်းၼႆႉ။ လိူဝ်းၵႃးပိၼ်ၼုၼ်လူင်ၶဝ် မေႃႁူႉပွင်ႉယူႉႁူဝ် ၶၼ်လွၵ်ပိၼ်လွင်ႈယိၼ်ႉငၼႈ ၶၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။ ႁဝ်းထၢင်ႉ ၶဝ်တေၶမ်ႉႁူႉပွင်ႉ။ တူၺ်းသၼ်လွႆ တၢင်းပုၼ်ႉလူး၊ ပေႉႁၢင်းလီလႃႉ’

‘သၼ်လွႆ? ၵပ်းၵၢႆႉတင်းႁဝ်း လိူင်ႉႁူဝ်လႃႉ’

‘ႁဝ်းလၢတ်ႈၼူဝ်းသူယဝ်ႉယဝ်ႈၶေႃႉ။ ယၢမ်းၼႆႉ ႁဝ်းလၢတ်ႈၼူဝ်းသၼ်လွႆ’

‘သူလၢင်းလိူၵ်ႈလၢႆးၵႂၢမ်း ၽွၼ်းလႆႈတၢၼ်ႉၼႆႉ’

‘ဢိၼ်ၼမ်ႉၼဵင်ႈထိူင်ႈႁွၵ်းၶိုင်ႈငလႈ’

ၸဢင်းမေယႃလူင်ၵေႃႈၶွင်သေ သူတ်ႉသွႆႈဢမ်းလိဝ်သေ ၵၢဝ်ၶဝ်ႈမုၼ်းၼ်ပ်းၸိုင်ႈၵိၼ်။ ၵၢႆႈႁၢႆးထႃမ် လဝ်ႈၼူင်းလႆႈ

'သူတေလႆႈၶဝ်ႈၸွႆးၵႃၼ်ၶႃဝ်းလွႆႈ'

'သီႇမူင်းပႆၶိုင်ႈ'

'ပေႉၼ်တ်ႈလၢႈ။ သူၵမ်ႇပႆႇလႃင်းမိူဝ်းလႆႈယူဝ်ႉ'

'ႁဝ်း ၵမ်ႇဝၢင်းဝႆႉၵႃၼ်ႁဝ်းလႆႈ'

ၸဢင်းမေယႃလူင်ၵေႃႈ သတ်းႁူဝ်သေ ဢမ်ႉယၼ်လဝ်ႈၼူင်းလႆႈ။

'ယူႇထဵင်ႈလူဝ်းၸိုင်ႈႁွၼ်ႇငလႈ'

'လီယဝ်ႉ တေယူႇထဵင်ႈဢမ်းၸိုင်ႈယူႇ'

'ႁဝ်းတေထႆႇႁၢင်းသူၶေႈ'

'တေၵိတ်းသင်လၢႈ'

'တၢႇသွႆႇၸွႆးပပ်ႉႁဝ်း ၵၼ်တေၵွၵ်ႇထဵင်ႈၶၼ်ႉ'

'ၼ်ပ်းႁၢင်းႁဝ်းၸႆႉ ပေႉလမ်ႇလွင်ႈတၢႇပပ်ႉသူၶၼ်ႉႁိုဝ်'

မၼ်းတွႆႇၵၢႆႈႁၢႆးဢမ်းၸိုင်ႈ တီႈယမ်မၼ်းသေ ဝႆႇၶႃႇတၢင်းၽွႃးၵႃးထီး။ 'ၶုၼ်လူင်ၶႃႈ၊ ၶႃႈႁဝ်းၶွႆႈၶီႇၵႃးႁွပ်ႈၸိုင်ႈ။ လွင်ႇတေသူင်ႇပၼ် ၼူဝ်ၶမ်ႉမႃဝ်းလႆႈႁိုဝ်'

'သူတေလႆႈပွၵ်ႈၶိုၼ်းႁူင်းယႃ ၵမ်ႇလွႆႈႁိုဝ်'

'ၶႃႈႁဝ်း ပိၼ်ၶဢင်းယိင်းႁူၼ်းၽၢၼ်ၵွၼ်ႇၵေႃႉၸိုင်ႈၶၢႆႇ၊ ယၢႇမႃးယွၵ်ႇ'

'ၵိတ်းၵိတ်းႁွလ်ုး'

ပပ်ႉၼ်ပ်းႁၢင်းပပ်ႉၸိုင်ႈ ပႃးတင်းမၼ်းမႃး။ မၼ်းငၶၢႆႈႁၢႆး ၼ်ပ်းႁၢင်းတႆးၵေႃႉမၼ်း မိူဝ်ႈလႆႈၶိုၼ်ႈ ႁူင်းၵိၼ်းၶၼ်ႉ။ ၽွႃးၵႃးထီးထႃမ် 'ၶၼ်ႉပိၼ်ၾႂ်'

'တႆးၵေႃႉႁူၼ်းထႆးႁဝ်း လဝ်ႈၸဢင်းပၼ်းသီး[180] ၵမ်ႇလွႆႈၵေႃႈ တေပိၼ်တၢင်ႇၵေႃႉ'

'ငႆးလိုဝ်ႈၵႆးရိတ်းသျိၶေႃ'

'လွႆႈၵေႃႈ။ ႁဝ်းႁွင်ႉမၼ်းဝႃႈ ပႃဝ်းဝႃဝ်း[181] ၸႆႉႁွလ်ုး'

မၼ်းသိမ်းပပ်ႉၼ်ပ်းႁၢင်းၵေႃလႃတ်ႈ 'ၶႃႇၶီႇၵႃးယဝ်ႉဝႃႈ၊ သူလႃတ်ႈပၼ် တီႈတွၵ်း ထိူဝ်းသီးၵရိတ်း တၢႇႁဝ်းတေလႆႈၵွၵ်ႇငလႇ တၢမ်းၶမ်ႈၸႆႉၶႃႈၶေႈ'။

ၽွင်းတိုၵ်ႉၶႃႇၵၢဝ်ၵႃးၶၼ်ႉ ၵၢႆႈႁၢႆးထႆႇႁၢင်းမၼ်း မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉပိတ်းၵၢဝ်မွၵ်ႇသိပ်းသွင် သီၶႃဝ်ၶၼ်ႉ။ ပိၼ်ႁူၼ်းၵွၼ်ႇၵေႃႉၸိုင်ႈသေ ၸိဝ်ႉမိူဝ်းမၼ်းၵေႃႈ ယၢဝ်းယၢဝ်းၵွၼ်ႇၵွၼ်ႇ။

[180] Banshi
[181] Bow Wow

ၵျေႃႇၵွၵ်ႇၶူၺ်ႇလူးၼူဝ်ၶမ်ႉမၢဝ်း တီႈပူၼ်ႉဝိင်းၶူၺ်ႇမွၵ်ႈလၵ်းၶိုင်ႈ။ ၶၢင်းမေႃယၢႃလူင် ၵေႃႈမူၼ်ႈသိူဝ်း လွမ်းလၢႆးတဵတ်ႇယဵၼ်မၼ်း။ မၼ်းလၢတ်ႈ 'ၵၢင်ဝၼ်းၼႆႉ ၶႃႈႁဝ်းလႆႈႁူႉ လွင်ႈ လိူဝ်းၶႃႈ ႁဝ်းၵမ်ႇပႆႇယၢမ်ႈႁူႉမႃးၶၼ်ႉ' ၼႆ။

လဝ်ႈၾူင်းလႆ

လဝ်ႈၾူင်းလႆၸတႉ ၶင်ႈဝႆႉၼ်မ်ႉၼ်မ်ႉလႅပ်ႈလႅပ်ႈ ၶိူဝ်တင်ႇ။

'မိတ်ႉသထိူဝ်း မေႃႈရိၵ်း ႁွင်ႉၾဵင်းၸၶႃႇႁဝ်းၶႃႈလေႃႇ'

'မိတ်ႉသထိူဝ်း ၽျႃးၵႃႉထီး ၵမ်ႇပၼ်ႁဝ်း ႁွင်ႉၾဵင်း'

'ပေႃးၶၼ် ႁဝ်းတေႁွင်ႉ' ၼႆသေ ႁွင်ႉၾဵင်း ၵဵတ်ႉသလိၼ်ႉ–မႃႉဝူဝ်ႉၶဝ်ၼ်ႉ [182] ၶၼ်ႉၵ်ႁင်းၵ်ႁင်း။ ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ်ၶီႇ,ၵႃးၸလ,လၢဝ်း တၢမ်းၶမ်ႈၶၼ်ႉ လိူင်ႉၶၼ်။ လဝ်ႈၾူင်းလႆႁွင်ႉ ၾဵင်းယဝ်ႉ ၼူဝ်ႁင်းမၼ်း။

'လိုဝ်ႈသူပွင်ႇဝႃႈ *Lady Gliding Foam* ၼႆႁႃႉ'

'ပေသို, *Lady* ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ လုၼ်း *Gliding Foam* ၼႆၵေႃႈလႆႈယူႇ'

ပေႃးထိုင်ၼူဝ်ၶမ်ႉမၢဝ်း မၼ်းလၢတ်ႈ 'ႁဝ်းပႆႇၶူၺ်ႇၶေႃႈ။ ပေႃးလုၵ်ႉတီႈၶိူဝ်ႁွင်းၶၼ်ႉ တူလိုဝ်းၶူၺ်ႇ ၵျၢင်းလီတေႉ' ႁူလိုဝ်းၵႃႈ မၼ်းၵမ်ႇလူဝ်းလႆႈ ၽျႃးၵႃးထီးၸလႈ မီႇသူပ်း။

ၼူဝ်ၶမ်ႉမၢဝ်းၼႆႉ ပီၼ်သိၼ်းၼူဝ်လိူၵ်ႈၾၼ်။ မီးၶိူဝ်သိၼ်ႈတၢင်း ၶမ်ႉၶမ်း–မၢၼ်ႈ မေႃႇ။ လုၵ်ႉတီႈ မၢၼ်ႈမေႃႇလွင်ႈလူင်း လွမ်းၶမ်ႉၵိဝ်ထိုင်တၢႈႁုင်ႈလႆႈ။ ဝၢႆးၶၼ်ႉ ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ်

182 Kathleen Mavourneen

ဝၢၵ်ႈမိူဝ်းမႃး။ ႁူၼ်းၶွင်ႈဝၢၼ်ႈၶဝ် ၵိတ်းၵၢၼ်ၼေႈႁိူၼ်း မိူဝ်ႈတၢမ်းၶမ်ႈလႅတ်ႇႁူင်ႈၼၼ်ႉ။ ယိင်းၵႂၼ်ႇၶဝ်မႃး တိၵ်းၼမ်ႉတီႈၼမ်ႉမေႇ။ မိူဝ်ႈၵႂႃႈႁႃးတူၵ်ႇၼိူဝ်းၼမ်ႉမိုဝ်း တီႈၼမ်ႉမေႇၼၼ်ႉ လဝ်ႈၽူင်းလႆလႃတ်ႈ

‘ၼၼ်ႉပဵၼ်ၼမ်ႉမိုဝ်းၼႄႇ၊ ႁဝ်းၵမ်ႇလႆႈလွၵ်ႇ။ ႁဝ်းလႆႈလွၵ်ႇ ၼမ်ႉမိုဝ်းၵိင်းၵလႅတ်ႈ’

‘ပေႃးသူမီးငိုၼ်း သူတေၵိတ်းသင်’

‘တေၶီႇလႅင်မိၼ် ၸူႇၵိင်းၵလႅၼ်း။ တေၵဝ်ၶိပ်းၼူးမေႇယႃ။ ပေႃးယဝ်ႉ တေပွၵ်ႈမႃး ႁေႇတင်ႈႁူင်းယႃလင်ၼိုင်ႈ’

ပွၵ်ႈၼႆႉၼတႉ မၼ်းလႃတ်ႈၸူမ်းလိုဝ်ႈလွၵ်ႈ။ မၼ်းၼွၼ်ႈၵိတ်းလွမ်းၶၼ်ႇလွၵ်ႇမၼ်း။

မိူဝ်ႈၶိုၼ်းၽိဝ် ႁိူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်းၼၼ်ႉ မၼ်းပိၵ်ႉၼၶ ႁူးပွင်ႇတီႈၶၼ်သိူဝ်ႈသွႆႇတႃႇသေ လႃတ်ႈ

‘ႁၼ်ၼၶႇ? ႁဝ်းႁွတ်းတၢၼ်ႇႁိူဝ်ၼၼ်ႉ’

ၽႄးၵႃးထီးသမ်ႉလႃတ်ႈ ‘မိူဝ်ႈႁဝ်းႁၼ်သူ တီႈၵိင်းတုင် ပွၵ်ႈလိၼ်းသုတ်းၼၼ်ႉ ႁၼ်သူလႃႈၼူဝ်း ၼိုင်ႈလူဝ်းမူင်းလွၵ်ႇ ၼိုင်ႈပွၵ်ႈ’

‘ႁိူဝ်း ... ၵမ်ႇမီးတီႈပွင်ႇသင်’

‘လွၵ်ႈယူႇၼႄ။ ထိင်ႈသမ်ႉ ပေႃးၵေႃလုၵ်ႈလၢင်ႈၶဝ် လၵ်ႉႁၼ်လူႉၶဝ်ၵေႈ သူလမ်းတီႉ ၵမ်ႇလွၵ်ႈႁႃႉ’

‘လႃတ်ႈၼိူဝ်းသင်လႃႇ’

‘လႃတ်ႈၼိူဝ်းမိူဝ်ႈယူႇၵိင်းတုင်’

မၼ်းၼမ်းၼေႈတႃၶိမ်ၶိမ်ၵေလႃတ်ႈ ‘ႁဝ်းတေၵမ်ႇပွၵ်ႈၶိုၼ်းၵိင်းတုင်။ တေၶတ်းလွၵ်ႇ လိၵ်ႈၵိူႈပူၼ်ႉလၼ်ႉ။ ႁဝ်းတေလႆႈၵိတ်းၵၢၼ်သေၵၼ်ၵၼ်။ ၵိတ်းသင်ၼလႈ တေၸူႇၶမ်ယူႇ ၶွင်ႈ ႁၢင်ႈႁေႃၵၼ်လမ်ဝွတ်ႈဝႆႈၼၼ်ႉ။ ၵမ်ႇယုမ်ႇႁႃႉ။ ပွႆႉတူလႅဝ်းၼလႈ။ ဝၼ်းၼိုင်ႈ တေလႆႈပဵၼ် ၼင်ႇ ႁဝ်းလႃတ်ႈ’

လႃတ်ႈယဝ်ႉႁေ ယိုၼ်းမိုဝ်းပၼ်တႃႇတူင်ႉတၵ်ႉၵၼ်။ လၵ်ႉသတ်းႁူဝ်ၼၶ ၼၢင်းမေ ယႃလူင်ၼၼ်ႉ တႃႇလွမ်းမၼ်းသေ ပႆၵႂၵ်ႇသူၼ်ၸူႇ ယင်းၵမ်ႇဝႆႇတူလႅင်းတၢင်းလင်သေၵိတ်း။

႘႘

ၶူၵ်ႉတူႈၾိူၵ်ႇ

လုၵ်ႉတီႈၶမ်ႉၶမ်း တေလႆႈသိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း ထိုင်ၵိင်းတုင်ၶၼ်ႉ ပိၼ်ၶၢဝ်းတၢင်းၵၼ်ၵႂ်ႇၵျႃႈပၢၵ်ႇ လၵ်း။ ၶွင်းၵႃႈမိူင်းလဝ်ႈၽႃႇတႆးၶႆႉ မိူင်းၵိင်းတုင်ၵႂ်ႇသေပိူၼ်ႈ။ ၶဝ်ႈၼ၀ႉသိၼ်ဝီသေ တေလႆႈႁူႇ လႆႈသိမ်ႈ။ လုၵ်ႉတီႈၶၼ်ႉ လၢင်ႇတေသိုပ်ႇႁူႇမိူင်းယႆ။ ၽွၼ်းၵႃႈထီး တေပွႆႇပၼ်ၵႃႈၵျႃး တင်း မိတ်ႉသထိုဝ်း ပလႅၵ်းၸႃးယိူဝ်း[183] တီႈမိူင်းယႆ။ ၽွၼ်းၵႃႈထီး တေၵမ်ႇသိုပ်ႇလွမ်းယဝ်ႉ။ တေ သိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း လွမ်းပလႅၵ်းၸႃးယိူဝ်း ထိုင်ပွတ်းလၢၼ်း တီႈရွတ်းသီးထိူဝ်း တေပွႆႉၵႂ်ႈၵျႃးယူႇ ၶၼ်ႉ။ တင်းရွတ်းသီးထိူဝ်း တေႁူႇတၢႆႈၵေႃႈ တီႈၵွင်ႈၶၢမ်ႈၶမ်ႉၶူင်းၶၼ်ႉ။ ၶုၼ်သိုၵ်းလူင် ၵေႃးပိူတ်း ၽူႈႁွၼ်းမိူင်းၵိင်းတုင် လၢတ်ႈဝႆႉ တေမီးၵႃးလူင်လမ်းၼိုင်ႈ ပွႆႉၵႂ်ႈၵျႃးတီႈၶၼ်ႉ တႃႇ ႁူႇၶၢဝ်းတၢင်းပၢၵ်ႇသၢဝ်းလၵ်း ၵၼ်တိုၵ်ႉၵိတ်းယူႇၶၼ်ႉ။

မိူဝ်ႈလုၵ်ႉတီႈၶမ်ႉၶမ်း ၵမ်ႇပႆႇၵွၵ်ႇၶၼ်ႉ မိသ်းၸၢႁၼ်းသိၼ်း[184] ၽူႈမီးပုၼ်ႈၽွၼ်း တီႈလုမ်းၾိူလ်ၸၽႈသႃႇသၼႃႇၵမေႊရီးၵၼ်းပိပ်းတိတ်းၶဝ် ၾိတ်ႈၵိၼ်တၢႆႇၶွင်ႇဝႆႉၸလႈ လႆႈၸဝ်ႉ တီႈၶဝ်။ ၶႃႈၵၢၼ်ၼိုၵ်ႉတွၼ်းၶဝ်ၶႆႉ လႆႈႁူလ်းသူၼ်းႁူၼ်းယူႇၶိူဝ်သၼ်လွႆၶဝ် ၶဝ်ႈၶွင်းသႃႇသၼႃႇ ပိပ်းတိတ်းၶဝ်။ ဝၢႆးၶၼ်ႉၸတႉ တေၵွၼ်ၶဝ်သူင်ႇႁူႇယူႇၶွင်းပၢၼ်ယိၼ်ႇၸင်ႈ။ မိသ်းၸၢႁၼ်း သိၼ်း ထုၵ်ႇလွႆၶိူဝ်လၢဝ်းၶၢင်ၶဝ်။ ၶဝ်ပိၼ် လၢဝ်းႁူၼ်းမေႃလၢတ်ႈၶင်ႇမီးၶွင်းလွႆၶဝ်။ မိူဝ်ႈၵွၼ် ၶၼ်ႉ တီႈၶဝ်ၵမ်ႇမီးသႃႇသၼႃႇၶပ်ႉထိုဝ်။ ၶဝ်ႁွလ်းႁူႉ တေၵိၼ်လဝ်ႈ၊ တေၵႃႈ၊ တေၵျၵ်ႉၵၼ်။ ပေႃးမီး လိူဝ်းၶၼ်ႉၵေႃႈ ပၢၼ်ၽဝႃႉၶဝ် တိမ်ထူၼ်ႈဝႆႉယဝ်ႉ။ တေလႆႈသူၼ်းႁူလ်းၶဝ် ပိုၼ်ႉပွႆႇ ပၢၼ်ၽဝႃႉၶၼ်ႉၵျေ ႁူႈပိၼ်ႁူၼ်းမေႃမီးယိူင်းမႆၢသုင်သုင်။ ပေႃးၶဝ်တေၵမ်ႇၵိၼ်လဝ်ႈ၊ တေၵမ်ႇ ၵႃႈယဝ်ႉၶႆၸတႉ တေလၢင်းမူၼ်ႉၸမႃးပၢၼ်ၽဝႃႉၶဝ်၊ လွၵ်းပိူင်ယူႇသဝ်းၶဝ်။ မိသ်းၸၢႁၼ်းသိၼ်း လၢတ်ႈၸၶ လွင်ႈၶေႃးယိင်းၶၢင်ၶဝ်။ မၼ်းၾိတ်ႈမွၵ်ႇ ယိင်းၶၢင်ၶဝ် မႃႈၶဝ်ႈႁူမ်ႈပွႆးၶရိတ်ႈ သမႃတ်ႈ။ ယိင်းၶၢင်ၶဝ် ၵွၼ်ၵၼ်ႁူင်သူပ်းၵၢမ်းတူလ်း တူၼ်ႈၶရိတ်ႈသမႃတ်ႈ တင်းတိၼ်းလိူဝ်း ၵႂ်ႈဝႆႉၶၼ်ႉ။ ဝၢႆးသေ မိသ်းၸၢႁၼ်းသိၼ်း ၵွၵ်ႇႁူႇလူဝ်းၼိုင်ႈယဝ်ႉ ပွၵ်ႈမႃးၶၼ်ႉ လႆႈၵျၼ်

ယိင်းၶၢင်ၶဝ် ၵွၼ်ႁၼ်ႁူႉပၼ်ႇ တူၼ်ႈၶရိတ်ႈသမၢတ်ႈယူႇၶႃႈ။ မိူၼ်လႂ်းၶဝ်ႁိၼ်လဝ်ႈသေ ႁူႉၶိူဝ်လွႆၶႃႈ။ ၵတ်ႉႁူႉ ၶဝ်ၵမ်ႇပႃးၶမ်ႉလဝ်ႈမႃးလႃႈ။

မိသ်ႉၼၢႆးရီႊသ်ၼ်ႊၼလႄႈ ၽူႈမီးလၼ်ႉလူင်ပွင်လိုင်ႈၶဝ် ၶတ်းလွႆႈႁူလ်းႁွင်ႉၶဝ် တၢႆႇ မူၼ်ႉၼမႊပၢၼ်ၽဝႃႉၶဝ်။ လႆႈတိုၵ်းသူၼ်း တၢႆႇတေၵမ်ႇၶဝ်ႈႁိမ်လိင်းၵူၼ်ႁဝ်း ၶွႆးဝၢၼ်ႈပိူၼ်ႈ။ မိူဝ်ႈၶဝ်လူင်းၶဝ်ႈဝၼ်းၵၢတ်ႇ လႆႈႁၼ်၊ လႆႈႁဵတ်းႁေႉ တင်းႁူၼ်းတႆးႁေ လႆႈႁၼ်လွၵ်းပိူင်ယူႇသင်း ပုတ်ထသႃသၼႃၶဝ်။ ၶွပ်ႈၼႆ ၶဝ်ႁေႈလိၵ်ႈလႂ်းလွမ်းမႃး ႁမ်းၵိတ်းၵိတ်း။ ပေႃးထိင်ႈ သ်ၼ်း ပၢၼ်သွင်သၢမ်သိုပ်ႇ ၶဝ်တေယိၼ်ႇၼင်ႈၵူၼ်ႈၵွၼ်ႇမႃးယူႇၵမ်ႇႁၢင်ႉ။ ၶဝ်ၼႆႉ ၵမ်ႇလွႆႈႁူၼ်းလိူင်း လၼ်ႉတမ်ႇ။ လၵ်းလမ်ၽၢၽွႆးမိူၼ်ပိူၼ်ႈ။ မိူဝ်ႈလႆႈႁဵၼ်း ပႂ်းႁူႉမေႃၶႃႉၼတႉ လႆႈႁၼ်ၶမ်ႉ ၵတ်ႉတၢင်းၶ်ၼ်ႇၶဝ်။ တီႈထုင်ႉမၢဝ်း လႆႈႁၼ်လၢဝ်းပုတ်ႉ၊ လၢဝ်းရိုင်းပ်ပ်းတိတ်း၊ ၽူႈမီးလၼ်ႉ လူင်ပွင်လိုင်ႈၶဝ်သေၵမ်ႇႁူး မီးပႃးရိုင်းၶ်တ်းတလိၵ်း [185] တင်းရိုင်းၽရူဝ်းတ်တ်းသတ်ၼ်း [186] ၶဝ် ႁွၼ်ႇ။ ၶွပ်ႈၼႆ ၶဝ်တေပ်ၼ်ရူၼ်းယိၼ်ႇၼင်ႈမႃးယူႇ ၵမ်ႇႁၢင်ႉ။ ၵႂၢႆႈႁူးမႂ်ထိုင်လွင်ႈၼႆႉသေ လင်ႇမွၵ်ႇတီႈလဝ်ႈၽႃႉလွႆလူင် တၢႆႇႁေႇတင်ႈႁူင်းၼၶ လၢဝ်းႁူၼ်းလင်ၶိုင်ႈ ၵၼ်ဝႃႈၶႃႈ။ ပေႃးၵမ်ႇၶပ်ႉယမ်ၽိုင်ႈ ထုင်းလဝ်ႈႁဝ်ႇလိုင် သီႇလပႃႇႁေႈတေႁႂ်လႂ်လွမ်းၶူႇ။

လုၵ်ႉတီႈ မိသ်ႉၼၢႆးရီႊသ်ၼ်ႊၶဝ် ၵွၵ်ႇလူင်းမႃးတၢင်းလၢၼ်းသေ ၼဝႉႁိၼ်ၶမ်ႉၶိင်ႈ တီႈၵ်မ်ၽွင်းႁူတ်ႉၶႂ်။ ၽ်ဝ်သ်ၼ်ဝီ မိူဝ်ႈလ်တ်ႇၵမ်ႇပႆႇႁူင်ႈ။ လဝ်ႈၽႃႉသ်ၼ်ဝီမႃးထူပ်းသေ ပၼ် လိၵ်ႈၽိတ်ႈမွၵ်ႇ တၢႆႇႁိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈတီႈႁေႃ။ ပ်ၼ်တၢမ်တူဝ်လဝ်ႈဝ်ၼ်းတိပ်ႉတ်မ်ႈဝႆႉ လိၵ်ႈၽိတ်ႈ မွၵ်ႇၶႃႈ။ လွင်ႈၶဝ်ႈၶမ်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈၼတႉ ၵမ်ႇလၢတ်ႈထ်င်ႈယဝ်ႉ။ ၶွလ်းတေလႆႈၶ်ႊလွင်ႈၵႂၢႆႈႁူး လႆႈၶူႇတူလ်းႁေႃသ်ၼ်ဝီ၊ လႆႈၶူႇၼလႇၶွႆးဝ်င်း ၽွင်းမိူဝ်ႈၽေႃးႁူးထီး သုၵ်ႉသၢၵ်ႉၵၢၼ်ယူႇ ၶႃႈ။

လဝ်ႈၽႃႉသ်ၼ်ဝီ လူဝ်းၵႂၢႆႈႁူး ၶူႇၶွႆးဝ်င်းသေ တူလ်းႁေႃႁဝ်ႇ။ တီႈမိူင်းတႆးပွတ်း ႁွင်ႇၼႆႉ ၶွၵ်ႈသေႁေႃသီႇပေႃႉ မီးႁေႃသ်ၼ်ဝီၼႆႉ လီသူၼ်လွႆသေပိူၼ်ႈ။ ပ်ၼ်ႁေႃၵၼ်ႁႂ်ႇ ႁဵတ်း ဝႆႉ လ်မ်မိူဝ်ႈပၢၼ်ႁေႃၶမ်းတႃႈလိူဝ်ႇ။ ႁေႃတႆးၼႆႉ လၢင်းလ်ၵ်ႇၼၽလႆႈလႂ်သ်ၼ်း။ တီႈၶိုင်ႈ – မ်ပ်ႇယၢင်ႇႁေႃတႃႈလိူဝ်ႇ။ တီႈသွင် – ငႂ်းမ်ပ်ႇယၢင်ႇႁေႃတႃႈလိူဝ်ႇသေ ၶူၼ်းလေႃးၽၢင်ႁၢင်ႊ မိူင်းဝၼ်းတူၵ်းၶႃႉ၊ မိူၼ်ၶင်ႇ ႁေႃမိူင်းမိတ်ႈ။ ထ်င်ႈသမ်ႉ မီးသ်ၼ်းၵၼ် ဝူၼ်ႉၽၼ်ႁၢင်ႈၼိူင်ႈ ဝႆႉႁူႊမ်ဝ်းမ်ဝ်း ၶင်ႇႁေႃမိူင်းၶွင်။ သ်ၼ်းလိုၼ်းသုတ်းၼတႉ ပ်ၼ်ႁေႃၼိုတ်းႁပ်ႈပၢၼ် မိူၼ်ၵူၼ်း ၵိင်းႁလ်တ်ႈ။ ၵႂၢႆႈႁူး ၵမ်ႇလႆႈႁၼ်မႃးႁေႃတင်းသိင်ႈ။ လၢတ်ႈတူၵ်ႇၼိူဝ်းႁေႃလိူဝ်းၶမ်ႉမိုဝ်း လီငၢမ်းၶႃႉႁွလ်း။ ႁေႃလိူဝ်းႁဵတ်းဝႆႉ မိူဝ်ႈၶၢဝ်းပၢၼ်ႁေႃၶမ်းမၢၼ်ႊၶႃႉ ႁွလ်းမီးႁၢင်းၽႃင် သီႇလပႃႇတင်းၶမ်။ ၶွပ်ႈၼႆ လင်ႇသူၼ်လွႆတူလ်းႁေႃသ်ၼ်ဝီ။ လဝ်ႈၽႃႉၼတႉ ၵမ်ႇယူႇတီႈႁေႃ ၶႃႉယဝ်ႉ။ ႁူလ်းႁူႉ မႃးႁဵတ်းပွႆးႁၼ်ႇတေႃးလွႆ၊ ပၢင်တုမ်လူင်လွႆႁွလ်းၼလႄႈ ၵူၵႂၢပၢၼ်ႁဝ်ႇ ၼတႉ ပႆႇဝွတ်ႈဝႂ်းႁႂ်။ ၵမ်ႇပႆႇထိုင်တီႈ လႆႈပ်ၼ်ႁူင်းၼၶ။

မိူဝ်ႈပၢၼ်လဝ်ႈၽႃႉတႆးၶဝ် လႆႈႁူမ်ႈၶွမ်းလဝ်ႈၽႃႉမၢၼ်းၶႃႉ လဝ်ႈၽႃႉမၢၼ်း ပၼ် လဝ်ႈၽႃႉတႆး ၶင်ႈၶိူဝ်ပလၢင်ႇႁူင်းသိူင်တီႈႁေႃ။ ပေႃးၵမ်ႇပၼ်ၶႃႉႁေႈ လဝ်ႈၽႃႉတႆး တေ

---

[185] Catholic
[186] Protestant

တုၵ်းယွၼ်း ပဵၼ်မိူင်းႁွၼ်းၶေႃသေ ၽိုၼ်ႉၶိုၼ်းယဝ်ႉ။ လၢၼ်ႉၶဝ်ၶၢၼ်ႉ ပဵၼ်လၢၼ်ႉတွႆႈလဝ်ႈၽႃႉမၢၼ်ႈ။ ပေႃးတူၺ်းတီႈလိုဝ်ႈလဝ်ႈၽႃႉၶဝ် လံႈထုၵ်ႇလဝ်ႈၽႃႉမၢၼ်ႈပၼ်ၵေႃႈႁူႉယူႇ။ လိုဝ်ႈလဝ်ႈၽႃႉမိူင်းၶၢဝ်းပဵၼ် ***ၵမ်ၿေႃလမႁႃရတ်ထ မႁႃဝံသ ပဝရ သီရိသုထမ်မရႃၸႃ*** ၶႆႈ။ ဝၢႆးသေ ဢိင်းၵလိတ်ႈယိုတ်းဢဝ်လႆႈ မိူင်းမၢၼ်ႈၵေႃႈ လဝ်ႈၽႃႉမိူင်းတၢႆးၶဝ် ပဵၼ်လဝ်ႈၶုၼ်လိုဝ်းလမ်ႇလွင်ႈမႃး။ မိူင်းတၢႆးၶႆႈ ၵႆၵၼ်တင်းလၢၼ်းတၢၼ်း။ ပေႃးႁူဝ်မႃး ၶဝ်တေပႃးၶွင်း'မုၵ်ႉလုမ်းလဝ်ႈၶုၼ်' ဢၼ်ပႃးလဝ်ႈၽႃႉ၊ မႁႃရႃၸႃ၊ ဢီးမၢၼ်း[187] ဢၼ်လူင်ပွင်လိူင်ႈဢိင်းၵလိတ်ႈ တေၵဵတ်ႇငၶငႁႃႉႁင်ႈပၼ်ၶၢၼ်ႉ။ ၶဝ်ၵေႃႈ တေဢဝ်ႁိုင်ႇမုၼ်လွမ်း လွင်ႈလံႈယူႇတွၼ်ႈႁူမ်ႈဢိင်းၵလိတ်ႈ။ ၶွင်းငၵႈၵၢင်မိူင်းၶဝ် တင်းဢိင်းၵလိတ်ႈမီးဝႆႉ လဝ်ႈဝူင်ႉယူႉရုပ်းသွင်ယေႉ။ ဢၢႆႈၵႃးၶဝ် တေမိူဝ်းၶင်ႈယူႇတီႈဢိင်းၵလိၼ်းသေ တုင်းႁပ်ႉၶဝ်ဢိင်ပိုင်ႈႁွႆးငတႉ ပႆႇပဵၼ်။ ဢၢႆႈၵႃးၶဝ် မီးပုၼ်ႈၽွၼ်းတႃႇလွႆႈထိမ်ၶဝ်ၶိုၼ်ႈယူႇ။ မိူဝ်ႈတင်ႈငတႃႇၶၢၼ်ႉ ဢၢႆႈၵႃးၶဝ် ၶပေႉသွၼ်ႇ လၢၼ်ႉထၢၼ်ႈတိမ်ႇၶႆသေ တိတ်းတေႃႇၶဝ်မႃးယဝ်ႈ လဝ်ႈၽႃႉတၢႆးၶဝ်ၶႆႈ ပဵၼ်ၵူၺ်းလီဢိင်းၵလိတ်ႈ။ ၶဝ်ပဵၼ်ႁုၼ်းလိူဝ်းလမ်လႂ်တင်း ဢၢႆႈၵႃးၶဝ်။ ပပ်ႉၶႆႈ ဢမ်ႇလႂ်ႈပပ်ႉလၢႆးပိုတ်ႇငၶ လွၵ်းပိူင်ၶူဝ်ႇလူဝ်ႇၶီႇဢိင်းၵလိတ်ႈ။ ႁူၺ်းၵႂႈ ဢၢႆႈၵႃးၶိုင်ႈပၼ်တၢင်းၶႆႈလႂ် ထုၵ်ႇလီၶတ်းလႂ်မူၼ်ႉငမႃး လၢႆးတၢင်းၵပ်းသိုပ်ႇၵိတ်းယေႉတေႃႇ လဝ်ႈၽႃႉၶဝ် ၵွင်ႈလိပ်ႈလွႆႈၵျူႉတိူဝ်းလီမႃး။

လဝ်ႈၽႃႉသႅၼ်ဝီ ဢွၼ်ငၶၢင်းယေႃ။ ပေႃးမီးပၢင်ပွႆး ၶေႃႉသိင်တိုၼ်းၶမ်းၶဝ် လုၵ်ႉတီႈၽၵ်းတူ ၽႆႇသၢႆႇပလၢင်ႇၶၢၼ်ႉဢွၵ်ႇမႃးသေ ၶင်ႈၶိူဝ်ပဵၼ်ႈၵၢၼ်ႉဢၼ်သုင်သေတၢင်ႇတီႈ။ မၢၼ်းငၶ ဢွင်ႈၽူႈမီးလၢၼ်ႉ လိူဝ်းပဵၼ် ဢမၢတ်ႈ၊ မျူဝ်ႉလႃး၊ ႁိင်၊ ၵၢင်ႉငၵႇၶဝ်လႆႈၶုပ်ႉၶင်ႈ။ တၢင်းၶေႃႈပလၢင်ႇသိုဝ်ႈသိုဝ်ႈၶၢၼ်ႉ မီးၽေႃႈႁွပ်းဢၼ်ၶိုင်ႈ။ ၶၢၼ်ႉပဵၼ်ဢွင်ႈဢမၢတ်ႈၶျူၵ်ႈ ၶင်ႈၶုပ်ႉႁွမ်း။

ၵိၼ်ၶဝ်ႈၶႂ် တီႈယေႃသႅၼ်ဝီ။ ၶင်ႈဢုပ်ႇၵၢၼ်တင်းလဝ်ႈၽႃႉ ၶွင်းႁူင်ႈၼၵ်ႇ။ လွင်ႈတၢင်းလိူဝ်းလံႈႁူႉ တီႈပၢင်ဢုပ်ႇဢူဝ်းၵၢၼ်ၶၢၼ်ႉ လံႈတိမ်ႈငၶဝႆႉ ၶွင်းပပ်ႉတီႈလႂ်တီႈၶၢၼ်ႉ။

မိူဝ်ႈလဝ်ႈၽႃႉသႅၼ်ဝီလၢတ်ႈ 'ၶႂ်ႈႁႂ်ႈသူ ႁတ်းပၼ်တေႃႇႁဝ်းဢၼ်ၶိုင်ႈ။ မၢင်ပွၵ်ႈမီးႁူၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ ႁဝ်းပဵၼ်လုၵ်ႈလၢႆးႁူၼ်းလူၼ်ဝႃႈ။ ၶၢၼ်ႉၶဝ်ၶႃႈလိူဝ်ႈသိင်ႁဝ်းႁွလုၵ်း။ ၶႂ်ႈႁႂ်ႈသူတိမ်ႈပႃးလွင်ႈလိူဝ်ႈလႂ်ႈ ၶွင်းပပ်ႉသူၶၢၼ်ႉ။ ပေႃးၽတ်းတူၺ်းလိူဝ်းၶႆႈ တေလိင်ႈလိင်းႁူႇယူႇ' ၶႆသေ ယိုၼ်ႈပၼ်လေႈလိူဝ်း ၶပ်ႉလိၵ်ႈဝႆႉၶၢၼ်ႉ။

'တီႈငတႉမၢၼ်း လဝ်ႈၵူႈၽႃႉႁဝ်း ပဵၼ်ႁူၼ်းလူင် တီႈဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈၶေႃႈပၢင်ႇယေႃႉၶိုင်ႈ။ ဢွၼ်ၵၼ် ႁွင်ႉဝႃႈ ၶုၼ်သၢင်ႇတူၼ်ႈႁူင်း။ မိူင်းသႅၼ်ဝီ မိူဝ်ႈ 1880 ၶၢၼ်ႉ ႁၢင်ႈသေၶႆႈ။ လဝ်ႈၽႃႉသႅၼ်ဝီမိူဝ်ႈၶၢၼ်ႉ တီႈၵ်းတိင်ပေႉၵိၼ်ၶိူဝ်ႁူၼ်းမိူင်း။ ႁွပ်ႈၶႆႈ လဝ်ႈၵူႈၽႃႉ ဢွၼ်ႁူဝ်ႁူၼ်းမိူင်းၽိုၼ်ႉၶိုၼ်းလဝ်ႈၽႃႉ။ မိူဝ်ႈ 1885 ၶၢၼ်ႉ လူင်ပွင်လိူင်ႈဢိင်းၵလိတ်ႈ ယိုၼ်ယၼ် လဝ်ႈၵူႈၽႃႉ ပဵၼ်လဝ်ႈၽႃႉမိူင်းသႅၼ်ဝီ။[188] လဝ်ႈၵူႈၽႃႉ ပဵၼ်ၽူႈၶမ်းၵၢၼ်လုၵ်ႉၽိုၼ်ႉ တႃႇပူတ်းပွႆႇႁွလုၵ်း။ ဢမ်ႇလႂ်ႈႁူဝ်လူၼ်'

---

[187] Iman

[188] တီႈတေႃႇ မိူဝ်ႈ 1887 ၶုၼ်သၢင်ႇ လၢင်ႇလံႈထုၵ်ႇယိုၼ်ယၼ် ပဵၼ်လဝ်ႈၽႃႉမိူင်းသႅၼ်ဝီႁွင်ႉ။

ဝႆးသေ ၶုၼ်သၢင်ႇ ပိၼ်ၸဝ်ႈၾႃႉယဝ်ႉ တမ်းဝၢင်းပၵ်းပိူင်လွင်ႈၸဝ်ႈၾႃႉၼႆႉ ၼွၵ်ႈသေငိုၼ်းၶွၼ်ႇ တေဢမ်ႇလႆႈမီးၼူဝ်းၶွင်သင်ထႅင်ႈၼႆႉ။ ထႅင်ႈသမ်ႉ မီးပၵ်းပိူင်ဝႆႉ ၶေႃႇသႅင်တိုၼ်း ၶမ်းၶဝ်ၵေႃႈ တိုၼ်းတေလႆႈသွႆႇၶွၼ်ႇ မိူၼ်ၽေးႁၢႆႇႁၢၼ်းမိူင်းၼႆႉ။

ၸဝ်ႈၾႃႉသၢမ်ဝီ ၸဝ်ႈႁူမ်ႇၾႃႉလၢတ်ႈ ‘ႁဝ်းတိုၵ်ႉလွမ်းပၵ်းပိူင်ၶဝ်ႉ။ ပေႃးတူၺ်း ပၵ်းပိူင်ၸိူဝ်းၼႆႉ လႆႈႁူႉတၢင်းယိူင်းဢၢၼ်းၸဝ်ႈၵူႈၾႃႉ ၶိုၼ်ႈၵိူၼ်ႈႁူၼ်းမိူင်း လွတ်ႈပိၼ်ႈမႃးတိၵ်း တိၵ်ႉပေႉၵိၼ်။ တႃႇသုၼ်ႇတူဝ်ၵေႃႉလီဝ်မၼ်းၵမ်ႇလွင်ႈ။ မိူင်းသၢမ်ဝီၼႆႉ ပိၼ်မိူင်းၸဝ်ႈၾႃႉၾွင်း ငမ်း။ ႁူလ်းၵႃႈ ႁဝ်းထၢင်ႇ ၵဝ်လွၵ်းပိူင် တီးမွၵ်းၶရေးသီးၾွင်းငမ်း။ ၶႂ်းပပ်ႉသူၶဝ်ႉ ၶိုၼ်ႈၵိူၼ်ႈ တိမ်ႈပႃး လွင်ႈလိူဝ်းၶဝ်ႉ.’

မူဝ်ႈၵၢင်ဝၼ်း သိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း။ မူဝ်ႈမူင်းလင်ႇႁၢလပ်းသိင်ႇ လင်ႇၾဵဝ်လႃႈသိဝ်ႈ။ ဝိင်း လႃႈသိဝ်ႈၼႆႉ ၵိုၼ်းၵွတ်ႈၵွတ်ႈ။ ႁူၼ်းၶူႈႁူၼ်းမႃးသုၵ်ႉသၢၵ်ႉဝႆႉ။ လေႇတီး–ဢႅၵ်းသၶႅ်း–မႃး[189] လုၵ်ႉတီႈမတရၢတ်း[190] ၾဵဝ်လႃႈသိဝ်ႈမႃးဝႃႈ။ ၾူဝ်မၼ်းၵိၼ်မူင်းလူင်မႃးၶဝ်ႉ။ ပိၼ် ၶုၼ်ပွင်မူင်းမတရၢတ်း။ တင်းလေႇတီးဢႅၵ်းသၶႅ်း ပႃးမႃးၵူလ်ႈၵေႃႉၵေႃႉၶိုင်ႈ၊ ၾူးမႄႈ ၾူးမီး လၶႅ်ႉသိူၵ်းၵေႃႉၶိုင်ႈငလ ၾူးၵ်မ်တူဝ်ၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ၵွပ်ႈၼႆႉငလ ဢၢႆႈႁၢႆးၶဝ် ၶႅတ်ႈလႂ်းၼူဝ်းလိင်း လႅၼ်ႈၶူႈႁလၢပ်ႈ။ လုမ်းလေႇတီးဢႅၵ်းသၶႅ်းၶဝ် ပေႃးၾဵဝ်ထႃႈဝႆႉယူႇယဝ်ႉ။ ႁလၢပ်ႈလႃႈသိဝ်ႈ ၼႆႉ ပိၼ်ဢွင်ႈတီႈႁူၼ်းၵိင်းႁလိတ်ႈၶဝ် မႃးႁူပ်ႉႁၢၼ်ႁၼ်။ မူဝ်ႈၶိုၼ်ႈၼူဝ်လႆႈၶူႈၶၼ်ႉ။ လႆႈႁၢၼ် တိုၵ်ႉသိုပ်ႇမိတ်ႈပၼ် လေႇတီးဢႅၵ်းသၶႅ်း တင်းလုၵ်ႈလုမ်းႁလၢပ်ႈၶဝ်။ ႁဵတ်းႁၢၼ်တင်းဝၼ်းသေ တၢမ်းၶမ်ႈ မႃးတွမ်ႁၼ်တီးႁလၢပ်ႈ။ ဢုပ်ႇတုင်ႈဢုပ်ႇၶူဝ်ရေ လိူဝ်ႈတူဝ်လိုင်။ ႁူၼ်းလိူဝ်းၾဵဝ်တီး ၵိဢိင်းႁလႅၼ်းၼႆႉ။ လႆႈၵေႈလိုင်ယႃႈလိုင်လူင်ႉၼႆႉၵွလ်ႉ။ မူဝ်ႈဝၼ်းပူၼ်ႉ ၾီးထူဝ်း–ၾူလ်မ်းမိင်းၶဝ် ၾူဝ်မေး မႃးၶူႈတီႈႁလၢပ်ႈၼႆႉ။ မူဝ်ႈၼႆႉ မေးၶၢင်းၵိၼ်မူင်းလူင်ၵေႃႉၶိုင်ႈ တင်းၶုၼ်လူင်ၵေႃႉ ၶိုင်ႈ မႃးမူၼ်ႈလွမ်းၶဝ်ထိင်ႈ။ လၢတ်ႈၶူမ်းတေႃႇၶဝ်။ လႆႈႁၢၼ် ႁူၼ်းၵိင်းႁလိတ်ႈၶဝ် တီးၶၼ်ႉ။ ၵွၼ်ႁၼ်လူမ်းသိူဝ်းဝႆႉ.တေႉ။ ငလႇပၼ်ႇပၼ်လၸ်ႈၶွၵ်းတေး လၢႉမဝ်းႁိုင်းႁိုင်းရူးၵေႃႉ။ ႁူၼ်း ၵေႃႈၵွၼ်ႁၼ် မူၼ်ႈၶူဝ်မႃး။ သိင်လၢတ်ႈၶၢမ်းၵေႃႈ မေးငမးတင်းႁလၢပ်ႈယဝ်ႉ။ ပွႆႇၾိင်းႁေ ႁၢႈလွမ်းသိင်ၾိင်း။ ၵွပ်ႈမီးၶ်ၵ်ႇငလ ႁပ်ႉတွၼ်ႈၶိုၵ်ႉၶိုၵ်ႉ။ တၢင်းႁၢႈၵေႃႈ လိၵ်ႈလႆႈမူၼ် တၢင်း ႁၢႈငၶ တၢင်းႁၢင်းလီ ၵေႃႉၶိုင်ႈတေႃႇၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ၵွၼ်ႁၢႈယဝ်ႉ ဝိၼ်ၶွၵ်ႉမူၼ်လိၼ်ႈ ဢႅၵ်း ရူဝ်းပိၵ်း[191]။ မၢင်ႁမ်း ႁၢႈမူၼ် ဢပႃးၶျိဝ်း[192]ၶဝ်။ လၸ်ႈၶွၵ်းတေးၵေႃႈ ၾဵဝ်မႃးၶွၵ်း ၶိုင်ႈ တေႃႇၶွၵ်းၶိုင်ႈ။ ၵွၼ်ႁၼ်ၵိူၵ်ႉ။ မူၼ်ႁၢင်း ႁူင်ႈႁၢႈၼႆႉပေႃးပၼ်ႇႁူပ်ႈၶူႈ။ ၶၢင်းယိင်း ၵေႃႉၶိုင်ႈ မူၼ်ႈၶေႇငလ ႁၢႈငၶလႂ်းၶိုင်ႈ တေႃႇလႂ်းၶိုင်ႈ။ မၢင်ၵေႃႉလၢတ်ႈ ဢမ်ႇယၢမ်ႈ ႁၼ်မၼ်းမူၼ်ႈတၢၼ်ႇၼႆႉဝႃႈ။ ႁလၢပ်ႈလႃႈသိဝ်ႈၼႆႉ မူၼ်ပွႆးပႃႇတီ တီႈလၼ်းတၼ်း ပွတ်းဝၼ်း တူၵ်းၶဝ်ႉမႃး။ ဢၢႆႈႁၢႆးဢီးလူၶဝ်မႃးလွႆးလွႆး။ ၵွပ်ႈၶဝ် လႆႈယၢပ်ႇလွင်ၶၢၼ်လွင်ၶေႇငလ လႆႈမႃး မူၼ်ႈတီႈၼႆႉ။ ပွႆႇၾိင်းႁူဝ်ၶိုင်ႈထိင်ႈသေ ၵွၼ်ႁၢႈလႂ်းႁၢႈ ဝၢၼ်ႈၼွၵ်ႈ မေးငမးၵူၼ်ဢၢၼ်

[189] Lady Erskine of Mar
[190] Madras
[191] Acrobic
[192] Apache

ႁူဝ်ႁႃႈ။ ၶွပ်ႇလႆႈၼၢတ်ႉ တင်းမူင်းလဝ်ႇၵဝ်ႉမႃးႁိူင်ၸလႆႈ လင်ႉၵွၼ်မႃး ပိုတ်ႉတဵၵ်ႉႁူဝ်လွႆၸႂ်မၼ်း ၶႅၼ်ယဝ်ႉ။

ထဵင်ႇၶွႆၼုၵ်ႈ ၼၢၼ်ႇၵျႃးၶဝ် သိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းမႃးတၢင်းလၢၼ်း။ မူဝ်ႇၵၢင်ဝၼ်း ထိုင်မူင်း ယႆ။ ၽႅဝ်ႈၵႃးထီး ၼၢပ်ႈၼၢၼ်ႇၵျႃးပၼ်တီႈ လုၵ်ႈၶွင်ႉမၼ်း ပလႅၵ်ႈၸၶႈယူဝ်းသေ မူဝ်းႁူဝ်ႁႃႈ တၢင်းတူၼ်ႈတီး။

မူင်းယႆ ပဵၼ်ဝဵင်းလဝ်ႇၽႅႃႉ။ ပေႃးၼဝ်ႁၢမ်းလဝ်ႇၽႅႃႉသဵၼ်ဝီ လၢတ်ႈၸတႉ ပဵၼ်ၼူဝ်း လဝ်ႇၽႅႃႉသဵၼ်ဝီပၢၼ်ၵဝ်ႉၶဝ်။ မၼ်းၶႆႉ ယိပ်းၵ်မ်းတိုဝ်းၽိုင်ႈၵဝ်ႉ။ ၼဝ်မေးဝႆႉလူဝ်ၶိုင်ႈ။

ဝႃးသေ ၼတ်ႉတဵၼ်းၶိတ်ႈ တင်းၼမၢတ်ႈမူင်းယႆၶဝ်ယဝ်ႉ ပလႅၵ်ႈၸၶႈယူဝ်း ၵွၼ် ၼၢၼ်ႇၵျႃးႁူဝ်ႁႃႈ တီႈၵျေႃမူင်းယႆၼၼ်မီးၶူဝ်ႁွင်း။ ၵျၢမ်ႉလပ်းသိင်ႉမႃးယဝ်ႉသေတႃႇ လႆႈၵျၼ်ၵျေႃလူင် လမ်လမ်ၶႅၼ်ႉ။ လႆႈၵျၼ်ပျႃႉသၢတ်ႈလူင်သၢမ်ၵျၢၼ်ႉ လီးၶိုၼ်ႈထိုင်ၽႅႃႉဝႆႉ။ လဝ်ႇၽႅႃႉလူင်းၼူဝ်လႆ ၵျေႃ မႃးၵျပ်ႉတွၼ်ႈ။ မၼ်းမေလၢတ်ႈ ႁၢမ်းမၢၼ်းႁွလ်း။ လဵပ်ႈၵၼ်တင်းၵျေႃမၼ်း လပ်းသိင်ႉ မိုတ်းမိုတ်းၶႅၼ်ႉ။ တေၼမ်ႉပေႃးမီးၶ်ၵ်ႉ တေမႃးၸလႉတေမႃးလွႆး တီႈမၼ်းၶမ်ၶမ်။

ၼၢၼ်ႇၵျႃးၶဝ် ၼဵဝ်ၶွႆးၸၵႈၵၢင်သဝ်လူင်ဝႆႉ။ လုၵ်ႉတီႈၶႆႉ လၢင်းႁူဝ်ႉလႆႈႁွင်ႈၼိင်ႉၽြႃး။ တၢင်းၼၢၵ်ႉၶႅၼ်ႉ ပဵၼ်ႁွင်ႈၶွၼ်းလူင် ၼၢၼ်မီးႁူႉၶွၼ်းသိပ်းသွင်လုၵ်ႈ။ မ်ပ်ႉၵျေႃၶႆႉ တၢမ်တူဝ် လဝ်ႇၽႅႃႉသၢင်ႉၵျၢင်း။ ႁွင်ႈ၊ ၼူဝ်းၵျိၼ်း၊ တင်ႉၶွႆးထၢင်၊ ၶွၵ်ႈၶင်ၶူၵ်ႉ လိူဝ်းၶႅၼ်ႉၵျေႈ ၵ်တ်းဝႆႉ ၵမ်ႉမၼ်းထုၵ်ႉလွႆ။ လႆႈၵျၼ်ၶွၵ်ႈၶင် ၶူၵ်ႉတင်းၶမ်။ မၵျၢတေဝီ လုၵ်ႉၶွႆးႁွင်ႈလူင်လုၵ်ႈၶိုင်ႈ ၵွၵ်ႉမႃး။ လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႉမၼ်းၵျေႈ ပႃးလွမ်းမႃး။ ပူၼ်ႈၵွၼ်ၵၼ်ႁူႉလၵ်း လုၵ်ႈယိင်းၶႆႉ လွမ်းလိုဝ်ႈ ၶိတ်းထီး [193]။ လိုဝ်ႈတႆးမၼ်းၸတႉဝႃႈ လဝ်ႇၶမ်းၶွင်ႉ။[194] ပဵၼ်ယိင်းၵွၼ်ႉယွမ်သေး ၶၢဝ်သလွတ်ႉ ၵျေႉၶိုင်ႈသေ မူၼ်ၵျၢင်း လဵပ်ႈၶပ်ႉယမ်ပေႃႈၸမႈမၼ်း။ ၼုပ်ႉၵၼ်ၵျေ ၼဵဝ်ႁူဝ်ႉ လွင်ႈလၢင်ႉၽိူၵ်ႉ။ မူဝ်ႇပူၼ်ႉမႃး သွင်သၢမ်ဝၼ်းၶႅၼ်ႉ လႆႈၵျၼ်လၢင်ႉၽိူၵ်ႉသွင်တူဝ် တီႈမူင်းဝႃႉ ဝႃႈ။ လၢဝ်းဝႃႉၶဝ်ၶႅၼ်ႉ ယူႉလွမ်းထူၼ်ႉႁူလ်ႈလူင် တၢင်းဝၼ်းၵွၵ်ႉၶႅၼ်ႉ။ ၽၢႆႉယီၼ်ႉၸငႈ ၶဝ်ၵျေႈ တိုၵ်ႉလၼ်ႉတဵမ်ႉဝႆႉ။ ၶဝ်တိုၵ်ႉယုမ်ႉယမ် တႃႉလိၼ်ႉၼဵတ်ႉ ၵ်ူႈၸငႈယူႉလွမ်းၶဝ်လႆႈ။ ၼဵတ်ႉတူဝ်ၶိုင်ႈ လၢင်းၵ်တ်းသင်လႆႈတီႈသူ မူဝ်ႈတၢင်းမေၼီၼမ်ႉၵတ်ႉၶႅၼ်ႉ ႁူၼ်းလၼ်းတၼ်း ၶဝ် တေၼမ်ႉႁူႉ။ လၢဝ်းဝႃႉၶဝ် ၸတႉႁူႉၼိူဝ်ႈ။ ႁူလ်းၵျႈ ၼၢၼ်ႇၵျႃးၶဝ် လၢတ်ႈၼူဝ်းၼဵတ်ႉၼူဝ်းဝႃႉ ၼမ်ႉလွႆႈ။ လၢတ်ႈၼူဝ်းလၢင်ႉ ၽိူၵ်ႉႁွလ်း။ ၼၢၼ်ႇၵျႃးတိုၵ်းသူၼ်းလဝ်ႇၽႅႃႉ ပေႃးၵျၼ်လၢင်ႉၽိူၵ်ႉ တီႉၵ်ူႈလႆႈ တႃႉလဝ်ႇၽႅႃႉမုၼ်ယွႆႉမႃး။ သိုပ်ႉလၢတ်ႈ လွင်ႈလႆႈၼဝ်ၼဝ်လၢင်ႉၽိူၵ်ႉတူဝ်ၶိုင်ႈ ႁူဝ်ႉ လၼ်းတၼ်း မူဝ်ႈၼမ်ႉပႆႉပေႃးႁိူင်ၶႅၼ်ႉ။ လၢင်ႉၽိူၵ်ႉႁူဝ်ႉထူၶွၼ်းၶူဝ်ၵၢင်တၢင်းလူင် ၼၼ်ၵႃး ႁူဝ်ႉ ႁူဝ်ႉမႃးမႃးၶမ်ၶႅၼ်ႉၸလႆႈ ၵႃးလိူဝ်းၶႅၼ်ႉ လႆႈရိုတ်းပၼ်။ ၽူႈၶွၼ်းလၢင်ႉလၢဝ်းမၢၼ်း ၼဝ်သၢမ်ႈလႅၵ်းတွႆႉ လွႆႉလၢင်ႉလုၵ်ႉ လင်ႉသိုပ်ႉပႆႉႁူဝ်ႉ။

'လၢတ်ႈၼူဝ်းလၢင်ႉၽိူၵ်ႉၸလႆႈ တေလႆႈၶႆႉၶွၼ်ႉ။ တီႈၵျဝ်းမီးၶူၵ်ႉတူႈၽိူၵ်ႉတူဝ်ၶိုင်ႈ'

[193] Kitty
[194] Lady Pink Gold, မေလူင်ၵျေႃႉၵွင်ႉၸတႉ တဵမ်ႈလိုဝ်ႈ လဝ်ႇၶမ်းၶွင်ႉ ပဵၼ် လဝ်ႇမျႃႉၵၢင်ႉၵျႃႉ ၶႆႉ။

ယၢမ်ႈငိၼ်းဝႆႈ တီႈလဝ်ႈၽႆႉယွင်ႁူဝ်ႈ မီးၵၢၼ်ၽိုၵ်ႊ။ ယၢမ်ႈႁၼ်ၶူၵ်ႉယုင်းၽိုၵ်ႊသွင် တူဝ် တီႈလဝ်ႈၽႆႉလွႆလူင်။ ယၢမ်းၼႆႉ တေလႆႈႁၼ်ၶူၵ်ႉတူႈၽိုၵ်ႊထႅင်ႈယဝ်ႉ။

ၵႃႈႁၢႆးၶဝ် လုၵ်ႉပႆလတ်းၵိမ်းႁွင်ႈၼွၼ်းလူင်ၵေႃလူင်းမႃး။ လဝ်ႈၽႆႉသဵပ်းလႅင်း ၼၼ ‘ၶွၵ်ႈၶင်ၼႆႉ ပဵၼ်တၢင်းဝူၼ်ႉႁဝ်းၵူဝ်ႈ’။ ၶွၵ်ႈၼႆႉႁၢင်ႊလီတေႉ။ ၵဝ်မႆႉလႅင်ၵဵတ်းဝႆႉသေ ၵၼ် မုင်းမၼ်းၵေႃႈ ၼမ်ႉၵမ်ႊလၢင်းႁူဝ်ႈ။ လၢင်းလၢင်ႉ ၵၼ်ႁၢင်ႈၵၼ်ဝူလ်ႊမၼ်းလႆႈငႆႈငႆႈ။ ၶူၵ်ႉ တူႈၽိုၵ်ႊၼွၼ်းလပ်းယူႊဝႆႉ။ မူၼ်ၶူၵ်ႉတူႈၽိုၵ်ႊၼွႆးၵၢႆႈပုမ်ႊ လုၵ်ႉတီႈမူင်းၵၢင်ႁၢဝ် တေႃႉၵဝ်ငမ်း ယိၼ်မႃးၼၼ်ႉ လီလီယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၽႆႉလၢတ်ႈ ‘တူလုမ်းတီႈႁွင်ႈၼွၼ်းၼႆႉ ၵမ်းႁွၼ်ႊၼလႈ’။

ၵႃႈႁၢႆးၵေႃႈ ပႃးလွႆၶွင်းၵမ်ႊပႃးလွႆၶွင်းသေ လေႃႉတၢတူလုမ်းၵမ်းၼိုင်ႈႁွလ်ၵေႃႈ လႆႈ ႁၼ်ပိူင်ပဵၼ် လဝ်ႈၽႆႉၼလႈၼေႃးမၼ်းသိပ်းသွင်ၵေႃႉ ၼွၼ်းလူင်ႉၵူဝ်ၵၼ်ဝႆႈၼၼ်ႉ လိင်ႈလႅင်း လီၼေႊ။

လဝ်ႈၽႆႉလၢတ်ႈ ‘တၢမ်တူဝ်ႁဝ်း သၢင်ႊႁၢင်ႉႁူႊလိူဝ်းၼၼ်ႉ’။

ၶဝ်ႈၶမ်ႈၼၼ်ႉ ပဵၼ်ပလၵ်းၼၶးယိူဝ်းလိင်ႉ။ တီႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႊမီးၵိင်းၵလတ်ႈသေ ၵေႃႉထႅင်ႈယဝ်ႉ။ ၼၵ်ႊၶဝ်ပဵၼ် လဝ်ႈၽႆႉ၊ မႁႃတေဝီ၊ လဝ်ႈၶမ်းၶွင်ႊၼလႈ ၵမၢတ်ႈၶျုၵ်ႈ။ ပဵၼ် ၶဝ်ႈၶမ်ႈၵိင်းၵလတ်ႈၼလႈ ၼိူဝ်ၽိူၼ်ၼႆႉ ပၢႆးဝႆႉမွၵ်ႊ၊ လေႃႉငိုၼ်း။ ၼွႆးဝၢၼ်ႊၽႄၵွၼ်ႊလိူဝ်း ၼၼ်ႉၵေႃႈ မီးၵၼ်ဝၢၼ်ၵၼ်လိမ်း။ လိၼ်းလင်မႃး ပၢႆးလိင်ႉဝၢႆးပွတ်း[195]။ လဝ်ႈၶမ်းၶွင်ႊ မေႃ လၢတ်ႈၵႂၢမ်းႁူႈၽိူၼ်မူၼ်ႈ။ လၢတ်ႈလွင်ႈသင်ႁေႃၼတ. ၵမ်ႊမီးတၵ်တ်ႈတၵ်တ်ႈၼၵ်တ်ႈၼၵ်တ်ႈ။ ၽိူဝ်တွႆႈ ၽိူဝ်ၼိူဝ်။ ၵမၢတ်ႈၶျုၵ်ႈၵေႃႈ ၶဝ်ႈလၢတ်ႈလွမ်း။ မၼ်းပဵၼ်ႁူၼ်းၼုမ်ႊလိတ်းလဝ်း မေႃၵႂၢမ်းၵိင်း ၵလိတ်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈ။ လဝ်ႈၽႆႉတင်းမႁႃတေဝီၼႆႉ ၵမ်ႊၶိုတ်းၵၢပ်ႈ။ ႁူလုမ်းၵႂႈ ယၢမ်ႈၶဝ်ႈႁူမ်ႈမူႊ ၶဝ်ႈ ၵိင်းၵလတ်ႈယူႊၼလႈသၢင်ႊတေႃႊယူႊ။ ၶဝ်ပဵၼ်ၶေႃႊသိင်တိၼ်းၶမ်းတၢမ်းဝႆႉၼလႈ ယိၼ်ႊငႈ ၵူၼ်ႈၵွၼ်ႊႁူးၵေႃႉ။

မူဝ်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈ လႆႈႁူႉလဝ်ႈၶမ်းၶွင်ႊ တေလွမ်းၵႃႈႁၢႆးၶဝ်ႁေႃ ၸူႊထူပ်းႁွတ်းသီး ထိူဝ်း။ ႁွပ်ႈၼႆႉ ထိင်ႈမူဝ်ႈၽၵ်ႈ တေလႆႈၸူႊႁွင်ႉႁပ်ႉမၼ်းတီႈႁေႃ။ ယူႊတီႈႁေႃၼႆႉ တေလီၶၢၼ်ႉ ဝႆႉတၢႊမၼ်း။ ႁူလုမ်းၵႂႈ မူဝ်ႈၵၢင်ၶွင်ႈ လူင်းထူပ်းၵႃႈႁၢႆးၶဝ်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႊပႆႊလၢႆးၼူဝ်းဝႆႉ တၢႊၵွၵ်ႊ တၢင်း။ ထၢမ်တူလုမ်းႁွပ်ႈသင်

‘ႁဝ်းလိၵ်ႈလၢႆးလွႆပၵ်တ်ႈယဝ်ႉ။ ၵမ်ႊၶွႆႈၸူႊလွမ်းသူယဝ်ႉ’

ၵႃႈႁၢႆးၶဝ်လၢတ်ႈ

‘လွမ်းမႃးၼလႈ။ လီၵျေႊယူႊၸူႈ။ တီႈႁဝ်းပႃးတၢင်းၵိၼ်တႊၼွႆမႃးတူဝ်ႈတၼ်း ၼွႆး ၵၢႆးယူႊ။ သူႁူႉ ႁွတ်းသီးထိူဝ်းယူႊ ၵမ်ႊလွႆႈၵိုဝ်။ ႁဝ်းၵွၼ်ၸူႊၵိၼ်ၵျေႊၶေႈ’

မၼ်းပႆမႃးလူးၵၢႆး ၵိတ်းႁေႃလၢတ်ႈ ၵမ်ႊလွမ်းယဝ်ႉ။ မူဝ်ႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵူႈၽႆႉမၼ်း ထိုင်မႃးၼွႆးႁူဝ်ၶူဝ်လႆ။ လိပ်ႈႁၢမ်ႉလွႆလမ်ဝႆႉၵိတ်းၵိတ်း။ ၵႃႈႁၢႆးလၢတ်ႈ

195 Port

‘ႁဝ်းဢၢင်ႈထႆႇႁၢင်ႊၵျေႃသူ။ သမ်ႉၶွႆႈထႆႇပႃးႁၢင်ႊသူလဝ်ႈ’

လဝ်ႈၾျႃႉၵေႃႈ ဢဝ်ဢွင်ႈတီႈၶိူဝ်ႈၼူဝ်လႆ တႃႇလႆႈထုၵ်ႇထႆႇႁၢင်ႊ။

‘လုၵ်ႈယိင်းသူလဝ်ႈ တေလွမ်းသူင်ႇလိူဝ်းႁဝ်းၶၵ်ဝႃႈ။ ဝိၼ်ႇႁူဝ်သူပၼ်ၵိတ်းၵိတ်း ငလႈ’

လဝ်ႈၾျႃႉတူလုမ်းၵူႊ ႇတၢင်းၵၢင်ပၢင်ႇ တၢင်းၵံပုၼ်ႉ။ လဝ်ႈၶမ်းၶွင်ႇ ဝၼ်ၶဝ်ႈၶွႆးၵႃး။ မီးလုၵ်ႈလၢင်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ လွမ်းပၼ်သိူဝ်ႈၶုတ်ႈတင်း ၽၼ်ႇမတ်ႉၶေႃး။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ဢၢႆႈႁၢႆးၵေႃႈ တိၵ်းၶဵၼ်ၵ်ႇမ်ႇမၢႆႉ။

ႁူၼ်းထဝ်ႈတႆး တီႈမိူင်းသူႈၵေႃႉၶိုင်ႈ

ဢၢႆႈႁၢႆးလၢတ်ႈ ‘ႁဝ်းယင်း ၶွႆႈထႆႇႁၢင်ႊၶၼူၵ်ႉတူႈၵွၼ်ႇ။ ႁူလ်ုးၵႃႈ တၢင်းၶိူဝ်ၶၼ်ႉ ႁၢမ်ႉလပ်းသိင်ႇၶႄႇ။ ဢမ်ႇပေႃးလဵင်းလီ’ ၶႆသေ ၶဝ်ႈၶွႆးၵႃး။

‘မိူဝ်းယဝ်ႉ လဝ်ႈၾျႃႉလူင်။ ပွႆႇလုၵ်ႈယိင်းသူလဝ်ႈ ၵူႊလွမ်းႁဝ်းငလႈ လူမ်းတေႉတေႉ။ လၢတ်ႈပၼ်တီႈမႁႃတေဝီ လွင်ႈႁဝ်းၶႃႈ ၶွပ်ႈလွႆၽူ ဢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ’

ဢၢႆႈႁၢႆးၶဝ် ၵျေႃႈဢွၵ်ႇမႃးလွႆးလွႆး။ ၶိင်းထဝ်ႈလူင်ၵေႃႈ လွမ်းတူလုမ်းၵႃးဢၢႆႈႁၢႆးၶဝ် ငမ်းငဝ်းဝႆႉ။ ၶွပ်ႈတူလုမ်းလွင်ႈႁူၼ်းငလႈ ဢမ်ႇၶတ်းၶၢင် လုၵ်ႈယိင်းမၼ်းလွမ်းမႃးၶၼ်ႉ။

ပေႃးၵျေႃႈပူၼ်ႉသၢဝ်းလၵ်း ထိုင်ၾႅင်ႇၶမ်ႉပၢင်။ ပီၼ်ၶမ်ႉဢွၼ်ႇ လႆၶွင်ႊထုင်ႉၵျၢႆးပႃ။ ၵိုတ်းၶိူဝ်ၼူဝ်ၵျေတူလုမ်း မူၼ်ႈၶဝ်လမ်းတီႉပၢၶွင်ႊၶမ်ႉ။ ပေႃးၵူႊထဵင်ႈၶၢဝ်းတၢင်းသိပ်းလၵ်း ၽဵဝ် ၵၢတ်ႇဝၢၼ်ႈဝၢပ်ႇ။ လႆႈႁၼ်ႁွတ်ႊသီးထိူဝ်ႊ ပွႆႉဝံႉတီႈၶၼ်ႉ။ ဝၢၼ်ႈဝၢပ်ႇၶႆ ပီၼ်ဝၢၼ်ႈဢၼ်မီး တူၼ်ႈမႆႉလူင်တင်းၶမ်။ လႆႈႁၼ်ႁူၼ်းလၢႆး တႆးလိူဝ်းတိုဝ်းၶုပ်းလူင်ၵႂၢင်ႈၵႂၢင်ႈလိူဝ်းၶၼ်ႉ။ ပူႇၵိင်

ဝၢၼ်ႈဝၢပ်ႇ ပၼ်ၵၢၼ်ႈႁၢႆးၶဝ် လိုဝ်ႈတီႈႁူဵၼ်းမႂ်ႇလင်ၶိုင်ႈ။ တေႁိၼ်တၢင်းႁိၼ် တၢႆႇၶႂ်တီႈၶၼ်ႇ။ ပလ်ႈၵ်ႈၼၼႈယိူဝ်ႈ ပႃးလုၵ်ႈလၢင်ႈၵေႃႇၶိုင်ႈ။ ပၢႆးဝႆႉတၢင်းႁိၼ် ၶၢဝ်ၽိၼ်တၢႆး ၵၢၼ်သုင်မွၵ်ႈထတ်း ၶိုင်ႈၶၼ်ႇ။ ပူႇႁိူင်ႁၢၼ်းဝႆႉ ၶမ်ႉၶိူင်ႈတင်းၶဝ်ႈ။ ၽွင်းတိုၵ်ႉႁၢၼ်းၽိၼ်ၶဝ်ႈယူႇၶၼ်ႇ ၵၢၼ်ႈႁၢႆး ႁွႆႈပႃးၵ်မ်ႇမရူႇႁေ ပႆမႃးတၢင်းၵၢတ်ႇ။ ထႆႇႁၢင်ႈလဝ်ႈၶမ်းၶွင်ႇ မိူဝ်ႈလုၵ်းၶိူဝ်ၶူဝ်လႆၶဝ်ႈဝၢင်းတီႈ ၶိုင်ႈ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇတႆးၵေႃႇၶိုင်ႈ တူလ်းၵၢၼ်ႈႁၢႆးၶဝ်ဝႆႉ။ ၶႄႈတၢၶိမ်ၶိမ်ႁေ လီႁၵ်ႉပိူၼ်ႈတေႃႇ။ ၵၢၼ်ႈႁၢႆး ငူမ်းတူလ်းၶွႆးထွင်း လႆႈႁၢၼ်မိတ်ႉငိုၼ်းၵမ်ႈၽွင်ႈငလႈ ယိုၼ်ႈပၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶၼ်ႇ။ တင်းၵမ်ႇပႃး လွႆပႃးလွႆ ႁပ်ႉၵဝ်ငိုၼ်းႁေ လုၵ်းပၼ်တၢႆႇထႆႇႁၢင်ႈ။ ပေႃးထႆႇႁၢင်ႈယဝ်ႉ ပၼ် ငိုၼ်းတီႈၵၢၼ်ႈႁၢႆးမိုၼ်းႁေ လၢၼ်ႈၶဝ်ႈၶႂ်းၵၢတ်ႇႁူႇ။

လဝ်ႈၶမ်းၶွင်ႇ

ပေႃးႁိၼ်ၶဝ်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ တူင်ႉတၵ်ႉ လဝ်ႈၶမ်းၶွင်ႇတင်းပလ်ႈၵ်ႈၼၼႈယိူဝ်ႈသေ လွမ်း ႐ွတ်းသီးထိူဝ်းသေ သိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း။ တီႈမၼ်းၵမ်ႇပႃး လုၵ်ႈၶွင်ႉပွင်ႈပၢႆသေၵေႃႇ။ ၽွႆၽွႆၵေႃႈ ၵမ်ႇယူႇလီငလႈ ၵမ်ႇလႆႈၵွၼ်မႃးဝၢႈ။ ထၢမ်တူလ်းတီႈမၼ်း။

'ၶဝ်ႈၶမ်ႈၶႆႉ တေႁိၼ်လိူင်ႉႁူဝ်' တၢႆႇၽဵဝ်ႁုၼ်ႁိုင်း မီးထိင်ႈၶၢဝ်းတၢင်းၶိုင်ႈပၢၵ်ႇ လၵ်း။ ႁုၼ်ႁိုင်းပိၼ်ပၢင်သဝ်း မီးတီႈၽွင်ႇၶမ်ႉပၢင် ၶိူဝ်ၶၢဝ်းတၢင်းၵိင်းတုင်။ ၶမ်ႈၶႆႉ ၵၢၼ်ႈႁၢႆး ၶဝ် တေၶွၼ်းတီႈႁုၼ်ႁိုင်း။ ႐ွတ်းသီးထိူဝ်းလၢတ်ႈ

'တီႈႁုၼ်ႁိုင်း မီးႁူၼ်းႁူႉလၵ်းႁဝ်းယူႇ'

ႁေႃႈမႃးတၢင်းလၢၼ်း။ သိၼ်ႈတၢင်းၶႆႉ တေလႆႈလတ်းမူင်းၶွင်ၵူႈ။ ႐ွတ်းသီးထိူဝ်း လၢတ်ႈ

‘မျူဝ်ႉလႃး တေလီင်ႉႁဝ်းၶမ်ႉၶိင်ႈ’

ၽဵဝ်မိူင်းၶွင် မီးသၢမ်မူင်းယဝ်ႉ။ ၵျေႃႈႁူၺ်ႈလူးၵျေႃဂမ်းလိဝ်။ ႁူၶ်းပွႆႉၵျေႃၶဝ်လၢတ်ႈ

‘လဝ်ႈမျူဝ်ႉလႃးၵမ်ႇမီးၶႃႈ။ ၵွၵ်ႇတၢင်းႁူၺ်ႈၵေႃႈ။ ႁူလ်ုးၵႃႈ လဝ်ႈၶႃင်းၿတႉ မီးၶူဝ်ၵျေႃယူႇ’ ဝႃႈ။

ၶိုၶ်ႈၼူဝ်လႆႁူၺ်ႈၽွႆးၽွႆး။ ယၢမ်းၼၼ်ႉ ၵၢႆႈႁူးၶဝ်တင်း လဝ်ႈၶႃင်း မိူင်းၶွင် ပိၶ် ႁူၶ်းႁူႉလၵ်းမိုတ်ႈႁိုဝ်းၵၶ်ဝႆႉယဝ်ႉ။ မၶ်းၶၸ်ႈတေႃႇၽၢႆႇယူႇၶွႆးႁွင်ႈ။ ပေႃးႁၶ်ၵၢႆႈႁူးၶဝ် ၶိုတ်ႈလွႆႉၵၢၶ်းၶမ်ႉၶိင်ႈ။ လူဝ်းၶိုင်ႈ တၢမ်တူဝ်မၶ်း ၵမ်ပၢၶ်ႉၶမ်ႉၶိင်ႈၵျေၽဵဝ်မႃး။ မၶ်း ၵေႃႈၵမ်ႇႁူႉ မျူဝ်ႉလႃးၽဵဝ်တီႈလွႆဝႆႉၶၶ်ႉ။ မၶ်းလၢတ်ႈ ႁွပ်ႈသၸ်ပေႉၶိုတ်ႈတၢၶ်ႇၼၼ်ႉ၊ လိုဝ်ႈ ႁွၶ်ႇလေႃႇၼၼ်။ လႆႈၶဵုၸၶမၶ်း မူဝ်ႈၼၼ်ႉတေလႆႈၽဵဝ်ႁုၶ်ၵိုင်း။ မူဝ်ႈၽုၵ်ႈၵၢင်ၶွၼ် တေမီးၵႃး လေႃႇရီႇလူင်လမ်းၶိုင်ႈ ပွႆႉၵၢႆႈႁူးတီႈၽွင်ႇၶမ်ႉၶူင်း တႃႇႁူၺ်ႈၵိင်းတုင်။ လုၵ်ႉတီႈ ႁုၶ်ၵိုင်း တေလႆႈႁူၺ်ႈ ၽွင်ႇၶမ်ႉၶူင်းၼၼ်ႉ ၵႆသီႇသိပ်းလၵ်း ၵၢၶ်ဝႃႈၶၶ်ႉ။

လုၵ်ႈၵွၶ်ႇတႆးတီႈဝၢၶ်ႈဝၢပ်ႇ

လုၵ်ႉတီႈမိူင်းၶွင် ၵျေႃႈလွမ်းၶၢဝ်းတၢင်းယၢဝ်းယဝ်ႉ ၽဵဝ်ၶူဝ်သိၶ်ႈတၢင်းႁူၺ်ႈၵိင်းတုင်။ ပၢင်သဝ်း ၵၢၶ်သိၶ်ႈတၢင်းၶွႆႈၵၶ်ၶၶ်ႉ ပိၶ်တီႈသၢႆးမူၶ်ႇ။ လႆႈႁၶ်ၵႃးလူင်လမ်းၶိုင်ႈတေႃႇ လမ်းၶိုင်ႈ လတ်းႁူၺ်ႈလတ်းမႃး။ ၶူဝ်ၵႃးလိူဝ်းၶၶ်ႉ ပႃးၶိင်ႈၵုတ်ႈ လိူဝ်းလုၵ်ႉတီႈမိူင်းၿၶႇ တၢင်ႇမႃးၶၶ်ႉ။ ၶိင်ႈၵုတ်ႈလိူဝ်း ၼၼ်ႉတေၵၢဝ်ႁူၺ်ႈၶႃႇ တီႈမိူင်းၽၢင်(တီႉပွတ်ႈ)။

ပေႃးၽဵဝ်ၽွင်ႇၶမ်ႉပၢင်ၵေႃႈ လပ်းသိင်ႇယဝ်ႉ။ တီႈၼၼ်ႉ ၽွင်ႇၶမ်ႉပၢင်သမ်ႉႁၢင်ႈဝႆႉ။ တႃႇၶၢမ်ႈၶမ်ႉ ႁၢင်ႈမွၵ်ႈသီႇပၢၵ်ႇဝႃး။

‘ႁဝ်းတေၵႂႃႇႁူၼ်းၼမႈထဝ်ႈလဝ်ႈၼပး။ မၼ်းတေလႅင်ႉၶဝ်ႈၶမ်ႈ။ သမ်ႉတေၶွၼ်းတီႈ ႁူၼ်းၶဝ်။’ ႁွတ်ႈသီးထိုဝ်ႈၶႄႈၼၶၶပ်ႉမၢၼ်မၼ်း။ တေလႆႈတၢင်ႇၵႃးၶိူဝ်ၼပးသေ ၶၢမ်ႈၶမ်ႉ။ ႁူလိုး ၵႃႈ ၼပးသမ်ႉ ၽိဝ်တၢင်းၽၢၵ်ႈၶၼ်ႉဝႆႉ။ လပ်းသိင်ႇမႃးယဝ်ႉ။ ၵမ်ႇမီးၽႂ်း။ မီးလၢဝ်ၵွၼ်ႇလိင်း ဝႆႉယွတ်ႇယွတ်ႇ။ လွင်ႈၵၢၼ်ႈႁႃးၶဝ်မီးဝႆႉၶၼ်ႉ လဝ်ႈၼပးၶဝ် ႁၼ်ၵမ်ႇႁၼ်ၶေႃႈ ၵမ်ႇလႆႈႁူႉ။ ပေႃးႁၼ်ၶေႃႈ လွင်ႈၵၢၼ်ႈႁႃးၶဝ် ၼွႆႈၶၢမ်ႈၶမ်ႉႁိုဝ် ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ လွင်ႇၶဝ်တေႁူႉယူႇႁိုဝ်။ ႁူလိုး ၵႃႈ တၢင်းၽၢၵ်ႈၶၼ်ႉ ႁၼ်ၵၢၼ်ႈႁႃးၶဝ်သေ ၶၢမ်ႈမႃးတၢင်းၽၢၵ်ႈၵၢၼ်ႈႁႃးၶဝ် မီးယူႇၶၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈ ၶႆ လင်ႇလၢင်းၶၢမ်ႈၶမ်ႉပၢင်ၽိဝ်ၵႂႃႇတၢင်းၽင်ႇဝၼ်းၵွၵ်ႇ။

ၼမႈထဝ်ႈလဝ်ႈၼပး တီႈႁုၼ်ႁိုင်း

ႁူၼ်းၼမႈထဝ်ႈလဝ်ႈၼပးၶႆ ၵမ်ႇပေႃးၵိတၢင်းၽင်ႇၶမ်ႉ။ ပေႃးၶဝ်ႈၵူႇၶွႆးဝၢင်း လႆႈ ႁၼ်ႁူၼ်းပိၼ်ႈလူင်လင်ၶိုင်ႈ။ ႁူၼ်းတၢင်းႁၢၼ်ႉၶိူဝ်ႁူၼ်းၶၼ်ႉ တူင်ႉၶိုင်ၵႂႃႇတၢင်းသိင်ႈ။ လူင်း မႃးႁပ်ႉ ၵၢၼ်ႈႁႃးၶဝ်။ ပေႃးၶိုၼ်ႈၼူဝ်လႆၵႂႃႇ လႆႈႁၼ်ၶွၼ်းထဝ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ လုၵ်းၶိူဝ်လၢၼ်းယူႇ ၶၼ်ႉ။ ၶပ်းႁၢင်းမၼ်း လႆႈၼၶဝ်ႉၶွႆးပပ်ႉၶႆႉယူႇ။ လႆႈႁၼ် ၶွင်းယိင်းႁၢင်းလီၵွၼ်ႇ ၵေႃႉ ၶိုင်ႈ မီးႁိမ်းမၼ်း။ လႆႈႁူႉဝၢႈ ပိၼ်လုၵ်ႈယိင်းမၼ်း။ လိုဝ်ႈဝၢႈပိၼ် ၶွင်းႁျႇၶု။ ႁွတ်ႈ သီးထိုဝ်ႈၽိဝ်မႃးၼလႈ ၶဝ်ၵွၼ်ၵၼ်လူမ်းသိုဝ်းဝႆႉ။ ႁပ်ႉတွၼ်ႈၵၢၼ်ႈႁႃးလီလီ။ ပေႃးလႆႈႁူႇ ၵၢၼ်ႈ ႁႃးၶဝ် ၵမ်ႇပႆႇလႆႈၵိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈ၊ တေလိုဝ်ႈၶွၼ်းတီႈၶႆႉၶႆၼလႈ ၶဝ်ၶၢၼ်းလူမ်းၵႂႃႇတေႉ။

မိူဝ်ႈၶဝ်ႈၶူင်းၵၢင်ႁူၼ်းၵႂႃႇၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ငဝ်းၵၼ်မိတ်ႈတႃ ၵၢၼ်ႈႁႃးၶဝ်ဝႆႉၶၼ်ႉ။ မျူဝ်ႉလၢႆးမိူင်းၶွင်။ တိုၼ်းတေပိၼ်မၼ်းႁွလိုး။ ႁွပ်ႈၶႆ ၵၢၼ်ႈႁႃးၶဝ် တေလႆႈႁႃမၼ်းႁွႆႈႁၼ်။ လူဝ်းၶိုင်ႈ မျူဝ်ႉလၢႆးမိူင်းၶွင်ၽိဝ်မႃး တီႈၵၢၼ်ႈႁႃးၶဝ်သေ ယိပ်းမိုဝ်းတူင်ႉတၵ်ႉႁေလၢတ်ႈ

‘သူၶဝ်ႁူဝ်ႉမွႆႈတင်းတၢင်းမႃး ၵမ်ႉလွႆႈႁူဝ်။ လဵပ်ႈတေတွင်ႉမႆႈဝႆႉတေႉယူႇ’ ၼႆၸေႃ တၢမ်တူဝ်မၼ်း ၶူႉၶပ်ႉၼိုင်ၶဝ်ႈၽၵ်း ၶွင်ႈသိုင်ႉၽိုႈ။

ၵၢႆႈၺႃးၽဵဝ် တီႈၼိုင်ႈတေႃႉတီႈၼိုင်ႈ ၶွင်ႈမူင်းတႆး။ လႆႈထူပ်းႁူၼ်းလူင်တႆး ၼေႃႈ ၼိုင်ႈတေႃႉၼေႃႈၼိုင်ႈ။ လႆႈတိုဝ်ႉတၢင်းတႃႉလဵပ်ႈၵိၼ်း လွင်ႈၶဝ်ယူႉသဝ်း၊ ႁၢင်းၽၢင်ငလႈ တူၼ်ႈ လွႆၶဝ်မႃး။ ႁူလ်ႈၵႃႈ လႆႈႁၼ်မျူဝ်ႉလႃးမူင်းၼွင် ၶဝ်ႈၶူႉၶွင်းသိုင်ႉ လီႉသင်ႉပိူၼ်ႈၸေႃ ၵဝ်ၵၢၵ်ႉ ႁွႆးၶွင်းမေႈၼမ်ႉၽၵ်း ႁွၼ်ႉလိမ်းတူလ်းၼၼ်ႉငလႈ လႆႈထၢင်ႉဝႃႈ ၵိဝ်ႉလူလ်ႈၽိုင်ႈယၢမ်ႈႁူၼ်း ၼၼ်ႉ ၵၢႆႈၺႃးႁူႉသိင်ႈသိင်ႈယဝ်ႉၼႆ။

ၵဝ်ၽိုႈမႃးတင်ႈဝႆႉငလႈ ၶွင်းၵၢင်ႁူၼ်း လိင်းဝႆႉလိမ်လွၵ်ႉလိမ်လိင်ႉ။ ငမ်ႈထဝ်ႈလဝ်ႈ ငပး ၼင်ႈႁိမ်းၽီးၽိုႈသေ သွပ်ႉသိပ်ႉၵၼ်တင်းႁူၼ်းမၼ်း။ ႁူၼ်းၶဝ်ႈႁူၼ်းၵွၵ်ႉၼေႃႈ သုၵ်ႉ သၢၵ်ႉဝႆႉ။ ၼၢင်းၺျူႉၼုၼေႃႈပႃး။ မၼ်းပႆးၽိူၼ်၊ လီႉသင်ႉလုၵ်ႈလၢင်ႈၶဝ်၊ မၢင်ပွၵ်ႈ ၶဝ်ႈမႃး ၼင်ႈၵုပ်ႉတင်းၵၢႆႈၺႃးၶဝ်။ မၼ်းမေလၢတ်ႈၶူၢမ်း ၵိုင်းၵလီတ်ႈၵိတ်းၵိတ်း။ ၼုင်ႈၼူဝ်းႁၢင်း ၼိူင်ႈလိူမ်ႈဝႆႉတင်းတူဝ်။ ႁွႆႈပႃးသႆၶေႃးသိင်လိင် တင်းဝၼ်သိင်လိင်။ ၼၢင်းယိင်းၵွၼ်ႉၼေႃႈၼႆႉ ယူဝ်ပိၼ်ၼေႃႈႁၵ်ႉၵွၼ်ႉ လဝ်ႈၽေႃႉမျူဝ်ႉလႃး သေၼေႃႈၼေႃႈႁူဝ်။ ၵၢႆႈၺႃးထူၵ်းငၼ ၼပ်းႁၢင်း လိူဝ်းၵၢႆႈၺႃးထႆႉမႃးၼၼ်ႉ။ မၼ်းႁူႉလၵ်း လဝ်ႈၽေႃႉ၊ မျူဝ်ႉလႃးၵမ်ႈၽွင်ႈ။ မၼ်းယုမ်ႉၸေႃလၢတ်ႈ ယၢမ်ႈႁၼ်ၼေႃႈလွႆႉ တီႈလွႆႉလိူဝ်းၼၼ်ႉ။ ဝႆးၼၼ်ႉ လုၵ်ႉၶူႉၸေႃ ၵဝ်ၽေႈၵင်ႈ မႃးၵင်ႈသေ ႁိတ်းႁွင်ႈၼွၼ်း တႃႉၵၢႆႈၺႃးၶဝ် ၶွင်ႈၵၢင်ႁူၼ်း။ ၵဝ်ၽေႈမႃးႁိၼ်းပၼ်၊ ၽေတ်ႉမွၼ်ႁူဝ်ပၼ်။ လုၵ်ႈလၢင်ႈလႆးယိင်းၶဝ် မီးႁူးသိၼ်းႁူးပၢၼ်။ ၼွင်ႉယိင်းမၼ်း၊ ပီႈၼၢင်းမၼ်း၊ ၼေႃႉမၼ်းတင်း ႁူၼ်းထဝ်ႈၶဝ်ၼေႃႈမီး။ ပိၼ်ၼေႈ ႁူၼ်းလူင်ၵၼ်ၼိုင်ႈ။ ႁၼ်းယဝ်ႉ ႁွင်ႈၼွၼ်းၼိုၵ်ႉၶၵ်ႉယဝ်ႉၼေႃႈ ၵၢင်ႁူၼ်းၼႆ တိုၵ်ႉၶူၢင်ႈဝႆႉႁွၼ်ႉ။

ၵိၼ်ၶဝ်ႈၼမ်ႈ။ ပႃးၼိူဝ်ႉၵႂ်ႉ၊ ႁွၼ်ႈၵိၼ်း၊ ၼမ်ႉၽၵ်း၊ ၽၵ်းၶဵဝ် ပႃးႁူးမိဝ်းယဝ်ႉ။ ၼၢင်းၺျူႉၼုၼေႃႈ လုၵ်ႉၸေႃ ၼင်ႈၸေႃ ၵၢၼ်သုၵ်ႉဝႆႉ။ လၢတ်ႈလွင်ႈႁူၼ်ႉၼူဝ် ၽႆႇမၢၼ်းၽႆႇတႆး လေႃးငလႈၵၼ်။ မျူဝ်ႉလႃးမူင်းၼွင်ၼေႃႈ တူလ်းၵၢႆႈၺႃးၶဝ် ၵိၼ်ယိမ်ႉယူႉၼၼ်ႉၸေႃ ႁၢၼ်ႉလွႆ ႁၢၼ်ႉၶေႃးဝႆႉ။ ပိၼ်ႁူၼ်းမုင်းၶႃး လွမ်ႉပၼ်ႈၸေႃ သိူဝ်ႉသၢတ်ႉဝႆႉ။ တီႈႁူဝ်ႁူၼ်းၼိင်ႉႁြေႃးၼၼ်ႉ တႆႈတိၼ်းဝႆႉ။ လႆႈၵိၼ်ၶဝ်ႈၽၵ်းတႆး လွမ်းၵွင်ႈတီႈ လိူင်ႉၼႆၼႆ ပိၼ်ပွၵ်ႈလိၼ်းသုတ်း။ လွင်ႈ ႁူၼ်းတႆးၶဝ် မေတူလ်းလူၶၵ်ႉၼၼ်ႉၼေႃႈ လႆႈႁၼ်တွႆႈၼေႈတွႆႈတႃႉ။ တိုဝ်ႉတၢင်းၼႆ လၢၵ်ႉလႆး ဝႆႉ။ ၵၢင်လွႆၵၢႆႈၺႃးငတ ၼွႆႈၼူၼ်းမူၼ်ႈလွမ်းၶဝ်။ သုတ်ႉယႃႈယိုဝ်ႈၼူမ်ၸေႃ ၼွႆႈၶူႉၵုပ်ႉတၢၼ်ႈ တေႃႉၵၼ် တင်းငမ်ႈထဝ်ႈၼၼ်ႉ။ ယူဝ်ငမ်ႈထဝ်ႈ တေမီးၶေႃႈၶူၢမ်း တႃႉတေလၢတ်ႈၵွၵ်ႉ။ ၵမ်ႉ ၼၼ်ၼေႃႈ ၼွႆႈလၢတ်ႈတေႃႉၵၼ် တင်းၼၢင်းၺျူႉၼု၊ ငမ်ႈၼေႉၶဝ်။ ၵၢႆႈၺႃးၼွႆႈထၢမ် တီႈၼၢင်းၺျူႉ ၼု ႁွပ်ႈသင်ငလႈ ၵိၼ်းၶူၢမ်းၵိုင်းၵလီတ်ႈ။ မၼ်းၼႆးငၼဝႆႉ ‘လႆႈပၼ်ၼိုင်ႈလိူၼ်လွႆ ၺႃးၶၼ်ၸေႃ ၵိၼ်းလိၵ်ႈၵိုင်းၵလီတ်ႈ ၽႆႇတမ်ႈ၊ ၽႆႇၽတ်း၊ ၽႆႇလၢတ်ႈ တီႈၼူးသွၼ်ႁူၼ်းထႆးၼေႃႈၼိုင်ႈ’ ၼႆ။ ႁူလ်ႈၵႃႈ လုၵ်ႈယိင်း ငမ်ႈထဝ်ႈလဝ်ႈငပး တီႈႁုၼ်ႁိုင်း ၼိူဝ်သိၼ်ႈတၢင်းၶူႉမူင်းငၶ့ၼၼ်ႉ ႁွပ်ႈသင်ၵိၼ်းလိၵ်ႈၵိုင်းၵလီတ်ႈ။ မိုဝ်းၼၢင်းၺျူႉၼုၵွၼ်ႉၶၢဝ်ၶၢဝ်။ ၼေႈၽၢၵ်ႉၼေႃႈၶူၢင်ႈသေ ႁၢင်းလီဝႆႉ။ လဵပ်ႈမိူၼ်ႁၢင်း လႆႈယိူၼ်ႈၵၼ်ႈဝႆႉသေမိဝ်းမိဝ်းၸေႃ လွႆၵမ်ႉယိူၼ်ႈၵမ်ႉယၢဝ်းလႆႈ ၼၼ်ႉ။ ၵၢႆႈၺႃး ပၵ်းတႃႉတူလ်းတီႈ မျူဝ်ႉလႃးမူင်းၼွင်။ ၵၢႆႈၺႃး လႆႈငူမ်းလူဝ်ႈ ၵႃႈပုမ်ႉ ႁူဝ်ၼိုင်ႈ ၵၼ်ၵၢႆႈၺႃး ၵမ်ႉလၢင်းႁူႉလႆႈသင် ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ထိုင်ႈၶွင်ႈၼၵ်ႈ ပႅတ်ႇမူင်း ဢၢႆႈႁူးၶဝ် သိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းထိုင်တႃႈၵေႃႈ ဢၼ်မီးတီႈၼွင်ႇၶူင်း။ ၽိုင်ႈထုင်းတၢင်းၼႆႉ လီႁၵ်ႉပိူၼ်ႈ။ ပေႃးၸႅၵ်ႇမိူဝ်း လွမ်းသူင်ႇထိုင်တီႈၶဝ်တၢတ်ႈၼိူင်ႇလႆႈ ၼၼ်ႉ။ မျူဝ်ႉလၢႆးမိူင်းၼွင် ၽလႈၶၢင်းႁျူႇၼု လွမ်းသူင်ႇဢၢႆႈႁူးၶဝ် ထိုင်တႃႈၵေႃႈ။ မိူဝ်ႈ 9း15 ၼၼ်ႉ လူင်းမႃးတီႈပိူင်း။ ၼမ်ႉၶူင်းလႆႈလူင်း ၼွင်ႈၽၵႈလွႆသေ သုင်ၼိူဝ်ၼႄႈပၢင်ႇလၢႆႇ 800 ထတ်းႁွလ်း။ ၼမ်ႉၶူင်းၼႆႉ ပိၼ်ၼမ်ႉလူင် ဢၼ်ယၢဝ်းသေပိူၼ်ႈၼွင်းလုမ်ႈၼႃႉ သိၼ်ႈၼိုင်ႈ။ ႁူဝ်ၼမ်ႉၶူင်း မီးၽၢႆႇႁွင်ႇ ဝိင်းလႃႇသႃႇ[196] လိၼ်ပိူင်းသုင်တီႉပႅတ်ႈ ၵံမွၵ်ႈသၢမ်ပၢၵ်ႇလၵ်းၼၼ်ႉ။

လုၵ်ႉတီႈၼွင်ႇတႃႈၵေႃႈ တူလ်းလူင်းႁူဝ်ႇ ၼမ်ႉၶူင်းၼႆႉ ဢမ်ႇပေႃးႁၢင်ႈ။ တေမီးမွၵ်ႈ ၼိုင်ႈ လၵ်းၼိုင်ႈ။ ႁူလ်းၵႃႈ ၼမ်ႉလႆၵႂၢင်းသေလိုၵ်ႉဝႆႉ။ ၶၢဝ်းၼမ်ႉၼွင်း ၼႄႈၼမ်ႉၶူင်း ၼိုၼ်ႈထိုင် ႁူၵ်းသိပ်းထတ်းဝႃႈ။ ယင်းဢမ်ႇလီယုမ်ႇသေၵိတ်း။ မိူဝ်ႈၶၢဝ်းဢၢႆႈႁူးၽဝ်ၼၼ်ႉ ပိၼ်လိူၼ်ၽိုပ်း ဝႃးရီးၽလႈ ၼမ်ႉတူၵ်းဝႆႉ။ ႁူလ်းၵႃႈၼမ်ႉလႆမႃး ပႃးႁွၼ်ၼမ်ႉဢၼ်မီးမွၵ်ႈ ထတ်းပၢၵ်ႇၼိုင်ႈ ၼၼ်ႉ။ ၼမ်ႉသိၼ်ႈၼိုင်ႈတင်းသိၼ်ႈၼိုင်ႈ ဢမ်ႇသူႈမိူၼ်ၵၼ်။ ၼမ်ႉပၢင် လႆလူင်းၵူၼ်ႈၵူၼ်ႈ ၵွၼ်ႇၵွၼ်ႇ။ ၼမ်ႉၶူင်းၽတႉႁၢႆႉ။ ပိၼ်ၼမ်ႉ ဢၼ်လီႁူဝ်။ ၼမ်ႉပၢင် လႆၶဝ်ႈၼွင်းၼမ်ႉၶူင်း တီႈ တႃႈသုပ်းတိူင်း။ ပေႃးၼမ်ႉသွင်သိၼ်ႈၶွႈၵၼ်ယဝ်ႉ ပိၼ်ၼမ်ႉပၼ်ႇၵူတ်ႇလူင် လၢၵ်ႇလၢႆးဢၼ် ၼိုင်ႈ။ ၼမ်ႉလႆလူင်းၼိမ်ၼိမ် တီႈၶွင်းၽၵႈလွႆႁိၼ်ထုၼ်လူင်။ ၼမ်ႉပၼ်ႇၵူတ်ႇႁၢင်ႈၶၢင် တိမ်ၼႄႈ ၼမ်ႉဝႆႉ။ ၽွင်းၼမ်ႉပၼ်ႇၵူတ်ႇ လုၵ်ႉယူႇၼၼ်ႉ ဢမ်ႇလၢင်းၶမ်ႈၼမ်ႉ။ မီးဢၼ်းတရႃး။ ၼမ်ႉ ပၼ်ႇၵူတ်ႇ ၼိမ်လင်ႇလၢင်းၶမ်ႈ။

တၢင်းတႂ်ႈၼွင်ႇႁူၵ်းၼၼ်ႉ မီးၼမ်ႉပၼ်ႇၵူတ်ႇလူင်။ ၶွင်းၵၢင်မီးၵူတ်ႇလူင်လိုၵ်ႉလိုၵ်ႉ ၵေႃ ႁၢင်ႈမွၵ်ႈသိပ်းႁႃႈထတ်း။ မိူဝ်ႈၶၢဝ်းၼၼ်ႉၽတႉ တေဢမ်ႇမီးႁူဝ်းလွႆၽပႃးလွႆ ႁတ်းၶမ်ႈၼမ်ႉ ၶူင်း။ ႁူလ်းၵႃႈ ၼမ်ႉပၼ်ႇၵူတ်ႇလူင်ၼႆႉ လိၵ်ႈလၢႆးၼိုင်ႈဝၼ်းလွႆသၢမ်ပွၵ်ႈ။ ၶွင်းၵၢင်ၼမ်ႉပၼ်ႇ ၵူတ်ႇလူင်ၼၼ်ႉ ၼမ်ႉတိမ်မႃးၵေႃ ႁူတ်ႉႁွင်ႇမႃး။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၼမ်ႉပၼ်ႇၵူတ်ႇ ၽူၼမ်ႉၵွၵ်ႇ ၽလႈ ႁွၼ်ၼမ်ႉလုၵ်ႉမႃး ၽတ်ႉထိုင်ၼွင်ႇ။ ႁၢင်းၽၢင်ၵူတ်ႇလုပ်ႇ ၵေႃႈႁၢႆႈႁူဝ်ႇ။ ႁူလ်းၵႃႈ မီး ၼိုင်ႈဝၼ်းလွႆသွင် ပွၵ်ႈႁွလ်း လုၵ်ႉတီႈၼမ်ႉပၼ်ႇၵူတ်ႇလုပ်ႇသေ လိၵ်ႈလၢႆးပိၼ်ၼမ်ႉ ပၼ်ႇ ၵူတ်ႇၽူၼၼ်ႉ။ ၶၢဝ်းပိၼ်ၵူတ်ႇၽူၵေႃႈ ဢမ်ႇပေႃးႁိုင်။ ပေႃးလိၵ်ႈလၢႆႈ ပိၼ်ၵူတ်ႇလုပ်ႇၼိုင်း လိုင် ၼမ်ႉလိုဝ်းလုၵ်ႉႁူတ်ႉႁွင်ႇ ၼိုင်ႈၶွင်းၵၢင်ၵူတ်ႇၼၼ်ႉ ႁၢႆႈလၢႆႈႁူဝ်ႇ။ ပေႃးႁူၼ်းဢမ်ႇႁူႉ လွင်ႈၼမ်ႉၼႆႉ ၶမ်ႈၼမ်ႉ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉလိုင် တေလႃးဢၼ်းတရႃးလီလီယဝ်ႉ။ ၵေႃႉႁူႉလွင်ႈၼမ်ႉ သမ်ႉႁူႉၶၢဝ်းလွႆ ၼမ်ႉပၼ်ႇၵူတ်ႇတေၼိမ်လႆႈ ဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။ ပွၵ်ႈတီႈသၢမ် ၼမ်ႉပၼ်ႇ ၵူတ်ႇၼိမ်ၼၼ်ႉ ႁိုင်မွၵ်ႈသၢဝ်းမီႉၼိတ်ႈႁွလ်း။ ၶၢဝ်းၼၼ်ႉ ႁူၼ်းၽၢႆးႁိုဝ်းၶဝ် လင်ႇဢဝ်လၢမ်ႈၽၢႆး ၽတ်ႉၼႄႈၼမ်ႉ ၵၼ်ႇတေႃးၽီၼမ်ႉယဝ်ႉ လင်ႇၶမ်ႈ။ လွင်ႈၼမ်ႉၼႆႉ ႁူႉယၢပ်ႇလၢမ်းယၢပ်ႇ။ မၢင်ပွၵ်ႈၶၢဝ်းၼိမ်ၵေႃႈ ယင်းဢမ်ႇႁိုင်သၢဝ်းမီႉၼိတ်ႈ။ တေႁိုင်သၢဝ်းမီႉၼိတ်ႈ ဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ၵေႃႈ ဢမ်ႇၽၼႉၼွၼ်း။

တီႈဢၢႆႈႁူးၶဝ်ၵိတ်းၼၼ်ႉ မီးႁူၼ်းလိုဝ်ႈၼွၼ်းလူင်ပွင်လိုင်ႈလင်ၼိုင်ႈ။ ဢိင်းၵလိတ်ႈ ၵေႃႉၼိုင်ႈ မႃးထူပ်းဢၢႆႈႁူးၶဝ်။ ႁွတ်ႇသီႇထိုဝ်ႇ လၢတ်ႈမၼ်းပိၼ်ၽူႈမီးလၼ်ႉၽၢႆႇ ၵေႃႇသၢင်ႈ

196 Lhasa

ၶေႃ ၵဝ်ပုၼ်ႈၼွၼ်း သိၼ်ႈတၢင်းၶႂၢင်းတုင်ဝႃႈ။ ပိၼ်ႁူၼ်းၼုမ်ႇၵွၼ်ႇၶေႃႉၼိုင်ႈ။ လႆႈၵၼ် ၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ်ၼလႈ လိပ်ႈလူမ်းသိုဝ်းဝႆႉ။ ၵၢႆႈႁၢႆးထၢမ်တူလုဝ်း

'တႃႇၶူႁႇၵိင်းတုင် တေႁိုင်ၶႂၢင်းႁိုဝ်ဝႃႈ'

'သွင်ဝၼ်းၵေႃး'

ၵၢႆႈႁၢႆးတိုၼ်ႇၶူႁႇ 'ၵီႈသင်ၶေႃႇ၊ သွင်ဝၼ်းၼႆႁၢႇ၊ ၵႆပၢၵ်ႇပၢႆသၢဝ်းလၵ်းၶွလ်း ၵမ်ႇ လွႆႈႁိုဝ်'

'ၵၼ်ၼႆႉ ပိၼ်သိၼ်ႈတၢင်းၵၼ်ႁၢႆႉသေပိုၼ်ႈ ၼွႆးၵုၼ်လူင်ၵေႃးသျိုဝ်းၶႃႈၼႄႇ'

မၼ်းပိၼ်ၾူႈမီးလၼ်ႉ ၵဝ်ပုၼ်ႈၼွၼ်းတႃႇသိၼ်ႈတၢင်းၼႆႉၼလႈ ၵၼ်မၼ်းလၢတ်ႈ ၶၼ်ႉ တေၼၶႉၶွၼ်းသေပိုၼ်ႈ။

'ၼွႆၶေႃႈ ၵမ်ႇလၢတ်ႈႁဝ်းလိုင်ႉၶၼ်။ ၶမ်ႈၼႆႉ ၶျူးပိုတ်းၶေႃႈ တေမွင်းႁဝ်းဝႆႉ။ တီႈႁဝ်း ၵမ်ႇပၢႆးတၢင်းၵိၼ်သင်မႃး။ တၼပႆးၶေႃႈ ၵမ်ႇပၢႆးမႃး။ ၶမ်ႈၼႆႉ တိုၼ်းလူဝ်ႇလႆႈ ၼဵဝ်ၵိင်းတုင်'

'ၵျိတ်းႁိုဝ်ၶေႃႈ ၵမ်ႇပိၼ်လႆႈ။ ပေႃးဝႃႈ သူၶင်ႈလႆႈယူႇၼႆၼတ ပိၼ်ႁိုဝ်ၶေႃႈ တေ ၼဵဝ်ယူႇ။ တီႈပီႈၵၢႆႈ လွင်ႇပၢႆးမွၼ်သတ်းလူမ်းႁိုဝ်' ႁူၼ်းၼုမ်ႇၵွၼ်ႇၶၼ် ယုမ်ႉသေထၢမ် ၵၢႆႈႁၢႆးလိုင်ႉၼႆ။

'ၵမ်ႇပႃး။ ၼူဝ်းမိဝ်းၼႆႉ ႁဝ်းၵမ်ႇတွၼ်ႉပႃးလွမ်းတၢင်းသေပွၵ်ႈ။ ႁူလ်းၶႃႈ ၶမ်ႈၼႆႉ တိုၼ်းတေလႆႈ ၼဵဝ်ၵိင်းတုင်ၵိုဝ်ႈ' ၵၢႆႈႁၢႆးလွႆလမ်မႃးယဝ်ႉ။

'ၵျိတ်းႁိုဝ်ၶေႃႈ တေၵမ်ႇလၢင်းၼဵဝ်လဝ်ႉသေ ၶၢင်ၶမ်ႈသိပ်းမူင်းလႆႈ'

'ပိၼ်ႁိုဝ်လႃႇ ႐ွတ်းသီးထိုဝ်း။ ၵၢႆႈႁၢႆးတေလႆႈၵျိတ်းသင်။ ယၢမ်းၼႆႉ လင်ႇလႆႈႁူႉ လွင်ႈၼႆႉ။ ပိၼ်သိၼ်ႈတၢင်းသင်ၶေႃႈ ၵမ်ႇႁူႉ'

႐ွတ်းသီးထိုဝ်းလၢတ်ႈၼိုၼ်း 'ယၢမ်းၼႆႉ ႁဝ်းတေၶၢမ်ႈၶမ်ႉ။ ၶႂၢင်းတေပႂ်ႉသူတၢင်းၼေၵ်ႈ ၶၼ်ႉယူႇ။ တမ်းလွႆလႃႈ ႁဝ်းတေလိင်ႉၶဝ်ႈသူ ၵိမ်ႇၵိမ်ႇယဝ်ႉ လင်ႇတေပွႆႇသူၶူႁႇ'။

ၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ် လူင်းမႃးတၢင်းၾင်ႇၶမ်ႉ။ တီႈၶၼ်ႉ မီးၶႂၢင်းလူင်မွၵ်ႈသၢဝ်းလမ်းႁိုတ်းဝႆႉ။ တၢင်းၼေၵ်ႈၶၼ်ႉၶေႃႈ မီးၶႂၢင်းလူင်တင်းၶမ်။ ၶႂၢင်းတင်းသိင်ႈတၢင်ႇၼိင်ႈၵုတ်ႈဝႆႉ။ ၼပႆးၵၼ် တၢင်ႇၶႂၢင်းၶၼ်ႉ လင်ႇႁၢၼဵဝ်မႃး တၢင်းၼေၵ်ႈၵၢႆႈႁၢႆးၶဝ်။ ၵိင်းငၢၼ်းၶဝ်ၶေႃႈ တိုၵ်ႉတေႃႉသွင်း ၼိင်ႈၵုတ်ႈ တၢင်ႇၼိူဝ်ၶႂၢင်းလူင်။ ႁုၼ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႉၶမ်ဝႆႉၼလႈ တေႁိုင်တၢၼ်ႇတၢၼ်ႇထိင်ႈ။ တေႃႇထိုင် 10:30 ၶေႃႈ ၶႂၢင်းၵၼ်ၵၢႆႈႁၢႆး တေလႆႈသီႇၶၼ်ႉ ၵမ်ႇပႆႇၼဵဝ်ၼိူဝ်ၼပႆး။

႐ွပ်ႈၶမ်ႉၼူင်းၼႆႉ လႆႁိုင်းၶၢႇၼလႈ တေၵဝ်ႁူၼ်းသေၾႂ်ႈၼပႆး ၵၼ်တၢင်ႇၶႂၢင်းၶၢမ်ႈ ၶမ်ႉၼတ ႁိုဝ်ၶူႁႇပိၼ်လႆႈ။ ႁူလ်းၶႃႈ မီးလၢႆႈတၢင်းမၼ်းယူႇ။ ၵဝ်ၼပႆးတၢင်ႇၼိူဝ် ႁိုဝ်းသွင် လမ်း။ ၵဝ်သၢႆလိၵ်းလၢင်းဝႆႉ တၢင်းၼိူဝ်ၶမ်ႉ သုင်မွၵ်ႈႁူၵ်းသိပ်းထတ်းၶၼ်ႉ။ လႆႈၵဝ်လၢမ်ႈၾႂ်ႈ ဝၢႆႈၼပႆး ဝၢႆႇႁူဝ်တၢင်းႁဝ်းၶွႆႈၶူႁႇၶၼ်ႉ။ ႐ွပ်ႈႁိုင်းၶမ်ႉလႆၼလႈ ၼပႆးၵၼ်တိတ်းတင်ႈ မၢၵ်ႇလေႃႉ ပူႇလီႇဝႆႉၶၼ်ႉ ၶၢမ်ႈလိၼ်ႈၶူႁႇ တၢင်းၼေၵ်ႈၶၼ်ႉၼေႃၼေႃ။ လႆႈၵဝ်လၢႆးၼႆႉ ၶၢမ်ႈၶမ်ႉၼူင်းမႃး။

ပေႃးၼဵဝ်ၼိူဝ်ၾင်ႇၶမ်ႉၶေႃႈ လႆႈၵၼ်ႁူၼ်းၵျေႃႈၶႂၢင်းလူင် တႃႇတေၶူႁႇၵိင်းတုင်ၶၼ်ႉ။ မၼ်းလၢတ်ႈ တေလႆႈၵွၵ်ႇၵမ်းလိဝ်။ ၶၢဝ်းယၢမ်း ၵဝ်ႈလူဝ်းမူင်းၶွလ်းၼတ ၵမ်ႇလၢင်းၵျေႃႈလႆႈ

ၶၢဝ်းတၢင်းၶႆႉဝၼ်း။ ၵမ်ႇၵိၼ်ၶဝ်ႈၼႂ်ႈသေၵွႆႈၵေႃႈ ၵမ်ႇလႆႈၼွင်ႇၵဝ်ႇဝၼ်း။ ႁွပ်ႈၶႆ ၵိၼ်ၶဝ်ႈၼႂ်ႈ ယဝ်ႉလႄႈတေၵွႆႈ။ မျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၼွင် ၵၢဝ်ၶဝ်ႈၼႂ်ႈမႃးၼႄလႄႈ မိူဝ်းၵိၼ်ၶိူဝ်ၵျူၼ်းလိုဝ်ႈၼွၼ်း။ ၵိၼ်ၽိူင်းၽိူင်းၵေႃ လီၼ်ႈၶိၼ်ႈၶိူဝ်ၵၢႆး။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ပေႃးမီး 11:41 ယဝ်ႉ။ ယူဝ်လၢင်း လႆႈၵိုတ်း တီႈၵၢင်တၢင်းၶႆၵေႃ ႁွတ်းသီးထိူဝ်း ၵၢဝ်ၵိၢပ်ႇထူဝ်ႇ၊ ၵိၢပ်ႇၾၵ်းယိူဝ်ႈၼၢင်းၼွဝ် မႃးပၼ်တီႈ ၵၢႆႈႁၢႆး။ ပေႃးၵႃးၵွၵ်ႇ မျူဝ်ႉလႃးမိူင်းၼွင် တင်းၼၢင်းၵျူႇၼုၶဝ် ဝႆႉၶွၼ်းမိူဝ်းသေ တူင်ႉတၵ်ႉ။

ၼိင်ႈၵုတ်ႈလိူဝ်း ၽိဝ်ဝႆႉၼိူဝ်ၽွင်ႇၼူင်း

႘႘
ၶၢဝ်းတၢင်းၵိင်းတုင်

ပေႃးလႆႈၸေႃႈၵွၵ်ႉမႃးၼေႃႈ ပႆႇပေႃးႁိုင် လႆႈႁူႉသႃႇငၢႆႇသိၼ်ႈတၢင်း ပဵၼ်ႁိုဝ်ပဵၼ်ႁႃၶၼ်ႇ။ လေႃႇရီႇ ၵၼ်ၵႂႆႈႁႃးၶီႇမႃးၶႆႉ ၵမ်ႇပဵၵ်ႇပိုင်ႈၼၼ်သင် တၢင်းလေႃႇရီႇပိူၼ်ႈ။ လဝ်ႈၼႃးတင်းၵႂႆႈႁႃးလႆႈၶင်ႈတီႈႁူဝ်ၶေႈ။ တီႈၶင်ႈၶၼ်ႇ ၵမ်ႇမီးသင်သိူဝ်ႇဝႆႉ။ တၢင်းလင်ၼႃး ပႃးၵၼ်မုင်းႁေႃ ပႃႈၶၢင်ႈသွင်ပႃႈ မီးတင်ႇယၢဝ်း။ ၶူဝ်းၵႂႆႈႁႃးတၢင်ႇဝႆႉ တၢင်းလင်။ ပေႃးတေသိူဝ်ႇၽေႈႁေႃ ၶွၼ်း လွမ်းၼေႃႈလႆႈယူႇ။ ႐ူလိုၼ်းၼႃႈ ၵႂႆႈႁႃးပၢၵ်ႈပဵတ်ႈ တၢင်းပူၼ်ႉၶၼ်ႇ။ တေႃႈလဝ်ႈၼႃးယင်း ၶင်ႈႁေႃႁေႃႈ ႁိုင်ၵဝ်ႈမူင်းလႆႈ ၵိတ်းသင်ၼလႈ ၵႂႆႈႁႃးၶင်ႈလႆႇလႆႇႁေႃ ၵမ်ႇလွမ်းလႆႈ။ ပေႃးႁေႃႈမႃးတၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ လဝ်ႈၼႃးၵဝ်ၵၼ်သိူဝ်ႇၵၼ်ၶိုင်ႈ ပၼ်ၵႂႆႈႁႃး။ မၼ်းပဵၼ်လုၵ်ႈၼိုင်ႈ ၵလႃး–မၢၼ်ႈ တီႈတႃႈလိူဝ်ႇသေ မေႇလၢတ်ႈၵၢမ်းမၢၼ်ႈယိၼ်ႇၸင်ႈ မိူၼ်ႁူၼ်းဝိင်းတႃႈလိူဝ်ႇၶဝ်။ သိၼ်ႈတၢင်းၶႆႉၵမ်ႇလီ။ ၶိူဝ်ၼႃးလူင် ၵမ်ႇပႃးႁုၼ်ႇသင်ၸလႈမဝ်ဝႆႉႁေႃ ပေႃးႁေႃႈၶိူဝ်ၵုၵ်းလုၵ်း ၼႃးၵွင်။ ယူႇလူဝ်ႉၶိုင်ႈ တူၵ်းထုၵ်ႇၵျႃႇယဝ်ႉၸလႈ မူၼ်ႈသိူဝ်းလွမ်းၽႅင်ယိမ်ႈႁိမ်းႁွမ်းမႃး။ တီႈတၢင်း လႆႈၶၢမ်ႈၶမ်ႉတူၵ်းတၢတ်ႇ၊ လၼ်းၽျိူၼ်၊ ႁူလိုႈ၊ လွႆ၊ သႂၢၶမ်ႉၵႂၼ်ႇ သိၼ်ႈၶိုင်ႈ။ ၶွႆးၶွင်တေမီး ပႃယူႇၵမ်ႇႁၢင်ႉ။ ႐ူၼ်းလႂ်းတႆးၶဝ် ၵမ်ၵၼ်းမိတ်းပႃ႐ူးၼေႃႉႁေႃ ၶင်ႈမိတ်းပႃယူႇဝႆႉ။ ဝႂ်းၶၼ်ႇ ၶဝ်ႈမႃးၶွႆးထူၼ်ႇတီႈၶိုင်ႈ။ ၽၢင်ယိမ်ႈသင်ၼေႃႈ ၵမ်ႇလႆႈႁၼ်ယဝ်ႉ။ ၵၼ်ငွၵ်း ၵၼ်ႁူတ်ႉၼေႃႈၶမ်မႃး။ ၵၼ်ၶိုၼ်ႈၵၼ်လူင်းၼေႃႈ ၶမ်ၶင်ႇၵဝ်ႇ။ ၼႃးၼေႃႈဝႆၵျႃႇဝႆမႃး။ တူလိုၼ်း သဝ်လၵ်းႁေႃ လႆႈလၢမ်းတူလိုၼ်း ထိုင်ၶၢဝ်းတၢင်းၼႃးႁိုဝ်ယဝ်ႉ။ တေၶင်ႈၶိမ်ၶိမ်ႁေႃ လွမ်းၸတႃႉ ၵမ်ႇပဵၼ်လႆႈယဝ်ႉ။ ႐ူၼ်းၼေႃႈ လႆႈဝႆၶွၼ်းလွမ်းၶင်ႇၼႃးဝႆၶွၼ်း။

တေလိုဝ်ႈတီႈမိူင်းပဵင်း ၵၼ်မီးတီႈၶၢဝ်းတၢင်းႁႃႈသိပ်းလၵ်း။ လုၵ်ႈတီႈၵိဝ်ႇလွႆပၢင်ၶမ်း ၶၼ်ႇ လႆႈႁၼ်မိူင်းပဵင်းဝႆႉယဝ်ႉသေတႃႇ တိုၵ်ႉၵႆထဵင်ႈသိပ်းလၵ်းႁွၼ်ႇၸလႈ လႆႈၵျေႃႈထိင်ႈ ၶိုင်ႈလူဝ်ႉမူင်း။ ၼႃးလူင်ၶႆႉ လႆႈၵျေႃႈတၢင်းၽွင်း ၶိုင်ႈလူဝ်ႉမူင်းလွႆ သိပ်းသၢမ်လၵ်း။ ႐ူၼ်းၼေႃႈလိပ်း ႁူၼ်ႉၶႄႇယဝ်ႉ။ လုၵ်ႉတီႈတၢင်းသုင် သွင်ၵိင်သီႇပၢၵ်ႇထတ်း လူင်းမႃးထိုင်မိူင်းပဵင်း။ ပဵၼ်မိူင်း ၵၼ်တဵတ်ႇယိၼ်ဝႆႉသေ ၵမ်ႇပေႃးလႆႈႁၼ်႐ူၼ်းၸလႈ မိူၼ်ၽွင်းလဝ်ႈရသေးၶဝ် ၶွႆးထူၼ်ႇၶၼ်ႇ။ ပဵၼ်ၵွင်ႈလီတႃႇလဝ်ႈဝွၵ်းၶဝ် မႃးတဵင်ႇတဵမ်ႈဝွၵ်း။ တဵတ်ႇယိၼ်ၶႄႇၸလႈ လင်ႇပူၼ်ႉသၢၼ်လႆႈ လီလီ။ မိူၼ်ၵွင်ႈတီႈၶွႆးၽၼ် ႁဝ်းႁႃးၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၼႃးလူင် ၵိတ်းတီႈၶႄႈႁၢၼ်ႉၶမ်ႉၶဵင်ႈ။ လဝ်ႈၼႃးၼေႃႈ လူင်းႁေႃယိတ်ႇတိၼ်ယိတ်ႇမိုဝ်း ႁွႆးတၢင်းၵၼ်ႁူၼ်ႉ မၼ်းႁႂ်ၵမ်းၶိုင်ႈ။ ၵႂႆႈႁႃးသင်ႇၶမ်ႉၶဵင်ႈၶူမ်တႆး တင်းၶဝ်ႈမုၼ်းပီႇသၵိတ်ႈ

ၵေႃ ၵူၼ်ႊလၵ်ႉၵႃးမႃးၵိၼ်လွမ်း။ လၵ်ႉၵႃးၼၼ်ႉ သၢင်ႇၶမ်ႊၶဵင်ႉၵလႃး သွႆႇၶူမ်းၵူႈတိူဝ်းဝၢၼ် မဵဝ်းတီႈမိူင်းၶႅ်ႊလႆႉလွႆၶၼ်ႊ။ ပေႃးၵိၼ်လႆႉၼၼ်ႉ ၶၢမ်ႇတွင်ႊမႆႉၵေႃႉလႆႉ။ ၵၢၼ်ႉၵူႊၶၢင်ႉ ၶိူဝ်တၢင်ႇတွႆႉလၢႆးၶႃးၵေႃ တူလုၺ်းတၢင်းသိၼ်ႉတၢင်းလူင်။ ၼမႉယိင်းၵေႃႊၶိုင်ႉ ယိပ်းတၢင်ႇဝႂ်သေ မႃး ၶၢင်ႉတီႈၽိူၼ် ၵၢၼ်လမ်ၽိူၼ်ၵၢၼ်ႉၵူႊယဝ်ႉ သၢင်ႇၶဝ်ႉမုၼ်းပူႇတိင်း[197]ၵိၼ်။ လုၵ်ႉၵွၼ်ႇလၢႆးယိင်း သွင်ၵေႃႊ လိူဝ်းပႃးလွမ်းမၼ်းမႃးၵေႃႉၵိၼ်။ လၢတ်ႉၶၢမ်းတူလုၺ်းၶၢင်းယိင်းၵေႃႊၶၼ်ႊ။ မၼ်းမေႃ လၢတ်ႉၶႄႉၶိုင်ႉတေႃႇၶႄႉၶိုင်ႉ။ ၽိူဝ်ႇၵဝ်ၶဝ်ႉမုၼ်းပီႇသၵိတ်ႉ ပၼ်လုၵ်ႉၵွၼ်ႇၶဝ် ၵေႃႇႁူၼ်း လၢႆးႁွလုၺ်းႁပ်ႊၵဝ်။ လႆႉႁၼ်တီႈၶႄးမၼ်းၵွႆႉဝႆႉ ၶွႆႇၶၢငပၵၢၼ်ၶိုင်ႉ။ ၵိူင်းငၢၼ်းၼၶ၊ လိူဝ်း ၶၢင်ႉယူႇၶွႆးႁၢၼ်ႊၶမ်ႊၶဵင်ႉၶဝ်ၵမ်ႉၽွင်ႉ ၶၢင်ႉၶိူဝ်တၢင်ႇယၢဝ်းသေ တူလုၺ်းပပ်ႊၼၶၵျၢင်းၼၶႇဝႆႉ။ ၵျၢင်းၼ်ၵ်းၶိူဝ်ပ်ၼ်ႉမႆႉ ၵၢၼ်ၶဝ်တူလုၺ်းၶၼ်ႊ ပ်ၼ်ၵျၢင်းၽၢင်ယိမ်ႉၵၢၼ်ၶိုင်ႉ။ ၵွပ်ႉၶႅ် ၶုၵ်းလွႆလႆႉ မေႃပၢၼ်းသီတၢတ်ႉၸျ[198] ၶဝ်။ ၶွႆးၵႃးၶၼ်ႊ ၵၢၼ်ႉၵူႊၶုၵ်းလွႆလႆႉ ၵၢၼ်းသိၵ်း-ဝ်ၼ်း-ၵေႃး တဵတ်း[199] သေပိူၼ်ႉ။

တီႈၼၼ်ႉ ထုၵ်ႇလီလိုဝ်ႉတီႈမိူင်းပိင်း၊ ၵိၼ်ၶဝ်ႉတီႈႁၢၼ်ႊၶၼ်ႊၵေႃ ၵုပ်ႇလၢတ်ႉၵၼ် တၢင်းႁူၼ်းတီႈၶၼ်ႊ တေႃႇထိုင်လိုၵ်းယူႇ။ ၽူႈမီးလၼ်ႊၵွၼ်ႇ ၽႂ်ႇသိၼ်ႉတၢင်း တီႈတႃႉၵေႃႉ လၢတ်ႉမႃးၶၼ်ႊ လွႆႉတေႊယဝ်ႉ။ တီႈတေႊ ၶႅ်ႊပ်ၼ်ၶၢဝ်းတၢင်းတႃႇသွင်ဝၼ်း။ ႁူလုၺ်းၵႃႉ ပေႃး လၢင်းၵွၵ်ႇမႃးယဝ်ႊၼလႉ တေလႆႉၵူႇၵ်ိင်းတုင် ၵူႈၽ်ဝ်ၶမ်ႉၶႅ်ႊ။ လၵ်ႉၵႃးၼၼ်ႊလၢတ်ႉ သိၼ်ႉ တၢင်းၵၢၼ်တေလႆႉသိုပ်ႇၵူႇတၢင်းၶႄႉၶၼ်ႊ တေတိူဝ်းႁႂ်ႊသေၵွၼ်ႇဝႃႉ။ မိူဝ်ႉၶၼ်ႊ ၵၢၼ်ႉၵူႊလွမ် ၵၢမ်းတူဝ်လၵ်ႉၵဝ်ႇၼိုၼ်း။ ၵွပ်ႉသၢင် ၵဝ်ၵွၵ်ႇတၢင်းၵၢၼ်ၶႅ်ႊမႃး ၵၢၼ်ဝႃႉၶၼ်ႊ။ လႆႉၼလႇ လွတ်ႇမိူင်းလိူဝ်းမီးၽႅ်ႇတူၵ်းၼူင်းၵေႃႉ ပႆႇပေႃးလွႆလႆႉၵျႃႊ။ ၵွပ်ႉသၢင်ၶွႆႉၶၢမ်ႉၼူင်းၵေႃ ၵူႇတီႈႁူၼ်း ၵူႇယၢပ်ႇမႃးယၢပ်ႇၶၼ်ႊ။ ထၢမ်တူလုၺ်းတီႈတူဝ်ၵၢၼ်ႉၵူႊၼိုၼ်း။ ႁူလုၺ်းၵႃႉ ၶႄႉတွပ်ႇၵေႃႉ မီးဝႆႉ တူဝ်ႉတၼ်း။ လွႆပွတ်းပ်တ်းလိူဝ်းၶႅ်ႊ ပ်ၼ်မႃးမိူဝ်ႉလႆႉၵိၼ်းလိူင်ႊၶႅ်ႊႁွလုၺ်း။ မိူင်းၵိင်းတုင်ၶႅ်ႊ ပ်ၼ် မိူင်းၵၢၼ်ၵူၢင်ႉသေပိူၼ်ႉ ၶွႆးမိူင်းတႆး။ တၢင်းၵူၢင်ႉ မီးသီႇပုၼ်ႉၶိုင်ႉပုၼ်ႉ မိူင်းတႆး။ မီးပိုၼ်း ယၢမ်ႉပ်ၼ်မိူင်းႁွၼ်းၶေႃမႃး။ မိူဝ်ႉႁွၼ်ႇၶၼ်ႊ မီးတပ်ႊသိုၵ်းႁပ်ၼ်းၶေႃသေ ယၢမ်ႉတွပ်ႇတေႃႇတိုၵ်း လိုပ်ႉသိုၵ်းထႅ်းၶဝ်။ ၶႅ်ႊၼၼ်ႉ ၵမ်ႇပႆႇပေႃးလမ်ႇလွင်ႉ။ လၵ်ႉၽျႃႊၵိင်းတုင် လႆႉထုၵ်ႇယိုဝ်းတႂ်ႇ ၶၼ်ႊ ၵမ်ႇပႆႇၵူိင်။ ပီႈၶွင်ႊမၼ်းၵမ်ႉၽွင်ႉ လႆႉထုၵ်ႇတၢင်ႇလုမ်း ပ်ၼ်ၽူႈၶွင်ႉမၢပ်ႇဝႆႉ။ ၵေႃႊ တေပုတ်ႉတ်ၼ်း ပ်ၼ်လၵ်ႉၽျႃႊၶၼ်ႊၵေႃႉ ၵမ်ႇပႆႇထိုင်ပၢၼ်ၼလႉ လႆႉတ်ၼ်ႇတၢင်ႉ ႁူၼ်းၵိုင်း ၵလိတ်ႉၵေႃႊၶိုင်ႉ ပ်ၼ်ၽူႈႁွၼ်းမိူင်းဝႆႉ။ ၵွပ်ႉလွင်ႉလိူဝ်းၶႅ်ႊၼလႉ ၵၢၼ်ႉၵူႊၶွႆႉၵူႇၵ်ိင်းတုင်။ ပေႃး ၵမ်ႇပႃးလွင်ႉမိူင်းၵိင်းတုင်လိူင် ပပ်ႊၶၢဝ်းတၢင်းၵၢၼ်ႉၵူႊ တေၵမ်ႇတမ်ထူၼ်ႉသၢင်။ မီးထိင်ႉလွင်ႉ ၶိုင်ႉ။ ၵၢၼ်ႉၵူႊၶွႆႉထူပ်း လၵ်ႉၶၢင်းတိပ်ႊထီးလႃး ၵေႃႊလိုဝ်ႉလိုဝ်းဝႆႉတီႈမိူင်းတႆးၶႅ်ႊ။ ယၢမ်းလိဝ် မၼ်းတိုၵ်ႊမီးတီႈၵိင်းတုင်။ ၶွႆးလိၵ်ႉၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ရေႊပိုတ်း ၽၢၵ်ႇမႃးတီႈၽူႈမီးလၼ်ႊၽႂ်ႇ သိၼ်ႉတၢင်း တီႈတႃႉၵေႃႉၶၼ်ႊ။ တ်မ်ႉပႃး လွင်ႉလၵ်ႉၶၢင်းတိပ်ႊထီးလႃး မွင်းၵၢၼ်ႉၵူႊဝႆႉၶႅ်။ ၵွပ်ႉၶႅ်သိၼ်ႉတၢင်းၵမ်ႇလီၵေႃႉ ပ်ၼ်သၢင်လႃႇ။ ပေႃးသိုပ်ႇထိင်ႉၶၢဝ်းတၢင်း မွၵ်ႉသၢမ်သီႇလူဝ်းမူင်း တေၽ်ဝ်ၵိင်းတုင်ယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်ႉၵူႊၶဝ်ၼိုၼ်ႉမႃးလွမ်းၵိဝ်ႇလွႆၵၢၼ်ၶိုင်ႉ။ လႆႉၵဝ်ၵီႇယႃႇတီႈၶိုင်ႉသေ

[197] Pudding
[198] Ductch
[199] Isack van Ostade

ၵျေႃႈ။ လႆႈပၼ်ႇႁွပ်ႈလွမ်း လွႆသေၶိုၼ်ႈမႃး။ ႁိမ်းႁွမ်းၵေႃႈလပ်းသိင်ႇမိုတ်းမိုတ်း။ မိူဝ်ႈတိူဝ်းသုင်တိူဝ်းၵတ်းၶၼ်ႉ လႆႈသုတ်ႇၵႄႇမ်ႉပၵ်ႇ။ သိင်ၸၢၵ်ႈၵႃးၵေႃႈ တိူဝ်းၵိုင်းမႃး။ လႆႈလိုၼ်ႇသေၶိုၼ်ႈလွႆ။ ၽွင်းၶၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵႃးလၢတ်ႈ

'ၵမ်ႇပႆႇႁၼ်သဝ်လၵ်းႁႃႉ။ ၼႆႉၽဵဝ်ပၢၵ်ႇပႃႇသွင်လၵ်းယဝ်ႉ။ ၽဵဝ်ၶူဝ်လိၵ်းၵိဝ်ႇလူင်ယဝ်ႉ။ သုင်ႁူၵ်းႁိုင်ထတ်း။ ပေႃးၵျေႃႈထိင်ႈသိပ်းပဵတ်ႇလၵ်းၵေႃႈ တေႁွတ်ႈၵိင်းတုင်ယဝ်ႉ'

ၵိုတ်းထိင်ႈၶၢဝ်းတၢင်း သိပ်းပဵတ်ႇလၵ်းၶွလ်းယဝ်ႉ။ ပေႃးထိင်ႈၼိုင်ႈလူဝ်ႇမူင်း ၵမ်ႇၶၼ် ၼိုင်ႈမူင်းပႃႇႁႃႈသိပ်းမီႉၼိတ်ႈၵေႃႈ တေႁွတ်ႈၵိင်းတုင်။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ သိင်ၸၢၵ်ႈၵႃးၶိုၵ်ႉၶၵ်ႉၵိုတ်းၵူၺ်ႇ။ ၵမ်ႇၸၢင်ႊတိတ်းလႆႈထိင်ႈယဝ်ႉ။ တီႈသိၼ်ႈတၢင်းၵိဝ်ႇလူင်ၼႆႉ တဵတ်ႇယိၼ်ဝႆႉ ၵမ်ႇမီးၽႂ်။ ၸဝ်ႈၵႃး လူင်းၽလ်ႇတူလ်းတၢင်းၼေႃႈၵႃးၵျေ လူၵ်းတူလ်းတီႈၼႆႉတီႈၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ မီးၵႃးလမ်းၼိုင်ႈ တၢင်ႇႁူၼ်းတိမ်ႇတိမ်ႇၵျေ ၽဵဝ်ၵိဝ်ႇလူင်မႃး။ လိူၼ်ၵမ်ႇလိင်းသေတႃႉၵေႃႈ တူလ်းၽိတ်းၵေႃႈၵမ်ႇလွႆႈ။ ပိၼ်ၵႃးၵၼ်တေႉ။ ၸဝ်ႈၵႃးၶၼ်ႉယိၼ်ႇငေႈလိူဝ်သေ ၸဝ်ႈၵႃးလၼ်းတၼ်းၶဝ်။ မီးလွႆ လီၶွႆႈလွႆႈထဵမ်ပိူၼ်ႈ။ ၵိုတ်းၵႃးမၼ်းၵမ်းၼိုင်ႈသေ လွႆႉႁူၼ်ငမးၵႃးမၼ်းလွႆႈငမးပၼ်။ ႁူၼ်းၵွၵ်ႇတၢင်း ၶူဝ်ၵႃးမၼ်း ႁွင်ႉပၢဝ်ႇလၢတ်ႈမၼ်းငလႈ လင်ႇၶိုၼ်းႁွင်ႉႁူၼ်းမၼ်း။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ လႆႈဝိၼ်းသိင်ၸၢၵ်ႈတီႈၵႃးၵႄႈႁႃးၶဝ်။ ၽဵဝ်ႁွတ်ႈၵိင်းတုင် မိူဝ်ႈၵၢင်ၶမ်ႈၵဝ်ႈမူင်း။

႙႔

ၸွင်ႈၵေႃႈတိၵ်ႉ,ၸွင်ၵေႃႈတၢႆ[200]

ၼုၵ်ႉသိုၵ်းလူင်ၶေႉပိူၼ်ႈ ပႆႇမီးၵိူၼ်းလႅဝ်ႈၵဝ်ႇ တႃႇယူႇသဝ်းတီႈၵိုင်းတွင်။ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသီႇလိူၼ် ၽွင်းလႅဝ်ႈၽူႉပႆႇတၢၼ်ၶႅမ်ႉ မၢၼ်းပိၼ်ၵိမ်ၽွင်းသေ ယူႇတီႈလွႆမူလ်။ မိူဝ်ႈပိၼ်ၽူႈၸွၼ်းမိူင်းၵိုင်းတွင်မႃး လုၵ်ႉၶိုဝ်လွႆမူလ်လူင်းမႃးၵိုင်းတွင်။ တေႃႇထိုင်ယၢမ်းၼႆႉ ၵမ်ႉပႆႇႁႁၼ်ၵႂၢၼ်း တႃႇမၢၼ်းၵိုင်ႇလႅပ်ႈယူႇသဝ်းၶၢၼ်ႉၼလႈ လႆႈလွၼ်ယူႇဝႆႉ တီႈၵႂၢၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်း။ မိူဝ်ႈၶမ်ႈ ၵၢႆႈႁႃးၽႅဝ်ၸူႇၶၢၼ်ႉ လႆႈႁၼ်မၢၼ်း တီႈၵႂၢၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်း။ ၵၢႆႈႁႃး ၵမ်ႉပႆႇလႆႈႁၼ်ၵိုင်းတွင် တွႆႈၶေႃႈတွႆႈတႃႇ။ လႆႈႁၼ်ငဝ်းၽူႈၵွၼ်ႇႁမ်ႈၽွင်ႈ မိပ်ႈယၢၼ်းမိပ်ႈယိၼ်းဝႆႉၶၢၼ်ႉၸွလ်း။

ထိုင်ႈႁၢင်ၶိုင်လႅဝ်ႉ ၵႂၵ်ႉမႃးၶိူဝ်လၢၼ်း ၵူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်းသေ ယိမ်ႈတူလ်းႁိမ်းၸွမ်း။ ပေႃးတူလ်းလူင်းၸူႉ လႆႈႁၼ်ၽၵ်းတူဝ်င်း၊ ဝတ်ႉဝႃး၊ ၶေႃလိုဝ်းၶၢၼ်ႉ မီးၶိုင်ႇႁၢင်တူင်ႈၶႄႈ။ လွႆလိုဝ်းသုင်လိတ်းၵိုင်ထတ်း သမ်ႉလွမ်ႉၸွပ်ႈၵိုင်းတွင်ဝႆႉ။ မိူဝ်ႈဝႃးၶၢၼ်ႉ ၵၢႆႈႁႃးၵမ်ႉပႆႇလၢမ်းလႆႈ ၶိုင်းလိူဝ် မိူင်းၵိုင်းတွင်ၼႆႉ မီးဝႆႉတီႈၵႂင်ႈလိုင်ႉၸိူဝ်၊ တီႈၶေႈလိၼ်ၸူႇယၢပ်ႇမႃးယၢပ်ႇၶၢၼ်ႉ လႅဝ်ႈႁိူဝ်းလႅဝ်ႈၶေႃးၶဝ် ယူႇသဝ်းလိုင်ႉႁိူဝ် ၵၢၼ်ဝႃႈၶၢၼ်ႉ။ ယၢမ်းၼႆႉၼတေ လႆႈႁၼ်ၶဝ်ႁိတ်းႁိူဝ်ႁႃ လိၼ်ႉတွင်ႉၵိၼ်။ ႁၢင်ပၢင်ႇတူင်ႈၶႄႈလူင်ၼႆႉ လိၼ်ႉလႆႈတၢင်းမိူင်းၶေႃ။ သိၼ်ႈတၢင်း မိူင်းၼၶ, မိူင်းထႆးမႃးၶွႆႈၵၢၼ်တီႈ ၵိုင်းတွင်သေ လၢင်းၸူႉလႆႈတၢင်းဝၢၼ်းတူၵ်း ၽဵဝ်မိူင်းမၢၼ်း။ ၵၢႆႈႁႃးၼုၵ်းလိူဝ်လႆႈ လွင်ႈယႃႈၽိၼ်ႇ။ မီးသူၼ်ယႃႈ တီႈမိူင်းဝႃႉ ၶိုင်ႈၶေႈတီႈလိၼ်လိၼ်လိင်ႇၸွင်ႇဝၢၼ်းၵႂၵ်ႉၶၢၼ်ႉ။ ယႃႈၽိၼ်ႇလိုဝ်း သူင်ႇမိူင်းထႆးၶၢၼ်ႉ လုၵ်ႉတီႈမိူင်းၵိုင်းတွင်ၶေႃ ၶၢမ်ႈၵႂၵ်ႉၸူႇ။ ၵၢဝ်ငိၼ်းလိုဝ်းလႆႈတီႈႁၢၼ်ယႃႈၽိၼ်ႇၼလႈ ၶဝ်ႁိတ်းၶေႃမွႆႇ၊ ႁၢင်ႈၼိူင်ႈဝတ်ႉဝႃး။ ယၢမ်းၼႆႉႁၢမ်ႈတတ်းဝႆႉ လွင်ႈႁႃႉယႃႈၽိၼ်ႇၼလႈ ၶဝ်ႁိတ်းသင်ႁိၼ်။ တေၽုၵ်ႉသွမ်ႈတူၼ်ႈၶမ်ႉမၢၼ်းတွင်း၊ ႁႃႉၶၢႆၶိင်ႈ။ တေႃႉၶိင်ႈမိူင်းၼၶ, ၸူႇတၢင်းမိူင်းတီႉပိတ်ႈ။ မိူဝ်ႈၵႂၢၼ်တၢင်းၶၢၼ်ႉ ၸွလ်းလိူဝ်ႉလႆႈ မႃႉတၢင်,ဝူဝ်းတၢင်,။ တႃႇမိူင်းၵိုင်းတွင် တေၶိုၼ်ႈယိူဝ်ႉမႂ်ႇသုင်မႃးၶၢၼ်ႉ လႅဝ်ႈလွမ်မိူင်းၵိုင်းတွင်ၶဝ်ဝူၼ်ႉဝႆႉလိုင်ႉႁိူဝ်ၼတေ ၵၢႆႈႁႃးၵမ်ႉၸူႉ။ တႃႇၵိုင်းတွင်တေ ဝွတ်ႈဝၢႆးၵႂႃၸူႇၼတေ ၵမ်ႉမီးတၢင်းမၢၼ်း။ တၢင်းမိူင်းတၢႆးပွတ်းၸွင်ႇ လုၵ်ႉတီႈမူႇလေႃး ၶဝ်ႈၵႂၵ်ႉမိူင်းၼၶ,လႆႈ။ တေႃႉထိုင်ယၢမ်းၼႆႉ မူႇလေႃးတၢင်းယုၼ်ႈၶၢမ်ႈ ၵမ်ႉပႆႇမီးသိၼ်ႈတၢင်း။ ပေႃးလုၵ်ႉတီႈၵိုင်းတွင် တေၸူႉမိူင်းထႆးၼတေ

200 ယိုင်ႈၵဝ်ႇၵူဝ်ၶေႃႈ ၶိုင်းပပ်ႉ 'ပိူၼ်ႉၶိုဝ်းတႆးၼလႈပိူၼ်းမိူင်းတႆး' ၶွင်မေႃပိူၼ်းၶိုဝ်းသိၼ် တိမ်ႈဝႆႉၶၢၼ်ႉ။

မီးသိၼ်ႈတၢင်းၵႃးဝႆႉယဝ်ႉ။ မီးၽိၼ်ၵၢၼ်တၢႆ, တေသိူဝ်ႇသိၼ်ႈတၢင်းယၢင်။ တေႃႇထိုင်ယၢမ်းၼႆႉ တိုၵ်ႉၵႃႉၶၢၼ်ယႃႈၽိၼ်, ၼွႆးလပ်းသိင်ႇယူႇ။

ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ရေႊပိူတ်ႊ မႃးလူးတီႈၵၢၼ်ႈၺႃး ၶိူဝ်လၢၼ်း။ ယဝ်ႉၵေႃႈ မၼ်းလူဝ်း ၵၢၼ်ႈၺႃး ပႆၶဝ်ႈၼွႆးဝိင်း။ လုၵ်ႉတီႈၽၵ်းတူမိူင်းၽႅဝ်ႇတူၵ်း ၶဝ်ႈၼွႆးမိူင်း။ ၵိင်းတုင်ၼႆႉ ၵမ်ႇမိူၼ် ဝိင်းလိူဝ်းမီးတၢင်ႇတီႈ မိူင်းတႆးၼလႈမိူင်းမၢၼ်ႊ။ ၵဝ်ၵုတ်ႇၵေႃႇၵျိၼ်းဝႆႉသေ မုင်းၼိပ်းၵုတ်ႇဝႆႉ ႁွလ်ႉ။ လိပ်ႈၵူၵၢၼ်ၼၶႇႁူမ်ႇငမ်းဝႆႉသေ လၢႆးၵေႃႇသၢင်ႈပိသုၵႃၼတ. မိပ်ႇယၢင်ႇၼၶႇထႆး ၼူၼ်းလေႃး ၵၼ်ဝႆႉ။ ႁူလ်းၵႃႈ မိပ်ႇယၢင်ႇၵိင်းတုင်းၼႆႉ မီးဝႆႉၶေႃၶေႃ။

ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ရေႊပိူတ်ႊ ၵွၼ်ၵၢၼ်ႈၺႃးၶွၼ်ႇလူးၵျေႃလူင်ၵိင်းတုင်။ လဝ်ႈၽႅၼ်ႉလႆႈထုၵ်ႇ ယိုဝ်းတၢႆ ၶိူဝ်သိုၵ်ႈၼူဝ်လႆၼွႆးဝၢင်းၵျေႃၶၼ်ႉ။

'ၺဝ်းတေၶွၼ်ႇတီႈၶၼ်ႉ။ ၺဝ်းတေၶႆႊၼၶသူလွင်ႈၶၼ်ႉၼိုၼ်း'

ၵၢၼ်ႈၺႃး ၽိဝ်ၶွၼ်ႇၵၢင်ပၢင်ႇၶၢင်ႈၶၢင်ႈၵၼ်ၼိုင်ႈ။ တၢင်းၶေႃးၶၼ်ႉ မီးၽၵ်းတူၶဝ်ႈၼွႆး ဝၢင်းၵျေႃ။ လိဝ်တူလ်းၽႅဝ်ႇသၢႆႉ သမ်ႉမီးၵျိၼ်းၵုတ်ႇလင်ၼိုင်ႈ။ ၶၼ်ႉပိၼ်လုမ်းလဝ်ႈၽႅၼ်ႉ။ ပေႃး လုၵ်ႉတီႈၶိူဝ်လၢၼ်း ၺၢၼ်ႉၶိူဝ်ၶၼ်ႉတူလ်း လႆႈၺၼ်သူၼ်မွၵ်, ၵၼ်ၵၢၼ်ႈၺႃးၶဝ်ၽိဝ်ဝႆႉယူႇၶၼ်ႉ လီလီ။ ပေႃးပႆလွမ်းသိၼ်ႈတၢင်းပႆၵၼ်ၼိုင်ႈလိုင် ၽိဝ်ၶွၼ်ႇတီႈတိၼ်ၼူဝ်လႆၶဝ်ႈတၢင်းၵျေႃၶၼ်ႉ။ ၵျေႃလူင်ၶၼ်ႉ ငၢႆးမိူၼ်မိပ်ႇၵိၼ်းတီးယိုဝ်းသေ ၵေႃႇသၢင်ႈဝႆႉ လိမ်မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသၢဝ်းပီးပၢႆ ၶၼ်ႉ။ ၵမ်ႇၺၢင်းလီ။

ရေႊပိူတ်ႊ ၶႆႊၼၶပိူင်ပိၼ် မိူဝ်ႈႁူဝ်ၶမ်ႈ 1937 လိူၼ်ၵွၵ်းထူဝ်းပိူဝ်း 22 ဝၼ်း ၶၼ်ႉ။ ပိၼ်ၶၢဝ်းၵွၵ်ႇဝၢႇၼလႈ လွမ်းၶင်ႇၽိုင်ႈလၢဝ်းပုတ်ႉ တေလတ်းၵျၼ်းပွႆးၵွၵ်ႇဝၢႇ။ တေမီး ပၢင်ၼၶတၢင်းၵႃႈၵၼ်ၼိုင်ႈ။ ၽွႆးၵေႃႈလိင်းၵူဝ်ႈဝႆႉတင်းၵျေႃ။ လဝ်ႈၽႅၼ်ႉလူင် လဝ်ႈႁွင်တႆး တေ ၺပ်ႉလိင်ႉမူႇၶဝ်ႈၶမ်ႈ။ လဝ်ႈၽႅၼ်ႉပိၼ် ႁူၼ်မီးပၢႆးႁူႉမေႃပၢၼ်မွႆႇၵေႃႉၼိုင်ႈ။ ႁူၼ်းမိူင်းၵေႃႈ ၺၵ်ႉ ႁွမ်မၼ်းလဝ်ႈ။ ၶၢဝ်းယၢမ်း တေလိင်ႉၶဝ်ႈၶမ်ႈပိၼ် ပိတ်ႇမုင်းပၢႆၶိုင်ႈ။ ၺပ်ႉမွၵ်ႇထိုင် ၼိၵ်ႇႁူၼ်း မိူင်းယူႊရူပ်ႊၶဝ် လိူဝ်းယူႇတီႈလွႆမူလ်။ ၶေႃႇသိင်တိုၼ်းၶမ်း ၵျေႃၵိင်းတုင်ၶဝ်ၵေႃႈ တေၶႆႈၶဝ်ႈ ႁူမ်ႈႁူးၵေႃႉ။ မိူဝ်ႈတၢမ်းၶမ်ႈၶၼ်ႉ လဝ်ႈၽႅၼ်ႉတင်းၼွင်ႉယိင်းမၼ်းသၢမ်ၵေႃႉ လဝ်ႈၵူဝ်းသွၼ်း၊ လဝ်ႈလၢမ်ၽူင်း၊ လဝ်ႈၽူင်းၵဝ်ႈၶဝ် ၶွၼ်ႇတၢင်းလုမ်းလဝ်ႈၽႅၼ်ႉ။ ၽူႈမီးလၶၼ်ႉလူင် ၼွႆးမိူင်းၵိင်း တုင်ၶဝ်ၵေႃႈပႃးလွမ်း။ ၶဝ်တင်းလုမ်း ၶွၼ်ႇၶင်ႈၶိူဝ်လၢၼ်းလုမ်းလဝ်ႈၽႅၼ်ႉသေ တူလ်းပွႆး။ တၢင်း ၶေႃႈလၢၼ်းၶၼ်ႉ မီးဝႆႉၵၢင်ပၢင်ႇ ၵၼ်ၵၼ်ႈၼၶႈၽွႆး၊ မႆႉပိၵ်ႇလွမ်ႉႁွပ်ႈဝႆႉၶၼ်ႉ။

တၢင်းၵႃႈတင်ႈၼတႇယဝ်ႉ။ ပိၼ်ႁူၼ်းသုပ်းၶေႃႈၵၢၵ်ႇ ၺၢင်းသတ်းသေ ၵႃႈၼၶ။ ၼွႆး ၵႃးၶၼ်ႉ ပႃးၶေႃႈၵၢပ်ႇ ၺၢင်းၶူၵ်ႉ၊ ၶၵေႃး၊ မႃႉ၊ ငူးလိူဝ်းၶၼ်ႉ။ ပေႃးၺႂ်ႇတိုင်ႈသိင် ၽိုင်ႈထုင်း ၵဝ်ႇ လိူဝ်းႁူၼ်းသုပ်းၶေႃႈၵၢၵ်ႇသတ်းၶဝ် ၵွၼ်ၵၼ်ၵႃႈၼၶ။ ဢႄႇပိၼ်လဝ်ႈလုၵ်ႉတီႈ မိူင်းၽီ တႃႇဝတီႈသႃႇ လူင်းမႃးမိူင်းႁူၼ်းၼိုၼ်းၼလႈ ၵွၼ်ၵၼ်လူမ်းသိူဝ်းၺပ်ႉတွၼ်ႈၵႃႈဝိၼ်။ ႁူၼ်း ၵမ်ႇ ၵႃး ပႃးလိမ်တူဝ်သတ်းၶဝ် လူမ်းၶေႃႇၼလႈ ၵႃႈဝိၼ်လွမ်းဝၢႈ။ ႁွပ်ႈၼႆႉ လင်ႇပႃးတၢင်းၵႃႈ တူဝ်သတ်းဝႆႉ။ ပေႃးတေၵဝ်တၢင်းၺၼ်ထိုင်ၵၼ်တေ ၶွင်ပုတ်ထလဝ်ႈၼႆႉၼတ ၵမ်ႇၼူပ်းငမ်ႇ ၵၼ်။ ႁူလ်းၵႃႈ တၢင်းၵႃႈတူဝ်သတ်း ပႃးလွမ်းၼွႆးပွႆးၵွၵ်ႇဝၢႇၵျိုင်ၶေႃႇယဝ်ႉၼလႈ ပိၼ်ၽိုင်ႈၵဝ်ႇ ၼၵႇၵၼ်ၼိုင်ႈဝႆႉ။ ႁွပ်ႈၼႆႉၼလႈ လဝ်ႈၽႅၼ်ႉၶဝ်ၵေႃႈ သိုပ်ႇပွႆႉပႃးၺၵ်ႉသႃႇ ၽိုင်ႈထုင်းၵဝ်ႇၼၵႇ လိူဝ်းၶၼ်ႉ။ ၼွႆးၵၢင်ပၢင်ႇ ၵၼ်တႆႇၵၢၼ်ႈၼၶႈဝႆႉၶၼ်ႉ မီးႁူၼ်ၵၢၼ်ႇႁူဝ်ပၢၵ်ႇမႃးတူလ်းပွႆး။

ပေႉမီး ပ᠎ၢ်တ်ႇမူင်းပႃႈ သိပ်းႁႃႈမီႉၶိတ်းယဝ်ႉၼေႈ လဝ်ႈၽႃႇ လုၵ်ႉတီႈၶိူဝ်လၢၼ်း သေ လူင်းမႃးတၢႆႇႁူႇၶဝ်ႈႁူမ်ႈ ပၢင်မူႇၶဝ်ႈၶမ်ႈ။ ၶၼ်ႈသိူဝ်ႈယၢဝ်းလူင်သီၽိူၵ်ႇတင်းႁူၼ်တႂ်း။ ႁေႃႇဝႆႉၶ်ၼ်းႁူဝ်သီသွမ်ႇ။ လဝ်ႈၽႃႇၵွၼ်ႁူဝ်ၶႄႈလူင်း ၼူဝ်လႆလုမ်းမႃး။ တၢင်းၶႄႈမၼ်း မီးလုမ်း ႁႆႇတိုင်ႈ တင်းႁူၼ်းၶွင်းႁေႃ လိူဝ်းယိပ်းသွႆႈလဝ်ႈၽႃႇၶဝ်။ ၶွင်ႉယိင်းမၼ်းလဝ်ႈသၢမ်ၼေႃႉ လွမ်း တၢင်းလင်မၼ်းမႃး။ လဝ်ႈဝူဝ်းသွၼ်းၼႆႉ သုင်သေတၢင်ႇၼေႃႉ မီးႁုမ်ႇႁူၼ်ႈယွမ်ယွမ် ပႆတၢင်းၼေႈ ၵၢဝ် ၼ᠎ပ်းတိၼ်ထူလိၼ်ႁူႇ။

'သိူင်ႁွင်သိူင်မွင်းၼေႈထိူင်းၶႄႇ။ တၢၼ်ႇႁႆႇလွမ်းပၢင်လႃႉယဝ်ႉ။ ႁူလိုးၵႂႈ ႁဝ်းငတႃႉ တေလႆႈပႆဝ်းဝ်းၵိူဝ်ႈ၊ လၢတ်ႈၶွင်ႉယိင်းသူၶဝ် ၵႂႃႈပႆဝ်းဝ်းငလႈ' လဝ်ႈၽႃႇလူင် ဝႃႇၶႄႈလၢတ်ႈတီႈ လဝ်ႈဝူဝ်းသွၼ်း။

မိူဝ်ႈမၼ်းလၢတ်ႈၶေႃႈၼႆႉ တၢင်းတႃႇပွႆႉလဝ်ႈၽႃႇ တၢင်းၶႄႈၶၼ်ႉယူႇ တီႈၵႂႇမွၵ်ႈသိပ်း ဝႃး ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၵိမ်းၶၢင်ႈတၢင်းပႆလဝ်ႈၽႃႇ သွင်ပႃႈၶၼ်ႉ မီးမုထၢမ်းႁူဝ်လ᠎ၢ်င်ၶဝ် ယုၵ်ႉႁွင်ႈတၵ်ႉယမ်။ ၶဝ်ၵမ်ႇလွႆႈ မုထၢမ်းမီးတီႈႁေႃလူင်တၢႆႇသေႇ။ လုၵ်ႉတၢင်ႇတီႈ လႆႈထုၵ်ႇႁွင်ႉဝႆႉ ၶွင်းၶၢဝ်းပွႆးၵွၵ်ႇ ဝႃႇ။ လႆႈသွၼ်ပၼ်ၶဝ်ဝႆႉ လႃးယုၵ်ႉႁွင်ႈတၵ်ႉယမ်ၶၼ်ႉ ယၢပ်ႇယၢပ်ႇယ᠎ၢ်ၼ်းယ᠎ၢ်ၼ်း။

ၼူဝ်လႆၶိုၼ်ႈႁေႃ တီႈလဝ်ႈႁွင်တႂ်း ထုၵ်ႇယိူဝ်းတႃႈ

ၶမ်ႈၶၼ်ႉ လိူၼ်ၼေႈလ᠎ၢ်င်းလီ။ ၵၢၼ်ႈၽွႆးၼေႈ တႂ်ႈလွမ်းတၢင်းဝႆႉ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈၽႃႇ ၶိုၼ်ႈၼူဝ်လႆၶွင်းဝၢင်း တၢႆႇႁူႇတၢင်းႁေႃၶၼ်ႉ။ မီးႁူၼ်းၼေႃႉၶၼ်ႈၼူဝ်းလမ်တင်းတူဝ် ၵီးၽိုတ်ႉ ၶဝ်ႈၶွင်းငၵႈမုထၢမ်းႁူဝ်လ᠎ၢ်င်ၶဝ်သေ မႃးလုၵ်းပႃႈၶႄႈလဝ်ႈၽႃႇလူင်။ တီႈၶႄႈမၼ်းမီးၶူတ်ႇမီးမွႆ ၵၢင်းဝႆႉ။ မၼ်းမ᠎ပ်းယူႇ တၢင်းလင်တူၼ်ႈမႆႉၵိမ်းၼူဝ်လႆၽေႃႇၶူႇ။ ၶွင်းမိူဝ်းမၼ်းတင်းသွင်ၶွၼ် ၵမ်ဝႆႉ

ၶွင်ႈပွတ်းသွင်လဝ်း။ ၶွႆးလူဝ်ႉသ်ၢတ်ႈၵ်ၶ်ႉၵႂၢၼ်ႇၶွၺ်း ႁူၼ်းၶုင်ႈၼူဝ်းလမ် ၵဝ်ၶွင်ႈပွတ်းသွင်လဝ်း ယိုဝ်းသ႑ႇလဝ်ႈၽ်ႈ တေႃႇမၢၵ်ႇၶွင်ႈမူတ်းသိၼ်ႈ။

ၽွင်းၶၼ်ႉ လဝ်ႈၶွင်တ်ႈ တိုၵ်ႉလုၵ်းလႆႈယူႇ။ မိုဝ်းၶွၼ်ၶိုင်ႈသမ်ႉပိုင်ႈဝ်ႉၶွၼ်ႉတၢဝ်ႉ။ ဝ်ႈၶၼ်ႉလ်ႈႉၵိုင်းႁူႇတၢင်းၶျႈသေပၢဝ်ႇ ‘တီႉၵ်ႈမၼ်းလႆႈ’။ ႁူၼ်းၶုင်ႈၼူဝ်းလမ်ၶၼ်ႉ ၵီးၶဝ်ႈ ၶွႆးငၵႈလဝ်ႈၽ်ႈငလႈၶွင်ႉမၼ်းသေ လ်ၶ်ႈၶၢမ်ႈၵၢင်ပၢင်ႇပႆးႁူႇ။ ၶွင်ႉယိင်းမၼ်းလဝ်ႈၶဝ်ၵျႈ ၵွၼ်ၵၼ်ပၢဝ်ႇ လွႆႉၵူႈလမ်းတီႉႁူၼ်းၵျႉၶၼ်ႉ။ ႁူၺ်းၵျႈ မုထၢမ်းလိုဝ်းယုၵ်ႉၶွင်ႈတၵ်ႉယမ်ယူႇ ၶၼ်ႉ ၵမ်ႇတိုဝ်ႉၶိုဝ်ႉသင် တိုၵ်ႉလုၵ်းမိူၼ်တုမ်မႆႉ ၵမ်ႇၶိုင်သေၵိတ်း။

မိုဝ်ႈၽူႈမီးလၼ်ႉၶွႆးမိုင်းၵိင်းတုင်ၶဝ်ၽဵဝ်မႃးသေ ၵုမ်ႈႁွပ်ႇလဝ်ႈၽ်ႈၶၼ်ႉ တိုၵ်ႉမီးလွႆ ဝ်ႉ ယူႇသေတႃႉ လူဝ်ႉၶိုင်ႈၶွၺ်း ၶွၼ်းငၽးႁူႇတီႈမၼ်းလူမ်ႉၶၼ်ႉ။ ႁူၼ်းၶျႈတႆၶၼ်ႉ လုၵ်ႉတီႈၽၵ်းတူတၢင်းလင် လွတ်ႈၵွၵ်ႇႁူႇ။ မိုဝ်ႈၶၼ်ႉ ၽွႆၵမ်ႇႁူႉဝျႈ မၼ်းပ်ၼ်ၽွႆ။ ႁူၺ်းၵျႈ ၵမ်ႇၵိုင်လႆဝၼ်း တၢမ်တူဝ်မၼ်းမႃးယွမ်းမွပ်ႈတူဝ်ပၼ်။ ၽူႈၽတ်းလိၵ်ႈၶဝ်ႁူႉယဝ်ႉ ၽူႈၶွင်ႈမၢပ်ႇ ၵျႉၶင်ႈၽတ်းပပ်ႉသၢင်း ၶွႆးလုမ်းထတ်းသိၼ်တူၼ်ႈတီးၶၼ်ႉ။ မိုဝ်ႈမၼ်းပၼ်ၶျႈယိုၼ်ၶၼ်ႉ လၢတ်ႈလိူင်ႉၼ်ႆ။

‘ၶုင်ႈၼူဝ်းလမ်ႁၢင်းၶွၺ်း။ သႂ်ႇမွႆၵၢင်း။ ၵဝ်ၶျႈ ၵဝ်ဝီႊသၵီးမွၵ်ႈသၢမ်ၶဵဝ်ႉမိုဝ်း လေႃး ၶမ်ႉၵိတ်းၵိတ်းႁေၵိၼ်။ လုၵ်ႉတီႈၽၵ်းတူဝၢင်းႁျေၶဝ်ႈမႃးသေ ၶင်ႈပွႆႉႁိမ်းတူၼ်ႈမႆႉ။ မိုဝ်ႈ ၶပ်ႉယႆပႆမႃးၶၼ်ႉ လုၵ်ႉႁေတူၺ်း။ ပေႃးထိုင်ၵွင်ႈတီႈမၼ်း ၽိုတ်ႉၵီးၶဝ်ႈငၵႈမုထၢမ်းၶဝ်ႁေ ပိုတ်းယိုဝ်း။ ၵျႉပ်ၼ်လုင်းၵဝ်ၶျႈ လဝ်ႈၽူင်းလူႇ လွႆႉငလႈလႆႈၵိတ်း။ လဝ်ႈၽ်ႈလူင်ၵျႈ ပ်ၼ် လုင်းၵဝ်ၶျႈၶွၺ်းၶင်ႇၵဝ်ႇ။ တင်းၵဝ်ၶျႈ ၵမ်ႇလႆႈမီးပၼ်ႁျသင်’

မိုဝ်ႈၵၢႆႈႁျး ၵမ်ႇပႆႇမိုဝ်း တီႈလုမ်းထတ်းသိၼ်တ်ပ်းတတ်း တီႈလဝ်ႈသီႇႁျႉ မီးတၢင်း ၽိတ်း ၵ်ဝ်ႇလူၺ်ႈၽိုၼ်ၵၢၼ်ၶျႈတႆႁူၼ်း။ ႁူၺ်းၵျႈ လဝ်ႈသီႇႁျႉ ပ်ၼ်ႁူၼ်းၶုမ်ႇၵွၼ်ႇၶွၺ်း ငလႈ ၵမ်ႇၵဝ်လိုၵ်ႈၽ်ၼ်ၶျးတႆ ပၼ်တၢမ်ႇၶွၵ်ႈပ်ိင်းၵျႇယုမၼ်ၶွၺ်း။ လဝ်ႈၽူင်းလူႇ ၵျႉ တိုၵ်းသူၼ်းပ်ၼ်ၶၼ်ႉငတႉ ၵမ်ႇမီးလၵ်းထၢၼ် မၼ်ႈၵ်ၶ်ႇၼ်ငလႈ လွတ်ႈႁူႇ။

ၽိုဝ်ႇလႆႈငိၼ်းႁူၢမ်းသင်ႇၶၼ်ႉ ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ရျေးပိုတ်းၵၢမ်းၵေႃး။ လဝ်ႈၽူင်းလူႇ တိုၵ်းသူၼ်းပ်ၼ် ၵၼ်ဝျႈၶၼ်ႉ မိုင်းၵိင်းတုင်ႁူႉတင်းမိုင်း။ ရျေးပိုတ်းၶႆးငၶ ႁူၼ်းတင်း ၶမ်ႉ ယုမ်ႇယမ် လွင်ႈမၼ်းၽ်ၼ်ၵၢၼ်တႃႇၵဝ်လဝ်ႈၽ်ႈတႆ လိမ်မိုဝ်ႈလွႆယဝ်ႉ ၵၼ်ဝျႈၶၼ်ႉ။ လဝ်ႈ ၽူင်းလူႇ ပ်ၼ်ႁူၼ်းယိင်ႈယႂ်ႇ မီးၵေႃးလႃႇ တီႈမိုင်းၵိင်းတုင်ၵျႉၶိုင်ႈ။ ၶွပ်ႈသင် မၼ်းၶွႆႈၵူႈ လဝ်ႈၽ်ႈတႆ ၵၼ်ဝျႈၶၼ်ႉ ယၢမ်ႈတ်မ်ႈငၶဝ်ႉ လိမ်လဝ်ႉယဝ်ႉ။ မိုဝ်ႈၵၢင်ၶွႆၼ်ႉၶွၺ်း ၵၢႆႈႁျး ႁူႇတူၺ်း ႁျေလဝ်ႈၽူင်းလူႇတၢင်းၶွပ်ႇဝိင်းၶၼ်ႉ။ ပ်ၼ်မ်ပ်ႇယၢင်ႇၵိင်းၵလ်တ်ႈ။ လဝ်ႈသီႇႁျႉ ငလႈလဝ်ႈၽူင်းလႆၵျႈ ၵႆႉႁူႇယူႇလွမ်းလဝ်ႈၽူင်းလူႇတီႈၶၼ်ႉ။ လဝ်ႈၽူင်းလႆၶၼ်ႉ ၵၢႆႈႁျးၶဝ် လႆႈႁၼ်မႃးတီႈႁူင်းယၢၶမ်ႉၶမ်းယဝ်ႉ။ မီးဝၼ်းၶိုင်ႈ လဝ်ႈၽူင်းလူႇ တင်းလဝ်ႈၽူင်းလႆ ၽိတ်း ၵၼ်။ လဝ်ႈၽူင်းလူႇလွႆလမ်ၶျႇငလႈ လၼ်ၼူၼ်ႁူဝ်လဝ်ႈၽူင်းလႆသေ လၢၵ်ႈႁူႇၼ်ဝျႈ။ လဝ်ႈ ၽူင်းလႆ ပႆးၵွၵ်ႇၵိင်းတုင် ႁူႇၽ်ဝ်ၶမ်ႉၶမ်းၶၼ်ႉ လ်ပ်ႈတေပ်ၼ်ၶွပ်ႈလွင်ႈၶၼ်ႉၵျႈၵမ်ႇႁူႉ။

ပေႃးပ်ၼ်ၼ်ငတႉ ငဝ်းလၢႆးၵမ်ႇလီ။ မိူၼ်ႁၢင်ႈႁျေမိုင်းၵိင်းတုင် လမ်ဝွတ်ႈဝ်ႈယဝ်ႉ။ ၵမ်ႇမီးလဝ်ႈၽ်ႈငလႈ ၵမ်ႇမီးၽွႆရုမ်းၵမ်လႆႈ ၶိုဝ်ၶျေႇသ်ၼ်တိုၼ်းၶမ်းၶဝ်။ ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ရျေး ပိုတ်း ပ်ၼ်ၽူႈၶွၼ်းမိုင်းၵိင်းတုင်ငလႈ မီးၵၢမ်းၶၢတ်ႈမိူၼ်လဝ်ႈၽ်ႈသေတႃႉ ၵမ်ႇလၢင်းတ်ၼ်း

တၢင်လႆႈမူၼ်လဝ်ႈၼႆႉ။ ၵမ်ႉမီးၽူႈၶမ်း တႃႇၶေႃႈသၢင်တိုၼ်းၶမ်းၶဝ် ၵိင်ပိုင်ႈၸၵႈလိတ်ႈပၼ် ႁူးလွင်ႈလွင်ႈ။ ၵမ်ႉမီးပွႆးသင်လႆႈ လွမ်းၶင်ႇၽိုင်ႈထုင်းၶွင်ႈၵေႃ။ လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး ယၢမ်ႈႁၵ်ႉတၢဝ်ႉၵူၺ်းသေ ၽွင်းငၢမ်းမူင်းၵိင်းၶမ်းပွၵ်ႈၶိုင်ႈ။ မႁႃတေဝီၵိင်းတုင်ၶႆႈၵေႃႈ ၶွႆႈႁၵ်ႉ တၢဝ်ႉၵူၺ်းတၢင်တူဝ်လုၵ်ႈလၢႆးမၼ်းသေ ၽွင်းငမ်းမူင်း။ ႁူလ်းၵူႈ မႁႃတေဝီၶႆႉ သမ်ႉပဵၼ်ႁူၼ်း ၵမ်ႉမီးၵေႃးလႃႇၶိူဝ်ပူၼ်ႈၸလႈ လူင်ပွင်လိုင်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႉတဵင်ႇတင်ႈမၼ်းပဵၼ်တၢဝ်ႉၵူၺ်း။ တီႈ မူင်းၵိင်းတုင် မီးလုၵ်ႈၶွင်ႉပွင်ႈပၢႆလဝ်ႈၽူင်းလူႉ တဵမ်ပိုၵ်းဝႆႉတင်းမူင်း။ လွင်ႈၶႂႈတၢႆႁူၼ်း လႆႈ ပဵၼ်ပွၵ်ႈၶိုင်ႈယဝ်ႉၸလႈ လၢင်ႉသိုပ်ႇလမ်းပဵၼ်လွမ်းမႃးထဵင်ႈ။ လုၵ်ႈလၢႆးၵႂၼ်ႇလဝ်ႈၼႆႉၵေႃႈ မီး ၵၼ်းတရႃးၶမ်။ မူဝ်ႈၵၢႆႈႁူး မီးတီႈၵိင်းတုင်ၶၼ်ႉ မႁႃတေဝီၶွႆႈၽိတ်းပၢၼ်းပူၼ်ႈဝႆႉ။ ယိုတ်း ၵဝ်ဝႆႉ ႁွင်ႈလူဝ်းသိုပ်ႇၵၼ်ဝႆႉ တင်းႁွင်ႈမၼ်းတင်းၶမ်။

ယၢမ်းၶႆႉ လုမ်းထတ်းသိၼ်ပိုၼ်ၽဝ်ႇ လဝ်ႈၽူင်းလူႉ ၵမ်ႉမီးတၢင်းၽိတ်းသင်ၶႆႉ ၸလႈ မၼ်းယူႇတၢင်းၵႅဝ်ၵူၼ်ႉသင်ယူႇၸတေႉ ၽွႆႈၵမ်ႉလၢင်ႉႁူႉလႆႈ။ လဝ်ႈသီႇႁႃႉၶႆႉ တိုၵ်ႉပဵၼ် ႁူၼ်းၶုမ်ႇ။ တီႈမၼ်းၵမ်ႉမီးလွႆ ၶွႆႈပူၼ်ႉပဵၼ်ပၵ်းပိူင်။ တေလႆႈၵဝ်ၶေႃႈမႃပ်ႇမွႆလွႆ သွႆႇၶိူဝ်မၼ်း ပေႃးၵမ်ႉလၢင်ႉဝႃႈ။ ႁိတ်းသင်ၸလႈ ပူၼ်ႉပဵၼ်လွင်ႈၶႂႈတၢႆႁူၼ်းလႃႇ။ တၢင်းလင်ၶၼ်ႉ မီးၽွႆႈ။ မီးၽဵၼ်ၵၢၼ်သင်။ ၽွႆႈၵေႃႈၵမ်ႉတွပ်ႇလႆႈတဵတ်ႈတဵတ်ႈၶဵတ်ႈၶဵတ်ႈ။ ႁူတ်ႇထတ်းတီႈလုမ်း ႁိုင် တၢၼ်ႇၶႆၵေႃႈ ၵမ်ႉလၢင်ႉႁူႉသင်လႆႈဝႃႈ။ ၶေႃႈၶွင်ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ၵေႃးပိုတ်းၶႆႉ လမ်ႇလွင်ႈတေႉ တေႉ။ ၵမ်ႉလၢင်ႉပၼ်သင်ၽိတ်း။ ယူဝ်တေမီးႁူၼ်းသူလ်ႈပဵဝ်ႈ တႃးၶုၼ်တၼ်းႁိုင်း မၼ်းလႆႈ ႁၢပ်ႇဝႆႉၶၼ်ႉ။ လူဝ်းၶွႆႈပႆတၢင်းၶိူဝ်လိုၵ်ႈၶဝ်ႁွလ်း တေသူလ်ႈပဵဝ်တႃးၶုၼ်ၶွင်ၵေႃးပိုတ်း။ ပေႃး ၵမ်ႉၶၼ်ႉ ယင်းလီ ၵီးလူမၼ်းႁွၼ်ႇယဝ်ႉ။

႔႙

လဝ်ႈၶၢဝ်းတိပ်ႉထီးလႃး မႃးၵိၼ်ၶမ်ႉၶဵင်ႈ

ဝၼ်းၶၼ်ႇ ရေႃးပိူတ်း ၵွၼ်ၵႂႃႇႁူးၶူႈ ၶဵင်းႁေႃလူင်ၵိင်းတုင်။ ၶဝ်ႈၶဵင်းႁွင်ႈပၢင်တုမ်လူင် ၵွၼ်တၢင်း။ ထူၵ်းၼၶၼွူဝ်းႁၢင်ႈၼူဝ်းႁေႃ လိူဝ်းမီးၶဵင်းတိူၵ်ႈ။ ႁူၼ်းထိင်းၼူဝ်းႁၢင်ႈႁေႃၼလႈ ၵိမ်မၼ်း ၵဝ်ၼူဝ်းႁၢင်ႈၼူဝ်းႁေႃ ထူၵ်းပႃးၶိူဝ်တၼ်းသိူဝ်းသေ သပ်းလိၵ်းၼၶ။ ၵႂႃႇႁူးႁၼ် ပၢၼ်းႁုမ်း၊ လၢပ်ႉသၢမ်လိၵ်မ်၊ ဝီးႁၢင်သတ်း၊ လွင်ႈၽိူၵ်ႉတင်း သွၵ်းတိၼ်ႁၢင်းသႃႉ လိူဝ်းပိၼ်ၼိူင်ႈလဝ်ႈလွမ် ႁူႈပိူင်ၶၼ်ႇ။ မိူၼ်ၵၼ်တင်းမၢင်းမျၵ်ႈတၢၼ်ႉသႃႉငႃးပႃး [201] ၼွင်မၢၼ်ႊၶဝ်။ ၼိူင်ႈၶုၼ်မၢၼ်ႊႁူႈ ပိူင်ၼတႉ တိုၵ်ႉလႆႈႁၼ်တီႈႁူင်းၼၶဝိတ်ႊထူဝ်ႊရီႊယိူဝ်ႊၼလႈၼၵႊပိူတ်ႊ။ ၼိူင်ႈၼူဝ်းၶုၼ် လိူဝ်းတိုဝ်း တီႈပွႆးၶၼ်ႇၵေႃႈ မီးတင်းၶမ်ႁွၼ်ႉ။ ၵၢပ်ႉပူႉၶမ်း၊ လၢပ်ႉၵၼ်းငႃးလၢင်ႉၼလႈ ၵပ်းလၢပ်ႉတိၵ်း ၶမ်းဝႆႉ။ ၼိူင်ႈႁၢင်ႈလၢင်ႉမႃႉ၊ တုင်းလိူဝ်းယိပ်ႉလႂ်းႁၢင်ႊငိူၵ်ႈၶၵေႃး၊ လွင်ႈလိူဝ်းတိၵ်းၶမ်းဝႆႉ။ သႂ် ၵၢဝ်ၵၼ်ၵဝ်သိင်ႁၢင်ႈၼိူင်ႈဝႆႉ။ ပေႃႉႁူၶမ်းလူင်ႁူးၶိုင်ႈ။ သိူဝ်ႈၶုင်ႈလဝ်ႈၾျႃႉ မိူဝ်ႈၼိၼ်ႈႁေႃ ၶၼ်ႇၵေႃႈၼၶဝ်ႉၼလႈ လီသူၼ်လွႆလွမ်းတေႉတေႉ။ လဝ်ႈၾျႃႉမိူင်းၵိင်းတုင်ၶဝ် ယူႉတင်ႈႁၢင်ႈ ႁေႃၶေႃၶေႃ တေႃႉထိုင်ႁူဝ်ပၢၵ်ႉပီးသိပ်းၵဝ်ႈ သုတ်းသိင်ႈ။ မီးတပ်ႉသိုၵ်းႁၢင်းၶေႃသေ ယၢမ်ႈ တွပ်ႉတေႃႉတိုၵ်းလိုပ်ႈပိတ်ႈ သိုၵ်းမိူင်းထႆးၶဝ် ပူၼ်ႉပိၼ်မႃးၶၼ်ႇ သၢမ်ပွၵ်ႈသၢမ်ၵမ်း။ ၶဝ်လႆႈ ၼၶလွင်ႈၶဝ်ပိၼ်တွႆႈႁေႃၶမ်းတႃႈလိူဝ်ႉ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႇ။

မိူဝ်ႈလုၵ်ႉတီႈႁေႃပွၵ်ႈမိူဝ်းၶၼ်ႇ ရေႃးပိူတ်းလီႉၼၶ ႁွင်ႈလိူဝ်းမီးတၢင်းလင်ပလၢင်ႉ ၶၼ်ႇသေလၢတ်ႈ လဝ်ႈၶၢဝ်းတိပ်ႉထီးလႃးၶဝ် မီးယူႉၶဵင်ႈႁွင်ႈလိူဝ်းၶၼ်ႇဝႃႈ။

‘ႁပ်ႉမွၵ်ႉဝႆႉ လဝ်ႈၶၢဝ်းလူင် တႃႉမႃးၵိၼ်ၶမ်ႉၶဵင်ႈလွမ်းႁဝ်း တၢမ်းၶမ်ႈၶႆႉၵိူဝ်ႈ’

ၵႂႃႇႁူးတေလႆႈႁၼ် လဝ်ႈၶၢဝ်းတိပ်ႉထီးလႃးယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈတၢမ်းၶမ်ႈ သီႉမူင်းၶၼ်ႇ ပွႆႉၵႃးလမ်းၶိုင်ႈ ၶူႉႁပ်ႉမၼ်း။ လႆႈႁၼ်ၵႃးပွၵ်ႈမႃးၼလႈ ၵႂႃႇႁူးၵွၵ်ႉမႃးၶိူဝ်လၢၼ်း။ ၼမႈ ထဝ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶင်ႈတင်ႈသိူဝ်ႈသိူဝ်ႈ တၢင်းလင်ၵႃးႁေႃလွမ်းမႃး။ ၵဝ်ၽႄႈမႆႁေႃႉဝႆႉတီႈႁူဝ်။ ရေႃးပိူတ်ႈလူင်းႁပ်ႉသေ ပၢမ်ႉတူဝ်ၶၢဝ်းထဝ်ႈ ႁွင်ႉမႃးသေ သိုပ်ႉမိုတ်ႈပၼ်တင်းၵႂႃႇႁူး။

---

[201] ri;ajrmuweqmig;yg;

လႆႈႁၼ်ၶေႃးထဝ်ႈ ယွမ်ၵႅင်းၵိင်း ပၢၼ်ၵဝ်ႇၸေႊၶိုင်ႈ။ ၶိူဝ်ၶႄႈတူဝ်ႈၼမ်းႁူဝ်ၶၼ်ႊ လႆႈႁၼ်ပဵၼ်ၵႂႃႇဝႆႉသေ ၶႄႈၸေႈႁူႉဝႆႉယဝ်ႉ။ တၢႆႇသွင်ၶွၼ်ၼႆတႃႉ တိုၵ်ႉသႂ်ႇဝႆႉယူႇ။ မၢၼ်းမိုၼ်ႈၶိူဝ်လၢၼ်းမႃးလွႆးလွႆး။ မီးႁူၵ်းသိပ်းၵဝ်ႈပီႊယဝ်ႉၼလႈ ဢမ်ႇၵႆႉမိူၼ်မိူဝ်ႈဢွၼ်။ ၶေႃးယိင်းဢွၼ်ႇၸေႊၶိုင်ႈ လုင်မၢၼ်းမိုၼ်ႈၶိူဝ်လၢၼ်း။ မၢၼ်းၶုင်ႈဝႆႉသိူဝ်ႈသွၼ်ႉတႆး ဢၼ်တၢင်းၶႂ်ႈ လွင်ၶူၼ်ၶူၼ်း သေယိပ်ႉဝႆႉၶၼ်ႊ။ တၢင်းတူဝ်ႈၼတႃႉ ၶုင်ႈသိၼ်ႈလႆႈသီမၢၵ်ႇၸေႇဝႆႉ။

ၽိူၼ်ၶမ်ႉၶိင်ႈ တူဝ်ႈတၼ်းဝႆႉယဝ်ႉၼလႈ မၢၼ်းၸေႈၶင်ႈတီႈၽိူၼ်။ ဢၢႆႈႁၢႆးၶဝ်တင်း သိင်ႈ လၢတ်ႈႁႃမ်းမၢၼ်းတေႃႇၵၼ်။ ၶႂ်းၶၢဝ်းယၢမ်းပွတ်းဢွၼ်ႇႁွလုၼ်း လိူဝ်းဢၢႆႈႁၢႆးယၢမ်ႈငိၼ်း လွင်ႈမၢၼ်းမႃးလိူဝ်းၶၼ်ႊ ႁၢႆလႆႈၵူႇမုတ်းႁေ လႆႈႁူႉပိူင်ပဵၼ်မၢၼ်းဢၼ်တေႉ။ ပဵၼ်ၶူၼ်းလၢၼ်ႇၽေႃ။ ၶၵ်ႉၵႆႉလဵတ်းသဵဝ်း။ မီးၵိူင်းမီးမၢၼ်ႇတဵမ်ထူၼ်ႈ။ ထဝ်ႈတၢၼ်ႇၶႆႉၸေႈ လွၵ်ႇပႆႇယွၼ်ႇ။ ပေႃး လၢတ်ႈႁႃမ်းၸေႈ ပႃးတိၼ်ပႃးမိုဝ်း ပႃးလွၵ်ႇပႃးၶေႃးသေလၢတ်ႈ။ ၽႂ်းၸေႈၽႂ်း။ ပေႃးလႆႈႁၼ် မၢၵ်ႇတၢင်ႇမၢၼ်း တင်းၶႄႈႁူႉႁူႉမၢၼ်း ၵူၺ်ႇၶုၵ်းလွၵ်ႇလႆႈ ၼမ်ႉပၢၼ်းသီၶွင် ဝေႃးၼတႃးယိူဝ်း[202] လၼ်ၶၼ်ႊ။ ဢုပ်ႇၵၼ်ႁေ ၽဵဝ်ႈၵူၺ်ႇလွင်ႈပၢင်တေႃႇလွင်း။ မၢၼ်းလၢတ်ႈလွင်ႈတေႃႇလွင်းၶူးမိဝ်း ၼလႈ လႆးလဝ်ႈလႆးၶဝ် တေလႆႈႁၢင်ၶၼ်ႊၶမ်ႉတွၼ်း ၶိူဝ်လွင်ႈတေႃႇလွင်းလိူဝ်းၶၼ်ႊၸေႈပႃး။ လၢတ်ႈႁႃမ်းမၢၼ်းသေတႃႇ ဢၼ်မၢၼ်းလၢတ်ႈ လဝ်ႈလႆး ဢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႊ ဢၢႆႈႁၢႆးပွင်ႇလွၵ်ႇဢူဝ်ႈ။ ၶၼ်ႊပဵၼ်ၶေႃးႁႃမ်းၶွင်မႃးၶီးၼဝႃးလီး[203]။ ၶၼ်ႊပဵၼ်ၶေႃးလုၵ်းမၢၼ်ႈ လဝ်ႈၶေႃင်းတိပ်ႉထီးလႃး။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႊ လင်ႇလႆႈႁူႉပွင်ႇမၢၼ်းလီလီ။ မၢၼ်းၶႆႉ ပဵၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ် တင်းလဝ်ႈၶေႃင်း လိူဝ်းဢၢႆႈႁၢႆး လႆႈထူပ်းမႃးၶၼ်ႊ။ လိူဝ်းၶဝ် ပဵၼ်ၶူၼ်းဢိင်ပိုင်ႈၶိူဝ်ၸႄႇၸႄႇယူႇသဝ်း။ မၢၼ်းသမ်ႉ ပဵၼ်ၶူၼ်းမေႃ ဢုပ်ႉပိူင်ႇၽွင်းငမ်းဝၢၼ်ႈမိူင်း လီလီငၢမ်းငၢမ်း။ မၢၼ်းမေႃယိပ်းၵုမ်းၵမ် လုၵ်ႈၶွင်ႉပွင်ႈပႆႇလီလီ။ ပေႃးဢမ်ႇမီးၽွၼ်းလီတႃႇမၢၼ်း ဢမ်ႇၶဝ်ႈလူးၽႆႇ။ မီးဢေႃးလၢႇၶႂ်းမိူင်း။ မၢၼ်းၸေႈ ပဵၼ်မႁၢ တေဝီၼမ်ႈမႆႈ။ တေႃႈလဵဝ် လႆႈငိၼ်းပဵၼ်ႇသိၼ်ႇဢိတ်းဢွၼ်ႇသေယူႇသဝ်း။ ႁူလုၼ်းၵႃႈ မီးတူဝ် ထူပ်းႁၢင်ႈႁေႃလိူင်ႇမၢၵ်ႈ။ မီးတူဝ်ထူပ်းၶမ်ၼလႈ မီးတၢင်းႁူႉယႂ်ႇၶမ်။ ႁၼ်ၽႂ်ႈၸေႈ မၢၼ်းလၢင်း ႁူလုၼ်းလၼ်လႆႈၽေႃႇမၢၼ်း။ မၢၼ်းႁူႉပွင်ႇ တူင်ႇဝူင်းမၢၼ်းလီလီ။ တႃႇတေၶဝ်ႈလူးမၢၼ်းၶႆႉ ဢမ်ႇ ငၢႆႈ။ ပေႃးမီးၽွၼ်းလီတႃႇမၢၼ်း လင်ႇတေသၢင်ႇတေႃႇ။ မၢၼ်းပဵၼ် ႁူၼ်းတေႃႇလွင်းႁတ်းႁၢၼ် ၸေႊၶိုင်ႈ။ ႁူလုၼ်းၵႃႈ ႁူၼ်းထဝ်ႈတေႃႇ လွင်းလိူဝ်းၶႆႉ ပဵၼ်ႁူၼ်းၽၢၼ်သေႇသေႇ။ ႁူၼ်းလိူင်ႉ ၶင်ႇမၢၼ်းၶၼ်ႊ ယုမ်ႇယမ်တူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇ။ လဝ်ႈၶေႃင်းတိပ်ႉထီးလႃး မီးႁၢႆၶႄႈႁူၼ်းၸေႃသေ ယူႇမႃးၵတ်းၵတ်းယဵၼ်ယဵၼ်။ လုၵ်ႈၶွင်ႉပွင်ႈပႆၶမ်။ ယၢမ်းၶႆႉၼတႃႉ ၶွၵ်ႈသေငိၼ်းပဵၼ်ႇသိၼ်ႇ တီႈမၢၼ်းဢမ်ႇမီးသင်ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈပၢၼ်မၢၼ်းၶၼ်ႊ ဢမ်ႇမီးၽႂ်လွၵ်ႇ ႁတ်းတႃႉၶိင်ႇမၢၼ်း။ ႁတ်းႁၢၼ် မိူၼ်သၢင်ႇသီႈ။ ယၢမ်းၶႆႉ ပၢၼ်ၶေႃးယိင်းၵတ်ႉၼၢၼ်ႇၸေႊၶိုင်ႈ တင်ႈၼတႃႇႁူၼ်ႇပင်းမႃးယဝ်ႉ။

ဝၢႆးသေၵိၼ်ၶမ်ႉၶိင်ႈယဝ်ႉ လဝ်ႈၶေႃင်းတိပ်ႉထီးလႃး လၢတ်ႈလွင်ႈသုၼ်ႇတူဝ်မၢၼ်း။ မၢၼ်းၶွႆႈဢွၵ်ႇၵိင်းတုင်။ တီႈတူၼ်ႈတီႈမီးၶႄႈၵၢၼ်ဝႆႉ။ ၶွႆႈလူင်းတႃႈၶုင်ႈႁေ ထူပ်းဝၢႆးထိင်း။ ဢၢႆႈႁၢႆးသမ်ႉ တေၶီႇၵႃးမိူင်းၵိင်းတုင်မိူဝ်းၼလႈ မၢၼ်းၸေႈၶွႆႈၶီႇမိူဝ်းလွမ်း။ မၢၼ်းပႃးၶူဝ်းလိူင်း၊ လုၵ်ႈ ၶွင်ႉၶမ်။ တေသၢင်ႇတေႃႇတႃႇႁူးၸေႃႉ။ တႃႇဢၢႆႈႁၢႆးၼတႃႉလီယူႇ။ ပေႃးလဝ်ႈၶေႃင်းတိပ်ႉထီးလႃး

[202] Voltaire

[203] Machivelli

ၵွၼ်ႈၵိင်းတုင်ၶူႈ ၸျေးပိူတ်ႉၸေႈ တေလႆႈဝၢင်းလွႆမဝ်လွႆ။ လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃးၸေႈ တေလႆႈၶီႈၵူးလႆၢလႆၢ။ ၵၢႆႈၵူႈၸေႈ တေလႆႈၵွၼ်ႈတၢင်း လွမ်းမၼ်းၶလႈ တေလႆႈတူဝ်ထူပ်းမွႆႈတင်း ၶမ်။ လင်ႈၶ်ၼ်းၵၼ်ဝႈ ထိင်ႈသၢမ်ဝၼ်း ၵၢင်ၼွႆႈၵူႈမူင်းပႆၢၶိုင်ႈ တေၶဝ်ႈႁွင်ႉမၼ်းတီႈၸေႃလူင် ၵိင်းတုင်။

လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး

hZ

ၽိူဝ်ႉၶဝ်ႈတူဝ်တီႈလွႆႈမူၺ်

ထိင်ႈၶွင်ႈၽူၵ်ႈ ၵၢႆႈႁၢႆးၸူႉဝတ်ႉၵိၼ်း။ ပိၼ်ဝတ်ႉၵၼ်ယွႆႉသေပိူၼ်ႈ ၶွင်ႈမိူင်းၵိင်းတုင်။ မိူဝ်ႈဝတ်ႉ ၵၼ်လႆႈႁၼ်မႃး တီႈမိူင်းသူႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ မုၼ်လၵ်ႈၶဝ် ယူႇႁွင်းလင်ၵႂၼ်ႇ ၶွင်ႈဝၢင်းဝတ်ႉ။ ၶွင်ႈ ၵၢင်ဝတ်ႉ မီးႁွင်းလူင် ၵၼ်ဝႆႉႁူၼ်ႇႁၢင်းပုတ်ႉထလၵ်ႈ။ တၢင်းသုတ်းႁွင်ႈလူင် ၸၢင်ႈယၢဝ်းယၢဝ်း ၶၼ်ႉ မီးၼိင်ႇၿႄး။ ႁၢင်းပိသုၵ တၢင်းၶွၵ်ႈၶၼ်ႉ ပိၼ်မ်ပ်ႇယၢင်ႇၵိင်းတုင်။ ၵမ်ႇလွႆႈၶမ်ႉမိုဝ်း မၢၼ်း၊ ၶမ်ႉမိုဝ်းတႆး(လူင်)၊ ၶမ်ႉမိုဝ်းၸၶ၊။ ပိၼ်ၶမ်ႉမိုဝ်း ၶွင်မေႃမိုဝ်းလိုဝ်ႈလိုဝ်း တီႈတူင်ႇ တၢင်ႇမိူင်းၵိင်းတုင်ၶႄႉႁွလ်း။ တီႈၶိူဝ်လိၵ်းသဝ်လူင် ၽၵ်းတူၶဝ်ႈဝၢင်းဝတ်ႉၶၼ်ႉ။ မီးႁၢင်းသိူဝ် တူဝ်ၶိုင်ႈတင်းၽီတူၼ်ၶိုင်ႈ။ တေပိၼ်ႁၢင်းၶွင်းလၢတၵပုတ်ထလၵ်ႈ။ သၢင်ႇဝၢင်ႇ ၵၼ်မီးၶွင်း ၸၵႈ သၢင်ႇသီႈသွင်တူဝ်ၸတႉ ၵမ်ႇလ်ပ်ႈလဝ်းလီ။ ၵဝ်ၵုတ်ႇမိူဝ်ႈႁွၼ်ႇၵေႃႇဝႆႉသေ ၵၼ်မုင်း ၵေႃႈ ၵဝ်လိၼ်လီႇၵၼ်ၵျ်တ်းတီႈၵိင်းတုင်သေမုင်းဝႆႉ။ ၵုတ်ႇသီလ်င် တင်းၵၼ်မုင်းသီလ်င်ၼူၼ်း လေႃးၵၼ်ဝႆႉ။ သဝ်ၶွင်းႁွင်းလူင်ၵေႃႈ ၵဝ်သီလ်င်သီၶမ်းယွမ်ႉဝႆႉ။ မၢင်တီႈ ၵဝ်သီၶမ်းတႃးဝႆႉ ႁၢင်းၼုၼ်ၽီၶၢင်းၽီၶဝ်။ တီႈတွင်ႈမုင်း ၵမ်ႇမီးၵင်ႈပ်ၼ်ႈသင်။ လိၼ်လီႇမုင်းလိူဝ်းၶၼ်ႉ။ ပ်ၼ် ၼိုၼ်ႈတၢင်းၶိူဝ်လိၵ်းၸူႉ။ တီႈၽၢၵ်ႈၵမ်ႇမီးတင်ႇ။ သိူဝ်ႇသၢတ်ႇဝႆႉႁွလ်း။ မီးႁူၼ်ႇႁၢင်းႁိၼ်ပုတ်ထ လၵ်ႈသူႇၶိုင်ႈ ၵိင်ၶိူဝ်ၽေႃႁေႃလၢမ်ႇပူလ်ႈဝႆႉ။ လုၵ်ႉတီႈၽၵ်းတူ ႁိမ်းၶၢင်ႈႁူၼ်ႇႁၢင်းႁိၼ်ၶၼ်ႉ လၢင်းၶဝ်ႈၸူႉတၢင်းၶွင်းႁွင်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈ။ မီးႁူၼ်ႇႁၢင်းလုၵ်း၊ ႁူၼ်ႇႁၢင်းၶင်ႈတင်းၶမ် လွမ်ႉႁွပ်ႈ တင်းႁွင်ႈဝႆႉ။ မီးသၢင်ႇၵၢၼ်း သီလိူင် မ်းႁူမ်ႇဝႆႉႁူးသူႇ။ ၶွင်ႈၵၢင်ႁွင်ႈလူင် မီးထၢတ်ႈလေတီၶမ်း ၵၼ်သုင်မွၵ်ႈ သိပ်းႁႃႈထတ်း။ ၶိူဝ်ႁၢၼ်ႉႁိမ်းၶၢင်ႈႁွင်ႈၶၼ်ႉ မီးလွင်ႈၽိူၵ်ႇ၊ လွင်ႈၶမ်း။ ပိၼ် ၼူဝ်းၶွင်သၢသၼႃ လိူဝ်းၵမ်ႇလၢင်းလႆႈႁၼ် တၢင်းမိူင်းဝၼ်းတူၵ်းၶၼ်ႉ။

ၵၢင်ဝၼ်းၶၼ်ႉ ၸူႉလွႆႈမူၺ်။ သုင်ႁူၵ်းႁိုင်ထတ်း။ မိူဝ်ႈၽဝ်လွႆႈမူၺ် လႆႈသုတ်ႇၵူၵၢႆႈ မိူင်းဝၼ်းတူၵ်း။ လႆႈႁိၼ်ၼိူၼ်းဝၼ်းတူၵ်း ၵၼ်ၵမ်ႇလႆႈႁၼ်ႁိူင်ယဝ်ႉၶၼ်ႉ။ ပိၼ်ပၢင်သဝ်းတ်ဝ်း ၶေႃႈၵၼ်ၶိုင်ႈသေ ပိၼ်ၵွင်ႈတီႈမီးႁိူၼ်းမ်ပ်ႇၵိင်းၵလိတ်ႈ။ တူၼ်ႈမွၵ်ႇ လိူဝ်းလုၵ်ႉတီႈၵိင်းၵ လ်ၼ်း ၵဝ်မႃးၵေႃႈ ၽုၵ်ႇဝႆႉတင်းၶမ်။ တီႈၶၼ်ႉ မီးႁူၼ်းၵိင်းၵလိတ်ႈၼိုင်ႈ လူဝ်ၶိုင်ႈ။ မီး တ်ဝ်းႁူၼ်း သိုၵ်းႁၢၼ်ၵိၼ်းတီးယူဝ်းၶဝ်၊ ႁွင်ႈၵၢၼ်သၢႆႈလူမ်းၽၢႆႈ၊သိုၵ်းၵၼ်ၶိုင်ႈ၊ ႁူင်းယႃလင် ၶိုင်ႈ၊ ပၢင်ႇပိတ်ႉမၢၵ်ႇၶင်၊ ပၢင်ႇၽတ်ႉတ်ၼ်းၶိတ်ႈ။ ပိၼ်ပၢင်သဝ်းလိုဝ်ႈၵၢၼ်ၶိူဝ်လွႆႈ ဝိင်းၶိုင်ႈ။ လွႆႈမူၺ်ၶႄႉလၢၵ်ႇလႆး။ လုၵ်ႉတီႈလွႆႈမူၺ် ၵွၵ်ႇၸူႉတၢင်းဝၼ်းၵွၵ်ႇ တေၵမ်ႇမီးဝိင်းလူင်သင်ထိင်ႈ ၶွင်းမိူင်းတုမ်ၵ်ၼ်ႇ ၵ်မ်းပႆးယူဝ်းၵိင်းၵလိတ်ႈ။ ပိၼ်ပၢင်သဝ်း ၵၼ်ၽဝ်တ်ဝ်းၶေႃႈသေပိူၼ်ႈ။

ႁၢင်ႈၽၢင် လွၵ်းမုၼ်ၶွင်ႇႁၢင်ႈလီ။ ၵူၼ်းၵူႈ ၶႃႈလိၼ်ၶၢဝ်ႇပၢၼ်ႇတီႈလိူဝ်ႇၶႅၼ်ႇ လီမွင်ႇထိူင်း။ ၶမ်ႉမီးသင်လီသိူဝ်း။

ႁၢင်ႈသိူဝ်ၸႄႈၶုၼ်ၽီ တီႈၶဝ်ႈဝၢင်းဝတ်ႉၵျွင်း

ၶၢဝ်းၵႂႃႇၼိူဝ်ႇၶၢၼ်ႇ ၶုၼ်းလူင်ႇလႆႈႁူၼ်းၶၢဝ်းၵႂႃႇၵမ်းလိူဝ်။ ၵူႈၶၢဝ်းၵႂႃႇယူႇသဝ်းတီႈႁူၼ်းႁူၼ်း ၶိူင်းၵလႅတ်ႈၵွၼ်ႇ, ၵေႃႉလိုဝ်ႈဝႃး တေႊဝီး[204] ၶၼ်ႈ။ တေႊဝီး ၶဝ်ႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်တီႈႁွင်းၵၢၼ် ၵုပ်ႉပိူင်ႇၶႃႈၽႃႉလႅၼ်လိၼ်ၶၼ်ႈပႆႇႁိူင်။ ပဵၼ်ၵမ်ၽွၼ်းၵႂႃးထိုင်ၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ၵဝ်ႇၶူဝ်းလႅင်း ၶၢဝ်းၵႂႃႇၵူႊဝႆႉ တီႈႁူၼ်းမၼ်းၵျေ ၵူႊထူပ်းမၼ်း။ မၼ်းပၼ်ႁူၼ်းၶုမ်ႇၵၢင်းၵလႅတ်ႈ လုၵ်ႉတီႈၶိူင်းၵလႅၼ်း ထင်ႇႁၢၽဝ်မႃးသေ မီးတၢင်းမုင်ႈမွင်းဝႆႉၶမ်ၶမ်။ ၵူၶၢဝ်းၶိူင်းၵလႅၼ်းၵေႃႈ ပႆႇႁၢဝ်တီႈ မၼ်း။ မၼ်းတေလႆႈငဝ်ႇဝႆႉႁၢင်းမၼ်း။ ပၢၼ်တူၼ်လိူဝ်ၵၢၼ်ဝႃးၶၼ်ႈ မၼ်းတေပႆႇပွင်ႇထွင်လီလီ။ ပေႃးၶၢဝ်းမၼ်းႁိူင်မႃးယဝ်ႉ လေႃးၵတင်းလူင်ၵေႃႈ လိူမ်းပဵတ်ႈမၼ်းယဝ်ႉၶႆႉၸတႃႉ မၼ်းတေႁူႉမႃးယူႇ။

တေႊဝီးလႅင်ႉၶၢဝ်းၵႂႃႇ ၶမ်ႉၶိင်ႈႁွၵ်းၶိုင်ႈ။ ယဝ်ႉၵေႃႈ ၶၢဝ်းၵႂႃႇၶဝ်သွင်ၵေႃႉ လူင်းမႃးၶွင်းပၢင်ႇၽတ်ႉတၼ်းၶိတ်ႈ ၵၢၼ်မီးႁိမ်းၶွင်ၵွၼ်ႇ, ၶွင်းၵၢင်မႆႉပၵ်ႇၶၼ်ႈ။ ၶူးမေႃယႃပိူၼ်ႉတီႈ တင်းၶိူဝ်းပိူတ်ႈၶဝ်ပွႆႉဝႆႉ။ ၶၢဝ်းၵႂႃႇၶဝ် ၽတ်ႉပွႆးၶိုင်ႈ။ မေႃးၶူးမေႃယႃ၊ ၽူႈၸွၼ်းႁူင်းသူင်ႇလိၵ်ႈ ထၢဝ်းၵလႃးၸလႆႈ ႁူၼ်းတၢႆးၵမ်ႈၽွင်ႈ တူၺ်းၶၢဝ်းၵႂႃႇၶဝ် ၽတ်ႉတၼ်းၶိတ်ႈ။ ၶၢဝ်းၵႂႃႇယၢမ်ႈထူပ်း လႆႈႁၼ်သင်ၵေႃႈ လႆႈလိူၼ်ႇတူၺ်းယူႇ တီႈၵွင်ႈၶမ်ႉမီးသင် တႃႇလီတူၺ်းၶၼ်ႈ။ ၵူၺ်းၵူႈ

---

[204] Davis

ပိုင်ပိၼ်ꩭႃႈꩬူးၶႆႉ တိူဝ်းꩬႃႉသေၶဝ်။ မိူၼ်လႆႈၶမ်ဝႆႉၶႂ်းၶွၵ်ႈ။ လွႆထိုင်ꩭိူၼ်း။ ꩭူလ်းꩡူႈ မိူဝ်ႈ ၾုၵ်ႈꩭႃႈꩬူး တေမိူဝ်းꩭိူၼ်းယဝ်ႉ။ တေꩡဝႉတီႈꩭိၵ်းတုင်။ လိꩡ်ꩡေႈ တေပွႆႉꩭႃႈꩬူးတီႈမိူင်းꩭႃး။ ဝႃးꩭꩭိၼ်ႉတေꩬီ,ꩭိူဝ်းသေ မိူဝ်းထိုင်ၾုင်,ꩭိုင်းꩡလ်ꩭိၼ်း။ ꩭွပ်ႈꩭႆႉ တႃႇ,လွႆထိုင်ꩭိူၼ်း ꩭမ်,မီးတႃင်း မꩭိၼ်းယဝ်ႉ။ လွင်ႈလွႆထိုင်ꩭꩭိၼ်ꩭႆႉ ꩭိꩭိၼ်းꩭူꩭိၼ်ႉꩬꩭိၼ် လွင်ႈလွႆထိုင်ꩭꩭိၼ်ꩡဝ်,ꩬေ ပိၼ်မႃးꩭွလ်း။ တီႈ လွႆမူလ် ꩭမ်,မီးၾွႆလွႆ ꩡေႃႉꩭမ်,လွႆထိုင်ꩭိူၼ်း။ ꩭိုင်းꩡလ်တ်ႈꩡေႈ လွႆထိုင်ꩭိုင်းꩡလ်ꩭိၼ်း။ သိုၵ်း ꩬႃꩭိၼ်ꩡလႃးꩭဝ်ꩡေႈ လွႆထိုင်မိူင်းꩡလႃး ꩭိꩭိၼ်းတီးယိူဝ်းꩭဝ်။ လွင်ႈလႆႈယိူꩭိၼ်ႉꩡꩭိၼ်ႈ တႃင်းလွႆထိုင် ꩭꩭိၼ်ႉ တိူဝ်းꩭႃꩭိၼ်လွႆမႃး။

ပေႃးသႃႇလိင်းꩭူꩭိၼ်ႈ ꩭႃႈꩬူးꩭဝ်လိုဝ်ႈꩬေ ꩡူႃႇ,ꩭိူၼ်းꩭူးမေႃယႃ ꩭွပ်ႈမꩭိၼ်းꩬပ်ႉမွၵ်ႈ,ဝႆႉ။ ꩭႃႈꩬူးꩭဝ်ပႆႇလွမ်းမꩭိၼ်း ꩭိꩭိၼ်ႈꩡုင်းꩭꩭိၼ်ꩭိုင်ႈမႃး။ ပေႃးတႃဝꩭိၼ်းꩬႃႇꩡူႃႇ,ꩡေႈ ꩭွင်းလွႆꩭႃႈꩬူး မိူꩭိၼ် ꩬႃင်းယူႇ,ယႃပ်,မႃးယဝ်ႉ။ ꩭူးမေႃယႃ လႃတ်ႈꩡူႃမ်းꩡေႈ ꩭမ်,လႃင်းထွမ်,လွမ်း။ လွႆပိဝ်ꩡူႃႇ,တႃင်း ꩬႃႇ။ လႃတ်ႈတႃင်,လိူဝ်းတႃင်,လွင်ႈꩬေ ꩭတ်းလွႆယႃလွႆ ꩭႃႈꩬူးသေ ပႆႇ,ၾိူဝ်ꩡူႃႇ,ꩭိူၼ်းမꩭိၼ်း။ ꩭွင်း သူꩭိၼ်မွၵ်ႈ,မꩭိၼ်း မီးဝႆႉမွၵ်ႈ,မိူင်းꩭိုင်းꩡလ်ꩭိၼ်းꩬူးလိူဝ်း။ ꩭႃႇꩭွမ်ꩭိူၼ်းထိုင်ꩭူလင်။ ꩭွပ်ႈꩭႃႇမွၵ်ႈ,ꩡလႈ ꩭိꩭိၼ်းလွႆထိုင်ꩭိူၼ်းမႃး။ ꩭွပ်ႈသင်ꩡလႈ ꩭွၵ်,လွႆလိူင်ႉꩭႆႉမႃးꩭႆႉꩡေႈ ꩭႃႈꩬူးꩭမ်,ꩬူႉ။ ꩭမ်,မီးၾွႆ လွႆ တိၵ်းꩭွင်ႉꩭႃႈꩬူး မႃးၾိူဝ်တီႈꩭႆႉ။ ꩬိတ်းသင်ꩡလႈ တေမႃးတိူဝ်ႉလွႆတႃꩭိၼ်,ꩭႆႉ။ မိူဝ်ႈၾုၵ်ႈ ꩭႃႈꩬူး တေမိူဝ်းꩭိုင်းꩡလ်ꩭိၼ်းယဝ်ႉ ꩭမ်,လွႆႈꩭိူဝ်။ ၾိူဝ်တီႈလွႆꩡေႈ လဝ်ႈꩭိူၼ်းꩭဝ် ꩭူမ်ꩭူမ်လူမ်း လူမ်း ꩬပ်ႉတွꩭိၼ်ႈꩭႃႈꩬူး လီလီငႃမ်းငႃမ်းယူႇ,။ လွႆမိဝ်းꩭႆႉ ယႃမ်ႈပိၼ် မိူဝ်ႈၾိူဝ်တီႈꩡတ်,လေႃႉ ပွၵ်ႈꩭိုင်ႈ။ ꩭွပ်ႈꩭႆႉ ယိပ်းꩭဝ်ꩭူဝ်ႈမွၵ်ႈ, ꩭꩭိၼ်ꩭိုင်ႈသေ ဝူꩭိၼ်ႉတေလႆႈꩬိတ်းသင်။

ꩭူးမေႃယႃ ꩭꩭိၼ်ဝႃႈꩭꩭိၼ်ႉ ပိၼ်ꩭူꩭိၼ်းမေႃယူတ်ႈယႃ ꩭူဝ်ႈꩭူꩭိၼ်းတင်းလႃႇ တူဝ်လွႆ ꩡတ်း ယိꩭိၼ်သိူဝ်းသႃႇ,။ ꩭွပ်ႈꩭႆႉ ꩭူးမေႃယႃလဝ်ႈꩭိူၼ်းꩡေႈ ꩭွꩭိၼ်ꩭႃႈꩬူးꩭဝ် ꩡူႃႇ,တီႈꩭိူၼ်းမꩭိၼ်းသေ တိုၵ်းဝီးသꩡီးꩡေႃႉꩭွၵ်း။ ပေႃးဝီးသꩡီးလꩭိၼ်,ꩭဝ်ႈꩭူင်ꩭေႃးꩡူႃႇ,ꩭိတ်းꩭိတ်းယဝ်ႉꩡေႈ ꩭူꩭိၼ်ꩭႃႈꩬူး မိꩭိၼ်ꩭိꩭိၼ်ႈမႃးꩡမ်းလိဝ်သေ လင်,တင်ႈꩡတ, လႃတ်ႈꩡူႃမ်းမႃးလႆႈ။ ꩭႃႈꩬူးꩭႆးꩡꩭ လွင်ႈတူဝ်ထူပ်း လိူဝ်းလီꩭူဝ် မိူဝ်ႈတွင်ႈတိဝ်းꩭွင်းမိူင်းတႆး။ ꩡေႃးပိူတ်း၊ တေႃးဝီး၊ ꩭူးမေႃယႃꩭဝ်ၾူဝ်မေး ꩭွꩭိၼ် ꩬꩭိၼ်ꩭူဝ်လွမ်းꩡူႃမ်းꩭႃႈꩬူး ꩭမ်,ထႃတ်,ꩭမ်,ဝႃးလႆႈ။

ꩭꩭိၼ်းသိုၵ်းလူင် ꩡေးယိူဝ်း[205] ၾူးꩭွꩭိၼ်းတပ်ႉသိုၵ်း ၾိတ်ႈမွၵ်ႈ, ꩡေႃးပိူတ်းတင်းꩭႃႈꩬူး တႃႇ,ꩡူႃႇ,ꩡိꩭိၼ်ꩭဝ်ႈꩭမ်ႈ တီႈꩭိူၼ်းမꩭိၼ်း။ တေႃးဝီးꩡေႈတေꩡူႃႇ,။ ထိင်ႈသမ်ႉ ꩬပ်ႉမွၵ်ႈ,ထိုင်ဝႆႉ ၾူးၾိူလ်ꩡၾႈသႃသꩭေꩭမေးꩡီးꩬꩭိၼ်းပိပ်းတိတ်း ꩡေႃႉယူႇ,ꩭိမ်းꩭိူၼ်းꩬꩭိၼ်ꩭꩭိၼ်ႉ။ ꩡမႈလဝ်ႈꩭိူၼ်း မိတ်းသိသ်းꩡေးယိူဝ်း ꩡလႈꩡမႈမꩭိၼ်းꩡေႈမီးဝႆႉ။ ꩡမႈထဝ်ႈꩭႆႉ ꩭွပ်ႈꩭွႆႈလူလ်ႈလွမ်းလုၵ်ႈယိင်း ꩡလႈ လင်,ꩭႃမ်,ယႃပ်,ꩭႃမ်,ꩬိꩭိၼ်း မႃးယူႇ,တီႈꩭႆႉ။ ꩭႃႈꩬူးꩭဝ် ꩭင်ႈတီႈၾိူꩭိၼ်ꩭဝ်ႈ။ တေလႆႈ ꩬိꩭိၼ်ꩭဝ်ႈꩭမ်ႈ တႆႈတိꩭိၼ်းၾိူး။ ꩭꩭိၼ်တႆႈတိꩭိၼ်း ꩬႃꩭိၼ်ႉꩭꩭိၼ်တႃင်,တႆႈတိꩭိၼ်းဝႆႉꩭꩭိၼ်ႉ ပိၼ်ꩭမ်ႉမိူဝ်း ꩭိုင်းꩡလ်တ်ႈသေ ꩭဝ်ငိꩭိၼ်းလေႃႇ,ꩬိတ်းဝႆႉ။ ꩭိူဝ်ၾေႃသမ်ႉ ꩭူႈꩬꩭိၼ်ဝႆႉ ꩬပ်းပႃꩭိၼ်းသီၾွင်ယိမ်ႈ ꩭꩭိၼ်ꩬꩭိၵ်းဝႆႉꩭိူဝ်ꩬပ်းတွင်းꩭꩭိၼ်ႉ။ ပူၵ်,ပုꩭိၼ်းဝႆႉ ꩭွင်းꩭွၵ်းလဝ်ႈဝႃး။ ꩭွꩭိၼ်ꩭုပ်,ꩬꩭိၼ် မူꩭိၼ်ႈမူꩭိၼ်ႈ သိူဝ်းသိူဝ်း။ မိတ်းသိသ်းꩡေးယိူဝ်း မေႃမိုတ်ႈꩬၵ်, မေႃတူလ်းလူꩬၵ်,လႆႈတေႉတေႉ။ တႃင်းꩬိꩭိၼ်

[205] Gayer

ၵၢၼ်မၢၼ်းၵျိတ်းၶၢၼ်ႉၵေႃးဝၢၼ်။ ႁူလ်းဢႃး ငဝ်းလမ်လူင် ၵၢၼ်လွ်ထိုင်ၵျိၼ်းယူႇၶၢၼ်ႉငတႉ ပႆႇ, ႁျၢႆ။ မိတ်းသိသ်းငေးယူဝ်း ထၢမ်

‘လုၵ်ႉတီးလွ်မူလ် တေၵျူႇငလႇလွ်ထဵင်း’

‘တေမူဝ်းၵွ်းၽဵဝ်ၵိင်းဢလ်ၶၼ်းဢမ်းလဵဝ်’

မိတ်းသိသ်းငေးယူဝ်းထူလ်းလွ်လူင်ဢမ်းၶိုင်း။ ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ငေးယူဝ်း လင်ႇလၢတ်း ‘မၢၼ်းလၢတ်း တေမူဝ်းၵိင်းဢလ်ၶၼ်းၶႆ ၵမ်ႇငၢၼ်းႁျၢႉ’။ လုၵ်းၵွၼ်ႇၶဝ်သွင်ၵေႃႉ ၵိတ်းဝႆႉ တီး ၵိင်းဢလ်ၶၼ်း။

ငဝ်းလမ်လူင် ႁူမ်ႇငမ်းမႃးၶွ်းႁွင်းၵိၶ်ၶဝ်းယဝ်ႉ။

‘ထွမ်ႇၵွမ်လူမ်းၵျူး’

လႆးငၢၼ်းသိင်ၵၢၼ်လုၵ်ႉတီးလၼ်ႇတၼ်ႇပွႆႇမႃး။ လႆးငၢၼ်း မူၼ်လုၵ်ႉတီးၶျေးၵျိၼ်း လၢတ်းၶၢၼ်ႉ။ တီးတေႉ လုၵ်ႉတီးၶျေးၵျိၼ်းလၢတ်းယူႇဝႆႉ ၵမ်ႇလွ်း။ လုၵ်ႉတီးလၼ်းတၼ်း ၵၢၼ်ၵႆလိတ်းၵိင်လၵ်းၶၢၼ်ႉသေ ပွႆႇသိင်မႃး။ သိၼ်းတၢင်းလၼ်းတၼ်း ၵိမ်းႁွမ်းႁူၼ်းၶွ်းၵွမ် လူမ်းၶၢၼ်ႉငတႉ ၽုၼ်းတေၵျိဝ်းမၢပ်းဝႆႉ။ သိင်မၢၼ်းၶၢၼ်ႉ မူၼ်ၶူဝ်လိၼ်းၵၢႆးႁျၢးၶဝ်ဝႆႉလူဝ်ႇလူဝ်ႇ။ ‘လူဝ်းႁဝ်းငတႉ မီးတီးမူင်းဢၢင်ႁျၢဝ်ဝႆႉ။ လူဝ်းသူၽဵဝ်ဝႆႉတီးလွ်ငတႉ ႁဝ်းၵမ်ႇႁူႉ။ ၽိုင်းၽျႃႉ လၼ်းတၼ်းပႆႇပေးလီ။ မူဝ်းၶႆႉ ၶေင်းၽျႃႉလူင် တေၵျူႇတူလ်းလၢတ်းၵေႃးပရႃး။ ႁဝ်းၵမ်ႇ ပေးလႆးၶၢဝ်းယၢမ်း ႁူလ်းဢႃး ပေးသူလၢင်းပွ်ႉ တေၵၢဝ်ၶိဝ်ႉလီႉႁဝ်း လုမ်ႇၶဝ်းၶမ်ႉၵျေ တေ ၵျိတ်းၵွ်းလိၶ်ႉသူၵၢၼ် မႆးႁျၢဝ်းယူႇၶၢၼ်ႉ လၢင်းမႃး’

ထဵင်းမူဝ်းၽုၵ်း ဢၢင်ၶွ်လဝ်ႉလဝ်ႉ ၵၢႆးႁျၢးပႆလွမ်းၽူးႁွၼ်းတပ်ႉငလ ၶျေးပူတ်းမႃး။ မူဝ်းၶိၼ်းတူလ်းၶူဝ်လိၵ်းလွ် လႆးႁျၢၼ်တၢင်းမူင်းငၶႇငလးမူင်းထႆး။ ထုင်ႉပိင်းၵိင်းတုင်ၵေႃး ၵျိဝ်း မၢပ်းဝႆႉတွ်းသၢႆလိတ်ႇ။ ၵၢႆးႁျၢးၶဝ်ၽဵဝ်ၵျူႇပႇၵျိဝ်းၵၢၼ်ၶိုင်း။ လူမ်းထွင်းၶဝ်းငဢးဢၢင်မႆႉပိၵ်ႇငလး မူၼ်လႆးငၢၼ်း သိင်ႁွင်ႉၽိင်းလူဝ်ႇလူဝ်ႇ။ တီးလိင်ႇၵၢၼ်ၶိုင်း မီးၶုမ်လုၵ်းၵွၼ်ႇသွင်ၵေႃ။

ၶဝ်လၢတ်း ‘တၢင်းပုၼ်ႉၶၢၼ်ႉ မီးၶုမ်ၶေင်းယိင်းၵေႃႉၶျူးတူဝ်ဢဝ်ႇတႆၶိၼ်းၶၢၼ်ႉ’

ႁျၢမ်ႉၵႆၵိတ်းၶိုင်း။ တီးၶူဝ်သဝ်ၵျိၼ်ၶၢၼ်ႉ တိမ်းဝႆႉလိၵ်းထဵဝ်ၶိုင်းဝၢး

မႆၢတွင်းၵေႃႉလႆးပိင်းႁွၵ်ႉ ၵၢးတၢး–မိၵ်းၵိၼ်းလီး[206]
ၵေႃႉလပ်းတၢလိမ်းမူင်းၵျူႇ မူဝ်း 1907 ၸီး

ၵၢႆးႁျၢးပၵ်းတၢတူလ်းၶုမ်ၶၢၼ်ႉ။ ၵူၼ်ႉလွမ်းလွင်း မုၼ်လဝ်းသၢသၢၶျေးၶရိတ်းၶဝ် ပွႆႇ ဝႆႉပိတ်းမၢၼ်းတီးၶႆႉ။

[206] Ada Mackenzie

ႁွပ်ႈလွင်ႈၶႅၼ်ႉႁွလ်း မၼ်းႁဵတ်းလူင်ႉႁူဝ် ၶႃႈတူဝ်တၢႆႇႁူၺ်ႇ။ ႁွပ်ႈသင်။ မၼ်းပဵၼ်ၽႅဝ်။ မၼ်းလႆႈထုပ်း တၢင်းၶၢၼ်လႅဝ်သင်။ ၽႅဝ်ၵမ်ႇလၢတ်ႈလႆႈ။ ပေႃးဝူၼ်ႉလွမ်းတူလ်းၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈ 1907 ၶၶဵၼ်ႉ တူၵ်ႈတီးတင်းလွႆႈမူၺ် မီးၶၢဝ်းတၢင်းသွင်သၢမ်ဝူင်ႈ လင်ႇၽိူဝ်လႆႈ။ လူၺ်ႈမေႃး တေႃႇထိုင် လူၺ်ႈၵွၵ်းထုဝ်းပုဝ်း သမ်ႉပဵၼ်ၶၢဝ်းၽူၼ်ၼလႈ ၵမ်ႇလၢင်းႁူၺ်ႇၵမ်ႇလၢင်းမႃးလႆႈ။ တၢင်းၵပ်း သိုပ်ႇတိတ်းတေႃႇၵေႃႈၶၢတ်ႇဝႆႉ။ ပေႃးၶၢဝ်းၵတ်း မူလ်းၶႅၢ်းတူၵ်းတၢၼ်ဝႆႉ လင်ႇပေႃးႁိုင်ႇႁွင်ႉ လွႆ မူလ်။ ၵၢင်ၶႃႈ သိပ်းၵႅတ်းမူင်း လင်ႇလႆႈႁၢၼ်လႅတ်ႇ။ ၵမ်ႇမီးၵၢၼ်သင် တႃႇႁဵတ်း။ ႁၢင်ႇၵႂႆႉ တင်းၵိင်းၵလႅၼ်းတေႉတေႉဝူႈဝူႈ။ ၶေႃႈလိၼ်မူၼ်လိူင်ႉလွႆမူလ် တေၵမ်ႇလၢင်းပၼ် တၢင်း ၵတ်းယႅၼ်လႆႈတီႈမၼ်း။ ႁွပ်ႈၶႅလင်ႇ မၼ်းလိူၵ်ႈတၢင်းတၢႆႇႁူၺ်ႇ။ ၶႅၼ်ႉၼၼ်ႉ ပဵၼ်တၢင်းဝူၼ်ႉၵၢႆႈ ႁူးႁွလ်း။

႗႘

ၶိ,ၵႃးလွမ်းတၢင်းၵိၼ်မိူင်းၵၢင်ၺၢဝ်

လႆႈၽၢတ်ႇလွႆမူလ်မႃးၼႆႉ လီသိူဝ်းလႆႈတေႉ။ ၵမ်ႇပႆႇယၢမ်ႈ လူမ်းသိူဝ်းတၢၼ်ႇၼႆႉသေပွၵ်ႈ။ ပေႃး တၢၵ်ႈၵၼ် တင်းလွႆမူလ်လိူင် ၵိင်းတုင်ၼႆႉ မေႃးၼမ်းလွမ်းသိင်ႁူၼ်းတင်းၼမ်။ ပေႃးလႆႈႁၼ် ၵူၼ်း လိူဝ်ႈၶွၼ်းၶေႃႈ ၵႂႃႈႁႃးလူမ်းသိူဝ်းၸူႉ။ ဝႃးသေၵိၼ်ၼမ်ႉၶိူင်ႈၵၢင်ဝၼ်းယဝ်ႉ ႁဵၼ်းပိုတ်းၵွၼ်ႇ ၵႂႃႈႁႃးၸူႉၼမ်ႉၵုၼ်ႇ တီႈၵမ်ႇပေႃးႁဵတ်ႇတင်းဝိင်း။ လႆႈၶိုၼ်ႈလိၼ်ပိင်းသုင်ၵၢၼ်ၶိုင်ႈသေ ၽဵဝ် ၵၢင်ပၢင်ႇပိင်းတိၼ်လွႆတီႈၶိုင်ႈ။ လႆႈႁၼ် ၵႂႃႇၼမ်ႉၸွၼ်းၼမ်ႉ ၵွၵ်ႇတီႈလိၼ်မႃး။ ၼမ်ႉၵွၼ်ႇ သိၼ်ႈၶိုင်ႈ လႆလတ်းၵၢင်တူင်ႈၶႄးဝႆႉ။ ႁိမ်းၼမ်ႉၵွၼ်ႇ မီးႁူၼ်းၵၢပ်ႇၼမ်ႉလင်ၶိုင်ႈ။ မီးႁွင်ႈ ၵၢပ်ႇၼမ်ႉ လႂ်လႂ်ႁွင်ႈၺၢင်းၽွင်ၺၢင်းမၼ်း။ ၵဝ်လွတ်ႇၵပ်းၵဝ်ၼမ်ႉၵုၼ်ႇ သူင်ႇထိုင်တီႈၶၼ်ႉ။ လႆႈၵိုတ်းၵႃးဝႆႉၵေႃ ပႆၶၢမ်ႈၵၢင်ပၢင်ႇ တႃႇၸူႉတီႈၼမ်ႉၵုၼ်ႇ။ ပေႃးလမ်ၽဵဝ် လႆႈယိပ်ႇၶိူဝ်သၢတ်ႇ ၵေႃပႆ။ လိၼ်ၽုင်ႇၼမ်ႉ ၵူၼ်ႈၶႄႉငလႈ လၢင်းလူမ်ၶဝ်ႈၸူႉ။ မီးပွၵ်ႈၶိုင်ႈ မေႃးၶုၼ်လူင်မိူင်း တႆးၵေႃႉၵွၼ်ၶၼ်ႉငလႈ လဝ်ႈၽႅႉၵေႃႉသိင်ႈၸူႉၶၼ်ႉ မႃးငလႇတီႈၼမ်ႉၵုၼ်ႇ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ မေႃးၶုၼ်လူင် တူၵ်းလူမ်ၶွင်ႈၵုင်ၸူႉငလႈ လဝ်ႈၽႅႉလႆႈၶတ်းလႆႈငၶၵွၵ်ႉ။ ၼမ်ႉမႆႈတင်းတူဝ်ငလႈ လႆႈပိၼ်ၸူႉတေႉ။ ၵၢမ်ႇလီငလႈၵမ်ႇတႆႇ။ ႁွပ်ႈၼႆႉ လႆႈၽႅင်ႉတူဝ်ၽႅင်ႉလႆႈၵေႃပႆ။ ၼမ်ႉၶွႆႈၼမ်ႉ ၵုၼ်ႇၽူတ်ႉၵွၵ်ႇမႃး လိတ်းၶိုၼ်ႈမႃးထိုင် သွင်သၢမ်ထတ်း။ ႁူးမၼ်းၸၢင်ႈမွၵ်ႈႁႃႈထတ်း။ လႆႈ ၵႂႃၵၢၼ်ႉ [207]။ ၼမ်ႉလိူဝ်းလူၼ်ႉမႃးၼၼ်ႉ ၵဝ်လွတ်ႇၵပ်းၵဝ်ထိုင် ႁွင်ႈၵၢပ်ႇၼမ်ႉ။ ၼမ်ႉ ၽူတ်ႉလိူဝ်းၼၼ်ႉ ပေႃးထိုင်ၶွင်းႁွင်ႈၵၢပ်ႇၼမ်ႉ လၢင်ႈၸူႉၵိတ်းၵိတ်းၵေႃ ၵုၼ်ႇတုတ်းတုတ်းဝႆႉ ႁွလ်းယဝ်ႉ။ တီႈၵွင်ႈလပ်းၵၼ်တင်း ၼမ်ႉၵုၼ်ႇ မီးသူၼ်မၢၵ်ႇလွၵ်းၶွင်လဝ်ႈၽႅႉ။ ပိၼ်ၵွင်ႈတီႈ ၼိူဝ်းလဝ်ႈၽႅႉၶဝ် မႃးငလႇၵိၼ်ၶဵဝ်ႇၵၼ်။ ၶဝ်းၼၼ်ႉ မွၵ်ႇသီၽိူၵ်ႇမွၵ်ႇဝႆႉ တီႈတႃးႁူဝ်ႉသူၼ် မၢၵ်ႇလွၵ်း။ ပၼ်ႇတူလ်းၶႂ်းသူၼ်မၢၵ်ႇ လွၵ်းၵမ်းၶိုင်ႈသေ ဝၢၵ်ႈၶိုၼ်းမႃးတၢင်းႁွင်ႈၵၢပ်ႇၼမ်ႉ။ တၢဝၼ်းၶေႃႈ တၢင်ႇၵၢင်းၶိူဝ်လွႆယဝ်ႉ။ လႅတ်ႇႁူင်ႈယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၽူႈႁွၼ်းမိူင်းၵိင်းတုင် ၶဝ်ႈၸူႉ ၶွႆးႁွင်ႈၵၢပ်ႇၼမ်ႉၵၢၼ်ၶိုင်ႈၶၼ်ႉ။ ၵႂႃႈႁႃးပႆၵၢၼ်ႈၶွႆးၵၢင်ပၢင်ႇသေ တူလ်းၽႄႇၵၢင်ယိမ်ႈ။ တီႈၶိူဝ် ႁွင်းလွႆၵွၼ်ႇၵၢၼ်ၶိုင်ႈ မီးဝတ်ႉမုၼ်လဝ်ႈလင်ၶိုင်ႈ။ တၢင်းပုၼ်ႉပႃႇမႆႉၶၼ်ႉ မီးဝၢၼ်ႈၵွၼ်ႇ ဝၢၼ်ႈၶိုင်ႈ။ ၶၢင်းယိင်းတင်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ၶွႆးဝၢၼ်ႈၶဝ် ပႃးၽေႈမႆႉႁူးၵေႃႉ ၵွၼ်ႇၵၼ်မႃးတႃႇ

[207] uere

ဢာပ်,ခမ်.။ မာင်ဂေ.သမ်. ꩫီ,လိၚ်ꩺေမး။ မာင်လိူဝ်း သမ်.ꩫီ,လေ.ꩬွၢ်းမး။ ပေးတၢဝခ်းလူမ် ꩫဝ်း꩷ုၢ,ယဝ်. ဢာဝ်ꩤိင်,မံ.ꩤိုင်းꩤိမ်းတာင်း သုမ်ပိခ်မုၵ်.ꩾွႃး။ ꩤူခ်းလၢႆးꩫဝ် ခင်းꩤိမ်းမုၵ်.ꩾွႃးသေ ဢုပ်,ꩡခ်။ လႆးꩺခ်ꩤူခ်းမးဢာပ်,ခမ်. ခမ်တေ.တေ.။ တေၢ,ထိုင်ယာမ်းခႆ. တိုၵ်.မီးတာင်း ယာမ်း လွခ်းတူဝ်လိၚ်သေ ဢာပ်,ခမ်.တီးခမ်.ဢုခ်,ခခ်.။ တွခ်းတၢ, ခေꩤ,သိၚ်တိုခ်းခမ်း ꩫဝ်ꩥတ. မီးဝံ.ꩤွင်းဢာပ်,ခမ်.ခေꩤခေꩤသေတၢ. တၢ,ꩤူခ်းဝာခ်းꩾေးꩡၢ,ꩫဝ်ꩥတ. ꩤူခ်းလၢႆး၊ ꩤူခ်းယိင်း၊ လုၵ်းဢွခ်, ꩫူခ်းလေးဢာပ်,ခမ်.ꩤူမ်းꩡခ်၊ သၵ်.ꩫူဝ်းꩡခ်။ ꩢေ.ခိုင်းတင်းꩢေ. ခိုင်း ဢဝ်ခမ်.ꩤူတ်းဢိခ်းꩡခ်။ လိူဝ်းခႆ. ပိခ်ꩾွၢင်ယိမ်း ဝာခ်းခွၵ်းခေးပာင်, ဢာခ်ခၢခ်း လႆးꩺခ်ခခ်.ယဝ်.။ ꩤူလ်းꩡၢး ပာခ်ခခ်.မူတ်းသိၚ်း꩷ုၢ,ယဝ်.။

ꩥူခ်.ဝံ. မိူဝ်းꩾုၵ်းတေဢွၵ်,လဝ်.လဝ်.ခႆသေ ခွခ်းလဝ်.လဝ်.။ ꩢေးပိူတ်းသင်,ဝံ. တီးလုၵ်းလာင်းမခ်း ꩤိူင်းမးပူၵ်းဢၢႆးꩺၢး မိူဝ်းသီ,မူင်းပႆꩫိုင်း။ ꩫွႆးꩾိဝ်ꩤုခ်ꩤိုင်း ꩺခ်ꩾုင်,ခမ်.ပာင် လူဝ်းလိတ်,ပံ,ꩺၢႆ။ ꩤုခ်ꩤိုင်းတင်းꩤိင်းတုင် ꩡံပၢၵ်,ꩤူၵ်းသိပ်းလၵ်း။ ပေး꩷ုၢ,ꩤွင်.လဝ်းခၢင်းလူင် တီးꩺေꩤလူင်ꩤိင်းတုင် မိူဝ်းꩡာင်ခွႆꩤူၵ်းမူင်းလိုင် လၢင်းꩾိဝ်ꩤုခ်ꩤိုင်း ခင်,ꩫၢဝ်းယာမ်းဢာခ်မုင်းမွင်း ဝံ.ခခ်.ꩤွလ်း။ လွမ်ꩤုဝ်တၢ,တေလႆးꩫီ,ꩡၢးလူင်ခခ်.။ ꩤူလ်းꩡၢး ခၢႆးထဝ်းတိပ်.ထီးလး ꩤူၵ်း သိပ်းꩡဝ်းပီး ယင်းတေꩫီ,လႆး ꩤိတ်းသင်ꩥလး ဢၢႆးꩺၢးသမ်. တေဢမ်,ꩫီ,လႆး။

ဢၢႆးꩺၢးꩤိုင်.ꩡာင်.တိုခ်, မိူဝ်းꩺၢးမူင်းပႆꩫိုင်း။ လုၵ်းလာင်းꩢေးပိူတ်း တိုၵ်.ခွခ်းလပ်း ယူ,ꩥလး ဢမ်,မးပူၵ်းဢၢႆးꩺၢးသေꩢေ.။ ဢမ်,လႆးငိခ်းသိၚ်သင်ခွႆးသိုင်,ꩾွႃး။ ယူ,ꩡမ်းခိုင်း ဢွၵ်,တာင်းခွၵ်းမး လႆးꩺခ်လဝ်းꩡၢးပေးꩾိဝ်ဝံ.ယဝ်.။ လွႆ.ပူၵ်းလုၵ်းလာင်းꩫဝ်။ ꩤူလ်းꩡၢး မိူဝ်း 6း15 လၢင်းဢွၵ်,။ ꩢေးပိူတ်းꩢေꩤ လွမ်းဢၢႆးꩺၢးꩺေ တူင်.တၵ်.လဝ်းခၢင်းတိပ်.ထီးလး။

လႆးꩺခ်ꩤွင်ꩫူဝ်းလိၚ်း၊ တိူၵ်း၊ ꩫိုင်.ꩫဝ်း၊ သွင်း တီးခေꩤꩾၵ်းတူꩺေꩤလူင်။ မီးခၢင်း ယိင်းမာင်ꩢေ. လုၵ်းꩺေပွႆ.တူလ်း။ ထာမ်တူလ်းတီးꩫဝ်

‘လဝ်းခၢင်းလူင်ꩥခ,’ ꩫဝ်တွပ်, လဝ်းခၢင်းတိပ်.ထီးလး တိုၵ်.မီးတာင်းꩺာခ်.ခိူဝ်။ ဢမ်,ပေးꩤိူင်သင် လဝ်းခၢင်းတိပ်.ထီးလးလူင်းမး။ ခုင်းဝံ.သိူဝ်းသွခ်.ခေꩤခေꩤ။ သိခ်းသမ်. ပိခ်မံꩤုလ်လၢႆးမွၵ်,။ ဢဝ်ꩾေးမံးꩺေꩤ,ꩫိခ်းꩤူဝ်ဝံ.။

ဢၢႆးꩺၢးလာတ်း ‘တူၵ်းလိုခ်း꩷ုၢ,ꩤိတ်းꩤိတ်းꩫၢးခေꩤ’။ တီးꩥတ.တူၵ်းလိုခ်း ခိုင်း လူဝ်းမူင်း။ မခ်းယုမ်.ꩺေလာတ်းꩫိုခ်း ‘လႆးယူ, ဢမ်,ပိခ်သင်’။ ဢၢႆးꩺၢးတူလ်းꩫူဝ်းလိၚ်းမခ်း။ လိပ်းလင်,ꩺၢꩤိခ်းꩫူဝ်းယဝ်.ꩤွလ်း။ တီးꩥတ. မခ်းဢမ်,လႆးခွခ်းတင်းꩫိုခ်း။ လႆးဢုပ်,ပီးခွင်. လိူဝ်းမးတူင်.တၵ်.မခ်း။ မိူဝ်းꩺၢးမူင်းမခ်းလၢႆးꩫူဝ်းယဝ်.တူဝ်းတခ်းဝံ.။ ꩤူလ်းꩡၢး မခ်းဝံ.လွႆ ယိူခ်.လွႆယာဝ်းသေပွႆ.။ လွင်းလိူဝ်ခႆ. မခ်းꩫံးꩫိုခ်းꩥလး လင်,လႆးꩤူ.။

ꩤွင်ꩫူဝ်းလဝ်းခၢင်းတိပ်.ထီးလးခခ်.ယွႆ,ခေꩤ,။ ပးꩫူဝ်းꩤူးမိဝ်း။ တေမီးမွၵ်းသာမ်သိပ်း ဢာခ်။ လႆးꩺခ်ပးဢိပ်,လိၵ်းသွႆ,ꩾယုၵ်း၊ လိခ်းယၢ၊ ꩤူလ်းလွႆꩤွခ်,။ ခိူဝ်ꩤွင်ꩫူဝ်းခခ်.လႆးꩺခ် ꩾေးꩤွပ်းလူင်ဢာခ်ခိုင်း တင်းမွခ်ꩤူဝ်လုၵ်းခိုင်း။ ꩺာင်းꩤိခ်းဝံ. တၢ,ꩫာမ်,လႆးမိူဝ်းꩡၢးဢွင်။ မခ်း တူင်.တၵ်.ꩤူခ်းလွမ်းသူင်,မခ်း။ ꩤူခ်းလိူဝ်းခခ်. ꩫုပ်.ခင်းသေ ယွခ်းသူးပꩡ် ꩤိူင်း꩷ုၢ,လီမး ꩤွတ်းသေꩡမ်းခႆ။ လုၵ်းလာင်း ခၢင်းယိင်းဢၢ,ꩤူခုၵ်, ꩢေ.ပးလုၵ်းဢွခ်,သွင်ꩢေ.ခခ်.ꩢေꩤ တေလွမ်း။ လဝ်းခၢင်းတိပ်.ထီးလးလာတ်း

‘ၶႂ်းၵႃႈလုၵ်ႈလၢင်ႈၶႄႇ ႁူၼ်းၵၢႉႁူၶူၵ်ႉႁွလ်းၵိူဝ်ႈ လီသေပိူၼ်ႈ။ ႁဝ်းလႆႈသင်ၵေႃႈ ၶဝ် ၵမ်ႉထိင်ႇသင်ၶိုၼ်း ၵိတ်းပၼ်မူတ်းမူတ်း’

လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႇထီးလႃး ယုမ်ႇတၵ်ႇလၢတ်ႈတေႃႉ ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ရျေးပိူတ်း ၽူႈႁွၼ်း မိူင်းၵိင်းတုင်သေၶိုၼ်ႈၵႃး ၶင်ႈၶူဝ်ၽေႈႁွပ်းၶၼ်ႇလီလီ။ ငမႈလုၵ်ႈလၢင်ႈၵေႃႈ ၶင်ႈၶူဝ်ၵိၼ် ၽေႈမၼ်း။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႉသွင်ၵေႃႇၶၼ်ႇၵေႃႈ ပၼ်ၵွင်ႈတီႈဝႆႇလီလီ။ ပေႃးလႆႇၵွၵ်ႉၵေႃႈ ၵၢႆႈ ႁႃးၶဝ်ၵျေႈၵွၵ်ႉမႃး။ ၵၢႆႈႁႃး ၵမ်ႉပႆႉယၢမ်ႈၵွၵ်ႉတၢင်း ပႃးလုၵ်ႈလၢင်ႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႉ မိူၼ်ၶႅ။ မိူဝ်ႈတိမ်ႈလိၵ်ႈၶႅႇယူႉၶၼ်ႇ ယင်းလႆႈၶုၵ်းၶူၼ်ႇႁၢၼ် လွင်ႈၶၢဝ်းတၢင်း ၵၼ်ၵုမ်ႉထူၼ်ႈ ၵမ်ႉမီး တၢင်းယူပ်ႈယွမ်းသင်ၶၼ်ႇ။

ပေႃးၽဵဝ်တၢင်းၶွၵ်ႈဝႅင်း လဵတ်ႉၵွၵ်ႉမႃးသေ သၢႆလဵတ်ႉလၢႆႇလိူၼ်းတူၵ်းၶႂ်းတူင်ႈၶေႃး မႃး။ ၵတ်းၶေႃႉငလႈ လႆႈၶုင်ႈသိူဝ်ႈၵုတ်ႈၶေႃၶေႃသေ ၵမ်ႉၵႃး လွင်ႁွပ်းၶေႃၶေႃ သွင်ၵၢၼ်သေ ၶင်ႈတၢင်းၶေႃး။ ၵမ်ႉပေႃးလႆႈၵျေႃႈႁိူင် ၵၢႆႈႁႃးၶဝ်ၶိုၼ်ႈၶူဝ်ၵိဝ်ႉလွႆ သုင်မွၵ်ႈႁူၵ်းႁိၵ်ထတ်း ၶၶၼ်ႇ။ လႆႈပၼ်ႉငွၵ်းသေၶိုၼ်ႈလွႆ။ တၢင်းတွႆႈလွႆ မီးၶမ်ႇၵွၼ်ႉသဵၼ်ႈၶိုင်ႈလႆလူင်း။ မိူၼ်ႁုင်းလွႆ ငလႈ ၶမ်ႇၵွၼ်ႉၶွင်မိူင်းၵၢႆးယိူဝ်းလႅၼ်း[208]။ ႁူလ်းၵႃႈ ၶမ်ႇသွႆသွႆၵွၼ်ႉၶႄႇ ၵမ်ႉမိူၼ်ၶမ်ႇ တီႈ ၵၢႆးယိူဝ်းလႅၼ်း ၵၼ်မီးသီၶွၼ်ႉၶၼ်ႇ။ တီႈပၢၼ်းတၢပ်ႈလွႆ တၢင်းၶိမ်းၶမ်ႇၶၼ်ႇ မီးမွၵ်ႉ သီၽိူၵ်ႉၵီးဝႆႇ။ ၵၢႆမွၵ်ႉၵေႃႈႁိူၼ်း။ ပေႃးၽဵဝ်ၶူႉတီႈၵိဝ်ႉလူင် မွၵ်ႉလိူဝ်းၶၼ်ႇ မိူၼ်သၢဝ်ၵွၼ်ႉ လိူဝ်းပၵ်းမွၵ်ႉသီၶၢဝ်ၵျေ လႅၼ်ႈမႃးလူးၵၢႆႈႁႃးၶဝ်ယဝ်ႉ။ မွၵ်ႉၵေႃႈႁူင်ႈတူၵ်းမႃး တွႆႈမၢၵ်ႉလေႃႇ ၵႃး။ ယိုင်ႈၽဵဝ်တီႈသုင် ယိုင်ႈၼႅၼ်းၵတ်း။ လႆႈၵျေႃႈသိပ်းပဵတ်ႉလၵ်း လင်ႉၽဵဝ်ၵိဝ်ႉလူင်။

မိူဝ်ႈဝႃးၶမ်ႈ သိပ်းၵဵတ်းမူင်းၶၼ်ႇ ၶၢဝ်ႉသၢႆလူမ်း လွင်ႈၶႃႈတၢႆလဝ်ႈၽႄႇၶဝ်ႈမႃး။ လဝ်ႈသီႉႁႃႇ လႆႈထုၵ်ႉပၼ်တၢမ်ႉ။ လဝ်ႈၽူင်းလူႉငတႇလွတ်ႈႁူႉ။ လဝ်ႈသီႁႃႇ ပဵၼ်လၢၼ်လဝ်ႈ ၶၢင်းတိပ်ႇထီးလႃးသေ လဝ်ႈၽူင်းလူႉသမ်ႇ ပဵၼ်လုၵ်ႈလၢႆးၶွင်ႇမၼ်း။ ၵၢႆႈႁႃးလွမ်ပွႆႇတူလ်း ပေႃးၶႆႈငၶၶၢဝ်ႉၶႅ။ မၼ်းတေပဵၼ်ၵိူဝ် ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႇ။ မၼ်းထွမ်ႉၶၢဝ်ႉ ၵၼ်ၵၢႆႈႁႃးၶႆႈၶၼ်ႇ လီလီ။ ႁူလ်းၵႃႈ ၵမ်ႉလႆႈႁၢၼ် ၶေႃႈမၼ်းပိၵ်ႉပိူင်ႈႁူႉသင်။ လၢမ်းတူလ်း ၶႂ်းလွႆမၼ်းပဵၼ်သင်ဝႆႇ ၶၶၼ်ႇယၢပ်ႉ။ မၼ်းလၢတ်ႈမႃး ႁၢမ်းၶေႃႈၶိုင်ႈ။

‘ၵၢင်လွႆလူင်ပွင်လိုင်ႈၶႅ မၢင်ပွၵ်ႈလၢမ်းယၢပ်ႉတေႇလူင်’

ပေႃးပူၼ်ႇၵိဝ်ႉလူင်ယဝ်ႇ မိူဝ်ႈလူင်းၽဵဝ်တွႆႈလွႆၶၶၼ်ႇ လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႇထီးလႃး လွႆႇ ၵိတ်းၵႃးတီႈပၢၵ်ႉၶေႃႈ ႁၢၼ်ႇၶမ်ႇၶိင်ႈ ၵိမ်းတၢင်း။ လဝ်ႈႁၢၼ်ႇၵေႃႈ ၶဵတ်ႈႁဵၼ်းၶမ်ႇၶိင်ႈသေ မႃးၶွပ်ႉပၼ်လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႇထီးလႃး။ ဝႆႉၶၶၼ်ႇ သိုပ်ႉၶၢဝ်းတၢင်း သၢမ်သိပ်းလၵ်းထဵင်ႈ။ လႆႈ လတ်းၶၢမ်ႈသူၼ်ယၢႈၽိၼ်ႉတင်းၶမ် လိူဝ်းသွမ်ႈဝႆႇတႃႉတိုဝ်းတီႈတူင်ႉတၢင်ႉၶၶၼ်ႇ။ လဝ်ႈၶၢင်း တိပ်ႇထီးလႃး သူၼ်လွႆတူလ်းလိူဝ်းၶၶၼ်ႇၵျေလၢတ်ႈ သူၼ်လွႆတေၵွၵ်ႉယၢႈၵႃးႁိူဝ်။ ၶႆးငၶ ပေႃး ၵဝ်ၶမ်ႇယွႆႇယဵမ်း တီႈမွၵ်ႉယၢႈၶၶၼ်ႇ တၢႆးၶူဝ်လဵၼ်းယၢႈသေလုတ်ႉလိုင် ၼွမ်ႇတေႇဝႃႈ။

တီႈၶၢဝ်းတၢင်းၶႅ လႆႈႁၢၼ်လၢဝ်းႁူၼ်း လိူဝ်းယူႉၶူဝ်လွႆၵမ်ႈၽွင်ႈ။ ၶဝ်လုၵ်းတူလ်းၵႃး လေႃႉရီႉၶၢမ်ႈပူၼ်ႇၶဝ်ႁူႉ။ ၶုင်ႈဝႆႇသိူဝ်ႈၼူဝ်းလၢဝ်းၼိူဝ်းၶဝ်။ လိမ်မိူဝ်ႈပူၼ်ႇမႃးႁႃႈသိပ်းပီး တေႃႉ

ထိုင်ယၢမ်းၶႆႉ ဢမ်ႇပႆႇလႆႈႁၼ်ၶဝ် လိၵ်ႈလၢႆးၸွႆႇသင်။ ပိၼ်မိူၼ်လိူင်ႉပၢၼ်ၵဝ်ႇႁူလ်း။ လၵ်ႈၶေႃင်း တိပ်ႉထီးလႃး မေႃလၢတ်ႈၸၢမ်းၶဝ်။ ပေႃးၵုပ်ႇတင်းၵၢႆႈႁႃးၼၼ်ႉ လၢတ်ႈၸၢမ်းမၢၼ်ႊ ပိၼ်ၵမ်း ၶေႃႈ ၶင်ႇၵႃးသၢႆငၢႆၵႃးပၼ်မႃးၶၼ်ႉ။ ဢမ်ႇပေႃးႁူႉပွင်ႇလီလီ။ လႆႈႁၼ် ႁူၼ်းၶုမ်ႇၵေႃႉၶိုင်ႈ ၵျေႃႈလေႃႉၸၢႆးလမ်းၶိုင်ႈ။ မၼ်းၶုင်ႈဝႆႉၼူဝ်းၾိုင်ႈထုင်းလၵ်ႈၵဝ်ႇ။ လေႃႉမၼ်းၶၼ်ႉ ဢမ်ႇပေႃး ယွႆႇၵႃးၶိူဝ်။ ၶိုင်ႈလူဝ်းမူင်း တေၵျေႃႈၽဵဝ်လႆႈလၵ်းၶိုင်ႈႁွလ်း။ ၶွႆးပၢၼ်ၶႆႉ ပေႃးတေၵၢဝ် လေႃႉၶၼ်ႉ ၵႃႉၶႃၼတ ၽေႃႇသုမ်းတေၶမ်။ ဢမ်ႇပႆႇယၢမ်ႈႁၼ် လၢႆးတေႃႉသူင်ႇမိဝ်းၶႆႉသေ ပွၵ်ႈ။

ၶၢဝ်းယၢမ်းၼၼ်ႈ သိင်ႈမူတ်းၸွႇလိူင်ႉႁိုဝ် ဢမ်ႇႁူႉ။ ထၢမ်တူလုၺ်း လိုဝ်ႈၵၼ်ထိပ်ႉထီး လႃးၶၼ်ႉ ပွင်ႇဝႃႈသင်ၶႆႉ။ ၶၼ်ႉပိၼ် ၶေႃႈၸၢမ်းၶိုၼ် ၵၼ်လုၵ်ႉတီႈပႃလီ ယိၼ်းပိၼ်မႃး။ တႃႇသပ်း လိင်းၼၶၺၢ်ႇမၢၼ်းၶၼ်ႉ။ မၼ်းၼၼ်ႈယၢပ်ႇလွင်ဝႆႉ။ ႁူပ်ႈၶႆႉ တႃႇၵၢႆႈႁႃး တေႁႃၶေႃႈ ၸၢမ်းဢိင်းၵလိတ်ႈ ၵွႆႈပေႃးတူၵ်းထုၵ်ႇၶၼ်ႉ ၼိၼ်းယၢပ်ႇၸွႇ။ တီႈသုတ်း ၵၢႆႈႁႃးလၢမ်းတူလုၺ်း လိပ်ႈတေပိၼ် **ယႃႈယႃၽီ** [209]၊ **ယႃႈယႃၶၼ်းႁၢႆယိင်ႈယွႆႇ** [210]၊ **တၢင်းဢိၼ်မိူင်းၾႃဝ်ႁၢဝ်** [211]။ ၼွႆႈ ပွင်ႇလိူင်ႉႁိုဝ်ၼၼ်ႈလီ လိုဝ်ႈမိဝ်းၶႆႉ ပၼ်ဝႆႉတီႈၶေႃင်းယိင်းၼလႈ လၢၵ်ႇလႆးဝႆႉ။ ႁူလုၺ်းၼၼ်ႈ လိပ်ႈ တင်းမၼ်းဝႆႉ။ ယိုင်ႈၽိဝ်မႃးၶွႆးထိုၼ်ႇၶွႆးၼိုဝ်း ယိုင်ႈလႆႈႁူႉႁၼ် မၼ်းၵတ်ႉၶိၼ်ႇတၢၼ်ႇႁိုဝ်။ မၼ်း ပိၼ် ၶေႃင်းယိင်းၼေႃႉ တႃႉၶိင်ႇလႆႈတင်းႁူၼ်းလၢႆး။ ဢမ်ႇလုၵ်ႇသွၼ်ႇ မၼ်းပိၼ်ၶေႃင်းယိင်းၵူၼ်ႈ ၵွၼ်ႇလိၵ်ႉၶွႆႉ။ ဢမ်ႇလုၵ်ႇမၢတ်ႈပိၼ် ႁူၼ်းဢမ်ႇႁူႉလွင်ႈသင် မိူၼ်ၶေႃင်းၽျႃႉတၢင်ႇၼေႃႉ။ လၵ်ႈ ၶေႃင်းတိပ်ႉထီးလႃးယၢမ်ႈ ၽွင်းငမ်းမိူင်းၵိင်းၶမ်း ၵိုင်သိပ်းၵိတ်းပီး။ ဝၢႆးၶၼ်ႉ ပိၼ်ၽူႈယိင်ႈယွႆႇ ၶွႆးၵျေႃၵိင်းတုင်။ ၶွႆးၶၢဝ်းယၢမ်းၵျႃႈသိပ်း ပီးၶၼ်ႉ မၼ်းၶေႃင်းႁုမ်းႁမ် ႁူၼ်းလၢႆးၶဝ်သေ လွႆႉ မႃး။ မၼ်းႁူႉလွင်ႈၶမ်ႉၵတ်ႉတိုၵ်းတေႃးၼလႈ လွႆႉလေႃးၶ ႁူၼ်းလၢႆးၶဝ်လီလီ။ မၼ်းႁူႉလၢႆးႁုမ်း ႁမ်ႁူၼ်းလၢႆးၶဝ်ၼလႈ လၢႆးတၢင်းတႃႇလိင်ႉလၵ်ႉ ႁူၼ်းလၢႆးၶဝ်။

မၼ်းၶိုၵ်ႉၶၵ်ႉတူလုၺ်းၵၢႆႈႁႃးသေလၢတ်ႈ ‘ႁဝ်းယၢမ်ႈၽွင်းငမ်းမိူင်းသၢမ်ပွၵ်ႈ။ မိူဝ်ႈလၵ်ႈ ၵူႈၾျႃႉၶွၼ်းၼၽး တီႈၵိင်းတုင်ၶၼ်ႉ ၶွင်ႉႁဝ်းဢိၼ်းထႃႉလိင် လၵ်ႇႁႃမီး သိပ်းသီႇပီး။ ႁဝ်း မီးသိပ်းႁူၵ်းပီးၼလႈ လႆႈၽွင်းငၢမ်းၵိင်းတုင် တၢင်တူဝ်ၶွင်ႉႁဝ်းသွင်ပီး။ ဝၢႆးသေ သိူဝ်း–ၵျွတ်း– သၵွတ်း မႃးၼလႇယဝ်ႉ ပီးၶိုင်ႈၶၼ်ႉ မၼ်းၽိဝ်မႃး တႃႇလိပ်ႈၵိၼ်း လွင်ႈမိူင်းၵိင်းတုင် တေ ယူႇတွႆႈဢိင်းၵလိတ်ႈၵိုဝ် ဢမ်ႇယူႇၵိုဝ်ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈသၵွတ်း တိုၵ်ႉမီးယူႇတီႈၵိင်းတုင်။ တၢမ်းၶမ်ႈဝၼ်းၶိုင်ႈ။ ႁဝ်းၵွၼ်လိူင်ႉၶေႃင်းၵျေႃႉၶိုင်ႈၼလႈ သိုၵ်းၵမ်ႈၽွင်ႈၵျေႃ ၶီႇမႃႉၶၢမ်ႈၵၢင် ပၢင်ႇၽၼ်ႇမုၵ်ႈ ၸွႇတီႈပၢင်သၼ်းၵိင်းၵလိတ်ႈၶဝ်။ ႁူလုၺ်းၼၼ်ႈ လၵ်ႈၵူႈၾျႃႉႁဝ်း တႅပ်းတႅတ်း တႃႇတေၵျမ်မၼ်း တၢႆယဝ်ႉ။ လွင်ႉသိုၵ်းဝိတ်ႉၵွပ်ႈဝႆႉယဝ်ႉ။ ႁူလုၺ်းၼၼ်ႈ ႁိုတ်းသိၼ်ႈတၢင်းၵၼ်ၶိုင်ႈ။ လႆႈၸွႇပူၵ်းမၼ်း တီႈသုမ်ႉသေ ၵွၼ်ၼၶတေႃင်းၶဝ် ပၢႆးလွတ်ႈၵွၵ်ႇမႃး’[212]

ၵၢႆႈႁႃးထၢမ် ‘ႁူပ်ႈသင်ၼလႈ ၼၶသၢႆလွႆၶဝ်မႃး’။

---

[209] Magic Elixir

[210] Grand Paregoric

[211] The Ambrosia of Heavean

[212] ပေႃႈလၵ်ႈၶေႃင်းတိပ်ႉထီးလႃးၶဝ် ၶွၼ်းၼၽးလိမ်မိူဝ်ႈၵိင်းၵလိတ်ႈပႆႇၶဝ်ႈမႃးၶၼ်ႉ။ ၼေႃႉထၢမ်ၽၼ်း သၵွတ်းၶဝ်တၢႆၶၼ်ႉ ပိၼ်လၵ်ႈႁွင်ၶမ်းၽူး ပီႈၵၢႆႈလၵ်ႈၶေႃင်းတိပ်ႉထီးလႃးၶဝ်။ (ၽူႈပိၼ်ႇၽျႃႇ)

ၶေႃႈတွပ်ႇမၼ်းပဵၼ်ၼႆႉ။

‘ႁဝ်းထၢင်ႇ ထုၵ်ႇလီမီးၶုၼ်မုၼ်ယႂ်ႇၽွင်းငၢမ်း ၼၼ်ႉတႃႇ။ ႁဝ်းလႆႈလွႆးၵိၼ်းၵလ်ႇတႃႈ လူဝ်ႇ သေၽုၵ်ႉၸၼ်ႈၶဝ်’

ၼၼ်ႉပဵၼ်ၶေႃႈယိုၼ်တူဝ်မၼ်း။ ပေႃးဝႃႈ သူဝ်ႇႁႃတႃႈသႂႃတ်ႈ ပဵၼ်လၢဝ်းၽုၵ်ႉၼၼ်ႉလိူဝ် သၢႆငၢႆတေ ပဵၼ်ၵူၺ်ႇတၢင်ႇမ်ႇဝ်း။ မိူဝ်ႈ 1886 ၼၼ်ႉ ၽုၵ်ႉၸၼ်ႈတင်းၵိၼ်းၵလ်ႇတႃႈ တႃႉၶဵင်ႇၵၼ် တႃႇယိူတ်းၵဝ်ၶေႃႈလိၼ် လူဝ်းမီးၶွၼ်းၶၵႈၵၢင် ၼမ်ႉၶူင်းၶလႈၼမ်ႉၶွင်ၼၼ်ႉ။

သိုပ်ႇလၢတ်ႈၶၼ လွင်ႈမၼ်းလႆႈၽွင်းငၢမ်းမႃး။

‘ပေႃးၸွင်ႉႁဝ်းပဵၼ်လဝ်ႈၽုႃႉ ႁဝ်းလႆႈသွၼ်ႈမိင်ႈၵၼ် တင်းမျူဝ်ႉလႃးၵိင်းၶမ်း။ သူ တေႁူႉယူႇ။ ႁူလ်းၵႃႈ ဝႃႈသေလႆႈလုၵ်ႈလၢႆးၵေႃႉၼိုင်ႈယဝ်ႉ ႁဝ်းပႆႇပဵတ်ႈမၼ်းသေ မိူဝ်းယူႇၵိင်း တုင်။ ၽွင်းယူႇတီႈၵိင်းတုင်ၼၼ်ႉ လႆႈၵႂႃႇတိုၵ်းတေႃးၵၼ်တင်းၶၶ, တီႈလဵၼ်လိၼ်။ လႆႈၵႂႃႇၽွင်း ငမ်းမိူင်းပူးလူင်ၵိူင်သီႇပီႊ ယွၼ်ႉတီႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႇၼိမ်သဝ်း။ မိူဝ်ႈလုၵ်ႈလၢႆးႁဝ်း လႆႈသိပ်းၵဵတ်း ပီႊၼၼ်ႉ ၽူဝ်ႁဝ်းမျူဝ်ႉလႃးၵိင်းၶမ်း ၼွၼ်းၶၽးၶလႈ ႁဝ်းလႆႈထုၵ်ႇတဵင်ႇတင်ႈ ပဵၼ်တၢဝ်ႉၵူၵ်း ၽွင်းငမ်းၵိင်းၶမ်း ၵိူင်ထဵင်ႈသိပ်းၵဵတ်းပီႊ။ မိူဝ်ႈလုၵ်ႈလၢႆးႁဝ်းလႆႈသၢဝ်းသွင်ၼၼ်ႉ ၵွႆႈမၼ်းပုတ်ႈ တဵၼ်းပဵၼ်မျူဝ်ႉလႃး။ ၵိူင်ႁႃႈပီႊၵွလ်း မၼ်းတုၵ်ႉၶႃႉယဝ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃႈ လူင်ပွင်လိူင်ႈ ၵမ်ႇပၼ် ႁဝ်းၽွင်းငမ်းထဵင်ႈယဝ်ႉ.’

ၵႂၢႆႈႁႃး ၶုၵ်းလွႆလႆႈႁူၼ်းၶုမ်ႇ, ၵေႃႉလႆႈႁၼ်မႃးတီႈတူၼ်ႈတီးၼၼ်ႉ။ လုၵ်ႈလၢႆး ၽူႈ ယိင်ႈယႂ်ႇၶဝ် ၵမ်ႇမေႃၶပ်ႉသွၼ်ႇၶႄႈသွၼ်လင်ၶတ ပဵၼ်ထမ်မတႃႁွလ်း။

‘ပေႃးလုၵ်ႉတီႈၵိင်းၶမ်းလိုဝ်ႈ ႁဝ်းၵိုတ်းႁူၼ်းၵႃႉ။ ႁဝ်းယၢမ်ႈလတ်းတႆႇပႆသဵၼ်ႈတၢင်း လူဝ်းၼႆႉ ႁူးတီႈႁူးယၢင်ႈလႆပွၵ်ႈၶလႈ တီႈလွႆမီးသင် ပေႃးႁူႉဝႆႉယဝ်ႉ။ ႁဝ်းၵႃႉၶႃႈႁုၼ်ႇႁူးသဵၼ်း။ ၵႂၼ်တၢင်းသုတ်းၵႃႉလၢင်ႉ ဝႃးမႃးၶတ ၵႃႉၶႃႈမေႃႇတေႃႇၵႃး’

ၵႂၢႆႈႁႃးထၢမ်တူလ်း ‘မိူဝ်ႈယၢမ်းၵႃးပႆႇမီးၼၼ်ႉ တႃႇတေႁူႇတူၼ်ႈတီး ၵမ်ႇငၢႆႈၶေႃႈ’

‘လႆႈႁူႇလူၺ်ၼိူင်ႈ ၵမ်ႇၼၼ် သွင်လူၺ်ၵူဝ်ႈ။ ႁဝ်းၽဵဝ်လွတ်ႇႁူးတီႈယဝ်ႉ.’

‘ၵမ်ႇပႃးႁူၼ်းလၢႆးလွႆႈထဵမ်ႁႃႉ.’

‘ႁူၼ်းလၢႆးလူဝ်းၵျေႃႈမႃႉလီႈလူဝ်းၼၼ်ႉ မီးယူႇၶေႃႇ။ ႁဝ်းၶတပႃးႁွင်ႈၶီႇမႃႉ ယူႇ တၢင်းၶေႃႈၶဝ် တႃႇသေႇ’

‘ၽဵဝ်တႃႈႁုင်ႈႁူဝ်’

‘ၽဵဝ်လေႃႇ။ တႃႈႁုင်ႈ၊ မေႃႇလမျႃႇ[213] ၵမ်ႇၵႃး ၶၢမ်ႈပၢင်ႇလၢႆႇသေ ၽဵဝ်ႁူႇ ႁူဝ်း ၵတ်းတႃးတင်း တေးလီး[214]ႁွၼ်ႇ။ မီးပွၵ်ႈၼိုင်ႈ ႁဝ်းႁူႇပွႆႇမႃႉလီႈႁဝ်း ၶွင်းပႃႇယူဝ်ႈယႃႈ ၶွင်း ဝၢင်းၵျေႃႉႁူၺ်ၸၼ်းၶုၼ်ပွင်မိူင်း။ ႁူၼ်းလူသူၼ်ၶဝ် တီႉၵဝ်မႃႉလီႈလူဝ်းၼၼ်ႉ ႁူႇသူင်ႇသူၼ်သတ်း။ မိူဝ်ႈႁဝ်းႁူႇ လဵင်ႈတီႈၶုၼ်ပွင်မိူင်းၼၼ်ႉ မၼ်းၵဝ်ၵိုၼ်းၶွင်းထွင်းမၼ်းၵျေ လူၵ်ႈပၼ်မႃႉလီႈႁဝ်း

---

213 armvlrli

214 Dheli

ပၼ်ၼိုၼ်း။ သိုဝ်း–ၵျေႊ–သျေႊ[215] ၼႆႉ ပဵၼ်ႁူၼ်းလူင်ယိင်ႈယွႆႉ ၵေႃႉၼိုင်ႈ ၵမ်ႉလွႆးၼၼ်ႉ။ လႆႈၵူႉထုပ်းၶၢင်းၽြႃႉၼမႊရီး[216] ၵေႃႉလွမ်းလဝ်ႈၽြႃႉၵျွတ်ႊၶျ်ထူၼ်ႈၵျႂ်ႈ[217] သေ ထိုင်မႃးတေႊလီးၼၼ်ႉ။ တီႈၶၢဝ်းတၢင်းပၢင်ႇလႆႇၼၼ်ႉ ပိုၼ်ႈလၵ်ႉၶူဝ်းၶမ်းၵ်ဝ်ႈသဵင်ႁဝ်းတင်းသဵင်ႈၵူႈၼလႈ ၼွင်းၼၵႈၵၢင်ရူးၼီး–ၶၢင်းၾျႃႉၵလႃးၶဝ် လိူဝ်းတိူဝ်းၵွႆးပႃးၶူဝ်းၶမ်းလိူမ်ႈလိူမ်ႈၼၼ်ႉ ႁဝ်းၵမ်ႇပႃးၶူဝ်းၶမ်းသင် လႆႈလုၵ်းဝႆႉငဵဝ်ငဵဝ်။ ၶွပ်ႈၼၼ်ႉ ၶၢင်းၾျႃႉၼမႇရီႇတၵ်ႉ

‘တိပ်ႉထီးလႃး … ႁဝ်းလႆႈငိၼ်း သူၵျႃႇလႆႇၶူဝ်းၶမ်းသူ မိူဝ်ႈၶၢမ်ႈပၢင်ႇလႆႇၵေႃ မႃးထုပ်းႁဝ်းၼႆႉၵျႃႉ’

‘ၶႃႈၶၢင်းၵျႃႇလႆႇၶူဝ်းၶမ်းသေတႃႉ လႆႈထုပ်းႁၼ်လဝ်ႈၶၢင်းႁဝ်းၼလႈ လူမ်းတေႉယူႇၶႃႈၼေႃႈ’

မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၶၢင်းၾျႃႉၼမႊရီး ထွတ်ႇၵျၢင်းလွပ်ႇတူင်ႇၼိုင်ႈ တီႈၼိဝ်ႉမိုဝ်းမၼ်းသေ တိုဝ်းပၼ်ႁဝ်းၵမ်းလ်ဝ်။ ၶၢင်းၾျႃႉၶဝ်ၼႆႉ မေႃပၼ်ၶူဝ်းတွၼ်ႈၼင်ႇၼႆ’

ၵႂႆႈၵျႃးတိုၵ်းသူၼ်း ‘မႃးတီႈၵိင်းၵလ်ၼ်းၵေႃ ၼလႇလွႆးတီႈၶၢင်းၾျႃႉလူင်ၶွၼ်ႇၼလႈ’

‘ၶၢဝ်းယၢမ်းတူၵ်းလိုၼ်းၵူႈယဝ်ႉ။ ႁဝ်းၵေႃႈထဝ်ႈၼႄႇယဝ်ႉ။ တူလုၺ်းႁဝ်းလူး။ လႆႈၼင်ႈၼီႇၼွႆးၵႃးလူင်မိဝ်းၼႆႉ။ တူလုၺ်းၶူဝ်းၼုင်ႈႁဝ်းထိင်ႈၼလႈလေႃႇ။ သူသမ်ႉလၢတ်ႈ တႃႇၵူႈၵိင်းၵလ်ၼ်း။ လူဝ်းပႆႇတႃႇၼတႃႉ ၼွႆႈၵူႈပွၵ်ႈၼိုင်ႈယူႇ။ ပေႃးၾဵဝ်ၼတႃႉ လီၵျေႃႇတေႃႉယူႇ။ ႁူလုၺ်းၵႃႈ ၵမ်ႇမီးတီႈပွင်ႇသင်။ တူၵ်းလိုၼ်းၼႄႇယဝ်ႉ။ ၵႃႉလၢင်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇပေႃးလႆႈၼမ်ႉတွၼ်းၼမ်။ ပဵၼ်ႇသိၼ်ႇႁဝ်း လႆႈၵႃးၵိုဝ်ၵၢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉၵေႃႈ သူၵျူႉၵျႃႉ။ ၼိုင်ႈလိုၼ်လွႆ ၶွၺ်းလႆႈလိတ်းပွင်းသိပ်းသိူးလိင်း။ သူသမ်ႉမႃးလၢတ်ႈၼိူဝ်း တႃႇၵူႈလၼ်းတၼ်း’

လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး လၢတ်ႈၼၼ် ပိူင်ပဵၼ်ၾေႃႉမၼ်းသိုဝ်ႈသိုဝ်ႈ။ ၼမႈလုၵ်ႈလၢင်ႈ မၼ်းၵေႃႈ ၼွႆတူလုၺ်းလဝ်ႈၶၢင်းမၼ်း။ မိူဝ်ႈၾဵဝ်မိူင်းပိင်း ၵိတ်းလိုဝ်ႈတီႈၵျၢၼ်ႉ ၵၼ်လႆႈၵိတ်းလိုဝ်ႈမိူဝ်ႈမႃးၼၼ်ႉ။ တေၵိၼ်ၶဝ်ႈၵၢင်ဝၼ်း ၵၼ်ရေႊပိုတ်းၵျ်ၼ်းသွႆႉမႃးပၼ်။ ယၢမ်းၼႆႉ ပဵၼ်ၶၢဝ်းတိင်ႈဝၼ်း။ လႆႈၼီႇၼိူဝ်ၵႃးမႃး ၵိူင်ၵျႃႈလူဝ်းမူင်းပႆႇ သၢမ်သိပ်းမီႉၼိတ်ႈၼလႈ ၵမ်ႇသၢၵ်ႈသႃႇၼသႈ။

ၵႃးၵိတ်းတၢင်းၾၢၵ်ႇသိၼ်ႈတၢင်း တေႃႇၼႄႈၵျႃၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵႂႆႈၵျႃးၶဝ်ႈၾဵဝ်ၼွင်းၵျႃၼ်ႉ ၾွင်ၵမ်ႇပႆႇၾၢင်ႉတူလုၺ်း။ ႁူလုၺ်းၵႃႈ မိူဝ်ႈလဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃးလူင်းၵႃးမႃး ႁူၼ်းတင်းသဵင်ႈ ၵွၼ်မႃးတွမ်ၵၼ်ၵျေႃဝႆႈမၼ်း။ ၵွၼ်ၵၼ်သွပ်ႉသိပ်ႉ ‘လဝ်ႈၼမႈၾဵဝ်မႃး’ၼႆ။ ပေႃးမၼ်းၶဝ်ႈၼွင်ႇသဵင်ႇၼမ်ႉၼိင်ႈ ႁူၼ်းတင်းသဵင်ႈ မူပ်ႇႁူမ်ႈႁူဝ်ယူႇဝႆႉ။

‘တေၵိၼ်ၶဝ်ႈတီႈၼႆႉ’ မၼ်းလၢတ်ႈတီႈလဝ်ႈၵျၢၼ်ႉ ၵေႃႉၼုပ်ႉၶဝ်ႇၼင်ႈယူႇၼၼ်ႉ။

---

[215] Sir J. Shaw, the Governor of Burma
[216] Queen Marry
[217] King George V

လုၵ်ႈလၢင်ႈမၼ်း ၵၢဝ်ၶဝ်ႈၽၵ်း လူဝ်ႇၶဝ်ပႃးမႃးၼၼ်ႉ ပႆႈၼိူဝ်ၾိူၼ်။ လဝ်ႈႁၢၼ်ႉ လႅတ်ႈယွၼ်းႁူႉလႆႈထဵမ်ပၼ်ၶဝ်ႈ တင်းၼမ်ႉၼင်ႈ။ မၼ်းၵေႃႈပၼ်ၵၢၼ်ၶုလႃႇတ်ႈ။ လဝ်ႈႁၢၼ်ႉၵၢဝ် တင်ႇယၢဝ်းၵွၵ်ႇပဵတ်ႈႁေႃ မႃးတမ်းပၼ်တင်ႇၼင်ႈ။ ႁူပ်ႈၵွၼ်ႇလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၼလႈမႃလူဝ်းၼၼ်ႉ။

ၵၢႆႈႁႃးၶဝ် ၼင်ႈတီႈၽိူၼ်။ လဝ်ႈၵႃးၼတ ၼႆႈၵူႇၼင်ႈတီႈၽိူၼ်ႁၢမ်ႉ ၵၢၼ်ၵႆၵိတ်း ၵိတ်းၼၼ်ႉ။

လဝ်ႈၼၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး တူလုၵ်းလဝ်ႈၵႃးႁေလႅတ်ႈ 'သၶၢၼ်းၼငႇၼတႇ' ပၢင်သဝ်းၼႆႉ လီၵ်ႉၼႄႇၼႆ။

ႁွပ်ႈႁူၼ်းဝၢၼ်ႈၶဝ် ငိၼ်းလွင်ႈလဝ်ႈၼၢင်းတိပ်ႉထီးလႃးၽဵဝ်မႃးၼၼ်ႉၼလႈ ၵွၼ်ၵၼ် မႃး ၼုပ်ႉၶဝ်ႇၼင်ႈၼွင်းႁၢၼ်ႉ။ လဝ်ႈၼၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး ႁပ်ႉလႅတ်ႈႁၢမ်းတေႃႇၶဝ်။ ၶဝ်တင်း သိင်ႈၵေႃႈ ၼပေႉယမ်ၼိူဝ်မၼ်း။ လႆႈႁၼ်မေႃသွၼ်ၼွင်းဝၢၼ်ႈၼလႈမေးၼၢင်းမၼ်း ၵေႃႉယုမ်ႉဝႆႉ ၼၼ်ႉတီႈတဵဝ်းၼႄႈ။

'မိူဝ်ႈၼၼ်ႉၼတ ႁဝ်းမေႃႁၢမ်းၵိင်းၵလီတ်ႈ ၵိတ်းၵိတ်းၵိူဝ်ႈ' မၼ်းလႅတ်ႈတီႈၵၢႆႈ ႁႃးႁေမိုင်ႁူႇ။ ၼွႆႈဝႃႈပွင်ႇ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ မၼ်းယၢမ်ႈတူင်ႉၼိုင်ယူႇသဝ်း ၼွႆးတူင်ႇဝူင်းၵၢႆႈႁႃးၶဝ်မႃး ၼႆႁိူဝ်။

ဝႆႉသေၵိၼ်ၶဝ်ႈယဝ်ႉ ငၵ်ႈၼိူဝ်တင်ႇႁေ ၼႂ်ႈၼိုဝ်းလွင်ႈမၼ်းလႆႈႁၼ်သိူဝ်လၢဝ်တူဝ်ၼိုင်ႈ တီႈၵမ်ႇပေႃးၵႆတင်းမိူင်းပိင်း ၽွင်းမၼ်းတိုၵ်ႉၵႃႉၶႆႈယူႇၼၼ်ႉ။

ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈၶဝ် တုၵ်းယွၼ်း 'ၼႂ်ႈၼၶလွင်ႈၼၼ်ႉၶႃႈၼလႈ လဝ်ႈၼမႈ' ၼႆၼလႈ မၼ်း ႁၢၼ်ႉလွႆႈႁူႇ။ မၼ်းလႅတ်ႈ

'မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၶိႇမႃႉပွၵ်ႈၵွၼ်ႇႁေ ယူႇတီႈႁူဝ်ၼႄႈ' ၼႆသေ ၵၢဝ်သုပ်ႇမၼ်း ၵိတ်းသိင် တိၼ်မႃႉၼၶႁွၼ်ႇ။ မၼ်းၼိၼ်ႈႁူႇၼိူဝ်ႁုင်းလွႆႈၵွၼ်ႇတီႈၼိုင်ႈ။ မၢင်တီႈ ပိၼ်လိၼ်ၼိူင် ပိၼ်ယိူဝ်ႈ။ ႁၢင်ႊမၼ်းတူင်ႉၼိုင်ၼၶၼၼ်ႉ မိူၼ်လႆႈတူလုၵ်း တီႈၽၼ်ႇငဝ်းတူင်ႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ 'ၽိူဝ်ႇၽဵဝ်တီႈငွၵ်း လႆႈႁၼ် သိူဝ်လၢဝ်မူပ်ႇဝႆႉၼိူဝ်တဵၼ်ႈလိၼ်။ တူဝ်ၼႆႉၼွၼ်းဝႆႉသၢႆႉတေႃႇၼူဝ်ႉ။ တႃၵေႃႈၵမ်ႇပိုတ်ႇ။ လဵပ်ႈတေၼွၼ်းလပ်းယဝ်ႉ'။ သိုပ်ႇလႅတ်ႈၼၶ ႁၢင်ႊၽႄၢင်သိူဝ်လၢဝ်။ ၼႄႈမၼ်းၵေႃႈ မိူၼ်သိူဝ် လၢဝ်မႃး။ ၼွၼ်းဝႆႉႁူဝ်ၼလႈ ႁူဝ်မႃႇၼၶ။ တႃၵေႃႈလပ်းႁူႇႁေ သိူဝ်လၢဝ်ၵေႃႈၼွၼ်းလပ်းႁူႇ။ 'ၵဝ်ၵေႃႈၵိတ်းမႃႉႁေ ၽွင်ႉႁူၼ်းၵဝ်လူဝ်ႇပႃးမႃးတၢင်းလင်။ ၶဝ်ၵေႃႈ ၵၢဝ်ႁွင်ႈယိုၼ်းပၼ်။ ယူႇ တီႈၼိူဝ်မႃႉႁေ ၵဝ်ယိုဝ်း။ ႁွပ်ႈၵိင်းမၢၵ်ႇႁွင်ႈလၼ်ႇၵွၵ်ႇႁူႇၼၼ်ႉၼလႈ ၵဝ်ၵေႃႈတူၵ်းမႃႉ ၽဵဝ် ၼိူဝ်လိၼ်။ လႆႈႁၼ်သေၵၢၼ်ၵၢၼ် လဵၼ်ႈမႃးလူးၵဝ်။ မႃႉပွၵ်ႈၵွၼ်ႇၵဝ်ၵေႃႈ တိုၼ်ႁေပႆးႁူႇ။ သိူဝ်လၢဝ်ၼၼ်ႉ ႁွၵ်ႈၶၢမ်ႈၵဝ်ႁူႇယဝ်ႉ။ လႆႈႁၼ်ႁူႇတူၵ်းၼိူဝ်ယုမ်းတၢင်းပုၼ်ႉ။ တိုၵ်ႉၵိင်ႈဝႆႉမိူၼ် ၼိူဝ် မိူဝ်ႈယူႇတီႈတဵၼ်ႈလိၼ်ၼၼ်ႉ။ ၵဝ်ယိုဝ်းထိင်ႈၵမ်းၼိုင်ႈ။ လႆႈႁၼ်သိုပ်ႇတူင်ႉၼိုင်ဝႆႉယူႇ။ ၵဝ်ႁွင်ႉသိၼ်ႇ 'ၵဝ်ၵမ်ႇယိုဝ်းသိူဝ်တူဝ်ၼႆႉ တၢႆလႆႈယဝ်ႉ'။ ႁူလုၵ်းၵႃႈလူမ်းပဝ်ႇၼလႈ ယုမ်းသၼ်ႇ လွမ်းလူမ်းႁွလုၵ်း။ လူဝ်ႈမၢၵ်ႇႁွင်ႈ ယိုဝ်းၵွၼ်ႇတၢင်းသုတ်းၼၼ်ႉ ပေႃးၶဝ်ႈတီႈႁူဝ်လွႆႈသိူဝ်လၢဝ် ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

မၼ်းၶႂ်ႈၼၶ ပႃးႁၢင်ႊၽႄၢင်တူင်ႉၼိုင် လွင်ႈမၼ်းလႆႈယိုဝ်းသိူဝ်လၢဝ်။ မိူဝ်ႈမၼ်းၶႂ်ႈၼၶ ၼိူၼ်း ပႃးၵၢၼ်လိမ်သွႆႈၵိတ်းၵိတ်း မိူၼ်ၵႃႈပုမ်မႃး။ ပိၼ်ၼမ်ႉမိုဝ်းသီလပႃႇၵၢၼ်ၼိုင်ႈ။ ႁူၼ်း

ဝၢၼ်ႈၶဝ် ၵွၼ်ႁၼ်ယွင်ႈၵၢမ်း။ လွင်ႈၼႆႉ လႆႈပဵၼ်မႃးလိမ်မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃး သီႇသိပ်းပီၼၼ်ႉ။ ၽိူဝ်ႇၼူၼ်ႉၼႆးၼိုၼ်း လႆႈႁၼ်လႅင်ႈလႅင်းသေ ပိူင်ပဵၼ်တေႉၼၼ်ႉ။

ၸူလုံးႁျႈ ၵၢႆႈႁျူးၶဝ် ၵမ်ႇလၢင်းလိုဝ်ႈလႆႈႁူင်။ လူဝ်းမီးၶၢဝ်းယၢမ်း တေလႆႈသိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း။ ၵၢႆႈႁျူး ထၢမ်တီႈလဝ်ႈႁၢၼ်ႉ တႃႇသွၼ်ႇၸိုၼ်း။ တေသွၼ်ႇပၼ် တႃႇၶဝ်ႈ၊ ၼမ်ႉၼိင်ႈ တင်းၶဝ်ႈၽၵ်းၵၼ် လဝ်ႈႁႂ်းႁိၼ်ၼၼ်ႉ။ ၵၢႆႈႁျူးၵမ်ႇပႆႇယၢမ်ႈႁၼ် ၼေႈၵၼ်ၵၢမ်းလူင်ယူႇ မိူၼ် ၼင်ႇလဝ်ႈႁၢၼ်ႉၼၼ်ႉ။ မၼ်းလၢတ်ႈ

‘တေသွၼ်ႇၸိုၼ်းၼႆႈႁျႉ။ ၸူလုံးႁျႈလဝ်ႈၼမ်ႈ … ၵမ်ႇလူဝ်ႇပၼ်ယဝ်ႉၶႃႈ။ လႆႈလိၵ်ႉ လူ မိူၼ်ၼႆႉၼလႈ ၸိုၼ်းလူမ်းတေႉၶႃႈၵေႃႈ’

ၶၢဝ်းတၢင်းႁျူႈသိပ်းလၵ်း တေႃႇထိုင်ၼမ်ႉၼူင်းၼၼ်ႉ ႁူင်သီႇမူင်း။ လႆႈထၢင်ႇ ၼႃၼ်း ၽဵဝ်လႆႈၼေႇ။ သဵၼ်ႈတၢင်းၶေႃႈၵမ်ႇလီ။ ႁႂ်းၶေႃႈၵွင်ၼုၼ်ႇ။ ၼွၼ်းဝႆႉသၢႆႉတေႃႇၼူႇ။ လဝ်ႈၼၢင်း တိပ်ႉထီးလႃးယုမ်ႉသေလၢတ်ႈ ‘မိူၼ်သိူဝ်လၢဝ်ယဝ်ႉၼေႇ’ ၼႆ။ မိူဝ်ႈႁျူႈမူင်း ၽဵဝ်တႃႈၶေႃႈ။ ၸဝ်းလပ်းသိုင်ႇၶေႃႈတူင်းလူင်းဝႆႉသေ ၼမ်ႉၼူင်းၶေႃႈ ပၼ်သိုင်ၼမ်ႉလႆႈၶေ ႁုပ်ႉတွၼ်ႈ။ ၼမ်ႉလႆ လူင်းႁိုင်း၊ ၼမ်ႉလိုၵ်ႉ။ ၸူလုံးႁျႈ ၵမ်ႇလႆႈပွႆႉၼပႈႁူင်။ ထိုင်ႈၼိုင်ႈမူင်းၶေႃႈ ၽဵဝ်တၢင်းၽၢၵ်ႈ ၼၼ်ႉ။ မီးလိတ်းမူင်း လင်ႇၽဵဝ်ၾင်ႇၼမ်ႉပၢင်။ လုၵ်ႉတီႈႁိုင်းတူင်ၵွၵ်ႇမႃး မီးသိပ်းသၢမ်မူင်း ယဝ်ႉသေ တေလိုဝ်ႈႁမ်းၼိူင်ႈ။ ႁွပ်ႈၵၢႆႈႁျူးၶဝ် တူၵ်းလိုၼ်းဝႆႉၼလႈ ၵမ်ႇမီးၽိူင်ႇတႃႇတေၼိူင်ၼပႈ ပၼ်။ ၸူလုံးႁျႈ ႁၼ်ၵၢႆႈႁျူးၶဝ်ၼလႈ ၼၢင်းယိင်းသိပ်းသွင်ၶေႃႉ ၽဵဝ်မႃးသေဝႆႈၼပႈ သူင်ႇ ပၼ်ၵၢႆႈႁျူးၶဝ်။ ၵၢႆႈႁျူးထုၵ်ႇလီ ၶူႇတူင်ႉတၵ်ႉ တီႈၵိူၼ်းၼမ်ႈထဝ်ႈလဝ်ႈၼပႈၶဝ်။ ထိင်ႈသမ်ႉ ၼွႆႈထူပ်းၼၢင်းယိုႇၼူ။ ၸူလုံးႁျႈ ၵမ်ႇမီးၶၢဝ်းယၢမ်းယဝ်ႉ။ လိၵ်ႈတေပွႆႉၵၢႆႈႁျူးဝႆႉ။ ႁိူၼ်းလိုဝ်ႈ ၼႂ်ၼ်းတၢင်းၽၢၵ်ႈၼၼ်ႉ ၽုမ်ႈလႅင်းဝႆႉယဝ်ႉ။ ၶဝ်ႈၶမ်ႈတေပွႆႉတူဝ်ႈတၼ်းဝႆႉယဝ်ႉ။ ၽေႈၼႂ်ၼ်းၶေႃႈ တေတူဝ်ႈတၼ်းဝႆႉယဝ်ႉ။

လွႆႈတေႉ။ ၽိူၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈတၼ်းယဝ်ႉ။ လိၵ်ႈ ၶပ်ႉၼိုင်ဝႆႉမူတ်း။ ၶၢဝ်းတၢင်းပွၵ်ႈၼႆႉ သၢင်ႇတေႃႇႁူးလွင်ႈၼလႈ ပဵၼ်တၢင်းၼိုၵ်ႉၶၢႆးၵၢၼ်ၼိုင်ႈ။ ၵမ်ႇမီးလွင်ႈၼွင်ႈၶမ်သင်။ ပဵၼ်လွမ်း ၼင်ႇၽၢၼ်ႁၢၼ်ဝႆႉသိင်ႈသိင်ႈ။ လီၼွပ်ႈလွႆႈထိုင်ႁူးၶေႃႉ။ လဝ်ႈၼၢင်းလူင်ၼတေႉ ၵိၼ်ၵိတ်းၵိတ်း ႁွလ်ုး။ ႁွပ်ႈႁူဝ်ႉတၢင်းၶေ ၵမ်ႇၵိၼ်လႆႈၼတေႉ ၵမ်ႇလွႆႈ။ ၵိၼ်ႇတိုၼ်းမၼ်း ၵမ်ႇမေႃၵိၼ်ၼမ်ႉ။ တိုၵ်းဝႆးႁွၵ်းၼိုင်ႈသေတႃႇ ၵမ်ႇၵိၼ်။ ၵိၼ်ၶဝ်ႈယဝ်ႉၶေႃႈ မၼ်းတိုၵ်ႉလင်ႈယူႇလႆႈဝႆႉ။ ၵမ်ႇ လႆႈထၢင်ႇ မိူၼ်ႁူဝ်ႉတၢင်းမႃးသေၵိတ်း။ မၼ်းလၢတ်ႈၼၼ် တၢင်းႁၢၼ်ထိုင်မၼ်း၊ တူဝ်ထူပ်းပႆး ၵုပ်ႉပိူင်ႇၽွင်းၼမ်းမၼ်း။ လၢတ်ႈၼၼ် လဝ်ႈၽေႃႉၶေႃႉၼိုင်ႈ ထုၵ်ႇလီၽွင်းၼမ်းမိူင်းမၼ်းလိူင်ႉႁူဝ်။ ၵၢႆႈႁျူးၶုၵ်းလွႆႈလႆႈ မႃးၶီးၼပႈလီး။ မၼ်းလၢတ်ႈၼၼ်ပႆးၵုပ်ႉပိူင်ႇၽွင်းၼမ်း တိၵ်ႈတင်းတူဝ်ထူပ်း မၼ်း။ ၸူလုံးႁျႈ ၵၢႆႈႁျူးၼတေႉႁူဝ်ႉၼေႇယဝ်ႉ။ ၵမ်ႇလၢင်းသိုပ်ႇထွမ်ႇလႆႈ ပၢင်သွၼ်ႁၢၼ်မိူင်းမၼ်း ယဝ်ႉ။ မၼ်းၼတေႉ လိပ်ႈၵမ်ႇႁူဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵၢႆႈႁျူးလၢတ်ႈ ၶႃႈတေၼွၼ်းယဝ်ႉၼႆၼၼ်ႉ မၼ်းၼုပ် သေလၢတ်ႈ

‘လိမ်မိူဝ်ႈႁၢင်ၼႂ်ႈမိူင်းလိူင်း ႁဝ်းလၢတ်ႈၸၢမ်းမႃး။ လၢတ်ႈလႆႈတေႃႇထိုင် မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈႁၢင် ၼႂ်ႈ။ ၸူလုံးႁျႈ တႃႇႁူၼ်းၼုမ်ႇၶဝ်ၼတေႉ လူဝ်ႇၼွၼ်းၵိမ်ႇၵိူဝ်ႈ။ ၼွၼ်းၼလႈ ၼွၼ်းၼလႈ။ ၵီႇ ၵႃႇႁူၼုၵ်ႇႁဝ် ၽဵဝ်တီႈလွႆႈဝႆႉ။ မေးလူး မေးမိပ်ႇပၼ်လဝ်ႈၼမ်ႈၾွင်ႈ’

႔႙

ၽႅတ်ႇဢရီးယိူဝ်း[218]

ဢၢႆႈၵျႃးတိုၼ်ႉ, မိူဝ်ႈႁူဝ်ၶႂ်မိူင်းသႂ်မႃးၶၼ်ႇ။ ၾုၺ်ႉႁူးလႅင်းႁေ တူလုမ်းႁူၺ်ႉ,တၢင်းၶွၵ်ႈ လႆႈႁၼ် ၶႄႈတူၵ်းတၢၼ်ဝႆႉ ၶိူဝ်ၶမ်ႇပၢင်။ မီးပႃတူဝ်လူင်တင်းၶမ် လုလုမ်းႁူၺ်ႉ,လုလုမ်းမႃး ၵိမ်းၽွင်,ၶမ်ႇ။ ၵူၼ်း လိုဝ်ႈၶွၼ်း ၵႂႃႇ,ဝႆႉၵိမ်းၽွင်,ၶမ်ႇငလႄႈ လႆႈငိၼ်းသႅင်ၶမ်ႇလႆလီလီ။ ႁွပ်ႈတေႃတ်ႉ,ယဵၼ်ၶႄႉ, ဢႃးလႃး လႆႈငိၼ်းသႅင်ၶမ်ႇ ပႃၶဝ်မူၼ်ႈသိူဝ်း ယူႇ,ၶွင်းၶမ်ႇၶၼ်ႇလီလီ။ ၽွင်းၶၼ်ႇ ၶေႃင်းယိင်း ဢွၼ်ႇ,သီ,ၶေႃ. ၶိုၼ်ႈၶိူဝ်ႁိူဝ်းႁေ ၽႆႇဢွၵ်ႇ,ႁူၺ်ႉ။ ႁိူဝ်းဢွၼ်ႇ,ၶၼ်ႇ လႅပ်ႈဢမ်ႇ,လၢင်းတေႃႉ တၢင်ႇ,ၶဝ်လႆႈ။ ထိုင်တီႈပေႃးၶွႆႈပိၼ်ႈႁူၺ်ႉ။ ၶွင်းငၵႈမူလ်ၶႄႈတူၵ်းတၢၼ်ယူႇ,ၶၼ်ႇ လႆႈႁၼ် သိၼ်ႈ လႅင်လႅင်ၶဝ် လႅင်ႈလႅင်းလီတေႃ။ ႁွပ်ႈတၢင်းၵတ်ႉၶၼ်ႇ,ၶဝ်ငလႄႈ ၽႄႈႁိူဝ်းသေ ၵႂႃလႂႃႁူၺ်ႉ,ၶွင်းမူလ် ၶႄႈ။ ၽွင်,ယဵမ်ႈၶႆ. မူၼ်ၵျၢင်းယၢမ်ႈမိုတ်ႈၶွင်းတၢဝႆႉ။ မူၼ်ၵျၢင်း ၶွင်းၶပ်းပၢၼ်းသီ ႁူဝ်ၶႂ်ၶွင်းမူလ် ၶွင်ႁီးႁူဝ်းသျိူးငေး[219]။

မိူဝ်ႈလႅတ်းမူင်း ၵိၼ်တေႃ,ၶႂ်။ လဝ်ႈၶေႃင်းတိပ်ႉထီးလႃးငေႃႈ ၽၢဝ်မႃး။ ဢၵ်ႈမၼ်းႁိူင်း ဝႆႉဢၢတ်းဢၢတ်း။ ၶႄႈတၢမၼ်းငတ. လႅပ်ႈလူမ်းသိူဝ်းဝႆႉ။ မၢင်ပွၵ်ႈမၼ်း မူၼ်လုၵ်ႈၵႂၼ်,။ ၶႆ. ငေႃႈ တေပၢၼ်ၽိုင်ႈယၢမ်ႈမၼ်းႁွလုမ်း။ ၵျၢင်းၽၢင်ႁူၼ်းလူင်လုၵ်ႈၵႂၼ်, ၼူၼ်းလေႃးဢၼ်ဝႆႉ။ ႁူၼ်း မေႃၶဝ်ႈၼူၼ်းလႆႈ ၶွင်းပိူၼ်ႈၶၼ်ႇ ၶွင်းတူင်,ဝူင်းၶဝ်ၶႆ. ဢမ်,သူႈမီးၶမ်ႇ။ မၼ်းငတ. မေႁဵတ်း ငေႃ.လွမ်းလႆႈႁူးငေႃ.။ ၶႄႈထဝ်ႈငေႃ.ၶိုင်ႈ ဢုပ်,လၢတ်ႈၵိၼ်ယဵမ်ႇလႆႈ မိူဝ်ႈဢၢင်ၶႂ်လႅတ်းမူင်းၶႆ. ဢၢႆႈၵျႃးပႆ,ယၢမ်ႈၵျၢၼ်။

ဢၢႆႈၵျႃးၶဝ် ၽၼ်ဢၢၼ်တေႃ,သိုပ်,ၶဝ်းတၢင်း။ တေႁူၺ်ႉ,လွႆလႅမ်ဢွၼ်တၢင်းသုတ်း။ တီႈ ဢၼ်ၵႂႃလႅတ်းသိပ်းၵျႃႈလၵ်းသေ တေၵိၼ်ၶဝ်ႈဢၢင်ဝၼ်း တီႈၵူၼ်းလိၵ်ႈၶဝ်။ တီႈတၢင်း ဢမ်,မီး ၼိုၼ်ႈၼိုၼ်ႈလူင်းလူင်း ပႅၼ်ပၢင်,ပႅင်းလွၼ်ႇလွၼ်ႇ။ ဝၢႆးၶၼ်ႇ လင်,တေလူင်းႁူၺ်ႉ,တၢင်းလၢၼ်းသေ ငလ,မိူင်းၶႄႈ။ လိမ်မိူဝ်ႈႁၼ်ၵၼ်ပွၵ်ႈတီႈၶိုင်ႈ လိၵ်ႈယၢမ်ႈတိုၵ်းသူၼ်းဢၢႆႈၵျႃး တေ,ႁူၺ်ႉ,ငလ, မိူင်းၶႄႈၵူႈၽၢဝ်။ လဝ်ႈၶေႃင်းတိပ်ႉထီးလႃးငေႃႈတေလွမ်း။ ပေႃးပႃးမၼ်း လဝ်ႈငမႈမိူင်းၶႄႈငေႃႈ တေလူမ်း။

[218] Greer
[219] Hiroshige

ၶၢဝ်းတၢင်းၵူၺ်ႈလွႆလိူမ်ၼၼ်ႉ ၽဵင်းၶၢႆႈ။ သိၼ်ႇတၢင်းၵေႃႇလီ။ ၵႃးလိၵ်ႈၵေႃႇ ပိၼ်သိၼ်း လီငလႆ ၶီႈလီသေမူဝ်ႇလႆႇၶီႈၵႃးလူင် တီႈၶၢဝ်းတၢင်းၵိင်းတုင်။ လုၵ်ႉတီႈၵႂႃ လႆႇႁၼ်ပၢႆႈယိူဝ်ႇတင်း ၵုင်းလွႆၶွင်းလိၼ်လိၼ်မိူင်းၶွင်။ ပေႃးလႆႇႁၼ်ၶွင်တီႈလွႆလိူမ်ယဝ်ႉ လႆႇႁၼ်ၵျွၼ်းလိၵ်ႈတင်းၸွတ်ႇ သီႇထိူဝ်ႇၶဝ်။ မိတ်ႇသိသ်ႇလိၵ်ႈ ၵျၼ်းတၢင်းၵိၼ်သေပွႆႉဝႆႉ။ ၵႃးလေႃႈရီႈ ၵၼ်ၵၢႆႇႁႃးၶဝ်ၶီႈ မႃးၶၼ်ႉ မူဝ်းၵိင်းတုင်ၵူၺ်ႈယဝ်ႉ။ ၼူဝ်းလိင်းလဝ်ႇၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး တၢင်ႈလွမ်းမႃးၶိူဝ်ၵႃး ၶၼ်ႉ။ လဝ်ႇၵႃး ပိၼ်ႁူၼ်းမီးမႆၢမီႇပိုင်တၢႆငလႆ ၵၢပ်ႇပၼ်ၼူဝ်းလိူဝ်းပႃးၶိူဝ် ၵႃးမၼ်းမုတ်းမုတ်း။ ၸွပ်ႇၶၼ် ၵၢႆႇႁႃး လၢင်းၵဝ်ၵိပ်ႈထူဝ်ႈ၊ ၵိပ်ႈၽၵ်းၶိဝ် ၵၼ်ၸွတ်ႇသီႇထိူဝ်ႇပၼ်ၵၢႆႇႁႃး တီႈ တႃႇၵေႃႇၶၼ်ႉ ပၼ်ၶိုၼ်းတီႈၸွတ်ႇသီႇထိူဝ်ႇ။ ပေႃးၽၢတ်ႈၵၼ်တင်းလိၵ်ႈၶဝ်ယဝ်ႉ ၸွတ်ႇသီး ထိူဝ်ႇ တေလွမ်းသူင်ႈၵၢႆႇႁႃး ထိုင်တူၼ်ႇတီႈ။ ၸွပ်ႇမီးဝႆႉ ႁူၼ်းတႃႈတေသူင်ႈမူဝ်းယဝ်ႉငလႆ လွမ်းလိၵ်ႈၶဝ်ၽူဝ်မေးငလႆ လဝ်ႇၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃးၶဝ်သေ ၵူၺ်ႈမိူင်းၶၢႆး။ ပိၼ်မိူင်းလဝ်ႇၽေႃႉ ၵၼ်လႆႇၵူၺ်ႈငလ ပွၵ်ႇလိၼ်းသုတ်း။ ၵၢႆႇႁႃးလႆႇငလ လွတ်ႈၶွင်းမိူင်းတႆးယဝ်ႉငလႆ လႆႇထူပ်း လႆႇႁၼ်မႃးတင်းၶမ်။ တီႈမိူင်းၶၢႆး တေမီးသင်လႆႇထိင်ႇၵေႃႇပႆႈႁူႉ။ မိူင်းလိူဝ်းၵၢႆႇႁႃး ၵမ်ႈ လႆႇၽိဝ်ၶၼ်ႉၵေႃႇ မီးထိင်ႇၵွၼ်ႈ။ ၵၢႆႇႁႃးၵမ်ႈလႆႇ ႁၼ်မႃး လၢဝ်းႁူၼ်းငလႆၶေႃႇလိၼ် လိူဝ်း လီသူၼ်လွႆၶၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃႇ လၢင်းတိမ်ႇၵွၵ်ႈလႆႇ ပပ်ႉၵွၵ်ႈၶၢဝ်းတၢင်း ပပ်ႉၶိုင်ႇယူႈၵွလ်း။ လႆႇမႃးၼူဝ်း လိပ်းတင်းၶမ်။ ႁူၼ်းတႆးတင်းၶမ် လုၵ်ႉၶိူဝ်လွႆ တေလူင်းၶဝ်ႇမႃးၶွင်းပပ်ႉၵၢႆႇႁႃး။

ထၢတ်ႇတီႈမိူင်းၶၢႆး

လပ်းသိင်ႈယဝ်ႉ လင်ႈၽိဝ်မိူင်းၶၢႆး။ ၵွလ်းလႃႇလီလႆႇႁၼ် ၽၵ်းတူမိူင်း၊ ႁူဝ်ႉၵုတ်ႈ ၵဝ်ႈ၊ ၶွင်းၵၢင်မၼ်းမီးၵျေႃမိူင်းၶၢႆး၊ ထၢတ်ႇလေတီလၢႆလၢႆသူႈၶၼ်ႉ။ မုင်ႇႁၼ်ၵျွၼ်းလိုဝ်ႇၶွၼ်း ၶိူဝ်ၵွင်းလွႆၵၼ်ၶိုင်ႇ။

ထႅင်ႈၵၢင်ၶႂ်လဝ်ႇ လွမ်းလိၵ်ႈ ၼလႉတူလုၼ်းၶႂ်းဝႆး။ လိၵ်ႈလၢတ်ႈ

'ႁဝ်းတေႁူႉလွႆတုင်းၶွၼ်ႉၵွၼ်တၢင်း။ လွႆၵၼ်လႆႈႁၼ်ယူႉၶၼ်ႇ။ တႃႉပႆၼိုၼ်ႈၼတႇ ႁၢမ်ႇလၼ်းဝႆႇ။ ႁူလႆးၵႃႈၼိုၼ်ႈလႆႈယူႉ။ ပေႃးၽဵဝ်ၶိုဝ်လွႆ သူတေလႆႈႁၼ်ၵရီးယိုဝ်း'

'ၵရီးယိုဝ်း ပိၼ်ၽႂ်'

'ၵရီးယိုဝ်းၶႆႇ ပိၼ်ၽူႈမီးလၼ်ႇ ၽၢႆႉၵုပ်ႇပိုင်ႉမိုင်းၵိၼ်းတီးယိုဝ်း *I.C.S.*[220] ၵေႃႇ ၶိုင်ႈ။ မၼ်းတၢႆတီႈၶႆႇ။ ႁဵတ်ႁၢင်ႈပၼ်ႈမၼ်းဝႆႇ တီႈၶိုဝ်လွႆၶႆႇ'

'လီၵၢမ်းၶင်ႉၵဝ်ႉ။ ႁူၼ်းမိုင်းတီႈၶႆႇ ၶပ်ႇသွၼ်ႉဝႃႈ ပေႃးၽူႈမီးလၼ်ႇ ၵႃႈ–သီး–ၵဵတ်ႈသ်ၵေႃႇၶိုင်ႈတၢႆၵေႃႈ မိူၼ်ၶဝ်လႆႈပွႆႉတူၵ်းပဵတ်ႈၼူဝ်းႁၢပ်ႉၶၢင်းလူင် ၵမ်ႉလွႆႈၵိူဝ်၊ ယၢမ်းၶႆႇ ႁွပ်ႈသင်ႁဵတ်းဝႆႇႁၢင်ႈပၼ်ႈၵရီးယိုဝ်း'

'ပိၼ်ၶႆဝႃႉ၊ မၼ်းမိုတ်ႈၵၼ်တင်းလဝ်ႈၽႃႇၵေႃႈပိုင်ၶိုင်ႈ။ ထႅင်ႈသမ်ႇ မၼ်းပိၼ်ႁူၼ်း ၶပ်ႇထိုဝ်ပုတ်ထသႃသၶေႃႁူႉ ၶႆဝႃႈ'

ၵၢင်ၶႂ်ၶႆႇ ပၢင်ႉသွႆဝႆႇလီငၢမ်း။ လူမ်းၵေႃႈသူတ်ႉသွႆၵတ်းယိၼ်ဝႆႇ။ လုၵ်ႇတီႈၵိူၼ်းလိုဝ်ႈ ၶွၼ်း ပႆႁူႉထိုင်တိၼ်လွႆတုင်းၶွၼ်ႉ။ ၶၢဝ်းတၢင်းၵမ်ႉပေႃးၵႆ။ လႆႈႁၼ်တူၼ်ႈမႆႇသုင်သုင် တီႈ တၢင်း။ မႂ်းမၼ်းၵွၼ်ႉၵွၼ်ႉၵေႃ သီမၼ်းၼတႇ မၢင်မႂ်းၼဵဝ်၊ မၢင်မႂ်းလႅင်။ မီးႁူၼ်းၶုမ်ႉတႃး လႆႈ ႁဵၼ်းပႃးႁူႇမေပၢၼ်မွႆႉၵေႃႇၶိုင်ႈ ပႃးလွမ်းၵၢႆႈႁႃးၶဝ်မႃး။ မၼ်းမေလၢတ်ႈ ႁၢမ်းၵိူင်းၵလႅတ်ႈလီ လီ။ ၵၢႆႈႁႃးထၢမ်တူလုၼ်းမၼ်း ၶၼ်ႇပိၼ်မႆႇသင်။

'ၶၼ်ႇပိၼ် မႆႇၵမ်ႇၵေႃႉ။ ၽြေးပိၼ်လဝ်ႈၵေႃတမ ပိၼ်ၽြေးတွႆႈမႆႇႁူင်း။ ၽြေးထႅင်ႈ သူႉၶိုင်ႈ လဝ်ႈမိတ်တေယျ တေပိၼ်ၽြေး တွႆႈမႆႇၵမ်ႇၵေႃႉဝႃႈ'

မႆႇၵမ်ႇၵေႃႉၶႆႇ ႁၢင်ႈလီသေမႆႇႁူင်း။ လဝ်ႈမိတ်တေယျ တေပိၼ်ၽြေးမႃးလိူင်ႇႁိုဝ်။ လုၵ်ႇတီႈပၢၼ်ၽဝႃႇလွႆ တေပိၼ်ၽြေး။ တေပိၼ်ၶုၼ်လၢႆးပိုၼ်ႇပွႆႉႁၢင်ႈႁေႃ မိူၼ်လဝ်ႈၵေႃတမႁိုဝ်။ ၵမ်ႉၶၼ် တေပိၼ်ႁူၼ်းလိူင်ႇလွႆ။ ထၢင်ႉၼတႇ တေပိၼ်လဝ်ႈသီႉလပႃႉၵေႃႇၶိုင်ႈ။

ၵၢႆႈႁႃးၶဝ် သိုပ်ႉပႆထိုင်လွႆတုင်းၶွၼ်ႉ။ တူၼ်ႈမႆႇမီးၶမ်သေလၼ်းဝႆႇ။ တီႈလိၵ်းလွႆမီး ထၢတ်ႈၵွၼ်ႉ သူႉၶိုင်ႈ။ မီးပႃးသႃလႃးၵမ်ႈၽွင်ႈ။ လိၵ်ႈလၢတ်ႈ

'ၵရီးယိုဝ်း မီးၶႂ်းသႃလႃးၶၼ်ႇ'

ၵၢႆႈႁႃးၶဝ် ၼိုၼ်ႈလွႆၵၼ်သုင်ႁႃႈပၢၵ်ႉထတ်း။ ၶွၵ်ႈသေႁူၼ်းၶုမ်ႉတႃးၵေႃႇၶၼ်ႇ ပႃး မႃးထႅင်ႈ မုထၢမ်းလဝ်ႈၽႃႇ လိူဝ်းယိၼ်ႉၼၼႈၵူၼ်ႈၵွၼ်ႉၶၼ်ႇ ၵမ်ႈၽွင်ႈႁွၼ်ႉ။ ၶႂ်းၶဝ်ၵေႃႇ ၶိုင်ႈလၢတ်ႈၼၶ 'လွႆၶႆႇ ပိၼ်ၵွင်ႈတီႈ လဝ်ႈရသေးပႃးၶိုင်ႈ ယူႉႁူႉၵေႃႈ' ၶႆ။

တေပိၼ်လွႆၼိုၵ်ႇတွၼ်းၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ရသေးပႃးၶိုင်ႈယူႉႁူႉ။ မီးဝႆႇႁၢင်ႈပၼ်ႈၵရီးယိုဝ်း။ မိူဝ်ႈၵမ်ႉပႆႉၽဵဝ်လိၵ်းလွႆၶၼ်ႇ လႆႈႁၼ်ႁၢင်းသပိတ်ႈႁိၼ် ၵမ်ႉၶၼ် သပိတ်ႈၵုတ်ႉၶၼ်ႇ။

ၶဝ်သပ်းလႅင်းၼၶ 'ႁူၼ်းလိူဝ်းမႃးဝႆႈလဝ်ႈရသေး မႃးၵပ်ႈတၢင်းၵိၼ်တီႈၶႆႇ တႃႉ လဝ်ႈရသေး။ လဝ်ႈရသေးၼတႇ ယူႉတၢင်းၶိုဝ်ၶၼ်ႇ'။

---

[220] Indian Civil Service

လႆႈသိုပ်ႇၶိုၼ်ႈထိင်ႈၵိတ်ႈၵိတ်ႈ မိူဝ်ႈၵမ်ႇပႆႇၽဝ်လိၵ်ႈလွႆ မီးဝႆႉၵွင်ႈၵူၼ်းၶင်ႈ ၵၢၼ်။ တီႈၶၼ်ႉ ၵႅတ်ႈၵူႈၽိင်ႇပိင်ႈဝႆႉသေ သိူဝ်ႇၵုတ်ႇဝႆႉ။ မႆႉၵႆႈတူၼ်ႈၶိုင်ႈ ၵူမ်ႇဝႆႉၶိူဝ်ၵွင်ႈ ၶၼ်ႉ။ ပဵၼ်မႆႉၵၢၼ်ၵပ်းၵၢႆႇၵၢၼ် တင်းပုတ်ႉထလဝ်ႈငလႈ ၵူၼ်းလင်ႇၶင်ႈၵၢၼ် တွႆႈမႆႉၼႆႉ။ ၵၢႆႈၵျႃးထၢင်ႇ မၼ်းတေဝၢႆႇၶႄႈတၢင်းလၢၼ်းသေ ၶင်ႈၵၢၼ်။ ပေႃးၶၼ် ၽႅၼ်ယိမ်ႈ ၵၢၼ် ၵူၼ်း တေလႆႈၵျၼ်ၶၼ်ႉ ၵျၢင်းလီဝႆႉတေႉ။ တၢင်းတွၼ်ႈမၼ်း မီးဝႆႉမႆႉလၢမ်။ မွၵ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႉ ၵူၼ်းၵူမ်ဝႆႉလွတ်ႇတူဝ်ႈၵူးတီႈ။ မီးဝႆႉသီလိူင်သီၶၢဝ်။ ပဵၼ်မွၵ်ႇမႆႉ ၵႆႉမီးၵိမ်းၶွႆးဝတ်ႉဝႃး ထၢတ်ႈ လေတီ။ မွၵ်ႇယဝ်ႉလင်ႇၵွၵ်ႇမွႆး။ ၵိင်ႇမႆႉလၢမ်ၼႆႉၶွပ်ႈ။ ပေႃးၵျၵ်းတူလုၺ်း လႆႈၵျၼ်ၶမ်ႉၽိူၵ်ႇ မိူၼ်ၶူမ်းၶၼ်ႉၵွၵ်ႇမႃး။

ထၢမ်တူလုၺ်းတီႈၵူၼ်းၶုမ်ႇတၢႆးၶၼ်ႉ ‘လွင်ႇမီးၵူၼ်းမႃးဝႆႈလဝ်ႈၵူၼ်းၵိူဝ်’

‘မီးဢေႃႈ၊ လႆႈၵဝ်တၢင်းၵိၼ် တႃႇမၼ်းလဝ်ႈသေ တမ်းၶွႆးသပိတ်ႈၵိၼ်ၼႆႉ။ ယဝ်ႉ လင်ႇလႆႈဝႆႈမၼ်း။ ငမႈယိင်းၶဝ် လႆႈယူႇတၢင်းလင်။ လႆႈၶုပ်ႉၶင်ႈပွႆႉ တွႆႈမႆႉလၢမ် တေႃႇထိုင်မၼ်း လဝ်ႈၵွၵ်ႇမႃး’

‘ၶဝ်ယွၼ်းသင်တီႈလဝ်ႈၵူၼ်း’

မၼ်းယုမ်ႉၵျေတွပ်ႇဝႃႈ ‘ၵႃ ... ၵူၼ်းလိူဝ်းၼႆႉငတႉ ယွၼ်းယႃႈယၢၵႃႇယုယိၼ်း ယၢဝ်းဢေႃႈ။ ၵမ်ႇၶၼ်ၼေႈ ယွၼ်းသူးတႃႇလၢတ်ႈၶႄႈ’

‘လဝ်ႈၵူၼ်း ပၼ်ၵီႈယၢယူႇၵျႃႉ’

‘ပၼ်ဢေႃႈ။ ၵူၼ်းၵၢၼ်ဝႃႈၼႆႉ လႆႈယူႇလွမ်းဝိၶၢႆး မိူၼ်မုၼ်လဝ်ႈၼေႈ ၵမ်ႇလွႆႈ လူင်။ ၵူၼ်းၼႆႉ ထၢင်ႇၵျၢင်းသေမုၼ်လဝ်ႈ။ ၵွပ်ႈၼႆႉ လၢင်းပၼ်ၵီႈယၢလႆႈ တီႈပူၼ်ႈ’

ၵူၼ်းတီႈမိူင်းၼႆႉ ထၢင်ႇငတႉတေၵမ်ႇမိူၼ်ၵိူင်းတၢဝ်ႈ[221] ၵၢၼ်မီးတီႈမိူင်းငၶႇသေ မီး တၢင်းတိုဝ်းၵမ် ၵပ်းၵၢႆႇၵၢၼ်တင်း တႃႇၵႃႇယုယိၼ်းယၢဝ်း တႃႇမၢၵ်ႈမီးလီပဵၼ်ၶၼ်ႉ။ ယၢမ်ႈလႆႈ ၽတ်းလွင်ႈလိူဝ်းၼႆႉၶွႆးပပ်ႉ။ လွင်ႈၵႃႇယုယိၼ်းယၢဝ်းၵၢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ ၵပ်းၵၢႆႇၵၢၼ်တင်း တီႈ ၵမ်ႇတၢႆ၊ ၵမတ၊ ၶိပ်ႇပၢၼ်ၶၼ်ႉ။ ထိင်ႈသမ်ႉ ၵူၼ်းၼႆႉ ၵဝ်မၢၵ်ႇမႆႉမွၵ်ႇမႆႉသေ ၵႅတ်ႈယႃႈ ယၢ။ တီႈမိူင်းငၶႇၶၼ်ႉ လုၵ်ႉတီႈလဝ်ႈဝွၵ်ႈပဵၼ်ၵူၼ်းၶူႇ၊ လုၵ်ႉတီႈၶုၼ်မိူင်းၵဝ်ႇ ပဵၼ်ၵူၼ်း ၶူႇၼေႈမီး။ ၵူၼ်းတႆႈငတႉ တေၵမ်ႇၵျၢဝ်ႉၵျိင်းၶိင်မိူၼ်ၵူၼ်းငၶႇၶဝ်။ တၢင်းၵျၼ်ထိုင်ၼေႈ တေၵမ်ႇသုၵ်ႉသၢၵ်ႉမိူၼ်ငၶႇ။ ၵူၼ်းၶဝ်ယူႇၵႆတင်းၵူၼ်း။ လဝ်ႈဝူင်ႉယၢဝ်[222] ၵၢပ်ႈပၼ်ၵျၢင်ႈၵျေႃ တီႈၵူၼ်းသူယူႈ[223]။ ၵူလုၺ်းၵႃႈၵူၼ်းၵမ်ႇယွမ်းၵျပ်ႉ။ မၼ်းၵဝ်မိုဝ်းၶွၼ်ႉၵိၼ်ၶမ်ႉၶွလုၺ်း။ ၵူၼ်း ၼေႃႉၶိုင်ႈမႃးလူႇ ပၼ်မၼ်းမၢၵ်ႇၶမ်ႉတဝ်ႈ တႃႇသွႆႇၶမ်ႉၼေႈ မၼ်းၵမ်ႇတိုဝ်း။ ၶူႇၵူၼ်ႈဝႆႉၶိူဝ် တူၼ်ႈမႆႉ။ ၶွပ်ႈလူမ်းထွင်းၶဝ်ႈၶွႆး ၵူးမၢၵ်ႇၶမ်ႉတဝ်ႈၶၼ်ႉငလႈ ပဵၼ်သိၼ်ၽိင်းမႃးၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ မၼ်းၵဝ်မၢၵ်ႇၶမ်ႉတဝ်ႈၶၼ်ႉ ဝုတ်ႉတူၵ်းၶမ်ႉၶူႇ။

[221] Tao, Dao
[222] Emperor Yao
[223] Hsu Yu

ၼွၵ်ႈသေရသေးသူယူႇ မီးထၢင်ႈရသေးလိုဝ်ႈလိုဝ်း ၸျဝ်ၾူ[224]၊ ၸျၢင်ၸျိုဝ်းႁူဝ်ဝ်[225] မိူဝ်ႈ ပၢၼ်ႁူဝ်ပၢၵ်ႇ ပီးသိပ်းပႅတ်ႇ ၼၼ်ႉ။ ၸျၢင်ၸျိုဝ်းႁူဝ်ဝ်ၼႆႉ မိူဝ်ႈတေလႆႈလူႇ ႁိူဝ်းၼၼ်ႉ လူႇ ႁိူၼ်းသေ မၼ်းလၢတ်ႈ 'ၽိူဝ်တေၽင်ၵဝ်ၶႃႈတွႆႈၽွင်လိၼ်မိူင်း တၢႆႉၶူဝ်ႈၵူႈလိူင်းလွမ်းၼူၵ်ႉၵၢၼ်ႇၽႃႉၶဝ် ထိုင်မိူင်းမွၵ်ႇႁုမ်ႈ'ၼႆ။ ၵႂႃႈႁႃး ၼင်ႈတီႈၵွင်ႈရသေး တွႆႈမႄႉၵိုၼ်းသေဝူၼ်ႉလွင်ႈရသေးငၶႇၶဝ်။ မိူၼ်း မႄႉၵိူင်ႈႁူင်ႈတူၵ်းဝႆႉ ပေႃးတႅမ်ႈၼိူဝ်လိၼ်ဝႆႉ။ မိူဝ်ႈၼင်ႈလူင်း ၼိူဝ်လိၼ်ၼၼ်ႉ လႆႈၵႂႃႇႁွမ်ႁိူၼ်း ၼၼ်ႉၵိူင်းၵိူင်း။

ထၢမ်တူလ်းတီႈႁူၼ်းၼုမ်ႇတႃးၼၼ်ႉ

'လဝ်ႈရသေးၵေႃႉၼၼ် ပႅၼ်သင်ၶူ'

'မၼ်းႁႃႇလႃႇၶူ။ မၼ်းၼင်ႈၵၢၼ် လႆႈသမထိ ႁၢၼ်သလ်လၢ၊ မၼ်းလႆႈၵိတိပၢတ် တၢၼ်းၼုဝ်းႁေ ႁႃႇလႃႇၶူဝႃႈ။ ယူဝ်ၽဵဝ်ၶူလွႆႈႁိမဝၼ်တၢၵေႃႈ ၵမ်ႇႁူႉလူင်'

ႁူၼ်းလဝ်ႈၽႄႉၵေႃႉၼိုင်ႈငတႉလၢတ်ႈဝႃႈ 'မၼ်းလီင်ႉဝႆႉသိူဝ်တူဝ်ၼိုင်ႈ၊ သိူဝ်ၼၼ်ႉ ယူႇၼွႆးထမ်ႈၵွၼ်ႇ တွႆႈလၢၼ်းၽႄႁိၼ် ၵၢၼ်လႆႈႁၢၼ်ယူႇၼၼ်ႉ'

'ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈလိုဝ်းမႃးဝႆႈလဝ်ႈရသေးၼၼ်ႉ ၶဝ်ၵမ်ႇႁုဝ်သိူဝ်ႁႃႉ'

'သိူဝ်တူဝ်ၼႆႉငၼႈဝႆႉယဝ်ႉ။ တီႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵေႃႉၼိုင်ႈၵေႃႈ မၼ်းၵမ်ႇႁၢတ်းသင်ဝႃႈ။ လဝ်ႈရသေးမီး ၵေႃးလၢႇၼိူဝ်တူဝ်သတ်းဝႃႈ။ သိူဝ်ၼင်ႈတီႈႁူးထမ်ႈၼၼ်ႉသေ ငဝ်မိုင်တူလ်းဝႆႉ ႁွလ်း။ တၢမၼ်းၵေႃႈ ႁိူဝ်ႈသွႆဝႆႉငလႈ မၢင်လိုဝ်းယင်းလၢတ်ႈ ၵမ်လွႆႈသိူဝ်တေႉ ပႅၼ်ႁူၼ်းႁၢတ်း ၵိင်ႈယူႇၼင်ႇသိူဝ်ၼႆႁွၼ်ႇ'

'သိူဝ်ၼၼ်ႉလူး'

'မၼ်းၵေႃႈ ႁႃႇလႃႇလွမ်းလဝ်ႈမၼ်းၶူ'

ၼႆႉပႅၼ်သႃႇငၢႇၽၢင်ႁၢင်း လွႆႈၵၼ်မီးႁၢင်းပၼ်ႈၵရီးယိူဝ်းၼၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼၼ် လင်ႇၵွၵ်ႇ လွႆႈၼွႆႈတူလ်းၼွႆႈႁၢၼ်မႃးငလႈ ပႆႈၼိုၼ်ႈမႃးၽွႆးၽွႆး။ တီႈလိၵ်းလွႆႈၼႆႉ ၵမ်ႇပေႃးၶူင်ႈၶူင်။ ၼွႆးၵၢင်မီး ထၢတ်ႈသူႇၼိုင်ႈ။ တၢင်းသုတ်းတီႈၼိုင်ႈ မီးသၢလႃးမႆႉၵွၼ်ႇလင်ၼိုင်ႈ။ ၼွႆးၼၼ်ႉ မီးႁၢင်းပၼ်ႈ ၵရီးယိူဝ်း။ ၶူႇၼုၵ်းလွႆႈလႆႈ ႁူင်းငၼႁၢင်းပၼ်ႈတိၼ်းမတမ်းတူးသွတ်း[226]။ ႁၢင်းၵရီးယိူဝ်းၼႆႉ ငတႉ ၵမ်ႇလွႆႈတိၼ်း။ ၵဝ်မႆႉၵိူတ်းသေ တၢးႁၢၼ်ဝႆႉႁွလ်း။ ၼုင်ႈဝႆႉပၼ်သိူဝ်ႈၼုဝ်းသီႇမူၼ်ႇ။ သိူဝ်ႈငတႉယၢဝ်းသေ သိူဝ်ႈၵၼ်ပိူၼ်ႈသူင်ၵၼ်ၼုင်ႈ။ ႁူၼ်ၵေႃႈမူင်ႈသေၶူင်ႈဝႆႉ။ တီႈၶေႃးၵေႃႈ မီးသိူဝ်ႈၵေႃႇလႃႇၵၼ်တင်ႈဝႆႉ။ သႃႇႁတ်ႉၶေႃးပႅၼ်သီလမ်ပႃးလႃႇလမ်ႈဝႆႉ။ သွၵ်းတိၼ် ငတႉတႃး ဝႆႉသီလိူင်။ တီႈမိူဝ်းၽေႃႇၶူယိပ်းမၢၵ်ႇႁူဝ်လုၵ်ႈၼိုင်ႈဝႆႉ။ တီႈသိူဝ်ႈဝဵတ်ႈသၶတ်ႈ[227] တၢင်းၼွႆးၼၼ်ႉ တႃးႁၢင်းသႃႇၶမ်းႁၢမ်ႉယွႆႇယွႆႇ။ တီႈၼေႃႈငတႉ မီးဝႆႉၼူတ်ႇလူင်လႅမ်ၶိၼ်ႈၶူ မဵဝ်းႁူဝ်ႁၢၼ် သိူၵ်း လိုဝ်ႈၵၢၼ်ၶဝ်ငလႈ မေႃသွၼ်ၽႃႇလၢၼ်ႈၵိူင်းၶဝ် လေႉၵၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉ။ ၼေႃႈၵေႃႈပီပီတႅမ်တႅမ်။ လႅပ်ႈမိူၼ် လွႆႈလၢၵ်ႉလွႆႈၵူၼ်ႈဝႆႉသေ လုၵ်းဝႆႉတၢႇထႆႇႁၢင်းလူဝ်ႇလူဝ်ႇ။ တီႈၼူလင် မိၼ်ႈတူၵ်းဝႆႉသေ

ပိၼ်သီလမ်ဝႆႉ။ ႁွပ်ႈလႆႈႁဝ်မႆႉႁဵတ်းဝႆႉၼႄႈ ႁမ်ႇလိၼ်ႈယူႇလႆၶိုင်းလူမ်းၶိုင်းၽူၼ်။ ပေႃးႁုပ်ႈတူလုံး တၢင်းတူဝ် လီၶိုၼ်ႈၼူဝ်ဝႆႉတေႉ။ တီႈၶပ်းၵိၼ်ၵိမ်းမၼ်း လႆႈႁၼ်လိၵ်ႈ

ႁၢႆးရီ–ႁဵတ်းၽွၼ်–ၵရီးယိူဝ်း၊ ႁၢႆး၊သီးႁဵတ်းသ်၊

ၵိူတ်ႇမိူဝ်ႈ **1877**၊ တၢႆမိူဝ်ႈ **1915**

ႁႂ်ႈႁၢႆးထၢမ်တူလုံး 'ၵရီးယိူဝ်းၼၼ်ႉ ပိၼ်ၽႅဝ်တေႉလူင်'

တေပိၼ်ႁူၼ်းလီယွင်ႈယေႃးၼႄႈ လိၼ်ႇပေႃးလႆႈမီးဝႆႉ တီႈမၢႆတွင်းလိူင်ႉၼႆႉ။ မၼ်း ယၢမ်ႈႁၢပ်ႇၵၢၼ် လွတ်ႇမိူင်းမၢၼ်ႊယဝ်ႉ မႃးပိၼ်ၵမ်ၽွင်းသေ ၽဵဝ်မိူင်းၼၢႆးယဝ်ႉသႅင်ႈၵၢမ်ႇ။ မၼ်း ထုၵ်ႇမေႃၵၼ်တင်းလဝ်ႈၽွႆႉမိူင်းၼၢႆး ၵေႃႉပိၼ်ပေႃႈလဝ်ႈၽွႆႉယၢမ်းၼႆႉ။ ႁူၼ်းတင်းၼမ် ႁွၼ် ၵၼ်ႁူႉလၵ်းမၼ်းပိၼ်လၢဝ်းပုတ်ႉမႃး။ မၼ်းပိၼ်ႁူၼ်း ၵေႃႉလုၵ်းလိၼ်ႈယူႇၽၢႆႇႁူၼ်းတႆး။ ဝေႃး ႁၢၼ်ၶေႃႈၶၢမ်းၼႆႉ တေလၢင်းပိၼ်ၶေႃႈၶၢမ်း လူင်ပွင်လိူင်ႈ တေႁမ်ႇပေႃးမ်ၼ်ႈလူမ်းၶဝ်။ ႁူၼ်း မိူင်းတႆးၵေႃႈႁၵ်ႉမၼ်း။ လဝ်ႈၽွႆႉၵေႃႈႁၵ်ႉမၼ်း။ မိူဝ်ႈမၼ်းႁမ်ႇပႆႇတၢႆ လႆႈႁွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း ၶူၺ်ႇပွတ်းလိၼ်လိၼ်ထႆး။ ပိၼ်ၶၢဝ်းၽူၼ်ၼႄႈ ၽူၼ်တူၵ်းႁမ်ႇထၢတ်ႇႁမ်ႇဝႆး။ ၶိုင်းထိုၼ်ႇၶိုင်းၼိူဝ်း မီးၼေႃဝ်ၶႆႈပႃႇ။ မိူဝ်ႈပွၵ်ႈမႃး တီႈႁၼ်ႁမ်ႇပေႃးၵႂႃ တင်းမိူင်းၼႆးၼၼ်ႉ ယမ်းၽူၼ် ဝႆးသေမၼ်း တင်းလၢင်ႉတၢင်ႇၼူဝ်းလိင်းမၼ်း ႁၢင်ႇၵၼ်ၶူႇၼၼ်ႉ။ ယမ်းၽူၼ်တင်းတူဝ်။ ပေႃးၽဵဝ်တီႈၵျိူၼ်း ယဝ်ႉၵေႃႈ ႁမ်ႇပႆႇလႆးၼူဝ်းသေ ပွႆႉတေႃႇၼူဝ်းလိင်းမၼ်းၽဵဝ်မႃး။ ၼၼ်ႉၵျိူတ်းၵျိူႈမၼ်းပိၼ် ၼေႃဝ် ယိဝ်ႈလမ်ၶူႇ။ ၼၼ်ႉပိၼ်ၼေႃဝ်ၶႆႈပႃႇ မိဝ်းၼိုင်ႈသေ မီးႁၢၼ်းတရႆးၼမ်။ ႁူဝ်လိူတ်ႈလိၼ် ၶိုင်း တူဝ်မၼ်း လူႉလိဝ်ၶူႇတင်းၼမ်ႁဵၼ် ႁွၵ်ႇယိဝ်ႈသီလမ်မႃး။ ၽွင်းမၼ်းႁူႉတူဝ် မၼ်းတေတၢႆၼၼ်ႉ မၼ်းသိၼ်ႇတီႈလဝ်ႈၽွႆႉ ၵျိူႈသၢင်းၵျိူဝ်ႇမၼ်း ၼၼ်ႇၽိူင်ႈထုင်းလၢဝ်းပုတ်ႉ။ တဝ်းလုပ်ႇမၼ်းၵေႃႈ ၵျိူႈၽိူင်ၼိူဝ်လွႆတူင်းၶွၼ်ႇၼႆႉ။

လဝ်ႈၽွႆႉၵေႃႈ လႆႈမွင်လွၵ်ႇလွမ်းတေႉတေႉဝၢႆႈဝၢႆႈ။ လဝ်ႈၽွႆႉလတ်းၵျိူၼ်း ပၼ်ပၢင်လၢႉ မိူၼ်ၶေႃႇသႅင်တိုၼ်းၶမ်းၵေႃႉၼိုင်ႈ။ ၽဝ်ၶၢပ်ႈတူဝ်မၼ်း တီႈတိၼ်လွႆသေ ႁဝ်တဝ်းၽိူင် တီႈ ႁွင်ႈမီးႁၢင်ႊပၼ်ႈမၼ်းယၢမ်းၼႆႉ။ ႁၢင်ႊၼႆႉလႆႈလွၵ်ႉ ႁူၼ်းမေႃသၢၼ်မႆႉၶိုင်းဝိင်း ၵေႃႉယၢမ်ႈႁူႉ လၵ်း ၵရီးယိူဝ်းသေ ၵျိူတ်းဝႆႉ။ တၢင်းၶိုင်းမၼ်းမီး မႆႉတုမ်ၼိုင်ႈ။ ႁဝ်ပုၵ်ႇၶဝ်ႈ တင်းတိတ်ႉလီး မိမ်လွမ်းမႆႉဝႆႉ။ သမ်ႉႁဝ်ၼမ်ယၢႈၶင်ႈတၢႆးဝႆႉႁွလုံး။ တေႃႈလိဝ်ၼတ ႁၢင်ႊပၼ်ႈၵရီးယိူဝ်ႇဝႆႇၵျိူႇ တၢင်းဝၼ်းတူၵ်း။ မိူဝ်ႈလိၼ်ႇႁၢၵျိူတ်းၼၼ်ႉၼတ ဝႆႇဝႆႉတၢင်းဝၼ်းႁွၵ်ႇ တေႃႇၼၢႆႈမိူင်းၼၢႆးဝႆႉ။ တေႃႇထိုင် ပေႃးလႆႈလၢႆလိူၼ် ၵရီးယိူဝ်းယိပ်းမၢၵ်ႇႁူဝ်ႁေ လႆႈလုၵ်းတူလုံးဝိင်းမိူင်းၼၢႆး ႁၼ်မၼ်း ႁၵ်ႉၼၼ်ႉ။ ဝႆးၼၼ်ႉ ႁူၼ်းမိူင်းၼၢႆးၶဝ် ၼေႃဝ်ၶႆႈႁေ တၢႆႁၢႆမႃးၼမ်။ မီးၵျိူမ်းဝွင်းဝိင်းဝၢႆႈ လွင်ႈ ၼၼ်ႉၵပ်းၵၢႆႇဝႆႉ။ တင်းၶူၼ်ၵေႃႉတၢႆၵျိူႇၼၼ်ႉ။ ၽဵတ်ႇၵရီးယိူဝ်း ႁွင်ႉႁဝ်ၶူၼ်ႁူၼ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉၼၼ်ႉ ၵေႃႈပႃး။ မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉမီးယူႇမိူင်းႁူၼ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ပိၼ်ၵေႃႉလမ်လွင်လဝ်ႈၽွႆႉၼႄႈ မၼ်းၶိုၼ်ႈၵျိူတ်း သၢင်ၵေႃႈ ႁမ်ႇမီးႁူၼ်းထိုင်တၢႇၵျိူတ်းပၼ်။ ႁွပ်ႈၼၼ် ၽဵတ်ႇၵရီးယိူဝ်းၼၼ်ႉ ႁွင်ႉႁဝ်ႁူၼ်းၶိုင်းဝိင်း တၢႇမၼ်းလွင်ႉသွႆၼၼ်ႉဝၢႆႈ။

တေၼၼ်ႈလိတ်ႈပၼ်ႁူၺ်ႉလူင်ႉၶိူဝ်း။ ၵႂၼ်ႁၼ်ၵူၼ်ႉသၢၼ်။ ႁမ်ႈၽွင်ႈလၢတ်ႈတေလႆႈ ဢဝ်ႁၢင်ႊပၼ်ႈႁရီးယိူဝ်း ပႆႊပဵတ်ႈ။ မၼ်းပိၼ်လၢဝ်းပုတ်ႉ၊ ၵူလ်းၵေႃႉလမ်လွႆလဝ်ႈၽႃႉငတႉ လွႆႈယူႇ။ ႁူလ်းႁႃႈ မၼ်းပိၼ်ႁူၼ်းတၢင်ႇလၢတ်ႈငလႈ ဢမ်ႇလၢင်ႊႁၵ်ႉလႆႈ ႁူၼ်းၵိုၵ်းမိူင်းၶဝ်။ တေပႆႈယွၼ်းၼွမ်း ၼင်ႈထုင်းၽိုင်ႈႁဝ်ႇၼႆႉၵေႃႈ တေလႆႈယူႇႁႃႉ။ ဢၼ်လီသေပိူၼ်ႈၼၼ်ႉငတႉ လူဝ်ႇဢဝ်ပႆႊပဵတ်ႈႁွလ်းၼႆႉ။ ပေႃးၽဵတ်ႇတေမႃးပၼ်ဢၼ်းတရႃး လိူင်ႉၼႆႉလိူင် ထုၵ်ႇလီယႃႉပဵတ်ႈ ၼႆႉ။

ဢဝ်လိၵ်ႈတၢင်ႇလဝ်း တီႈလဝ်ႈၽႃႉသေယွမ်းၼွမ်း။ လဝ်ႈၽႃႉၵေႃႈ ဢမ်ႇယွမ်းႁပ်ႉ။ ဢမ်ႇၶႃႉပႆႊပဵတ်ႈလႆႈ ၵူလ်းၵေႃႉမၼ်းၼႆႉသေ တိုဝ်ယူႇဝႆႉ။ တေဢမ်ႇလႆႈၵိတ်းသင် တီႈႁၢင်း ပၼ်ႈၼႆႉဝႃႈ။ တေဢမ်ႇငမးၶေႃးတပ်းတတ်းမၼ်း။ မိူၼ်ႁၢင်း ႁူၼ်းမိူင်းၶဝ် ၼွႆႈတႃႇၵေႃႈတႃႇ တိုင်းမၼ်းငလႈၼႆႉလူဝ်ႇလူဝ်ႇ။ ပေႃးႁရီးယိူဝ်းႁွင်ႉၵေႃႈ လွမ်းၶူႁႃႇယူႇလူလ်ႈမၼ်းလေႃႇဝႃႈ။ လဝ်ႈၽႃႉလၢတ်ႈ ယၢမ်းၼႆႉ လူႉႁႂ်ႇတႂ်ၼမ်ၼႆႉ ဢမ်ႇလၢင်ႊလွႆႈလႆႈ ႁွပ်ႈၽဵတ်ႇႁရီးယိူဝ်း။ တေပိၼ်ႁွပ်ႈယုင်း၊ မိူင်းမုၼ်းငလႈ မီးတၢင်းပိၼ်ႁေႊႁႃႇၼမ်မႃးၼႆႉ။

မိတ်းသထိူဝ်း ႁရီးယိူဝ်း

တွၼ်ႈတႃႇႁူၼ်းလိူဝ်းတၢင်ႇလိၵ်ႈလဝ်းတီႈလဝ်ႈၽႃႉၼၼ်ႉ တႃႇတေယုမ်ႇလွင်ႈ ႁွပ်ႈယုင်း၊ မိူင်းမုၼ်းငလႈ ႁူၼ်းတႃႇဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉၵေႃႈယၢပ်ႇဝႆႉ။ ယုင်းၶဝ် မိူင်းမုၼ်းၶဝ် လၢင်ႊဢဝ် ႁူၼ်းတႃႇလႆႈၵိူဝ်။ လီၼူဝ်တေႉလူင်။ တေပိၼ်ၽဵတ်ႇႁရီးယိူဝ်း ဢဝ်တႃႇႁွလ်း။ ဢမ်ႇၵူၼ်ႉလွမ်း လွင်ႈႁရီးယိူဝ်းယဝ်ႉ။ ၵႂၼ်ႁၼ်လိမ်းပဵတ်ႈ လွင်ႈႁရီးယိူဝ်း ယၢမ်ႈၵိတ်းႁၢၼ်လီမႃး တႃႇႁူၼ်း မိူင်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ႁူလ်းႁႃႈ ၽွႆႈၵေႃႈဢမ်ႇၼွႆႈလၢတ်ႈလွင်ႈ ႁရီးယိူဝ်းဢမ်ႇလီ။ ၽဵတ်ႇၼႆႉ ပိၼ်ႁၢင်းမၼ်းၶေႃႈၶေႃႈ။ တႃႇႁူၼ်းတေဢမ်ႇသိုပ်ႇတႃႇထိင်ႈၼႆႉ တေလႆႈၵိတ်းပၼ်သေမိဝ်းမိဝ်း။

မိူဝ်ႈၵမ်ႇၼၢင်းႁၢလၢႆးတၢင်း တႃႇငၢႆႈလိတ်ႈလႆႈသေၵိတ်းၶၼ်ႉ လႆႈမႃးတၢင်းၶႆႈလွႆ ၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။ ႁၢင်းပၢၼ်ႈၵရိႇယူဝ်ႇၶႆႉ ဝႆႇဝႆႉတၢင်းမုင်းၶၢႆး။ မီးၽိတ်ႇဝႆႉတီႈႁၢင်းပၢၼ်ႈၶၼ်ႉသေ ၵဝ်သူပ်းႁွင်ႉၵဝ်ႁူၼ်းၶႂ်းဝိင်း။ ပေးဝႃႈ ႁၢင်းပၢၼ်ႈၶႆႉဝႆႇႁႃႇတၢင်းဝၢၼ်းတူၵ်း ႁွင်လင်မုင်းၶၢႆး ဝႆႉၶႆငတ. ႁူၼ်းၶႂ်းဝိင်းတေၵမ်ႇလႆႈငိၼ်း သိူင်ၵရီးယူဝ်းယဝ်ႉ။ သိူင်မၢၼ်းတေၽိူဝ်ႁႃႇ ၶႂ်း ထူၼ်ႇၶႂ်းၼိူဝ်း။ တၢင်းၶၼ်ႉ ၶွၵ်ႈသေ လၢဝ်းႁူၼ်းယူႇၶူဝ်လွႆႈၵမ်ႈၽွင်ႈ ၵမ်ႇမီးၽႂ်ႇယူႇသဝ်း။

လဝ်ႈၽႃႉၵေႃႈ ၵမ်ႇၶိုႈၵိတ်းႁိူႈၵူၼ်းလီမၢၼ်း လွႆႈၵမ်ႇၸၢမ်းသၢႇ။ ႁူၺ်းၵႃႈ ႁူဝ် ဝၢၼ်ႈမုင်းၵမ်ႇၶမ်ၵမ်ႇသဝ်းငလ; လႆႈၵွၵ်ႇႁၢမ်းသင်ႇ တႃႇၵဝ်ႁၢင်းပၢၼ်ႈၵရီးယူဝ်း ဝႆႇႁႃႇ တၢင်းဝၢၼ်းတူၵ်း။

‘တၢင်းပဵၼ်ၶေဝ်ၶႆႈလူဝ်းၶၼ်ႉ ၵမ်ႇသိပ်ႇပဵၼ်ထင်ႈယဝ်ႉႁႃႉ’

‘ၵိတ်းႁႃႇၵမ်းလိဝ်ၵေႃႈ’ ၶဝ်တွပ်ႇ။

‘လွင်ႇႁၢၼ်းဝႆႈၽြေးၶဝ် လႆႈထုၵ်ႇၽိတ်ႇလွၵ်ႇႁူဝ်’

‘ပေးၶမ်ႈမႃး ၽႂ်ၵမ်ႇၵတ်းမႃးဝႆႈၽြေး ၶူဝ်လွႆယဝ်ႉ။ ၵၢင်ဝၼ်း ယင်းၵမ်ႇၵတ်းမႃး ၵေႃႉလိဝ်။ မၢင်ပွၵ်ႈ လႆႈႁၢၼ် မၢၵ်ႇတႃၵရီးယူဝ်း ၶိုင်ဝႆႉဝႃႈ’

ၶႆႉပဵၼ် ပိၼ်းသုၼ်ႇတူဝ် ၵၢင်းရ်–ၵ်တ်းၽ်–ၵရီးယူဝ်း ၽူႈမီးလၼ်ႉၵၢႆး၊သီး၊ ၵ်တ်းသ်ၶၼ်ႉ။ ပဵၼ်ပိၼ်းၵၢၼ်လၢၵ်ႇလၢႆးၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။ မီးမၢၼ်းႁွလုံး ၵိတ်းပိၼ်းဝႆႉလိူင်ႉၶႆႈ။ ဝႆး သေ ၵွၼ်ၵၼ်ယုၵ်ႉယွင်ႈမၢၼ်း ၵိတ်းႁၢင်းပၢၼ်ႈဝႆႉ ၶႂ်းသႃလႃးယဝ်ႉ ၽိတ်ႇမၢၼ်းလင်ႇမႃးလွၵ်ႇ ႁူၼ်းမုင်းၶဝ်ဝႃႈ။ မိတ်းသထူဝ်းၵရီးယူဝ်းငတ. တေၵမ်ႇၵပ်းၵႆႇတင်းပၢၼ်မိဝ်းၶၼ်ႉ။ ပဵၼ် ၵေႃႈၵမ်ႇပဵၼ်လႆႈ။ ႁွပ်ႈမၢၼ်းလႆႈပဵၼ်ႁူၼ်းလီသေၵမ်ႇၵႃး မီးႁူၼ်းႁၵ်ႉႁွမ်မၢၼ်းမႃးတင်းၶမ်။ မၢၼ်းငလ; ၽူႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၵမ်ႈၶမ် လႆႈထုၵ်ႇလူင်လိမ်းပ်တ်ႈလႆၢလႆၢႁွလုံး။ ၶၢပ်ႈတူဝ်ၶဝ် လႆႈၶွၼ်း ယိၼ် ၶႂ်းဝၢင်းၸျၢတ်ႈသေတႃႉ ၵရီးယူဝ်းငတ. မူၼ်ႁူၼ်းလႆႈထုၵ်ႇႁိူပ်ႈၵွၵ်ႇဝႆႉ။ မၢၼ်းတေငလ လၢဝ်းယူႇ ၶႂ်းမုင်းၶၢႆးႁိူဝ်။ ၵမ်ႇၶၼ် တေႁႃႇၶွၼ်းလိူဝ်ႈ တီႈၵိင်းၵလ်ၼ်းႁိူဝ်။ ၵၢၼ်လွႆတေ လီ။ ၽႂ်ၵမ်ႇၼၢင်းႁူ။

႘႐

ၵျေႃမိူင်းၶေႃး

ၶွင်းၵႃႊၶၢဝ်းယၢမ်းလႆႈၶၼ်ႉ လိၵ်ႈၶွၼ်ႈလွမ်းသူင်ႇ ၼၢႆႈႁႃႊႁူႊတီႈ။ တေလႆႈယူႇတီႈမိူင်းၶေႃး ဝၼ်းၶိုင်ႈႁွလ်း။ ၶွင်းၶၢဝ်းယၢမ်းဝၼ်းၶိုင်ႈ မၼ်းၶတ်းၸႂ်သူင်ႇႁူႈလွတ်ႇလွတ်ႇ။ ဝၢႆးသေ ႁူႇတူလ်း တီႈလွႆၽဵတ်ႇလွၵ်ႇၶၼ်ႉသေ ႁူႇၶွင်းဝဵင်းမိူင်းၶေႃး။ လၢတ်ႈၼိူဝ်းမိူင်းၶေႃးငလႈ ၵရီးယိူဝ်းယဝ်ႉ ယဝ်ႈ။ လိၵ်ႈၵွၼ်ႁူႇငလႇငလႈ လႆႈၽဵဝ်တီႈၶွင်လူင် ၼၢၼ်မီးတူၼ်ႈမႆႉယွႆႇယွႆႇလူင် တူၼ်ႈ ၶိုင်ႈၶၼ်ႉ။ ပဵၼ်ၶွင်လူင်ၸိုၵ်းဝဵင်းၼၢၼ်ၶိုင်ႈ။ ၶွင်းၶွင်မီးတဝ်ႇလူင်ၶဝ် ၶွၼ်းလပ်းဝႆႉဝႃႈ။ တီႈ ၽင်ႇၶွင်ၶၼ်ႉ မီးသဝ်ၵျၼ် ၼၢၼ်လဝ်ႈတႃႇၶတ်ႉမ်ႈလိၵ်ႈဝႆႉ။ ၵၢဝ်ႇၵိၼ်ႇဝႆႉဝႃႈ ၵေႃႉယႃႉလၵ်ႉ ၶွင်ၶႆႉ ႁူႈတူၵ်းမေႈငလၢႆးဝႃႈ။ ၶွင်ငတႉ ၽွႆးၼမ်ႇလႆႈယႃႉ။ လူႉလၵ်ႉလွမ်း ၶၢဝ်းယၢမ်းႁူႇလွႆး လွႆး။ တိူဝ်းလူႉလၵ်ႉသေ တၢင်းလူႉလၵ်ႉႁွပ်ႈသိုၵ်းသိူဝ်။ သိင်ၵၢဝ်ႇၵိၼ်ႇလဝ်ႈတႃႇၶၵေႃႈ တိုၵ်ႉ လင်ဝႆႉၶွင်းလူမ်း။ ႁူလ်းၵႃႈ ၶၢဝ်းယၢမ်းၵေႃႈ တေသိုပ်ႇယႃႉလၵ်ႉၶွင်ၶႆႉႁူႇ။

ဝၢႆးၶၼ်ႉ လိၵ်ႈ ၵွၼ်ႁူႇၶိူဝ်လွႆလၢင်ႉ။ မိူဝ်ႈႁွၼ်ႇၶၼ်ႉ မီးလၢင်ႉမိၼ်တူဝ်ၶိုင်ႈ မႃး လိုဝ်ႈတီႈလိၵ်းလွႆသေ ဝႆႈၽြေးပဵၼ်လဝ်ႈငလႈ လၢင်ႇႁွင်ႉလွႆလၢင်ႉ။ ၶိူဝ်လွႆမီးႁိုင်ႇလူင်လုၵ်ႈၶိုင်ႈ။ ၶွင်းႁူၶၼ်ႉၼမ်ႇပႃးသၢၼ်။ လႆႈၼဝ်မႆႉသေ တွႆႇႁိုင်ႇ။ သိင်မၼ်းမေႃးလင်ဝႆႉ။ သိင်ႁွင်ႉၵေႃႈ လင်ဝႆႉ။ ၶိူဝ်ႁိုင်ႇမီးလိၵ်ႈတၼ်ႇမႆႈ ၶမ်ႉၶၵ်းမီးၵႃႊႁိူဝ်၊ မိူဝ်ႈလေႇႁိတ်းၶၼ်ႉ ၼဝ်သင်ၼူၼ်း လေႃး။ တႃႇတေတၼ်ႈမႇသိင်ႈငိၼ်းၵႃႊႁိူဝ်ၶၼ်ႉၵေႃႈ ၼမ်ႇလိမ်း။ လဝ်ႈတႃႇၶၼ်ႉ ၼိၵ်းတၼ်ႈ ဝႆႉဝႃႈ မေးၶၢင်းမၼ်းၶၼ်ႉ ႁၢင်းလီမိူၼ်မွၵ်ႇမူဝ်၊ ထိုင်လၢတ်ႈလႆႈၵေႃႈ ၼမ်ႇၶႂ်ႈၽၢတ်ႇယၢၼ် ၵၼ်ဝႃႈ။ ယၢမ်ႈႁၼ်ႁိုင်ႇလိူဝ်းတၼ်ႈလိၵ်ႈဝႆႉ။ လႆႈၵိပ်းငိၼ်းၶွၼ်ႇၵႃႊႁိူဝ် ၼၢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။ တီႈႁိုင်ႇ ၶိူဝ်လွႆလၢင်ႉၶၼ်ႉ တၼ်ႈမႇသိင် ၶွႆႈမုၼ်းပိုၼ်းၼၢၼ်ၶိုင်ႈ။ မိူဝ်ႈ 1824 ၶၼ်ႉလဝ်ႈၽွႆႉမၢၼ်း တင်းတႃး ၵိတ်းလိၵ်ႈႁူမ်ႈမႃႇၵူလ်းလီၵၼ်ၼၢၼ်ၶိုင်ႈဝႃႈ။ ပဵၼ်မိူဝ်ႈယၢမ်းမၢၼ်းတင်းၵိင်းၵလီတ်ႈ ၼမ်ႇပႆႇလႆႈယိူဝ်းတိုၵ်းၵၼ် ပွၵ်ႈၵိၵ်ႈၶၼ်ႉ။

တွႆႇႁိုင်ႇယဝ်ႉယဝ်ႈ ၼၢႆႈႁႃႊၶဝ်လူင်းလွႆလၢင်ႉမႃး။ သိင်ႁိုင်ႇလွတ်ႇတူဝ်ႈထိုင် ပႃႇမႆႉ တၢင်းၵႆပုၼ်ႉ။ သိင်ႁွင်ႉၵေႃႈ ၼမ်ႇပႆႇႁႃႆလႆႈတၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ။ မိူဝ်ႈလူင်းမႃးၶၼ်ႉ ႁူႇတီႈၶေႃး လူင် ၼၢၼ်ၼဝ်ၼုတ်ႇၵေႃႇဝႆႉၶၼ်ႉ။ ၶေႃးလူင်ၶႆႉ မီးႁူဝ်တင်းၵူၵ်းႁွလ်း။ လႆႈႁၢၼ်ၼိဝ်ႈငေး ၶေႃးလူင်။ မၼ်းလပ်းတႃႇဝႆႉ။ မိူၼ်ႁၢင်းပၢၼ်ႉဝႆႉသေလွင်ႈလွင်ႈ။ ႁူႉလွင်ႈသၵ်ႉလၢလိုဝ်ႈလို့ ႁူႇ ၵေႃႈၼမ်ႇႁူႉ။ ၵႆႉလႆႈငၼ်း တီႈၼႃႈပုမ်ႇမိူင်းဝၼ်းၵွၵ်ႇၶဝ်ၶဵ ၶေႃးလိၵ်ႈလၢႆႊလွၵ်ႈႁၢင်းပဵၼ်ႁူၼ်း လႆႈ ၼၢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။

ၵၢႆႈၵႃးလွၵ်ႇလိၼ်ႇ,တူလုမ်း ‘တူဝ်တင်းၵၢင်ၶေႃးမီးတီႈလႂ်’

ၶဝ်တွပ်ႇ,ဝႃးဝႃး ‘ၵၢင်မၼ်းမီးတီႈမိူင်းၸၶ,ၵေႃႈ’

ၶုၵ်းလႅၼ်ႈလႆႈ လႆႈၶႅၼ်းၵၼ်ဝႆႉတင်းလဝ်ႈၽႃႉ. တႃႇၵူပ်ႉၵၼ်ၵၢင်ဝၼ်းတီႈၵေႃၸလႈ လင်ႇ, မိူဝ်းၵိၼ်ၶဝ်ႈ တီႈၵူၼ်းလိုဝ်ႈၶွၼ်း။ မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉၵိၼ်ၶဝ်ႈ လိၵ်ႈၶႂ်ၸၶပိုၼ်းမိူင်းၶဝ်း ၶင်ႇ,ၵႃးမၼ်း ႁူႉ။ ဝၢႆးသေ 1885 ၵိင်းၵလၢတ်ႈၶဝ် ယိုတ်းမိူင်းမၢၼ်ႉၶၶၼ်ႉ. ၶွင်ႈၵႃးမိူင်းတႆးတင်းသိင်ႈ မိူင်းၶဝ်း ပႃးၶွင်ႈသၢၼ်ႈမိူင်း လိူဝ်းၵၢၼ်ၶဝ်ႈလူး ၵိင်းၵလၢတ်ႈပွၵ်ႈၵွၵ်ႈမိူင်းၶိုင်ႈ။ တႃႇလဝ်ႈၽႃႉ တၢင်ႇမိူင်း ၵေႃၶဝ်ႈလူးၵိင်းၵလၢတ်ႈမႃးၵေႃႈ လဝ်ႈၽႃႉမိူင်းၶဝ်းလွႆႈထိမ်တင်းၶမ်။ ၶွပ်ႈၶႆ လင်ႇ,ပၼ်လဝ်ႈၽႃႉမိူင်းၶဝ်းၶဝ် တႃႇပူၵ်းတုင်းယူႉၼီႉယၼ်ႉၵျႅၵ်ႉ[228] တီႈၶေႃႈၵေႃမိူင်းၶဝ်း။ လဝ်ႈၽႃႉတၢင်ႇမိူင်း ၵမ်ႇ,မီးသုၼ်ႇ,လႆႈသုၼ်ႇ,ပၼ်လိူင်ႉၶႆ။ လိၵ်ႈသိုပ်ႇ,ၶႂ်ႉ

‘ၵၢင်ဝၼ်း တေလႆႈႁၼ်လဝ်ႈၸမႈ။ တေလႆႈငိၼ်းထွမ်, လွင်ႈပိုၼ်းမိူဝ်ႈၵွၼ်ႇ,တင်းၶမ်’

ၵေႃမီးၶွင်ႈႁူဝ်ႉမႆႉလူင်။ ပၼ်မိပ်ႇ,တႃးသေ ၵုမ်းၸမႈဝႆႉၵေႃၵဝ်ႇ,မိူဝ်ႈၵွၼ်ႇ,။

လဝ်ႈၽႃႉလူင်းၶူဝ်လႆမႃးႁပ်ႉ. ၵၢႆႈၵႃးၶဝ်။ မၼ်းတေမီးမွၵ်ႈသီႇ,သိပ်းပၢတ်ႇ,ပီး။ ႁၢမ်ႉ. ပီးဝႆႉသေတႃႉ. လၢတ်းသိဝ်းဝႆႉ။ တူလုမ်းၶေႃႈမၼ်းၵေႃၵေႃႈ ပေႃးလႆႈႁူႉ. ပၼ်ႁူၼ်းလွႆလီၵေႃႉၶိုင်ႈ။ မၼ်းၵမ်ႇ,မီးပႃးႁူႉ.မေႃမိူၼ် လဝ်ႈၽႃႉမိူင်းပွတ်းႁွင်ႇ,ၶဝ်။ ႁူလုမ်းၵႃႈ ပၼ်ႁူၼ်းသိုဝ်ႈသႂ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ၵွၼ်ၵၢႆႈၵႃးၶဝ် ၶူႇ,တၢင်းႁွင်ႈၵၢၼ်ၶိုင်ႈသေ သိုပ်ႇ,မိုတ်ႈပၼ်တင်းလဝ်ႈၸမႈမၼ်း။ လဝ်ႈၸမႈ မၼ်းထဝ်ႈယဝ်ႉသေ မီးသၶေႃ,တေႉတေႉ။ ယွမ်ၵိင်းဝႆႉ။ ပၼ်ႁူၼ်းမေႃၵီးလူၶိုဝ်ပိုၼ်ႈ။ တင်း လဝ်ႈၶင်းတိပ်ႉထီးလႃးၶဝ် ပၼ်ပၢၼ်လၢဝ်ၵၼ်။ ႁူလုမ်းၵႃႈ ၵမ်ႇ,ၵႂ်ႉမိူၼ်လဝ်ႈ ၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး။ ၵမ်ႇ,ၶဝ်ႈလိမ်လွမ်းၵၢၼ်ႁၵ်ႈၵေႃၵုပ်ႉပိူင်ႇ,ၽွင်းငမ်းမိူင်း။ မေႃယူႇ,ႁဵင်းမၼ်းၶေႃၶေႃ။ လဝ်ႈၶၢင်း တိပ်ႉထီးလႃး မီးဝႆႉၶွင်ႈၵေႃမိူင်းၶဝ်း။ လႆႈႁၼ်မီးလွမ်းဝႆႉ. လဝ်ႈၸမႈမိူင်းၶဝ်း။ တူၼ်ႈလွႆၶၢသွင် ၵေႃႉ ပၵ်ႇ,ပိူင်ႈၵၼ်ဝႆႉတေႉ။ လဝ်ႈၸမႈၶႆႉၶိမ်သဝ်း။ တၢသွင်ၶွၼ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇ,သႂ်ႈ။ ၶပ်ႉယမ်ၿႄး ႄၿး။ မီးသင်ၵေႃႈ မေႃယူႇ,လွမ်းၵၢၼ်ၶၶၼ်ႉ။ ၵမ်ႇ,မီးလွင်ႈႁူၼ်ႉၶူဝ်။ လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီး လႃးၸတ. လွႆၶုမ်ႇ,ဝႆႉတႃႇ,သေႇ,။ မၢၵ်ႇ,တၢမၼ်းၵေႃႈသႂ်ႈဝႆႉ. မိူၼ်ၵိဝ်ႈသိင်တႃႇ,သေႇ,။

လုၵ်ႈလၢႆးလဝ်ႈၽႃႉ. လဝ်ႈၵိမ်မိူင်းတင်းမေႃးမၼ်း ယူႇ,ၶွင်ႈႁွင်ႈၵၢၼ်ၶိုင်ႈၶွင်ႈၵေႃ။ ၵိမ် မိူင်း ပၼ်ႁူၼ်းလၢၼ်ႈၵိင်းၵေႃႉၶိုင်ႈသေ မေႃးမၼ်းၵေႃႈယွမ်သေး။ မၼ်းပၼ်ၶွင်ႉယိင်းမျူဝ်ႉလႃး မိူင်းၶွင်။ လဝ်းမွၵ်ႇ,လဝ်ႈၸမႈ တႃႇၶႂ်ႉၸၶၶိုၼ်းလွင်ႈမိူဝ်ႈၵွၼ်ႇ, တီႈၵေႃၶမ်းတႃႈလိူဝ်, မိူဝ်ႈ ၵိင်းၵလၢတ်ႈ ၵမ်ႇ,ပႆႇ,ယိုတ်းၶၶၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶၶၼ်ႉ လဝ်ႈၸမႈလင်ႇ,ႁၢမီးသိပ်းပႃးၶဝ်ႈသၢဝ်း။ ၵိင်းၵ လၢတ်ႈၶဝ်ယိုတ်းၵၢဝ် မိူင်းမၢၼ်ႉပွတ်းတူၵ်ႈယဝ်ႉယဝ်ႈ။ လဝ်ႈၽႃႉမိၼ်းတူင်း တင်ႈႁၢင်ႈၵေႃမွႆႉ, တီႈ တႃႈလိူဝ်,။ ၶွင်ႉယိင်းလဝ်ႈၽႃႉမိူင်းၶဝ်း လႆႈၵူႇ,ပၼ်ၶေႃင်းၽႃႉ. ၶွင်ႈၵေႃၶမ်းတႃႈလိူဝ်,ၵေႃႉ ၶိုင်ႈ။ လိူဝ်ႈမၼ်း ပၼ်လဝ်ႈလႆ။ လဝ်ႈၽႃႉမိၼ်းတူင်း ပွႆႇ,ၽူႈပွင်ၵၢၼ်သိုၵ်းၵေႃႉ ၶိုင်ႈဝႆႉတီႈ မိူင်းၶဝ်း တႃႇ,ၵိပ်းၶွၼ်ႇ, တီႈမိူင်းတႃး။ လိူဝ်ႈမၼ်းပၼ် ပူဝ်ႇ,မႃႇ,ၼ[229]။ လဝ်ႈၸမႈၶႂ်ႉၸၶ

---

228 Union Jack
229 Bo Mana

'မိူဝ်ႈႁဝ်းလင်ႇႁႃမီးသိပ်းသွင်ပီးၶၼ်ႉ ၽူႈပွင်ၵၢၼ်သိုၵ်းၵိပ်းလိင်ႉႁဝ်းဝႆႉ။ မိူဝ်ႈသိပ်းသီႇပီး လႆႈၶိုၼ်ႇလၢင်ႉ မိူဝ်ႈၼၼ်ႇ ႁဵၼ်းလိၵ်ႈတေႃႇသေ ၵူႈယူႇတီႈၶၢင်းၽႃႉလဝ်ႈလႆႈ'

'ယၢမ်ႈႁၼ် လဝ်ႈၽႃႉမိၼ်းတူင်းႁူဝ်'

'ယၢမ်ႈႁၼ်ပွၵ်ႈၶိုင်ႈၵူဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈပၢင်ၼၶၽွင်ႁၢင်းသိုၵ်းၶၼ်ႉ မၼ်းလဝ်ႈမႃးတူလုၼ်း ႁူၼ်းသိုၵ်းမၼ်း သိုင်းႁွၵ်ႇယၢဝ်းလူင်ၶၼ်ႉ'

တိုၵ်းသူၼ်းၵူႈသိုပ်ႇၶႆႈၼၶ။ မၼ်းလၢတ်ႈၵူမ်းမၢၼ်ႈ။ ႁူလုၼ်းၵျ ၵၢႆႈႁူးၵမ်ႇၶဝ်ႈလိူဝ်။ လဝ်ႈၽႃႉ လႆႈတမ်းဝႆႉပၼ် ႁူၼ်းပိၼ်ႇၽၢႆႇပၼ်ၵေႃႉၶိုင်ႈ။ ႁူၼ်းပိၼ်ႇၽၢႆႇသမ်ႉၶင်ႈႁိမ်းၵၢႆႈႁူး။

'ပႃးတင်းၼူဝ်းတွၼ်ႈၼွင်ၽၢၵ်ႇႁေ ပွၵ်ႈမႃးမိူင်းၶၢဝ်း။ ပေႃးလဝ်ႈၽႃႉမိၼ်းတူင်းၶွၼ်း ၼၽေးၵေႃႈ တီႈႁဵၼ်းလိၵ်ႈ၊ မီးလွင်ႈလိၵ်ႈလၢႆးတင်းၶမ်။ လဝ်ႈၽႃႉတီႇပေႃးၼတ ပိၵ်ႇ ပိူင်ႈၵၼ်တင်းပိူၼ်ႈတေႉတေႉ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ႁဝ်းလႆႈသွၼ်ႈမိင်ႈၵၼ် တင်းၵုပၵျလၵျမ်မိူင်း မိူင်းၶၢဝ်းယဝ်ႉယဝ်ႈ။ တႃႇပိၼ်မႁႃတေဝီမႃးၵေႃႈ လပ်ႉလွင်းဝႆႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၽႃႉလူင် ၵမ်ႇဝၢင်းလွႆ တႃႇလဝ်ႈလႆႈ။ မၼ်းလႆႈၶၢဝ်ႇဝႆႉ လွင်ႈလဝ်ႈၽႃႉတီႇပေႃး သိမ်းတၢႆလဝ်ႈလႆပိၵ်ႈယဝ်ႉၶႆႉ။ လွပ်ႇ တူလုၼ်းၵေႃႈလွႆႈတေႉဝႆႉ။ ၵဝ်လၢင်ႉယိပ်ႇတၢႆပိၵ်ႈဝူႈ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ လဝ်ႈၽႃႉလူင်လွႆလမ်ၶေႃႇသေ ၽိုၼ်ႉၼိုၼ်းလဝ်ႈၽႃႉတီႇပေႃး။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈၽႃႉတီႇပေႃးသူင်ႇသိုၵ်းမႃး ယိုတ်းၵဝ်မိူင်းၶၢဝ်းၶၼ်ႉ လဝ်ႈၽႃႉလူင် လႆႈပၢႆးၵွၵ်ႇႁူႇထိုင်ၵိင်းတုင်။ ႁဝ်းၵေႃႈ ၵွၼ်ၶၢင်းယိင်းၶႂ်ႈႁေသေ တိတ်ႇမိပ်ႈ ယူႇၶႂ်ႈထိုၼ်ႇ။ မိူဝ်ႈၶဝ်ႈၶမ်ႉ တၢင်းၵိၼ်သိင်ႈမုတ်း လႆႈယွမ်းမွပ်ႈတူဝ်ပၼ် တီႈသိုၵ်းမၢၼ်ႈၶဝ်။ ၶဝ်မတ်ႉႁဝ်းသူင်ႇႁူႇတႃႈလိူဝ်ႇ။ မတ်ႉၵိင်လိၵ်းတီႈတိၼ်ဝႆႉ တင်းတၢင်း။ ပေႃးၽဵဝ်တႃႈလိူဝ်ႇ လႆႈထုၵ်ႇသႂ်ႇၶႂ်ႈၶွၵ်ႈဝႆႉ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ လႆႈႁၼ် လဝ်ႈလႆတိုၵ်ႉမီးဝႆႉၶႂ်ႈၶွၵ်ႈ ၵမ်ႇပႆႇတၢႆၼလ လူမ်း တေႉတေႉ'

'ၶွၵ်ႈမိူဝ်ႈပၢၼ်လဝ်ႈၽႃႉတီႇပေႃးၶၼ်ႉ ပိၼ်ႁူဝ်ၶႃႈလႃႇ'

'ၵမ်ႇလိင်ႉသင်တီႈႁဝ်း။ ပွႆႇၵိုပ်းဝႆႉ။ လႆႈၼလႇယွၼ်းၵိၼ်ၶႂ်ဝိင်း။ ႁူၼ်းပွႆႉၶွၵ်ႈၶဝ်ပႃး လွမ်းႁဝ်းတၢင်းလင်။ ပေႃးၶမ်ႈမႃး လႆႈထုၵ်ႇၶတ်းၵိင်လိၵ်းတီႈတိၼ်ႁေ ၶွၼ်းၶူဝ်လိၼ်ၶႂ်ႈၶွၵ်ႈ။ လႆႈယူႇၶႂ်ႈၶွၵ်ႈ လဝ်ႈၽႃႉတီႇပေႃး ႁူင်သွင်ပီးပႆၵိတ်းလိၼ်'

မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉလၢတ်ႈၼၶလွင်ႈလိူဝ်းၶၼ်ႉ တီႈၼမႈထဝ်ႈၵမ်ႇမီးလွင်ႈၶေႃးၼူမ်သင်၊ ၵမ်ႇမီး တၢင်းတူဝ်ႉလွႆသင်။ ၶၢဝ်းယၢမ်းၵေႃႈပူၼ်ႉၵူႇႁူင်ယဝ်ႉၼလႈ လိပ်ႈတၢင်းလိပ်းသိပ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႉ တေဝွတ်ႈဝႆးႁၢႆလၢႆၵူႇ။ ယၢမ်းၶႆႉ တေထၢင်ႇလွင်ႈမၼ်းလႆႈတူၵ်းၶွၵ်ႈမႃးၶၼ်ႉ လွင်ႇလွႆႈယူႇႁူဝ် ၶႆႁွၼ်ႇ။

မၼ်းသိုပ်ႇလၢတ်ႈၼၶ

'မီးဝၼ်းၶိုင်ႈ လုၵ်ႈသိုၵ်းတၢင်ႇလၢတ်ႈ လိူဝ်းၶုင်ႈသိူဝ်ႈလိင်၊ ၵွႆႈပႃးထူင်ပိူဝ်ႉ၊ တိုဝ်း မၢၵ်ႇႁူဝ်လိမ်လိမ်ၶဝ် ၶဝ်ႈမႃးၶွႆးႁေၶမ်းတႃႈလိူဝ်ႇ။ ၵိင်းၵလိတ်ႈၶဝ် မႃးယိုတ်းယဝ်ႉ။ သၢႆသိုပ်ႇ လဝ်ႈၽႃႉမၢၼ်းၵေႃႈ သုတ်းယဝ်ႉ'

'လွမ်ႁၢၼ်လူင်ၵိင်းၵလိတ်ႈၶဝ် ပွႆႇပၼ်လဝ်ႈၼမႈၶဝ် ၵမ်းလိဝ်ႁႃႉ'

'ၽႂ်ၵမ်ႇၽိဝ်မႃးၶွႆးၶွၵ်ႈ။ လိပ်ႈၶဝ်လဝ်ႈတေမီး ၶေႃႈၵၢၼ်လမ်ႇလွင်ႈသေ တႃႇတေၼၶ ၶၢင်းတႆးၶဝ်ၶၼ်ႉယူဝ်ႉ'

‘လႆႈပႃးၵွၵ်ႉမႃးၵျၢင်းႁွလ်းၶေႈ’

‘ၶႂ်ႈဝိင်းတႃႈလိူဝ်ႉ တီႈလွႆၵေႃႈ ၵမ်ႉလႆႈဝၢင်းလွႆ။ တေလႆႈႁူႉတၢင်းလွႆၵမ်ႉႁူႉ။ ႁူလ်း ၵႃႈ လဝ်ႈလၢင်းတီႈလဝ်ႈဢိႁူႉလူင်သႃသၶႄပိူင်ႉ[230] ၽဝ်မႃးတီႈၵျဝ်းသေ ၵွၼ်ၵျဝ်းႁူႉတီႈႁျွင်းၶဝ်။ လုၵ်ႉတီႈၶၼ်ႉ လင်ႉလႆႈပႆမိူဝ်းမိူင်းၶေႃး ၵၼ်ၵႆသွင်ပၢၵ်ႉလၵ်း’

‘လိပ်ႈၵိင်းဢလိတ်ႈၶဝ် ၵမ်ႉၵျတ်းမႃးငၶ လဝ်ႈငမႈၶဝ်ယူဝ်ႉ.’

‘ဝႃးမႃးငတ. ၶဝ်လွႆႈထိမ်ၵျဝ်းတေ.တေ.ယူႉ။ လႆႈယူႉၶႂ်ႈၵျေႃ ဢတ်းဢတ်းယိၼ်ယိၼ် တင်းလူဝ်ႊမႃး’

လဝ်ႈငမႈၶွတ်ႉယွတ်ႈလွင်ႈမၼ်း။ လုၵ်ႉတီႈၶႂ်ႈၶွၵ်ႈ ၵမ်ႉတႆႇၵျေလွတ်ႈမႃးၶၼ်ႉ ၵမ်ႉ လီတေ.တေ.။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ မီးႁူၼ်းလႆႈထုၵ်ႉၵဝ်တႆႇ ၶႂ်ႈၶွၵ်ႈမီးတင်းၶမ်။ မၢင်ပွၵ်ႈ လုၵ်ႉတီႈ ၵွင်ႈလဝ်ႈငမႈၶဝ်ၵေႃႈ လႆႈငိၼ်း သိင်ၵဝ်ႁူၼ်းတႆႇလိူဝ်းၶၼ်ႉႁွၼ်ႉဝႃႈ။

ၼူဝ်းတွၼ်ႈၶွင်ၽၢၵ်ႉ တီႈလဝ်ႈငမႈမိူင်းၶေႃး

မိူဝ်းမႃးတီႈၵူၼ်းလိူဝ်ႈၶွၼ်းၵျေ ၵိၼ်ၶမ်.ၶိင်ႈ။ တၢမ်းၶမ်ႈလိတ်ႉယိၼ်ယဝ်.ငလႈ ၵွၵ်ႉလွမ်းလိၵ်ႈ တႃႉႁူႉထႆႉၵျၢင်း။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ လုၵ်ႈလၢင်ႈယိင်းၶႂ်ႈၵျေၵေ.ၶိုင်ႈ သွႆႉမၢၵ်ႉၵိင် ၶႂ်းၵုပ်းတၢင်ႉႁူဝ်မႃး။ ယိင်းၵွၼ်ႉၵေ.ၶၼ်ႉ လၢတ်ႈဝႃႈ ‘လဝ်ႈငမႈ လွႆ.မႃးသူင်ႉၵေႃႈ’ ၶႅ။

ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ် ႁူႉတၢင်းၵျေႃ။ လႆႈၵျၼ် ၵွၼ်ဢၼ်တေႃႉၽဵဝ်.ဢၼ်ဝံ.ၶိူဝ်လၢၼ်း တင်း ၶွၵ်ႈႁွင်ႈဢၢင်လူင်ဝံ.ပလၢင်ႉၶၼ်.။ လဝ်ႈၶၢင်းၶႂ်ႈၵျေမိူင်းၶေႃးၶဝ် မီးႁိမ်းလဝ်ႈၶၢင်းတိပ်.ထီးလႃး

---

[230] omoemyi q&mawmb&m;Ju;

ဝႆႉ။ ၶွႆးၶဝ်ၶၢင်ႉ ပႃးမၵ်ႉၵုတေဝီမိူင်းၶၢင်း။ မိူဝ်ႈၵၢင်ၶွႆၶၢင်ႉ ယင်းလႆႈလၢတ်ႈတေႃႇမၼ်းမႃး။ မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉႁၢင်ႈႁဵၼ်းတႃႇထႅပ်ႇႁၢင်ႊၶၢင်ႉ လဵပ်ႈလဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး ပေႉၽေႃႉၵူၼ်းႁဵ ဝုတ်ႉလူင်း ၽေႃႉၼဵပ်းၶိုင်ႈ။ ၶွပ်ႈၶႅၼ်ႈမၼ်းယုမ်ႉဝႆႉၽလႈ လင်ႇလႆႈထၢင်ႇဝၢႈ မၼ်းပေႉ။ ၽွႆးၶႅၼ်ႇၽလႈ ၵမ်ႇ တၼ်းလႆႈထႅပ်ႇ လၢႆးမၼ်းယုမ်ႉၶၢင်ႉလီလီ။ ႁူလ်ႈၵႃႈ လႆႈမႃးၼဵပ်းႁၢင်ႊလီ လၢႆးလဝ်ႈၶၢင်းၶွႆး ၵျေမိူင်းတၢႆးၶဝ် ယူႇသဝ်းၶၢင်ႉ။

လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး တေႃႇၽေႃႉၶွႆးၵျေမိူင်းၶၢင်း

ၶိူဝ်သိၵ်ႈၼူဝ်လႆၵိမ်းၶၢင်ႈၶၢင်ႉ မီးလုၵ်ႈၵွၼ်ႇသွင်ၵေႃႉ လွမ်တူလ်ႈပိူၼ်ႈၶင်ႈတေႃႇ ၽေႃႉယူႇၶၢင်ႉ။ ပေႃးႁၼ်ၵၢၼ်ႈႁႃးၶဝ် ပိူၼ်ႈႁူႉလွင်ႈၶဝ်လွမ်တူလ်ႈၵူၼ်ႈၽလႈ လင်ႇၵၢင်ႈလၢၼ်ႈပၢႆႈ။ ႁူလ်ႈၵႃႈႁၢမ်ႈသီးၶဝ်သေ လႆႈထႅပ်ႇႁၢင်ႊဝႆႉ။ ၵေႃႉႁၢမ်ႉယွႆႇၶၢင်ႉလဵပ်ႈၵၢဝ်ႉႁဵ ၵေႃႉလိၵ်ႉၶၢင်ႉ ယူႇပၼ်လီလီ တႃႇထႅပ်ႇႁၢင်ႊ။ တင်းသွင်ၵေႃႉပဵၼ် လုၵ်ႈႁူၼ်းၽၢၼ်။

လႆႈႁၼ် ႁၢင်ႊပၼ်ႈဝူဝ်းတူဝ်ၶိုင်ႈ ၵၢၼ်ၵဝ်တွင်းလေႃႇဝႆႉၶၢင်ႉ မီးၶွႆးဝၢင်းၵျေ။ မိူၼ်ဝႆႉၶမ်ႉမိုဝ်းၵိၼ်ႇတူႇ။ ၽွႆၵမ်ႇလၢတ်ႈလႆႈ လွင်ႈႁၢင်ႊပၼ်ႈဝူဝ်းတွင်းတူဝ်ၶႅ ၽဵဝ်မႃးတီႈမိူင်း ၶၢင်း။ မိူဝ်ႈၶၢင်ႉ လဝ်ႈၽျေႉတင်းမၵ်ႉၵုတေဝီ လုၵ်ႉၶွႆးၵျေၵွၵ်ႇမႃး။ ထႅပ်ႇႁၢင်ႊၶဝ် တီႈၵိမ်း ႁၢင်ႊပၼ်ႈဝူဝ်းၶၢင်ႉ။ ၶမ်ႉသိတ်းၵွၵ်ႇတီႈပၢၵ်ႇၽလႈၼူလင်ဝူဝ်း။ လႆႈႁၼ်မီးဝႆႉ ၶမ်ႉသိတ်းတင်း ၶမ် ၶွႆးဝၢင်းၵျေ။

ပေႃးလဵတ်ႇႁူင်ႈယဝ်ႉ လႆႈငိၼ်းသႅင်မွင်း။ ပလိၵ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ ၵဝ်တုင်းယူႊၶႃးယဵၼ်း ႁျိၵ်ႊ လၼ်လိုၵ်ႈလူင်းမႃး။ တူပ်ႉတုင်းလီလီ။ ပေႃးငိၼ်းသႅင်ပၼ်ၵွၢမ်းသင်ႇယဝ်ႉ ၵေႃႉတူပ်ႉတုင်း ၶၢင်ႉ ၽၢင်ႉထိင်းတူဝ်မၼ်းၵျေပႆၵူၼ်ႇ။ ၽၢင်ယမ်ႈ ၵၢၼ်ယုၵ်ႉမုၼ်သေ ၵဝ်တုင်းတၢင်ႇႁူဝ်ပႆၵူၼ်ႇ

ၶၼ်ႉ ၶၢၼ်းလႆႈႁၼ်တေႉ။ ၶိူဝ်လုမ်ႈၾႃႉၼႆႉ ၵွင်ႈတီႈၵၢဝ်တုင်းယူးၶီးယ်ၶၼ်းၵျိၵ်း တၢင်ႇ, ႁူဝ် တေႃႉၶူၺ်ႉ,တေႃႉမႃး မိူဝ်ႈႁူဝ်ၶိုၼ်ႈႁူဝ်ၶမ်းၶၼ်ႉ တေမီးတီႈမိူင်းၶၢဝ်း တီႈလဵဝ်ႁွင်ႉ။

လုၵ်ႈၵႂၢၼ်,လိူဝ်းလၵ်ႉတူလုၼ်းပိူၼ်ႈတေႃႉၽႂ်ႉ

တၢင်းၶႂၵ်ႈၶၼ်ႉ လပ်းသိင်,မႃးယဝ်ႉ။ ၵိမ်မိူင်းၶဝ်ၽူဝ်မေး ၵဵၼ်ႈပီ,ယႃ,ၶူဝ်,[231] ယူ, ၶၵ်ႉႁႃ။ ဝၢႆးၶၼ်ႉ ၶႃၽူဝ်မေး ၶဝ်ႈတၢင်းၶၵ်ႉႁႃ ၵႂၵ်ႉ,တၢင်းၶႂၵ်ႈႁႃ သုၵ်ႉသၢၵ်ႉဝႆႉ။ လဝ်ႈ ၾႃႉၶုင်ႈၼုဝ်းယူ,ၶၵ်ႉႁႃ ႁူးပွၵ်ႈသေၵႂၵ်ႉ,မႃး။ ပႃးၵႃးပလၢႆးမၢဝ်းမၼ်း ၽဵဝ်မႃးတီႈၶႄႈႁႃ။ ပဵၼ်ၵႃးၵၢၼ်မႂ်ႇ,ငလႈ မၼ်းၵၢဝ်ႁုင်,မုၼ်လွမ်းဝႆႉ။ မၼ်းၶႂ်ႈႁႃႈသူင်, ၵၢႆႈႁႃးၶဝ် ထိုင်ၵိူၼ်း လိုဝ်ႈၶွၼ်း။ ၵႃးၵဝ်,မၼ်းငတႉ လႆႈၶိ,မႃးပဵတ်,ပီးယဝ်ႉ။ ပေႃး ၵၢဝ်ၸၢမ်းလဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီး လႃးလၢတ်ႈငတႉ မေႃးဝႆႉ 'ပိူဝ်း ... ၵႂမ်း ... ပိူဝ်း ... ၵႂမ်း ...' ဝႆႉယဝ်ႉ။ ၵႃးမႂ်ႇ,ၼႆႉ ႁၢင်ႇလီ။ မၼ်းၶင်ႈတီႈၵႂင်ႈ ႁူၼ်းႁႃႈၵႃး။ ၵမ်,ပႃးမၢၵ်ႉ,ႁူဝ်။ တိုဝ်းဝႆႉၼဵပ်းတိၼ်။ ၵၢႆႈႁႃးၶဝ် ၼိၼ်ႈၶိ,တၢင်းလင်။ ၵိမ်မိူင်း ႁူမ်ႈႁူဝ်ယုမ်ႉငၶတူင်ႉတၵ်ႉ။ မႁႃတေၸီတေႉ ယုၵ်ႉမိူဝ်းသေတူင်ႉ တၵ်ႉ။

[231] Piano

လဝ်ႋၯှၫ့ငလႋမ႟ှၫတေဝီမှိုင်းခၢ်း

႑႘

တူင်ႇတၢၵ်ႇသူင်ႉသင်ႉ

ထိူင်ႈဝၼ်းၼိုင်ႈ ၵၢႆႇႁႃးမိူဝ်းလႂ်ႇလိူမ်မႃး။ ႁူတ်ႉသီႉထိုဝ်ႉ ၵဝ်ၵႃးမၼ်းသူင်ႉၵၢႆႇႁႃးထိုင်တူၼ်ႈ တီး။ မိူဝ်ႈၶဝ်ႈတၢင်းမိူဝ်းၼၼ်ႉ လႆႈလတ်းမိူင်းပွၼ်။ ၵၢႆႇႁႃးၵမ်ႉတွင်းမိူင်းပွၼ်။ ပေႃးႁူတ်ႉသီႉ ထိုဝ်ႉ ၵမ်ႉလၢတ်ႈ ၼႆႉပၢၼ်မိူင်းပွၼ်ၼႆႉၸေတႃႇ ၵၢႆႇႁႃးတေၶႃမ်ႈပူၼ်ႇၶူၺ်ႉၶွလ်ႈ။ ၶူၺ်ႉၼုၵ်းလွႆႉလႆႈ လွင်ႈၵၢႆႇႁႃး လႆႈပၼ်ၶၢမ်းမၼ်ႈဝႆႉ တေၸဝ်ႇတူင်ႇတၢၵ်ႇ လဝ်ႈၽျႃႉမိူင်းပွၼ် ၸေႃႇၵမ်ႉမေႃ လၢတ်ႈၶၢမ်းၼမ်ၸလႈ မႁႃတေဝီ ၸေႃႇမေႃလၢတ်ႈၶၢမ်း သိူင်လူင်သိူင်လၢင်ၼၼ်ႇ။

ၵျေႃႈမႃးလူး ၽၵ်းတူဝၢင်းၵျေႃ။ လႆႈႁၼ်ႁူၼ်းၸေႃႇၼိုင်ႈ ႁူတ်းၼမ်ႇတူၼ်ႈမွၵ်ႉယူႉၼွႆး သူၼ်။ မၼ်းပၢၼ်သီရိလၼ်တၼေ။ မၼ်းႁူတ်းၼမ်ႇ တူၼ်ႈမွၵ်ႉႁူဝ်ၵိူၵ်ႈယူႉဝႆႉ။ တၢင်းလင်မၼ်း မီးဝႆႉလဝ်ႈၽျႃႉမိူင်းပွၼ် လုၵ်ႉၵျေတူလုၺ်းတူၼ်ႈမွၵ်ႉယူႉၼၼ်ႇ။

သီရိလၼ်တၼေ မႁႃတေဝီမိူင်းပွၼ်

ပေႉၵႂႃးၵၢၼ်ႈၵျူးၶဝ်ၵိုတ်း မၵျူတေဝီ မႃးလူးတီႈၵႂႃးၵမ်းလိဝ်။ ၵိမ်ႈမၼ်းၶေႃႈလိၵ်ၶွင်, ဝႆႉ။ ၵဝ်သိင်လူင်သိင်လၢင်မၼ်း ၵုပ်ႉတွၼ်ႈၵၢၼ်ႈၵျူးၶဝ်။ တၢင်းယုမ်ႉမၼ်းၼႆႉ လုၵ်ႉတီႈပႃႈၶၢင်ႈ တူလုံး ၸင်ႇတေၵျၢင်းလီ။

'မႃးၶျႂႈငလႈ။ လူမ်းတေႉၶျႂႈၵေႃႈ။ မႃးၶိုၼ်ႈၶင်းၶွႆးၵွင်းၼ်ၵ်,တၢင်းၶိူဝ်ၶျႂႈငလႈ။ တင်းၵူိၼ်းၶေႃႈ သုၵ်ႉသၢၵ်ႉဝႆႉ။ ပ်ၼ်တၢင်းၵိၼ်ႈလုၵ်ႈၵွၼ်,ၶဝ်ၶႃႇ။ တေၵိၼ်ၶမ်ႉၶိင်ႈ ၵမ်, လွႆႈၵိူဝ်'

မၼ်းပ်ၼ်ၶွင်ႉယိင်းလဝ်ႈၾႃႉမိူင်းမိတ်ႈ။ မေႃမိုတ်ႈပိူၼ်ႈ။ ၶိုတ်းၵပ်ႈပၢၼ်။ မေႃ လၢတ်ႈၶျၢမ်းၵိင်းၵလိတ်ႈလီလီ။ လႆႈမႃးၵျၼ် ၶၢင်းယိင်းၵူၼ်ႈၵွၼ်, ယိၼ်,ငငႈၶေႃႉၶိုင်ႈ ၶွႆး ထိုၼ်,လူင်ၼႆႉ လီၵၢမ်းတေႉယူႇ။ သမ်ႉလုၵ်းၵူတ်းၶမ်ႉတူၼ်ႈမွၵ်,ယူႇၶွႆးသူၼ်။ ၵၢၼ်ႈၵျူးၵူၼ်ႉ လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃးငတ ၵမ်,လွႆႈၶၢင်းယိင်း ၶေႃႉတေၵူတ်းၶမ်ႉတူၼ်ႈမွၵ်,။ လႆႈၵျၼ် လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃးၼႆႉ မိူၼ်ၵၼ်တင်းလႆႈၵျၼ်ၶွၵ်းၵူဝ်တွင်းယုမ်ႉဝႆႉ ၵၼ်လႆႈၵျၼ် ၶွႆးၶမ်ႉ မေႃ,လိုၵ်ႉလိုၵ်ႉၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶွပ်ႈၶမ်ႉလိုၵ်ႉၶႃႇငလႈ ၵမ်,မီးၾွႆတေလူင်း ၵူႈၵဝ်တၢင်,ၶိူဝ် လိၼ်။

ဝၢႆးလႆႈၵျၼ်လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃးယဝ်ႉ လႆႈထၢင်,တီႈမိူင်းတၢႆးၼႆႉ ၵီႈသင်ၶေႃႈတေ ၵမ်,လိၵ်ႈလၢႆးလႆႈ။ တေမိူၼ်ယူႇ,မိူဝ်ႈၶွၼ်,ၵွၼ်ၼႆႉ။ ၵမ်,တူင်ႉၵမ်,ၶိုင်သင်။

သီရိလၼ်တၶႃႇလၢတ်ႈ 'ၵိၼ်ၶဝ်ႈမၼ်းပီ,သၵိတ်ႈၶွၼ်,ငလႈ'။

ၵွၼ်ၶူၼ်ႉၶႄႈၶိုၼ်း လွင်ႈလႆႈၵျၼ်ၵၼ် တီႈမိူင်းမိတ်ႈ။ တီႈပႃႈတီ,လိုၼ်းသုတ်းၵၼ် ၶိုင်ႈ သီရိလၼ်တၶႃႇ လူင်းလၢႆးမိုဝ်းပၼ် တီႈၼ်ပ်းသိၼ်ႈလိုဝ်ႈတၢင်းၵိၼ်ၶၼ်ႉ တွၼ်ႈတႃႇ,တီႈမႃႇ တွင်း။

မၵျူတေဝီလၢတ်ႈ 'လွႆႈၵေႃႈ။ ၵုဝ်းၵမ်,ပႆႇ,လိုမ်းၶင်,ၵဝ်,'

လဝ်ႈၾႃႉ ၵဝ်ၸေႈသၢၵ်ႉၼ်ၶိုင်ႈ ပၼ်တီႈၵၢၼ်ႈၵျူးသေလၢတ်ႈ 'သူပ်ၼ်ၾူးတ်ႈမ်ႈလိၵ်ႈ ငလႈ သူတေလႆႈလွႆႈၼူဝ်းတွၼ်ႈၵုဝ်းယူႇ,ၶျႂႈ'။

လီယွင်ႈသွင်ၶျႂႈၾူဝ်မေးတေႉတေႉ။ လဝ်ႈၾႃႉမိူင်းပွၼ်ၼႆႉ ပ်ၼ်ၵူၼ်းလဝ်းၶေႃႉၶိုင်ႈ။ ၵမ်,ၵိၼ်လဝ်ႈလႃးလႃး။ ၵိဝ်,လူလုံႈၾႂ်ႈ,ၸိုၼ်းတွင်းၶေႃႈ ၶပ်ႉသွၼ်,ၵျေ လွႆႉတိုဝ်း။ မီးဝႆႉ မေးၶေႃႉလိဝ်။ ၵမ်,ၵဝ်မေးၶွႆႉမိူၼ် လဝ်ႈၾႃႉတၢင်,မိူင်း။ မၵျူတေဝီ မီးလွႆမေႃၵိတ်းလူ ၶိူဝ်ပိူၼ်ႈ။ မီးလွႆ ၶွႆႈလိပ်ႈၵိၼ်းတၢင်းမေႃ။

ၵူလုံးၵႂႃႈ ၵၢၼ်ႈၵျူးလႆႈၵွၵ်,ၶဝ်းတၢင်း လွမ်းလဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး လုၵ်ႉတီႈၵိင်း တုင် တေႃႇထိုင် မိူင်းၶေႃး။ ငဝ်းၵူမ်ႈလဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃး တိုၵ်ႉငမ်းဝႆႉၶိူဝ်မိူင်းၵိင်းတုင်။ မၼ်းၵိုတ်း ဝႆႉလွမ်းပိုၼ်းတၢင်းလင်။ ၶွႆးပၢၼ်ၶိုၼ်ႈယႅ်,မွႆ,သင်ၼႆႉ ၵမ်,မီးၵွင်ႈတီႈ တွၼ်ႈတႃႇ, မၼ်း။ လဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလႃးၼႆႉ မိူၼ်ၵၢႈပုမ်,ၵူဝ်ၶိုင်ႈ။ မၼ်းလူင်ႉလ်ၼ်,ၵၢၼ်မိူင်း၊ မီးလွၵ်း လိင်ႉၶမ်။ မီးတူဝ်ထုပ်းၶမ်၊ ၵုတ်းၵျၢၼ်။ ၵူလုံးၵႂႃႈ တီႈမိူင်းၵူမ်ႈတုမ်လိုင်ႈတ်းၼႆႉ ၵမ်,မီးၵွင်ႈ တီႈတႃႇ,မၼ်းယဝ်ႉ။ မၼ်းပ်ၼ်ၶၢင်းၾႃႉပၢၼ်ၵဝ်,။ မိူင်းတ်းတင်းလူင် ယၢင်ႈၶိုၼ်ႈလူးတၢင်းၶႃႇ ၵွႆႈထိုင် ၵပ်ႈပၢၼ်ၶိုၼ်ႈယႅ်,မုၼ်းလ်ၵ်း။ မၼ်းတိုၵ်ႉမီးယူႇ,ထိုင်ပၢၼ်ၼႆႉ။ ၵူၼ်းၶုမ်,ၶဝ်ၵုၵ်ႉၵွမ် ၶပ်ႉယမ်မၼ်း၊ ၵဝ်ၵုင်,မုၼ်,လွမ်းမၼ်း။ ၵူလုံးၵႂႃႈ လွၵ်းလိင်ႉပၢၼ်ပတေသရၢဇ် ၵမ်,လွႆႉတိုဝ်း

လႆႈတီႈပၢၼ်မႂ်ႇ။ မၼ်းယၢမ်ႈပဵၼ်ၶုၼ် ၸဝ်ႈပိူင်ႇငမ်းလိၼ်။ မၼ်းယူႇတီႈမိူင်းဝၼ်းၽွၵ်ႇ။ မၼ်းၼႆႉႁူႉပွင်ႇယၢပ်ႇယဝ်ႉ။ မၼ်းၼႆႉ မီးတၢင်းသိူင်ႇလပ်ႉၶႅမ်။ ႁူၼ်းၶုမ်ႇၶဝ် ၽွၼ်ၵၼ်လၢတ်ႈၼိူဝ်း တီးမွၵ်ႇၶရေးသီး၊ ႁူင်းၵျၢၼ်းလိၵ်ႈၵိင်းၵလီတ်ႈ၊ ႁူင်းယႃ။ ၵဝ်ၶွင်ၵၢပ်ႇၶႅမ်ႉၶိုတ်းၵၢပ်ႈ မႃး သႂ်ႇၶႂ်ႈႁေႃ။ မူၼ်ႉငမႃးလုမ်းလႃးသူၼ်မွၵ်ႇ။ မႁႃတေဝီမိူင်းပွၼ်ၶေႃႈ လုမ်းလႃးသူၼ်မွၵ်ႇ။ ၼႆႉ ပဵၼ်ၶႅမ်ႉၵၼ်ၶၼ်ႈၵၼ်ဝႆႉ ၵၼ်မႂ်ႇတင်းၵၼ်ၵဝ်ႇ။

‘မိူဝ်းယဝ်ႉ မႁႃတေဝီ။ ပေႃးၶၢဝ်းမႆႈပီးၶႄႈ တေမႃးလၼ်ႇတၼ်ႇၵမ်ႇလွႆႈႁိူဝ်။ မႂ်ႈ ၽျူၼ်းႁဝ်းႁႃႉ။ တေတႅမ်ႈပၼ်ဝႆႉယူႇ။ မိူဝ်းယဝ်ႉဝႃႈ ၸဝ်ႈၽျႃႉလူင်။ လွင်ႈလိူဝ်းသူၸဝ်ႈၼႂ်ႈႁူႉ ၶၼ်ႉ ထၢမ်တီႈႁွင်ႈၵၢၼ်ၽုၵ်ႇသွမ်ႈၶဝ်ၶေႃႈ တေလၢင်ႉႁူႉလႆႈယူႇ’

မိူဝ်ႈၽဵဝ်တူၼ်ႈတီး ပေႃးတူၵ်းလိၼ်းဝႆႉတေႉယဝ်ႉ။ ၶၢဝ်းတၢင်းၵႆႇႁႃးၶေႃႈသုတ်း ယဝ်ႉ။ ၵႆႇႁႃးတဵမ်ႈတၢင်ႇၽိုၼ်မႃး လိူဝ်းၵႆႇႁႃးလႆႈထူပ်းမႃးလွမ်းတၢင်း။ လိူဝ်းၵမ်ႇပဵၼ်ၶႂ်းငၶ ၶၼ်ႉၶေႃႈ မီးတင်းၶႅမ်။ ၵမ်ႇလႆႈႁၼ် ၵမ်ႇလႆႈၵပ်ႇလၢတ်ႈၵၼ် တင်းလၢဝ်းႁူၼ်းၶိူဝ်လွႆၶဝ်။ လႆႈႁၼ် ၶဝ်ယုၵ်ႉမိုဝ်းငၶၵိမ်းတၢင်း ၵမ်ႈၽွင်ႈ။ လႆႈႁၼ်တၢင်းၵႂ်ႈ ႁူၼ်းႁိုၵ်းမိူင်းၶဝ် တီႈမိူင်း မိတ်ႈ။ လႆႈႁၼ် မိူဝ်ႈဝၼ်းၵၢတ်ႇၵမ်ႈၽွင်ႈ။ ၵမ်ႈၽွင်ႈ မီးတီႈႁူင်းယႃသေ ၶုင်ႈဝႆႉၼူဝ်းတုလ်ႇယိင်း မေႃယႃၽွၼ်ႇ။ ႁူလ်းၵႂ်ႈ ၵမ်ႇတၼ်းလႆႈလိပ်ႈၵျၢၼ်း လွင်ႈၶဝ်မႃးလီလီ။ ၵႆႇႁႃး ၵမ်ႇပႆႇၽဵဝ် တီႈၵယၢၼ်း ႁိူဝ် ပတွင်ႇ [232]ၶဝ်ယူႇသဝ်းၶၼ်ႉ။ ၶၢင်းယိင်းၵယၢၼ်းၶဝ်ၼႆႉ လၢၵ်ႇလၢၵ်ႇလၢႆးလၢႆး သုပ်းတူင်ႇတွင်းတီႈၶေႃးသေ လိုဝ်ႈလိုဝ်းဝႆႉ ၶၢင်းယိင်းၶေႃးယၢဝ်းတီႈမိူင်းတႆးၼႆႉ။ ႁွပ်ႈ မိတ်းသ ထိူဝ်း ပိူဝ်းထႄမ်း–မေးလ် [233] ၽွၼ်ၶဝ်ႁူႉငၶ တီႈၵိင်းၵလဵၼ်းငလႈ ႁူၼ်းႁူႉလၵ်းၶဝ် မီးမႃးတင်းၶႅမ်။ ၵႆႇႁႃး ၶိုၼ်းၶုၵ်းလွႆလႆႈ မိူဝ်ႈၵႆႇႁႃးလႆႈႁူႉတူလ်းၶဝ် တီႈၽၵ်ႈၼိူဝ်းတီး လီး [234] ၶၼ်ႉ။ ၵႆႇႁႃးလႆႈပၼ် ႁူၵ်ႈပဵၼ်း [235] သေ လႆႈၶဝ်ႈတူလ်း။ လႆႈႁၼ်ၶဝ်ၶင်ႈဝႆႉ တၢင်းလင်ႁၢဝ်းၶၼ်ႉ။ တီႈၶေႃးယၢဝ်းၶဝ် သုပ်းဝႆႉတူင်ႇတွင်းသေ ၵျိတ်းႁူၺ်ႈႁူဝ်ၶဝ်တင်ႈဝႆႉၶိူဝ် ႁူဝ်မႃႉ။ ၶဝ်လႆႈထုၵ်ႇႁွင်ႉမႃး တႃႇငၶႁူၼ်းတင်းၶႅမ်။ ၵႆႇႁႃးလၢတ်ႈၶၢမ်းမၢၼ်း တေႃႇၽူႈ ၸတ်းၵၢၼ်ၶဝ် ၶေႃႉပဵၼ်လၢဝ်းတေးၶၼ်ႉသေ သိုပ်ႇလၢတ်ႈၶၢမ်းတေႃႇၶဝ်။ ၶႂ်ႈၶဝ်ၶေႃႉၶိုင်ႈ သိုဝ်ႉသိုဝ်ႈၼူၼ်ၶူၼ်း တီႈပၢၵ်ႇၼိူဝ်းသ် [236] သေၶုင်ႈဝႆႉ။ ၵဝ်ၶေႃႇလႃႇ တင်ႈဝႆႉႁေႃ လပ်ႉဝႆႉ တူင်ႇတွင်းမၼ်း။ ပေႃးၶုင်ႈၶူႇလိူင်ႉၼႆႉ မၼ်းတင်းၶၢင်းယိင်းတၢင်ႇၶေႃႉ ၵမ်ႇလႆႈႁၼ်ပဵၵ်ႇ ပိူင်ႈၵၼ်သင်။ မၼ်းငၶၵႆႇႁႃး ထူင်မၼ်းပႃးဝၼ်းတႃႇ ၽွင်ၽဝ်ႇတႃႇငလႈ ပပ်ႉတဵမ်ႈမႆႈပပ်ႉ ၶိုင်ႈ။ မၼ်းလၢတ်ႈ ‘ၶႃႈတိုၵ်ႉၵျၢၼ်းလိၵ်ႈၵိင်းၵလီတ်ႈဝႆႉ’ၼႆႉ။ ၶဝ်ႁူးၶေႃႉထူဝ်းသိူဝ်ႈယူႇဝႆႉ။ မိူဝ်ႈ ဝၼ်းၵႆႇႁႃး လုၵ်ႉတီႈမိူင်းၶႂ်ႈပွၵ်ႈမႃးၶၼ်ႉ လႆႈငိၼ်းၶၢဝ်ႇ ၶၢင်းယိင်းၵယၢၼ်းလိူဝ်းၼႆႉ ၽဵဝ် တူၼ်ႈတီးမႃးၶိုၼ်းဝႃႈ။ ငိုၼ်းလိူဝ်းၶဝ်လႆႈမႃးတီႈၵိင်ႇၵလၢၼ်ႇၶၼ်ႉ သူင်ႇမႃးတီႈယေးငိုၼ်းလူင် ပွင်လိူင်ႈသေ ၸင်ႇပၼ်ၶဝ်တီႈတူၼ်ႈတီး။ ၵႆႇႁႃးလႆႈငိၼ်း ၶဝ်ၵဝ်ငိုၼ်းလိူဝ်းၶၼ်ႉ ၽုလ်ႇ သိၼ်ႈငိုၼ်း ၵၢပ်ႈဝႆႉတီႈႁူင်းသူင်ႇလိၵ်ႈၼႆႉ။ ၶၢဝ်းယၢမ်းၵမ်ႇႁိူင်သင် ၶဝ်တေဝႆႉၶေႃး ႁူၺ်ႈယၢဝ်း

---

[232] u , e; (ac:) ya'ဂi
[233] Mr. Bertram Mills
[234] Piccadilly
[235] Pence
[236] Barkers

ၵိတ်းၵိတ်း တၢႇတၢင်းၵႂၢင်ႉလီငွၼ်းယဝ်ႉ။ ပေႃးထိူင်ႈသိၼ်းႁူၼ်ႈပၢၼ် ၶိုင်ႈသိုပ်ႇသွင်သိုပ်ႇလိူင် ၶဝ်တေၵမ်ႇဝႆႉ ၶေႃးယၢဝ်းၶင်ႇၶႅၼ်ယဝ်ႉ။ ထၢင်ႇၼတႄႉ ၶဝ်တေၶုင်ႈမိူၼ်ၶၢင်းယိင်းမၢၼ်ႉၶဝ်သေ ပေႃးဝႃႈလွတ်ႈ ၽူးၽိုလ်ၼၽႈသၢသၼႃၶရိတ်ႈၶဝ်လႆႈၼတႄႉ တေပဵၼ်လၢဝ်းပုတ်ႉမႃးယူႇ။ ၶဝ်တေ ႁဵၼ်းလိၵ်ႈၵိင်းၵလ်တ်ႈ။ တေၶီႇလႅင်။ ၶၢင် ၵွပ်ႇ ၵျၢၼ်းၾျေႈ၊ တွင်ႇသူႇ ၵွပ်ႇ ပၵူဝ်း၊ ႁူၼ်းလွႆ ၵွပ်ႇ တၵၢင်း၊ ပတွင်ႇ ၵွပ်ႇ ၵယၢၼ်း၊ လီႈသေႃးၶဝ်ၵေႃႈ တေလွမ်းမႃးတၢင်းလင်။ ပေႃးငမ်း ငဝ်းဝႆႉလိူင် တူလုၺ်းတီႈၶႅပ်းၵႂၢင်ႉ ယိင်းၵွၼ်ႇလီႈသေႃး ၵေႃႉၶိုင်ႈၼလႈ။ မၼ်းႁွင်ႉမိုဝ်းမၼ်းသွင် ၶွၼ်ၵႄလုၵ်းဝႆႉ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶင်ႇမၼ်း မီးထိူင်ႈလႆႈႁူဝ်ပၢၵ်ႇ။ မၼ်းၵေႃႈ တေၶွႆႈၶီႇလႅင်။ ပေႃး ဝၢႈ ၽူးၽတ်းလိၵ်ႈၶဝ်သေၵေႃႉၵေႃႉ သူင်ႇလႅင်လမ်းၶိုင်ႈ ပၼ်လႆႈမၼ်းၶႅၼ်ၼတႄႉ မၼ်းတေလႆႈ ၶီႇလႅင်။

ယိင်းၵွၼ်ႇလီႈသေႃး

ႁူလုၺ်းၵျႈ ႁူၼ်းတႆးၶဝ်လူး။ ၶဝ်ၶွႆႈပဵၼ်သင်။ တီႈၶႅႆႉ ၵၢႆႈၵျႃးထၢင်ႇ ၶိုၼ်းလူဝ်ႇဝူၼ်ႉ လိူဝ်းၵၢႆႈၵျႃးၶဝ်လႆႈၵျၼ်မႃးၶၼ်ႉ။ လဝ်ႈပိူင်ႇငမ်းလိၼ်တႆးၶဝ် တူင်ႉၶိုင်ၼၶႄႃႇ ၶိုဝ်ၽႃင်လမ်ႈ သေ ၵဝ်ၽိုၼ်းထွင်ႇမၢပ်ႈၼၶႄႃႇ မူတ်းမူတ်းယဝ်ႉ။ ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ် လႆႈထွမ်ႇသိင်ၽိင်းၶဝ်မႃး။ လႆႈ ၵျၼ်ၽူးၵ်မ်တူဝ်ၶဝ်မႃး။ လႆႈၼလႇတူလုၺ်းၶွႆး ၵျွင်ႈၵၢင်လူင်ပလၢင်ႇ ၶွႆးၵျၢင်ႈၵျေႃၶဝ်မႃး။ လႆႈလွမ် တူလုၺ်းၵျွင်ႈၶွၼ်းၶဝ်မႃး။ လွင်ႈၶဝ်မေႃတူလုၺ်းထိုင်ၶိူဝ်ႁူၼ်း၊ လွင်ႈၶဝ်တူင်ႉၶိုင်၊ လွင်ႈၵျုဝ်လွႆ ၵုၶ်ႇၶဝ်၊ လွင်ႈၶဝ်မေႃမိုတ်ႈပိူၼ်ႈလိူဝ်းၶႅႆႉ ၼၶႄႃႇတွၼ်ႈၽွႆတွၼ်ႈမၼ်း။ ၶဝ်လႆႈထုၵ်ႇၼၶ တီႈ ပွင်ႇငဝ်ႈတိုၼ်း ၶေႃႈၵျၢမ်းလဝ်ႈပိူင်ႇငမ်းလိၼ်ၶၶၼ်ႉ။ ဝႆးသေၶဝ်လႆႈတိတ်းတေႃႇမိူင်းဝၼ်းတူၵ်း

ႁိူင်ၵျႃႈသိပ်းပီးၶၶၼ်ႉ မီးမႃးလဝ်ႈၽျႃႉၶင်ႇသီႇပေႉငလႈမိူင်းမိတ်ႈၶဝ်။ ယိပ်းၵ်မ်းလၢႆးၵုပ်ႉပိူင်ႇ ပၢၶ်ၵဝ်ႇသေ ပူၵ်းပွင်ၵိူႈလဝ်ႈၽျႃႉၶဝ်ၵွၶ်တၢင်း။ လဝ်ႈၽျႃႉၶဝ်ၶႆႉ ပ်ၶ်ႁူၶ်းမုၶ်းလႅင်းသေ ပိူၶ်ႈ ၶၢင်းႁူဝ်ႁူၶ်းမိူင်းတႆး။ ၶဝ်တေၵွၶ်ႁူဝ်ႁူၶ်းမိူင်းၶဝ်ၵျူႇ ၶင်ႇလွၵ်းပိူင်ပတေသရၢၸ်မီးဝႆႉ ၶၶၼ်ႉ။

ၵၢႆႈၵျႃးလႆႈတိူဝ်းၶေႃးၵျၢမ်းၵၶ် ‘ၵ်ပ်းလိၵ်ႉ’ တွၶ်ႈတၢႇ ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ် ၵဝ်ႁူၶ်းတႆး ၶဝ်ႈယူႇၶၢင်းမိူင်း ၵၢႆႈၵျဝ်းၶဝ်။ ၶေႃးၵျၢမ်းၶႆႉ ပွင်ႇဝၢႈ ၵျဝ်းတေလႆႈလုမ်းလၢးၶဝ် ၶင်ႇလုၵ်ႈၵျဝ်း။ တွၶ်ႈတၢႇၽွၶ်းလီၶဝ်ၵေႃႈ တေလႆႈၶပ်ႉသွၶ်ႇဝႆႉ ၶၢင်းလွႆၵၢႆႈၵျႃးၶဝ်တၢႇသေ လင်ႇတေလိုဝ်ႈ လွႆႈလႆႈ။ ပေႃးၵၢႆႈၵျႃးၶဝ် ၵမ်ႇၵ်တ်းသင်ပၶ် လႆႈတီႈၶဝ်လိူင် မိူၶ်ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ် လ်ၶ်ၶူတ်ႉ ၵဝ်မေႃႇ ငိုၶ်းၶဝ်ၶၶၼ်ႉႁွလုၵ်း။ ၵၢႆႈၵျႃးႁူႉယူႇ လွင်ႈဝၢႈတွၶ်ႈတၢႇ ပၢႆးမၢၵ်ႈမီးလီပ်ၶ် မိူင်း ၵ်မ်းပၢႆးယိူဝ်းလူင်ၶႆႉ တေဝူၶ်ႉလွမ်း ၽၢႆႇငၽမ်ႇပၶ်ၶမ်ႉတွၶ်း ၵမ်ႇငၢႆႈၶၶၼ်ႉ။ ႁူလုၵ်းၵျႃႈ လွင်ႈမေႃႇပၢင်ယုင်းၶၶၼ်ႉ တိုၵ်ႉမႃးၶမ်ၶင်းႁူင်ၶေႃးၵၢႆႈၵျႃးဝႆႉ။ ၵၢႆႈၵျႃးၶတ်းလွႆၵိုၶ်သွႆႇၵျူႇၵေႃႈ ယင်းတိုၵ်ႉ ပ်ၶ်ႁွၶ်ႈပ်ၶ်ၵ်ၶ်ဝႆႉၶင်းတွင်ႉ။ မိတ်ႉသထိူဝ်း ၵူဝ်းပိူဝ်းလ်ၶ်းတိူဝ်း ၶပ်ႉသွၶ်ႇ ငၶၵၢႆႈၵျႃး လွင်ႈၶမ်ႇပၶီႇ ပၢႆးမၢႆး–ၶွပ်းရေးသျိၶ်း–လီးမီးတိတ်ႉ လႆႈၶူတ်ႉၵဝ်ငိုၶ်း တီႈ မေႃႇပၢင်ယုင်း ၶၢင်းၶၢဝ်းယၢမ်းသၢဝ်းပီးၶၶၼ်ႉ ၽိင်ႇပိင်းၵၶ်တင်း ငၶႇၶဝ်ၶူတ်ႉၵဝ် ႁိူင်ႁိင်ပီး ၵၶ်ဝၢႈၶၶၼ်ႉ။ ပေႃးဝၢႈ လၢင်းၵျႃလႆႈလၢႆးတၢင်း တၢႇတႆးတေလႆႈ ငသျူးယိူဝ်း တီႈၶူဝ်းၶွင်ၶဝ် ၶၶၼ်ႉလိူင် ၵမ်ႇမီးပၶ်ၵျႃသင်။ ႁူလုၵ်းၵျႃႈ ၵမ်ႇၵမ်ႇလီ။ ငိုၶ်းတိုၶ်းတင်းသိင်ႈ လုၵ်ႉတီႈႁုၶ် လူင်ယူးႁူပ်းမႃးသေ ၶမ်ႉတွၶ်းတင်းသိင်ႈၵေႃႈ မိူဝ်းၶိုၶ်းလိုမ်ယူးႁူပ်ႉသိင်ႈသိင်ႈ။ ပေႃးပ်ၶ် ၵၢႆႈၵျႃးငတႉ ၶၢင်းၵျႃးငိုၶ်းၶမ်ႉတွၶ်းႁူးပီးၶၶၼ်ႉ တေမ်ၵ်ႇပၶ် 750,000 ပွင်း။ ႁွပ်ႈငိုၶ်းလွႆႉ လၢႆႇမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်လိူင်ႈတႆးၶႆႉ ၶိုင်ႈပီးလွႆသိင်ႈ 500,000 ပွင်းႁွလုၵ်း။ ၵၢႆႈၵျႃးၶွႆႈပၶ်ၽျၢင်ႉ ၵျႃးၶၶ်မေႃႇပၢင်ယုင်းၶႆႉ ၵပ်းၵၢႆႇဝႆႉ တင်းငိုၶ်းၶဝ်ႈမိူင်းတႆးတၢင်ႇၵၶ်တင်းၶမ်။ မီးထၵ်ႈႁွၶ်ႇ။ မိူဝ်ႈမိူင်းမၢၶ်းတိုၵ်ႉပ်ၶ်လေးမိူင်းၶွႆး မိူင်းၵိၶ်းတီးယိူဝ်းၶၶၼ်ႉ ၶွၶ်ႇငိုၶ်းၶဝ်ႈၶၶၼ်ႉ လႆႈ သူင်ႇထိုင်သၵ်ၶ်ႈငိုၶ်းငဝ်ႈလိူင်ႈၵိၶ်းတီးယိူဝ်း။ ႁွပ်ႈၶႆႉ ငိုၶ်းၶွၶ်ႇလိူဝ်းၶမ်ႇပၶီႇပၢႆးမၢႆးၶွပ်း ရေးသျိၶ်း လႆႈပၶ်တီႈလူင်ပွင်လိူင်ႈၶၶၼ်ႉ ၽၵ်ဝ်ၵျူႇတီႈၵိၶ်းတီးယိူဝ်းသိင်ႈသိင်ႈ။ ႁူလုၵ်းၵျႃႈ ယၢမ်းလ်ဝ်ငတႉ မူၶ်ႉငမႃးၵိူႈငိုၶ်းလိူဝ်းၶႆႉ ၽၵ်ဝ်ၶွႆးသၵ်ၶ်ႈငိုၶ်း မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်လိူင်ႈတႆး။ ၵၶ် ပၢႆးမၢႆးၶွပ်းရေးသျိၶ်း လႆႈပၶ်တီႈလူင်ပွင်လိူင်ႈၶၶၼ်ႉ ႁွလုၵ်းမီးၵျႃႈ ပုၶ်ႈသွင်ပုၶ်ႈတီႈငိုၶ်း လွႆႉလၢႆႇမိူင်းတႆး။ ပေႃးဝၢႈငိုၶ်းလိူဝ်းၶႆႉ လႆႈမၢးလ်မ်မိူဝ်ႈတင်ႈၶမ်ႇပၶီႇလိူင် တေလႆႈလွႆႉလၢႆႇ ၵိူႈမိူင်းတႆးၶိုၶ်ႈယွႆႇလႆႈတေႉတေႉဝၢႈဝၢႈ။ တီႈၶႆႉ မီးၶေႃႈတွပ်ႇၵၶ်ၶိုင်ႈ။ မေႃႇပၢင်ယုင်းၶႆႉ ၵဝ်ငိုၶ်းငလႈတၢင်းမေႃႇၵိင်းၵလ်တ်ႈ ၵ်တ်းဝႆႉ။ ႁွပ်ႈလႆႈဝႆႉတပ်ႉသိုၵ်းပၶ်တီႈ မိူင်းတႆးၶႆႉသေ လူင်ပွင်လိူင်ႈၵိၶ်းတီးယိူဝ်း သမ်ႉလႆႈၵဝ်ငိုၶ်းလိူဝ်းၶၶၼ်ႉ။

ၵ်တ်းႁူဝ်ၵေႃႈလီ ၵၢႆႈၵျႃးယုမ်ႇယမ်တႆးၶႆႉ ထုၵ်ႇလီလႆႈငသျူးယိူဝ်းလိူဝ်းၶႆႉ။ ၵၶ် ၶၶၼ်ႉပ်ၶ်ၶူဝ်းၶွင်ၵျႃးၶၶ်ယွႆႇၶွင်တႆးသေ မိူၶ်ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ် ၵျူႇၵိမ်ၵဝ်ၶွင်ၶဝ်ၶၶၼ်ႉ။

ၶေႃးၵျၢမ်း ‘ၵ်ပ်းလိၵ်ႉ’ ၵၶ်ဝၢႈၶၶၼ်ႉ ပိုတ်ႇငၶတၢင်းလွႆၵုၶ်ႇ ၵၶ်ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ် ပၶ် တီႈႁူၶ်းတႆးၶဝ် လ်မ်မိူဝ်ႈ 1885။ ႁူလုၵ်းၵျႃႈ ၵၢႆႈၵျႃးၶဝ် ၵမ်ႇၶပ်ႉသွၶ်ႇၶဝ် ၶင်ႇ ‘လုၵ်ႈၵ်ပ်း’။ ၵမ်ႇၵ်တ်းပၶ် ၽွၶ်းလီသင်တၢႇၶဝ် ၶင်ႇပုၶ်ႈၽွၶ်းၵၢႆႈၵျႃးၶဝ်မီးၶၶၼ်ႉ။ ႁူၶ်း မေႃထၢင်ႇထိူမ်ၶိူဝ်ပိူၶ်ႈ ၶင်ႇလဝ်ႈၶၢင်းတိပ်ႉထီးလၢးၶဝ် လွႆလ်ပ်းသ်ပ်ႇၵျေ တေမီႇသူပ်းယုမ်ႉ

ယဝ်ႉ။ တေပိုၼ်ၽၢဝ်, လွင်ႈၵၢၼ်ႈၵူၺ်းၶဝ်တေႃႉၵဝ် ၼင်ႇၵူၺ်းၵၢၼ်ႈၵူၺ်းၶဝ်ၵဝ်လႆႈၼၼ်ႉ။ လၢႆးတၢင်း တၢႆႇငၢႆႈလိတ်ႈ ၵႂႃႇပေႃးၽိင်ႇပိင်းၵၼ်ၼႆႉ ၵူၺ်ႉယၢပ်ႇဝႆႉ။ လွင်ႈလီလိပ်းသိပ်ႇမေႃႇပၢင်ယုင်းၼႆႉ ၵမ်ႇလွင်ႈဝၢႆႈ ၵၢၼ်ႈၵူၺ်းလႆႈထွမ်ႇတီႈ ၶေႃႈထတ်းသၢင်ၶူဝ်ပိုၼ်းလွင်ႈလၢႆႇ ၵၼ်ၵႂၵ်ႇမႃးတီႈလဝ်ႈၽႃႉ လွႆလူင် ၶေႃႉလိူဝ်ႁႂလ်းငတ. ၵမ်ႇလွင်ႈ။ ယူဝ်ၶဝ်ယၢၼ်ႇငၼ်ႈၼႄႇငလႈၵူဝ် ၵမ်ႇၼၼ်ႉ ယူဝ်ၶဝ် ၵမ်ႇၼွႆႈသုၵ်ႉယုင်ႈပူၼ်ႈၵူဝ်ၼႆငတ. ၵမ်ႇလၢင်းဝၢႆႈ။ တၢႆႇတေလိင်ႉလၢၼ် ၵျၢၼ်းထမ်ၼ်းၶေႃႉ ၶိုင်ႈၼႆႉငၢႆႈၼႄႇ။ ႁွပ်ႈမၼ်း ၵမ်ႇမေႃထၢင်ႇထူမ်ၶူဝ်ပူၼ်ႈ။ ပေႃးလႆႈထုၵ်ႇလိင်ႉလၢၼ်ၶေႃႈ ၶဝ် မေႃလိုမ်းပၢတ်ႈၵၼ်ၼၼ်ႉ။ ၵမ်ႇသိမ်းပိင်းဝႆႉၶွၼ်းလွင်။ ႁူလ်းၵႂႈ လွင်ႈၶဝ်ပိတ်ႉသူပ်းယူႇၼၼ်ႉ ၵျတ်းၵႂႃႈၵၢၼ်ႈၵူၺ်းၼၼ်းယူႇယၢပ်ႇ။

ၵၢၼ်ႈၵူၺ်းယုမ်ႇယမ် ပေႃးမီးႁူၼ်းၶေႃႉမူၼ်ႉငမးပိၼ်ႇဝၢႆႇလႆႈၶဝ်ငတ. တေလီမႃးတၢႆႇမူဝ်း ၼႄႈၶဝ်ယူႇ။ ၵဝ်တၢင်းသိုဝ်ႈသွႆတၢၵ်ႇလိင်းၼၼ်ႉႁွလ်း လၢင်းၵႂႃႈႁုင်ႇမုၼ်ၵေႃးလၢႆႇ ယိင်ႈယွႆႇလႆႈ ၼိုၼ်း။ ၵၢၼ်ႈၵူၺ်းၶဝ်ထုၵ်ႇၼီႈ တီႈတႆးဝႆႉ။ ၵမ်ႇၵမ်ႇလီ ၵၢၼ်ႈၵူၺ်းၶဝ် ၵမ်ႇလၢင်းၵျတ်းပၼ်သင်လႆႈ ၵဝ်ႇလူလ်ႈမေႃႇငိုၼ်းၼၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈမေႃႇငိုၼ်းၼၼ်ႉ ပေႃးၶွႆႈၵၢမ်းမႃးယဝ်ႉ။ ႁူလ်းၵႂႈ မီးထိင်ႈ ၼမ်ႉမၼ်းတုင်း။ ၵၢၼ်ႈၵူၺ်းၶဝ်ထုၵ်ႇလီၶပ်ႉၶိုင်ပၼ်ၵႂၢႈၶဝ်လႆႈ ၼမ်ႉတွၼ်းၽွၼ်းလီ တီႈၵၢၼ်ၽုၵ်ႇ သွမ်ႈၼမ်ႉမၼ်းတုင်းၼၼ်ႉ တမ်တမ်ထူၼ်ႈထူၼ်ႈ။ ၵျတ်းထလူဝ်းလၢတ်ႈ မူင်းၵျူဝ်းမၼီးၼႆႉ လူဝ်ႇမီးမူင်းၼူဝ်ႇလူဝ်ႇၼီႇ တၢႆႇမူင်းလူဝ်းၼၼ်ႉတင်းမူတ်း ၵႂႃႈပေႃးၽိင်ႇပိင်းၵၼ်တင်းၵျူဝ်းမၼီး တိုၼ်းလူဝ်ႇ လႆႈယိုတ်းၵဝ်လိၼ်မူင်းလူဝ်းၼၼ်ႉ ၵၼ်ဝၢႆႈၼၼ်ႉ ၶွႆႈပွင်ႇလွင်ႈၼႆႉယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်ႈၵူၺ်း ၶဝ်ၵုပ်ႉပူင်ႇမူင်းလူဝ်းၼၼ်ႉ တၢႆႇၽွၼ်းလီႁူၼ်းႁိုၵ်းမူင်းၶဝ်။ ႁွပ်ႈလၢႆးတၢင်းၵၼ်ၼႆႉငလႈ ၵၢၼ်ႈ ၵူၺ်းၶဝ်လုၵ်းလင်ႈလႆႈမူၼ်ၼႆႉ။ ၼၼ်ႉၶေႃႈ ပၢၼ်လွင်ႈတၢင်းၵျူဝ်းမၼီး ၶွႆႈလႆႈၼူဝ်ႇလူဝ်ႇၼီႇၼၼ်ႉ ယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်ႈၵူၺ်း တိုၵ်ႉငမ်းငဝ်းဝႆႉ တၢႆႇလွင်ႈၵၢၼ်ႈၵူၺ်းၶဝ် ၵျတ်းလွမ်းလႆႈၼင်ႇပေႃႇလသီႇၼၼ်ႉၵူဝ်။ ယၢမ်းလိူဝ်ငတ. လႆႈၵၼ်ငဝ်းလၢႆး တိုၵ်ႉၶပ်ႉၶိုင်ၵႂၵ်ႇ ပေႃလသီႇမွႆႇဝႆႉ။ ပေႃးၵဝ်ပေႃလသီႇမွႆႇ ၼၼ်ႉ လွင်ႉတိုဝ်းမႃး တေလၢင်းငၼလႆႈ ၵမ်ႇၽႃႇယုမ်ႇယမ်မႃး လွင်ႈၵၢၼ်ႈၵူၺ်းၶဝ် ၵမ်ႇတူလ်း သုၼ်ႇတူဝ်လိူဝ်ႁွလ်း ၵၼ်ဝၢႆႈၼၼ်ႉ။

လွမ်းၼင်ႇပၵ်းပိူင်ယၢမ်းၼႆႉ တႆးလႆႈယူႇတွႆႈ လဝ်ႈၽႃႉၽၼ်ႇလိၼ်ၵိင်းၵလိတ်ႈ။ ၶွႆး ၵၢင်မၼ်း မီးၶုၼ်ပွင်မူင်းမူင်းမၢၼ်းႁွလ်း။ လူင်ပွင်လိုင်ႈမူင်းမၢၼ်း ၵမ်ႇမီးၵၢမ်းၼေတ်ႈၶူဝ် မူင်း တႆး။ ႁူၼ်းတႆးၶေႃႈထုၵ်ႇ လွႆလွမ်းလွၵ်းပိူင်ၼႆႉ လူဝ်သေတၢင်ႇၵၼ်။ ၶဝ်ယုမ်ႇယမ် ၵၢၼ်ႈၵူၺ်းၶဝ် တေၵျတ်းပၼ်ၶဝ် လႆႈလီလႆႈပၢၼ်။ မူင်းမၢၼ်း ၶတ်းလွႆတုၵ်းယွၼ်း တၢႆႇတေယိပ်းႁုမ်းၵမ်လႆႈ ႁွင်ႈၵၢၼ်လူင်ပွင်လိုင်ႈတင်းသိင်ႈ။ ပေႃးလႆႈႁုမ်းၵမ်ၼင်ႇ ၶဝ်တုၵ်းယွၼ်းမႃးလိုင် လူင်ပွင်လိုင်ႈမူင်း မၢၼ်း တေလွႆႉတိုဝ်းၵၢမ်းၼေတ်ႈ ၵၼ်ၶုၼ်ပွင်မူင်း လွႆႉတိုဝ်းတီႈမူင်းတႆးယူႇၼၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႂႈ ၼပ်ႉသွၼ်ႇလႆႈဝၢႆႈ ၵၢမ်းၼေတ်ႈၶွင်ႇသီႇမူင်းႁူမ်ႈတုမ်လိုင်ႈတႆးၶေႃႈ တေတူဝ်းသုင်ပိင်းၵၼ်မႃး။ တႆးတေတုၵ်းယွၼ်း တၢႆႇမူင်းႁူမ်ႈတုမ်လိုင်ႈတႆး တေပၢၼ်မူင်းၵုပ်ႉပူင်ႇႁင်းၶေႃ တွႆႈၶျေႃၶမ်းၵိင်း ၵလိတ်ႈ။ တီႈတေ. ၵၼ်လဝ်ႈၽႃႉလွႆလူင် လၢတ်ႈဝႆႉၼၼ်ႉမၼ်ႈယူႇ။ လဝ်ႈၽႃႉၶဝ် တေၵမ်ႇ ယွမ်းႁပ်ႉ လဝ်ႈၽႃႉၶေႃႉၶိုင်ႈ တေၶိုၼ်ႈၵျတ်းႁူဝ်ပဝ်ႈ ၶွင်းသီးမူင်းႁူမ်ႈတုမ်လိုင်ႈတႆး။ ႁူၼ်း ၵိင်းၵလိတ်ႈၶေႃႉၶိုင်ႈ ႁွလ်းထုၵ်ႇလီၵျတ်းႁူဝ်ပဝ်ႈ။ ၶျေႃၶမ်းၵိင်းၵလိတ်ႈ တေၵႂၵ်ႇလိုဝ်ႈသိင် ပၼ် တၢႆႇတႃးၶုၼ်ႁူဝ်ပဝ်ႈ ၶွင်းသီးမူင်းႁူမ်ႈတုမ်လိုင်ႈတႆးၼၼ်ႉ။ ၶေႃႉၼၼ်ႉ တေလႆႈမီးတွႆႈ ၶျေႃၶမ်းၵမ်းလိူဝ်။

မူဝ်ႈၵမ်ႇပႆႇၶွတ်ႇယွတ်ႈလိၵ်ႈၼႆႉ ၵၢႆႈၵျုးၶွႆႈလၢတ်ႈထႅင်ႈၵၢၼ်ၶိုင်ႈ။ တီႈၵၼ်ႁူဝ်ၶၼ်ႉ ၵၢႆႈၵျုးတႅမ်ႈဝႆႉဝႃႈ ပေႃးပဵၼ်သိုၵ်းလူင်မႃးလိုင် မိူင်းတႆးတေပဵၼ်လႅၼ်လိၼ်မိူင်းၵၢႆႈၵျုးၶဝ် သုတ်းသေပိူၼ်ႈတၢင်းဝၼ်းၵွၵ်ႇ ၵၢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။ ပေႃးၵျုႇပၢၼ်ႇၶဝ် ၽဵဝ်မႃးတီႈလႅၼ်လိၼ်ၶၼ်ႉ၊ ပေႃးၵျုႇပၢၼ်ႇၶဝ်ႈမိူင်းတႆးမႃးၶၼ်ႉ ႁူဝ်ႉတပ်ႉလူင်တီႈသိင်းၵႃးပူး[237]ၼၼ်ႈ ၵမ်ႇၵိင်ပိုင်ႈလႆႈသၢင်ယဝ်ႉ ၵမ်ႇၵႃး ၵိၼ်းတီးယိုဝ်းၼၼ်ႈ တေပဵၼ်ၶွင်ၵျုႇပၢၼ်ႇၶူးမူတ်းမူတ်း။

ၽွင်းမူဝ်ႈ မိူင်းၵျႅမ်းပၼ်ႇယိုဝ်းၵၢႆႈၵျုးၶဝ် လႆႈထုၵ်ႇပိူၼ်ႈလွၵ်ႇငိုတ်ႈမႃးယူႇယဝ်ႉၸလႈ မူဝ်းၶေႈ မိူင်းတႆးၼၼ်ႈ တေၵမ်ႇပႆႇလၢင်းပဵၼ်လႆႈ ၶင်ႇလႆႈပၼ်တၢင်းပူၼ်ႉလွႆႈဝႆႉၶၼ်ႉ။ ၵွပ်ႈ ပိူဝ်ႈ မိူင်းတႆးတေပဵၼ်မႃး ၶေႈလိၼ်သိုၵ်းၵၢၼ်လမ်ႇလွင်ႈတီႈၶိုင်ႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

မေႃးရိၵ်း–ၶေႃးလိၵ်း

ၶုၼ်ယုင်းၼိဝ်

ပိၼ်ႇၽႃႇတႆး

ယဝ်ႉမူဝ်ႈ 2008 လိူၼ်ၵျူးလၢႆး 25 ဝၼ်း

[237] Singapore Fort

တီႈပွင်ႇၶေႃႈၵႂၢမ်းၵမ်ႈၽွင်ႈ GLOSSARY

1	ႁွင်ႈယူမ်းႁူမ်း	ajcmu v;y;aoew
2	ႁူၼ်းတၢင်ႇလၢတ်ႈ	Eiijcm;om;
3	ႁူၼ်းထႅမ်ၽိူၼ်	pm;yx;
4	ႁူၼ်းၽှရင်ႇ	0a&mywuom;
5	ႁူၼ်းႁိူဝ်း	oabmom;
6	ၵႅမ်ၽွင်း	0eaxmu
7	ၼူးမေယႃ	q&m0e
8	ၼွင်ႉလႅင်ၽိူဝ်း	&xm;w
9	ၼုၼ်ၽွင်းလေးတွၼ်ႈ	ta&;yi (c½i0e)
10	ထိၵ်ႉႁူပ်ႉ	p? r
11	လဝ်ႈတႅင်ႇၵုၵ်ႉ	'icsky
12	ထႅင်ႈ	wilum;
13	သီႇလပႃႇ	tEynm
14	သိူဝ်လၢဝ်	usm;op
15	သၢႆးၼုမ်တိုၼ်ႈ	oaomiwr
16	သၢႆးလူမ်	pyo
17	သၢင်ႇဝၢင်ႇ	qi0i
18	သၢင်ႇၵျၢင်း	ypqon? 'Zi;qon
19	သႅၼ်းထၢၼ်ႈတီႈၼိုင်ႈ	yxrwe;
20	သၢမ်ႈလႅၵ်း	cRe;
21	တီႈမူၺ်း	vua0
22	ငတးတၢင်း	vom;pBu
23	တေႃႇတတ်ႉ	wuqion
24	တႅဝ်းၽှင်ႇ	ur;½;we;
25	တႅင်ႇတင်ႈ	cetyon
26	တွင်ႈတႅဝ်း	c&;vnvnon
27	တိတ်းလၢၵ်ႈ	puE;
28	ၼေႃႈၽှေႃႉလႅၼ်လိၼ်	e , jcm;a'o
29	ၼေၵ်ႉမူၺ်း	vua0orm;

30	ပရိယၢႆး	y& , m ,
31	ပလိၵ်ႈ	&
32	ပေႃးၸွႆ	auseyon
33	ပိတ်ႉ	yw(on)
34	ၽဵင်ႈ	½;½;
35	ၽိုၼ်ၵၢၼ်ၶႃႈတၢႆ	vowr
36	ၽိုၼ်ၵၢၼ်ႁၢႆႉ	&mZOwr
37	မုထၢမ်းႁူဝ်လဵင်	acgi;aygi;etrxr; (apmbm;yvy)
38	မေႃယႃ	olemjyK
39	မူလ်းၵဝ်ႈ	qx;^ao(mix;
40	မၢၵ်ႇသွင်းဝၢႆ	jci;v;
41	မိူင်းၽေႃင်	wbua'o
42	မဵပ်ႇယၢင်ႇ	yp
43	လူဝ်ၶိုင်ႈ (12 ၵၢၼ်)	wp'gZi (12 c)
44	လွင်းလူ	pr;oy
45	လဵင်ၽုႆး	&xm;
46	လၢၼ်ႇၶျူး	vecsm;
47	လိၼ်ယၢင်ပုၼ်	t*aw
48	လၢပ်ႇသၢမ်လဵမ်ႈ	oevsu
49	ၵူဝ်းပွႆႇ	ab;rEm;
50	ဝၢင်းၸွႆ	pwcsοn
51	ႁိူဝ်းလူင်ၵၢႆႇၼူဝ်	abmwwm;
52	ႁၢင်ႉသၢင်ႇ	'Zi;
53	ႁၢင်ႉပၼ်ႈ	½yw
54	ႁူင်းပပ်ႉ	pmlunwu
55	ႁွင်ႈပပ်ႉ	pmlunce;
56	ႁၢၼ်ႉ	qi
57	ၵုပၢႆး	Oyg ,
58	ၵူးမၢင်ႇ	*
59	ၵၢဝ်	yiv , atm

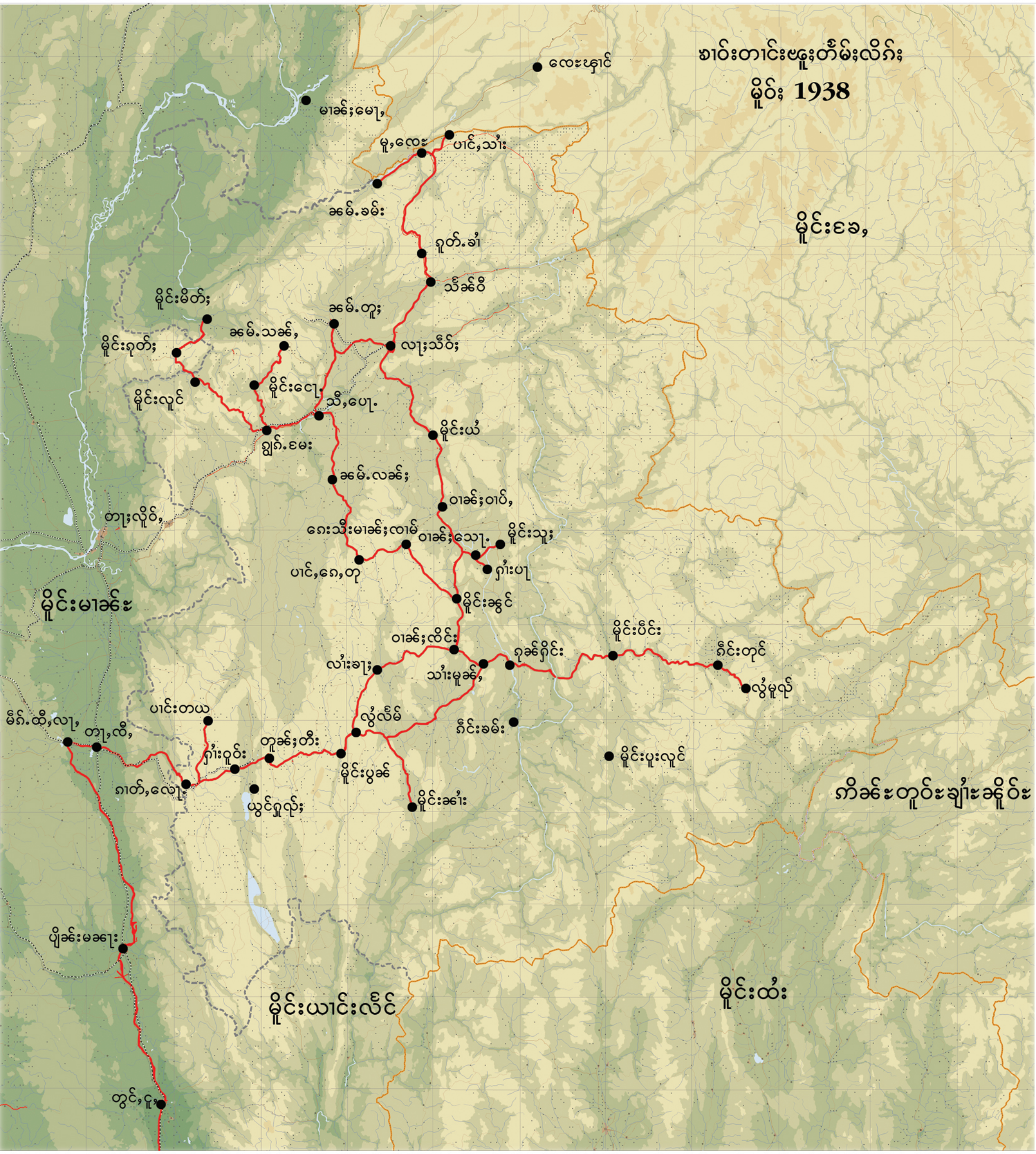

ၶၢဝ်းတၢင်းၽူးတႅမ်းလိၵ်း
မိူဝ်ႈ 1938
လေႈၽၢင်
မၢၼ်ႈမေႃ
မူႇၸေႊ
ပၢင်ႇသၢႆး
ၼမ့်ၶမ်း
မိူင်းၼၶ
ႁူတ်ႉၶၢႆ
သႅၼ်ဝီ
မိူင်းမိတ်ႈ
ၼမ့်တူႈ
ၼမ့်သၼ်ႇ
လႃႈသဵဝ်ႈ
မိူင်းဂုတ်ႈ
မိူင်းငေႃႉ
မိူင်းလူင်
သီႇပေႃႉ
ၵျွၵ်ႉမႄး
မိူင်းယႆ
ၼမ့်လၼ်ႈ
ဝၢၼ်ႈဝၢပ်ႇ
တၢႆႈလိူဝ်ႇ
ၵေးသီးမၢၼ်ႈလၢမ်
ဝၢၼ်ႈသေႃႉ
မိူင်းသူႈ
ၵၢႆးပႃ
ပၢင်ႇၵေႇတႃ
မိူင်းမၢၼ်း
မိူင်းၼွင်
ဝၢၼ်ႈလိင်း
မိူင်းပိင်း
ႁုၼ်ၵိူင်း
ၵဵင်းတုင်
လၢႆးၶျႃႈ
သၢႆးမူၼ်ႈ
လွႆ်မူလ်ႉ
မိၵ်ႉထီႇလႃႇ
တၢႆႇလီႇ
ပၢင်းတယ
လွႆ်လိမ်
ၵဵင်းၶမ်း
ၵၢႆးႁုင်း
တုၼ်ႈတီး
ၵၢတ်ႇလေႃႈ
မိူင်းပွၼ်
မိူင်းပူးလူင်
ယွင်ႁွၺ်ႈ
မိူင်းၶၢႆး
ၵဵၼ်းတုင်းၶျႂ်းၶိူဝ်း
ပျိၼ်းမၼႃး
မိူင်းယၢင်းလႅင်
မိူင်းထႆး
တွင်ႇငူႇ

ၸႂ်ႉသႅင်ၶွင်းၼမ်း

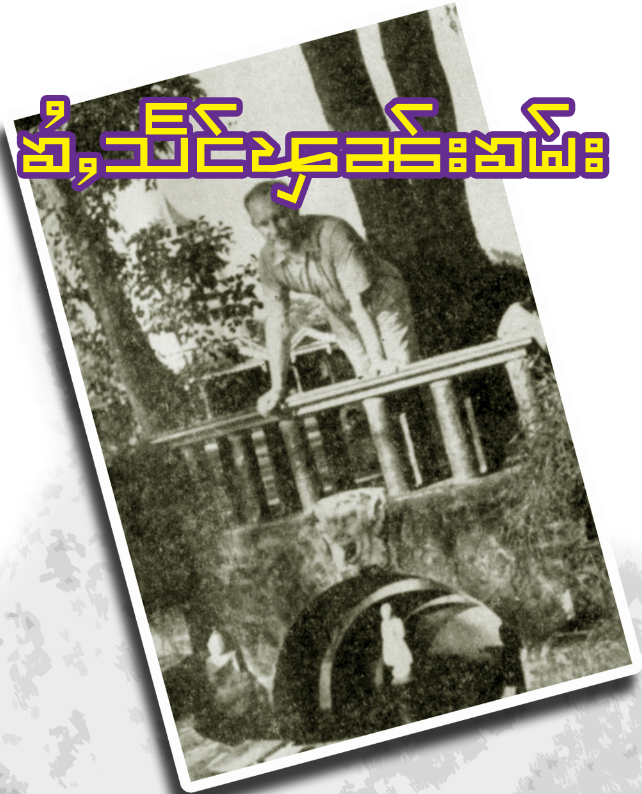

ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ မေႃႈရိၵ်း–ၶေႃႈလိၵ်း တႅမ်ႈၶၢဝ်ႇ ၵႃႈမၼ်းလႆႈႁၼ် မိူဝ်ႈမၼ်းတွင်ႈတႅဝ်းမိူင်းတႆး တီႈ ၵၢၼ်လၢဝ်ႈၽႃႇၶဝ် လႆႈတေႃႇသူႈတႃႇၶႂ်ႈႁၢင်ႈ လိၼ်မိူင်းၶဝ်ယူႇဢၼ်ႉ။

ပၼ်ပပ်ႉ ၽိုၼ်မႂ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း လွင်ႈၵူၼ်းတၢင်ႇလၢတ်ႈၵေႃႉၸိုင်ႈ မႃးၶလႇတီႈ မိူင်းတႆးသေ တႅမ်ႈမႂ်ႇဢၼ် ယွႆႈဢၼ်ယႅမ်းဝႆႉ လွင်ႈၵူၼ်းလိူဝ်းမၼ်းလႆႈၶူပ်ႉထူပ်း၊ တၢင်းႁိၼ်ဢၼ်မၼ်းလႆႈႁိၼ်လိမ်း၊ ၶူၼ်းသုမ်ႉ ဢမ်ႇၶၼ် ၶျေႃႇၶူၼ်းလူင် ဢၼ်မၼ်းလႆႈလိုဝ်ႈၶႂၼ်းမႃးၶၢၼ်ႉ။

ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ တႅမ်ႈၶၢဝ်ႇတႅၵ်ႇတႅၵ်ႇလႅင်းလႅင်း လွင်ႈၽိုင်ႈတိုၼ်းပၼ်၊ လွင်ႈယုမ်ႇယမ်ၶပ်ႉထိုဝ်၊ ပိုၼ်း ဢၢႈပုမ်ႇ တီႈမိူင်းတႆး တွၼ်ႈတၢႇၼိုင်ႈၶူဝ်ပၢၵ်ႇပီႈၶူပ်ႈပူၼ်ႉမႃးၶၢၼ်ႉ။ တေပႃး လွင်ႈလႆႈလုလႅၼ်းၶမ်ႉတီႈ တၢတ်ႇ၊ လွင်ႈဢၢဝ်မၢၵ်ႇမႆႉ ၵိတ်ႇၵွၵ်ႇပၼ်ၶမ်ႉမၼ်း၊ ပၢင်လႄႉလၢဝ်ႈၽႃႉ၊ တၢင်းၵျႃႇ ၶလႇ ၽႅင်းႁၢမ်း၊ လွင်ႈတေႃႇလွင်း မၢၵ်ႇတႅဝ်ႇ ၶလႇ လေးႁွင်ႇ။

ႁွပ်ႈသင်မၼ်းတႅမ်ႈပပ်ႉၼႆႉ? ၼင်ႇမၼ်းဝႃႈတီႈၵၼ်ၶူဝ်ၽႅၵ်ႈၶၢၼ်ႉၶတႃႉ ႁွပ်ႈ "ၼႂ်းၵျႃႈၵူၼ်းဢိင်းၵလႅတ်ႈ မိုၼ်ႇၸိုင်ႈ တေဢမ်ႇမီးၵူၼ်းၶူႉလၵ်းမိူင်းတႆး ၵေႃႉၸိုင်ႈလႆႈ .... " ၼႆဝႃႈ။

ၼႂ်းၵျႃႈပပ်ႉၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ တႅမ်ႈၵွၵ်ႇမႃးၶၢၼ်ႉ ပပ်ႉၼႆႉသႅင်ၽွၼ်းၶမ်းၼႆႉ လွင်ႈတၢင်းမၼ်းၶတႃႉ ဢမ်ႇ လၢၵ်ႇလၢႆး ၵူလ်းၵျႃႈ ပၼ်ဝႆႉတၢင်းပေႃးၸွ ဢၼ်လႆႈတႅမ်ႈယၢပ်ႇယႅၼ်းၶၢၼ်ႉႁွၼ်ႇ။